अथ शाकल्यसंहिता सपरिशिष्टा प्रारभ्यते ॥

॥ श्रीः ॥

अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके सूक्तप्रतीकऋक्संख्याऋषिदैवतच्छंदांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशं नह्येतज्ज्ञानमृते श्रौतस्मार्तकर्मप्रसिद्धिर्मन्त्राणां ब्राह्मणार्षेयच्छन्दोदैवतविद्याजनाध्यापनाभ्यां श्रेयोऽधिगच्छतीत्येताभ्यामेवानेवंविदोयातयामानि छन्दांसि भवन्ति स्थाणुं वर्च्छति गर्तं वा पासते प्रमीयते वा पापीयान् भवतीति विज्ञायते ॥ १ ॥ अथ ऋषयः शतर्चिनआद्ये मण्डलेन्त्येक्षुद्रसूक्तामहासूक्तामध्यमेषु माध्यमाः कचित्कथंचिदविशेषितं ब्रह्मऋषिमस्त्रियमनुक्तगोत्रमाङ्गिरसं विद्याद्यस्य वाक्यं सऋषिर्यातेनोच्यते सा देवतार्थेप्सवऋषयोदेवताश्छन्दोभिरभ्यधावंस्तित्स्रएव देवताः क्षित्यन्तरिक्षद्युस्थानाअग्निर्वायुः सूर्यइत्येवं व्याहृतयः प्रोक्ताव्यस्ताः समस्तानां प्रजापतिरोंकारः सर्वदेवत्यः पारमेष्ठ्यो वा ब्राह्मोदैवआध्यात्मिकस्तत्तत्स्थानाअन्यास्तद्विभूतयःकर्मपृथक्त्वाद्धिपृथगभिधानस्तुतयोभवन्त्येकैव वा महानात्मा देवता ससूर्यइत्याचक्षते । सहि सर्वभूतात्मा । तदुक्तमृषिणा-सूर्यआत्माजगतस्तस्थुषश्चेति । तद्विभूतयोन्यादेवतास्तदप्येतदृचोक्तमिन्द्रंमित्रंवरुणमग्निमाहुरित्यथाभिधानं त्वनुक्रमिष्यामः प्रायेणैन्द्रे मरुतोराज्ञां च दानस्तुतयः ॥ २ ॥ अथ च्छन्दांसि गायत्र्यु-

ष्णिगनुष्टुब्बृहतीपंक्तित्रिष्टुब्जगत्यतिजगतीशक्वर्यतिशक्वर्यष्ट्यत्यष्टीधृत्यतिधृतयश्चतुर्विंशत्यक्षरादीनि च-
तुरुत्तराणि न्यूनाधिकेनैकेन निचृद्भुरिजौ द्वाभ्यां विराट्स्वराजौ पादपूरणार्थं तु क्षैप्रसंयोगैकाक्ष-
रीभावान् व्यूहेदाद्ये तु सप्तवर्गेपादविशेषात्संज्ञाविशेषास्ताननुक्रामन्तएवोदाहरिष्यामोविराड्रूपा-
विराट्स्थानाश्चबहूनाअपि त्रिष्टुभएवेत्युद्देशस्तत्र दशैकादशद्वादशाक्षराणां वैराजत्रैष्टुभजागताइति
संज्ञाअनादेशेऽष्टाक्षराः पादाश्चतुष्पदाश्चर्चः ॥ ३ ॥ प्रथमं छन्दस्त्रिपदागायत्री पंचकाश्चत्वारःषट्-
कश्चैकश्चतुर्थश्चतुष्कोवा पदपंक्तिः षट्सप्तैकादशा उष्णिग्गर्भात्रयः सप्तकाः पादानिचृन्मध्यमः षट्
कश्चेदतिनिचृद्दशकश्चेद्यवमध्या यस्यास्तु षट्कसप्तकाष्टकाः सा वर्धमाना विपरीताप्रतिष्ठाद्वौषट्कौ
सप्तकश्च ह्रसीयसी ॥ ४ ॥ द्वितीयमुष्णिक्त्रिपदान्त्योद्वादशक आद्यश्चेत्पुरउष्णिङ्मध्यमश्चेत्ककुप्त्रै-
ष्टुभजागतचतुष्काककुब्न्यंकुशिरैकादशिनोः परः षट्कस्तनुशिरामध्ये चेत्पिपीलिकमध्या आद्यः
पंचकस्त्रयोऽष्टकानुष्टुब्गर्भा चतुःसप्तकोष्णिगेव ॥ ५ ॥ तृतीयमनुष्टुप् पंचपंचकाः षट्कश्चैकोमहा-
पदपंक्तिर्जागतावष्टकश्चकृतिर्मध्ये चेदष्टकः पिपीलिकमध्या नवकयोर्मध्ये जागतः काविराण्नववैरा-
जत्रयोदशैर्नष्टरूपा दशकास्त्रयोविराळेकादशका वा ॥६॥ चतुर्थं बृहती तृतीयोद्वादशकआद्य(शाद्य)-

श्चेत्पुरस्ताद्बृहती द्वितीयश्चेन्न्यंकुसारिण्युरोबृहती स्कंधोग्रीवी वान्त्यश्चेदुपरिष्टाद्बृहत्यष्टिनोर्मध्ये दश-
कौ विष्टारबृहती त्रिजागतोर्ध्वबृहती त्रयोदशिनोर्मध्येष्टकः पिपीलिकमध्या नवकाष्टचैकादश्याष्टि-
नोविषमपदा चतुर्नवका बृहत्येव ॥ ७ ॥ पंचमं पंक्तिःपंचपदाथ चतुष्पदाविराड्दशकैरयुजौ जा-
गतौ सतोबृहती युजौ चेद्विपरीताऽऽद्यौ चेत्प्रस्तारपंक्तिरन्त्यौ चेदास्तारपंक्तिराद्यान्त्यौ चेत्संस्तार-
पंक्तिर्मध्यमौ चेद्विष्टारपंक्तिः ॥ ८ ॥ षष्ठं त्रिष्टुप् त्रैष्टुभपदा द्वौ तु जागतौ यस्याः सा जागते
जगती त्रैष्टुभे त्रिष्टुप् वैराजौ जागतौ चाभिसारिणी नवकौ वैराजस्त्रैष्टुभश्च द्वौ वा वैराजौ नवक-
स्त्रैष्टुभश्च विराट्स्थानैकादशिनस्त्रयोष्टकश्च विराड्रूपा द्वादशिनस्त्रयोष्टकश्च ज्योतिष्मती यतोष्टक-
स्ततोज्योतिश्चत्वारोष्टकाजागतश्च महाबृहती मध्ये चेद्यवमध्याऽऽद्यौदशकावष्टकास्त्रयः पंक्त्युत्तरा-
विराट्पूर्वा वा ॥ ९ ॥ सप्तमं जगती जागतपदाष्टिनस्त्रयः स्यौ चद्वौमहासतोबृहत्यष्टकौ सप्तकः
षट्कोदशकोनवकश्चपळष्टका वा महापंक्तिः ॥ १० ॥ अथ प्रगाथाबृहतीसतोबृहत्यौ बार्हतः क-
कुप्चेत्पूर्वाकाकुभो महाबृहतीमहासतोबृहत्यौमहाबार्हतोबृहतीविपरीते विपरीतोत्तरोनुष्टुब्गायत्र्यौ
चानुष्टुभावनुष्टुम्मुखास्तृचाइत्युक्तेः ॥ ११ ॥ सूक्तसंख्यानुवर्ततअन्यस्याः सूक्तसंख्यायाऋषिश्चान्य-

स्यादयेतानिशिष्टस्तु हि ह वै तच्छन्दोविशिष्टान्यृषिदैवतच्छंदांसि द्वि त्रि चतुः पंच पट् सूक्तभां-
जि यथासंख्यमनिरुक्ता संख्याविंशतिरनादेशे त्विन्द्रोदेवता त्रिष्टुप्छन्दः प्रगाथावार्हताविंशिका-
द्विपदाविराजस्तदर्धमेकपदाद्विर्द्विपदास्तृचः समामनन्त्ययुक्स्वन्त्या द्विपदैव मण्डलादिष्वाग्नेयमैन्द्रा-
त्रिष्टुबन्तस्य सूक्तस्य शिष्टाजगत्यआदौ गायत्रं प्राग्घिरण्यस्तूपात् ॥ १२ ॥ गोधाघोषाविश्ववारा-
पालोपनिषन्निषत् ॥ ब्रह्मजायाजुहूर्नामागस्त्यस्यस्वसादितिः ॥ इन्द्राणीचेन्द्रमाताचसरमारोमशो-
र्वशी ॥ लोपामुद्राचनद्यश्चयमीनारीचशश्वती ॥ श्रीर्लाक्षासार्पराज्ञीवाक्श्रद्धामेधाचदक्षिणा ॥ रा-
त्रीसूर्याचसावित्रीब्रह्मवादिन्यईरिताः ॥ १३ ॥ पादाअतिजगत्यांतुत्रयोद्वादशकाः परौ ॥ अष्टकौ
शकरीपादाःसप्तैवाष्टाक्षराः स्मृताः (क्षरइत्यपि) ॥ अतिशाकरपादौद्वावादितःषोळशाक्षरौ ॥ जाग-
तश्चाष्टकास्त्रिष्टि पादाःषोळशकास्त्रयः ॥ अष्टकौचात्यष्टिपादौजागतौचाष्टक(का)स्त्रयः ॥ जागतश्चाष्ट-
कश्चाथधृतिपादौतुजागतौ ॥ पादास्त्रयोष्टकाश्चाथषोळशाक्षरएवच ॥ अष्टकश्चाथातिधृतौद्वौपादौ-
जागतौततः (जागतष्षोळशास्त्रयः) ॥ त्रयोष्टकाजागतश्चतथाष्टाक्षरकावपि(रइत्यपि) ॥ परः-
सप्तकपादास्तुप्रसंगात्स्वयमीरिताः ॥ १४ ॥ इतिपरिभाषा ॥

शाकलऋक्संहिता

ॐ

अग्निनवमधुच्छन्दावैश्वामित्रोवायोवायव्यैन्द्रवायवमैत्रावरुणास्तृचाअश्विनाद्वादशाश्विनैन्द्रवैश्वदेवसारस्वतास्तृचाः सप्तैताः प्रउगदेवताः सुरूपकृत्नुंदशैन्द्रमातुयुञ्जन्त्यादहेत्येताःषण्मारुत्योवीळुचिदिन्द्रेणेत्यैन्द्र्यौचेन्द्रमिदेन्द्रसानसिमिन्द्रेहिगायन्तिद्वादशानुष्टुभं त्विन्द्रमष्टौजेतामाधुच्छन्दसोग्निद्वादशमेधातिथिः काण्वआग्नेयमग्निनेतिपादोव्यग्निदैवतोनिर्मथ्याहवनीयाभ्यांसुसमिद्धइतीध्मः समिद्धोवाग्निस्तनूनपान्नराशंस इळोवर्हिर्दैवीर्द्वारउषासानक्तादैव्यौहोतारौप्रचेतसौतिस्रोदेव्यः सरस्वतीळाभारत्यस्त्वष्टावनस्पतिः स्वाहाकृतयइतिप्रत्यृचंदेवताएतदाप्रीसूक्तमेतेनान्यान्युक्तदेवतान्येकादशकानित्वनाराशंसान्याप्रशब्दोक्तान्य (क्तानित्व) तनूनपान्त्यैभिर्वैश्वदेवमिन्द्रसोममृतव्यंतत्रैन्द्रीमारुतीत्वाष्ट्र्याग्नेय्यैन्द्रीमैत्रावरुणीचतस्रोद्राविणोदसआश्विन्याग्नेयीत्यृतुदेवताः सर्वत्रात्वानवैन्द्रावरुण-

पोरैन्द्रावरुणंयुवाकुपादनिचृतौसोमानामितिपञ्चब्राह्मणस्पत्याश्चतुर्थ्यामिन्द्रश्चसोमश्चपञ्चम्यांदाक्षिणा-
चान्याःसादसस्पत्यानाराशंसीवान्त्यामतित्यमाग्निमारुतम् ॥ १ ॥

अग्नि नव वैश्वामित्रोमधुच्छन्दाअग्निर्गायत्री ।

१ ॐ अ॒ग्निमी॑ळेपु॒रोहि॑तंय॒ज्ञस्य॑दे॒वमृ॒त्विज॑म् । होता॑रंरत्न॒धात॑मम् १ अ॒ग्निःपूर्वे॑भि॒रृषि॑भि॒रीड्यो॒नूत॑नैरु॒त । सदे॒वाँएहव॑क्षति २ अ॒ग्निना॑र॒यिम॑श्नव॒-त्पोष॑मे॒वदि॒वेदि॑वे । य॒शसं॑वी॒रव॑त्तमम् ३ अग्ने॒यंय॒ज्ञम॑ध्व॒रंवि॒श्वतः॑परि॒भूरसि॑ । सइद्दे॒वेषु॑गच्छति ४ अ॒ग्निर्होता॑क॒विक्र॑तुःस॒त्यश्चि॒त्रश्र॑वस्तमः । दे॒वोदे॒वेभि॒रा-ग॑मत् ५ ॥ १ ॥ यद॒ङ्गदा॒शुषे॒त्वमग्ने॑भ॒द्रंक॑रि॒ष्यसि॑ । तवेत्तत्स॒त्यम॑ङ्गिरः ६ उप॑त्वाग्नेदि॒वेदि॑वेदोषा॑वस्तर्धि॒याव॒यम् । नमो॒भर॑न्त॒एम॑सि ७ राज॑न्तमध्व॒रा-णां॑गो॒पामृ॒तस्य॒दीदि॑विम् । वर्ध॑मानं॒स्वेदमे॑ ८ सनः॑पि॒तेव॑सू॒नवेग्ने॑सूपाय॒नोभ॑व । सच॑स्वानःस्व॒स्तये॑ ९ ॥ २ ॥

वायोनव मधुच्छन्दाः त्रयाणांतृचां वायुरिन्द्रवायूमित्रावरुणौ गायत्री ।

२ वायवायाहिदर्शतेमेसोमाअरंकृताः । तेषांपाहिश्रुधीहवम् १ वाय-उक्थेभिर्जरन्तेत्वामच्छाजरितारः । सुतसोमाअहर्विदः २ वायोतवप्रपृञ्चती-धेनाजिगातिदाशुषे । उरूचीसोमपीतये ३ इन्द्रवायूइमेसुताउपप्रयोभिरागं-तम् । इन्दवोवामुशन्तिहि ४ वायविन्द्रश्चचेतथःसुतानांवाजिनीवसू । ता-वायातमुपद्रवत् ५ ॥ ३ ॥ वायविन्द्रश्चसुन्वतआयातमुपनिष्कृतम् । मक्ष्वि १-त्थाधियानरा ६ मित्रंहुवेपूतदक्षंवरुणंचरिशादसम् । धियंघृताचींसाधन्ता ७ ऋतेनमित्रावरुणावृतावृधावृतस्पृशा । क्रतुंबृहन्तमाशाथे ८ कवीनोमित्राव-रुणातुविजाताउरुक्षया । दक्षंदधातेअपसम् ९ ॥ ४ ॥

अश्विना द्वादश मधुच्छन्दाश्चतुर्णांतृचां अश्विनौइन्द्रःविश्वेदेवाःसरस्वती गायत्री ।

३ अश्विनायज्वरीरिषोद्रवत्पाणीशुभस्पती । पुरुभुजाचनस्यतम् १ अश्वि-
नापुरुदंससानराशवीरयाधिया । धिष्ण्यावनतंगिरः २ दस्रायुवाकवःसुतानास-
त्यावृक्तबर्हिषः । आयातंरुद्रवर्तनी ३ इन्द्रायाहिचित्रभानोसुताइमेत्वायवः ।
अण्वीभिस्तनापूतासः ४ इन्द्रायाहिधियेषितोविप्रजूतःसुतावतः । उपब्रह्माणि-
वाघतः ५ इन्द्रायाहितूतुजानउपब्रह्माणिहरिवः । सुतेदधिष्वनश्चनः ६ ॥ ५ ॥
ओमासश्चर्षणीधृतोविश्वेदेवासआगत । दाश्वांसोदाशुषःसुतम् ७ विश्वेदेवासो-
अप्तुरःसुतमागन्ततूर्णयः । उस्राइवस्वसराणि ८ विश्वेदेवासोअस्रिधएहिमाया-
सोअद्रुहः । मेधंजुषन्तवह्नयः ९ पावकानःसरस्वतीवाजेभिर्वाजिनीवती ।
यज्ञंवष्टुधियावसुः १० चोदयित्रीसूनृतानांचेतन्तीसुमतीनाम् । यज्ञंदधेसरस्व-

॥ ४ ॥

॥ ४ ॥

ती ११ महोअर्णः सरस्वतीप्रचेतयतिकेतुना । धियोविश्वाविराजति १२ ॥ ६ ॥

॥ इति शाकल्यकसंहितायां प्रथमेमण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १ ॥

सुरूपकृत्नुं दश मधुच्छन्दाः इन्द्रोगायत्री ।

४ सुरूपकृत्नुमूतयेसुदुघामिवगोदुहे । जुहूमसिद्यविद्यवि १ उपनःसवनागहिसोमस्यसोमपाःपिब । गोदाइद्रेवतोमदः २ अथातेअन्तमानांविद्यामसुमतीनाम् । मानोअतिख्यआगहि ३ परेहिविग्रमस्तृतमिन्द्रंपृच्छाविपश्चितम् । यस्तेसखिभ्यआवरम् ४ उतब्रुवन्तुनोनिदोनिरन्यतश्चिदारत । दधानाइन्द्रइदुवः ५ ॥ ७ ॥ उतनःसुभगाँअरिर्वोचेयुर्दस्मकृष्टयः । स्यामेदिन्द्रस्यशर्मणि ६ एमाशुमाशवेभरयज्ञश्रियंनृमादनम् । पतयन्मन्दयत्सखम् ७ अस्यपीत्वाशतक्रतोघनोवृत्राणामभवः । प्रावोवाजेषुवाजिनम् ८ तंत्वावाजेषुवाजिनंवा-

जयामःशतक्रतो । धनानामिन्द्रसातये १ योरायो३वनिर्महान्त्सुपारःसुन्वतः सखा । तस्माइन्द्रायगायत १० ॥ ८ ॥

आतु दश मधुच्छन्दाइन्द्रोगायत्री ।

५ आत्वेतानिषीदतेन्द्रमभिप्रगायत । सखायःस्तोमवाहसः १ पुरूतमंपुरूणामीशानंवार्याणाम् । इन्द्रंसोमेसचासुते २ सघानोयोगआभुवत्सरायेसपुरंध्याम् । गमद्वाजेभिरासनः ३ यस्यसंस्थेनवृण्वतेहरीसमत्सुशत्रवः । तस्माइन्द्रायगायत ४ सुतपाव्नेसुताइमेशुचयोयन्तिवीतये । सोमासोदध्याशिरः ५ ॥ १ ॥ त्वंसुतस्यपीतयेसद्योवृद्धोअजायथाः । इन्द्रज्यैष्ठ्यायसुक्रतो ६ आत्वाविशन्त्वाशवःसोमासइन्द्रगिर्वणः । शंतेसन्तुप्रचेतसे ७ त्वांस्तोमाअवीवृधन्त्वामुक्थाशतक्रतो । त्वांवर्धन्तुनोगिरः ८ अक्षितोतिःसनेदिमंवाजमिन्द्रः

सहस्रिणम् । यस्मिन्विश्वानिपौंस्या ९ मानोमर्ताअभिद्रुहन्तनूनामिन्द्रगिर्व-
णः । ईशानोयवयावधम् १० ॥ १० ॥

युञ्जन्ति दश मधुच्छन्दाःआद्यानांतिसृणामिन्द्रःततःषण्णांमरुतःवी-
ळुचिदिन्द्रेणेतिद्वयोरिन्द्रश्च दशम्याइन्द्रः गायत्री ।

६ युञ्जन्तिब्रध्नमरुषंचरन्तंपरितस्थुषः । रोचन्तेरोचनादिवि १ युञ्जन्त्य-
स्यकाम्याहरीविपक्षसारथे । शोणाधृष्णूनृवाहसा २ केतुंकृण्वन्नकेतवेपेशोम-
र्याअपेशसे । समुषद्भिरजायथाः ३ आदहस्वधामनुपुनर्गर्भत्वमेरिरे । दधाना-
नामयज्ञियम् ४ वीळुचिदारुजत्नुभिर्गुहाचिदिन्द्रवह्निभिः । अविन्दउस्रियाअ-
नु ५ ॥ ११ ॥ देवयन्तोयथामतिमच्छाविदद्वसुंगिरः । महामनूषतश्रुतम् ६ इन्द्रे-
णसंहिदृक्षसेसंजग्मानोअबिभ्युषा । मन्दूसमानवर्चसा ७ अनवद्यैरभिद्युभि-

मखःसहस्वदर्चति । गणैरिन्द्रस्यकाम्यैः ८ अतःपरिज्मन्नागहिदिवोवारोचना-
दधि । समस्मिन्नृञ्जतेगिरः ९ इतोवासातिमीमहेदिवोवापार्थिवादधि । इन्द्रंम-
होवारजसः १० ॥ १२ ॥

इन्द्रमिदश मधुच्छन्दा इन्द्रोगायत्री ।

७ इन्द्रमिद्गाथिनोबृहदिन्द्रमर्केभिरर्किणः । इन्द्रंवाणीरनूषत १ इन्द्रइद्धर्योः-
सचासंमिश्लआवचोयुजा । इन्द्रोवज्रीहिरण्ययः २ इन्द्रोदीर्घायचक्षसआसूर्यंरो-
हयद्दिवि । विगोभिरद्रिमैरयत् ३ इन्द्रवाजेषुनोवसहस्रप्रधनेषुच । उग्रउग्रा-
भिरूतिभिः ४ इन्द्रंवयंमहाधनइन्द्रमर्भेहवामहे । युजंवृत्रेषुवज्रिणम् ५ ॥ १३ ॥
सनोवृषन्नमुंचरुंसत्रादावन्नपावृधि । अस्मभ्यमप्रतिष्कुतः ६ तुञ्जेतुञ्जेयउत्तरे-
स्तोमाइन्द्रस्यवज्रिणः । नविन्धेअस्यसुष्टुतिम् ७ वृषायूथेववंसगःकृष्टीरियर्त्यो

जेसा। ईशानोअप्रतिष्कुतः ८ यएकश्चर्षणीनांवसूनामिरज्यति। इन्द्रःपञ्चक्षितीनाम् ९ इन्द्रंवोविश्वतस्परिहवामहेजनेभ्यः। अस्माकमस्तुकेवलः १०
॥ १४ ॥ इति प्रथमे द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

ऐन्द्र दश मधुच्छन्दाइन्द्रोगायत्री।

८ एन्द्रसानसिंरयिंसजित्वानंसदासहम्। वर्षिष्ठमूतयेभर १ नियेनमुष्टिहत्ययानिवृत्रारुणधामहै। त्वोतासोन्यर्वता २ इन्द्रत्वोतासआवयंवज्रंघनादंदीमहि। जयेमसंयुधिस्पृधः ३ वयंशूरेभिरस्तृभिरिन्द्रत्वयायुजावयम्। सासह्यामपृतन्यतः ४ महाँइन्द्रःपरश्चनुमहित्वमस्तुवज्रिणे। द्यौर्नप्रथिनाशवः ५
॥ १५ ॥ समोहेवायआशतनरस्तोकस्यसनितौ। विप्रासोवाधियायवः ६ यःकुक्षिःसोमपातमःसमुद्रइवपिन्वते। उर्वीरापोनकाकुदः ७ एवाह्यस्यसूनृता-

विरप्शीगोमतीमही । पक्वाशाखानदाशुषे ८ एवाहितेविभूतयऊतयइन्द्रमावते । सद्यश्चित्सन्तिदाशुषे ९ एवाह्यस्यकाम्यास्तोमउक्थंचशंस्या । इन्द्रायसोमपीतये १० ॥ १६ ॥

इन्द्रेहि दश मधुच्छन्दाइन्द्रोगायत्री ।

१ इन्द्रेहिमत्स्यन्धसोविश्वेभिःसोमपर्वभिः । महाँअभिष्टिरोजसा १ एमेनंसृजतासुतेमन्दिमिन्द्रायमन्दिने । चक्रिंविश्वानिचक्रये २ मत्स्वासुशिप्रमन्दिभिःस्तोमेभिर्विश्वचर्षणे । सचैषुसवनेष्वा ३ असृग्रमिन्द्रतेगिरःप्रतित्वामुदहासत । अजोषावृषभंपतिम् ४ संचोदयचित्रमर्वाग्राधइन्द्रवरेण्यम् । असदित्तेविभुप्रभु ५ ॥ १७ ॥ अस्मान्त्सुतत्रचोदयेन्द्ररायेरभस्वतः । तुविद्युम्नयशस्वतः ६ संगोमदिन्द्रवाजवदस्मेपृथुश्रवोबृहत् । विश्वायुर्धेह्यक्षितम् ७ अ-

स्मेधेह्निश्रवोबृहद्द्युम्नंसहस्रसातमम् । इन्द्रतारथिनीरिषः ८ वसोरिन्द्रंवसुपतिं-
गीर्भिर्गृणन्तमृग्मियंम् । होमगन्तारमूतये ९ सुतेसुतेन्योकसेबृहद्बृहतएदरिः ।
इन्द्रायशूषमर्चति १० ॥ १८ ॥

गायन्ति द्वादश मधुच्छन्दाइन्द्रोनुष्टुप् ।

१० गायन्तित्वागायत्रिणोर्चन्त्यर्कमर्किणः । ब्रह्माणस्त्वाशतक्रतउद्वंश-
मिवयेमिरे १ यत्सानोःसानुमारुहद्भूर्यस्पष्टकर्त्वम् । तदिन्द्रोअर्थंचेततियूथेनवृ-
ष्णिरेजति २ युक्ष्वाहिकेशिनाहरीवृषणाकक्ष्यप्रा । अथानइन्द्रसोमपागिरा-
मुपश्रुतिंचर ३ एहिस्तोमाँअभिस्वराभिगृणीह्यारुव । ब्रह्मचनोवसोसचेन्द्र-
यज्ञंचवर्धय ४ उक्थमिन्द्रायशंस्यंवर्धनंपुरुनिष्षिधे । शक्रोयथासुतेषुणोरार-
णत्सख्येषुच ५ तमित्सखित्वईमहेतंरायेतंसुवीर्ये । सशक्रउतनःशकदिन्द्रोवसु-

दर्यमानः ६ ॥ ११ ॥ सुविवृतंसुनिरजमिन्द्रत्वादातमिद्यशः । गवामपव्रजं-
वृंधिकृणुष्वराधोअद्रिवः ७ नहित्वारोदसीउभेऋघायमाणमिन्वतः । जपःस्व-
र्वतीरपःसंगाअस्मभ्यंधूनुहि ८ आश्रुत्कर्णश्रुधीहवंनूचिद्दधिष्वमेगिरः । इन्द्र-
स्तोमामिमंममकृष्वायुजश्चिदन्तरम् ९ विद्माहित्वावृषन्तमंवाजेषुहवनश्रुतम् ।
वृषन्तमस्यहूमहऊतिंसहस्रसातमाम् १० आतूनइन्द्रकौशिकमन्दसानःसुतं-
पिब । नव्यमायुःप्रसूतिरकृधीसहस्रसामृषिम् ११ परित्वागिर्वणोगिरइमाभ-
वन्तुविश्वतः । वृद्धायुमनुवृद्धयोजुष्टाभवन्तुजुष्टयः १२ ॥ २० ॥

इन्द्रंविश्वाष्टौ मधुच्छन्दसोजेता इन्द्रोनुष्टुप् ।

११ इन्द्रंविश्वाअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसंगिरः । रथीतमंरथीनांवाजानांसत्पतिं
पतिम् १ सख्येतइन्द्रवाजिनोमाभेमशवसस्पते । त्वामभिप्रणोनुमोजेतारम-

पराजितम् २ पूर्वीरिन्द्रस्यरातयोनविदस्यन्त्युतयः । यदीवाजस्यगोमतःस्तो-
तृभ्योमंहतेमघम् ३ पुरांभिन्दुर्युवाकविरमितौजाअजायत । इन्द्रोविश्वस्यक-
र्मणोधर्तावज्रीपुरुष्टुतः ४ त्वंवलस्यगोमतोपावरद्रिवोबिलम् । त्वांदेवाअबि-
भ्युषस्तुज्यमानासआविषुः ५ तवाहंशूररातिभिःप्रत्यायंसिन्धुमावदन् । उपा-
तिष्ठन्तगिर्वणोविदुष्टेतस्यकारवः ६ मायाभिरिन्द्रमायिनंत्वंशुष्णमवातिरः ।
विदुष्टेतस्यमेधिरास्तेषांश्रवांस्युत्तिर ७ इन्द्रमीशानमोजसाभिस्तोमाअनूषत ।
सहस्रंयस्यरातयउतवासन्तिभूयसीः ८ ॥ २१ ॥ इति प्रथमे तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

अग्निं द्वादश मेधातिथिः काण्वोग्निः अग्निनेतिपादोनिर्मथ्याहवनीयरूपश्चाग्निदैवतः गायत्री ।

१२ अग्निंदूतंवृणीमहेहोतारंविश्ववेदसम् । अस्ययज्ञस्यसुक्रतुम् १ अग्नि-

मग्निंहवींमभिःसदाहवन्तविश्पतिम् । हव्यवाहंपुरुप्रियम् २ अग्नेदेवाँइहावहज-
ज्ञानोवृक्तबर्हिषे । असिहोतानईड्यः ३ ताँउशतोविबोधययदग्नेयासिदूत्यम् ।
देवैरासत्सिबर्हिषि ४ घृताहवनदीदिवःप्रतिष्मरिषतोदह । अग्नेत्वंरक्षस्विनः
५ अग्निनाग्निःसमिध्यतेकविर्गृहपतिर्युवा । हव्यवाड्जुह्वास्यः ६ ॥ २२ ॥
कविमग्निमुपस्तुहिसत्यधर्माणमध्वरे । देवममीवचातनम् ७ यस्त्वामग्नेहवि-
ष्पतिर्दूतंदेवसपर्यति । तस्यस्मप्राविताभव ८ योअग्निंदेववीतयेहविष्माँआवि-
वासति । तस्मैपावकमृळय ९ सनःपावकदीदिवोग्नेदेवाँइहावह । उपयज्ञंह-
विश्चनः १० सनस्तवानआभरगायत्रेणनवीयसा । रयिंवीरवतीमिषम् ११
अग्नेशुक्रेणशोचिषाविश्वाभिर्देवहूतिभिः । इमंस्तोमंजुषस्वनः १२ ॥ २३ ॥

सुसमिद्धोद्वादश मेधातिथिः इध्मःसमिद्धोवाग्निस्तनूनपान्नराशंस इळो बर्हिर्देवीर्द्वार
उषासानक्ता दैव्यौहोतारौप्रचेतसौ तिस्रोदेव्यःसरस्वतीळाभारत्यस्त्वष्टा
वनस्पतिःस्वाहाकृतय इतिमत्पृथंदैवतमाप्रगायत्रम् ।

१३ सुसमिद्धोनआवहदेवाँअग्नेहविष्मते । होतःपावकयक्षिच १ मधुमंतं-तनूनपाद्यज्ञंदेवेषुनःकवे । अद्याकृणुहिवीतये २ नराशंसमिहप्रियमस्मिन्यज्ञ-उपह्वये । मधुजिह्वंहविष्कृतम् ३ अग्नेसुखतमेरथेदेवाँईळितआवह । असि-होतामनुर्हितः ४ स्तृणीतबर्हिरानुषग्घृतपृष्ठंमनीषिणः । यत्रामृतस्यचक्षणम् ५ विश्रयन्तामृतावृधोद्वारोदेवीरसश्चतः । अद्यानूनंचयष्टवे ६ ॥ २४ ॥ नक्तो-षासासुपेशसास्मिन्यज्ञउपह्वये । इदंनोबर्हिरासदे ७ तासुजिह्वाउपह्वयेहो-तारादैव्याकवी । यज्ञंनोयक्षतामिमम् ८ इळासरस्वतीमहीतिस्रोदेवीर्मयोभुवः ।

बर्हिःसींदन्त्वस्रिधः ९ इहत्वष्टारमग्रियंविश्वरूपमुपह्वये । अस्माकंमस्तुकेवं-
लः १० अवंसृजावनस्पतेदेवदेवेभ्योहविः । प्रदातुरस्तुचेतनम् ११ स्वाहायं-
ज्ञंकृणोतनेन्द्राययज्वनोगृहे । तत्रदेवाँउपह्वये १२ ॥ २५ ॥

ऐभिद्वीदश मेधातिथिर्विश्वेदेवागायत्री ।

१४ ऐभिरग्नेदुवोगिरोविश्वेभिःसोमपीतये । देवेभिर्याहियक्षिच १ आत्वा-
कण्वांअहूषतगृणन्तिविप्रतेधियः । देवेभिरग्नआगंहि २ इन्द्रवायूबृहस्पतिं-
मित्राग्निंपूषणंभगंम् । आदित्यान्मारुतंगणम् ३ प्रवोंभ्रियन्तइन्दवोमत्सरामा-
दयिष्णवः । द्रप्सामध्वंश्चमूषदः ४ ईळंतेत्वामंवस्यवःकण्वासोवृक्तबर्हिषः । ह-
विष्मन्तोअरङ्कृतः ५ घृतपृष्ठामनोयुजोयेत्वावहन्तिवह्नयः । आदेवान्त्सोमं-
पीतये ६ ॥ २६ ॥ तान्यजत्राँऋतावृधोग्नेपत्नीवतस्कृधि । मध्वंःसुजिह्व-

पायय ७ येयजंत्रायईड्यास्तेतेपिवन्तुजिह्वया । मधोरग्नेवषट्कृति ८ आ-
कींसूर्यस्यरोचनाद्विश्वान्देवाँउषर्बुधः । विप्रोहोतेहवक्षति ९ विश्वेभिःसोम्यंम-
ध्वग्नइन्द्रेणवायुना । पिवामित्रस्यधामभिः १० त्वंहोतामनुर्हितोग्नेयज्ञेषु-
सीदसि । सेमंनोअध्वरंयज ११ युक्ष्वाह्यरुषीरथेहरितोदेवरोहितः । ताभिर्दे
वाँइहावह १२ ॥ २७ ॥

इन्द्रसोमंद्वादश मेधातिथिःआद्यानांपण्णामिन्द्रोमरुतस्त्वष्टाग्निरिन्द्रोमित्रावरुणौदेवता त-
तश्चतुर्णांद्रविणोदाःएकादश्याअश्विनौद्वादश्याअग्निः गायत्री (ऋतव्यंसूक्तम्)।

१५ इंद्रसोमंपिवंऋतुनात्वाविशन्त्विन्दवः । मत्सरासस्तदोकसः १ मरुतः
पिवंतऋतुनापोत्राद्यज्ञंपुनीतन । यूयंहिष्ठासुदानवः २ अभियज्ञंगृणीहिनोग्ना-
वोनेष्टःपिवऋतुना । त्वंहिरत्नधाअसि ३ अग्नेदेवाँइहावहसादयायोनिषुत्रिषु ।

परिभूपपिबंऋतुना ४ ब्राह्मणादिन्द्रराधंसःपिबासोममृतूरनु । तवेद्धिसख्यमस्तृं
तम् ५ युवंदक्षंधृतव्रतमित्रावरुणदूळभंम् । ऋतुनायज्ञमाशाथे ६ ॥२८॥ द्रविणोदा-
द्रविणसोग्रावहस्तासोअध्वरे । यज्ञेषुदेवमीळते ७ द्रविणोदाददातुनोवसूनिया-
निशृण्विरे । देवेषुतावनामहे ८ द्रविणोदाःपिपीषतिजुहोतप्रचतिष्ठत । नेष्ट्राहृतु-
भिरिष्यत ९ यत्त्वातुरीयमृतुभिर्द्रविणोदोयजामहे । अधस्मानोददिर्भव १०
अश्विनापिबतंमधुदीद्यग्नीशुचिव्रता । ऋतुनायज्ञवाहसा ११ गार्हपत्येनसन्त्य-
ऋतुनायज्ञनीरसि । देवान्देवयतेयज १२ ॥ २९ ॥

आत्वा नव मेधातिथिरिन्द्रोगायत्री ।

१६ आत्वांवहन्तुहरयोवृषणंसोमपीतये । इन्द्रंत्वासूरचक्षसः १ इमाधाना-
घृतस्नुवोहरीइहोपवक्षतः । इन्द्रंसुखतमेरथे २ इन्द्रंप्रातर्हवामहइन्द्रंप्रयत्यध्वरे ।

इन्द्रंसोमंस्यपीतये३ उपंनःसुतमागंह्रिहरिंभिरिन्द्रकेशिभिः । सुतेहित्वाहवामहे ४ सेमंनःस्तोममागह्युपेदंसवंनंसुतम् । गौरोनंतृषितःपिंब ५ ॥ ३० ॥ इमेसोमांसइन्दंवःसुतासोअधिंबर्हिषिं । ताँइंन्द्रसहंसेपिब ६ अयंतेस्तोमोंअग्रियोहृंदिस्पृगंस्तुशंतंमः । अथासोमंसुतंपिंब ७ विश्वमित्सवंनंसुतमिन्द्रोमदांयगच्छति । वृत्रहासोमंपीतये ८ सेमंनःकाममापृंणगोभिरश्वैःशतक्रतो । स्तवांमत्वास्वाध्यंः ९ ॥ ३१ ॥

इन्द्रावरुणयोर्नव मेधातिथिरिन्द्रावरुणौ गायत्री युवाकुरितिद्वेपादनिचृतौ ।

१७ इन्द्रावरुणयोरहंसम्राजोरवआवृंणे । तानोंमृळातईदृशें १ गन्तांराहिस्थोवंसेहवंविप्रंस्यमावंतः । धर्तारांचर्षणीनाम् २ अनुकामंतंर्पयेथामिन्द्रांवरुणरायआ।तावांनेदिंष्ठमीमहे ३ युवाकुहिशचींनांयुवाकुंसुमतीनाम्।भूयामंवा-

जदाव्नाम् ४ इन्द्रःसहस्रदाव्नांवरुणःशंस्यांनाम्।क्रतुर्भवत्युक्थ्यः ५ ॥ ३२॥ तयोरिदवसावयंसनेमनिचधीमहि।स्यादुतप्ररेचनम् ६ इन्द्रावरुणवामहंहुवेचित्रायराधसे। अस्मान्सुजिग्युषस्कृतम् ७ इन्द्रावरुणनूनुवांसिषासन्तीषुधीष्वा। अस्मभ्यंशर्मयच्छतम् ८ प्रवामश्नोतुसुष्टुतिरिन्द्रावरुणयांहुवे। यामृधाथेसधस्तुतिम् १ ॥ ३३ ॥ इति चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

सोमानं नव मेधातिथिःआद्यानांतिसृणांब्रह्मणस्पतिश्चतुर्थ्याब्रह्मणस्पतिरिन्द्रःसोमश्च पंचम्याब्रह्मणस्पत्यादितिस्रोदक्षिणाच ततस्तिसृणांसदसस्पतिरन्त्यायाःसदसस्पतिर्नराशंसोवा गायत्री।

१८ सोमानंस्वरणंकृणुहिब्रह्मणस्पते। कक्षीवन्तंयऔशिजः १ योरेवान्योअमीवहावसुवित्पुष्टिवर्धनः। सनःसिषक्तुयस्तुरः २ मानःशंसोअररुषोधूर्तिःप्रणङ्मर्त्यस्य। रक्षाणोब्रह्मणस्पते ३ सघावीरोनरिष्यतियमिन्द्रोब्रह्मणस्पतिः।

सोमोहिनोतिमर्त्यम् ४ त्वंतंब्रह्मणस्पतेसोमइन्द्रश्चमर्त्यम् । दक्षिणापात्वंहसः ५ ॥ ३४ ॥ सदसस्पतिमद्भुतंप्रियमिन्द्रस्यकाम्यम् । सनिंमेधामयासिषम् ६ यस्माहतेनसिध्यतियज्ञोविपश्चितश्चन, । सधीनांयोगमिन्वति ७ आदृध्नोतिहविष्कृतिंप्राञ्चंकृणोत्यध्वरम् । होत्रादेवेषुगच्छति ८ नराशंसंसुधृष्टममपश्यंसप्रथस्तमम् । दिवोनसद्ममखसम् ९ ॥ ३५ ॥

प्रतित्यं नव मेधातिथिराग्निमारुतं गायत्रम् ।

१९ प्रतित्यंचारुमध्वरंगोपीथायप्रहूयसे । मरुद्भिरग्नआगहि १ नहिदेवोनमर्त्योमहस्तवक्रतुंपरः । मरुद्भिरग्नआगहि २ येमहोरजसोविदुर्विश्वेदेवासोअद्रुहः । मरुद्भिरग्नआगहि ३ यउग्राअर्कमानृचुरनाधृष्टासओजसा । मरुद्भिरग्नआगहि ४ येशुभ्राघोरवर्पसःसुक्षत्रासोरिशादसः । मरुद्भिरग्नआगहि ५

॥ ३६ ॥ येनाकस्याधिरोचनेदिविदेवासआसते । मरुद्भिरग्नआगहि ६ यईङ्खय-न्तिपर्वतान्तिरःसमुद्रमर्णवम् । मरुद्भिरग्नआगहि ७ आयेतन्वन्तिरश्मिभि-स्तिरःसमुद्रमोजसा । मरुद्भिरग्नआगहि ८ अभित्वापूर्वपीतयेसृजामिसो-म्यंमधु । मरुद्भिरग्नआगहि ९ ॥ ३७ ॥ इति शाकलसं० प्रथमाष्टके प्रथमोध्यायः ॥१॥

अयमष्टावार्भवमिहपञ्चैन्द्राग्नंशातर्युजासैकाचतस्रआश्विन्यस्तथासावित्र्यआग्नेय्यौद्वेदेवीनामेकैके-न्द्राणीवरुणान्यग्नायीनांद्यावापृथिव्येपार्थिवीपड्वैष्णव्योतोदेवादेवीवातीत्राष्टतुर्विंशतिर्वायव्यैकैन्द्र-वायव्यौमैत्रावरुणमरुत्वतीयवैश्वदेवपौष्णास्तृचाःशेषाआप्योन्त्याध्यर्धोग्नेय्यपस्वन्तःपुरउष्णिक्परा-नुष्टुप्तिसश्चान्त्याएकविंशीभातिष्ठा कस्यपंचोनाजीगर्तिःशुनःशेपःसकृत्रिमोवैश्वामित्रोदेवरातोवारु-णंतुत्रैष्टुभमाद्यौकाय्याग्नेय्यौसावित्रस्तृचोगायत्रोस्यान्त्याभागीवा यच्चित्सैकाथासिष्वदशाग्नेयंत्वस्वंस-प्तोनागायत्रेन्त्यादैवीत्रिष्टुब्यत्राग्रावानवपञ्चानुष्टुवादि यच्चिद्ध्यौलूखलयौपरेमौसलयौचप्रजापतेर्हरिश्चन्द्र-स्यान्त्याचर्मप्रशंसावा यच्चित्सप्तपांक्तमावोद्वयधिकास्माकंपादनिचृच्छ्वाश्चिष्टुप्परौतृचावाश्विनोप-स्पौत्वमग्नेन्नूनाहिरण्यस्तूपआग्नेयंत्रिष्टुबन्त्याष्टमीषोळश्यौचेन्द्रस्यपञ्चोना ॥ २ ॥

अयमष्टौ मेधातिथिर्ऋभवोगायत्री ।

२० ॐ अयंदेवायजन्मनेस्तोमोविप्रेभिरासया । अकारिरत्नधातमः १ यइन्द्रायवचोयुजाततक्षुर्मनसाहरी । शमीभिर्यज्ञमाशत २ तक्षन्नासत्याभ्यांपरिज्मानंसुखंरथम् । तक्षन्धेनुंसबर्दुघाम् ३ युवानापितरापुनःसत्यमन्त्राऋजूयवः । ऋभवोविष्ट्यक्रत ४ संवोमदासोअग्मतेन्द्रेणचमरुत्वता । आदित्येभिश्चराजभिः ५ ॥ १ ॥ उतत्यंचमसंनवंत्वष्टुर्देवस्यनिष्कृतम् । अकर्तचतुरःपुनः ६ तेनोरत्नानिधत्तनत्रिरासाप्तानिसुन्वते । एकमेकंसुशस्तिभिः ७ अधारयन्तवह्नयोभजन्तसुकृत्यया । भागंदेवेषुयज्ञियम् ८ ॥ २ ॥

इह१०मेधातिथिरिन्द्राग्नी गायत्री ।

२१ इहेन्द्राग्नीउपह्वयेतयोरित्स्तोममुश्मसि । तासोमंसोमपातमा १ ताय-

ज्ञेषुप्रशंसतेन्द्राग्नीशुंभतानरः। तागायत्रेषुगायत २ तामित्रस्यप्रशंस्तयइन्द्राग्नी ताहंवामहे। सोमपासोमंपीतये ३ उग्रासन्तांहवामहउपेदंसवनंसुतम्। इन्द्राग्नी-एहगंच्छताम् ४ तामहान्तासदस्पतीइन्द्राग्नीरक्षंउब्जतम्। अप्रंजाःसन्त्वत्रिणः ५ तेनंसत्येनंजागृतमधिंप्रचेतुनेंपदे। इन्द्राग्नीशर्मयच्छतम् ६ ॥ ३ ॥

प्रातर्युजाएकविंशतिर्मेधातिथिराद्यानांचतसृणामश्विनौ ततश्चतसृणांसविता ततोद्वयोरग्निः एका दश्यादेव्यःद्वादश्याइन्द्राणीवरुणान्यग्नाय्यस्ततोद्वयोर्द्यावापृथिव्यौपञ्चदश्यापृथिवी ततःषण्णांविष्णुरतोदेवाइसस्यादेवावा गायत्री।

२२ प्रातर्युजाविबोधयाश्विनावेहगंच्छताम्। अस्यसोमंस्यपीतये १ यासु-रथांरथीतमोभादेवादिविस्पृशां। अश्विनाताहंवामहे २ यावांकशामधुम-त्यश्विंनासूनृतांवती। तयांयज्ञंमिमिक्षतम् ३ नहिवामस्तिंदूरकेयत्रारथेनगच्छं-

थः । अश्विनासोमिनोगृहम् ४ हिरण्यपाणिमूतयेसवितारमुपह्वये । सचे-
त्तादेवतापदम् ५ ॥ ४ ॥ अपांनपातमवसेसवितारमुपस्तुहि । तस्यव्रतान्युश्म-
सि ६ विभक्तारंहवामहेवसोश्चित्रस्यराधसः । सवितारंनृचक्षसम् ७ सखाय-
आनिषीदतसवितास्तोम्योनुनः । दाताराधांसिशुम्भति ८ अग्नेपत्नीरिहावहदे-
वानामुशतीरुप । त्वष्टारंसोमपीतये ९ आग्नाअग्नइहावसेहोत्रायविष्ठभा-
रतीम् । वरूत्रींधिषणावह १० ॥ ५ ॥ अभिनोदेवीरवसामहःशर्मणानृपत्नीः । अ
च्छिन्नपत्राःसचन्ताम् ११ इहेन्द्राणीमुपह्वयेवरुणानींस्वस्तये । अग्नायींसोमपी-
तये १२ महीद्यौःपृथिवीचनइमंयज्ञंमिमिक्षताम् । पिपृतांनोभरीमभिः
१३ तयोरिद्घृतवत्पयोविप्रारिहन्तिधीतिभिः । गन्धर्वस्यध्रुवेपदे १४ स्योनापृ-
थिविभवानृक्षरानिवेशनी । यच्छानःशर्मसप्रथः १५ ॥ ६ ॥ अतोदेवाअवन्तु-

नोयतोविष्णुर्विचक्रमे । पृथिव्याःसप्तधामभिः १६ इदंविष्णुर्विचक्रमेत्रेधानिदं-
धेपदम् । समूळ्हमस्यपांसुरे १७ त्रीणिपदाविचक्रमेविष्णुर्गोपाअदाभ्यः। अतो
धर्माणिधारयन् १८ विष्णोःकर्माणिपश्यतयतोव्रतानिपस्पशे । इन्द्रस्ययुज्यः
सखा १९ तद्विष्णोःपरमंपदंसदापश्यन्तिसूरयः । दिवीवचक्षुराततम् २० तद्वि-
प्रासोविपन्यवोजागृवांसःसमिन्धते । विष्णोर्यत्परमंपदम् २१ ॥ ७ ॥

तीव्राश्चतुर्विंशतिर्मेधातिथिःप्रथमायावायुस्ततोद्वयोरिन्द्रवायू ततश्चतसृणांतृचांमित्रावरुणौइन्द्रो
मरुत्वान्विश्वेदेवाःपूषाशिष्टानामापःअन्त्याध्यर्धाआग्नेयी गायत्री । एकोनविंशी
पुरउष्णिक् ततोनुष्टुभः एकविंशी प्रतिष्ठा ।

२३ तीव्राःसोमासआगह्याशीर्वन्तःसुताइमे । वायोतान्प्रस्थितान्पिब १
उभादेवादिविस्पृशेन्द्रवायूहवामहे । अस्यसोमस्यपीतये २ इन्द्रवायूमनोजु-

याविप्राहवन्तऊतये । सहस्राक्षाधियस्पती ३ मित्रंवयंहवामहेवरुणंसोमंपीत-
ये । जज्ञानापूतदक्षसा ४ ऋतेनयावृतावृधावृतस्यज्योतिषस्पती । तामित्रा-
वरुणाहुवे ५ ॥ ८ ॥ वरुणःप्राविताभुवन्मित्रोविश्वाभिरूतिभिः । करतांनः
सुराधसः ६ मरुत्वन्तंहवामहइन्द्रमासोमंपीतये । सजूर्गणेनतृम्पतु ७ इन्द्रं-
ज्येष्ठामरुद्गणादेवासःपूषरातयः । विश्वेममश्रुताहवम् ८ हतवृत्रंसुदानवइन्द्रे-
णसहसायुजा । मानोदुःशंसईशत ९ विश्वान्देवान्हवामहेमरुतःसोमपीतये ।
उग्राहिपृश्निमातरः १० ॥ ९ ॥ जयतामिवतन्यतुर्मरुतामेतिधृष्णुया । यच्छुभं
याथनानरः ११ हस्काराद्विद्युतस्पर्यतोजाताअवन्तुनः । मरुतोमृळयन्तुनः १२
आपूषञ्चित्रबर्हिषमाघृणेधरुणंदिवः । आजानष्टंयथापशुम् १३ पूषाराजानमा-
घृणिरपगूळ्हंगुहाहितम् । अविन्दच्चित्रबर्हिषम् १४ उतोसमह्यमिन्दुभिःप-

उधुक्ताँअनुसेपिंधत् । गोभिर्यवंनचर्कृषत् १५ ॥ १० ॥ अम्बयोयन्त्यध्वभिर्जामयोअध्वरीयताम् । पृञ्चतीर्मधुनापयः १६ अमूर्याउपसूर्येयाभिर्वासूर्यःसह । तानोहिन्वन्त्वध्वरम् १७ अपोदेवीरुपह्वयेयत्रगावःपिबन्तिनः । सिन्धुभ्यःकर्त्वंहविः १८ अप्स्वन्तरमृतमप्सुभेषजमपामुतप्रशस्तये । देवाभवतवाजिनः १९ अप्सुमेसोमोअब्रवीदन्तर्विश्वानिभेषजा । अग्निंचविश्वशम्भुवमापश्चविश्वभेषजीः २० ॥ ११ ॥ आपःपृणीतभेषजंवरूथंतन्वेउ३मम । ज्योक्चसूर्यंदृशे २१ इदमापःप्रवहतयत्किंचदुरितंमयि । यद्वाहमभिदुद्रोहयद्वाशेपउतानृतम् २२ आपोअद्यान्वचारिषंरसेनसमगस्महि । पयस्वानग्नआगहितंमासंसृजवर्चसा २३ संमाग्नेवर्चसासृजसंप्रजयासमायुषा । विद्युर्मेअस्यदेवाइन्द्रोविद्यात्सहऋषिभिः २४ ॥ १२ ॥ इति शाकलसं० प्रथमेपञ्चमोनुवाकः ॥ ५ ॥

कस्यपञ्चोनाआजीगर्तिःशुनःशेपःसकृत्रिमोवैश्वामित्रोदेवरातः वरुणः प्रथमायाःप्रजाप-
तिर्द्वितीयायाअग्निःअभित्वेतितृचःसावित्रःगायत्रः शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

२४ कस्यनूनंकतमस्यामृतानांमनामहेचारुदेवस्यनाम । कोनोमह्याअदितयेपुनर्दात्पितरंचदृशेयंमातरंच १ अग्नेर्वयंप्रथमस्यामृतानांमनामहेचारुदेवस्यनाम । सनोमह्याअदितयेपुनर्दात्पितरंचदृशेयंमातरंच २ अभित्वादेवसवितरीशानंवार्याणाम् । सदावन्भागमीमहे ३ यश्चिद्धितइत्थाभगःशशमानःपुरानिदः । अद्वेषोहस्तयोर्दधे ४ भगभक्तस्यतेवयमुदशेमतवावसा । मूर्धानंरायआरभे ५ ॥ १३ ॥ नहितेक्षत्रंनसहोनमन्युंवयश्चनामीपतयन्तआपुः । नेमाआपोअनिमिषंचरन्तीर्नयेवातस्यप्रमिनन्त्यभ्वम् ६ अबुध्नेराजावरुणोवनस्योर्ध्वंस्तूपंददतेपूतदक्षः । नीचीनाःस्थुरुपरिबुध्नएषामस्मेअन्तर्निहिताःकेतवःस्युः

७ उरुंहिराजावरुणश्चकारसूर्यायपन्थामन्वेतवाउं । अपदेपादाप्रतिधातवेक-
रुतापवक्ताहृदयाविधश्चित् ८ शतंतेराजन्भिषजःसहस्रमुर्वीगंभीरासुमतिष्टेअ-
स्तु । बाधस्वदूरेनिर्ऋतिंपराचैःकृतंचिदेनःप्रमुमुग्ध्यस्मत् ९ अमीयऋक्षानि-
हितासउच्चानक्तंददृश्रेकुहचिद्दिवेयुः । अदब्धानिवरुणस्यव्रतानिविचाकशच्च-
न्द्रमानक्तमेति १० ॥ १४ ॥ तत्वायामिब्रह्मणावन्दमानस्तदाशास्तेयजमानो-
हविर्भिः । अहेळमानोवरुणेहबोध्युरुशंसमानआयुःप्रमोषीः ११ तदिन्नक्तं-
दिवामह्यमाहुस्तदयंकेतोहृदआविचष्टे । शुनःशेपोयमह्वद्गृभीतःसोअस्मान्रा-
जावरुणोमुमोक्तु १२ शुनःशेपोह्यह्वद्गृभीतस्त्रिष्वादित्यंद्रुपदेषुबद्धः । अवैनं-
राजावरुणःससृज्याद्विद्वाँअदब्धोविमुमोक्तुपाशान् १३ अवतेहेळोवरुणनमो-
भिरवयज्ञेभिरीमहेहविर्भिः । क्षयन्नस्मभ्यमसुरप्रचेताराजन्नेनांसिशिश्रथः

कृतानि १४ उदुत्तमंवरुणपाशमस्मदवाधमंविमध्यमंश्रथाय । अथावयमादि-
त्यव्रतेतवानागसोअदितयेस्याम १५ ॥ १५ ॥

यच्चिदेकविंशतिःशुनःशेपोवरुणोगायत्री ।

२५ यच्चिद्धितेविशोयथाप्रदेववरुणव्रतम् । मिनीमसिद्यविद्यवि १ मानो-
वधायहत्नवेजिहीळानस्यरीरधः।माहृणानस्यमन्यवे २ विमृळीकायतेमनोरथी-
रश्वंनसन्दितम् । गीर्भिर्वरुणसीमहि ३ पराहिमेविमन्यवःपतन्तिवस्यइष्टये ।
वयोनवसतीरुप ४ कदाक्षत्रश्रियंनरमावरुणंकरामहे । मृळीकायोरुचक्षसम् ५
॥ १६ ॥ तदित्समानमाशातेवेनन्तानप्रयुच्छतः । धृतव्रतायदाशुषे ६ वेदा-
योवीनांपदमन्तरिक्षेणपतताम् । वेदनावःसमुद्रियः ७ वेदमासोधृतव्रतोद्वाद-
शप्रजावतः । वेदायउपजायते ८ वेदवातस्यवर्तनिमुरोर्ऋष्वस्यबृहतः ।

वेदायेअध्यासते ९ निषसादधृतव्रतोवरुणःपस्त्या ३ स्वा । साम्राज्यायसुक्रतुः १० ॥ १७ ॥ अतोविश्वान्यद्भुताचिकित्वाँअभिपश्यति । कृतानियाचकर्त्वा ११ सनोविश्वाहासुक्रतुरादित्यःसुपथाकरत् । प्रणआयूंषितारिषत् १२ बिभ्रद्रापिंहिरण्ययंवरुणोवस्तनिर्णिजम् । परिस्पशोनिषेदिरे १३ नयंदिप्सन्तिदिप्सवोनद्रुह्वाणोजनानाम् । नदेवमभिमातयः १४ उतयोमानुषेष्वायशश्चक्रेअसाम्या । अस्माकमुदरेष्वा १५ ॥ १८ ॥ परामेयन्तिधीतयोगावोनगव्यूतीरनु । इच्छन्तीरुरुचक्षसम् १६ संनुवोचावहैपुनर्यतोमेमध्वाभृतम् । होतेवक्षदसेप्रियम् १७ दर्शंनुविश्वदर्शतंदर्शंरथमधिक्षमि । एताजुषतमेगिरः १८ इमंमेवरुणश्रुधीहवमद्याचमृळय । त्वामवस्युराचके १९ त्वंविश्वस्यमेधिरदिवश्चग्मश्चराजसि । सयामनिप्रतिश्रुधि २० उदुत्तमंमुमुग्धिनोविपाशं-

मध्यमंचृत । अवाधमानिंजीवसे २१ ॥ १९ ॥

वसिष्व दश शुनःशेपोग्निर्गायत्री ।

२६ वसिष्वाहिमियेध्यवस्त्राण्यूर्जांपते । सेमंनोअध्वरंयज १ निनोहोता-
वरेण्यःसदायविष्ठमन्मभिः । अग्नेदिवित्मतावचः २ आहिष्मासूनवेपितापि-
र्यजत्यापये । सखासख्येवरेण्यः ३ आनोबर्हीरिशादसोवरुणोमित्रोअर्यमा ।
सीदन्तुमनुषोयथा ४ पूर्व्यहोतरस्यनोमन्दस्वसख्यस्यच । इमाउषुश्रुधीगि-
रः ५ ॥ २० ॥ यच्चिद्धिशश्वतातनादेवंदेवंयजामहे । त्वेइद्धूयतेहविः ६ प्रियो-
नोअस्तुविश्पतिर्होतामन्द्रोवरेण्यः । प्रियाःस्वग्नयोवयम् ७ स्वग्नयोहिवार्यं-
देवासोदधिरेचनः । स्वग्नयोमनामहे ८ अथानउभयेषाममृतमर्त्यानाम् ।
मिथःसन्तुप्रशस्तयः ९ विश्वेभिरग्नेअग्निभिरिमंयज्ञमिदंवचः । चनोधाः

सहसोयहो १० ॥ २१ ॥

अथं त्रयोदश शुनःशेपोग्निरन्त्यायाविश्वेदेवागायत्री अन्त्यात्रिष्टुप् ।

२७ अश्वंनत्वावारवन्तंवन्दध्याअग्निंनमोभिः । सम्राजन्तमध्वराणाम् १ सघानःसूनुःशवसापृथुप्रगामासुशेवः । मीढ्वाँअस्माकंबभूयात् २ सनोदूराच्चासाच्चनिमर्त्यादघायोः । पाहिसदमिद्विश्वायुः ३ इममूषुत्वमस्माकंसनिंगायत्रंनव्यांसम् । अग्नेदेवेषुप्रवोचः ४ आनोभजपरमेष्वावाजेषुमध्यमेषु । शिक्षावस्वोअन्तमस्य ५ ॥ २२ ॥ विभक्तासिचित्रभानोसिन्धोरूर्माउपाकआ । सद्योदाशुषेक्षरसि ६ यमग्नेपृत्सुमर्त्यमवावाजेषुयंजुनाः । सयन्ताशश्वतीरिषः ७ नकिरस्यसहन्त्यपर्येताकयस्यचित् । वाजोअस्तिश्रवाय्यः ८ सवाजंविश्वचर्षणिरर्वद्भिरस्तुतरुता । विप्रेभिरस्तुसनिता ९ जरावोधतद्विविड्डिविशेवि

शेयुज्ञियाय । स्तोमंरुद्रायदृशींकम् १० ॥ २३ ॥ सनोंमहाँअंनिमानोधूमकेंतुःपुरुश्चन्द्रः । धियेवाजांयहिन्वतु ११ सरेवाँइंवविश्पतिर्दैव्यंःकेतुःशृंणोतुनः । उक्थैरग्निर्वृहद्भांनुः १२ नमोंमहद्भ्योनमोंअर्भकेभ्योनमोयुवंभ्योनमंआशिनेभ्यंः । यजांमदेवान्यदिंशक्रवांममाज्यायंसःशंसमावृंक्षिदेवाः १३ ॥ २४ ॥

यत्रग्रावा नव शुनःशेपः चतुर्णांइन्द्रस्ततोद्वयोरुलूखलं ततोद्वयोरुलूखलमुसलेअन्त्यायाःप्रजापतिर्हरिश्चन्द्रोधिषवणचर्म वाआद्याः षळनुष्टुभः ततस्तिस्रोगायत्र्यः ।

२८ यत्रग्रावांपृथुबुंध्नऊर्ध्वोंभवंतिसोतंवे । उलूखंलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः १ यत्रद्वाविवजघनांधिषवण्यांकृता । उलूखंलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः २ यत्रनार्यंपच्यवमुंपच्यवंचशिक्षंते । उलूखंलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः ३ यत्रमन्थांविबध्नतेरश्मीन्यमितवाइंव । उलूखंलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः ४ य

यच्चिद्धित्वंगृहेगृहउलूखलकयुज्यसे । इहद्युमत्तमंवदजयंतामिवदुन्दुभिः ५ ॥ २५ ॥ उतस्मतेवनस्पतेवातोविवात्यग्रमित् । अथोइन्द्रायपातवेसुनुसोममुलूखल ६ आयजीवाजसातमाताह्युच्चाविजर्भृतः । हरीइवान्धांसिबप्सता ७ तानोअद्यवनस्पतीऋष्वावृष्वेभिःसोतृभिः । इन्द्रायमधुमत्सुतम् ८ उच्छिष्टंचम्वोर्भरसोमंपवित्रआसृज । निधेहिगोरधित्वचि ९ ॥ २६ ॥

यच्चित्सप्त शुनःशेपइन्द्रःपङ्क्तिः ।

२१ यच्चिद्धिसत्यसोमपाअनाशस्ताइवस्मसि । आतूनइन्द्रशंसयगोष्वश्वेषुशुभ्रिषुसहस्रेषुतुवीमघ १ शिप्रिन्वाजानांपतेशचीवस्तवदंसना । आतूनइन्द्रशंसयगोष्वश्वेषुशुभ्रिषुसहस्रेषुतुवीमघ २ निष्वापयामिथूदृशासुस्तामबुध्यमाने । आतूनइन्द्रशंसयगोष्वश्वेषुशुभ्रिषुसहस्रेषुतुवीमघ ३ ससन्तुत्याअराते-

॥ २० ॥

योवोधंन्तुशूररातयः । आतूनंइन्द्रशंसयगोष्वश्वेषुशुभ्रिषुसहस्रेषुतुवीमघ ४
समिन्द्रगर्दभंमृणनुवन्तंपापयामुया । आतूनंइन्द्रशंसयगोष्वश्वेषुशुभ्रिषुसहस्रे-
षुतुवीमघ ५ पतातिकुण्डृणाच्यादूरंवातोवनादधि । आतूनंइन्द्रशंसयगोष्वश्वे-
षुशुभ्रिषुसहस्रेषुतुवीमघ ६ सर्वंपरिक्रोशंजहिजम्भयाकृकदाश्वम् । आतूनंइन्द्र-
शंसयगोष्वश्वेषुशुभ्रिषुसहस्रेषुतुवीमघ ७ ॥ २७ ॥

आवोद्वाविंशतिः शुनःशेप इन्द्रः अन्त्यतृचयोरश्विनावुषाश्च गायत्री
एकादशीपादनिचृत् षोळशीत्रिष्टुप् ।

३०. आवइन्द्रंक्रिविंयथावाजयन्तःशतक्रतुम् । मंहिष्ठंसिञ्चइन्दुभिः १
शतंवायःशुचीनांसहस्रंवासमाशिराम् । एदुनिम्नंनरीयते २ संयन्मदायशुष्मि
णएनाह्यस्योदरे । समुद्रोनव्यचोदधे ३ अयमुतेसमतसिकपोतइवगर्भधिम् ।

वचस्तच्चिन्नओहसे ४ स्तोत्रंराधानांपतेगिर्वाहोवीरयस्यते । विभूतिरस्तुसूनृता ५ ॥ २८ ॥ ऊर्ध्वस्तिष्ठानऊतयेस्मिन्वाजेशतक्रतो । समन्येषुब्रवावहै ६ योगेयोगेतवस्तरंवाजेवाजेहवामहे । सखायइन्द्रमूतये ७ आघागमद्यदिश्रव-त्सहस्रिणीभिरूतिभिः । वाजेभिरुपनोहवम् ८ अनुप्रत्नस्यौकसोहुवेतुविप्रतिंन-रम् । यंतेपूर्वंपिताहुवे ९ तंत्वावयंविश्ववाराशास्महेपुरुहूत । सखेवसोजरितृ-भ्यः १० ॥ २९ ॥ अस्माकंशिप्रिणीनांसोमपाःसोमपाव्नाम् । सखेवज्रिन्त्स-खीनाम् ११ तथातदस्तुसोमपाःसखेवज्रिन्तथाकृणु । यथातउश्मसीष्टये १२ रेवतीर्नःसधमादइन्द्रेसन्तुतुविवाजाः । क्षुमन्तोयाभिर्मदेम १३ आघत्वावान्त्म-नाप्तःस्तोतृभ्योधृष्णवियानः । ऋणोरक्षंनचक्र्योः १४ आयद्दुवःशतक्रतवा कामंजरितॄणाम् । ऋणोरक्षंनशचीभिः १५ ॥ ३० ॥ शश्वदिन्द्रःपोप्रुथद्भिर्जि

गायनानंदद्भिःशाश्वंसद्भिर्धनानि । सनोहिरण्यरथंदंसनावान्त्सनःसनितासनये-
सनोदात् १६ आश्विनावश्वावत्येपायातंशवीरया । गोमद्दस्राहिरण्यवत् १७
समानयोजनोहिवांरथोदस्रावमर्त्यः । समुद्रेअश्विनेयते १८ न्यघ्न्यस्यमूर्धनि-
चक्रंरथस्ययेमथुः । परिद्यामन्यदीयते १९ कस्तउपःकधप्रियेभुजेमर्तोअमर्त्ये ।
कंनक्षसेविभावरि २० वयंहितेअमन्मह्यान्तादापराकात् । अश्वेनचित्रेअरुषि
२१ त्वन्त्येभिरागहिवाजेभिर्दुहितर्दिवः । अस्मेरयिंनिधारय २२ ॥ ३१ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

त्वमग्नेष्टादशाङ्गिरसोहिरण्यस्तूपोग्निर्जगती अष्टमीषोळशष्टादशीचत्रिष्टुभः ।

३१ त्वमग्नेप्रथमोअङ्गिराऋषिर्देवोदेवानामभवःशिवःसखा । तवव्रतेकवयो-
विद्मनापसोजायन्तमरुतोभ्राजदृष्टयः १ त्वमग्नेप्रथमोअङ्गिरस्तमःकविर्देवा-

नांपरिभूपसिव्रतम् । विभुर्विश्वस्मैभुवनायमेधिरोद्विमाताशयुःकतिधाचिदायवे २ त्वमग्नेप्रथमोमातरिश्वनआविर्भवसुक्रतूयाविवस्वते । अरेजेतांरोदसीहोतृवूर्ये संघ्नोभारमयंजोमहोवसो ३ त्वमग्नेमनवेद्यामवाशयःपुरूरवसेसुकृतेसुकृत्तरः । श्वात्रेणयत्पित्रोर्मुच्यसेपर्यात्वापूर्वमनयन्नापरंपुनः ४ त्वमग्नेवृषभःपुष्टिवर्धनउ- द्यतस्रुचेभवसिश्रवाय्यः । यआहुतिंपरिवेदावषट्कृतिमेकायुरग्रेविशआविवास- सि ५ ॥ ३२ ॥ त्वमग्नेवृजिनवर्तनिंनरंसक्मन्पिपर्षिविदथेविचर्षणे । यःशूर- सातापरितक्म्येधनेदभ्रेभिश्चित्समृताहंसिभूयसः ६ त्वंतमग्नेअमृतत्वउत्तमेमर्तं- दधासिश्रवसेदिवेदिवे । यस्तातृषाणउभयायजन्मनेमयःकृणोषिप्रयआचसूरये ७ त्वंनोअग्नेसनयेधनानांयशसंकारुंकृणुहिस्तवानः । ऋध्यामकर्मापसानवे- नदेवैर्द्यावापृथिवीप्रावतंनः ८ त्वंनोअग्नेपित्रोरुपस्थआदेवोदेवेष्वनवद्यजागृ-

वः । तनूकृद्बोधिप्रमतिश्चकारवेत्वंकल्याणवसुविश्वमोपिषे ९ त्वमंग्नेप्रमं-
तिस्त्वंपितासिनस्त्वंवयस्कृत्तवंजामयोवयम् । सन्त्वारायःशतिनःसंसहस्त्रिणः
सुवीरंयन्तिव्रतपामंदाभ्य १० ॥ ३३ ॥ त्वामंग्नेप्रथममायुमायवेदेवाअकृण्वन्नहुं-
षस्यविश्पतिम् । इळामकृण्वन्मनुंषस्यशासनींपितुर्यत्पुत्रोममंकस्यजायते ११
त्वंनोअग्नेतवंदेवपायुभिर्मघोनोरक्षतन्वश्चवन्द्य । त्रातातोकस्यतनयेगवामस्य
निमेषंरक्षमाणस्तवंव्रते १२ त्वमंग्नेयज्यवेपायुरन्तरोनिषङ्गायचतुरक्षइध्यसे ।
योरातहव्योवृकायधायसेकीरेश्चिन्मन्त्रंमनंसावनोषितम् १३ त्वमंग्नउरुशंसा-
यवाघतेस्पार्हंयद्रेक्णःपरमंवनोषितत् ।आध्रस्यंचित्प्रमंतिरुच्यसेपिताप्रपाकंशा-
स्सिप्रदिशोविदुष्टरः १४ त्वमंग्नेप्रयंतदक्षिणंनरंवर्मेवस्यूतंपरिंपासिविश्वतः ।
स्वादुक्षद्मायोवसतौस्योनकृज्जीवयाजंयजंतेसोपमादिवः १५ ॥ ३४ ॥ इमा-

मंग्नेशरणिंमीमृषोनइममध्वानंयमगामदूरात् । आपिःपिताप्रमतिःसोम्या-नांभृमिरस्यृषिकृन्मर्त्यानाम् १६ मनुष्वदंग्नेअङ्गिरस्वदंङ्गिरोययातिवत्सदनेपू-र्ववच्छुचे । अच्छंयाह्यावंहादैव्यंजनमासादयबर्हिषियक्षिचप्रियम् १७ एतेना-ग्नेब्रह्मणावावृधस्वशक्तीवायत्तेचकृमाविदावा । उतप्रणेष्यभिवस्योअस्मान्त्सं-नःसृजसुमत्यावाजवत्या १८ ॥ ३५ ॥

इन्द्रस्य पञ्चदश हिरण्यस्तूपइन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३२ इन्द्रस्यनुवीर्याणिप्रवोचंयानिचकारप्रथमानिवज्री । अहन्नहिमन्वप-स्ततर्दप्रवक्षणाअभिनत्पर्वतानाम् १ अहन्नहिंपर्वतेशिश्रियाणन्त्वष्टास्मैवज्रंस्व-र्यन्ततक्ष । वाश्राइवधेनवःस्यन्दमानाअञ्जःसमुद्रमवजग्मुरापः २ वृषायमाणोवृ-णीतसोमंत्रिकद्रुकेष्वपिवत्सुतस्य । आसायकंमघवादत्तवज्रमहन्नेनम्प्रथमजाम

हीनाम् ३ यदिन्द्राहन्प्रथमजामहीनामान्मायिनामभिनाःप्रोतमायाः । आत्सूर्यं
जनयन्द्यामुषासंतादीत्नाशत्रुंनकिलाविवित्से ४ अहन्वृत्रंवृत्रतरंव्यंसमिन्द्रो
वज्रेणमहतावधेन । स्कन्धांसीवकुलिशेनाविवृक्णाहिःशयतउपपृक्पृथिव्याः
५ ॥ ३६ ॥ अयोद्धेवदुर्मदआहिजुह्वेमहावीरंतुविबाधमृजीषम् । नातारीदस्य-
समृतिंवधानांसंरुजानाःपिपिषइन्द्रशत्रुः ६ अपादहस्तोअपृतन्यदिन्द्रमास्य-
वज्रमधिसानौजघान । वृष्णोवध्रिःप्रतिमानंबुभूषन्पुरुत्रावृत्रोअशयद्व्यस्तः ७
नदन्नभिन्नमंमुयाशयानम्मनोरुहाणाअतियन्त्यापः । याश्चिद्वृत्रोमहिनापर्यतिष्ठ-
त्तासामहिःपत्सुतःशीर्बभूव ८ नीचावयाअभवद्वृत्रपुत्रेन्द्रोअस्याअववधर्जभार ।
उत्तरासूरधरःपुत्रआसीद्दानुःशयेसहवत्सानधेनुः ९ अतिष्ठन्तीनामनिवेशना-

नाकाष्ठानांमध्येनिहितंशरीरम् । वृत्रस्यनिण्यंविचरन्त्यापोदीर्घंतमआशयदि-
न्द्रशत्रुः १० ॥ ३७ ॥ दासपत्नीरहिगोपाअतिष्ठन्निरुद्धाआपःपणिनेवगावः ।
अपांबिलमपिहितंयदासीद्वृत्रंजघन्वाँअपतद्ववार ११ अश्व्योवारोअभवस्त-
दिन्द्रसृकेयत्त्वाप्रत्यहन्देवएकः । अजयोगाअजयःशूरसोममवासृजःसर्तवेसप्त-
सिन्धून् १२ नास्मैविद्युन्नतन्यतुःसिषेधनयांमिहमकिरद्ध्रादुनिंच । इन्द्रश्चयद्यु-
युधातेअहिश्चोतापरीभ्योमघवाविजिग्ये १३ अहेर्यातारंकमपश्यइन्द्रहृदियत्ते-
जघ्नुषोभीरगच्छत् । नवचयन्नवतिंचस्रवन्तीःश्येनोनभीतोअतरोरजांसि १४
इन्द्रोयातोवसितस्यराजाशमस्यचशृङ्गिणोवज्रबाहुः । सेदुराजाक्षयतिचर्षणी-
नामरान्ननेमिःपरिताबभूव १५ ॥३८॥ इति शा०कृ० प्रथमाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥२॥

एतत्त्रिंशद्द्वादशाश्विनंनवम्यन्त्येत्रिष्टुभौलयाम्येकादशरात्रिंनवमीजगत्याद्याचसालिङ्गोक्तदे-
वतपादामयोविंशतिः कण्वोघौरआग्नेयंप्रागाथमूर्ध्वऊषुयोष्योक्रीळंपञ्चोनामारुतंहिगायत्रंतुकद्धमयद्-
गमागाथंतृचिष्टाएौ ब्राह्मणस्पत्यंयंरक्षन्तिनववरुणमित्रार्यम्णांमध्येतृचआदित्येभ्योगायत्रंहिसंपूप-
न्दशपौष्णंकद्रुद्रायनवरौद्रंतृतीयामैत्रावरुणीचान्त्यस्तृचः सौम्योन्त्यानुष्टुबग्येपळ्ळनामस्कण्वः काण्वआ-
ग्नेयंतुमागाथमाद्याद्दृचोश्न्युपसांचत्वमग्नेदशानुष्टुभमर्धर्चोन्त्योदैवएषोपञ्चोनाश्विनंतुगायत्रम् ॥ ३ ॥

एतायामेति पञ्चदश हिरण्यस्तूपइन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२३ एतायामोपंगव्यन्तइन्द्रमस्माकंसुप्रमतिंवावृधाति । अनामृणःकुविदादस्यरायोगवांकेतंपरंमावर्जतेनः १ उपेदहंधनदामप्रतीतंजुष्टांनश्येनोवसतिंपताम । इन्द्रंनमस्यन्नुपमेभिरर्कैर्यःस्तोतृभ्योहव्योअस्तियामन् २ निसर्वसेनइषुधीरंसक्तसमर्योगाअजतियस्यवष्टि । चोष्कूयमाणइन्द्रभूरिवामंमाप-

णिभूँरस्मदधिप्रवृद्ध ३ वधीहिंदस्युंधनिनंघनेनँएकश्चरंन्नुपशाकेभिरिन्द्र ।
धनोरधिविषुणक्तेव्यायन्नयंज्वानःसनकाःप्रेतिमीयुः ४ पराचिच्छीर्षावंवृजुस्त-
इन्द्रायंज्वानोयज्वंभिःस्पर्धमानाः । प्रयद्दिवोहंरिवःस्थातरुग्रनिरंव्रताँअंधमोरो-
दस्योः ५॥ १॥ अयुंयुत्सन्ननवद्यस्यसेनामयातयन्तक्षितयोनवंग्वाः । वृषायुधो-
नवध्रयोनिरंष्टाःप्रवद्भिरिन्द्रांच्चितयंन्तआयन् ६ त्वमेतान्रुंदतोजक्षंतश्चायोधयोः
रजंसइन्द्रपारे । अवादहोदिवआदस्युंमुच्चाप्रसुंन्वतःस्तुंवतःशंसमावः ७ चक्रा-
णासःपरीणहंपृथिव्याहिरंण्येनमणिनाशुम्भंमानाः । नहिन्वानासंस्तितिरुस्त-
इन्द्रंपरिस्पशोंअदधात्सूर्येण ८ परियदिन्द्ररोदंसीउभेअबुंभोजीर्महिनाविश्वतंः
सीम् । अमंन्यमानाँअभिमन्यंमानैर्निर्ब्रह्मभिरधमोदस्युंमिन्द्र ९ नयेदिवःपृथि-
व्याअन्तंमापुर्नमायाभिर्धनदांपर्यभूवन् । युजंवज्रंवृषभश्चंक्रइन्द्रोनिर्ज्योतिं-

॥ २५ ॥

त्वातमंसोगाअंदुक्षत् १० ॥ २ ॥ अनुस्वधामंक्षरन्नापोअस्यावर्धतमध्यआनां-
व्यांनाम् । सध्रीचीनेंनमनंसातमिन्द्रओजिंष्ठेनहन्मनाहन्नभिद्यून् ११ न्यांवि-
ध्यदिलीविशंस्यदृह्ळाविशृङ्गिणंमभिनच्छुष्णमिन्द्रः । यावत्तरोमघवन्यावदो-
जोवज्रेंणशत्रुंमवधीःपृतन्युम् १२ अभिसिध्मोअंजिगादस्यशत्रन्वितिग्मेनंवृ-
षभेणापुरोंभेत् । संवज्रेंणासृजद्वृत्रमिन्द्रःप्रस्वांमतिमंतिरच्छाशंदानः १३
आवःकुत्संमिन्द्रयस्मिंश्चाकन्प्रावोयुध्यन्तंवृषभंदशंद्युम् । शफच्युंतोरेणुर्नंक्षत-
द्यामुच्छ्वैत्रेयोनृषाह्यायतस्थौ १४ आवःशमंवृषभंतुग्र्यांसुक्षेत्रजेषेमंघवञ्छ्वित्र्यं-
गाम् । ज्योक्चिदत्रंतस्थिवांसोअक्रञ्छत्रूयतामधंरावेदंनाकः १५ ॥ ३ ॥

त्रिश्चिद्द्वादश हिरण्यस्तूपोश्विनौजगती नवमीद्वादश्यौत्रिष्टुभौ ।

३४ त्रिश्चिंन्नोअद्याभंवतंनवेदसाविभुर्वांयामंउतरातिरंश्विना । युवोर्हियन्त्रं-

ह्निम्येवुवासंसोभ्यायुंसेन्यांभवतंमनीषिभिः १ त्रयःपवयोमधुवाहनेरथेसोमं-
स्यवेनामनुविश्वइद्विदुः । त्रयःस्कंभासःस्कभितासंआरभेत्रिर्नक्तंयाथस्त्रिर्वश्वि-
नादिवा २ समानेअहन्त्रिरवद्यगोहनात्रिरद्ययुज्ञंमधुनामिमिक्षतम् । त्रिर्वा-
जवतीरिषोअश्विनायुवंदोषाअस्मभ्यमुषसंश्चपिन्वतम् ३ त्रिर्वर्तियातंत्रिरनुंव्र-
तेजनेत्रिःसुप्राव्येत्रेधेवंशिक्षतम् । त्रिर्नान्द्यंवहतमश्विनायुवंत्रिःपृक्षोअस्मेअक्ष-
रेवपिन्वतम् ४ त्रिर्नोरयिंवहतमश्विनायुवंत्रिर्देवतातात्रिरुतावंतंधियः । त्रिस्सौ-
भगत्वंत्रिरुतश्रवांसिनस्त्रिष्ठंवांसूरेदुहितारुहद्रथम् ५ त्रिर्नोअश्विनादिव्यानि-
भेषजात्रिःपार्थिवानित्रिरुदत्तमद्भ्यः । ओमानंशंयोर्ममकायसूनवेत्रिधातुशर्म-
वहतंशुभस्पती ६ ॥ ४ ॥ त्रिर्नोअश्विनायजतादिवेदिवेपरित्रिधातुपृथिवीम-
शायतम् । तिस्रोनासत्यारथ्यापरावतआत्मेववातःस्वसराणिगच्छतम् ७ त्रि-

शाश्विनासिन्धुभिःसप्तमातृभिस्त्रयआहावास्त्रेधाहविष्कृतम् । तिस्रःपृथिवीरुपरिप्रवादिवोनाकंरक्षेथेद्युभिरक्तुभिर्हितम् ८ क १ त्रीचक्रात्रिवृतोरथस्यक १ त्रयोवन्धुरोयेसनीळाः । कदायोगोवाजिनोरासभस्ययेनयज्ञंनासत्योपयाथः ९ आनासत्यागच्छतंहूयतेहविर्मध्वःपिवतंमधुपेभिरासभिः । युवोर्हिपूर्वंसवितोपसोरथमृतायचित्रंघृतवन्तमिष्यति १० आनासत्यात्रिभिरेकादशैरिहदेवेभिर्यातंमधुपेयमश्विना । प्रायुस्तारिष्टंनीरपांसिमृक्षतंसेधतंद्वेषोभवतंसचाभुवा ११ आनोअश्विनात्रिवृतारथेनार्वाञ्चंरयिंवहतंसुवीरम् । शृण्वन्तावामवसेजोहवीमिवृधेचनोभवतंवाजसातौ १२ ॥ ५ ॥

ह्वयाम्येकादश हिरण्यस्तूपःसविता आद्यालिङ्गोक्तदैवतपादा आद्यानवमीचजगत्यौ शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

३५ ह्वयाम्यग्निंप्रथमंस्वस्तयेह्वयामिमित्रावरुणाविहावसे । ह्वयामिरात्रीं-

जगतोनिवेशनींह्वयामिदेवंसवितारमूतये १ आकृष्णेनरजसावर्तमानोनिवे-
शयन्नमृतंमर्त्यंच । हिरण्ययेनसविताराथेनादेवोयातिभुवनानिपश्यन् २ या-
तिदेवःप्रवतायात्युद्वतायातिशुभ्राभ्यांयजतोहरिभ्याम् । आदेवोयातिसवितापं-
रावतोपविश्वादुरितावाधमानः ३ अभीवृतंकृशनैर्विश्वरूपंहिरण्यशम्यंयज-
तोवृहन्तम् । आस्थाद्रथंसविताचित्रभानुःकृष्णारजांसितविषींदधानः ४ वि-
जनाञ्छ्यावाःशितिपादोअख्यन्रथंहिरण्यप्रउगंवहन्तः । शश्वद्विशःसवितुर्दैव्य-
स्योपस्थेविश्वाभुवनानितस्थुः ५ तिस्रोद्यावःसवितुर्द्वाउपस्थाँएकायमस्यभुव-
नेविराषाट् । आणिंनरथ्यममृताधितस्थुरिहब्रवीतुयउतच्चिकेतत् ६ ॥ ६ ॥ विसु-
पर्णोअन्तरिक्षाण्यख्यद्गभीरवेपाअसुरःसुनीथः । केदानींसूर्यःकश्चिकेतकतमां-
द्यांरश्मिरस्याततान ७ अष्टौव्यख्यत्ककुभःपृथिव्यास्त्रीधन्वयोजनासप्तसिन्धू-

न्। हिरण्याक्षःसंवितादेवआगाद्दधद्रत्नादाशुषेवार्याणि ८ हिरण्यपाणिःसविता-
विचर्षणिरुभेद्यावापृथिवीअन्तरीयते । अपामीवांबाधतेवेतिसूर्यमभिकृष्णेनर-
जसाद्यामृणोति ९ हिरण्यहस्तोअसुरःसुनीथःसुमृळीकःस्ववाँयात्वर्वाङ् । अप-
सेधन्रक्षसोयातुधानानस्थाद्देवःप्रतिदोषंगृणानः १० येतेपन्थाःसवितःपूर्व्या-
सोरेणवःसुकृताअन्तरिक्षे । तेभिर्नोअद्यपथिभिःसुगेभीरक्षाचनोअधिचब्रूहिदेव
११ ॥ ७ ॥ इति शाकलकसंहितायां प्रथमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥ ७ ॥

प्रवोविंशतिर्घौरः कण्वोग्निःऊर्ध्वऊष्वितिद्वेयूपदेवताके

प्रागाथम् (अयुजोबृहत्यःयुजःसतोबृहत्यः)।

३६ प्रवोयह्वंपुरूणांविशांदेवयतीनाम् । अग्निंसूक्तेभिर्वचोभिरीमहेयंसीमि-
दन्यईळते १ जनासोअग्निंदधिरेसहोवृधंहविष्मन्तोविधेमते । सत्वंनोअद्यसु-

मनाइहाविताभवावाजेषुसन्त्य २ प्रत्वादूतंवृणीमहेहोतारंविश्ववेदसम् । महस्तेसतोविचरन्त्यर्चयोदिविस्पृशन्तिभानवः ३ देवासस्त्वावरुणोमित्रोअर्यमासंदूतंप्रत्नमिन्धते । विश्वंसोअग्नेजयतित्वयाधनंयस्तेददाशमर्त्यः ४ मन्द्रोहोतागृहपतिरग्नेदूतोविशामसि । त्वेविश्वासङ्गतानिव्रताध्रुवायानिदेवाअकृण्वत ५ ॥ ८ ॥ त्वेइदग्नेसुभगेयविष्ठ्यविश्वमाहूयतेहविः । सत्वंनोअद्यसुमनाउतापरंयक्षिदेवान्त्सुवीर्या ६ तंघेमित्थानमस्विनउपस्वराजमासते । होत्राभिरग्निंमनुषःसमिन्धतेतितिर्वांसोअतिस्रिधः ७ घ्नन्तोवृत्रमतरन्रोदसीअपउरुक्षयायचक्रिरे । भुवत्कण्वेवृषाद्युम्न्याहुतःक्रन्ददश्वोगविष्टिषु ८ संसीदस्वमहाँअसिशोचस्वदेववीतमः । विधूममग्नेअरुषंमियेध्यसृजप्रशस्तदर्शतम् ९ यन्त्वादेवासोमनवेदधुरिहयजिष्ठंहव्यवाहन । यंकण्वोमेध्यातिथिर्धनस्पृतंयंवृषायमुपस्तुतः

१० ॥ ९ ॥ यमग्निंमेध्यातिथिःकण्वईधऋतादधि । तस्यप्रेषोदीदियुस्तमि-
माऋचस्तमग्निंवर्धयामसि ११ रायस्पूर्धिस्वधावोस्तिहित्तेग्नेदेवेष्वाप्यम् । त्वं
वाजस्यश्रुत्यस्यराजसिसनोमृळमहाँअसि १२ ऊर्ध्वऊषुणऊतयेतिष्ठादेवोनस-
विता । ऊर्ध्वोवाजस्यसनितायदञ्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे १३ ऊर्ध्वोनःपाह्यंह-
सोनिकेतुनाविश्वंसमत्रिणंदह । कृधीनऊर्ध्वाञ्चरथायजीवसेविदादेवेषुनोदुवः
१४ पाहिनोअग्नेरक्षसःपाहिधूर्तेरराव्णः । पाहिरीषतउतवाजिघांसतोबृहद्भानो-
यविष्ठ्य १५ ॥ १० ॥ घनेवविष्वग्विजह्यराव्णस्तपुर्जम्भयोअस्मध्रुक् । योम-
र्त्यःशिशीतेअत्यक्तुभिर्मानःसरिपुरीशत १६ अग्निर्वव्नेसुवीर्यमग्निःकण्वायसौ-
भगम् । अग्निःप्रावन्मित्रोतमेध्यातिथिमग्निःसाताउपस्तुतम् १७ अग्नि-
नातुर्वशंयदुंपरावतउग्रादेवंहवामहे । अग्निर्नयन्नववास्त्वंबृहद्रथंतुर्वीतिंदस्यवेस-

हः १८ नित्यामंग्नेमनुदंधुज्योतिर्जनांयशश्वते । दीदेथकण्वंऋतजांतउ-
क्षितोयंनंमस्यन्तिकृष्टयः १९ त्वेपासोंअग्नेरमंवन्तोअर्चयोभीमासोनप्रतीतये ।
रक्षस्विनःसदमिद्यांतुमावंतोविश्वंसमत्रिणंदह २० ॥ ११ ॥

क्रीळं पञ्चोना कण्वोमरुतोगायत्री ।

३७ क्रीळंवःशर्धोमारुतमनर्वाणंरथेशुभंम् । कण्वांअभिप्रगांयत १ येपृषं-
तीभिर्ऋष्टिभिःसाकंवाशीभिरञ्जिभिः । अजांयन्तस्वभांनवः २ इहेवंशृण्वएषां-
कशाहस्तेपुयद्वदांन् । नियामंञ्चित्रमृंजते ३ प्रवःशर्धायघृष्वयेत्वेषद्युंम्नायशुष्मि-
णे । देवत्तंब्रह्मंगायत ४ प्रशंसागोष्वघ्न्यंक्रीळंयच्छर्धोमारुतम् । जम्भेरसंस्यवा-
वृधे ५ ॥ १२ ॥ कोवोवर्षिष्ठआनंरोदिवश्चग्मश्चधूतयः । यत्सीमन्तंनधूंनुथ ६
निवोयामांयमानुंपोदध्रउग्रायंमन्यवें । जिहींतपर्वतोगिरिः ७ येषामज्मेषुपृथि-

वीजुंजुर्वाईचविश्पतिः । भियायामेषुरेजते ८ स्थिरंहिजानमेषांवयोमातुर्निरे-
तवे । यत्सीमनुंद्विताशवः ९ उदुत्येसूनवोगिरःकाष्ठाअज्मेष्वत्नत । वाश्राअ-
भिज्ञुयातवे १० ॥१३॥ त्यंचिंद्घादीर्घंपृथुंमिहोनपातममृध्रम् । प्रच्यावयन्तियामभिः ११ मरुतोयद्धवोवलंजनाँअचुच्यवीतन । गिरीँरचुच्यवीतन १२ यद्ध
यान्तिमरुतःसंहब्रुवतेध्वन्ना । शृणोतिकश्चिदेषाम् १३ प्रयातशीभमाशुभिः
सन्तिकण्वेषुवोदुवः । तत्रोषुमादयाध्वै १४ अस्तिहिष्मामदायवःस्मसिष्मावयमेषाम् । विश्वंचिदायुर्जीवसे १५ ॥ १४ ॥

कद्ध पञ्चदश कण्वोमरुतोगायत्री ।

३८ कद्धनूनंकधप्रियःपितापुत्रंनहस्तयोः । दधिध्वेवृक्तबर्हिषः १ क्वंनूनंकद्वोअर्थंगन्तादिवोनपृथिव्याः । क्वंवोगावोनरण्यन्ति २ क्वंवःसुम्नानव्यांसिमरुतःक्व-

सुविता। को ३ विश्वानिसौभगा ३ यद्यूयंपृश्निमातरोमर्तासःस्यातन । स्तोतावोअमृतःस्यात् ४ मावोमृगोनयवसेजरिताभूदजोष्यः । पथायमस्यगादुप ५ ॥ १५ ॥ मोपुणःपरापरानिर्ऋतिर्दुर्हणावधीत् । पदीष्टतृष्णयासह ६ सत्यंत्वेषाअमवन्तोधन्वञ्चिदारुद्रियासः । मिहंकृण्वन्त्यवाताम् ७ वाश्रेवविद्युन्मिमातिवत्संनमातासिषक्ति । यदेषांवृष्टिरसर्जि ८ दिवाचित्तमःकृण्वन्तिपर्जन्येनोदवाहेन । यत्पृथिवींव्युन्दन्ति ९ अधस्वनान्मरुतांविश्वमासद्मपार्थिवम्।अरेजन्तप्रमानुषाः १० ॥ १६ ॥ मरुतोवीळुपाणिभिश्चित्रारोधस्वतीरनु । यातेमखिद्रयामभिः ११ स्थिरावःसन्तुनेमयोरथाअश्वासएषाम्। सुसंस्कृताअभीशवः १२ अच्छावदातनागिराजरायैब्रह्मणस्पतिम् । अग्निंमित्रंनदर्शतम् १३ मिमीहिश्लोकमास्येपर्जन्यइवततनः । गायगायत्रमुक्थ्यम् १४ वन्दस्वमारु-

तंगणंत्वेथंपनस्युमर्किणंम् । अस्मेवृद्धाअंसन्निह १५ ॥ १७ ॥

अयदश कण्वोमरुतःभागाथम् ।

२१ प्रयदित्थापरावतःशोचिर्नमानमस्यथ । कस्यक्रत्वामरुतःकस्यवर्पसा-
कंयाथकंहधूतयः १ स्थिरावःसन्त्वायुधापराणुदेवीळूउतप्रतिष्कभे। युष्माकमस्तुत
विंपीपनीयसीमामर्त्यस्यमायिनः २ पराहयत्स्थिरंहथनरोवर्तयथागुरु । वियां-
थनवनिनःपृथिव्याव्याशाःपर्वतानाम् ३ नहिवःशत्रुर्विविदेअधिद्यविनभूम्यां-
रिशादसः । युष्माकमस्तुतविंपीतनायुजारुद्रासोनूचिंदाधृपे ४ प्रवेपयन्तिपर्व-
तान्विविंश्चन्तिवनस्पतीन् । प्रोआंरतमरुतोदुर्मदाइवदेवासःसर्वयाविशा ५
॥ १८ ॥ उपोरथेषुपृषतीरयुग्ध्वंप्रष्टिर्वहतिरोहितः । आवोयामायपृथिवीचिद-
श्रोदबीभयन्तमानुषाः ६ आवोमक्षूतनायकंरुद्राअवोवृणीमहे। गन्तानूनंनोवंसा-

यथापुरेत्थाकण्वायबिभ्युषे ७ युष्मेषितोमरुतोमर्त्येषितआयोनोअभ्वईषते । वितंयुयोतशवसाव्योजसाविपुष्माकाभिरूतिभिः ८ असामिहिप्रयज्यवःकण्वंदपप्रचेतसः । असामिभिर्मरुतआनऊतिभिर्गन्तावृष्टिंनविद्युतः ९ असाम्योजोबिभृथासुदानवोसामिधूतयःशवः । ऋषिद्विषेमरुतःपरिमन्यवइषुंनसृजतद्विषम् १० ॥ ११ ॥

उत्तिष्ठाष्टौ कण्वोब्रह्मणस्पतिः प्रागाथम् ।

४० उत्तिष्ठब्रह्मणस्पतेदेवयन्तस्त्वेमहे । उपप्रयन्तुमरुतःसुदानवइन्द्रप्राशूर्भवासचा १ त्वामिद्धिसहसस्पुत्रमर्त्यउपब्रूतेधनेहिते । सुवीर्यंमरुतआस्वश्व्यंदधीतयोवआचके २ प्रैतुब्रह्मणस्पतिःप्रदेव्येतुसूनृता । अच्छावीरंनर्यंपङ्क्तिराधसंदेवायज्ञंनयन्तुनः ३ योवाघतेददातिसूनरंवसुसधत्तेअक्षितिश्रवः । तस्माइ-

ळाँसुवीरामायंजामहेसुप्रतूर्तिमनेहसम् ४ प्रनूनंब्रह्मणस्पतिर्मन्त्रंवदत्युक्थ्यम् । यस्मिन्निन्द्रोवरुणोमित्रोअर्यमादेवाओकांसिचक्रिरे ५ ॥ २० ॥ तमिद्वोचेमा विदथेषुशंभुवंमन्त्रंदेवाअनेहसम् । इमांचवाचंप्रतिहर्यथानरोविश्वेद्वामावोअ-श्नवत् ६ कोदेवयन्तमश्नवज्जनंकोवृक्तबर्हिषम् । प्रप्रदाश्वान्पस्त्याभिरस्थिता-न्तर्वावत्क्षयंदधे ७ उपक्षत्रंपृञ्चीतहन्तिराजभिर्भयेचित्सुक्षितिंदधे । नास्यवर्ता नतरुतामहाधनेनार्भेअस्तिवज्रिणः ८ ॥ २१ ॥

यंरक्षन्तिनव कण्वोवरुणमित्रार्यमणःसुगःपन्थेतितृचस्यादित्यागायत्री ।

४१ यंरक्षन्तिप्रचेतसोवरुणोमित्रोअर्यमा । नूचित्सदभ्यतेजनः १ यंबाहु-तेवपिप्रतिपान्तिमर्त्यंरिषः । अरिष्टःसर्वएधते २ विदुर्गाविद्विषःपुरोघ्नन्तिराजा-नएषाम् । नयन्तिदुरितातिरः ३ सुगःपन्थाअनृक्षरआदित्यासऋतंयते । ना-

त्रांवरुणादोअस्तिवः ४ यंयज्ञंनयथानरआदित्याऋजुनापथा। प्रवःसधीतयेनशत् ५ ॥ २२ ॥ सरत्नंमर्त्योवसुविश्वंतोकमुतत्मना। अच्छागच्छत्यस्तृतः ६ कुथा-रांधामसखायःस्तोमंमित्रस्यार्यम्णः। महिप्सरोवरुणस्य ७ मावोघ्नन्तंमाशपन्तंप्रतिवोचेदेवयन्तम्। सुम्नैरिद्वआविवासे ८ चतुरश्चिद्ददमानाद्बिभीयादानिधातोः। नदुरुक्तायस्पृहयेत् ९ ॥ २३ ॥

संपूषन् दश काण्वः पूषा गायत्री।

४२ संपूषन्नध्वनस्तिरव्यंहोविमुचोनपात्। सक्ष्वादेवप्रणस्पुरः १ योनःपूषन्नघोवृकोदुःशेवआदिदेशति। अपस्मतंपथोजहि २ अपत्यंपरिपन्थिनंमुषीवाणंहुरश्चितम्। दूरमधिस्रुतेरज ३ त्वंतस्यद्वयाविनोघशंसस्यकस्यचित्। पदाभितिष्ठतपुषिम् ४ आतत्तेदस्रमन्तुमःपूषन्नवोवृणीमहे। येनपितॄनचोदयः

५ ॥ २४ ॥ अश्वांनोविश्वसौभगहिरण्यवाशीमत्तम । धनानिसुषणांकृधि ६ अतिनःसश्चतोनयसुगानःसुपथाकृणु । पूषन्निहक्रतुंविदः ७ अभिसूयवसंनय नवज्वारोअध्वने । पूषन्निहक्रतुंविदः ८ शग्धिपूर्धिप्रयंसिचशिशीहिप्रास्युदरम् । पूषन्निहक्रतुंविदः ९ नपूषणंमेथामसिसूक्तैरभिगृणीमसि । वसूनिदस्ममीमहे १० ॥ २५ ॥

कद्रुद्राय नव कण्वोरुद्रः तृतीयायामित्रावरुणौ अन्यतृचस्य सोमोगायत्री अन्यानुष्टुप् ।

४३ कद्रुद्रायप्रचेतसेमीळ्हुष्टमायतव्यसे । वोचेमशन्तमंहृदे १ यथानोअदितिःकरत्पश्वेनृभ्योयथागवे । यथातोकायरुद्रियम् २ यथानोमित्रोवरुणोयथारुद्रश्चिकेतति । यथाविश्वेसजोषसः ३ गाथपतिंमेधपतिंरुद्रंजलाषभेषजम् । तच्छंयोःसुम्नमीमहे ४ यःशुक्रइवसूर्योहिरण्यमिवरोचते । श्रेष्ठोदेवानावसुः ५

॥ २६ ॥ शंनंःकरत्यर्वतेसुगंमेषायमेष्यें । नृभ्योनारिंभ्योगवें ६ अस्मेसोंम श्रियमधिनिधेंहिशतस्यंनृणाम् । महिश्रवंस्तुविनृम्णम् ७ मानंःसोमपरिवाधोमारांतयोजुहुरन्त । आनंइन्दोवाजेंभज ८ यास्तेंप्रजाअमृतंस्यपरंस्मिन्धामंनृतस्यं । मूर्धानाभांसोमवेनआभूषंन्तीःसोमवेदः ९ ॥ २७॥ इति शाकलकं शाखासंहितायां प्रथमे मण्डलेऽष्टमोनुवाकः ॥ ८ ॥

अग्ने चतुर्दश काण्वः प्रस्कण्वोग्निराद्ययोराश्विनावुपाश्च प्रागाथम् ।

४४ अग्नेविवंस्वदुषसंश्चित्रंराधोंअमर्त्य । आदाशुषेंजातवेदोवहात्वमद्यादेवाँउंषर्बुधंः १ जुष्टोहिदूतोअसिंहव्यवाहनोग्नेरथीरंध्वराणांम् । सजूरश्विभ्यांमुषसांसुवीर्यंमस्मेधेंहिश्रवोंबृहत् २ अद्यादूतंवृंणीमहेवसुंमग्निंपुंरुप्रियम् । धूमकेंतुंभाऋंजीकंव्युंष्टिषुयज्ञानांमध्वरश्रियंम् ३ श्रेष्ठंयविष्ठमतिंथिंस्वांहुतंजुष्टं

जनायत्राशुर्षे । देवाँअच्छायातवेजातवेदसमग्निमीळेव्युंष्टिषु ४ स्तविष्यामि
त्वामहंविश्वस्यामृतभोजन । अग्नेत्रातारममृतंमियेध्ययजिष्ठंहव्यवाहन ५ ॥
२८ ॥ सुशंसोबोधिगृणतेयविष्ठ्यमधुजिह्वःस्वाहुतः । प्रस्कण्वस्यप्रतिरन्नायु-
र्जीवसेनमस्यादैव्यंजनम् ६ होतारंविश्ववेदसंसंहित्वाविशइन्धते । सआवह
पुरुहूतप्रचेतसोग्नेदेवाँइहद्रवत् ७ सवितारमुषसमश्विनाभगमग्निंव्युंष्टिषुक्षपः ।
कण्वासस्त्वासुतसोमासइन्धतेहव्यवाहंस्वध्वर ८ पतिर्ह्यध्वराणामग्नेदूतोविशा-
मसि । उषर्बुधआवहसोमपीतयेदेवाँअद्यस्वर्दृशः ९ अग्नेपूर्वाअनूषसोविभाव-
सोदीदेथविश्वदर्शतः । असिग्रामेष्वविताप़ुरोहितोसियज्ञेषुमानुषः ॥ १० ॥
२९ ॥ नित्वायज्ञस्यसाधनमग्नेहोतारमृत्विजम् । मनुष्वद्देवधीमहिप्रचेतसंजी-
रंदूतममर्त्यम् ११ यद्देवानांमित्रमहःपुरोहितोन्तरोयासिदूत्यम् । सिन्धोरिव

प्रस्वंनितासऊर्मयोग्नेभ्राजन्तेअर्चयः १२ श्रुधिश्रुत्कर्णवह्निभिर्देवैरग्नेसयावभिः । आसीदन्तुबर्हिषिमित्रोअर्यमाप्रातर्यावाणोअध्वरम् १३ शृण्वन्तुस्तोमंमरुतःसुदानवोग्निजिह्वाऋतावृधः । पिबंतुसोमंवरुणोधृतव्रतोश्विभ्यामुषसासजूः १४ ॥ ३० ॥

त्वमग्ने दश प्रस्कण्वोऽग्निः अन्त्योर्धर्चोदैवः अनुष्टुप् ।

४५ त्वमग्नेवसूँरिहरुद्राँआदित्याँउत । यजास्वध्वरंजनंमनुजातंघृतप्रुषम् १ श्रुष्टीवानोहिदाशुषेदेवाअग्नेविचेतसः । तान्रोहिदश्वगिर्वणस्त्रयस्त्रिंशतमावह २ प्रियमेधवदत्रिवज्जातवेदोविरूपवत् । अङ्गिरस्वन्महिव्रतप्रस्कण्वस्यश्रुधीहवम् ३ महिकेरवऊतयेप्रियमेधाअहूषत । राजन्तमध्वराणामग्निंशुक्रेणशोचिषा ४ घृताहवनसन्त्येमाउषुश्रुधीगिरः । याभिःकण्वस्यसूनवोहव-

न्तेवंसेत्वा ५ ॥ ३१ ॥ त्वांचित्रश्रवस्तमहवन्तेविक्षुजन्तवः । शोचिष्केशंपु रुप्रियाग्नेहव्यायवोढवे ६ नित्वाहोतारमृत्विजंदधिरेवसुवित्तमम् । श्रुत्कर्णंस- प्रथस्तमंविप्राअग्नेदिविष्टिषु ७ आत्वाविप्राअचुच्यवुःसुतसोमाअभिप्रयः । बृ- हद्भाविभ्रतोहविरग्नेमर्तायदाशुषे ८ प्रातर्याव्णःसहस्कृतसोमपेयायसन्त्य । इ- हाद्यदैव्यंजनंबर्हिरासादयावसो ९ अर्वाञ्चंदैव्यंजनमग्नेयक्ष्वसहूतिभिः । अयं सोमःसुदानवस्तंपाततिरोअह्न्यम् १० ॥ ३२ ॥

एषोपश्चदशमस्कण्वोश्विनौ गायत्री ।

४६ एषोउषाअपूर्व्याव्युच्छतिप्रियादिवः । स्तुषेवामश्विनाबृहत् १ यादु- स्रासिन्धुमातरामनोतरारयीणाम् । धियादेवावसुविदा २ वच्यन्तेवांककुहा-

सोंजूर्णाय्यमधिंविष्टर्पि । यद्वांरथोविभिष्पतांत् ३ हुविषांजारोअपांपिपर्तिपपु-
रिर्नरा । पिताकुटंस्यचर्षणिः ४ आदारोवांमतीनांनासंत्यामतवचसा । पातं
सोमंस्यधृष्णुया ५ ॥ ३३ ॥ यानःपीपंरदश्विनाज्योतिंष्मतीतमंस्तिरः । ता-
मस्मेरांसाथामिषंम् ६ आनोंनावामंतीनांयातंपारायगन्तंवे । युञ्जाथांमश्विना-
रथंम् ७ अरित्रंवांदिवस्पृथुतीर्थेसिन्धूंनांरथः । धियायुयुज्रइन्दंवः ८ दिवस्कं-
ण्वासइन्दंवोवसुसिन्धूंनांपदे । स्वंवव्रिंकुहंधित्सथः ९ अभूंदुभाउंअंशवेहिरंण्यं
प्रतिसूर्यः । व्यंख्यज्जिह्वयासितः १० ॥ ३४ ॥ अभूंदुपारमेतंवेपन्थांऋतस्यं
साधुया । अदंर्शिविस्रुतिर्दिवः ११ तत्तदिदश्विनोरवोंजरिताप्रतिभूषति । म-
देसोमंस्यपिप्रंतोः १२ वावसानाविवस्वंतिसोमंस्यपीत्यागिरा । मनुष्वच्छंभू
आगंतम् १३ युवोरुषाअनुश्रियंपरिंज्मनोरुपाचंरत् । ऋतावंनथोअक्तुभिः १४

उभापिबतमश्विनोभानःशर्मयच्छतम् । अविद्रियाभिरूतिभिः १५ ॥ ३५ ॥

इति शाकलकसंहितायां प्रथमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

अयंदशमागाथंतुसहपोळशोपस्यंतूपश्चतुष्कमानुष्टुभंतूदुत्यंसप्तोनासौर्यनवाद्यागायत्र्योन्त्यस्तृचोरोगन्नऩपानिपदन्त्योर्धर्चोद्विपद्मोभित्यंपञ्चोनासव्योद्वित्रिष्टुबन्तमाङ्गिराइन्द्रतुल्यंपुत्रमिच्छन्नभ्यध्यायत्सव्यइतीन्द्रएवास्यपुत्रोजायतत्यंसुत्रयोदशान्त्येत्रिष्टुभौन्यूष्वेकादशान्त्येत्रिष्टुभौ मानोन्त्यात्रिष्टुप्पष्ठ्यपूर्वानित्रमीचदिवश्चिदष्टौजागतंह्येपमपदमयंहिष्टायनूचिन्ननोधागौतमआग्नेयंहिचतुस्त्रिष्टुबन्तंवयाइत्ससप्तवैश्वानरीयंवर्हिपञ्चाइदुपोळश ॥ ४ ॥

अयं दश प्रस्कण्वोश्विनौ मागाथम् ।

४७ अयंवांमधुमत्तमःसुतःसोमंऋतावृधा । तमंश्विनापिबतंतिरोअंह्न्यंधु-

---

१ अन्त्योर्धर्चोद्विपद्मइत्यधिकमेकस्मिन्पुस्तके ।

तंरत्नानिदाशुषे १ त्रिवन्धुरेणत्रिवृतासुपेशसारथेनायातमश्विना । कण्वासो-
वांब्रह्मकृण्वन्त्यध्वरेतेषांसुशृणुतंहवम् २ अश्विनामधुमत्तमंपातंसोममृतावृधा ।
अथाद्यदस्रावसुबिभ्रतारथेदाश्वांसमुपगच्छतम् ३ त्रिषधस्थेबर्हिषिविश्ववेदसा
मध्वायज्ञंमिमिक्षतम् । कण्वासोवांसुतसोमाअभिद्यवोयुवांहवन्तेअश्विना ४
याभिःकण्वमभिष्टिभिःप्रावतंयुवमश्विना । ताभिःष्व१स्माँअवतंशुभस्पतीपा-
तंसोममृतावृधा ॥ ५ ॥ १ ॥ सुदासेदस्रावसुबिभ्रतारथेपृक्षोवहतमश्विना ।
रयिंसमुद्रादुतवादिवस्पर्यस्मेधत्तंपुरुस्पृहम् ६ यन्नासत्यापरावतियद्वास्थोअधि
तुर्वशे । अतोरथेनसुवृतानआगतंसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः ७ अर्वाञ्चावांसप्तयोध्व-
रश्रियोवहन्तुसवनेदुप । इषंपृञ्चन्तासुकृतेसुदानवआबर्हिःसीदतंनरा ८ तेनं-
नासत्यागतंरथेनसूर्यत्वचा । येनशश्वदूहथुर्दाशुषेवसुमध्वःसोमस्यपीतये ९

उक्थेभिर्वार्गवसेपुरूवसूअर्कैश्चनिह्वयामहे । शश्वत्कण्वानांसदसिप्रियेहिकं सोमंपपथुरश्विना १० ॥ २ ॥

सहवामेन षोडश प्रस्कण्वः उषाः भागाथम् ।

४८ सहवामेननउषोव्युच्छादुहितर्दिवः । सहद्युम्नेनबृहताविभावरिरायादेवि दास्वती १ अश्वावतीर्गोमतीर्विश्वसुविदोभूरिच्यवन्तवस्तवे । उदीरयप्रतिमा सूनृताउषश्चोदराधोमघोनाम् २ उवासोषाउच्छाच्चनुदेवीजीरारथानाम् । ये अस्याआचरणेषुदध्रिरेसमुद्रेनश्रवस्यवः ३ उषोयेतेप्रयामेषुयुञ्जतेमनोदानाय सूरयः । अत्राहतत्कण्वएषांकण्वतमोनामगृणातिनृणाम् ४ आघायोषेवसूनर्युषायातिप्रभुञ्जती । जरयन्तीवृजनंपद्वदीयतउत्पातयतिपक्षिणः ५ ॥ ३ ॥ वियासृजतिसमनंव्यर्थिनःपदंनवेत्योदती । वयोनकिष्टेपप्तिवांसआसतेव्युष्टौ

वाजिनीवति ६ एषायुक्तपरावतःसूर्यस्योदयनादधि । शतंरथेभिःसुभगोषाइयं वियात्यभिमानुषान् ७ विश्वमस्यानानामचक्षसेजगज्ज्योतिष्कृणोतिसूनरी । अपद्वेषोमघोनीदुहितादिवउषाउच्छदपस्रिधः ८ उषआभाहिभानुनाचन्द्रेणदुहितर्दिवः । आवहन्तीभूर्यस्मभ्यंसौभगंव्युच्छन्तीदिविष्टिषु ९ विश्वस्यहिप्राणनंजीवनंत्वेविय‌दुच्छसिसूनरि । सानोरथेनबृहताविभावरिश्रुधिचित्रामघेहवम् १० ॥ ४ ॥ उषोवाजंहिवंस्वयश्चित्रोमानुषेजने । तेनावहसुकृतोअध्वराँउप येत्वागृणन्तिवह्नयः ११ विश्वान्देवाँआवहसोमपीतयेन्तरिक्षादुषस्त्वम् । सास्मासुधागोमदश्वावदुक्थ्य१मुषोवाजंसुवीर्यम् १२ यस्यारुशन्तोअर्चयःप्रति भद्राअदृक्षत । सानोरयिंविश्ववारंसुपेशसमुषादंदातुसुग्म्यम् १३ येचिद्धित्वामृषयःपूर्वऊतयेजुहूरेवसेमहि । सानःस्तोमाँअभिगृणीहिराधसोषःशुक्रेणशो-

चिर्पा १४ उषोयदद्यभानुनाविद्वारावृणवोदिवः । प्रनोयच्छतादवृकंपृथुच्छर्दिः प्रदेविगोमतीरिषः १५ संनोरायावृहताविश्वपेशसामिमिक्ष्वासमिळाभिरा । संद्युम्नेनविश्वतुरोषोमहिसंवाजैर्वाजिनीवति १६ ॥ ५ ॥

उषश्रुतः प्रस्कण्वउषाअनुष्टुप्।

४१ उषोभद्रेभिरागहिदिवश्चिद्रोचनादधि । वहन्त्वरुणप्सवउपत्वासोमिनोगृहम् १ सुपेशसंसुखंरथंयमध्यस्थाउषस्त्वम् । तेनासुश्रवसंजनंप्रावाद्य दुहितर्दिवः २ वयश्चित्तेपतत्रिणोद्विपच्चतुष्पदर्जुनि । उषःप्रारन्नृतूँरनुदिवोअन्तेभ्यस्परि ३ व्युच्छन्तीहिरश्मिभिर्विश्वमाभासिरोचनम् । तांत्वामुषर्वसूयवोगीर्भिःकण्वाअहूषत ४ ॥ ६ ॥

उदुत्यं त्रयोदश प्रस्कण्वः सूर्योनवाद्यागायत्र्योन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

५० उदुत्यंजातवेदसंदेवंवहन्तिकेतवः । दृशेविश्वायसूर्यम् १ अपत्येतायवोयथानक्षत्रायन्त्यक्तुभिः । सूरायविश्वचक्षसे २ अदृश्रमस्यकेतवोविरश्मयोजनाँअनु । भ्राजन्तोअग्नयोयथा ३ तरणिर्विश्वदर्शतोज्योतिष्कृदसिसूर्य । विश्वमाभासिरोचनम् ४ प्रत्यङ्देवानांविशःप्रत्यङ्ङुदेषिमानुषान् । प्रत्यङ्विश्वंस्वर्दृशे ५ ॥ ७ ॥ येनापावकचक्षसाभुरण्यन्तंजनाँअनु । त्वंवरुणपश्यसि ६ विद्यामेषिरजस्पृथ्वहामिमानोअक्तुभिः । पश्यञ्जन्मानिसूर्य ७ सप्तत्वाहरितोरथेवहन्तिदेवसूर्य । शोचिष्केशंविचक्षण ८ अयुक्तसप्तशुन्ध्युवःसूरोरथस्यनप्त्यः । ताभिर्यातिस्वयुक्तिभिः ९ उद्वयंतमसस्परिज्योतिष्पश्यन्तउत्तरम् । देवंदेवत्रासूर्यमगन्मज्योतिरुत्तमम् १० उद्यन्नद्यमित्रमहआरोहन्नुत्तरांदिवम् ।

हृद्रोगंममसूर्यहरिमाणंचनाशय ११ शुकेषुमेहरिमाणंरोपणाकासुदध्मसि । अथोहारिद्रवेषुमेहरिमाणंनिदध्मसि १२ उदगादयमादित्योविश्वेनसहसासह । द्विषन्तंमह्यंरन्धयन्मोअहंद्विषतेरधम् १३ ॥ ८ ॥ इति शाकलकसंहितायां प्रथमे मण्डले नवमोनुवाकः ॥ ९ ॥

अभित्यं पञ्चदश आङ्गिरसःसव्यइन्द्रोजगती अन्त्येद्वेत्रिष्टुभौ।

५१ अभित्यंमेषंपुरुहूतमृग्मियमिन्द्रंगीर्भिर्मदतावस्वोअर्णवम्।यस्यद्यावोन विचरन्तिमानुषाभुजेमंहिष्ठमभिविप्रमर्चत १ अभीमवन्वन्त्स्वभिष्टिमूतयोन्त रिक्षप्रांतविषीभिरावृतम् । इन्द्रंदक्षासऋभवोमदच्युतंशतक्रतुंजवनीसूनृतारु- हत् २ त्वंगोत्रमङ्गिरोभ्योवृणोरपोतात्रयेशतदुरेषुगातुवित् । ससेनचिद्विमदा- यावहोवस्वाजावद्रिंवावसानस्यनर्तयन् ३ त्वमपामपिधानावृणोरपाधारयः-

पर्वतेदानुमद्वसु । वृत्रंयदिन्द्रशवसावधीरहिमादित्सूर्यंदिव्यारोहयोदृशे ४ त्वं मायाभिरपमायिनोधमःस्वधाभिर्येअधिशुप्तावजुह्वत । त्वंपिप्रोर्नृमणःप्रारुजःपुरःप्रऋजिश्वानंदस्युहत्येष्वाविथ ५॥१॥ त्वंकुत्संशुष्णहत्येष्वाविथारन्धयोतिथिग्वायशम्बरम्। महान्तंचिदर्बुदंनिक्रमीःपदासनादेवदस्युहत्यायजज्ञिषे ६ त्वेविश्वातविषीसध्र्यग्घितातवराधःसोमपीथायहर्षते । तववज्रश्चिकितेबाह्वोर्हितोवृश्चाशत्रोरवविश्वानिवृष्ण्या ७ विजानीह्यार्यान्येचदस्यवोबर्हिष्मतेरन्धयाशासदव्रतान् । शाकीभवयजमानस्यचोदिताविश्वेत्तातेसधमादेषुचाकन ८ अनुव्रतायरन्धयन्नपव्रतानाभूभिरिन्द्रःश्नथयन्ननाभुवः । वृद्धस्यचिद्वर्धतोद्यामिनक्षतःस्तवानोवम्रोविजघानसंदिहः ९ तक्षद्यत्तउशनासहसासहोविरोदसीमज्मनाबाधतेशवः । आत्वावातस्यनृमणोमनोयुजआपूर्यमाणमवहन्नभि

श्रवः १०॥१०॥मन्दिष्टयदुशनेकाव्येसचाँइन्द्रोवङ्कूवङ्कुतराधितिष्ठति । उग्रो
ययिंनिरपःस्त्रोतंसासृजद्विशुष्णस्यदृंहिताऐरयत्पुरः ११ आस्मारथंवृत्रपाणेषु
तिष्ठसिशार्यातस्यप्रभृतायेषुमन्दसे । इन्द्रयथासुतसोमेषुचाकनोनर्वाणंश्लो-
कमारोहसेदिवि १२ अददाअर्भांमहतेवचस्यवेकक्षीवतेवृचयामिंद्रसुन्वते ।
मेनाभवोवृषणश्वस्यसुक्रतोविश्वेत्तातेसवनेषुप्रवाच्या १३ इन्द्रोअश्रायिसुध्यो-
निरेकेपज्रेषुस्तोमोदुर्योनयूपः । अश्वयुर्गव्यूरथयुर्वसूयुरिन्द्रइद्रायःक्षयतिप्रयन्ता
१४ इदंनमोवृषभायस्वराजेसत्यशुष्मायतवसेवाचि । अस्मिन्निन्द्रवृजनेस-
र्ववीराःस्मत्सूरिभिस्तवशर्मन्त्स्याम १५ ॥ ११ ॥

त्वंसु पञ्चदश सव्यइन्द्रो जगती त्रयोदश्यन्त्येत्रिष्टुभौ ।

५२ त्यंसुमेषंमहयास्वर्विदंशतंयस्यसुभ्वःसाकमीरते । अत्यंनवाजंहवन-

स्यदंरथमेन्द्रंववृत्यामवंसेसुवृक्तिभिः १ सपर्वतोनधरुणेष्वच्युतःसहस्रमूति-
स्तविषीपुवावृधे । इन्द्रोयद्वृत्रमवंधीन्नदीवृतंमुब्जन्नर्णांसिजर्हृषाणोअन्धंसा २
सहिद्वरोद्वरिषुवव्रऊर्धनिचन्द्रबुध्नोमदंवृद्धोमनीषिभिः । इन्द्रंतमंह्वेस्वपस्ययाधि-
यामंहिष्ठरातिंसहिपप्रिरन्धंसः ३ आयंपृणन्तिदिविसद्मंबर्हिषःसमुद्रंनसुभ्व१ः
स्वाअभिष्टंयः । तंवृत्रहत्येअनुतस्थुरूतयःशुष्माइन्द्रमवाताअह्रुतप्सवः ४ अभि
स्ववृष्टिंमदेअस्ययुध्यंतोरघ्वीरिवप्रवणेसंस्रुरूतयः ।इन्द्रोयद्वज्रीधृषमाणोअन्धंसा
भिनद्वलस्यंपरिधींरिवत्रितः ५ ॥ १२ ॥ परींघृणाचंरतितित्विषेशवोपोवृ-
त्वीरजंसोबुध्नमाशंयत् । वृत्रस्ययत्प्रंवणेदुर्गृभिंश्वनोनिजघन्थहन्वोरिन्द्रतन्य-
तुम् ६ ह्रदंनहित्वान्यृपन्त्यूर्मयोब्रह्माणींद्रतवयानिवर्धना । त्वष्टाचित्तेयुज्यंवा-
वृधेशवंस्ततक्षवज्रंमभिभूत्योजसम् ७ जघन्वाँउहरिंभिःसंभृतक्रतविन्द्रवृत्रं

मनुषेगातुयन्नपः । अयंच्छथाबाह्वोर्वज्रमायसमधारयोदिव्यासूर्यंदृशे ८ बृहत्स्व श्चन्द्रममवद्यदुक्थ्य१मकृण्वतभियसारोहणंदिवः । यन्मानुषप्रधनाइन्द्रमूतयः स्वर्नृषाचोमरुतोमदन्ननु ९ द्यौश्चिदस्यामवाँअहेःस्वनादयोयवीद्भियसावज्रइन्द्रते । वृत्रस्ययद्बद्बधानस्यरोदसीमदेसुतस्यशवसाभिनच्छिरः १० ॥ १३ ॥ यदिन्न्विन्द्रपृथिवीदशभुजिरहानिविश्वाततनन्तकृष्टयः । अत्राहतेमघवन्विश्रुतंसहोद्यामनुशवसाबर्हणाभुवत् ११ त्वमस्यपारेरजसोव्योमनःस्वभूत्योजाअवसेधृषन्मनः । चकृषेभूमिंप्रतिमानमोजसोपःस्वःपरिभूरेष्यादिवम् १२ त्वंभुवःप्रतिमानंपृथिव्याऋष्ववीरस्यबृहतःपतिर्भूः । विश्वमाप्राअन्तरिक्षंमहित्वासत्यमद्धानकिरन्यस्त्वावान् १३ नयस्यद्यावापृथिवीअनुव्यचोनासिन्धवोरजसोअन्तमानशुः । नोतस्ववृष्टिंमदेअस्ययुध्यतएकोअन्यच्चकृषेविश्वमानुष-

क् १४ आचंन्नत्रंमरुतःसस्मिंन्नाजौविश्वेदेवासोअमदन्ननुत्वा । वृत्रस्ययद्भृष्टि- मतांवधेननित्वमिंन्द्रप्रत्यानंजघन्थं १५ ॥ १४ ॥

न्यूष्वेकादश सव्यइन्द्रोजगती अन्त्येत्रिष्टुभौ ।

५३ न्यू३षुवाचंप्रमहेभरामहेगिरइन्द्रायसदनेविवस्वतः । नूचिद्धिरत्नंससतामिवाविदन्नदुष्टुतिर्द्रविणोदेषुशस्यते १ दुरोअश्वस्यदुरइन्द्रगोरसिदुरोयवस्यवसुनइनस्पतिः । शिक्षानरःप्रदिवोअकामकर्शनःसखासखिभ्यस्तमिदंगृणीमसि २ शचीवइन्द्रपुरुकृद्द्युमत्तमतवेदिदमभितश्चेकितेवसु । अतःसंगृभ्याभिभूतआभरमात्वायतोजरितुःकाममूनयीः ३ एभिर्द्युभिःसुमनाएभिरिन्दुभिर्निरुन्धानोअमतिंगोभिरश्विना । इन्द्रेणदस्युंदरयन्तइन्दुभिर्युतद्वेषसःसमिषारभेमहि ४ समिन्द्ररायासमिषारभेमहिसंवाजेभिःपुरुश्चन्द्रैरभिद्युभिः । संदेव्याप-

मंत्यावीरशुष्मयागोअंग्रयाश्वावत्यारभेमहि ५ ॥ १५ ॥ तेत्वामदाअमदन्ता-
निवृष्ण्यातेसोमासोवृत्रहत्यैषुसत्पते । यत्कारवेदशंवृत्राण्यंप्रतिबर्हिष्मतेनिसह
स्राणिवर्हयः ६ युधायुधमुपघेदेषिधृष्णुयापुरापुरंसमिदंहंस्योजसा । नम्याय-
दिन्द्रसख्यांपरावतिंनिबर्हयोनमुचिंनाममायिनम् ७ त्वंकरंजमुतपर्णयंवधीस्ते-
जिष्ठयातिथिग्वस्यवर्तनी । त्वंशतावंगृदस्याभिनत्पुरोनानुदःपरिंपूताऋजि
श्वना ८ त्वमेताञ्जनराज्ञोद्विर्दशाबन्धुनासुश्रवसोपजग्मुषः । षष्टिंसहस्रानव-
तिंनवश्रुतोनिचक्रेणरथ्यादुष्पदावृणक् ९ त्वमाविथसुश्रवसंतवोतिभिस्तवत्रा
मंभिरिन्द्रतूर्वयाणम् । त्वमस्मैकुत्समतिथिग्वमायुंमहेराज्ञेयूनेअरन्धनायः १०
यउदृचीन्द्रदेवगोपाःसखायस्तेशिवतमाअसाम । त्वांस्तोषामत्वयासुवीराद्रा-
घीयआयुःप्रतरंदधानाः ११ ॥ १६ ॥

मानएकादश सव्यइन्द्रोजगतीपष्ठ्यष्टमीनवम्येकादशीचत्रिष्टुभः ।

५४ मानोअस्मिन्मघवन्पृत्स्वंहसिनहितेअन्तःशवसःपरीणशे । अक्रन्दयोनद्योरोरुवद्वनाकथानक्षोणीर्भियसासमारत १ अर्चाशक्रायशाकिनेशचीवतेशृण्वन्तमिन्द्रंमहयन्नभिष्टुहि । योधृष्णुनाशवसारोदसीउभेवृषावृषत्वावृषभोन्यृञ्जते २ अर्चादिवेबृहतेशूष्यं१वचःस्वक्षत्रंयस्यधृषतोधृषन्मनः । बृहच्छ्रवाअसुरोबर्हणाकृतःपुरोहरिभ्यांवृषभोरथोहिषः ३ त्वंदिवोबृहतःसानुकोपयोवत्मनाधृषताशंबरंभिनत् । यन्मायिनोव्रन्दिनोमन्दिनाधृषच्छितांगभस्तिमशनिंपृतन्यसि ४ नियद्वृणक्षिश्वसनस्यमूर्धनिशुष्णस्यचिद्व्रन्दिनोरोरुवद्वना । प्राचीनेनमनसाबर्हणावतायदद्याचित्कृणवःकस्त्वापरि ५ ॥ १७ ॥ त्वमाविथनर्यंतुर्वशंयदुंत्वंतुर्वीतिंवय्यंशतक्रतो । त्वंरथमेतशंकृत्व्येधनेत्वंपुरोनवतिंदम्भ-

योनवं ६ सधाराजासत्पतिःशूशुवज्जनोरातहव्यःप्रतियःशासमिन्वति । उ-
क्थावायोअभिगृणातिराधसादानुरस्माउपरापिन्वतेदिवः ७ असमंक्षत्रमसमा
मनीषाप्रसोमपाअपसासन्तुनेमे । येतइन्द्रददुषोवर्धयन्तिमहिक्षत्रंस्थविरंवृ-
ष्ण्यंच ८ तुभ्येदेतेबहुलाअद्रिदुग्धाश्चमूषदश्चमसाइन्द्रपानाः । व्यश्नुहितर्पया
काममेषामथामनोवसुदेयायकृष्व ९ अपामतिष्ठद्धरुणह्वरंतमोन्तर्वृत्रस्यजठरे-
षुपर्वतः । अभीमिन्द्रोनद्योवव्रिणाहिताविश्वाअनुष्ठाःप्रवणेषुजिघ्नते १० सशे-
वृधमधिधाद्युम्नमस्मेमहिक्षत्रंजनाषाळिन्द्रतव्यम् । रक्षाचनोमघोनःपाहिस-
रीन्रायेचनःस्वपत्याइषेधाः ११ ॥ १८ ॥

दिवश्चिदष्टौ सव्यइन्द्रोजगती ।

५५ दिवश्चिदस्यवरिमाविपप्रथइन्द्रंनमह्नापृथिवीचनप्रति । भीमस्तुविष्मा-

श्रर्णिभ्यंआतपःशिशीतेवज्रंतेजसेनवंसंगः १ सोअर्णवोननद्यःसमुद्रियःप्रतिगृ-
भ्णातिविश्रिताववरीमभिः । इन्द्रःसोमस्यपीतयेवृषायतेसनात्सयुध्मओजसा
पनस्यते २ त्वंतमिन्द्रपर्वतंनभोजसेमहोनृम्णस्यधर्मणामिरज्यसि । प्रवीर्ये
णदेवतातिचेकितेविश्वस्माउग्रःकर्मणेपुरोहितः ३ सइद्वनेनमस्युभिर्वचस्यते
चारुजनेषुप्रब्रुवाणइन्द्रियम् । वृषाछन्दुर्भवतिहर्यतोवृषाक्षेमेणधेनांमघवायदि-
न्वति ४ सइन्महानिसमिथानिमज्मनाकृणोतियुध्मओजसाजनेभ्यः । अधा
चनश्रद्दधतित्विषीमतइन्द्रायवज्रंनिघनिघ्नतेवधम् ५ ॥ ११ ॥ सहिश्रवस्युः
सदनानिकृत्रिमाक्ष्मयावृधानओजसाविनाशयन् । ज्योतींषिकृण्वन्नवृकाणि
यज्यवेवसुक्रतुःसर्तवाअपःसृजत् ६ दानायमनःसोमपावन्नस्तुतेर्वाञ्चाहरी
वन्दनश्रुदाकृधि । यमिष्ठासःसारथयोयइन्द्रतेनत्वाकेताआदभ्नुवन्तिभूर्णयः ७

अप्रक्षितंवसुंविभर्षिहस्तयोरषाळ्हंसहस्तन्विंश्रुतोदधे । आवृतासोवतासोनकर्तृभिस्तनूषुतेक्रतवइन्द्रभूरयः ८ ॥ २० ॥

एपमपद् सव्यइन्द्रोजगती ।

५६ एषप्रपूर्वीरवतस्यचम्रिषोत्योनयोषामुदयंस्तभुर्वणिः । दक्षंमहेपाययतेहिरण्ययंरथमावृत्याहरियोगमृभ्वसम् १ तंगूर्तयोनेमन्निषःपरीणसःसमुद्रंनसंचरणेसनिष्यवः । पतिंदक्षस्यविदथस्यनूसहोगिरिंनवेनाअधिरोहतेजसा २ सतुर्वणिर्महाँअरेणुपौंस्येगिरेर्भृष्टिर्नभ्राजतेतुजाशवः । येनशुष्णंमायिनमायसोमदेदुध्रआभूषुरामयन्निदामनि ३ देवीयदितविषीत्वावृधोतयइन्द्रंसिषक्त्युषसंनसूर्यः । योधृष्णुनाशवसाबाधतेतमइयर्तिरेणुंबृहदर्हरिष्वणिः ४ वियत्तिरोधरुणमच्युतंरजोतिष्ठिपोदिवआतासुबर्हणा । स्वर्मीळ्हेयन्मदइन्द्रहर्ष्याहन्वृत्रं

निरपामौब्जोअर्णवम् ५ त्वंदिवोधरुणंधिषओजसापृथिव्याइन्द्रसदनेषुमाहिनः । त्वंसुतस्यमदेअरिणाअपोविवृत्रस्यसमयापाष्यारुजः ॥ ६ ॥ २३ ॥

प्रमंहिष्ठाय षट् सव्यइन्द्रोजगती ।

५७ प्रमंहिष्ठायबृहतेबृहद्रयेसत्यशुष्मायतवसेमतिंभरे । अपामिवप्रवणेयस्यदुर्धरंराधोविश्वायुशवसेअपावृतम् १ अधतेविश्वमनुहासदिष्टयआपोनिम्नेवसवनाहविष्मतः । यत्पर्वतेनसमशीतहर्यतइन्द्रस्यवज्रःश्नथिताहिरण्ययः २ अस्मैभीमायनमसासमध्वरउषोनशुभ्रआभरापनीयसे । यस्यधामश्रवसेनामेन्द्रियंज्योतिरकारिहरितोनायसे ३ इमेतइन्द्रतेवयंपुरुष्टुतयेत्वारभ्यचरामसिप्रभूवसो । नहित्वदन्योगिर्वणोगिरःसघत्क्षोणीरिवप्रतिनोहर्यतद्वचः ४ भूरितइन्द्रवीर्य१ंतवस्मस्यस्यस्तोतुर्मघवन्काममापृण । अनुतेद्यौर्बृहतीवीर्यंममइयंच

तेपृथिवीनेमओजंसे ५ त्वंतमिन्द्रपर्वंतंमहामुरुंवज्रेणवज्रिन्पर्वशश्चंकर्तिथ।अवा-
सृजोनिवृंताःसर्तवाअपःसत्राविश्वंदधिषेकेवलंसहंः ६ ॥ २२ ॥ इति शाक-
लकसंहितायां प्रथमे मण्डले दशमोनुवाकः ॥ १० ॥

नूचित्सत्र गौतमोनोधा अग्निर्जगती अन्त्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः।

५८ नूचित्सहोजाअमृतोनितुन्दतेहोतायद्दूतोअभंवद्विवस्वंतः। विसाधिष्ठे-
भिःपथिभीरजोममआदेवताताहविषांविवासति १ आस्वमद्मंयुवमानोअजरं-
स्तृष्वंविष्यन्नंतसेपुंतिष्ठति। अत्योनपृष्ठंप्रुषितस्यंरोचतेदिवोनसानुंस्तनयंन्नचि-
क्रदत् २ क्राणारुद्रेभिर्वसुंभिःपुरोहिंतोहोतानिषंत्तोरयिषाळमंर्त्यः। रथोनवि-
क्ष्वृंजसानआयुषुव्यानुषग्वार्यादेवऋंण्वति ३ विवातंजूतोअतसेषुंतिष्ठतेवृथाजु-
हूभिःसृण्यातुविष्वणिंः। तृषुयदंग्नेवनिनोवृषायसेकृष्णंतएमरुशदूर्मेअजर ४

तपुंजंभोवनआवातंचोदितोयूथेनसाह्वाँअववातिवंसंगः । अभिव्रजन्नक्षितंपाजं-
तारजःस्थातुश्चरथंभयतेपतत्रिणः ५ ॥ २३ ॥ दधुष्ट्वाभृगवोमानुषेष्वारयिंन
चारुंसुहवंजनेभ्यः । होतारमग्नेअतिथिंवरेण्यंमित्रंनशेवंदिव्यायजन्मने ६ हो-
तारंसप्तजुह्वोयजिष्ठंयंवाघतोवृणतेअध्वरेषु । अग्निंविश्वेषामरतिंवसूनांसपर्या-
मिप्रयसायामिरत्नम् ७ अच्छिद्रासूनोसहसोनोअद्यस्तोतृभ्योमित्रमहःशर्मयं-
च्छ । अग्नेगृणन्तमंहसउरुष्योर्जोनपात्पूर्भिरायसीभिः ८ भवावरूथंगृणतेवि-
भावोभवामघवन्मघवद्भ्यःशर्म । उरुष्याग्नेअंहसोगृणन्तंप्रातर्मक्षूधियावसुर्जग-
म्यात् ९ ॥ २४ ॥

वयाइत्सप्त नोधावैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

५९ वयाइदग्नेअग्नयस्तेअन्येत्वेविश्वेअमृतामादयन्ते । वैश्वानरनाभिरसि

क्षितीनांस्थूणेवजनाँउपमिद्ययन्थ १ मूर्धादिवोनाभिरग्निःपृथिव्याअथाभवद-
रतीरोदस्योः । तंत्वादेवासोजनयन्तदेवंवैश्वानरज्योतिरिदार्याय २ आसूर्ये
नरश्मयोध्रुवासोवैश्वानरेदधिरेग्नावसूनि । यापर्वतेष्वोषधीष्वप्सुयामानुषेष्व-
सितस्यराजा ३ बृहतीइवसूनवेरोदसीगिरोहोतामनुष्यो३नदक्षः । स्वर्वतेसत्य-
शुष्मायपूर्वीर्वैश्वानरायनृतमाययह्वीः ४ दिवश्चित्तेबृहतोजातवेदोवैश्वानरप्ररि-
रिचेमहित्वम् । राजाकृष्टीनामसिमानुषीणांयुधादेवेभ्योवरिवश्चकर्थ ५ प्रनू-
महित्वंवृषभस्यवोचंयंपूरवोवृत्रहणंसचन्ते । वैश्वानरोदस्युमग्निर्जघन्वाँअ-
धूनोत्काष्ठाअवशंबरंभेत् ६ वैश्वानरोमहिम्नाविश्वकृष्टिर्भरद्वाजेषुयजतोविभा
वा । शातवनेयेशतिनीभिरग्निःपुरुणीथेजरतेसूनृतावान् ७ ॥ २५ ॥

६० वह्निंयशसंविदथस्यकेतुंसुप्राव्यंदूतंसद्योअर्थम् । द्विजन्मानंरयिमिव प्रशस्तंरातिंभरद्भृगवेमातरिश्वा १ अस्यशासुरुभयासःसचन्तेहविष्मन्तउशिजोयेचमर्ताः । दिवश्चित्पूर्वोन्यसादिहोतापृच्छ्योविश्पतिर्विक्षुवेधाः २ तंनव्यसीहृदआजायमानमस्मत्सुकीर्तिर्मधुजिह्वमश्याः । यमृत्विजोवृजनेमानुपासःप्रयस्वन्तआयवोजीजनन्त ३ उशिक्पावकोवसुर्मानुषेषुवरेण्योहोताधायिविक्षु । दमूनागृहपतिर्दमआँअग्निर्भुवद्रयिपतीरयीणाम् ४ तंत्वावयंपतिमग्नेरयीणांप्रशंसामोमतिभिर्गोतमासः । आशुंनवाजंभरंमर्जयन्तःप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् ५ ॥ २६ ॥

अस्माइदुषोळश नोधाइन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

६१ अस्माइदुप्रतवसेतुरायप्रयोनहर्मिस्तोमंमाहिनाय । ऋचीषमायाध्रिग-
वओहमिन्द्रायब्रह्माणिराततमा १ अस्माइदुप्रयइवप्रयंसिभराम्यांगूषंबाधेसुवृ
क्ति । इन्द्रायहृदामनसामनीषाप्रत्नायपत्येधियोमर्जयन्त २ अस्माइदुत्यमुपमं
स्वर्षांभराम्यांगूषमास्येन । मंहिष्ठमच्छोक्तिभिर्मतीनांसुवृक्तिभिःसूरिंवावृधध्यै
३ अस्माइदुस्तोमंसंहिनोमिरथंनतष्टेवतत्सिनाय । गिरश्चगिर्वाहसेसुवृक्तीन्द्रा-
यविश्वमिन्वंमेधिराय ४ अस्माइदुसप्तिमिवश्रवस्येन्द्रायार्कंजुह्वा३समञ्जे ।
वीरंदानौकसंवन्दध्यैपुरांगूर्तश्रवसंदर्माणम् ५ ॥ २७ ॥ अस्माइदुत्वष्टातक्षद्व-
ज्रंस्वपस्तमंस्वर्यं१रणाय । वृत्रस्यचिद्विदद्येनमर्मतुजन्नीशानस्तुजताकियेधाः
६ अस्येदुमातुःसवनेषुसद्योमहःपितुंपपिवाञ्चार्वन्ना । मुषायद्विष्णुःपचतंसहीं-

यान्विध्यंद्वराहंतिरोअद्रिमस्ता ७ अस्माइदुग्नाश्चिद्देवपत्नीरिन्द्रायार्कमहिहत्यं-
ऊवुः । परिद्यावापृथिवीजभ्रउर्वीनास्यतेमहिमानंपरिष्टः ८ अस्येदेवप्ररिरिचे
महित्वंदिवस्पृथिव्याःपर्यन्तरिक्षात् । स्वराळिन्द्रोदमआविश्वगूर्तःस्वरिरमत्रोव-
वक्षेरणाय ९ अस्येदेवशवसाशुषन्तंविवृश्चद्वज्रेणवृत्रमिन्द्रः । गानत्राणाअव-
नीरमुञ्चदभिश्रवोदावनेसचेताः १० ॥ २८ ॥ अस्येदुत्वेषसारन्तसिन्धवःप-
रियद्वज्रेणसीमयच्छत् । ईशानकृद्दाशुषेदशस्यन्तुर्वीतयेगाधंतुर्वणिःकः ११ अ-
स्माइदुप्रभरातूतुजानोवृत्रायवज्रमीशानःकियेधाः । गोर्नपर्वविरदातिरश्चेष्य-
न्नर्णांस्यपांचरध्यै १२ अस्येदुप्रब्रूहिपूर्व्याणितुरस्यकर्माणिनव्यउक्थैः । युधेय-
दिष्णानआयुधान्यृघायमाणोनिरिणातिशत्रून् १३ अस्येदुभियागिरयश्चदृळ्हा
द्यावाचभूमाजनुषस्तुजेते । उपोवेनस्यजोगुवानओणिंसद्योभुवद्वीर्यायनोधाः

१४ अस्माइदुत्यदनुंदाय्येषामेकोयद्वन्नेभूरेरीशांनः । प्रैतंशंसूर्यंपस्पृधानंसौर्व्ये-
ष्वेसुष्विंमावदिन्द्रः १५ एवातेंहारियोजनासुवृक्तीन्द्रब्रह्माणिगोतंमासोअक्रन् । ऐषुंविश्वपेशसंधियंधाःप्रातर्मक्षूधियावंसुर्जगम्यात् १६ ॥ २१ ॥ ॐ ॥ इति

शाकलर्क्संहितायां प्रथमाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥

प्रसम्रोनात्वंनवपूष्णेपञ्चोनामारुतंत्रिष्टुवन्तंपरमाग्नेयमैन्द्रात्पश्चादशपराशरःशाक्त्योद्वैपदंतद्रयिर्व-
नेपुश्रीणञ्छुक्रोवनेमैकादशोपमदशानिकाव्यारायिनोंपप्रयन्तोनवगोतमोराहूगणोगायत्रंतुजुपस्वपञ्च-
कातेकथाभित्वागायत्रंतुहिरण्यकेशोद्वादशाद्यौतृचौत्रैष्टुभोष्णिहौपूर्वौग्नयेत्रामध्यमायेत्थापोळशैन्द्रंपा-
इन्तंहि ॥ (याभिसस्यांनिपातिनोदध्यङ्मनुरथर्वाचेति) ॥ ५ ॥

प्रमन्महे त्रयोदश नोधाइन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

६२ ॐ॥प्रमंन्महेशवसानायंशूषमांगूषंगिर्वणेअङ्गिरस्वत्।सुवृक्तिभिःस्तुवतऋ

गिम् यायाचाँमार्कैनरेविश्रुताय १ प्रवोमहेमहिनमोभरध्वमांगूष्यंशवसानायसा-
म । येनानः पूर्वेपितरःपदज्ञाअर्चन्तोअङ्गिरसोगाअविन्दन् २ इन्द्रस्याङ्गिरसांचेष्टौ
विदत्सरमातनयायधासिम् । बृहस्पतिर्भिनदद्रिंविदद्गाःसमुस्रियाभिर्वावशंतनरः
३ ससुष्टुभासस्तुभासप्तविप्रैःस्वरेणाद्रिंस्वर्योनवग्वैः । सरण्युभिःफलिगमिन्द्र
शक्रवलंरवेणदरयोदशग्वैः ४ गृणानोअङ्गिरोभिर्दस्मविवरुषसासूर्येणगोभिर-
न्धः । विभूम्याअप्रथयइन्द्रसानुदिवोरजउपरमस्तभायः ५ ॥ १ ॥ तदुप्रयक्ष-
तममस्यकर्मदस्मस्यचारुतममस्तिदंसः । उपह्वरेयदुपराअपिन्वन्मध्वर्णसोनद्य१
श्चतस्रः ६ द्विताविवव्रेसनजासनीळेअयास्यःस्तवमानेभिरर्कैः । भगोनमे
नेपरमेव्योमन्नधारयद्रोदसीसुदंसाः ७ सनाद्दिवंपरिभूमाविरूपेपुनर्भुवायुवती
स्वेभिरेवैः । कृष्णेभिरक्तोषारुशद्भिर्वपुर्भिराचरतोअन्यान्या ८ सनेमिसख्यं

स्वंपुस्यमानःसुनुदीधारशवसासुदंसाः । आमासुचिद्दधिषेपक्कमन्तःपयःकृष्णा-
सुरुशद्रोहिणीषु ९ सनात्सनीळाअवनीरवाताव्रतारक्षन्तेअमृताःसहोभिः। पुरूस-
हस्राजनयोनपत्नीर्दुवस्यन्तिस्वसारोअह्रयाणम् १० ॥ २ ॥ सनायुवोनमसा
नव्योअर्कैर्वसूयवोमतयोदस्मदद्रुः । पतिंनपत्नीरुशतीरुशन्तंस्पृशन्तित्वाशव-
सावान्मनीषाः ११ सनादेवतवरायोगभस्तौनक्षीयन्तेनोपदस्यन्तिदस्म । द्यु-
माँअसिक्रतुमाँइन्द्रधीरःशिक्षाशचीवस्तवनःशचीभिः १२ सनायतेगोतमइन्द्र
नव्यमतक्षद्ब्रह्महरियोजनाय । सुनीथायनःशवसाननोधाःप्रातर्मक्षूधियावसु-
र्जगम्यात् १३ ॥ ३ ॥

त्वं महान्नोधा इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

६३ त्वंमहाँइन्द्रयोहशुष्मैर्द्यावाजज्ञानःपृथिवीअमेधाः । यद्धतेविश्वागिरयं

श्चिदम्वाभियाहूळ्हासःकिरणानैजंन् १ आयद्धरीइन्द्रविव्रंतावेरातेवज्रंजरिता
बाह्वोर्धात् । येनाविहर्यतक्रतोअमित्रान्पुरंइष्णासिपुरुहूतपूर्वीः २ त्वंसत्यइंन्द्र
धृष्णुरेतान्त्वमृभुक्षानर्यस्त्वंषाट् । त्वंशुष्णंवृजनेपृक्षआणौयूनेकुत्सायद्युमतेस-
चाहन् ३ त्वंहत्यदिन्द्रचोदीःसखावृत्रंयद्वज्रिन्वृषकर्मन्नुभ्नाः । यद्धंशूरवृषमणः
पराचैर्विदस्यूँर्योनावकृतोवृथाषाट् ४ त्वंहत्यदिन्द्रारिषण्यन्दृळ्हस्यचिन्मर्तानाम-
जुष्टौ । व्य१स्मदाकाष्ठाअर्वतेवर्घनेवंवज्रिञ्छ्नथिह्यमित्रान् ५ ॥ ४ ॥ त्वांह
त्यदिन्द्रार्णसातौस्वर्मीळ्हेनरआजाहवन्ते । तवस्वधावइयमासमर्यऊतिर्वाजेष्व-
तसाय्याभूत् ६ त्वंहत्यदिन्द्रसप्तयुध्यन्पुरोवज्रिन्पुरुकुत्सायदर्दः । बर्हिर्नयत्सु-
दासेवृथावर्गंहोराजन्वरिवःपूरवेकः ७ त्वंत्यांनइन्द्रदेवचित्रामिषमापोनपीपयः
परिज्मन् । ययाशूरप्रत्यस्मभ्यंयंसित्मनमूर्जंनविश्वधक्षरध्यै ८ अकारितइन्द्र

गोतमेभिर्वक्षाण्योक्तानमंसाहरिंभ्याम् । सुपेशंसंवाजमाभंरानःप्रातर्मक्षूधि-
यावंसुर्जगम्यात् १ ॥ ५ ॥

वृष्णे पञ्चदश नोधा मरुतो जगती अन्त्या त्रिष्टप् ।

६४ वृष्णेशर्धायसुमंखायवेधसेनोधंःसुवृक्तिंप्रभंरामरुद्भ्यंः । अपोनधीरोम-
नंसासुहस्त्योगिरःसमंञ्जेविदथेष्वाभुवंः १ तेजंज्ञिरेदिवऋष्वासंउक्षणोरुद्रस्यम-
र्याअसुंराअरेपसंः । पावकासःशुचंयःसूर्यांइवसत्वानोनद्रप्सिनोंघोरवंर्पसः २ यु-
वानोरुद्राअजरांअभोग्घनोंववक्षुरध्रिंगावःपर्वंताइव । दृळ्हाचिद्विश्वाभुवंनानि
पार्थिवाप्रच्यांवयन्तिदिव्यानिंमज्मना ३ चित्रैरञ्जिभिर्वपुंषेव्यंञ्जतेवक्षःसुरु-
क्माँअधियेतिरेशुभे । अंसेष्वेषांनिमिमृक्षुर्ऋष्टयःसाकंजंज्ञिरेस्वधयांदिवोनरंः
४ ईशानकृतोधुनंयोरिशादंसोवातांन्विद्युतस्तविंषीभिरक्रत । दुहन्त्यूधंर्दिव्या-

निधूतयोभूमिंपिन्वन्तिपर्यसापरिज्रयः ५ ॥ ६ ॥ पिन्वन्त्यपोमरुतःसुदानवः पयोघृतवद्विदथेष्वाभुवः । अत्यंनमिहेविनयन्तिवाजिनमुत्संदुहन्तिस्तनयन्तमक्षितम् ६ महिषासोमायिनश्चित्रभानवोगिरयोनस्वतवसोरघुष्यदः । मृगाइवहस्तिनःखादथावनायदारुणीषुतविषीरयुग्ध्वम् ७ सिंहाइवनानदतिप्रचेतसःपिशाइवसुपिशोविश्ववेदसः । क्षपोजिन्वन्तःपृषतीभिरृष्टिभिःसमित्सबाधःशवसाहिमन्यवः ८ रोदसीआवदतागणश्रियोनृषाचःशूराःशवसाहिमन्यवः । आवन्धुरेष्वमतिर्नदर्शताविद्युन्नतस्थौमरुतोरथेषुवः ९ विश्ववेदसोरयिभिःसमोकसःसंमिश्लासस्तविषीभिर्विरप्शिनः । अस्तारइषुंदधिरेगभस्त्योरनन्तशुष्मावृषखादयोनरः १० ॥ ७ ॥ हिरण्ययेभिःपविभिःपयोवृधउज्जिघ्नन्तआपथ्योनपर्वतान् । मखाअयासःस्वसृतोध्रुवच्युतोदुध्रकृतोमरुतोभ्राजदृष्टयः ११ घृ-

पुंपावकंवनिनंविचर्षणिंरुद्रस्यसूनुंहवसागृणीमसि । रजस्तुरंतवसंमारुतंगण-
मृजीषिणंवृषणंसश्चतश्रिये १२ प्रनूसमर्तःशवसाजनाँअतितस्थौवऊतीमरुतो-
यमावत । अर्वद्भिर्वाजंभरतेधनानृभिरापृच्छ्यंक्रतुमाक्षेतिपुष्यति १३ चर्कृत्यं
मरुतःपृत्सुदुष्टरंद्युमन्तंशुष्मंमघवत्सुधत्तन । धनस्पृतमुक्थ्यंविश्वचर्षणिंतोकंपु-
ष्येमतनयंशतंहिमाः १४ नूष्ठिरंमरुतोवीरवन्तमृतीषाहंरयिमस्मासुधत्त ।
सहस्रिणंशतिनंशूशुवांसंप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् १५ ॥ ८ ॥ इति शाकल-
र्क्संहितायां प्रथमे मण्डल एकादशोऽनुवाकः ॥ ११ ॥

पश्वा दश शाक्त्यः पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

६५ पश्वानतायुंगुहाचतन्तंनमोयुजानंनमोवहन्तम् । सजोषाधीराःपदैरनु-
ग्मन्नुपत्वासीदन्विश्वेयजत्राः १ ऋतस्यदेवाअनुव्रतागुर्भुवत्परिष्टिर्द्यौर्नभूम ।

वर्धन्तीमापःपन्वासुशिश्विमृतस्ययोनागर्भेसुजातम् २ पुष्टिर्नरण्वाक्षितिर्नपृथ्वी गिरिर्नभुज्मक्षोदोनशंभु । अत्योनाज्मन्त्सर्गप्रतक्तःसिन्धुर्नक्षोदःकईवराते ३ जामिः सिन्धूनांभ्रातेवस्वस्रामिभ्यान्नराजावनान्यत्ति । यद्वातजूतोवनाव्यस्थादग्निर्हदातिरोमापृथिव्याः ४ श्वसित्यप्सुहंसोनसीदन्क्रत्वाचेतिष्ठोविशामुषर्भुत् । सोमोनवेधाऋतप्रजातःपशुर्नशिश्वाविभुर्दूरेभाः ५ ॥ १ ॥

रयिर्दश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

६६ रयिर्नचित्रासूरोनसंदृगायुर्नप्राणोनित्योनसूनुः । तक्वानभूर्णिर्वनासिषक्तिपयोनधेनुःशुचिर्विभावा १ दाधारक्षेममोकोनरण्वोयवोनपक्वोजेताजनानाम् । ऋषिर्नस्तुभ्वाविक्षुप्रशस्तोवाजीनप्रीतोवयोदधाति २ दुरोकशोचिःक्रतुर्ननित्योजायेवयोनावरंविश्वस्मै । चित्रोयदभ्राट्छ्वेतोनविक्षुरथोनरुक्मीत्वेषः

ममत्सु ३ सेनेवसृष्टामंदधात्यस्तुर्नदिद्युत्त्वेषप्रतीका । यमोहजातोयमोजनित्वं जारःकनीनांपतिर्जनीनाम् ४ तंवश्चराथावयंवसत्यास्तंनगावोनक्षन्तइद्धम् । सिन्धुर्नक्षोदःप्रनीचीरैनोन्नवंतगावःस्व१र्दृशीके ५ ॥ १० ॥

वनेषु दश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

६७ वनेषुजायुर्मर्तेषुमित्रोवृणीतेश्रुष्टिंराजेवाजुर्यम् । क्षेमोनसाधुःक्रतुर्नभद्रोभुवत्स्वाधीर्होताहव्यवाट् १ हस्तेदधानोनृम्णाविश्वान्यमेदेवान्धाद्गुहानिषीदन् । विदन्तीमत्रनरोधियंधाहृदायत्तष्टान्मन्त्राँअशंसन् २ अजोनक्षांदाधारपृथिवींतस्तम्भद्यांमन्त्रेभिःसत्यैः । प्रियापदानिपश्वोनिपाहिविश्वायुरग्नेगुहागुहंगाः ३ यईंचिकेतगुहाभवन्तमायःससादधारामृतस्य । वियेचृतन्त्यृतासपन्तआदिद्वसूनिप्रववाचास्मै ४ वियोवीरुत्सुरोधन्महित्वोतप्रजाउतप्रसूष्वन्तः । चित्तिर-

पांदमेविश्वायुःसद्मेवधीराःसंमायचक्रुः ५ ॥ ११ ॥

श्रीणन्दश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट् ।

६८ श्रीणन्नुपस्थाद्दिवंभुरण्युःस्थातुश्चरथमक्तून्व्यूर्णोत् । परियदेषामेकोविश्वेषांभुवद्देवोदेवानांमहित्वा १ आदित्तेविश्वेक्रतुंजुषन्तशुष्काद्यद्देवजीवोजनिष्ठाः । भजन्तविश्वेदेवत्वंनामऋतंसपन्तोअमृतमेवैः २ ऋतस्यप्रेषाऋतस्यधीतिर्विश्वायुर्विश्वेअपांसिचक्रुः । यस्तुभ्यंदाशाद्योवातेशिक्षात्तस्मैचिकित्वान्रयिंदयस्व ३ होतानिषत्तोमनोरपत्येसचिन्न्वासांपतीरयीणाम् । इच्छन्तरेतोमिथस्तनूषुसंजानतस्वैर्दक्षैरमूराः ४ पितुर्नपुत्राःक्रतुंजुषन्तश्रोषन्येअस्यशासंतुरासः । वियरायऔर्णोद्दुरःपुरुक्षुःपिपेशनाकंस्तृभिर्दमूनाः ५ ॥ १२ ॥

शुक्रो दश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट्।

६९ शुक्रःशुशुक्वाँउषोनजारःपप्रासमीचीदिवोनज्योतिः । परिप्रजातःक्र-त्वाबभूथभुवोदेवानांपितापुत्रःसन् १ वेधाअदृप्तोअग्निर्विजानन्नूधर्नगोनांस्वाद्मा पितूनाम् । जनेनशेवआहूर्यःसन्मध्येनिषत्तोरण्वोदुरोणे २ पुत्रोनजातोरण्वो दुरोणेवाजीनप्रीतोविशोवितारीत् । विशोयदह्वेनृभिःसनीळाअग्निर्देवत्वावि-श्वान्यश्याः ३ नकिष्टएताव्रतामिनन्तिनृभ्योयदेभ्यःश्रुष्टिंचकर्थ । तत्तुतेदंसोय-दहन्त्समानैर्नृभिर्यद्युक्तोविवेरपांसि ४ उषोनजारोविभावोस्रःसंज्ञातरूपश्चिकेतदस्मै । त्मनावहन्तोदुरोव्यृण्वन्नवन्तविश्वेस्व १ र्दृशीके ५ ॥ १२ ॥

वनेमैकादश पराशरोऽग्निर्द्विपदा विराट्।

७० वनेमपूर्वीरर्योमनीषाअग्निःसुशोकोविश्वान्यश्याः । आदैव्यानिव्रता

चिकित्वानामानुषस्यजनस्यजन्म १ गर्भोयोअपांगर्भोवनानांगर्भश्चस्थातांगर्भश्चरथाम् । अद्रौचिदस्माअन्तर्दुरोणेविशांनविश्वोअमृतःस्वाधीः २ सहिक्षपावाँअग्नीरयीणांदाशद्योअस्माअरंसूक्तैः । एताचिकित्वोभूमानिपाहिदेवानांजन्ममर्ताँश्चविद्वान् ३ वर्धान्यंपूर्वीःक्षपोविरूपाःस्थातुश्चरथमृतप्रवीतम् । अराधिहोतास्वर्निषत्तःकृण्वन्विश्वान्यपांसिसत्या ४ गोषुप्रशस्तिंवनेषुधिषेभरन्तविश्वेबलिंस्वर्णः । वित्वानरःपुरुत्रासपर्यन्पितुर्नजिव्रेर्विवेदोभरन्त ५ साधुर्नगृध्नुरस्तेवशूरोयातेवभीमस्त्वेषःसमत्सु ६ ॥ १४ ॥

उप म दश पराशरोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७१ उपप्रजिन्वन्नुशतीरुशन्तंपतिंननित्यंजनयःसनीळाः । स्वसारःश्यावीमरुषीमजुष्रञ्चित्रमुच्छन्तीमुषसंनगावः १ वीळुचिद्दृळ्हापितरोनउक्थैरद्रिंरुज-

न्नङ्गिरसोरवेण । चक्रुर्दिवोबृहतोगातुमस्मेअहःस्वर्विविदुःकेतुमुस्राः २ दधन्नृतं
धनयन्नस्यधीतिमादिदर्योदिधिष्वोविभृत्राः । अतृष्यन्तीरपसोयन्त्यच्छादेवा-
ञ्जन्मप्रयसावर्धयन्तीः ३ मथीद्यदींविभृतोमातरिश्वागृहेगृहेश्येतोजेन्योभूत् ।
आदींराज्ञेनसहीयसेसचासन्नादूत्यंभृगवाणोविवाय ४ महेयत्पित्रईंरसंदिवे
करवत्सरत्पृशन्यश्चिकित्वान् । सृजदस्ताधृषतादिद्युमस्मैस्वायांदेवोदुहितरि
त्विषिंधात् ५॥१५॥स्वआयस्तुभ्यंदमआविभातिनमोवादाशादुशतोअनुद्यून् ।
वर्धोअग्नेवयोअस्यद्विबर्हायासद्रायासरथंयंजुनासि ६ अग्निंविश्वाअभिपृक्षःस-
चन्तेसमुद्रंनस्रवतःसप्तयह्वीः । नजामिभिर्विचिकितेवयोनोविदादेवेषुप्रमतिं
चिकित्वान् ७ आयदिषेनृपतिंतेजआनट्शुचिरेतोनिषिक्तंद्यौरभीके । अग्निः
शर्धमनवद्यंयुवानंस्वाध्यंजनयत्सूदयच्च ८ मनोनयोऽध्वनःसद्यएत्येकःसत्रा

सूरोवस्वईशे । राजानामित्रावरुणासुपाणीगोषुंप्रियममृतंरक्षमाणा १ मानो
अग्नेसख्यापित्र्याणिप्रमंर्षिष्ठाअभिविदुष्कविःसन् । नभोनरूपंजरिमामिनाति
पुरातस्याअभिशस्तेरधीहि १० ॥ १६ ॥

निकाव्या दश पराशरोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७२ निकाव्यावेधसःशश्वतस्कर्हस्तेदधानोनर्यापुरूणि । अग्निर्भुवद्रयिपतीरयीणांसत्राचक्राणोअमृतानिविश्वा १ अस्मेवत्संपरिषन्तंनविन्दन्निच्छन्तो
विश्वेअमृताअमूराः । श्रमयुवःपदव्योधियंधास्तस्थुःपदेपरमेचार्वग्नेः २ तिस्रो
यदग्नेशरदस्त्वामिच्छुचिंघृतेनशुचयःसपर्यान् । नामानिचिद्दधिरेयज्ञियान्यसूदयन्ततन्वः सुजाताः ३ आरोदसीबृहतीवेविदानाःप्ररुद्रियाजभ्रिरेयज्ञियासः।
विदन्मर्तोनेमधितांचिकित्वानग्निंपदेपरमेतस्थिवांसम् ४ संजानानाउपसीद-

नभिज्ञुपर्दांवन्तोनमस्यंनमस्यन् । रिरिक्कांसंस्तन्वंःकृण्वतस्वाःसखासख्यु-
र्निमिषिरक्षमाणाः ५ ॥ १७ ॥ त्रिःसप्तयद्गुह्यानित्वेइत्पदाविंदन्निहिंतायज्ञियांसः
। तेभीरक्षन्तेअमृतंसजोषाःपशूश्चंस्थातृश्चरथंचपाहि ६ विद्वाँअंग्नेवयुनांनिक्षिती-
नांव्यानुषक्छुरुधोंजीवसेंधाः । अन्तर्विंद्वाँअध्वंनोदेवयानानतंन्द्रोदूतोअंभवो
हविर्वाट् ७ स्वाध्योंदिवआसप्तयह्वीरायोदुरोव्यृतज्ञाअंजानन् । विदद्गव्यंसर-
माहृळ्हमूर्वंयेनानुकंमानुंषीभोजंतेविट् ८ आयेविश्वांस्वपत्यानिंतस्थुःकृण्वानासो
अमृतत्वायंगातुम् । मह्नामहद्भिःपृथिवीवितंस्थेमातापुत्रैरदिंतिर्धायंसेवेः ९
अधिश्रियंनिदंधुश्चारुंमस्मिन्दिवोयदक्षीअमृताअकृंण्वन् । अधंक्षरन्तिसिन्धवो
नसृष्टाःप्रनीचींरग्नेअरुंषीरजानन् १० ॥ १८ ॥

७३ रयिर्नयःपितृवित्तोवयोधाःसुप्रणीतिश्चिकितुषोनशासुः । स्योनशीरतिथिर्नप्रीणानोहोतेवसद्मविधतोवितारीत् १ देवोनयःसवितासत्यमन्माक्रत्वानिपातिवृजनानिविश्वा । पुरुप्रशस्तोअमतिर्नसत्यआत्मेवशेवोदिधिषाय्योभूत् २ देवोनयःपृथिवींविश्वधायाउपक्षेतिहितमित्रोनराजा । पुरःसदःशर्मसदोनवीराअनवद्यापतिजुष्टेवनारी ३ तंत्वानरोदमआनित्यमिद्धमग्नेसचन्तक्षितिषुध्रुवासु । अधिद्युम्नंनिदधुर्भूर्यस्मिन्भवाविश्वायुर्धरुणोरयीणाम् ४ विपृक्षोअग्नेमघवानोअश्युर्विसूरयोददतोविश्वमायुः । सनेमवाजंसमिथेष्वर्योभागंदेवेषुश्रवसेदधानाः ५ ॥ ११ ॥ ऋतस्याहिधेनवोवावशानाःस्मदूध्नीःपीपयन्तद्युभक्ताः । परावतःसुमतिंभिक्षमाणाविसिन्धवःसमयासस्रुरद्रिम् ६ त्वेअग्नेसुमतिंभिक्षमाणादि-

विश्रवोदभिरेयज्ञियासः । नक्तांचचक्रुरुषसाविरूपेकृष्णंचवर्णमरुणंचसंधुः ७ यात्वायेमर्तान्त्सुषूदोअग्नेतेस्यामम्मघवानोवयंच । छायेवविश्वंभुवनंसिसक्ष्यापप्रिवान्रोदसीअन्तरिक्षम् ८ अर्वद्भिरग्नेअर्वतोनृभिर्नृन्वीरैर्वीरान्वनुयामात्वोताः । ईशानासःपितृवित्तस्यरायोविसूरयःशतहिमानोअश्युः ९ एतातेअग्नउचथानिवेधोजुष्टानिसन्तुमनसेहृदेच । शकेमरायःसुधुरोयमन्तेऽधिश्रवोदेवभक्तंदधानाः १० ॥ २० ॥ इति शाकल्कसंहितायां प्रथमे मण्डले द्वादशोऽनुवाकः ॥ १२ ॥

उप प्र यन्तो नव राहुगणो गोतमोऽग्निर्गायत्री ।

७४ उपप्रयन्तोअध्वरंमन्त्रंवोचेमाग्नये । आरेअस्मेचशृण्वते १ यःस्नीहितीषुपूर्व्यःसंजग्मानासुकृष्टिषु । अरक्षद्दाशुषेगयम् २ उतब्रुवन्तुजन्तवउदग्निर्वृत्रहाजनि । धनंजयोरणेरणे ३ यस्यदूतोअसिक्षयेवेषिहव्यानिवीतये । दस्म-

त्कृणोष्यंध्वरम् ४ तमित्सुंहव्यमांङ्गिरःसुदेवंसंहसोयहो । जनांआहुःसुबर्हिषंम् ५ ॥ २१ ॥ आचवहांसितांइहदेवाँउपप्रशंस्तये । हव्यासुंश्चन्द्रवीतयें ६ नयो- रुपब्दिरश्व्यंःशृण्वेरथस्यकच्चन । यदंग्नेयासिंदूत्यंम् ७ त्वोतोंवाज्यह्रंयोभिपूर्वं- स्मादपंरः । प्रदाश्वाँअंग्नेअस्थात् ८ उतद्युमत्सुवीर्यंबृहदंग्नेविवाससि । देवेभ्यों देवदाशुषें ९ ॥ २२ ॥

जुषस्व पञ्च गोतमोऽग्निर्गायत्री ।

७५ जुषस्वंसप्रथंस्तमंवचोदेवप्संरस्तमम् । हव्याजुह्वांनआसनिं १ अथांते अङ्गिरस्तमाग्नेवेधस्तमाप्रियम् । वोचेमब्रह्मंसानसि २ कस्तेंजामिर्जनांनामग्ने कोदाश्वंध्वरः । कोहकस्मिन्नसिश्रितः ३ त्वंजामिर्जनांनामग्नेंमित्रोअंसिप्रियः

। सखासखिभ्यईड्यः ४ यजानोमित्रावरुणायजादेवाँऋतंबृहत् । अग्नेयक्षिस्वंदमम् ५ ॥ २३ ॥

का ते पञ्च गोतमोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७६ कातउपेतिर्मनसोवरायभुवदग्नेशन्तमाकामनीषा । कोवायज्ञैःपरिदक्षंतआपकेनवातेमनसादाशेम १ एह्यग्नइहहोतानिषीदादब्धःसुपुरएताभवानः । अवतांत्वारोदसीविश्वमिन्वेयजामहेसौमनसायदेवान् २ प्रसुविश्वान्रक्षसोधक्ष्यग्नेभवायज्ञानामभिशस्तिपावा । अथावहसोमपतिंहरिभ्यामातिथ्यमस्मैचकृमासुदाव्ने ३ प्रजावताचसावह्निरासाचहुवेनिचसत्सीहदेवैः । वेषिहोत्रमुतपोत्रंयजत्रबोधिप्रयन्तर्जनितर्वसूनाम् ४ यथाविप्रस्यमनुषोहविर्भिर्देवाँअयजःकविभिःकविःसन् । एवाहोतःसत्यतरत्वमद्याग्नेमन्द्रयाजुह्वायजस्व ५ ॥ २४ ॥

त्कृणोष्यंध्वरम् ४ तमित्सुंहव्यमंङ्गिरःसुदेवंसंहसोयहो । जनांआहुःसुबर्हिषंम् ५ ॥ २१ ॥ आचवहांसितांइहदेवांउपप्रशंस्तये । हव्यासुंश्चन्द्रवीतयें ६ नयोरुंपब्दिरश्व्यंःशृण्वेरथंस्यकच्चन । यदंग्नेयासिंदूत्यंम् ७ त्वोतोंवाज्यहंयोभिपूर्वंस्मादपंरः । प्रदाश्वाँअंग्नेअस्थात् ८ उतद्युमत्सुवीर्यंबृहदंग्नेविवासंसि । देवेभ्योंदेवदाशुषें ९ ॥ २२ ॥

जुषस्व पञ्च गोतमोऽग्निर्गायत्री ।

७५ जुषस्वंसप्रथंस्तमंवचोंदेवप्संरस्तमम् । हव्याजुह्वांनआसनिं १ अथांते अङ्गिरस्तमाग्नेवेधस्तमप्रियम् । वोचेमब्रह्मंसानसि २ कस्तेंजामिर्जनांनामग्ने कोदाश्वंध्वरः । कोहकस्मिन्नंसिश्रितः ३ त्वंजामिर्जनांनामग्नेमित्रोअंसिप्रियः

। सखासखिभ्यईड्यः ४ यजानोमित्रावरुणायजादेवाँऋतंबृहत् । अग्नेयक्षिस्वं दमम् ५ ॥ २३ ॥

का ते पञ्च गोतमोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७६ कातउपेतिर्मनसोवरायभुवदग्नेशन्तमाकामनीषा । कोवायज्ञैःपरिदक्षं तआपकेनवातेमनसादाशेम १ एह्यग्नइहहोतानिषीदादब्धःसुपुरएताभवानः । अवतांत्वारोदसीविश्वमिन्वेयजामहेसौमनसायदेवान् २ प्रसुविश्वान्रक्षसोधक्ष्यग्नेभवायज्ञानामभिशस्तिपावा । अथावहसोमपतिंहरिभ्यामातिथ्यमस्मैचकृमासुदाम्ने ३ प्रजावतावचसावह्निरासाचहुवेनिचसत्सीहदेवैः । वेषिहोत्रमुतपोत्रंयजत्रबोधिप्रयन्तर्जनितर्वसूनाम् ४ यथाविप्रस्यमनुषोहविर्भिर्देवाँअयजः कविभिःकविःसन् । एवाहोतःसत्यतरत्वमद्याग्नेमन्द्रयाजुह्वायजस्व ५ ॥ २४ ॥

कथा पञ्च गोतमोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७७ कथादाशेमाग्नयेकास्मैदेवजुष्टोच्यतेभामिनेगीः । योमर्त्येष्वमृतंऋता-वाहोतायजिष्ठइत्कृणोतिदेवान् १ योअध्वरेषुशन्तमऋतावाहोतातमूनमोभि-राकृणुध्वम् । अग्निर्यद्वेर्मर्तायदेवान्त्सचाबोधातिमनसायजाति २ सहिक्रतुःस-मर्यःससाधुर्मित्रोनभूदद्भुतस्यरथीः । तंमेधेषुप्रथमंदेवयन्तीर्विशउपब्रुवतेदस्म-मारीः ३ सनोनृणांनृतमोरिशादाअग्निर्गिरोवसावेतुधीतिम् । तनाचयेमघवानः शविष्ठावाजप्रसूताइषयन्तमन्म ४ एवाग्निर्गोतमेभिऋतावाविप्रेभिरस्तोष्टजात-वेदाः । सएषुद्युम्नंपीपयत्सवाजंसपुष्टिंयातिजोषमाचिकित्वान् ५ ॥ २५ ॥

अभि त्वा पञ्च गोतमोऽग्निर्गायत्री ।

७८ अभित्वागोतमागिराजातवेदोविचर्षणे । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः १ तमु

त्वागोतमोगिरारायस्कामोदुवस्यति । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः २ तमुत्वावाजसा-
तममङ्गिरस्वद्धवामहे । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः ३ तमुत्वावृत्रहन्तमंयोदस्यूँरवधूनु-
षे । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः ४ अवोचामरहूगणाअग्नयेमधुमद्वचः । द्युम्नैरभिप्रणो-
नुमः ५ ॥ २६ ॥

हिरण्यकेशो द्वादश गोतमोऽग्निः प्रथमतृचस्य मध्यमोऽग्निर्वा आद्यास्तिस्त्रस्त्रिष्टुभः ।
ततास्तिस्र उष्णिहस्ततो गायत्र्यः ।

७१ हिरण्यकेशोरजसोविसारेऽहिर्धुनिर्वातइवध्रजीमान् । शुचिभ्राजाउष-
सोनवेदायशस्वतीरपस्युवोनसत्याः १ आतेसुपर्णाअमिनन्तँएवैःकृष्णोनोनाव
वृषभोयदीदम् । शिवाभिर्नस्मयमानाभिरागात्पतन्तिमिहःस्तनयन्त्यभ्रा २

यदीमृतस्यपर्यसापियानोनर्यन्नृतस्यपथिभीरजिष्ठैः । अर्यमामित्रोवरुणःपरि-
ज्मात्वचैपृञ्चन्त्युपरस्ययोनौ ३ अग्नेवाजस्यगोमतईशानःसहसोयहो । अस्मे
धेहिजातवेदोमहिश्रवः ४ सईधानोवसुष्कविरग्निरीळेन्योगिरा । रेवदस्मभ्यं
पुर्वणीकदीदिहि ५ क्षपोराजन्नुतत्मनाग्नेवस्तोरुतोषसः । सतिग्मजम्भरक्षसो
दहप्रति ६ ॥ २७ ॥ अवानोअग्नऊतिभिर्गायत्रस्यप्रभर्मणि । विश्वासुधीषुवं-
न्द्य ७ आनोअग्नेरयिंभरसत्रासाहंवरेण्यम् । विश्वासुपृत्सुदुष्टरम् ८ आनोअग्ने
सुचेतुनारयिंविश्वायुपोषसम् । मार्डीकंधेहिजीवसे ९ प्रपूतास्तिग्मशोचिषेवाचो
गोतमाग्नये । भरस्वसुम्नयुर्गिरः १० योनोअग्नेऽभिदासत्यन्तिदूरेपदीष्टसः ।
अस्माकमिद्वृधेभव ११ सहस्राक्षोविचर्षणिरग्नीरक्षांसिसेधति । होतागृणीत
उक्थ्यः १२ ॥ २८ ॥

इत्था षोडश गोतम इन्द्रः पङ्क्तिः ।

८० इत्थाहिसोमइन्मदेब्रह्माचकारवर्धनम् । शविष्ठवज्रिन्नोजसापृथिव्यानिःशशाअहिमर्चन्ननुस्वराज्यम् १ सत्वामदद्वृषामदःसोमःश्येनाभृतःसुतः । येनावृत्रंनिरद्भ्योजघन्थवज्रिन्नोजसार्चन्ननुस्वराज्यम् २ प्रेह्यभीहिधृष्णुहिनतेवज्रोनियंसते । इन्द्रनृम्णंहितेशवोहनोवृत्रंजयाअपोऽर्चन्ननुस्वराज्यम् ३ निरिन्द्रभूम्याअधिवृत्रंजघन्थनिर्दिवः । सृजामरुत्वतीरवजीवधन्याइमाअपोऽर्चन्ननुस्वराज्यम् ४ इन्द्रोवृत्रस्यदोधतःसानुंवज्रेणहीळितः । अभिक्रम्यावजिघ्नतेऽपःसर्मायचोदयन्नर्चन्ननुस्वराज्यम् ५ ॥ २१ ॥ अधिसानौनिजिघ्नतेवज्रेणशतपर्वणा । मन्दानइन्द्रोअन्धसःसखिभ्योगातुमिच्छत्यर्चन्ननुस्वराज्यम् ६ इन्द्रतुभ्यमिदद्रिवोऽनुत्तंवज्रिन्वीर्यम् । यद्धत्यंमायिनंमृगंतमुत्वंमाययावधीरर्चन्ननुस्वरा-

ज्यम् ७ वितेवज्रांसोअस्थिरन्नवतिंनाव्या३अनु । महत्तइन्द्रवीर्यंबाह्वोस्तेबलंहितमर्चन्ननुस्वराज्यम् ८ सहस्रंसाकमर्चतपरिष्टोभतविंशतिः । शतैनमन्वनोनवुरिन्द्रायब्रह्मोद्यतमर्चन्ननुस्वराज्यम् ९ इन्द्रोवृत्रस्यतविषींनिरहन्त्सहसासहः । महत्तदस्यपौंस्यंवृत्रंजघन्वाँअसृजदर्चन्ननुस्वराज्यम् १० ॥ ३० ॥

इमेचित्तवमन्यवेवेपेतेभियसामही । यदिन्द्रवज्रिन्नोजसावृत्रंमरुत्वाँअवधीरर्चन्ननुस्वराज्यम् ११ नवेपसानतन्यतेन्द्रंवृत्रोविबीभयत् । अभ्येनंवज्रआयसःसहस्रभृष्टिरायतार्चन्ननुस्वराज्यम् १२ यद्वृत्रंतवचाशनिंवज्रेणसमयोधयः । अहिमिन्द्रजिघांसतोदिवितेबद्बधेशवोऽर्चन्ननुस्वराज्यम् १३ अभिष्टनेतेअद्रिवोयत्स्थाजगच्चरेजते । त्वष्टाचित्तवमन्यवइन्द्रवेविज्यतेभियार्चन्ननुस्वराज्यम् १४ नहिनुयादधीमसीन्द्रंकोवीर्यापरः । तस्मिन्नृम्णमुतक्रतुंदेवाओजांसिसंदधुर-

चन्ननुस्वराज्यम् १५ यामथर्वामनुष्पितादध्यङ्धियमत्नत । तस्मिन्ब्रह्माणि पूर्वथेन्द्रउक्थासमंग्मतार्चन्ननुस्वराज्यम् १६ ॥ ३१ ॥ इति शाकलकसंहिताया प्रथमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

इन्द्रोनवोपोपुपङ्जगत्यन्तमश्वावतिजागतमसावाविंशतिःपळनुष्टुभऔष्णिहपाङ्क्तगायत्रत्रैष्टुभास्तृचः प्रगाथःप्रपेद्वादशपारुतंहपंचम्यन्त्येत्रिष्टुभौमरुतोदशगायत्रंप्रत्वक्षसःपङ्जागतमाविद्युन्माद्विराधान्त्य मस्तारपङ्क्तीपञ्चमीविराड्रूपाऽऽनोदशवैश्वदेवंतुपञ्चाद्याःसप्तमीजगत्यःपष्ठीविराट्स्थानाऋजुनीतीनव गायत्र्यमन्त्यानुष्टुप्त्वंसोपञ्च्यधिकासौम्यंपञ्चम्यादिगायत्र्योद्वादशोष्णिक्चैताउत्याद्यूनोपस्यंचतुर्जग- त्यादिपळुष्णिगन्तंतृचोन्त्यआश्विनोग्नीपोमौद्वादशाग्नीषोमीयमाद्यास्तिस्रोनुष्टुभउपान्त्यास्तिस्रोगाय- त्र्योऽष्टमीजगतीवेमंपोळशकुत्सआग्नेयंतद्वाद्विद्वित्रिष्टुबन्तंपूर्वोदेवास्त्रयःपादादैवास्तन्नोमित्रोर्धर्चोलिङ्गोक्तदै वतोपदैवसंवासूक्तम् ॥ ६ ॥

इन्द्रो नव गोतम इन्द्रः पङ्क्तिः ।

८१ इन्द्रोमदायवावृधेशवसेवृत्रहानृभिः । तमिन्महत्स्वाजिपूतेमर्भेहवाम-

हिसवाजेषुमनोऽविरत् १ असिहिवीरसेन्योऽसिभूरिपराददिः । असिंदभ्रस्य
चिद्वृधोयजमानायशिक्षसिसुन्वतेभूरितेवसु २ यदुदीरतआजयोधृष्णवेधीयते
धनां । युक्ष्वामदच्युताहरीकंहनःकंवसौदधोऽस्माँइन्द्रवसौदधः ३ क्रत्वामहाँ
अनुष्वधंभीमआवावृधेशवः । श्रियऋष्वउपाकयोर्निशिप्रीहरिवान्दधेहस्तयो-
र्वज्रमायसम् ४ आपप्रौपार्थिवंरजोबद्धधेरोचनादिवि । नत्वावाँइन्द्रकश्चननजातो
नजनिष्यतेऽतिविश्वंववक्षिथ ५ ॥ १ ॥ योअर्योमर्तभोजनंपराददातिदाशुषे ।
इन्द्रोअस्मभ्यंशिक्षतुविभजाभूरितेवसुभक्षीयतवराधसः ६ मदेमदेहिनोददिर्यू-
थागवामृजुक्रतुः । संगृभायपुरूशतोभयाहस्त्यावसुशिशीहिरायआभर ७ मा-
दयस्वसुतेसचाशवसेशूरराधसे । विद्माहित्वापुरूवसुमुपकामान्त्ससृज्महेऽथा

नोऽवितार्भव ८ एतेतइन्द्रजन्तवोविश्वंपुष्यन्तिवार्यम् । अन्तर्हिख्योजनानाम्-
र्योवेदोअदाशुषांतेषांनोवेदआभर १ ॥ २ ॥

उपोषु पञ्चोतम इन्द्रः पङ्क्तिः । अन्त्या जगती ।

८२ उपोषुशृणुहीगिरोमघवन्मातथाइव । यदानःसूनृतावतःकरआदर्थयास-
इद्योजान्विन्द्रतेहरी १ अक्षन्नमीमदन्तह्यवप्रियाअधूषत । अस्तोषतस्वभानवो
विप्रानविष्ठयामतीयोजान्विन्द्रतेहरी २ सुसंदृशंत्वावयंमघवन्वन्दिषीमहि । प्र
नूनंपूर्णवन्धुरःस्तुतोयाहिवशाँअनुयोजान्विन्द्रतेहरी ३ सघातंवृषणंरथमधितिष्ठा-
तिगोविदम् । यःपात्रंहारियोजनंपूर्णमिन्द्रचिकेततियोजान्विन्द्रतेहरी ४ युक्तस्ते
अस्तुदक्षिणउतसव्यःशतक्रतो । तेनजायामुपप्रियांमन्दानोयाह्यन्धसोयोजान्विं-

न्द्रतेहरी ५ युनज्मितेब्रह्मणाकेशिनाहरीउपप्रयाहिदधिषेगभस्त्योः । उत्त्वासुतासोरभसाअमन्दिषुःपूषण्वान्वज्रिन्त्समुपत्न्यामदः ६ ॥ ३ ॥

अश्वावति पङ्क्तोतम इन्द्रो जगती ।

८३ अश्वावतिप्रथमोगोषुगच्छतिसुप्रावीरिन्द्रमर्त्यस्तवोतिभिः । तमित्पृणक्षिवसुनाभवीयसासिन्धुमापोयथाभितोविचेतसः १ आपोनदेवीरुपयन्तिहोत्रियमवःपश्यन्तिविततंयथारजः।प्राचैर्देवासःप्रणयन्तिदेवयुंब्रह्मप्रियंजोषयन्तेवराइव २ अधिद्वयोरदधाउक्थ्यंवचोयतस्रुचामिथुनायासपर्यतः । असंयत्तोव्रतेतेक्षेतिपुष्यतिभद्राशक्तिर्यजमानायसुन्वते ३ आदङ्गिराःप्रथमंदधिरेवयइद्धाग्नयःशम्यायेसुकृत्यया।सर्वंपणेःसमविन्दन्तभोजनमश्वावन्तंगोमन्तमापशुंनरः ४यज्ञैरथर्वाप्रथमःपथस्तेतेततःसूर्योव्रतपावेनआजनि ।। आगाआजदुशनाकाव्यःस-

चायमस्यंजातममृतंयजामहे ५ बर्हिर्वायत्स्वपत्यायवृज्यतेऽर्कोवाश्लोकमाघोषं-
तेदिवि। ग्रावायत्रवदतिकारुरुक्थ्य १स्तस्येदिन्द्रोअभिपित्वेषुरण्यति ६ ॥ ४ ॥

अस्तावि विंशतिर्गोतम इन्द्रः । आद्याः षळनुष्टुभः । ततश्चतुर्णां तृचां

उष्णिक्पङ्क्तिगायत्रीत्रिष्टुभः । अन्त्यः प्रगाथः ।

८४ असाविसोमइन्द्रतेशविष्ठधृष्णवागहि। आत्वापृणक्त्विन्द्रियंरजःसूर्योन
रश्मिभिः १ इन्द्रमिद्धरीवहतोऽप्रतिधृष्टशवसम्।ऋषीणांचस्तुतीरुपयज्ञंचमानुषा
णाम् २ आतिष्ठवृत्रहन्रथंयुक्तातेब्रह्मणाहरी । अर्वाचीनंसुतेमनोग्रावाकृणोतुवग्नु
ना ३ इममिन्द्रसुतंपिबज्येष्ठममर्त्यंमदम्।शुक्रस्यत्वाभ्यक्षरन्धाराऋतस्यसादने
४ इन्द्रायनूनमर्चतोक्थानिचब्रवीतन । सुताअमत्सुरिन्दवोज्येष्ठंनमस्यतासहः
५ ॥ ५ नकिष्टद्रथीतरोहरीयदिन्द्रयच्छसे । नकिष्ट्वानुमज्मनानकिःस्वश्वआ-

नशे ६ यएकइद्विदयतेवसुमर्ताययदाशुषे । ईशानोअप्रतिष्कुतइन्द्रोअङ्ग ७ कदा मर्तमराधसंपदाक्षुम्पमिवस्फुरत् । कदानःशुश्रवद्गिरइन्द्रोअङ्ग ८ यश्चिद्धित्वाबहुभ्यआसुतावाँआविवासति । उग्रंतत्पत्यतेशवइन्द्रोअङ्ग ९ स्वादोरित्थाविषूवतोमध्वःपिबन्तिगौर्यः । याइन्द्रेणसयावरीर्वृष्णामदन्तिशोभसेवस्वीरनुस्वराज्यम् १० ॥६॥ ताअस्यपृशनायुवःसोमंश्रीणन्तिपृश्नयः । प्रियाइन्द्रस्यधेनवोवज्रंहिन्वन्तिसायकंवस्वीरनुस्वराज्यम् ११ ताअस्यनमसासहःसपर्यन्तिप्रचेतसः । व्रतान्यस्यसश्चिरेपुरूणिपूर्वचित्तयेवस्वीरनुस्वराज्यम् १२ इन्द्रोदधीचोअस्थभिर्वृत्राण्यप्रतिष्कुतः । जघाननवतीर्नव १३ इच्छन्नश्वस्ययच्छिरःपर्वतेष्वपश्रितम् । तद्विदच्छर्यणावति १४ अत्राहगोरमन्वतनामत्वष्टुरपीच्यम् । इत्थाचन्द्रमसोगृहे १५ ॥ ७ ॥ कोअद्ययुङ्क्तेधुरिगाऋतस्यशिमीवतोभामिनोदुर्हृणायून् । आसन्निषून्हृ-

त्त्वसोमयोभून्यएंशंभूत्यामृणधत्सजीवात् १६ कईंश्वतेतुज्यतेकोत्रिंभायकोमंसते सन्तमिन्द्रंकोअन्तिं। कस्तोकायकइभायोतरायेऽधिंब्रवत्तन्वे ३ कोजनाय १७ को अग्निमींट्टेहविषांघृतेनस्रुचार्यजाताऋतुभिंर्ध्रुवेभिंः। कस्मैदेवाआवंहानाशुहोम कोमंसतेवीतिहोंत्रःसुदेवः १८ त्वमङ्गप्रशंसिषोदेवःशंविष्ठमर्त्यंम्। नत्वदन्योमं- घवन्नस्तिमर्डितेन्द्रब्रवींमितेवचः १९ मातेराधांसिमातंऊतयोवसोऽस्मान्कदाच नादंभन्। विश्वांचनउपमिमीहिमानुषवसूंनिचर्षणिभ्यआ २० ॥ ८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले त्रयोदशोऽनुवाकः ॥ १३ ॥

प्रये द्वादश गोतमो मरुतो जगती। पञ्चम्यन्त्ये त्रिष्टुभौ।

८५ प्रयेशुम्भन्तेजनयोनसप्तयोयामन्रुद्रस्यसूनवंःसुदंससः। रोदंसीहिमरुतंश्च- क्रिरेवृधेमदंन्तिवीराविदथेषुघृष्वंयः १ तउंक्षितासोमहिमानंमाशतदिविरुद्रासो

अधिचक्रिरेसदः।अर्चन्तोअर्कंजनयन्तइन्द्रियमधिश्रियोदधिरेपृश्निमातरः२गो-
मातरोयच्छुभयन्तेअञ्जिभिस्तनूषुशुभ्रादधिरेविरुक्मतः।बाधन्तेविश्वमभिमाति-
नमपवर्त्मान्येषामनुरीयतेघृतम् ३ वियेभ्राजन्तेसुमखासऋष्टिभिःप्रच्यावयन्तो
अच्युताचिदोजसा।मनोजुवोयन्मरुतोरथेष्वावृषव्रातासःपृषतीरयुग्ध्वम् ४प्रयद्र-
थेषुपृषतीरयुग्ध्वंवाजेअद्रिंमरुतोरंहयन्तः।उतारुषस्यविष्यन्तिधाराश्चर्मेवोदभि-
र्व्युन्दन्तिभूम५आवोवहन्तुसप्तयोरघुष्यदोरघुपत्वानःप्रजिगातबाहुभिः।सीदता
बर्हिरुरुवःसदस्कृतंमादयध्वंमरुतोमध्वोअन्धसः६॥१॥तेऽवर्धन्तस्वतवसोमहि-
त्वनानाकंतस्थुरुरुचक्रिरेसदः। विष्णुर्यद्धावदृषणंमदच्युतंवयोनसीदन्नधिबर्हि-
षिप्रिये ७ शूराइवेद्युयुधयोनजग्मयःश्रवस्यवोनपृतनासुयेतिरे । भयन्तेविश्वा
भुवनामरुद्भ्योराजानइवत्वेषसंदृशोनरः ८ त्वष्टायद्वज्रंसुकृतंहिरण्ययंसहस्रभृ-

ष्टिंस्वपाअवर्तयत्।धत्तइन्द्रोनर्यपांसिकर्तवेऽहन्वृत्रंनिरपामौब्जदर्णवम् ९ ऊर्ध्वंनुनुद्रेऽवतंतओजसादादृहाणंचिद्बिभिदुर्विपर्वतम् । धमन्तोवाणंमरुतःसुदानवोमदे सोमस्यरण्यानिचक्रिरे १० जिह्मंनुनुद्रेऽवतंतयादिशासिञ्चन्नुत्संगोतमायतृष्णजे । आगच्छन्तीमवसाचित्रभानवःकामंविप्रस्यतर्पयन्तधामभिः ११ यावःशर्मशशमानायसन्तित्रिधातूनिदाशुषेयच्छताधि । अस्मभ्यंतानिमरुतोवियन्तरयिंनोधत्तवृषणःसुवीरम् १२ ॥ १० ॥

मरुतो दश गोतमो मरुतो गायत्री ।

८६ मरुतोयस्यहिक्षयेपाथादिवोविमहसः । ससुगोपातमोजनः १ यज्ञैर्वायज्ञवाहसोविप्रस्यवामतीनाम् । मरुतःशृणुताहवम् २ उतवायस्यवाजिनोऽनुविप्रमतक्षत । सगन्तागोमतिव्रजे ३ अस्यवीरस्यबर्हिषिसुतःसोमोदिविष्टिषु ।

उक्थंमर्दश्चशस्यते ४ अस्यश्रोषंत्वाभुवोविश्वायश्चर्षणीरभि । सूरंचित्सस्रुषी-
रिषः ५ ॥ ११ ॥ पूर्वीभिर्हिददाशिमशरद्भिर्मरुतोवयम् । अवोभिश्चर्षणीनाम् ६
सुभगःसप्रयज्यवोमरुतोअस्तुमर्त्यः । यस्यप्रयांसिपर्षथ ७ शशमानस्यवान-
रःस्वेदस्यसत्यशवसः । विदाकामस्यवेनतः ८ यूयंतत्सत्यशवसआविष्कर्त
महित्वना । विध्यताविद्युतारक्षः ९ गूहताग्रुह्यंतमोवियातविश्वमत्रिणम् । ज्यो-
तिष्कर्तायदुश्मसि १० ॥ १२ ॥

मत्वक्षसः पञ्चोतमो मरुतो जगती ।

८७ प्रत्वक्षसःप्रतवसोविरप्शिनोऽनानताअविथुराऋजीषिणः । जुष्टतमासो
नृतमासोअञ्जिभिर्व्यानज्रेकेचिदुस्राइवस्तृभिः १ उपह्वरेषुयदचिध्वंययिंवयइव
मरुतःकेनचित्पथा । श्चोतन्तिकोशाउपवोरथेष्वाघृतमुक्षतामधुवर्णमर्चते २

प्रेणामज्मेषुविथुरेवरेजतेभूमिर्यामेषुयद्धयुञ्जतेशुभे । तेक्रीळयोधुनंयोभ्राजदृष्ट- यःस्वयंमहित्वंपनयन्तधूतयः २ सहिस्वसृत्पृषदश्वोयुवागणो ३ याईशानस्तवि- षीभिरावृतः । असिसत्यऋणयावाऽनेद्योस्याधियःप्राविताथावृषागणः ४ पितुः प्रत्नस्यजन्मनावदामसिसोमस्यजिह्वाप्रजिगातिचक्षसा । यदीमिन्द्रंशम्यृक्वाण- आशतादिन्नामानियज्ञियानिदधिरे ५ श्रियसेकंभानुभिःसंमिमिक्षिरेतेरश्मिभि स्तऋक्वभिःसुखादयः।तेवाशीमन्तइष्मिणोअभीरवोविद्रेप्रियस्यमारुतस्यधाम्नः ६ ॥ १३ ॥

आविद्युत्पञ्चोतमो मरुतः । आद्यान्त्ये प्रस्तारपङ्क्ती । पञ्चमी विराड्रूपा । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

८८ आविद्युन्मद्भिर्मरुतःस्वर्कैरथेभिर्यातऋष्टिमद्भिरश्वपर्णैः । आवर्षिष्ठया नइषावयोनपप्ततासुमायाः १ तेऽरुणेभिर्वरमापिशङ्गैःशुभेकंयान्तिरथतूर्भिरश्वैः।

रुक्मोनचित्रःस्वधितीवान्पव्यारथंस्यजङ्घनन्तभूमं २ श्रियेकंवोअधितनूषुवा-
शींर्मेधावनानकृणवन्तऊर्ध्वा । युष्मभ्यंकंमरुतःसुजातास्तुविद्युम्नासोधनयन्ते
अद्रिंम् ३ अहानिगृध्राःपर्यावआगुरिमांधियंवार्कार्यांचदेवीम् । ब्रह्मकृण्वन्तो
गोतमासोअर्कैरूर्ध्वंनुनुद्रउत्सधिंपिबध्यै ४ एतत्त्यन्नयोजनमचेतिसस्वर्हयन्मं-
रुतोगोतमोवः । पश्यन्हिरंण्यचक्रानयोदंष्ट्रान्विधावंतोवराहून् ५ एषास्या-
वोमरुतोऽनुभर्त्रीप्रतिष्टोभतिवाघतोनवाणी । अस्तोभयद्वृथासामनुस्वधांगभं-
स्त्योः ६ ॥ १४ ॥

आनो दश गोतमो विश्वेदेवाः । आद्याः पञ्च सप्तमी
च जगत्यः । षष्ठी विराट्स्थाना । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

८९ आनोभद्राःक्रतवोयन्तुविश्वतोऽदंब्धासोअपरीतासउद्भिदः । देवानो

यथासदमिद्वृधेअसन्नप्रायुवोरक्षितारोदिवेदिवे १ देवानांभद्रासुमतिर्ऋजूयतां देवानांरातिरभिनोनिवर्ततताम् । देवानांसख्यमुपसेदिमावयंदेवानआयुःप्रतिरन्तु जीवसे २ तान्पूर्वयानिविदाहूमहेवयंभगंमित्रमदितिंदक्षमस्त्रिधम् । अर्यमणंवरुणंसोमंमश्विनासरस्वतीनःसुभगामयस्करत् ३ तन्नोवातोमयोभुवातुभेषजंतन्मातापृथिवीतत्पिताद्यौः । तद्ग्रावाणःसोमसुतोमयोभुवस्तदश्विनाशृणुतंधिष्ण्यायुवम् ४ तमीशानंजगतस्तस्थुषस्पतिंधियंजिन्वमवसेहूमहेवयम् । पूषानोयथावेदसामसद्वृधेरक्षितापायुरदब्धःस्वस्तये ५ ॥१५॥ स्वस्तिनइन्द्रोवृद्धश्रवाःस्वस्तिनःपूषाविश्ववेदाः । स्वस्तिनस्तार्क्ष्योअरिष्टनेमिःस्वस्तिनोबृहस्पतिर्दधातु ६ पृषदश्वामरुतःपृश्निमातरःशुभंयावानोविदथेषुजग्मयः । अग्निजिह्वामनवःसूरचक्षसोविश्वेनोदेवाअवसागमन्निह ७ भद्रंकर्णेभिःशृणुयामदेवाभद्रंपश्येमाक्ष-

भिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसंस्तनूभिर्व्यशेमदेवहितंयदायुः ८ शतमिन्नुशरदोअन्तिदेवायत्रांनश्चक्राजरसंतनूनाम् । पुत्रासोयत्रपितरोभवन्तिमानोमध्यारीरिषतायुर्गन्तोः ९ अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्मातासपितासपुत्रः । विश्वेदेवाअदितिःपञ्चजनाअदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् १० ॥ १६ ॥

ऋजुनीती नव गोतमो विश्वे देवा गायत्री । अन्त्याऽनुष्टुप् ।

१० ऋजुनीतीनोवरुणोमित्रोनंयतुविद्वान् । अर्यमादेवैःसजोषाः १ तेहिवस्वोवसवानास्तेअप्रमूरामहोभिः । व्रतारक्षन्तेविश्वाहा २ तेअस्मभ्यंशर्मयंसन्नमृतामर्त्येभ्यः । बाधमानाअपद्विषः ३ विनःपथःसुवितायचियन्त्विन्द्रोमरुतः । पूषाभगोवन्द्यासः ४ उतनोधियोगोअग्राःपूषन्विष्णवेवयावः । कर्तानःस्वस्तिमतः ५ ॥ १७ ॥ मधुवाताऋतायतेमधुक्षरन्तिसिन्धवः । माध्वीर्नःसन्त्वोषधीः ६

मधुनक्तमुतोपसोमधुमत्पार्थिवंरजः । मधुद्यौरस्तुनःपिता ७ मधुमान्नोवनस्प-
तिर्मधुमाँअस्तुसूर्यः । माध्वीर्गावोभवन्तुनः ८ शंनोमित्रःशंवरुणःशंनोभवत्व
र्यमा । शंनइन्द्रोबृहस्पतिःशंनोविष्णुरुरुक्रमः ९ ॥ १८ ॥

त्वं सोम त्रयोविंशतिर्गोतमः सोमः । पञ्चम्याद्या द्वादश

गायत्र्यः । सप्तदश्युष्णिक् । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

११ त्वंसोमप्रचिकितोमनीषात्वंरजिष्ठमनुनेषिपन्थाम् । तवप्रणीतीपितरो
नइन्दोदेवेषुरत्नमभजन्तधीराः १ त्वंसोमक्रतुभिःसुक्रतुर्भूस्त्वंदक्षैःसुदक्षोविश्व-
वेदाः । त्वंवृषावृषत्वेभिर्महित्वाद्युम्नेभिर्द्युम्न्यभवोनृचक्षाः २ राज्ञोनुतेवरुण-
स्यव्रतानिबृहद्गभीरंतवसोमधाम । शुचिष्ट्वमसिप्रियोनमित्रोदक्षाय्योअर्यमे-
वासिसोम ३ यातेधामानिदिवियापृथिव्यांयापर्वतेष्वोषधीष्वप्सु । तेभिर्नो

विश्वैः सुमना अहेळन्राजन्त्सोम प्रति हव्या गृभाय ४ त्वं सोमासि सत्पतिस्त्वं राजोत वृत्रहा । त्वं भद्रो असि क्रतुः ५ ॥ ११ ॥ त्वं च सोम नो वशो जीवातुं न मरामहे । प्रियस्तोत्रो वनस्पतिः ६ त्वं सोम महे भगं त्वं यून ऋतायते । दक्षं दधासि जीवसे ७ त्वं नः सोम विश्वतो रक्षा राजन्नघायतः । न रिष्येत्त्वावतः सखा ८ सोम यास्ते मयोभुव ऊतयः सन्ति दाशुषे । ताभिर्नोऽविता भव ९ इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाण उपागहि । सोम त्वं नो वृधे भव १० ॥ २० ॥ सोम गीर्भिष्ट्वा वयं वर्धयामो वचोविदः । सुमृळीको न आ विश ११ गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः । सुमित्रः सोम नो भव १२ सोम रारन्धि नो हृदि गावो न यवसेष्वा । मर्य इव स्व ओक्ये १३ यः सोम सख्ये तव रारणद्देव मर्त्यः । तं दक्षः सचते कविः १४ उरुष्या णो अभिशस्तेः सोम नि पाह्यंहसः । सखा सुशेव एधि नः १५ ॥ २१ ॥

आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यम् । भवावाजस्यसंगथे १६ आप्याय-
स्वमदिन्तमसोमविश्वेभिरंशुभिः। भवानःसुश्रवस्तमःसखावृधे १७संतेपयांसि
समुयन्तुवाजाःसंवृष्ण्यान्यभिमातिषाहः। आप्यायमानोअमृतायसोमदिविश्र-
वांस्युत्तमानिधिष्व १८यातेधामानिहविषायजन्तितातेविश्वापरिभूरस्तुयज्ञम् ।
गयस्फानःप्रतरणःसुवीरोऽवीरहाप्रचरासोमदुर्यान् १९ सोमोधेनुंसोमोअर्वन्त-
माशुंसोमोवीरंकर्मण्यंददाति । सादन्यंविदथ्यंसभेयंपितृश्रवणंयोददाशदस्मै
२० ॥ २२ ॥ अषाळ्हंयुत्सुपृतनासुपप्रिंस्वर्षामप्सांवृजनस्यगोपाम् । भरेषुजां
सुक्षितिंसुश्रवसंजयन्तंत्वामनुमदेमसोम २१ त्वमिमाओषधीःसोमविश्वा-
स्त्वमपोअजनयस्त्वंगाः । त्वमाततन्थोर्व१न्तरिक्षंत्वंज्योतिषावितमोववर्थ २२
देवनेनोमनसादेवसोमरायोभागंसहसावन्नभियुध्य । मात्वातनदीशिषेवीर्यस्यो-

विश्वैः सुमना अहेळन्राजन्त्सोम प्रतिहव्या गृभाय ४ त्वं सोमासि सत्पतिस्त्वं राजोत वृत्रहा । त्वं भद्रो असि क्रतुः ५ ॥ ११ ॥ त्वं च सोम नो वशो जीवातुं न मरामहे । प्रियस्तोत्रो वनस्पतिः ६ त्वं सोम महे भगं त्वं यून ऋतायते । दक्षं दधासि जीवसे ७ त्वं नः सोम विश्वतो रक्षा राजन्नघायतः । न रिष्येत्त्वावतः सखा ८ सोम यास्ते मयोभुव ऊतयः सन्ति दाशुषे । ताभिर्नोऽविता भव ९ इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाण उपागहि । सोम त्वं नो वृधे भव १० ॥ २० ॥ सोम गीर्भिष्ट्वा वयं वर्धयामो वचोविदः । सुमृळीको न आविश ११ गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः । सुमित्रः सोम नो भव १२ सोम रारन्धि नो हृदि गावो न यवसेष्वा । मर्य इव स्व ओक्ये १३ यः सोम सख्ये तव रारणद्देव मर्त्यः । तं दक्षः सचते कविः १४ उरुष्या णो अभिशस्तेः सोम नि पाह्यंहसः । सखा सुशेव एधि नः १५ ॥ २१ ॥

आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यम् । भवावाजस्यसंगथे १६ आप्याय-
स्वमदिन्तमसोमविश्वेभिरंशुभिः । भवानःसुश्रवस्तमःसखावृधे १७संतेपयांसि
समुयन्तुवाजाःसंवृष्ण्यान्यभिमातिषाहः । आप्यायमानोअमृतायसोमदिविश्र-
वांस्युत्तमानिधिष्व १८ यातेधामानिहविषायजन्तितातेविश्वापरिभूरस्तुयज्ञम् ।
गयस्फानःप्रतरणःसुवीरोऽवीरहाप्रचरासोमदुर्यान् १९ सोमोधेनुंसोमोअर्वन्त-
माशुंसोमोवीरंकर्मण्यंददाति । सादन्यंविदथ्यंसभेयंपितृश्रवणंयोददाशदस्मै
२० ॥ २२ ॥ अषाळ्हंयुत्सुपृतनासुपप्रिंस्वर्षामप्सांवृजनस्यगोपाम् । भरेषुजां
सुक्षितिंसुश्रवसंजयन्तंत्वामनुमदेमसोम २१ त्वमिमाओषधीःसोमविश्वा-
स्त्वमपोअजनयस्त्वंगाः । त्वमाततन्थोर्व१न्तरिक्षंत्वंज्योतिषावितमोववर्थ २२
देवेननोमनसादेवसोमरायोभागंसहसावन्नभियुध्य । मात्वातनदीशिषेवीर्यस्यो-

भयेभ्यःप्रचिकित्सागविष्टौ २३ ॥ २३ ॥

एता अष्टादश गोतमः। आदितः पञ्चदशानामुषास्ततास्तिसृणामश्विनौ
चतस्रो जगत्यस्ततोऽष्टौ त्रिष्टुभस्तत उष्णिहः।

१२ एताउत्याउषसःकेतुमंक्रतपूर्वेअर्धेरजसोभानुमंजते। निष्कृण्वानाआयुधानिवधृष्णवःप्रतिगावोऽरुषीर्यन्तिमातरः १ उदपप्तन्नरुणाभानवोवृथास्वायुजोअरुषीर्गाअयुक्षत। अक्रन्नुषासोवयुनानिपूर्वथारुशन्तंभानुमरुषीरशिश्रयुः २ अर्चन्तिनारीरपसोनविष्टिभिःसमानेनयोजनेनापरावतः। इषंवहन्तीःसुकृतेसुदानवेविश्वेदहयजमानायसुन्वते ३ अधिपेशांसिवपतेनृतूरिवापोर्णुतेवक्षउस्रेवबर्जहम्। ज्योतिर्विश्वस्मैभुवनायकृण्वतीगावोनव्रजंव्युषाआवर्तमः ४ प्रत्यर्चीरुशदस्याअदर्शिविर्तिष्ठतेबाधतेकृष्णमभ्वम्। स्वरुंनपेशोविदथेष्वञ्ज-

श्चित्रंदिवोदुहिताभानुमश्रेत् ५ ॥ २४ ॥ अतारिष्मतमसस्पारमस्योषाउच्छ-
न्तीवयुनाकृणोति । श्रियेछन्दोनस्मयतेविभातीसुप्रतीकासौमनसायाजीगः ६
भास्वतीनेत्रीसूनृतानांदिवःस्तवेदुहितागोतमेभिः । प्रजावतोनृवतोअश्वबुध्या
नुषोगोअग्राँउपमासिवाजान् ७ उपस्तमश्यांयशसंसुवीरंदासप्रवर्गंरयिमश्वबु-
ध्यम् । सुदंससाश्रवसायाविभासिवाजप्रसूतासुभगेबृहन्तम् ८ विश्वानिदेवीभुव-
नाभिचक्ष्याप्रतीचीचक्षुरुर्वियाविभाति । विश्वंजीवंचरसेबोधयन्तीविश्वस्यवा-
चमविदन्मनायोः ९ पुनः पुनर्जायमानापुराणीसमानंवर्णमभिशुम्भमाना ।
श्वघ्नीवकृत्नुर्विजआमिनानामर्तस्यदेवीजरयन्त्यायुः १० ॥ २५ ॥ व्यूर्ण्वतीदि-
वोअन्ताँअबोध्यपस्वसारंसनुतर्युयोति । प्रमिनतीमनुष्यायुगानियोषाजारस्य
चक्षसाविभाति ११ पशून्नचित्रासुभगाप्रथानासिन्धुर्नक्षोदउर्वियाव्यश्वैत् ।

अमिंनतीदैव्यांनिव्रतानिसूर्यस्यचेतिरश्मिभिर्दृशाना १२ उषस्तच्चित्रमाभंरा-स्मभ्यंवाजिनीवति । येनंतोकंचतनंयंचधामंहे १३ उषोंअद्येहगोमत्यश्वांवति विभावरि । रेवदुस्मेव्युंच्छसूनृतावति १४ युक्ष्वाहिवांजिनीवत्यश्वाँअद्यारुणाँ उषः । अथांनोविश्वासौभंगान्यावंह १५ ॥ २६ ॥ अश्विनावर्तिरुस्मदागोमंद्द-स्राहिरंण्यवत् । अर्वाग्रथंसमंनसानियंच्छतम् १६ यावित्थाश्लोकमादिवो ज्योतिर्जनायचक्रथुंः । आनऊर्जंवहतमश्विनायुवम् १७ एहदेवामंयोभुवां दस्राहिरंण्यवर्तनी । उषर्बुधोंवहन्तुसोमंपीतये १८ ॥ २७ ॥

अग्नीषोमौ द्वादश गोतमोऽग्नीषोमौ । तिस्रोऽनुष्टुभः । नवम्याद्यास्तिस्रो गायत्र्यः । शिष्टास्त्रिष्टुभः । अष्टमी जगती वा ।

१३ अग्नींषोमाविमंसुमेशृणुतंवृषणाहवंम् । प्रतिसूक्तानिंहर्यतंभवंतंदाशुषे

मये: १ अग्नीषोमायोअद्यवामिदंवचःसपर्यति । तस्मैधत्तंसुवीर्यंगवांपोषंस्वश्व्यं-
म् २ अग्नीषोमायआहुतिंयोवांदाशाद्धविष्कृतिम् । सप्रजयासुवीर्यंविश्वमायुर्व्य-
श्नवत् ३ अग्नीषोमाचेतितद्वीर्यंवांयदमुष्णीतमवसंपणिंगाः । अवातिरतंबृस-
यस्यशेषोऽविन्दतंज्योतिरेकंबहुभ्यः ४ युवमेतानिदिविरोचनान्यग्निश्चसोम
सक्रतूअधत्तम् । युवंसिन्धूँरभिशस्तेरवद्यादग्नीषोमावमुञ्चतंगृभीतान् ५ आन्यं
दिवोमातरिश्वाजभारामथ्नादन्यंपरिश्येनोअद्रेः । अग्नीषोमाब्रह्मणावावृधानो-
रुंयज्ञायचक्रथुरुलोकम् ६ ॥ २८ ॥ अग्नीषोमाहविषःप्रस्थितस्यवीतंहर्यतं
वृषणाजुषेथाम् । सुशर्माणास्ववसाहिभूतमथाधत्तंयजमानायशंयोः ७ यो
अग्नीषोमाहविषासपर्याद्देवद्रीचामनसायोघृतेन । तस्यव्रतंरक्षतंपातमंहसोवि-
शेजनायमहिशर्मयच्छतम् ८ अग्नीषोमासवेदसासहूतीवनतंगिरः । संदेवत्रा

वंभूवथुः १ अग्नींषोमावनेनवांयोवांघृतेनदाशांति । तस्मैदीदयतंबृहत् १० अग्नींषोमाविमानिंनोयुवंहव्याजुंजोषतम् । आयांतमुपनःसचां ११ अग्नींषोमापिपृतमर्वतोनआप्यांयन्तामुस्त्रियांहव्यसूदंः । अस्मेबलांनिमघवंत्सुधत्तंकृणुतंनोअध्वरंश्रुंष्टिमन्तंम् १२ ॥ २१ ॥ इति शाकलकसंहितायां प्रथमे मण्डले चतुर्दशोऽनुवाकः ॥ १४ ॥

इमं षोडश आङ्गिरसः कुत्सोऽग्निः पूर्वो देवा इति त्रयः पादा देवदेवताः ।
तन्नो मित्र इत्यर्धर्चो लिङ्गोक्तषड्दैवत्यो वा जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१४ इमंस्तोममर्हतेजातवेदसेरथमिवसंमहेमामनीषयां । भद्राहिनःप्रमंतिरस्यसंसद्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव १ यस्मैत्वमायजंसेससाधत्यनर्वाक्षेंति दधंतेसुवीर्यंम् । सतूंतावनैनंमश्नोत्यंहृतिरग्नेसख्येमारिषामावयंतव २ शकेमं

त्वासमिधंसाधयाधियस्त्वेदेवाहविरदन्त्याहुतम् । त्वमादित्याँआवहतान्ह्यु१-
श्मस्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव ३ भरामेध्मंकृणवामाहवींषितेचितयन्तःप-
र्वणापर्वणावयम् । जीवातवेप्रतरंसाधयाधियोऽग्नेसख्येमारिषामावयंतव ४ वि-
शांगोपाअस्यचरन्तिजन्तवोद्विपच्चयदुतचतुष्पदक्तुभिः । चित्रःप्रकेतउषसोम-
हाँअस्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव ५ ॥ ३० ॥ त्वमध्वर्युरुतहोतासिपूर्व्यःप्र-
शास्तापोताजनुषापुरोहितः । विश्वाविद्वाँआर्त्विज्याधीरपुष्यस्यग्नेसख्येमारि-
षामावयंतव ६ योविश्वतःसुप्रतीकःसदृङ्ङसिदूरेचित्सन्तळिदिवातिरोचसे ।
राज्याश्चिदन्धोअतिदेवपश्यस्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव ७ पूर्वोदेवाभवतुसु-
न्वतोरथोऽस्माकंशंसोअभ्यस्तुदूढ्यः । तदाजानीतोतपुष्यतावचोऽग्नेसख्ये
मारिषामावयंतव ८ वधैर्दुःशंसाँअपदूढ्योजहिदूरेवायेअन्तिवाकेचिदत्रिणः ।

अथांयज्ञायंगृणतेसुगंकृध्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव १ यदयुंक्थाअरुषारोहिं-
तारथेवातंजूतावृषभस्येवतेरवः । आदिन्वसिवनिनोधूमकेतुनाग्नेसख्येमारिं-
षामावयंतव १० ॥ ३१ ॥ अधस्वनादुतबिभ्युःपतत्रिणोद्रप्सायत्तेयवसादो
व्यस्थिरन् । सुगंतत्तेतावकेभ्योरथेभ्योऽग्नेसख्येमारिषामावयंतव ११ अयं
मित्रस्यवरुणस्यधायसेऽवयातांमरुतांहेळोअद्भुतः । मृळासुनोभूत्वेषांमनःपु-
नरग्नेसख्येमारिषामावयंतव १२ देवोदेवानामसिमित्रोअद्भुतोवसुर्वसूनामासि
चारुरध्वरे । शर्मन्त्स्यामतवसप्रथस्तमेऽग्नेसख्येमारिषामावयंतव १३ तत्ते
भद्रंयत्समिद्धःस्वेदमेसोमाहुतोजरसेमृळयत्तमः । दधासिरत्नंद्रविणंचदाशुषेऽग्ने
सख्येमारिषामावयंतव १४ यस्मैत्वंसुद्रविणोददाशोऽनागास्त्वमदितेसर्वता-
ता । यंभद्रेणशवसाचोदयासिप्रजावताराधसातेस्याम १५ सत्वमग्नेसौभ-

गत्वस्यविद्वान्स्माकुमायुःप्रतिरेहदेव । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसि-
न्धुःपृथिवीउतद्यौः १६ ॥३२॥ इति शाकल्कसंहितायां प्रथमाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

द्वे एकादशौपसायचाग्नयेसप्तत्र्थानवद्राविणोदसेपनोष्टौशुचयेगायत्रंवैश्वानरस्यतृचंवैश्वानरीयंजात-
वेदसएकाजातवेदस्यमेतदादीन्येकभूयांसिसूक्तसहस्रमेतत्कश्यपार्षसयोवृपैकोनावार्षागिराऋज्राश्वा-
म्बरीषसहदेवभयमानसुराधसःप्रमन्दिनएकादशकुत्सश्चतुस्त्रिष्टुवन्तमाद्यागर्भस्ताश्चिष्युपनिषादिमांतेन्द्रा
त्रिष्टुप्सप्तेष्टौयोनिर्नवचन्द्रमाएकोनाग्न्याश्चितोवावैश्वदेवंहिपाङ्क्तमन्त्यात्रिष्टुवष्टमीमहाबृहतीयवमध्येन्द्रंमि-
त्रंसप्तात्रिष्टुवन्तंयज्ञस्तृचंयइन्द्राग्नीसप्तोनैन्द्राग्नंतुविहाष्टौततंनवार्भवंतुपञ्चम्यन्त्येत्रिष्टुभौतक्षन्पञ्चात्यात्रिष्टु-
बीळेपञ्चाधिकाश्विनमाद्यौपादौलिङ्गोक्तदैवतावन्त्येत्रिष्टुभौ ॥ ७ ॥

द्वे विरूपे एकादश कुत्स औपस्योग्निः शुद्धोऽग्निर्वा त्रिष्टुप् ।

१५ द्वेविरूपेचरतःस्वर्थेअन्यान्यावत्समुपधापयेते । हरिरन्यस्यांभवतिस्व-
धावाञ्छुक्रोअन्यस्यांददृशेसुवर्चाः १ दशेमंत्वष्टुर्जनयन्तगर्भमतन्द्रासोयुवत-

योविभृत्रम् । तिग्मानीकंस्वयशसंजनेषुविरोचमानंपरिषींनयन्ति २ त्रीणि
जानापरिभूषन्त्यस्यसमुद्रएकंदिव्येकमप्सु । पूर्वामनुप्रदिशंपार्थिवानामृतू-
न्प्रशासद्विदधावनुष्ठु ३ कइमंवोनिण्यमाचिकेतवत्सोमातृर्जनयतस्वधाभिः
। बह्वीनांगर्भोअपसामुपस्थान्महान्कविर्निश्चरतिस्वधावान् ४ आविष्ट्योव-
र्धतेचारुरासुजिह्मानामूर्ध्वःस्वयशाउपस्थे । उभेत्वष्टुर्बिभ्यतुर्जायमानात्प्रती-
चीसिंहंप्रतिजोषयेते ५ ॥ १ उभेभद्रेजोषयेतेनमेनेगावोनवाश्राउपतस्थुरेवैः ।
सदक्षाणांदक्षपतिर्बभूवाञ्जन्तियंदक्षिणतोहविर्भिः ६ उद्यंयमीतिसवितेवबाहू
उभेसिचौयततेभीमऋञ्जन् । उच्छुक्रमत्कमजतेसिमस्मान्नवामातृभ्योवसनाज
हाति ७ त्वेषंरूपंकृणुतउत्तरंयत्संपृञ्चानःसदनेगोभिरद्भिः । कविर्बुध्नंपरि
मर्मृज्यतेधीःसादेवतातासमितिर्बभूव ८ उरुतेज्रयःपर्येतिबुध्नंविरोचमानंमहि-

पस्यधाम । विश्वेभिरग्नेस्वयशोभिरिद्धोऽदब्धेभिःपायुभिःपाह्यस्मान् ९ धन्व- न्स्रोतःकृणुतेगातुमूर्मिंशुक्रैरूर्मिभिरभिनक्षतिक्षाम् । विश्वासनानिजठरेषुधत्ते- ऽन्तर्नवासुचरतिप्रसूषु १० एवानोअग्नेसमिधावृधानोरेवत्पावकश्रवसेविभाहि । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ११ ॥ २ ॥

स भवथा नव कुत्सो द्रविणोदा अग्निःशुद्धोऽग्निर्वा त्रिष्टुप् ।

१६ सप्रत्नथासहसाजायमानःसद्यःकाव्यानिबळधत्तविश्वा । आपश्चमित्रं धिषणाचसाधन्देवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् १ सपूर्वयानिविदाकव्यतायोरिमाः प्रजाअजनयन्मनूनाम् । विवस्वताचक्षसाद्यामपश्चदेवाअग्निंधारयन्द्रविणोदा- म् २ तमीळतप्रथमंयज्ञसाधंविशआरीराहुतमृञ्जसानम् । ऊर्जःपुत्रंभरतंसृप्र- दानुंदेवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ३ समातरिश्वापुरुवारपुष्टिर्विदद्गातुंतनयाय

स्वर्वित् । विशांगोपाजनितारोदस्योर्देवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ४ नक्तोषा-
सावर्णमामेम्यानेधापयेतेशिशुमेकंसमीची । द्यावाक्षामारुक्मोअन्तर्विभाति
देवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ५ ॥ ३ ॥ रायोबुध्नःसंगमनोवसूनांयज्ञस्यकेतु-
र्मन्मसाधनोवेः । अमृतत्वंरक्षमाणासएनंदेवाअग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ६ नूचं
पुराचसदनंरयीणांजातस्यचजायमानस्यचक्षाम् । सतश्चगोपांभवतश्चभूरेर्देवा
अग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ७ द्रविणोदाद्रविणसस्तुरस्यद्रविणोदाःसनरस्यप्रयंस-
त् । द्रविणोदावीरवतीमिषंनोद्रविणोदारासतेदीर्घमायुः ८ एवानोअग्नेसमिधा
वृधानोरेवत्पावकश्रवसेविभाहि । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुः
पृथिवीउतद्यौः ९ ॥ ४ ॥

अप नोऽष्टौ कुत्सः शुचिरग्निः शुद्धोऽग्निर्वा गायत्री ।

१७ अपनःशोशुचदघमग्नेशुशुग्ध्यारयिम् । अपनःशोशुचदघम् १ सुक्षेत्रियासुगातुयावसूयाचयजामहे । अपनःशोशुचदघम् २ प्रयद्भंदिष्ठएषांप्रास्माकासश्चसूरयः । अपनःशोशुचदघम् ३ प्रयत्तेअग्नेसूरयोजायेमहिप्रतेवयम् । अपनःशोशुचदघम् ४ प्रयदग्नेःसहस्वतोविश्वतोयन्तिभानवः । अपनःशोशुचदघम् ५ त्वंहिविश्वतोमुखविश्वतःपरिभूरसि । अपनःशोशुचदघम् ६ द्विषोनोविश्वतोमुखातिनावेवपारय । अपनःशोशुचदघम् ७ सनःसिन्धुमिव नावयातिपर्षास्वस्तये । अपनःशोशुचदघम् ८ ॥ ५ ॥

वैश्वानरस्य तिस्रः कुत्सो वैश्वानरोऽग्निः शुद्धोऽग्निर्वा त्रिष्टुप् ।

१८ वैश्वानरस्यसुमतौस्यामराजाहिकंभुवनानामभिश्रीः । इतोजातोवि-

श्वमिदंविचष्टेवैश्वानरोयततेसूर्येण १ पृष्टोदिविपृष्टोअग्निःपृथिव्यांपृष्टोविश्वाओ-षधीराविवेश । वैश्वानरःसहसापृष्टोअग्निःसनोदिवासरिषःपातुनक्तम् २ वै-श्वानरतवतत्सत्यमस्त्वस्मान्रायोमघवानःसचन्ताम् । तन्नोमित्रोवरुणोमामह-न्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ३ ॥ ६ ॥

जातवेदस एका मारीचः काश्यपो जातवेदा अग्निः शुद्धोऽग्निर्वा त्रिष्टुप्।

११ जातवेदसेसुनवामसोमंमरातीयतोनिदहातिवेदः । सनःपर्षदतिदुर्गा-णिविश्वानावेवसिन्धुंदुरितात्यग्निः १ ॥ ७ ॥

स य एकोनविंशतिर्वार्षागिरा ऋज्राश्वाम्बरीषसहदेव-

भयमानसुराधस इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

१०० सयोवृषावृष्ण्येभिःसमोकामहोदिवःपृथिव्याश्चसम्राट् । सतीनसत्वा

हव्योभरैंरुमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती १ यस्यानाप्तःसूर्यस्येवयामोभरेभरेवृत्र-
हाशुष्मोअस्ति । वृषन्तमःसखिभिःस्वेभिरेवैर्मरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती २ दि-
वोनयस्यरेतसोदुघानाःपन्थासोयन्तिशवसापरीताः । तरद्द्वेषाःसासहिःपौंस्ये-
भिर्मरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ३ सोअङ्गिरोभिरङ्गिरस्तमोभूद्वृषावृषभिःसखि-
भिःसखासन् । ऋग्मिभिर्ऋग्मीगातुभिर्ज्येष्ठोमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ४ स
सूनुभिर्नरुद्रेभिर्ऋभ्वांनृषाह्येसासह्वाँअमित्रान् । सनीळेभिःश्रवस्यानितूर्वन्म-
रुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ५ ॥ ८॥ समन्युमीःसमदनस्यकर्तास्माकेभिर्नृभिः
सूर्यंसनत् । अस्मिन्नहन्त्सत्पतिःपुरुहूतोमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ६ तमूतयो
रणयञ्छूरसातौतंक्षेमस्यक्षितयःकृण्वतत्राम् । सविश्वस्यकरुणस्येशएकोमरु-
त्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ७ तमप्सन्तशवसउत्सवेषुनरोनरमवसेतंधनाय । सो

अन्धेचित्तमंसिज्जोतिर्विदन्मरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ८ ससव्येनंयमतिव्राधंत-श्चित्सदक्षिणेसंगृभीताकृतानिं । सकीरिणांचित्सनिंताधनांनिमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ९ सग्रामेंभिःसनिंतासरथेंभिर्विदेविश्वाभिःकृष्टिभिर्न्वं १द्य । सपौंस्येंभिरभिभूरशंस्तीर्मरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रऊती १० ॥ १ ॥ सजामिभिर्यत्समजांतिमीह्ळेऽजांमिभिर्वापुरुहूतएवैः । अपांतोकस्यतनंयस्यजेषेमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती ११ सवज्रभृद्दस्युहाभीमउग्रःसहस्रचेताःशतनींथऋभ्वा । चम्रीषोनशवंसापाञ्चंजन्योमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती १२ तस्यवज्रंःक्रन्दतिस्मत्स्वर्षादिवोनत्वेषोरवथःशिमींवान् । तंसंचन्तेसनयस्तंधनांनिमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती १३ यस्याजंस्रंशवंसामानंमुक्थंपरिभुजद्रोदंसीविश्वतःसीम् । सपारिषत्क्रतुंभिर्मन्दसानोमरुत्वांन्नोभवत्विन्द्रंऊती १४ नयस्यंदेवादेवतानमर्ताआपं-

श्नशवसोअन्तमापुः । सप्रारिक्वात्वक्षसाक्ष्मोदिवश्चमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती १५ ॥ १० ॥ रोहिच्छ्यावासुमदंशुर्ललामीर्द्युक्षारायऋज्राश्वस्य । वृषण्वन्तं बिभ्रतीधूर्षुरथंमन्द्राचिकेतनाहुषीषुविक्षु १६ एतत्त्यत्तइन्द्रवृष्णउक्थंवार्षागिरा अभिगृणन्तिराधः । ऋज्राश्वःप्रष्टिभिरम्बरीषःसहदेवोभयमानःसुराधाः १७ दस्यूञ्छिम्यूंश्चपुरुहूतएवैर्हत्वापृथिव्यांशर्वानिबर्हीत् । सनत्क्षेत्रंसखिभिःश्वि-त्न्येभिःसनत्सूर्यंसनदपःसुवज्रः १८ विश्वाहेन्द्रोअधिवक्तानोअस्त्वपरिह्वृताः सनुयामवाजम् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः १९ ॥ ११ ॥

प्र मन्दिन एकादश कुत्स इन्द्रो जगती । अन्त्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः ।

१०१ प्रमन्दिनेपितुमदर्चतावचोयःकृष्णगर्भानिरहन्नृजिश्वना । अवस्यवो

वृजनेमादयासे । अतआयाह्यध्वरंनोअच्छात्वायाहविश्वकमासत्यराधः ८ त्वाये-न्द्रसोमंसुषुमासुदक्षत्वायाहविश्वकमाब्रह्मवाहः । अधानियुत्वःसगणोमरुद्भिर-स्मिन्यज्ञेबर्हिषिमादयस्व ९ मादयस्वहरिभिर्येतइन्द्रविष्यस्वशिप्रेविसृजस्वधेने । आत्वासुशिप्रहरयोवहन्तूशन्हव्यानिप्रतिनोजुषस्व १० मरुत्स्तोत्रस्यवृजनस्यगोपावयमिन्द्रेणसनुयामवाजम् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ११ ॥ १३ ॥

इमां त एकादश कुत्स इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०२ इमांतेधियंप्रभरेमहोमहीमस्यस्तोत्रेधिषणायत्तआनजे । तमुत्सवेचप्रसवेचसासहिमिन्द्रंदेवासःशवसामदन्ननु १ अस्यश्रवोनद्यःसप्तबिभ्रतिद्यावाक्षामापृथिवीदर्शतंवपुः । अस्मेसूर्याचन्द्रमसाभिचक्षेश्रद्धेकमिन्द्रचरतोवित-

वृषणंवज्रंदक्षिणंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे १ योव्यंसंजाहप्राणेनमन्युनायःश-
म्बरंयोअहन्पिप्रुमव्रतम् । इन्द्रोयःशुष्णमशुषंन्यावृणङ्मरुत्वन्तंसख्यायहवाम-
हे २ यस्यद्यावापृथिवीपौंस्यंमहद्यस्यव्रतेवरुणोयस्यसूर्यः । यस्येन्द्रस्यसि-
न्धवःसश्चतिव्रतंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ३ योअश्वानांयोगवांगोपतिर्वशीय-
आरितःकर्मणिकर्मणिस्थिरः । वीळोश्चिदिन्द्रोयोअसुन्वतोवधोमरुत्वन्तंसख्या-
यहवामहे ४योविश्वस्यजगतःप्राणतस्पतिर्योब्रह्मणेप्रथमोगाअविन्दत् । इन्द्रोयो
दस्यूँरधराँअवातिरन्मरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ५ यःशूरेभिर्हव्योयश्चभीरुभिर्यो
धावद्भिर्हूयतेयश्चजिग्युभिः । इन्द्रंयंविश्वाभुवनाभिसंदधुर्मरुत्वन्तंसख्यायहवा-
महे ६॥१२॥ रुद्राणामेतिप्रदिशाविचक्षणोरुद्रेभिर्योषातनुतेपृथुज्रयः । इन्द्रंमनी-
षाअभ्यर्चतिश्रुतंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ७ यद्वामरुत्वःपरमेसधस्थेयद्वावमे

वृजनैमादयासे। अतआयाह्यध्वरंनोअच्छात्वायाहविश्वंकमासत्यराधः ८ त्वाये-न्द्रसोमंसुषुमासुदक्षत्वायाहविश्वंकमाव्रह्मवाहः। अधानियुत्वःसगणोमरुद्भिर-स्मिन्यज्ञेवर्हिषिमादयस्व ९ मादयस्वहरिभिर्येतइन्द्रविष्यस्वशिप्रेविसृजस्वधे-नें। आत्वासुशिप्रहरयोवहन्तूशन्हव्यानिप्रतिनोजुषस्व १० मरुत्स्तोत्रस्यवृजन-स्यगोपावयमिन्द्रेणसनुयामवाजंम्। तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुः पृथिवीउतद्यौः ११ ॥ १३ ॥

इमां त एकादश कुत्स इन्द्रो जगती। अन्त्या त्रिष्टुप्।

१०२ इमांतेधियंप्रभरेमहोमहीमस्यस्तोत्रेधिषणायत्तआनजे। तमुत्सवेच प्रसवेचसासहिमिन्द्रंदेवासःशवसामदन्ननु १ अस्यश्रवोनद्यःसप्तबिभ्रतिद्या-वाक्षामापृथिवीदर्शतंवपुः। अस्मेसूर्याचन्द्रमसाभिचक्षेश्रद्धेकमिन्द्रचरतोवित-

तुरम् २ तंस्मारथंमघवन्प्रावसातयेजैत्रंयंतेअनुमदांमसंगमे । आजानइन्द्रमनंसापुरुष्टुतत्वायद्भ्योमघवञ्छर्मयच्छनः ३ वयंजयेमत्वयायुजावृतमस्माकमंशमुदवाभरेभरे । अस्मभ्यमिन्द्रवरिवःसुगंकृधिप्रशत्रूणांमघवन्वृष्ण्यारुज ४ नानाहित्वाहवमानाजनाइमेधनानांधर्तरवसाविपन्यवः । अस्माकंस्मारथमातिष्ठसातयेजैत्रंहीन्द्रनिभृतंमनस्तव ५ ॥ १४ ॥ गोजितावाहूअमितक्रतुःसिमःकर्मन्कर्मञ्छतमूतिःखजंकरः । अकल्पइन्द्रःप्रतिमानमोजसाथाजनाविह्वयन्तेसिषासवः ६ उत्तेशतान्मघवन्नुच्चभूयसउत्सहस्राद्रिरिचेकृष्टिषुश्रवः । अमात्रंत्वाधिषणातित्विषेमह्यधावृत्राणिजिघ्नसेपुरंदर ७ त्रिविष्टिधातुप्रतिमानमोजसस्तिस्रोभूमीर्नृपतेत्रीणिरोचना । अतीदंविश्वंभुवनंववक्षिथाशत्रुरिन्द्रजनुषासनादसि ८ त्वांदेवेषुप्रथमंहवामहेत्वंबभूथपृतनासुसासहिः । सेमं

नः॒कारुमुप॑मन्युमु॒द्भिदमिन्द्रः॑कृणोतुप्रस॒वेरथं॑पु॒रः १ त्वंजि॑गेथ॒नधना॑रुरोधि॒था-
र्भेष्वा॒जाम॑घवन्म॒हत्सु॑च । त्वामु॒ग्रमव॑से॒संशि॑शीम॒स्यथा॑नइन्द्र॒हव॑नेषु॒चोद-
य १० वि॒श्वाहेन्द्रो॑अधिव॒क्तानो॑अ॒स्त्वप॑रिह्वृताःसनुयाम॒वाज॑म् । तन्नो॑मि॒त्रो
वरु॑णोमामहन्ता॒मदि॑ति॒ःसिन्धुः॑पृथि॒वीउ॒तद्यौः ११ ॥ १५ ॥

तत्तेऽष्टौ कुत्स इन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

१०३ तत्त॑इन्द्रि॒यंप॑र॒मंप॑रा॒चैरधा॑रयन्तक॒वयः॑पु॒रेदम् । क्ष॒मेदम॒न्याद्दि॒व्य१॒न्य-
द॑स्य॒सम॑पृच्यतेसम॒नेव॑के॒तुः १ सधा॑रयत्पृथि॒वींप॒प्रथ॑च्च॒वज्रे॑णह॒त्वानिर॒पःस॑-
सर्ज । अह॒न्नहि॒मभि॑नद्रौहि॒णंव्यह॒न्व्यं॑सं॒म॒घवा॒शची॑भिः २ सजा॒तूभ॑र्मा॒श्र-
द्दधा॑न॒ओज॒ःपुरो॑विभि॒न्दन्न॑चर॒द्विदासीः॑ । वि॒द्वान्व॑ज्रि॒न्दस्य॑वे॒हेति॑म॒स्यार्य॒ंसहो॑व-
र्धया॒द्युम्न॑मिन्द्र ३ तदू॒चुषे॒मानु॑षे॒मायु॒गानि॑की॒र्तेन्यं॑म॒घवा॒नाम॒बिभ्र॑त् । उ॒प॒प्र॒यन्द॑-

स्युहत्यायवज्रीयद्धसूनुःश्रवसेनामदधे ४ तदस्येदंपश्यताभूरिपुष्टंश्रदिन्द्रस्यधत्त-नवीर्याय । सगाअविन्दत्सोअविन्ददश्वान्त्सओषधीःसोअपःसवनानि५॥१६॥
भूरिकर्मणेवृषभायवृष्णेसत्यशुष्मायसुनवामसोमम् । यआदृत्यापरिपन्थीवशूरोऽयज्वनोविभजन्नेतिवेदः ६ तदिन्द्रप्रेववीर्यचकर्थयत्ससन्तंवज्रेणाबोधयोऽहिम् । अनुत्वापत्नीर्हृषितंवयश्चविश्वेदेवासोअमदन्ननुत्वा ७ शुष्णंपिप्रुंकुयवंवृत्रमिन्द्रयदावधीर्विपुरःशम्बरस्य । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ८ ॥ १७ ॥

योऽनिष्टे नव कुत्स इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१०४ योनिष्टइन्द्रनिषदेअकारितमानिषीदस्वानोनार्वा । विमुच्यावयोऽवसायाश्वान्दोषावस्तोर्वहीयसःप्रपित्वे १ ओत्येनरइन्द्रमूतयेगुर्नूचित्तान्त्सद्योअ-

ध्वंनोजगम्यात् । देवासोमन्युंदासंस्यश्चम्नन्तेनआवक्षन्तसुवितायवर्णम् २
अवत्मनाभरतेकेतवेदाअवत्मनाभरतेफेनमुदन् । क्षीरेणंस्नातःकुयवस्ययोषे
हतेतेस्यातांप्रवणेशिफायाः ३ युयोपनाभिरुपरस्यायोःप्रपूर्वाभिस्तिरतेराष्टि
शूरः । अञ्जसीकुलिशीवीरपत्नीपयोहिन्वानाउदभिर्भरन्ते ४ प्रतियत्स्यानी-
थादर्शिदस्योरोकोनाच्छासदनंजानतीगात् । अधस्मानोमघवञ्चर्कृतादिन्मानो
मघेवनिष्षपीपरादाः ५ ॥ १८ ॥ सत्वंनइन्द्रसूर्येसोअप्स्वनागास्त्वआभज
जीवशंसे । मान्तरांभुजमारीरिषोनःश्रद्धितंतेमहतइन्द्रियाय ६ अधामन्ये
श्रत्तेअस्माअधायिवृषाचोदस्वमहतेधनाय । मानोअकृतेपुरुहूतयोनाविन्द्रक्षुध्य
द्भ्योवयआसुतिंदाः ७ मानोवधीरिन्द्रमापरादामानःप्रियाभोजनानिप्रमोषीः ।
आण्डामानोमघवञ्छक्रनिर्भेन्मानःपात्राभेत्सहजानुषाणि ८ अर्वाङेहिसो-

मंकामंत्वाहुरुयंसुतस्तस्यांपिबामदांय । उरुव्यचांजठरआवृंषस्वपितेवंनःशृणु-
हिहूयमांनः ६ ॥ ११ ॥

चन्द्रमा एकोनविंशतिराप्त्यस्त्रितः कुत्सो वा विश्वेदेवाः पङ्क्तिः । अष्टमी-
यवमध्या महाबृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०५ चन्द्रमांअप्स्व१न्तरासुपर्णोधांवतेदिवि । नवोंहिरण्यनेमयःपदंविन्द-
न्तिविद्युतोवित्तंमेंअस्यरोंदसी १ अर्थमिद्वाउंअर्थिनआजायायुवतेपतिम् । तु-
ञ्जातेवृष्ण्यंपयःपरिदायरसंदुहेवित्तंमेंअस्यरोंदसी २ मोषुदेवाअदःस्व१रवपादि
दिवस्परि । मासोम्यस्यशंभुवःशूनेभूमकदांचनवित्तंमेंअस्यरोंदसी ३ यज्ञंपृ-
च्छाम्यवमंसतद्दूतोविवोचति । क्वऋतंपूर्व्यंगतंकस्तद्बिभर्तिनूतनोवित्तंमेंअस्य
रोंदसी ४ अमीयेदेवाःस्थनत्रिष्वारोचनेदिवः । कद्वऋतंकदनृतंक्वप्रत्नावआ-

हुतिर्वित्तंमेअस्यरोदसी ५ ॥ २० ॥ कद्वऋतस्यधर्णसिकद्वरुणस्यचक्षणम् ।
कदर्यम्णोमहस्पथातिक्रामेमदूढ्योवित्तंमेअस्यरोदसी ६ अहंसोअस्मियःपुरा
सुतेवदामिकानिचित् । तंमाव्यन्त्याध्यो वृकोनतृष्णजंमृगंवित्तंमेअस्यरोद-
सी ७ संमातपन्त्यभितःसपत्नीरिवपर्शवः । मूषोनशिश्नाव्यदन्तिमाध्यःस्तो-
तारंतेशतक्रतोवित्तंमेअस्यरोदसी ८ अमीयेसप्तरश्मयस्तत्रामेनाभिरातता ।
त्रितस्तद्वेदाप्त्यःसजामित्वायरेभतिवित्तंमेअस्यरोदसी ९ अमीयेपञ्चोक्षणोम-
ध्येतस्थुर्महोदिवः । देवत्रानुप्रवाच्यंसध्रीचीनानिवावृतुर्वित्तंमेअस्यरोदसी १०
॥ २१ ॥ सुपर्णाएतआसतेमध्यआरोधनेदिवः । तेसेधन्तिपथोवृकंतरन्तंयह्व-
तीरपोवित्तंमेअस्यरोदसी ११ नव्यंतदुक्थ्यंहितंदेवासःसुप्रवाचनम् । ऋतमर्-
षन्तिसिन्धवःसत्यंतातानसूर्योवित्तंमेअस्यरोदसी १२ अग्नेतवत्यदुक्थ्यंदेवेष्व-

स्त्याप्यंम् । सनः॑सत्तोमनुष्वदादेवान्यंक्षिविदुष्टरोवित्तंमेअस्यरोदसी १३ सत्तो होतामनुष्वदादेवाँअच्छाविदुष्टरः । अग्निर्हव्यासुषूदतिदेवोदेवेषुमेधिरोवित्तंमे अस्यरोदसी १४ ब्रह्माकृणोतिवरुणोगातुविदंतमीमहे । व्यूर्णोतिहृदामतिंन- व्योजायतामृतंवित्तंमेअस्यरोदसी १५ ॥ २२ ॥ असौयःपन्थाआदित्योदिवि प्रवाच्यंकृतः । नसदेवाअतिक्रमेतंमर्तासोनपश्यथवित्तंमेअस्यरोदसी १६ त्रितःकूपेऽवहितोदेवान्हवतऊतये । तच्छुश्रावबृहस्पतिःकृण्वन्नंहूरणादुरुवित्तंमे अस्यरोदसी १७ अरुणोमासकृद्वृकःपथायन्तंददर्शहि । उज्जिहीतेनिचाय्या तष्टेवपृष्ट्यामयीवित्तंमेअस्यरोदसी १८ एनाङ्गूषेणवयमिन्द्रवन्तोऽभिष्याम वृजनेसर्ववीराः । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः १९ ॥ २३ ॥ इति शाकलकसंहितायां प्रथमे मण्डले पञ्चदशोऽनुवाकः ॥ १५ ॥

इन्द्रं सप्त कुत्सो विश्वेदेवा जगती । अन्त्यां त्रिष्टुप् ।

१०६ इन्द्रंमित्रंवरुणमग्निमूतयेमारुतंशर्धोअदितिंहवामहे । रथंनदुर्गाद्वसवःसुदानवोविश्वस्मान्नोअंहसोनिष्पिपर्तन १ तआदित्याआगंतासर्वतातयेभूतदेवावृत्रतूर्येषुशंभुवः । रथंनदुर्गाद्वसवःसुदानवोविश्वस्मान्नोअंहसोनिष्पिपर्तन २ अवन्तुनःपितरःसुप्रवाचनाउतदेवीदेवपुत्रेऋतावृधा । रथंनदुर्गाद्वसवःसुदानवोविश्वस्मान्नोअंहसोनिष्पिपर्तन ३ नराशंसंवाजिनंवाजयन्निहक्षयद्वीरंपूषणंसुम्नैरीमहे । रथंनदुर्गाद्वसवःसुदानवोविश्वस्मान्नोअंहसोनिष्पिपर्तन ४ बृहस्पतेसदमिन्नःसुगंकृधिशंयोर्यत्तेमनुर्हितंतदीमहे । रथंनदुर्गाद्वसवःसुदानवोविश्वस्मान्नोअंहसोनिष्पिपर्तन ५ इन्द्रंकुत्सोवृत्रहणंशचीपतिंकाटेनिबाळ्हऋषिरह्वदूतये । रथंनदुर्गाद्वसवःसुदानवोविश्वस्मान्नोअंहसोनिष्पिपर्तन ६ देवैर्नो

देव्यदितिर्निपातुदेवस्त्राताञायतामप्रयुच्छन् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ७ ॥ २४ ॥

यज्ञो देवानां तिस्रः कुत्सो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१०७ यज्ञोदेवानांप्रत्येतिसुम्नमादित्यासोभवतामृळयन्तः । आवोऽर्वाचीसुमतिर्ववृत्यादंहोश्चिद्यावरिवोवित्तरासत् १ उपनोदेवाअवसागमन्त्वङ्गिरसांसामभिःस्तूयमानाः । इन्द्रइन्द्रियैर्मरुतोमरुद्भिरादित्यैर्नोअदितिःशर्मयंसत् २ तन्नइन्द्रस्तद्वरुणस्तदग्निस्तदर्यमातत्सविताचनोधात् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ३ ॥ २५ ॥

य इन्द्राग्नी त्रयोदश कुत्स इन्द्राग्नी त्रिष्टुप् ।

१०८ यइन्द्राग्नीचित्रतमोरथोवामभिविश्वानिभुवनानिचष्टे । तेनायातंस-

रथंतस्थिवांसाथासोमस्यपिबतंसुतस्य १ यावदिदंभुवनंविश्वमस्त्युरुव्यचावरि-
मतागभीरम् । तावाँअयंपातवेसोमोअस्त्वरमिन्द्राग्नीमनसेयुवभ्याम् २ च-
क्राथेहिसध्र्य१ङ्नामभद्रंसध्रीचीनावृत्रहणाउतस्थः । ताविन्द्राग्नीसध्र्यञ्चानिष-
द्यावृष्णःसोमस्यवृषणावृषेथाम् ३ समिद्धेष्वग्निष्वानजानायतस्रुचाबर्हिरुति-
स्तिराणा । तीव्रैःसोमैःपरिषिक्तेभिरर्वागेन्द्राग्नीसौमनसाययातम् ४ यानीन्द्रा-
ग्नीचक्रथुर्वीर्याणियानिरूपाण्युतवृष्ण्यानि । यावांप्रत्नानिसख्याशिवानितेभिः
सोमस्यपिबतंसुतस्य ५ ॥ २६ ॥ यदब्रवंप्रथमंवांवृणानो३यंसोमोअसुरैर्नो
विहव्यः । तांसत्यांश्रद्धामभ्याहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ६ यदिन्द्रा-
ग्नीमदथःस्वेदुरोणेयद्ब्रह्मणिराजनिवायजत्रा । अतःपरिवृषणावाहियातमथासो-
मस्यपिबतंसुतस्य ७ यदिन्द्राग्नीयदुषुतुर्वशेषुयद्द्रुह्युष्वनुषुपूरुषुस्थः । अतः

परिवृपणावाहियातमथासोमस्यपिवतंसुतस्यं ८ यदिन्द्राग्नीअवमस्यांपृथिव्यां मध्यमस्यांपरमस्यामुतस्थः।अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिवतंसुतस्य ९ यदिन्द्राग्नीपरमस्यांपृथिव्यांमध्यमस्यामवमस्यामुतस्थः। अतःपरिवृषणावा-हियातमथासोमस्यपिवतंसुतस्यं १० यदिन्द्राग्नीदिविष्ठोयत्पृथिव्यांयत्पर्वतेष्वो-षधीष्वप्सु। अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिवतंसुतस्य ११ यदिन्द्राग्नी उदितासूर्यस्यमध्येदिवःस्वधयांमादयेथे । अतःपरिवृषणावाहियातमथासो-मस्यपिवतंसुतस्यं १२ एवेन्द्राग्नीपपिवांसासुतस्यविश्वास्मभ्यंसंजयतंधना-नि। तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः १३ ॥ २७ ॥

विह्यव्यमष्टौ कुत्स इन्द्राग्नी त्रिष्टुप्।

१०१ विह्वयंमनसावस्यइच्छन्निन्द्राग्नीज्ञासउतवासजातान्। नान्यायु-

वत्प्रमांतिरस्तिमह्यंसवांधियंवाजयन्तीमतक्षम् १ अश्रवंहिभूरिदावत्तरावांविजामातुरुतवांधास्यालात् । अथासोमस्यप्रयतीयुवभ्यामिन्द्राग्नीस्तोमंजनयामिनव्यम् २ माच्छेद्मरश्मीँरितिनाधमानाःपितॄणांशक्तीरनुयच्छमानाः । इन्द्राग्निभ्यांकंवृषणोमदन्तिताह्यद्रीधिषणायाउपस्थे ३ युवाभ्यांदेवीधिषणामदायेन्द्राग्नीसोममुशतीसुनोति । तावश्विनाभद्रहस्तासुपाणीआधावतंमधुनापृङ्क्तमप्सु ३ युवामिन्द्राग्नीवसुनोविभागेतवस्तमाशुश्रववृत्रहत्ये । तावासद्यावर्हिषियज्ञेअस्मिन्प्रचर्षणीमादयेथांसुतस्य ५ ॥ २८ ॥ प्रचर्षणिभ्यःपृतनाहवेषुप्रपृथिव्यारिरिचाथेदिवश्च । प्रसिन्धुभ्यःप्रगिरिभ्योमहित्वाप्रेन्द्राग्नीविश्वाभुवनात्यन्या ६ आभरतंशिक्षतंवज्रबाहूअस्माँइन्द्राग्नीअवतंशचीभिःइमेनुतेरश्म-

युःसूर्यस्ययेभिःसपित्वंपितरोनआसन् ७ पुरंदराशिक्षतंवज्रहस्तास्माँइन्द्राग्नी
अवतंभरेषु । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ८॥२१॥

तत मे नव कुत्स ऋभवो जगती । पञ्चम्यन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

११० ततंमेअपस्तदुतायतेपुनःस्वादिष्ठाधीतिरुचथायशस्यते । अयंसमुद्र
इहविश्वदेव्यःस्वाहाकृतस्यसमुतृप्णुतऋभवः १ आभोगयंप्रयदिच्छन्तऐतना-
पाकाःप्राञ्चोममकेचिदापयः । सौधन्वनासश्चरितस्यभूमनागच्छतसवितुर्दाशु-
षोगृहम् २ तत्सवितावोमृतत्वमासुवदगोह्यंयच्छ्रवयन्तऐतनात्यंचिच्चमसमसु-
रस्यभक्षणमेकंसन्तमकृणुताचतुर्वयम् ३ विष्ट्वीशमीतरणित्वेनवाघतोमर्तासःस-
न्तोअमृतत्वमानशुः । सौधन्वनाऋभवःसूरचक्षसःसंवत्सरेसमपृच्यन्तधीतिभिः
४क्षेत्रमिववियमुस्तेजनेनएकंपात्रमृभवोजेहमानम् । उपस्तुताउपमंनाधमाना

अमर्त्यैपृथ्रवङ्गच्छमाना: ५ ॥ ३० ॥ आमनीषामन्तरिक्षस्यनृभ्यःस्रुचेवघृतं
जुहवामविद्मना। तरणित्वायेपितुरस्यसश्चिरऋभवोवाजमरुहन्दिवोरजः ६ ऋ-
भुर्नइन्द्रःशवसानवीयानृभुर्वाजेभिर्वसुभिर्वसुर्ददिः। युष्माकंदेवाअवसाहनिप्रि-
ये ३ भितिष्ठेमपृत्सुतीरसुन्वताम् ७ निश्चर्मणऋभवोगामपिंशतसंवत्सेनासृजता
मातरंपुनः। सौधन्वनासःस्वपस्ययानरोजिव्रीयुवानापितराकृणोतन ८ वा-
जेभिर्नोवाजसातावविड्ढ्यृभुमाँइन्द्रचित्रमादर्षिराधः। तन्नोमित्रोवरुणोमामह-
न्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ९ ॥ ३१ ॥

तक्षन्पञ्च कुत्स ऋभवो जगती। अन्त्या त्रिष्टुप्।

१११ तक्षन्रथंसुवृतंविद्मनापसस्तक्षन्हरीइन्द्रवाहावृषण्वसू। तक्षन्पितृभ्यामृ-
भवोयुवद्वयस्तक्षन्वत्सायमातरंसचाभुवम् १ अनोयज्ञायतक्षतऋभुमद्वयःक्र-

त्वेदक्षायसुप्रजावंतीमिषंम् ।यथाक्षयामसर्वंवीरयाविशातन्नःशर्धायधासथास्विं-
न्द्रियम् २ आतंक्षतसातिमस्मभ्यंमृभवःसातिंरथायसातिमर्वंतेनरः । सातिं
नोजैत्रींसंमंहेतविश्वहांजामिमजांमिंपृतंनासुसक्षणिंम् ३ ऋभुक्षणमिंद्रमाहुंव
ऊतयंऋभून्वाजान्मरुतःसोमंपीतये । उभामित्रावरुंणानूनमश्विनातेनोंहिन्व-
न्तुसातयेंधियेजिषे ४ ऋभुर्भरांयसंशिंशातुसातिंसंमर्यजिद्वाजोंअस्माँअंविष्टु ।
तन्नोंमित्रोवरुंणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ५ ॥ ३२ ॥

ईळे पञ्चविंशतिः कुत्सोऽश्विनौ । आद्यौ पादौ लिङ्गोक्तदे-
वतौ जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

११२ ईळेद्यावांपृथिवीपूर्वचिंत्तयेऽग्निंघर्मंसुरुचंयामन्निष्टयें । याभिर्भरेंकारमंशांयजिन्वंथस्ताभिरूषुऊतिभिंरश्विनागंतम् १ युवोर्दानांयसुभराअसश्चतो

रथमातस्थुर्वचसंनमन्तवे । याभिर्धियोऽवथःकर्मन्निष्टयेताभिरूषुऊतिभिरश्वि-
नागतम् २ युवंतासांदिव्यस्यप्रशासनेविशांक्षयथोअमृतस्यमज्मना । याभिर्धेनु-
मस्वं पिन्वथोनराताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ३ याभिःपरिज्मातनयस्यम
ज्मनाद्विमातातूर्षुतरणिर्विभूषति । याभिस्त्रिमन्तुरभवद्विचक्षणस्ताभिरूषुऊ-
तिभिरश्विनागतम् ४ याभीरेभंनिवृतंसितमद्भ्यउद्वन्दनमैरयतंस्वर्दृशे । याभिः
कण्वंप्रसिषासन्तमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ५ ॥ २३ ॥ याभिरन्त-
कंजसमानमारणेभुज्युंयाभिरव्यथिभिर्जिजिन्वथुः । याभिःकर्कन्धुंवय्यंचजि-
न्वथस्ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ६ याभिःशुचन्तिंधनसांसुषंसदंतप्तंघ-
र्ममोम्यावन्तमत्रये । याभिःपृश्निगुंपुरुकुत्समावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनाग-
तम् ७ याभिःशचीभिर्वृषणापरावृजंप्रान्धंश्रोणंचक्षसएतवेकृथः । याभि-

वीर्तिकांग्रसितामर्मुञ्चतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् ८ याभिःसिन्धुंमधुंमन्तमसंश्चतंवसिंष्ठंयाभिरजरावजिन्वतम् । याभिःकुत्संश्रुतर्यंनर्यमावंतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् ९ याभिर्विश्पलांधनसामंथर्व्यंसहस्रंमीह्ळआजावजिन्वतम् । याभिर्वशंमश्व्यंप्रेणिमावंतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् १० ॥ ३४ ॥ याभिःसुदानूऔशिजायंवणिजेंदीर्घश्रंवसेमधुकोशोअक्षरत् । कक्षीवंन्तंस्तोतारंयाभिरावंतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् ११ याभीरसांक्षोदसोद्नः पिंपिन्वथुरनश्वंयाभीरथमावंतंजिषे । याभिस्त्रिशोकंउस्त्रियांउदाजंततताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् १२ याभिःसूर्यंपरियाथःपरावतिंमन्धातारंक्षैत्रंपत्येष्वावंतम् । याभिर्विप्रंप्रभरद्वांजमावंतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागंतम् १३ याभिर्महामंतिथिग्वंकंशोजुवंदिवोदासंशम्बरहत्यआवंतम् । याभिःपूर्भिद्येत्रसदस्यु-

मावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १४ याभिर्वम्रंविपिपानमुपस्तुतंकलिंयाभि-
र्वित्तजानिंदुवस्यथः । याभिर्व्यश्वमुतपृथिमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम्
१५॥२५॥ याभिर्नराशयवेयाभिरत्रयेयाभिःपुरामनवेगातुमीषथुः । याभिःशारी-
राजतंस्यूमरश्मयेताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १६ याभिःपठर्वाजठरस्यम-
ज्मनाग्निर्नादीदेच्चितइद्धोअज्मन्ना । याभिःशर्यातमवथोमहाधनेताभिरूषुऊति-
भिरश्विनागतम् १७ याभिरङ्गिरोमनसानिरण्यथोऽग्रंगच्छथोविवरेगोअर्णसः ।
याभिर्मनुंशूरमिषासमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १८ याभिःपत्नी-
र्विमदायन्यूहथुराघवायाभिररुणीरशिक्षतम् । याभिःसुदासऊहथुःसुदेव्यं१
ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् १९ याभिःशन्तातीभवथोददाशुषेभुज्युंयाभि-
रवथोयाभिरध्रिगुम् । ओम्यावतींसुभरामृतस्तुभंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम्

२० ॥ ३६ याभिःकृशानुमसनेदुवस्यथोजवेयाभिर्यूनोअर्वन्तमावतम् । मधुप्रियंभरथोयत्सरड्भ्यस्ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् २१ याभिर्नरंगोषुयुधंनृषाह्येक्षेत्रस्यसातातनयस्यजिन्वथः । याभीरथाँअवथोयाभिरर्वतस्ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् २२ याभिःकुत्समार्जुनेयंशतक्रतूप्रतुर्वीतिंप्रचदभीतिमावतम् । याभिर्ध्वसन्तिंपुरुषन्तिमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् २३ अप्नस्वतीमश्विनावाचमस्मेकृतंनोदस्रावृषणामनीषाम् । अद्यूत्येऽवसेनिह्वयेवांवृधेचनोभवतंवाजसातौ २४ द्युभिरक्तुभिःपरिपातमस्मानरिष्टेभिरश्विनासौभगेभिः । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः २५ ॥ ३७ ॥

इति शाकलकसंहितायां प्रथमाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

इदंविंशतिरुपस्यंद्वितीयोर्धर्चोरात्रेश्चेमाएकादशरौद्रांद्वित्रिष्टुबन्तांचित्रंपट्सौर्यनासत्याभ्यांपञ्चाधिका कक्षीवान्दैर्घतमसउशिक्प्रसूतआश्विनंत्वेमध्वआवामेकादशावांरथंदशजागतंकाराधद्द्वादशान्त्यादुः–स्वप्ननाशिन्याद्यागायत्रीद्वितीयाककुप्तृतीयाचतुर्थ्येका विराट्नष्टरूपौ पञ्चमीतनुशिरापष्ठयरैरुष्णि-ग्निष्टारबृहतीक्षातिर्ग्विराट्तिस्रोगायत्र्यःकदित्थापञ्चोनावैश्वदेवा ॥ ८ ॥

इदं विंशतिः कुत्स उपो द्वितीयार्धर्चस्य रात्रिश्च त्रिष्टुप् ।

११३ इदंश्रेष्ठंज्योतिषांज्योतिरागाच्चित्रःप्रकेतोअंजनिष्टविभ्वा । यथाप्रसूतासवितुःसवायँएवारात्र्युषसेयोनिमारैक् १ रुशद्वत्सारुशतीश्वेत्यागादारैगुकृष्णासदनान्यस्याः । समानबन्धूअमृतेअनूचीद्यावावर्णंचरतआमिनाने २ समानोअध्वास्वस्रोरनन्तस्तमन्यान्याचरतोदेवशिष्टे । नमेथेतेनतस्थतुःसुमेकेनक्तोषासासमनसाविरूपे ३ भास्वतीनेत्रीसूनृतानामचेतिचित्राविदुरोन

आवः । प्राप्याजगद्व्युनोरायोअख्यदुषाअजीगर्भुवनानिविश्वा ४ जिह्मश्येचरि-
तवेमघोन्याभोगयइष्टयेरायउत्वम् । दभ्रंपश्यद्भ्यउर्वियाविचक्षउषाअजीगर्भुवना
निविश्वा ५ ॥ १ ॥ क्षत्रायत्वंश्रवसेत्वंमहीयाइष्टयेत्वमर्थमिवत्वमित्यै ।
विसदृशाजीविताभिप्रचक्षउषाअजीगर्भुवनानिविश्वा ६ एषादिवोदुहिताप्र-
त्यदर्शिव्युच्छन्तीयुवतिःशुक्रवासाः । विश्वस्येशानापार्थिवस्यवस्वउषोअद्ये-
हसुभगेव्युच्छ ७ परायतीनामन्वेतिपाथआयतीनांप्रथमाशश्वतीनाम् । व्यु-
च्छन्तीजीवमुदीरयन्त्युषामृतंकंचनबोधयन्ती ८ उषोयदग्निंसमिधेचकर्थवि
यदावश्चक्षसासूर्यस्य । यन्मानुषान्यक्ष्यमाणाँअजीगस्तद्देवेषुचकृषेभद्रमप्नः ९
कियात्यायत्समयाभवातियाव्यूषुर्याश्चनूनंव्युच्छान् । अनुपूर्वाःकृपतेवावशा-
नाप्रदीध्यानाजोषमन्याभिरेति १० ॥ २ ॥ ईयुष्टेयेपूर्वतरामपश्यन्व्युच्छ-

न्तीमुषसंमर्त्यासः । अस्माभिरूनुप्रतिचक्ष्याभूदोतेयन्तियेअपरीषुपश्यान् ११
यावयद्द्वेषाऋतपाऋतेजाःसुम्नावरीसूनृताईरयन्ती । सुमङ्गलीर्बिभ्रतीदेववीति-
मिहाद्योषःश्रेष्ठतमाव्युच्छ १२ शश्वत्पुरोषाव्युवासदेव्यथोअद्येदंव्यावोमघोनी ।
अथोव्युच्छादुत्तराँअनुद्यूनजरामृताचरतिस्वधाभिः १३ व्यञ्जिभिर्दिवआता-
स्वद्यौदपकृष्णांनिर्णिजंदेव्यावः । प्रबोधयन्त्यरुणेभिरश्वैरोषायातिसुयुजा
रथेन १४ आवहन्तीपोष्यावार्याणिचित्रंकेतुंकृणुतेचेकिताना । ईयुषी-
णामुपमाशश्वतीनांविभातीनांप्रथमोषाव्यश्वैत् १५ ॥ ३ ॥ उदीर्ध्वंजीवो
असुर्नआगादपप्रागात्तमआज्योतिरेति । आरैक्पन्थांयातवेसूर्यायागन्मयत्र
प्रतिरन्तआयुः १६ स्यूमनावाचउदियर्तिवह्निःस्तवानोरेभउषसोविभातीः ॥
अद्यातदुच्छगृणतेमघोन्यस्मेआयुर्निदिदीहिप्रजावत् १७ यागोमतीरुषसःसर्व-

वीराण्युच्छन्तिदाशुषेमर्त्याय । वायोरिवसूनृतानामुदर्केताअश्वदाअश्ववत्सोम-सुत्वा १९ मातादेवानामदितेरनीकंयज्ञस्यकेतुर्बृहतीविभाहि । प्रशस्तिकृद्ब्र-ह्मणेनोव्युच्छानोजनेजनयविश्ववारे ११ यच्चित्रमप्नउषसोवहन्तीजानाय-शशमानायभद्रम् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः २० ॥ ४ ॥

इमा एकादश कुत्सो रुद्रो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

११४ इमारुद्रायतवसेकपर्दिनेक्षयद्वीरायप्रभरामहेमतीः । यथाशमसद्द्वि-पदेचतुष्पदेविश्वंपुष्टंग्रामेअस्मिन्ननातुरम् १ मृळानोरुद्रोतनोमयस्कृधिक्षयद्वी-रायनमसाविधेमते । यच्छंचयोश्चमनुरायेजेपितातदश्यामतवरुद्रप्रणीतिषु २ अश्यामतेसुमतिंदेवयज्ययाक्षयद्वीरस्यतवरुद्रमीढ्वः । सुम्नायन्निद्विशोअस्माक-

माचरारिष्टवीराजुहवामतेहविः ३ त्वेषंवयंरुद्रंयज्ञसाधंवंकुंकविमवसेनिह्वया-
महे । आरेअस्मदैव्यंहेळोअस्यतुसुमतिमिद्वयमस्यावृणीमहे ४ दिवोवरा-
हमरुषंकपर्दिनंत्वेषंरूपंनमसानिह्वयामहे । हस्तेबिभ्रद्भेषजावार्याणिशर्मवर्म
च्छर्दिरस्मभ्यंयंसत् ५ ॥ ५ ॥ इदंपित्रेमरुतामुच्यतेवचःस्वादोःस्वादीयोरुद्राय
वर्धनम् । रास्वाचनोअमृतमर्तभोजनंत्मनेतोकायतनयायमृळ ६ मानो
महान्तमुतमानोअर्भकंमानउक्षन्तमुतमानउक्षितम् । मानोवधीःपितरंमोत
मातरंमानःप्रियास्तन्वोरुद्ररीरिषः ७ मानस्तोकेतनयेमानआयौमानोगोषु
मानोअश्वेषुरीरिषः । वीरान्मानोरुद्रभामितोवधीर्हविष्मन्तःसदमित्त्वाहवा-
महे ८ उपतेस्तोमान्पशुपाइवाकरंरास्वापितर्मरुतांसुम्नमस्मे । भद्राहिते
सुमतिर्मृळयत्तमाथावयमवइत्तेवृणीमहे ९ आरेतेगोघ्नमुतपूरुषघ्नंक्षयद्वीरसु-

न्नमस्मेतेअस्तु । मूळाचनोअधिंचब्रूहिदेवाधाचनःशर्मयच्छाद्विवहाः १० अ-
वोचामनमोअस्माअवस्यवःशृणोतुनोहवंरुद्रोमरुत्वान् । तन्नोमित्रोवरुणोमा-
महन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ११ ॥ ६ ॥

चित्रं पट् कुत्सः सूर्यस्त्रिष्टुप् ।

११५ चित्रंदेवानामुदगादनीकंचक्षुर्मित्रस्यवरुणस्याग्नेः । आप्राद्यावापृ-
थिवीअन्तरिक्षंसूर्यआत्माजगतस्तस्थुषश्च १ सूर्योदेवीमुषसंरोचमानांमर्योन
योषामभ्येतिपश्चात् । यत्रानरोदेवयन्तोयुगानिवितन्वतेप्रतिभद्रायभद्रम् २
भद्राअश्वाहरितःसूर्यस्यचित्राएतग्वाअनुमाद्यासः । नमस्यन्तोदिवआपृष्ठम-
स्थुःपरिद्यावापृथिवीयन्तिसद्यः ३ तत्सूर्यस्यदेवत्वंतन्महित्वंमध्याकर्तोर्विततं-
संजभार । यदेदयुक्तहरितःसधस्थादाद्रात्रीवासस्तनुतेसिमस्मै ४ तन्मि-

त्रस्यवरुणस्याभिचक्षेसूर्योरूपंकृणुतेद्योरुपस्थे । अनन्तमन्यद्रुशदस्यपाजः कृष्णमन्यद्धरितःसंभरन्ति ५ अद्यादेवाउदितासूर्यस्यनिरंहसःपिपृतानिरव-द्यात् । तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीउतद्यौः ६ ॥ ७ ॥

इति शाकलऋक्संहितायां प्रथमे मण्डले षोडशोऽनुवाकः ॥ १६ ॥

नासत्याभ्यां पञ्चविंशतिः कक्षीवानश्विनौ त्रिष्टुप् ।

११६ नासत्याभ्यांबर्हिरिवप्रवृञ्जेस्तोमाँइयर्म्यभ्रियेववातः । यावर्भगाय विमदायजायांसेनाजुवान्यूहतूरथेन १ वीळुपत्मभिराशुहेमभिर्वादेवानांवाजूतिभिःशाशदाना । तद्रासभोनासत्यासहस्रमाजायमस्यप्रधनेजिगाय २ तुग्रोहभुज्युमश्विनोदमेघेरयिंनकश्चिन्ममृवाँअवाहाः । तमूहथुर्नौभिरात्मन्वतीभिरन्तरिक्षप्रुद्भिरपोदकाभिः ३ तिस्रःक्षपस्त्रिरहातिव्रजद्भिर्नासत्याभुज्युमूहथुः

पतङ्गैः । समुद्रस्यधन्वंन्नार्द्रस्यपारेत्रिभीरथैःशतपद्भिःषळंश्वैः ४ अनारम्भणे तदंवीरयेथामनास्थानेअंग्रभणेसंमुद्रे । यदंश्विनाऊहथुंर्भुज्युमस्तंशतारित्रांनावंमातस्थिवांसंम् ५ ॥ ८ ॥ यमंश्विनाददथुःश्वेतमश्वंमघाश्वांयशश्वदित्स्वस्ति । तद्वांदात्रंमहिकीर्तेन्यंभूत्पैद्वोवाजीसदमिद्धव्योंअर्यः ६ युवंनंरास्तुवतेपज्रियांयकक्षीवंतेअरदतंपुरंन्धिम् । कारोतराच्छफादश्वंस्यवृष्णंःशतंकुम्भाँअंसिञ्चतंसुरायाः ७ हिमेनाग्निंघ्रंसमंवारयेथांपितुमतीमूर्जंमस्माअधत्तम् । ऋबीसे अग्निमश्विनावंनीतमुन्निन्यथुःसर्वंगणंस्वस्ति ८ परांवतंनांसत्यानुदेथामुच्चाबुंध्नंचक्रथुर्जिह्मवारम् । क्षरन्नापोनपायनांयरायेसहस्रांयतृष्यंतेगोतंमस्य ९ जुजुरुषोंनासत्योतवव्रिंप्रामुञ्चतंद्रापिमिंवच्यवांनात् । प्रातिरतंजहितस्यायुंर्दस्रादित्पतिमकृणुतंकनीनांम् १० ॥ १ ॥ तद्वांनराशंस्यंराध्यंचाभिष्टिमन्नांसत्यावरू-

थम् । यद्विद्वांसांनिधिमिवापगूळ्हमुद्दर्शतादूपथुर्वन्दनाय ११ तद्वांनरासनये

दंसउग्रमाविष्कृणोमितन्यतुर्नवृष्टिम् । दध्यङ्हयन्मध्वाथर्वणोवामश्वस्यशी-

र्ष्णाप्रयदीमुवाच १२ अजोहवीन्नासत्याकरावांमहेयामन्पुरुभुजापुरंधिः ।

श्रुतंतच्छासुरिववध्रिमत्याहिरण्यहस्तमश्विनावदत्तम् १३ आस्नोवृकस्यवर्ति-

कामभीकेयुवंनरानासत्यामुमुक्तम् । उतोकविंपुरुभुजायुवंहकृपमाणमकृणुतं

विचक्षे १४ चरित्रंहिवेरिवाच्छेदिपर्णमाजाखेलस्यपरितक्म्यायाम् १ सद्योज

ङ्गामायसींविश्पलायैधनेहितेसर्तवेप्रत्यधत्तम् १५ ॥ १० ॥ शतंमेषान्वृक्ये

चक्षदानमृज्राश्वंतंपितान्धंचकार । तस्माअक्षीनासत्याविचक्षआधत्तंदस्राभि-

षजावनर्वन् १६ आवांरथंदुहितासूर्यस्यकार्ष्मेवातिष्ठदर्वताजयन्ती । विश्वे

देवाअन्वमन्यन्तहृद्भिःसमुश्रियानासत्यासचेथे १७ यदयातंदिवोदासायवर्ति-

भरद्वाजायाश्विनाहयन्ता । रेवदुवाहसचनोरथोवांवृषभश्चशिंशुमारश्चयुक्ता १८ रयिंसुक्षत्रंस्वपत्यमायुःसुवीर्यंनासत्यावहन्ता । आजह्नावींसमनसोपवाजैस्त्रिरह्नोभागंदधतीमयातम् १९ परिविष्टंजाहुषंविश्वतःसींसुगेभिर्नक्तमूहथूरजोभिः । विभिन्दुनानासत्यारथेनविपर्वताँअजरयूअयातम् २० ॥ ११ ॥ एकस्यावस्तोरावतंरणायवशमश्विनासनयेसहस्रा । निरहतंदुच्छुनाइन्द्रवन्तापृथुश्रवसोवृषणावरातीः २१ शरस्यचिदार्चत्कस्यावतादानीचादुच्चाचक्रथुःपातवेवाः । शयवेचिन्नासत्याशचीभिर्जसुरयेस्तर्यंपिप्यथुर्गाम् २२ अवस्यतेस्तुवतेकृष्णियायऋजूयतेनासत्याशचीभिः । पशुंननष्टमिवदर्शनायविष्णाप्वंददथुर्विश्वकाय २३ दशरात्रीरशिवेनानवद्यूनवनद्धंश्नथितमप्स्व१न्तः । विप्रुतंरेभमुदनिप्रवृक्त

मुत्रिन्यथुःसोमंमिवस्रुवेणं २४ प्रवांदंसांस्यश्विनाववोचमस्यपतिःस्यांसुगवंः सुवीरंः । उतपश्यंन्नश्नुवन्दीर्घमायुरस्तंमिवेज्जंरिमाणंजगम्याम् २५ ॥ १२ ॥

मध्वः पञ्चविंशतिः कक्षीवानाश्विनौ त्रिष्टुप् ।

११७ मध्वःसोमंस्याश्विनामदायप्रत्नोहोताविंवासतेवाम् । बर्हिष्मंतीरातिर्विश्रिंतागीरिषायांतंनासत्योपवाजैः १ योवांमश्विनामनंसोजवींयान्रथःस्वश्वोविशंआजिगाति । येनगच्छंथःसुकृतोंदुरोणंतेनंनरावर्तिरस्मभ्यंयातम् २ ऋषिंनरावंहंसःपाञ्चंजन्यमृबीसादत्रिंमुञ्चथोगणेनं । मिनन्तादस्योरशिवस्यमायाअनुपूर्वंवृषणाचोदयंन्ता ३ अश्वंनगूळ्हमंश्विनादुरेवैर्ऋषिंनरावृषणारेभमप्सु । संतंरिणीथोविप्रुंतंदंसोभिर्नवांजूर्यन्तिपूर्व्याकृतानि ४ सुषुप्वांसंनर्निऋंतेरुपस्थेसूर्यंनदस्त्रातमंसिक्षियन्तंम् । शुभेरुक्मंनदर्शतंनिखांतमुदूपथुरश्विनावन्द-

नाय ५ ॥ १३ ॥ तद्वांनराशंस्यंपज्रियेणकक्षीवतानासत्यापरिज्मन् । शफा-
दश्वस्यवाजिनोजनायशतंकुम्भाँअसिञ्चतंमधूनाम् ६ युवंनरास्तुवतेकृष्णिया-
यविष्णाप्वंददथुर्विश्वकाय । घोषायैचित्पितृषदेदुरोणेपतिंजूर्यन्त्याअश्विनाव-
दत्तम् ७ युवंश्यावायरुशतीमदत्तंमहःक्षोणस्याश्विनाकण्वाय । प्रवाच्यंतद्वृप-
णाकृतंवांयन्नार्षदायश्रवोअध्यधत्तम् ८ पुरूवर्पांस्यश्विनादधानानिपेदवऊहथु-
राशुमश्वम् । सहस्रसांवाजिनमप्रतीतमहिहनंश्रवस्यंतरुत्रम् ९ एतानिवां
श्रवस्यासुदानूब्रह्माङ्गूषंसदनंरोदस्योः । यद्वांपज्रासोअश्विनाहवन्तेयातमिषा-
चविदुषेचवाजम् १० ॥ १४ ॥ सूनोर्मानेनाश्विनागृणानावाजंविप्रायभुर-
णारदन्ता । अगस्त्येब्रह्मणावावृधानासंविश्पलांनासत्यारिणीतम् ११ कुहया-
न्तासुष्टुतिंकाव्यस्यादिवोनपातावृषणाशयुत्रा । हिरण्यस्येवकलशंनिखातमुदू

पृथुं शमे अश्विना हंन् १२ युवं च्यवानमश्विना जरन्तं पुनर्युवानं चक्रथुः शचीभिः।
युवो रथं दुहिता सूर्यस्य सह श्रिया नासत्या वृणीत १३ युवं तुग्राय पूर्व्येभिरेवैः पुन-
र्मन्यावभवतं युवाना । युवं भुज्युमर्णसो निः समुद्राद्विभिरूहथुरृज्रेभिरश्वैः १४
अजोहवीदश्विना तौग्र्यो वां प्रोळ्हः समुद्रमव्यथिर्जगन्वान् । निष्टमूहथुः सुयुजा र-
थेन मनोजवसा वृषणा स्वस्ति १५ ॥ १५ ॥ अजोहवीदश्विना वर्तिका वामास्नो
यत्सीममुञ्चतं वृकस्य । वि जयुषा ययथुः सान्वद्रेर्जातं विष्वाचो अहतं विषेण १६
शतं मेषान्वृक्ये मामहानं तमः प्रणीतमशिवेन पित्रा । आक्षी ऋज्राश्वे अश्विनावध-
त्तं ज्योतिरन्धाय चक्रथुर्विचक्षे १७ शुनमन्धाय भरमह्वयत्सा वृकीरश्विना वृषणा न-
रेति । जारः कनीन इव चक्षदान ऋज्राश्वः शतमेकं च मेषान् १८ मही वामूतिरश्वि
ना मयोभूरुत स्रामं धिष्ण्या सं रिणीथः । अथा युवामिदह्वयत्पुरंधिरागच्छतं सीं वृष

णावर्वोभिः १९ अधेनुंदस्रास्तर्यं१ विषक्तामपिन्वतंशयवेअश्विनागाम् । युवं शचीभिर्विमदायंजायांन्यूहथुःपुरुमित्रस्ययोषाम् २० ॥ १६ ॥ यवंवृकेणाश्विनावपन्तेषंदुहन्तामनुंपायदस्रा । अभिदस्युंबकुरेणाधमन्तोरुज्योतिश्चक्रथुरार्याय २१ आथर्वणायाश्विनादधीचेऽश्व्यंशिरःप्रत्यैरयतम् । सवांमधुप्रवोचदृतायन्त्वाष्ट्रंयद्दस्रावपिकक्ष्यंवाम् २२ सदाकवीसुमतिमाचकेवांविश्वाधियोअश्विनाप्रावतंमे । अस्मेरयिंनासत्याबृहन्तमपत्यसाचंश्रुत्यंरराथाम् २३ हिरण्यहस्तमश्विनाररांणापुत्रंनराबध्रिमत्याअदत्तम् । त्रिधाहश्यावमश्विनाविकस्तमुज्जीवसऐरयतंसुदानू २४ एतानिवामश्विनावीर्याणिप्रपूर्व्याण्यायवोऽवोचन् । ब्रह्मकृण्वन्तोवृषणायुवभ्यांसुवीरासोविदथमावदेम २५ ॥ १७ ॥

आवामेकादश कक्षीवानश्विनौ त्रिष्टुप् ।

११९ आवांरथोअश्विनाश्येनपत्वासुमृळीकःस्ववांयात्वर्वाङ् । योमर्त्यस्य मनसोजवीयान्त्रिवन्धुरोवृषणावातरंहाः १ त्रिवन्धुरेणत्रिवृतारथेनत्रिचक्रेण सुवृतायातमर्वाक् । पिन्वतंगाजिन्वतमर्वतोनोवर्धयतमश्विनावीरमस्मे २ प्रवद्यामनासुवृतारथेनदस्राविमंशृणुतंश्लोकमद्रेः । किमङ्गवांप्रत्यवर्तिंगमिष्ठाहुर्विप्रासोअश्विनापुराजाः ३ आवांश्येनासोअश्विनावहन्तुरथेयुक्तासआशवः पतङ्गाः । येअप्तुरोदिव्यासोनगृध्राअभिप्रयोनासत्यावहन्ति ४ आवांरथंयुवतिस्तिष्ठदत्रजुष्ट्वीनरादुहितासूर्यस्य । परिवामश्वावपुषःपतङ्गावयोवहन्त्वरुपाअभीके ५ ॥ १८ ॥ उद्वन्दनमैरतंदंसनाभिरुद्रेभंदस्रावृषणाशचीभिः । निष्टौग्र्यंपारयथःसमुद्रात्पुनश्च्यवानंचक्रथुर्युवानम् ६ युवमत्रयेऽवनीताय तप्त-

मूर्जंमोमानंमश्विनावधत्तम् । युवंकण्वायापिरिप्तायचक्षुःप्रत्यंधत्तंसुष्टुतिंजुजुषाणा ७ युवंधेनुंशयवेंनाधितायापिन्वतमश्विनापूर्व्याय । अमुंञ्चतंवर्तिकामंहंसोनिःप्रतिजङ्घांविश्पलांयाअधत्तम् ८ युवंश्वेतंपेदवइन्द्रंजूतमाहिहनंमश्विनादत्तमश्वंम् । जोहूत्रमर्योअभिभूंतिमुग्रंसंहस्रसांवृषंणंवीड्वंङ्गम् ९ तावांनरास्ववंसेसुजाताहवांमहेअश्विनानाधमानाः । आनुउपवसुंमतारथेनगिरोंजुषाणासुंवितायंयातम् १० आश्येनस्यजवंसानूतंनेनास्मेयांतंनासत्यासजोषाः । हवेहिवामश्विनारातहंव्यःशश्वत्तमायांउषसोव्युंष्टौ ११ ॥ ११ ॥

आवां रथं दश कक्षीवानश्विनौ जगती ।

११९ आवांरथंपुरुमायंमनोजुवंजीराश्वंयज्ञियंजीवसेहुवे । सहस्रंकेतुंवनिनंशतद्वसुंश्रुष्टीवानंवरिवोधामभिप्रयः १ ऊर्ध्वाधीतिःप्रत्यंस्यप्रयांमन्यधा-

यिशस्मन्त्सम॑यन्त॒आदिशः । स्वदा॑मिघ॒र्मंप्रति॑यन्त्यू॒तय॒आवा॑मू॒र्जानी॒रथ॑म-श्विनारुहत् २ सं॒यन्मि॒थः प॑स्पृधा॒नासो॒अग्म॑तशु॒भेम॒खाअमि॑ताजा॒यवो॒रणे । यु॒वोरह॑प्रव॒णेचे॑कितेरथो॒यद॑श्विना॒वहे॑थःसू॒रिमावर॑म् ३ यु॒वंभु॒ज्युंभु॒रमा॑णं॒विभि॑र्ग॒तं स्वयु॑क्तिभिर्नि॒वह॑न्तापि॒तृभ्य॒आ । या॒सि॒ष्टंव॒र्तिर्वृ॑षणाविजे॒न्यं॑१ दिवो॑दासायम॒हि चेति॑वा॒मवः॑ ४ यु॒वोर॑श्विना॒वपुं॑षेयुवा॒युजं॒रथं॒वाणी॑येमतुरस्य॒शर्ध्य॑म् । आवां॑ पति॒त्वंस॒ख्याय॑ज॒ग्मुषी॒योषा॑वृणीत॒जेन्या॑यु॒वांपती॑ ५ ॥ २० ॥ यु॒वंरे॒भंपरि॑-षूतेरुरुष्यथोहि॒मेन॑घ॒र्मंपरि॑तप्त॒मत्र॑ये । यु॒वंश॒योर॑व॒संपि॑प्यथु॒र्गवि॒प्रदी॒र्घेण॒वन्द॑न-स्ता॒र्यायु॑षा ६ यु॒वंवन्द॑नं॒निरृ॑तंजर॒ण्यया॒रथं॒नद॑स्राकर॒णासमि॑न्वथः । क्षेत्रा॒दा विप्रं॑जनथोविप॒न्यया॒प्रवा॒मत्र॑विध॒तेदं॒सना॑भुवत् ७ अग॑च्छतं॒कृप॑माणंपरा॒वति॑ पि॒तुःस्वस्य॒त्यज॑सा॒निबा॑धितम् । स्व॑र्वती॒रि॒तऊ॒तीर्यु॒वोरह॑चि॒त्राअ॒भीके॑अभव-

न्नभिष्टंयः ८ उतस्यावांमधुमन्मक्षिकारपन्मदेसोमस्यौशिजोहुवन्याति । युवं दधीचोमनआविवासथोऽथाशिरःप्रतिवामश्व्यंवदत् ९ युवंपेदवेपुरुवारमश्विनास्पृधांश्वेतंतरुतारंदुवस्यथः । शर्यैरभिद्युंपृतनासुदुष्टरंचर्कृत्यमिन्द्रमिवचर्षणीसहम् १० ॥ २१ ॥

का राधद्द्वादश कक्षीवानाश्विनौ । आद्या गायत्री । द्वितीया ककुप् । तृतीया काविराट् ।
चतुर्थी नष्टरूपी । पञ्चमी तनुशिरा । षष्ठ्यक्षरैरुष्णिक् । सप्तमी विष्टारबृहती ।
अष्टमी कृतिः । नवमी विराट् । ततास्तिस्रो गायत्र्यः ।

१२० काराधद्धोत्राश्विनावांकोवांजोषउभयोः । कथाविधात्यप्रचेताः १ विद्वांसाविद्दुरःपृच्छेदविद्वानित्थापरोअचेताः । नूचिन्नुमर्तेअक्रौ २ ताविद्वांसाहवामहेवांतानोविद्वांसामन्मवोचेतमद्य । प्रार्चद्दयमानोयुवाकुः ३ विपृच्छा-

मिपाक्या उ नदेवान्वपंद्क्तस्याद्भुतस्यंदस्रा । पातंचसह्यंसोयुवंचरभ्यंसोनः ४
प्रयाघोषेभृगवाणेनशोभेययावाचायजंतिपज्रियोवांम् । प्रैषयुर्नविद्वान् ५॥२२॥
श्रुतंगायत्रंतकवानस्याहंचिद्धिरिरेभाश्विनावाम् । आक्षीशुंभस्पतीदन् ६ युवं
ह्यास्तंमहोरन्युवंवायन्निरततंसतम् । तानोवसूसुगोपास्यातंपातंनोवृकादघायोः ७
माकस्मैधातमभ्यमित्रिणंनोमाकुत्रानोगृहेभ्योधेनवोगुः । स्तनाभुजोअशि-
श्वीः ८ दुहीयन्मित्रधितयेयुवाकुरायेचनोमिमीतंवाजवत्यै । इषेचनोमिमीतं
धेनुमत्यै ९ अश्विनोरसनंरथमनश्वंवाजिनीवतोः । तेनाहंभूरिचाकन १०
अयंसमहमातनूह्यातेजनाँअनु । सोमपेयंसुखोरथः ११ अधस्वप्नस्यनिर्विदे-
ऽभुंजतश्चरेवतः । उभाताबस्रिनश्यतः १२ ॥२३॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे
मण्डले सप्तदशोऽनुवाकः ॥ १७ ॥

कदित्था पञ्चदश कक्षीवान्विश्वेदेवा इन्द्रो वा त्रिष्टुप्।

१२१ कदित्थानॄँःपात्रंदेवयतांश्रवद्गिरोअङ्गिरसांतुरण्यन् । प्रयदानड्विशआ हर्म्यस्योरुक्रंसतेअध्वरेयजत्रः १ स्तम्भीद्धद्यांसधरुणंप्रुषायदृभुर्वाजायद्रविणं नरोगोः । अनुस्वजांमहिषश्चक्षतव्रांमेनामश्वस्यपरिमातरंगोः २ नक्षद्धवमरुणीःपूर्व्यंराट्तुरोविशामङ्गिरसामनुद्यून् । तक्षद्वज्रंनियुतंतस्तम्भद्द्यांचतुष्पदेनर्याय्द्विपादे ३ अस्यमदेस्वर्यंदाऋतायापीवृतमुस्रियाणामनीकम् । यद्धप्रसर्गे त्रिककुम्निवर्तदपद्रुहोमानुषस्यदुरोवः ४ तुभ्यंपयोयत्पितरावनीतांराधःसुरेतस्तुरणेभुरण्यू । शुचियत्तेरेक्णआयजन्तसबर्दुघायाःपयउस्रियायाः ५॥ २४ ॥ अधप्रजज्ञेतरणिर्ममत्तुप्रोच्यस्याउषसोनसूरः । इन्दुर्येभिराष्टस्वेदुहव्यैःस्रुवेणसिञ्चञ्जरणाभिधाम ६ स्विध्मायद्वनधितिरपस्यात्सूरोअध्वरेपरिरोधनागोः ।

यद्धप्रशासिकृत्व्याँअनुद्यूनंविशेपश्विषेतुराय ७ अष्टामहोदिवआदोहरीइहद्यु-
म्नासाहमभियोधानउत्सम्। हरिंयत्तेमन्दिनंदुक्षन्वृधेगोरभसमद्रिभिर्वाताप्यम् ८
त्वमायसंप्रतिवर्तयोगोर्दिवोअश्मानमुपनीतमृभ्वा। कुत्साययत्रपुरुहूतवन्वञ्छु-
ष्णमनन्तैःपरियासिवधैः ९ पुरायत्सूरस्तमसोअपीतेस्तमद्रिवःफलिगंहेतिम-
स्य। शुष्णस्यचित्परिहितंयदोजोदिवस्परिसुग्रथितंतदादः १०॥२५॥ अनुत्वाम-
हीपाजसीअचक्रेद्यावाक्षामामदतामिन्द्रकर्मन्। त्वंवृत्रमाशयानंसिरासुमहोव-
ज्रेणसिष्वपोवराहुम् ११ त्वमिन्द्रनर्योयाँअवोनॄन्तिष्ठावातस्यसुयुजोवहिष्ठान्।
यंतेकाव्यउशनामन्दिनंदाद्वृत्रहणंपार्यंततक्षवज्रम् १२ त्वंसूरोहरितोरामयोनॄ-
न्भरच्चक्रमेतशोनायमिन्द्र। प्रास्यपारंनवतिंनाव्यानामपिकर्तमवर्तयोऽयज्यून्
१३ त्वंनोअस्याइन्द्रदुर्हणायाःपाहिवज्रिवोदुरितादभीके। प्रनोवाजान्रथ्यो ३

अश्वंबुध्यानिपेयन्विश्रवंसेसूनृतायै १४ मासातेंअस्मत्सुमतिर्विंदसद्वाजंप्रमहः सामिषोवरन्त । आनोभजमघवन्गोष्वर्योमंहिष्ठास्तेसधमादःस्याम १५॥२६॥

इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ इति प्रथमाष्टक समाप्तः ॥ १ ॥

मवोवैश्वदेवमावोविराड्रूपेपृथुःसप्तोनोपस्यंतूपाउच्छन्तीमातारन्नंसप्तस्वनयस्यदानस्तुतिरूपजगत्या-
यमन्दानितिकक्षीवान्दानतुष्टःपञ्चभिर्भावयव्यंतुष्टावान्त्ये अनुष्टुभौभावयव्यरोमशयोर्दम्पत्योःसंवादो-
ऽश्विमेकादशपरुच्छेपोदैवोदासिराग्नेयंतुपारुच्छेपंसर्वमासप्तंतत्रातिधृतिःपष्ठययंजायताष्टौयंत्वमेकाद-
शपष्ठयैन्दवीभमावोतिशकर्यावष्टिरन्सैन्द्रयाहिदशान्त्यात्रिष्टुबिन्द्रायसप्तत्वयावयंपडयुवंतमैन्द्रापार्वतो
र्धर्चउभेसप्तादौत्रिष्टुभिस्तोऽनुष्टुभोगायत्रीधृतिरष्टिरात्वापञ्चायव्यंत्वन्त्याष्टिस्तीर्णनवचतुर्थ्याद्याःपञ्चै-
न्द्रयथोपान्त्ये अष्टीमसुसप्तमैत्रावरुणंत्वन्त्येलिङ्गोक्तदेवतेअन्त्यात्रिष्टुप् ॥ ९ ॥

मवः पञ्चदश कक्षीवान्विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१२२ ॐम् प्रवःपान्तंरघुमन्यवोऽन्धोयज्ञंरुद्रायमीळ्हुषेभरध्वम् । दिवोअस्तो-
व्यसुरस्यवीरैरिषुध्येवमरुतोरोदस्योः १पत्नीवपूर्वहूतिंवावृधध्याउषासानक्तापुरु-
धाविदाने । स्तरीर्नात्कंव्युतंवसानासूर्यस्यश्रियासुदृशीहिरण्यैः २ ममत्तुनःपरि-

ज्मावसहामिमत्तुवातोअपांवृषण्वान्। शिशीतामिंन्द्रापर्वतायुवंनस्तन्नोविश्वेवरिवस्यन्तुदेवाः ३ उतत्यामेयशसाश्वेतनायैव्यन्तापान्तौशिजोहुवध्यै। प्रवोनपातमपांकृणुध्वंप्रमातरारास्पिनस्यायोः ४ आवोरुवण्युमौशिजोहुवध्यैघोषेवशंसमर्जुनस्यनंशे। प्रवःपूष्णेदावनआँअच्छावोचेयवसुतातिमग्नेः ५॥१॥ श्रुतंमेमित्रावरुणाहवेमोतश्रुतंसदनेविश्वतःसीम्। श्रोतुनःश्रोतुरातिःसुश्रोतुःसुक्षेत्रासिन्धुरद्भिः ६ स्तुषेसावांवरुणमित्ररातिर्गवांशतापृक्षयामेषुपज्रे। श्रुतरथेप्रियरथेदधानाःसद्यःपुष्टिंनिरुन्धानासोअग्मन् ७ अस्यस्तुषेमहिमघस्यराधःसचासनेमनहुषःसुवीराः। जनोयःपज्रेभ्योवाजिनीवानश्वावतोरथिनोमह्यंसूरिः ८ जनोयोमित्रावरुणावभिध्रुगपोनवांसुनोत्यक्ष्णयाध्रुक्। स्वयंसयक्ष्मंहृदयेनिधत्तआपयदींहोत्राभिर्ऋतावा ९ सव्राधतोनहुषोदंसुजूतःशर्धस्तरोनराङ्गूर्तश्रवाः। विसृष्ट-

रातिर्यातिवाक्कृत्वाविश्वासुपृत्सुसदमिन्चूरः १०॥२॥अघुमन्तानहुपोहवंसूरेः श्रोताराजानोअमृतस्यमन्द्राः । नभोजुवोयन्निरवस्यराधःप्रशस्तयेमहिनारथवते ११ एतंशर्धंधामयस्यंसूरेरित्यवोचन्दशतयस्यनंशे । द्युम्नानियेषुवसुताती रान्विश्वेसन्वन्तुप्रभृथेषुवाजम् १२ मन्दामहेदशतयस्यधासेर्द्विर्यत्पञ्चविभ्रतो यन्त्यन्ना। किमिष्टाश्वइष्टरश्मिरेतईशानासस्तरुषऋञ्जतेनॄन् १३ हिरण्यकर्णंमणि-ग्रीवमर्णस्तन्नोविश्वेवरिवस्यन्तुदेवाः । अर्योगिरःसद्यआजग्मुषीरोस्राश्चाकन्तू-भयेष्वस्मे १४ चत्वारोमामशशर्शारस्यशिश्वस्त्रयोराज्ञआयवसस्यजिष्णोः । रथोवांमित्रावरुणादीर्घाप्साःस्यूमगभस्तिःसूरोनाद्यौत् १५ ॥ ३ ॥

पृथुस्त्रयोदश कक्षीवानुपास्त्रिष्टुप् ।

१२३ पृथूरथोदक्षिणायाअयोज्यैनंदेवासोअमृतासोअस्थुः । कृष्णादुदस्थाद्-

यो॑ वि॒हाया॑श्चिकि॒त्सन्ती॒मानु॑षाय॒क्षया॑य १ पूर्वा॒विश्व॑स्मा॒द्भुव॑नादबोधि॒जय॑न्ती॒
वाजं॑बृह॒तीसनु॑त्री। उ॒च्चाव्य॑ख्यद्युव॒तिःपु॑न॒र्भूरो॒षाअ॑गन्प्रथ॒मापू॒र्वहू॑तौ २यद॒द्यभा॒गं
वि॒भजा॑सि॒नृभ्य॒उषो॒देविमर्त्य॒त्रासु॑जाते । दे॒वोनो॒अत्र॑सवि॒तादमू॑ना॒अना॑गसो
वोचति॒सूर्या॑य ३ गृ॒हंगृ॑हमह॒नायात्यच्छा॑दि॒वेदि॑वे॒अधि॒नामा॒दधा॑ना । सिषा॑-
सन्तीद्योत॒नाशश्व॒दागा॒दग्र॑मग्र॒मिद्भ॑जते॒वसू॑नाम् ४ भग॑स्य॒स्वसा॒वरु॑णस्यजा॒-
मिरुषः॑सूनृतेप्रथ॒माज॑रस्व । प॒श्चासद॒घ्या॒यो॒अघस्य॑धा॒ताजये॑म॒तंदक्षि॑णया॒रथे॑न
५ ॥ ४ ॥ उदी॑रतांसू॒नृता॒उत्पुरं॑धी॒रुद॒ग्नयः॑शुशुचा॒नासो॑अस्थुः । स्पा॒र्हावसू॑नि॒
तम॒साप॑गूळ्हा॒विष्कृ॑ण्वन्त्यु॒षसो॑विभा॒तीः ६ अपा॒न्यदे॒त्यभ्य॑ १ न्यदे॑ति॒विषु॑रूपे॒अ-
ह॑नी॒संच॑रेते । परि॒क्षितो॒स्तमो॑अ॒न्यागुहा॑कर॒द्यौ॑दु॒षाःशोशु॑चता॒रथे॑न ७ स॒दृ-
शीर॒द्यस॒दृशी॒रिदु॒श्वोदी॒र्घंस॑चन्ते॒वरु॑णस्य॒धाम॑ । अ॒न॒व॒द्यास्त्रिं॒शतं॒योज॑ना॒न्येकै॑-

क्रतुंपरियन्तिसद्यः ८ जानत्यह्नःप्रथमस्यनामंशुक्राकृष्णादंजनिष्टश्वितीचीं । ऋतस्ययोषानमिनातिधामाहंरहर्निष्कृतमाचरंन्ती ९ कन्येवतन्वा३ शाशंदानाँ एषिंदेविदेवमियंक्षमाणम् । संस्मयंमानायुवतिःपुरस्तादाविर्वक्षांसिकृणुषेवि- भाती १० ॥ ५ ॥ सुसंकाशामातृमृष्टेवयोषाविस्तन्वंकृणुषेदृशेकम् । भद्रात्वमुषोवितरंव्युच्छनतत्तेअन्याउषसोनशन्त ११ अश्वावतीर्गोमंतीर्विश्व- वारायतंमानारश्मिभिःसूर्यस्य । परांचयन्तिपुनराचंयन्तिभद्रानामवहंमानाउ- षासः १२ ऋतस्यंरश्मिमंनुयच्छमानाभद्रंभद्रंक्रतुमस्मासुधेहि । उषोनोअद्य सुहवाव्युच्छास्मासुरायोमघवंत्सुचस्युः १३ ॥ ६ ॥

उषा उच्छन्ती त्रयोदश कक्षीवानुषात्रिष्टुप् ।

१२४ उषाउच्छन्तीसमिधानेअग्नाउद्यन्त्सूर्यंउर्वियाज्योतिरश्रेत् । देवोनो

अत्रंसवितान्वर्थंप्रासावीद्विपत्प्रचतुष्पदित्यै १ अमिनतीदैव्यानिव्रतानिप्रमि-
नतीमनुष्यायुगानि । ईयुषीणामुपमाशश्वतीनामायतीनांप्रथमोषाव्यद्यौत् २
एषादिवोदुहितामत्यदर्शिज्योतिर्वसानासमनापुरस्तात् । ऋतस्यपन्थामन्वेति
साधुप्रजानतीवनदिशोमिनाति ३ उपोअदर्शिशुन्ध्युवोनवक्षोनोधाइवाविरकृ-
तप्रियाणि । अद्मसन्नससतोबोधयन्तीशश्वत्तमागात्पुनरेयुषीणाम् ४ पूर्वेअर्धे
रजसोअप्त्यस्यगवांजनित्र्यकृतप्रकेतुम् । व्युप्रथतेवितरंवरीयओभापृणन्तीपि-
त्रोरुपस्था ५ ॥ ७ ॥ एवेदेषापुरुतमादृशेकंनाजामिंनपरिवृणक्तिजामिम् ।
अरेपसातन्वाशाशदानानार्भादीषतेनमहोविभाती ६ अभ्रातेवपुंसएतिप्रतीची
गर्तारुगिवसनयेधनानाम् । जायेवपत्यउशतीसुवासाउषाहस्रेवनिरिणीतेअप्सः ७
स्वसास्वस्रेज्यायस्यैयोनिमारैगपैत्यस्याःप्रतिचक्ष्येव । व्युच्छन्तीरश्मिभिःसू-

यस्या॒अयं॑ङ्क्तसमनु॒गाइ॑व॒व्राः ८ आ॒सांपूर्वा॑सा॒मह॑सुस्वसॄ॒णा॒मप॑रा॒पूर्वा॑म॒भ्ये॑तिप॒-
श्चात् । ताःप्र॑त्न॒वन्नव्य॑सीर्नू॒नम॒स्मेरे॒वदु॑च्छन्तुसु॒दिना॑उ॒षासः॑ ९ प्र॒बो॒धय॑योषः
पृ॒णतो॑मघो॒न्यबु॑ध्यमानाःप॒णयः॑ससन्तु । रे॒वदु॑च्छम॒घव॑द्भ्योमघोनिरे॒वत्स्तो॒त्रे
सूनृतेजा॒रय॑न्ती १० ॥ ८ ॥ अवे॒यम॑श्वैद्युव॒तिःपु॒रस्ता॑द्यु॒ङ्क्तेगवा॑मरु॒णाना॒म-
नी॑कम् । विनू॒नमु॑च्छा॒दस॑ति॒प्रके॒तुर्गृ॒हंगृ॑ह॒मुप॑तिष्ठातेअ॒ग्निः ११ उत्ते॒वय॑श्चि-
द्वस॒तेर॑पप्त॒न्नर॑श्च॒येपि॑तु॒भाजो॒व्यु॑ष्टौ । अ॒मास॒तेव॑ह॒सिभूरि॑वा॒मम॒षो॑देवदा॒शुषे॒म-
र्त्या॑य १२ अस्तो॑ढ्वंस्तोम्या॒ब्रह्म॑णा॒मेऽवी॑वृधध्वमुश॒तीरु॑षासः । यु॒ष्माकं॑देवी॒रव॑-
सा॒सने॑मसह॒स्रिणं॑चश॒तिनं॑च॒वाज॑म् १३ ॥ ९ ॥

भातारत्नं सप्त कक्षीवान्दानं त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्यौ जगत्यौ ।

१२५ प्रा॒ता॒र॒त्नंप्रा॑त॒रित्वा॑दधाति॒तंचि॑कि॒त्वान्प्र॑ति॒गृह्या॒निध॑त्ते । तेन॑प्र॒जांव॒-

धयमानआयूरायस्पोषेणसचतेसुवीरः १ मगुरंसत्सुहिरण्यःस्वश्वोवृहदस्मैवय इन्द्रोदधाति । यस्त्वायन्तंवसुनाप्रातरित्वोमुक्षीजयेवपदिमुत्सिनाति २ आय- मद्यसुकृतंप्रातरिच्छन्निष्टेःपुत्रंवसुमतारथेन । अंशोःसुतंपाययमत्सरस्यक्षयद्वीरं वर्धयसूनृताभिः ३ उपक्षरन्तिसिन्धवोमयोभुवईजानंचयक्ष्यमाणंचधेनवः । पृणन्तंचपपुरिंचश्रवस्यवोघृतस्यधाराउपयन्तिविश्वतः ४ नाकस्यपृष्ठेअधितिष्ठ- तिश्रितोयःपृणातिसहदेवेषुगच्छति । तस्माआपोघृतमर्षन्तिसिन्धवस्तस्माइयं दक्षिणापिन्वतेसदा ५ दक्षिणावतामिदिमानिचित्रादक्षिणावतांदिविसूर्यासः । दक्षिणावन्तोअमृतंभजन्तेदक्षिणावन्तःप्रतिरन्तआयुः ६ मापृणन्तोदुरितमेन आरन्माजारिषुःसूरयःसुव्रतासः । अन्यस्तेषांपरिधिरस्तुकश्चिदपृणन्तमभिसंय- न्तुशोकाः ७ ॥ १० ॥

अमन्दान्सप्त कक्षीवान्भावयव्यास्त्रिष्टुप्‌। षष्ठीसप्तम्योर्भावयव्यरोमशे। सप्तम्या रोमशा। अन्त्ये अनुष्टुभौ।

१२६ अमन्दान्स्तोमान्प्रभरे मनीषा सिन्धावधि क्षियतो भाव्यस्य । यो मे सहस्रममिमीत सवानतूर्तो राजा श्रव इच्छमानः १ शतं राज्ञो नाधमानस्य निष्काञ्छतमश्वान्प्रयतान्सद्य आदम् । शतं कक्षीवाँ असुरस्य गोनां दिवि श्रवोऽजरमा ततान २ उप मा श्यावाः स्वनयेन दत्ता वधूमन्तो दश रथासो अस्थुः । षष्टिः सहस्रमनु गव्यमागात्सनत्कक्षीवाँ अभिपित्वे अह्नाम् ३ चत्वारिंशद्दशरथस्य शोणाः सहस्रस्याग्रे श्रेणिं नयन्ति । मदच्युतः कृशनावतो अत्यान्कक्षीवन्त उदमृक्षन्त पज्राः ४ पूर्वामनु प्रयतिमा ददे वस्त्रीन्युक्ताँ अष्टावरिधायसो गाः । सुबन्धवो ये विश्या इव व्रा अनस्वन्तः श्रव ऐषन्त पज्राः ५ आगधिता परिगधिता या कशीकेव जङ्गहे । ददाति मह्यं यादुरी याशूनां भोज्या शता ६ उपोप मे परा मृश मा मे द-

भ्राणिमन्यथाः । सर्वाहमस्मिरोमशागन्धारीणामिवाविका ७ ॥ ११ ॥ इति शाकलकसंहितायां प्रथमे मण्डलेऽष्टादशोऽनुवाकः ॥ १८ ॥

अग्निमेकादश परुच्छेपोऽग्निरत्यष्टिः षष्ठ्यतिधृतिः ।

१२७ अग्निंहोतारंमन्येदास्वन्तंवसुंसूनुंसहसोजातवेदसंविप्रंनजातवेदसम् । यऊर्ध्वयास्वध्वरोदेवोदेवाच्याकृपा । घृतस्यविभ्राष्टिमनुवष्टिशोचिषाजुह्वानस्य सर्पिषः १ यजिष्ठंत्वायजमानाहुवेमज्येष्ठमङ्गिरसांविप्रमन्मभिर्विप्रेभिःशुक्रमन्मभिः।परिज्मानमिवद्यांहोतारंचर्षणीनाम्।शोचिष्केशंवृषणंयमिमाविशःप्रावन्तुजूतयेविशः२सहिपुरूचिदोजसाविरुक्मतादीद्यानोभवतिद्रुहन्तरःपरशुर्नद्रुहन्तरः।वीळुचिद्यस्यसमृतौश्रुवद्वनेवयत्स्थिरम् । निःषहमाणोयमतेनायतेधन्वासहानायते ३ दृह्लाचिदस्माअनुदुर्यथाविदेतेजिष्ठाभिररणिभिर्दाष्ट्यवसेऽग्नयेदा-

ष्टयर्वसे । प्रयःपुरूणिगाहतेतक्षद्वनेवशोचिषा । स्थिराचिदन्नानिरिणात्योजसा
निस्थिराणिचिदोजसा ४ तमस्यपृक्षमुपरासुधीमहिनक्तंयःसुदर्शतरोदिवा-
तरादप्रायुषेदिवातरात् । आदस्यायुर्ग्रभणवद्वीळुशर्मनसूनवे । भक्तमभक्तमवो
व्यन्तोअजराअग्नयोव्यन्तोअजराः ५ ॥ १२ ॥ सहिशर्धोनमारुतंतुविष्वणि-
रप्नस्वतीषूर्वरास्विष्टनिरार्तनास्विष्टनिः । आदद्धव्यान्याददिर्यज्ञस्यकेतुरर्हणा
अधस्मास्यहर्षतोहृषीवतोविश्वेजुषन्तपन्थांनरःशुभेनपन्थाम् ६ द्विताघदींकी-
स्तसोअभिद्यवोनमस्यन्तउपवोचन्तभृगवोमथ्नन्तोदाशाभृगवः । अग्निरीशे
वसूनांशुचिर्योधर्णिरेषाम् । प्रियाँअपिधीँर्वनिषीष्टमेधिरआवनिषीष्टमेधिरः ७
विश्वासांत्वाविशांपतिंहवामहेसर्वासांसमानंदम्पतिंभुजेसत्यगिर्वाहसंभुजे । अ-
तिथिंमानुषाणांपितुर्नयस्यासया । अमीचविश्वेअमृतासआवयोहव्यादेवेष्वा

वयः ८ त्वमग्नेसहसासहन्तमःशुष्मिन्तमोजायसेदेवतातयेरयिर्नदेवतातये । शुष्मिन्तमोहितेमदोद्युम्निन्तमउतक्रतुः । अधस्मातेपरिचरन्त्यजरश्रुष्टीवानोनाजर ९ प्रवोमहेसहसासहस्वतउषर्बुधेपशुषेनाग्नयेस्तोमोबभूत्वग्नये । प्रतियदींहविष्मान्विश्वासुक्षासुजोगुवे । अग्रेरेभोनजरतऋषूणांजूर्णिर्होतऋषूणाम् १० सनोनेदिष्ठंददृशानआभराग्नेदेवेभिःसचनाःसुचेतुनामहोरायःसुचेतुना । महिंशविष्ठनस्कृधिसंचक्षेभुजेअस्यै । महिस्तोतृभ्योमघवन्त्सुवीर्यंमथीरुग्रोनशवसा ११ ॥ १३ ॥

अयं जायताष्टौ परुच्छेपोऽग्निरत्यष्टिः ।

१२८ अयंजायतमनुषोधरीमणिहोतायजिष्ठउशिजामनुव्रतमग्निःस्वमनुव्रतम् । विश्वश्रुष्टिःसखीयतेरयिरिवश्रवस्यते । अदब्धोहोतानिषददिळस्पदे

परिवीतइळस्पदे १ तंयज्ञसाधमपिंवातयामस्यृतस्यपथानमसाहविष्मंतादेव-
ताताहविष्मंता । सनऊर्जामुपाभृत्ययाकृपानजूर्यति । यंमातरिश्वामनवे
परावतोदेवंभाःपरावतः २ एवेनसद्यःपर्येतिपार्थिवंमुहुर्गीरेतोवृषभःकनिक्रद-
द्दधद्रेतःकनिक्रदत् । शतंचक्षाणोअक्षभिर्देवोवनेषुतुर्वणिः । सदोदधानउपरेषु
सानुष्वग्निःपरेषुसानुषु ३ ससुक्रतुःपुरोहितोदमेदमेऽग्निर्यज्ञस्याध्वरस्यचेतति
क्रत्वायज्ञस्यचेतति । क्रत्वावेधाइषूयतेविश्वाजातानिपस्पशे । यतोघृतश्रीर-
तिथिरजायतवह्निर्वेधाअजायत ४ क्रत्वायदस्यतविषीषुपृञ्चतेऽग्नेरवेणमरुतांन
भोज्येषिरायनभोज्या । सहिष्मादानमिन्वतिवसूनांचमज्मना । सनस्त्रासते
दुरितादभिह्रुतःशंसादघादभिह्रुतः ५ ॥ १४ ॥ विश्वोविहायाअरतिर्वसु-
र्दधेहस्तेदक्षिणेतरणिर्नशिश्रथच्छ्रवस्ययानशिश्रथत् । विश्वस्माइदिषुध्यतेदेव-

त्राहव्यमोहिषे । विश्वस्माइत्सुकृतेवारमृण्वत्यग्निर्द्वाराव्यृण्वति ६ समानुपे वृजनेशन्तमोहितो३ग्निर्यज्ञेषुजेन्योनविश्पतिःप्रियोयज्ञेषुविश्पतिः । सहव्या मानुषाणामिळाकृतानिपत्यते । सनस्त्रासतेवरुणस्यधूर्तेर्महोदेवस्यधूर्तेः ७ अग्निं होतारमीळतेवसुधितिंप्रियंचेतिष्ठमरतिंन्येरिरेहव्यवाहंन्येरिरे । विश्वायुंविश्ववेदसंहोतारंयजतंकविम् । देवासोरण्वमवसेवसूयवोगीर्भीरण्वंवसूयवः ८ ॥ १५ ॥

यं त्वमेकादश परुच्छेप इन्द्रः । षष्ठ्या इन्दुः । तत्राष्टमीनवम्यावतिशाकर्यौ ।

अन्त्याऽष्टिः । शिष्टा अत्यष्टयः ।

१२१ यंत्वंरथमिन्द्रमेधसातयेऽपाकासन्तमिषिरप्रणयसिप्रानवद्यनयसि । सद्याश्चित्तमभिष्टयेकरोवशश्चवाजिनम् । सास्माकमनवद्यतूतुजानवेधसामिमां वाचंनवेधसाम् १ सश्रुधियःस्मापृतनासुकासुचिद्दक्षाय्यइन्द्रभरहूतयेनृभिरसि

भर्तूर्तयेनृभिः । यःशूरैःस्वः १ सनितायोविप्रैर्वाजंतरुता । तमीशानासइरधन्त
वाजिनंपृक्षमत्यंनवाजिनम् २ दस्मोहिष्मावृषणंपिन्वसित्वचंकंचिद्यावीररुं
शूरमर्त्यंपरिवृणक्षिमर्त्यम् । इन्द्रोततुभ्यंतद्दिवेतद्रुद्रायस्वयशसे । मित्रायवोचं
वरुणायसप्रथःसुमृळीकायसप्रथः ३ अस्माकंवइन्द्रमुश्मसीष्टयेसखायंविश्वायुं
प्रासहंयुजंवाजेषुप्रासहंयुजम् । अस्माकंब्रह्मोतयेऽवापृत्सुषुकासुचित् । नहित्वा
शत्रुःस्तरतेस्तृणोषियंविश्वंशत्रुंस्तृणोषियम् ४ निषूनमातिमतिंकयस्यचित्तेजि-
ष्ठाभिररणिभिर्नोतिभिरुग्राभिरुग्रोतिभिः । नेषिणोयथापुरानेनाःशूरमन्यसे ।
विश्वानिपूरोरपपर्षिवह्निरासावह्निर्नोअच्छ ५ ॥१६॥ प्रतद्वोचेयंभव्यायेन्दवेहव्यो
नयइषवान्मन्मरेजतिरक्षोहामन्मरेजति । स्वयंसोअस्मदानिदोवधैरजेतदुर्म-
तिम् । अवस्रवेदघशंसोऽवतरमवक्षुद्रमिवस्रवेत् ६ वनेमतद्धोत्रयाचितन्त्यावनेम-

नेमं रयिंरयिवःसुवीर्यंरण्वंसन्तंसुवीर्यम् । दुर्मन्मानंसुमन्तुभिरेमिषापृचीमहि ।
आसत्याभिरिन्द्रंद्युम्नहूतिभिर्यजत्रंद्युम्नहूतिभिः ७ प्रप्रावोअस्मेस्वयशोभिरूती
परिवर्गइन्द्रोदुर्मतीनांदरीमन्दुर्मतीनाम् । स्वयंसारिषयध्यैयानंउपेषअत्रैः ।
हतेमसन्नवक्षातिक्षिताजूर्णिर्नवक्षाति ८ त्वंनइन्द्ररायापरीणसायाहिपथाँअनेह-
सापुरोयाह्यरक्षसा । सचस्वनःपराकआसचस्वास्तमीकआ । पाहिनोदूरादा-
रादभिष्टिभिःसदापाह्यभिष्टिभिः ९ त्वंनइन्द्ररायातरूषसोग्रंचित्त्वामहिमास-
क्षदवसेमहेमित्रंनावसे । ओजिष्ठत्रातरवितारथंकंचिदमर्त्य । अन्यमस्मद्रिरि-
षेःकंचिदद्रिवोरिरिक्षन्तंचिदद्रिवः १० पाहिनइन्द्रसुष्टुतस्रिधोऽवयातासदमि-
दुर्मतीनांदेवःसन्दुर्मतीनाम् । हन्तापापस्यरक्षसस्त्राताविप्रस्यमावतः । अधा
हित्वाजनिताजीजनद्वसोरक्षोहणंत्वाजीजनद्वसो ११ ॥ १७ ॥

एन्द्र याहि दश परुच्छेप इन्द्रोऽसाष्टिः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१३० एन्द्रंयाह्युपंनःपरावतोनायमच्छाविदथानीवसत्पंतिरस्तंराजेवसत्पंतिः । हवांमहेत्वावयंप्रयंस्वन्तःसुतेसचा । पुत्रासोनपितरंवाजंसातयेमंहिष्ठंवाजंसातये १ पिबासोमंमिन्द्रसुवानमद्रिभिःकोशेनसिक्तमवतंनवंसंगस्तातृषाणोनवंसंगः । मदायहर्यतायंतेतुविष्टमायधायंसे । आत्वांयच्छन्तुहरितोनसूर्यमहाविश्वेवसूर्यम् २ अविन्दद्दिवोनिहितंगुहानिधिंवेर्नगर्भंपरिवीतमश्मन्यनन्तेअन्तरश्मंनि ।व्रजंवज्रीगवामिवसिषासन्नङ्गिरस्तमः । अपावृणोदिषइन्द्रःपरीवृताद्वारइषःपरीवृताः ३ दादृहाणोवज्रमिन्द्रोगभस्त्योःक्षद्मेवतिग्ममसंनायसंश्यदहिहत्यांयसंश्यंत् । संविव्यानओजसाशवोभिरिन्द्रमज्मना । तष्टेववृक्षंवनिनोनिवृश्चसिपरश्वेवनिवृश्चसि ४त्वंवृथानद्यंइन्द्रसर्तवेऽच्छासमुद्रमसृजोरथाँइ-

ववाजयतोरथाँइव । इतऊतीरयुञ्जतसमानमर्थमाक्षितम् । धेनूरिवमनवेविश्वदोहसोजनायविश्वदोहसः ५ ॥ १८ ॥ इमांतेवाचंवसूयन्तआयवोरथंनधीरःस्वपाअतक्षिषुःसुम्नायत्वामतक्षिषुः । शुम्भन्तोजेन्यंयथावाजेषुविप्रवाजिनम् । अत्यमिवशवसेसातयेधनाविश्वाधनानिसातये ६ भिनत्पुरोनवतिमिन्द्रपूरवेदिवोदासायमहिदाशुषेनृतोवज्रेणदाशुषेनृतो । अतिथिग्वायशम्बरंगिरेरुग्रोअवाभरत् । महोधनानिदयमानओजसाविश्वाधनान्योजसा ७ इन्द्रःसमत्सुयजमानमार्यंप्रावद्विश्वेषुशतमूतिराजिषुस्वर्मीळ्हेष्वाजिषु । मनवेशासदव्रतान्त्वचंकृष्णामरन्धयत् । दक्षन्नविश्वंततृषाणमोषतिन्यर्शसानमोषति ८ सूरश्चक्रंप्रवृहज्जातओजसाप्रपित्वेवाचमरुणोमुषायतीशानआमुषायति । उशनायत्परावतोऽजगन्नूतयेकवे । सुम्नानिविश्वामनुषेवतुर्वणिरहाविश्वेवतुर्वणिः ९ सनोनव्येभि-

वृषकर्मन्नुक्थैःपुरोदत्तःपायुभिःपाहिशग्मैः । दिवोदासेभिरिन्द्रस्तवानोवावृधीथाअहोभिरिवद्यौः १० ॥ ११ ॥

इन्द्राय सप्त परुच्छेप इन्द्रश्चाष्टिः ।

१३१ इन्द्रायहिद्यौरसुरोअनम्नतेन्द्रायमहीपृथिवीवरीमभिर्द्युम्नसातावरीमभिः । इन्द्रंविश्वेसजोषसोदेवासोदधिरेपुरः । इन्द्रायविश्वासवनानिमानुषारातानिसन्तुमानुषा १ विश्वेषुहित्वासवनेषुतुञ्जतेसमानमेकंवृषमण्यवःपृथक्स्वःसनिष्यवःपृथक् । तंत्वानावंनपर्षणिंशूषस्यधुरिधीमहि । इन्द्रंनयज्ञैश्चितयन्तआयवःस्तोमेभिरिन्द्रमायवः २ वित्वाततस्रेमिथुनाअवस्यवोव्रजस्यसातागव्यस्यनिःसृजःसक्षन्तइन्द्रनिःसृजः । यद्गव्यन्ताद्वाजनास्वर्१ यन्तासमूहसि ।

आविष्कर्त्तिकृद्वर्णंसचाभुवंवज्रमिन्द्रसचाभुवंम् ३ विदुष्टेअस्यवीर्यस्यपूरवः पुरोयदिन्द्रशारदीरवातिरःसासहानोअवातिरः । शासस्तमिन्द्रमर्त्यमयज्युंशवसस्पते । महीममुष्णाःपृथिवीमिमाअपोमन्दसानइमाअपः ४ आदित्तेअस्य वीर्यस्यचर्किरन्मदेषुवृषन्नुशिजोयदाविथसखीयतोयदाविथ । चकर्थकारमेभ्यः पृतनासुप्रवन्तवे । तेअन्यामन्यांनद्यंसनिष्णतश्रवस्यन्तःसनिष्णत ५ उतोनो अस्याउषसोजुषेतह्य१र्कस्यबोधिहविषोहवीमभिःस्वर्षाताहवीमभिः । यदिन्द्र हन्तवेमृधोवृषावज्रिञ्चिकेतसि । आमेअस्यवेधसोनवीयसोमन्मश्रुधिनवीयसः ६ त्वंतमिन्द्रवावृधानोअस्मयुरमित्रयन्तंतुविजातमर्त्यंवज्रेणशूरमर्त्यम् । जहियो नोअघायतिशृणुष्वसुश्रवस्तमः । रिष्टंनयामन्नपभूतुदुर्मतिर्विश्वापभूतुदुर्मतिः ७ ॥ २० ॥

१३२ त्वयावयंमघवन्पूर्व्येधनइन्द्रत्वोताःसासह्यामपृतन्यतोवनुयामवनुष्यतः। नेदिष्ठेअस्मिन्नहन्यधिवोचानुसुन्वते। अस्मिन्यज्ञेविचयेमाभरेकृतंवाजयन्तोभरेकृतम् १ स्वर्जेषेभरआप्रस्यवक्मन्युषर्बुधःस्वस्मिन्नञ्जसिक्राणस्यस्वस्मिन्नञ्जसि। अहन्निन्द्रोयथाविदेशीर्ष्णाशीर्ष्णोपवाच्यः। अस्मत्रातेसध्र्यक्सन्तुरातयोभद्राभद्रस्यरातयः २ तत्तुप्रयःप्रत्नथातेशुशुक्वनंयस्मिन्यज्ञेवारमकृण्वतक्षयमृतस्यवारसिक्षयम्। वितद्वोचेरधद्वितान्तःपश्यन्तिरश्मिभिः। सघाविदेअन्विन्द्रोगवेषणोबन्धुक्षिद्भ्योगवेषणः ३ नूइत्थातेपूर्वथाचप्रवाच्यंयदङ्गिरोभ्योऽवृणोरपव्रजमिन्द्रशिक्षन्नपव्रजम्। ऐभ्यःसमान्यादिशास्मभ्यंजेषियोत्सिच। सुन्वद्भ्योरन्धयाकंचिदव्रतंहृणायन्तंचिदव्रतम् ४ संयज्जनान्क्रतुभिः

शूरंदक्षयद्धनेंहितेतरुपन्तश्रवस्यवःप्रयंक्षन्तश्रवस्यवः । तस्माआयुःप्रजावदि-द्वाधेअर्चन्त्योजसा । इन्द्रंओक्यंदिधिषन्तधीतयोंदेवाँअच्छानधीतयः ५ युवंत-मिन्द्रापर्वतापुरोयुधायोनःपृतन्यादपतन्तमिद्धतंवज्रेणतन्तमिद्धतम् । दूरेचत्ताय-छन्त्सद्गहनंयदिनक्षत् । अस्माकंशत्रून्परिशूरविश्वतोदर्मादर्षीष्टविश्वतः ६॥२१॥

उभे सप्त परुच्छेप इन्द्रः । आद्या त्रिष्टुप् । ततस्तिस्रोऽनुष्टुभः ।

पञ्चमी गायत्री । षष्ठी धृतिः । सप्तम्यत्यष्टिः ।

१३३ उभेपुनामिरोदसीऋतेनद्रुहोंदहामिसंमहीरनिन्द्राः । अभिव्लग्ययत्रहताअमित्रावैलस्थानंपरितृळ्हाअशेरन् १ अभिव्लग्याचिदद्रिवःशीर्षायातुमतीनाम् । छिन्धिवटूरिणापदामहावटूरिणापदा २ अवासांमघवञ्जहिशर्धोयातुम-

र्तीनाम् । वैलस्थानकेअर्मकेमहावैलस्थेअर्मके ३ यासांतिस्रःपञ्चाशतोऽभि-
वङ्गैरपावपः । तत्सुतेमनायतितकत्सुतेमनायति ४ पिशङ्गंभृष्टिमम्भृणंपिशा-
चिमिन्द्रसंमृण । सर्वंरक्षोनिबर्हय ५ अवर्महइन्द्रदाद्दहिश्रुधीनःशुशोचहिद्यौः
क्षानभीषाँअद्रिवोघृणान्नभीषाँअद्रिवः । शुष्मिन्तमोहिशुष्मिभिर्वधैरुग्रेभिरी-
यसे । अपूरुषघ्नोअप्रतीतशूरसत्वभिस्त्रिसप्तैःशूरसत्वभिः ६ वनोतिहिसुन्वन्क्ष-
यंपरीणसःसुन्वानोहिष्मायजत्यवद्विषोदेवानामवद्विषः । सुन्वानइत्सिषासति
सहस्रावाज्यवृतः । सुन्वानायेन्द्रोददात्याभुवंरयिंददात्याभुवम् ७ ॥ २२ ॥
इति शाकलकसंहितायां प्रथमे मण्डले एकोनविंशोऽनुवाकः ॥ १९ ॥

आ त्वा षट् परुच्छेपो वायुरत्यष्टिः । अन्त्याऽष्टिः ।

१३४ आत्वाजुवोरारहाणाअभिप्रयोवायोवहन्त्विहपूर्वपीतयेसोमस्यपूर्वपी-

तये । ऊर्ध्वाँतिअनुसूनृतामनस्तिष्ठतुजानती । नियुत्वंतारथेनायाहिदावनेवायो मखस्यदावने १ मन्दंतुत्वामन्दिनोवायविन्दवोऽस्मत्क्राणासःसुकृताअभिद्यवोगोभिःक्राणाअभिद्यवः । यद्धक्राणाइरध्यैदक्षंसचन्तऊतयः । सध्रीचीनानियुतोदावनेधियउपब्रुवतईंधियः २ वायुर्युङ्क्तेरोहितावायुररुणावायूरथेअजिराधुरिवोळ्हवेवहिष्ठाधुरिवोळ्हवे । प्रबोधयापुरंधिंजारआससतीमिव । प्रचक्षयरोदसीवासयोषसःश्रवसेवासयोषसः ३ तुभ्यमुषासःशुचयःपरावतिभद्रावस्त्रातन्वतेदंसुरश्मिषुचित्रानव्येषुरश्मिषु । तुभ्यंधेनुःसबर्दुघाविश्वावसूनिदोहते । अजनयोमरुतोवक्षणाभ्योदिवआवक्षणाभ्यः ४ तुभ्यंशुक्रासःशुचयस्तुरण्यवोमदेषूग्राइषणन्तभुर्वण्यपामिषन्तभुर्वणि । त्वांत्सारीदसमानोभगमीट्टेतक्ववीये । त्वंविश्वस्माद्भुवनात्पासिधर्मणासुर्यात्पासिधर्मणा ५ त्वंनोवायवेषामपूर्व्यःसो-

मांनांप्रथमःपीतिमंर्हसिसुतानांपीतिमंर्हसि । उतोविहुत्मंतीनांविशांववर्जुषीं-
णाम् । विश्वाइत्तेंधेनवोंदुह्रआशिरंघृतंदुह्रतआशिरंम् ६ ॥ २३ ॥

स्तीर्णं नव परुच्छेपोऽसाष्टिः । आद्यानां तिसृणां नवम्याश्च वायुः । शिष्टानामिन्द्रः । अन्त्ये अत्यष्टी ।

१३५ स्तीर्णंबर्हिरुपंनोयाहिवीतयेंसहस्रेंणनियुतांनियुत्वतेशतिनींभिर्नियु-
त्वते । तुभ्यंहिपूर्वपीतयेदेवादेवायंयेमिरे । प्रतेंसुतासोमधुमन्तोअस्थिरन्मदा-
यक्रत्वेंअस्थिरन् १ तुभ्यायंसोमःपरिंपूतोअद्रिंभिःस्पार्हावसानःपरिकोशंमर्ष-
तिशुक्रावसांनोअर्षति । तवायंभागआयुषुसोमोंदेवेषुंहूयते । वहंवायोनियुतों
याह्यस्मयुर्जुषाणोयांह्यस्मयुः २ आनोंनियुद्भिःशतिनींभिरध्वरंसंहस्रिणींभि-
रुपंयाहिवीतयेवायोहव्यानिंवीतयें । तवायंभागऋत्वियःसरंश्मिःसूर्येंसचा ।
अध्वर्युभिर्भरंमाणाअयंसतवायोशुक्राअंयंसत ३ आवांरथोंनियुत्वान्वक्षदवं-

सेऽभिप्रयांसिसुधितानिवीतयेवायोहव्यानिवीतये । पिबतंमध्वोअन्धसःपूर्वपेयंहिवांहितम् । वायवाचन्द्रेणराधसागतमिन्द्रश्चराधसागतम् ४ आवांधियोववृत्युरध्वराँउपेममिन्दुंमर्मृजन्तवाजिनमाशुमत्यंनवाजिनम् ।तेषांपिबतमस्मयूआनोगन्तमिहोत्या । इन्द्रवायूसुतानामद्रिभिर्युवंमदायवाजदायुवम् ५ ॥ २४॥ इमेवांसोमाअप्स्वासुताइहाध्वर्युभिर्भरमाणाअयंसतवायोशुक्राअयंसत । एते वामभ्यसृक्षततिरःपवित्रमाशवः । युवायवोऽतिरोमाण्यव्ययासोमासोअत्यव्यया ६ अतिवायोससतोयाहिशश्वतोयत्रग्रावावदतितत्रगच्छतंगृहमिन्द्रश्चगच्छतम् । विसूनृतादहशेरीयतेघृतमापूर्णयानियुतायाथोअध्वरमिन्द्रश्चयाथोअध्वरम् ७ अत्राहतद्वहेथेमध्वआहुतिंयमश्वत्थमुपतिष्ठन्तजायवोऽस्मेतेसन्तुजायवः । साकंगावःसुवतेपच्यतेयवोनतेवायउपदस्यन्तिधेनवोनापदस्यन्तिधे-

नवः ८ इमेयेतेसुवायोबाह्वोजसोऽन्तर्नदीतेंपतयन्त्युक्षणोमहिव्राधन्तउक्षणः । धन्वंश्चिद्येअनाशवोजीराश्चिदगिरौकसः । सूर्यस्येवरश्मयोदुर्नियन्तवोहस्तयोर्दुर्नियन्तवः ९ ॥ २५ ॥

मष्ठु सप्त परुच्छेपो मित्रावरुणावसाष्टिः । अन्त्ये
लिङ्गोक्तदेवते । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१३६ प्रसुज्येष्ठंनिचिराभ्यांबृहन्नमोहव्यंमतिंभरतामृळयद्भ्यांस्वादिष्ठंमृळयद्भ्याम् । तासम्राजाघृतासुतीयज्ञेयज्ञउपस्तुता । अथैनोःक्षत्रंनकुतश्चनाधृषेदेवत्वंनूचिदाधृषे १ अदर्शिगातुरुरवेवरीयसीपन्थाऋतस्यसमयंस्तरश्मिभिश्चक्षुर्भगस्यरश्मिभिः । द्युक्षंमित्रस्यसादनमर्यम्णोवरुणस्यच । अथादधातेबृहदुक्थ्यंवयउपस्तुत्यंबृहद्वयः २ ज्योतिष्मतीमदितिंधारयत्क्षितिंस्वर्वतीमास-

चेतदिवेदिवेजागृवांसादिवेदिवे । ज्योतिष्मत्क्षत्रमाशातेआदित्यादानुनस्पती ।
मित्रस्तयोर्वरुणोयातयज्जनोऽर्यमायातयज्जनः ३ अयंमित्रायवरुणायशन्तमः
सोमोभूत्ववपानेष्वाभगोदेवोदेवेष्वाभगः । तंदेवासोजुषेरतविश्वेअद्यसजोषसः।
तथाराजानाकरथोयदीमहऋतावानायदीमहे ४ योमित्रायवरुणायाविधज्ज-
नोऽनर्वाणंतंपरिपातोअंहसोदाश्वांसंमर्तमंहसः । तमर्यमाभिरक्षत्यृजूयन्तमनु
व्रतम् । उक्थैर्यएनोःपरिभूषतिव्रतंस्तोमैराभूषतिव्रतम् ५ नमोदिवेबृहतेरो-
दसीभ्यांमित्रायवोचंवरुणायमीळ्हुषेसुमृळीकायमीळ्हुषे । इन्द्रमग्निमुपस्तुहि
द्युक्षमर्यमणंभगम् । ज्योग्जीवन्तःप्रजयासचेमहिसोमस्योतीसचेमहि ६ ऊती
देवानांवयमिन्द्रवन्तोमंसीमहिस्वयशसोमरुद्भिः । अग्निर्मित्रोवरुणःशर्मयंसन्त-
देश्यामसघवानोवयंच ७ ॥२६॥ इति शाक०संहि० द्वि०ष्ट० प्रथमोऽध्यायः ॥१॥

सुपुमतृचमतिशाकरंभमचतुष्कंपौष्णमस्तुश्रौषळेकादशवैश्वदेवीमैत्रावरुण्याश्विन्यसितस्रऐन्द्र्याग्नेयी माहत्सैन्द्राग्नीवार्हस्पत्यावैश्वदेव्यन्त्यात्रिष्टुप्पञ्चमीबृहतीवैश्वदेवमेतदेवमन्यासामपिसूक्तमयोगेवैश्वदेव त्वंसूक्तभेदमयोगेयछिङ्गंसादेवतावेदिपदेसप्तोनादीर्घतमाऔचथ्यआग्नेयंतुद्वित्रिष्टुबन्तंतुत्रिष्टुन्दशमी वावाळित्थासमिद्धआमियआनुष्टुभमन्त्यैन्द्रीप्रतव्यसीमष्टावाग्नेयंनुतान्त्रिष्टुबन्तमेतिमसप्तजागतंतंपृच्छत पञ्चान्त्यात्रिष्टुप्त्रिमूर्धानंकथायथीन्महःसवैराजंपुरुतृचमौष्णिहंमित्रंनवमैत्रावरुणंहिजागतमैन्द्यावायु- वंसप्तपजापदेचतुष्कंविष्णोःपञ्चैष्णवंहिमवोजागतंत्वैन्द्रश्चाद्यस्तृचोभवपञ्चावोधिपळाश्विनंत्वन्त्योत्रि- ष्टुभौ ॥ १० ॥

सुपुम तृचं परुच्छेपो मित्रावरुणावतिशकरी ।

१३७ ॐ सुषुमायातमद्रिभिर्गोश्रीतामत्सराइमेसोमासोमत्सराइमे । आराजानादिविस्पृशास्मत्रागन्तमुपनः । इमेवांमित्रावरुणागवाशिरःसोमाः शुक्रा गवाशिरः १ इमआयातमिन्दवःसोमासोदध्याशिरःसुतासोदध्या-

शिरः। उत वांमुपसौवुधिसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः । सुतोमित्रायवरुणायपीतये चारुर्ऋतायपीतये २ तांवांधेनुंनवासरीमंशुंदुहन्त्यद्रिभिःसोमंदुहन्त्यद्रिभिः । अस्मत्रागन्तमुपनोऽर्वाश्चासोमपीतये । अयंवांमित्रावरुणानृभिःसुतःसोमआ पीतयेसुतः ३ ॥ १ ॥

अथ चतुष्कं परुच्छेपः पूषाऽस्य ह्रिः।

१३८ प्रप्रपूष्णस्तुविजातस्यशस्यतेमहित्वमस्यतवसोनतन्दतेस्तोत्रमस्यन तन्दते । अर्चामिसुम्नयन्नहमन्त्यूतिंमयोभुवम् । विश्वस्ययोमनआयुयुवेमखो देवआयुयुवेमखः १ प्रहित्वापूषन्नजिरंनयामनिस्तोमेभिःकृण्वऋणवोयथामृध उष्ट्रोनपीपरोमृधः । हुवेयत्त्वामयोभुवंदेवंसख्यायमर्त्यः । अस्माकमाङ्गूषान्द्युम्निनस्कृधिवाजेषुद्युम्निनस्कृधि २ यस्यतेपूषन्त्सख्येविपन्यवःक्रत्वाचित्सन्तोऽ-

वंसावुभुञ्जिरइतिकत्वाबुभुञ्जिरे । तामनुत्वानवीयसींनियुतंरायईमहे । अहे॑ळमानउरुशंससरींभववाजेवाजेसरींभव ३ अस्याऊषुणउपसातयेभुवोऽहे॑ळमानोररिवाँअजाश्वश्रवस्यतामजाश्व । ओषुत्वाववृतीमहिस्तोमेभिर्दस्मसाधुभिः । नहित्वापूषन्नतिमन्यआघृणेनतेसख्यमपह्नुवे ४ ॥ २ ॥

अस्तु श्रौषळेकादश परुच्छेपः । आद्यान्त्ययोर्विश्वेदेवाः । द्वितीयाया मित्रावरुणौ । ततस्तिसृणामश्विनौ । षष्ठ्या इन्द्रः । सप्तम्या अग्निः । अष्टम्या मरुतः । नवम्या इन्द्राग्नी । दशम्या बृहस्पतिः । पञ्चमी बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् । शिष्टा अत्यष्टयः ।

१२१ अस्तुश्रौषट्पुरोअग्निंधियादधआनुतच्छर्धोदिव्यंवृणीमहइन्द्रवायूवृणीमहे । यद्धक्राणाविवस्वतिनाभासंदायिनव्यसी । अधप्रसूनउपयन्तुधीतयोदेवाँअच्छानधीतयः १ यद्धत्यन्मित्रावरुणावृतादध्यादाथेअनृतंस्वेनमन्युना

वेदिषदे त्रयोदश दीर्घतमा अग्निर्जगती । दशमी त्रिष्टुब्जगती वा । अन्ये त्रिष्टुभौ ।

१४० वेदिषदेप्रियधामायसुद्युतेधासिमिवप्रभरायोनिमग्नये । वस्त्रेणेववा-सयामन्मनाशुचिंज्योतीरथंशुक्रवर्णंतमोहनम् १ अभिद्विजन्मात्रिवृदन्नमृज्य-तेसंवत्सरेवावृधेजग्धमीपुनः । अन्यस्यासाजिह्वयाजेन्योवृषान्य१न्येनवनिनो मृष्टवारणः २ कृष्णप्रुतौवेविजेअस्यसक्षिताउभातरेतेअभिमातराशिशुम् । प्राचाजिह्वंध्वसयन्तंतृषुच्युतमासाच्यंकुपयंवर्धनंपितुः ३ मुमुक्ष्वो३मनवेमा-नवस्यतेरघुद्रुवःकृष्णसीतासऊजुवः । असमनाअजिरासोरघुष्यदोवातजूता उपयुज्यन्तआशवः ४ आदस्यतेध्वसयन्तोवृथेरतेकृष्णमभ्वंमहिवर्पःकरिक्रतः । यत्सींमहीमवनिंप्राभिमर्मृशदभिश्वसन्स्तनयन्नेतिनानदत् ५ ॥ ५ ॥ भूषन्न-योअधिबभ्रूषुनम्नतेवृषेवपत्नीरभ्येतिरोरुवत् । ओजायमानस्तन्वश्चशुम्भतेभीमो

नशृङ्गांदविधावदुर्गृभिः ६ ससंस्तिरोविष्टिरःसंगृभायतिजानन्नेवजानतीर्नित्य
आशये । पुनर्वर्धन्तेअपियन्तिदेव्यमन्यद्वर्पःपित्रोःकृण्वतेसचा ७ तमग्रुवःके-
शिनीःसंहिरेभिरऊर्ध्वास्तस्थुर्ममुषीःप्रायवेपुनः । तासांजरांप्रमुञ्चन्नेतिनानद-
दसुंपरंजनयंजीवमस्तृतम् ८ अधीवासंपरिमातूरिहन्नहतुविग्रेभिःसत्वभिर्याति
विज्रयः । वयोदधत्पद्वतेरेरिहत्सदानुश्येनीसचतेवर्तनीरह ९ अस्माकमग्नेमघ-
वत्सुदीदिह्यधश्वसीवान्वृषभोदमूनाः । अवास्याशिशुमतीरदीदेर्वर्मेवयुत्सुपरि-
जर्भुराणः १० ॥ ६ ॥ इदमग्नेसुधितंदुर्धितादधिप्रियादुचिन्मन्मनःप्रेयोअस्तुते ।
यत्तेशुक्रंतन्वोरोचतेशुचितेनास्मभ्यंवनसेरत्नमात्वम् ११ रथायनावमुतनो-
गृहायनित्यारित्रांपद्वतींरास्यग्ने । अस्माकंवीराँउतनोमघोनोजनांश्चयापारया-
च्छर्मयाच १२ अभीनोअग्नउक्थमिज्जुगुर्याद्यावाक्षामासिन्धवश्चस्वगूर्ताः । ग-
व्यंयव्यंयन्तोदीर्घाहेषंवरमरुण्योवरन्त ॥ १३ ॥ ७ ॥

बळित्था त्रयोदश दीर्घतमा अग्निर्जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१४१ बळित्थातद्वपुषेधायिदर्शतंदेवस्यभर्गःसहसोयतोजनि । यदीमुपह्वरतेसाधतेमतिर्ऋतस्यधेनाअनयन्तसस्रुतः १ पृक्षोवपुःपितुमान्नित्यआशयेद्वितीयमासप्तशिवासुमातृषु । तृतीयमस्यवृषभस्यदोहसेदशप्रमतिंजनयन्तयोषणः २ निर्यदींबुध्नान्महिषस्यवर्पसईशानासःशवसाक्रन्तसूरयः । यदीमनुप्रदिवोमध्वआधवेगुहासन्तंमातरिश्वामथायति ३ प्रयत्पितुःपरमान्नीयतेपर्यापृक्षुधोवीरुधोदंसुरोहति । उभायदस्यजनुषंयदिन्वतआदिद्यविष्ठोअभवद्घृणाशुचिः ४ आदिन्मातॄराविशद्यास्वाशुचिरहिंस्यमानउर्वियाविवावृधे । अनुयत्पूर्वाअरुहत्सनाजुवोनिनव्यसीष्ववरासुधावते ५॥ ८॥ आदिद्धोतारंवृणतेदिविष्टिषुभग-

मिवपपृचानासंऋञ्जते । देवान्यत्क्रत्वामज्मनापुरुष्टुतोमर्तंशंसंविश्वधावेतिधा-
यसे ६ वियदस्थाद्यजतोवातचोदितोह्वारोनवक्वाजरणाअनाकृतः । तस्यपत्मं-
न्दक्षुषःकृष्णजंहसःशुचिजन्मनोरजआव्यध्वनः ७ रथोनयातःशिक्वभिःकृतो
द्यामङ्गेभिररुषेभिरीयते । आदस्यतेकृष्णासोदक्षिसूरयःशूरस्येवत्वेषथादीषते
वयः ८ त्वयाह्यग्नेवरुणोधृतव्रतोमित्रःशाशद्रेअर्यमासुदानवः । यत्सीमनुक्र-
तुनाविश्वथाविभुरराम्नेमिःपरिभूरजायथाः ९ त्वमग्नेशशमानायसुन्वतेरत्नंय-
विष्ठदेवतातिमिन्वसि । तंत्वानुनव्यंसहसोयुवन्वयंभगंनकारेमहिरत्नधीमहि १०
अस्मेरयिंनस्वर्थंदमूनसंभगंदक्षंनपपृचासिधर्णसिम् । रश्मीरिवयोयमतिज-
न्मनीउभेदेवानांशंसमृतआचसुक्रतुः ११ उतनःसुद्योत्माजीराश्वोहोतामन्द्रः
शृणवच्चन्द्ररथः । सनोनेषन्नेषतमैरमूरोऽग्निर्वामंसुवितंवस्योअच्छ १२ अस्ता-

व्यग्निःशिमीवद्भिरर्कैःसाम्राज्यायप्रतरंदधानः । अमीचयेमघवानोवयंचमिहं नसूरोअतिनिष्टतन्युः ॥ १३ ॥ १ ॥

सामिद्धस्त्रयोदश दीर्घतमा अग्निरनुष्टुप् ।

१४२. समिद्धोअग्नआवहदेवाँअद्ययतस्रुचे । तन्तुंतनुष्वपूर्व्यंसुतसोमायदाशुषे १ घृतवन्तमुपमासिमधुमन्तंतनूनपात् । यज्ञंविप्रस्यमावतःशशमानस्यदाशुषः २ शुचिःपावकोअद्भुतोमध्वायज्ञंमिमिक्षति । नराशंसस्त्रिरादिवोदेवोदेवेषुयज्ञियः ३ ईळितोअग्नआवहेन्द्रंचित्रमिहप्रियम् । इयंहित्वामतिर्ममाच्छासुजिह्ववच्यते ४ स्तृणानासोयतस्रुचोबर्हिर्यज्ञेस्वध्वरे । वृञ्जेदेवव्यचस्तममिन्द्रायशर्मसप्रथः ५ विश्रयन्तामृतावृधःप्रयैदेवेभ्योमहीः । पावकासःपुरुस्पृहोद्वारोदेवीरसश्चतः ६॥१०॥ आभन्दमानेउपाकेनक्तोषासासुपेशसा।यह्वी

ऋतस्यंमातरासीदंतांबर्हिरासुमत् ७ मन्द्रजिह्वाजुगुर्वणीहोतारादैव्याकवी । यज्ञंनोंयक्षतामिमंसिध्रमद्यदिविस्पृशंम् ८ शुचिंदेवेष्वर्पिताहोत्रांमरुत्सुभारंती । इळासरस्वतीमहीबर्हिःसींदन्तुयज्ञियाः ९ तन्नस्तुरीपमद्भुतंपुरुवारंपुरुत्मनां । त्वष्टापोषायविष्यंतुरायेनाभानोअस्मयुः १० अवसृजन्नुपत्मनांदेवान्यंक्षिवनस्पते । अग्निर्हव्यासुंषूदतिदेवोदेवेषुमेधिरः ११ पूषण्वतेंमरुत्वंतेविश्वदेवायवायवें । स्वाहागायत्रवेंपसेहव्यमिन्द्रांयकर्तन १२ स्वाहांकृतान्यागह्युपंहव्यानिं वीतयें । इन्द्रागंहिश्रुधीहवंत्वांहंवन्तेअध्वरे ॥ १३ ॥ ११ ॥

भतव्यसीमष्टौ दीर्घतमा अग्निर्जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१४३ प्रतव्यंसींनव्यंसींधीतिमग्नयेंवाचोमतिंसहंसःसूनवेंभरे । अपांन-

पाथोवसुभिःसहग्नियोहोतापृथिव्यांन्यसीददृत्वियः १ सजायमानःपरमेव्यो-
मन्याविरग्निरभवन्मातरिश्वने । अस्यक्रत्वासमिधानस्यमज्मनाप्रद्यावाशो-
चिःपृथिवीअरोचयत् २ अस्यत्वेषाअजराअस्यभानवःसुसंदृशःसुप्रतीकस्य
सुद्युतः । भात्वक्षसोअत्यक्तुर्नसिन्धवोऽग्नेरेजन्तेअससन्तोअजराः ३ यमेरिरेभृग-
वोविश्ववेदसंनाभापृथिव्याभुवनस्यमज्मना । अग्निंतंगीर्भिर्हिनुहिस्वआदमेय
एकोवस्वोवरुणोनराजति ४ नयोवरायमरुतामिवस्वनःसेनेवसृष्टादिव्यायथा-
शनिः । अग्निर्जम्भैस्तिगितैरत्तिभर्वतियोधोनशत्रून्त्सवनान्यृञ्जते ५ कुविन्नो
अग्निरुचथस्यवीरसद्वसुष्कुविद्वसुभिःकाममावरत् । चोदःकुवित्तुतुज्यात्सातये
धियःशुचिप्रतीकंतमयाधियागृणे ६ घृतप्रतीकंवऋतस्यधूर्षदमग्निंमित्रंनसमि-
धानऋञ्जते । इन्धानोअक्रोविदथेषुदीद्यच्छुक्रवर्णामुदुनोयंसतेधियम् ७ अप्र-

युच्छन्नप्रयुच्छद्भिरग्ने शिवेभिर्नः पायुभिः पाहि शग्मैः । अदब्धेभिरदृपितेभिरिष्टेऽनिमिषद्भिः परि पाहि नो जाः ८ ॥ १२ ॥

एति प्रसप्त दीर्घतमा अग्निर्जगती ।

१४४ एति प्र होता व्रतमस्य माययोर्ध्वां दधानः शुचिपेशसं धियम् । अभि स्रुचः क्रमते दक्षिणावृतो या अस्य धाम प्रथमं ह निंसते १ अभीमृतस्य दोहना अनूषत योनौ देवस्य सदने परीवृताः । अपामुपस्थे विभृतो यदावसदध स्वधा अधयद्याभिरीयते २ युयूषतः सवयसा तदिद्वपुः समानमर्थं वितरित्रता मिथः । आदीं भगो न हव्यः समस्मदा वोढुर्न रश्मीन्त्समयंस्त सारथिः ३ यमीं द्वा सवयसा सपर्यतः समाने योना मिथुना समोकसा । दिवा न नक्तं पलितो युवाजनि पुरू चरन्नजरो मानुषा युगा ४ तमीं हिन्वन्ति धीतयो दश व्रिशो देवं मर्तास ऊतये हवामहे । धनोरधि प्रवत आ

सत्कृण्वत्यभिव्रजेद्भिर्वयुनानवांधित ५ त्वंह्यग्नेदिव्यस्यराजसित्वंपार्थिवस्य- पशुपाइवत्मना । एनीतएतेबृहतीअभिश्रियाहिरण्ययीवक्वरीर्बर्हिराशाते ६ अग्नेजुषस्वप्रतिहर्यतद्वचोमन्द्रस्वधावऋतजातसुक्रतो । योविश्वतःप्रत्यङ्ङसि- दर्शतोरण्वःसंदृष्टौपितुमाँइवक्षयः ॥ ७ ॥ १३ ॥

तं पृच्छत पञ्च दीर्घतमा अग्निर्जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१४५ तंपृच्छतासजगामासवेदसचिकित्वाँईयतेसान्वीयते । तस्मिन्त्सन्ति प्रशिषस्तस्मिन्निष्टयःसवाजस्यशवसःशुष्मिणस्पतिः १ तमित्पृच्छन्तिनसि- मोविपृच्छतिस्वेनेवधीरोमनसायदग्रभीत् । नमृष्यतेप्रथमंनापरंवचोऽस्यक्र- त्वासचतेअप्रदृपितः २ तमिद्गच्छन्तिजुह्व १ स्तमर्वतीर्विश्वान्येकःशृणवद्व- चांसिमे । पुरुप्रैषस्ततुरिर्यज्ञसाधनोऽच्छिद्रोतिःशिशुरादत्तसंरभः ३ उप-

स्थायँचरतियत्समारंतसद्योजातस्तंत्सारयुज्येभिः । अभिश्वान्तंमृंशतेनान्द्यंमुदे यदींगच्छंन्त्युशतीरंपिष्ठितम् ४ सईंमृगोअप्योवनर्गुरुपंत्वुप्युंपमस्यांनिधायि । व्यंब्रवीद्वयुनामर्त्येभ्यो ऽग्निर्विद्वाँऋंतचिद्धिसत्यः ॥ ५ ॥ १४ ॥

त्रिमूर्धानं पञ्च दीर्घतमा अग्निस्त्रिष्टुप् ।

१४६ त्रिमूर्धानंसप्तरंश्मिंगृणीषे ऽनूंनमग्निंपित्रोरुपस्थे । निषत्तमस्यचरंतो ध्रुवस्यविश्वांदिवोरोचनापंप्रिवांसम् १ उक्षामहाँअभिवंवक्षएनेअजरंस्तस्थावितऊंतिर्ऋष्वः । उर्व्याःपदोनिदंधातिसानौरिहन्त्यूधोअरुषासोअस्य २ समानंवत्समभिसंचरंन्ताविष्वंग्धेनूविचरतःसुमेके । अनपवृज्याँअध्वनोमिमानेविश्वान्केताँअधिमहोदधाने ३ धीरांसःपदंकवयोनयन्तिनानांहृदारक्षंमाणा अजुर्यम् । सिषांसन्तःपर्यंपश्यन्तसिन्धुमाविरेभ्योअभवत्सूर्योनॄन् ४ दिदृक्षेण्यः

परिकाष्ठांसुजेन्यंइळेन्योंमुहोअभायजीवसें । पुरुत्रायदभंवत्सूरहैभ्योगर्भेभ्यो मघवाविश्वदर्शतः ॥ ५ ॥ १५ ॥

कथा ते पञ्च दीर्घतमा अशिष्टुप् ।

१४७ कथातेंअग्नेशुचयन्तआयोर्ददाशुर्वाजेभिराशुषाणाः । उभेयत्तोकेतनयेदधानाऋतस्यसामंन्रणयन्तदेवाः १ बोधांमेअस्यवचंसोयविष्ठमंहिष्ठस्यप्रभृतस्यस्वधावः । पीयतित्वोअनुत्वोगृणातिवन्दारुस्तेतन्वंवन्देअग्ने २ येपायवोमामतेयंतेअग्नेपश्यन्तोअन्धंदुरितादरक्षन् । ररक्षतान्त्सुकृतोविश्ववेदादिप्सन्तइद्रिपवोनाहदेभुः ३ योनोअग्नेअररिवाँअघायुरंरातीवामर्चयंतिद्वयेनं । मन्त्रोगुरुःपुनरस्तुसोअंस्माअनुमृक्षीष्टतन्वंदुरुक्तैः ४ उतवायःसंहस्यप्रविद्वान्मर्तोमर्तंमर्चयंतिद्वयेनं । अतःपाहिस्तवमानस्तुवन्तमग्नेमाकिर्नोदुरितायंधायीः ५॥१६॥

मथीत्यस्य दीर्घतमा अग्निस्त्रिष्टुप् ।

१४८ मथीद्यदीं विष्टो मातरिश्वा होतारं विश्वाप्सुं विश्वदेव्यम् । नि यं दधुर्मनुष्यासु विक्षु स्व१र्ण चित्रं वपुषे विभावम् १ ददानमिन्न ददभन्त मन्माग्निर्वरूथं मम तस्य चाकन् । जुषन्त विश्वान्यस्य कर्मोपस्तुतिं भरमाणस्य कारोः २ नित्ये चिन्नु यं सदने जगृभ्रे प्रशस्तिभिर्दधिरे यज्ञियासः । प्र सू नयन्त गृभयन्त इष्टावश्वासो न रथ्यो रारहाणाः ३ पुरूणि दस्मो नि रिणाति जम्भैराद्रोचते वन आ विभावा । आदस्य वातो अनु वाति शोचिरस्तुर्न शर्यामसनामनु द्यून् ४ न यं रिपवो न रिषण्यवो गर्भे सन्तं रेषणा रेषयन्ति । अन्धा अपश्या न दभन्नभिख्या नित्यास ईं प्रेतारो अरक्षन् ॥ ५ ॥ १७ ॥

मह: स पञ्च दीर्घतमा अग्निर्विराट् ।

१४९ महःसरायएषतेपतिर्दन्निनइनस्यवसुनःपदआ । उपध्रजन्तमद्रयोवि-धन्नित् १ सयोवृषानरांनरोदस्योःश्रवोभिरस्तिजीवपीतसर्गः । प्रयःसं-स्राणःशिश्रीतयोनौ २ आयःपुरंनार्मिणीमदीदेदत्यःकविर्नभन्यो३ नार्वा । सूरोनरुरुक्वाञ्छतात्मा ३ अभिद्विजन्मात्रीरोचनानिविश्वारजांसिशुशुचानो अस्थात् । होतायजिष्ठोअपांसधस्थे ४ अयंसहोतायोद्विजन्माविश्वादधेवार्या-णिश्रवस्या । मर्तोयोअस्मैसुतुकोददाश ॥ ५ ॥ १८ ॥

पुरु तृचं दीर्घतमा अग्निरुष्णिक् ।

१५० पुरुत्वादाश्वान्वोचेऽरिरग्नेतवस्विदा । तोदस्येवशरणआमहस्य १ व्यनिनस्यधनिनःप्रहोषेचिदररुषः । कदाचनप्रजिगतोअदेवयोः २ सचन्द्रोवि-प्रमर्त्योमहोव्राधन्तमोदिवि । प्रप्रेत्तेअग्नेवनुषःस्याम ॥ ३ ॥ १९ ॥

मित्रं नव दीर्घतमा मित्रावरुणौ, जगती । आद्याया मित्रः ।

१५१ मित्रंनयंशिम्यागोषुगव्यवःस्वाध्योविदथेअप्सुजीजनन् । अरेजेतांरोदसीपाजसागिराप्रतिंप्रियंयजतंजनुषामवः १ यद्धत्यद्वांपुरुमीळ्हस्यसोमिनःप्रमित्रासोनदधिरेस्वाभुवः । अधक्रतुंविदतंगातुमर्चतउतश्रुतंवृषणापस्त्यावतः २ आवांभूषन्क्षितयोजन्मरोदस्योःप्रवाच्यंवृषणादक्षसेमहे । यदीमृतायभरथोयदर्वतेप्रहोत्रयाशिम्यावीथोअध्वरम् ३ प्रसाक्षितिरसुरयामहिप्रियऋतावानावृतमाघोषथोबृहत् । युवंदिवोबृहतोदक्षमाभुवंगांनधुर्युपयुञ्जाथेअपः ४ महीअत्रमहिनावारमृण्वथोऽरेणवस्तुजआसद्मन्धेनवः । स्वरन्तिताउपरतातिसूर्यमानिम्रुचउषसस्तक्वीरिव ५ ॥ २० ॥ आवामृतायकेशिनीरनूषतमित्रयत्रवरुणगातुमर्चथः । अवत्मनासृजतंपिन्वतंधियोयुवंविप्रस्यमन्मनामिरज्य-

थः ६ योवांयज्ञैःशशमानोहदाशतिकविर्होतायजतिमन्मसाधनः । उपाहतं गच्छथोवीथोअध्वरमच्छागिरःसुमतिंगन्तमस्मयू ७ युवांयज्ञैःप्रथमागोभिरञ्जतऋतावानामनसोनप्रयुक्तिषु । भरन्तिवांमन्मनासंयतागिरोऽदृप्यतामनसारेवदाशाथे ८ रेवद्वयोदधाथेरेवदाशाथेनरामायाभिरितऊतिमाहिनम् । नवांद्यावोऽहभिर्नोतसिन्धवोनदेवत्वंपणयोनानशुर्मघम् ९ ॥ २१ ॥

युवं सप्त दीर्घतमा मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

१५२ युवंवस्त्राणिपीवसावसाथेयुवोरच्छिद्रामन्तवोहसर्गाः । अवातिरतमनृतानिविश्वऋतेनमित्रावरुणासचेथे १ एतच्चनत्वोविचिकेतदेषांसत्योमन्त्रःकविशस्तऋघावान् । त्रिरश्रिंहन्तिचतुरश्रिरुग्रोदेवनिदोहप्रथमाअजूर्यन् २ अपादेतिप्रथमापद्वतीनांकस्तद्वांमित्रावरुणाचिकेत । गर्भोभारंभरत्याचिदस्यऋतं

पिपुर्त्यनृतंनितारीत् ३ प्रयन्तमित्परिजारंकनीनांपश्यामसिनोपनिपद्यमा-
नम् । अनवपृग्णावितताव॒सानंप्रियंमित्रस्यवरुणस्यधाम ४ अनश्वोजातोअ-
नभीशुरर्वाकनिक्रदत्पतयदूर्ध्वसानुः । अचित्तंब्रह्मजुजुषुर्युवानःप्रमित्रेधामवरु-
णेगृणन्तः ५ आधेनवोमामतेयमवन्तीर्ब्रह्मप्रियंपीपयन्त्सस्मिन्नूधन् । पित्वोभि-
क्षेतवयुनानिविद्वानासाविवासन्नदितिमुरुष्येत् ६ आवांमित्रावरुणाहव्यजुष्टिं
नमसादेवाववसाववृत्याम् । अस्माकंब्रह्मपृतनासुसह्याअस्माकंवृष्टिर्दिव्यासु-
पारा ॥ ७ ॥ २२ ॥

यजामहे चतुष्कं दीर्घतमा मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

१५३ यजामहेवांमहःसजोषाहव्येभिर्मित्रावरुणानमोभिः । घृतैर्घृतस्नू
अधयद्वामस्मेअध्वर्यवोनधीतिभिर्भरन्ति १ प्रस्तुतिर्वांधामनप्रयुक्तिरयामिमि-

त्रिधातुपृथिवीमुतद्यामेकोदाधारभुवनानिविश्वा ४ तदस्यप्रियमभिपाथोअश्यां नरोयत्रदेवयवोमदन्ति। उरुक्रमस्यसहिबन्धुरित्थाविष्णोःपदेपरमेमध्वउत्सः ५ तावांवास्तून्युश्मसिगमध्यैयत्रगावोभूरिशृङ्गाअयासः । अत्राहतदुरुगायस्यवृष्णःपरमंपदमवभातिभूरि ॥ ६ ॥ २४ ॥

प्रवः षड् दीर्घतमा विष्णुर्जगती । आद्यानां तिसृणामिन्द्रश्च ।

१५५ प्रवःपान्तमन्धसोधियायतेमहेशूरायविष्णवेचार्चत । यासानुनिपर्वतानामदाभ्यामहस्तस्थतुरर्वतेवसाधुना १ त्वेषमित्थासमरणंशिमीवतोरिन्द्राविष्णूसुतपावामुरुष्यति । यामर्त्यायप्रतिधीयमानमित्कृशानोरस्तुरसनामुरुष्यथः २ ताईवर्धन्तिमह्यस्यपौंस्यंनिमातरानयतिरेतसेभुजे ।दधातिपुत्रोऽवरं परं पितुर्नामतृतीयमधिरोचनेदिवः ३ तत्तदिदस्यपौंस्यंगृणीमसीनस्यत्रातुरवृकस्य

मीळ्हुषः । यःपार्थिवानित्रिभिरिद्विगामभिरुरुक्रमिष्टोरुगायायजीवसे ४ ह्वेइदस्यक्रमणेस्वर्दृशोऽभिख्यायमर्त्योभुरण्यति । तृतीयमस्यनकिरादधर्षति वयश्चनपतयन्तःपतत्रिणः ५ चतुर्भिःसाकंनवतिंचनामभिश्चक्रंनवृत्तंव्यतीँरवीविपत् । बृहच्छरीरोविमिमानऋक्वभिर्युवाकुमारःप्रत्येत्याहवम् ॥ ६ ॥ २५ ॥

भव पञ्च दीर्घतमा विष्णुर्जगती ।

१५६ भवामित्रोनशेव्योघृतासुतिर्विभूतद्युम्नएवयाउसप्रथाः । अधातेविष्णोविदुषाचिदर्ध्यःस्तोमोयज्ञश्चराध्योहविष्मता १ यःपूर्व्यायवेधसेनवीयसेसुमज्जानयेविष्णवेददाशति । योजातमस्यमहतोमहिब्रवत्सेदुश्रवोभिर्युज्यंचिदभ्यसत् २ तमुस्तोतारःपूर्व्यंयथाविदऋतस्यगर्भंजनुषापिपर्तन । आस्यजानन्तोनामचिद्विवक्तनमहस्तेविष्णोसुमतिंभजामहे ३ तमस्यराजावरुणस्तम-

श्विनाक्रतुंसचन्तमारुतस्यवेधसः । दाधारदक्षमुत्तममहर्विदंव्रजंचविष्णुःसखिवाँअपोर्णुते ४ आयोविवायसचथायदैव्यइन्द्रायविष्णुःसुकृतेसुकृत्तरः । वेधा अजिन्वत्रिषधस्थआर्यमृतस्यभागेयजमानमाभजत् ॥ ५ ॥ २६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले एकत्रिंशोऽनुवाकः ॥ २१ ॥

अबोधि षड् दीर्घतमा अश्विनौ जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१५७ अबोध्यग्निर्ज्मउदेतिसूर्योव्युषाश्चन्द्रामह्यावोअर्चिषा । आयुंक्षातामश्विनायातवेरथंप्रासावीद्देवःसविताजगत्पृथक् १ यद्युञ्जाथेवृषणमश्विनारथंघृतेननोमधुनाक्षत्रमुक्षतम् । अस्माकंब्रह्मपृतनासुजिन्वतंवयंधनाशूरसाताभजेमहि २ अर्वाङ्त्रिचक्रोमधुवाहनोरथोजीराश्वोअश्विनोर्यातुसुष्टुतः । त्रिवन्धुरोमघवाविश्वसौभगःशंनआवक्षद्द्विपदेचतुष्पदे ३ आनऊर्जंवहतमश्विनायुवंम-

धुमत्यानः कशयामिमिक्षतम् । प्रायुस्तारिष्टंनीरपांसिमृक्षतंसेधतंद्वेषोभवतंसचाभुवा ४ युवंहगर्भंजगतीषुधत्थोयुवंविश्वेषुभुवनेष्वन्तः । युवमग्निंचवृषणावपश्चवनस्पतीँरश्विनावैरयेथाम् ५ युवंहस्थोभिषजाभेषजेभिरथोहस्थोरथ्याराथ्येभिः । अथोहक्षत्रमधिधत्थउग्रायोवांहविष्मान्मनसादुदाश ॥ ६ ॥ २७ ॥

इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीयाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

पञ्च मन्त्रानुष्टुप्पथावापश्चद्यावापृथिवीयन्तुजागतंतुतेहिकिमुश्रेष्ठःपञ्चनाभंवांत्रिष्टुबन्तंपानो ह्यषिकाथस्तुतिस्तुतीयपष्ठ्यौजगत्यौपदश्छन्दः सप्तोनास्यद्विपश्चादशष्पस्तवंत्वे तत्सं यशोत्थापनमश्रमतिवावपान्यत्रभायेणज्ञानमोक्षाक्षरमशंसाचपश्चपादं साकंजानांपञ्चायत्रेयं साशिङ्कसमार्धगर्भागौरीरितिजगत्यएतदन्तंतुवैश्वदेवंतस्याःसमुद्राइतिवाचःसमुद्राआपोक्षरंसाभस्तारपङ्क्तिःशकमयामितिशकधूमउक्षाणंपृश्निमितिसोमस्त्रयःकेशिनइत्यग्निः सूर्योवायुश्चकेशिनश्चत्वारिवाग्वाचइन्द्रं मित्रंसौर्योद्वादशोतिसंवत्सरसंस्पंकालचक्रवर्णनंपरतेसरस्वत्यैगङ्गेमसाध्येभ्यःपरानुष्टुप्सौरीपर्जन्यामिदेत्रतावान्त्यासरस्वते

ध्वर्योपत्याकथापश्चोनासंवादस्तृतीयाद्ययुजोमरुतांवाक्यमन्त्यस्तृचोगस्त्यस्यच शिष्टाइन्द्रस्यैकादशीच मरुत्वानिन्द्रोदेवता ।

षट् षड् दीर्घतमा आश्विनौ त्रिष्टुप् । अन्त्याऽनुष्टुप् ।

१५८ ॐ वसूरुद्रापुरुमन्तूवृधन्तादशस्यतंनोवृषणावभिष्टौ । दस्राहयद्रेक्णऔचथ्योवांप्रयत्सस्राथेअकवाभिरूती १ कोवांदाशत्सुमतयेचिदस्यैवसूयद्धेथेनमसापदेगोः । जिगृतमस्मेरेवतीःपुरंधीःकामप्रेणेवमनसाचरन्ता २ युक्तोहयद्वांतौग्र्यायपेरुर्विमध्येअर्णसोधायिपज्रः । उपवामवःशरणंगमेयंशूरोनाज्मपतयद्भिरेवैः ३ उपस्तुतिरौचथ्यमुरुष्येन्मामामिमेपतत्रिणीविदुग्धाम् । मामामेधोदशतयश्चितोधाक्प्रयद्वांबद्धस्त्मनिखादतिक्षाम् ४ नमागरन्नद्योमातृतमादासायदींसुसमुब्धमवाधुः । शिरोयदस्यत्रैतनोवितक्षत्स्वयंदासउरोअंसावपिग्ध ५ दी-

धंतंमामामतेयोजुजुर्वान्दंशमेयुगे। अपामर्थंयतीनांब्रह्माभवतिसारथिः॥६॥१॥

प्र द्यावापञ्च दीर्घतमा द्यावापृथिव्यौ जगती ।

१५१ प्रद्यावायज्ञैःपृथिवींऋतावृधामहीस्तुषेविदथेषुप्रचेतसा । देवेभिर्येदेवपुत्रेसुदंससेत्थाधियावार्याणिप्रभूषतः १ उतमंन्येपितुरद्रुहोमनोमातुर्महिस्वतंवस्तद्धवीमभिः । सुरेतसापितराभूमचक्रतुरुरुप्रजायाअमृतंवरीमभिः २ तेसूनवःस्वपसःसुदंससोमहीजज्ञुर्मातरापूर्वचित्तये । स्थातुश्चसत्यंजगतश्चधर्मणिपुत्रस्यपाथःपदमद्वयाविनः ३ तेमायिनोममिरेसुप्रचेतसोजामीसयोनीमिथुनासमोकसा । नव्यंनव्यंतंतुमातन्वतेदिविसमुद्रेअन्तःकवयःसुदीतयः ४ तद्राधोअद्यसवितुर्वरेण्यंवयंदेवस्यप्रसवेमनामहे । अस्मभ्यंद्यावापृथिवीसुचेतुनारयिंधत्तंवसुमन्तंशतग्विनम् ॥ ५ ॥ २ ॥

ते हि पञ्च दीर्घतमा द्यावापृथिव्यौ जगती ।

१६० तेहिद्यावापृथिवीविश्वशम्भुवऋतावरीरजसोधारयत्कवी । सुजन्मनीधिषणेअन्तरीयतेदेवोदेवीधर्मणासूर्यःशुचिः १ ऊरुव्यचसामहिनीअसश्चता पितामाताचभुवनानिरक्षतः । सुधृष्टमेवपुष्ये३ नरोदसीपितायत्सीमभिरूपैरवासयत् २ सवह्निःपुत्रःपित्रोःपवित्रवान्पुनातिधीरोभुवनानिमायया । धेनुंचपृश्निंवृषभंसुरेतसंविश्वाहाशुक्रंपयोअस्यदुक्षत ३ अयंदेवानामपसामपस्तमोयोजजानरोदसीविश्वशम्भुवा । वियोममेरजसीसुक्रतूययाजरेभिःस्कम्भनेभिःसमानृचे ४ तेनोगृणानेमहिनीमहिश्रवःक्षत्रंद्यावापृथिवीधासथोवृहत् । येनाभिकृष्टीस्ततनामविश्वहापनाय्यमोजोअस्मेसमिन्वतम् ॥ ५ ॥ ३ ॥

किमु श्रेष्ठश्चतुर्दश दीर्घतमा ऋभवो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१६१ किमुश्रेष्ठःकिंयविंष्ठोनआजंगन्किमीयतेदूत्यं१ कद्यदूचिम । नानिं-न्दिमचमसंयोमंहाकुलोऽग्नेभ्रातर्द्रुणइद्भूतिमूदिम १ एकंचमसंचतुरंःकृणोतन तद्वोदेवाअंब्रुवन्तद्वआगंमम् ।सौधन्वनायद्येवाकंरिष्यथंसाकंदेवैर्यज्ञियांसोभविष्यथ २ अग्निंदूतंप्रतियदब्रवीतनाश्वःकर्त्वोरथंउतेहकर्त्वः । धेनुःकर्त्वायुवशा कर्त्वाद्वातानिभ्रातरनुंवःकृत्व्येमंसि ३ चकृवांसंऋभवस्तदंपृच्छतक्वेदंभूद्यःस्य दूतोनआजंगन् । यदावाख्यंच्चमसाञ्चतुरंःकृतानादित्त्वष्टाग्नास्वन्तन्यानजे ४ हनांमैनाँइतित्वष्टायदब्रंवीच्चमसंयेदेवपानमनिन्दिषुः । अन्यानामानिकृण्वते सुतेसचाँअन्यैरेनान्कन्या३ नामंभिःस्परत् ५ ॥ ४ ॥ इन्द्रोहरींयुयुजेअश्विना रथंबृहस्पतिर्विश्वरूपामुपाजत । ऋभुर्विभ्वावाजोदेवाँअंगच्छतस्वपंसोयज्ञियं

भागमैतन ६ निश्चर्मणोगामरिणीतधीतिभिर्याजरन्तायुवशाताकृणोतन । सौधन्वनाअश्वादश्वमतक्षतयुक्त्वारथमुपदेवाँअयातन ७ इदमुदकंपिबतेत्यब्रवीतनेदंवांघापिबतामुञ्जनेजनम् । सौधन्वनायदितन्नेवहर्यथतृतीयेघासवनेमादयाध्वै ८
आपोभूयिष्ठाइत्येकोअब्रवीदग्निर्भूयिष्ठइत्यन्योअब्रवीत् । वधर्यन्तींबहुभ्यःप्रैकोअब्रवीदृतावदन्तश्चमसाँअपिंशत ९ श्रोणामेकउदकंगामवाजतिमांसमेकःपिंशतिसूनयाभृतम् । आनिम्रुचःशकृदेकोअपाभरत्किंस्वित्पुत्रेभ्यःपितराउपावतुः १० ॥ ५ ॥ उद्वत्स्वस्माअकृणोतनातृणंनिवत्स्वपःस्वपस्ययानरः । अगोह्यस्ययदसस्तनागृहेतदद्येदमृभवोनानुगच्छथ ११ संमील्ययद्भुवनापर्यसर्पतक्वस्वित्तात्यापितरावआसतुः । आशपतयःकरस्नंवआददेयःप्राब्रवीत्प्रोतस्माअब्रवीतन १२ सुषुप्वांसऋभवस्तदपृच्छतागोह्यकइदंनोअबूबुधत् । श्वानंबस्तोबोध-

पितारमब्रवीत्संवत्सर इदमद्या व्यख्यत १३ दिवा यान्ति मरुतो भूम्याग्निरयं वातो अन्तरिक्षेण याति। अद्भिर्याति वरुणः समुद्रैर्युष्माँ इच्छन्तः शवसो नपातः ॥१४॥६॥

मा नो द्वाविंशतिर्दीर्घतमा अश्वास्त्रिष्टुप्। तृतीयाषष्ठ्यौ जगत्यौ ।

१६२ मा नो मित्रो वरुणो अर्यमायुरिन्द्र ऋभुक्षा मरुतः परि ख्यन् । यद्वाजिनो देवजातस्य सप्तेः प्रवक्ष्यामो विदथे वीर्याणि १ यन्निर्णिजा रेक्णसा प्रावृतस्य रातिं गृभीतां मुखतो नयन्ति । सुप्राङजो मेम्यद्विश्वरूप इन्द्रापूष्णोः प्रियमप्येति पाथः २ एष च्छागः पुरो अश्वेन वाजिना पूष्णो भागो नीयते विश्वदेव्यः। अभिप्रियं यत्पुरोळाशमर्वता त्वष्टेदेनं सौश्रवसाय जिन्वति ३ यद्धविष्यमृतुशो देवयानं त्रिर्मानुषाः पर्यश्वं नयन्ति । अत्रा पूष्णः प्रथमो भाग एति यज्ञं देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः ४ होताध्वर्युरावया अग्निमिन्धो ग्रावग्राभ उत शंस्ता सुविप्रः । तेन यज्ञेन स्वरंकृतेन स्विष्टेन

वक्षणाआपृणध्वम् ॥ ५ ॥ ७ ॥ यूपव्रस्काउतयेयूपवाहाश्चषालंयेअश्वयूपायत-
क्षंति । येचार्वतेपचनंसंभरंत्युतोतेषामभिगूर्तिर्नइन्वतु ६ उपप्रागात्सुमन्मे
ऽधायिमन्मदेवानामाशाउपवीतपृष्ठः।अन्वेनंविप्राऋषयोमदन्तिदेवानांपुष्टेचकृ-
मासुबन्धुम् ७ यद्वाजिनोदामसंदानमर्वतोयाशीर्षण्यारशनारज्जुरस्य।यद्वाघास्य
प्रभृतमास्ये ३ तृणंसर्वातातेअपिदेवेष्वस्तु ८ यदश्वस्यक्रविषोमक्षिकाशयद्वा
स्वरौस्वधितौरिप्तमस्ति । यद्धस्तयोःशमितुर्यन्नखेषुसर्वातातेअपिदेवेष्वस्तु ९
यदूवध्यमुदरस्यापवातियआमस्यक्रविषोगन्धोअस्ति । सुकृतातच्छमितारःकृ-
ण्वंतूतमेधंशृतपाकंपचन्तु १० ॥ ८ ॥ यत्तेगात्रादग्निनापच्यमानादभिशूलं
निहतस्यावधावति।मातद्भूम्यामाश्रिषन्मातृणेषुदेवेभ्यस्तदुशद्भ्योरातमस्तु ११
येवाजिनंपरिपश्यन्तिपक्वंयईमाहुःसुरभिर्निर्हरेति।येचार्वतोमांसभिक्षामुपासत

उतोतेषामभिगूर्तिर्नइन्वतु १२ यन्नीक्षणंमांस्पचन्याउखायायापात्राणियूष्ण आसेचनानि। ऊष्मण्यापिधानाचरूणामङ्काःसूनाःपरिभूषन्त्यश्वम् १३ निक्रमणंनिषदनंविवर्तनंयच्चपड्बीशमर्वतः। यच्चपपौयच्चघासिंजघाससर्वाताते अपिदेवेष्वस्तु १४ मात्वाग्निर्ध्वनयीद्धूमगन्धिर्मोखाभ्राजन्त्यभिविक्तजघ्रिः। इष्टंवीतमभिगूर्तंवषट्कृतंतंदेवासःप्रतिगृभ्णन्त्यश्वम् १५ ॥ १ ॥ यदश्वायवासउपस्तृणन्त्यधीवासंयाहिरण्यान्यस्मै। संदानमर्वन्तंपड्बीशंप्रियादेवेष्वायामयन्ति १६ यत्तेसादेमहसाशूकृतस्यपार्ष्ण्यावाकशयावातुतोद। स्रुचेवताहविषोअध्वरेषुसर्वाताते ब्रह्मणासूदयामि १७ चतुस्त्रिंशद्वाजिनोदेवबन्धोर्वङ्क्रीरश्वस्यस्वधितिःसमेति। अच्छिद्रागात्रावयुनाकृणोतपरुष्परुरनुघुष्याविशस्त १८ एकस्त्वष्टुरश्वस्याविशस्ताद्वायन्तारभवतस्तथऋतुः। यातेगात्राणामृतुथाकृणोमिताता

पिण्डानांप्रजुहोम्यग्नौ १९ मा त्वातपत्प्रियआत्मापियन्तंमास्वधितिस्तन्व १ आतिष्ठिपत्ते। मातेगृध्नुरविशस्तातिहायच्छिद्रागात्राण्यसिनामिथूकः २० न वा उएतन्म्रियसेनरिष्यसिदेवाँइदेषिपथिभिःसुगेभिः । हरीतेयुञ्जापृषतीअभूतामुपास्थाद्वाजीधुरिरासभस्य २१ सुगव्यंनोवाजीस्वश्व्यंपुंसःपुत्राँउतविश्वापुषंरयिम्। अनागास्त्वंनोअदितिःकृणोतुक्षत्रंनोअश्वोवनतांहविष्मान् २२॥ १०॥

यदक्रन्दस्त्रयोदश दीर्घतमा अश्वास्त्रिष्टुप् ।

१६३ यदक्रन्दःप्रथमंजायमानउद्यन्त्समुद्रादुतवापुरीषात् । श्येनस्यपक्षाहरिणस्यबाहूउपस्तुत्यंमहिजातंतेअर्वन् १ यमेनदत्तंत्रितएनमायुनगिन्द्रएणंप्रथमोअध्यतिष्ठत् । गन्धर्वोअस्यरशनामगृभ्णात्सूरादश्वंवसवोनिरतष्ट २ असियमोअस्यादित्योअर्वन्नसित्रितोगुह्येनव्रतेन । असिसोमेनसमयाविपृक्तआहुस्ते

त्रीणिदिविबन्धनानि ३ त्रीणितआहुर्दिविबन्धनानित्रीण्यप्सुत्रीण्यन्तःसमुद्रे । उतेवमेवरुणश्छन्त्स्यर्वन्यत्रातआहुःपरमंजनित्रम् ४ इमातेवाजिन्नवमार्जनानीमाशफानांसनितुर्निधाना । अत्रातेभद्रारशनाअपश्यमृतस्ययाअभिरक्षन्तिगोपाः ५ ॥ ११ ॥ आत्मानंतेमनसारादजानामवोदिवापतयन्तंपतङ्गम् । शिरोअपश्यंपथिभिःसुगेभिररेणुभिर्जेहमानंपतत्रि ६ अत्रातेरूपमुत्तममपश्यंजिगीषमाणमिषआपदेगोः । यदातेमर्तोअनुभोगमानळादिद्ग्रसिष्ठओषधीरजीगः ७ अनुत्वारथोअनुमर्योअर्वन्ननुगावोऽनुभगःकनीनाम् । अनुव्रातासस्तवसख्यमीयुरनुदेवाममिरेवीर्यंते ८ हिरण्यशृङ्गोऽयोअस्यपादामनोजवाअवरइन्द्रआसीत् । देवाइदस्यहविरद्यमायन्योअर्वन्तंप्रथमोअध्यतिष्ठत् ९ ईर्मान्तासःसिलिकमध्यमासःसंशूरणासोदिव्यासोअत्याः । हंसाइवश्रेणिशोयतन्तेयदाक्षिषु-

र्दिन्यमजममश्वाः १० ॥ १२ ॥ तवशरीरंपतयिष्ण्वर्वन्तवचित्तंवातइव ध्रजीमान् । तवशृङ्गाणिविष्ठितापुरुत्रारण्येषुजर्भुराणाचरन्ति ११ उपप्रागाच्छसंनंवाज्यर्वादेवद्रीचामनसादीध्यानः । अजःपुरोनीयतेनाभिरस्यानुपश्चात्कवयोयन्तिरेभाः १२ उपप्रागात्परमंयत्सधस्थमर्वाँअच्छापितरंमातरंच । अद्यादेवाञ्जुष्टतमोहिगम्याअथाशास्तेदाशुषेवार्याणि १३ ॥ १३ ॥

अस्य द्विपञ्चाशद्दीर्घतमा विश्वेदेवाः । द्विचत्वारिंशत्तम्याः पूर्वार्धस्य वाक् । उत्तरार्धस्याऽऽपः । त्रिचत्वारिंशत्तम्याः पूर्वार्धस्य शकधूमः । उत्तरार्धस्य सोमः । चतुश्चत्वारिंशत्तम्या अग्निःसूर्यो वायुश्च । पञ्चचत्वारिंशत्तम्या वायुः । ततो द्वयोः सूर्यः । अष्टाचत्वारिंचत्तम्याः कालः । ऊनपञ्चाशत्तम्याः सरस्वती । पञ्चाशत्तम्याः साध्याः । एकपञ्चाशत्तम्याः सूर्यः पर्जन्याग्नी वा । द्विपञ्चाशत्तम्याः सरस्वान् सूर्यो वा । द्वादशीपञ्चदशीत्रयोविंशतितम्येकोनत्रिंशत्तमीषट्त्रिंशत्तम्येकचत्वारिंशत्तम्यो जगत्यः । द्विचत्वारिंशत्तमी प्रस्तारपङ्क्तिः । एकपञ्चाशत्तम्यनुष्टुप् । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

१६४ अस्यवामस्यंपलितस्यहोतुस्तस्यभ्राताम॑ध्यमोअस्त्यश्नः । तृतीयो भ्रातांघृतपृंष्ठोअस्यात्रांपश्यंविश्पतिंसप्तपुंत्रम् १ सप्तयुंञ्जन्तिरथमेकंचक्रमेकोअ-श्वोवहतिसप्तनामा । त्रिनाभिंचक्रमजरंमनवँयत्रेमाविश्वाभुवनाधितस्थुः २ इमंरथमधियेसप्ततस्थुःसप्तचंक्रंसप्तवंहन्त्यश्वाः । सप्तस्वसारोअभिसंनवन्तेयत्र गवांनिहिंतासप्तनाम ३ कोदंदर्शप्रथमंजायमानमस्थन्वन्तंयदंनस्थाबिभर्ति । भूम्याअसुरसृंगात्माक्वंस्वित्कोविद्वांसमुपंगात्प्रष्टुमेतत् ४ पाकःपृच्छामिमन-साविंजानन्देवानांमेनानिहिंतापदानि । वत्सेबष्कयेऽधिंसप्ततन्तून्वितंत्निरेकवय ओतवाउं ५ ॥ १४ ॥ अचिंकित्वाश्चिकितुषंश्चिदत्रंकवीन्पृंच्छामिविद्मनेन विद्वान् । वियस्तस्तम्भषळिमारजांस्यजस्यंरूपेकिमपिंस्विदेकंम् ६ इहब्रवीतुय ईमङ्गवेदास्यवामस्यनिहितंपदंवेः । शीर्ष्णःक्षीरंदुंह्रतेगावोअस्यवव्रिंवसांना

उदकंपदापुः ७ मातापितरमृतआवंभाजधीत्यग्रेमनसासंहिजग्मे । साबीभत्सुर्गर्भरसानिविद्धानमस्वन्तइदुपवाकमीयुः ८ युक्तामातासीद्धुरिदक्षिणायाअतिष्ठद्गर्भोवृजनीष्वन्तः । अमीमेद्वत्सोअनुगामपश्यद्विश्वरूप्यंत्रिषुयोजनेषु ९ तिस्रोमातृस्त्रीन्पितृन्बिभ्रदेकऊर्ध्वस्तस्थौनेमवग्लापयन्ति । मन्त्रयन्तेदिवोअमुष्यपृष्ठेविश्वविदंवाचमविश्वमिन्वाम् १० ॥ १५ ॥ द्वादशारंनहितज्जरायवर्वर्तिचक्रंपरिद्यामृतस्य । आपुत्राअग्नेमिथुनासोअत्रसप्तशतानिविंशतिश्चतस्थुः ११ पञ्चपादंपितरंद्वादशाकृतिंदिवआहुःपरेअर्धेपुरीषिणम् । अथेमेअन्यउपरेविचक्षणंसप्तचक्रेषळरआहुरर्पितम् १२ पञ्चारेचक्रेपरिवर्तमानेतस्मिन्नातस्थुर्भुवनानिविश्वा । तस्यनाक्षस्तप्यतेभूरिभारःसनादेवनशीर्यतेसनाभिः १३ सनेमिचक्रमजरंविवावृतउत्तानायांदशयुक्तावहन्ति । सूर्यस्यचक्षूरजसैत्यावृतंतस्मिन्नार्पि-

ताभुवनानिविश्वा १४ साकञ्जानांसप्तथमाहुरेकजंषळिद्यमाऋषयोदेवजाइति ।
तेषामिष्टानिविहितानिधामशःस्थात्रेरेजन्तेविकृतानिरूपशः १५ ॥ १६ ॥
स्त्रियःसतीस्ताँउमेपुंसआहुःपश्यदक्षण्वान्नविचेतदन्धः । कविर्यःपुत्रःसईमाचि-
केतयस्ताविजानात्सपितुष्पितासंत् १६ अवःपरेणपरएनावरेणपदावत्संवि-
भ्रतीगौरुदस्थात् । साकद्रीचीकंस्विदर्धंपरागात्कस्वित्सूतेनहियूथेअन्तः १७
अवःपरेणपितरंयोअस्यानुवेदपरएनावरेण । कवीयमानःकइहप्रवोचदेवंमनः
कुतोअधिप्रजातम् १८ येअर्वाञ्चस्ताँउपराचआहुर्येपरांञ्चस्ताँउअर्वाचआहुः ।
इन्द्रश्चयाचक्रथुःसोमतानिधुरानयुक्तारजसोवहन्ति १९ द्वासुपर्णासयुजासखा-
यासमानंवृक्षंपरिषस्वजाते । तयोरन्यःपिप्पलंस्वाद्वत्त्यनश्नन्न्योअभिचाक-
शीति २० ॥ १७॥ यत्रासुपर्णाअमृतस्यभागमनिमेषंविदथाभिस्वरन्ति । इनो

विश्वंस्यभुवंनस्यगोपाः समाधीरःपाकमत्राविवेश २१ यस्मिन्वृक्षेमध्वदंःसुपर्णानिविशन्तेसुवंतेचाधिविश्वें । तस्येदांहुःपिप्पंलंस्वाद्वग्रेतन्नोन्नंशद्यःपितरंन वेदं २२ यद्गायत्रेअधिंगायत्रमाहिंतंत्रैष्टुभाद्वात्रैष्टुभंनिरतंक्षत । यद्वाजगज्जगत्याहिंतंपदंयइत्तद्विदुस्तेअमृतत्वमानशुः २३ गायत्रेणप्रतिंमिमीतेअर्कमर्केण सामत्रैष्टुभेनवाकम् । वाकेनंवाकंद्विपदाचतुंष्पदाक्षरेंणमिमतेसप्तवाणीः २४ जगंतासिन्धुंदिव्यंस्तभायद्रथन्तरेसूर्यंपर्यंपश्यत् । गायत्रस्यंसमिधंस्तिस्रआंहुस्ततो मह्नाप्ररिंरिचेमहित्वा २५ ॥ १८ ॥ उपंह्वयेसुदुघांधेनुमेतांसुहस्तोंगोधुगुत दोहदेनाम् । श्रेष्ठंसवंसंविताराविषन्नोऽभींद्धोघर्मस्तदुषुप्रवोचम् २६ हिङ्कृण्वती वंसुपत्नीवसूनांवत्समिच्छन्तीमनंसाभ्यागांत् । दुहामश्विभ्यांपयोंअघ्न्येयंसावर्धतांमहतेसौभंगाय २७ गौरंमीमेदनुंवत्संमिषन्तंमूर्धानंहिङ्ङकृणोन्मातवाउ ।

सृकाणंघर्मम॒भिवा॑वशा॒नामिमा॑तिमा॒युंपय॑ते॒पयो॑भिः २८ अ॒यंसशि॑ङ्क्ते॒येन॒गौ-
रभीवृ॑ता॒मिमा॑तिमा॒युंध्व॒सना॒वधि॑श्रि॒ता । साचि॒त्तिभि॒र्नि॒हिच॒कार॒मर्त्यं॒वि॒द्युद्भ-
वन्ती॒प्रति॑व॒व्रिमौ॑हत २९ अ॒नच्छ॑येतु॒रगा॑तु॒जी॒वमेज॑द्ध्रु॒वंम॑ध्य॒आप॒स्त्या॑नाम् ।
जी॒वोमृ॒तस्य॑चरति॒स्व॒धाभि॒रम॑र्त्यो॒मर्त्ये॑ना॒सयो॑निः ३० ॥ ११ ॥ अप॑श्यंगो॒पाम-
नि॑पद्यमा॒नमा॒च॒परा॑चप॒थिभि॒श्चर॑न्तम् । ससध्री॒ची॒ःसविषू॑ची॒र्वसा॑न॒आव॑रीवर्ति
भु॒व॑नेष्व॒न्तः ३१ य ईं॑च॒कार॒नसो अ॒स्यवे॑द॒य ईं॑द॒दर्श॒हिरु॒गिन्नु॒तस्मा॑त् । समा॒तुर्यो-
ना॒परि॑वीतो अ॒न्तर्ब॑हु॒प्र॒जानिर्‌ऋ॑ति॒माविवे॑श ३२ द्यौर्मे॑पि॒ताज॑नि॒ता ना॒भि॒रत्र॒ब-
न्धु॑र्मे॑मा॒तापृ॑थि॒वीम॒हीयम् । उ॒त्ता॒नयो॑श्च॒म्वो॒ ३ र्योनि॑र॒न्तरत्रा॑पि॒तादु॑हि॒तुर्गर्भ॒मा-
धा॑त् ३३ पृ॒च्छामि॑त्वा॒पर॒मन्तं॑पृथि॒व्याःपृ॒च्छामि॒यत्र॒भुव॑नस्य॒नाभिः॑ । पृ॒च्छामि॑
त्वा॒वृष्णो॒अश्व॑स्य॒रेतः॑पृ॒च्छामि॑वा॒चःप॑र॒मंव्यो॑म ३४ इ॒यंवेदि॒ःपरो॒अन्तः॑पृथि॒व्या

अयंयज्ञोभुवनस्यनाभिः । अयंसोमोवृष्णोअश्वस्यरेतोब्रह्मायंवाचःपरमंव्योम ३५ ॥ २० ॥ सप्तार्धगर्भाभुवनस्यरेतोविष्णोस्तिष्ठन्तिप्रदिशाविधर्मणि । तेधीतिभिर्मनसातेविपश्चितःपरिभुवःपरिभवन्तिविश्वतः ३६ नविजानामियदिवेदमस्मिनिण्यःसंनद्धोमनसाचरामि । यदामागन्प्रथमजाऋतस्यादिद्वाचोअश्नुवेभागमस्याः ३७ अपाङ्प्राङेतिस्वधयागृभीतोऽमर्त्योमर्त्येनासयोनिः । ताशश्वन्ताविषूचीनावियन्तान्यं १ न्यंचिक्युर्ननिचिक्युरन्यम् ३८ ऋचोअक्षरेपरमेव्योमन्यस्मिन्देवाअधिविश्वेनिषेदुः।यस्तन्नवेदकिमृचाकरिष्यतियइत्तद्विदुस्तइमेसमासते ३९ सूयवसाद्भगवतीहिभूयाअथोवयंभगवन्तःस्याम । अद्धितृणमघ्न्येविश्वदानींपिबशुद्धमुदकमाचरन्ती ४० ॥ २१ ॥ गौरीर्मिमायसलिलानितक्षत्येकपदीद्विपदीसाचतुष्पदी । अष्टापदीनवपदीबभूवुषीसहस्राक्षरापरमेव्यो

मन् ४१ तस्याः समुद्रा अधि वि क्षरन्ति तेन जीवन्ति प्रदिशश्चतस्रः । ततः क्षरत्यक्षरं तद्विश्वमुप जीवति ४२ शकमयं धूममारादपश्यं विषूवता पर एनावरेण । उक्षाणं पृश्निमपचन्त वीरास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ४३ त्रयः केशिन ऋतुथा वि चक्षते संवत्सरे वपत एक एषाम् । विश्वमेको अभि चष्टे शचीभिर्ध्राजिरेकस्य ददृशे न रूपम् ४४ चत्वारि वाक्परिमिता पदानि तानि विदुर्ब्राह्मणा ये मनीषिणः । गुहा त्रीणि निहिता नेङ्गयन्ति तुरीयं वाचो मनुष्या वदन्ति ४५ इन्द्रं मित्रं वरुणमग्निमाहुरथो दिव्यः स सुपर्णो गरुत्मान् । एकं सद्विप्रा बहुधा वदन्त्यग्निं यमं मातरिश्वानमाहुः ४६ ॥२२॥ कृष्णं नियानं हरयः सुपर्णा अपो वसाना दिवमुत्पतन्ति । त आववृत्रन्त्सदनादृतस्यादिद्घृतेन पृथिवी व्युद्यते ४७ द्वादश प्रधयश्चक्रमेकं त्रीणि नभ्यानि क उ तच्चिकेत । तस्मिन्त्साकं त्रिशता न शङ्कवोऽर्पिताः षष्टिर्न चलाचलासः ४८ यस्ते स्तनः शशयो

योमेयोभूयेनविश्वापुष्यंसिवाधौणि । योरत्नधावसुविद्यःसुदत्रःसरस्वातितमिहधातवेकः ४९ यज्ञेनयज्ञमयजन्तदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकंमहिमानःसचन्तयत्रपूर्वेसाध्याःसन्तिदेवाः ५० समानमेतदुदकमुच्चैत्यवचाहभिः । भूमिंपर्जन्याजिन्वन्तिदिवंजिन्वन्त्यग्नयः ५१ दिव्यंसुपर्णवायसंबृहन्तमपांगर्भदर्शतमोषधीनाम् । अभीपतोवृष्टिभिस्तर्पयन्तंसरस्वन्तमवसेजोहवीमि ५२ ॥ २३ ॥ इति शाकलकसंहितायां प्रथमे मण्डले द्वाविंशोऽनुवाकः ॥ २२ ॥

कया पञ्चदशेन्द्रो मरुत्वानिन्द्रस्त्रिष्टुप् । तृतीयापञ्चमीसप्तमीनवमीनां मरुतः । अन्त्यानां तिसृणामगस्त्यः ।

१६५कयाशुभासवयसःसनीळाःसमान्यामरुतःसंमिमिक्षुः । कयामतीकुतएतासएतेऽर्चन्तिशुष्मंवृषणोवसूया १ कस्यब्रह्माणिजुजुषुर्युवानःकोअध्वरेम-

रुत आववर्त । श्येनाँइव ध्रजतो अन्तरिक्षे केन महामनसा रीरमाम २ कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः सन्नेको यासि सत्पते किं त इत्था। सं पृच्छसे समराणः शुभानैर्वोचेस्तन्नो हरिवो यत्ते अस्मे ३ ब्रह्माणि मे मतयः शं सुतासः शुष्म इयर्ति प्रभृतो मे अद्रिः । आ शासते प्रति हर्यन्त्युक्थेमा हरी वहतस्ता नो अच्छ ४ अतो वयमन्तमेभिर्युजानाः स्वक्षत्रेभिस्तन्वं १ः शुम्भमानाः । महोभिरेताँउप युज्महे न्विन्द्र स्वधामनु हि नो बभूथ ५ ॥ २४ ॥ क्व १ स्या वो मरुतः स्वधासीद्यन्मामेकं समधत्ताहिहत्ये । अहं ह्यु १ग्रस्तविषस्तुविष्मान्विश्वस्य शत्रोरनमं वधस्नैः ६ भूरि चकर्थ युज्येभिरस्मे समानेभिर्वृषभ पौंस्येभिः । भूरीणि हि कृणवामा शविष्ठेन्द्र क्रत्वा मरुतो यद्वशाम ७ वधीं वृत्रं मरुत इन्द्रियेण स्वेन भामेन तविषो बभूवान् । अहमेता मनवे विश्वश्चन्द्राः सुगा अपश्चकर वज्रबाहुः ८ अनुत्तमा ते मघवन्नकिर्नु न त्वावाँ अस्ति देवता विदानः।

नजायमानोनशतेनजातोयानिकरिष्याकृणुहिप्रवृद्ध ९ एकस्यचिन्मेविभ्वं १-
स्त्वोजोयानुदधृष्वान्कृणवैमनीषा । अहंह्यु १ग्रोमरुतोविदानोयानिच्यवमिन्द्र
इदीशएषाम् १० ॥२५॥ अमन्दन्मामरुतःस्तोमोअत्रयन्मेनरःश्रुत्यंब्रह्मचक्र ।
इन्द्रायवृष्णेसुमखायमह्यंसख्येसखायस्तन्वेतनूभिः ११ एवेदेतेप्रतिमारोचमा-
नाअनेद्यःश्रवएषोदधानाः । संचक्ष्यामरुतश्चन्द्रवर्णाअच्छान्तमेछदयाथाचनू-
नम् १२ कोन्वत्रमरुतोमामहेवःप्रयातनसखीँरच्छासखायः।मन्मानिचित्राअपि-
वातयन्तएषांभूतनवेदामऋतानाम् १३ आयद्दुवस्याद्दुवसेनकारुरस्माञ्चक्रेमान्य-
स्यमेधा । ओषुवर्तमरुतोविप्रमच्छेमाब्रह्माणिजरितावोअर्चत् १४ एषवःस्तो-
मोमरुतइयंगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः । एषायासीष्टतन्वेवयांविद्यामेषंवृजनं
जीरदानुम् १५ ॥ २६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीयाष्टके तृतीयोऽध्यायः॥३॥

तत्रागस्त्येमारुतंहिद्वित्रिष्टुबन्तंमित्रावरुणयोर्दीक्षितयोरुर्वशीमप्सरसंदृष्ट्वावासतीवरेकुम्भेरेतोऽप तत्ततोऽगस्त्यवसिष्ठावजायेतांसहस्रमेकादशाधैन्द्री पञ्चायज्ञादश त्रिष्टुबन्तं महोष्टौद्वितीयाविराण्ननूनं पञ्चागस्त्येनेन्द्रेहविषिमरुतामुद्यतइन्द्रागस्त्ययोःसंवाद ऐन्द्रस्तत्राद्यातृतीयाचेन्द्रवाक्यंचतुर्थीचादौन्द- हतीतिसोनुष्टुभः मतिवः षण्मारुतंतुचतस्रोन्त्यामरुत्वतीया श्वित्रस्तृचंगायन्नंगायत्सप्तोनात्वेराजादश- मातिसप्ताानुष्टुभंतुत्रिष्टुबन्तंत्वाद्यास्कन्धोग्रीवीवामतिसनआचर्षणिभाः पञ्चयद्रस्यापूर्वीःषद्जायापत्नी- लोपामुद्राया अगस्त्यस्यचद्वृचाभ्यांरत्यर्थं संवादंश्रुत्वोन्तवासी ब्रह्मचर्यन्तेबृहत्यादीअपश्यद्युत्रोदशा भिनंवैकद्रुनवाभूदिदमष्टौपश्यन्त्योत्रिष्टुभौतंयुञ्जाथांपद् ॥

तन्नु पञ्चदशागस्त्यो मरुतो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१६६ अ॒म॒ तन्नु॒ वो॑चाम रभ॒साय॒ जन्म॑ने॒ पूर्वं॑ महि॒त्वं वृ॑ष॒भस्य॑ के॒तवे॑ । ए॒धेव॒ यामं॑न्मरुतस्तुविष्वणो॒ युधे॑व शक्रास्तवि॒षाणि॑ कर्तन १ नित्यं॒ न सू॒नुं मधु॒ बिभ्र॑त॒ उप॒ क्रीळ॑न्ति क्री॒ळा वि॒दथे॑षु॒ घृष्व॑यः । नक्ष॑न्ति रु॒द्रा अव॑सा नम॒स्विनं॒ न म॑र्धन्ति॒ स्वत॑वसो हवि॒ष्कृ-

तंम्२यस्मा॑ऊमा॑सोअमृता॑अरा॑सतरा॒यस्पोषं॑चह॒विषा॑ददा॒शुषे॑।उ॒क्षन्त्य॑स्मैम॒रुतो॑
हि॒ताइ॑वपु॒रूरजां॑सि॒पय॑सामयो॒भुव॑ः ३ आयेरजां॑सि॒तवि॑षीभि॒रव्य॑त॒प्रव॒एवा॑स॒:
स्वय॑तासोअध्रजन् । भय॑न्ते॒विश्वा॒भुव॑नानिह॒र्म्या॑चि॒त्रोवो॒यामः॒प्रय॑तास्वृ॒ष्टिषु ४
यत्त्वे॒षया॑मा॒नदय॑न्त॒पर्व॑तान्दि॒वोवा॑पृ॒ष्ठंनर्या॒अचु॑च्यवुः । विश्वो॑वो॒अज्म॑न्भयते
वन॒स्पती॑रथी॒यन्ती॑व॒प्रजि॑हीत॒ओष॑धिः ५ ॥ १ ॥ यूयंनउग्रामरुतः॒सुचे॒तुनारि॑ष्ट-
ग्रामाः॒सुम॒तिंपि॑पर्तन। यत्रा॑वोदि॒द्युद्रद॑ति॒क्रिवि॑र्दती॒रि॒णाति॑प॒श्वःसुधि॑तेव॒बर्हणा॑ ६
प्रस्क॑म्भदेष्णाअनव॒भ्ररा॑धसोऽलातृ॒णासो॑वि॒दथे॑षु॒सुष्टु॑ताः । अर्च॑न्त्य॒र्कंम॑दि॒र-
स्य॑पी॒तये॑वि॒दुर्वी॒रस्य॑प्रथ॒मानि॒पौंस्या॑ ७ श॒तभु॑जिभि॒स्तम॒भिह्रु॑ते॒र॒घात्पू॒र्भीर॑क्ष-
तामरुतो॒यमाव॑त । जनं॒यमु॑ग्रास्तवसोविरप्शिनःपा॒थना॒शंसा॒त्तन॑यस्यपु॒ष्टिषु ८
विश्वा॑नि॒भद्रा॑मरुतो॒रथे॑षुवोमिथ॒स्पृध्ये॑वत॒विषा॒ण्याहि॑ता । अंसे॒ष्वाव॒ःप्रप॑थेषु

खादयो अक्षौ वक्ष्क्रासमया विवावृते ९ भूरीणिभद्रानर्येषुवाहुषुवक्षःसुरुक्मारंभ-
सासोअञ्जयः । अंसेष्वेताःपविषुक्षुराअधिवयोनपक्षान्व्यनुश्रियोधिरे १०॥ २ ॥
महान्तोमह्नाविभ्वो३ विभूतयोदूरेदृशोयेदिव्याइवस्तृभिः । मन्द्राःसुजिह्वाःस्व-
रितारआसभिःसंमिश्लाइन्द्रेमरुतःपरिष्टुभः ११ तद्वःसुजातामरुतोमहित्वनंदी-
र्घंवोदात्रमदितेरिवव्रतम् । इन्द्रश्चनत्यजसाविह्रुणातितज्जनाययस्मैसुकृतेअरा-
ध्वम् १२ तद्वोजामित्वंमरुतःपरेयुगेपुरूयच्छंसममृतासआवत । अयाधियामनं-
वेश्रुष्टिमाव्यासाकंनरोदंसनैराचिकित्रिरे १३ येनदीर्घंमरुतःशूशवामयुष्माकेन
परीणसातुरासः । आयत्ततनन्वृजनेजनासएभिर्यज्ञेभिस्तदभीष्टिमश्याम् १४
एषवःस्तोमोमरुतइयंगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः । एषायासीष्टतन्वेवयांविद्या-
मेषंवृजनंजीरदानुम् १५ ॥ ३ ॥

सहस्रमेकादशागस्सो मरुतस्त्रिष्टुप् । आद्याया इन्द्रः ।

१६७ सहस्रंतइन्द्रोतयोनःसहस्रमिषोहरिवोगूर्ततमाः । सहस्रंरायोमादयध्यै सहस्रिणउपनोयन्तुवाजाः १ आनोऽवोभिर्मरुतोयान्त्वच्छाज्येष्ठेभिर्वाबृहद्दिवैः सुमायाः । अधयदेषांनियुतःपरमाःसमुद्रस्यचिद्धनयन्तपारे २ मिम्यक्षयेषुसुधिताघृताचीहिरण्यनिर्णिगुपरानक्रृष्टिः । गुहाचरन्तीमनुषोनयोषासभावतीविदथ्येवसंवाक् ३ परांशुभ्राअयासोयव्यासाधारण्येवमरुतोमिमिक्षुः । नरोदसीअपनुदन्तघोराजुषन्तवृधंसख्यायदेवाः ४ जोषद्यदीमसुर्यासचध्यैविषितस्तुकारोदसीनृमणाः । आसूर्येवविधतोरथंगात्त्वेषप्रतीकानभसोनेत्या ५॥४॥ आस्थापयन्तयुवतिंयुवानःशुभेनिमिश्लांविदथेषुपज्राम् । अर्कोयद्वोमरुतोहविष्मान्गायद्गाथंसुतसोमोदुवस्यन् ६ प्रतंविवक्मिवक्म्योयएषांमरुतांमहिमासत्योअस्ति ।

सचायदींत्रृयंमगाअहंयुःस्थिराचिज्जनीर्वहते सुभागाः ७ पान्तिंमित्रावरुणाववद्याच्चयंतईमर्यमोअप्रशस्तान् । उतच्यवन्तेअच्युताध्रुवाणिवावृधईमरुतोदातिवारः ८ नहीनुवोमरुतोअन्त्यस्मेआराताच्चिच्छवसोअन्तमापुः । तेधृष्णुनाशवसाशूशुवांसोऽर्णोनद्वेषोधृषतापरिष्ठुः ९ वयमद्येन्द्रस्यप्रेष्ठावयंश्वोवोचेमहिसमर्ये वयंपुराम हिचनोअनुद्यून्तन्नऋभुक्षानरामनुष्यात् १० एषवःस्तोमोमरुतइयंगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः । एषायासीष्टतन्वेवयांविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ११ ॥ ५ ॥

यज्ञायज्ञा दशागस्त्यो मरुतो जगती । अन्त्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः ।

१६८ यज्ञायज्ञावःसमनातुतुर्वणिर्धियंधियंवोदेवयाउदधिध्वे । आवोऽर्वाचःसुवितायरोदस्योर्महेववृत्यामवसेसुवृक्तिभिः १ वव्रासोनयेस्वजाःस्वतवसइषं

स्वरभिजायन्तधूतयः । सहस्रियासोअपांनोर्मयआसागावोवन्द्यासोनोक्षणः २
सोमासोनयेसुतास्तृप्तांशवोहृत्सुपीतासोदुवसोनासते । ऐषामंसेषुरम्भिणीव
रारभेहस्तेषुखादिश्चकृतिश्चसंदधे ३ अवस्वयुक्तादिवआवृथायथुरमर्त्याःकशया
चोदतत्मना । अरेणवस्तुविजाताअचुच्यवुर्दृळ्हानिचिन्मरुतोभ्राजदृष्टयः ४
कोवोऽन्तर्मरुतऋष्टिविद्युतोरेजतित्मनाहन्वेवजिह्वया । धन्वच्युतइषांनयामनि
पुरुप्रैषाअहन्यो३नैतशः ५ ॥ ६ ॥ क्वस्विदस्यरजसोमहस्परंकावरंमरुतोयस्मिन्
नायय । यच्च्यावयथविथुरेवसंहितंव्यद्रिणापतथत्वेषमर्णवम् ६ सातिर्नवोऽमवतीस्वर्वतीत्वेषाविपाकामरुतःपिपिष्वती । भद्रावोरातिःपृणतोनदक्षिणापृथुज्रयीअसुर्येवजञ्जती ७ प्रतिष्टोभन्तिसिन्धवःपविभ्योयदभ्रियांवाचमुदीरयन्ति ।
अवस्मयन्तविद्युतःपृथिव्यांयदीघृतंमरुतःप्रुष्णुवन्ति ८ असूतपृश्निर्महतेरणाय

त्वेषमयासांमरुतामनीकम्। ते संप्सरासोऽजनयन्ताभ्वमादित्स्वधामिषिरांपर्यपश्यन् ९ एषवःस्तोमोमरुतइयंगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः। एषायासीष्टतन्वेवयांविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् १० ॥ ७ ॥

महोऽगस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्। द्वितीया चतुष्पदा विराट्।

१६९ महश्चित्त्वमिन्द्रयतएतान्महश्चिदसित्यजसोवरूता। सनोवेधोमरुतांचिकित्वान्त्सुम्नावनुष्वतवहिप्रेष्ठा १ अयुज्रन्तइन्द्रविश्वकृष्टीर्विदानासोनिष्षिधोमर्त्यत्रा। मरुतांपृत्सुतिर्हासमानास्वर्मीळ्हस्यप्रधनस्यसातौ २ अम्यक्सातइन्द्रऋष्टिरस्मेसनेम्यभ्वंमरुतोजुनन्ति। अग्निश्चिद्धिष्मातसेशुशुक्वानापोनद्वीपंदधतिप्रयांसि ३ त्वंतूनइन्द्रतंरयिंदाओजिष्ठयादक्षिणयेवरातिम्। स्तुतश्चयास्तेचकनन्तवायोःस्तनंनमध्वःपीपयन्तवाजैः ४ त्वेरायइन्द्रतोशतमाःप्रणेतारःकस्यचिदृ-

तायोः । तेपुणोमरुतोमृळयन्तुयेस्मापुरागातूयन्तीवदेवाः ५॥८॥ प्रतिप्रयाहीन्द्र मीळ्हुषोनृन्महःपार्थिवेसदनेयतस्व।अधयदेषांपृथुबुध्नासएतास्तीर्थेनार्यःपौंस्यानि तस्थुः ६ प्रतिघोराणामेतानामयासांमरुतांशृण्वआयतामुपब्दिः । येमर्त्यंपृ-तनायन्तमूमैर्ऋणावानंनपतयन्तसर्गैः ७ त्वंमानेभ्यइन्द्रविश्वजन्यारदामरुद्भिःशुरुधोगोअग्राः । स्तवानेभिःस्तवसेदेवदेवैर्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ८ ॥ १ ॥

ननूनं पञ्चागस्त्य इन्द्रः । द्वितीयापञ्चम्योरगस्त्यः ।

आद्या बृहती । ततस्तिस्रोऽनुष्टुभः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१७०ननूनमस्तिनोश्वःकस्तद्वेदयदद्भुतम्।अन्यस्यचित्तमभिसंचरेण्यमुताधीतंविनश्यति १ किंनइन्द्रजिघांससिभ्रातरोमरुतस्तव । तेभिःकल्पस्वसाधुयामानःसमरणेवधीः २ किंनोभ्रातरगस्त्यसखासन्नतिमन्यसे । विद्माहितेयथामनो-

ऽस्मभ्यमिन्द्रदित्ससि ३ अरंकृण्वन्तुवेदिंसमग्निमिन्धतांपुरः। तत्रामृतस्यचेतनंयज्ञंतेतनवावहै ४ त्वमीशिषेवसुपतेवसूनांत्वंमित्राणांमित्रपतेधेष्ठः । इन्द्रत्वंमरुद्भिःसंवदस्वाधप्राशानऋतुथाहवींषि ५ ॥ १० ॥

प्रति वः पञ्चागस्त्यो मरुतांस्त्रिष्टुप्। अन्त्यानां चतसृणां मरुत्वानिन्द्रः ।

१७१ प्रतिवएनानमसाहमेमिसूक्तेनभिक्षेसुमतिंतुराणाम् । रराणतामरुतोवेद्याभिर्निहेळोधत्तविमुचध्वमश्वान् १ एषवःस्तोमोमरुतोनमस्वान्हृदातष्टोमनसाधायिदेवाः । उपेमायातमनसाजुषाणायूयंहिष्ठानमसइद्वृधासः २ स्तुतासोनोमरुतोमृळयन्तूतस्तुतोमघवाशंभविष्ठः । ऊर्ध्वानःसन्तुकोम्यावनान्यहानिविश्वामरुतोजिगीषा ३ अस्मादहंतविषादीषमाणइन्द्राद्भियामरुतोरेजमानः । युष्मभ्यंहव्यानिशितान्यासन्तान्यारेचकृमामृळतानः ४ येनमानासश्चितयन्त

उस्राव्युष्टिषुशवंसाशश्वतीनाम्। सनौमरुद्भिर्वृषभश्रवौधाउग्रउग्रेभिःस्थविरःस-
होदाः ५ त्वंपाहीन्द्रसहीयसोनृन्भवामरुद्भिरवयातहेळाः । सुप्रकेतेभिःसास
हिर्दधानोविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ ११ ॥

चित्रस्तृचमगस्त्यो मरुतो गायत्री ।

१७२ चित्रोवोऽस्तुयामश्चित्रऊतीसुदानवः । मरुतोअहिभानवः १ आरे
सावःसुदानवोमरुतऋञ्जतीशरुः। आरेअश्मायमस्यथ २ तृणस्कन्दस्यनुविशः
परिवृङ्क्तसुदानवः । ऊर्ध्वान्नःकर्तजीवसे ३ ॥ १२ ॥

गायत्रयोदशागस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१७३ गायत्सामनभन्यं१यथावेरर्चामतद्वावृधानंस्वर्वत् । गावोधेनवोबर्हि-
ष्यदब्धाआयत्सद्मानंदिव्यंविवासान् १ अर्चद्वृषावृषभिःस्वेदुहव्यैर्मृगोनाश्नो-

अतिंयज्जुंगुयात्। प्रमन्दयुर्मनांगूर्तिंहोताभरतेमर्यौमिथुनायजत्रः २ नक्षद्धोतापरिसद्मंमितायन्भरद्गर्भमाशरदःपृथिव्याः।क्रन्ददश्वोनयमानोरुवद्गौरन्तर्दूतोनरोदसीचरद्वाक् ३ ताकर्माषंतरास्मैप्रच्यौत्नानिदेवयन्तोभरन्ते।जुजोषदिन्द्रोदस्मवर्चानासत्येवसुग्म्योरथेष्ठाः ४ तमुष्टुहीन्द्रंयोहसत्वायःशूरोमघवायोरथेष्ठाः। प्रतीचश्चिद्योधीयान्वृषण्वान्ववव्रुषश्चित्तमसोविहन्ता ५ ॥ १३ ॥ प्रयदित्थामहिनानृभ्योअस्त्यरंरोदसीकक्ष्ये३ नास्मै। संविव्यइन्द्रोवृजनंनभूमाभर्तिस्वधावाँओपशमिवद्याम् ६ समत्सुत्वाशूरसतामुराणंप्रपथिंतमंपरितंसयध्यै।सजोषसइन्द्रंमदेक्षोणीःसूरिंचिद्येअनुमदन्तिवाजैः ७ एवाहितेशंसवनासमुद्रआपोयत्तआसुमदन्तिदेवीः। विश्वातेअनुजोष्याभूद्गौःसूरींश्चिद्यदिधिषावेषिजनान्‌ ८

असामयथासुषखायएनस्वभिष्टयोनरांनशंसैः । असद्यथानइन्द्रोवन्दनेष्ठास्तुरो नकर्मनयंमानउकथा ९ विष्पर्धसोनरांनशंसैरस्माकासदिन्द्रोवज्रहस्तः । मित्रा-युवोनपूर्पतिंसुशिष्टौमध्यायुवउपशिक्षन्तियज्ञैः १० ॥ १४॥ यज्ञोहिष्मेन्द्रंकश्चि-दृन्धञ्जुहुराणश्चिन्मनसापरियन् । तीर्थेनाच्छातातृपाणमोकोदीर्घोनसिध्रमाकृ-णोत्यध्वा ११ मोपूणइन्द्रात्रपृत्सुदेवैरस्तिहिष्मातेशुष्मिन्नवयाः ।महश्चिद्यस्यमी-ळ्हुषोयव्याहविष्मतोमरुतोवन्दतेगीः १२ एषःस्तोमइन्द्रतुभ्यमस्मेएतेनगातुंहं-रिवोविदोनः ।आनोववृत्याःसुवितायदेवविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् १३ ॥१५॥

। त्वं राजा दशागस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१७४ त्वंराजेन्द्रयेचदेवारक्षानॄन्पाह्यसुरत्वमस्मान् । त्वंसत्पतिर्मघवानस्तरु-त्रस्त्वंसत्योवसवानःसहोदाः १ दनोविशइन्द्रमृध्रवाचःसप्तयत्पुरःशर्मशारदीर्दर्त् ।

ऋणोरपोअनवद्यार्णायूनेवृत्रंपुरुकुत्सायरन्धीः २ अजावृतइन्द्रशूरपत्नीर्द्यांचयेभिः
पुरुहूतनूनम् । रक्षोअग्निमशुषंतूर्वयाणंसिंहोनदमेअपांसिवस्तोः ३ शेषन्नुतइन्द्र
सस्मिन्योनौप्रशस्तयेपवीरवस्यमह्ना । सृजदर्णांस्यवयद्युधागास्तिष्ठद्धरीधृषता
मृष्टवाजान् ४ वहकुत्समिन्द्रयस्मिञ्चाकन्त्स्यूमन्यूऋज्रावातस्याश्वा । प्रसूरश्च-
क्रंवृहतादभीकेऽभिस्पृधोयासिषद्वज्रबाहुः ५ ॥ १६ ॥ जघन्वाँइन्द्रमित्रेरूञ्चो-
दप्रवृद्धोहरिवोअदाशून् । प्रयेपश्यन्नर्यमणंसचायोस्त्वयाशूर्तावहमानाअप-
त्यम् ६ रपत्कविरिन्द्रार्कसातौक्षांदासायोपबर्हणींकः।करत्तिस्रोमघवादानुचित्रा
निदुर्योणेकुयवाचंमृधिश्रेत् ७ सनातातइन्द्रनव्याआगुःसहोनभोऽविरणायपूर्वीः ।
भिनत्पुरोनभिदोअदेवीर्ननमोवधरदेवस्यपीयोः ८ त्वंधुनिरिन्द्रधुनिमतीरृणो-
रपःसीरानस्रवन्तीः । प्रयत्समुद्रमतिशूरपर्षिपारयातुर्वशंयदुंस्वस्ति ९ त्वमस्मा-

कमिन्द्रविश्वधस्याअवृकतमोनरांनृपाता । सनोविश्वासांस्पृधांसहोदाविद्यामेषं वृजनंजीरदानुम् १० ॥ १७ ॥

मतिस पडगस्त्य इन्द्रोऽनुष्टुप् । आद्या स्कन्धोग्रीवी बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१७५ मत्स्यपायितेमहःपात्रस्येवहरिवोमत्सरोमदः।वृषातेवृष्णइन्दुर्वाजीसहस्रसातमः १ आनस्तेगन्तुमत्सरोवृषामदोवरेण्यः । सहावाँइन्द्रसानसिःपृतनाषाळमर्त्यः २ त्वंहिशूरःसनिताचोदयोमनुषोरथम् । सहावान्दस्युमव्रतमोषःपात्रंनशोचिषा ३ मुषायसूर्यंकवेचक्रमीशानओजसा । वहशुष्णायवधंकुत्संवातस्याश्वैः ४ शुष्मिन्तमोहितेमदोद्युम्निंतमउतक्रतुः । वृत्रघ्नावरिवोविदामंसीष्ठाअश्वसातमः ५ यथापूर्वेभ्योजरितृभ्यइन्द्रमयइवापोनतृष्यतेबभूथ । तामनुत्वानिविदंजोहवीमिविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ १८ ॥

। मत्सिनः पङ्गस्य इन्द्रोऽनुष्टुप् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१७६ मत्सिनोवस्यइष्टयइन्द्रमिन्दोवृषाविश । ऋघायमाणइन्वसिशत्रुमन्ति नविन्दसि १ तस्मिन्नावेशयागिरोयएकश्चर्षणीनाम् । अनुस्वधायमुप्यतेयवंनचर्कृषद्वृषा २ यस्यविश्वानिहस्तयोःपञ्चक्षितीनांवसु । स्पाशयस्वयोअस्मध्रुग्दिव्येवाशनिर्जहि ३ असुन्वन्तंसमंजहिदूणाशंयोनतेमयः । अस्मभ्यमस्यवेदनंदद्धिसूरिश्चिदोहते ४ आवोयस्यद्विबर्हसोऽर्केषुसानुषगसत् । आजाविन्द्रस्येन्दोप्रावोवाजेषुवाजिनम् ५ यथापूर्वेभ्योजरितृभ्यइन्द्रमयइवापोनतृष्यतेबभूथ । तामनुत्वानिविदंजोहवीमिविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ ११ ॥

। आ चर्षणिप्राः पञ्चागस्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१७७ आचर्षणिप्रावृषभोजनानांराजाकृष्टीनांपुरुहूतइन्द्रः । स्तुतःश्रवस्य-

न्वसोपमद्रिंयुक्त्वाहरींवृषणायाह्यर्वाङ् १ येतेवृषणोवृषभासइन्द्रब्रह्मयुजोवृषरथासोअत्याः । ताँआतिष्ठतेभिरायाह्यर्वाङ्हवामहेत्वासुतइन्द्रसोमे २ आनिंष्ठ रथंवृषणंवृषातेसुतःसोमःपरिषिक्तामधूनि। युक्त्वावृषभ्यांवृषभक्षितीनांहरिभ्यां याहिप्रवतोपमद्रिक् ३ अयंयज्ञोदेवयाअयंमियेधइमाब्रह्माण्ययमिन्द्रसोमः । स्तीर्णंबर्हिरातुशक्रप्रयाहिपिबानिषद्याविमुचाहरीइह ४ ओसुष्टुतइन्द्रयाह्यर्वाङुपब्रह्माणिमान्यस्यकारोः । विद्यामवस्तोरवसागृणन्तोविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ५ ॥ २० ॥

षड् स्या पश्चागस्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१७८ यद्धस्यातइन्द्रश्रुष्टिरस्तिययाबभूथजरितृभ्यऊती । मानःकाममहयन्तमाधग्विश्वातेअश्यांपर्यापआयोः १ नघाराजेन्द्रआदभन्नोयानुस्वसाराकृण-

वंन्तयोनौ । आपंश्चिदस्मैसुतुकाअवेषन्गमंन्नइन्द्रंःसख्यावयंश्च २ जेतानृभि-रिन्द्रंःपृत्सुशूरःश्रोताहवंनाधमानस्यकारोः । प्रभंर्तारथंदाशुषंउपाकउद्यन्तागिरोयदिंचत्मनाभूत् ३ एवानृभिरिन्द्रंःसुश्रवस्याप्रखादःपृक्षोअभिमित्रिणोभूत् । समर्यइषःस्तंवतेविवांचिसत्राकरोयजंमानस्यशंसंः ४ त्वयांवयंमंघवन्निन्द्रशत्रूं-नभिष्यांममहतोमन्यंमानान् । त्वंत्रातात्वमुनोवृधेभूर्विद्यामेषंवृजनंजीरदा-नुम् ५ ॥ २१ ॥

पूर्वीः षड्टचस्याणां द्वृचानां लोपामुद्रागस्त्यान्तेवासिब्रह्मचारिणो रातिस्त्रिष्टुप् ।

अन्त्या बृहती ।

१७१ पूर्वीरहंशरदंःशश्रमाणादोषावस्तोरुषसोजरयंन्तीः । मिनातिश्रियं जरिमातनूनामप्यूनुपत्नीर्वृषंणोजगम्युः १ येचिद्धिपूर्वऋतसापआसन्त्साकंदेव-

भिरवंदन्नृतानि । तेचिद्वासुर्नह्यन्तमापुःसमूनुपत्नीर्वृषभिर्जगम्युः २ नमृषा श्रान्तंयदवन्तिदेवाविश्वाइत्स्पृधोअभ्यंश्नवाव । जयावेदत्रंशतनीथमाजिंयत्स-म्यञ्चामिथुनावभ्यजाव ३ नदस्यमारुधतःकाम आगन्नितआजातोअमुतःकुतश्चित् । लोपामुद्रावृषणंनीरिणातिधीरमधीराधयतिश्वसन्तम् ४ इमंनुसोममन्तितोहृत्सुपीतमुपब्रुवे । यत्सीमागश्चकृमातत्सुमृळतुपुलुकामोहिमर्त्यः ५ अगस्त्यःखनमानःखनित्रैःप्रजामपत्यंबलमिच्छमानः । उभौवर्णावृषिरुग्रःपुपोषसत्यादेवेष्वाशिषोजगाम ६ ॥ २२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां प्रथमे मण्डले त्रयोविंशोऽनुवाकः ॥ २३ ॥

युवोर्दशागस्त्योऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१८० युवोरजांसिसुयमासोअश्वारथोयद्वांपर्यर्णांसिदीयत् । हिरण्ययावां

पवयंःभुरायन्मध्वःपिबन्ताउषसःसचेथे १ युवमत्यस्यावनक्षथोयद्विपत्मनोन-
र्यस्यप्रयंज्योः । स्वसायद्वांविश्वगूर्तीभरातिवाजायेट्टेमधुपाविषेचे २ युवंपयउ-
स्त्रियायामधत्तंपक्वमामायामवपूर्व्यंगोः । अन्तर्यद्वनिनोवामृतप्सूह्वारोनशुचिर्य-
जतेहविष्मान् ३ युवंहघर्मंमधुमन्तमत्रयेऽपोनक्षोदोऽवृणीतमेषे । तद्वांनराव-
श्विनापश्वइष्टीरथ्येवचक्राप्रतियन्तिमध्वः ४ आवांदानायववृतीयदस्रागोरोहेण
तौग्र्योनजिव्रिः । अपःक्षोणीसचतेमाहिनावांजूर्णोवामक्षुरंहसोयजत्रा ५ ॥
॥ २३ ॥ नियद्युवेथेनियुतःसुदानूउपस्वधाभिःसृजथःपुरंधिम् । प्रेषद्वेषद्वातोन
सूरिरामहेददेसुव्रतोनवाजम् ६ वयंचिद्धिवांजरितारःसत्याविपन्यामहेविपणि-
र्हितावान् । अधाचिद्धिष्माश्विनावनिन्द्यापाथोहिष्मावृषणावन्तिदेवम् ७ युवां
चिद्धिष्माश्विनावनुद्यून्विरुद्रस्यप्रस्रवणस्यसातौ।अगस्त्योनरांनृषुप्रशस्तःकारां-

वुनीवचितयत्सुहस्तैः ८प्रयद्वहेथेमहिनारथस्यप्रस्पन्द्रायाथोमनुषोनहोता।धत्तंसू-
रिभ्यंउतवास्वश्व्यंनासत्यारयिषाचंःस्याम ९तंवांरथंवयमद्याहुवेमस्तोमैरश्विना
सुवितायनव्यम्। अरिष्टनेमिंपरिद्यामियानंविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् १०॥२४

कदु नवागस्त्योऽश्विनौ त्रिष्टुप्।

१८१ कदुप्रेष्ठाविषांरयीणामध्वर्यन्तायदुन्निनीथोअपाम्। अयंवांयज्ञोअकृत
प्रशस्तिंवसुधितीअविताराजनानाम् १ आवामश्वासःशुचयःपयस्पावातरंहसो
दिव्यासोअत्याः। मनोजुवोवृषणोवीतपृष्ठाएहस्वराजोअश्विनावहन्तु २ आवां
रथोऽवनिर्नप्रवत्वान्त्सृप्रवन्धुरःसुवितायगम्याः। वृष्णःस्थातारामनसोजवीयाा-
नहंपूर्वोयजतोधिष्ण्याय: ३ इहेहजातासमवावशीतामरेपसातन्वा३ नामभिः
स्वैः। जिष्णुर्वामन्यःसुमखस्यसूरिर्दिवोअन्यः सुभगःपुत्रऊहे ४ प्रवांनिचेरुः

ककुहोवगाँअनुपिशङ्गरूपःसदनानिगम्याः । हरीअन्यस्यपीपयन्तवाजैर्मथ्रा रजांस्यश्विनाविघोषैः ५ ॥ २५ ॥ प्रवांशरद्वान्वृषभोननिष्षाट्पूर्वीरिषश्चरति मध्वइष्णन् । एवैरन्यस्यपीपयन्तवाजैर्वेषन्तीरूर्ध्वानद्योनआगुः ६ असर्जिवां स्थविरावेधसागीर्बाळ्हेअश्विनात्रेधाक्षरन्ती । उपस्तुतावक्तंनाधमानंयामन्नयामं शृणुतंहवंमे ७ उतस्यावांरुशतोवप्ससोगीस्त्रिबर्हिषिसदसिपिन्वतेनॄन् । वृषावांमेघोवृषणापीपायगोर्नसेकेमनुषोदशस्यन् ८ युवांपूषेवाश्विनापुरन्धिरग्निमुषांनजरतेहविष्मान् । हुवेयद्वांवरिवस्यागृणानोविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ९ ॥ २६ ॥

अभूदिदमष्टर्चस्यागस्त्योऽश्विनौ जगती । पञ्चमन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१८२ अभूदिदंवयुनमोषुभूषतारथोवृषण्वान्मदतामनीषिणः । धियंजि-

न्वाधिष्ण्यांविश्पलांवसूदिवोनपातासुकृतेशुचिव्रता १ इन्द्रंतमाहिधिष्ण्या
मरुत्तमादस्रादंसिष्ठारथ्यारथीतमा । पूर्णंरथंवहेथेमध्वआचितंतेनदाश्वांसमुप
याथोअश्विना २ किमत्रदस्राकृणुथःकिमासाथेजनोयःकश्चिदहविर्महीयते ।
अतिक्रमिष्टंजुरतंपणेरसुंज्योतिर्विप्रायकृणुतंवचस्यवे ३ जम्भयतमभितोरा-
यतःशुनोहतंमृधोविदथुस्तान्यश्विना । वाचंवाचंजरितूरत्निनींकृतमुभाशंसं
नासत्यावतं मम ४ युवमेतंचक्रथुःसिन्धुषुप्लवमात्मन्वन्तंपक्षिणंतौग्र्यायकम् ।
येनदेवत्रामनसानिरूहथुःसुपप्तनीपेतथुःक्षोदसोमहः ५ ॥ २७ ॥ अवविद्धं
तौग्र्यमप्स्व१न्तरनारम्भणेतमसिप्रविद्धम् । चतस्रोनावोजठलस्यजुष्टाउदश्वि-
भ्यामिषिताःपारयन्ति ६ कःस्विद्वृक्षोनिष्ठितोमध्येअर्णसोयंतौग्र्योनाधितः
पर्यषस्वजत् । पर्णामृगस्यपतरोरिवारभउदश्विनाऊहथुःश्रोमतायकम् ७ तद्वां

नरानासत्यावनुष्याद्यद्वांमानोसउचथमवोचन् । अस्माद्द्यसदंसःसोम्यादा विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ८ ॥ २८ ॥

तं युञ्जाथां षडगस्त्योऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१८३ तंयुञ्जाथांमनसोयोजवीयान्त्रिवन्धुरोवृषणायस्त्रिचक्रः । येनोपयाथः सुकृतोदुरोणंत्रिधातुनापतथोविर्नपर्णैः १ सुवृद्रथोवर्ततेयन्नभिक्षांयत्तिष्ठथः क्रतुमन्तानुपृक्षे । वपुर्वपुष्यासंचतामियंगीर्दिवोदुहित्रोषसासचेथे २ आतिष्ठतंसुवृतंयोरथोवामनुव्रतानिवर्ततेहविष्मान् । येननरानासत्येषयध्यैवर्तिर्याथस्तनयायत्मनेच ३ मावांवृकोमावृकीरादधर्षीन्मापरिवर्क्तमुतमातिधक्तम् । अयंवांभागोनिहितइयंगीर्दस्राविमेवांनिधयोमधूनाम् ४ युवांगोतमःपुरुमीळ्होअत्रिर्दस्राहवतेऽवसेहविष्मान् । दिशंनदिष्टामृजूयेवयन्तामेहवंनासत्योपयातम् ५

अतारिष्मतमसस्पारमस्यप्रतिवांस्तोमोअश्विनावधायि। एहयातंपथिभिर्देवयानैर्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ २१ ॥ इति शाकलकसंहितायां द्वितीयाष्टके चतुर्थोऽध्यायः॥ ४ ॥

तावांकतरैकादशाद्यावापृथिवीयमानोवैश्वदेवंपितुन्वंनस्तुतिर्गायत्र्यंत्वाद्यानुष्टुभावैतृतीयान्त्येपश्चम्याद्याश्चतिस्रोऽनुष्टुभोन्त्यावृहतीवासमिद्धआग्नियोग्ने नयाष्टावाग्नेयमनर्वाणंवार्हस्पत्यंकंकतःपोळशोपनिपदतृणसौर्यमानुष्टुभंत्रिपशङ्कावानगस्त्यः मात्रवीदशम्याद्याश्चतिस्रोमहापङ्क्तयोमहावृहती चयआङ्गिरसःशौनहोत्रोभूत्वाभार्गवःशौनकोभवत्सगृत्समदोद्वितीयंमलमण्डपश्य त्वमग्नेजागतंतुयज्ञेनसप्तोनाश्वत्रान्त्यानुष्टुप्। समिद्धएकादशाप्रंसप्तमीजगतीहुतेनवसोमाहुतिर्भार्गवोहहोताष्टावानुष्टुभमिमांमेगायत्रंहिश्रेष्ठंपङ्क्ताजय-
न्त्रिवान्त्यानुष्टुप्।

तावां षडगस्त्योऽश्विनौ त्रिष्टुप्।

१८४ अप्र तावामद्यतावपरंहुवेमोच्छन्त्यामुपसिवह्निरुक्थैः। नासत्याकुह

चित्सन्तावयोर्दिवोनपातासुदास्तराय १ अस्मेऊषुवृषणामादयेथामुत्पणींर्हतं-
मूर्म्यामदन्ता। श्रुतंमेअच्छोक्तिभिर्मतीनामेष्टानरानिचेताराचकर्णैः २ श्रियेपूष-
न्निषुकृतेवदेवानासत्यावहतुंसूर्यायाः । वच्यन्तेवांककुहाअप्सुजातायुगाजूर्णेव
वरुणस्यभूरेः ३ अस्मेसावांमाध्वीरातिरस्तुस्तोमंहिनोतंमान्यस्यकारोः । अनु
यद्वांश्रवस्यासुदानूसुवीर्यायचर्षणयोमदन्ति ४ एषवांस्तोमोअश्विनावकारि
मानेभिर्मघवानासुवृक्ति । यातंवर्तिस्तनयायत्मनेचागस्त्येनासत्यामदन्ता ५
अतारिष्मतमसस्पारमस्यप्रतिवांस्तोमोअश्विनावधायि। एहयातंपथिभिर्देवया-
नैर्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ६ ॥ १ ॥

कतरैकादशागस्त्यो द्यावापृथिवी त्रिष्टुप् ।

१८५ कतरापूर्वाकतरापरायोःकथाजातेकवयःकोविवेद। विश्वंत्मनाबिभृतो

यद्गनामविवर्ततेअहनीचक्रियेव १ भूरिंद्वेअचरन्तीचरंन्तंपद्वन्तंगर्भमपदीदधाते ।
नित्यंनसूनुंपित्रोरुपस्थेद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् २ अनेहोदात्रमदितेरनर्वं
हुवेस्वर्वदवधंनमस्वत् । तद्रोदसीजनयतंजरित्रेद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ३
अतप्यमानेअवसावन्तीअनुष्यामरोदसीदेवपुत्रे । उभेदेवानामुभयेभिरह्नांद्यावा
रक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ४ संगच्छमानेयुवतीसमन्तेस्वसाराजामीपित्रोरुपस्थे ।
अभिजिघ्रन्तीभुवनस्यनाभिंद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ५ ॥ २ ॥ उर्वीसद्मनी
बृहतीऋतेनहुवेदेवानामवसाजनित्री । दधातेयेअमृतंसुप्रतीकेद्यावारक्षतंपृथिवी
नोअभ्वात् ६ उर्वीपृथ्वीबहुलेदूरेअन्तेउपब्रुवेनमसायज्ञेअस्मिन् । दधातेये
सुभगेसुप्रतूर्तीद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ७देवान्वायच्चकृमाकच्चिदागःसखायं
वासदमिज्जास्पतिंवा । इयंधीर्भूयाअवयानमेषांद्यावारक्षतंपृथिवीनोअभ्वात् ८

उभाशंसानर्यामामविष्टामुभेमामूतीअवंसासचेताम् । भूरिंचिदुर्यःसुदास्तंरायेषामदंन्तइषयेमदेवाः ९ ऋतंदिवेतदंवोचंपृथिव्याअभिश्रावायंप्रथमंसुमेधाः । पातामंवद्याद्दुरितादभीकेपितामाताचंरक्षतामवोंभिः १० इदंद्यांवापृथिवीसत्यमंस्तुपितर्मातर्यदिहोपंब्रुवेवाम् । भूतंदेवानांमवमेअवोंभिर्विद्यामेषंवृजनंजीरदांनुम् ११ ॥ ३ ॥

आ न एकादशागस्त्यो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१८६ आनइळाभिर्विदथेसुशस्तिविश्वानंरःसवितादेवएंतु । अपियथांयुवानोमत्संथानोविश्वंजगंदभिपित्वेमंनीषा १ आनोविश्वआस्क्रांगमन्तुदेवामित्रोअर्यमावरुंणःसजोषाः । भुवन्यथांनोविश्वेवृधासःकरंन्त्सुषाहांविथुरंनशवंः २ प्रेष्ठंवोअतिथिंगृणीषेऽग्निंशस्तिभिस्तुर्वणिःसजोषाः । असद्यथांनोवरुंणःसुकी-

तिरिर्वश्वपर्वदरिगूर्तःसूरिः २ उपंवएनेनमसाजिगीषोपासानक्तासुदुघेवधेनुः । समानेअहन्विमिमानोअर्कंविषुरूपेपयसिसस्मिन्नूधन् ४ उतनोऽहिर्बुध्न्योमयस्कःशिशुंनपिप्युषीववेतिसिन्धुः । येननपातमपांजुनाममनोजुवावृषणोयंवहन्ति ५॥४॥ उतनईंत्वष्टागन्त्वच्छास्मत्सूरिभिरभिपित्वेसजोषाः। आवृत्रहेन्द्रश्चर्षणिप्रास्तुविष्टमोनरांनइहगम्याः ६ उतनईंमतयोऽश्वयोगाःशिशुंनगावस्तरुणंरिहन्ति । तमींगिरोजनयोनपत्नीःसुरभिष्टमंनरांनसन्त ७ उतनईंमरुतोवृद्धसेनाःस्मद्रोदसीसमनसःसदन्तु । पृषदश्वासोऽवनयोनरथारिशादसोमित्रयुजोनदेवाः ८ प्रनुयदेषांमहिनाचिकित्रेप्रयुञ्जतेप्रयुजस्तेसुवृक्ति । अधयदेषांसुदिनेनशरुर्विश्वमेरिणंप्रुषायन्तसेनाः ९ प्रोअश्विनाववसेकृणुध्वंप्रपूषणंस्वतवसोहिसन्ति । अद्वेषोविष्णुर्वातऋभुक्षाअच्छासुम्नायववृतीयदेवान् १० इयंसावो

उभाशंसानर्यामामंविष्टामुभेमामूतीअवंसासचेताम् । भूरिंचिदर्यःसुदास्तंरा
येषामदन्तइषयेमदेवाः ९ ऋतंदिवेतदवोचंपृथिव्याअभिश्रावायप्रथमंसुमेधाः ।
पातामवद्याद्दुरितादभीकेपितामाताचरक्षतामवोभिः १० इदंद्यावापृथिवीसत्यमं-
स्तुपितर्मातर्यदिहोपब्रुवेवाम् । भूतंदेवानामवमेअवोभिर्विद्यामेषंवृजनंजीरदा-
नुम् ११ ॥ ३ ॥

आ न एकादशागस्त्यो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१८६ आनइळाभिर्विदथेसुशस्तिविश्वानरःसवितादेवएतु । अपियथायुवानो
मत्सथानोविश्वंजगदभिपित्वेमनीषा १ आनोविश्वआस्क्रागमन्तुदेवामित्रो
अर्यमावरुणःसजोषाः । भुवन्यथानोविश्वेवृधासःकरन्त्सुषाहाविथुरंनशवः २
प्रेष्ठंवोअतिथिंगृणीषेऽग्निंशस्तिभिस्तुर्वणिःसजोषाः । असद्यथानोवरुणःसुकी-

तिरिपंश्वपर्यदरिगूर्तःसूरिः ३ उपंवएनेनमसाजिगीवोपासानक्तासुदुघेवधेनुः । समानेअहन्विमिमानोअर्कंविषुरूपेपयंसिसस्मिन्नूधन् ४ उतनोऽहिर्बुध्न्यो३मयस्कःशिशुंनपिप्युषीववेतिसिन्धुः । येननपातमपांजुनामंमनोजुवावृषणोयंवहन्ति ५॥४॥ उतनईंत्वष्टागन्त्वच्छास्मत्सूरिभिरभिपित्वेसजोषाः। आवृत्रहेन्द्रश्चर्षणिप्रास्तुविष्टमोनरांनइहगम्याः ६ उतनईंमतयोऽश्वयोगाःशिशुंनगावस्तरुणंरिहन्ति । तमींगिरोजनयोनपत्नीःसुरभिष्टमंनरांनसन्त ७ उतनईंमरुतोवृद्धसेनाःस्मद्रोदसीसमनसःसदन्तु । पृषदश्वासोऽवनयोनरथारिशादसोमित्रयुजोनदेवाः ८ प्रनुयदेषांमहिनाचिकित्रेप्रयुञ्जतेप्रयुजस्तेसुवृक्ति । अधयदेषांसुदिनेनशरुर्विश्वमेरिणंप्रुषायन्तसेनाः ९ प्रोअश्विनाववसेकृणुध्वंप्रपूषणंस्वतवसोहिसन्ति । अद्वेषोविष्णुर्वातऋभुक्षाअच्छासुम्नायववृतीयदेवान् १० इयंसावो

अस्मेदीधितिर्यजत्रा अपिप्राणींचसदनींचभूयाः । नियादेवेषुयतंतेवसूयुर्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ११ ॥ ५ ॥

पितुं न्वेकादशागस्त्योऽन्नस्तुतिः । प्रथमाऽनुष्टुबाद्योष्णिक् । द्वितीयाचतुर्थ्यष्टमी-
नवमीदशम्यो गायत्र्यः । एकादश्यनुष्टुब्बृहती वा । शिष्टा अनुष्टुभः ।

१८७ पितुंनुस्तोषंमहोधर्माणंतविषीम् । यस्यंत्रितोव्योजसावृत्रंविपर्वमर्दयंत् १ स्वादोपितोमधोपितोवयंत्वावृणीमहे । अस्माकंमविताभव २ उपनःपितवाचरशिवःशिवाभिरूतिभिः । मयोभुरद्विषेण्यःसखासुशेवोअद्वयाः ३ तवत्येपितोरसारजांस्यनुविष्ठिताः । दिविवाताइवश्रिताः ४ तवत्येपितोददतस्तवस्वादिष्ठतेपितो । प्रस्वाद्मानोरसानांतुविग्रीवाइवेरते ५ ॥ ६ ॥ त्वेपितोमहानांदेवानांमनोहितम् । अकारिचारुकेतुनातवाहिमवसावधीत् ६ यदृदोपितो

अजेगन्विवस्वपर्वतानाम् । अत्राचिन्नोमवोपितोऽरंभक्षायगम्याः ७ यदपा-
मोषधीनांपरिंशमारिंशामहे । वातापेपीवइद्भव ८ यत्तेसोमगवांशिरोयवाशिरो
भजामहे।वातापेपीवइद्भव ९ करम्भओषधेभवपीवोवृक्कउदारथिः । वातापेपीव
इद्भव १० तंत्वावयंपितोवचोभिर्गावोनहव्यासुपूदिम । देवेभ्यस्त्वासधमाद-
मस्मभ्यंत्वासधमादम् ११ ॥ ७ ॥

समिद्ध एकादशागस्त्य आप्रियो गायत्री ।

१८८समिद्धोअद्यराजसिदेवोदेवैःसहस्रजित् । दूतोहव्याकविर्वह १ तनूनपा-
दृतंयतेमध्वायज्ञःसमज्यते।दधत्सहस्रिणीरिषः २ आजुह्वानोनईड्योदेवाँआवक्षि
यज्ञियान् । अग्नेसहस्रसाअसि ३ प्राचीनंबर्हिरोजसासहस्रवीरमस्तृणन् । यत्रा-
दित्याविराजथ ४ विराट्सम्राड्विभ्वीःप्रभ्वीर्बह्वीश्चभूयसीश्चयाः । दुरोघृतान्यक्ष-

रन्५॥८॥सुरुक्मेहिसुपेशसाधिश्रियाविराजतः। उषासावेहसीदताम् ६ प्रथमा हिसुवाचंसाहोतारादैव्याकुवी। यज्ञंनोयक्षतामिमम् ७ भारतीळेसरस्वतियावः सर्वाउपब्रुवे। तानंश्चोदयतःश्रिये ८ त्वष्टारूपाणिहिप्रभुःपशून्विश्वान्त्समानजे। तेषांनःस्फातिमायज ९ उपत्मन्यावनस्पतेपाथोदेवेभ्यःसृज। अग्निर्हव्यानि सिष्वदत् १० पुरोगाअग्निर्देवानांगायत्रेणसमज्यते। स्वाहाकृतीषुरोचते ११॥१॥

अग्ने नयाद्यष्टावगस्त्योऽग्निस्त्रिष्टुप्।

१८९ अग्नेनयसुपथारायेअस्मान्विश्वानिदेववयुनानिविद्वान्। युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठांतेनमउक्तिंविधेम १ अग्नेत्वंपारयानव्योअस्मान्त्स्वस्तिभिरतिदुर्गाणिविश्वा। पूश्चपृथ्वीबहुलानउर्वीभवातोकायतनयायशंयोः २ अग्नेत्वमस्मद्युयोध्यमीवाअनग्नित्राअभ्यमन्तकृष्टीः। पुनरस्मभ्यंसुवितायदेववक्षां

विश्वेभिरमृतेभिर्यजत्र ३ पाहिनोअग्नेपायुभिरजस्रैरुतप्रियेसदनआशुशुक्वान् । मातेभयंजरितारंयविष्ठनूनंविदन्मापरंसहस्वः ४ मानोअग्नेऽवसृजोअघायाविष्यवेरिपवेदुच्छुनायै । मादत्वतेदशतेमादतेनोमारीषतेसहसावन्परादाः ५॥१०॥
विघत्वावाँऋतजातयंसद्गृणानोअग्नेतन्वेउवरूथम्।विश्वाद्रिरिक्षोरुतवानिनित्सोरभिह्रुतामसिहिदेवविष्पट्६त्वंताँअग्नउभयान्विविद्वान्वेषिप्रपित्वेमनुषोयजत्र । अभिपित्वेमनवेशास्योभूर्मर्मृजेन्यउशिग्भिर्नाक्रः ७ अवोचामनिवचनान्यस्मिन्मानस्यसूनुःसहसानेअग्नौ । वयंसहस्रमृषिभिःसनेमविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ८ ॥ ११ ॥

अनर्वाणमष्टावगस्त्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

१९० अनर्वाणंवृषभंमन्द्रजिह्वंबृहस्पतिंवर्धयानव्यमर्कैः । गाथान्यःसुरुचो

यस्यंदेवाआशृण्वन्तिनवंमानस्यमर्ताः १ तमृत्वियाउपवाचंःसचन्तेसगोनयो
देवयतामसर्जि । वृहस्पतिःसह्यञ्जोवरांसिविभ्वाभंवत्समृतेमातरिश्वा २ उप-
स्तुतिंनमंसउद्यतिंचश्लोकंयंसत्सावितेवप्रवाहू । अस्यक्रत्वाहन्यो ३ योअस्ति
मृगोनभीमोअरक्षसस्तुविष्मान् ३ अस्यश्लोकोदिवीयंतेपृथिव्यामत्योनयंसद्य-
क्षभृद्विचेताः । मृगाणांनहेतयोयन्तिचेमावृहस्पतेरहिमायाँअभिद्यून् ४ येत्वा
देवोस्रिकंमन्यमानाःपापाभद्रमुपजीवन्तिपज्राः । नदूढ्ये३अनुददासिवामं
वृहस्पतेचयंसइत्पियारुम् ५ ॥ १२ ॥ सुप्रैतुःसूयवसोनपन्थादुर्नियन्तुःपरिप्रीतो
नमित्रः । अनर्वाणोअभियेचक्षतेनोऽपीवृताअपोर्णुवन्तोअस्थुः ६ संयंस्तुभोऽ-
वनयोनयन्तिसमुद्रंनस्रवतोरोधचक्राः । सविद्वाँउभयंचष्टेअन्तर्वृहस्पतिस्तर

आपंश्र्गृध्रः ७ एवामहस्तुविजातस्तुविंष्मान्बृहस्पतिर्वृषभोधायिदेवः ।सनंःस्तु-
तोवीरवंद्धातुगोमंद्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुम् ८ ॥ १३ ॥

कङ्कतः षोडशागस्त्योऽप्तृणसूर्या अनुष्टुप् । दशम्याद्यास्तिस्रो महापङ्क्तयः ।

अन्त्या महाबृहती ।

१९१ कङ्कंतोनकङ्कतोऽथोंसतीनकंङ्कतः । द्वाविति॒प्लुषीइति॒न्यं१दृष्टाअलि-
प्सत १ अदृष्टान्हन्त्यायत्यथोहन्तिपरायती । अथोंअवघ्नतीहन्त्यथोंपिनष्टि
पिंषती २ शरासःकुशरासोदर्भासंःसैर्याउत । मौञ्जाअदृष्टावैरिणाःसर्वेसाकंन्यं-
लिप्सत ३ निगावोंगोष्ठेअंसदन्निमृगासोंअविक्षत। निकेतवोजनानांन्यं१दृष्टाअ-
लिप्सत ४ एतउत्येप्रत्यंदृश्रन्प्रदोषंतस्करांइव । अदृष्टाविश्वंदृष्टाःप्रतिंबुद्धाअभू-
तन ५ ॥ १४ ॥ द्यौर्वःपितापृथिवीमातासोमोभ्रातादितिःस्वसा । अदृष्टा

विश्वंदृष्टास्तिष्ठंतेलयंतासुकंम् ६ येअंस्यायेअङ्ग्यांःसूचीकायेप्रंकङ्कताः । अदृं-
ष्टाःकिंचनेहवःसर्वैसाकंनिजंस्यत ७ उत्पुरस्तात्सूर्यएतिविश्वदृंष्टोअदृष्टहा ।
अदृष्टान्त्सर्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्चयातुधान्यंः ८ उदंपप्तदसौसूर्यःपुरुविश्वानिजूर्वन् ।
आदित्यःपर्वतेभ्योविश्वदृंष्टोअदृष्टहा ९ सूर्येविषमासंजामिदृतिंसुरावतोगृहे ।
सोचिन्नुनमंरातिनोवयंमंरामारेअंस्ययोजनंहरिष्ठामधुत्वामधुलाचंकार १०
॥ १५ ॥ इयत्तिकाशंकुन्तिकासकाजंघासतेविषम् । सोचिन्नुनमंरातिनोवयंमं-
रामारेअंस्ययोजनंहरिष्ठामधुत्वामधुलाचंकार ११ त्रिःसप्तविंष्पुलिङ्गकाविष-
स्यपुष्पमक्षन् । ताश्चिन्नुनमंरन्तिनोवयंमंरामारेअंस्ययोजनंहरिष्ठामधुत्वामधु-
लाचंकार १२ नवानांनंवतीनांविषस्यरोपुंषीणाम् । सर्वासामग्रभंनामारेअंस्य
योजनंहरिष्ठामधुत्वामधुलाचंकार १३ त्रिःसप्तमंयूरीःसप्तस्वसारोअग्रुवंः ।

तास्तेविषंविजंभ्रिरउदकंकुम्भिनीरिव १४ इयत्तकःकुषुम्भकस्तकंभिनद्म्यश्मना।
ततोविषंप्रवावृतेपराचीरनुसंवतः १५ कुषुम्भकस्तदब्रवीद्गिरेःप्रवर्तमानकः ।
वृश्चिकस्यारसंविषमरसंवृश्चिकतेविषम् १६ ॥ १६ ॥ इति शाकल्कसंहितायां
प्रथमे मण्डले चतुर्विंशोऽनुवाकः ॥ २४ ॥ इति प्रथमं मण्डलं समाप्तम् ॥

त्वमग्ने षोडश शौनकोऽग्निर्जगती ।

१ त्वमग्नेद्युभिस्त्वमाशुशुक्षणिस्त्वमद्भ्यस्त्वमश्मनस्परि।त्वंवनेभ्यस्त्वमोष-
धीभ्यस्त्वंनृणांनृपतेजायसेशुचिः १ तवाग्नेहोत्रंतवपोत्रमृत्वियंतवनेष्ट्रंत्वमग्नि-
दृतायतः । तवप्रशास्त्रंत्वमध्वरीयसिब्रह्माचासिगृहपतिश्चनोदमे २ त्वमग्नइन्द्रो
वृषभःसतामसित्वंविष्णुरुरुगायोनमस्यः । त्वंब्रह्मारयिविद्ब्रह्मणस्पतेत्वंविधर्तः
सचसेपुरंध्या ३ त्वमग्नेराजावरुणोधृतव्रतस्त्वंमित्रोभवसिदस्मईड्यः । त्वम-

र्यमासत्पतिर्यस्यसंभुजंत्वमंशोविदथेदेवभाजयुः ४ त्वमंग्नेत्वष्टाविधतेसुवीर्यंतव
ग्नावोमित्रमहःसजात्यम्। त्वमाशुहेमारारिषेस्वश्व्यंत्वंनरांशधोअसिपुरूवसुः ५
॥ १७ ॥ त्वमंग्नेरुद्रोअसुरोमहोदिवस्त्वंशधोमारुतंपृक्षईशिषे । त्वंवातैररुणै-
र्यासिशंगयस्त्वंपूषाविधतःपासिनुत्मना ६ त्वमंग्नेद्रविणोदाअरंकृतेत्वंदेवःसवि-
तारत्नधाअसि । त्वंभगोनृपतेवस्वईशिषेत्वंपायुर्दमेयस्तेऽविधत् ७ त्वामंग्नेदम
आविश्पतिंविशस्त्वांराजानंसुविदत्रमृंजते।त्वंविश्वानिस्वनीकपत्यसेत्वंसहस्रा-
णिशतादशप्रति ८ त्वामंग्नेपितरमिष्टिभिर्नरस्त्वांभ्रात्रायशम्यातनूरुचम् । त्वंपु-
त्रोभवसियस्तेऽविधत्त्वंसखासुशेवःपास्याधृषः ९ त्वमंग्नऋभुराकेनमस्य१स्त्वं-
वाजस्यक्षुमतोरायईशिषे । त्वंविभास्यनुदक्षिदावनेत्वंविशिक्षुरसियज्ञमा-
तनिः१०॥१८॥त्वमंग्नेअदितिर्देवदाशुषेत्वंहोत्राभारतीवर्धसेगिरा।त्वमिळाशत-

हिंमासिदक्षंसेत्वंवृत्रहावंसुपतेसरस्वती ११त्वमंग्नेसुभृंतउत्तमंवयस्तवस्पार्हेवर्ण आसंदृशिश्रियः। त्वंवाजंःप्रतरंणोवृहन्नंसित्वं पिवहुलोविश्वतस्पृथुः १२त्वामंग्न आदित्यासंआस्यं१त्वांजिह्वांशुचंयश्चक्रिरेकवे । त्वांरांतिषाचोअध्वरेषुंसश्चिरेत्वे देवाहविरंदन्त्याहुतम् १३ त्वेअंग्नेविश्वेंअमृतासोअद्रुहंआसादेवाहविरंदन्त्याहु तम् । त्वयामर्तासःस्वदन्तआसुतिंत्वंगर्भोवीरुधांजज्ञिषेशुचिः१४ त्वंतान्त्संचप्र तिंचासिमज्मनाग्नेसुजातप्रचंदेवरिच्यसे । पृक्षोयदत्रंमहिनावितेभुवदनुद्यावापृ थिवीरोदसीउभे १५ येस्तोतृभ्योगोअंग्रामश्वंपेशसमग्नेरातिमुंपसृजन्तिंसूरयंः । अस्माञ्चतांश्चप्रहिनेषिवस्यआवृहद्वदेमविदथेसुवीराः १६ ॥ ११ ॥

यज्ञेन त्रयोदश गृत्समदोऽग्निर्जगती ।

२ यज्ञेनंवर्धतजातवेदसमग्निंयंजध्वंहविषातनागिरा। समिधानंसुप्रयसंस्व-

र्णरंयुक्षंहोतारंवृजनेंषुधूर्षदंम् १ अभित्वानक्तीरुषसोंववाशिरेऽग्नेंवत्संनस्वसं:
रेषुधेनवंः। दिवइवेदंरतिर्मानुंषायुगाक्षपोंभासिपुरुवारसंयतंः २ तंदेवाबुध्नेरजंसः
सुदंसंसंदिवस्पृंथिव्योरंरतिंन्येंरिरे । रथंमिववेद्यंशुक्रशोंचिषमग्निंमित्रंनक्षि-
तिषुंप्रशंस्यंम् ३ तमुक्षमाणंरजंसिस्वआदमेंचन्द्रमिंवसुरुचंह्वारआदंधुः ।
पृश्न्याःपतरंचितयंन्तमक्षभिंःपाथोनपायुंजनंसीउभेअनुं ४ सहोताविश्वंपरिंभूत्व-
ध्वरंतमुंहव्यैर्मनुंषऋञ्जतेगिरा। हिरिशिप्रोवृंधसानासुजर्भुरद्यौर्नस्तृभिंश्चितयद्रो-
दंसीअनुं ५॥ २० ॥सनोंरेवत्संमिधानःस्वस्तयेंसंददस्वान्रयिमस्मासुंदीदिहि।
आनंःकृणुष्वसुवितायरोदंसीअग्नेंहव्यामनुंषोदेववीतये ६ दानोंअग्नेबृहतो
दाःसंहस्रिणोंदुरोनवाजंश्रुत्याअपांवृधि। प्राचीद्यावांपृथिवीब्रह्मणाकृधिस्व१र्ण

शुक्रमुषसो॒विदि॑द्युतः ७ सइ॑धा॒नउ॒षसो॒राम्या॒अनु॒स्व१॒र्णदी॑देदरु॒षेण॑भा॒नुना॑ । होत्रा॑भिर॒ग्निर्मनु॑षःस्वध्व॒रोराजा॑वि॒शामति॑थि॒श्चारु॑रा॒यवे॑ ८ ए॒वानो॑अग्नेअ॒मृते॑षु पू॒र्व्य॑धी॒ष्पी॑पायबृ॒हद्दि॒वेषु॒मानु॑षा । दुहा॑ना॒धेनु॑र्वृ॒जने॑षुका॒रवे॒त्मना॑श॒तिनं॑पुरु॒रूपं॑मि॒षणि॑ ९ व॒यम॑ग्ने॒अर्व॑तावासु॒वीर्यं॒ब्रह्म॑णावाचितये॒मा॒जना॒अति॑ । अ॒स्माकं॑द्यु॒म्नमधि॒पञ्च॑कृ॒ष्टिषू॒च्चास्व१॒र्णशु॑शुचीतदु॒ष्टर॑म् १० सनो॑बोधिसहस्यप्र॒शंस्यो॒यस्मि॒न्त्सुजा॒ताइ॒षय॑न्तसू॒रयः॑ । यम॑ग्नेय॒ज्ञमु॑प॒यन्ति॑वा॒जिनो॒नित्ये॑तो॒केदी॑दि॒वांसं॒स्वे दमे॑ ११ उ॒भया॑सोजातवेदःस्यामतेस्तो॒तारो॑अग्नेसू॒रय॑श्चश॒र्मणि । वस्वो॑रा॒यःपु॑रु॒श्च॒न्द्रस्य॒भूय॑सःप्र॒जाव॑तःस्वप॒त्यस्य॑श॒ग्धिनः १२ ये॒स्तो॒तृभ्यो॒गोअ॑ग्रा॒मश्व॑पेशस॒मग्ने॑रा॒तिमु॑पसृ॒जन्ति॑सू॒रयः॑ । अ॒स्मा॒ञ्च॒तांश्च॒प्रहि॒नेषि॒वस्य॒आबृ॒हद्व॑देमवि॒दथे॑सु॒वीराः॑ १३ ॥ २१ ॥

य्योभुद्देवआदेवेजनेजातवेदाः १ इमंविधन्तोअपांसधस्थेद्वितादधुर्भृगवोविक्ष्वा-
३ योः । एषविश्वान्यभ्यस्तुभूमादेवानामग्निररतिर्जीराश्वः २ अग्निंदेवासोमानु-
षीषुविक्षुप्रियंधुःक्षेष्यन्तोनमित्रम् । सदीदयदुशतीरूर्म्याआदक्षाय्योयोदास्वते
दमआ ३ अस्यरण्वास्वस्येवपुष्टिःसंदृष्टिरस्यहियानस्यदक्षोः । वियोभरिभ्र-
दोषधीषुजिह्वामत्योनरथ्योदोधवीतिवारान् ४ आयन्मेअभ्वंवनदःपनन्तोशि-
ग्भ्योनामिमीतवर्णम् । सचित्रेणचिकितेरंसुभासाजुजुर्वाँयोमुहुरायुवाभूत् ५
॥ २४ ॥ आयोवनातातृषाणोनभातिवार्णपथारथ्येवस्वानीत् । कृष्णाध्वातपू
रण्वश्चिकेतद्यौरिवस्मयमानोनभोभिः ६ सयोव्यस्थादभिदक्षदुर्वींपशुर्नैतिस्व-
युरगोपाः । अग्निःशोचिष्माँअतसान्युष्णन्कृष्णव्यथिरस्वदयन्नभूम ७ नूतेपूर्व-
स्यावसोअधीतौतृतीयेविदथेमन्मशंसि । अस्मेअग्नेसंयद्वीरंबृहन्तंक्षुमन्तंवाजं

स्वपत्यंरयिंदाः ८ त्वयायथागृत्समदासोअग्नेगुहावन्वन्तउपराँअभिष्युः । सु-
वीरासोअभिमातिषाहःस्मत्सूरिभ्योगृणतेतद्वयोधाः ९ ॥ २५ ॥

होताऽष्टौ भार्गवोऽग्निरनुष्टुप् ।

५ होताजनिष्टचेतनःपितापितृभ्यऊतये । प्रयक्षञ्जेन्यंवसुंशकेमवाजिनोय-
मम् १ आयस्मिन्त्सप्तरश्मयस्ततायज्ञस्यनेतरि । मनुष्वद्दैव्यमष्टमंपोतावि-
श्वंतदिन्वति २ दधन्वेवायदीमनुवोचद्ब्रह्माणिवेरुतत् । परिविश्वानिकाव्या
नेमिश्चक्रमिवाभवत् ३ साकंहिशुचिनाशुचिःप्रशास्ताक्रतुनाजनि । विद्वाँअ-
स्यव्रताध्रुवावयाइवानुरोहते ४ ताअस्यवर्णमायुवोनेष्टुःसचन्तधेनवः । कुवि-
त्तिसृभ्यआवरंस्वसारोयाइदंययुः ५ यदीमातुरुपस्वसाघृतंभरन्त्यस्थित । तासा-
मध्वर्युरागतौयवोवृष्टीवमोदते ६ स्वःस्वायधायसेकृणुतामृत्विगृत्विजम् ।

स्तोमंयज्ञंचादंरंवनेमारारिमावयम् ७ यथाविद्वाँअरंकरद्विश्वेभ्योयजतेभ्यः ।
अयमंग्नेत्वेअपियंयज्ञंचकृमावयम् ८ ॥ २६ ॥

इमां मेऽष्टौ भार्गवोऽग्निर्गायत्री ।

६ इमांमेअग्नेसमिधंमिमामुपसदंवनेः । इमाऊषुश्रुधीगिरः १ अयातेअग्ने विधेमोर्जोनपादश्वमिष्टे । एनासूक्तेनसुजात २ तंत्वागीर्भिर्गिर्वणसंद्रविणस्युं द्रविणोदः । सपर्येमसपर्यवः ३ सबोधिसूरिर्मघवावसुपतेवसुदावन् । युयोध्यस्म द्द्वेषांसि ४ सनोवृष्टिंदिवस्परिसनोवाजमनर्वाणम् । सनःसहस्रिणीरिषः ५ ईळानायावस्यवेयविष्ठदूतनोगिरा । यजिष्ठहोतरागहि ६ अन्तर्ह्यग्नईयसेविद्वा- ञ्जन्मोभयाकवे । दूतोजन्येवमित्र्यः ७सविद्वाँआचांपिप्रयोयक्षिचिकित्वआनुषक् । आचास्मिन्त्सत्सिबर्हिषि ८ ॥ २७ ॥

श्रेष्ठं पङ्क्तिर्गवोऽग्निर्गायत्री ।

७ श्रेष्ठंयविष्ठभारताग्नेद्युमन्तमाभर । वसोपुरुस्पृहंरयिम् १ मानोअरातिरीशतदेवस्यमर्त्यस्यच । पर्षितस्याउतद्विषः २ विश्वाउतत्वयावयंधाराउदन्याइव । अतिगाहेमहिद्विषः ३ शुचिःपावकवन्द्योऽग्नेबृहद्विरोचसे । त्वंघृतेभिराहुतः ४ त्वंनोअसिभारताग्नेवशाभिरुक्षभिः । अष्टापदीभिराहुतः ५ द्रुन्नःसर्पिरासुतिःप्रत्नोहोतावरेण्यः । सहसस्पुत्रोअद्भुतः ६ ॥ २८ ॥

वाजयन्निव षट् गृत्समदोऽग्निर्गायत्री ।

८ वाजयन्निवनूरथान्योगाँअग्नेरुपस्तुहि । यशस्तमस्यमीळ्हुषः १ यःसुनीथोददाशुषेऽजुर्योजरयन्नरिम् । चारुप्रतीकआहुतः २ यउश्रियादमेष्वादोषोषसिप्रशस्यते । यस्यव्रतंनमीयते ३ आयःस्वर्णभानुनाचित्रोविभात्यर्चिषा । अञ्जानो

अजरैरभि ४ अत्रिमनुस्वराज्यमग्निमुक्थानिवावृधुः । विश्वाअधिश्रियोदधे ५ अग्नेरिन्द्रस्यसोमस्यदेवानामूतिभिर्वयम् । अरिष्यन्तःसचेमह्यभिष्यामपृतन्यतः ६ ॥ २१ ॥ इति शाकलऋक्संहितायां द्वितीयाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

निहोताजोहूत्रःश्रुधिसैकैन्द्रंविराट्स्थानमृतेन्त्यायोजातःपञ्चोनऋतुःसप्तोनान्त्यात्रिष्टुवध्वर्यवोद्वादशमघदशमवोनवान्त्यात्रिष्टुप्सदस्मैद्वित्रिष्टुवन्तंमातरपायिवयन्तेसनोविराड्रूपाविभ्राजितेपद्ग्रात्रिष्टुवन्तांत्रिकद्रुकेपुचतुष्कमष्ट्याधातिशाक्करमन्त्याष्टिर्वा गणानामेकोनाब्राह्मणस्पत्यंहवार्हस्पत्यावैश्वदेव्यन्त्यास्तु दृष्टलिङ्गाःपञ्चदश्यन्त्येत्रिष्टुभौ ।

निहोता पद् गृत्समदोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ ओम् निहोताहोतृषदनेविदानस्त्वेषोदीदिवाँअसदत्सुदक्षः । अदब्धव्रतप्रमतिर्वसिष्ठःसहस्रंभरःशुचिजिह्वोअग्निः १ त्वंदूतस्त्वमुनःपरस्पास्त्वंवस्य

आवृपभप्रणेता। अग्नेतोकस्यनस्तनेतनूनामप्रयुच्छन्दीद्यद्बोधिगोपाः २ विधेमं तेपरमेजन्मन्नग्नेविधेमस्तोमैरवरेसधस्थे। यस्माद्योनेरुदारिथायजेतंप्रत्वेहवींषि जुहुरेसमिद्धे ३ अग्नेयजस्वहविषायजीयाञ्छ्रुष्टीदेष्णमभिगृणीहिराधः। त्वंह्यसि रयिपतीरयीणांत्वंशुक्रस्यवचसोमनोता ४ उभयंतेनक्षीयतेवसव्यंदिवेदिवेजायं-मानस्यदस्म। कृधिक्षुमन्तंजरितारमग्नेकृधिपतिंस्वपत्यस्यरायः ५ सैनानीकेन सुविदत्रोअस्मेयष्टादेवाँआयजिष्ठःस्वस्ति। अदब्धोगोपाउतनःपरस्पाअग्नेद्युमं-दुतरेवदिदीहि ६ ॥ १ ॥

जोहूत्रः षड् गृत्समदोऽग्निस्त्रिष्टुप्।

१० जोहूत्रोअग्निःप्रथमःपितेवेळस्पदेमनुषायत्समिद्धः। श्रियंवसानोअमृ-तोविचेताममृजेन्यःश्रवस्य१:सवाजी १ श्रूयाअग्निश्चित्रभानुर्हवंमेविश्वाभिर्गी-

भिरमृतोविचेताः । श्यावारथंवहतोरोहिंतावोतारुपाहंचक्रेविभृत्रः २ उत्तानायामजनयन्त्सुषूतंभुवदग्निः पुरुपेशांसुगर्भः । शिरिणायांचिदक्तुनामहोभिरपरीवृतोवसतिप्रचेताः ३ जिघर्म्यग्निंहविषांघृतेनप्रतिक्षियन्तंभुवनानिविश्वा । पृथुंतिरश्चावयसाबृहन्तंव्यचिंष्ठमन्नैरभसंदृशानम् ४आविश्वतःप्रत्यञ्चंजिघर्म्यरक्षसामनसातज्जुषेत । मर्यश्रीःस्पृहयद्वर्णोअग्निर्नाभिमृशेतन्वाजर्भुराणः ५ ज्ञेयाभागंसहसानोवरेणत्वादूतासोमनुवद्वदेम । अनूनमग्निंजुह्वावचस्यामधुपृचंधनसाजोहवीमि ६ ॥ २ ॥

श्रुध्येकविंशतिर्गृत्समद इन्द्रो विराट्स्थाना त्रिष्टुप् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

११ श्रुधीहवमिन्द्रमारिषण्यःस्यामंतेदावनेवसूनाम् । इमाहित्वामूर्जोवर्धयन्तिवसूयवःसिन्धवोनक्षरन्तः१सृजोमहीरिन्द्रयाअपिन्वःपरिष्ठिताअहिनाशूर

पूर्वीः । अमर्त्यंचिद्दासंमन्यमानमवाभिनदुक्थैर्वावृधानः २ उक्थेष्विन्नुशूरयेषु
चाकन्स्तोमेष्विन्द्ररुद्रियेषुच । तुभ्येदेताथासुमन्दसानःप्रवायवेसिस्रतेनशुभ्राः ३
शुभ्रंनुतेशुष्मंवर्धयन्तःशुभंवज्रंबाह्वोर्दधानाः । शुभ्रस्त्वमिन्द्रवावृधानोअस्मे
दासीर्विशःसूर्येणसह्याः ४ गुहाहितंगुह्यंगूळ्हमप्स्वपीवृतंमायिनंक्षियन्तम् । उतो
अपो द्यांतस्तभ्वांसमहन्नहिंशूरवीर्येण ५ ॥ ३ ॥ स्तवानुतइन्द्रपूर्व्यामहान्युत
स्तवामनूतनाकृतानि । स्तवावज्रंबाह्वोरुशन्तंस्तवाहरीसूर्यस्यकेतू ६ हरीनु
तइन्द्रवाजयन्ताघृतश्चुतंस्वारमस्वार्ष्टाम् । विसमनाभूमिरप्रथिष्टारंस्तपर्वतश्चि-
त्सरिष्यन् ७ निपर्वतःसाद्यप्रयुच्छन्त्संमातृभिर्वावशानोअक्रान् । दूरेपारेवाणीं
वर्धयन्तइन्द्रेषितांधमनिंपप्रथन्नि ८ इन्द्रोमहांसिंधुमाशयानंमायाविनंवृत्रम-
स्फुरन्निः । अरेजेतांरोदसीभियानेकनिक्रदतोवृष्णोअस्यवज्रात् ९ अरोरवीद्वृ-

ण्णोअस्यवज्रोऽमानुषंयन्मानुषोनिजूर्वात् । निमायिनोदानवस्यमायाअपादयत्पपिवान्त्सुतस्य १० ॥ ४ ॥ पिबापिबेदिन्द्रशूरसोमंमन्दन्तुत्वामन्दिनःसुतासः । पृणन्तस्तेकुक्षीवर्धयन्त्वित्थासुतःपौरइन्द्रमाव ११ त्वेइन्द्राप्यभूमविप्राधियंवनेमऋतयासपन्तः । अवस्यवोधीमहिप्रशस्तिंसद्यस्तेरायोदावनेस्याम १२ स्यामतेतइन्द्रयेतऊतीअवस्यवऊर्जंवर्धयन्तः । शुष्मिंतमंयंचाकनामदेवास्मेरयिंरासिवीरवन्तम् १३ रासिक्षयंरासिमित्रमस्मेरासिशर्धइन्द्रमारुतंनः । सजोषसोयेचमन्दसानाःप्रवायवःपान्त्यग्रणीतिम् १४ व्यन्त्विन्नुयेषुमन्दसानस्तृपत्सोमंपाहिद्रह्यदिन्द्र । अस्मान्त्सुपृत्स्वातरुत्रावर्धयोद्यांबृहद्भिरर्कैः १५॥५॥ बृहन्तइन्नुयेतेतरुत्रोक्थेभिर्वासुम्नमाविवासान् । स्तृणानासोबर्हिःपस्त्यावत्त्वोताइदिन्द्रवाजमग्मन् १६ उग्रेष्विन्नुशूरमन्दसानस्त्रिकद्रुकेषुपाहि सोममिन्द्र ।

प्रदोधुवच्छ्रश्रुपुषीणानोयाहिहरिभ्यांसुतस्यपीतिम् १७ धिष्वा शवःशूरयेनवृ-
त्रमवाभिनद्दानुमौर्णवाभम् । अपावृणोर्ज्योतिरार्यायनिसव्यतःसादिदस्युरिन्द्र
१८ सनेमयेतंऊतिभिस्तरन्तोविश्वाःस्पृधआर्येणदस्यून् । अस्मभ्यंतत्त्वाष्ट्रंवि-
श्वरूपमरन्धयःसाख्यस्यत्रितायं १९ अस्यसुवानस्यमन्दिनस्त्रितस्यन्यर्बुदंवावृ-
धानोअस्तः । अवर्तयत्सूर्योनचक्रंभिनद्वलमिन्द्रोअङ्गिरस्वान् २० नूनंसातेप्रति-
वरंजरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृहद्वदेम
विदथेसुवीराः २१ ॥ ६ ॥ इति शाकलकसंहितायां द्वितीये मण्डलेप्रथमोऽनुवाकः॥ १॥

यो जातः पञ्चदश गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१२ योजातएवप्रथमोमनस्वान्देवोदेवान्क्रतुनापर्यभूषत् । यस्यशुष्माद्रो-
दसीअभ्यसेतांनृम्णस्यमह्नासजनासइन्द्रः १ यःपृथिवींव्यथमानामदृंहद्यःपर्व-

तान्यकुपिताँअरंम्णात्।योअन्तरिक्षंविममेवरीयोयोद्यामस्तभ्नात्सजंनासइन्द्रः २
योहत्वाहिमरिणात्सप्तसिन्धून्योगाउदाजंदपधावलस्यं । योअश्मनोरन्तरग्निंज
जानंसंवृक्समत्सुसजंनासइन्द्रः ३ येनेमाविश्वाच्यवंनाकृतानियोदासंवर्णमधं-
रंगुहाकः।श्वघ्नीवयोजिगीवाँल्लक्षमादंदर्यःपुष्टानिसजंनासइन्द्रः ४यंस्मापृच्छन्ति
कुहसेतिघोरमुतेमाहुर्नैषोअस्तीत्येनम् । सोअर्यःपुष्टीर्विजइवामिनातिश्रदंस्मै
धत्तसजंनासइन्द्रः ॥ ५ ॥ ७॥ योरध्रस्यंचोदितायःकृशस्ययोब्रह्मणोनाधमान-
स्यकीरेः। युक्तग्राव्णोयोऽविितासुशिप्रःसुतसोमस्यसजंनासइन्द्रः ६यस्याश्वांसः
प्रदिशियस्यगावोयस्यग्रामायस्यविश्वेरथांसः । यःसूर्यंयउषसंजजानयो
अपांनेतासजंनासइन्द्रः ७ यंक्रन्दंसीसंयतीविह्वयेतेपरेऽवरउभयाअमित्राः ।
समानंचिद्रथमातस्थिवांसानानाहवेतेसजंनासइन्द्रः ८यस्मान्नऋतेविजयन्तेज-

नासोयंयुध्यमानाअवसेहवन्ते । योविश्वस्यप्रतिमानंबभूवयोअच्युतच्युत्सजं-
नासइन्द्रः ९ यःशश्वतोमह्येनोदधानानमन्यमानाञ्छर्वाजघान । यःशर्धते
नानुददातिशृध्यांयोदस्योर्हन्तासजनासइन्द्रः १०॥८॥ यःशम्बरंपर्वतेषुक्षियन्तं
चत्वारिंश्यांशरद्यन्वविन्दत् । ओजायमानंयोअहिंजघानदानुंशयानंसजनास
इन्द्रः ११ यःसप्तरश्मिर्वृषभस्तुविष्मानवासृजत्सर्तवेसप्तसिन्धून् । योरौहिण-
मस्फुरद्वज्रबाहुर्द्यामारोहन्तंसजनासइन्द्रः १२ द्यावाचिदस्मैपृथिवीनमेतेशुष्मा-
च्चिदस्यपर्वताभयन्ते । यःसोमपानिचितोवज्रबाहुर्योवज्रहस्तःसजनास
इन्द्रः १३ यःसुन्वन्तमवतियःपचन्तंयःशंसन्तंयःशशमानमूती । यस्यब्रह्मवर्धनं
यस्यसोमोयस्येदंराधःसजनासइन्द्रः १४ यःसुन्वतेपचतेदुध्रआचिद्वाजंदर्दर्षि
सकिलासिसत्यः । वयंतइन्द्रविश्वहप्रियासःसुवीरासोविदथमावदेम १५॥९॥

तान्प्रकुंपिताँ अरंम्णात् । योअन्तरिंक्षंविममेवरीयोयोद्यामस्तभ्नात्सजनासइन्द्रः २
योहत्वाहिमरिंणात्सप्तसिन्धून्योगाउदाजदपधावलस्य । योअश्मनोरन्तरग्निंज
जानसंवृक्समत्सुसजनासइन्द्रः ३ येनेमाविश्वाच्यवनाकृतानियोदासंवर्णमधं-
रंगुहाकः । श्वघ्नीवयोजिगीवाँल्लक्षमाददर्यःपुष्टानिसजनासइन्द्रः ४ यंस्मापृच्छन्ति
कुहसेतिघोरमुतेमाहुर्नैषोअस्तीत्येनम् । सोअर्यःपुष्टीर्विजइवामिनातिश्रदस्मै
धत्तसजनासइन्द्रः ॥ ५ ॥ ७ ॥ योरध्रस्यचोदितायःकृशस्ययोब्रह्मणोनाधमान-
स्यकीरेः । युक्तग्राव्णोयोऽवितासुशिप्रःसुतसोमस्यसजनासइन्द्रः ६ यस्याश्वासः
प्रदिशियस्यगावोयस्यग्रामायस्यविश्वेरथासः । यःसूर्यंयउषसंजजानयो
अपांनेतासजनासइन्द्रः ७ यंक्रन्दसीसंयतीविह्वयेतेपरेऽवरउभयाअमित्राः ।
समानंचिद्रथमातस्थिवांसानानाहवेतेसजनासइन्द्रः ८ यस्मान्नऋतेविजयन्तेज-

ईशिपेसास्युक्थ्यः ६ यःपुष्पिणीश्चप्रस्वश्चधर्मणाधिदानेव्यं१वनीरधारयः ।
यश्चासमाअजनोदिद्युतोदिवउरुरूर्वाँअभितःसास्युक्थ्यः ७ योनार्मरंसहवसु
निहन्तवेपृक्षायचदासवेशायचावहः । ऊर्जयन्त्याअपरिविष्टमास्यमुतैवाद्यपुरु-
कृत्सास्युक्थ्यः ८ शतंवायस्यदशसाकमाद्यएकस्यश्रुष्टौयद्धचोदमाविथ । अर-
ज्जौदस्यून्त्समुनब्दभीतयेसुप्राव्यौअभवःसास्युक्थ्यः ९ विश्वेदनुरोधनाअस्य
पौंस्यंददुरस्मैदधिरेकृत्वेधनम् । षळस्तभ्नाविष्टिरःपञ्चसंदृशःपरिपरोअभवःसा-
स्युक्थ्यः १० ॥ ११ ॥ सुप्रवाचनंतववीरवीर्यं१यदेकेनक्रतुनाविन्दसेवसु ।
जातूष्ठिरस्यप्रवयःसहस्वतोयाचकर्थसेन्द्रविश्वास्युक्थ्यः ११ अरमयःसरपस-
स्तरायकंतुर्वीतयेचवय्यायचस्रुतिम् । नीचासन्तमुदनयःपरावृजंप्रान्धंश्रोणं

ऋतुस्त्रयोदश गृत्समद इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१३ ऋतुर्जनित्री तस्या अपस्परि मक्षू जात आविशद्यासु वर्धते । तदाहना अभवत्पिप्युषी पयोंऽशोः पीयूषं प्रथमं तदुक्थ्यम् १ सध्रीमा यन्ति परि बिभ्रतीः पयो विश्वप्स्न्याय प्र भरन्त भोजनम् । समानो अध्वा प्रवतामनुष्यदे यस्ताकृणोः प्रथमं सास्युक्थ्यः २ अन्वेको वदति यद्ददाति तद्रूपा मिनन्तदपा एक ईयते । विश्वा एकस्य विनुदस्तितिक्षते यस्ताकृणोः प्रथमं सास्युक्थ्यः ३ प्रजाभ्यः पुष्टिं विभजन्त आसते रयिमिव पृष्ठं प्रभवन्तमायते । असिन्वन्दंष्ट्रैः पितुरत्ति भोजनं यस्ताकृणोः प्रथमं सास्युक्थ्यः ४ अधाकृणोः पृथिवीं संदृशे दिवे यो धौतीनामहिहन्नारिणक्पथः । तं त्वा स्तोमेभिरुदभिर्न वाजिनं देवं देवा अजनन्सास्युक्थ्यः ५ ॥ १० ॥ यो भोजनं च दयसे च वर्धनमार्द्रादा शुष्कं मधुमद्दुदोहिथ । स शेवधिं नि दधिषे विवस्वति विश्वस्यैक

यँवोयःशतंशम्बंरस्यपुरोंविभेदाश्मंनेवपूर्वीः । योवर्चिनंःशतमिन्द्रंःसहस्रंमपा-
वंपद्भरंतासोमंमस्मै ६ ॥ १३ ॥ अध्वंर्यवोयःशतमासहस्रंभूम्यांउपस्थेऽवं-
पज्जघन्वान् । कुत्संस्यायोरंतिथिग्वस्यंवीरान्न्यावृंणग्भरंतासोमंमस्मै ७ अध्वं-
र्यवोयन्नंरःकामयांध्वेश्रुष्टीवहंन्तोनशथातदिन्द्रे । गभंस्तिपूतंभरतश्रुतायेन्द्रांय
सोमंयज्यवोजुहोत ८ अध्वंर्यवःकर्तंनाश्रुष्टिमंस्मैवनेनिपूंतंवनउन्नंयध्वम् । जु-
षाणोहस्त्यंमभिवांवशेवइन्द्रांयसोमंमदिरंजुंहोत ९ अध्वंर्यवःपयसोधर्यथागोः
सोमेंभिरींपृणताभोजमिन्द्रंम् । वेदाहमंस्यनिभृंतंमएतद्दित्संन्तंभूयोयजतश्चि-
केत १० अध्वंर्यवोयोदिव्यस्यवस्वोयःपार्थिवस्यक्षम्यंस्यराजा । तमूर्दंरंनपृंणता
यवेनेन्द्रंसोमेंभिस्तदपोंवोअस्तु ११ अस्मभ्यंतद्वंसोदानायराधःसमंर्थयस्ववहुते
वसव्यंम् । इन्द्रयच्चित्रंश्रंवस्याअनुद्यून्बृहद्वंदेमविदथेंसुवीरांः १२ ॥ १४ ॥

श्रवयन्तास्युकथ्यः १२ अस्मभ्यंतद्वसोदानायराधःसमर्थयस्वबहुतेवसव्यम् । इन्द्रयच्चित्रंश्रवस्याअनुद्यून्बृहद्वदेमविदथेसुवीराः १३ ॥ १२ ॥

अध्वर्यवो द्वादश गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१४ अध्वर्यवोभरतेन्द्रायसोममामत्रेभिःसिञ्चतामद्यमन्धः । कामीहिवीरः सदमस्यपीतिंजुहोतवृष्णेतदिदेषवष्टि १ अध्वर्यवोयोअपोवव्रिवांसंवृत्रंजघानाशन्येववृक्षम् । तस्माएतंभरततद्वशायँएषइन्द्रोअर्हतिपीतिमस्य २ अध्वर्यवोयोदृभीकंजघानयोगाउदाजदपहिवलंवः । तस्माएतमन्तरिक्षेनवातमिन्द्रंसोमैरोर्णुतजूर्नवस्त्रैः ३ अध्वर्यवोयउरणंजघाननवचख्वांसंनवतिंचबाहून् । योअर्बुदमवनीचाबबाधेतमिन्द्रंसोमस्यभृथेहिनोत ४ अध्वर्यवोयःस्वश्नंजघानयःशुष्णमशुषंयोव्यंसम् । यःपिप्रुंनमुचिंयोरुधिक्रांतस्माइन्द्रायान्धसोजुहोत ५ अध्व-

तिष्ठत्परावृक् । प्रतिश्रोणःस्थाद्व्यं१नगंचष्टसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ७ भिनद्व-
लमङ्गिरोभिर्गृणानोविपर्वतस्यदृंहितान्यैरत्। रिणग्रोधांसिकृत्रिमाण्येषांसोमस्य
तामदइन्द्रश्चकार ८ स्वप्नेनाभ्युप्याचुमुरिंधुनिंचजघन्थदस्युंप्रदभीतिमावः ।
रम्भीचिदत्रविविदेहिरण्यंसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ९ नूनंसातेप्रतिवरंजरित्रेदु-
हीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृहद्वदेमविदथे
सुवीराः १०॥ १६ ॥

प्र वो नव गृत्समद इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१६ प्रवःसतांज्येष्ठतमायसुष्टुतिमग्नाविवसमिधानेहविर्भरे । इन्द्रमजुर्यंज-
रयन्तमुक्षितंसनाद्युवानमवसेहवामहे १ यस्मादिन्द्राद्बृहतःकिंचनेमृतेविश्वा-
न्यस्मिन्त्संभृताधिवीर्या । जठरेसोमंतन्वीसहोमहोहस्तेवज्रंभरतिशीर्षणि-

म घ दश गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१५ प्रघान्वस्यमहतोमहानिसत्यासत्यस्यकरणानिवोचम् । त्रिकद्रुकेष्व-पिवत्सुतस्यास्यमदेअहिमिन्द्रोजघान १ अवंशेद्यामस्तभायद्बृहन्तमारोदसीअपृ-णदन्तरिक्षम् । सधारयत्पृथिवींपप्रथच्चसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार २ सद्मेवप्राचो विमिमायमानैर्वज्रेणखान्यतृणन्नदीनाम् । वृथासृजत्पथिभिर्दीर्घयाथैःसोमस्य तामदइन्द्रश्चकार ३ सप्रवोळ्हन्परिगत्यादभीतेर्विश्वमधागायुधमिद्धेअग्नौ । संगो-भिरश्वैरसृजद्रथेभिःसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ४ सईंमहींधुनिमेतोररम्णात्सोअ-स्नातॄनपारयत्स्वस्ति । तउत्स्नायरयिमभिप्रतस्थुःसोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ५ ॥ १५ ॥ सोदञ्चंसिन्धुमरिणान्महित्वावज्रेणानउषसःसंपिपेष । अजवसोजवि-नीभिर्विवृश्चन्त्सोमस्यतामदइन्द्रश्चकार ६ सविद्वाँअपगोहंकनीनामाविर्भवन्नुद-

प्रतिवरंजरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोवृहद्वदेमविदथेसुवीराः ९ ॥ १८ ॥

तदस्मै नव गृत्समद इन्द्रो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

१७ तदस्मैनव्यमङ्गिरस्वदर्चतशुष्मायदस्यप्रत्नथोदीरते । विश्वायद्गोत्रासहसापरीवृतामदेसोमस्यदृंहितान्यैरयत् १ सभूतुयोहप्रथमायधायसओजोमिमानोमहिमानमातिरत् । शूरोयोयुत्सुतन्वंपरिव्यतशीर्षणिद्यांमहिनाप्रत्यमुञ्चत २ अधाकृणोःप्रथमंवीर्यंमहद्यदस्याग्रेब्रह्मणाशुष्ममैरयः । रथेष्ठेनहर्यश्वेनविच्युताःप्रजीरयःसिस्रतेसध्र्यं१क्पृथक् ३ अधायोविश्वाभुवनाभिमज्मनेशानकृत्प्रवयाअभ्यवर्धत । आद्रोदसीज्योतिषावह्निरातनोत्सीव्यंतमांसिदुधितासमव्ययत् ४ सप्राचीनान्पर्वतान्दृंहदोजसाधराचीनमकृणोदपामपः । अधास्य-

क्रतुम् २ नक्षोणीभ्यांपरिभ्वेतइन्द्रियंनसंसमुद्रैःपर्वतैरिन्द्रतेरथः । नतेवज्रमन्वं-
श्नोतिकश्चनयदाशुभिः पतसियोजनापुरु ३ विश्वेह्यस्मैयजतायधृष्णवेक्रतुंभ-
रन्तिवृषभायसश्चते । वृषायजस्वहविषाविदुष्टरःपिबेन्द्रसोमंवृषभेणभानुना ४
वृष्णःकोशःपवतेमध्वऊर्मिर्वृषभान्नायवृषभायपातवे। वृषणाध्वर्यूवृषभासोअद्र-
योवृषणंसोमंवृषभायसुष्वति ५ ॥ १७ ॥ वृषातेवज्रउततेवृषारथोवृषणाहरीवृष-
भाण्यायुधा । वृष्णोमदस्यवृषभत्वमीशिषइन्द्रसोमस्यवृषभस्यतृष्णुहि ६ प्रते
नावंनसमनेवचस्युवंब्रह्मणायामिसवनेषुदाधृषिः । कुविन्नोअस्यवचसोनिबोधि-
षदिन्द्रमुत्संनवसुनःसिचामहे ७ पुरासंबाधादभ्याववृत्स्वनोधेनुर्नवत्संयवसस्य
पिप्युषी । सकृत्सुतेसुमतिभिःशतक्रतोसंपत्नीभिर्नवृषणोनसीमहि ८ नूनंसाते

ता।अन्यस्यागर्भमन्यऊंजनन्तसोअन्येभिःसचतेजेन्योवृषा २हरीनुकंरथइन्द्रस्य
योजमायैसूक्तेनवचसानवेन। मोपुत्वामत्रेब्रहवोहिविप्रानिरीरमन्यजमानासो
अन्ये ३ आद्वाभ्यांहरिभ्यामिन्द्रयाह्याचतुर्भिरापड्भिर्हूयमानः। आष्टाभिर्दशभिः
सोमपेयमयंसुतःसुमखमामृधस्कः ४ आविंशत्यात्रिंशतायाह्यर्वाङाचत्वारिं-
शताहरिभिर्युजानः।आपञ्चाशतासुरथेभिरिन्द्राषष्ट्यासंप्तत्यासोमपेयम् ५॥२१
आशीत्यानंवत्यायाह्यर्वाङाशतेनहरिभिरुह्यमानः। अयंहितेशुनहोत्रेषुसोमइन्द्र
त्वायापरिषिक्तोमदाय ६ममब्रह्मेन्द्रयाह्यच्छाविश्वाहरीधुरिधिष्वारथस्य।पुरुत्राहि
विहव्योबभूथास्मिञ्छूरसवनेमादयस्व ७ नमइन्द्रेणसख्यंवियोषदस्मभ्यमस्यद-
क्षिणादुहीत।उपज्येष्ठेवरूथेगभस्तौप्रायेप्रायेजिगीवांसःस्याम ८ नूनंसातेप्रतिवरं

त्पृथिवींविश्वधायसमस्तभ्नान्मायया द्यामवस्रसः ५ ॥ १९ ॥ सास्माअरंबाहुभ्यांयंपिताकृणोद्विश्वस्मादाजनुषोवेदसस्परि । येनापृथिव्यांनिक्रिविंशयध्यैवज्रेणहत्व्यवृणक्तुविष्वणिः ६ अमाजूरिवपित्रोःसचासतीसमानादासदसस्त्वामियेभगम् । कृधिप्रकेतमुपमास्याभरदद्धिभागंतन्वोयेनमामहः ७ भोजं त्वामिन्द्रवयंहुवेमददिष्ट्वमिन्द्रापांसिवाजान् । अविड्ढीन्द्रचित्रयानऊतीकृधिवृषन्निन्द्रवस्यसोनः ८ नूनंसातेप्रतिवरंजरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ९ ॥ २० ॥

मातनेव गृत्समद इन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

१८प्रातारथोनवोयोजिसास्मिश्वतुर्युगस्त्रिकशःसप्तरश्मिः।दशारित्रोमनुष्यःस्वर्षाःसइष्टिभिर्मतिभीरंह्योभूत् १सास्माअरंप्रथमंसद्वितीयमुतोतृतीयंमनुषःसहो-

न्धयत्सुदिव्ःसारथये़शुष्णमशुपंकुयवंकुत्साय । दिवोदासायनवतिंचनवेन्द्रःपु-
रो्व्यैरच्छम्बंरस्य ६ एवातंइन्द्रोचथमहेमश्रवस्यानत्मनावाजयन्तः । अश्या-
मतत्साप्तमाशुषाणाननमोवधरदेवस्यपीयोः ७ एवातेगृत्समदाःशूरमन्मावस्य-
वोनवयुनानितक्षुः । ब्रह्मण्यन्तंइन्द्रतेनवीयइषमूर्जंसुक्षितिंसुम्नमंश्युः ८ नूनंसा
तेप्रतिवरंजरित्रेदुहीयदिंन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधग्भगोनोबृ-
हद्वदेमविदथेसुवीराः ९ ॥ २४ ॥

वयं ते नव गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२०वयंतेवयइन्द्रविद्धिषुणःप्रभंरामहेवाजयुर्नरथम् । विपन्यवोदीध्यतोमनीषा-
सुम्नमियंक्षन्तस्त्वावंतोनॄन् १ त्वंनंइन्द्रत्वाभिरूतीत्वांयतोअंभिष्टिपासिज-
नान् । त्वमिनोदाशुषोवरूतेत्थाधीरभियोनक्षतित्वा २ सनोयुवेन्द्रोजोहूत्रःस-

जारित्रेदुंहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी । शिक्षांस्तोतृभ्योमातिधुग्भगोनोबृहद्वदेमवि-
दथेसुवीराः १ ॥ २२ ॥

अपाय्ये नव गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११ अपाय्यस्यान्धसोमदायमनीषिणःसुवानस्यप्रयसः। यस्मिन्निन्द्रःप्रदिवि वावृधानओकोदधेब्रह्मण्यन्तश्चनरः १ अस्यमन्दानोमध्वोवज्रहस्तोऽहिमिन्द्रो अर्णोवृतंविवृश्चत् । प्रयद्वयोनस्वसराण्यच्छाप्रयांसिचनदीनांचक्रमन्त २ समाहि-नइन्द्रोअर्णोअपांप्रैरयदहिहाच्छासमुद्रम् । अजनयत्सूर्यंविदद्गाअक्तुनाह्नांवयुनानि साधत् ३ सोअप्रतीनिमनवेपुरूणीन्द्रोदाशद्दाशुषेहन्तिवृत्रम् । सद्योयोनृभ्यो अतसाय्योभूत्पस्पृधानेभ्यःसूर्यस्यसातौ ४ सस्तुन्वतइन्द्रःसूर्यमादेवोरिणङ्मर्त्याय स्तवान् । आयद्रयिंगुहदवद्यमस्मैभरदंशंनैतशोदशस्यन् ५ ॥ २३ ॥ सर-

विश्वजिते षड् गृत्समद इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

२१ विश्वजितेधनजितेस्वर्जितेसत्राजितेनृजितउर्वराजिते । अश्वजितेगोजितेअब्जितेभरेन्द्रायसोमंयजतायहर्यतम् १ अभिभुवेऽभिभङ्गायवन्वतेऽषाह्लायसहमानायवेधसे । तुविग्रयेवह्नयेदुष्टरीतवेसत्रासाहेनमइन्द्रायवोचत २ सत्रासाहोजनभक्षोजनंसहश्च्यवनोयुध्मोअनुजोषमुक्षितः । वृतञ्चयःसहुरिर्विक्ष्वारितइन्द्रस्यवोचंप्रकृतानिवीर्या ३ अनानुदोवृषभोदोधतोवधोगम्भीरऋष्वोअसमष्टकाव्यः । रध्रचोदःश्नथनोवीळितःस्पृथुरिन्द्रःसुयज्ञउषसःस्वर्जनत् ४ यज्ञेनगातुमप्तुरोविविद्रिरेधियोहिन्वानाउशिजोमनीषिणः । अभिस्वरानिषदागाअवस्यवइन्द्रेहिन्वानाद्रविणान्याशत ५ इन्द्रश्रेष्ठानिद्रविणानिधेहिचित्तिंदक्षस्यसुभगत्वमस्मे । पोषंरयीणामरिष्टिंतनूनांस्वाद्मानंवाचःसुदिनत्वमह्नाम् ६ ॥ २७ ॥

खांग्निवोनरामंस्तुपाता । यःशंसन्तंयःशशमानमूतीपचन्तंचस्तुवन्तंचप्रणेर्पत् ३ तमुंस्तुपइन्द्रंतंगृणीषेयस्मिन्पुरावांवृधुःशाशदुश्च । सवस्वःकामंपीपरदियानोब्रंह्मण्यतोनूतनस्यायोः ४ सोअङ्गिरसामुचथाजुजुष्वान्ब्रह्मांतूतोदिन्द्रोगातुमिष्णन् । मुष्णन्नुपसःसूर्येणस्तवानश्वस्यचिच्छिश्नथत्पूर्व्याणि ५ ॥ २५ ॥
सहश्रुतइन्द्रोनामंदेवऊर्ध्वोभुवन्मनुषेदस्मतमः । अवंप्रियमंर्शसानस्यंसाह्वाञ्छिरोभरद्दासस्यंस्वधावान् ६ सवृत्रहेन्द्रःकृष्णयोनीःपुरंदरोदासीरैरयुद्वि । अजनयन्मनंवेक्षामपश्चंसत्राशंसंयजमानस्यतूतोत् ७ तस्मैतवस्यं१मनुंदायिसत्रेन्द्रायदेवेभिरर्णसातौ । प्रतियदस्यवज्रंबाह्वोर्धुर्हत्वीदस्यून्पुरआयसीर्नितारीत् ८ नूनंसातेप्रतिवरंजरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनीं । शिक्षास्तोतृभ्योमातिधुग्भगोनोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ९ ॥ २६ ॥

गणानां त्वैकोनविंशतिर्गृत्समदो जगती । सर्वा लिङ्गोक्तदेवताः । पञ्चदश्यन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

२३ गणानांत्वागणपतिंहवामहेकविंकवीनामुपमश्रवस्तमम् । ज्येष्ठराजं ब्रह्मणांब्रह्मणस्पतआनंःशृण्वन्नूतिभिःसीदसादंनम् १ देवाश्चित्तेअसुर्यप्रचेतसो बृहस्पतेयज्ञियंभागमानशुः । उस्राइवसूर्योज्योतिषामहोविश्वेषामिज्जनिताब्रह्मणामसि २ आविबाध्यापरिरापस्तमांसिचज्योतिष्मन्तंरथमृतस्यतिष्ठसि।बृहस्पतेभीममंमित्रदम्भंनंरक्षोहणंगोत्रभिदंस्वर्विदंम् ३ सुनीतिभिर्नयसित्रायसेजनंयस्तुभ्यंदाशान्नतमंहोअश्नवत् । ब्रह्मद्विषस्तपनोमन्युमीरंसिबृहस्पतेमहितत्ते महित्वनम् ४ नतमंहोनदुरितंकुतश्चननारातयस्तितिरुर्नद्वयाविनः । विश्वाइदस्माध्वरसोविबाधसेयंसुगोपारक्षसिब्रह्मणस्पते ५ ॥ २१ ॥ त्वंनोगोपाःपथिकृद्विचक्षणस्तवंव्रतायंमतिभिर्जरामहे । बृहस्पतेयोनोअभिह्वरोदधेस्वातंमर्मर्तुदु-

त्रिकद्रुकेषु चतुष्कं गृत्समद इन्द्रोऽतिशक्करी । प्रथमाष्टिः । चतुर्थ्यष्टिर्वा ।

२२ त्रिकंद्रुकेषुमहिषोयवाशिरंतुविशुष्मस्तृपत्सोममपिबद्विष्णुनासुतंयथा-वशत् । सईंममादमहिकर्मकर्तवेमहामुरुंसैनंसश्चद्देवोदेवंसत्यमिन्द्रंसत्यइन्दुः १ अधत्विषीमाँअभ्योजसाक्रिविंयुधाभवदारोदसीअपृणदस्यमज्मनाप्रवावृधे। अधत्तान्यंजठरेप्रेमरिच्यतसैनंसश्चद्देवोदेवंसत्यमिन्द्रंसत्यइन्दुः २ साकंजातःक्रतुना-साकमोजसाववक्षिथसाकंवृद्धोवीर्यैःसासहिर्मृधोविचर्षणिः । दाताराधःस्तुवते काम्यंवसुसैनंसश्चद्देवोदेवंसत्यमिन्द्रंसत्यइन्दुः ३ तवत्यन्नर्यंनृतोऽपइन्द्रप्रथमंपूर्व्यंदिविप्रवाच्यंकृतम् । यद्देवस्यशवसाप्रारिणाअसुंरिणन्नपः । भुवद्विश्वमभ्या-देवमोजसाविदादूर्जंशतक्रतुर्विदादिषम् ४ ॥ २८ ॥ इति शाकलकसंहितायां द्वितीये मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

गणानां त्वैकोनविंशतिर्गृत्समदो जगती । सर्वा लिङ्गोक्तदेवताः । पञ्चदश्यन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

२३ गणानांत्वागणपंतिंहवामहेकविंकवीनामुपमश्रंवस्तमम् । ज्येष्ठराजं ब्रह्मंणांब्रह्मणस्पतआनंःशृण्वन्नूतिभिंःसीदसादंनम् १ देवाश्चिंत्तेअसुर्यप्रचेतसो बृहस्पतेयज्ञियंभागमांनशुः । उस्राइंवसूर्योज्योतिंषामहोविश्वेषामिज्जंनिताब्र- ह्मंणामसि २ आविबाध्यांपरिरापस्तमांसिचुज्योतिंष्मन्तंरथमृतस्यंतिष्ठसि।बृह- स्पतेभीममंमित्रदम्भंनंरक्षोहणंगोत्रभिदंस्वर्विदंम् ३ सुनीतिभिंर्नयसित्रायसेज नंयस्तुभ्यंदाशान्नतमंहोअश्नवत् । ब्रह्मद्विषस्तपंनोमन्युमीरसिबृहस्पतेमहितत्ते महित्वनम् ४ नतमंहोनदुरितंकुतंश्चननारांतयस्तितिरुर्नद्वयाविनः । विश्वाइदं- स्माध्वरसोविबांधसेयंसुंगोपारक्षंसिब्रह्मणस्पते ५ ॥ २१ ॥ त्वंनोंगोपाःपंथिकृ- द्विचक्षणस्तवंव्रतायंमतिभिंर्जरामहे । बृहस्पतेयोनोअभिह्वरोंदधेस्वातंमर्मर्तुदु-

च्छुनाहरस्वती ६ उतवायोनोमर्चयादनागसोऽरातीवामर्तःसानुकोवृकः। बृहस्पतेअपतंवर्तयापथःसुगंनोअस्यैदेववीतयेकृधि ७ त्रातारंत्वातनूनांहवामहेऽवस्पर्तरधिवक्तारमस्मयुम्। बृहस्पतेदेवनिदोनिबर्हययमादुरेवाउत्तरंसुम्नमुन्नशन् ८ त्वयावयंसुवृधाब्रह्मणस्पतेस्पार्हावसुमनुष्याददीमहि। यानोदूरेतळितोयाअरातयोऽभिसन्तिजम्भयाताअनप्नसः ९ त्वयावयमुत्तमंधीमहेवयोबृहस्पतेपप्रिणासस्निनायुजा। मानोदुःशंसोअभिदिप्सुरीशतप्रसुशंसामतिभिस्तारिषीमहि १० ॥ ३० ॥ अनानुदोवृषभोजग्मिराहवंनिष्टप्ताशत्रुंपृतनासुसासहिः। असिसत्यऋणयाब्रह्मणस्पतउग्रस्यचिद्दमिताविळुहर्षिणः ११ अदेवेनमनसायोरिषण्यतिशासामुग्रोमन्यमानोजिघांसति। बृहस्पतेमाप्रणक्तस्यनोवधोनिकर्ममन्युंदुरेवस्यशर्धतः १२ भरेषुहव्योनमसोपसद्योगन्तावाजेषुसनिताधनंधनम्।

विश्वाइदुर्योअभिदिप्स्वो३मृधोवृहस्पतिर्विववर्हारथाँइव १३ तेजिष्ठयातपनी रक्षसस्तपयेत्वानिदेदधिरेदृष्टवीर्यम् । आविस्तत्कृष्वयदसत्तउक्थ्यं१वृहस्पतेवि परिरापोअर्दय १४ वृहस्पतेअतियदर्योअर्हाद्युमद्विभातिक्रतुमज्जनेषु । यद्दी-दयच्छवसऋतप्रजाततदस्मासुद्रविणंधेहिचित्रम् १५ ॥ ३१ ॥ मानःस्तेनेभ्यो येअभिद्रुहस्पदेनिरामिणोरिपवोऽन्नेषुजागृधुः । आदेवानामोहतेविव्रयोहृदिवृह-स्पतेनपरःसाम्नोविदुः १६ विश्वेभ्योहित्वाभुवनेभ्यस्परित्वष्टाजनत्साम्नःसाम्नः कविः । सऋणचिदृणयाब्रह्मणस्पतिर्द्रुहोहन्तामहऋतस्यधर्तरि १७ तवश्रिये व्यजिहीतपर्वतोगवांगोत्रमुदसृजोयदङ्गिरः । इन्द्रेणयुजातमसापरीवृतंवृहस्पते निरपामौब्जोअर्णवम् १८ब्रह्मणस्पतेत्वमस्ययन्तासूक्तस्यबोधितनयंचजिन्व ।

विश्वंतद्भद्रंयदवन्तिदेवाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः १८ ॥ ३२ ॥ इति शाकलकसंहितायां द्वितीयाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

सेमांषोळशान्त्यात्रिष्टुब्द्वादशीचसैन्द्रीचेन्धानःपञ्चजागतंत्वृजुश्चतुष्कामिमागिरऽयूनाकूर्मोगात्सैमदोहि वादित्यमिदमेकादशवारुणमुपान्त्याटुःस्वप्ननाशिनीधृतव्रतावैमप्तवैश्वदेवमृतमेकादशजगत्यन्तंपष्ठयैन्द्रा सोमीसरस्वतित्वापितिसारस्वतोऽर्धर्चोयोनोवार्हस्पत्यातंवोमारुत्यस्माकंसप्तवैश्वदेवं त्रिष्टुबन्तमस्यमेऽष्टौजागतंश्यनुष्टुबन्तंद्यावापृथिव्येकाद्रैण्न्यौत्वाष्ट्रयौवाद्वेद्वेराकासिनीवाल्योरन्त्यालिङ्गोक्तदेवतातेपश्चेनारौद्रंधारावरामारुतंत्रिष्टुबन्तमुपेनपोनप्त्रीयंतुभ्यंपळृतव्यंतुजागतंतु ॥

सेमां षोडश गृत्समदो ब्रह्मणस्पतिर्जगती । द्वादश्या इन्द्रश्च । द्वादशीषोडश्यौ त्रिष्टुभौ ।

२४ ॐम् सेमामविड्ढिप्रभृतिंयईशिषेऽयाविधेमनवयामहागिरा । यथानोमीढ्वान्स्तवतेसखातवबृहस्पतेसीषधःसोतनोमतिम् १ योनन्त्वान्यनमन्न्योजसो-

तादर्दर्मन्युनाशम्बराणिवि । प्राच्यावयदच्युताब्रह्मणस्पतिराचाविशद्वसुमन्तंवि
पर्वतम् २ तद्देवानांदेवतमायकर्त्वमश्रथ्नन्दृळ्हाव्रदन्तवीळिता । उद्गाआजदभि-
नद्ब्रह्मणावलमगूहत्तमोव्यचक्षयत्स्वः ३ अश्मास्यमवतंब्रह्मणस्पतिर्मधुधार-
मभियमोजसातृणत् । तमेवविश्वेपपिरेस्वर्दृशोबहुसाकंसिसिचुरुत्समुद्रिणम्
४ सनाताकाचिद्भुवनाभवीत्वामाद्भिःशरद्भिर्दुरोवरन्तवः । अयतन्ताचरतोअ-
न्यदन्यदिद्याचकारवयुनाब्रह्मणस्पतिः ५ ॥ १ ॥ अभिनक्षन्तोअभियेतमान
शुर्निधिंपणीनांपरमंगुहाहितम् । तेविद्वांसःप्रतिचक्ष्यानृतापुनर्यतउआयन्तदु-
दीयुराविशम् ६ ऋतावानःप्रतिचक्ष्यानृतापुनरातआतस्थुःकवयोमहस्पथः ।
तेबाहुभ्यांधमितमग्निमश्मनिनकिःषोअस्त्यरणोजहुर्हितम् ७ ऋतज्येनक्षिप्रेण
ब्रह्मणस्पतिर्यत्रवष्टिप्रतदश्नोतिधन्वना । तस्यसाध्वीरिषवोयाभिरस्यतिनृच-

क्षंसोहृशयेकर्णयोनयः ८ ससेनयःसविनयःपुरोहितःससुष्टुतःसयुधिब्रह्मणस्प-
तिः । चाक्ष्मोयद्वाजंभरतेमतीधनादित्सूर्यस्तपतितप्यतुर्वृथा ९ विभुप्रभुप्रथमं
मेहनावतोवृहस्पतेःसुविदत्राणिराध्या । इमासातानिवेन्यस्यवाजिनोयेनजना
उभयेभुञ्जतेविशः १० ॥ २ ॥ योऽवरेवृजनेविश्वथाविभुर्महामुरण्वःशवसा
ववक्षिथ । सदेवोदेवान्प्रतिपप्रथेपृथुविश्वेदुतापरिभूर्ब्रह्मणस्पतिः ११ विश्वंसत्यं
मघवानायुवोरिदापश्चनप्रमिनन्तिव्रतंवाम् । अच्छेन्द्राब्रह्मणस्पतीहविर्नोऽन्नं
युजेववाजिनाजिगातम् १२ उताशिष्ठाअनुशृण्वन्तिवह्नयःसभेयोविप्रोभरते
मतीधना । वीळुद्वेषाअनुवशऋणमाददिःसहवाजीसमिथेब्रह्मणस्पतिः १३
ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथावशंसत्योमन्युर्महिकर्माकरिष्यतः । योगाउदाजत्सदिवेवि
चाभजन्महीवरीतिःशवसासरत्पृथक् ॥ १४ ब्रह्मणस्पतेसुयमस्यविश्वहारायः

स्यामरथ्योउवयंस्वतः । वीरेषुवीराँउपपृङ्धिनस्त्वंयदीशानोब्रह्मणावेषिमेहवम् १५ ब्रह्मणस्पतेत्वमस्ययन्तासूक्तस्यबोधितनयंचजिन्व । विश्वंतद्भद्रंयदवन्ति देवाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः १६ ॥ ३ ॥

इन्धानःपञ्च गृत्समदो ब्रह्मणस्पतिर्जगती ।

२५ इन्धानोअग्निंवनवद्वनुष्यतःकृतब्रह्माशूशुवद्रातहव्यइत् । जातेनजातमतिसप्रसर्सृतेयंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः १ वीरेभिर्वीरान्वनवद्वनुष्यतोगोभी रयिंपप्रथद्बोधतित्मना । तोकंचतस्यतनयंचवर्धतेयंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः २ सिन्धुर्नक्षोदःशिमीवाँऋघायतोवृषेववध्रीँरभिवष्ट्योजसा । अग्नेरिवप्रसितिर्नाह वर्तवेयंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः ३ तस्माअर्षन्तिदिव्याअसश्चतःससत्वभिः प्रथमोगोषुगच्छति । अनिभृष्टतविषिर्हन्त्योजसायंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः ४

तस्माद्इदिश्वेंधुनयन्तुसिन्धवोऽच्छिंद्राशर्मंदधिरेपुरूणि । देवानांसुम्नेसुभगःसएं-
धतेययुंजंकृणुतेब्रह्मंणस्पतिंः ५ ॥ ४ ॥

ऋजुश्चतुष्कं गृत्समदो ब्रह्मणस्पतिर्जगती ।

२६. ऋजुरिच्छंसोवनवद्वनुष्यतोदेवयन्निददेवयन्तमभ्यंसत् । सुप्रावीरिद्वन-
वत्पृत्सुदुष्टरंयज्वेदयज्योर्विभंजातिभोजनम् १ यजंस्ववीरप्रविंहिमनायतोभद्रं
मनंःकृणुष्ववृत्रतूर्ये । हविष्कृंणुष्वसुभगोयथासंसिब्रह्मंणस्पतेरवआवृंणीमहे २
सइज्जनेंनसविशासजन्मंनासपुत्रैर्वाजंभरतेधनानृभिंः । देवानांयःपितरंमा-
विवासतिश्रद्धामंनाहविषाब्रह्मंणस्पतिंम् ३ योअस्मैहव्यैर्घृतवद्भिरविंधत्प्रतं
प्राचानंयतिब्रह्मंणस्पतिंः । उरुष्यतीमंहंसोरक्षतीरिषोंऽहोश्चिदस्माउरुचक्रिर-
द्भुतः ४ ॥ ५ ॥

इमा गिरः सप्तदश कूर्मो गार्त्समदो गृत्समदो वादित्यास्त्रिष्टुप् ।

२७ इमागिरंआदित्येभ्योघृतस्नूःसनाद्राजंभ्योजुह्वांजुहोमि । शृणोतुंमित्रोअर्यमाभगोनस्तुविजातोवरुणोदक्षोअंशः १ इमंस्तोमंसक्रंतवोमेअद्यमित्रोअर्यमावरुणोजुषन्त । आदित्यासःशुचंयोधारंपूताअवृंजिनाअनवद्याअरिंष्टाः २ तआदित्यासउरवोंगभीराअदंब्धासोदिप्संन्तोभूर्यक्षाः । अन्तःपंश्यन्तिवृजिनोतसाधुसर्वंराजंभ्यःपरमाचिदन्तिं ३ धारयंन्तआदित्यासोजगत्स्थादेवाविश्वंस्यभुवंनस्यगोपाः । दीर्घाधियोरक्षंमाणाअसुर्यमृतावांनश्चयंमानाऋणानिं ४ विद्यामादित्याअवंसोवोअस्ययदंर्यमन्भयआचिन्मयोभु । युष्माकंमित्रावरुणाप्रणीतौपरिश्वभ्रेवदुरितानिंवृज्याम् ५॥ ६॥सुगोहिवोअर्यमन्मित्रपन्थाअनृक्षरोवरुणसाधुरस्तिं।तेनांदित्याअधिंवोचतानोयच्छंतानोदुष्परिहन्तुशर्मं ६ पिपर्तुनोअदिं-

तीराजपुत्रातिद्वेषांस्यर्यमासुगेभिः । बृहन्मित्रस्यवरुणस्यशर्मोपस्यामपुरुवीरा
अरिष्टाः ७ तिस्रोभूमीर्धारयन्त्रीँरुतद्यून्त्रीणिव्रताविदथेअन्तरेषाम् । ऋतेनादि-
त्यामहिवोमहित्वंतदर्यमन्वरुणमित्रचारु ८ त्रीरोचनादिव्याधारयन्तहिरण्ययाः
शुचयोधारपूताः । अस्वप्नजोअनिमिषाअदब्धाउरुशंसाऋजवेमर्त्याय ९ त्वं
विश्वेषांवरुणासिराजायेचदेवाअसुरयेचमर्ताः । शतंनोरास्वशरदोविचक्षेऽश्या-
मायूंषिसुधितानिपूर्वा १० ॥ ७ ॥ नदक्षिणाविचिकितेनसव्यानप्राचीनमादि-
त्यानोतपश्चा । पाक्याचिद्वसवोधीर्याचिद्युष्मानीतोअभयंज्योतिरश्याम् ११
योराजभ्यऋतनिभ्योददाशयंवर्धयन्तिपुष्टयश्चनित्याः । सरेवान्यातिप्रथमोरथेन
वसुदावाविदथेषुप्रशस्तः १२ शुचिरपःसूयवसाअदब्धउपक्षेतिवृद्धवयाःसुवीरः ।
नकिष्टंघ्नन्त्यन्तितोनदूराद्यआदित्यानांभवतिप्रणीतौ १३ अदितेमित्रवरुणोत

मृळयन्नोवयंचकृमाकाच्चिदागः । उर्वश्यामभयंज्योतिरिन्द्रमानोदीर्घाअभिनशन्तमिस्राः १४ उभेअस्मैपीपयतःसमीचीदिवोवृष्टिंसुभगोनामपुष्यन् । उभाक्षयावाजयन्यातिपृत्सूभावर्धौभवतःसाधूअस्मै १५ यावोमायाअभिद्रुहेयजत्राःपाशाआदित्यारिपवेविचृत्ताः । अश्वीवताँअतियेषंरथेनारिष्टाउरावाशर्मन्स्याम १६ माहंमघोनोवरुणप्रियस्यभूरिदाव्नआविदंशूनमापेः । मारायोराजन्त्सुयमादवस्थांबृहद्वदेमविदथेसुवीराः १७ ॥ ८ ॥

इदमेकादश कूर्मो गार्त्समदो गृत्समदो वा वरुणस्त्रिष्टुप् ।

२८ इदंकवेरादित्यस्यस्वराजोविश्वानिसान्त्यभ्यस्तुमह्ना । अतियोमन्द्रोयजथायदेवःसुकीर्तिंभिक्षेवरुणस्यभूरेः १ तवव्रतेसुभगासःस्यामस्वाध्योवरुणतुष्टुवांसः । उपायनउषसांगोमतीनामग्नयोनजरमाणाअनुद्यून् २ तवस्यामपुरु-

वरिस्यशर्मन्नुरुशंसस्यवरुणप्रणेतः। यूयंनःपुत्राअदितेरदब्धाअभिक्षमध्वंयुज्या-
यदेवाः ३ प्रसीमादित्योअसृजद्विधर्ताँऋतंसिन्धवोवरुणस्ययन्ति । नश्राम्यन्ति
नविमुचन्त्येतेवयोनपप्तूरघुयापरिज्मन् ४ विमच्छ्रथायरशनामिवागऋध्यामते-
वरुणखामृतस्य । मातन्तुश्छेदिवयंतोधियंमेमामात्राशार्यपसःपुरऋतोः ५॥१॥
अपोसुम्यक्षवरुणभियसंमत्सम्राळृतावोऽनुमागृभाय । दामेववत्साद्विमुमुग्ध्यं-
होनहित्वदारेनिमिषश्चनेशे ६ मानोवधैर्वरुणयेतइष्टावेनःकृण्वन्तमसुरभ्रीणान्ति।
माज्योतिषःप्रवसथानिगन्मविषूमृधःशिश्रथोजीवसेनः ७ नमःपुरातेवरुणो-
तनूनमुतापरंतुविजातब्रवाम । त्वेहिकंपर्वतेनश्रितान्यप्रच्युतानिदूळभव्रतानि ८
परऋणासावीरधमत्कृतानिमाहंराजन्नन्यकृतेनभोजम् । अव्युष्टाइन्नुभूयसी
रुषासआनोजीवान्वरुणतासुशाधि ९ योमेराजन्युज्योवासखावास्वप्नेभयंभीरवे

मह्यमाहं । स्तेनोवायोदिप्संतिनोवृकोवात्वंतस्माद्वरुणपाह्यस्मान् १० माहंम-
घोनोवरुणप्रियस्यभूरिदाव्नआविदंशूनंमापेः । मारायोराजन्त्सुयमादवस्थांबृह-
द्वदेमविदथेसुवीराः ११ ॥ १० ॥

धृतव्रताः सप्त कूर्मो गार्त्समदो गृत्समदो वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

२१ धृतव्रताआदित्याइषिराआरेमत्कर्तरहसूरिवागः । शृण्वतोवोवरुणमित्र
देवाभद्रस्यविद्वाँअवसेहुवेवः १ यूयंदेवाःप्रमतिर्यूयमोजोयूयंद्वेषांसिसनुतर्यु-
योत । अभिक्षत्तारोअभिचक्षध्वमद्याचनोमृळयतापरंच २ किमूनुवःकृणवा-
मापरेणकिंसनेनवसवआप्येन । यूयंनोमित्रावरुणादितेचस्वस्तिमिन्द्रामरुतो-
दधात ३ हयेदेवायूयमिदापयःस्थतेमृळतनाधमानायमह्यम् । मावोरथोमध्य-
मवाळृतेभून्मायुष्मावत्स्वापिषुश्रमिष्म ४ प्रवएकोमिमयभूर्यागोयन्मांपितेव

कितवंशंशास । आरेपाशांआरेअघानिदेवामामाधिंपुत्रेविमिंवग्रभीष्ट ५ अर्वाञ्चोंअद्याभवतायजत्राआवोहार्दिभयमानोव्ययेयम् । त्राध्वंनोदेवानिजुरोवृकस्यत्राध्वंकर्तादवपदोंयजत्राः ६ माहंमघोनोंवरुणप्रियस्यंभूरिदाव्नआविंदंशूनंमापेः । मारायोरांजन्त्सुयमादवंस्थांबृहद्वंदेमविदथेंसुवीराः ७ ॥ ११ ॥

ऋतमेकादश गृत्समद इन्द्रस्त्रिष्टुप् । षष्ठ्या इन्द्रासोमौ । अष्टम्याः प्रथमार्धस्य सरस्वती ।
नवम्या बृहस्पतिः । एकादश्या मरुतः । अन्त्या जगती ।

३० ऋतंदेवायंकृण्वतेसंवित्रइन्द्रायाहिघ्नेनरंमन्तआपः । अहंरहर्यात्यक्तुरपां कियात्याप्रंथमःसर्गंआसाम् १ योवृत्रायसिनमत्राभंरिष्यत्प्रतंजनित्रीविदुषंउवाच । पथोरदंन्तीरनुजोषमस्मैदिवेदिवेधुनंयोयन्त्यर्थम् २ ऊर्ध्वोह्यस्थादध्यन्तरिक्षेऽधांवृत्रायप्रवधंजंभार । मिहंवसानउपहीमदुद्रोत्तिग्मायुंधोअजयच्छत्रु-

मिन्द्रः ३ बृहस्पतेतपुषाश्रैवविध्यवृकद्वरसोअसुरस्यवीरान् । यथाजघन्थधृषतापु-
राचिदेवाजहिशत्रुमस्माकमिन्द्र ४ अवक्षिपदिवोअश्मानमुच्चायेनशत्रुमन्दसा-
नोनिजूर्वाः । तोकस्यसातौतनयस्यभूरेरस्माँअर्धंकृणुतादिन्द्रगोनाम् ५ ॥१२॥
प्रहिक्रतुंवृहथोयंवनुथोरध्रस्यस्थोयजमानस्यचोदौ । इन्द्रासोमायुवमस्माँअवि-
ष्टमस्मिन्भयस्थेकृणुतमुलोकम् ६ नमातमन्नश्रमन्नोततन्द्रन्नवोचाममासुनोते-
तिसोमम् । योमेपृणाद्योददद्योनिबोधाद्योमासुन्वन्तमुपगोभिरायत् ७ सरस्वति
त्वमस्माँअविड्ढिमरुत्वतीधृषतीजेषिशत्रून् । त्यंचिच्छर्धन्तंतविषीयमाणमिन्द्रो
हन्तिवृषभंशण्डिकानाम् ८ योनःसनुत्यउतवाजिघत्नुरभिख्यायतंतिगितेनविः
ध्य । बृहस्पतआयुधैर्जेषिशत्रून्द्रुहेरीषन्तंपरिधेहिराजन् ९ अस्माकेभिःसत्वभिः
शूरशूरैर्वीर्याकृधियानितेकर्त्वानि । ज्योगभूवन्ननुधूपितासोहत्वीतेषामाभरानो

वसूनि १० तंवःशर्धंमारुतंसुम्नयुर्गिरोपब्रुवेनमसादैव्यंजनम्। यथारयिंसर्ववीरं नशामहाअपत्यसाचंश्रुत्यंदिवेदिवे ११॥ १३ ॥

अस्माकं सप्त गृत्समदो विश्वे देवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३१ अस्माकंमित्रावरुणावतंरथमादित्यैरुद्रैर्वसुभिःसचाभुवा । प्रयद्वयोन पप्तन्वस्मनस्परिश्रवस्यवोहृषीवन्तोवनर्षदः १ अधस्मानउदवतासजोषसोरथं देवासोअभिविक्षुवाजयुम्।यदाशवःपद्याभिस्तित्रतोरजःपृथिव्याःसानौजङ्घनन्त पाणिभिः २ उतस्यनइन्द्रोविश्वचर्षणिर्दिवःशर्धेनमारुतेनसुक्रतुः । अनुनुस्था- त्यवृकाभिरूतिभीरथंमहेसनयेवाजसातये ३ उतस्यदेवोभुवनस्यसक्षणिस्त्वष्टा ग्नाभिःसजोषाजूजुवद्रथम् । इळाभगोबृहद्दिवोतरोदसीपूषापुरंधिरश्विनावधा पती.४ उतत्येदेवीसुभगेमिथूदृशोषासानक्ताजगतामपीजुवा। स्तुषेयद्वांपृथिवि

नव्यंसावर्चःस्यातुश्रवयस्त्रिवयाउपस्तिरे ५ उतवःशंसमुशिजामिवश्मस्यहिर्बु-
ध्न्योऽजएकपादुत। त्रितऋभुक्षाःसविताचनोदधेऽपांनपादाशुहेमाधियाशमि ६
एतावोवश्म्युद्यतायजत्राअतक्षन्नायवोनव्यसेसम् । श्रवस्यवोवाजंचकानाःस-
प्तिर्नरथ्योअहधीतिमश्याः ७ ॥ १४ ॥

अस्य मेऽष्टौ गृत्समदो जगती । अन्त्यास्तिस्रोऽनुष्टुभः । आद्याया द्यावापृथिव्यौ ।
ततो द्वयोरिन्द्रस्त्वष्टा वा । ततो द्वयो राका । ततो द्वयोः
सिनीवाली । अन्त्याया लिङ्गोक्तदेवताः ।

३२ अस्यमेद्यावापृथिवीऋतायतोभूतमवित्रीवचसःसिषासतः। ययोरायुःप्रत-
रंतेइदंपुरउपस्तुतेवसूयुर्वांमहोदधे १ मानोगुह्यारिपआयोरहन्दभन्मानआभ्योरी-

रथोदुच्छुनाभ्यः । मानोवियौःसख्याविद्धितस्यनःसुम्नायतामनसातत्त्वैमहे २
अहेळतामनसाश्रुष्टिमावहदुहानांधेनुंपिप्युषीमसश्चतम् । पद्याभिराशुंवचसा
चवाजिनंत्वांहिनोमिपुरुहूतविश्वहा ३ राकामहंसुहवांसुष्टुतीहुवेशृणोतुनःसु-
भगाबोधतुत्मना । सीव्यत्वपःसूच्याच्छिद्यमानयाददातुवीरंशतदायमुक्थ्यम् ४
यास्तेराकेसुमतयःसुपेशसोयाभिर्ददासिदाशुषेवसूनि । ताभिर्नोअद्यसुमनाउ-
पागहिसहस्रपोषंसुभगेरराणा ५ सिनीवालिपृथुष्टुकेयादेवानामसिस्वसा ।
जुषस्वहव्यमाहुतंप्रजांदेविदिदिड्ढिनः ६ यासुबाहुःस्वङ्गुरिःसुषूमाबहुसूवरी ।
तस्यैविश्पत्न्यैहविःसिनीवाल्यैजुहोतन ७ यागुङ्गूर्यासिनीवालीयाराकायासर-
स्वती । इन्द्राणीमह्वऊतयेवरुणानींस्वस्तये ८ ॥ १५ ॥ इति शाकलकसंहितायां
द्वितीये मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

आ ते पञ्चदश गृत्समदो रुद्रस्त्रिष्टुप् ।

३३ आतेंपितर्मरुतांसुम्नमेतुमानःसूर्यस्यसंदृशोयुयोथाः । अभिनोवीरो अर्वतिक्षमेतप्रजायेमहिरुद्रप्रजाभिः १ त्वादत्तेभीरुद्रशंतमेभिःशतंहिमांअशीयभेषजेभिः । व्यस्मद्वेषोवितरंव्यंहोव्यमीवाश्चातयस्वाविषूचीः २ श्रेष्ठोजातस्य रुद्रश्रियासितवस्तमस्तवसांवज्रबाहो । पर्षिणःपारमंहसःस्वस्तिविश्वा अभीतीरपसोयुयोधि ३ मात्वारुद्रचुक्रुधामानमोभिर्मादुष्टुतीवृषभमासहूती । उन्नोवीरांअर्पयभेषजेभिर्भिषक्तमंत्वाभिषजांशृणोमि ४ हवीमभिर्हवतेयोहविर्भिरवस्तोमेभीरुद्रंदिषीय । ऋदूदरःसुहवोमानोअस्यैबभ्रुःसुशिप्रोरीरधन्मनायै ५ ॥ १६ ॥ उन्मांममन्दवृषभोमरुत्वान्त्वक्षीयसावयसानाधमानम् । घृणीवच्छायामरपाअशीयाविवासेयंरुद्रस्यसुम्नम् ६ क्व १ स्यतेरुद्रमृळयाकुर्हस्तो

योअस्तिभेषजोजलाषः ॥ अपभर्तारपसोदैव्यस्याभीनुमावृषभचक्षमीथाः ७ प्रबभ्रवेवृषभायश्वितीचेमहोमहींसुष्टुतिमीरयामि । नमस्याकल्मलीकिनंनमोभिर्गृणीमसित्वेषंरुद्रस्यनाम ८ स्थिरेभिरङ्गैःपुरुरूपउग्रोबभ्रुःशुक्रेभिःपिपिशेहिरण्यैः । ईशानादस्यभुवनस्यभूरेर्नवाउयोषद्रुद्रादसुर्यम् ९ अर्हन्बिभर्षिसायकानिधन्वार्हन्निष्कंयजतंविश्वरूपम् । अर्हन्निदंदयसेविश्वमभ्वंनवाओजीयोरुद्रत्वदस्ति १० ॥ १७ ॥ स्तुहिश्रुतंगर्तसदंयुवानंमृगंनभीममुपहत्नुमुग्रम् । मृळाजरित्रेरुद्रस्तवानोऽन्यंतेअस्मन्निवपन्तुसेनाः ११ कुमारश्चित्पितरंवन्दमानंप्रतिनानामरुद्रोपयन्तम् । भूरेर्दातारंसत्पतिंगृणीषेस्तुतस्त्वंभेषजारास्यस्मे १२ यावोभेषजामरुतःशुचीनियाशंतमावृषणोयामयोभु । यानिमनुरवृणीतापितानस्ताशंचयोश्चरुद्रस्यवश्मि १३ परिणोहेतीरुद्रस्यवृज्याःपरित्वेषस्यदुर्मति-

म॒हीगा॑त् । अर्व॑स्थि॒रा म॒घव॑द्भ्य॒स्तनु॒ष्व॒ मीढ्व॑स्तो॒काय॒ तन॑याय मृळ ॥ १४ ॥ ए॒वा ब॑भ्रो वृषभ चेकितान॒ यथा॑ देव॒ न हृ॑णी॒षे न हंसि॑ । ह॒व॒न॒श्रुन्नो॑ रुद्रे॒ह बो॑धि बृ॒हद्व॑देम वि॒दथे॑ सु॒वीरा॑ः ॥ १५ ॥ १८ ॥

धारावराः पञ्चदश गृत्समदो मरुतो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३४ धा॒रा॒व॒रा म॒रुतो॑ धृ॒ष्ण्वो॑जसो मृ॒गा न भी॒मास्तवि॑षीभिर॒र्चिन॑ः । अ॒ग्नयो॒ न शु॑शुचा॒ना ऋ॑जी॒षिणो॒ भृमिं॒ धम॑न्तो॒ अप॒ गा अ॑वृण्वत ॥ १ ॥ द्यावो॒ न स्तृभि॑श्चितयन्त खा॒दिनो॒ व्य॑१ भ्रिया॒ न द्यु॑तयन्त वृ॒ष्टय॑ः । रु॒द्रो यद्वो॑ मरुतो रुक्मवक्षसो॒ वृषाज॑नि॒ पृश्न्या॑ः शु॒क्र ऊध॑नि ॥ २ ॥ उ॒क्षन्ते॒ अश्वाँ॒ अत्याँ॑ इवा॒जिषु॑ न॒दस्य॒ कर्णै॑स्तुरयन्त आ॒शुभि॑ः । हिर॑ण्यशिप्रा मरुतो॒ दवि॑ध्वतः पृ॒क्षं या॑थ॒ पृष॑तीभिः समन्यवः ॥ ३ ॥ पृ॒क्षे ता विश्वा॒ भुव॑ना ववक्षिरे मि॒त्राय॑ वा॒ सद॒मा जी॒रदा॑नवः । पृष॑दश्वासो अनव॒भ्रराधस ऋजि॒प्यासो॒ न व॒-

युनेगुवर्पदः ४ इन्धन्वभिर्धेनुभीरप्शदूधभिरध्वस्मभिःपथिभिर्भ्राजदृष्टयः । आहंसासोनस्वसराणिगन्तनमधोर्मदायमरुतः समन्यवः ५ ॥ ११ ॥ आनोब्रह्माणिमरुतःसमन्यवोनरांनशंसःसवनानिगन्तन । अश्वामिवपिप्यतधेनुमूधनिकर्ताधियंजरित्रेवाजपेशसम् ६ तंनोदातमरुतोवाजिनंरथआपानंब्रह्मचितयेदिवेदिवे । इषंस्तोतृभ्योवृजनेषुकारवेसनिंमेधामरिष्टंदुष्टरंसहः ७ यद्युञ्जतेमरुतोरुक्मवक्षसोऽश्वान्रथेषुभगआसुदानवः । धेनुर्नशिश्वेस्वसरेषुपिन्वतेजनायरातहविषेमहीमिषम् ८ योनोमरुतोवृकतातिमर्त्योरिपुर्दधेवसवोरक्षतारिषः । वर्तयततपुषाचक्रियाभितमवरुद्रा‌अशसोहन्तनावधः ९ चित्रंतद्वोमरुतोयामचेकितेपृश्न्यायदूधरप्यापयोदुहुः । यद्वानिदेनवमानस्यरुद्रियास्त्रितंजरायजुरतामदाभ्याः १० ॥ २० ॥ तान्वोमहोमरुतएवयाव्नोविष्णोरेषस्यप्रभृथेहवामहे । हि-

रण्यवर्णान्ककुहान्यतस्रुचोब्रह्मण्यन्तःशंस्यंराधईमहे ११ तेदशग्वाःप्रथमायज्ञ-
मूहिरेतेनोहिन्वन्तूषसोव्युष्टिषु । उषानरामीररुणैरपोर्णुतेमहोज्योतिषाशुचता-
गोअर्णसा १२ तेक्षोणीभिररुणेभिर्नाञ्जिभीरुद्राऋतस्यसदनेषुवावृधुः । निमेघ-
मानाअत्येनपाजसासुश्चन्द्रंवर्णंदधिरेसुपेशसम् १३ ताँइयानोमहिवरूथमूतय
उपघेदेनानमसागृणीमसि । त्रितोनयान्पञ्चहोतॄनभिष्टयआववर्तदवरांश्चक्रिया-
वसे १४ ययारध्रंपारयथात्यंहोययानिदोमुञ्चथवन्दितारम् । अर्वाचीसामरुतो
यावऊतिरोषुवाश्रेवसुमतिर्जिगातु १५ ॥ २१ ॥

उपेम पञ्चदश गृत्समदोऽपांनपात्त्रिष्टुप् ।

२५ उपेमसृक्षिवाजयुर्वचस्यांचनोदधीतनाद्योगिरोमे । अपांनपादाशुहेमा
कुवित्ससुपेशसस्करतिजोषिषद्धि १ इमंस्वस्मैहृदआसुतष्टंमन्त्रंवोचेमकुविद-

स्यवेदंत । अपांनपादसुर्यस्यमह्नाविश्वान्यर्यो भुवनाजजान २ समन्यायन्त्युपंयन्त्यन्याःसमानमूर्वंनद्यःपृणन्ति । तमूशुचिंशुचयोदीदिवांसमपांनपातंपरितस्थुरापः ३ तमस्मेरायुवतयोयुवानंमर्मृज्यमानाःपरियन्त्यापः । सशुक्रेभिःशिक्वभी रेवदस्मेदीदायानिध्मोघृतनिर्णिगप्सु ४ अस्मैतिस्रोअव्यथ्यायनारीर्देवायदेवीर्दिधिपन्त्यन्नम् । कृताइवोपहिप्रसस्रेअप्सुसपीयूषंधयतिपूर्वसूनाम् ५ ॥ २२ ॥

अश्वस्यात्रजनिमास्यचस्वर्द्रुहोरिषःसंपृचःपाहिसूरीन् । आमासुपूर्षुपरोअप्रमृष्यंनारातयोविनशन्नानृतानि ६ स्वआदमेसुदुघायस्यधेनुःस्वधांपीपायसुभ्वन्नमत्ति । सोअपांनपादूर्जयन्नप्स्वन्तर्वसुदेयायविधतेविभाति ७ योअप्स्वाशुचिना दैव्येनऋतावाजस्रउर्वियाविभाति । वयाइदन्याभुवनान्यस्यप्रजायन्तेवीरुधश्च प्रजाभिः ८ अपांनपादाह्यस्थादुपस्थंजिह्मानामूर्ध्वोविद्युतंवसानः । तस्यज्येष्ठं

माहिमानंवहंन्तीर्हिरंण्यवर्णाःपरिंयन्तियह्वीः ९ हिरंण्यरूपःसहिरंण्यसंदृगपांन-
पात्सेदुहिरंण्यवर्णः।हिरण्ययात्परियोनेर्निषद्याहिरण्यदाददत्यन्नमस्मै १०॥२३॥
तदस्यानीकमुतचारुनामापीच्यंवर्धतेनप्तुरपाम्। यमिन्धतेयुवतयःसमित्थाहिरं-
ण्यवर्णंघृतमन्नमस्य ११ अस्मैबहूनामवमायसख्येयज्ञैर्विधेमनमसाहविर्भिः।सं
सानुमार्ज्मिदिधिषामिबिल्मैर्दधाम्यन्नैःपरिवन्दऋग्भिः १२ सईंवृषाजनयत्तासु
गर्भंसईंशिशुर्धयतितंरिहन्ति।सोअपांनपादनभिम्लातवर्णोऽन्यस्येवेहतन्वाविवे-
ष १३ अस्मिन्पदेपरमेतस्थिवांसमध्वस्मभिर्विश्वहादीदिवांसम् । आपोनप्त्रे
घृतमन्नंवहन्तीःस्वयमत्कैःपरिदीयन्तियह्वीः १४ अयांसमग्नेसुक्षितिंजनायायां-
समुमघवद्भ्यःसुवृक्तिम्।विश्वंतद्भद्रंयदवन्तिदेवाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः १५॥२४॥

३६ तुभ्यंहिन्वानोवसिष्टगाअपोऽधुक्षन्त्सीमविभिरद्रिभिर्नरः । पिबेन्द्रस्वा-
हाप्रहुतंवषट्कृतंहोत्रादासोमंप्रथमोयईशिषे १ यज्ञैःसंमिश्लाःपृषतीभिर्ऋष्टिभि-
र्यामञ्छुभ्रासोअञ्जिषुप्रियाउत । आसद्याबर्हिर्भरतस्यसूनवःपोत्रादासोमंपिब-
तादिवोनरः २ अमेवनःसुहवाआहिगन्तनानिबर्हिषिसदतनारणिष्टन । अथाम-
न्दस्वजुजुषाणोअन्धसस्त्वष्टर्देवेभिर्जनिभिःसुमद्गणः ३ आवक्षिदेवाँइहविप्रय-
क्षिचोशन्होतर्निषदायोनिषुत्रिषु । प्रतिवीहिप्रस्थितंसोम्यंमधुपिबाग्नीध्रात्तवभा-
गस्यतृप्णुहि ४ एषस्यतेतन्वोनृम्णवर्धनःसहओजःप्रदिविबाह्वोर्हितः । तुभ्यंसु-
तोमघवन्तुभ्यमाभृतस्त्वमस्यब्राह्मणादातृपत्पिब ५ जुषेथांयज्ञंबोधतंहवस्यमेस-

नोहोतोनिविदःपूर्व्याअनुं । अच्छाराजानानमंएत्यावृतंप्रशास्त्रादापिंबतंसोम्यं मधु ६ ॥ २५ ॥ इति शाकलकसंहितायां द्वितीयाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

मन्दस्वोदुत्यएकादशसावित्रंग्रावाणेवाष्टावाश्विनंसोमापूषणापट्सोमापौष्णमन्त्योर्धर्चोऽप्यादिते-र्वायोसैकागायत्रमुक्तादेवताःभउगेणाद्येतुतृचेन्त्यैन्द्रवायवीद्यावापृथिव्योन्त्यस्तृचोद्दाविर्धानोवातृती-यःपादोवाग्नेयोम्बितमेऽनुष्टुभौबृहतीचकनिक्रदत्तृचंमदाक्षिणिज्जागतंमध्येतिशकर्यौष्टिवैताभ्यामृषिरध्व निवाश्यमानंशकुन्तं तुष्टावकुशिकस्त्वैपीरथिरिन्द्रतुल्यंपुत्रमिच्छन्ब्रह्मचर्यंचचारतस्येन्द्रएवगाथीपुत्रो-जज्ञेगाथिनोविश्वामित्रःसतृतीयंमण्डलमपश्यत्सोमस्यत्र्यधिकावैश्वानरायपञ्चोनावैश्वानरीयंतुजागतंतु-वैश्वानरायैकादशसमित्समिदाग्नियःभसाग्निःभकारवद्दयाग्नेययोरन्यासामपिनिपातोदृश्यते ।

मन्दस्व पट् गृत्समदो जगती । आद्याश्चतस्रो लिङ्गोक्त-
देवताः । पञ्चम्या अश्विनौ । षष्ठ्या अग्निः ।

३७ ॐम् मन्दस्वहोत्रादनुजोषमन्धसोऽध्वर्यवःसपूर्णांवष्ट्यासिचंम् । तस्मा

एतंभरततद्वशोददिहोत्रात्सोमंद्रविणोदः पिबंक्रतुभिः १ यमुपूर्वमहुवेतमिदंहुवेसे-
दुहव्योददिर्योनामपत्यते। अध्वर्युभिःप्रस्थितंसोम्यंमधुपोत्रात्सोमंद्रविणोदःपि-
बंक्रतुभिः २ मेद्यन्तुतेवह्नयोयेभिरीयसेऽरिषण्यन्वीळयस्वावनस्पते । आयूया
धृष्णोअभिगूर्यात्वंनेष्ट्रात्सोमंद्रविणोदःपिबंक्रतुभिः ३ अपांहोत्रादुतपोत्रादम-
त्तोतनेष्ट्रादंजुषतप्रयोहितम् । तुरीयंपात्रममृक्तममर्त्यंद्रविणोदाःपिबतुद्राविणो-
दसः ४ अर्वाञ्चमद्ययय्यंनृवाहणंरथंयुञ्जाथामिहवांविमोचनम् । पृङ्क्तंहवींषिम-
धुनाहिकंगतमथासोमंपिबतंवाजिनीवसू ५ जोष्यग्नेसमिधंजोष्याहुतिंजोषि
ब्रह्मजन्यंजोषिसुष्टुतिम् । विश्वेभिर्विश्वाँऋतुनावसोमहउशन्देवाँउशतःपायया
हविः ६ ॥ १ ॥

उदुष्यैकादश गृत्समदः सविता त्रिष्टुप् ।

३८ उदुष्यदेवःसंवितासवायंशश्वत्तमंतदंपाववह्निरस्थात् । नूनंदेवेभ्योविहि धातिरत्नमथाभजद्वीतिहोत्रंस्वस्तौ १ विश्वस्यहिश्रुष्टयेदेवऊर्ध्वःप्रबाहवापृथुपा- णिःसिसर्ति । आपश्चिदस्यव्रतआनिमृग्राअयंचिद्वातोरमतेपरिज्मन् २ आशु- भिश्चिद्यान्विमुचातिनूनमरीरमदतमानंचिदेतोः । अह्यर्षूणांचिन्न्ययाँअविष्या- मनुव्रतंसवितुर्मोक्यागात् ३ पुनःसमव्यद्विततंवयन्तीमध्याकर्तोर्न्यधाच्छक्म- धीरः । उत्संहायास्थाद्व्यृतूँरदर्धररमतिःसवितादेवआगात् ४ नानौकांसिदुर्यो- विश्वमायुर्विंतिष्ठतेप्रभवःशोकोअग्नेः । ज्येष्ठंमातासूनवेभागमाधादन्वस्यकेत- मिषितंसवित्रा ५॥२॥ समाववर्तिविष्ठितोजिगीषुर्विश्वेषांकामश्चरताममाभूत् । शश्वाँअपोविकृतंहित्व्यागादनुव्रतंसवितुर्दैव्यस्य ६ त्वयाहितमप्यमप्सुभागंध-

न्वान्वामृगयसोवितस्थुः । वनानिविभ्योनकिरस्यतानिव्रतादेवस्यसवितुर्मिनन्ति ७ याद्राध्यं१वरुणोयोनिमप्यमनिशितंनिमिषिजर्भुराणः । विश्वोमार्ताण्डोव्रजमापशुर्गात्स्थशोजन्मानिसविताव्याकः ८ नयस्येन्द्रोवरुणोनमित्रोव्रतमर्यमानमिनन्तिरुद्रः । नारातयस्तमिदंस्वस्तिहुवेदेवंसवितारंनमोभिः ९ भगंधियंवाजयन्तःपुरंधिनराशंसोग्नास्पतिर्नोअव्याः । आयेवामस्यसंगथेरयीणांप्रियादेवस्यसवितुःस्याम १० अस्मभ्यंतद्दिवोअद्भ्यःपृथिव्यास्त्वयादत्तंकाम्यंराधआगात् । शंयत्स्तोतृभ्यआपयेभवात्युरुशंसायसवितर्जरित्रे ११॥ ३ ॥

ग्रावाणेवाष्टौ गृत्समदोऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

३९ ग्रावाणेवतदिदर्थंजरेथेगृध्रेववृक्षंनिधिमन्तमच्छ । ब्रह्माणेवविदथउक्थशासादूतेवहव्याजन्यापुरुत्रा १ प्रातर्यावाणारथ्येववीराजेवयमावरमासचेथे ।

मेनेइवतन्वाशुम्भमानेदम्पतीवक्रतुविदाजनेषु २ शृङ्गेवनःप्रथमागन्तमर्वाक्
शफाविवजर्भुराणातरोभिः । चक्रवाकेवप्रतिवस्तोरुस्रार्वाञ्चायातंरथ्येवशक्रा ३
नावेवनःपारयतंयुगेवनभ्येवनउपधीवप्रधीव । श्वानेवनोअरिषण्यातनूनांखृगं-
लेवविस्रसःपातमस्मान् ४ वातेवाजुर्यानद्येवरीतिरक्षीइवचक्षुषायातमर्वाक् ।
हस्ताविवतन्वेशम्भविष्ठापादेवनोनयतंवस्योअच्छ ५॥४॥ ओष्ठाविवमध्वास्ने
वदन्तास्तनाविवपिप्यतंजीवसेनः । नासेवनस्तन्वोरक्षितारा कर्णाविवसुश्रुताभू-
तमस्मे ६ हस्तेवशक्तिमभिसंददीनःक्षामेवनःसमजतंरजांसि । इमागिरोअ-
श्विनायुष्मयन्तीःक्ष्णोत्रेणेवस्वधितिंसंशिशीतम् ७ एतानिवामश्विनावर्धना-
निब्रह्मस्तोमंगृत्समदासोअक्रन् । तानिनराजुजुषाणोपयातंबृहद्वदेमविदथे
सुवीराः ८ ॥ ५ ॥

सोमापूषणा पड् गृत्समदः सोमापूषणौ त्रिष्टुप् । अन्त्यार्धर्चस्यादितिश्च ।

४० सोमापूषणा जननारयीणांजननादिवोजननापृथिव्याः । जातौविश्वस्य भुवनस्यगोपौदेवाअकृण्वन्नमृतस्यनाभिम् १ इमौदेवौजायमानौजुषन्तेमौतमांसिगूहतामजुष्टा । आभ्यामिन्द्रःपक्वमामास्वन्तःसोमापूषभ्यांजनदुस्रियासु २ सोमापूषणारजसोविमानंसप्तचक्रंरथमविश्वमिन्वम् । विषूवृतंमनसायुज्यमानंतंजिन्वथोवृषणापञ्चरश्मिम् ३ दिव्य१न्यःसदनंचक्रउच्चापृथिव्यामन्योअध्यन्तरिक्षे । तावस्मभ्यंपुरुवारंपुरुक्षुंरायस्पोषंविष्यतांनाभिमस्मे ४ विश्वान्यन्योभुवनाजजानविश्वमन्योअभिचक्षाणएति । सोमापूषणाववतंधियंमेयुवाभ्यांविश्वाःपृतनाजयेम ५ धियंपूषाजिन्वतुविश्वमिन्वोरयिंसोमोरयिपतिर्दधातु । अवतुदेव्यदितिरनर्वाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ६ ॥ ६ ॥

वायवेकविंशतिर्गृत्समदो गायत्री । षोडशीसप्तदश्यावनुष्टुभौ । अन्त्या बृहती । आद्ययोर्वायुः । तृतीयाया इन्द्रवायू । ततस्तिसृणां मित्रावरुणौ । ततस्तिसृणामश्विनौ । ततस्तिसृणामिन्द्रः । ततस्तिसृणां विश्वेदेवाः । ततस्तिसृणां सरस्वती । ततस्तिसृणां द्यावापृथिव्यौ हविर्धाने वा । एकोनविंश्या अन्त्यपादस्य द्यावापृथिव्यौ हविर्धाने चाग्निर्वा ।

४३ वायोयेतेसहस्रिणोरथासस्तेभिरागहि । नियुत्वान्त्सोमपीतये १ नियुत्वान्वायवागह्ययंशुक्रोअयामिते । गन्तासिसुन्वतोगृहम् २ शुक्रस्याद्यगवाशिरइन्द्रवायूनियुत्वतः । आयातंपिबतंनरा ३ अयंवांमित्रावरुणासुतःसोमऋतावृधा । ममेदिहश्रुतंहवम् ४ राजानावनभिद्रुहाध्रुवेसदस्युत्तमे । सहस्रस्थूणआसाते ५ ॥ ७ ॥ तासम्राजाघृतासुतीआदित्यादानुनस्पती । सचेतेअनवह्वरम् ६ गोमद्वूषुनासत्याश्वावद्यातमश्विना । वर्तीरुद्रानृपाय्यम् ७नयत्परोनान्त-

रआदुधर्षं वृषण्वसू । दुःशंसो मर्त्यो रिपुः ८ ता नआवोह्ळमश्विना रयिं पिशङ्गसंदृशम् । धिष्ण्या वरिवोविदम् ९ इन्द्रो अङ्ग महद्भयमभीषदप चुच्यवत् । सहि स्थिरो विचर्षणिः १० ॥ ८ ॥ इन्द्रश्च मृळयाति नो न नः पश्चादघं नशत् । भद्रं भवाति नः पुरः ११ इन्द्र आशाभ्युस्परि सर्वाभ्यो अभयं करत् । जेता शत्रून्विचर्षणिः १२ विश्वे देवास आगत शृणुता म इमं हवम् । एदं बर्हिर्नि षीदत १३ तीव्रो वो मधुमाँ अयं शुनहोत्रेषु मत्सरः । एतं पिबत काम्यम् १४ इन्द्रज्येष्ठा मरुद्गणा देवासः पूषरातयः । विश्वे मम श्रुता हवम् १५ ॥ ९ ॥ अम्बितमे नदीतमे देवितमे सरस्वति । अप्रशस्ता इव स्मसि प्रशस्तिमम्ब नस्कृधि १६ त्वे विश्वा सरस्वति श्रितायूंषि देव्याम् । शुनहोत्रेषु मत्स्व प्रजां देवि दिदिड्ढि नः १७ इमा ब्रह्म सरस्वति जुषस्व वाजिनीवति । या ते मन्म गृत्समदा ऋतावरि प्रिया देवेषु जुह्वति १८ प्रेतां यज्ञ-

स्येशंभुवांयुवामिदावृणीमहे । अग्निंचहव्यवाहनम् १९ द्यावांनःपृथिवीइमं सिध्रमद्यदिविस्पृशंम् । यज्ञंदेवेषुयच्छताम् २० आवांमुपस्थंमद्रुहादेवाःसीदन्तुयज्ञियाः । इहाद्यसोमंपीतये २१ ॥ १० ॥

कनिक्रदत्तृचं गृत्समद इन्द्रः कपिञ्जलरूपी त्रिष्टुप् ।

४२ कनिक्रदज्जनुषंप्रब्रुवाणइयर्तिवाचंमरितेवनावम् । सुमङ्गलंश्चशकुने भवासिमात्वाकाचिदभिभाविश्व्याविदत् १ मात्वाश्येनउद्वधीन्मासुपर्णोमा त्वाविददिषुमान्वीरोअस्ता । पित्र्यामनुप्रदिशंकनिक्रदत्सुमङ्गलोभद्रवादीवदेह २ अवक्रन्ददक्षिणतोगृहाणांसुमङ्गलोभद्रवादीशकुन्ते। मानःस्तेनईशतमाघशंसोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ३ ॥ ११ ॥

प्रदक्षिणित्तृचं गृत्समद इन्द्रः कपिञ्जलरूपी जगती । द्वितीयाऽतिशक्वर्यष्टिर्वा ।

४३प्रदक्षिणिदभिगृणन्तिकारवोवयोवदन्तऋतुथाशकुन्तयः।उभेवाचौवदति सामगाइवगायत्रंचत्रैष्टुभंचानुराजति १ उद्गातेवशकुनेसामगायसिब्रह्मपुत्रइव सवनेषुशंससि । वृषेववाजीशिशुमतीरपीत्यासर्वतोनःशकुनेभद्रमावदविश्वतो नःशकुनेपुण्यमावद २ आवदंस्त्वंशकुनेभद्रमावदतूष्णीमासीनःसुमतिंचिकिद्धिनः । यदुत्पतन्वदसिकर्करिर्यथाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ३ ॥ १२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां द्वितीये मण्डले चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

॥ इति द्वितीयं मण्डलं समाप्तम् ॥

सोमस्य त्रयोविंशतिर्विश्वामित्रो गाथिनोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ सोमस्यमातवसंवक्ष्यग्नेवह्निंचकर्थविदथेयजध्यै । देवाँअच्छादीद्यद्युञ्जे

अग्निंशमायेअग्नेतन्वंजुषस्व १ प्राग्नयेयज्ञंचकृमवर्धतांगीःसमिद्भिरग्निंनमसादुवस्यन् । दिवःशशासुर्विदथाकवीनांगृत्सायचित्तवसेगातुमीषुः २ मयोदधेमेधिरः पूतदक्षोदिवःसुबन्धुर्जनुषापृथिव्याः । अविन्दन्नुदर्शतमप्स्वन्तर्देवासोअग्निमपसिस्वसॄणाम् ३ अवर्धयन्त्सुभगंसप्तयह्वीःश्वेतंजज्ञानमरुषंमहित्वा । शिशुंनजातमभ्यारुरश्वादेवासोअग्निंजनिमन्वपुष्यन् ४ शुक्रेभिरङ्गैरजआततन्वान्क्रतुंपुनानःकविभिःपवित्रैः । शोचिर्वसानःपर्यायुरपांश्रियोमिमीतेबृहतीरनूनाः ५ ॥ १३ ॥ वव्राजासीमनदतीरदब्धादिवोयह्वीरवसानाअनग्नाः । सनाअत्रयुवतयःसयोनीरेकंगर्भंदधिरेसप्तवाणीः ६ स्तीर्णाअस्यसंहतोविश्वरूपाघृतस्ययोनौस्रवथेमधूनाम् । अस्थुरत्रधेनवःपिन्वमानामहीदस्मस्यमातरासमीची ७ बभ्राणःसूनोसहसोव्यद्यौद्दधानःशुक्रारभसावपूंषि । श्चोतन्तिधारामधु-

नोघृतस्यवृपायत्रंवावृधेकाव्येन ८ पितुश्चिदूधंर्जनुषांविवेदव्यस्यधारोअसृजद्वि
धेनाः । गुहाचरन्तंसखिभिःशिवेभिर्दिवोयह्वीभिर्नगुहांबभूव ९ पितुश्चगर्भंज-
नितुश्चंबभ्रेपूर्वीरेकोअधयत्पीप्यानाः । वृष्णेसपत्नीशुचयेसबन्धूउभेअस्मैमनु-
ष्येऽनिपाहि १० ॥ १४ ॥ उरौमहाँअनिबाधेववर्धापोअग्निंयशसःसंहिपूर्वीः ।
ऋतस्ययोनावशयद्दमूनाजामीनामग्निरपसिस्वसॄणाम् ११ अक्रोनबभ्रिःसमि-
थेमहीनांदिदृक्षेयःसूनवेभाऋजीकः । उदुस्रियाजनितायोजजानापांगर्भोनृतं-
मोयह्वोअग्निः १२ अपांगर्भंदर्शतमोषधीनांवनाजजानसुभगाविरूपम् । देवा-
संश्चिन्मनसासंहिजग्मुः पनिष्ठंजातंतवसंदुवस्यन् १३ बृहन्तइद्भानवोभाऋ-
जीकमग्निंसचन्तविद्युतोनशुक्राः । गुहेववृद्धंसदसिस्वेअन्तरपारऊर्वेअमृतंदुहा-
नाः १४ ईळेचत्वायजमानोहविर्भिरीळेसखित्वंसुमतिंनिकामः । देवैरवोमि-

मोहिसंजरित्रेरक्षांचनोदम्येभिरनीकैः १५ ॥ १५ ॥ उपक्षेतारस्तवसुप्रणीतेऽग्ने विश्वानिधन्यादधानाः। सुरेतसाश्रवसातुञ्जमानाअभिष्यामपृतनायूँरदेवान् १६ आदेवानामभवःकेतुरग्नेमन्द्रोविश्वानिकाव्यानिविद्वान् । प्रतिमर्तौँ अवासयोदमूनाअनुदेवान्रथिरोयासिसाधन् १७ निदुरोणेअमृतोमर्त्यानाराजाससादविदथानिसाधन् । घृतप्रतीकउर्वियाव्यद्यौदग्निर्विश्वानिकाव्यानिविद्वान् १८ आनोगहिसख्येभिःशिवेभिर्महान्महीभिरूतिभिःसरण्यन्। अस्मेरयिंबहुलंसंतरुत्रंसुवाचंभागंयशसंकृधीनः १९ एतातेअग्नेजनिमासनानिप्रपूर्व्यायनूतनानिवोचम्। महान्तिवृष्णेसवनाकृतेमाजन्मंजन्मन्निहितोजातवेदाः २० जन्मंजन्मन्निहितोजातवेदाविश्वामित्रेभिरिध्यतेअजस्रः । तस्यवयंसुमतौयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम २१ इमंयज्ञंसहसावन्त्वंनोदेवत्राधेहिसुक्रतोरराणः ।

प्रयंसिहोतर्बृहतीरिषोनोअग्नेमहिद्रविणमायजस्व २२ इळामग्नेपुरुदंसंस-
निंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भू-
त्वस्मे २३ ॥ १६ ॥

वैश्वानराय पञ्चदश विश्वामित्रोऽग्निर्वैश्वानरो जगती ।

२ वैश्वानरायधिषणामृतावृधेघृतंनपूतमग्नयेजनामसि । द्विताहोतारंमनुष-
श्चवाघतोधियारथंनकुलिशःसमृण्वति १ सरोचयज्जनुषारोदसीउभेसमात्रोरं-
भवत्पुत्रईड्यः । हव्यवाळग्निरजरश्चनोहितोदूळभोविशामतिथिर्विभावसुः २
क्रत्वादक्षस्यतरुषोविधर्मणिदेवासोअग्निंजनयन्तचित्तिभिः । रुरुचानंभानुना
ज्योतिषामहामत्यंनवाजंसनिष्यन्नुपब्रुवे ३ आमन्द्रस्यसनिष्यन्तोवरेण्यंवृणी-
महेअह्रयंवाजमृग्मियम् । रातिंभृगूणामुशिजंकविक्रतुमग्निंराजन्तंदिव्येनशो-

चिर्षा ४ अग्निंसुम्नायंदधिरेपुरोजनावाजंश्रवसमिहवृक्तर्बर्हिषः । यतस्रुचःसुरुचंविश्वदेव्यंरुद्रंयज्ञानांसाधंदिष्टिमपसाम् ५॥ १७ ॥ पावकशोचेतवहिक्षयंपरि होतर्यज्ञेषुवृक्तबर्हिषोनरः । अग्नेदुवइच्छमानासआप्यमुपासतेद्रविणंधेहितेभ्यः ६ आरोदसीअपृणदास्वर्महज्जातंयदेनमपसोअधारयन् । सोअध्वरायपरिणीयते कविरत्योनवाजंसातयेचनोहितः ७ नमस्यतहव्यदातिंस्वध्वरंदुवस्यतदम्यंजातवेदसम् । रथीर्ऋतस्यबृहतोविचर्षणिरग्निर्देवानामभवत्पुरोहितः ८ तिस्रोयह्वस्य समिधःपरिज्मनोऽग्नेरपुनन्नुशिजोअमृत्यवः । तासामेकामदधुर्मर्त्येभुजमुलोकमुद्वेउपजामिमीयतुः ९ विशांकविंविश्पतिंमानुषीरिषःसंसीमकृण्वन्त्स्वधितिंनतेजसे । सउद्वतोनिवतोयातिवेविषत्सगर्भमेषुभुवनेषुदीधरत् १०॥ १८ ॥ सजिन्वतेजठरेषुप्रजज्ञिवान्वृषाचित्रेषुनानदन्नसिंहः । वैश्वानरःपृथुपाजाअमर्-

प्रयंसिहोतर्बृहतीरिषोनोऽग्नेमहिद्रविणमायजस्व २२ इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भूत्वस्मे २३ ॥ १६ ॥

वैश्वानराय पञ्चदश विश्वामित्रोऽग्निर्वैश्वानरो जगती ।

२. वैश्वानरायधिषणामृतावृधेघृतंनपूतमग्नयेजनामसि । द्विताहोतारंमनुषश्चवाघतोधियारथंनकुलिशःसमृण्वति १ सरोचयज्जनुषारोदसीउभेसमात्रोरंभवत्पुत्रईड्यः । हव्यवाळग्निरजरश्चनोहितोदूळभोविशामतिथिर्विभावसुः २ क्रत्वादक्षस्यतरुषोविधर्मणिदेवासोअग्निंजनयन्तचित्तिभिः । रुरुचानंभानुनाज्योतिषामहामत्यंनवाजंसनिष्यन्नुपब्रुवे ३ आमन्द्रस्यसनिष्यन्तोवरेण्यंवृणीमहेअह्रयंवाजमृग्मियम् । रातिंभृगूणामुशिजंकविक्रतुमग्निंराजन्तंदिव्येनशो-

चिषा ४ अग्निंसुम्नायदधिरेपुरोजनावाजंश्रवसमिहवृक्तबर्हिषः । यतस्रुचःसुरुचंविश्वदेव्यंरुद्रंयज्ञानांसाधदिष्टिमपसाम् ५॥ १७ ॥ पावकशोचेतवहिक्षयंपरिहोतर्यज्ञेषुवृक्तबर्हिषोनरः । अग्नेदुवइच्छमानासआप्यमुपासतेद्रविणंधेहितेभ्यः ६ आरोदसीअपृणदास्वर्महज्जातंयदेनमपसोअधारयन् । सोअध्वरायपरिणीयतेकविरत्योनवाजसातयेचनोहितः ७ नमस्यतहव्यदातिंस्वध्वरंदुवस्यतदम्यंजातवेदसम् । रथीर्ऋतस्यबृहतोविचर्षणिरग्निर्देवानामभवत्पुरोहितः ८ तिस्रोयह्वस्यसमिधःपरिज्मनोऽग्नेरपुनन्नुशिजोअमृत्यवः । तासामेकामदधुर्मर्त्येभुजमुलोकमुद्वेउपजामिमीयतुः ९ विशांकविंविश्पतिंमानुषीरिषःसंसीमकृण्वन्स्वधितिंनतेजसे । सउद्वतोनिवतोयातिवेविषत्सगर्भमेषुभुवनेषुदीधरत् १०॥ १८ ॥ सजिन्वतेजठरेषुप्रजज्ञिवान्वृषाचित्रेषुनानदन्नसिंहः । वैश्वानरःपृथुपाजाअम-

त्योवसुरत्नादयमानोविदाशुषे ११ वैश्वानरःप्रतथानाकमारुहद्दिवस्पृष्ठंभन्दमानःसुमन्मभिः । सपूर्ववज्जनयञ्जन्तवेधनंसमानमज्मंपर्येतिजागृविः १२ ऋतावानंयज्ञियंविप्रमुक्थ्य१मायंदधेमातरिश्वादिविक्षयम् । तंचित्रयामंहरिकेशमीमहेसुदीतिमग्निंसुविताय नव्यसे १३ शुचिंनयामन्निषिरंस्वर्दृशंकेतुंदिवोरोचनस्थामुषर्बुधम् । अग्निंमूर्धानंदिवोअप्रतिष्कुतंतमीमहेनमसावाजिनंबृहत् १४ मन्द्रंहोतारंशुचिमद्वयाविनंदमूनसमुक्थ्यंविश्वचर्षणिम् । रथंनचित्रंवपुषायदर्शतंमनुर्हितंसदमिद्रायईमहे १५ ॥ ११ ॥

वैश्वानरायैकादश विश्वामित्रोऽग्निर्वैश्वानरो जगती ।

३ वैश्वानरायपृथुपाजसेविपोरत्नाविधन्तधरुणेषुगातवे । अग्निर्हिदेवाँअमृतोदुवस्यत्यथाधर्माणिसनतानदूदुषत् १ अन्तर्दूतोरोदसीदस्मईयतेहोतानिषत्तोम

नुपःपुरोहितः । क्षयंबृहन्तंपरिभूषतिद्युभिर्देवेभिरग्निरिषितोधियावसुः २ केतुं यज्ञानांविदथस्यसाधनंविप्रासोअग्निंमहयन्तचित्तिभिः । अपांसियस्मिन्नधि संदधुर्गिरस्तस्मिन्त्सुम्नानियजमानआचके ३ पितायज्ञानामसुरोविपश्चितांविमानमग्निर्वयुनंचवाघताम् । आविवेशरोदसीभूरिवर्पसापुरुप्रियोभन्दतेधामभिः कविः ४ चन्द्रमग्निंचन्द्ररथंहरिव्रतंवैश्वानरमप्सुषदंस्वर्विदम् । विगाहंतूर्णितविषीभिरावृतंभूर्णिदेवासइहसुश्रियंदधुः ५॥ २० ॥ अग्निर्देवेभिर्मनुषश्चजन्तुभिस्तन्वानोयज्ञंपुरुपेशसंधिया । रथीरन्तरीयतेसाधदिष्टिभिर्जीरोदमूनाअभिशस्तिचातनः ६ अग्नेजरस्वस्वपत्यआयुन्यूर्जापिन्वस्वसमिषोदिदीहिनः । वयांसि जिन्वबृहतश्चजागृवउशिग्देवानामसिसुक्रतुर्विपाम् ७ विश्पतिंयह्वमतिथिंनरः सदायन्तारंधीनामुशिजंचवाघताम् । अध्वराणांचेतनंजातवेदसंप्रशंसन्तिनमं-

साजूतिभिर्वृधे ८ विभावादेवःसुरणःपरिक्षितीरग्निर्बभूवशवसासुमद्रथः । तस्यंव्रतानिभूरिपोषिणोवयमुपभूषेमदमआसुवृक्तिभिः ९ वैश्वानरतवधामा-न्याचकेयेभिःस्वर्विदभवोविचक्षण । जातआपृणोभुवनानिरोदसीअग्नेताविश्वापरिभूरसित्मना १० वैश्वानरस्यदंसनाभ्योबृहदरिणादेकःस्वपस्ययाकविः । उभापितरामहयन्नजायताग्निर्द्यावापृथिवीभूरिरेतसा ११ ॥ २१ ॥

समित्समिदेकादश विश्वामित्र आग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ समित्संमित्सुमनाबोध्यस्मेशुचाशुचासुमतिंरासिवस्वः । आदेवदेवान्य-जथायवक्षिसखासखीन्त्सुमनायक्ष्यग्ने १ यंदेवासस्त्रिरहंन्नायजन्तेदिवेदिवेवरुणोमित्रोअग्निः । सेमंयज्ञंमधुमन्तंकृधीनस्तनूनपाद्घृतयोनिंविधन्तम् २ प्रदीधि-तिर्विश्ववाराजिगातिहोतारमिळःप्रथमंयजध्यै । अच्छानमोभिर्वृषभंवन्दध्यैसदे-

वान्यंक्षदिपितोयज़ीयान् ३ ऊर्ध्वोवांगातुरध्वरेअंकार्यूर्ध्वाशोचींषिप्रस्थितार-
जांसि । दिवोवानाभान्यंसादिहोतास्तृणीमहिंदेवव्यंचाविबर्हिः ४ सप्तहोत्राणि
मनंसावृणानाइन्वंन्तोविश्वंप्रतिंयन्नृतेनं । नृपेशंसोविदथेषुप्रजाताअभीइमंयज्ञं
विचंरन्तपूर्वीः ५ ॥ २२ ॥ आभन्दंमानेउपसाउपाकेउतस्मंयेतेतन्वाविरूपे ।
यथांनोमित्रोवरुणोजुजोषदिन्द्रोंमरुत्वाँउतवामहोंभिः ६ दैव्याहोतांराप्रथमा
न्यृञ्जेसप्तपृक्षासंःस्वधयांमदन्ति । ऋतंशंसंन्तऋतमित्तआहुरनुव्रतंव्रतपादीध्यां-
नाः ७ आभारंतीभारंतीभिःसजोषाइळादेवैर्मनुष्येभिरग्निः । सरस्वतीसारस्व-
तेभिरर्वाक्तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंसदन्तु ८ तन्नस्तुरीपमधंपोपयित्नुदेवत्वष्टर्विरराण
स्यस्व । यतोवीरःकर्मण्यःसुदक्षोयुक्तग्रावाजायतेदेवकामः ९ वनस्पतेऽवसृजो-
पदेवानग्निर्हविःशमितासूदयाति । सेदुहोतासत्यतरोयजातियथादेवानांजनिमा-

निवेदं १० आयाह्यग्नेसमिधानोअर्वाङिन्द्रेणदेवैःसरथंतुरेभिः । बर्हिर्नआस्तामदितिःसुपुत्रास्वाहादेवाअमृतामादयन्ताम् ११ ॥ २३ ॥

प्रत्यग्निरेकादश विश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

५ प्रत्यग्निरुषसश्चेकितानोऽबोधिविप्रःपदवीःकवीनाम् । पृथुपाजादेवयद्भिःसमिद्धोऽपद्वारातमसोवह्निरावः १ प्रेद्वग्निर्वावृधेस्तोमेभिर्गीर्भिःस्तोतॄणांनमस्यउक्थैः । पूर्वीरृतस्यसंदृशश्चकानःसंदूतोअद्यौदुषसोविरोके २ अधाय्यग्निर्मानुषीषुविक्ष्व१पांगर्भोमित्रऋतेनसाधन् । आहर्यतोयजतःसान्वस्थादभूदुविप्रोहव्योमतीनाम् ३ मित्रोअग्निर्भवतियत्समिद्धोमित्रोहोतावरुणोजातवेदाः । मित्रोअध्वर्युरिषिरोदमूनामित्रःसिन्धूनामुतपर्वतानाम् ४ पातिप्रियंरिपोअग्रंपदंवेःपातियह्वश्चरणंसूर्यस्य । पातिनाभासप्तशीर्षाणमग्निःपातिदेवानामुपमाद-

मृण्वः ५ ॥ २४ ॥ ऋभुश्चक्रईड्यंचारुनामविश्वानिदेवोवयुनानिविद्वान् । ससस्यचर्मघृतवत्पदंवेस्तदिदग्नीरक्षत्यप्रयुच्छन् ६आयोनिमग्निर्घृतवन्तमस्थात्पृथुप्रगाणमुशन्तमुशानः । दीद्यानःशुचिर्ऋष्वःपावकःपुनःपुनर्मातरानव्यसीकः ७ सद्योजातओषधीभिर्ववक्षेयदीवर्धन्तिप्रस्वोघृतेन । आपइवप्रवताशुम्भमानाउरुष्यदग्निःपित्रोरुपस्थे ८ उदुष्टुतःसमिधायह्वोअद्यौद्वर्ष्मन्दिवोअधिनाभापृथिव्याः । मित्रोअग्निरीड्योमातरिश्वादूतोवक्षद्यजथायदेवान् ९ उदस्तम्भीत्समिधानाकमृष्वो३ग्निर्भवन्नुत्तमोरोचनानाम् । यदीभृगुभ्यःपरिमातरिश्वागुहासन्तंहव्यवाहंसमीधे १० इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भूत्वस्मे ११ ॥ २५ ॥

भ कारभ एकादश विश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

६ प्रकारवोमनुनावृच्यमानादेवद्रीचींनयतदेवयन्तः । दक्षिणावाड्वाजिनी प्राच्येतिहविर्भरन्त्यग्नयेघृताची १ आरोदसीअपृणाजायमानउतप्ररिक्थाअधनु प्रयज्यो. । दिवश्चिदग्नेमहिनापृथिव्यावच्यन्तांतेवन्हयःसप्तजिह्वाः २ द्यौश्चत्वा पृथिवीयज्ञियासोनिहोतारंसादयन्तेदमाय । यदीविशोमानुषीर्देवयन्तीःप्रयस्वतीरीळतेशुक्रमर्चिः ३ महान्त्सधस्थेध्रुवआनिषत्तोऽन्तर्द्यावामाहिनेहर्यमाणः । आस्केसपत्नीअजरेअमृक्तेसबर्दुघेउरुगायस्यधेनू ४ व्रतातेअग्नेमहतोमहानितव क्रत्वारोदसीआततन्थ । त्वंदूतोअभवोजायमानस्त्वंनेतावृषभचर्षणीनाम् ५ ॥२६॥ऋतस्यवाकेशिनायोग्याभिर्घृतस्नुवारोहिताधुरिधिष्व । अथावहदेवान्देव

विश्वान्त्स्वध्वराकृणुहिजातवेदः ६ दिवश्चिदातेरुचयन्तरोकाउषोविभातीरनुभासिपूर्वीः । अपोयदग्नउशधग्वनेषुहोतुर्मन्द्रस्यपनयन्तदेवाः ७ उरौवायेअन्तरिक्षेमदन्तिदिवोवायेरोचनेसन्तिदेवाः । ऊमावायेसुहवासोयजत्राआयेमिरेरथ्योअग्नेअश्वाः ८ ऐभिरग्नेसरथंयाह्यर्वाङ्नानारथंवाविभवोह्यश्वाः । पत्नीवतस्त्रिंशतंत्रींश्चदेवाननुष्वधमावहमादयस्व ९ सहोतायस्यरोदसीचिदुर्वीयज्ञंयज्ञमभिवृधेगृणीतः । प्राचीअध्वरेवतस्थतुःसुमेकेऋतावरीऋतजातस्यसत्ये १० इळामग्नेपुरुदंससनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भूत्वस्मे ११ ॥ २७ ॥ इति शाकल्कसंहितायां द्वितीयाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ इति द्वितीयाष्टकःसमाप्तः ॥ २ ॥

प्रत्नेऽअन्तियूपस्तुतिः पष्ठ्याद्याभिर्वहत्वोन्त्यात्रश्चिन्यष्टमीवैश्वदेवीवातृतीयासप्तम्यावनुष्टुभौसखायो नववाईतंत्रिष्टुवन्तंत्वामग्न औष्णिहमग्निर्होतागायत्रंत्विन्द्राग्नीऐन्द्राग्नंमवः ससऋषभस्त्वामनुष्टुभमाहोता निपाजसाकासउत्कीलस्त्वयमग्निःपट्प्रागाथंसमिध्यमानःपञ्चकतोवैश्वामित्रस्तुभवानोऽग्निहोतारंगा- थीहाग्निमुपसमाधान्त्येवैश्वदेव्याविमंनउपाद्येअनुष्टुभौविराड्रूपासतोबृहतीत्वान्त्यायंसउपान्त्यानुष्टुप्पु- रीष्येभ्योग्निभ्योनिर्मथितोदेवश्रवादेववातश्चभारतौतृतीयासतोबृहत्यग्नेसहस्वगायत्रमाद्यानुष्टुवग्नेदिवो वैराजमुपान्त्याग्नेन्द्रीवैश्वानरंनवतृचोवैश्वानरीयमारुतौजागतौद्वृचआत्मस्तुतिर्वापूर्वोत्मगीतान्त्योपा ध्यायस्तुतिः मवः पञ्चोनागायत्रंत्वृतव्यावाद्याग्नेजुपस्वपट्तृतीयाद्युष्णिक्त्रिष्टुब्जगत्योस्तीदंपोळशा- द्याचतुर्थीदशमीद्वादश्योनुष्टुभःपष्ठ्येकादश्युपान्त्येचजगत्यःपञ्चम्यृत्विग्भ्योवा ।

प्र य एकादश विश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७ अ॒स्म॒ प्रय आ॒रुः शिति॑पृ॒ष्ठस्य॑ धा॒सेरा मा॒तरा॑ विविशुः स॒प्त वाणीः॑ । प॒रि॒क्षि॒ता पि॒तरा॒ सं च॑रेते॒ प्र स॑र्स्राते दी॒र्घमायुः॑ प्र॒यक्षे॑ १ दि॒वक्ष॑सो धे॒नवो॒ वृष्णो॒ अश्वा॑ दे॒वीरा त॑स्थौ॒ मधु॑म॒द्वह॑न्तीः । ऋ॒तस्य॑ त्वा॒ सद॑सि क्षेम॒यन्तं॒ पर्येका॑ चरति वर्त॒निं गौः २ आ-

सीमरोहत्सुयमाभवन्तीः पतिश्चिकित्वान्रयिविद्रयीणाम् । प्रनीलपृष्ठोअतसस्य
धासेस्ताअवासयत्पुरुधप्रतीकः ३ महित्वाष्ट्रमूर्जयन्तीरजुर्यस्तभूयमानंवहतो
वहन्ति । व्यङ्गेभिर्दिद्युतानःसधस्थएकामिवरोदसीआविवेश ४ जानन्तिवृष्णो
अरुपस्यशेवमुतब्रध्नस्यशासनेरणन्ति । दिवोरुचःसुरुचोरोचमानाइळायेषां
गण्यामाहिनागीः ५ ॥ १ ॥ उतोपितृभ्यांप्रविदानुघोषंमहोमहद्भ्यामनयन्त
शूषम् । उक्षाहयत्रपरिधानमक्तोरनुस्वंधामजरितुर्ववक्ष ६ अध्वर्युभिःपञ्चभिः
सप्तविप्राःप्रियंरक्षन्तेनिहितंपदंवेः । प्राञ्चोमदन्त्युक्षणोअजुर्यादेवादेवानामनुहि
व्रतागुः ७ दैव्याहोताराप्रथमान्यृञ्जेसप्तपृक्षासःस्वधयामदन्ति । ऋतंशंसन्त
ऋतमित्तआहुरनुव्रतंव्रतपादीध्यानाः ८ वृषायन्तेमहेअत्यायपूर्वीर्वृष्णेचित्राय
रश्मयःसुयामाः देवहोतर्मन्द्रतरश्चिकित्वान्महोदेवान्रोदसीएहवक्षि ९ पृक्षप्र-

यजोद्रविणःसुवाचःसुकेतवउपसोरेवदूपुः । उतोचिदग्नेमहिनापृथिव्याःकृतंचिदेनःसंमहेदशस्य १० इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिर्भूत्वस्मे ११ ॥ २ ॥

अञ्जन्त्येकादश विश्वामित्रस्त्रिष्टुप् । तृतीयासप्तम्यावनुष्टुभौ । आद्यानां पञ्चानां यूपः ।
ततः पञ्चानां यूपाः । अष्टम्या विश्वे देवा वा । एकादश्याश्छिन्नयूपस्य मूलभूतः स्थाणुः ।

८ अञ्जन्तित्वामध्वरेदेवयन्तोवनस्पतेमधुनादैव्येन । यदूर्ध्वस्तिष्ठाद्रविणेहधत्ताद्यद्वाक्षयोमातुरस्याउपस्थे १ समिद्धस्यश्रयमाणःपुरस्ताद्ब्रह्मवन्वानोअजरंसुवीरम् । आरेअस्मदमतिंबाधमानउच्छ्रयस्वमहतेसौभगाय २ उच्छ्रयस्ववनस्पतेवर्ष्मन्पृथिव्याअधि । सुमितीमीयमानोवर्चोधायज्ञवाहसे ३ युवासुवासाःपरिवीतआगात्सउश्रेयान्भवतिजायमानः । तंधीरासःकवयउन्नयन्तिस्वाध्यो-

३ मनसादेवयन्तः ४ जातोजायतेसुदिनत्वेअह्नांसमर्यआविदथेवर्धमानः । पुन-
न्तिधीराअपसोमनीषादेवयाविप्रउदियर्तिवाचम् ५ ॥ ३ ॥ यान्वोनरोदेवय-
न्तोनिमिम्युर्वनस्पतेस्वधितिर्वाततक्ष । तेदेवासःस्वरवस्तस्थिवांसःप्रजावदस्मे
दिधिषन्तुरत्नम् ६ येवृक्णासोअधिक्षमिनिमितासोयतस्रुचः । तेनोव्यन्तुवार्यं
देवत्राक्षेत्रसाधसः ७ आदित्यारुद्रावसवःसुनीथाद्यावाक्षामापृथिवीअन्तरिक्षम् ।
सजोषसोयज्ञमवन्तुदेवाऊर्ध्वंकृण्वन्त्वध्वरस्यकेतुम् ८ हंसाइवश्रेणिशोयता-
नाःशुक्रावसानाःस्वरवोनआगुः । उन्नीयमानाःकविभिःपुरस्तादेवादेवानामपि
यन्तिपाथः ९ शृङ्गाणीवेच्छृङ्गिणांसंददृश्रेचषालवन्तःस्वरवःपृथिव्याम् । वाघ-
द्भिर्वाविहवेश्रोषमाणाअस्माँअवन्तुपृतनाज्येषु १० वनस्पतेशतवल्शोविरोह

सहस्रंवल्शाविवयंरुहेम । यंत्वामयंस्वधितिस्तेजमानःप्रणिनायंमहतेसौभ-गाय ११ ॥ ४ ॥

सखायो नव विश्वामित्रोऽग्निर्बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१ सखायस्त्वाववृमहेदेवंमर्तासऊतये । अपांनपातंसुभगंसुदीदितिंसुप्रतूर्तिमनेहसम् १ कायमानोवनात्वंयन्मातृरजंगन्नपः । नतत्तेअग्नेप्रमृषेनिवर्तनंयद्दूरेसन्निहाभवः २ अतितृष्टंववक्षिथाथैवसुमनाअसि । प्रप्रान्येयन्तिपर्यन्यआसतेयेषांसख्येअसिश्रितः ३ ईयिवांसमतिस्रिधःशश्वतीरतिसश्चतः । अन्वीमविन्दन्निचिरासोअद्रुहोऽप्सुसिंहमिवश्रितम् ४ ससृवांसमिवत्मनाग्निमित्थातिरोहितम् । ऐनंनयन्मातरिश्वापरावतोदेवेभ्योमथितंपरि ५ ॥ ५ ॥ तंत्वामर्ताअगृभ्णतदेवेभ्योहव्यवाहन । विश्वान्यद्यज्ञाँअभिपासिमानुषतवक्रत्वाय-

विश्वच ६ तद्भद्रंतवंदुंसनापाकायचिच्छदयति । त्वांयदंग्नेपशवःसमासतेसमिं-
द्धमपिशर्वरे ७ आजुंहोतास्वध्वरंशीरंपावकशोचिषम् । आशुंदूतमंजिरंप्रत्न-
मीड्यंश्रुष्टीदेवंसंपर्यत ८ त्रीणिंशतात्रीसहस्राण्यग्निंत्रिंशच्चदेवानवंचासपर्यन् ।
औक्षन्घृतैरस्तृंणन्बर्हिरस्माआदिद्धोतारंन्यंसादयन्त ९ ॥ ६ ॥

त्वामग्ने नव विश्वामित्रोऽग्निरुष्णिक् ।

१० त्वामंग्नेमनीषिणःसम्राजंचर्षणीनाम् । देवंमर्तासइन्धतेसमंध्वरे १ त्वां
यज्ञेष्वृत्विजमग्नेहोतारमीळते । गोपाऋतस्यंदीदिहिस्वेदमे २ सघायस्तेददा-
शतिसमिधाजातवेदसे । सोअंग्नेधत्तेसुवीर्यंसपुंष्यति ३ सकेतुरंध्वराणामग्निर्दे-
वेभिरागमत् । अञ्जानःसप्तहोतृभिर्हविष्मते ४ प्रहोत्रेपूर्व्यंवचोऽग्नयेभरताबृ-
हत् । विपांज्योतींषिबिभ्रंतेनवेधसे ५ ॥ ७ ॥ अग्निंवर्धन्तुनोगिरोयतोजायत

उक्थ्यः । म॒हेवाजा॑य॒द्रवि॑णाय॒दर्श॒तः ६ अग्ने॒यजि॑ष्ठोअध्व॒रेदे॒वान्दे॑वय॒तेयज । होता॑म॒न्द्रोवि॑रा॒ज॒स्यति॒स्रिधः॑ ७ सनः॑पावकदीदिहि॒द्युमद॒स्मेसु॒वीर्य॑म् । भवा॑ स्तो॒तृभ्यो॒अन्त॑मः स्व॒स्तये॑ ८ तंत्वा॒विप्रा॑विप॒न्यवो॑जागृ॒वांसः॒समि॑न्धते । ह॒व्य॒वाह॒मम॑र्त्यंसहो॒वृध॑म् ९ ॥ ८ ॥

अग्निर्होता नव विश्वामित्रोऽग्निर्गायत्री ।

११ अ॒ग्निर्होता॑पु॒रोहि॑तोऽध्व॒रस्य॒विच॑र्षणिः । सवे॑द॒यज्ञमा॑नु॒षक् १ सह॑व्य॒वाळम॑र्त्य॒उ॒शिग्दू॒तश्चनो॑हितः । अ॒ग्निर्धि॒यास॑मृ॒ण्वति २ अ॒ग्निर्धि॒यासचे॑तति के॒तु॒र्य॒ज्ञस्य॑पू॒र्व्यः । अर्थं॒ह्य॑स्यत॒रणि ३ अ॒ग्निंसू॒नुंसन॑श्रु॒तंसह॑सोजा॒तवे॑दसम् । वह्निं॑दे॒वाअ॑कृण्वत ४ अदा॑भ्यःपुरए॒ता॒वि॒शाम॒ग्निर्मा॑नु॒षीणा॑म् । तू॒र्णी॒रथः॒सदा॒नवः॑ ५ ॥ १ ॥ सा॒ह्वान्विश्वा॑अ॒भि॒युजः॒क्रतु॑र्दे॒वाना॒मम॑क्तः । अ॒ग्निस्तु॒विश्र॑व-

स्तमः ६ अभिप्रयांसिवाहसादाश्वाँअश्नोतिमर्त्यः । क्षयंपावकशोचिषः ७ परि-
विश्वानिसुधितानेरश्याममन्मभिः । विप्रासोजातवेदसः ८ अग्नेविश्वानिवार्या
वाजेषुसनिषामहे । त्वेदेवासएरिरे ९ ॥ १० ॥

इन्द्राग्नी नव विश्वामित्र इन्द्राग्नी गायत्री ।

१२ इन्द्राग्नीआगतंसुतंगीर्भिर्नभोवरेण्यम् । अस्यपातंधियेषिता १ इन्द्राग्नी
जरितुःसचायज्ञोजिगातिचेतनः । अयापातमिमंसुतम् २ इन्द्रमग्निंकविच्छदा
यज्ञस्यजूत्यावृणे । तासोमस्येहतृम्पताम् ३ तोशावृत्रहणाहुवेसजित्वानापरा-
जिता । इन्द्राग्नीवाजसातमा ४ प्रवामर्चन्त्युक्थिनोनीथाविदोजरितारः ।
इन्द्राग्नीइषआवृणे ५ ॥ ११ ॥ इन्द्राग्नीनवतिंपुरोदासपत्नीरधूनुतम् । साकमे-
केनकर्मणा ६ इन्द्राग्नीअपसस्पर्युपप्रयन्तिधीतयः । ऋतस्यपथ्या३अनु ७ इ-

न्द्राग्नीतविषाणिवांसधस्थांनिप्रयांसिच । युवोरप्तूर्यंहितम् ८ इन्द्राग्नीरोचना दिवःपरिवाजेषुभूषथः । तद्वांचेतिप्रवीर्यम् ९ ॥ १२ ॥ इति शाकलकसंहितायां तृतीये मण्डले प्रथमोऽनुवाकः ॥ १ ॥

प्र वः सप्त ऋषभो वैश्वामित्रोऽग्निरनुष्टुप् ।

१३ प्रवोदेवायाग्नयेबर्हिष्ठमर्चास्मै । गमद्देवेभिरासनोयजिष्ठोबर्हिरासदत् १ ऋतावायस्यरोदसीदक्षंसचन्तऊतयः । हविष्मन्तस्तमीळतेतंसनिष्यन्तोऽवसे २ सपन्ताविप्रएषांसयज्ञानामथाहिषः । अग्निंतंवोदुवस्यतदातायोवनितामघम् ३ सनःशर्माणिवीतयेऽग्निर्यच्छतुशंतमा । यतोनःप्रुष्णवद्वसुदिविक्षितिभ्यो अप्स्वा ४ दीदिवांसमपूर्व्यंवस्वीभिरस्यधीतिभिः । ऋक्वाणोअग्निमिन्धतेहोतारंविश्पतिंविशाम् ५ उतनोब्रह्मन्नविषउक्थेषुदेवहूतमः । शंनःशोचामरुद्वृधोऽ-

ग्नेसहस्रसातंमः ६ नूनौरास्वसहस्रवत्तोकवत्पुष्टिमद्वसु । द्युमदंग्नेसुवीर्यंवर्षिष्ठ-
मनुपक्षितम् ७ ॥ १३ ॥

आ होता सप्त ऋषभो वैश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१४ आहोतामन्द्रोविदथांन्यस्थात्सत्योयज्वांकवितमःसवेधाः । विद्युद्रथः सहंसस्पुत्रोअग्निःशोचिष्केशःपृथिव्यांपाजोंअश्रेत् १ अयामितेनमंउक्तिंजुपस्वऋतावस्तुभ्यंचेततेसहस्वः । विद्वाँआवंक्षिविदुषोनिषंत्सिमध्यआबर्हिरूतयेंयजत्र २ द्रवंतांतउपसांवाजयंन्तीअग्नेवातंस्यपथ्याभिरच्छं । यत्सीमञ्जन्तिपूर्व्यं हविर्भिरावन्धुरेवतस्थतुर्दुरोणे ३ मित्रश्चतुभ्यंवरुणःसहस्वोऽग्नेविश्वेमरुतःसुम्नमंर्चन् । यच्छोचिषासहसस्पुत्रतिष्ठांअभिक्षितीःप्रथयन्त्सूर्योनॄन् ४ वयंतेंअद्यरंरिमाहिकाममुत्तानहंस्तानमंसोपसद्यं । यजिष्ठेनमनंसायक्षिदेवानस्रेधतामन्मं-

नाविप्रोंअग्ने ५ त्वद्धिपुत्रसहसोविपूर्वीर्देवस्ययन्त्यूतयोविवाजाः । त्वंदेहिसह-स्रिणंरयिंनोऽद्रोघेणवचसासत्यमग्ने ६ तुभ्यंदक्षकविक्रतोयानीमादेवमर्तासो अध्वरेअकर्म । त्वंविश्वस्यसुरथस्यबोधिसर्वंतदग्नेअमृतस्वदेह ७ ॥ १४ ॥

त्रिपाजसा सप्त कान्योत्कीलोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१५ विपाजसापृथुनाशोशुचानोबाधस्वद्विषोरक्षसोअमीवाः । सुशर्मणोबृहतःशर्मणिस्यामग्नेरहंसुहवस्यप्रणीतौ १ त्वंनोअस्याउषसोव्युष्टौत्वंसूरउदितेबोधिगोपाः । जन्मेवनित्यंतनयंजुषस्वस्तोमंमेअग्नेतन्वासुजात २ त्वंनृचक्षावृषभानुपूर्वीःकृष्णास्वग्नेअरुषोविभाहि । वसोनेषिचपर्षिचात्यंहःकृधीनोरायउशिजोयविष्ठ ३ अषाळ्होअग्नेवृषभोदिदीहिपुरोविश्वाःसौभगासंजिगीवान् । यज्ञस्यनेताप्रथमस्यपायोर्जातवेदोबृहतःसुप्रणीते ४ अच्छिद्राशर्मंजरितःपुरूणिदेवाँ

अच्छादीधांनःसुमेधाः । रथोनसस्निंरभिवंक्षिवाजमग्नेत्वंरोदसीनःसुमेके ५ थर्पीपयवृपभांजिन्ववाजानग्नेत्वंरोदंसीनःसुदोघें । देवेभिर्देवसुरुचारुचानोमानो मर्तस्यदुर्मतिःपरिष्ठात् ६ इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नःसूनुस्तनंयोविजावाग्नेसातेंसुमतिर्भूत्वस्मे ७ ॥ १५ ॥

अयमग्निः पञ्चात्योत्कीलोऽग्निः । आद्या तृतीया पञ्चमी च बृहत्यः । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१६ अयमग्निःसुवीर्यस्येशेमहःसौभंगस्य । रायईशेस्वपत्यस्यगोमंतईशेवृत्रहथानाम् १ इमंनरोमरुतःसश्चतावृधंयस्मिन्रायःशेवृधासः । अभियेसन्तिपृतनासुदूढ्योविश्वाहाशत्रुमादभुः २ सत्वंनोरायःशिशीहिमीढ्वोअग्नेसुवीर्यस्य । तुविंद्युम्नवर्षिष्ठस्यप्रजावंतोऽनमीवस्यशुष्मिणंः ३ चक्रियोविश्वाभुवनाभिसासहिश्चक्रिर्देवेष्वादुवंः । आदेवेषुयतंतआसुवीर्यआशंसउतनृणाम् ४ मानो

अग्ने॒ऽमंतये॒मावी॒रंतायै॒रीरधः । मागोतायैसहसस्पु॒त्र॒मानि॒दे॒ऽप॒द्वे॒पांस्याकृधि ५ श॒ग्धिवाजं॑स्यसुभगप्र॒जाव॒तो॒ऽग्नेवृ॒ह॒तो अ॑ध्व॒रे । संरा॒याभूय॑सासृजमयो॒भुना॒ तुविं॑द्युम्नयशंस्वता ६ ॥ १६ ॥

समिध्यमानः पञ्च कतो वैश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१७ स॒मि॒ध्यमा॑नःप्रथ॒मानु॒धर्मा॒सम॒क्तुभि॑रज्यतेवि॒श्ववा॑रः । शो॒चिष्के॑शो घृतनि॑र्णिक्पाव॒कःसु॑यज्ञोअ॒ग्निर्य॒जथा॑यदे॒वान् १ यथायं॑जोहो॒त्रमं॑ग्नेपृथि॒व्यायथा॑ दि॒वोजा॑तवेदश्चिकि॒त्वान् । ए॒वानेनंह॒विषा॑यक्षिदे॒वान्मं॑नु॒ष्वद्य॒ज्ञंप्रति॑रेमम॒द्य २ त्रीण्यायूं॑षि॒तवं॑जातवेदस्ति॒स्रआ॒जानी॑रु॒षसं॑स्तेअग्ने । ताभि॑र्दे॒वाना॒मवो॑यक्षि वि॒द्वानथा॑भवयजंमानाय॒शंयोः ३ अ॒ग्निंसु॑दी॒तिंसु॒दृशं॑गृ॒णन्तो॑न॒मस्या॑मस्त्वेड्यं॑ जातवेदः । त्वांदू॒तम॑र॒तिंह॑व्य॒वाहं॑दे॒वाअं॑कृण्वन्न॒मृतं॑स्य॒नाभि॑म् ४ यस्त्वद्धोता॒

पूर्वीअग्नेयजीयान्हिताचसत्तास्वधयाचशंभुः । तस्यानुधर्मप्रयंजाचिकित्वोऽथा नोधाअध्वरंदेववीतौ ५ ॥ १७ ॥

भवानः पञ्चकतो वैश्वामित्रोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१८ भवानोअग्नेसुमनाउपेतौसखेवसख्येपितरेवसाधुः । पुरुद्रुहोहिक्षितयोजनानांप्रतिप्रतीचीर्दहतादरातीः १ तपोष्वग्नेअन्तराँअमित्रान्तपाशंसमररुषःपरस्य । तपोवसोचिकितानोअचित्तान्वितेतिष्ठन्तामजराअयासः २ इध्मेनाग्नइच्छमानोघृतेनजुहोमिहव्यंतरसेबलाय । यावदीशेब्रह्मणावन्दमानइमांधियंशतसेयायदेवीम् ३ उच्छोचिषासहसस्पुत्रस्तुतोबृहद्वयःशशमानेषुधेहि । रेवदग्नेविश्वामित्रेषुशंयोर्मर्मृज्मातेतन्वं१भूरिकृत्वः ४कृधिरत्नंसुसनितर्धनानांसघेदग्नेभवसियत्समिद्धः।स्तोतुर्दुरोणेसुभगस्यरेवत्सृप्राकरस्नादधिषेवपूंषि ५॥१८॥

अग्निं होतारं पञ्च गाथ्यग्निस्त्रिष्टुप् ।

१९ अग्निंहोतारंप्रवृणेमियेधेगृत्संकविंविश्वविदममूरम् । सनोयक्षद्देवतातायजीयान्रायेवाजायवनतेमघानि १ प्रतेअग्नेहविष्मतीमियर्म्यच्छासुद्युम्नांरातिनींघृताचीम् । प्रदक्षिणिद्देवतातिमुराणःसंरातिभिर्वसुभिर्यज्ञमश्रेत् २ सतेजीयसामनसात्वोतउतशिक्षस्वपत्यस्यशिक्षोः । अग्नेरायोनृतमस्यप्रभूतौभूयामते सुष्टुतयश्चवस्वः ३ भूरीणिहित्वेदधिरेअनीकाग्नेदेवस्ययज्यवोजनासः । सआवहदेवतातिंयविष्ठशर्धोयदद्यदिव्यंयजासि ४ यत्त्वाहोतारमनजन्मियेधेनिषादयन्तोयजथायदेवाः।सत्वंनोअग्नेऽवितेहबोध्यधिश्रवांसिधेहिनस्तनूषु ५॥१९॥

अग्निमुषसं पञ्च गाथ्यग्निस्त्रिष्टुप् । आद्यापञ्चम्योर्विश्वेदेवाः ।

२० अग्निमुषसमश्विनादधिक्रांव्युष्टिषुहवतेवह्निरुक्थैः । सुज्योतिषोनः

शृण्वन्तुदेवाः सजोषसोअध्वरंवावशानाः १ अग्नेत्रीतेवाजिनात्रीषधस्था तिस्रस्तेजिह्वाऋतजातपूर्वीः । तिस्रउतेतन्वोदेववातास्ताभिर्नःपाहिगिरोअप्रयुच्छन् २ अग्नेभूरीणितवजातवेदोदेवस्वधावोऽमृतस्यनाम । याश्चमायामायिनांविश्वमिन्वत्वेपूर्वीःसंदधुःपृष्टबन्धो ३ अग्निर्नेताभगइवक्षितीनांदैवीनांदेवऋतुपाऋतावा । सवृत्रहासनयोविश्ववेदाःपर्षद्विश्वातिदुरितागृणन्तम् ४ दधिक्रामग्निमुषसंचदेवींबृहस्पतिंसवितारंचदेवं । अश्विनामित्रावरुणाभगंचवसून्रुद्राँआदित्याँइहहुवे ५ ॥ २० ॥

इमं नः पञ्च गाथ्यग्निः । अन्त्या विराड्रूपा सतोबृहती । उपाद्ये अनुष्टुभौ । शिष्टे त्रिष्टुभौ ।

२१ इमंनोयज्ञममृतेषुधेहीमाहव्याजातवेदोजुषस्व । स्तोकानामग्नेमेदसोघृतस्यहोतःप्राशानप्रथमोनिषद्य १ घृतवन्तःपावकतेस्तोकाःश्चोतन्तिमेदसः ।

स्वधंमन्देववीतयेश्रेष्ठंनोधेहिवार्यम् २ तुभ्यंस्तोकाघृतश्चुतोऽग्नेविप्रायसन्त्य । ऋषिःश्रेष्ठःसमिध्यसेयज्ञस्यप्राविताभव ३ तुभ्यंश्चोतन्त्यध्रिगोशचीवःस्तोकासोअग्नेमेदसोघृतस्य । कविशस्तोबृहताभानुनागाहव्याजुषस्वमेधिर ४ ओजिष्ठंतेमध्यतोमेदउद्भृतंप्रतेवयंददामहे । श्चोतन्तितेवसोस्तोकाअधित्वचिप्रतितान्देवशोविहि ५ ॥ २१ ॥

अयं स पञ्च गाथी पुरीष्या अग्नयस्त्रिष्टुप् । चतुर्थ्यनुष्टुप् ।

२२ अयंसोअग्निर्यस्मिन्त्सोममिन्द्रःसुतंदधेजठरेवावशानः । सहस्रिणंवाजमत्यंनसप्तिंससवान्त्सन्त्स्तूयसेजातवेदः १ अग्नेयत्तेदिविवर्चःपृथिव्यांयदोषधीष्वप्स्वायजत्र । येनान्तरिक्षमुर्वाततन्थत्वेषःसभानुरर्णवोनृचक्षाः २ अग्नेदिवोअर्णमच्छाजिगास्यच्छादेवाँऊचिषेधिष्ण्याये । यारोचनेपरस्तात्सूर्यस्ययाश्चा-

वस्तांदुपतिष्ठन्तआपः ३ पुरीष्यासोअग्नयःप्रावणेभिःसजोषसः । जुषन्तांयज्ञमद्रुहोऽनमीवाइषोमहीः ४ इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध । स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसुमतिभूत्वस्मे ५ ॥ २२ ॥

निर्मथितः पञ्च देवश्रवा देववातश्च भारतावग्निस्त्रिष्टुप् । तृतीया सतोबृहती ।

२३ निर्मथितःसुधितआसधस्थेयुवाकविरध्वरस्यप्रणेता । जूर्यत्स्वग्निरजरोवनेष्वत्रादधेअमृतंजातवेदाः १ अमन्थिष्टांभारतारेवदग्निंदेवश्रवादेववातःसुदक्षम् । अग्नेविपश्यवृहताभिरायेषांनोनेताभवतादनुद्यून् २ दशक्षिपःपूर्व्यंसीमजीजनन्त्सुजातंमातृषुप्रियम् । अग्निंस्तुहिदैववातंदेवश्रवोयोजनानामसद्वशी ३ नित्वादधेवरआपृथिव्याइळायास्पदेसुदिनत्वेअह्नाम् । दृषद्वत्यांमानुषआपयायां

तरिश्वानमुक्थ्यम् । वृहस्पतिंमनुंषोदेवतातयेविप्रंश्रोतारमतिंथिरघुष्यदम् २ अ-
श्वोनक्रन्दञ्जनिंभिःसमिंध्यतेवैश्वानरःकुशिकेभिर्युगेयुगे । सनोअग्निःसुवीर्यंस्व-
श्व्यंदधातुरत्नममृतेषुजागृविः ३ प्रयंन्तुवाजास्तविंषीभिरग्नयंःशुभेसंमिश्लाःपृषं-
तीरयुक्षत । वृहदुक्षोमरुतोविश्ववेदसःप्रवेपयन्तिपर्वतांअदाभ्याः ४ अग्निश्रियो
मरुतोविश्वकृष्टयआत्वेषमुग्रमवईमहेवयम् । तेस्वानिनोरुद्रियावर्षनिर्णिजःसिं-
हानहेषक्रतवःसुदानंवः ५ ॥ २६ ॥ व्रातंव्रातंगणंगणंसुशस्तिभिरग्नेर्भामंमरु-
तामोजईमहे । पृषंदश्वासोअनवभ्रराधसोगन्तारोयज्ञंविदथेषुधीराः ६ अग्निरं-
स्मिजन्मनाजातवेदाघृतंमेचक्षुरमृतंमआसन् । अर्कस्त्रिधातूरजसोविमानोऽजं-
स्रोघर्मोहविरस्मिनाम ७ त्रिभिःपवित्रैरपुपोध्यं१ कंहृदामतिंज्योतिरनुप्रजा-
नन् । वर्षिष्ठंरत्नमकृतस्वधाभिरादिद्यावापृथिवीपर्यपश्यत् ८ शतधारमुत्सम

क्षीयमाणंविपश्चितंपितरंवक्त्वानाम् । मेळिंमदन्तंपित्रोरुपस्थेतंरोदसीपिपृतंस-
त्यवाचम् १ ॥ २७ ॥

प्र वः पञ्चदश विश्वामित्रोऽग्निर्गायत्री । आद्याया ऋतवो वा ।

२७ प्रवोवाजाअभिद्यवोहविष्मन्तोघृताच्या । देवाञ्जिगातिसुम्नयुः १ ईळे अग्निंविपश्चितंगिरायज्ञस्यसाधनम् । श्रुष्टीवानंधितावानम् २ अग्नेशकेमतेवयंयमंदेवस्यवाजिनः । अतिद्वेषांसितरेम ३ समिध्यमानोअध्वरे३ग्निःपावकईड्यः । शोचिष्केशस्तमीमहे ४ पृथुपाजाअमर्त्योघृतनिर्णिक्स्वाहुतः । अग्निर्यज्ञस्यहव्यवाट् ५ ॥ २८ ॥ तंसबाधोयतस्रुचइत्थाधियायज्ञवन्तः । आचक्रुरग्निमूतये ६ होतादेवोअमर्त्यःपुरस्तादेतिमायया । विदथानिप्रचोदयन् ७ वाजीवाजेषु धीयतेऽध्वरेषुप्रणीयते । विप्रोयज्ञस्यसाधनः ८ धियाचक्रेवरेण्योभूतानांगर्भमा

दंधे । दक्षस्यपितरंतनां ९ नित्वांदधेवरेण्यंदक्षस्येळासहस्कृत । अग्नेसुदीतिमुशिजम् १० ॥ २१ ॥ अग्निंयन्तुरंमप्तुरमृतस्ययोगेवनुषः । विप्रावाजैःसमिन्धते ११ ऊर्जोनपातमध्वरेदीदिवांसमुपद्यवि । अग्निमीळेकविक्रतुम् १२ ईळेन्योनमस्यस्तिरस्तमांसिदर्शतः । समग्निरिध्यतेवृषा १३ वृषोअग्निःसमिध्यतेऽश्वोनदेववाहनः । तंहविष्मन्तईळते १४ वृषणंत्वावयंवृषन्वृषणःसमिधीमहि । अग्नेदीद्यतंबृहत् १५ ॥ ३० ॥

अग्ने जुषस्व पञ्च विश्वामित्रोऽग्निर्गायत्री । तृतीयोष्णिक् । चतुर्थी त्रिष्टुप् । पञ्चमी जगती ।

२८ अग्नेजुषस्वनोहविःपुरोळाशंजातवेदः । प्रातःसावेधियावसो १ पुरोळाअग्नेपचतस्तुभ्यंवाघापरिष्कृतः । तंजुषस्वयविष्ठ्य २ अग्नेवीहिपुरोळाशमाहुतंतिरोअह्न्यम् । सहसःसूनुरस्यध्वरेहितः ३ माध्यंदिनेसवनेजातवेदःपुरोळाश-

मिहकंवेजुषस्व । अग्नेयह्नस्यतवभागधेयंनप्रमिंनन्तिविदथेषुधीराः ४ अग्नेतृतीयेसवनेहिकानिंषःपुरोळाशंसहसःसूनवाहुतम् । अथादेवेष्वध्वरंविपन्यया धारयवन्तममृतेषुजागृविम् ५ अग्नेवृधानआहुतिंपुरोळाशंजातवेदः । जुषस्वतिरोअह्न्यम् ६ ॥ ३१ ॥

अस्तीदं षोडश विश्वामित्रोऽग्निः । पञ्चम्या ऋत्विजो वा । आद्याचतुर्थीदशमीद्वादश्योऽनुष्टुभः । षष्ठ्येकादश्युपान्त्ये च जगत्यः । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

२९ अस्तीदमधिमन्थनमस्तिप्रजननंकृतम् । एतांविश्पत्नीमाभराग्निंमन्थामपूर्वथा १ अरण्योर्निहितोजातवेदागर्भइवसुधितोगर्भिणीषु । दिवेदिवईड्योजागृवद्भिर्हविष्मद्भिर्मनुष्येभिरग्निः २ उत्तानायामवभराचिकित्वान्त्सद्यःप्रवीतावृषणंजजान । अरुषस्तूपोरुशदस्यपाजइळायास्पुत्रोवयुनेऽजनिष्ट ३ इळा-

यास्त्वापदेवयंनाभापृथिव्याअधि। जातवेदोनिधीमह्यग्नेहव्यायवोळ्हवे ४ मन्थ-
तानरःकविमद्वयन्तंप्रचेतसममृतंसुप्रतीकम् । यज्ञस्यकेतुंप्रथमंपुरस्तादग्निंनरो
जनयतासुशेवम् ५ ॥ ३२ ॥ यदीमन्थन्तिबाहुभिर्विरोचतेऽश्वोनवाज्यरुपोवने-
ष्वा । चित्रोनयामन्नश्विनोरनिवृतःपरिवृणक्त्यश्मनस्तृणादहन् ६ जातोअग्नी
रोचतेचेकितानोवाजीविप्रःकविशस्तःसुदानुः । यंदेवासईड्यंविश्वविदंहव्यवा-
हमदधुरध्वरेषु ७ सीदहोतःस्वउलोकेचिकित्वान्सादयायज्ञंसुकृतस्ययोनौ ।
देवावीर्देवान्हविषायजास्यग्नेबृहद्यजमानेवयोधाः ८ कृणोतधूमंवृषणंसखायो-
ऽस्रेधन्तइतनवाजमच्छ । अयमग्निःपृतनाषाट्सुवीरोयेनदेवासोअसहन्तदस्यू-
न् ९ अयंतेयोनिर्ऋत्वियोयतोजातोअरोचथाः।तंजानन्नग्नआसीदाथानोवर्धया
गिरः १० ॥३३॥ तनूनपादुच्यतेगर्भआसुरोनराशंसोभवतियद्विजायते । मात-

रिश्वायदमिमीतमातरिवातंस्यसर्गोअभवत्सरीमणि ११ सुनिर्मथानिर्मथितः सुनिधानिहितःकविः । अग्नेस्वध्वराकृणुदेवान्देवयतेयज १२ अजीजनन्नमृतं मर्त्यासोऽस्रेमाणंतरणिंवीळुजम्भम् । दशस्वसारोअग्रुवःसमीचीःपुमांसंजातमभिसंरभन्ते १३ प्रसप्तहोतासनकादरोचतमातुरुपस्थेयदशोचदूधनि । न निमिषतिसुरणोदिवेदिवेयदसुरस्यजठरादजायत १४ अमित्रायुधोमरुतामिव प्रयाःप्रथमजाब्रह्मणोविश्वमिद्विदुः । द्युम्नवद्ब्रह्मकुशिकासएरिरएकेएकोदमेअग्निंसमीधिरे १५ यद्यत्वाप्रयतियज्ञेअस्मिन्होतश्चिकित्वोऽवृणीमहीह । ध्रुवमयाध्रुवमुताशमिष्ठाःप्रजानन्विद्वाँउपयाहिसोमम् १६ ॥ ३४ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां तृतीयाष्टके प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां तृतीये मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

इच्छन्तिश्चाथिकेन्द्रंशासत्कुशिकोविश्वामित्रएववाश्रुतेरिन्द्रसोमंश्शूनामपर्वतानांसप्तोनासंवादोनदी-
भिर्विश्वामित्रस्योच्चितीर्षोस्तत्रनदीवाक्यंचतुर्थीषष्ठयष्टमीदशम्यःषष्ठीसप्तम्योस्त्वन्द्रस्तुतिरन्त्यानुष्टु-
विन्द्रःपूर्भिदेकादशातिष्ठाहरीइमायूपूपान्त्यांघोरोऽपश्यत्सानिर्दहेच्छस्यमानेतिश्रूयतेवात्रेहसायगाय-
श्रमन्त्यानुष्टुश्भितष्टेत्वदशमजापतिःसवैश्वामित्रोवाच्योवाद्वौवातौनवैकोपीन्द्रंमतिर्नेत्र ।

इच्छन्ति द्वाविंशतिर्विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३० ॐम् इच्छन्तित्वासोम्यासःसखायःसुन्वन्तिसोमंदधतिप्रयांसि । तितिक्षन्तेअभिशस्तिंजनानामिन्द्रत्वदाकश्चनहिप्रकेतः १ नतेदूरेपरमाचिद्रजांस्यातुभयाहिहरिवोहरिभ्याम् । स्थिरायवृष्णेसवनाकृतेमायुक्ताग्रावाणःसमिधानेअग्नौ २ इन्द्रःसुशिप्रोमघवातरुत्रोमहाव्रातस्तुविकूर्मिऋघावान् । यदुग्रोधावाधितोमर्त्येषुक्व१त्यातेवृषभवीर्याणि ३ त्वंहिष्माच्यावयन्नच्युतान्येकोवृत्राचरसि

जिघ्रमानः।तवद्यावापृथिवीपर्वतासोऽनुव्रतायनिर्मितेवतस्थुः ४ उताभयेपुरुहूत
श्रवोभिरेकोदृह्ळमवदोवृत्रहासन् । इमेचिदिन्द्ररोदसीअपारेयत्संगृभ्णामघव-
न्काशिरित्ते ५ ॥ १ ॥ प्रसूतइन्द्रप्रवताहरिभ्यांप्रतेवज्रःप्रमृणन्नेतुशत्रून् । जहि-
प्रतीचोअनूचःपराचोविश्वंसत्यंकृणुहिविष्टमस्तु ६ यस्मैधायुरदधामर्त्यायाभक्तं-
चिद्भजतेगेह्यं१सः । भद्रातइन्द्रसुमतिर्घृताचीसहस्रदानापुरुहूतरातिः ७ सहदानुं
पुरुहूतक्षियन्तमहस्तमिन्द्रसंपिणक्कुणारुम् । अभिवृत्रंवर्धमानंपियारुमपाद-
मिन्द्रतवसाजघन्थ ८ निसामनामिषिरामिन्द्रभूमिंमहीमपारांसदनेससत्थ ।
अस्तभ्नाद्द्यांवृषभोअन्तरिक्षमर्षन्त्वापस्त्वयेहप्रसूताः ९ अलातृणोवलइन्द्रव्रजो
गोःपुराहन्तोर्भयमानोव्यार । सुगान्पथोअकृणोन्निरजेगाःप्रावन्वाणीःपुरुहूतं
धमन्तीः १० ॥ २ ॥ एकोद्वेवसुमतीसमीचीइन्द्रआपप्रौपृथिवीमुतद्याम् ।

उतान्तरिक्षादभिनंःसमीकइषोरथीःसयुजंःशूरवाजान् ११ दिशःसूर्योनमिना-
तिप्रदिष्टादिवेदिवेहर्यश्वप्रसूताः । संयदानळध्वंनआदिदश्वैर्विमोचनंकृणुतेत-
त्त्वस्य १२ दिदृंक्षन्तउषसोयामंन्नक्तोर्विवस्वंत्यामहिचित्रमनीकम् । विश्वेजान-
न्तिमहिनायदागादिन्द्रस्यकर्मसुकृतापुरूणि १३ महिज्योतिर्निहितंवक्षणास्वा-
मापक्वंचरतिबिभ्रतीगौः । विश्वंस्वाद्मसंभृतमुस्रियायांयत्सीमिन्द्रोअदधाद्भोज-
नाय १४ इन्द्रदृह्यंयामकोशाअभूवन्यज्ञायंशिक्षगृणतेसखिभ्यः । दुर्मायवोदुरेवा
मर्त्यासोनिषङ्गिणोरिपवोहन्त्वासः १५ ॥ ३ ॥ संघोषःशृण्वेऽवमैरमित्रैर्जही
न्येष्वशनिंतपिष्ठाम् । वृश्चेमधस्ताद्विरुजासहस्वजहिरक्षोमघवन्रन्धयस्व १६
उद्वृहरक्षःसहमूलमिन्द्रवृश्चामध्यंप्रत्यग्रंशृणीहि । आकीवंतःसलल्लूकंचकर्थ
ब्रह्मद्विषेतपुषिंहेतिमस्य १७ स्वस्तयेवाजिभिश्चप्रणेतःसंयन्महीरिषआसत्सि

पूर्वीः। रायोवन्तारोबृहतःस्यामास्मेअंस्तुभगंइन्द्रप्रजावान् १८ आनोभरभगमिन्द्रद्युमन्तंनितेदेष्णस्यधीमहिप्ररेके। ऊर्वइवपप्रथेकामोअस्मेतमापृणवसुपतेवसूनाम् १९ इमंकामंमन्दयागोभिरश्वैश्चन्द्रवतारायसापप्रथश्च। स्वर्यवोमतिभिस्तुभ्यंविप्राइन्द्रायवाहःकुशिकासोअक्रन् २० आनोगोत्रादर्दृहिगोपतेगाःसमस्मभ्यंसनयोयन्तुवाजाः। दिवक्षाअसिवृषभसत्यशुष्मोऽस्मभ्यंसुमघवन्बोधिगोदाः २१ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ। शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् २२ ॥ ४ ॥

शासद्द्वाविंशतिर्विश्वामित्रः कुशिको वा इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

३१ शासद्वह्निर्दुहितुर्नप्त्यंगाद्विद्वाँऋतस्यदीधितिंसपर्यन्। पितायत्रदुहितुःसेकमृञ्जन्त्संशग्म्येनमनसादधन्वे १ नजामयेतान्वोरिक्थमारैक्चकारगर्भंसनितु-

निधानम् । यदीमातरोजनयन्तवह्निमन्यःकर्तासुकृतोरन्यऋन्धन् २ अग्निर्जज्ञे
जुह्वा रेजमानोमहस्पुत्राँअरुषस्यप्रयक्षे । महान्गर्भोमह्याजातमेषांमहीप्रवृद्-
यश्वस्ययज्ञैः ३ अभिजैत्रीरसचन्तस्पृधानंमहिज्योतिस्तमसोनिरजानन् । तं
जानतीःप्रत्युदायन्नुषासःपतिर्गवामभवदेकइन्द्रः ४ वीळौसतीरभिधीरामतृन्द-
न्प्राचाहिन्वन्मनसासप्तविप्राः । विश्वामविन्दन्पथ्यामृतस्यप्रजानन्नित्तानमसा
विवेश ५ ॥ ५ ॥ विदद्यदीसरमारुग्णमद्रेर्महिपाथःपूर्व्यंसध्र्यक्कः । अग्रं
नयत्सुपद्यक्षराणामच्छारवंप्रथमाजानतीगात् ६ अगच्छदुविप्रतमःसखीयन्नसू-
दयत्सुकृतेगर्भमद्रिः । ससानमर्योयुवभिर्मखस्यन्नथाभवदाङ्गिराःसद्योअर्चन् ७
सतःसतःप्रतिमानंपुरोभूर्विश्वावेदजनिमाहन्तिशुष्णम् । प्रणोदिवःपदवी-
र्गव्युरर्चन्त्सखासखीँरमुञ्चन्निरवद्यात् ८ निर्गव्यतामनसासेदुरर्कैःकृण्वानासो

अमृतत्वायगातुम् । इदंचिन्नुसदनंभूर्येषांयेनमासाँअसिंषासन्नृतेन १ संपश्यमाना अमदन्नभिस्वंपयःप्रत्नस्यरेतसोदुघानाः । विरोदसीअतपद्घोषएषांजातेनिष्ठामदधुर्गोषुवीरान् १० ॥ ६ ॥ सजातेभिर्वृत्रहासेदुहव्यैरुदुस्रियाअसृजदिन्द्रो अर्कैः । उरूच्यस्मैघृतवद्भरन्तीमधुस्वाद्मदुदुहेजेन्यागौः ११ पित्रेचिच्चक्रुःसदनंसमस्मैमहित्विषीमत्सुकृतोविहिख्यन् । विष्कभ्नन्तःस्कम्भनेनाजनित्रीआसीनाऊर्ध्वंरभसंविमिन्वन् १२ महीयदिंधिषणाशिश्नथेधात्सद्योवृधंविभ्वं१रोदस्योः । गिरोयस्मिन्ननवद्याःसमीचीर्विश्वाइन्द्रायतविषीरनुत्ताः १३ मह्यातेसख्यंवश्मिशक्तीरावृत्रघ्नेनियुतोयन्तिपूर्वीः । महिस्तोत्रमवआगन्मसूरेरस्माकंसुमघवन्बोधिगोपाः १४ महिक्षेत्रंपुरुश्चन्द्रंविविद्वानादित्सखिभ्यश्चरथंसमैरत् । इन्द्रोनृभिरजनद्दीद्यानःसाकंसूर्यमुषसंगातुमग्निम् १५॥७॥ अपश्चिदेषविभ्वो३

दमूना॒अप्र॑सधीचीरसृजद्विश्वश्च॑न्द्राः। मध्वः॑पुना॒नाःक॒विभिः॑प॒वित्रै॒र्द्युभि॑र्हिन्वन्त्य॒क्तुभि॒र्धनु॑त्रीः १६ अनु॑कृष्णेवसु॑धितीजिहातेउ॒भेसूर्य॑स्यमं॒हना॒यजत्रे । परि॒यत्ते॑महि॒मानं॑वृ॒जध्यै॒सखा॑यइन्द्रकाम्या॑ऋजि॒प्याः १७ पति॑र्भववृत्रहन्त्सू॒नृता॑नांगि॒रांवि॒श्वायु॑र्वृ॒षभोव॑यो॒धाः । आनो॑गहिस॒ख्येभिः॑शि॒वेभि॑र्म॒हान्म॒हीभि॑रू॒तिभिः॑सर॒ण्यन् १८ तम॑ङ्गिर॒स्वन्नम॑सासप॒र्यन्नव्यं॑कृणोमि॒सन्य॑सेपुरा॒जाम् । द्रुहो॒वियाहि॑बहुलाअदे॑वीः॒स्व॑श्चनोमघवन्त्सा॒तये॑धाः १९ मिहः॑पाव॒काःप्रत॑ताअभूवन्त्स्व॒स्तिनः॑पिपृहिपा॒रमा॑साम्। इन्द्र॒त्वंर॑थि॒रःपा॑हिनोरि॒षोम॒क्षूम॑क्षूकृणुहिगो॒जितो॑नः २० अदे॑दिष्टवृ॒त्रहागोप॑ति॒र्गाअ॒न्तःकृष्णाँअ॑रु॒षैर्धाम॑भिर्गात्। प्रसू॒नृता॑दि॒शमा॑नऋ॒तेन॒दुर॑श्च॒विश्वा॑अवृणो॒दप॒स्वाः २१ शु॒नंहु॑वेम॒मघवा॑न॒मिन्द्र॑म॒स्मिन्भरे॒नृत॑मं॒वाज॑सातौ। शृ॒ण्वन्त॑मु॒ग्रमू॒तये॑स॒मत्सु॒घ्नन्तं॑वृ॒त्राणि॑सं॒जितं॒धना॑नाम् २२ ॥ ८ ॥

इन्द्र सोमं सप्तदश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३२ इन्द्रसोमंसोमपतेपिबेमंमाध्यंदिनंसवनंचारुयत्ते । प्रप्रुथ्याशिप्रेमघवन्नृजीषिन्विमुच्याहरीइहमादयस्व १ गवाशिरंमन्थिनमिन्द्रशुक्रंपिबासोमंररिमातेमदाय । ब्रह्मकृतामारुतेनागणेनसजोषारुद्रैस्तृपदावृषस्व २ येतेशुष्मंयेतविषीमवर्धन्नर्चन्तइन्द्रमरुतस्तओजः । माध्यंदिनेसवनेवज्रहस्तपिबारुद्रेभिःसगणःसुशिप्र ३ तइन्वस्यमधुमद्विविप्रइन्द्रस्यशर्धोमरुतोयआसन् । येभिर्वृत्रस्येषितोविवेदामर्मणोमन्यमानस्यमर्म ४ मनुष्वदिन्द्रसवनंजुषाणःपिबासोमंशश्वतेवीर्याय । सआववृत्स्वहर्यश्वयज्ञैःसरण्युभिरपोअर्णासिसर्षि ५ ॥ १ ॥ त्वमपोयद्धवृत्रंजघन्वाँअत्याँइवप्रासृजःसर्तवाजौ।शयानमिन्द्रचरतावधेनवव्रिवांसंपरिदेवीरदेवम् ६ यजामइन्नमसावृद्धमिन्द्रंबृहन्तमृष्वमजरंयुवानम् ।

यस्यांप्रियेममतुर्यज्ञियस्यनरोदसीमाहिमानंमुमाते ७ इन्द्रस्यकर्मसुकृतापुरूणिव्रतानिदेवानमिनन्तिविश्वे । दाधारयःपृथिवींद्यामुतेमांजजानसूर्यमुषसंसुदंसाः ८ अद्रोघसत्यंतवतन्महित्वंसद्योयज्जातोअपिबोहसोमम्। नद्यावइन्द्रतवसस्तओजोनाहानमासाःशरदोवरन्त ९ त्वंसद्योअपिबोजातइन्द्रमदायसोमंपरमेव्योमन् । यद्धद्यावापृथिवीआविवेशीरथाभवःपूर्व्यःकारुधायाः १०॥१०॥ अहन्नहिंपरिशयानमर्णओजायमानंतुविजाततव्यान् । नतेमहित्वमनुभूदधद्यौर्यदन्ययास्फिग्या ३ क्षामवस्थाः ११ यज्ञोहितइन्द्रवर्धनोभूदुतप्रियःसुतसोमोमियेधः । यज्ञेनयज्ञमवयज्ञियःसन्यज्ञस्तेवज्रमहिहत्यआवत् १२ यज्ञेनेन्द्रमवसाचक्रेअर्वागैनंसुम्नायनव्यसेववृत्याम् । यःस्तोमेभिर्वावृधेपूर्व्येभिर्योमध्यमेभिरुतनूतनेभिः १३ विवेषयन्मांधिषणाजजानस्तवैपुरापार्यादिन्द्रमह्नः । अंहसोय-

त्रपीपरयथानोनावेवयान्तमुभयेहवन्ते १४ आपूर्णोअस्यकलशःस्वाहासेक्तेवकोशंसिसिचेपिबध्यै । समुप्रियाआववृत्रन्मदायप्रदक्षिणिदभिसोमासइन्द्रम् १५ नत्वागभीरःपुरुहूतसिन्धुर्नाद्रयःपरिषन्तोवरन्त । इत्थासखिभ्यइषितोयदिन्द्राहृळ्हंचिदरुजोगव्यमूर्वम् १६ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् १७ ॥ ११ ॥

प्र पर्वतानां त्रयोदश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अन्त्यानुष्टुप् ।

३३ प्रपर्वतानामुशतीउपस्थादश्वेइवविषितेहासमाने । गावेवशुभ्रेमातरारिहाणेविपाट्छुतुद्रीपयसाजवेते १ इन्द्रेषितेप्रसवंभिक्षमाणेअच्छासमुद्रंरथ्येवयाथः । समाराणेऊर्मिभिःपिन्वमानेअन्यावामन्यामप्येतिशुभ्रे २ अच्छासिन्धुंमातृतमामयासंविपाशमुर्वींसुभगामगन्म । वत्समिवमातरासंरिहाणेसमानं

योनिमनुसंचरन्ती ३ एनावयंपयसापिन्वमानाअनुयोनिंदेवकृतंचरन्तीः । नव-
र्तवेप्रसवःसर्गतक्तःकिंयुर्विप्रोनद्योजोहवीति ४ रमध्वंमेवचसेसोम्यायऋतावरी-
रुपमुहूर्तमेवैः ।प्रसिन्धुमच्छांबृहतीमनीषावस्युरह्वेकुशिकस्यसूनुः ५ ॥ १२ ॥
इन्द्रोअस्माँअरदद्वज्रबाहुरपाहन्वृत्रंपरिधिंनदीनाम् । देवोऽनयत्सवितासुपाणि-
स्तस्यवयंप्रसवेयामउर्वीः ६ प्रवाच्यंशश्वधावीर्यं१तदिन्द्रस्यकर्मयदहिंविवृश्चत् ।
विवज्रेणपरिषदोजघानायन्नापोऽयनमिच्छमानाः ७ एतद्वचोजरितर्मापिमृ-
ष्ठाआयत्तेघोषानुत्तरायुगानि । उक्थेषुकारोप्रतिनोजुषस्वमानोनिकःपुरुषत्रान-
मस्ते ८ ओषुस्वसारःकारवेशृणोतययौवोदूरादनसारथेन । निषूनमध्वंभवता
सुपाराअधोअक्षाःसिन्धवःस्रोत्याभिः ९ आतेकारोशृणवामावचांसिययाथदूरा-
दनसारथेन । निंतेनंसैपीप्यानेवयोषामर्यायेवकन्याशश्वचैते १० ॥ १३ ॥ यद्-

न्त्वाभरताःसंतरैयुर्गव्यन्ग्रामंइषितइन्द्रजूतः । अर्षादहप्रसवःसर्गतक्तआवोवृणे सुमतिंयज्ञियानाम् ११ अतारिषुर्भरतागव्यवःसमभक्तविप्रःसुमतिंनदीनाम् । प्रपिन्वध्वमिषयन्तीःसुराधाआवक्षणाःपृणध्वंयातशीभम् १२ उद्वऊर्मिःशम्याहन्त्वापोयोक्त्राणिमुञ्चत । मादुष्कृतौव्येनसाघ्न्यौशूनमारताम् १३ ॥ १४ ॥

इन्द्रः पूर्भिदेकादश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२४ इन्द्रःपूर्भिदातिरद्दासमर्कैर्विदद्वसुर्दयमानोविशत्रून् । ब्रह्मजूतस्तन्वावावृधानोभूरिदात्रआपृणद्रोदसीउभे १ मखस्यतेतविषस्यप्रजूतिमियर्मिवाचममृतायभूषन् । इन्द्रक्षितीनामसिमानुषीणांविशांदैवीनामुतपूर्वयावा २ इन्द्रोवृत्रमवृणोच्छर्धनीतिःप्रमायिनाममिनाद्वर्पणीतिः । अहन्व्यंसमुशधग्वनेष्वाविर्धेनाअकृणोद्राम्याणाम् ३ इन्द्रःस्वर्षाजनयन्नहानिजिगायोशिग्भिःपृतना

अभिष्टिः । प्रारोचयन्मनवेकेतुमह्नामविन्दुज्ज्योतिर्बृहतेरणाय ४ इन्द्रस्तुजो बर्हणाआविवेशनृवद्दधानोनर्यापुरूणि । अचेतयद्धियइमाजरित्रेप्रेमंवर्णमतिरच्छुक्रमासाम् ५ ॥ १५ ॥ महोमहानिपनयन्त्यस्येन्द्रस्यकर्मसुकृतापुरूणि । वृजनेनवृजिनान्त्संपिपेषमायाभिर्दस्यूँरभिभूत्योजाः ६ युधेन्द्रोमह्नावरिवश्चकारदेवेभ्यःसत्पतिश्चर्षणिप्राः । विवस्वतःसदनेअस्यतानिविप्राउक्थेभिःकवयोगृणन्ति ७ सत्रासाहंवरेण्यंसहोदांससवांसंस्वरपश्चदेवीः । ससानयःपृथिवींद्यामुतेमामिन्द्रंमदन्त्यनुधीरणासः ८ ससानात्याँउतसूर्यंससानेन्द्रःससानपुरुभोजसंगाम् । हिरण्ययमुतभोगंससानहत्वीदस्यून्प्रार्यंवर्णमावत् ९ इन्द्रओषधीरसनोदहानिवनस्पतीँरसनोदन्तरिक्षम् । बिभेदवलंनुनुदेविवाचोऽथाभवद्-

मिताभिक्रतूनाम् १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ १६ ॥

तिष्ठा हरी एकादश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

३५ तिष्ठाहरीरथआयुज्यमानायाहिवायुर्ननियुतोनोअच्छ । पिबास्यन्धोअभिसृष्टोअस्मेइन्द्रस्वाहाररिमातेमदाय १ उपाजिरापुरुहूतायसप्तीहरीरथस्यधूर्ष्वायुनज्मि । द्रवद्यथासंभृतंविश्वतश्चिदुपेमंयज्ञमावहातइन्द्रम् २ उपोनयस्ववृषणातपुष्पोतेमवत्वंवृषभस्वधावः । ग्रसेतामश्वाविमुचेहशोणादिवेदिवेसदृशीरद्धिधानाः ३ ब्रह्मणातेब्रह्मयुजायुनज्मिहरीसखायासधमादआशू । स्थिरंरथंसुखमिन्द्राधितिष्ठन्प्रजानन्विद्वाँउपयाहिसोमम् ४ मातेहरीवृषणावीतपृष्ठानिरीरमन्यजमानासोअन्ये । अत्यायाहिशश्वतोवयंतेऽरंसुतेभिःकृणवामसोमैः ५

॥ १७ ॥ तवायंसोमस्त्वमेह्यर्वाङ्शश्वत्तमंसुमनाअस्यपाहि । अस्मिन्यज्ञेब-
र्हिष्यानिषद्यादधिष्वेमंजठरइन्दुमिन्द्र ६ स्तीर्णंतेबर्हिःसुतइन्द्रसोमःकृताधाना
अत्तवेतेहरिभ्याम् । तदोकसेपुरुशाकायवृष्णेमरुत्वतेतुभ्यंराताहवींषि ७ इमं
नरःपर्वतास्तुभ्यमापःसमिन्द्रगोभिर्मधुमन्तमक्रन् । तस्यागत्यासुमनाऋष्व
पाहिप्रजानन्विद्वान्पथ्याअनुस्वाः ८ याँआभजोमरुतइन्द्रसोमेयेत्वामवर्ध-
न्नभवन्गणस्ते । तेभिरेतंसजोषावावशानोऽग्नेःपिबजिह्वयासोममिन्द्र ९ इन्द्र
पिबस्वधयाचित्सुतस्याग्नेर्वापाहिजिह्वयायजत्र । अध्वर्योर्वाप्रयतंशक्रहस्ताद्धो-
तुर्वायज्ञंहविषोजुषस्व १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ ।
शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ १८ ॥

इमामूष्वेकादश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् । दशम्या आङ्गिरसः ।

३६ इमामूषुप्रभृतिंसातयेधाःशश्वच्छश्वदूतिभिर्यादमानः । सुतेसुतेवावृधे
वर्धनेभिर्यःकर्मभिर्महद्भिःसुश्रुतोभूत् १ इन्द्रायसोमाःप्रदिवोविदानाऋभुर्येभि-
र्वृषपर्वाविहायाः । प्रयम्यमानान्प्रतिषूगृभायेन्द्रपिबवृषधूतस्यवृष्णः २ पिबाव-
र्धस्वतवघासुतासइन्द्रसोमासःप्रथमाउतेमे । यथापिबःपूर्व्याँइन्द्रसोमाँएवापा-
हिपन्योअद्यानवीयान् ३ महाँअमत्रोवृजनेविरप्श्युग्रंशवःपत्यतेधृष्ण्वोजः ।
नाहविव्याचपृथिवीचनैनंयत्सोमासोहर्यश्वममन्दन् ४ महाँउग्रोवावृधेवीर्याय
समाचक्रेवृषभःकाव्येन । इन्द्रोभगोवाजदाअस्यगावःप्रजायन्तेदक्षिणाअस्यपू-
र्वीः ५ ॥ १९ ॥ प्रयत्सिन्धवःप्रसवंयथायन्नापःसमुद्रंरथ्येवजग्मुः । अतश्चिदि-
न्द्रःसदसोवरीयान्यदींसोमःपृणातिदुग्धोअंशुः ६ समुद्रेणसिन्धवोयादमानाइन्द्रा-

यसोमंसुगुंतंभरन्तः । अंशुंदुहन्तिहस्तिनोभरित्रैर्मध्वःपुनन्तिधारयापवित्रैः ७ ह्रदाइवकुक्षयःसोमधानाःसमींविव्याचसवनापुरूणि । अन्नायदिन्द्रःप्रथमाव्याशवृत्रंजघन्वाँअवृणीतसोमम् ८ आतूभरमाकिरेतत्परिष्ठाद्विद्माहित्वावसुपतिंवसूनाम् । इन्द्रयत्तेमाहिनंदत्रमस्त्यस्मभ्यंतद्धर्यश्वप्रयन्धि ९ अस्मेप्रयन्धिमघवन्नृजीषिन्निन्द्ररायोविश्ववारस्यभूरेः । अस्मेशतंशरदोजीवसेधाअस्मेवीराञ्छश्वतइन्द्रशिप्रिन् १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ २० ॥

वार्त्रहत्यायैकादश विश्वामित्र इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानुष्टुप् ।

३७ वार्त्रहत्यायशवसेपृतनाषाह्यायच । इन्द्रत्वावर्तयामसि १ अर्वाचीनंसुतेमनउतचक्षुःशतक्रतो । इन्द्रकृण्वन्तुवाघतः २ नामानितेशतक्रतोविश्वाभि-

गीर्भिरीमहे । इन्द्राभिमातिषाह्ये ३ पुरुष्टुतस्यधामभिःशतेनमहयामसि । इन्द्रस्यचर्षणीधृतः ४ इन्द्रंवृत्रायहन्तवेपुरुहूतमुपब्रुवे । भरेषुवाजसातये ५ ॥ २१ ॥ वाजेषुसासहिर्भवत्वामीमहेशतक्रतो । इन्द्रवृत्रायहन्तवे ६ द्युम्नेषु पृतनाज्येपृत्सुतूर्षुश्रवःसुच । इन्द्रसाक्ष्वाभिमातिषु ७ शुष्मिंतमंनऊतयेद्युम्निनंपाहिजागृविम् । इन्द्रसोमंशतक्रतो ८ इन्द्रियाणिशतक्रतोयातेजनेषुपञ्चसु । इन्द्रतानितआवृणे ९ अगन्निन्द्रश्रवोबृहद्द्युम्नंदधिष्वदुष्टरम् । उत्तेशुष्मंतिरामसि १० अर्वावतोनआगह्यथोशक्रपरावतः । उलोकोयस्तेअद्रिवइन्द्रेहततआगहि ११ ॥ २२ ॥

अभितष्टेव दश प्रजापतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा द्वौ वा तौ विश्वामित्रो वेन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

३८ अभितष्टेवदीधयामनीषामत्योनवाजीसुधुरोजिहानः । अभिप्रियाणि

ममैतत्पराणिकुवींरिच्छामिसंदृशैसुमेधाः १ इनोतपृच्छजनिमाकवीनांमनो-
धृतःसुकृतस्तक्षतद्याम् । इमाउतेप्रण्यो३ वर्धमानामनोवाताअधनुधर्मणिग्मन् २
निर्धीमिदत्रगुह्यादधानाउतक्षत्रायरोदसीसमंजन् । संमात्राभिर्ममिरेयेमुर्वी
अन्तर्महीसमृतेधायसेधुः ३ आतिष्ठन्तंपरिविश्वेअभूषञ्छ्रियोवसानश्चरतिस्व-
रोचिः । महत्तद्वृष्णोअसुरस्यनामाविश्वरूपोअमृतानितस्थौ ४ असूतपूर्वोवृष-
भोज्यायानिमाअस्यशुरुधःसन्तिपूर्वीः । दिवोनपाताविदथस्यधीभिःक्षत्रंराजा-
नाप्रदिवोदधाथे ५ ॥ २३ ॥ त्रीणिराजानाविदथेपुरूणिपरिविश्वानिभूषथःस-
दांसि । अपश्यमत्रमनसाजगन्वान्व्रतेगन्धर्वाँअपिवायुकेशान् ६ तदिन्न्वस्यवृ-
षभस्यधेनोरानामभिर्ममिरेसक्म्यंगोः । अन्यदन्यदसुर्यं१ वसानानिमायिनोम-
मिरेरूपमस्मिन् ७ तदिन्न्वस्यसवितुर्नकिर्मेहिरण्ययीममतिंयामशिश्रेत् । आसु-

घृतीरोदसीविश्वमिन्वेअपींवयोपाजनिमानिवव्रे ८ युवंप्रत्नस्यसाधथोमहोयद्दैवीस्वस्तिःपरिणःस्यातम् । गोपाजिह्वस्यतस्थुषोविरूपाविश्वेपश्यन्तिमायिनःकृतानि ९ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् १० ॥ २४ ॥ इति शाकलकसंहितायां तृतीये मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

इन्द्रं मतिर्नव विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३९ इन्द्रंमतिर्हृदआवच्यमानाच्छापतिंस्तोमतष्टाजिगाति । याजागृविर्विदथेशस्यमानेन्द्रयत्तेजायतेविद्धितस्य १ दिवश्चिदापूर्व्याजायमानाविजागृविर्विदथेशस्यमाना । भद्रावस्त्राण्यर्जुनावसानासेयमस्मेसनजापित्र्याधीः २ यमाचिदत्रयमसूरसूतजिह्वायाअग्रंपतदाह्यस्थात् । वपूंषिजातामिथुनासंचेतेतमोहनातपुषो

वृषभएता ३ नकिरेषांनिन्दितामर्त्येषुयेअस्माकंपितरोगोषुयोधाः।इन्द्रएषांदृंहिता
माहिनावानुद्गोत्राणिससृजेदंसनावान् ४ सखाह्ययत्रसखिभिर्नवग्वैरभिज्ञ्वा
सत्वभिर्गाअनुग्मन् । सत्यंतदिन्द्रोदशभिर्दशग्वैःसूर्यंविवेदतमसिक्षियन्तम् ५
॥ २५ ॥ इन्द्रोमधुसंभृतमुस्रियायांपद्वद्विवेदशफवन्नमेगोः । गुहाहितंगुह्यंगूळ्ह-
मप्सुहस्तेदधेदक्षिणेदक्षिणावान् ६ ज्योतिर्वृणीततमसोविजानन्नारेस्यामदुरि-
तादभीके । इमागिरःसोमपाःसोमवृद्धजुषस्वेन्द्रपुरुतमस्यकारोः ७ ज्योतिर्य-
ज्ञायरोदसीअनुष्यादारेस्यामदुरितस्यभूरेः । भूरिचिद्धितुजतोमर्त्यस्यसुपारासो
वसवोबर्हणावत् ८ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्व-
न्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ९ ॥ २६ ॥ इति शाकलक्-
संहितायां तृतीयाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

इन्द्रत्वागायत्र्यांयातूनउपनआयाह्यष्टांवयंतेपञ्चाद्दतंत्वामन्द्रैर्युध्मस्यमरुत्वान्ससधोहशंसामहामिन्द्र-
स्याहाचर्षणीधृतंद्वादशाधान्त्यौतृचौजागतगायत्रौधानावन्तमष्टौपूर्वार्धगायत्रंपष्ठीजगतीन्द्रापर्वताचतु-
र्विंशतिराधैन्द्रापार्वतीपञ्चदश्यादिदेवाचंससर्पर्यैचतस्रोरथाङ्गस्तुतयोन्त्याअभिशापार्थास्तावासिष्ठद्वेपि
ण्योनवासिष्ठाःशृण्वन्तिदशमीषोळश्यौजगत्यौत्रयोदशीगायत्रीद्वादशीविंशीद्वाविंश्योत्रुष्टुभोष्टादशीबृ-
हतीममहेत्यधिकोक्तगोत्रःप्रजापतिर्हिवैश्वदेवंहोपसः ॥

इन्द्र त्वा नव विश्वामित्र इन्द्रो गायत्री ।

४० ॐम् इन्द्रंत्वावृषभंवयंसुतेसोमेहवामहे । सपाहिमध्वोअन्धसः १ इन्द्र
क्रतुविदंसुतंसोमंहर्यपुरुष्टुत । पिवावृषस्वतातृपिम् २ इन्द्रप्रणोधितावानंयज्ञं
विश्वेभिर्देवेभिः । तिरःस्तवानविश्पते ३ इन्द्रसोमाःसुताइमेतवप्रयन्तिसत्पते ।
क्षयंचन्द्रासइन्दवः ४ दधिष्वाजठरेसुतंसोममिन्द्रवरेण्यम् । तवद्युक्षासइन्दवः ५

॥ १ ॥ गिर्वणःपाहिनःसुतंमधोर्धाराभिरज्यसे । इन्द्रत्वादातमिद्यशः ६ अभिद्युम्नानिवनिनइन्द्रंसचन्तेअक्षिता । पीत्वीसोमस्यवावृधे ७ अर्वावतोनआगहि परावतश्चवृत्रहन् । इमाजुषस्वनोगिरः ८ यदन्तरापरावतमर्वावतंचहूयसे । इन्द्रेहततआगहि ९ ॥ २ ॥

आ तू नो नव विश्वामित्र इन्द्रो गायत्री ।

४१ आतूनइन्द्रमद्र्यग्घुवानःसोमपीतये । हरिभ्यांयाह्यद्रिवः १ सत्तोहोतानऋत्वियस्तिस्तिरेबर्हिरानुषक् । अयुज्रन्प्रातरद्रयः २ इमाब्रह्मब्रह्मवाहःक्रियन्तआबर्हिःसीद । वीहिशूरपुरोळाशम् ३ रारन्धिसवनेषुणएषुस्तोमेषुवृत्रहन् । उक्थेष्विन्द्रगिर्वणः ४ मतयःसोमपामुरुंरिहन्तिशवसस्पतिम् । इन्द्रंवत्संनमातरः ५ ॥ ३ ॥ समन्दस्वाह्यन्धसोराधसेतन्वामहे । नस्तोतारंनिदेकरः ६

वयमिन्द्रत्वायवोहविष्मन्तोजरामहे । उतत्वमस्मयुर्वसो ७ मारेअस्मद्विमुमु-
चोहरिंप्रियार्वाङ्याहि । इन्द्रस्वधावोमत्स्वेह ८ अर्वाञ्चंत्वासुखेरथेवहतामिन्द्र
केशिना । घृतस्नूबर्हिरासदे ९ ॥ ४ ॥

उप नो नव विश्वामित्र इन्द्रो गायत्री ।

४२ उपनःसुतमागहिसोममिन्द्रगवाशिरम् । हरिभ्यांयस्तेअस्मयुः १ तमिं-
न्द्रमदमागहिबर्हिःष्ठांग्रावभिःसुतम् । कुविन्न्वस्यतृप्णवः २ इन्द्रमित्थागिरो
ममाच्छागुरिषिताइतः । आवृतेसोमपीतये ३ इन्द्रंसोमस्यपीतयेस्तोमैरिह
हवामहे । उक्थेभिःकुविदागमत् ४ इन्द्रसोमाःसुताइमेतान्दधिष्वशतक्रतो ।
जठरेवाजिनीवसो ५ ॥ ५ ॥ विद्माहित्वाधनंजयंवाजेषुदधृषंकवे । अधाते
सुम्नमीमहे ६ इममिन्द्रगवाशिरंयवाशिरंचनःपिब । आगत्यावृषभिःसुतम् ७

तुभ्येदिन्द्रस्व ओक्ये३ सोमं चोदामि पीतये । एषरारन्तु ते हृदि ८ त्वां सुतस्य पीतये प्रत्नमिन्द्र हवामहे । कुशिकासो अवस्यवः ९ ॥ ६ ॥

आयाह्यष्टौ विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४३ आयाह्यर्वाङुप वन्धुरेष्ठास्तवेदनु प्रदिवः सोमपेयम् । प्रिया सखाया वि मुचोप बर्हिस्त्वामिमे हव्यवाहो हवन्ते १ आ याहि पूर्वीरति चर्षणीराँ अर्य आशिष उप नो हरिभ्याम् । इमा हि त्वा मतयः स्तोमतष्टा इन्द्र हवन्ते सख्यं जुषाणाः २ आ नो यज्ञं नमोवृधं सजोषा इन्द्र देव हरिभिर्याहि तूयम् । अहं हि त्वा मतिभिर्जोहवीमि घृतप्रयाः सधमादे मधूनाम् ३ आ च त्वामेता वृषणा वहातो हरी सखाया सुधुरा स्वङ्गा । धानावदिन्द्रः सवनं जुषाणः सखा सख्युः शृणवद्वन्दनानि ४ कुविन्मा गोपां करसे जनस्य कुविद्राजानं मघवन्नृजीषिन् । कुविन्म ऋषिं पपिवांसं सुतस्य कुविन्मे वस्वो

अमृतस्यशिक्षाः ५ आत्वाबृहन्तोहरयोयुजानाअर्वागिन्द्रसधमादोवहन्तु । प्रये द्विताद्दिवऋञ्जन्त्याताःसुसंमृष्टासोवृषभस्यमूराः ६ इन्द्रपिबवृषधूतस्यवृष्णआ-यंतेश्येनउशतेजभार । यस्यमदेच्यावयसिप्रकृष्टीर्यस्यमदेअपगोत्राववर्थ ७ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सु-घ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ८ ॥ ७ ॥

अयं ते पञ्च विश्वामित्र इन्द्रो बृहती ।

४४ अयंतेअस्तुहर्यतःसोमआहरिभिःसुतः । जुषाणइन्द्रहरिभिर्नआगह्या तिष्ठहरितंरथम् १ हर्यन्नुषसमर्चयःसूर्यंहर्यन्नरोचयः । विद्वांश्चिकित्वान्हर्यश्व वर्धसइन्द्रविश्वाअभिश्रियः २ द्यामिन्द्रोहरिधायसंपृथिवींहरिवर्पसम् । अधा-रयद्धरितोर्भूरिभोजनंययोरन्तर्हरिश्चरत् ३ जज्ञानोहरितोवृषाविश्वमाभातिरो-

चनम् । हर्यँश्वोहरितंधत्तआयुधमावज्रंबाह्वोर्हरिम् ४इन्द्रोहर्यन्तमर्जुनंवज्रंशुक्रै-रभीवृतम् । अपावृणोद्धरिभिरद्रिभिःसुतमुद्गाहरिभिराजत ५ ॥ ८ ॥

आमन्द्रैः पञ्च विश्वामित्र इन्द्रो बृहती ।

४५ आमन्द्रैरिन्द्रहरिभिर्याहिमयूररोमभिः । मात्वाकेचिन्नियमन्विंनपाशिनोऽतिधन्वेवताँइहि १ वृत्रखादोवलंरुजःपुरांदर्मोअपामजः । स्थातारथस्यहर्योरभिस्वरइन्द्रोदृह्लाचिदारुजः २ गम्भीराँउदधीँरिवक्रतुंपुष्यसिगाइव । प्रसुगोपायवसंधेनवोयथाह्रदंकुल्याइवाशत ३ आनस्तुजंरयिंभरांशंनप्रतिजानते । वृक्षंपक्वंफलमङ्कीवधूनुहीन्द्रसंपारणंवसु ४ स्वयुरिन्द्रस्वराळसिस्मद्दिष्टिःस्वयशस्तरः । सवावृधानओजसापुरुष्टुतभवानःसुश्रवस्तमः ५ ॥ ९ ॥

युध्मस्य पञ्च विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

४६ युध्मस्यतेवृषभस्यस्वराजउग्रस्ययूनःस्थविरस्यघृष्वेः। अजूर्यतोवज्रिणोवीर्याणीन्द्रश्रुतस्यमहतोमहानि १ महाँअसिमहिषवृष्ण्येभिर्धनस्पृदुग्रसहमानोअन्यान्। एकोविश्वस्यभुवनस्यराजासयोधयाचक्षययाचजनान् २ प्रमात्राभीरिरिचेरोचमानःप्रदेवेभिर्विश्वतोअप्रतीतः। प्रमज्मनादिवइन्द्रःपृथिव्याःप्रोरोर्महोअन्तरिक्षादृजीषी ३ उरुंगभीरंजनुषाभ्युग्रंविश्वव्यचसमवतंमतीनाम्। इन्द्रंसोमासःप्रदिविसुतासःसमुद्रंनस्रवतआविशन्ति ४ यंसोममिन्द्रपृथिवीद्यावागर्भंनमाताबिभृतस्त्वाया। तंतेहिन्वन्तितमुतेमृजन्त्यध्वर्यवोवृषभपातवाउ ५ ॥ १० ॥

मरुत्वान्पञ्च विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४७ मरुत्वाँइन्द्रवृषभोरणायपिबासोममनुष्वधंमदाय। आसिंञ्चस्वजठरेमध्वऊर्मिंत्वंराजासिप्रदिवःसुतानाम् १ सजोषाइन्द्रसगणोमरुद्भिःसोमंपिबवृत्रहाशूरविद्वान् । जहिशत्रूँरपमृधोनुदस्वाथाभयंकृणुहिविश्वतोनः २ उतऋतुभिर्ऋतुपाःपाहिसोममिन्द्रदेवेभिःसखिभिःसुतंनः। याँआभजोमरुतोयेत्वान्वहन्वृत्रमदधुस्तुभ्यमोजः ३ येत्वाहिहत्येमघवन्नवर्धन्येशाम्बरेहरिवोयेगविष्टौ । येत्वानूनमनुमदन्तिविप्राःपिबेन्द्रसोमंसगणोमरुद्भिः ४ मरुत्वन्तंवृषभंवावृधानमकवारिंदिव्यंशासमिन्द्रम् । विश्वासाहमवसेनूतनायोग्रंसहोदामिहतंहुवेम ५ ॥ ११ ॥

सद्यो ह पञ्च विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१८ सद्योहंजातोवृषभःकनीनःप्रभर्तुमावदन्धसःसुतस्यं । साधोःपिबप्रतिकामंयथातेरसाशिरःप्रथमंसोम्यस्यं १ यज्जायथास्तदहरस्यकामेंशोःपीयूषमपिबोगिरिष्ठाम् । तंतेमातापरियोषाजनित्रीमहःपितुर्दमआसिंचदग्रे २ उपस्थायमातरमन्नमैट्टतिग्ममपश्यदभिसोममूधः। प्रयावयन्नचरद्गृत्सोअन्यान्महानिचक्रेपुरुधप्रतीकः ३ उग्रस्तुराषाळभिभूत्योजायथावशंतन्वंचक्रएषः । त्वष्टारमिन्द्रोजनुषाभिभूयामुष्यासोमममपिबच्चमूषु ४ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ५ ॥ १२ ॥

शंसा महां पञ्च विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

४१ शंसा॒म॒हामिन्द्रं॒यस्मि॒न्विश्वा॒आकृ॒ष्टयः॑सोम॒पाःकाम॒मव्यं॑न् । यंसु॒क्रतुं॑ धि॒षणे॑विभ्वत॒ष्टंघ॒नंवृ॒त्राणां॑ज॒नयं॑न्तदे॒वाः १ यंनुनकिः॒पृत॑नासुस्व॒राजं॑द्वि॒तातरं॑-ति॒नृत॑मंहरि॒ष्ठाम् । इ॒नत॑मः॒सत्व॑भि॒र्योहं॑शू॒षैः॑पृथु॒ज्रया॑अमिना॒दायु॒र्दस्योः॑ २ स॒हावा॑पृ॒त्सुत॒रणि॒र्नार्वा॑व्या॒नशी॑रोद॑सीमे॒हना॑वान् । भगो॒नका॒रेह॒व्यो॑मती॒नां पि॒तेव॒चारुः॑सु॒हवो॑वयो॒धाः ३ धु॒र्ता॒दि॒वोरज॑सस्पृ॒ष्टऊ॒र्ध्वोरथो॒नवा॒युर्वसु॑भिर्नि॒युत्वा॑न् । क्ष॒पांव॒स्ताज॑नि॒तासूर्य॑स्य॒विभ॑क्ताभा॒गंधि॒षणे॑व॒वाज॑म् ४ शु॒नंहु॑वेम॒म॒घवा॑न॒मिन्द्र॑म॒स्मिन्भरे॒नृत॑म॒ंवाज॑सातौ । शृ॒ण्वन्त॑मु॒ग्रमू॒तये॑स॒मत्सु॒घ्नन्तं॑वृ॒त्राणि॑सं॒जितं॒धना॑नाम् ५ ॥ १३ ॥

इन्द्रः स्वाहा पञ्च विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

५० इन्द्रःस्वाहापिबतुयस्यसोमंआगत्यातुम्रोवृषभोमरुत्वान् । ओरुव्यचाः पृणतामेभिरन्नैरास्यहविस्तन्व१ःकामंमृध्याः १ आतेसपर्यूजवसेयुनज्मिययो- रनुप्रदिवःश्रुष्टिमावः । इहत्वाधेयुर्हरयःसुशिप्रपिबात्व१स्यसुषुतस्यचारोः २ गोभिर्मिमिक्षुंदधिरेसुपारमिन्द्रंज्यैष्ठ्यायधायसेगृणानाः । मन्दानःसोमंपपिवाँ ऋजीषिन्त्समस्मभ्यंपुरुधागाइषण्य ३ इमंकाममन्दयागोभिरश्वैश्चन्द्रवताराधं- सापप्रथंश्च । स्वर्यवोमतिभिस्तुभ्यंविप्राइन्द्रायवाहःकुशिकासोअक्रन् ४ शुनं हुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तं वृत्राणिसंजितंधनानाम् ५ ॥ १४ ॥

चर्षणीधृतं द्वादश विश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् । आद्यान्त्यौ तृचौ
जागतगायत्र्यौ । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

५१ चर्षणीधृतंमघवानमुक्थ्य१मिन्द्रंगिरोबृहतीरभ्यनूषत । वावृधानंपुरुहूतंसुवृक्तिभिरमर्त्यंजरमाणंदिवेदिवे १ शतक्रतुमर्णवंशाकिनंनरंगिरोमइन्द्रमुपयन्तिविश्वतः । वाजसनिंपूर्भिदंतूर्णिमप्तुरंधामसाचमभिषाचंस्वर्विदम् २ आकरेवसोर्जरितापनस्यतेऽनेहसःस्तुभइन्द्रोदुवस्यति । विवस्वतःसदनआहिपिप्रियेसत्रासाहमभिमातिहनंस्तुहि ३ नृणामुत्वानृतमंगीर्भिरुक्थैरभिप्रवीरमर्चतासबाधः । संसहसेपुरुमायोजिहीतेनमोअस्यप्रदिवएकईशे ४ पूर्वीरस्यनिष्षिधोमर्त्येषुपुरूवसूनिपृथिवीबिभर्ति । इन्द्रायद्यावओषधीरुतापोरयिंरक्षन्तिजीरयोवनानि ५ ॥ १५ ॥ तुभ्यंब्रह्माणिगिरइन्द्रतुभ्यंसत्रादधिरेहरिवोजुषस्व ।

त्रोध्या३पिरवसोनूतनस्यसखेवसोजरितृभ्योवयोधाः ६ इन्द्रंमरुत्वइहपाहिसो-
मंयथाशार्यातेअपिबःसुतस्य । तवप्रणीतीतवशूरशर्मन्नाविवासन्तिकवयःसु-
यज्ञाः ७ सवावशानइहपाहिसोमंमरुद्भिरिन्द्रसखिभिःसुतंनः । जातंयत्त्वापरि
देवाअभूषन्महेभरायपुरुहूतविश्वे ८ अप्तूर्येमरुतआपिरेषोऽमन्दन्निन्द्रमनुदाति-
वाराः । तेभिःसाकंपिबतुवृत्रखादःसुतंसोमंदाशुषःस्वेसधस्थे ९ इदंह्यन्वोजसा
सुतंराधानांपते । पिबात्वस्यगिर्वणः १० यस्तेअनुस्वधामसत्सुतेनियच्छतन्वम् । सत्वाममत्तुसोम्यम् ११ प्रतेअश्नोतुकुक्ष्योःप्रेन्द्रब्रह्मणाशिरः । प्रबाहू
शूरराधसे १२ ॥ १६ ॥

धानावन्तमष्टौ विश्वामित्र इन्द्रः । आद्यास्तिस्रो गायत्र्यः । षष्ठी जगती । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

५२ धानावन्तंकरम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् । इन्द्रप्रातर्जुषस्वनः १ पुरो-

ळाशंपचत्यंजुषस्वेन्द्रागुरस्वच । तुभ्यंहव्यानिसिस्रते २ पुरोळाशंचनोघसो जोपयासिगिरश्चनः । वधूयुरिवयोषणाम् ३ पुरोळाशंसनश्रुतप्रातःसावेजुषस्व नः । इन्द्रक्रतुर्हितेबृहन् ४ माध्यंदिनस्यसवनस्यधानाःपुरोळाशमिन्द्रकृष्वेह चारुम् । प्रयत्स्तोताजरितातूर्ण्यर्थोवृषायमाणउपगीर्भिरीट्टे ५ ॥ १७ ॥ तृतीये धानाःसवनेपुरुष्टुतपुरोळाशमाहुतंमामहस्वनः । ऋभुमन्तंवाजवन्तंत्वाकवे प्रयस्वन्तउपशिक्षेमधीतिभिः ६ पूषण्वतेतेचकृमाकरम्भंहरिवतेहर्यश्वायधानाः । अपूपमद्धिसगणोमरुद्भिःसोमंपिबवृत्रहाशूरविद्वान् ७ प्रतिधानाभरततूयमस्मै- पुरोळाशंवीरतमायनृणाम् । दिवेदिवेसदृशीरिन्द्रतुभ्यंवर्धन्तुत्वासोमपेयाय- धृष्णो ८ ॥ १८ ॥

इन्द्रापर्वता चतुर्विंशतिर्विश्वोमित्रः । आद्यांत्या इन्द्रापर्वतौ । पञ्चदशीषोडश्योर्वाक् । सप्तदश्या-
दिचतसृणां रथाङ्गानि । शिष्टानामिन्द्रः । दशमीषोडश्यौ जगत्यौ । द्वादशीविंशीद्वावि-
श्योऽनुष्टुभः । त्रयोदशी गायत्री । अष्टादशी बृहती । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

५३ इन्द्रापर्वतावृहतारथेनवामीरिषआवहतंसुवीराः।वीतंहव्यान्यध्वरेषुदेवावर्धेथांगीर्भिरिळयामदन्ता १ तिष्ठासुकंमघवन्मापरागाःसोमस्यनुत्वासुषुतस्ययक्षि । पितुर्नपुत्रःसिचमारभेतइन्द्रस्वादिष्ठयागिराशचीवः २ शंसावाध्वर्योप्रतिमेगृणीहीन्द्रायवाहःकृणवावजुष्टम् । एदंबर्हिर्यजमानस्यसीदाथाचभूदुक्थ-मिन्द्रायशस्तम् ३ जायेदस्तंमघवन्त्सेदुयोनिस्तदित्त्वायुक्ताहरयोवहन्तु । यदाकदाचसुनवामसोममग्निष्ट्वादूतोधन्वात्यच्छ ४ परायाहिमघवन्नाचयाहीन्द्रभ्रा-तरुभयत्रातेअर्थम्।यत्रारथस्यबृहतोनिधानंविमोचनंवाजिनोरासभस्य५॥११॥

अपाः सोममस्तमिन्द्रप्रयाहिकल्याणीर्जायासुरणंगृहेते । यत्रारथस्यबृहतोनि
धानंविमोचनंवाजिनोदक्षिणावत् ६ इमेभोजाअङ्गिरसोविरूपादिवस्पुत्रासो
असुरस्यवीराः । विश्वामित्रायददतोमघानिसहस्रसावेप्रतिरन्तआयुः ७ रूपंरूपं
मघवाबोभवीतिमायाःकृण्वानस्तन्वं१परिस्वाम् । त्रिर्यद्दिवःपरिमुहूर्तमागात्स्वै-
र्मन्त्रैरनृतुपाऋतावा ८ महाँऋषिर्देवजादेवजूतोऽस्तभ्नात्सिन्धुमर्णवंनृचक्षाः ।
विश्वामित्रोयदवहत्सुदासमप्रियायतकुशिकेभिरिन्द्रः ९ हंसाइवकृणुथश्लोकम-
द्रिभिर्मदन्तोगीर्भिरध्वरेसुतेसचा । देवेभिर्विप्राऋषयोनृचक्षसोविपिबध्वंकुशिकाः
सोम्यंमधु १० ॥ २० ॥ उपप्रेतकुशिकाश्चेतयध्वमश्वंरायेप्रमुञ्चतासुदासः ।
राजावृत्रंजङ्घनत्प्रागपागुदगथायजातेवरआपृथिव्याः ११ यइमेरोदसीउभेअह-
मिन्द्रमतुष्टवम् । विश्वामित्रस्यरक्षतिब्रह्मेदंभारतंजनम् १२ विश्वामित्राअरा-

सत्ब्रह्मेन्द्राय वज्रिणे । करद्दिनः सुराधसः १३ किं ते कृण्वन्ति कीकटेषु गावो
नाशिरं दुह्रे न तपन्ति घर्मम् । आ नो भर प्रमगन्दस्य वेदो नैचाशाखं मघवन्रन्धया
नः १४ ससर्परीरमतिं बाधमाना बृहन्मिमाय जमदग्निदत्ता । आ सूर्यस्य दुहिता
ततान श्रवो देवेष्वमृतमजुर्यम् १५ ॥ २१ ॥ ससर्परीरभरत्तूयमेभ्योऽधि श्रवः पाञ्च-
जन्यासु कृष्टिषु । सा पक्ष्या३ नव्यमायुर्दधाना यां मे पलस्तिजमदग्नयो ददुः १६
स्थिरौ गावौ भवतां वीळुरक्षो मेषा वि वर्हि मा युगं वि शारि । इन्द्रः पातल्ये ददतां शरी-
तोररिष्टनेमे अभि नः सचस्व १७ बलं धेहि तनूषु नो बलमिन्द्रानळुत्सु नः । बलं
तोकाय तनयाय जीवसे त्वं हि बलदा असि १८ अभि व्ययस्व खदिरस्य सारमोजो
धेहि स्पन्दने शिंशपायाम् । अक्ष वीळो वीळित वीळयस्व मा यामादस्मादव जीहिपो
नः १९ अयमस्मान्वनस्पतिर्मा च हा मा च रीरिषत् । स्वस्त्या गृहेभ्य आवसा आ

विमोचनात् २० ॥ २२ ॥ इन्द्रोतिभिर्बहुलाभिर्नोअद्ययाच्छ्रेष्ठाभिर्मघवञ्छूर जिन्व । योनोद्वेष्टयधरःसस्पदीष्टयमुद्विष्मस्तमुप्राणोजहातु २१ परशुंचिद्वि तपतिशिम्बलंचिद्विवृश्चति । उखाचिदिन्द्रयेपन्तीप्रयस्ताफेनमस्यति २२ न सायकस्यचिकितेजनासोलोधंनयन्तिपशुमन्यमानाः । नावाजिनंवाजिनाहा-सयन्तिनगर्दभंपुरोअश्वान्नयन्ति २३ इमइन्द्रभरतस्यपुत्राअपपित्वंचिकितुर्नप्र-पित्वम् । हिन्वन्त्यश्वमरणंननित्यंज्यावाजंपरिणयन्त्याजौ २४ ॥ २३ ॥ इति शाकल्कसंहितायां तृतीये मण्डले चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

. इमं महे द्वाविंशतिः प्रजापतिर्विश्वामित्रो वाच्यो वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

५४ इमंमहेविदथ्यायशूषंशश्वत्कत्वईड्यायप्रजभ्रुः । शृणोतुनोदम्येभिर-नीकैःशृणोत्वग्निर्दिव्यैरजस्रः १ महिमहेदिवेअर्चापृथिव्यैकामोमइच्छञ्चरति

प्रजानन् । ययोर्हस्तोमैर्विदथेषुदेवाःसंपर्यवोमादयन्तेसचायोः २ युवोर्ऋतंरोदसीसत्यमस्तुमहेषुणःसुवितायप्रभूतम् । इदंदिवेनमोअग्नेपृथिव्यैसंपर्यामिप्रयसायामिरत्नम् ३ उतोहिवांपूर्व्याआविविद्रऋतावरीरोदसीसत्यवाचः नरश्चिद्वांसमिथेशूरसातौववन्दिरेपृथिविवेविदानाः ४ कोअद्धावेदकइहप्रवोचद्देवाँअच्छापथ्याकासमेति । ददृश्रएषामवमासदांसिपरेषुयागुह्येषुव्रतेषु ५ ॥ २४ ॥
कविर्नृचक्षाअभिषीमचष्टऋतस्ययोनाविघृतेमदन्ती । नानाचक्रातेसदनंयथावेःसमानेनक्रतुनासंविदाने ६ समान्याविर्युतेदूरेअन्तेध्रुवेपदेतस्थतुर्जागरूके । उतस्वसारायुवतीभवन्तीआदुब्रुवातेमिथुनानिनाम ७ विश्वेदेतेजनिमासंविविक्तोमहोदेवान्बिभ्रतीनव्यथेते । एजद्ध्रुवंपत्यतेविश्वमेकंचरत्पतत्रिविषुणंविजातम् ८ सनापुराणमध्येम्याराम्नमहःपितुर्जनितुर्जामितन्नः । देवासोयत्रपनितारएवैरुरौ

पृथिव्युतेतस्थुरन्तः ९ इमंस्तोमंरोदसीप्रब्रवीम्यृदूदराःशृणवन्नग्निजिह्वाः। मित्रः सम्राजोवरुणोयुवानआदित्यासःकवयःपप्रथानाः १० ॥ २५ ॥ हिरण्यपाणिः सवितासुजिह्वस्त्रिरादिवोविदथेपत्यमानः। देवेषुचसवितःश्लोकमश्रेरादस्मभ्यमासुवसर्वतातिम् ११ सुकृत्सुपाणिःस्ववाँऋतावादेवस्त्वष्टावसेतानिनोधात् पूषण्वन्तऋभवोमादयध्वमूर्ध्वग्रावाणोअध्वरमतष्ट १२ विद्युद्रथामरुतऋष्टिमन्तोदिवोमर्याऋतजाताअयासः। सरस्वतीशृणवन्यज्ञियासोधातारयिंसहवीरंतुरासः १३ विष्णुंस्तोमासःपुरुदस्ममर्काभगस्येवकारिणोयामनिग्मन्। उरुक्रमःककुहोयस्यपूर्वीर्नमर्धन्तियुवतयोजनित्रीः १४ इन्द्रोविश्वैर्वीर्यैःपत्यमानउभेआपप्रौरोदसीमहित्वा। पुरंदरोवृत्रहाधृष्णुषेणःसंगृभ्यानआभराभूरिपश्वः १५॥ २६ ॥ नासत्यामेपितरावन्धुपृच्छासजात्यमश्विनोश्चारुनाम। युवंहि

स्थोरयिदौनोरयीणांदात्रंरक्षेथेअकवैरदब्धा १६ महत्तद्वःकवयश्चारुनामयद्धदेवाभवथविश्वइन्द्रे । सखंऋभुभिःपुरुहूतप्रियेभिरिमांधियंसातयेतक्षतानः १७ अर्यमाणोअदितिर्यज्ञियासोऽदब्धानिवरुणस्यव्रतानि । युयोतनोअनपत्यानिगन्तोःप्रजावान्नःपशुमाँअस्तुगातुः १८ देवानांदूतःपुरुधप्रसूतोऽनागान्नोवोचतुसर्वताता । शृणोतुनःपृथिवीद्यौरुतापःसूर्योनक्षत्रैरुर्व१न्तरिक्षम् १९ शृण्वन्तुनोवृषणःपर्वतासोध्रुवक्षेमासइळयामदन्तः । आदित्यैर्नोअदितिःशृणोतुयच्छन्तुनोमरुतःशर्मभद्रम् २० सदासुगःपितुमाँअस्तुपन्थामध्वादेवाओषधीःसंपिपृक्त । भगोमेअग्नेसख्येनमृध्याउद्रायोअश्यांसदनंपुरुक्षोः २१ स्वदस्वहव्यासमिषोदिदीह्यस्मद्र्य१क्संमिमीहिश्रवांसि । विश्वाँअग्नेपृत्सुताञ्जेषिशत्रूनहाविश्वासुमनादीदिहीनः २२ ॥ २७ ॥

उषसो द्वाविंशतिः प्रजापतिर्विश्वेदेवास्त्रिष्टुप्। आद्याया उषाः। ततो नवानामग्निः

एकादश्या अहोरात्रौ। ततस्तिसृणां रोदसी। पञ्चदश्या रोदसी द्युनिशौ वा।

षोडश्या दिशः। शिष्टनामिन्द्रः पर्जन्यात्मा त्वष्टा वाग्निश्च।

५५ उषसःपूर्वाअधयद्व्यूषुर्महद्विजज्ञेअक्षरंपदेगोः। व्रतादेवानामुपनुप्रभूषन्महद्देवानामसुरत्वमेकम् १ मोषूणोअत्रजुहुरन्तदेवामापूर्वेअग्नेपितरःपदज्ञाः। पुराण्योःसद्मनोःकेतुरन्तर्महद्देवानामसुरत्वमेकम् २ विमेपुरुत्रापतयन्तिकामाःशम्यच्छादीद्येपूर्व्याणि। समिद्धेअग्नावृतमिद्वदेममहद्देवानामसुरत्वमेकम् ३ समानोराजाविभृतःपुरुत्राशयेशयासुप्रयुतोवनानु। अन्यावत्संभरतिक्षेतिमाता

महद्देवानामसुरत्वमेकम् ४ आक्षित्पूर्वास्वपराअनूरुत्सद्योजातासुतरुणीष्वन्तः।
अन्तर्वतीःसुवतेअप्रवीतामहद्देवानामसुरत्वमेकम् ५ ॥ २८ ॥ शयुःपरस्ता-
दधनुद्विमातावन्धनश्चरतिवत्सएकः। मित्रस्यतावरुणस्यव्रतानिमहद्देवानामसु-
रत्वमेकम् ६ द्विमाताहोताविदथेषुसम्राळन्वग्रंचरतिक्षेतिबुध्नः । प्ररण्यानिरण्य-
वाचोभरन्तेमहद्देवानामसुरत्वमेकम् ७ शूरस्येवयुध्यतोअन्तमस्यप्रतीचीनंद-
दृशेविश्वमायत् । अन्तर्मतिश्चरतिनिष्षिधंगोर्महद्देवानामसुरत्वमेकम् ८ निवे-
वेतिपलितोदूतआस्वन्तर्महांश्चरतिरोचनेन । वपूंषिबिभ्रदभिनोविचष्टेमहद्देवा-
नामसुरत्वमेकम् ९ विष्णुर्गोपाःपरमंपातिपाथःप्रियाधामान्यमृतादधानः।
अग्निष्टाविश्वाभुवनानिवेदमहद्देवानामसुरत्वमेकम् १० ॥ २९ ॥ नानाचक्राते

यम्या३वपूंपितयोरन्यद्रोचंतेकृष्णमन्यत् । श्यावींचयदरुषीचस्वसारौमहद्देवा-
नामसुरत्वमेकम् ११ माताचयत्रंदुहिताचधेनूसंबदुघेधापयेतेसमीची । ऋतस्य
तेसदसीळेअन्तर्महद्देवानामसुरत्वमेकम् १२ अन्यस्यांवत्सांरिहतीमिमायकया
भुवानिदधेधेनुरूधः । ऋतस्यसापयसापिन्वतेळामहद्देवानामसुरत्वमेकम् १३
पद्यावस्तेपुरुरूपावपूंष्यूर्ध्वातस्थौत्र्यविरेरिहाणा । ऋतस्यसद्मविचरामिविद्वान्म-
हद्देवानामसुरत्वमेकम् १४ पदेइवनिहितेदस्मेअन्तस्तयोरन्यद्गुह्यमाविरन्यत् ।
सध्रीचीनापथ्या३साविषूचीमहद्देवानामसुरत्वमेकम् १५ ॥ ३० ॥ आधेनवो
धुनयन्तामशिश्वीःसबर्दुघाःशशयाअप्रदुग्धाः । नव्यानव्यायुवतयोभवन्तीर्मह-
द्देवानामसुरत्वमेकम् १६ यदन्यासुवृषभोरोरवीतिसोअन्यस्मिन्यूथेनिदधाति-

रेतः। सहिक्षपांवान्त्सभगुःसराजामहद्देवानामसुरत्वमेकम् १७ वीरस्यनुस्व-
श्व्यंजनासःप्रनुवोचामविदुरस्यदेवाः। षोह्लायुक्ताःपश्चपश्चावहन्तिमहद्देवानाम-
सुरत्वमेकम् १८ देवस्त्वष्टासवितािवश्वरूपःपुपोषप्रजाःपुरुधाजजान। इमाच
विश्वाभुवनान्यस्यमहद्देवानामसुरत्वमेकम् १९ महीसमैरच्चम्वासमीचीउभेते
अस्यवसुनान्यष्टे। शृण्वेवीरोविन्दमानोवसूनिमहद्देवानामसुरत्वमेकम् २०
इमांचनःपृथिवींविश्वधायाउपक्षेतिहितमित्रोनराजा। पुरःसदःशर्मसदोनवीरा
महद्देवानामसुरत्वमेकम् २१ निष्षिध्वरीस्तओषधीरुतापोरयिंतइन्द्रपृथिवीबि-
भर्ति। सखायस्तेवामभाजःस्याममहद्देवानामसुरत्वमेकम् २२ ॥ ३१ ॥ इति
शाकलर्क्संहितायां तृतीयाष्टके तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

नताष्टौममेषड्ढेनुर्नवाश्विनंमित्रोमैत्रंचतुर्गायत्र्यंतामिहेहसप्तार्षभंजागतंतृचोऽन्त्यऐन्द्रश्चोपउपस्यामि-
श्राउन्धूनैन्द्रावरुणवार्हस्पत्यपौष्णसावित्रसौम्यमैत्रावरुणास्तृचा अन्त्योजमदग्न्यापोवाचतुर्थ्याद्यागा-
यत्र्योवामदेवोगौतमश्चतुर्थमण्डलमपश्यत्त्वांह्यग्नेविंशतिरष्टयतिजगतीधृतिरूपाद्याश्चतस्रोवारुण्यश्चवायो
मर्त्यैष्वावः पोळशक्रुणुष्वपश्चोनारासोग्नम् ।

न ताष्टौ प्रजापतिर्विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

५६ ॐम् नतामिंनन्तिमायिनोनधीरांव्रतादेवानांप्रथमाध्रुवाणि । नरोदसी अद्रुहावेद्याभिर्नपर्वतानिनमेतास्थिवांसः १ षड्भाराँएकोअचरन्बिभर्त्यृतंवर्षिष्ठ-मुपगावआगुः । तिस्रोमहीरुपरास्तस्थुरत्यागुहाद्वेनिहितेदर्श्येका २ त्रिपाज-स्योवृषभोविश्वरूपउतत्र्युधापुरुधप्रजावान् । त्र्यनीकःपत्यतेमाहिनावान्त्सरे-तोधावृषभःशश्वतीनाम् ३ अभीकआसांपदवीरबोध्यादित्यानामह्वेचारुनाम ।

आपश्चिदस्मा अरमन्त देवीः पृथग्व्रजन्तीः परि षीमवृञ्जन् ४ त्रीषधस्था सिन्धवस्त्रिः कवीनामुत त्रिमाता विदथेषु सम्राट् । ऋतावरीर्योषणास्तिस्रो अप्यास्त्रिरा दिवो विदथे पत्यमानाः ५ त्रिरा दिवः सवितर्वार्याणि दिवेदिव आ सुव त्रिर्नो अह्नः । त्रिधातु राय आ सुवा वसूनि भग त्रातर्धिषणे सातये धाः ६ त्रिरा दिवः सविता सोषवीति राजाना मित्रावरुणा सुपाणी । आपश्चिदस्य रोदसी चिदुर्वी रत्नं भिक्षन्त सवितुः सवाय ७ त्रिरुत्तमा दूणशा रोचनानि त्रयो राजन्त्यसुरस्य वीराः । ऋतावान इषिरा दूळभासस्त्रिरा दिवो विदथे सन्तु देवाः ८ ॥ १ ॥

म मे पाङ्क्ष्वामित्रो विश्वे देवास्त्रिष्टुप्।

५७ प्र मे विविक्वाँ अविदन्मनीषां धेनुं चरन्तीं प्रयुतामगोपाम् । सद्यश्चिद्या दुदुहे भूरि धासेरिन्द्रस्तदग्निः पनितारो अस्याः १ इन्द्रः सु पूषा वृषणा सुहस्ता दिवो न

प्रीताःशंशयंदुदुहे । विश्वेयदस्यांरणयन्तदेवाःप्रवोऽत्रनसवःसुम्नमश्याम् २ या जामयोवृष्णइच्छन्तिशक्तिंनमस्यन्तीर्जानतेगर्भमस्मिन् । अच्छापुत्रंधेनवोवावशानामहश्चरन्तिविभ्रतंवपूंषि ३ अच्छाविवक्मिरोदसीसुमेकेग्राव्णोयुजानोअध्वरेमनीषा । इमाउतेमनवेभूरिवाराऊर्ध्वाभवन्तिदर्शतायजत्राः ४ यातेजिह्वामधुमतीसुमेधाअग्नेदेवेषूच्यतउरूची । तयेहविश्वाँअवसेयजत्रानासादयपाययाचामधूनि ५ यातेअग्नेपर्वतस्येवधारासश्चन्तीपीपयद्देवचित्रा । तामस्मभ्यंप्रमतिंजातवेदोवसोरास्वसुमतिंविश्वजन्याम् ६ ॥ २ ॥

धेनुर्नव विश्वामित्रोऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

५८ धेनुःप्रत्नस्यकाम्यंदुहानान्तःपुत्रश्चरतिदक्षिणायाः । आद्योतनिंवहतिशुभ्रयामोषसःस्तोमोअश्विनावजीगः १ सुयुग्वहन्तिप्रतिवामृतेनोर्ध्वाभवन्ति

पितरेवमेधाः । जरेथामस्मद्विपणेर्मनीषांयुवोरवश्चकृमायातमर्वाक् २ सुयुग्भिरश्वैःसुवृतारथेनदस्राविमंशृणुतंश्लोकमद्रेः । किमङ्गवांप्रत्यवर्तिंगमिष्ठाहुर्विप्रासोअश्विनापुराजाः ३ आमन्येथामागतंकच्चिदेवैर्विश्वेजनासोअश्विनाहवन्ते । इमाहिवांगोऋजीकामधूनिप्रमित्रासोनददुरुस्रोअग्रे ४ तिरःपुरूचिदश्विनारजांस्याङ्गूषोवांमघवानाजनेषु । एहयातंपथिभिर्देवयानैर्दस्राविमेवांनिधयोमधूनाम् ५ ॥ ३ ॥ पुराणमोकःसख्यंशिवंवांयुवोर्नराद्रविणंजह्नाव्याम् । पुनःकृण्वानाःसख्याशिवानिमध्वामदेमसहनूसमानाः ६ अश्विनावायुनायुवंसुदक्षानियुद्भिश्चसजोषसायुवाना । नासत्यातिरोअह्न्यंजुषाणासोमंपिबतमस्रिधासुदानू ७ अश्विनापरिवामिषःपुरूचीरीयुर्गीर्भिर्यतमानाअमृध्राः । रथोहवा-

मृतजाअद्रिजूतःपरिद्यावांपृथिवीयन्तिसद्यः ८ अश्विनामधुपुत्तमोयुवाकुःसोम-स्तंपातमागतंदुरोणे।रथोंहवांभूरिवर्पःकरिक्रत्सुतावतोनिष्कृतमागमिष्ठः १॥४॥

मित्रो नव विश्वामित्रो मित्रः। अन्त्याश्चतस्रो गायत्र्यः। शिष्टास्त्रिष्टुभः।

५१ मित्रोजनान्यातयतिब्रुवाणोमित्रोदाधारपृथिवीमुतद्याम्। मित्रःकृष्टी-रनिमिषाभिचष्टेमित्रायहव्यंघृतवज्जुहोत १ प्रसमित्रमर्तोअस्तुप्रयस्वान्यस्त आदित्यशिक्षतिव्रतेन। नहन्यतेनजीयतेत्वोतोनैनमंहोअश्नोत्यन्तितोनदूरात् २ अनमीवासइळयामदन्तोमितज्ञवोवरिमन्नापृथिव्याः। आदित्यस्यव्रतमुपक्षिय-न्तोवयंमित्रस्यसुमतौस्याम ३ अयंमित्रोनमस्यःसुशेवोराजासुक्षत्रोअजनिष्ट वेधाः। तस्यवयंसुमतौयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम ४महाँआदित्योनमसो-पसद्योयातयज्जनोगृणतेसुशेवः। तस्माएतत्पन्यतमायजुष्टमग्नौमित्रायहविरा-

जुहोत ५ ॥ ५ ॥ मित्रस्यंचर्षणीधृतोऽवौदेवस्यंसानसि । द्युम्नंचित्रश्रवस्तमम् ६ अभियोमंहिनादिवंमित्रोबभूवंसप्रथाः । अभिश्रवोंभिःपृथिवीम् ७ मित्रायपञ्चयेमिरेजनांअभिष्टिशवसे । सदेवान्विश्वान्बिभर्ति ८ मित्रोदेवेष्वायुषुजनां-यवृक्तबर्हिषे । इषंइष्टव्रंताअकः १ ॥ ६ ॥

इहेह सप्त विश्वामित्र ऋभवो जगती । अन्त्यानां तिसृणामिन्द्रश्च ।

६० इहेहवोमनंसाबन्धुतानरउशिजोजग्मुरभितानिवेदंसा । याभिर्मा-याभिःप्रतिजूतिवर्पसःसौधन्वनायज्ञियंभागमानश १ याभिःशचीभिश्चमसाँअपिंशतययाधियागामरिंणीतचर्मणः । येनहरीमनंसानिरतंक्षततेनंदेवत्वमृभवःसमानश २ इन्द्रस्यसख्यमृभवःसमानशुर्मनोर्नपातोअपसोंदधन्विरे । सौध-न्वनासोअमृतत्वमेरिरेविष्ट्वीशमीभिःसुकृतःसुकृत्यया ३ इन्द्रेणयाथसरथंसुते

सचाँ अथो वशानां भवथा सह श्रिया । न वः प्रतिमै सुकृतानि वाघतः सौधन्वना ऋभ-
वो वीर्याणि च ४ इन्द्रमृभुभिर्वाजवद्भिः समुक्षितं सुतं सोमम् आ वृषस्वा गभस्त्योः ।
धियेषितो मघवन्दाशुषो गृहे सौधन्वनेभिः सह मत्स्वा नृभिः ५ इन्द्र ऋभुमा-
न्वाजवान्मत्स्वेह नोऽस्मिन्त्सवने शच्या पुरुष्टुत । इमानि तुभ्यं स्वसराणि येमिरे
व्रता देवानां मनुषश्च धर्मभिः ६ इन्द्र ऋभुभिर्वाजिभिर्वाजयन्निह स्तोमं जरितुरुप
याहि यज्ञियम् । शतं केतेभिरिषिरेभिरायवे सहस्रणीथो अध्वरस्य होमनि ७ ॥ ७॥

उषः सप्त विश्वामित्र उषास्त्रिष्टुप् ।

६१ उषो वाजेन वाजिनि प्रचेताः स्तोमं जुषस्व गृणतो मघोनि । पुराणी देवि
युवतिः पुरंधिरनु व्रतं चरसि विश्ववारे १ उषो देव्यमर्त्या वि भाहि चन्द्ररथा सूनृता
ईरयन्ती । आ त्वा वहन्तु सुयमासो अश्वा हिरण्यवर्णां पृथुपाजसो ये २ उषः प्रतीची

भुवनानिविश्वोध्वातिंष्ठस्यमृतस्यकेतुः।समानमर्थंचरणीयमानाचक्रमिवनव्य-
स्यावंवृत्स्व ३ अवस्यूमेवचिन्वतीमघोन्युषायांतिस्वसंरस्यपत्नी। स्वं१र्जनंन्ती
सुभगासुदंसाआन्तांद्दिवःपंप्रथआपृथिव्याः ४ अच्छांवोदेवीमुषसंविभातींप्रवो
भरध्वंनमसासुवृक्तिम्। ऊर्ध्वंमधुधादिविपाजोअश्रेत्प्ररोचनारुरुचेरण्वसंन्दृक् ५
ऋतावरीदिवोअर्कैरबोध्यारेवतीरोदंसीचित्रमंस्थात्। आयतीमंग्नउषसंविभातीं
वाममेषिद्रविणंभिक्षंमाणः ६ ऋतस्यंबुध्नउषसामिषण्यन्वृषामहीरोदंसीआ
विवेश। महीमित्रस्यवरुणस्यमायाचन्द्रेवंभानुंविदंधेपुरुत्रा ७ ॥ ८ ॥

इमा उ अष्टादश विश्वामित्रो गायत्री। अन्त्यानां तिसृणां जमदग्निर्वा। अन्त्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः। षण्णां तृचानां क्रमेणेन्द्रावरुणौ बृहस्पतिः पूषा सविता सोमो मित्रावरुणौ देवताः।

६२ इमाउंवांभृमयोमन्यंमानायुवावंतेनतुज्याअभूवन्। क्वं१त्यदिन्द्रावरु-

णायशौवांयेनस्मासिनंभरथःसखिभ्यः १ अयमुवांपुरुतमोरयीयञ्छश्वत्तमम-
वसेजोहवीति । सजोषाविन्द्रावरुणामरुद्भिर्दिवापृथिव्याशृणुतंहवंमे २ अस्मे
तदिन्द्रावरुणावसुष्यादस्मेरयिर्मरुतःसर्ववीरः । अस्मान्वरूत्रीःशरणैरवन्त्वस्मा-
न्होत्राभारतीदक्षिणाभिः ३ बृहस्पतेजुषस्वनोहव्यानिविश्वदेव्य । रास्वरत्नानि
दाशुषे ४ शुचिमर्कैर्बृहस्पतिमध्वरेषुनमस्यत । अनाम्योजआचके ५ ॥ १ ॥
वृषभंचर्षणीनांविश्वरूपमदाभ्यम् । बृहस्पतिंवरेण्यम् ६ इयंतेपूषन्नाघृणेसुष्टु-
तिर्देवनव्यसी । अस्माभिस्तुभ्यंशस्यते ७ तांजुषस्वगिरंममवाजयन्तीमवा-
धियम् । वधूयुरिवयोषणाम् ८ योविश्वाभिविपश्यतिभुवनासंचपश्यति । सनः
पूषाविताभुवत् ९ तत्सवितुर्वरेण्यंभर्गोदेवस्यधीमहि । धियोयोनःप्रचोद-

यात् १० ॥ १० ॥ देवस्यसवितुर्वयंवाजयन्तःपुरंध्या । भगस्यरातिमीमहे ११ देवंनरःसवितारंविप्रायज्ञैःसुवृक्तिभिः । नमस्यन्तिधियेषिताः १२ सोमोजिगातिगातुविद्देवानामेतिनिष्कृतम् । ऋतस्ययोनिमासदम् १३ सोमो अस्मभ्यंद्विपदेचतुष्पदेचपशवे । अनमीवाइषस्करत् १४ अस्माकमायुर्वर्धयन्नभिमातीःसहमानः । सोमःसधस्थमासदत् १५ आनोमित्रावरुणाघृतैर्गव्यूतिमुक्षतम् । मध्वारजांसिसुक्रतू १६ उरुशंसानमोवृधामह्नादक्षस्यराजथः । द्राघिष्ठाभिःशुचिव्रता १७ गृणानाजमदग्निनायोनावृतस्यसीदतम् । पातंसोममृतावृधा १८ ॥ ११ ॥ इति शाकलकसंहितायां तृतीये मण्डले पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

इति तृतीयं मण्डलं समाप्तम् ॥ ३ ॥

त्वां ह्यग्ने विंशतिर्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् । द्वितीयादिचतसृणामग्निर्वा वरुणश्च ।

प्रथमाष्टिः । द्वितीयातिजगती । तृतीया धृतिः ।

१ त्वांह्यग्नेसदमित्सम॒न्यवो॑दे॒वासो॑दे॒वम॑र॒तिंन्ये॑रि॒रइति॒क्रत्वान्येरि॒रे । अम॑र्त्यंयजत॒मर्त्ये॒ष्वादेवमादे॑वंजनत॒प्रचे॑तसं॒विश्व॒मादे॑वंजनत॒प्रचे॑तसम् १ सभ्रात॑रं॒ वरु॑णमग्न॒आव॑वृत्स्वदे॒वाँअच्छा॑सु॒म॒तीय॒ज्ञव॑नसं॒ज्येष्ठं॑य॒ज्ञव॑नसम् । ऋ॒तावा॑नमा॒दि॒त्यंच॑र्षणी॒धृतं॒राजा॑नंचर्षणी॒धृत॑म् २ सखे॒सखा॑यम॒भ्याव॑वृत्स्वा॒शुंन॒च॒क्रंरथ्ये॑व॒रंह्या॒स्मभ्यं॑दस्म॒रंह्या॑ । अग्ने॑मृळी॒कंवरु॑णे॒सचा॑विदो॒म॒रुत्सु॑वि॒श्वभा॑नुषु । तो॒कायतु॒जेशु॑शुचान॒शंकृ॑ध्य॒स्मभ्यं॑दस्म॒शंकृ॑धि ३ त्वंनो॑अग्ने॒वरु॑णस्यवि॒द्वान्दे॒वस्य॒हेळो॒ऽव॑यासिसीष्ठाः । यजि॑ष्ठो॒वह्नि॑तम॒ःशोशु॑चानो॒विश्वा॒द्वेषां॑सि॒प्रमु॑मुग्ध्य॒स्मत् ४ सत्वंनो॑अग्नेऽव॒मोभ॑वो॒तीनेदि॑ष्ठोअ॒स्या उ॒षसो॒व्यु॑ष्टौ । अव॑यक्ष्वनो॒वरु॑-

णंररांणोवीहिमृंळीकंसुहवोंनएधि ५ ॥ १२ ॥ अस्यश्रेष्ठासुभगस्यसंहग्देवस्यं-
चित्रतंमामर्त्येषु । शुचिंघृतंनतप्तमघ्न्यांयाःस्पार्हादेवस्यंमंहनेवधेनोः ६ त्रिरं-
स्यतापरमासन्तिसत्यास्पार्हादेवस्यजनिमान्यग्नेः । अनन्तेअन्तःपरिवीतआगा-
च्छुचिंःशुक्रोअर्योरोरुचानः ७ सदूतोविश्वेदभिवंष्टिसद्माहोताहिरंण्यरथोरंसु-
जिह्वः । रोहिदश्वोवपुष्योविभावासदांरण्वःपिंतुमतींवसंसत् ८ सचेतयन्मनुं-
षोयज्ञबंन्धुःप्रतंमह्यारंशनयानयन्ति । सक्षेत्यस्यदुर्यांसुसाधन्देवोमर्तस्यसधनि-
त्वमाप ९ सतूनोअग्निर्नयतुप्रजानन्नच्छारत्नंदेवभंक्तंयदंस्य । धियायद्विश्वेअमृ-
ताअकृंण्वन्द्यौष्पिताजनितासत्यमुंक्षन् १० ॥ १३ ॥ सजांयतप्रथमःपस्त्यां-
सुमहोबुध्नेरजंसोअस्ययोनौ । अपादंशीर्षागुहमानोअन्तायोयुवानोवृषभस्यं
नीळे ११ प्रशर्धंआर्तप्रथमंविपन्यॅऋतस्ययोनांवृषभस्यंनीळे । स्पार्होयुवावपु-

ज्योविभावासप्तास्रियासोऽजनयन्तवृष्णौ १२ अस्माकमत्रपितरोमनुष्याअभि प्रसेदुर्ऋतमाशुपाणाः।अश्मंव्रजाःसुदुघांवव्रेअन्तरुदुस्राआजन्नुपसोहुवानाः १३ तेमर्मृजतदहृवांसोअद्रिंतदेषामन्येअभितोविवोचन् । पश्वयन्त्रासोअभिकारमर्चन्विदन्तज्योतिश्चकृपन्तधीभिः १४ तेगव्यतामनसादृध्रमुब्धंगायेमानंपरिषन्तमद्रिम् । दृह्ळंनरोवचसादैव्येनव्रजंगोमन्तमुशिजोविवव्रुः १५ ॥ १४ ॥ तेमन्वतप्रथमंनामधेनोस्त्रिःसप्तमातुःपरमाणिविन्दन् । तज्जानतीरभ्यनूषतव्राआविर्भुवदरुणीर्यशसागोः १६ नेशत्तमोदुधितंरोचतद्यौरुदुषसोभानुरर्त । आसूर्योबृहतस्तिष्ठदज्राँऋजुमर्तेषुवृजिनाचपश्यन् १७ आदित्पश्चाबुबुधानाव्यख्यन्नादिद्रत्नंधारयन्तद्युभक्तम् । विश्वेविश्वासुदुर्यासुदेवामित्रधियेवरुणसत्यमस्तु १८ अच्छावोचेयशुशुचानमग्निंहोतारंविश्वभरसंयजिष्ठम् । शुच्यूधोअतृ-

णञ्जगवामन्धोनपूतंपरिषिक्तमंशोः १९ विश्वेषामदितिर्यज्ञियानांविश्वेषामतिथि-
र्मानुषाणाम् । अग्निर्देवानामवआवृणानःसुमृळीकोभवतुजातवेदाः २०॥१५॥

यो मर्त्येषु विंशतिर्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

२ योमर्त्येष्वमृतऋतावादेवोदेवेष्वरतिर्निधायि । होतायजिष्ठोमह्नाशुचध्यैह-
व्यैरग्निर्मनुषईरयध्यै १ इहत्वंसूनोसहसोनोअद्यजातोजाताँउभयाँअन्तरग्ने ।
दूतईयसेयुयुजानऋष्वऋजुमुष्कान्वृषणःशुक्रांश्च २ अत्यावृधस्नूरोहिताघृतस्नू
ऋतस्यमन्येमनसाजविष्ठा । अन्तरीयसेअरुषायुजानोयुष्मांश्चदेवान्विशआच
मर्ताँन् ३ अर्यमणंवरुणंमित्रमेषामिन्द्राविष्णूमरुतोअश्विनोत । स्वश्वोअग्ने
सुरथःसुराधाएदुवहसुहविषेजनाय ४ गोमाँअग्नेऽविमाँअश्वीयज्ञोनृवत्सखा
सदमिदप्रमृष्यः । इळावाँएषोअसुरप्रजावान्दीर्घोरयिःपृथुबुध्नःसभावान् ५

॥ १६ ॥ यस्तइध्मंजभरत्सिष्विदानोमूर्धानंवाततपतेत्वाया। भुवस्तस्यस्वतवाँः पायुरग्नेविश्वस्मात्सीमघायतउरुष्य ६ यस्तेभराद्न्नियतेचिदन्नंनिशिषन्मन्द्रमतिथिमुदीरत् । आदेवयुरिनधतेदुरोणेतस्मिन्रयिर्ध्रुवोअस्तुदास्वान् ७ यस्त्वादोषायउषसिप्रशंसात्प्रियंवात्वाकृणवतेहविष्मान् । अश्वोनस्वेदमआहेम्यावान्तमंहसःपीपरोदाश्वांसम् ८ यस्तुभ्यमग्नेअमृतायदाशद्दुवस्त्वेकृणवतेयतस्रुक् । नसराथाशशमानोवियोषन्नैनमंहःपरिवरदघायोः ९ यस्यत्वमग्नेअध्वरंजुजोषोदेवोमर्तस्यसुधितंरराणः । प्रीतेदसद्धोत्रासायविष्ठासामयस्यविधतोवृधासः १० ॥ १७ ॥ चित्तिमचित्तिंचिनवद्विविद्वान्पृष्ठेववीतावृजिनाचमर्तान् । रायेचनःस्वपत्यायदेवदितिंचरास्वादितिमुरुष्य ११ कविंशशासुःकवयोऽदब्धानिधारयन्तोदुर्यास्वायोः । अतस्त्वंदृश्याँअग्नएतान्पड्भिःपश्येरद्भुताँअर्यएवैः १२ त्वमग्ने

वाघतेसुप्रणीतिःसुतसोमायविधतेयविष्ठ। रत्नंभरशशमानायघृष्वेपृथुश्चन्द्रमव-
सेचर्षणिप्राः १३ अधाहयद्वयमग्नेत्वायापड्भिर्हस्तेभिश्चकृमातनूभिः । रथंनक्र-
न्तोअपसाभुरिजोर्ऋतंयेमुःसुध्यंआशुषाणाः १४ अधामातुरुषसःसप्तविप्राजा-
येमहिप्रथमावेधसोनॄन् । दिवस्पुत्राअङ्गिरसोभवेमाद्रिंरुजेमधनिनंशुचन्तः १५
॥ १८ ॥ अधायथानःपितरःपरासःप्रत्नासोअग्नऋतमाशुषाणाः । शुचीदयन्दी-
धितिमुक्थशासःक्षामाभिन्दन्तोअरुणीरपव्रन् १६ सुकर्माणःसुरुचोदेवयन्तो-
ऽयोनदेवाजनिमाधमन्तः । शुचन्तोअग्निंववृधन्तइन्द्रमूर्वंगव्यंपरिषदन्तोअ-
ग्मन् १७ आयूथेवक्षुमतिपश्वोअख्यद्देवानांयज्जनिमान्त्युग्र । मर्तानांचिदुर्व-
शीरकृप्रन्वृधेचिदर्यउपरस्यायोः १८ अकर्मतेस्वपसोअभूमऋतमवस्रन्नुषसोवि-
भातीः । अनूनमग्निंपुरुधासुश्चन्द्रंदेवस्यमर्मृजतश्चारुचक्षुः १९ एतातेअग्नउच-

धानिवेधोऽवोचामकवयेताजुषस्व । उच्छ्रॊचस्वकृणुहिवस्यंसोनोमहोरायःपुरुवारप्रयन्धि २० ॥ ११ ॥

आ वः षोडश वामदेवोऽग्निस्त्रिष्टुप् । आद्याया रुद्रः ।

३ आवोराजानमध्वरस्यरुद्रंहोतारंसत्ययजंरोदस्योः।अग्निंपुरातनयित्नोरचित्ताद्धिरण्यरूपमवसेकृणुध्वम् १ अयंयोनिश्चकृमायंवयंतेजायेवपत्यउशतीसुवासाः । अर्वाचीनःपरिवीतोनिषीदेमाउतेस्वपाकप्रतीचीः २ आशृण्वतेअदृपितायमन्मनृचक्षसेसुमृळीकायवेधः । देवायशस्तिममृतायशंसग्रावेवसोतामधुषुद्यमीळे ३ त्वंचिन्नःशम्याअग्नेअस्याऋतस्यबोध्यृतचित्स्वाधीः । कदातउक्थासधमाद्यानिकदाभवन्तिसख्यागृहेते४कथाहतद्वरुणायत्वमग्नेकथादिवेगर्हसेकन्नआगः । कथामित्रायमीळ्हुषेपृथिव्यैब्रवःकदर्यम्णेकद्भगाय ५ ॥२०॥ कद्धिष्ण्यासुवृ-

घसानोअग्नेकद्दातायप्रतवसेशुभंये।परिज्मनेनासत्यायक्षेब्रवःकदग्नेरुद्रायनृघ्ने ६
कथामहेपुष्टिंभरायपूष्णेकद्रुद्रायसुमखायहविर्दे। कद्विष्णवउरुगायायरेतोब्रवः
कदग्नेशरवेबृहत्यै ७ कथाशर्धायमरुतामृतायकथासूरेबृहतेपृच्छ्यमानः। प्रति
ब्रवोऽदितयेतुरायसाधादिवोजातवेदश्चिकित्वान् ८ ऋतेनऋतंनियतमीळआ
गोरामासचामधुमत्पक्वमग्ने। कृष्णासतीरुशताधासिनैषाजामर्येणपयसापी-
पाय ९ ऋतेनाहिष्मावृषभश्चिदक्तःपुमाँअग्निःपयसापृष्ठ्येन। अस्पन्दमानो
अचरद्वयोधावृषाशुक्रंदुदुहेपृश्निरूधः १०॥२१॥ ऋतेनाद्रिंव्यसन्भिदन्तःसम-
ङ्गिरसोनवन्तगोभिः। शुनंनरःपरिषदन्नुषासमाविःस्वरभवज्जातेअग्नौ ११
ऋतेनदेवीरमृताअमृक्ताअर्णोभिरापोमधुमद्भिरग्ने। वाजीनसर्गेषुप्रस्तुभानःप्र
सदमित्स्रवितवेदधन्युः १२ माकस्ययक्षंसदमिद्धुरोगामावेशस्यप्रमिनतोमापेः।

माभ्रातुरग्ने अनृजोर्ऋणंवेर्मासख्युर्दक्षंरिपोर्भुजेम १३ रक्षाणोअग्नेतवरक्षणेभीरा-
रक्षाणःसुमखप्रीणानः । प्रतिष्फुरविरुजवीड्वंहोजहिरक्षोमहिचिद्वावृधानम् १४
एभिर्भवसुमनाअग्नेअर्कैरिमान्स्पृशमन्मभिःशूरवाजान् । उतब्रह्माण्यङ्गिरो
जुषस्वसंतेशस्तिर्देववाताजरेत १५ एताविश्वाविदुषेतुभ्यंवेधोनीथान्यग्नेनिण्या
वचांसि । निवचनाकवयेकाव्यान्यशंसिषंमतिभिर्विप्रउक्थैः १६ ॥ २२ ॥

कृणुष्व पञ्चदश वामदेवोग्नी रक्षोहा त्रिष्टुप् ।

४ कृणुष्वपाजःप्रसितिंनपृथ्वींयाहिराजेवामवाँइभेन । तृष्वीमनुप्रसितिं
द्रूणानोऽस्तासिविध्यरक्षसस्तपिष्ठैः १ तवभ्रमासआशुयापतन्त्यनुस्पृशधृषता
शोशुचानः । तपूंष्यग्नेजुह्वापतङ्गानसंदितोविसृजविष्वगुल्काः २ प्रतिस्पशो
विसृजतूर्णितमोभवापायुर्विशोअस्याअदब्धः । योनोदूरेअघशंसोयोअन्त्यग्ने

माकिंष्टेव्यथिरादधर्षीत् ३ उदग्नेतिष्ठप्रत्यातनुष्वन्य१मित्राँओषतात्तिग्महेते ।
योनोअरातिंसमिधानचक्रेनीचातंधक्ष्यतसंनशुष्कम् ४ ऊर्ध्वोभवप्रतिविध्या-
ध्यस्मदाविष्कृणुष्वदैव्यान्यग्ने। अवस्थिरातनुहियातुजूनांजामिमजामिंप्रमृणी-
हिशत्रून् ५ ॥ २३ ॥ सतेजानातिसुमतिंयविष्ठयईवतेब्रह्मणेगातुमैरत् ।
विश्वान्यस्मैसुदिनानिरायोद्युम्नान्यर्योविदुरोअभिद्यौत् ६ सेदग्नेअस्तुसुभगःसु-
दानुर्यस्त्वानित्येनहविषायउक्थैः । पिप्रीषतिस्वआयुषिदुरोणेविश्वेदस्मैसुदिना
सासदिष्टिः ७ अर्चामितेसुमतिंघोष्यर्वाक्संतेवावाताजरतामियंगीः । स्वश्वा-
स्त्वासुरथामर्जयेमास्मेक्षत्राणिधारयेरनुद्यून् ८ इहत्वाभूर्याचरेदुपत्मन्दोषाव-
स्तर्दीदिवांसमनुद्यून् । क्रीळन्तस्त्वासुमनसःसपेमाभिद्युम्नातस्थिवांसोजना-
नाम् ९ यस्त्वास्वश्वःसुहिरण्योअग्नउपयातिवसुमतारथेन । तस्यत्राताभवसि

धाः । प्रयेमिनन्तिवरुणस्यधामप्रियामित्रस्यचेततोध्रुवाणि ४ अभ्रातरोनयो
षणोव्यन्तःपतिरिपोनजनयोदुरेवाः । पापासःसन्तोअनृताअसत्याइदंपदमजन-
तागभीरम् ५ ॥ १ ॥ इदंमेअग्नेकियतेपावकामिनतेगुरुंभारंनमन्म । बृहद्दधा
थधृषतागभीरंयह्वंपृष्ठंप्रयसासप्तधातु ६ तमिन्न्वे३वसमनासमानमभिक्रत्वापुन-
तीधीतिरश्याः । ससस्यचर्मन्नधिचारुपृश्नेरग्रेरुपआरुपितंजबारु ७ प्रवाच्यंवचसः
किंमेअस्यगुहाहितमुपनिणिग्वदन्ति । यदुस्रियाणामपवारिवव्रन्पातिप्रियंरुपो
अग्रंपदंवेः ८ इदमुत्यन्महिमहामनीकंयदुस्रियासचतपूर्व्यंगौः । ऋतस्यपदे
अधिदीद्यानंगुहारघुष्यद्रघुयद्विवेद ९ अधद्युतानःपित्रोःसचासामनुतगुह्यंचारु
पृश्नेः । मातुष्पदेपरमेअन्तिषद्गोर्वृष्णःशोचिषःप्रयतस्यजिह्वा १० ॥ २ ॥ ऋतं
वोचेनमसापृच्छ्यमानस्तवाशसाजातवेदोयदीदम् । त्वमस्यक्षयसियद्धविश्वं

दिवियद्द्रविणंयत्पृथिव्याम् ११ किंनोअस्यद्रविणंकद्धरत्नंविनोवोचोजातवेदश्चिकित्वान् । गुहाध्वनःपरमंयन्नोअस्यरेकुपदंननिदानाअगन्म १२ कामर्यादावयुनाकद्धवाममच्छागमेमरघवोनवाजम् । कदानोदेवीरमृतस्यपत्नीःसूरोवर्णेनततनन्नुषासः १३ अनिरेणवचसाफल्ग्वेनप्रतीत्येनकृधुनातृपासः । अधातेअग्नेकिमिहावदन्त्यनायुधासआसतासचन्ताम् १४ अस्यश्रियेसमिधानस्यवृष्णोवसोरनीकंदमआरुरोच । रुशद्वसानःसुदृशीकरूपःक्षितिर्नरायापुरुवारोअद्यौत् १५ ॥ ३ ॥

ऊर्ध्व ऊर्ध्वेकादश वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

६ ऊर्ध्वऊषुणोअध्वरस्यहोतरग्नेतिष्ठदेवतातायजीयान् । त्वंहिविश्वमभ्यसिमन्मप्रवेधसंश्चित्तिरसिमनीषाम् १ अमूरोहोतान्यसादिविक्ष्व १ ग्निर्मन्द्रोविदथे-

पुप्रचेताः । ऊर्ध्वंभानुंसवितेवाश्रेन्मेतैवधूमंस्तभायदुपद्याम् २ यतासुजूर्णीरा-
तिर्नीघृताचींप्रदक्षिणिद्देवतातिमुराणः । उदुस्वरुर्नवजानाक्रःपश्वोअंनक्तिसुधि-
तःसुमेकः ३ स्तीर्णेबर्हिषिसमिधानेअग्नाऊर्ध्वोअध्वर्युर्जुजुषाणोअस्थात् ।
पर्यग्निःपशुपानहोतात्रिविष्ट्येतिप्रदिवउराणः ४ परित्मनामितद्रुरेतिहोताग्निर्म-
न्द्रोमधुवचाऋतावा । द्रवन्त्यस्यवाजिनोनशोकाभयन्तेविश्वाभुवनायदभ्राट् ५
॥ ४ ॥ भद्रातेअग्नेस्वनीकसंदृग्घोरस्यसतोविषुणस्यचारुः । नयत्तेशोचि-
स्तमसावरन्तनध्वस्मानंस्तन्वीरेपआधुः ६ नयस्यसातुर्जनितोरवारिनमात-
रापितरानूचिदिष्टौ । अधामित्रोनसुधितःपावकोऽग्निर्दीदायमानुषीषुविक्षु ७
द्विर्यंपञ्चजीजनन्त्संवसानाःस्वसारोअग्निंमानुषीषुविक्षु । उषर्बुधमथर्योनदन्तं
शुक्रंस्वासंपरशुंनतिग्मम् ८ तवत्येअग्नेहरितोघृतस्नारोहितासऋज्वञ्चःस्वञ्चः ।

अरुषत्सोवृर्पणऋजुमुष्काआदेवतातिमह्वन्तदस्माः ९ येहत्येतेसहमानाअयासं-स्त्वेषासोअग्नेअर्चयश्चरन्ति । श्येनासोनदुवसनासोअर्थंतुविष्वणसोमारुतंनश-र्धः ॥ १० ॥ अकारिब्रह्मसमिधानतुभ्यंशंसात्युक्थंयजतेव्यूधाः । होतारमग्निं मनुषोनिषेदुर्नमस्यन्तउशिजःशंसमायोः ११ ॥ ५ ॥

अयमिहैकादश वामदेवोऽग्निः । आद्या जगती । ततः पञ्चानुष्टुभः । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

७ अयमिहप्रथमोधायिधातृभिर्होतायजिष्ठोअध्वरेष्वीड्यः । यमप्नवानोभृ-गवोविरुरुचुर्वनेषुचित्रंविभ्वंविशेविशे १ अग्नेकदातआनुषग्भुवद्देवस्यचेतनम् । अधाहित्वाजगृभ्रिरेमर्तासोविक्ष्वीड्यम् २ ऋतावानंविचेतसंपश्यन्तोद्यामि-वस्तृभिः । विश्वेषामध्वराणांहस्कर्तारंदमेदमे ३ आशुंदूतंविवस्वतोविश्वायश्च-र्षणीरभि । आजभ्रुःकेतुमायवोभृगवाणंविशेविशे ४ तमींहोतारमानुषक्चिकि-

त्वांसंनिपेदिरे । रण्वंपावकशोचिषंयजिष्ठंसप्तधामभिः ५ ॥ ६ ॥ तंशश्वतीषु
मातृषुवनआवीतमश्रितम् । चित्रंसन्तंगुहाहितंसुवेदंकूचिदर्थिनम् ६ ससस्य
यद्वियुतासस्मिन्नूधन्नृतस्यसामन्रणयन्तदेवाः । महाँअग्निर्नमसारातहव्योवेर
ध्वरायसदमिदृतावा ७ वेरध्वरस्यदूत्यानिविद्वानुभेअन्तारोदसीसंचिकित्वान् ।
दूतईयसेप्रदिवउराणोविदुष्टरोदिवआरोधनानि ८ कृष्णंतएमरुशतःपुरोभाश्च-
रिष्ण्वर्चिर्वपुषामिदेकम् । यदप्रवीतादधतेहगर्भंसद्यश्चिज्जातोभवसीदुदूतः ९
सद्योजातस्यददृशानमोजोयदस्यवातोअनुवातिशोचिः । वृणक्तितिग्मामतसेषु
जिह्वांस्थिराचिदन्नादयतेविजम्भैः १० तृषुयदन्नातृषुणाववक्षतृषुंदूतंकृणुतेयह्वो
अग्निः । वातस्यमेळिंसचतेनिजूर्वन्नाशुंनवाजयतेहिन्वेअर्वा ११ ॥ ७ ॥

दूतं चोष्टौ वामदेवोऽग्निर्गायत्री ।

८ दूतंवोविश्ववेदसंहव्यवाहममर्त्यम् । यजिष्ठमृञ्जसेगिरा १ सहिवेदावसुधितिंमहाँआरोदसीदिवः । सदेवाँएहवक्षति २ सवेददेवआनमंदेवाँऋतायतेदमे । दातिप्रियाणिचिद्वसु ३ सहोतासेदुदूत्यंचिकित्वाँअन्तरीयते । विद्वाँआरोधनंदिवः ४ तेस्यामयेअग्नयेददाशुर्हव्यदातिभिः । यईंपुष्यन्तइन्धते ५ तेरायातेसुवीर्यैःससवांसोविशृण्विरे । येअग्नादधिरेदुवः ६ अस्मेरायोदिवेदिवेसंचरन्तुपुरुस्पृहः । अस्मेवाजासईरताम् ७ सविप्रश्चर्षणीनांशवसामानुषाणाम् । अतिक्षिप्रेवविध्यति ८ ॥ ८ ॥

अग्ने मृळाष्टौ वामदेवोऽग्निर्गायत्री ।

१ अग्नेमृळमहाँअसियईमादेवयुंजनम् । इयेथबर्हिरासदम् १ समानुषीषु

दूळभोविक्षुप्राविरमर्त्यः । दूतोविश्वेषांभुवत् २ ससद्मपरिणीयतेहोतामन्द्रोदि-विष्टिषु । उतपोतानिषीदति ३ उतग्नाअग्निरध्वरउतोगृहपतिर्दमे । उतब्रह्मानि-षीदति ४ वेषिह्यध्वरीयतामुपवक्ताजनानाम् । हव्याचमानुषाणाम् ५ वेषीद्व-स्यदूत्यं१यस्यजुजोषोअध्वरम् । हव्यंमर्तस्यवोळ्हवे ६ अस्माकंजोष्यध्वरम-स्माकंयज्ञमङ्गिरः । अस्माकंशृणुधीहवम् ७ परितेदूळभोरथोऽस्माँअश्नोतुवि-श्वतः । येनरक्षसिदाशुषः ८ ॥ १ ॥

अग्ने तमद्याष्टौ वामदेवोऽग्निः । आद्यास्तिस्रः पदपङ्क्तयः । पञ्चमी महापदपङ्क्तिः ।

अन्त्योष्णिक् । शिष्टा उष्णिहः पदपङ्क्त्यो वा ।

१० अग्नेतमद्याश्वंनस्तोमैःक्रतुंनभद्रंहृदिस्पृशम् । ऋध्यामातओहैः १ अ-धाह्यग्नेक्रतोर्भद्रस्यदक्षस्यसाधोः । रथीर्ऋतस्यबृहतोबभूथ २ एभिर्नोअर्कैर्भवा-नोअर्वाङ्स्व१र्णज्योतिः । अग्नेविश्वेभिःसुमनाअनीकैः ३ आभिष्टेअद्यगीर्भि-

गृणन्तोऽग्नेदाशेम । प्रतेदिवोनस्तनयन्तिशुष्माः ४ तवस्वादिष्ठाग्नेसंदृष्टिरिदा चिदह्नइदाचिदक्तोः । श्रियेरुक्मोनरोचतउपाके ५ घृतंनपूतंतनूरेपाःशुचि हिरण्यम् । तत्तेरुक्मोनरोचतस्वधावः ६ कृतंचिद्धिष्मासनेमिद्वेषोऽग्नइनोषिमर्तात् । इत्थायजमानादृतावः ७ शिवानः सख्यासन्तुभ्रात्राग्नेदेवेषुयुष्मे । सा नोनाभिः सदनेसस्मिन्नूधन् ८ ॥ १० ॥ इति शाकलकसंहितायां चतुर्थमण्डले प्रथमोऽनुवाकः १ ॥

भद्रं षड्वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

११ भद्रंतेअग्नेसहसिन्ननीकमुपाकआरोचतेसूर्यस्य । रुशद्दृशेददृशेनक्तया चिदरूक्षितंदृशआरूपेअन्नम् १ विषाह्यग्नेगृणतेमनीषांखंवेपसातुविजातस्तवानः । विश्वेभिर्यद्वावनःशुक्रदेवैस्तन्नोरास्वसुमहोभूरिमन्म २ त्वदग्नेकाव्यात्वन्मं-

नोपास्त्वद्रुक्थाजायन्तेराध्यानि । त्वदेतिद्रविणंवीरपेशाइत्थाधियेदाशुषेमर्त्याय ३ त्वद्वाजीवाजंभरोविहायाअभिष्टिकृज्जायतेसत्यशुष्मः । त्वद्रयिर्देवजूतोमयोभुस्त्वदाशुर्जूजुवाँअग्नेअर्वा ४ त्वामग्नेप्रथमंदेवयन्तोदेवंमर्ताअमृतमन्द्रजिह्वम् । द्वेषोयुतमाविवासन्तिधीभिर्दमूनसंगृहपतिममूरम् ५ आरेअस्मदमतिमारेअंहआरेविश्वांदुर्मतिंयन्निपासि । दोषाशिवःसहसःसूनोअग्नेयंदेवआचित्सचसेस्वस्ति ६ ॥ ११ ॥

यस्त्वां पञ्चर्चस्य सूक्तस्य वामदेवोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ यस्त्वामग्नइनधतेयतस्रुक्त्रिस्तेअन्नंकृणवत्सस्मिन्नहन् । सस्रुद्युम्नैरभ्यस्तुप्रसक्षत्तवक्रत्वाजातवेदश्चिकित्वान् १ इध्मंयस्तेजभरच्छश्रमाणोमहोअग्नेअनीकमासपर्यन् । सइधानःप्रतिदोषामुषासंपुष्यन्रयिंसचतेघ्नन्नमित्रान् २

अग्निरीशे बृहतः क्षत्रियस्याग्निर्वाजस्य परमस्य रायः । दधाति रत्नं विधते यविष्ठो व्यानुषङ्मर्त्याय स्वधावान् ३ यच्चिद्धि ते पुरुत्रा यविष्ठाचित्तिभिश्चकृमा कच्चिदागः । कृधी ष्व१स्माँ अदितेरनागान्व्येनांसि शिश्रथो विष्वगग्ने ४ महश्चिदग्न एनसो अभीक ऊर्वाद्देवानामुत मर्त्यानाम् । मा ते सखायः सदमिद्रिषाम यच्छा तोकाय तनयाय शं योः ५ यथा ह त्यद्वसवो गौर्यं चित्पदि षिताममुञ्चता यजत्राः । एवो ष्व१स्मन्मुञ्चता व्यंहः प्रतार्यग्ने प्रतरं न आयुः ६ ॥ १२ ॥

प्रत्यग्निः पञ्च वामदेवोऽग्निर्लिङ्गोक्तदेवता वा त्रिष्टुप् ।

१३ प्रत्यग्निरुषसामग्रमख्यद्विभातीनां सुमना रत्नधेयम् । यातमश्विना सुकृतो दुरोणमुत्सूर्यो ज्योतिषा देव एति १ ऊर्ध्वं भानुं सविता देवो अश्रेद्द्रप्सं दविध्वद्गविषो न सत्वा । अनु व्रतं वरुणो यन्ति मित्रो यत्सूर्यं दिव्यारोहयन्ति २ यं सीमकृण्वन्त-

नोशास्त्वदुक्थाजायन्तेराध्यानि । त्वदेतिद्रविणंवीरपेशाइत्थाधियेदाशुषेमर्त्याय ३ त्वद्वाजीवाजंभरोविहायाअभिष्टिकृज्जायतेसत्यशुष्मः । त्वद्रयिर्देवजूतोमयोभुस्त्वदाशुर्जूजुवाँअग्नेअर्वा ४ त्वामग्नेप्रथमंदेवयन्तोदेवंमर्ताअमृतमन्द्रजिह्वम् । द्वेषोयुतमाविवासन्तिधीभिर्दमूनसंगृहपतिममूरम् ५ आरेअस्मदमतिमारेअंहआरेविश्वांदुर्मतिंयन्निपासि । दोषाशिवःसहसःसूनोअग्नेयंदेवआचित्सचसेस्वस्ति ६ ॥ ११ ॥

यस्त्वां षड्वापदेवोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ यस्त्वामग्नइनधतेयतस्रुक्त्रिस्तेअन्नंकृणवत्सस्मिन्नहन् । सस्रुद्युम्नैरभ्यस्तुप्रसक्षत्तवक्रत्वाजातवेदश्चिकित्वान् १ इध्मंयस्तेजभरच्छश्रमाणोमहोअग्नेअनीकमासपर्यन् । सइधानःप्रतिदोषामुषासंपुष्यन्रयिंसचतेघ्नन्नमित्रान् २

अग्निरीशे बृहतः क्षत्रियस्याग्निर्वाजस्य परमस्य रायः । दधाति रत्नं विधते यविष्ठो व्यानुषङ्मर्त्याय स्वधावान् ३ यच्चिद्धि ते पुरुत्रा यविष्ठाचित्तिभिश्चकृमा कच्चिदागः । कृधी ष्व१स्माँ अदितेरनागान्व्येनांसि शिश्रथो विष्वगग्ने ४ महश्चिदग्न एनसो अभीक ऊर्वाद्देवानामुत मर्त्यानाम् । मा ते सखायः सदमिद्रिषाम यच्छा तोकाय तनयाय शंयोः ५ यथा ह त्यद्वसवो गौर्यं चित्पदि षिताममुञ्चता यजत्राः । एवो ष्व१स्मन्मुञ्चता व्यंहः प्रतार्यग्ने प्रतरं न आयुः ६ ॥ १२ ॥

प्रत्यग्निः पञ्च वामदेवोऽग्निर्लिङ्गोक्तदेवता वा त्रिष्टुप् ।

१३ प्रत्यग्निरुषसामग्रमख्यद्विभातीनां सुमना रत्नधेयम् । यातमश्विना सुकृतो दुरोणमुत्सूर्यो ज्योतिषा देव एति १ ऊर्ध्वं भानुं सविता देवो अश्रेद्द्रप्सं दविध्वद्गविषो न सत्वा । अनु व्रतं वरुणो यन्ति मित्रो यत्सूर्यं दिव्यारोहयन्ति २ यं सीमकृण्वन्त-

मंसेविपृचैधुवक्षेमाअनंवस्यन्तोअर्थम् । तंसूर्यंहरितःसप्तयह्वीःस्पशंविश्वंस्यज-
गंतोवहन्ति २ वहिंष्ठेभिर्विहरंन्यासितन्तुंमवव्ययन्नसितंदेववस्मं । दविंध्व-
तोरश्मयः सूर्यस्यचमैवावांधुस्तमोअप्स्व१न्तः ४ अनायतोअनिंबद्धःकथायं-
न्यंङ्ङुत्तानोऽवंपद्यतेन । कयांयातिस्वधयाकोदंदर्शदिवःस्कुम्भःसमृंतः पाति-
नाकम् ५ ॥ १३ ॥

भसाधिः पञ्च वामदेवोऽग्निर्लिङ्गोक्तदेवता वा त्रिष्टुप् ।

१४ प्रत्यग्निरुषसोजातवेदाअख्यदेवोरोचंमानामहोभिः । आनासत्योरु-
गायारथेनेमंयज्ञमुपनोयातमच्छ १ ऊर्ध्वंकेतुंसविंतादेवोअश्रेज्ज्योतिर्विश्वंस्मै
भुवंनायकृण्वन् । आप्राद्यावांपृथिवीअन्तरिंक्षंविसूर्योरश्मिभिश्चेकितानः २
आवहंन्त्यरुणीर्ज्योतिषागान्मही चित्रारश्मिभिश्चेकिताना । प्रबोधयंन्तीसुवि-

तायंदेव्युं १ पाईंथतेसुयुजारथेन २ आवांवर्हिष्ठाइहतेवंहन्तुरथाअश्वासउषसो व्युंष्टौ । इमेहिवांमधुपेयायसोमाअस्मिन्यज्ञेवृषणामादयेथाम् ४ अनायतोअनिबद्धःकथायंन्यंङ्ङुत्तानोऽवंपद्यतेन । कयायातिस्वधयाकोदंदर्शदिवःस्कम्भः समृतःपातिनाकम् ५ ॥ १४ ॥

अग्निर्होता दश वामदेवोऽग्निर्गायत्री । सप्तम्यष्टम्योः सोमकः
साहदेव्यः । अन्त्ययोरश्विनौ ।

१५ अग्निर्होतानोअध्वरेवाजीसन्परिणीयते । देवोदेवेषुयज्ञियः १ परि त्रिविष्ट्यध्वरंयात्यग्नीरथीरिव । आदेवेषुप्रयोदधत् २ परिवाजपतिःकविरग्निर्हव्यान्यक्रमीत् । दधद्रत्नानिदाशुषे ३ अयंयःसृञ्जयेपुरोदैववातेसमिध्यते । द्युमाँअमित्रदम्भनः ४ अस्यघावीरईवतोऽग्नेरीशीतमर्त्यः । तिग्मजम्भस्यमी-

ह्वुपः ५ ॥ १५ ॥ तमर्वन्तंनसानुसिमरुपंनदिवः शिशुम् । मर्मृज्यन्तेदिवे-
दिवे ६ वोधद्यन्माहरिभ्यांकुमारःसाहदेव्यः । अच्छानहूतउदरम् ७ उतत्या
यजताहरीकुमारात्साहदेव्यात् । प्रयतासद्यआददे ८ एषवांदेवावश्विनाकुमारः
साहदेव्यः । दीर्घायुरस्तुसोमकः ९ तंयुवंदेवावश्विनाकुमारंसाहदेव्यम् । दीर्घा-
युषंकृणोतन १० ॥ १६ ॥

आ सत्य एकविंशतिर्वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१६ आसत्योयातुमघवाँऋजीषीद्रवन्त्वस्यहरयउपनः । तस्माइदन्धःसुषु-
मासुदक्षमिहाभिपित्वंकरतेगृणानः १ अवस्यशूराध्वनोनान्तेऽस्मिन्नोअद्यसव-
नेमन्दध्यै । शंसात्युक्थमुशनेववेधाश्चिकितुषेअसुर्यायमन्म २ कविर्ननिण्यं
विदथानिसाधन्वृषायत्सेकंविपिपानोअर्चात् । दिवइत्थाजीजनत्सप्तकारूनह्ना

चित्रंकृण्वन्वयुनांगृणन्तः ३ स्वर्१यद्वेदिसुदृशीकमर्कैर्महिज्योतीरुरुचुर्यद्धवस्तोः ।
अन्धातमांसिदुधिताविचक्षेनृभ्यश्चकारनृतमोअभिष्टौ ४ ववक्षइन्द्रोअमितमृ-
जीष्यु१भेआपप्रौरोदसीमहित्वा । अतश्चिदस्यमहिमाविरेच्यभियोविश्वाभुव-
नाबभूव ५ ॥ १७ ॥ विश्वानिशक्रोनर्याणिविद्वानपोरिरेचसखिभिर्निकामैः ।
अश्मानंचिद्येबिभिदुर्वचोभिर्व्रजंगोमन्तमुशिजोविवव्रुः ६ अपोवृत्रंवव्रिवांसं
पराहन्प्रावत्तेवज्रंपृथिवीसचेताः । प्रार्णांसिसमुद्रियाण्यैनोःपतिर्भवञ्छवसाशूर-
धृष्णो ७ अपोयदद्रिंपुरुहूतदर्दराविर्भुवत्सरमापूर्व्यंते । सनोनेतावाजमादर्षि
भूरिंगोत्रारुजन्नङ्गिरोभिर्गृणानः ८ अच्छाकविंनृमणोगाअभिष्टौस्वर्षातामघव-
न्नाधमानम् । ऊतिभिस्तमिषणोद्युम्नहूतौनिमायावानब्रह्मादस्युरर्त ९ आद-
स्युघ्नामनसायाह्यस्तंभुवत्तेकुत्सःसख्येनिकामः । स्वेयोनौनिषदतंसरूपाविवां

चिकित्सद्दतचिद्धनारी १० ॥ १८ ॥ यामिकुत्सेनसरथंमवस्युस्तोदोवातस्य
हर्योरीशानः । ऋज्रावाजंनगध्यंयुयूषन्कविर्यदहन्पार्यायभूषात् ११ कुत्साय
शुष्णंमशुषंनिबर्हीः प्रपित्वेअह्नःकुयवंसहस्रा । सद्योदस्यून्प्रमृणकुत्स्येनप्रसूर-
श्चक्रंवृहतादभीके १२ त्वंपिप्रुंमृगयंशूशुवांसमृजिश्वनेवैदथिनायरन्धीः । पञ्चा-
शत्कृष्णानिवपःसहस्रात्कंनपुरोजरिमाविददः १३ सूरउपाकेतन्वं१दधानोवि-
यत्तेचेत्यमृतस्यवर्पः । मृगोनहस्तीतविषीमुषाणः सिंहोनभीमआयुधानिबि-
भ्रत् १४ इन्द्रंकामावसूयन्तोअग्मन्त्स्वर्मीळ्हेनसवनेचकानाः । श्रवस्यवःशश-
मानासउक्थैरोकोनरण्वासुदृशीवपुष्टिः १५ ॥११॥ तमिद्वइन्द्रंसुहवंहुवेमयस्ता
चकारनर्यापुरूणि । योमावतेजरित्रेगध्यंचिन्मक्षूवाजंभरतिस्पार्हराधाः १६
तिग्मायदन्तरशनिःपताति कस्मिंश्चिच्छूरमुहुकेजनानाम् । घोरायदर्यसमृतिर्भ-

वात्यधंस्मानस्तन्वोबोधिगोपाः १७ भुवोऽवितावामदेवस्यधीनांभुवःसखावृकोवाजसातौ । त्वामनुप्रमतिमाजगन्मोरुशंसोजरित्रेविश्वधस्याः १८ एभिर्नृभिरिन्द्रत्वायुभिष्ट्वामघवद्भिर्मघवन्विश्वआजौ । द्यावोनद्युम्नैरभिसन्तोअर्यःक्षपोमदेमशरदश्चपूर्वीः १९एवेदिन्द्रायवृषभायवृष्णेब्रह्माकर्मभृगवोनरथम् । नूचिद्यथानःसख्यावियोषदसन्नउग्रोऽवितातनूपाः २० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्योनपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यामरथ्यःसदासाः २१ ॥ २० ॥

त्वं महानेकविंशतिर्वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् । पञ्चदश्येकपदा ।

१७ त्वंमहाँइन्द्रतुभ्यंहक्षाअनुक्षत्रंमंहनामन्यतद्यौः । त्वंवृत्रंशवसाजघन्वान्त्सृजःसिन्धूँरहिनाजग्रसानान् १ तवत्विषोजनिमन्रेजतद्यौरेजद्भूमिर्भियसास्वस्यमन्योः । ऋघायन्तसुभ्व१ःपर्वतासआर्दन्धन्वानिसरयन्तआपः २

वधीदृत्रंवज्रेण
भिनद्गिरिंशवसावज्रमिष्णन्नाविष्कृण्वानःसहसानओजः । वधीदृत्रंवज्रेण
मन्दसानःसरन्नापोजवसाहतवृष्णीः ३ सुवीरस्तेजनितामन्यतद्यौरिन्द्रस्यकर्ता
स्वपस्तमोभूत् । यईंजजानस्वर्यंसुवज्रमनपच्युतंसदसोनभूम ४ यएकइच्च्याव-
यतिप्रभूमाराजाकृष्टीनांपुरुहूतइन्द्रः । सत्यमेनमनुविश्वेमदन्तिरातिंदेवस्यगृ-
णतोमघोनः ५ ॥ २१ ॥ सत्रासोमाअभवन्नस्यविश्वेसत्रामदासोबृहतोमदि-
ष्ठाः । सत्राभवोवसुपतिर्वसूनांदत्रेविश्वाअधिथाइन्द्रकृष्टीः ६ त्वमधप्रथमंजाय-
मानोऽमेविश्वाअधिथाइन्द्रकृष्टीः । त्वंप्रतिप्रवतआशयानमहिंवज्रेणमघवन्वि
वृश्चः ७ सत्राहणंदाधृषिंतुम्रमिन्द्रंमहामपारंवृषभंसुवज्रम् । हन्तायोवृत्रंसनि-
तोतवाजंदातामघानिमघवासुराधाः ८ अयंवृतश्चातयतेसमीचीर्यआजिषुमघ-
वाशृण्वएकः । अयंवाजंभरतियंसनोत्यस्यप्रियासःसख्येस्याम ९ अयंशृण्वे

अधजयन्नुतघ्नन्नयमुतप्रकृणुतेयुधागाः । यदासत्यंकृणुतेमन्युमिन्द्रोविश्वंदृह्ळंभ-
यतएजदस्मात् १० ॥ २२ ॥ समिन्द्रोगाअजयत्संहिरण्यासमश्वियामघवायो
हपूर्वीः । एभिर्नृभिर्नृतमोअस्यशाकैरायोविभक्तासंभरश्चवस्वः ११ कियत्स्वि-
दिन्द्रोअध्येतिमातुःकियत्पितुर्जनितुर्योजजान । योअस्यशुष्मंमुहुकैरियर्तिवा-
तोनजूतः स्तनयद्भिरभ्रैः १२ क्षियन्तंत्वमक्षियन्तंकृणोतीयर्तिरेणुंमघवासमो-
हम् । विभञ्जनुरशनिमाँइवद्यौरुतस्तोतारंमघवावसौधात् १३ अयंचक्रमिष-
णत्सूर्यस्यन्येतंशरीरमत्ससृमाणम् । आकृष्णईंजुहुराणोजिघर्तित्वचोबुध्नेरज-
सोअस्ययोनौ १४ असिक्न्यांयजमानोनहोता १५ ॥ २३ ॥ गव्यन्तइन्द्रंस-
ख्यायविप्राअश्वायन्तोवृषणंवाजयन्तः । जनीयन्तोजनिदामक्षितोतिमाच्यावं-
यामोऽवतेनकोशम् १६ त्रातानोबोधिददृशानआपिरभिख्यातामर्डितासोम्या-

नाम् । सखापितापितृतमःपितॄणांकर्तेमुलोकमुशतेवयोधाः १७ सखीयतामविताबोधिसखागृणानइन्द्रस्तुवतेवयोधाः । वयंह्यातेचकृमासबाधआभिःशमीभिर्महयन्तइन्द्र १८ स्तुतइन्द्रोमघवायद्धवृत्राभूरीण्येकोअप्रतीनिहन्ति । अस्यप्रियोजरितायस्यशर्मन्नकिर्देवावारयन्तेनमर्ताः १९ एवानइन्द्रोमघवाविरप्शीकरत्सत्याचर्षणीधृदनर्वा । त्वंराजाजनुषांधेह्यस्मेअधिश्रवोमाहिनंयज्जरित्रे २० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्यो३नपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्याम रथ्यःसदासाः २१ ॥ २४ ॥

अयं पन्थास्त्रयोदश संवाद इन्द्रादितिवामदेवानां त्रिष्टुप् ।

१८ . अयंपन्थाअनुवित्तःपुराणोयतोदेवाउदजायन्तविश्वे । अतश्चिदाजनि-

पीष्ट्रवृद्धोमामातरंममुयापत्तवेकः १ नाहमतोनिरयादुर्गहैतत्तिरश्चतापार्श्वान्निर्गमाणि । वहूनिमेअकृताकर्त्वानियुध्यैत्वेनसंत्वेनपृच्छै २ परायतींमातरमन्वचष्टननानुगान्यनुनूगमानि। त्वष्टुर्गृहेअपिवत्सोममिन्द्रःशतधन्यंचम्वोःसुतस्य३ किंसऋधक्कृणवद्यंसहस्रंमासोजभारशरदश्चपूर्वीः । नहीन्वस्यप्रतिमानमस्त्यन्तर्जातेषूतयेजनित्वाः ४ अवद्यमिवमन्यमानागुहाकरिन्द्रंमातावीर्येणान्यृष्टम्। अथोदस्थात्स्वयमत्कंवसानआरोदसीअपृणाज्जायमानः ५ ॥ २५ ॥ एता अर्षन्त्यललाभवन्तीऋतावरीरिवसंक्रोशमानाः । एताविपृच्छकिमिदंभनन्ति कमापोअद्रिंपरिधिंरुजन्ति ६ किमुष्विदस्मैनिविदोभनन्तेन्द्रस्यावद्यंदिधिषन्तआपः । ममैतान्पुत्रोमहतावधेनवृत्रंजघन्वाँअसृजद्विसिन्धून् ७ ममच्चनत्वा

युवतिःपरासममंचनत्वाकुपवाजगार । ममांच्चिदापःशिशवेममृड्युर्ममांच्चिदिन्द्रः
सहसोदंतिष्ठत् ८ ममंच्चनतेमघवन्व्यंसोनिविविध्वाँअपहनूजघानं । अधानि-
विद्धउत्तंरोवभूवाञ्छिरोदासस्यसंपिणग्वधेनं ९ गृष्टिःससूवस्थविरंतवागामनाः-
धृष्यंवृषभंतुम्रमिन्द्रम् । अरीळ्हंवत्संचरथायमातास्वयंगातुंतन्वइच्छमानम् १०
उतमातामंहिपमन्ववेनदमीत्वांजहतिपुत्रदेवाः । अथाब्रवीद्वृत्रमिन्द्रोंहनिष्यन्त्स-
खेविष्णोवितरंविक्रमस्व ११ कस्तेमातरंविधवांमचक्रच्छयुंकस्त्वामंजिघांस-
च्चरन्तम् । कस्तेदेवोअधिमार्डीकआसीद्यत्प्राक्षिणाःपितरंपादगृह्य १२ अवर्त्या-
शुनंआन्त्राणिपेचेनदेवेषुविविदेमर्डितारम् । अपंश्यंजायाममंहीयमानामधामे
श्येनोमध्वाजंभार १३ ॥२६॥ इतिशाकल्कसंहितायां तृतीयाष्टके पञ्चमोऽध्यायः॥५॥

एवैकादशान आयातुयन्त्रःकथोपान्त्यास्तिस्त्रऋतदेव्योवाक्रामुष्टुतिरुपान्त्यानुष्टुपक्रो अद्याष्टावहंमनुः सक्षाद्याभिस्तिसृभिरिन्द्रमिवात्मानमृषिस्तुष्टावेन्द्रोवात्मानं परानवाष्टौवाश्येनस्तुतिर्गर्भेनुपञ्चान्त्याशकरीत्यायुगैन्द्रासोमंवानःस्तुतोनाकिश्चतुर्विंशतिर्द्विवाश्चितृचउपस्यश्चगायत्र्यंशष्टम्यन्त्ये अनुष्टुभौकयापक्षोनाभीपुपादनिचृदातूनश्चतुर्विंशतिरन्त्याभ्यामैन्द्राश्वौस्तुतौ ।

एवैकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११ ॐम् एवात्वामिंन्द्रवज्रिन्नत्रविश्वेदेवासःसुहवांसऊमाः । महामुभेरोदंसीवृद्धमृष्वंनिरेकमिद्वृणतेवृत्रहत्ये १ अवासृजन्तजिव्रयोनदेवाभुवःसम्राळिन्द्र सत्ययोनिः । अहन्नहिंपरिशयानमर्णःप्रवर्तनीरंरदोविश्वधेनाः २ अतृप्णुवन्तं वियंतमबुध्यमबुध्यमानंसुषुपाणमिन्द्र । सप्तप्रतिंप्रवतआशयानमहिंवज्रेणविरिणाअपर्वन् ३ अक्षोदयच्छवसाक्षामबुध्नंवार्णवातस्तविषीभिरिन्द्रः । दृळ्हान्यौभ्नादुशमानओजोऽवाभिनत्ककुभःपर्वतानाम् ४ अभिप्रदद्रुर्जनयोनगर्भंरथा-

इवप्रयंयुःसाकमद्रयः । अतंर्पयोविसृतंउब्जऊर्मीन्त्वंवृताँअंरिणाइन्द्रसिन्धून् ५ ॥ १ ॥ त्वंमहीमवनिंविश्वधेनांतुर्वीतयेवय्यायक्षरंन्तीम् । अरंमयोनमसैजर्णःसुतरणाँअंकृणोरिन्द्रसिन्धून् ६ प्राग्रुवोनभन्वो३नवक्राध्वस्राअंपिन्वद्युवतीर्ऋतज्ञाः । धन्वान्यज्राँअपृणक्तृषाणाँअधोगिन्द्रःस्तर्यो३दंसुपत्नीः ७ पूर्वीरुषसंःशरदंश्चगूर्तावृत्रंजंघन्वाँअंसृजद्विसिन्धून् । परिंष्ठिताअतृणद्बद्बधानाःसीराइन्द्रःस्रवितवेपृथिव्या ८ वम्रीभिःपुत्रमग्रुवोअदानंनिवेशंनाद्धरिवआजंभर्थ । व्यं१न्धोअंख्यदहिंमाददानोनिर्भूदुखच्छित्समंरन्तपर्व ९ प्रतेपूर्वाणिकरंणानिविप्राविद्वाँआंहविदुषेकरांसि । यथांयथावृष्ण्यानिस्वगूर्तापांसिराजन्नर्याविवेषीः १० नूष्टुतइन्द्रनूगृंणानइषंजरित्रेनद्यो३नपींपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यांमरथ्यःसदासाः ११ ॥ २ ॥

आ न एकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२० आनइन्द्रोदूरादानआसादभिष्टिकृदवसेयासदुग्रः । ओजिष्ठेभिर्नृपतिर्वज्रबाहुःसङ्गेसमत्सुतुर्वणिःपृतन्यून् १ आनइन्द्रोहरिभिर्यात्वच्छार्वाचीनोऽवसेराधसेच । तिष्ठातिवज्रीमघवाविरप्शीमंयज्ञमनुनोवाजसातौ २ इमंयज्ञंत्वमस्माकमिन्द्रपुरोदधत्सनिष्यसिक्रतुंनः । श्वघ्नीववज्रिन्त्सनयेधनानांत्वयावयमर्यआजिंजयेम ३ उशन्नुषुणःसुमनाउपाकेसोमस्यनुसुषुतस्यस्वधावः । पाइन्द्रप्रतिभृतस्यमध्वःसमन्धसाममदःपृष्ठयेन ४ वियोररप्शऋषिभिर्नवेभिर्वृक्षोनपक्वःसृण्योनजेता । मर्योनयोषामभिमन्यमानोऽच्छाविवक्मिपुरुहूतमिन्द्रम् ५ ॥२॥ गिरिर्नयःस्वतवाँऋष्वइन्द्रःसनादेवसहसेजातउग्रः । आदर्तावज्रंस्थविरंनभीमउद्नेवकोशंवसुनान्यृष्टम् ६ नयस्यवर्ताजनुषान्वस्तिनराधसआमरीताम-

घस्य । उद्वावृषाणस्तविषीवउग्रास्मभ्यंदद्धिपुरुहूतरायः ७ ईक्षेरायःक्षयस्यच-र्षणीनामुतव्रजमपवर्तासिगोनाम् । शिक्षानरःसमिथेषुप्रहावान्वस्वोराशिमभिनेतासिभूरिम् ८ कयातच्छृण्वेशच्याशचिष्ठोययाकृणोतिमुहुकाचिदृष्वः । पुरुदाशुषेविचयिष्ठोअंहोऽथादधातिद्रविणंजरित्रे ९ मानोमर्धीराभरादद्धितन्नः प्रदाशुषेदातवेभूरियत्ते । नव्येदेष्णेशस्तेअस्मिन्तउक्थेप्रब्रवामवयमिन्द्रस्तुवन्तः १० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्यो३नपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यामरथ्यःसदासाः ११ ॥ ४ ॥

आ यात्वेकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२१ आयात्विन्द्रोऽवसउपनइहस्तुतःसधमादस्तुशूरः । वावृधानस्तविषीर्यस्यपूर्वीर्द्यौर्नक्षत्रमभिभूतिपुष्यात् १ तस्येदिहस्तवथवृष्ण्यानितुविद्युम्नस्यतुविरा-

धसोनॄन्। यस्यक्रतुर्विदथ्यो३नसम्राट्साह्वान्तरुत्रोअभ्यस्तिकृष्टीः २ आयात्वि-
न्द्रोदिवआपृथिव्यामक्षूसमुद्रादुतवापुरीशात् । स्वर्णरादवसेनोमरुत्वान्परावतो
वासदनादृतस्य ३ स्थूरस्यरायोबृहतोयईशेतमुष्टवामविदथेष्विन्द्रम्। योवायुना
जयतिगोमतीषुप्रधृष्णुयानयतिवस्योअच्छ ४ उपयोनमोनमसिस्तभायन्नियर्ति
वाचंजनयन्यजध्यै। ऋञ्जसानःपुरुवारउक्थैरेन्द्रंकृण्वीतसदनेषुहोता ५ ॥ ५ ॥
धिषायदिधिषण्यन्तःसरण्यान्त्सदन्तोअद्रिमौशिजस्यगोहे । आदुरोषाःपास्त्य-
स्यहोतायोनोमहान्त्संवरणेषुवह्निः ६ सत्रायदींभार्वरस्यवृष्णःसिषक्तिशुष्मः
स्तुवतेभराय। गुहायदीमौशिजस्यगोहेप्रयद्धियेप्रायसेमदाय ७ वियद्वरांसिप-
र्वतस्यवृण्वेपयोभिर्जिन्वेअपांजवांसि । विदद्गौरस्यगवयस्यगोहेयदीवाजायसु-
ध्यो३वहन्ति ८ भद्रातेहस्तासुकृतोतपाणीप्रयन्तारास्तुवतेराधइन्द्र। कातेनिष-

त्रिःकिमुनोममत्सिकिंनोदुवुहर्षसेदातवाउ १ एवावस्वइन्द्रःसत्यःसम्राड्न्तावृत्रं वरिवःपूरवेकः। पुरुष्टुतक्रत्वानःशग्धिरायोभक्षीयतेऽवसोदैव्यस्य १० नूष्टुतइन्द्र नूगृणानइषंजरित्रेनद्योउनपीपेः। अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यामरथ्यःसदासाः ११ ॥ ६ ॥ इति शाकलकसंहितायां चतुर्थे मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २॥

यन्न एकादश वामदेव इन्द्रास्त्रिष्टुप्।

२२ यन्नइन्द्रोजुजुषेयच्चवष्टितन्नोमहान्करतिशुष्म्याचित्। ब्रह्मस्तोमंमघवासोममुक्थायोअश्मानंशवसाबिभ्रदेति १ वृषावृषन्धिंचतुरश्रिमस्यन्नुग्रोबाहुभ्यांनृतमःशचीवान्। श्रियेपरुष्णीमुषमाणऊर्णांयस्याःपर्वाणिसख्यायविव्ये २ योदेवोदेवतमोजायमानोमहोवाजेभिर्महद्भिश्चशुष्मैः। दधानोवज्रंबाह्वोरुशन्तं

धामन्नेरेजयत्प्रभूम॑ ३ विश्वारोधांसिप्रवतंश्चपूर्वीर्द्यौर्ऋष्वाज्जनिमन्रेजतक्षाः। आमातराभरतिशुष्म्यागोर्नृवत्परिज्मन्नोनुवन्तवाताः ४तातूतंइन्द्रमहतोमहानि विश्वेष्वित्सवनेषुप्रवाच्या। यच्छूरधृष्णोधृषतादधृष्वानहिंवज्रेणशवसाविवेषीः५ ॥ ७ ॥ तातूतेसत्यातुविनृम्णविश्वाप्रधेनवःसिस्रतेवृष्णऊध्नः । अधाहत्वद्वृषम- णोभियानाःप्रसिन्धवोजवसाचक्रमन्त ६ अत्राहतेहरिवस्ताउदेवीरवोभिरिन्द्र स्तवन्तस्वसारः। यत्सीमनुप्रमुचोबद्बधानादीर्घामनुप्रसितिंस्यन्दयध्यै ७ पिपी- ळेअंशुर्मद्योनसिन्धुरात्वाशमीशशमानस्यशक्तिः । अस्मद्र्यक्शुशुचानस्ययं- म्याआशुर्नरश्मितुव्योजसंगोः ८ अस्मेवर्षिष्ठाकृणुहिज्येष्ठानृम्णानिसत्रासहुरे सहांसि । अस्मभ्यंवृत्रासुहनानिरन्धिजहिवधर्वनुषोमर्त्यस्य ९ अस्माकमित्सु शृणुहित्वमिन्द्रास्मभ्यंचित्राँउपमाहिवाजान् । अस्मभ्यंविश्वाइषणःपुरंधीर-

स्माकंसुमघवन्बोधिगोदाः १० नूष्टुतइन्द्रनूगृंणानइषंजरित्रेनद्यो३नपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यामरथ्यःसदासाः ११ ॥ ८ ॥

कथैकादश वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् । उपान्त्यानां तिसृणामृतदेवो वा ।

२३ कथामहामवृधत्कस्यहोतुर्यज्ञंजुषाणोअभिसोममूधः । पिबन्नुशानोजुषमाणोअन्धोववक्षऋष्वःशुचतेधनाय १ कोअस्यवीरःसधमादमापसमानंशसुमतिभिःकोअस्य । कदस्यचित्रंचिकितेकदूतीवृधेभुवच्छशमानस्ययज्योः २ कथाशृणोतिहूयमानमिन्द्रःकथाशृण्वन्नवसामस्यवेद । काअस्यपूर्वीरुपमातयोहकथैनमाहुःपपुरिंजरित्रे ३ कथासबाधःशशमानोअस्यनशदभिद्रविणंदीध्यानः । देवोभुवन्नवेदामऋतानांनमोजगृभ्वाँअभियज्जुजोषत् ४ कथाकदस्याउषसोव्युष्टौदेवोमर्तस्यसख्यंजुजोष । कथाकदस्यसख्यंसखिभ्योयेअस्मिन्कामंसुयु-

जैंतनुस्त्रे ५ ॥ १ ॥ किमादर्मंत्रंसुख्यंसखिभ्यःकदानुतेंभ्रात्रंप्रब्रवाम । श्रिये सुदृशोवपुरस्यसर्गाःस्व१र्णचित्रतममिषआगोः ६ द्रुहंजिघांसन्ध्वरसमनिन्द्रां तेतिक्तेतिग्मातुजसेअनीका । ऋणाचिद्यत्रंऋणयानउग्रोदूरेअज्ञाताउषसोबबाधे ७ ऋतस्यहिशुरुधःसन्तिपूर्वीऋतस्यधीतिर्वृजिनानिहन्ति । ऋतस्यश्लोकोबधिराततर्दकर्णाबुधानःशुचमानआयोः ८ ऋतस्यदृळ्हाधरुणानिसन्तिपुरूणि चन्द्रावपुषेवपूंषि । ऋतेनदीर्घमिषणन्तपृक्षऋतेनगावऋतमाविवेशुः ९ ऋतंयेमानऋतमिद्वनोत्यृतस्यशुष्मस्तुरयाउगव्युः । ऋतायपृथ्वीबहुलेगभीरेऋताय धेनूपरमेदुहाते १० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्यो३नपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यंधियास्यामरथ्यःसदासाः ११ ॥ १० ॥

का सुष्टुतिरेकादश वामदेव इन्द्रास्त्रिष्टुप्। उपान्त्यानुष्टुप्।

२४ कासुष्टुतिःशवसःसूनुमिन्द्रमर्वाचीनंराधसआववर्तत् । ददिर्हिवीरोगृणतेवसूनिसगोपतिर्निष्षिधांनोजनासः १ सवृत्रहत्येहव्यःसईड्यःससुष्टुतइन्द्रःसत्यराधाः । सयामन्नामघवामर्त्यायब्रह्मण्यतेसुष्वयेवरिवोधात् २ तमिन्नरोविह्वयन्तेसमीकेरिरिक्वांसस्तन्वःकृण्वतत्राम् । मिथोयत्त्यागमुभयासोअग्मन्नरस्तोकस्यतनयस्यसातौ ३ क्रतूयन्तिक्षितयोयोगउग्राशुषाणासोमिथोअर्णसातौ । संयद्विशोऽववृत्रंतयुध्माआदिन्नेमइन्द्रयन्तेअभीके ४ आदिद्धनेमइन्द्रियंयजन्तआदित्पक्तिःपुरोळाशंरिरिच्यात् । आदित्सोमोविपपृच्यादसुष्वीनादिज्जुजोषवृषभंयजध्यै ५ ॥ ११ ॥ कृणोत्यस्मैवरिवोयइत्थेन्द्रायसोममुशतेसुनोति । सध्रीचीनेनमनसाविवेनन्तमित्सखायंकृणुतेसमत्सु ६ यइन्द्रायसुन-

वत्सोमेमद्यपचात्पक्तीरुतभूज्जातिंधाना: । प्रतिंमनायोरुचथांनिहर्यन्तस्मिन्द-
घद्दृषणंशुष्ममिन्द्रः ७ यदासमर्यंव्यचेदृघावादीर्घंपदाजिमभ्यख्यदर्यः । अचि-
क्रदद्वृषणंपत्न्यच्छांदुरोणआनिशितंसोमसुद्भिः ८ भूयसावस्नमचरत्कनीयो-
ऽविक्रीतोअकानिषंपुनर्यन् । सभूयसाकनीयोनारिरेचीद्दीनादक्षाविदुहन्तिप्रवा-
णम् ९ कइमंदशभिर्ममेन्द्रंक्रीणातिधेनुभिः । यदावृत्राणिजङ्घनदथैनंमेपुनर्द-
दत् १० नूष्टुतइन्द्रनूगृणानइषंजरित्रेनद्योउनपीपेः । अकारितेहरिवोब्रह्मनव्यं
धियास्यामरथ्यःसदासाः ११ ॥ १२ ॥

को अष्टाष्टौ वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२५ कोअद्यनर्योदेवकामउशन्निन्द्रस्यसख्यंजुजोष । कोवामहेऽवसेपार्याय्सम-
मिद्धेअग्नौसुतसोमईट्टे १ कोनानामवचसासोम्यायमनायुर्वाभवतिवस्तउस्राः ।

कइन्द्रस्ययुज्यंकःसंखित्वंकोभ्रात्रंवष्टिकवयेकऊती २ कोदेवानामवोअद्यावृ-
णीतेकआदित्याँअदितिंज्योतिरीट्टे । कस्याश्विनाविन्द्रोअग्निःसुतस्यांशोःपिब-
न्तिमनसाविवेनम् ३ तस्माअग्निर्भारतःशर्मयंसज्ज्योक्पश्यात्सूर्यमुच्चरन्तम् ।
यइन्द्रायसुनवामेत्याहनरेनर्यायनृतमायनृणाम् ४ नतंजिनन्तिबहवोनदभ्राउ-
र्वस्माअदितिःशर्मयंसत् । प्रियःसुकृत्प्रियइन्द्रेमनायुःप्रियःसुप्रावीःप्रियोअस्य
सोमी ५ ॥ १३ ॥ सुप्राव्यःप्राशुषाळेषवीरःसुष्वेःपक्तिंकृणुतेकेवलेन्द्रः । नासु-
ष्वेरापिर्नसखानजामिर्दुष्प्राव्योऽवहन्तेदवाचः ६ नरेवतापणिनासख्यमिन्द्रो-
ऽसुन्वतासुतपाःसंगृणीते । आस्यवेदःखिदतिहन्तिनग्नंविसुष्वयेपक्तयेकेवलो
भूत् ७ इन्द्रंपरेऽवरेमध्यमासइन्द्रंयान्तोऽवसितासइन्द्रम् । इन्द्रंक्षियन्तउतयुध्य-
मानाइन्द्रंनरोवाजयन्तोहवन्ते ८ ॥ १४ ॥

अहं मनुः सप्त वामदेवस्त्रिष्टुप् । आद्यानां तिसृणामिन्द्रो वा । आद्यानां तिसृणामिन्द्र आत्मा वा । शिष्टानां चतसृणां श्येनः ।

२६ अहंमनुरभवंसूर्यश्चाहंकक्षीवाँऋषिरस्मिविप्रः । अहंकुत्समार्जुनेयंन्यृंञ्जेऽहंकविरुशनापश्यतामा १ अहंभूमिमददामार्यायाहंवृष्टिंदाशुषेमर्त्याय । अहमपोअनयंवावशानाममदेवासोअनुकेतमायन् २ अहंपुरोमन्दसानोव्यैरंनवसाकंनवतीःशम्बरस्य । शततमंवेश्यंसर्वतातादिवोदासमतिथिग्वंयदावम् ३ प्रसुषविभ्योमरुतोविरस्तुप्रश्येनःश्येनेभ्यआशुपत्वा । अचक्रयायत्स्वधयासुपर्णोहव्यंभरन्मनवेदेवजुष्टम् ४ भरद्यदिविरतोवेविजानःपथोरुणामनोजवाअसर्जि । तूयंययौमधुनासोम्येनोतश्रवोविविदेश्येनोअत्र ५ ऋजीपीश्येनोददमानोअंशुंपरावतःशकुनोमन्द्रंमदम् । सोमंभरद्दादृहाणोदेवावान्दिवोअमुष्मादुत्त-

रादादाय ६ आदायश्येनोअभरत्सोमंसहस्रंसवाँअयुतंचसाकम् । अत्रापुरंधि-
रजहादरातीर्मदेसोमस्यमूराअमूरः ७ ॥ १५ ॥

गर्भे नु पञ्च वामदेवः श्येनस्त्रिष्टुप् । पञ्चम्या इन्द्रो वा । अन्त्या शक्वरी ।

२७ गर्भेनुसन्नन्वेषामवेदमहंदेवानांजनिमानिविश्वा । शतंमापुरआयसी
ररक्षन्नधश्येनोजवसानिरदीयम् १ नघासमामपजोषंजभाराभीमासत्वक्षसा
वीर्येण । ईर्मापुरंधिरजहादरातीरुतवाताँअतरच्छूशुवानः २ अवयच्छ्येनोअस्वन
नीद्यधयोर्वियद्यदिवातऊहुःपुरंधिम् । सृजद्यदस्माअवहक्षिपज्ज्यांकृशानुरस्ता
मनसाभुरण्यन् ३ ऋजिप्यईमिन्द्रावतोनभुज्युंश्येनोजभारबृहतोअधिष्णोः ।
अन्तःपततपतत्र्यस्यपर्णमधयामनिप्रसितस्यतद्वेः ४ अधश्वेतंकलशंगोभिरक्त-

मापिप्यानंमघवांशुक्रमन्धः । अध्वर्युभिःप्रयतंमध्वोअग्रमिन्द्रोमदायप्रतिधत्पिवध्यैशूरोमदायप्रतिधत्पिवध्यै ५ ॥ १६ ॥

त्वा युजा पञ्च वामदेव इन्द्रासोमौ त्रिष्टुप् ।

२८ त्वायुजातवतत्सोमसख्यइन्द्रोअपोमनवेसस्रुतस्कः। अहन्नहिमरिणात्सप्तसिन्धूनपावृणोदपिहितेवखानि १ त्वायुजानिखिदत्सूर्यस्येन्द्रश्चक्रंसहसासद्यइन्दो । अधिष्णुनाबृहतावर्तमानंमहोद्रुहोअपविश्वायुधायि २ अहन्निन्द्रोअदहदग्निरिन्दोपुरादस्यून्मध्यंदिनादभीके । दुर्गेदुरोणेक्रत्वानयातांपुरूसहस्राशर्वानिबर्हीत् ३ विश्वस्मात्सीमधमाँइन्द्रदस्यून्विशोदासीरकृणोरप्रशस्ताः । अबाधेथाममृणतंनिशत्रूनविन्देथामपचितिंवधत्रैः ४ एवासत्यंमघवानायुवं

तदिन्द्रश्चसोमोर्वमश्व्यंगोः । आदृर्हंतमपिंहिताान्यश्नारिरिचथुःक्षाश्चित्तृत्- दाना ५ ॥ १७ ॥

आ नः स्तुतः पञ्च वामदेव इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२१ आनःस्तुतउपवाजेभिरूतीइन्द्रयाहिहरिभिर्मन्दसानः । तिरश्चिदर्यःसवंनापुरूण्यांङ्गूषेभिर्गृणानःसत्यराधाः १ आहिष्मायातिनर्यश्चिकित्वान्हूयमानःसोतृभिरुपयज्ञम् । स्वश्वोयोअभीरुर्मन्यमानःसुष्वाणेभिर्मदतिसंहवीरैः २ श्रावयेदस्यकर्णावाजयध्यैजुष्टामनुप्रदिशंमन्दयध्यै । उद्वावृषाणोराधसेतुविष्मान्करन्नइन्द्रःसुतीर्थाभयंच ३ अच्छायोगन्तानाधमानमूतीइत्थाविप्रंहवमानंगृणन्तम् । उपत्मनिदधानोधुर्याशून्त्सहस्राणिशतानिवज्रबाहुः ४ त्वोतासोमघ-

वन्निन्द्रविप्रांवृधंतैस्यामसूरयोंगृणन्तः । भेजानासौबृहद्दिवस्यराय आकाय्यस्य दावनेपुरुक्षोः ५ ॥ १८ ॥

नकिश्चतुर्विंशतिर्वामदेव इन्द्रो गायत्री । नवम्यादितिसृणामुपाश्च ।

अष्टमीचतुर्विंश्यावनुष्टभौ ॥

३० नकिरिन्द्रत्वदुत्तरोनज्यायाँअस्तिवृहन्नन् । नकिरेवायथात्वम् १ सत्रा तेअनुकृष्टयोविश्वांचक्रेववावृतुः । सत्रामहाँअसिश्रुतः २ विश्वेचनेदनात्वादेवा-संइन्द्रयुयुधुः । यदहानक्तमातिरः ३ यत्रोतबाधितेभ्यश्चक्रंकुत्साययुध्यते । मुषायइन्द्रसूर्यम् ४ यत्रदेवाँऋघायतोविश्वाँअयुध्यएकइत् । त्वमिन्द्रवनूँर-हन् ५ ॥ ११ ॥ यत्रोतमर्त्यायकमरिणाइन्द्रसूर्यम् । प्रावःशचीभिरेतशम् ६ किमादुतासिवृत्रहन्मघवन्मन्युमत्तमः । अत्राहदानुमातिरः ७ एतद्धेदुतवी-

यँ१मिन्द्रंचकर्थपौंस्यम् । स्त्रियंयद्दुर्हणायुवंवधींदुहितरंदिवः ८ दिवश्चिद्धादुहि-
तरंमहान्महीयमानाम् । उषासमिन्द्रसंपिणक् ९ अपोषाअनसःसरत्संपिष्टाद-
हविभ्युषी । नियत्सींशिश्नथद्वृषा १० ॥ २० ॥ एतदस्याअनःशयेसुसंपिष्टंवि-
पाश्या । ससारसींपरावतः ११ उतसिन्धुंविबाल्यंवितस्थानामधिक्षमि । परि
ष्ठाइन्द्रमायया १२ उतशुष्णस्यधृष्णुयाप्रमृक्षोअभिवेदनम् । पुरोयदस्यसंपि-
णक् १३ उतदासंकौलितरंबृहतःपर्वतादधि । अवाहन्निन्द्रशम्बरम् १४ उतदा
सस्यवर्चिनःसहस्राणिशतावधीः । अधिपञ्चप्रधींरिव १५ ॥ २१ ॥ उतत्यंपु-
त्रमग्रुवःपरावृक्तंशतक्रतुः । उक्थेष्विन्द्रआभजत् १६ उतत्यातुर्वशायदूअस्ना-
ताराशचीपतिः । इन्द्रोविद्वाँअपारयत् १७उतत्यासद्यआर्यासरयोरिन्द्रपारतः ।
अर्णाचित्ररथावधीः १८ अनुद्वाजहितानयोऽन्धंश्रोणंचवृत्रहन् । नतत्तेसुम्नम-

ष्ठेवे १९ शतमश्मन्मयीनांपुरामिन्द्रोव्यास्यत् । दिवोदासायदाशुषे २०॥२२॥ अस्वापयद्दभीतयेसहस्रात्रिंशतंहथैः । दासानामिन्द्रोमायया २१ सघेदुतासि वृत्रहन्त्समानइन्द्रगोपतिः । यस्ताविश्वानिचिच्युषे २२ उततूनंयदिन्द्रियंकरिष्याइन्द्रपौंस्यम् । अद्यानकिष्टदामिनत् २३ वामंवामंतआदुरेदेवोददात्वर्यमा । वामंपूषावामंभगोवामंदेवःकरूळती २४ ॥ २३ ॥

कया पञ्चदश वामदेव इन्द्रो गायत्री । तृतीया पादनिचृत् ।

३१ कयानश्चित्रआभुवदूतीसदावृधःसखा । कयाशचिष्ठयावृता १ कस्त्वासत्योमदानांमंहिष्ठोमत्सदन्धसः । दृळ्हाचिदारुजेवसु २ अभीषुणःसखीनामविताजरितृणाम् । शतंभवास्यूतिभिः ३ अभीनआववृत्स्वचक्रंनवृत्तमर्वतः ।

नियुद्भिंश्चर्षणीनाम् ४ प्रवताहिक्रतूनामाहापदेवगच्छसि । अभक्षिसूर्येसचा ५ ॥ २४ ॥ संयत्तइन्द्रमन्यवःसंचक्राणिंदधन्विरे । अधत्वेअधसूर्ये ६ उतस्माहि त्वामाहुरिन्मघवानंशचीपते । दातारमविदीधयुम् ७ उतस्मासद्यइत्परिशशमानायसुन्वते । पुरूचिन्मंहसेवसु ८ नहिष्मातेशतंचनराधोवरन्तआमुरः । नच्यौत्नानिकरिष्यतः ९ अस्माँअवन्तुतेधियोऽस्मान्सहस्रमूतयः । अस्मान्विश्वाअभिष्टयः १० ॥२५॥ अस्माँइहावृणीष्वसख्यायस्वस्तये । महोरायेदिवित्मते ११ अस्माँअविड्ढिविश्वहेन्द्ररायापरीणसा । अस्मान्विश्वाभिरूतिभिः १२ अस्मभ्यंताँअपावृधिव्रजाँअस्तेवगोमतः । नवाभिरिन्द्रोतिभिः १३ अस्माकंधृष्णुयारथोद्युमाँइन्द्रानपच्युतः । गव्युरश्वयुरीयते १४ अस्माकमुत्तमंकृधिश्रवोदेवेषुसूर्य । वर्षिष्ठंद्यामिवोपरि १५ ॥ २६ ॥

आ तू न श्चतुर्विंशतिर्वामदेव इन्द्रो गायत्री । अन्त्ययोरिन्द्राश्वौ ।

३२ आतूनंइन्द्रवृत्रहन्नस्माकमर्धमागहि । महान्महीभिंरूतिभिः १ भृमिश्चिद्धासितूतुजिराचित्रचित्रिणीष्वा । चित्रंकृणोष्यूतये २ दुभ्रेभिश्चिच्छशीयांसंहंसिव्राधन्तमोजसा । सखिभिर्येत्वेसचा ३ वयमिंन्द्रत्वेसचावयंत्वाभि नोनुमः । अस्माँअस्माँइदुदव ४ सनंश्चित्राभिरद्रिवोऽनवद्याभिरूतिभिः । अनाधृष्टाभिरागहि ५ ॥ २७ ॥ भूयामोषुत्वावतःसखायइन्द्रगोमतः । युजोवाजायघृष्वये ६ त्वंह्येकईशिषइन्द्रवाजस्यगोमतः । सनोयन्धिमहीमिषम् ७ नत्वावरंतेअन्यथायद्दित्ससिस्तुतोमघम् । स्तोतृभ्यइन्द्रगिर्वणः ८ अभित्वा गोतमागिरानूषतप्रदावने । इन्द्रवाजायघृष्वये ९ प्रतेवोचामवीर्या३यामन्दसान आरुजः । पुरोदासीरभीत्य १० ॥ २८ ॥ तातेगृणन्तिवेधसोयानिचकर्थपौं

स्या । सुतेष्विंन्द्रगिर्वणः ११ अवीवृधन्तगोतंमाइन्द्रत्वेस्तोमंवाहसः । ऐषुंधा वीरवद्यशः १२ यच्चिद्धिशश्वंतामसीन्द्रसाधांरणस्त्वम् । तंत्वांवयंहंवामहे १३ अर्वाचीनोवंसोभवास्मेसुमत्स्वान्धंसः । सोमांनामिन्द्रसोमपाः १४ अस्माकं त्वामतीनामास्तोमंइन्द्रयच्छतु । अर्वागावंर्तयाहरी १५ पुरोळाशंचनोघसों जोषयासेगिरंश्चनः । वधूयुरिवयोषंणाम् १६ ॥ २१ ॥ सहस्रंव्यतीनांयुक्ता-नामिन्द्रमीमहे । शतंसोमंस्यखार्यः १७ सहस्रातेशतावयंगवामाच्यांवयामसि । अस्मत्रारार्धएतुते १८ दशंतेकलशांनांहिरंण्यानामधीमहि । भूरिदाअं-सिवृत्रहन् १९ भूरिदाभूरिदेहिनोमादभ्रंभूर्याभर । भूरिघेदिन्द्रदित्ससि २० भूरिदाह्यसिश्रुतःपुरुत्राशूरवृत्रहन् । आनोंभजस्वराधसि २१ प्रतेबभ्रूविचक्षण शंसांमिगोषणोनपात् । माभ्यांगाअनुंशिश्रथः २२ कनीनकेवंविद्रधेनवेंद्रुपदे

अर्भके । वभ्रूयामेपुशोभेत २३ अरंमउत्रयाम्णेऽरमनुंस्रयाम्णे । बभ्रू यामेंष्वस्त्रिधा २४ ॥ ३० ॥ इति शाकल्कसंहितायां तृतीयाष्टके पष्ठोऽध्यायः ॥६॥

इति शाकल्कसंहितायां चतुर्थे मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

प्रऋभुभ्यएकादशार्भवंवाऋभुर्विभ्वेहोपनवानश्वोन्त्यात्रिष्टुबुपनोष्टौचतुरनुष्टुवन्तमुतोहिदशदाधिक्रां हिद्यावापृथिव्याद्याशुंपळन्त्यानुष्टुन्दधिक्राव्णः पञ्चचतस्रोन्त्याजगत्योन्त्यासौरीन्द्राकोवामेकादशैन्द्रा- वरुणंनुममद्विताद्शत्रसदस्युःपौरुकुत्स्यः पळाद्याआत्मस्तवः कुउश्रवत्सप्तपुरुमीह्ळाजमीह्ळौसौहोत्रौत्वा- भिनंहितंवामेपस्यत्रिष्टुवन्तमग्रंवायव्याद्यैन्द्रवायवंतुगायत्र्यंवायोचतुष्कमानुष्टुभंत्वाद्यावायव्याविहिप- श्चवायव्यमिदंवांपळैन्द्रावार्हस्पत्यंगायत्रंयस्तस्तम्भैकादशबार्हस्पत्यमन्त्येऐन्द्रचौचोपान्त्याजगती ।

प्र ऋभुभ्य एकादश वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

३३ ॐम् प्रऋभुभ्योंदूतमिंवुवाचंमिष्यउपस्तिरेश्वैतरींधेनुमींळे । येवातंजूतास्तरणिंभिरेवैःपरिद्यांसुद्योअपसोंवभूवुः १ यदारमक्रंन्नृभवःपितृभ्यांपरिविष्टी

स्यां । सुतेष्विन्द्रगिर्वणः ११ अवीवृधन्तगोतंमाइन्द्रत्वेस्तोमंवाहसः । ऐषुंधा वीरवद्यशः १२ यच्चिद्धिशश्वंतामसीन्द्रसाधारणस्त्वम् । तंत्वांवयंहवामहे १३ अर्वाचीनोवंसोभवास्मेसुमत्स्वान्धंसः । सोमानामिन्द्रसोमपाः १४ अस्माकं त्वामतीनामास्तोमइन्द्रयच्छतु । अर्वागावंर्तयाहरीं १५ पुरोळाशंचनोघसो जोषयासेगिरंश्चनः । वधूयुरिवयोषंणाम् १६ ॥ २१ ॥ सहस्रंव्यतीनांयुक्ता- नामिन्द्रमीमहे । शतंसोमंस्यखार्यः १७ सहस्रातेशतावयंगवामाच्यावया- मसि । अस्मत्राराधंएतुते १८ दशंतेकलशानांहिरंण्यानामधीमहि । भूरिदाअं- सिवृत्रहन् १९ भूरिदाभूरिदेहिनोमादभ्रंभूर्याभंर । भूरिघेदिन्द्रदित्ससि २० भूरिदाह्यसिश्रुतःपुरुत्राशूरवृत्रहन् । आनोंभजस्वराधंसि २१ प्रतेंबभ्रूविचक्षण शंसामिगोषणोनपात् । माभ्यांगाअनुंशिश्रथः २२ कनीनकेवंविद्रधेनवेद्रुपदे

अर्भके । व्रभ्रूयामेंवुशोभेते २३ अरमनुस्त्रयाम्णेऽरमनुस्त्रयाम्णे । बभ्रूयामेंध्वस्निधर्य २४ ॥ ३० ॥ इति शाकलकसंहितायां तृतीयाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥६॥

इति शाकलकसंहितायां चतुर्थे मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

प्रऋभुभ्यएकादशार्भवंवाऋभुर्विभ्वेहोपनवानभ्योन्सात्रिष्टुपनोष्टौचतुरनुष्टुबन्तमुतोहिदशदाधिक्रांहिद्यावापृथिव्याद्याशुंपञ्चन्सानुष्टुब्दाधिक्राव्णः पञ्चचतस्रोन्साजगत्योन्सासौरीन्द्राकोवामेकादशैन्द्रावरुणंनुममाद्रितादशत्रसदस्युःपौरुकुत्स्यः पञ्चाद्या आत्मस्तवः कुजश्रवसस्सपुरुमीळ्हाजमीळ्हौसौहोत्रौत्वाभिनंहितंवामेपस्यात्रिष्टुबन्तमग्रंवायव्याद्यैन्द्रवायवंतुगायत्रंवायोचतुष्कमानुष्टुभंत्वाद्यावायव्याविहिपञ्चवायव्यमिदंत्वांपञ्चैन्द्राबार्हस्पत्यंगायत्रंयस्तस्तम्भैकादशबार्हस्पत्यमन्त्येऐन्द्र्यौचोपान्त्याजगती ।

प्र ऋभुभ्य एकादश वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

३३ प्रऋभुभ्योदूतमिंववाचंमिष्यउपस्तिरेश्वैतरींधेनुमीळे । येवातंजूतास्तरणिभिरेवैःपरिद्यांसद्योअपसोबभूवुः १ यदारमक्रन्नृभवःपितृभ्यांपरिविष्टी

वेषणादंसनाभिः । आदिद्देवानामुपसख्यमायन्धीरासःपुष्टिमवहन्मनायै २ पुनर्येचक्रुःपितरायुवानासनायूपेवजरणाशयाना । तेवाजोविभ्वाँऋभुरिन्द्रवन्तोमधुप्सरसोनोऽवन्तुयज्ञम् ३ यत्संवत्समभवोगामरक्षन्यत्संवत्समभवामाआपिंशन् । यत्संवत्समभरन्भासोअस्यास्ताभिःशमीभिरमृतत्वमाशुः ४ ज्येष्ठआहचमसाद्वाकरेतिकनीयान्त्रीन्कृणवामेत्याह । कनिष्ठआहचतुरस्करेतित्वष्टऋभवस्तत्पनयद्वचोवः ५ ॥ १ ॥ सत्यमूचुर्नरएवाहिचक्रुरनुस्वधामृभवोजग्मुरेताम् । विभ्राजमानांश्चमसाँअहेवावेनत्त्वष्टाचतुरोददृश्वान् ६ द्वादशद्यून्यदगोह्यस्यातिथ्येरणन्नृभवःससन्तः । सुक्षेत्राकृण्वन्ननयन्तसिन्धून्धन्वातिष्ठन्नोषधीर्निम्नमापः ७ रथंयेचक्रुःसुवृतंनरेष्ठांयेधेनुंविश्वजुवंविश्वरूपाम् । तआतक्षन्त्वृभवोरयिंनःस्ववसःस्वपसःसुहस्ताः ८ अपोह्येषामजुषन्तदेवाअभिक्रत्वामनसा

दीध्यानाः । वाजोदेवानामभवत्सुकर्मेन्द्रस्यऋभुक्षावरुणस्यविभ्वा १ येहरी मेधयोकथामदन्तइन्द्रायचक्रुःसुयुजायेअश्वा । तेरायस्पोषंद्रविणान्यस्मेधत्तऋ-भवःक्षेमयन्तोनमित्रम् १० इदाह्नःपीतिमुतवोमदंधुर्नऋतेश्रान्तस्यसख्यायदे-वाः । तेनूनमस्मेऋभवोवसूनितृतीयेअस्मिन्त्सवनेदधात ११ ॥ २ ॥

ऋभुर्विभ्वैकादश वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

३४ ऋभुर्विभ्वावाजइन्द्रोनोअच्छेमंयज्ञंरत्नधेयोपयात । इदाहिवोधिषणा देव्यह्नामधात्पीतिंसंमदाअग्मतावः १ विदानासोजन्मनोवाजरत्नाउतऋतुभि-र्ऋभवोमादयध्वम् । संवोमदाअग्मतसंपुरंधिःसुवीरामस्मेरयिमेरयध्वम् २ अयं वोयज्ञऋभवोऽकारियमामनुष्वत्प्रदिवोदधिध्वे । प्रवोऽच्छाजुजुषाणासोअस्थुर-

भूतविश्वंअग्रियोतवाजाः २ अभूदुवोविधतेरत्नधेयमिदानरोदाशुषेमर्त्याय ।
पिबतवाजाऋभवोददेवोमहितृतीयंसवनंमदाय ४ आवाजायातोपनऋभुक्षाम-
होनरोद्रविणसोगृणानाः । आवःपीतयोऽभिपित्वेअह्नामिमाअस्तंनवस्वइव
ग्मन् ५॥ ३ ॥ आनपातःशवसोयातनोपेमंयज्ञंनमसाहूयमानाः । सजोषसः-
सूरयोयस्यचस्थमध्वःपातरत्नधाइन्द्रवन्तः ६ सजोषाइन्द्रवरुणेनसोमंसजोषाः
पाहिगिर्वणोमरुद्भिः । अग्रेपाभिर्ऋतुपाभिःसजोषाग्नास्पत्नीभीरत्नधाभिःसजो-
षाः ७ सजोषसआदित्यैर्मादयध्वंसजोषसऋभवःपर्वतेभिः । सजोषसोदैव्ये
नासवित्रासजोषसःसिन्धुभीरत्नधेभिः ८ येअश्विनायेपितरायऊतीधेनुंततक्षुर्ऋ-
भवोयेअश्वा । येअंसत्रायऋधग्रोदसीयेविभ्वोनरःस्वपत्यानिचक्रुः ९ येगोमन्तं
वाजवन्तंसुवीरंरयिंधत्थवसुमन्तंपुरुक्षुम् । तेअग्रेपाऋभवोमन्दसानाअस्मेधत्त

येचंरातिंगृणन्ति १० नापाभूतनवोऽतीतृषामानिःशस्ताऋभवोयज्ञेअस्मिन् । समिन्द्रेणमदथसंमरुद्भिःसंराजभीरत्नधेयायदेवाः ११ ॥ ४ ॥

इहोप नव वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

३५ इहोपयातशवसोनपातःसौधन्वनाऋभवोमापभूत । अस्मिन्हिवःसवनेरत्नधेयंगमन्त्विन्द्रमनुवोमदासः १ आगन्नृभूणामिहरत्नधेयमभूत्सोमस्यसुषुतस्यपीतिः । सुकृत्ययायत्स्वपस्ययाचँएकंविचक्रचमसंचतुर्धा २ व्यकृणोत चमसंचतुर्धासखेविशिक्षेत्यब्रवीत। अथैतवाजाअमृतस्यपन्थांगणंदेवानामृभवः सुहस्ताः ३ किंमयःस्विच्चमसएपआसयंकाव्येनचतुरोविचक्र । अथासुनुध्वं सवनंमदायपातऋभवोमधुनःसोम्यस्य ४ शच्याकर्तपितरायुवानाशच्याकर्त चमसंदेवपानम् । शच्याहरीधनुतरावतष्टेन्द्रवाहावृभवोवाजरत्नाः ५ ॥५॥ यो

वंःसुनोत्यभिपित्वेअह्नांतीव्रंवाजासःसवनंमदाय । तस्मैरयिमृभवःसर्ववीरमा तक्षतवृषणोमन्दसानाः ६ प्रातःसुतमपिबोहर्यश्वमाध्यंदिनंसवनंकेवलंते । समृभुभिःपिबस्वरत्नधेभिःसखीयाँइन्द्रचकृषेसुकृत्या ७ येदेवासोअभवतासुकृत्याश्येनाइवेदधिदिविनिषेद । तेरत्नंधातशवसोनपातःसौधन्वनाअभवतामृताः ८ यत्तृतीयंसवनंरत्नधेयमकृणुध्वंस्वपस्यासुहस्ताः । तदृभवःपरिषिक्तंव एतत्संमदेभिरिन्द्रियेभिःपिबध्वम् १ ॥ ६ ॥

अनश्वो नव वामदेव ऋभवो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३६ अनश्वोजातोअनभीशुरुक्थ्यो३ रथस्त्रिचक्रःपरिवर्ततेरजः । महत्तद्वो देव्यस्यप्रवाचनंद्यामृभवःपृथिवींयच्चपुष्यथ १ रथंयेचक्रुःसुवृतंसुचेतसोऽविह्वरन्तंमनसस्परिध्यया । ताँऊन्वस्यसवनस्यपीतयआवोवाजाऋभवोवेदया-

मसि २ तद्वोवाजाऋभवःसुप्रवाचनंदेवेषुंविभ्वोअभवन्महित्वनम् । जिव्रीयत्सन्तापितरासनाजुरापुनर्युवानाचरथायतक्षथ ३ एकंविचक्रचमसंचतुर्वयंनिश्चर्मणोगामरिणीतधीतिभिः । अथादेवेष्वमृतत्वमानशश्रुष्टीवाजाऋभवस्तद्व उक्थ्यम् ४ ऋभुतोरयिःप्रथमश्रवस्तमोवाजश्रुतासोयमजीजनन्नरः । विभ्वतष्टोविदथेषुप्रवाच्योयंदेवासोऽवथासविचर्षणिः ५ ॥ ७ ॥ सवाज्यर्वासऋषिर्वचस्ययासशूरोअस्तापृतनासुदुष्टरः । सरायस्पोषंससुवीर्यंदधेयंवाजोविभ्वाँऋभवोयमाविषुः ६ श्रेष्ठंवःपेशोअधिधायिदर्शतंस्तोमोवाजाऋभवस्तंजुजुष्टन । धीरासोहिष्ठाकवयोविपश्चितस्तान्वएनाब्रह्मणावेदयामसि ७ यूयमस्मभ्यंधिषणाभ्यस्परिविद्वांसोविश्वानर्याणिभोजना । द्युमन्तंवाजंवृषशुष्ममुत्तममानोर-

यिर्मृभवस्तक्षतावयं: ८ इहप्रजामिहरयिंरराणाइहश्रवोवीरवत्तक्षतानः । येनं वयंचितयेमात्यन्यान्तंवाजंचित्रमृभवोददानः ९ ॥ ८ ॥

उप नोष्टौ वामदेव ऋभवस्त्रिष्टुप्। अन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः।

३७ उपनोवाजाअध्वरमृभुक्षादेवायातपथिभिर्देवयानैः । यथायज्ञंमनुषो विक्ष्वा३सुदधिध्वेरण्वाःसुदिनेष्वह्नाम् १ तेवोहृदेमनसेसन्तुयज्ञाजुष्टासोअद्य घृतनिर्णिजोगुः । प्रवःसुतासोहरयन्तपूर्णाः क्रत्वेदक्षायहर्षयन्तपीताः २ त्र्युदायंदेवहितंयथावःस्तोमोवाजाऋभुक्षणोददेवः। जुह्वेमनुष्वदुपरासुविक्षुयुष्मेसचा बृहद्दिवेषुसोमम् ३ पीवोअश्वाःशुचद्रथाहिभूतायःशिप्रावाजिनःसुनिष्काः । इन्द्रस्यसूनोशवसोनपातोऽनुवश्चेत्यग्रियंमदाय ४ ऋभुमृभुक्षणोरयिंवाजेवाजिन्तंमंयुजम्। इन्द्रस्वन्तंहवामहेसदासातममश्विनम् ५॥९॥ सेदृभवोयमवथयूय-

मिन्द्रंश्रुमर्त्यम् । सधीभिरंस्तुसनितामेधसातासोअर्वता ६ विनोवाजाऋभुक्षणःपृथश्चितनयष्टवे । अस्मभ्यंसूरयःस्तुताविश्वाआशांस्तरीषणि ७ तंनोवाजा ऋभुक्षणइन्द्रनासत्यारयिम् । समश्वंचर्षणिभ्यआपुरुशस्तमघत्तये ८ ॥ ३० ॥

उतो हि दश वामदेवो दधिक्रास्त्रिष्टुप् । आद्याया द्यावापृथिव्यौ ।

३८ उतोहिवांदात्रासन्तिपूर्वायापूरुभ्यस्त्रसदस्युर्नितोशे । क्षेत्रासांददथुरुर्वरासांघनंदस्युभ्योअभिभूतिमुग्रम् १ उतवाजिनंपुरुनिष्षिध्वानंदधिक्रामुददथुर्विश्वकृष्टिम् । ऋजिप्यंश्येनंप्रुषितप्सुमाशुंचर्कृत्यमर्योनृपतिंनशूरम् २ यंसीमनुप्रवतेवद्रवन्तंविश्वःपूरुर्मदतिहर्षमाणः । पड्भिर्गृध्यन्तंमेधयुंनशूरंरथतुरंवातमिवध्रजन्तम् ३ यःस्मारुन्धानोगध्यासमत्सुसनुतरश्चरतिगोषुगच्छन् । आविःऋजीकोविदथानिचिक्यत्तिरोअरतिंपर्यापआयोः ४ उतस्मैनंवस्त्रमथिंनतायु-

मनुक्रोशन्तिक्षितयोभरेषु । नीचायमानंजसुरिंनश्येनंश्रवश्चाच्छापशुमच्चयूथम् ५॥ ११ ॥ उतस्मासुप्रथमःसरिष्यन्निवेवेतिश्रेणिभीरथानाम् । स्रजंकृण्वानोजन्योनशुभ्वारेणुंरेरिहत्किरणंददश्वान् ६ उतस्यवाजीसहुरिर्ऋतावाशुश्रूषमाणस्तन्वासमर्ये । तुरंयतीषुतुरयन्नृजिप्योऽधिभ्रुवोःकिरतेरेणुमृञ्जन् ७ उतस्मास्यतन्यतोरिवद्योर्ऋघायतोअभियुजोभयन्ते । यदासहस्रमभिषीमयोधीद्दुर्वर्तुःस्माभवतिभीमऋञ्जन् ८ उतस्मास्यपनयन्तिजनाजूतिंकृष्टिप्रोअभिभूतिमाशोः । उतैनमाहुःसमिथेवियन्तःपरादधिक्राअसरत्सहस्रैः ९ आदधिक्राःशवसापञ्चकृष्टीःसूर्यइवज्योतिषापस्ततान । सहस्रसाःशतसावाज्यर्वापृणक्तुमध्वासमिमावचांसि १० ॥ १२ ॥

आशुं षड्वामदेवो दधिक्रास्त्रिष्टुप् । अन्त्यानुष्टुप् ।

३१. आशुंदधिक्रांतमुनुष्टंवामदिवस्पृथिव्याउतचर्किराम । उच्छन्तीमामुषसःसूदयन्त्वतिविश्वानिदुरितानिपर्षन् १ महश्चर्कर्म्यर्वतःक्रतुप्रादधिक्राव्णःपुरुवारस्यवृष्णः । यंपूरुभ्योदीदिवांसंनाग्निंददथुर्मित्रावरुणाततुरिम् २ योअश्वस्यदधिक्राव्णोअकारीत्समिद्धेअग्नाउषसोव्युष्टौ । अनागसंतमदितिःकृणोतुसमित्रेणवरुणेनासजोषाः ३ दधिक्राव्णइषऊर्जोमहोयदमन्महिमरुतांनामभद्रम् । स्वस्तयेवरुणंमित्रमग्निंहवामहइन्द्रंवज्रबाहुम् ४ इन्द्रमिवेदुभयेविह्वयन्तउदीराणायज्ञमुपप्रयन्तः । दधिक्रामुसूदनंमर्त्यायददथुर्मित्रावरुणानोअश्वम् ५ दधिक्राव्णोअकारिषंजिष्णोरश्वस्यवाजिनः । सुरभिनोमुखाकरत्प्रणआयूंषितारिषत् ६ ॥ १३ ॥

दधिक्राव्णः पञ्च वामदेवो दधिक्रा जगती । अन्त्यायाः सूर्यः । आद्या त्रिष्टुप् ।

४० दधिक्राव्णइदुनुचर्किरामविश्वाइन्मामुषसःसूदयन्तु । अपामग्नेरुषसः
सूर्यस्यबृहस्पतेराङ्गिरसस्यजिष्णोः १ सत्वाभरिषोगविषोदुवन्यसच्छ्रवस्यादिष
उषसस्तुरण्यसत् । सत्योद्रवोद्रवरःपतङ्गरोदधिक्रावेषमूर्जंस्वर्जनत् २ उतस्मास्य
द्रवतस्तुरण्यतःपर्णनवेरनुवातिप्रगर्धिनः । श्येनस्यैवध्रजतोअङ्कसंपरिदधिक्राव्णः
सहोर्जातरित्रतः ३ उतस्यवाजीक्षिपणिंतुरण्यतिग्रीवायांबद्धोअपिकक्षआसनि ।
क्रतुंदधिक्राअनुसंतवीत्वत्पथामङ्कांस्यन्वापनीफणत् ४ हंसःशुचिषद्वसुरन्तरि-
क्षसद्धोतावेदिषदतिथिर्दुरोणसत् । नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जागोजाऋतजाअ-
द्रिजाऋतम् ५ ॥ १४ ॥

इन्द्रा को वामेकादश वामदेव इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

४१ इन्द्राकोवांवरुणासुम्नमापस्तोमोहविष्मांअमृतोनहोता। योवांहृदिक्रतुमाँअस्मदुक्तःपस्पर्शदिन्द्रावरुणानमस्वान् १ इन्द्राहयोवरुणाचक्रआपीदेवौमर्तःसख्यायप्रयस्वान्। सहन्तिवृत्रासमिथेषुशत्रूनवोभिर्वामहद्भिःसप्रशृण्वे २ इन्द्राहरत्नंवरुणाधेष्ठेत्थानृभ्यःशशमानेभ्यस्ता। यदीसखायासख्यायसोमैःसुतेभिःसुप्रयसामादयैते ३ इन्द्रायुवंवरुणादिद्युमस्मिन्नोजिष्ठमुग्रानिवंधिष्टंवज्रम् । योनोदुरेवोवृकतिर्दभीतिस्तस्मिन्मिमाथामभिभूत्योजः ४इन्द्रायुवंवरुणाभूतमस्याधियःप्रेतारावृषभेवधेनोः। सानोदुहीयद्यवसेवगत्वीसहस्रधारापयसामहीगौः ५ ॥ १५ ॥ तोकेहितेतनयउर्वरासुसूरोदृशीकेवृषणश्चपौंस्ये । इन्द्रानोअत्रवरुणास्यातामवोभिर्दस्मापरितक्म्यायाम् ६ युवामिद्ध्यवसेपूर्व्यायपरिप्रभूतीगविषः

स्तांपि। वृणीमहेसख्यायंप्रियायशूरामंहिष्ठापितरेवशंभू ७ तावांधियोऽवंसेवाज-
यन्तीराजिंनजंग्मुर्युवयूःसुदानू । श्रियेनगावउपसोमंमस्थुरिन्द्रंगिरोवरुणंमेम-
नीपाः ८ इमाइन्द्रंवरुणंमेमनीषाअग्मन्नुपद्रविणमिच्छमानाः । उपेमस्थुर्जो-
ष्टारंइववस्वोरघ्वीरिवश्रवंसोभिक्षमाणाः ९ अश्व्यंस्यत्मनारथ्यंस्यपुष्टेर्नित्यंस्य
रायःपतंयःस्याम । ताचंक्राणाऊतिभिर्नव्यंसीभिरस्मत्रारायोनियुतःसचन्ता-
म् १० आनोंबृहन्ताबृहतीभिरूतीइन्द्रंयातंवरुणवाजंसातौ । यद्दिद्यवःपृतंनासु
प्रक्रीळान्तस्यंवांस्यामसनितारंआजेः ११ ॥ १६ ॥

मथ द्विता दश त्रसदस्युः पौरुकुत्स्यस्त्रिष्टुप् । अन्त्यानां चतसृणामिन्द्रा-
वरुणौ । शिष्टानामात्मा ।

१२ ममंद्विताराष्ट्रंक्षत्रियंस्यविश्वायोर्विश्वेअमृतायथानः । क्रतुंसचन्तेवरु-

णस्यदेवाराजामिकृष्टेरुपमस्यवव्रेः १ अहंराजावरुणोमह्यंतान्यसुर्याणिप्रथमा
धारयन्त । क्रतुंसचन्तेवरुणस्यदेवाराजामिकृष्टेरुपमस्यवव्रेः २ अहमिन्द्रोवरु-
णस्तेमहित्वोर्वीगभीरेरजसीसुमेके । त्वष्टेवविश्वाभुवनानिविद्वान्त्समैरयंरोदसी
धारयंच ३ अहमपोअपिन्वमुक्षमाणाधारयंदिवंसदनऋतस्य । ऋतेनपुत्रोअदि-
तेर्ऋतावोतत्रिधातुप्रथयद्विभूम ४ मांनरःस्वश्वावाजयन्तोमांवृताःसमरणेहवन्ते ।
कृणोम्याजिंमघवाहमिन्द्रइयर्मिरेणुमभिभूत्योजाः ५ ॥ १७ ॥ अहंताविश्वा
चकरंनकिर्मादैव्यंसहोवरतेअप्रतीतम् । यन्मासोमासोममदन्नुक्थोभेभयेते
रजसीअपारे ६ विदुष्टेविश्वाभुवनानितस्यताप्रब्रवीषिवरुणायवेधः । त्वंवृत्राणि-
शृण्विषेजघन्वान्त्वंवृताँअरिणाइन्द्रसिन्धून् ७ अस्माकमत्रपितरस्तआसन्त्सप्त
ऋषयोदौर्गहेबध्यमाने । तआयजन्तत्रसदस्युमस्याइन्द्रंनवृत्रतुरमर्धदेवम् ८

पुरुकुत्सानीहिवामदाशद्धव्येभिरिन्द्रावरुणानमोभिः । अथाराजानंत्रसदस्यु-
मर्त्यावृत्रहणंददथुरर्धदेवम् १ रायावयंससवांसोमदेमहव्येनदेवायवसेनगावः ।
तांधेनुमिन्द्रावरुणायुवंनोविश्वाहांधत्तमनपस्फुरन्तीम् १० ॥ १८ ॥

क उ श्रवत्सप्त पुरुमीळ्हाजमीळ्हौ सौहोत्रावश्विनौ त्रिष्टुप् ।

४३ कउंश्रवत्कतमोयज्ञियानांवन्दारुदेवःकतमोजुषाते । कस्येमांदेवीमम्-
तेषुप्रेष्ठांहृदिश्रेषामसुष्टुतिंसुहव्याम् १ कोमृळातिकतमआगमिष्ठोदेवानामुक-
तमःशंभविष्ठः । रथंकमाहुर्द्रवदश्वमाशुंयंसूर्यस्यदुहितावृणीत २ मक्षूहिष्मागं-
च्छथईवतोद्यूनिन्द्रोनशक्तिंपरितक्म्यायाम् । दिवआजातादिव्यासुपर्णाकयाश-
चीनांभवथःशचिष्ठा ३ कावांभूदुपमातिःकयानआश्विनागमथोहूयमाना ।
कोवांमहश्चित्त्यजसोअभीकउरुष्यतंमाध्वीदस्रानऊती ४ उरुवांरथःपरिनक्षति

द्यामायत्समुद्रादभिवर्तते वाम् । मध्वा माध्वी मधु वां प्रुषायन्यत्सीं वां पृक्षो भुरजन्त पक्वाः ५ सिन्धुर्ह वां रसया सिञ्चदश्वान्घृणा वयोऽरुषासः परि ग्मन् । तदू षु वामजिरं चेति यानं येन पती भवथः सूर्यायाः ६ इहेह यद्वां समना पपृक्षे सेयमस्मे सुमतिर्वाजरत्ना । उरुष्यतं जरितारं युवं ह श्रितः कामो नासत्या युवद्रिक् ७ ॥ १९ ॥

तं वां सप्त पुरुमीळ्हाजमीळ्हौ सौहोत्रावश्विनौ त्रिष्टुप् ।

४४ तं वां रथं वयमद्या हुवेम पृथुज्रयमश्विना संगतिं गोः । यः सूर्यां वहति वन्धुरायुर्गिर्वाहसं पुरुतमं वसूयुम् १ युवं श्रियमश्विना देवता तां दिवो नपाता वनथः शचीभिः । युवोर्वपुरभि पृक्षः सचन्ते वहन्ति यत्ककुहासो रथे वाम् २ को वामद्या करते रातहव्य ऊतये वा सुतपेयाय वार्कैः । ऋतस्य वा वनुषे पूर्व्याय नमो येमानो अश्विना ववर्तत् ३ हिरण्ययेन पुरुभू रथेनेमं यज्ञं नासत्योप यातम् । पिबाथ इन्मधुनः सोम्य-

स्युदर्धयोरदांविधतेजनाय ४ आनोयातंदिवोअच्छापृथिव्याहिरण्ययेनसुवृतार-
थेन । मावामन्येनियमन्देवयन्तःसंयद्ददेनाभिःपूर्व्यावाम् ५ नूनोरयिंपुरुवीरं-
बृहन्तंदस्रामिमाथामुभयेष्वस्मे । नरोयद्वामाश्विनास्तोममावन्त्सधस्तुतिमाज-
मीह्लासोअग्मन् ६ इहेहयद्वांसमनापपृक्षेसेयमस्मेसुमतिर्वाजरत्ना । उरुष्यतं
जरितारंयुवंहश्रितःकामोनासत्यायुवद्रिक् ७ ॥ २० ॥

एष स्य सप्त वामदेवोऽश्विनौ जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

४५ एषस्यभानुरुदियर्तियुज्यतेरथःपरिज्मादिवोअस्यसानवि । पृक्षासो
अस्मिन्मिथुनाअधित्रयोदृतिस्तुरीयोमधुनोविरप्शते १ उद्वांपृक्षासोमधुमन्तईर-
तेरथाअश्वासउषसोव्युष्टिषु । अपोर्णुवन्तस्तमआपरीवृतंस्व१र्णशुक्रंतन्वन्तआ
रजः २ मध्वःपिबतंमधुपेभिरासभिरुतप्रियंमधुनेयुञ्जाथांरथम् । आवर्तनिंमधुना

जिन्वथस्तुपोहर्तिवद्देयेमधुमन्तमश्विना ३ हंसासोयेवांमधुमन्तोअस्रिधोहिरंण्यपर्णाउहुवंउषर्बुधंः । उदप्रुतोमन्दिनोंमन्दिनिस्पृशोमध्वोनमक्षःसवंनानिगच्छथः ४ स्वध्वरासोमधुमन्तोअग्नयंउस्राजंरन्तेप्रतिवस्तोरश्विना । यन्निक्तहंस्तस्तरणिर्विचक्षणःसोमैसुषावमधुमन्तमद्रिभिः ५आकेनिपासोअहंभिर्दविध्वतःस्वर्णशुक्रंतन्वन्तआरजंः।सूरंश्चिदश्वान्युयुजानईयतेविश्वाँअनुस्वधयाचेतथस्पथः ६ प्रवांमवोचमश्विनाधियंधारथःस्वश्वोअजरोयोअस्ति । येनंसद्यःपरिरजांसियाथोहविष्मंन्तंतरणिंभोजमच्छं ७॥२१॥इति शा०सं० चतुर्थे मण्डले चतुर्थोऽनुवाकः ४

अग्रं सप्त वामदेव इन्द्रवायू गायत्री । आद्याया वायुः ।

४६ अग्रंपिवामधूनांसुतंवायोदिविष्टिषु । त्वंहिपूर्वपाअसिं १ शतेनानोअभिष्टिभिर्नियुत्वाँइन्द्रसारथिः । वायोसुतस्यंतृम्पतम् २ आवांसहस्रंहरंयइन्द्र-

वायूअभिप्रयः । वहन्तुसोमपीतये ३ रथंहिरण्यवन्धुरामिन्द्रवायूस्वध्वरम् । आहिस्थाथोदिविस्पृशम् ४ रथेनपृथुपाजसादाश्वांसमुपगच्छतम् । इन्द्रवायू इहागतम् ५ इन्द्रवायूअयंसुतस्तंदेवेभिःसजोषसा । पिबतंदाशुषोगृहे ६ इहप्र-याणमस्तुवामिन्द्रवायूविमोचनम् । इहवांसोमपीतये ७ ॥ २२ ॥

वायो चतुष्कं वामदेव इन्द्रवायू अनुष्टुप् । आद्याया वायुः ।

१७ वायोशुक्रोअयामितेमध्वोअग्रंदिविष्टिषु । आयाहिसोमपीतयेस्पार्हो देवनियुत्वता १ इन्द्रश्चवायवेषांसोमानांपीतिमर्हथः । युवांहियन्तीन्दवोनिम्न-मापोनसध्र्यक् २ वायविन्द्रश्चशुष्मिणासरथंशवसस्पती । नियुत्वन्तानऊतय आयातंसोमपीतये ३ यावांसन्तिपुरुस्पृहोनियुतोदाशुषेनरा । अस्मेतायज्ञवा-हसेन्द्रवायूनियच्छतम् ४ ॥ २३ ॥

विहि पञ्च वामदेवो वायुरनुष्टुप् ।

४८ विहिहोत्राअवीताविपोनरायोअर्यः । वायवाचन्द्रेणरथेनयाहिसुतस्य पीतये १ निर्युवाणोअशस्तीर्नियुत्वाँइन्द्रसारथिः । वायवाचन्द्रेणरथेनयाहिसुतस्यपीतये २ अनुकृष्णेवसुधितीयेमातेविश्वपेशसा । वायवाचन्द्रेणरथेनयाहि सुतस्यपीतये ३ वहंतुत्वामनोयुजोयुक्तासोनवतिर्नव । वायवाचन्द्रेणरथेनयाहि सुतस्यपीतये ४ वायोशतंहरीणांयुवस्वपोष्याणाम् । उतवातेसहस्रिणारथआ यातुपाजसा ५ ॥ २४ ॥

इदं वां षड्वामदेव इन्द्राबृहस्पती गायत्री ।

४९ इदंवामास्येहविःप्रियमिन्द्राबृहस्पती।उक्थंमदश्चशस्यते १ अयंवांपरि षिच्यतेसोमइन्द्राबृहस्पती । चारुर्मदायपीतये २ आनइन्द्राबृहस्पतीगृहमिन्द्रश्च गच्छतम् । सोमपासोमपीतये ३ अस्मेइन्द्राबृहस्पतीरयिंधत्तंशतग्विनम् ।

अश्वा॑वन्तंसह॒स्रिण॑म् ४ इन्द्रा॑बृह॒स्पती॑व॒यंसु॒तेगी॒र्भिर्ह॑वामहे । अ॒स्यसोम॑स्य पी॒तये॑ ५ सोम॑मिन्द्राबृहस्पती॒पिब॑तंदा॒शुषो॑गृ॒हे । मा॒दये॑थां॒तदो॑कसा ६॥२५॥

यस्तस्तम्भैकादश वामदेवो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् । अन्त्ययोरिन्द्राबृहस्पती । उपान्त्या जगती ।

५० यस्त॒स्तम्भ॒सह॑सा॒विज्मोअन्ता॒न्बृह॒स्पति॑स्त्रिषध॒स्थोरवे॑ण । तंप्र॒त्नास॒ऋ-षयो॒दीध्या॑नाःपु॒रोविप्रा॑दधिरेम॒न्द्रजि॑ह्वम् १ धु॒नेत॑यःसुप्र॒के॒तंमद॑न्तो॒बृह॑स्पतेअ॒भि ये न॑स्तत॒स्रे । पृष॑न्तंसृ॒प्रमद॑ब्धमू॒र्वंबृह॑स्पते॒रक्ष॑तादस्य॒योनि॑म् २ बृह॑स्पते॒यापर॒मा प॑रा॒वदत॒आत॑ऋत॒स्पृशो॒निषे॑दुः । तुभ्यं॑खा॒ताअ॑व॒ताअद्रि॑दुग्धा॒मध्वः॑श्चोतन्त्य॒भि-तो॑विर॒प्शम् ३ बृह॒स्पति॑ःप्रथ॒मंजाय॑मानोम॒होज्योति॑षःपर॒मेव्यो॑मन् । स॒प्ता-स्य॑स्तुविजा॒तोरवे॑ण॒विस॒प्तर॑श्मिरधम॒त्तमां॑सि ४ ससु॒ष्टुभा॒सऋक्व॑ता ग॒णेन॑व॒लं रु॑रोजफलि॒गंरवे॑ण । बृह॒स्पति॑रु॒स्रिया॑हव्य॒सूदः॒कनि॑क्रद॒द्वाव॑शती॒रुदा॑जत् ५

॥ २६ ॥ एवापित्रेविश्वदेवायवृष्णेयज्ञैर्विधेमनमसाहविर्भिः । बृहस्पतेसुप्रजा
वीरवन्तोवयंस्यामपतयोरयीणाम् ६ सइद्राजाप्रतिजन्यानिविश्वाशुष्मेणत-
स्थावभिवीर्येण । बृहस्पतिंयःसुभृतंबिभर्तिवल्गूयतिवन्दतेपूर्वभाजम् ७ सइ-
त्क्षेतिसुधितओकसिस्वेतस्माइळापिन्वतेविश्वदानीम् । तस्मैविशःस्वयमेवान-
मन्तेयस्मिन्ब्रह्माराजनिपूर्वएति ८ अप्रतीतोजयतिसंधनानिप्रतिजन्यान्युतया
सजन्या । अवस्यवेयोवरिवःकृणोतिब्रह्मणेराजातमवन्तिदेवाः ९ इन्द्रश्चसोमं
पिबतंबृहस्पतेऽस्मिन्यज्ञेमन्दसानावृषण्वसू । आवांविशन्त्विन्दवःस्वाभुवोऽस्मे
रयिंसर्ववीरंनियच्छतम् १० बृहस्पतइन्द्रवर्धतंनःसचासावांसुमतिर्भूत्वस्मे ।
अविष्टंधियोजिगृतंपुरंधीर्जजस्तमर्योवनुषामरातीः ११ ॥ २७ ॥ इति शाक-
लर्क्संहितायां तृतीयाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

इदमुपस्यंतुप्रातिष्णासप्तगायत्रंतद्देवस्यसांविनंतुजागतमभूद्देवःपद्व्रिष्टुबन्तंकोवोदशवैश्वदेवंत्रिगाय-ध्यन्तंतुमहीसप्तधानापृथिवीयंक्षेत्रस्याष्टौतिस्रःक्षेत्रपत्याःशुनायैकापराशुरुवर्णिणकसान्त्याचशुनासीरा-भ्यामुपान्त्येसीतायैतेचानुष्टुभावाद्याचतुर्थीचसमुद्रादेकादशाग्नेयंजगत्यन्तंसौर्यंवापंवागव्यंवाघृतस्तु-तिर्वानमोत्रिभ्योभौमोग्निःपञ्चमेमण्डलेनुक्तगोत्रमात्रेयंविधापङ्क्त्यन्तस्यचसूक्तस्यशेषमानुष्टुभमबोधिद्वा-दशबुधगाविष्ठिरौकुमारंकुमारोवृशोवाजानउभौवाग्नाक्यंन्तंकंवीत्यृचोस्तुवृशएववत्वमग्ने वसुश्रुतआद्यावि-राड्तृतीयामारुतरौद्रावैष्णवीत्वामग्नएकादशसुसमिद्धायामंगायत्रमग्निंतंदशपाङ्क्तंसखायइपःपङ्क्त्यन्त-त्वामग्नेसप्तजागतम्।

इदमेकादश वामदेव उषास्त्रिष्टुप्।

५१ ॐम् इ॒दमु॒त्यत्पु॑रु॒तमं॑पु॒रस्ता॒ज्ज्योति॒स्तम॑सो व॒युना॑वदस्थात्। नू॒नंदि॒वो दु॑हि॒तरो॑विभा॒ती॒गा॒तुंकृ॑णवन्नु॒षसो॒जना॑य १ अस्थु॑रुचि॒त्राउ॒षस॑ःपु॒रस्ता॑न्मि॒ताइ॑व॒ स्वर॑वोऽध्व॒रेषु॑। व्यू॑व्र॒जस्य॒तम॑सो॒द्वारो॒च्छन्ती॑रव्रञ्छुच॑यःपाव॒काः २. उ॒च्छन्ती॑-

र्व्यचितयन्तभोजान्राधोदेयायोषसोमघोनीः । अचित्रेअन्तःपणयःससन्त्वबु-
ध्यमानास्तमसोविमध्ये ३ कुवित्सदेवीःसनयोनवोवायामोबभूयादुषसोवो
अद्य । येनानवग्वेअङ्गिरेदशग्वेसप्तास्येरेवतीरेवदूष ४ यूयंहिदेवीर्ऋतयुग्भिरश्वैः
परिप्रयाथभुवनानिसद्यः । प्रबोधयन्तीरुषसःससन्तंद्विपाच्चतुष्पाच्चरथायजी-
वम् ५ ॥ १ ॥ क्वस्विदासांकतमापुराणीययाविधानाविदधुर्ऋभूणाम् । शुभं
यच्छुभ्राउषसश्चरन्तिनविज्ञायन्तेसदृशीरजुर्याः ६ ताघाताभद्राउषसःपुरासुर-
भिष्टिद्युम्नाऋतजातसत्याः । यास्वीजानःशशमानउक्थैःस्तुवञ्छंसन्द्रविणंसद्य
आप ७ ताआचरन्तिसमनापुरस्तात्समानतःसमनापप्रथानाः । ऋतस्यदेवीः
सदसोबुधानागवांनसर्गाउषसोजरन्ते ८ ताइन्न्वे३वसमनासमानीरमीतवर्णा
उषसश्चरन्ति । गूहन्तीरभ्वमसितंरुशद्भिःशुक्रास्तनूभिःशुचयोरुचानाः ९ रयिं

दिवोदुहितरोविभातीःप्रजावन्तंयच्छतास्मासुदेवीः।स्योनादावःप्रतिबुध्यमानाः सुवीर्यस्यपतयःस्याम १० तद्वोदिवोदुहितरोविभातीरुपंब्रुवउपसोयज्ञकेतुः। वयंस्यामयशसोजनेषुतद्द्यौश्चंधत्तांपृथिवीचदेवी ११ ॥ २ ॥

प्रति ष्या सप्त वामदेव उषा गायत्री ।

५२ प्रतिष्यासूनरीजनीव्युच्छन्तीपरिस्वसुः। दिवोअदर्शिदुहिता १ अश्वेवचित्रारुशीमातागवामृतावरी। सखाभूदश्विनोरुषाः २ उतसखास्यश्विनोरुत मातागवामसि। उतोषोवस्वईशिषे ३ यावयद्द्वेषसंत्वाचिकित्वित्सूनृतावरि। प्रतिस्तोमैरभुत्स्महि ४ प्रतिभद्राअदृक्षतगवांसर्गानरश्मयः। ओषाअप्राउरु ज्रयः ५ आपप्रुषीविभावरिव्यावज्योतिषातमः। उषोअनुस्वधामव ६ आद्यां तनोषिरश्मिभिरान्तरिक्षमुरुप्रियम्। उषःशुक्रेणशोचिषा ७ ॥ ३ ॥

तद्देवस्य सप्त वामदेवः सविता गायत्री ।

५३ तद्देवस्यसवितुर्वार्यंमहद्वृणीमहेअसुरस्यप्रचेतसः । छर्दिर्येनदाशुषेय-च्छतित्मनातन्नोमहाँउदयान्देवोअक्तुभिः १ दिवोधर्ताभुवनस्यप्रजापतिःपिशङ्गंद्रापिंप्रतिमुञ्चतेकविः। विचक्षणःप्रथयन्नापृणन्नुर्वजीजनत्सवितासुम्नमुक्थ्यम् २ आप्रारजांसिदिव्यानिपार्थिवाश्लोकंदेवःकृणुतेस्वायधर्मणे । प्रबाहूअस्राक्सवितासवीमनिनिवेशयन्प्रसुवन्नक्तुभिर्जगत् ३ अदाभ्योभुवनानिप्रचाकशद्व्रतानिदेवःसविताभिरक्षते । प्रास्राग्बाहूभुवनस्यप्रजाभ्योधृतव्रतोमहोअज्मस्य राजति ४ त्रिरन्तरिक्षंसवितामहित्वनात्रीरजांसिपरिभूस्त्रीणिरोचना । तिस्रो दिवःपृथिवीस्तिस्रइन्वतित्रिभिर्व्रतैरभिनोरक्षतित्मना ५ बृहत्सुम्नःप्रसवीतानिवेशनोजगतःस्थातुरुभयस्ययोवशी । सनोदेवःसविताशर्मयच्छत्वस्मेक्ष-

यांयान्त्रिवरूथमंहसः ६ आगन्देवऋतुभिर्वर्धंतुक्षयंदधांतुनःसवितासुंप्रजामिषम् । सर्नःक्षपाभिरहंभिश्चजिन्वतुप्रजावन्तंर्यिमस्मेसमिन्वतु ७ ॥ ४ ॥

अभूद्देवः षड्वामदेवः सविता जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

५४ अभूंद्देवःसंवितावन्द्योनुनंइदानीमह्नउपवाच्योनृभिः । वियोरत्नाभजंति मानवेभ्यःश्रेष्ठंनोअत्रद्रविणंयथादधंत् १ देवेभ्योहिप्रंथमंयज्ञियेभ्योऽमृतत्वंसुवसिभागमुत्तमम् । आदिद्दामानंसवितर्व्यूर्णुषेऽनूचीनाजीवितामानुषेभ्यः २ अचित्तीयच्चकृमादैव्येजनेदीनैर्दक्षैःप्रभूतीपूरुषत्वतां । देवेषुंचसवितर्मानुषेषुच त्वंनोअत्रंसुवतादनांगसः ३ नप्रमियेसवितुर्दैव्यंस्यतद्यथाविश्वंभुवंनंधारयिष्यति । यत्पृंथिव्यावरिमन्नास्वङ्गुरिर्वर्ष्मन्दिवःसुवतिसत्यमंस्यतत् ४ इन्द्रंज्येष्ठान्बृहद्भ्यःपर्वतेभ्यःक्षयाँएभ्यःसुवसिपस्त्यावतः । यथांयथापतयंन्तोवियेमिरए-

वेयत्तस्थुःसवितःसुवायते ५ येतेत्रिरहन्त्सवितःसुवासोदिवेदिवेसौभगमासु-
वान्ति । इन्द्रोद्यावापृथिवीसिन्धुरद्भिरादित्यैर्नोअदितिःशर्मयंसत् ६ ॥ ५ ॥

को वो दश वामदेवो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । अन्त्यास्तिस्रो गायत्र्यः ।

५५ कोर्वस्त्राताव॑सवःकोव॑रूताद्यावाभूमीअदितेत्रासीथांनः । सहीयसो
वरुणमित्रमर्तात्कोवोऽध्वरेवरिवोधातिदेवाः १ प्रयेधामानिपूर्व्याण्यर्चान्वियदु-
च्छान्वियोतारोअमूराः । विधातारोवितेदधुरजस्राऋतधीतयोरुरुचन्तदस्माः २
प्रपस्त्यामदितिंसिन्धुमर्कैःस्वस्तिमीळेसख्यायदेवीम् । उभेयथानोअहनीनि-
पातउषासानक्ताकरतामदब्धे ३ व्यर्यमावरुणश्चेतिपन्थामिषस्पतिःसुवितंगातु-
मग्निः । इन्द्राविष्णूनृवदुषुस्तवानाशर्मनोयंतममवद्वरूथम् ४ आपर्वतस्यमरु-
तामवांसिदेवस्यत्रातुरव्रिभगस्य । पात्पतिर्जन्यादंहसोनोमित्रोमित्रियादुतनं

उरुष्येत् ५ ॥ ६ ॥ नूरोदसीअहिंनाबुध्न्यैनस्तुवीतदेवीअप्येभिरिष्टैः । समुद्रंन संचरणेसनिष्यवोघर्मस्वरसोनद्योऽअपंव्रन् ६ देवैर्नोदेव्यदितिर्निपातुदेवस्त्राता त्रायतामप्रयुच्छन् । नहिमित्रस्यवरुणस्यधासिमर्हामासिप्रमियंसान्यग्नेः ७ अग्निरीशेवसव्यस्याग्निर्महःसौभगस्य । तान्यस्मभ्यंरासते ८ उषोमघोन्यावहसूनृतेवार्यापुरु । अस्मभ्यंवाजिनीवति ९ तत्सुनःसवितामगोवरुणोमित्रोअर्यमा । इन्द्रोनोराधसागमत् १० ॥ ७ ॥

महो सप्त वामदेवो द्यावापृथिव्यौ त्रिष्टुप् । अन्त्यास्तिस्रो गायत्र्यः ।

५६ महीद्यावापृथिवीइहज्येष्ठेरुचाभवतांशुचयद्भिरर्कैः । यत्सींवरिष्ठेबृहती विमिन्वन्रुवद्धोक्षापप्रथानेभिरेवैः १ देवीदेवेभिर्यजतेयजत्रैरमिनतीतस्थतुरुक्षमाणे । ऋतावरीअद्रुहादेवपुत्रेयज्ञस्यनेत्रीशुचयद्भिरर्कैः २ सइत्स्वपाभुवनेष्वा-

सयज्ञमेद्यावापृथिवीजजान । उर्वीगंभीरेरजसीसुमेकेअवंशेधीरःशच्यासमैरत् ३ नूरोदसीबृहद्भिर्नोवरूथैःपत्नीवद्भिरिषयंन्तीसजोषाः । उरूचीविश्वेयजतेनिपातंधियास्यामरथ्यःसदासाः ४ प्रवांमहिद्यवीअभ्युपस्तुतिंभरामहे । शुचीउपप्रशस्तये ५ पुनानेतन्वामिथःस्वेनदक्षेणराजथः । ऊह्याथेसनादृतम् ६ महीमित्रस्यसाधथस्तरन्तीपिप्रतीऋतम् । परियज्ञंनिषेदथुः ७ ॥ ८ ॥

क्षेत्रस्याष्टौ वामदेवः । आद्यानां तिसृणां क्षेत्रपतिः । चतुर्थ्याः शुनः । पञ्चम्यष्टम्ययोः शुनासीरौ । रपान्त्ययोः सीता । द्वितीयातृतीयाष्टम्यस्त्रिष्टुभः । पञ्चमी पुरउष्णिक् । शिष्टा अनुष्टुभः ।

५७ क्षेत्रस्यपतिनावयंहितेनेवजयामसि । गामश्वंपोषयित्न्वासनोमृळाती-

हशे १ क्षेत्रस्यपतेमधुमन्तमूर्मिंधेनुरिवपयोअस्मासुधुक्ष्व । मधुश्चुतंघृतमिव
सुपूतमृतस्यनःपतयोमृळयन्तु २ मधुमतीरोषधीर्द्यावआपोमधुमन्नोभवत्वन्तरि-
क्षम् । क्षेत्रस्यपतिर्मधुमान्नोअस्त्वरिष्यन्तोअन्वेनंचरेम ३ शुनंवाहाःशुनंनरः
शुनंकृषतुलाङ्गलम् । शुनंवरत्राबध्यन्तांशुनमष्ट्रामुदिङ्गय ४ शुनासीराविमां
वाचंजुषेथांयद्दिविचक्रथुःपयः । तेनेमामुपसिञ्चतम् ५ अर्वाचीसुभगेभवसीते
वन्दामहेत्वा । यथानःसुभगाससियथानःसुफलाससि ६ इन्द्रःसीतांनिगृह्णातुतां
पूषानुयच्छतु । सानःपयस्वतीदुहामुत्तरामुत्तरांसमाम् ७ शुनंनःफालाविकृष-
न्तुभूमिंशुनंकीनाशाअभियन्तुवाहैः । शुनंपर्जन्योमधुनापयोभिःशुनासीराशुन-
मस्मासुधत्तम् ८ ॥ १ ॥

समुद्रादेकादश वामदेवोऽग्निः सूर्यो वापो वा गावो वा घृतं वा त्रिष्टुप् ।

अन्त्या जगती ।

५८ समुद्रादूर्मिर्मधुमाँउदारदुपांशुनासममृतत्वमानट् । घृतस्यनामगुह्यंयद-
स्तिजिह्वादेवानाममृतस्यनाभिः १ वयंनामप्रब्रवामाघृतस्यास्मिन्यज्ञेधारयामा
नमोभिः । उपब्रह्माशृणवच्छस्यमानंचतुःशृङ्गोऽवमीद्गौरएतत् २ चत्वारिशृङ्गा
त्रयोअस्यपादाद्वेशीर्षेसप्तहस्तासोअस्य । त्रिधाबद्धोवृषभोरोरवीतिमहोदेवोम-
र्त्यांआविवेश ३ त्रिधाहितंपणिभिर्गुह्यमानंगविदेवासोघृतमन्वविन्दन् । इन्द्र
एकंसूर्यएकंजजानवेनादेकंस्वधयानिष्टतक्षुः ४ एताअर्षन्तिहृद्यात्समुद्राच्छतव्र-
जारिपुणानावचक्षे । घृतस्यधाराअभिचाकशीमिहिरण्ययोवेतसोमध्यआ-
साम् ५ ॥ १० ॥ सम्यक्स्रवन्तिसरितोनधेनाअन्तर्हृदामनसापूयमानाः ।

एतेअर्षन्त्यूर्मयोघृतस्यंमृगाइंवक्षिपणोरीषंमाणाः ६ सिन्धोरिवप्राध्वनेशूघनासोवातंप्रमियःपतयन्तियह्वाः । घृतस्यधाराअरुषोनवाजीकाष्ठाभिन्दन्नूर्मिभिःपिन्वंमानः ७ अभिप्रवन्तसमनेवयोषाःकल्याण्य१ःस्मयमानासोअग्निम् । घृतस्यधाराःसमिधोनसन्तताजुषाणोहर्यतिजातवेदाः ८ कन्याइववहतुमेतवाउअञ्ज्यञ्जानाअभिचाकशीमि । यत्रसोमःसूयतेयत्रयज्ञोघृतस्यधाराअभितत्पवन्ते ९ अभ्यर्षतसुष्टुतिंगव्यमाजिमस्मासुभद्राद्रविणानिधत्त । इमंयज्ञंनयतदेवतानोघृतस्यधारामधुमत्पवन्ते १० धामन्तेविश्वंभुवनमधिश्रितमन्तःसमुद्रेहृद्य१न्तरायुषि । अपामनीकेसमिथेयआभृतस्तमश्याममधुमन्तंतऊर्मिम् ११
॥ ११ ॥ इति शाकलकसंहितायां चतुर्थे मण्डले पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

इति चतुर्थं मण्डलं समाप्तम् ॥ ४ ॥

अबोधि द्वादश बुधगविष्ठिरावात्रेयावग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ अबोध्यग्निःसमिधाजनानांप्रतिधेनुमिवायतीमुषासम् । यह्वाइवप्रवयामुज्जिहानाःप्रभानवःसिस्रतेनाकमच्छ १ अबोधिहोतायजथायदेवानूर्ध्वोअग्निःसुमनाःप्रातरस्थात् । समिद्धस्यरुशददर्शिपाजोमहान्देवस्तमसोनिरमोचि २ यदींगणस्यरशनामजीगःशुचिरङ्क्तेशुचिभिर्गोभिरग्निः । आद्दक्षिणायुज्यतेवाजयन्त्युत्तानामूर्ध्वोअधयज्जुहूभिः ३ अग्निमच्छादेवयतांमनांसिचक्षूंषीवसूर्यैसंचरन्ति । यदींसुवातेउषसाविरूपेश्वेतोवाजीजायतेअग्रेअह्नाम् ४ जनिष्टहिजेन्योअग्रेअह्नांहितोहितेष्वरुषोवनेषु । दमेदमेसप्तरत्नादधानोऽग्निर्होतानिषसादायजीयान् ५ अग्निर्होतान्यसीदद्यजीयानुपस्थेमातुःसुरभाउलोके । युवाकविःपुरुनिष्ठऋतावाधर्ताकृष्टीनामुतमध्यइद्धः ६ ॥ १२ ॥ प्रणुत्यंविप्र-

मध्वरेषुसाधुमग्निंहोतारमीळतेनमोभिः । आयस्ततानरोदसीऋतेननित्यंमृज-
न्तिवाजिनंघृतेन ७ मार्जाल्योमृज्यतेस्वेदमूनाःकविप्रशस्तोअतिथिःशिवोनः ।
सहस्रशृङ्गोवृषभस्तदोजाविश्वाँअग्नेसहसाप्रास्यन्यान् ८ प्रसद्योअग्नेअत्येष्य-
न्यानाविर्यस्मैचारुतमोबभूथ । ईळेन्योवपुष्योविभावाप्रियोविशामतिथिर्मानु-
षीणाम् ९ तुभ्यंभरन्तिक्षितयोयविष्ठबलिमग्नेअन्तितओतदूरात् । आभन्दिष्ठस्य
सुमतिंचिकिद्धिबृहत्तेअग्नेमहिशर्मभद्रम् १० आद्यरथंभानुमोभानुमन्तमग्ने
तिष्ठयजतेभिःसमन्तम् । विद्वान्पथीनामुर्व१न्तरिक्षमेहदेवान्हविरद्यायवक्षि ११
अवोचामकवयेमेध्यायवचोवन्दारुवृषभायवृष्णे । गविष्ठिरोनमसास्तोममग्नौ
दिवीवरुक्ममुरुव्यञ्चमश्रेत् १२ ॥ १३ ॥

कुमारं द्वादश कुमार आत्रेयो वृशो वा जार उभौ·वाभिस्त्रिष्टुप्।

द्वितीयानयम्योर्वृशः । अन्सा शक्करी।

२ कुमारंमातायुवतिःसमुब्धंगुहाबिभर्तिनददातिपित्रे । अनीकमस्यनमिनज्जनासःपुरःपश्यन्तिनिहितमरतौ १ कमेतंत्वंयुवतेकुमारंपेषीबिभर्षिमहिषीजजान । पूर्वीर्हिगर्भःशरदोववर्धापश्यञ्जातंयदसूतमाता २ हिरण्यदन्तंशुचिवर्णमारात्क्षेत्रादपश्यमायुधामिमानम् । ददानोअस्माअमृतंविपृक्वत्किंमामनिन्द्राःकृणवन्ननुक्थाः ३ क्षेत्रादपश्यंसनुतश्चरन्तंसुमद्यूथंनपुरुशोभमानम् । नताअगृभ्नन्नजनिष्टहिषःपलिक्नीरिद्युवतयोभवन्ति ४ केमेमर्यकंवियवन्तगोभिर्नयेषांगोपाअरणश्चिदास । यईंजगृभुरवतेसृजन्त्वाजातिपश्वउपनश्चिकित्वान् ५ वसांराजानंवसतिंजनानामरातयोनिदधुर्मर्त्येषु । ब्रह्माण्यत्रेरवतंसृजन्तुनिन्दि-

तारोनिन्धासोभवन्तु ६ ॥ १४ ॥ शुनश्चिच्छेपंनिदितंसहस्राद्यूपादमुञ्चोअशमिष्टहिपः । एवास्मदग्नेविमुमुग्धिपाशान्होतश्चिकित्वइहतूनिषद्य ७ हृणीयमानोअपहिमदैयेःप्रमेदेवानांव्रतपाउवाच । इन्द्रोविद्वाँअनुहित्वांचचक्षतेनाहमग्नेअनुशिष्टआगाम् ८ विज्योतिषावृहताभात्यग्निराविर्विश्वानिकृणुतेमहित्वा । प्रादेवीर्मायाःसहतेदुरेवाःशिशीतेशृङ्गेरक्षसेविनिक्षे ९ उतस्वानासोदिविषन्त्वग्नेस्तिग्मायुधारक्षसेहन्तवाउ । मदेचिदस्यप्ररुजन्तिभामानवरन्तेपरिवाधोअदेवीः १० एतंतेस्तोमंतुविजातविप्रोरथंनधीरःस्वपाअतक्षम् । यदीदग्नेप्रतित्वंदेवहर्याःस्वर्वतीरपएनाजयेम ११ तुविग्रीवोवृषभोवावृधानोऽशत्र्व१र्यःसमजातिवेदः । इतीममग्निममृताअवोचन्बर्हिष्मतेमनवेशर्मयंसद्धविष्मतेमनवेशर्मयंसत् १२ ॥ १५ ॥

त्वमग्ने द्वादश वसुश्रुत आत्रेयोऽग्निस्त्रिष्टुप् । तृतीयाया मरुतो रुद्रो विष्णुः ।

३ त्वमंग्नेवरुणोजायसेयत्त्वंमित्रोभंवसियत्समिंद्धः । त्वेविश्वेसहसस्पुत्रदेवास्त्वमिन्द्रोदाशुषेमर्त्याय १ त्वमर्यमाभंवसियत्कनीनांनामस्वधावन्गुह्यंबिभर्षि । अञ्जन्तिमित्रंसुधितंनगोभिर्यद्दम्पंतीसमंनसाकृणोषि २ तवंश्रियेमरुतोमर्जयन्तरुद्रयत्तेजनिमचारुचित्रम् । पुदंयद्विष्णोरुपमंनिधायितेनपासिगुह्यंनाम गोनाम् ३ तवंश्रियासुदृशोदेवदेवाःपुरूदधानाअमृतंसपन्त । होतारमग्निंमनुषोनिषेदुर्दशस्यन्तउशिजःशंसमायोः ४ नत्वद्धोतापूर्वोअग्नेयजीयान्नकाव्यैःपरोअस्तिस्वधावः । विशश्चयस्याअतिथिर्भवासिसयज्ञेनवनवद्देवमर्तान् ५ वयमंग्नेवनुयामत्वोतावसूयवोहविषाबुध्यमानाः । वयंसमर्येविदथेष्वह्नांवयंरायासहसस्पुत्रमर्तान् ६ ॥ १६ ॥ योनआगोअभ्येनोभरात्यधीदघमघशंसेदधात ।

जहिचिकित्वोअभिशस्तिमेतामग्नेयोनोमर्चयतिद्वयेन ७ त्वामस्याव्युषिदेवपूर्वे दूतंकृण्वानाअयजन्तहव्यैः । संस्थेयदग्नईयसेरयीणांदेवोमर्तैर्वसुभिरिध्यमानः ८ अवस्पृधिपितरंयोधिविद्वान्पुत्रोयस्तेसहसःसूनऊहे । कदाचिकित्वोअभिचक्षसेनोऽग्नेकदाँऋतचिद्यातयासे ९ भूरिनामवन्दमानोदधातिपितावसोयदितज्जोषयासे । कुविद्देवस्यसहसाचकानःसुम्नमग्निर्वनतेवावृधानः १० त्वमङ्गजरितारंयविष्ठविश्वान्यग्नेदुरितातिपर्षि । स्तेनाअदृश्रन्रिपवोजनासोऽज्ञातकेतावृजिनाअभूवन् ११ इमेयामासस्त्वद्रिगभूवन्वसवेवातदिदागोअवाचि । नाहायमग्निरभिशस्तयेनोनरीषतेवावृधानःपरादात् १२ ॥ १७ ॥

त्वामग्न एकादश वसुश्रुत आत्रेयोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ त्वामग्नेवसुपतिंवसूनामभिप्रमन्देअध्वरेषुराजन् । त्वयावाजंवाजयन्तो

जेयमाभिष्यामपृत्सुतिर्मर्त्यानाम् १ हव्यवाळग्निरजरःपितानोविभुर्विभावा
सुदृशीकोअस्मे । सुगार्हपत्याःसमिषोदिदीह्यस्मद्र्यक्संमिमीहिश्रवांसि २
विशांकविंविश्पतिंमानुषीणांशुचिंपावकंघृतपृष्ठमग्निम् । निहोतारंविश्वविदंद
धिध्वेसदेवेषुवनतेवार्याणि ३ जुषस्वाग्नइळयासजोषायतमानोरश्मिभिःसूर्य
स्य । जुषस्वनःसमिधंजातवेदआचदेवान्हविरद्यायवक्षि ४ जुष्टोदमूनाअतिथि-
र्दुरोणइमंनोयज्ञमुपयाहिविद्वान् । विश्वाअग्नेअभियुजोविहत्याशत्रूयतामाभरा
भोजनानि ५ ॥ १८ ॥ वधेनदस्युंप्रहिचातयस्ववयःकृण्वानस्तन्वेस्वायै ।
पिपर्षियत्सहसस्पुत्रदेवान्त्सोअग्नेपाहिनृतमवाजेअस्मान् ६ वयंतेअग्नउक्थैर्वि-
धेमवयंहव्यैःपावकभद्रशोचे । अस्मेरयिंविश्ववारंसमिन्वास्मेविश्वानिद्रविणा-
निधेहि ७ अस्माकमग्नेअध्वरंजुषस्वसहसःसूनोत्रिषधस्थहव्यम् । वयंदेवेषुसु-

कृतंःस्यामुशर्मणानास्त्रिवरूथेनपाहि ८ विश्वानिनोदुर्गहाजातवेदःसिन्धुंननावादुरितातिपर्षि । अग्नेअत्रिवन्नमसागृणानो३ऽस्माकंबोध्यविता तनूनाम् ९ यस्त्वांहृदाकीरिणामन्यमानो ऽमर्त्यंमर्त्योजोहवीमि । जातवेदोयशोअस्मासुधेहिप्रजाभिरग्नेअमृतत्वमश्याम् १० यस्मैत्वंसुकृतेजातवेदउलोकमग्नेकृणवःस्योनम् । अश्विनंसपुत्रिणंवीरवन्तंगोमन्तंरयिंनशतेस्वस्ति ११ ॥ ११ ॥

सुसमिद्धायैकादश वसुश्रुत आत्रेय आप्रं गायत्री ।

५ सुसमिद्धायशोचिषेघृतंतीव्रंजुहोतन । अग्नयेजातवेदसे १ नराशंसःसुषूदतीमंयज्ञमदाभ्यः । कविर्हिमधुहस्त्यः २ ईळितोअग्नआवहेन्द्रंचित्रमिहप्रियम् । सुखैरथेभिरूतये ३ ऊर्णम्रदाविप्रथस्वाभ्य१र्काअनूषत । भवानःशुभ्र

सातये ४ देवीर्द्वारोविश्रयध्वंसुप्रायणानऊतये । प्रप्रयज्ञंपृणीतन ५ ॥ २० ॥
सुप्रतीकेवयोवृधायह्वीऋतस्यमातरा । दोषामुषासमीमहे ६ वातस्यपत्मन्नी-
ळितादैव्याहोतारामनुषः । इमंनोयज्ञमागतम् ७ इळासरस्वतीमहीतिस्रोदेवी-
र्मयोभुवः । बर्हिःसीदन्त्वस्रिधः ८ शिवस्त्वष्टरिहागहिविभुःपोषउतत्मना । यज्ञे-
यज्ञेनउदव ९ यत्रवेत्थवनस्पतेदेवानांगुह्यानामानि । तत्रहव्यानिगामय १०
स्वाहाग्नयेवरुणायस्वाहेन्द्रायमरुद्भ्यः । स्वाहादेवेभ्योहविः ११ ॥ २१ ॥

अग्निं तं दश वसुश्रुत आत्रेयोग्निः पङ्क्तिः ।

६ अग्निंतंमन्येयोवसुरस्तंयंयन्तिधेनवः । अस्तमर्वन्तआशवोऽस्तंनित्यासो
वाजिनइषंस्तोतृभ्यआभर १ सोअग्निर्योवसुर्गृणेसंयमायन्तिधेनवः । समर्वन्तो

रघुद्रवः संसुजातासः सूरयइषंस्तोतृभ्यआभर २ अग्निर्हिवाजिनंविशेददातिवि-
श्वचर्षणिः । अग्नीरायेस्वाभुवंसप्रीतोयातिवार्यमिषंस्तोतृभ्यआभर ३ आतेअग्न
इधीमहिद्युमन्तंदेवाजरम् । यद्धस्यातेपनीयसीसमिद्दीदयतिद्यवीषंस्तोतृभ्यआ
भर ४ आतेअग्नऋचाहविःशुक्रस्यशोचिषस्पते । सुश्चन्द्रदस्मविश्पतेहव्यवाट्
तुभ्यंहूयतइषंस्तोतृभ्यआभर ५ ॥ २२ ॥ प्रोत्येअग्नयोऽग्निषुविश्वंपुष्यन्तिवा-
र्यम् । तेहिन्विरेतइन्विरेतइषण्यन्त्यानुषगिषंस्तोतृभ्यआभर ६ तवत्येअग्ने
अर्चयोमहिव्राधन्तवाजिनः । येपत्वभिःशफानांव्रजाभुरन्तगोनामिषंस्तोतृभ्य
आभर ७ नवानोअग्नआभरस्तोतृभ्यःसुक्षितीरिषः । तेस्यामयआनृचुस्त्वादू-
तासोदमेदमइषंस्तोतृभ्यआभर ८ उभेसुश्चन्द्रसर्पिषोदर्वीश्रीणीषआसनि । उ-

तोनउत्पूर्याउक्थेषुंशवसस्पतइषंस्तोतृभ्यआभर ९ एवाँअग्निमंजुर्यमुर्गीर्भिर्य-
ज्ञेभिरानुषक् । दर्धदस्मेसुवीर्यमुतत्यदाश्वश्व्यमिषंस्तोतृभ्यआभर १०॥२३॥

सखायो दशेष आत्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

७ सखायःसंवःसम्यञ्चमिषंस्तोमंचाग्नये । वर्षिष्ठायक्षितीनामूर्जोनप्त्रेसह-
स्वते १ कुत्राचिद्यस्यसमृतौरण्वानरोनृषदने । अर्हन्तश्चिद्यमिन्धतेसंजनयन्ति
जन्तवः २ संयदिषोवनामहेसंहव्यामानुषाणाम् । उतद्युम्नस्यशवसऋतस्य
रश्मिमाददे ३ सःस्माकृणोतिकेतुमानक्तंचिद्दूरआसते । पावकोयद्वनस्पतीन्प्रस्मा
मिनात्यजरः ४ अवस्मयस्यवेषणेस्वेदंपथिषुजुह्वति । अभीमहस्वजेन्यंभूमापृष्ठे-
वरुरुहुः ५॥२४॥यंमर्त्यःपुरुस्पृहंविदद्विश्वस्यधायसे । प्रस्वादनंपितूनामस्ततातिं

चिदायवे ६ सहिष्मा धन्वाक्षितं दाता नदात्या पशुः । हिरिश्मश्रुः शुचिदन्नृभुरानि-
भृष्टतविषिः ७ शुचिः ष्मयस्मा अत्रिवत्प्रस्वधितीव रीयते । सुषूरसूतमाता क्रा-
णायदानशे भगम् ८ आयस्ते सर्पिरासुतेऽग्ने शमस्ति धायसे । ऐषु द्युम्नमुतश्रव
आचित्तं मर्त्येषुधाः ९ इति चिन्मन्युमध्रिजस्त्वादातमापशुं ददे । आदग्ने अपृण-
तोऽत्रिः सासह्याद्दस्यूनिषः सासह्यान्नॄन् १० ॥ २५ ॥

त्वामग्ने सप्तेष आत्रेयोग्निर्जगती ।

८ त्वामग्न ऋतायवः समीधिरे प्रत्नं प्रत्नास ऊतये सहस्कृत । पुरुश्चन्द्रं यजतं विश्व-
धायसं दमूनसं गृहपतिं वरेण्यम् १ त्वामग्ने अतिथिं पूर्व्यं विशः शोचिष्केशं गृहपतिं
निषेदिरे । बृहत्केतुं पुरुरूपं धनस्पृतं सुशर्माणं स्ववसं जरद्विषम् २ त्वामग्ने मानुषी-

रीळतेविशोहोत्राविदुर्विविंचिरत्नुधातमम् । गुहासन्तंसुभगविश्वदर्शतंतुविष्व-
णसंसुयजंघृतश्रियम् ३ त्वामंग्नेधर्णसिंविश्वधांवयंगीर्भिर्गृणन्तोनमसोपसेदिम ।
सनोंजुषस्वसमिधानोअंङ्गिरोदेवोमर्तस्ययशसासुदीतिभिः ४ त्वमंग्नेपुरुरूपो
विशेविशेवयोदधासिप्रत्नथांपुरुष्टुत । पुरूण्यन्नासहंसाविराजसित्विषिःसातेंति-
त्विषाणस्यनाधृषे ५ त्वामंग्नेसमिधानंयंविष्ठचदेवादूतंचंक्रिरेहव्यवाहंनम् ।
उरुज्रयंसंघृतयोनिमाहुतंत्वेषंचक्षुर्दधिरेचोदयन्मंति ६ त्वामंग्नेप्रदिवआहुतंघृतैः
सुम्नायवःसुषमिधासमींधिरे । सवावृधानओषधीभिरुक्षितो ३ऽभिज्रयांसिपार्थि-
वाविर्तिष्ठसे ७ ॥ २६ ॥ इति शाकल्कसंहितायां तृतीयाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥
इति तृतीयाष्टकः समाप्तः ॥ ३ ॥

चिदायवे ६ सहिष्मायन्वाक्षितंदातानदात्यापशुः । हिरिश्मश्रुःशुचिदन्नृभुरनि-
भृष्टतविषिः ७ शुचिःष्मयस्माअत्रिवत्प्रस्वधितीवरीयते । सुषूरसूतमाताक्रा-
णायदानशेभगम् ८ आयस्तेसर्पिरासुतेऽग्नेशमस्तिधायसे । ऐषुद्युम्नमुतश्रव
आचित्तंमर्त्येषुधाः ९ इतिचिन्मन्युमध्रिजस्त्वादातमापशुंददे । आदग्नेअपृण-
तोऽत्रिःसासह्याद्दस्यूनिषःसासह्यान्नॄन् १० ॥ २५ ॥

त्वामग्ने सप्तेष आत्रेयोऽग्निर्जगती ।

८ त्वामग्नऋतायवःसमीधिरेप्रत्नंप्रत्नासऊतयेसहस्कृत । पुरुश्चन्द्रंयजतंविश्व-
धायसंदमूनसंगृहपतिंवरेण्यम् १ त्वामग्नेअतिथिंपूर्व्यंविशःशोचिष्केशंगृहपतिं
निषेदिरे । बृहत्केतुंपुरुरूपंधनस्पृतंसुशर्माणंस्ववसंजरद्विषम् २ त्वामग्नेमानुषी-

रीळतेविशोहोत्राविदुंविविचिरत्नधातमम् । गुहासन्तंसुभगविश्वदर्शतंतुविष्व-
णसंसुयजंघृतश्रियम् ३ त्वामंग्नेधर्णसिंविश्वधावयंगीर्भिर्गृणन्तोनमसोपसेदिम ।
सनोजुषस्वसमिधानोअंङ्गिरोदेवोमर्तस्ययशसासुदीतिभिः ४ त्वमंग्नेपुरुरूपो
विशेविंशेवयोदधासिप्रत्नथापुरुष्टुत । पुरूण्यन्नासहंसाविराजसित्विषिःसातेति-
त्विषाणस्यनाधृषे ५ त्वामंग्नेसमिधानंयविष्ठ्यदेवादूतंचक्रिरेहव्यवाहनम् ।
उरुज्रयंसंघृतयोनिमाहुतंत्वेषंचक्षुर्दधिरेचोदयन्मति ६ त्वामंग्नेप्रदिवआहुतंघृतैः
सुम्नायवःसुषमिधासमीधिरे । सवावृधानओषधीभिरुक्षितोऽभिज्रयांसिपार्थि-
वावितिष्ठसे ७ ॥ २६ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां तृतीयाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥
इति तृतीयाष्टकः समाप्तः ॥ ३ ॥

त्वामग्नेगयोन्त्यापञ्चम्योपङ्क्ती अग्न ओजिष्ठमन्त्या चतुर्थ्यौ च जनस्य पद्सुतंभरो जागतं भाग्नये चन्तो गाय-
त्रंत्वग्निस्तोयेनमवेधसेप आङ्गिरसोधरुणो बृहत्पूरुः पङ्क्तंद्वायजः मातर्मृक्तवाहाद्वितोभ्यवस्थावत्रिगाय-
त्र्यावनुष्टुभौ विराड्रूपायमग्नेचतुष्कं श्रयस्वन्तः पङ्क्तंदमनुष्वत्ससः प्रविश्वसामान्त्रिश्वसामाग्नेद्युम्नोविश्व-
चर्षणिरग्नेत्वं गौपायना लौपायना वा बन्धुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्चैकचाद्वैपदमच्छावोनववसूयव आ-
नुष्टुभमग्ने गायत्रमन्त्या वैश्वदेव्यन त्वंतापत्रैवृष्ण पौरुकुत्स्यौ द्वौभ्यरुणस्त्रसदस्यूराजानौ भारतश्चाश्वमेधो-
न्त्यास्तिस्रोनुष्टुभो नात्मात्मनेदघादितिसर्वास्त्वत्रिकेचिदन्त्यैन्द्राग्नी समिद्धोविश्ववाराग्नेयी त्रिष्टुब्जगती-
त्रिष्टुबनुष्टुप्त्रायश्यौष्ट्यर्यमाप्त्रोनागौरिवीतिः शाक्त्यएन्द्रमुशनायदौशनसोवापादः कस्यवभुर्ऋणंचयो-
प्यत्रराजास्तुवइन्द्रोरथायसप्तोनावस्युरत्रिर्भौतिकौत्स्यौशनसौवापादौपरैन्द्राकौत्स्यदर्दद्वादशगातुः ।

त्वामग्ने सप्त गय आत्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्यापञ्चम्योपङ्क्ती ।

१ ॐम् त्वाम॑ग्ने ह॒विष्म॑न्तो दे॒वं मर्ता॑स ईळते । मन्ये॑ त्वा जा॒तवे॑दसं॒ स ह॒व्या व॑-
क्ष्यानु॒षक् १ अ॒ग्निर्होता॑ दा॒स्व॑तः॒ क्षय॑स्य वृ॒क्तब॑र्हिषः । सं य॒ज्ञास॒श्चर॑न्ति॒ यं सं वाजा॑-

सःश्रवस्यवः २ उतस्मयंशिशुंयथानवंजनिष्टारणी । धर्तारंमानुषीणांविशामग्निंस्वध्वरम् ३ उतस्मदुर्गृभीयसेपुत्रोनह्वार्याणाम् । पुरूयोदग्धासिवनाग्नेपशुर्नयवसे ४ अधस्मयस्यार्चयःसम्यक्संयन्तिधूमिनः । यदीमहत्रितोदिव्युपध्मातेवधमंतिशिशीतेध्मातरीयथा ५ तवाहमग्नऊतिभिर्मित्रस्यचप्रशस्तिभिः । द्वेषोयुतोनदुरितातुर्यामर्त्यानाम् ६ तंनोअग्नेअभीनरोरयिंसहस्वआभर । सक्षेपयत्सपोषयद्भुवद्वाजस्यसातयउतैधिपृत्सुनोवृधे ७ ॥ १ ॥

अग्न ओजिष्ठं सप्त गय आत्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्याचतुर्थी पङ्क्तिः ।

१० अग्नओजिष्ठमाभरद्युम्नमस्मभ्यमध्रिगो । प्रनोरायापरीणसारत्सिवाजायपन्थाम् १ त्वंनोअग्नेअद्भुतक्रत्वादक्षस्यमंहना । त्वेअसुर्यमारुहत्क्राणामित्रोनयज्ञियः २ त्वंनोअग्नएषांगयंपुष्टिंचवर्धय । येस्तोमेभिःप्रसूरयोनरोमघा-

रायः ३ केतेअग्नेरिपवेबन्धनासःकेपायवःसनिषन्तद्युमन्तः । केधासिमग्नेअनृ-
तस्यपान्तिकआसंतोवचसःसन्तिगोपाः ४ सखायस्तेविषुणाअग्नएतेशिवासः
सन्तोअशिवाअभूवन् । अधूर्षतस्वयमेतेवचोभिर्ऋजूयतेवृजिनानिब्रुवन्तः ५
यस्तेअग्नेनमसायज्ञमीट्टऋतंसपात्यरुषस्यवृष्णः । तस्यक्षयःपृथुरासाधुरेतुप्रस-
र्स्राणस्यनहुषस्यशेषः ६ ॥ ४ ॥

अर्चन्तः षट् सुतंभर आत्रेयोग्निर्गायत्री ।

१३ अर्चन्तस्त्वाहवामहेऽर्चन्तःसमिधीमहि । अग्नेअर्चन्तऊतये १ अग्नेः
स्तोमंमनामहेसिध्रमद्यदिविस्पृशः । देवस्यद्रविणस्यवः २ अग्निर्जुषतनोगिरो
होतायोमानुषेष्वा । सयक्षद्दैव्यंजनम् ३ त्वमग्नेसप्रथाअसिजुष्टोहोतावरेण्यः ।

त्वयांय॒ज्ञंवित॑न्वते ४ त्वाम॑ग्नेवा॒जसा॑तम॒ंविप्रा॑वर्धन्ति॒सुष्टु॑तम् । सनो॑रास्वसु॒वी-
र्य॑म् ५ अग्ने॑ने॒मिर॒राँइ॑वदे॒वांस्त्वंप॑रि॒भूर॑सि । आराध॑श्चि॒त्रमृ॑ञ्जसे ६ ॥ ५ ॥

अग्निं स्तोमेन पद् सुतंभर आत्रेयोऽग्निर्गायत्री ।

१४ अ॒ग्निंस्तोमे॑नबोधयसमिधा॒नोअम॑र्त्यम् । ह॒व्यादे॒वेषु॑नोदधत् १ तम॑-
ध्व॒रेष्वी॑ळतेदे॒वंमर्ता॒अम॑र्त्यम् । यजि॑ष्ठ॒मानु॑षे॒जने॑ २ तंहि॒शश्व॑न्त॒ईळ॑तेस्रु॒चादे॒वं
घृ॑त॒श्चुता॑ । अ॒ग्निंह॒व्याय॒वोळ्ह॑वे ३ अ॒ग्निर्जा॒तोअ॑रोचत॒घ्नन्दस्यू॒ञ्ज्योति॑षा॒तमः॑ ।
अवि॑न्द॒द्गाअ॒पःस्वः॑ ४ अ॒ग्निमी॒ळेन्यं॑क॒विंघृ॒तपृ॑ष्ठंसपर्यत । वेतु॑मेशृ॒णव॒द्धव॑म् ५
अ॒ग्निंघृ॒तेन॑वावृधु॒स्तोमे॑भिर्वि॒श्वच॑र्षणिम् । स्वा॒धीभि॑र्वच॒स्युभिः॑ ६ ॥ ६ ॥ इति
शाकलकसंहितायां पञ्चमे मण्डले प्रथमोऽनुवाकः ॥ १ ॥

प्र वेधसे पञ्च धरुण आङ्गिरसोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१५ प्रवे॒धसे॑क॒वये॒वेद्या॑य॒गिरं॑भरेय॒शसे॑पू॒र्व्याय॑ । घृ॒तप्र॑स॒त्तोअसु॑रःसु॒शेवो॑रा॒यो ध॒र्ताध॒रुणो॒वस्वो॑अ॒ग्निः १ ऋ॒तेन॑ऋ॒तंध॒रुणं॑धारयन्तय॒ज्ञस्य॑शा॒केप॑र॒मेव्यो॑मन् । दि॒वोधर्म॒न्धरु॑णेसे॒दुषो॒नॄञ्जा॒तैरजा॑ताँअ॒भिये॑नन॒क्षुः २ अं॒हो॒युव॑स्त॒न्व॑स्तन्वते॒वि वयो॑म॒हद्दु॒ष्टरं॑पू॒र्व्याय॑ । सस॒ंवतो॒नव॑जातस्तुतुर्या॒त्सि॒हंनक्रु॒द्धम॒भित॒ःपरि॑ष्ठुः ३ मा॒तेव॒यद्भर॑सेपप्रथा॒नोजनं॑जनं॒धाय॑से॒चक्ष॑सेच । वयो॑वयोजरसे॒यद्दधा॑नः॒परि॒त्मना॒विषु॑रूपोजिगासि ४ वाजो॒नुते॒शव॑सस्पा॒त्वन्त॑मु॒रुंदोघं॑ध॒रुणं॑देवरा॒यः । प॒दंन ता॒युर्गुहा॒दधा॑नोम॒होरा॒येचि॒तय॒न्नत्रि॑मस्पः ५ ॥ ७ ॥

बृहत्पञ्च पूरुरात्रेयोऽग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पाङ्क्तिः ।

१६ बृ॒हद्वयो॒हिभा॒नवेऽर्चा॑दे॒वाया॒ग्नये॑ । यंमि॒त्रंनप्रश॑स्तिभि॒र्मर्ता॑सोदधि॒रेपु॒रः १

सहिद्युभिर्जनानांहोतादक्षस्यबाह्वोः । विहव्यमग्निरानुषग्भगोनवारमृण्वति २ अस्यस्तोमेमघोनःसख्येवृद्धशोचिषः । विश्वायस्मिन्तुविष्वणिसमर्येशुष्ममादधुः ३ अधाह्यग्नएषांसुवीर्यस्यमंहना । तमिद्यह्वंनरोदसीपरिश्रवोबभूवतुः ४ नूनएहिवार्यमग्नेगृणानआभर । येवयंयेचसूरयःस्वस्तिधामहेसचोतैधिपृत्सुनोवृधे ५ ॥ ८ ॥

आ यज्ञैः पञ्च पूरुरात्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

१७ आयज्ञैर्देवमर्त्यइत्थातव्यांसमूतये । अग्निंकृतेस्वध्वरेपूरुरीळीतावसे १ अस्याहिस्वयशस्तरआसाविधर्मन्मन्यसे । तंनाकंचित्रशोचिषंमन्द्रंपरोमनीषया २ अस्यवासाउअर्चिषायआयुक्ततुजागिरा । दिवोनयस्यरेतसाबृहच्छोचन्त्यर्चयः ३ अस्यक्रत्वाविचेतसोदस्मस्यवसुरथआ । अधाविश्वासुहव्योऽग्निर्विक्षु

प्रशंस्यते ४ नूनमिद्धिवार्यमासासंचन्तसूरयः । ऊर्जोनपादभिष्टयेपाहिशग्धि स्वस्तयंउतैधिपृत्सुनोवृधे ५ ॥ ९ ॥

प्रातः पञ्च द्वितो मृक्तवाहा आत्रेयोग्निरनुष्टुप्। अन्त्या पङ्क्तिः ।

१८ प्रातरग्निःपुरुप्रियोविशःस्तवेतातिथिः । विश्वानियोअमर्त्योहव्यामर्तेषु रण्यति १ द्विताययमृक्तवाहसेस्वस्यदक्षस्यमंहना । इन्दुंसधत्तआनुषक्स्तोताचित्ते अमर्त्य २ तंवोदीर्घायुशोचिषंगिराहुवेमघोनाम् । अरिष्टोयेषांरथोव्यश्वदावन्नीयते ३ चित्रावायेषुदीधितिरासन्नुक्थापान्तिये । स्तीर्णंबर्हिःस्वर्णरेश्रवांसिदधिरे परि ४ येमेपञ्चाशतंददुरश्वानांसधस्तुति । द्युमदग्नेमहिश्रवोबृहत्कृधिमघोनां नृवदमृतनृणाम् ५ ॥ १० ॥

अभ्यवस्थाः पञ्च वाभ्रिरात्रेयोग्निः। आद्ये गायत्र्यौ। उपान्त्ये अनुष्टुभौ। अन्त्या विराड्रूपा।

१९ अभ्यवस्थाःप्रजायन्तेप्रवव्रेर्वव्रिश्चिकेत। उपस्थेमातुर्विचष्टे १ जुहुरेविचितयन्तोऽनिमिषंनृम्णंपान्ति। आदृळ्हांपुरंविविशुः २ आश्वैत्रेयस्यजन्तवो द्युमद्वर्धन्तकृष्टयः। निष्कग्रीवोबृहदुक्थएनामध्वानवाजयुः ३ प्रियंदुग्धंनकाम्यमजामिजाम्योःसचा। घर्मोनवाजजठरोऽदब्धःशश्वतोदभः ४ क्रीळन्नोरश्मआ भुवःसंभस्मनावायुनावेविदानः। ताअस्यसन्धृषजोनतिग्माःसुसंशितावक्ष्योवक्षणेस्थाः ५ ॥ ११ ॥

यमग्ने चतुष्कं प्रयस्वन्तोत्रयोग्निरनुष्टुप्। अन्त्या पङ्क्तिः।

२० यमग्नेवाजसातमत्वंचिन्मन्यसेरयिम्। तंनोगीर्भिःश्रवाय्यंदेवत्रापनयायुजम् १ येअग्नेनेरयन्तितेवृद्धाउग्रस्यशवसः। अपद्वेषोअपह्वरोऽन्यव्रतस्यसश्चि-

रे २ होतारंत्वावृणीमहेऽग्नेदक्षंस्यसाधनम् । यज्ञेपुपूर्व्यंगिराप्रयंस्वन्तोहवामहे ३ इत्थायथातऊतयेसहंसावन्दिवेदिवे । रायऋतायंसुक्रतोगोभिः ष्यामसधमादोवीरैःस्यामसधमादः ४ ॥ १२ ॥

मनुष्वच्चतुष्कं सप्तात्रेयोग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

२१ मनुष्वत्त्वानिधीमहिमनुष्वत्समिधीमहि । अग्नेमनुष्वदंङ्गिरोदेवान्देवयतेयंज १ त्वंहिमानुषेजनेऽग्नेसुप्रीतइध्यसे । स्रुचंस्त्वायन्त्यानुषक्सुजातसर्पिरासुते २ त्वांविश्वेसजोषसोदेवासोदूतमंक्रत । सपर्यन्तंस्त्वाकवेयज्ञेषुदेवमीळते ३ देवंवोदेवयज्ययाग्निमीळीतमर्त्यः । समिद्धःशुक्रदीदिह्यृतस्ययोनिमासदः ससस्ययोनिमासदः ४ ॥ १३ ॥

प्रविश्वसामचतुष्कं विश्वासामात्रेयोऽग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

२२ प्रविंश्वसामन्नत्रिवदर्चापावकशोचिषे । योअध्वरेष्वीड्योहोतामन्द्रतमोविशि १ न्यं१ग्निंजातवेदसंदधातादेवमृत्विजम् । प्रयज्ञएत्वानुषगद्यादेवव्यचस्तमः २ चिकित्विन्मनसंत्वादेवंमर्तासऊतये । वरेण्यस्यतेऽवसइयानासोअमन्महि ३ अग्नेचिकिद्ध्य१स्यनइदंवचःसहस्य । तंत्वासुशिप्रदम्पतेस्तोमैर्वर्धन्त्यत्रयोगीर्भिःशुम्भन्त्यत्रयः ४ ॥ १४ ॥

अग्ने द्युम्नो विश्वचर्षणिरग्निरनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

२३ अग्नेसहन्तमाभरद्युम्नस्यप्रासहारयिम् । विश्वायश्चर्षणीरभ्या३साावाजेषुसासहत् १ तमग्नेपृतनाषहंरयिंसहस्वआभर । त्वंहिसत्योअद्भुतोदातावाजस्यगोमतः २ विश्वेहित्वासजोषसोजनासोवृक्तबर्हिषः । होतारंसद्मसुप्रियंव्य-

न्तिवायींपुरु २ सहिष्मांविश्वचर्षणिरभिमातिसहोदधे । अग्नएषुक्षयेष्वारेवन्नः शुक्रदीदिहिद्युमत्पावकदीदिहि ४ ॥ १५ ॥

अग्ने त्वं चतुष्कं क्रमेण बन्धुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च गौपायना लौपायना वाग्निर्द्विपदा विराट् ।

२४ अग्नेत्वंनोअन्तमउतत्राताशिवोभवावरूथ्यः १ वसुरग्निर्वसुश्रवाअच्छा नक्षिद्युमत्तमंरयिंदाः २ सनोबोधिश्रुधीहवमुरुष्याणोअघायतःसमस्मात् ३ तंत्वाशोचिष्ठदीदिवःसुम्नायनूनमीमहेसखिभ्यः ४ ॥ १६ ॥

अच्छा वो नव वसूयव आत्रेया अग्निरनुष्टुप् ।

२५ अच्छावोअग्निमवसेदेवंगासिसनोवसुः । रासत्पुत्रऋषूणामृतावापर्षतिद्विषः १ सहिसत्योयंपूर्वेचिद्देवासश्चिद्यमीधिरे । होतारंमन्द्रजिह्वमित्सुदीति-

भिर्विभावसुम् २ सनोधीतीवरिष्ठयाश्रेष्ठयाचसुमत्या । अग्नेरायोदिदीहिनः सुवृक्तिभिर्वरेण्य ३ अग्निर्देवेपुराजत्यग्निर्मर्तेष्वाविशन् । अग्निर्नोहव्यवाहं-नोऽग्निंधीभिःसंपर्यत ४ अग्निस्तुविश्रवस्तमंतुविब्रह्माणमुत्तमम् । अतूर्तंश्रावयत्पतिंपुत्रंददातिदाशुषे ५ ॥ १७ ॥ अग्निर्ददातिसत्पतिंसासाहयोयुधानृभिः । अग्निरत्यंरघुष्यदंजेतारमपराजितम् ६ यद्वाहिष्ठंतदग्नयेबृहदर्चविभावसो । महिषीवत्वद्रयिस्त्वद्वाजाउदीरते ७ तवद्युमन्तोअर्चयोग्रावेवोच्यतेबृहत् । उतोतेतन्यतुर्यथास्वानोअर्तत्मनादिवः ८ एवाँअग्निंवसूयवःसहसानंववन्दिम । सनोविश्वाअतिद्विषःपर्षन्नावेवसुक्रतुः ९ ॥ १८ ॥

अथ नव वसूयव आत्रेया अग्निर्गायत्री । अन्त्याया विश्वे देवाः ।

२६ अग्नेपावकरोचिषामन्द्रयादेवजिह्वया । आदेवान्वक्षियक्षिच १ तंत्वा-

घृतस्त्वमिहेचित्रभानोस्वर्दृशम् । देवाँआवीतयेवह २ वीतिहोत्रंत्वाकवेद्युमन्तं समिधीमहि । अग्नेबृहन्तमध्वरे ३ अग्नेविश्वेभिरागहिदेवेभिर्हव्यदातये । होतारंत्वावृणीमहे ४ यजमानायसुन्वतआग्नेसुवीर्यंवह । देवैरासत्सिबर्हिषि ५ ॥ १९ ॥ समिधानःसहस्रजिदग्नेधर्माणिपुष्यसि । देवानांदूतउक्थ्यः ६ न्यग्निंजातवेदसंहोत्रवाहंयविष्ठ्यम् । दधातादेवमृत्विजम् ७ प्रयज्ञएत्वानुष-ग्याद्देवव्यचस्तमः । स्तृणीतबर्हिरासदे ८ एदंमरुतोअश्विनामित्रःसीदन्तुवरु-णः । देवासःसर्वयाविशा ९ ॥ २० ॥

अनस्वन्ता षट् त्र्यरुणस्त्रैवृष्णस्त्रसदस्युश्च पौरुकुत्स्योश्वमेधश्च भारतोग्निर्वाग्निः । अन्त्याया इन्द्राग्नी । आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः । अन्त्यास्तिस्रोनुष्टुभः ।

२७ अनस्वन्तासत्पतिर्मामहेमेगावाचेतिष्ठोअसुरोमघोनः । त्रैवृष्णोअग्ने

दशभिःसहस्रैर्वैश्वानरत्र्यरुणश्चिकेत १ योमेशताचविंशतिंचगोनांहरीचयुक्ता सुधुरादर्दाति । वैश्वानरसुष्टुतोवावृधानोऽग्नेयच्छत्र्यरुणायशर्म २ एवातेअग्ने सुमतिंचकानोनविष्ठायनवमंत्रसदस्युः । योमेगिरस्तुविजातस्यपूर्वीर्युक्तेनाभि त्र्यरुणोगृणाति ३ योमइतिप्रवोचत्यश्वमेधायसूरये । ददहचासनिंयतेददन्मे- धामृतायते ४ यस्यमापरुषाःशतमुद्धर्षयन्त्युक्षणः । अश्वमेधस्यदानाःसोमा इवत्र्याशिरः ५ इन्द्राग्नीशतदाव्न्यश्वमेधेसुवीर्यम् । क्षत्रंधारयतंबृहद्दिविसूर्य- मिवाजरम् ६ ॥ २१ ॥

समिद्धः षड्गश्वारात्रेयोऽग्निः । आद्यातृतीये त्रिष्टुभौ । द्वितीया जगती ।
चतुर्थ्यनुष्टुप् । अन्त्ये गायत्र्यौ ।

२८ समिद्धोअग्निर्दिविशोचिरश्रेत्प्रत्यङ्ङुषसमुर्विया विभाति । एतिप्राची

विश्ववारानमोभिर्देवाँईळानाहविषाघृताची १ समिध्यमानोअमृतस्यराजसि हविष्कृण्वन्तंसचसेस्वस्तये । विश्वंसधत्तेद्रविणंयमिन्वस्यातिथ्यमग्नेनिचधत्त इत्पुरः २ अग्नेशर्धमहतेसौभगायतवद्युम्नान्युत्तमानिसन्तु। संजास्पत्यंसुयममा कृणुष्वशत्रूयतामभितिष्ठामहांसि ३ समिद्धस्यप्रमहसोऽग्नेवन्देतवश्रियम्। वृषभोद्युम्नवाँअसिसमध्वरेष्विध्यसे४ समिद्धोअग्नआहुतदेवान्यक्षिस्वध्वर। त्वंहि हव्यवाळसि ५ आजुहोतादुवस्यताग्निंप्रयत्यध्वरे। वृणीध्वंहव्यवाहनम् ६॥२२॥

इत्येषा पञ्चदश गौरिवीतिः शाक्त्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्। नवम्या द्वितीयार्धस्योशना वा ।

२१ त्र्यर्यमामनुषोदेवताता त्रीरोचनादिव्याधारयन्त । अर्चन्तित्वामरुतःपूतदक्षास्त्वमेषामृषिरिन्द्रासिधीरः १ अनुयदीमरुतोमन्दसानमार्चन्निन्द्रंपपिवांसं सुतस्य । आदत्तवज्रमभियदहिंहन्नपोयह्वीरसृजत्सर्तवाउ २ उतब्रह्माणोमरुतो

मेअस्येन्द्रःसोमस्यसुषुतस्यपेयाः। तद्धित्यमनुपेगाअविन्ददहन्नहिंपपिवाँइन्द्रो अस्य ३। आद्रोदसीवितरंविष्कंभायत्संविव्यानश्चिद्भियसेमृगंकः । जिगर्तिमि-न्द्रोअपजर्गुराणःप्रतिश्वसन्तमवदानवंहन् ४ अधक्रत्वामघवन्तुभ्यंदेवाअनुविश्वे अददुःसोमपेयम् । यत्सूर्यस्यहरितःपतन्तीःपुरःसतीरुपराएतशेकः ५ ॥ २३ ॥
नवयदस्यनवतिंचभोगान्त्साकंवज्रेणमघवाविवृश्चत् । अर्चन्तीन्द्रंमरुतःसधस्थे त्रैष्टुभेनवचसाबाधतद्याम् ६ सखासख्येअपचत्तूयमग्निरस्यक्रत्वामहिषात्रीशतानि । त्रीसाकमिन्द्रोमनुषःसरांसिसुतंपिबद्वृत्रहत्यायसोमम् ७ त्रीयच्छतामहिषाणामघोमास्त्रीसरांसिमघवासोम्यापाः । कारंनविश्वेअह्वन्तदेवाभरमिन्द्राय यदहिंजघान ८ उशनायत्सहस्यैरयातंगृहमिन्द्रजूजुवानेभिरश्वैः । वन्वानोअ-

त्रंसुरथंययाथुकुत्सेनदेवैरवनोर्हशुष्णंम् ९ प्रान्यच्चक्रमंवृहः सूर्यस्यकुत्सायान्यद्व-
रिवोयातवेऽकः । अनासोदस्यूँरमृणोवधेनानिदुर्योणआवृण ङ्मृध्रवाचः १०॥२४॥
स्तोमासस्त्वागौरिवीतेरवर्धन्नरंन्धयोवैदथिनायपिप्रुम् । आत्वामृजिश्वासख्याय
चक्रेपचंन्पक्तीरपिबःसोममंस्य ११ नवंग्वासःसुतसोमासइन्द्रंदशंग्वासोअभ्यर्च-
न्त्यर्कैः । गव्यंचिदूर्वमंपिधानंवन्तंतंचिन्नरःशशमानाअपंव्रन् १२ कुथोनुते
परिचराणिविद्वान्वीर्यामघवन्याचकर्थ । याचोनुनव्याकृणवंःशविष्ठप्रेदुतातेवि-
दथेषुब्रवाम १३ एताविश्वाचकृवाँइन्द्रभूर्यपरीतोजनुषावीर्येण । याचिन्नुवंज्रि-
न्कृणवोदधृष्वान्नतेवर्ताताविष्याअस्तितस्याः १४ इन्द्रब्रह्मक्रियमाणाजुषस्वया
तेशविष्ठनव्याअकर्म । वस्त्रेवभद्रासुकृतावसूयूरथंनधीरःस्वपाअतक्षम् १५॥२५॥

: ऋस्य पञ्चदश बभ्रुरात्रेय इन्द्र ऋणंचयश्च त्रिष्टुप् ।

३० क॒१स्यवी॒रःकोअ॑पश्य॒दिन्द्रं॑सु॒खर॑थ॒मीय॑मान॒ंहरि॑भ्याम् । योरा॒याव॒ज्री सु॒तसो॑ममि॒च्छन्तदोको॒गन्ता॑पुरुहू॒तऊ॒ती १ अवा॑चचक्षंप॒दम॑स्यस॒स्वरु॒ग्रंनि॑धा॒तुरन्वा॑यमि॒च्छन् । अपृ॑च्छम॒न्याँउ॒तते॑मआहु॒रिन्द्रं॒नरो॑बुबु॒धा॒नाअ॑शेम २ प्रनु॒वयं॑ सु॒तेयाते॑कृ॒तानीन्द्र॒ब्रवा॑म॒यानि॑नो॒जुजो॑षः । वेद॒दवि॑द्वाञ्छृ॒णव॑च्चवि॒द्वान्वह॑ते॒ऽयं म॒घवा॒सर्वसेनः ३ स्थि॒रंमनं॑श्चकृषे जा॒तइन्द्र॒वेषीदेको॑यु॒धये॒भूय॑सश्चित् । अश्मा॑नं चि॒च्छव॑सादि॒द्युतो॒विवि॒दोगवा॑मू॒र्वमु॒स्रिया॑णाम् ४ प॒रोयत्त्वंप॑र॒मआ॒जनि॑ष्ठाः परा॒वति॒श्रुत्यं॒नाम॒बिभ्र॑त् । अत॑श्चि॒दिन्द्रा॑दभयन्तदे॒वाविश्वा॑अ॒पोअ॑जयद्दा॒सप॑त्नीः ५ ॥ २६ ॥ तुभ्येदे॒तेम॒रुतः॑सु॒शेवा॒अर्च॑न्त्य॒र्कंसु॒न्वन्त्यन्धः॑ । अहि॑मोहा॒-

नमपआशयानंप्रमायाभिर्मायिनैसक्षादिन्द्रः ६ विषूमृधोजनुषादानामिन्वन्नहू-
न्गवांमघवन्त्संचकानः। अत्रादासस्यनमुचेःशिरोयदवर्तयोमनवेगातुमिच्छन् ७
युजंहिमामकृथाआदिदिन्द्रशिरोदासस्यनमुचेर्मथायन् । अश्मानंचित्स्वर्यं१व-
र्तमानंप्रचक्रियेवरोदसीमरुद्भ्यः ८ स्त्रियोहिदासआयुधानिचक्रेकिंमाकरन्नबला
अस्यसेनाः । अन्तर्ह्यख्यदुभेअस्यधेनेअथोपप्रैद्युधयेदस्युमिन्द्रः ९ समत्रगावो-
ऽभितोऽनवन्तेहेहवत्सैर्वियुतायदासन् । संताइन्द्रोअसृजदस्यशाकैर्यदींसोमासः
सुषुताअमन्दन् । १० ॥ २७ ॥ यदींसोमाबभ्रुधूताअमन्दन्नरोरवीद्वृषभःसादे-
नेषु । पुरंदरःपपिवाँइन्द्रोअस्यपुनर्गवामददादुस्त्रियाणाम् ११ भद्रमिदंरुशमा
अग्नेअक्रन्गवांचत्वारिददतःसहस्रा । ऋणंचयस्यप्रयतामघानिप्रत्यग्रभीष्मनृ-

तंमस्यनृणाम् १२ सुपेशसंमावसृजन्त्यस्तंगवांसहस्रैरुशमासोअग्ने । तीव्रा इन्द्रममसन्दुःसुतासोऽक्तोव्युंष्टौपरितक्म्यायाः १३ औच्छत्सारात्रीपरितक्म्या याँऋणंचयेराजनिरुशमानाम्। अत्योनवाजीरघुरज्यमानोबभ्रुश्चत्वार्यसनत्सहस्रा १४ चतुःसहस्रंगव्यस्यपश्वःप्रत्यंग्रभीष्मरुशमेष्वग्ने । घर्मश्चित्तप्तःप्रवृजे यआसीदयस्मयस्तम्वादामविप्राः १५ ॥ २८ ॥

इन्द्रो रथाय त्रयोदशावस्युरात्रेय इन्द्रस्त्रिष्टुप्। अष्टम्यास्तृतीयपादस्य कुत्सो वा।
तस्या एव चतुर्थपादस्योशना वा । नवम्याः कुत्सश्च ।

३१ इन्द्रोरथायप्रवतंकृणोतियमध्यस्थान्मघवावाजयन्तम्। यूथेवपश्वोव्युनोतिगोपाअरिष्टोयातिप्रथमःसिषासन् १ आप्रद्रवहरिवोमाविवेनःपिशङ्गरातेअ-

भिर्नः सचस्व । नहि त्वदिन्द्र वस्यो अन्यदस्त्यमेनांश्चिज्जनिवतश्चकर्थ २ उदत्तहः सहस आजनिष्ट देदिष्ट इन्द्र इन्द्रियाणि विश्वा । प्राचोदयत्सुदुघा वव्रे अन्तर्वि ज्योतिषा संववृत्वत्तमोऽवः ३ अनवस्ते रथमश्वाय तक्षन्त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम् । ब्रह्माण इन्द्रं महयन्तो अर्कैरवर्धयन्नहये हन्तवा उ ४ वृष्णे यत्ते वृषणो अर्कमर्चानिन्द्र ग्रावाणो अदितिः सजोषाः । अनश्वासो ये पवयोऽरथा इन्द्रेषिता अभ्यवर्तन्त दस्यून् ५ ॥ २१ ॥ प्र ते पूर्वाणि करणानि वोचं प्र नूतना मघवन्या चकर्थ । शक्तीवो यद्विभरा रोदसी उभे जयन्नपो मनवे दानुचित्राः ६ तदिन्नु ते करणं दस्म विप्राहिं यद्घ्नन्नोजो अत्रामिमीथाः । शुष्णस्य चित्परि माया अगृभ्णाः प्रपित्वं यन्नप दस्यूँरसेधः ७ त्वमपो यदवे तुर्वशायारमयः सुदुघाः पार इन्द्र । उग्रमयातमवहो ह कुत्सं सं ह यद्वा-

मुशनारन्तदेवाः ८ इन्द्राकुत्सावहमानारथेनावामत्याअपिकर्णेवहन्तु । निःषीमद्भ्योधमथोनिःषधस्थान्मघोनोहृदोवरथस्तमांसि ९ वातस्ययुक्तान्त्सुयुजश्चिदश्वान्कविश्चिदेषोअजगन्नवस्युः । विश्वेतेअत्रमरुतःसखायइन्द्रब्रह्माणितविषीमवर्धन् १० ॥ २० ॥ सूरश्चिद्रथंपरितक्म्यायांपूर्वंकरदुपरंजूजुवांसम् । भरच्चक्रमेतशःसंरिणातिपुरोदधत्सनिष्यतिक्रतुंनः ११ आयंजनाअभिचक्षेजगामेन्द्रःसखायंसुतसोममिच्छन् । वदन्ग्रावाववेदिंभ्रियातेयस्यजीरमध्वर्यवश्चरन्ति १२ येचाकनन्तचाकनन्तनूतेमर्ताअमृतमोतेअंहआरन् । वावन्धियज्यूँरुततेषुधेह्योजोजनेषुयेषुतेस्याम १३ ॥ २१ ॥

अदर्दर्द्वादश गातुरात्रेय इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३२ अदर्दरुत्समसृजोविखानित्वमर्णवान्बद्बधानाँअरम्णाः । महान्तमिन्द्र

पर्वतंवियद्वःसृजोविधाराअवदानवंहन् १ त्वमुत्साँऋतुभिर्बद्बधानाँअरंहऊधः पर्वतस्यवज्रिन्। अहिंचिदुग्रप्रयुतंशयानंजघन्वाँइन्द्रतविषीमधत्थाः २ त्यस्यचिन्महतोनिर्मृगस्यवधर्जघानतविषीभिरिन्द्रः। यएकइदप्रतिर्मन्यमानआदस्माद्न्योअजनिष्टतव्यान् ३ त्यंचिदेषांस्वधयामदन्तंमिहोनपातंसुवृधंतमोगाम्। वृषप्रभर्मादानवस्यभामंवज्रेणवज्रीनिजघानशुष्णम् ४ त्यंचिदस्यक्रतुभिर्निषत्तममर्मणोविददिदस्यमर्म। यदींसुक्षत्रप्रभृतामदस्ययुयुत्सन्तंतमसिहर्म्येधाः ५ त्यंचिदित्थाकत्पयंशयानमसूर्येतमसिवावृधानम्। तंचिन्मन्दानोवृषभःसुतस्योच्चैरिन्द्रोअपगूर्याजघान ६ ॥ ३२ ॥ उदयदिन्द्रोमहतेदानवायवधर्यमिष्टसहोअप्रतीतम्। यदींवज्रस्यप्रभृतौददाभविश्वस्यजन्तोरधमंचकार ७ त्यंचि-

वर्धीमघ्नुपंशपानमसिन्वंवृभंमघाद्दम । अपावमत्रंमहताववधेननिर्दुर्योणआवृ-
णङ्मृध्रवाचम् ८ कोअस्यशुष्मंतविषीवरातएकोधनाभरतेअप्रतीतः । इमेचिं-
दस्यज्रयसोनुदेवीइन्द्रस्यौजसोभियसाजिहाते ९ न्यस्मैदेवीस्वधितिर्जिहीतइ-
न्द्रायगातुरुशतीवयेमे । संयदोजोयुवतेविश्वमाभिरनुस्वधाव्नेक्षितयोनमन्त १०
एकंनुत्वासत्पतिंपाञ्चजन्यंजातंशृणोमियशसंजनेषु । तंमेजगृभ्रआशसोनविष्ठं
दोषावस्तोर्हवमानासइन्द्रम् ११ एवाहित्वामृतुथायातयन्तंमघाविप्रेभ्योददतंशृ-
णोमि । किंतेब्रह्माणोगृहतेसखायोयेत्वायानिदधुःकाममिन्द्र १२ ॥ २३ ॥

इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टके प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ इति पञ्चमे मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

माहिदशप्राजापत्यःसंवरणोजातशत्रुंनवत्रिष्टुबन्तंयस्तेष्टौभभूवसुराङ्गिरसःपङ्क्तंसआगमत्पङ्क्तीयाजगतीसंभानुनापञ्चाविरूरोरानुष्टुभंयादिन्द्रपङ्क्तमायाहिनवउष्णिगाद्यन्त्यानुष्टुम्मध्येचसासौरीतदादीतिहासःस्तुतिकर्मत्वादत्रिरेवदेवःकोनुविंशतिर्वैश्वदेवंवैतत्पौळश्याद्यतिजगत्यावन्त्यैकपदामशंतमादृन्यूनैकादशरीर्व्याधनेवरुणूनैतयोरूपान्त्यैकपदातंप्रत्नथापञ्चोनाकाश्यपोवत्सारोन्येचऋषयोत्रदृष्टलिङ्गाद्वित्रिष्टुबन्तांवेदाएकादशसदापृणोहयोष्टौमतिक्षत्रोन्त्योदृचोदेवपत्नीस्तवोन्त्यात्रिष्टुब्द्वितीयाच ॥

माहि दश संवरणः प्राजापत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

३३ ॐम् माहिमहेतवसेदीध्येनूनिन्द्रायेत्थातवसेअतव्यान्। योअस्मैसुमतिंवाजसातौस्तुतोजनेसमर्यश्चिकेत १ सत्वंनइन्द्राधियसानोअर्कैर्हरीणांवृषन्योक्त्रमश्रेः। याइत्थामघवन्ननुजोषंवक्षोअभिप्रार्यःसक्षिजनान् २ नतेतइन्द्राभ्य१स्मदृष्वायुक्तासोअब्रह्मतायदसन्। तिष्ठारथमधितंवज्रहस्तारश्मिंदेवयमसेस्वश्वः

३ पुरूयत्तंइन्द्रसन्त्युक्थागवेंचकर्थोर्वरासुयुध्यंन् । ततक्षेसूर्यंथत्रिदोकेसिस्वेवृ-
पासमत्सुंदासस्यनामंचित् ४ वयंतेतंइन्द्रयेचनरःशर्धोजज्ञानायाताश्वरथाः ।
आस्माजंगम्यादहिशुष्मसत्वाभगोनहव्यःप्रभृथेपुचारुः ५ ॥ १ ॥ पपृक्षेण्यंमि-
न्द्रत्वेह्योजोनृम्णानिचनृतमानोअमर्तः । सनएनींवसवानोरयिंदाःप्रार्यःस्तुषेतु-
विमघस्यदानंम् ६ एवानइन्द्रोतिभिरवपाहिगृणतःशूरकारून् । उतत्वचंददतो
वाजसातौपिप्रीहिमध्वःसुषुतस्यचारोः ७ उतत्येमापौरुकुत्स्यस्यसूरेस्त्रसदस्यो-
हिरणिनोरराणाः । वहन्तुमादशश्येतासोअस्यगैरिक्षितस्यक्रतुभिर्नुसश्चे ८ उत
त्येमामारुताश्वस्यशोणाःक्रत्वामघासोविदथस्यरातौ।सहस्रामेच्यवतानोददान
आनूकमर्योवपुषेनार्चत् ९ उतत्येमाध्वन्यस्यजुष्टालक्ष्मण्यस्यसुरुचोयतानाः ।
मह्नारायःसंवरणस्यऋषेर्व्रजंनगावःप्रयताअपिग्मन् १० ॥ २ ॥

अजातशत्रुं नव संवरणः प्राजापत्य इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

३४ अजातशत्रुमजरास्वर्वत्यनुस्वधामिताद्स्ममीयते । सुनोतनपचतब्रह्मवाहसेपुरुष्टुतायप्रतरंदधातन १ आयःसोमेनजठरमपिप्रतामन्दतमघवामध्वोअन्धसः । यदींमृगायहन्तवेमहावधःसहस्रभृष्टिमुशनावधंयमत् २ योअस्मैघ्रंसउतवायऊधनिसोमंसुनोतिभवतिद्युमाँअह । अपापशक्रस्ततनुष्टिमूहतितनूशुभ्रंमघवायःकवासखः ३ यस्यावधीत्पितरंयस्यमातरंयस्यशक्रोभ्रातरंनातईषते । वेतीद्वस्यप्रयतायतंकरोनकिल्बिषादीषतेवस्वआकरः ४ नपञ्चभिर्दशभिर्वष्ट्यारभंनासुन्वतासचतेपुष्यताचन । जिनातिवेदमुयाहन्तिवाधुनिरादेवयुंभजतिगोमतिव्रजे ५ ॥ ३ ॥ वित्वक्षणःसमृतौचक्रमासजोऽसुन्वतोविषुणःसुन्वतोवृधः । इन्द्रोविश्वस्यदमिताविभीषणोयथावशंनयतिदासमार्यः ६ समींपः-

णेरंजतिभोजनंमुपेविदाशुषेभजातिसूनरंवसु । दुर्गेचनध्रियतेविश्वआपुरुजनो
योअस्यतविषीमचुक्रुधत् ७ संयज्जनौसुधनौविश्वशर्धसावबेदिन्द्रोमघवागोषु
शुभ्रिषु । युजंह्यन्यमकृतप्रवेपन्युदींगव्यंसृजतेसत्वभिर्धुनिः ८ सहस्रसामा-
ग्निवेशिंगृणीषेशत्रिमग्नउपमांकेतुमर्यः । तस्माआपःसंयतःपीपयन्ततस्मिन्क्ष-
त्रममवत्त्वेषमस्तु १ ॥ ४ ॥

यस्तेष्टौ प्रभूवसुराङ्गिरस इन्द्रोनुष्टुप्। अन्त्या पङ्क्तिः ।

३५ यस्तेसाधिष्ठोऽवसइन्द्रक्रतुष्टमाभर। अस्मभ्यंचर्षणीसहंसस्निंवाजेषुदुष्टरम् १ यदिन्द्रतेचतस्रोयच्छूरसन्तितिस्रः । यद्वापञ्चक्षितीनामवस्तत्सुनआभर २ आतेऽवोवरेण्यंवृषंतमस्यहूमहे। वृषजूतिर्हिजज्ञिषआभूभिरिन्द्रतुर्वणिः ३ वृषाह्यसिराधसेजज्ञिषेवृष्णितेशवः । स्वक्षत्रंतेधृषन्मनःसत्राहमिन्द्रपौंस्यम् ४ त्वं

तमिन्द्रमर्त्यममित्रयन्तमद्रिवः । सर्वरथाशतक्रतोनियाहिशवसस्पते ५ ॥ ५ ॥ त्वामिद्वृत्रहन्तमजनासोवृक्तबर्हिषः । उग्रंपूर्वीषुपूर्व्यंहवन्तेवाजसातये ६ अस्माकमिन्द्रदुष्टरंपुरोयावानमाजिषु । सयावानंधनेधनेवाजयन्तमवारथम् ७अस्माकमिन्द्रेहिनोरथमवापुरंध्या । वयंशविष्ठवार्यंदिविश्रवोदधीमहिदिविस्तोमंमनामहे ८ ॥ ६ ॥

..स आ गमत्पट् प्रभूवसुराङ्गिरस इन्द्रस्त्रिष्टुप् । तृतीया जगती ।

३६ सआगमदिन्द्रोयोवसूनांचिकेतदातुंदामनोरयीणाम् । धन्वचरोनवंसगस्तृषाणश्चकमानःपिबतुदुग्धमंशुम् १ आतेहनूहरिवःशूरशिप्रेरुहत्सोमोनपर्वतस्यपृष्ठे । अनुत्वाराजन्नर्वतोनहिन्वन्गीर्भिर्मदेमपुरुहूतविश्वे २ चक्रंनवृत्तंपुरुहूतवेपतेमनोभियामेअमतेरिदद्रिवः । रथादधित्वाजरितासदावृधकुविन्नुस्तो-

पन्मघवन्पुरूवसुः ३ एषग्रावेवजरितातइन्द्रेयर्तिवाचंबृहदाशुषाणः । प्रसव्येनं मघवन्यंसिरायःप्रदक्षिणिद्धरिवोमाविवेनः ४ वृषात्वावृषणंवर्धतुद्यौर्वृषावृषभ्यां वहसेहरिभ्याम् । सनोवृषावृषरथःसुशिप्रवृषक्रतोवृषावज्रिन्भरेधाः ५ योरोहितौवाजिनौवाजिनीवान्त्रिभिःशतैःसचमानावदिष्ट । यूनेसमस्मैक्षितयोनमन्तांश्रुतरथायमरुतोदुवोया ६ ॥ ७ ॥

सं भानुना पञ्चात्रिरिन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३७ संभानुनायततेसूर्यस्याजुह्वानोघृतपृष्ठःस्वञ्चाः । तस्माअमृध्राउषसोव्युच्छान्यइन्द्रायसुनवामेत्याह १ समिद्धाग्निर्वनवत्स्तीर्णबर्हिर्युक्तग्रावासुतसोमोजराते । ग्रावाणोयस्येषिरंवदन्त्ययदध्वर्युर्हविषावसिन्धुम् २ वधूरियंपतिमिच्छन्त्येतियईवहातेमहिषीमिषिराम् । आस्यश्रवस्याद्रथआचघोषात्पुरूसहस्रापरि

रिवर्तयाते ३ नसराजांव्यथतेयस्मिन्निन्द्रंस्तीव्रंसोमंपिबतिगोसखायम् । आस-
त्वनैरजंतिहन्तिवृत्रंक्षेतिक्षितीःसुभगोनामपुष्यन् ४ पुष्यात्क्षेमेअभियोगेभवा-
त्युभेवृतौसंयतीसंजयाति । प्रियःसूर्येप्रियोअग्नाभवातियइन्द्रायसुतसोमोददा-
शत् ५ ॥ ८ ॥

उरोष्टः पश्चात्रिरिन्द्रोनुष्टुप् ।

३८ उरोष्टइन्द्रराधसोविभ्वीरातिःशतक्रतो । अधानोविश्वचर्षणेद्युम्नासुक्षत्र
मंहय १ यदीमिन्द्रश्रवाय्यमिषंशविष्ठदधिषे । पप्रथेदीर्घश्रुत्तमंहिरण्यवर्णदुष्ट-
रम् २ शुष्मासोयेतेअद्रिवोमेहनाकेतसापः । उभादेवावभिष्टयेदिवश्चग्मश्च
राजथः ३ उतोनोअस्यकस्यचिद्दक्षस्यतववृत्रहन् । अस्मभ्यंनृम्णमाभरास्म-

भ्यंनृमणस्यसे ४ नूतंआभिरभिष्टिभिस्तवशर्मंञ्छतक्रतो । इन्द्रस्यामंसुगोपाः शूरस्यामंसुगोपाः ५ ॥ ९ ॥

यदिन्द्र पञ्चात्रिरिन्द्रोनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

३१ यदिन्द्रचित्रमेहनास्तित्वादातमद्रिवः । राधस्तन्नोंविदद्वसउभयाहस्त्या भंर १ यन्मन्यंसेवरेण्यमिन्द्रंद्युक्षंतदाभंर । विद्यामतस्यंतेवयमकूपारस्यदावनें २ यत्तेदित्सुप्रराध्यंमनोअस्तिंश्रुतंबृहत् । तेनंदृह्ळाचिंदद्रिवआवाजंदर्षि सातये ३ मंहिष्ठंवोमघोनांराजांनंचर्षणीनाम् । इन्द्रमुपप्रशंस्तयेपूर्वीभिंर्जुजुषेगिरंः ४ अस्माइत्काव्यंवचंउक्थमिन्द्रांयशंस्यंम् । तस्माउब्रह्मवाहसेगिरों वर्धन्त्यत्रंयोगिरंःशुम्भन्त्यत्रंयः ५ ॥ १० ॥

आ याहि नवार्त्रिः । आद्यानां चतुर्णामिन्द्रः । पञ्चम्याः सूर्यः । शिष्टानामत्रिः ।

आद्यास्तिस्र उष्णिहः । पञ्चमीनवम्यावनुष्टुभौ । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

४० आयाह्यद्रिंभिःसुतंसोमंसोमपतेपिब । वृषंन्निन्द्रवृषंभिर्वृत्रहन्तम १ वृषा ग्रावावृषामदोवृषासोमोअयंसुतः । वृषंन्निन्द्रवृषंभिर्वृत्रहन्तम २ वृषांत्वावृषंणं हुवेवज्रिंञ्चित्राभिंरूतिभिंः । वृषंन्निन्द्रवृषंभिर्वृत्रहन्तम ३ ऋजीषीवज्रीवृषभ- स्तुराषाट्छुष्मीराजांवृत्रहासोमपावां । युक्त्वाहरिभ्यामुपंयासदर्वाङ्माध्यंदिने सवंनेमत्सादिन्द्रः ४ यत्त्वांसूर्यस्वंर्भानुस्तमसाविंध्यदासुरः । अक्षेत्रविद्यथांमुग्धो भुवंनान्यदीधयुः ५ ॥ ११ ॥ स्वंर्भानोरधयदिंन्द्रमायाअवोदिवोवर्तमानाअवा- हंन् । गूळ्हंसूर्यंतमसापंव्रतेनतुरीयेंणब्रह्मंणाविन्ददत्रिंः ६ मामामिमंतवसन्तं- मत्रइरस्याद्रुग्धोभियसानिगारीत् । त्वंमित्रोअंसिसत्यराधास्तौमेहावंतंवरुणश्च

राजा ७ ग्राव्णोब्रह्मायुयुजानःसपर्यन्कीरिणादेवान्नमसोपशिक्षन् । अत्रिःसूर्यस्यदिविचक्षुराधात्स्वर्भानोरपमायाअघुक्षत् ८ यंवैसूर्यंस्वर्भानुस्तमसाविध्यदासुरः । अत्रयस्तमन्वविन्दन्नह्यन्येअशक्नुवन् ९ ॥ १२ ॥

को नु विंशतिरात्रिर्विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । षोडशीसप्तदश्यावतिजगत्यौ । अन्त्यैकपदा ।

४१ कोनुवांमित्रावरुणावृतायन्दिवोवांमहःपार्थिवस्यवादे । ऋतस्यवासदसित्रासीथांनोयज्ञायतेवापशुषोनवाजान् १ तेनोमित्रोवरुणोअर्यमायुरिन्द्रऋभुक्षामरुतोजुषन्त । नमोभिर्वायेदधतेसुवृक्तिंस्तोमंरुद्रायमीळ्हुषेसजोषाः २ आवांयेष्ठाश्विनाहुवध्यैवातस्यपत्मन्रथ्यस्यपुष्टौ । उतवादिवोअसुरायमन्मप्रान्धांसीवयज्यवेभरध्वम् ३ प्रसक्षणोदिव्यःकण्वहोतात्रितोदिवःसजोषावातोअग्निः । पूषाभगःप्रभृथेविश्वभोजाआजिंनजग्मुराश्वश्वतमाः ४ प्रवोरयिंयुक्ताश्वंभरध्वंरा-

यएषेऽवंसेदधीतधीः। सुशेवएवैरौशिजस्यहोतायेवएवांमरुतस्तुराणाम् ५॥१३॥ प्रवोवायुंरथयुजंकृणुध्वंप्रदेवंविप्रंपनितारमर्कैः। इषुध्यवऋतसापःपुरंधीर्वस्वीर्नो अत्रपत्नीराधियेधुः ६ उपवएषेवन्द्येभिःशूषैःप्रयह्वीदिवश्चितयद्भिरर्कैः। उषा-सानक्ताविदुषीवविश्वमाहावहतोमर्त्यायज्ञम् ७ अभिवोअर्चेपोष्यावतोनॄन्वा-स्तोष्पतिंत्वष्टारंरराणः। धन्यासजोषाधिषणानमोभिर्वनस्पतीरोषधीरायएषे ८ तुजेनस्तनेपर्वताःसन्तुस्वैतवोयेवसवोनवीराः। पनितआप्त्योयजतःसदानोव-र्धान्नःशंसंनर्योअभिष्टौ ९ वृष्णोअस्तोषिभूम्यस्यगर्भंत्रितोनपातमपांसुवृक्ति। गृणीतेअग्निरेतरीनशूषैःशोचिष्केशोनिरिणातिवना १०॥१४॥ कथामहेरुद्रि-यायब्रवामकद्रायेचिकितुषेभगाय। आपओषधीरुतनोऽवन्तुद्यौर्वनागिरयोवृक्ष-केशाः ११ शृणोतुनऊर्जांपतिर्गिरःसनभस्तरीयाँइषिरःपरिज्मा। शृण्वन्त्वापः

पुरोनशुभ्राःपरिस्रुचोंववृहाणस्याद्रेः १२ विदाचिन्नुमंहान्तोयेवएवाब्रवांमदस्मा
वार्यंदधानाः। वयंश्चनसुभ्वं१आवयन्तिक्षुभामर्तमनुंयतंवधस्नैः १३ आदैव्यानि
पार्थिवानिजन्मापश्चाच्छासुमंखायवोचम् । वर्धन्तांद्यावोगिरंश्चन्द्राग्राउदावर्ध-
न्तामभियाताअर्णाः १४ पदेपंदेमेजरिमानिधायिवरूत्रीवाशक्रायापायुभिश्च।
सिषक्तुमातामहीरसानस्मंत्सूरिभिर्ऋजुहस्तंऋजुवनिः १५ ॥ १५॥ कथादा-
शेमनमंसासुदानूनेवयामरुतोअच्छोक्तौप्रश्रवसोमरुतोअच्छोक्तौ । मानोऽहि-
र्बुध्न्योरिषेधादस्माकंभूदुपमातिवनिः १६ इतिचिन्नुप्रजायैपशुमत्यैदेवासोवनंते
मर्त्योवआदेवासोवनतेमर्त्योवः।अत्राशिवांतन्वोधासिमस्याजरांचिन्मेनिर्ऋति-
र्जग्रसीत १७ तांवोदेवाःसुमतिमूर्जयन्तीमिषंमश्यामवसवःशसागोः । सानः
सुदानुर्मृळयन्तीदेवीप्रतिद्रवन्तीसुवितायगम्याः१८अभिनइळायूथस्यमातास्म-

न॒दीभि॑रु॒र्वशी॑वागृणातु । उ॒र्वशी॑वाबृह॒द्दि॒वा गृ॑णा॒नाभ्यू॒र्ण्वा॒ना प्र॑भृ॒थस्या॒योः १९ सिप॑क्तुनऊ॒र्जव्य॑स्यपु॒ष्टेः २० ॥ १६ ॥

प्र शंतमाष्टादशात्रिर्विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । एकादश्या रुद्रः । उपान्त्यैकपदा ।

४२ प्रशंत॑मा॒वरु॑णं॒दीधि॑ती॒गीर्मि॒त्रंभग॒मदि॑तिंनू॒नम॑श्याः । पृष॑द्यो॒निः पञ्च॑हो॑ता शृणो॒त्वतू॑र्तपन्था॒ असु॑रोमयो॒भुः १ प्रति॑मे॒स्तोम॒मदि॑तिर्जगृभ्यात्सू॒नुंनमा॒ता हृद्यं॑सु॒शेव॑म् । ब्रह्म॑प्रि॒यंदे॒वहि॑तं॒यदस्त्य॒हंमि॒त्रेवरु॑णे॒यन्म॑यो॒भु २ उदी॑रयक॒वित॑मंकवी॒नामु॒नत्ते॑न॒मभि॒मध्वा॑घृ॒तेन॑ । सनो॒वसू॑नि॒प्रय॑ता॒हि॒तानि॑च॒न्द्राणि॑दे॒वःस॑वि॒तासु॑वाति ३ समि॑न्द्र॒णो॒मन॑सानेषि॒गोभिः॒संसू॒रिभि॑र्हरिवः॒संस्व॒स्ति । संब्रह्म॑णादे॒वहि॑तं॒यदस्ति॒संदे॒वानां॑सुम॒त्याय॒ज्ञिया॑नाम् ४ दे॒वोभगः॑सवि॒ता॒रा॒योअंश॒ इन्द्रो॑वृ॒त्रस्य॑सं॒जितो॒धना॑नाम् । ऋ॒भु॒क्षावाज॑उ॒तवा॒पुर॑न्धि॒रव॑न्तुनो॒अमृ॑तासस्तु-

रासः ५ ॥ १७ ॥ मरुत्वतोअप्रतीतस्यजिष्णोरजूर्यतःप्रब्रवामाकृतानि । नते
पूर्वेमघवन्नापरासोनवीर्यं१नूतनःकश्चनाप ६ उपस्तुहिप्रथमंरत्नधेयंबृहस्पतिंस-
नितारंधनानाम् । यःशंसतेस्तुवतेशम्भविष्ठःपुरूवसुरागमज्जोहुवानम् ७
तवोतिभिःसचमानाअरिष्टाबृहस्पतेमघवानःसुवीराः । येअश्वदाउतवासन्तिगो-
दायेवस्त्रदाःसुभगास्तेषुरायः ८ विसर्माणंकृणुहिवित्तमेषांयेभुञ्जतेअपृणन्तोन
उक्थैः । अपव्रतान्प्रसवेवावृधानान्ब्रह्मद्विषःसूर्याद्यावयस्व ९ यओहतेर-
क्षसोदेववीतावचक्रेभिस्तंमरुतोनियात । योवःशमींशशमानस्यनिन्दात्तुच्छ्या-
न्कामान्करतेसिष्विदानः १० ॥ १८ ॥ तमुष्टुहियःस्विषुःसुधन्वायो
विश्वस्यक्षयतिभेषजस्य । यक्ष्वामहेसौमनसायरुद्रंनमोभिर्देवमसुरंदुवस्य ११
दमूनसोअपसोयेसुहस्तावृष्णःपत्नीर्नद्योविभ्वतष्टाः । सरस्वतीबृहद्दिवोत-

राकादंशस्यन्तीर्वरिवस्यन्तुशुभ्राः १२ प्रसूमहेसुंशरणायमेधांगिरंभरेनव्यं-
सींजायमानाम् । यआंहनादुहितुर्वक्षणांसुरूपामिंनानोअकृणोदिदंनः १३
प्रसुष्टुतिःस्तनयंन्तंरुवन्तंमिळस्पतिंजरितर्नूनमंश्याः । योअंब्दिमाँउंदनिमाँइ-
यर्तिप्रविद्युतारोदंसीउक्षमांणः १४ एषस्तोमोमारुतंशर्धोअच्छांरुद्रस्यंसूनूँयुव-
न्यूँरुदंश्याः । कामोंरायेहंवतेमास्वस्त्युपंस्तुहिपृषंदश्वाँअयासंः १५ प्रैषःस्तोमंः
पृथिवीमन्तरिक्षंवनस्पतींरोषंधीरायेअंश्याः । देवोदेंवःसुहवोंभूतुमह्यंमानोंमाता
पृथिवीदुर्मतौधात् १६ उरौदेंवाअनिबाधेस्यांम १७ समश्विनोरवंसानूतंने-
नमयोभुवासुप्रणीतीगमेम । आनोंरयिंवहतमोतवीरानाविश्वान्यमृतासौभं-
गानि १८ ॥ ११ ॥

आ धेनवः सप्तदशाभिर्विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । उपान्त्यैकपदा ।

४३ आधेनवःपयसातूर्ण्यर्थाअमर्धन्तीरुपनोयन्तुमध्वा । महोरायेबृहतीःसप्तविप्रोमयोभुवोजरिताजोहवीति १ आसुष्टुतीनमसावर्तयध्यैद्यावावाजायपृथिवीअमृध्रे । पितामातामधुवचाःसुहस्ताभरेभरेनोयशसावविष्टाम् २ अध्वर्यवश्चकृवांसोमधूनिप्रवायवेभरतचारुशुक्रम् । होतेवनःप्रथमःपाह्यस्यदेवमध्वोरिमातेमदाय ३ दशक्षिपोयुञ्जतेबाहूअद्रिंसोमस्ययाशमितारासुहस्ता । मध्वोरसंसुगभस्तिगिरिष्ठांचनिश्चदद्दुहेशुक्रमंशुः ४ असावितेजुजुषाणायसोमःक्रत्वेदक्षायबृहतेमदाय । हरीरथेसुधुरायोगेअर्वागिन्द्रप्रियाकृणुहिहूयमानः ५ ॥ २० ॥ आनोमहीमरमतिंसजोषाग्नांदेवींनमसारातहव्याम् । मधोर्मदायबृहतीमृतज्ञामाग्नेवहपथिभिर्देवयानैः ६ अञ्जन्तियंप्रथयन्तोनविप्रावपावन्तंना-

ग्निनातपन्तः । पितुर्नपुत्रउपसिप्रेष्ठआघर्मोअग्निमृतयंन्नसादि ७ अच्छांमही
बृहतीशंतमागीर्दूतोनगन्त्वश्विनाहुवध्यै । मयोभुवासरथायांतमर्वाग्गन्तंनिधिं
धुरंमाणिर्ननाभिम् ८ प्रतव्यंसोनमंउक्तिंतुरस्याहंपूष्णउतवायोरंदिक्षि । या
राधसाचोदितारामतीनांयावाजंस्यद्राविणोदाउतत्मन् ९ आनामंभिर्मरुतोवक्षि
विश्वानारूपेभिर्जातवेदोहुवानः । यज्ञंगिरोजरितुःसुष्टुतिंचविश्वेगन्तमरुतोविश्व
ऊती १० ॥ २१ ॥ आनोंदिवोबृहतःपर्वतादासरंस्वतीयजतागंन्तुयज्ञम् । हवं
देवीजुजुषाणाघृताचीशग्मांनोवाचमुशतीशृणोतु ११ आवेधसंनीलपृष्ठंबृह-
न्तंबृहस्पतिंसदनेसादयध्वम् । सादद्योनिंदमआदीदिवांसंहिरण्यवर्णमरुषंसपे-
म १२ आधर्णसिर्बृहद्दिवोरराणोविश्वेभिर्गन्त्वोमंभिर्हुवानः ।ग्नावसानओषधीर-

मंधास्त्रिधातुंशृङ्गोवृषभोवंयोधाः १३ मातुष्पदेपरमेशुक्रआयोर्विपन्यवोरास्पिरा-
सोअग्मन् । सुशेव्यंनमंसारातहव्याःशिशुंमृजन्त्यायवोनवासे १४ बृहद्वयोबृ-
हतेतुभ्यमग्नेधियाजुरोमिथुनासःसचन्त । देवोदेवःसुहवोभूतुमह्यंमानोमातापृ-
थिवीदुर्मतौधात् १५ उरौदेवाअनिबाधेस्याम १६ समश्विनोरवसानूतनेन-
मयोभुवासुप्रणीतीगमेम । आनोरयिंवहतमोतवीरानाविश्वान्यमृतासौ-
भगानि १७ ॥ २२ ॥

तं मन्नथा पञ्चदशावत्सारः काश्यपोन्ये च ऋषयो दृष्टलिङ्गा विश्वे देवा जगती ।
अन्ते त्रिष्टुभौ ।

४४ तंप्रत्नथापूर्वथाविश्वथेमथाज्येष्ठतातिंबर्हिषदंस्वर्विदम् ।प्रतीचीनंवृजनंदो-

हसेगिराशुंजयन्तमनुयासुवर्धसे १ श्रियेसुदृशीरुपरस्या:स्वोर्विरोचमानःककु-
भामचोदते । सुगोपाअसिनदभायसुक्रतोपरोमायाभिर्ऋतआसनामते २ अत्यं
हविःसंचतेसच्चधातुचारिष्टगातुःसहोतासहोभरिः । प्रसस्राणोअनुबर्हिर्वृषाशि-
शुर्मध्येयुवाजरोविस्रुहाहितः ३ प्रवएतेसुयुजोयामन्निष्टयेनीचीरमुष्मैयम्यंऋ-
तावृधः । सुयन्तुभिःसर्वशासैरभीशुभिःक्रिविर्नामानिप्रवणेमुषायति ४ संज-
र्भुराणस्तरुभिःसुतेगृभंवयाकिनंचित्तगर्भासुसुस्वरुः । धारवाकेष्वृजुगाथशोभ-
सेवर्धस्वपत्नीरभिजीवोअध्वरे ५ ॥ २३ ॥ यादृगेवददृशेतादृगुच्यतेसंछायया
दधिरेसिध्रयाप्स्वा । महीमस्मभ्यमुरुषामुरुज्रयोबृहत्सुवीरमनपच्युतंसहः ६
वेत्यग्रुर्जनिवान्वाअतिस्पृधःसमर्यतामनसासूर्यःकविः । घ्रंसंरक्षन्तंपरिविश्वतो

गयंमस्माकंशमैवनत्स्वावसुः ७ ज्यायांसमस्ययतुनंस्यकेतुनंऋपिस्वरंचरति
यासुनामंते । याहश्मिन्धायितमंपस्ययांविदयउंस्वयंवहंतेसोअरंकरत् ८ समु-
द्रमांसामवंतस्थेअग्रिमानरिंष्यतिसवनंयस्मिन्नायंता । अत्रानहार्दिक्रवणस्यरे-
जतेयत्रांमतिर्विंद्यतेपूतबन्धंनी ९ सहिक्षत्रस्यमनसस्यचित्तिंभिरेवावदस्यंयज-
तस्यसध्रैः । अवत्सारस्यस्पृणवामरण्वंभिःशविष्ठंवाजंविदुषांचिदर्ध्यम् १०
॥ २४ ॥ श्येनआसामदितिःकक्ष्योउमदोविश्ववारस्ययजतस्यमायिनः । सम-
न्यमन्यमर्थयन्त्येतवेविदुर्विषाणंपरिपानमन्तिते ११ सदापृणोयंजतोविद्विषोव-
धीद्बाहुवृक्तःश्रुतवित्तर्योवःसचा । उभासवराप्रत्यैतिभातिचयदींगुणंभंजतेसुप्र-
यावभिः १२ सुतंभरोयजमानस्यसत्पतिर्विश्वासामूधःसधियामुदश्चनः । भरं-

ह्वेनूरसंवच्छिश्रियेपर्योऽतुब्रुवाणोअध्यैतिनस्वपन् १३ योजागारतमृचंःकामय-
न्तेयोजागारतमुसामांनियन्ति । योजागारतमयंसोमंआहृतवाहमंस्मिसख्ये
न्योकाः १४ अग्निर्जागारतमृचंःकामयन्तेऽग्निर्जागारतमुसामांनियन्ति। अग्नि-
र्जागारतमयंसोमंआहतवाहमंस्मिसख्येन्योंकाः १५ ॥ २५ ॥ इति शाकल-
कृसंहितायां पञ्चमे मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

विदा एकादश सदापृण आत्रेयो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

४५ विदादिवोविष्यन्नद्रिंमुक्थैरायत्याउषसोअर्चिनोगुः । अपावृतव्रजिनी-
रुत्स्वर्गाद्विदुरोमानुंषीर्देवआवः १ विसूर्योअमतिंनश्रियंसादोर्वाद्गवांमाताजानु-
तीगात्। धन्वर्णसोनद्यं१ःखादोंअर्णाःस्थूणेवसुमिंताहंहतद्यौः २ अस्माउक्थाय

पर्वतस्यगर्भोमहीनांजनुषेपूर्व्याय। विपर्वतोजिहीतसाधतद्यौराविवासन्तोदसय-
न्तभूमं ३ सूक्तेभिर्वोवचोभिर्देवजुष्टैरिन्द्रान्व१ग्नीअवसेहुवध्यै । उक्थेभिर्हिष्मा-
कवयःसुयज्ञाआविवासन्तोमरुतोयजन्ति ४ एतोन्व१द्यसुध्यो३भवामप्रदुच्छुनां
मिनवामावरीयः । आरेद्वेषांसिसनुतर्दधामायामप्राञ्चोयजमानमच्छ ५ ॥२६॥
एताधियंकृणवामासखायोऽपयामाताँऋणुतव्रजंगोः । ययामनुर्विशिशिप्रंजि-
गायययावणिग्वङ्कुरापापुरीषम् ६ अनूनोदत्रहस्तयतोअद्रिरार्चन्येनदशमासोन-
वग्वाः । ऋतंयतीसरमागाअविन्दद्विश्वानिसत्याङ्गिराश्चकार ७ विश्वेअस्याव्यु-
षिमाहिनायाःसंयद्गोभिरङ्गिरसोनवन्त । उत्सआसांपरमेसधस्थऋतस्यपथास-
रमाविदद्गाः ८ आसूर्योयातुसप्ताश्वःक्षेत्रंयदस्योर्विंयादीर्घयाथे । रघुःश्येनःपत-

यदन्धोअच्छायुवाकविर्दीदयद्गोष्ठगच्छंन् ९ आसूर्यौँअरुहच्छुक्रमर्णोऽयुक्तयद्धरि-
तोवीतपृष्ठाः । उद्नाननावमनयन्तधीराआशृण्वतीरापोअर्वागतिष्ठन् १० धियं
वोअप्सुदधिषेस्वर्षांययातरन्दशमासोनवग्वाः । अयाधियास्यामदेवगोपाअया
धियातुतुर्यामात्यंहः ११ ॥ २७ ॥

हयोष्टौ मतिक्षत्र आत्रेयो विश्वे देवा जगती अन्त्ययोर्देवपत्न्यः । द्वितीयान्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४६ हयोनविद्वाँअयुजिस्वयंधुरितांवहामिप्रतरणीमवस्युवम् । नास्यावश्मि
विमुचंनावृतंपुनर्विद्वान्पथःपुरएतऋजुनेषति १ अग्नइन्द्रवरुणामित्रदेवाःशर्धः
प्रयन्तमारुतोतविष्णो । उभानासत्यारुद्रोअधग्नाःपूषाभगःसरस्वतीजुषन्त २
इन्द्राग्नीमित्रावरुणादितिंस्वःपृथिवींद्यांमरुतःपर्वतौँअपः । हुवेविष्णुंपूषणंब्रह्म-

णस्पतिंभगंनुशंसंसवितारमूतये ३ उतनोविष्णुरुतवातोअस्त्रिधोद्रविणोदाउत सोमोमयस्करत् । उतऋभवउतरायेनोअश्विनोतत्वष्टोतविभ्वानुमंसते ४ उत त्यन्नोमारुतंशर्धआगमद्दिविक्षयंयजतंबर्हिरासदे । बृहस्पतिःशर्मपूषोतनोयम-द्वरूथ्यं१वरुणोमित्रोअर्यमा ५ उतत्येनःपर्वतासःसुशस्तयःसुदीतयोनद्य१स्त्राम-णेभुवन् । भगोविभक्ताशवसावसागमदुरुव्यचाअदितिःश्रोतुमेहवम् ६ देवानां पत्नीरुशतीरवन्तुनःप्रावन्तुनस्तुजयेवाजसातये । याःपार्थिवासोयाअपामपिव्रते तानोदेवीःसुहवाःशर्मयच्छत ७ उतग्नाव्यन्तुदेवपत्नीरिन्द्राण्य१ग्नाय्यश्विनीराट् । आरोदसीवरुणानीशृणोतुव्यन्तुदेवीर्यऋतुर्जनीनाम् ८ ॥ २८ ॥ इति शाकल-कसंहितायां चतुर्थाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

प्रयुञ्जतीसप्तप्रतिरथःकद्रुपञ्चप्रतिभानुर्जागतंदेवंवःप्रतिप्रभोन्त्यातृणपाणिर्विश्वस्स्वस्त्यात्रेयःपङ्क्त्यन्त-मग्नेपञ्चोनाचतुर्थ्यैन्द्रवायवीत्रायव्यैकैन्द्रावायव्यौचतस्रोगायत्र्यःपञ्चुष्णिहास्तिस्रोजगत्यस्त्रिष्टुभोवान्त्ये अनुष्टुभौप्रश्यावाश्वःयूनाश्यावाश्वोमारुतंहतत्पाङ्क्तिःषष्ठ्यन्त्येचकोवेदषोळशककुब्बृहत्यनुष्टुप्पुरउष्णि-क्ककुप्सतोबृहत्यौगायत्रीसतोबृहतीककुभौगायत्रीसतोबृहत्यौककुप्सतोबृहतीप्रशर्धायपञ्चोनाजागतमु-पान्त्यात्रिष्टुप्प्रयज्ययोदशान्त्यात्रिष्टुबग्नेनवार्हतंतृतीयासप्तम्यौसतोबृहत्यावारुद्रासोष्टौद्वित्रिष्टुबन्तंत-मुप्रवस्त्रिष्टुबन्तमीळेद्विजगत्यन्तमाग्नेयंचयाकेष्टौकोनागायत्रंश्यावाश्वोत्रवेदद्श्वीतरंतपुरुमीळ्होदाभ्यंरथ-वीतिमरुतश्चदानतुष्टःप्रशशंसबुद्ध्याचतरन्तमहिषींशशीयसींपञ्चम्यनुष्टुब्नवमीसतोबृहत्यृतेननवश्रुतावि-न्मैत्रावरुणंवैतत् ।

प्रयुञ्जती सप्त प्रतिरथ आत्रेयो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१७ ॐम् प्रयुञ्जतीदिवएतिब्रुवाणामहीमातादुहितुर्बोधयन्ती । आविवासन्ती युवतिर्मनीषापितृभ्यआसदनेजोहुवाना १ अजिरासस्तदपईयमानाआतस्थिवां-

सो अमृतस्य नाभिम् । अनन्तास उरवो विश्वतः सीं परि द्यावापृथिवी यन्ति पन्थाः २
उक्षा समुद्रो अरुषः सुपर्णः पूर्वस्य योनिं पितुरा विवेश । मध्ये दिवो निहितः पृश्निर-
श्मा वि चक्रमे रजसस्पात्यन्तौ ३ चत्वार ईं बिभ्रति क्षेमयन्तो दश गर्भं चरसे धापय-
न्ते । त्रिधातवः परमा अस्य गावो दिवश्चरन्ति परि सद्यो अन्तान् ४ इदं वपुर्निवचनं
जनासश्चरन्ति यन्नद्यस्तस्थुरापः । द्वे यदीं बिभृतो मातुरन्ये इहेह जाते यम्या३ सब-
न्धू ५ वि तन्वते धियो अस्मा अपांसि वस्त्रा पुत्राय मातरो वयन्ति । उपप्रक्षे वृषणो
मोदमाना दिवस्पथा वध्वो यन्त्यच्छ ६ तदस्तु मित्रावरुणा तदग्ने शं योरस्मभ्यमि-
दमस्तु शस्तम् । अशीमहि गाधमुत प्रतिष्ठां नमो दिवे बृहते सादनाय ७ ॥ १ ॥

कदु पञ्च प्रतिभानुरात्रेयो विश्वे देवा जगती ।

४८ कदु प्रियाय धाम्ने मनामहे स्वक्षत्राय स्वयशसे महे वयम् । आमेन्यस्य रज-

सोयदभ्रआँअपोवृणानावितनोतिमायिनीं १ ताअंतवयुर्नवीरवक्षणंसमान्या वृतयाविश्वमारजः । अपोअपाचीरपराअपैजतेप्रपूर्वाभिस्तिरतेदेवयुर्जनः २ आग्रावभिरहन्येभिरक्तुभिर्वरिष्ठंवज्रमाजिघर्तिमायिनि । शतंवायस्यप्रचरन्स्वेदमेसंवर्तयन्तोविचवर्तयन्नहा ३ तामस्यरीतिंपरशोरिवप्रत्यनीकमख्यंभुजेअस्यवर्पसः । सचायदिपितुमन्तमिवक्षयंरत्नंदधातिभरहूतयेविशे ४ साजिह्वयाचतुरनीकऋञ्जतेचारुवसानोवरुणोयतन्नरिम् । नतस्यविद्मपुरुषत्वतावयंयतोभगःसवितादातिवार्यम् ५ ॥ २ ॥

देवं वः प्रतिभ्रम आत्रेयो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

४१ देवंवोअद्यसवितारमेषेभगंचरत्नंविभजन्तमायोः । आवांनरापुरुभुजाववृत्यांदिवेदिवेचिदश्विनासखीयन् १ प्रतिप्रयाणमसुरस्यविद्वान्सूक्तैर्देवंसवि-

तारेंदुवस्य । उपंब्रुवीतनमंसाविजानञ्ज्येष्ठंचरतंविभजंन्तमायोः २ अदत्रया दंयतेवार्याणिपूषाभगोअदितिर्वस्तंउस्रः । इन्द्रोविष्णुर्वरुणोमित्रोअग्निरहानि भद्राजंनयन्तदस्माः ३ तन्नोअनर्वासंवितावरूथंतत्सिन्धंवइषयंन्तोअनुंग्मन् । उपयद्वोचेअध्वरस्यहोतारायःस्यामपतंयोवाजंरत्नाः ४ प्रयेवसुभ्यईवदानमोदुर्ये- मित्रेवरुणेसूक्तवांचः । अवैत्वभ्वंकृणुतावरीयोदिवस्पृथिव्योरवंसामदेम ५॥ ३॥

विश्वः पञ्च स्वस्त्यात्रेयो विश्वे देवा अनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

५० विश्वोदेवस्यनेतुर्मर्तोवुरीतसख्यम् । विश्वोरायइषुध्यतिद्युम्नंवृंणीतपु- ष्यसे १ तेतेदेवनेतर्येचेमाँअंनुशसें । तेरायातेह्याइपृचेसचेमहिसचथ्यैः २ अतो नआनृनतिथीनतःपत्नीर्दशस्यत । आरेविश्वंपथेष्ठांद्विषोयुयोतुयूयुविः ३ यत्र वह्निरभिहितोदुद्रवद्द्रोण्यःपशुः । नृमणावीरपस्त्योऽर्णाधीरेवसनिता ४ एषतें

रेभेतारमृग्मभिःशंगुभिः । संगुणेअंस्तुस्तर्यंउग्रःस्तुनोमनामहेदेवस्तुतोमना-
महे १ ॥ ४ ॥

पचे दशमस्य स्कन्दादेषो विश्वे देवाः । भाणकाश्यपो गायत्रः । एकादश्याद्यास्ति-
गातिस्तुपा जगतो वा । अन्ते अनुष्टुभौ । शिष्टा उष्णिहः ।

(१) अग्नेमृतस्यंपीतयेविश्वेभ्रूममभिरागंहि । देवेभिर्हव्यदातये १ ऋतंधीतय
आगंतुमन्त्रंयमाणोअध्वरम् । अग्नेःपिवतजिह्वया २ विप्रेभिर्विप्रसन्त्यप्रातर्या-
वभिरागंहि । देवेभिःसोमपीतये ३ अयंसोमश्चमूसुतोऽमत्रेपरिषिच्यते । प्रिय
इन्द्रायवायवे ४ वायवायाहिवीतयेजुषाणोहव्यदातये । पिबांसुतस्यान्धसो
अभिप्रयः ५ ॥ ५ ॥ इन्द्रश्चवायवेषांसुतानांपीतिमर्हथः । ताञ्जुषेथामरेपसा-
वभिप्रयः ६ सुताइन्द्रायवायवेसोमासोदध्याशिरः । निम्नंनयन्तिसिन्धवो अभि

मर्यः ७ सजूर्विश्वेभिर्देवेभिरश्विभ्यामुषसासजूः । आयाह्यग्नेअत्रिवत्सुतेरण ८ सजूर्मित्रावरुणाभ्यांसजूःसोमेनविष्णुना । आयाह्यग्नेअत्रिवत्सुतेरण ९ सजूरादित्यैर्वसुभिःसजूरिन्द्रेणवायुना । आयाह्यग्नेअत्रिवत्सुतेरण १० ॥ ६ ॥

स्वस्तिनोमिमीतामश्विनाभगःस्वस्तिदेव्यदितिरनर्वणः । स्वस्तिपूषाअसुरोदधातुनः स्वस्तिद्यावापृथिवीसुचेतुना ११ स्वस्तयेवायुमुपब्रवामहैसोमंस्वस्तिभुवनस्ययस्पतिः । वृहस्पतिंसर्वगणंस्वस्तयेस्वस्तयआदित्यासोभवन्तुनः १२ विश्वेदेवानोअद्यास्वस्तयेवैश्वानरोवसुरग्निःस्वस्तये । देवाअवन्त्वृभवःस्वस्तयेस्वस्तिनोरुद्रःपात्वंहसः १३ स्वस्तिमित्रावरुणास्वस्तिपथ्येरेवति । स्वस्तिनइन्द्रश्चाग्निश्चस्वस्तिनोअदितेकृधि १४ स्वस्तिपन्थामनुचरेमसूर्याचन्द्रमसाविव । पुनर्ददताघ्नताजानतासंगमेमहि १५ ॥ ७ ॥

प्र सप्तदश श्यावाश्व आत्रेयो मरुतोऽनुष्टुप्। षष्ठ्यन्त्ये पङ्क्ती।

५२ प्रश्यावाश्वधृष्णुयार्चामरुद्भिर्ऋक्वभिः। येअद्रोघमनुष्वधंश्रवोमदन्ति यज्ञियाः १ तेहिस्थिरस्यशवसःसखायःसन्तिधृष्णुया। तेयामन्नाधृषद्विनस्त्मनापान्तिशश्वतः २ तेस्पन्द्रासोनोक्षणोऽतिष्कन्दन्तिशर्वरीः। मरुतामधामहोदिविक्षमाचमन्महे ३ मरुत्सुवोदधीमहिस्तोमंयज्ञंचधृष्णुया। विश्वेयेमानुषायुगापान्तिमर्त्यंरिषः ४ अर्हन्तोयेसुदानवोनरोअसामिशवसः। प्रयज्ञंयज्ञियेभ्योदिवोअर्चामरुद्भ्यः ५ ॥ ८ ॥ आरुक्मैरायुधानरऋष्वाऋष्टीरसृक्षत। अन्वेनाँअहविद्युतोमरुतोजज्झतीरिवभानुरर्तत्मनादिवः ६ येवावृधन्तपार्थिवायउरावन्तरिक्षआ। वृजनेवानदीनांसधस्थेवामहोदिवः ७ शर्धोमारुतमुच्छंससत्यशवसमृभ्वसम्। उतस्मतेशुभेनरःप्रस्पन्द्रायुजतत्मना ८ उतस्मतेपरुष्ण्या-

मूणाँवसतशुन्ध्यवं: । उतपव्यारथानामद्रिंभिन्दन्त्योजंसा ९ आपंथयोविपं-
थयोऽन्तंस्पथाअनुंपथाः । एतेभिर्मह्यंनामंभिर्यज्ञंविष्टारओहते १० ॥ ३ ॥
अथानरोन्योंहते ऽधानियुतंओहते । अधापारांवताइतिंचित्रारूपाणिदश्यौ ११
छन्दःस्तुभःकुभन्यवउत्समाकीरिणोनृतुः । तेमेकेचिन्नतायवऊमाआसन्दृशि-
त्विषे १२ यऋष्वाऋष्टिविद्युतःकवयःसन्तिवेधसंः । तमृषेमारुतंगणंनमस्या
रमयागिरा १३ अच्छंऋषेमारुतंगणंदानामित्रंनयोषणां । दिवोवाधृष्णवओ-
जंसास्तुताधीभिरिषण्यत १४ नूमंन्वानएषांदेवाँअच्छानवक्षणा । दानासंचेत
सूरिभिर्यामंश्रुतेभिरञ्जिभिः १५ प्रयेमेबन्ध्वेषेगांवोचन्तसूरयःपृश्निंवोचन्तमा-
तरम् । अधापितरंमिष्मिणंरुद्रंवोचन्तशिक्वसः १६ सप्तमेसप्तशाकिनएकंमे-
काशतादंदुः । यमुनायामधिश्रुतमुद्राधोगव्यंमृजेनिराधोअश्व्यंमृजे १७॥१०॥

यथा । स्यन्नाअश्वाइवाध्वनोविमोचनेवियद्वर्तन्तएन्यः ७ आयातमरुतोदिव आन्तरिक्षादमादुत । मावस्थातपरावतः ८ मावोरसानितभाकुभाक्रुमुर्मावः सिन्धुर्निरीरमत् । मावःपरिष्ठात्सरयुःपुरीषिण्यस्मेइत्सुम्नमस्तुवः ९ तंवःशर्धं रथानांत्वेषंगणंमारुतंनव्यसीनाम् । अनुप्रयन्तिवृष्टयः १० ॥ १२ ॥ शर्धंशर्धं वएषांव्रातंव्रातंगणंगणंसुशस्तिभिः । अनुक्रामेमधीतिभिः ११ कस्माअद्यसुजातायरातहव्यायप्रययुः । एनायामेनमरुतः १२ येनतोकायतनयायधान्यं१ बीजंवहध्वेअक्षितम् । अस्मभ्यंतद्धत्तनयद्वईमहेराधोविश्वायुसौभगम् १३ अतीयामनिदस्तिरःस्वस्तिभिर्हित्वावद्यमरातीः।वृष्ट्वीशंयोरापउस्रिभेषजंस्याम मरुतःसह १४ सुदेवःसमहासतिसुवीरोनरोमरुतःसमर्त्यः । यंत्रायध्वेस्याम

ते १५ स्तुहिभोजान्स्तुवतोअस्यथामनिरणन्गावोनयवसे । यतःपूर्वाइवसखीरनुह्वयगिरागृणीहिकामिनः १६ ॥ १३ ॥

प्र शर्धाय पञ्चदश श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो जगती । उपान्त्या त्रिष्टुप् ।

५४ प्रशर्धायमारुतायस्वभानवइमांवाचमनजापर्वतच्युते । घर्मस्तुभेदिवआपृष्ठयज्वनेद्युम्नश्रवसेमहिनृम्णमर्चत १ प्रवोमरुतस्तविषाउदन्यवोवयोवृधोअश्वयुजःपरिज्रयः । संविद्युतादधतिवाशतित्रितःस्वरन्त्यापोऽवनापरिज्रयः २ विद्युन्महसोनरोअश्मदिद्यवोवातत्विषोमरुतःपर्वतच्युतः । अब्दयाचिन्मुहुराह्रादुनीवृतःस्तनयदमारभसाउदोजसः ३ व्यक्तून्रुद्राव्यहानिशिक्वसोव्यन्तरिक्षंविरजांसिधूतयः । वियदज्राँअजथनावईयथाविदुर्गाणिमरुतोनाहरिष्यथ ४ तद्वीर्यंवोमरुतोमहित्वनंदीर्घंततानसूर्योनयोजनम् । एतानयामेअगृभीतशोचि

पोऽनेश्वदांयन्त्ययातनागिरिम् ५ ॥ १४ ॥ अभ्राजिशर्धोमरुतोयदर्णसंमोषंथा
वृक्षंकंपनेवंवेधसः।अधस्मानोअरमंतिंसजोषसश्चक्षुंरिवयन्तमनुंनेषथासुगम् ६
नसजीयतेमरुतोनहंन्यतेनस्रेधतिनव्यथतेनरिष्यति। नास्यरायउपंदस्यन्तिनो-
तयऋषिंवायंराजांनंवासुषूदथ ७ नियुत्वंन्तोग्रामजितोयथानरोऽर्यमणोनमरुतः
कबन्धिनंः। पिन्वन्त्युत्संयदिनासोअस्वरन्व्युंन्दन्तिपृथिवींमध्वोअन्धंसा ८ प्र-
वत्वंतीयंपृथिवीमरुद्भ्यःप्रवत्वंतीद्यौर्भवतिप्रयद्भ्यः। प्रवत्वंतीःपथ्यांअन्तरिक्ष्याः
प्रवत्वंन्तःपर्वताजीरदांनवः ९ यन्मंरुतःसभरसःस्वर्णरःसूर्यउदितेमदंथादिवो
नरः। नवोऽश्वाःश्रथयन्ताहसिस्रंतःसद्योअस्याध्वंनःपारमंश्नुथ १० ॥ १५ ॥
अंसेषुवऋष्टयःपत्सुखादयोवक्षःसुरुक्मामरुतोरथेशुभः। अग्निभ्राजसोविद्युतो
गभंस्त्योःशिप्राःशीर्षसुवितंताहिरण्ययीः ११ तंनाकमर्योअगृभीतशोचिषंरुशा-

त्पिप्पलंमरुतोविधूनुथ । समंच्यन्तवृजनातित्विषन्तयत्स्वरन्तिघोषंवितंतमृता-
यवः १२ युष्मादत्तस्यमरुतोविचेतसोरायःस्यामरथ्योउवयस्वतः । नयोयुच्छ-
तितिष्योउयथादिवो ऽस्मेरारन्तमरुतःसहस्त्रिणम् १३ यूयंरयिंमरुतःस्पार्हवीरं
यूयमृषिमवथसामविप्रम् । यूयमर्वन्तंभरतायवाजंयूयंधत्थराजानंश्रुष्टिम-
न्तम् १४ तद्वोयामिद्रविणंसद्यऊतयोयेनास्व१र्णततनामनूँरभि । इदंसुमेमरु-
तोहर्यतावचोयस्यतरेमतरसाशतंहिमाः १५ ॥ १६ ॥

प्र यज्यवो दश श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

५५ प्रयज्यवोमरुतोभ्राजदृष्टयोबृहद्वयोदधिरेरुक्मवक्षसः । ईयन्तेअश्वैःसु-
यमेभिराशुभिःशुभंयातामनुरथाअवृत्सत १ स्वयंदधिध्वेतविषींयथाविदबृह-
न्महान्तउर्वियाविराजथ । उतान्तरिक्षंममिरेव्योजसाशुभंयातामनुरथाअवृत्स-

त २ साकंजाताःसुभ्वःसाकमुक्षिताः श्रियेचिदाप्रतरंवावृधुर्नरः । विरोकिणः सूर्यस्येवरश्मयःशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ३ आभूषेण्यंवोमरुतोमहित्वनंदिदृक्षेण्यंसूर्यस्येवचक्षणम्। उतोअस्माँअमृतत्वेदधातनशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ४ उदीरयथामरुतःसमुद्रतोयूयंवृष्टिंवर्षयथापुरीषिणः । नवोदस्राउपदस्यन्तिधेनवःशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ५ ॥ १७ ॥ यदश्वान्धूर्षुपृषतीरयुग्ध्वंहिरण्ययान्प्रत्यत्काँअमुग्ध्वम्। विश्वाइत्स्पृधोमरुतोव्यस्यथशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ६ नपर्वतानन्नद्योवरन्तवोयत्राचिध्वंमरुतोगच्छथेदुतत् । उतद्यावापृथिवीयाथनापरिशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ७ यत्पूर्व्यंमरुतोयच्चनूतनंयदुद्यतेवसवोयच्चशस्यते । विश्वस्यतस्यभवथानवेदसःशुभंयातामनुरथाअवृत्सत ८ मृळतनोमरुतोमावधिष्टनास्मभ्यंशर्मबहुलंवियन्तन । अधिस्तोत्रस्यसख्यस्यगातनशुभं

यातामनुरथाअवृत्सत १ यूयमस्मान्नयतवस्योअच्छानिरंहतिभ्योमरुतोगृणा-
नाः । जुषध्वंनोहव्यदातिंयजत्रावयंस्यामपतयोरयीणाम् १० ॥ १८ ॥

अथ नव श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो बृहती । तृतीयासप्तम्यौ सतोबृहत्यौ ।

५६ अग्नेशर्धन्तमागणंपिष्टंरुक्मेभिरञ्जिभिः । विशोअद्यमरुतामवह्वयेदिव-
श्चिद्रोचनादधि १ यथाचिन्मन्यसेहृदातदिन्मेजग्मुराशसः । येतेनेदिष्ठंहव-
नान्यागमन्तान्वर्धभीमसंदृशः २ मीळ्हुष्मतीवपृथिवीपराहतामदन्त्येत्यस्मदा ।
ऋक्षोनवोमरुतःशिमीवाँअमोदुध्रोगौरिवभीमयुः ३ नियेरिणन्त्योजसावृथा
गावोनदुर्धुरः । अश्मानंचित्स्वर्यंपर्वतंगिरिंप्रच्यावयन्तियामभिः ४ उत्तिष्ठ
नूनमेषांस्तोमैःसमुक्षितानाम् । मरुतांपुरुतममपूर्व्यंगवांसर्गमिवह्वये ५ ॥ ११ ॥
युङ्ग्ध्वंह्यरुषीरथेयुङ्ग्ध्वंरथेषुरोहितः । युङ्ग्ध्वंहरीअजिराधुरिवोळ्हवेवहिष्ठाधुरिवोळ्हवे ६

उतस्यवाज्यरुषस्तुविष्वणिरिहस्मधायिदर्शतः । मावोयामेषुमरुतश्चिरंकरत्प्रतं रथेषुचोदत ७ रथंनुमारुतंवयंश्रवस्युमाहुवामहे । आयस्मिन्तस्थौसुरणानि बिभ्रतीसचामरुत्सुरोदसी ८ तंवःशर्धंरथेशुभंत्वेषंपनस्युमाहुवे । यस्मिन्त्सुजातासुभगामहीयतेसचामरुत्सुमीळ्हुषी ९ ॥ २० ॥ इति शाकलकसंहितायां पञ्चमे मण्डले चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

आ रुद्रासोऽष्टौ श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

५७ आरुद्रासइन्द्रवन्तःसजोषसोहिरण्यरथाः सुवितायगन्तन । इयंवोअस्मत्प्रतिहर्यतेमतिस्तृष्णजेनदिवउत्साउदन्यवे १ वाशीमन्तऋष्टिमन्तोमनीषिणःसुधन्वानइषुमन्तोनिषङ्गिणः । स्वश्वाःस्थसुरथाःपृश्निमातरःस्वायुधाम-

रुतोयाथनाशुभम् २ धूनुथद्यांपर्वतान्दाशुषेवसुनिवोवनाजिहतेयामनोभिया ।
कोपयथपृथिवींपृश्निमातरःशुभेयदुग्राःपृषतीरयुग्ध्वम् ३ वातत्विषोमरुतोवर्ष-
निर्णिजोयमाइवसुसदृशःसुपेशसः । पिशङ्गाश्वाअरुणाश्वाअरेपसःप्रत्वक्षसो
महिनाद्यौरिवोरवः ४ पुरुद्रप्साअञ्जिमन्तःसुदानवस्त्वेषसंदृशोअनवभ्रराधसः ।
सुजातासोजनुषारुक्मवक्षसोदिवोअर्काअमृतंनामभेजिरे ५॥ २१ ॥ ऋष्टयोवो
मरुतोअंसयोरधिसहओजोबाह्वोर्वोबलंहितम् ।नृम्णाशीर्षस्वायुधारथेषुवोविश्वा
वःश्रीरधितनूषुपिपिशे ६ गोमदश्वावद्रथवत्सुवीरंचन्द्रवद्राधोमरुतोददानः ।प्रश-
स्तिनःकृणुतरुद्रियासोभक्षीयवोऽवसोदैव्यस्य ७ हयेनरोमरुतोमृळतानस्तुवीम-
घासोअमृताऋतज्ञाः । सत्यश्रुतःकवयोयुवानोबृहद्गिरयोबृहदुक्षमाणाः ८॥२२॥

तम्वष्टो श्यावाश्व आत्रेयो मरुतस्त्रिष्टुप्।

५८ तमुनूनंतविषीमन्तमेषांस्तुषेगणंमारुतंनव्यसीनाम्। यआश्वश्वाअमवद्वहन्तउतेशिरेअमृतस्यस्वराजः १ त्वेषंगणंतवसंखादिहस्तंधुनिव्रतंमायिनंदातिवारम्। मयोभुवोयेअमिताममहित्वावन्दस्वविप्रतुविराधसोनॄन् २ आवोयन्तूदवाहासोअद्यवृष्टिंयेविश्वेमरुतोजुनन्ति। अयंयोअग्निर्मरुतःसमिद्धएतंजुषध्वंकवयोयुवानः ३ यूयंराजानमिर्यंजनायविभ्वतष्टंजनयथायजत्राः। युष्मदेतिमुष्टिहाबाहुजूतोयुष्मत्सदश्वोमरुतःसुवीरः ४ अराइवेदचरमाअहेवप्रप्रजायन्तेअकवामहोभिः। पृश्नेःपुत्राउपमासोरभिष्ठाःस्वयामत्यामरुतःसंमिमिक्षुः ५ यत्प्रायासिष्टपृषतीभिरश्वैर्वीळुपविभिर्मरुतोरथेभिः। क्षोदन्तआपोरिणतेवनान्यवोस्त्रियोवृषभःक्रन्दतुद्यौः ६ प्रथिष्टयामन्पृथिवीचिदेषांभर्तेवगर्भंस्वमिच्छवो

धुः । वातान्ह्यश्वान्धुर्या॑युयुज्रेवर्षंस्वेदंचक्रिरेरुद्रियासः ७ हयेनरोमरुतोमृळतानस्तुवीमघासोअमृताऋतज्ञाः । सत्यश्रुतःकवयोयुवानोबृहद्गिरयोबृहदुक्ष-माणाः ८ ॥ २३ ॥

प्र वोऽग्री श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

५९ प्रवःस्पळक्रन्त्सुवितायंदावनेऽर्चांदिवेप्रपृथिव्याऋतंभरे । उक्षन्तेअश्वान्तरुषन्तआरजोऽनुस्वंभानुंश्रथयन्तेअर्णवैः १ अमादेषांभियसाभूमिरेजतिनौर्नपूर्णाक्षरतिव्यथिर्यती । दूरेदृशोयेचितयन्तएमभिरन्तर्महेविदथेयेतिरेनरः २ गवामिवश्रियसेशृङ्गमुत्तमंसूर्योनचक्षूरजसोविसर्जने । अत्याइवसुभ्व१श्चारवःस्थनमर्याइवश्रियसेचेतथानरः ३ कोवोमहान्तिमहतामुदश्नवत्कस्काव्यामरुतःकोहपौंस्यां । यूयंहभूमिंकिरणंनरेजथप्रयद्भरध्वेसुवितायदावने ४ अश्वाइवेदरुषासः

सर्वन्ववः शूराइवप्रयुधः प्रोतयुयुधुः। मर्याइवसुवृधोवावृधुर्नरः सूर्यस्यचक्षुः प्रमिनन्तिवृष्टिभिः ५ तेअज्येष्ठाअकनिष्ठासउद्भिदोऽमध्यमासोमहसाविवावृधुः । सुजातासोजनुषापृश्निमातरोदिवोमर्याआनोअच्छाजिगातन ६ वयोनयेश्रेणीःपप्तुरोजसान्तान्दिवोबृहतःसानुनस्परि । अश्वासएषामुभयेयथाविदुःप्रपर्वतस्यनभनूँरचुच्यवुः ७ मिमातुद्यौरदितिर्वीतयेनःसंदानुचित्राउषसोयतन्ताम् । आचुच्यवुर्दिव्यंकोशमेतऋषेरुद्रस्यमरुतोगृणानाः ८ ॥ २४ ॥

ईळिष्ठो श्यावाश्व आत्रेयो मरुतो मरुतो वाग्निश्च त्रिष्टुप् । अन्त्ये जगत्यौ ।

६० ईळेअग्निंस्ववसंनमोभिरिहप्रसत्तोविचयत्कृतंनः। रथैरिवप्रभरेवाजयद्भिः प्रदक्षिणिन्मरुतांस्तोममृध्याम् १ आयेतस्थुःपृषतीषुश्रुतासुसुखेषुरुद्रामरुतोर-

केष्ठैकोनविंशतिः श्यावाश्व आत्रेयो गायत्री । पञ्चम्यनुष्टुप् । नवमी सतोबृहती । पञ्चम्यादेश्चतसृणां शशीयसी तरन्तमहिषी । नवम्याः पुरुमीह्ळो वैददश्विः । दशम्यास्तरन्तो वैददश्विः । अन्त्यानां तिसृणां रथवीतिर्दार्भ्यः । शिष्टानां मरुतः ।

६१ केष्ठांनरःश्रेष्ठतमायएकंएकआयय । परमस्याःपरावतः १ क्वं१वोऽश्वाः काऽ३भीशंवःकथंशेककथायय । पृष्ठेसदोनसोर्यमः २ जघनेचोदएषांविसक्थानिनरोयमुः । पुत्रकृथेनजनयः ३ परांवीरासएतनमर्यासोभद्रजानयः । अग्नितपोयथासथ ४ सनत्साश्व्यंपशुमुतगव्यंशतावयम् । श्यावाश्वस्तुताययादोर्वीरायोपबर्बृहत् ५ ॥ २६ ॥ उतत्वास्त्रीशशीयसीपुंसोभवतिवस्यसी । अदेवत्रादराधसः ६ वियाजानातिजसुरिंवितृष्यन्तंविकामिनम् । देवत्राकृणुतेमनः ७

रनाचिदुग्राजिहतेनिवोभियापृथिवीचिद्रेजतेपर्वतश्चित् २ पर्वतश्चिन्महिवृद्धोबिभेतिदिवश्चित्सानुरेजतस्वनेवः। यत्क्रीळथमरुतऋष्टिमन्तआपइवसध्र्यञ्चोधवध्वे ३ वराइवेद्रैवतासोहिरण्यैरभिस्वधाभिस्तन्वःपिपिश्रे। श्रियेश्रेयांसस्तवसोरथेषुसत्रामहांसिचक्रिरेतनूषु ४ अज्येष्ठासोअकनिष्ठासएतेसंभ्रातरोवावृधुःसौभगाय। युवापितास्वपारुद्रएषांसुदुघापृश्निःसुदिनामरुद्भ्यः ५ यदुत्तमेमरुतोमध्यमेवायद्वावमेसुभगासोदिविष्ठ। अतोनोरुद्राउतवान्वस्याग्नेवित्ताद्धविषोयद्यजाम ६ अग्निश्चयन्मरुतोविश्ववेदसोदिवोवहध्वउत्तरादधिष्णुभिः। तेमन्दसानाधुनयोरिशादसोवामंधत्तयजमानायसुन्वते ७ अग्नेमरुद्भिःशुभयद्भिर्ऋक्वभिःसोमंपिबमन्दसानोगणश्रिभिः। पावकेभिर्विश्वमिन्वेभिरायुभिर्वैश्वानरप्रदिवाकेतुनासजूः ८ ॥ २५ ॥

केष्टैकोनविंशतिः श्यावाश्व आत्रेयो गायत्री। पञ्चम्यनुष्टुप्।नवमी सतोबृहती। पञ्चम्यादेः चतसृणां शशीयसी तरन्तमहिषी। नवम्याः पुरुमीळ्हो वैददश्विः। दशम्यास्तरन्तो वैददश्विः। अन्त्यानां तिसृणां रथवीतिर्दार्भ्यः। शिष्टानां मरुतः।

६१ केष्ठानरःश्रेष्ठतमायएकंएकआयय। परमस्याःपरावतः १ क्वं१वोऽश्वाः क्वा३भीशवःकथंशेककथायय। पृष्ठेसदोनसोर्यमः २ जघनेचोदएषांविसक्थानिनरोयमुः। पुत्रकृथेनजनयः ३ परावीरासएतनमर्यासोभद्रजानयः। अग्नितपोयथासथ ४ सनत्साश्व्यंपशुमुतगव्यंशतावयम्। श्यावाश्वस्तुताययादोर्वीरायोपबर्हत् ५ ॥ २६ ॥ उतत्वास्त्रीशशीयसीपुंसोभवतिवस्यसी। अदेवत्रादराधसः ६ वियाजानातिजसुरिंवितृष्यन्तंविकामिनम्। देवत्राकृणुतेमनः ७

उतघानेमोअस्तुतःपुमाँइतिब्रुवेपणिः । सवैरदेयइत्समः ८ उतमेऽरपद्युवति-
मँमन्दुषीप्रतिश्यावायवर्तनिम् । विरोहितापुरुमीळ्हायंयेमतुर्विप्रायदीर्घयशसे ९
योमेधेनूनांशतंवैददश्विर्यथाददत् । तरन्तइवमंहना १० ॥ २७ ॥ यईवहन्त
आशुभिःपिबन्तोमदिरंमधु । अत्रश्रवांसिदधिरे ११ येषांश्रियाधिरोदसीविभ्रा-
जन्तेरथेष्वा । दिविरुक्मइवोपरि १२ युवासमारुतोगणस्त्वेषरथोअनेद्यः । शुभं-
यावाप्रतिष्कुतः १३ कोवेदनूनमेषांयत्रामदन्तिधूतयः । ऋतजाताअरेपसः १४
यूयंमर्तंविपन्यवःप्रणेतारइत्थाधिया । श्रोतारोयामहूतिषु १५ ॥ २८ ॥
तेनोवसूनिकाम्यापुरुश्चन्द्रारिशादसः । आयज्ञियासोववृत्तन १६ एतंमेस्तोमं-
मूर्म्येदार्भ्यायपरावह । गिरोदेविरथीरिव १७ उतमेवोचतादितिसुतसोमेरथ-

वीतौ । नकामोअपवेतिमे १८ एपक्षैतिरथैवीतिर्मघवागोमंतीरनु । पर्वतेष्व-
पश्रितः १९ ॥ २१ ॥

ऋतेन नव श्रुतविदात्रेयो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप्।

६२ ऋतेनंऋतमपिहितंध्रुवंवांसूर्यस्ययत्रविमुचन्त्यश्वान् । दशशतासहतं-
स्थुस्तदेकंदेवानांश्रेष्ठंवपुंषामपश्यम् १ तत्सुवांमित्रावरुणामहित्वमीर्मातस्थु-
षीरहंभिर्दुदुह्रे । विश्वाःपिन्वथःस्वसरस्यधेनाअनुवामेकःपविरावंवर्त २ अधा-
रयतंपृथिवीमुतद्यांमित्रंराजानावरुणामहोभिः । वर्धयतमोषधीःपिन्वंतंगाअव
वृष्टिंसृजतंजीरदानू ३ आवामश्वासःसुयुजोवहन्तुयतरश्मयउपयन्त्वर्वाक् ।
घृतस्यनिर्णिगनुवर्ततेवामुपसिन्धवःप्रदिविक्षरन्ति ४ अनुश्रुताममतिंवर्धदुर्वीव-

हिरिवयंजुपारक्षमाणा । नमस्वन्ताधृतदक्षाधिगर्तेमित्रासाथेवरुणेळास्वन्तः ५
॥ ३० ॥ अक्रविहस्तासुकृतेपरस्पायंत्रासाथेवरुणेळास्वन्तः । राजानाक्षत्रम-
हृणीयमानासहस्रस्थूणंबिभृथःसहद्वौ ६ हिरंण्यनिर्णिगयोअस्यस्थूणाविभ्राज-
तेदिव्यं१श्वाजनीव । भद्रेक्षेत्रेनिमितातिल्विलेवासनेममध्वोअधिगर्त्यस्य ७
हिरंण्यरूपमुषसोव्युंष्टावयःस्थूणमुदितासूर्यस्य । आरोहथोवरुणमित्रगर्तमतश्च-
क्षाथेअदितिंदितिंच ८ यद्वंहिष्ठंनातिविधेसुदानूअच्छिद्रंशर्मभुवनस्यगोपा ।
तेननोमित्रावरुणावविष्टंसिषासन्तोजिगीवांसःस्याम ९ ॥ ३१ ॥ इति शाकल-
कसंहितायां चतुर्थाष्टके तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

ऋतस्यसप्तार्चनानाजागतंवरुणंपङ्क्त्यन्तंतुपश्चिकेतपद्वातहव्यआचिकितानानुष्टुभंतुपाळित्थापश्चयजतः
प्रवोगायत्रंत्रीरोचनाचतुष्कमुरुचक्रिःपुरूरुणागायत्रंत्वानस्तृचंबाहुवृक्तआमित्रऔळिहंयदद्यदशपौर-
आश्विनंतदानुष्टुभंतुकूष्ठमतिनवावस्युःपाङ्क्तमाभातिपश्चात्रिःमातर्यावाणाश्विनौनवसप्तवधिरुपुष्णि-
गादिचतुर्थीत्रिष्टुप्पञ्चानुष्टुभोन्साःपञ्चगर्भस्राविष्णवउपनिपन्महेदशसत्यश्रवाउपस्यंतुपाङ्क्तंद्युतधामान
पञ्जतेपश्चत्रयावाश्वःसावित्रंतुजागतंतत्सवितुर्नवगायत्रमाद्यानुष्टुबच्छंदशात्रिःपार्जन्यमुपाद्यास्तिस्रो
जगत्यउपान्त्यानुष्टुब्ब्रौळित्थातृचंपार्थिवमानुष्टुभंप्रसम्राजेष्टौवारुणामिन्द्राग्नीपळैन्द्राग्नमानुष्टुभंविराट्पू-
र्वान्तंप्रवोनवैवयामरुन्मारुतमतिजागतंबार्हस्पत्योभरद्वाजःषष्ठंमण्डलमपश्यत्त्वंह्यग्नेसप्तोन ।

ऋतस्य सप्तार्चनाना आत्रेयो मित्रावरुणौ जगती ।

६३ ऋतंस्यगोपावधिंतिष्ठथोरथंसत्यंधर्माणापरमेव्योमनि । यमत्रंमित्राव-
रुणावंथोयुवंतस्मैंवृष्टिर्मधुंमत्पिन्वतेदिवः १ सम्राजांवस्यभुवंनस्यराजथोमि-
त्रांवरुणाविदथेंस्वर्दृशा । वृष्टिंवांराधोंअमृतत्वमींमहेद्यावांपृथिवींविचंरन्तित-

न्यर्वः २ सम्राजाउग्रावृषभादिवस्पतीपृथिव्यामित्रावरुणाविचर्षणी । चित्रेभिं-
रभ्रैरुपतिष्ठथोरवंद्यांवर्षयथोअसुरस्यमायया ३ मायावांमित्रावरुणादिविश्रिता
सूर्योज्योतिश्चरतिचित्रमायुधम् । तमभ्रेणवृष्ट्यागूहथोदिविपर्जन्यद्रप्सामधुम-
न्तईरते ४ रथंयुञ्जतेमरुतःशुभेसुखंशूरोनमित्रावरुणागविष्टिषु । रजांसिचित्रा
विचरन्तितन्यवोदिवःसम्राजापयसानउक्षतम् ५ वाचंसुमित्रावरुणाविरावतीं
पर्जन्यश्चित्रांवदतित्विषीमतीम् । अभ्रावसतमरुतःसुमाययाद्यांवर्षयतमरुणा-
मरेपसम् ६ धर्मणामित्रावरुणाविपश्चिताव्रतारक्षेथेअसुरस्यमायया । ऋतेन
विश्वंभुवनंविराजथःसूर्यमाधत्थोदिविचित्र्यंरथम् ७ ॥ १ ॥

वरुणं सप्तार्चनाना आत्रेयो मित्रावरुणावनुष्टुप् । अन्त्या पाङ्क्तिः ।

६४ वरुणंवोरिशादसमृचामित्रंहवामहे । परिव्रजेवबाह्वोर्जगन्वांसास्वर्ण-

रम् १ तावाहवासुचेतुनाप्रयन्तमस्मा अर्चते । शेवंहिजार्यंवांविश्वासुक्षासुजोगुवे २ यन्नूनमश्यांगतिंमित्रस्ययायांपथा । अस्यप्रियस्यशर्मण्यहिंसानस्यसश्चिरे ३ युवाभ्यांमित्रावरुणोपमंधेयामृचा । यद्धक्षयेमघोनांस्तोतॄणांचस्पूर्धसे ४ आनोमित्रसुदीतिभिर्वरुणश्चसधस्थआ । स्वेक्षयेमघोनांसखीनांचवृधसे ५ युवंनोयेपुवरुणक्षत्रंबृहच्चबिभृथः । उरुणोवाजसातयेकृतंरायेस्वस्तये ६ उच्छन्त्यांमेयजतादेवक्षत्रेरुशद्गवि । सुतंसोमंनहस्तिभिरापड्भिर्धावतंनराबिभ्रंतावर्चनानसम् ७ ॥ २ ॥

यश्चिकेत पञ्चात्रहव्य आत्रेयो मित्रावरुणावनुष्टुप् । अन्त्या पङ्क्तिः ।

६५ यश्चिकेतससुक्रतुर्देवत्रासब्रवीतुनः । वरुणोयस्यदर्शतोमित्रोवावनंतेगिरः १ ताहिश्रेष्ठवर्चसाराजानादीर्घश्रुत्तमा । तासत्पतीऋतावृधऋतावानाज-

नेंजने २ तावांमियानोऽवसेपूर्वांउपंब्रुवेसचां । स्वश्वांसःसुचेतुनावाजाँअभिप्र-
दावने ३ मित्रोअंहोश्चिदादुरुक्षयांयगातुंवनते । मित्रस्यहिप्रतूर्वतःसुमतिरस्तिं
विधतः ४ वयंमित्रस्यावंसिस्यामंसप्रथंस्तमे । अनेहसस्त्वोतंयःसत्रावरुंणशे-
षसः ५ युवंमित्रेमंजनंयतंथःसंचनयथः । मामघोनःपरिख्यतंमोअस्माकमृ-
षीणांगोपीथेनंउरुष्यतम् ६ ॥ ३ ॥

आ चिकितान पह्रातहव्य आत्रेयो मित्रावरुणावनुष्टुप् ।

६६ आचिंकितानसुक्रतूंदेवौमंर्तरिशादंसा । वरुंणायऋतपेंशसेदधीतप्रयंसे
महे १ ताहिक्षत्रमविंहुतंसम्यगंसुर्यं१माशाते । अधंव्रतेवमानुंषंस्वं१र्णधांयिद-
र्शतम् २ तावामेषेरथानामुर्वींगव्यूंतिमेषाम् । रातहंव्यस्यसुष्टुतिंदधृक्स्तोमैर्म-
नामहे ३ अधाहिकाव्यांयुवंदक्षंस्यपूर्भिरंद्भुता । निकेतुनाजनांनांचिकेथेंपूतद-

क्षसा ४ तद्दृतंपृथिविबृहच्छ्रवएषऋषीणाम् । ज्रयसानावरंपृथ्वतिक्षरन्तियामभिः ५ आयद्वामीयचक्षसामित्रंवयंचसूरयः । व्यचिष्ठेबहुपाय्येयतेमहिस्वराज्ये ६ ॥ ४ ॥

बळित्था पंच यजत आत्रेयो मित्रावरुणावनुष्टुप् ।

६७ बळित्थादेवनिष्कृतमादित्यायजतंबृहत् । वरुणमित्रार्यमन्वर्षिष्ठंक्षत्रमाशाथे १ आयद्योनिंहिरण्ययंवरुणामित्रसदथः । धर्तारा चर्षणीनांयन्तंसुम्नंरिशादसा २ विश्वेहिविश्ववेदसोवरुणोमित्रोअर्यमा । व्रतापदेवसश्चिरेपान्तिमर्त्यंरिषः ३ तेहिसत्याऋतस्पृशऋतावानोजनेजने । सुनीथासःसुदानवोंहोश्चिदुरुचक्रयः ४ कोनुवांमित्रास्तुतोवरुणोवातनूनाम् । तत्सुवामेषतेमतिरत्रिभ्यएषतेमतिः ५ ॥ ५ ॥

प्र वः पञ्च यजत आत्रेयो मित्रावरुणौ गायत्री ।

६८ प्रवोमित्रायगायतवरुणायविपागिरा । महिक्षत्रावृतंबृहत् १ सम्राजा याघृतयोनीमित्रश्चोभावरुणश्च । देवादेवेषुप्रशस्ता २ तानःशक्तंपार्थिवस्यम-होरायोदिव्यस्य । महिवांक्षत्रंदेवेषु ३ ऋतमृतेनसपन्तेषिरंदक्षमाशाते । अद्रु-हादेवौवर्धेते ४ वृष्टिद्यावारीत्यापेषस्पतीदानुमत्याः । बृहन्तंगर्तमाशाते ५ ॥६॥

त्री रोचना चतुष्कमुरुचक्रिरात्रेयो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

६९ त्रीरोचनावरुणत्रीँरुतद्यून्त्रीणिमित्रधारयथोरजांसि । वावृधानावमतिं क्षत्रियस्यानुव्रतंरक्षमाणावजुर्यम् १ इरावतीर्वरुणधेनवोवांमधुमद्वांसिन्धवोमि-त्रदुह्रे । त्रयस्तस्थुर्वृषभासस्तिसृणांधिषणानांरेतोधाविद्युमन्तः २ प्रातर्देवीम-दितिंजोहवीमिमध्यंदिनउदितासूर्यस्य । रायेमित्रावरुणासर्वतातेळेतोकायतन-

पायुशंयोः ३ यावृतारारजंसोरोचनस्योतादित्यादिव्यापार्थिवस्य । नवांदेवा अमृताआमिनंन्तिव्रतानिंमित्रावरुणाध्रुवाणि ४ ॥ ७ ॥

पुरूरुणा चतुष्कपुरुचाक्रिरात्रेयो मित्रावरुणौ गायत्री ।

७० पुरूरुणाचिद्ध्यस्त्यवोनूनंवांवरुण । मित्रवंसिवांसुमतिम् १ तावांसम्यगंद्रुह्वाणेषंमश्यामधायंसे । वयंतेरुद्रास्याम २ पातंनोरुद्रापायुभिरुतत्रांयेथांसुत्रात्रा । तुर्यामदस्यूंन्तनूभिः ३ माकस्याद्भुतक्रतूयक्षंभुजेमातनूभिः । माशेषसामातनंसा ४ ॥ ८ ॥

आ नस्तृचं बाहुवृक्त आत्रेयो मित्रावरुणौ गायत्री ।

७१ आनोगन्तंरिशादसावरुणामित्रंबर्हणा । उपेमंचारुमध्वरम् १ विश्वंस्य

हिप्रचेतसावरुणमित्रराजथः । ईशानापिंप्यतंधियः २ उपनःसुतमागतंवरुण मित्रदाशुषः । अस्यसोमस्यपीतये ३ ॥ १ ॥

आ मित्रे तृचं बाहुवृक्त आत्रेयो मित्रावरुणावुष्णिक् ।

७२ आमित्रेवरुणेवयंगीर्भिर्जुहुमोअत्रिवत् । निबर्हिषिसदतंसोमपीतये १ व्रतेनस्थोध्रुवक्षेमाधर्मणायातयज्जना । निबर्हिषिसदतंसोमपीतये २ मित्रश्चनोवरुणश्चजुषेतांयज्ञमिष्टये । निबर्हिषिसदतांसोमपीतये ३ ॥ १० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां पञ्चमे मण्डले पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

यदद्य दश पौर आत्रेयोऽश्विनावनुष्टुप् ।

७३ यदद्यस्थःपरावतियदर्वावत्यश्विना । यद्वापुरूपुरुभुजायदन्तरिक्षआगतम् १ इहत्यापुरुभूतमापुरूदंसांसिबिभ्रता । वरस्यायाम्यध्रिगूहुवेतुविष्टमा

भुजे २ ईर्मान्यद्वपुंषेवपुंश्चक्रंरथंस्ययेमथुः । पर्यन्यानाहुंर्वायुगामुह्नारजाँसिदी-
यथः ३ तद्रूषुवामेनाकृतंविश्वायद्वामनुष्टवे । नानाजातावंरेपसासमुस्मेबन्धुमे-
यंथुः ४ आयद्वांसूर्यारथंतिष्ठंद्रघुष्यदंसदा । परिवामरुषावयोघृणावरन्तआ-
तपः ५॥११॥ युवोरत्रिश्चिकेततिनरासुम्नेनचेतसा । घर्मंयद्वामरेपसंनासंत्यास्ना
भुंरण्यति ६ उग्रोवांककुहोयुयिःशृण्वेयामेषुसंतनिः । यद्वांदंसोभिरश्विनात्रि-
र्नरावुवर्तति ७ मध्वऊषुमधूयुवारुद्रासिषंक्तिपिप्युषी । यत्संमुद्रातिपर्षंथःपुक्काः
पृक्षोभरन्तवाम् ८ सत्यमिद्वाउंअश्विनायुवामाहुर्मयोभुवा । तायामंन्यामहूतं-
मायामन्द्रामृळयत्तंमा ९ इमाब्रह्माणिवर्धनाश्विभ्यांसन्तुशंतंमा । यातक्षांमर-
थाँइवावोचामबृहन्नमः १० ॥ १२ ॥

कृष्णो दश पौर आत्रेयोऽश्विनावनुष्टुप् ।

७४ कूष्ठोदेवावश्विनाद्यादिवोमनावसू । तच्छ्रवथोवृषण्वसूअत्रिर्वामाविवासति १ कुहत्याकुहनुश्रुतादिविदेवानासत्या । कस्मिन्नायतथोजनेकोवांनदीनांसचा २ कंयाथःकंहगच्छथःकमच्छायुञ्जाथेरथम् । कस्यब्रह्माणिरण्यथोवयंवामुश्मसीष्टये ३ पौरंचिद्ध्युदप्रुतंपौरपौरायजिन्वथः । यदींगृभीततातयेसिंहमिवद्रुहस्पदे ४ प्रच्यवानाज्जुजुरुषोवव्रिमत्कंनमुञ्चथः । युवायदीकृथःपुनराकाममृण्वेवध्वः ५ ॥ १३ ॥ अस्तिहिवामिहस्तोतास्मसिवांसंदृशिश्रिये । नूश्रुतंमआगतमवोभिर्वाजिनीवसू ६ कोवामद्यपुरूणामावव्रेमर्त्यानाम् । कोविप्रोविप्रवाहसाकोयज्ञैर्वाजिनीवसू ७ आवांरथोरथानांयेष्ठोयात्वश्विना । पुरूचिदस्मयुस्तिरआङ्गूषोमर्त्येष्वा ८ शमूषुवांमधूयुवास्माकमस्तुचर्कृतिः । अर्वाचीना

विचेतसाविभिःश्येनेवदीयतम् १ अश्विनायद्धकर्हिचिच्छुश्रूयातमिमंहवम् । वस्वीरूपुवांभुजःपृञ्चन्तिसुवांपृचः १० ॥ १४ ॥

प्रति नवावस्युरात्रेयोश्विनौ पङ्क्तिः ।

७५ प्रतिप्रियतमंरथंवृषणंवसुवाहनम् । स्तोतावामश्विनावृषिःस्तोमेनप्रतिभूषतिमाध्वीममश्रुतंहवम् १ अत्यायातमश्विनातिरोविश्वाअहंसना । दस्राहिरण्यवर्तनीसुषुम्नासिन्धुवाहसामाध्वीममश्रुतंहवम् २ आनोरत्नानिबिभ्रतावश्विनागच्छतंयुवम् । रुद्राहिरण्यवर्तनीजुषाणावाजिनीवसूमाध्वीममश्रुतंहवम् ३ सुष्टुभोवांवृषण्वसूरथेवाणीच्याहिता । उतवांककुहोमृगःपृक्षःकृणोतिवापुषोमाध्वीममश्रुतंहवम् ४ बोधिन्मनसारथ्येषिराहवनश्रुता । विभिश्च्यवानमश्विनानियाथोअद्वयाविनंमाध्वीममश्रुतंहवम् ५ ॥ १५ ॥ आवांनरामनो-

युजोऽश्वासः प्रुषितप्सवः। वयो वहन्तु पीतये सह सुम्नेभिरश्विना माध्वी मम श्रुतं हवम् ६ अश्विना वेह गच्छतं नासत्या मा वि वेनतम्। तिरश्चिदर्ययापरि वर्तिर्यातमदाभ्या माध्वी मम श्रुतं हवम् ७ अस्मिन्यज्ञे अदाभ्या जरितारं शुभस्पती। अवस्युमश्विना युवं गृणन्तमुप भूषथो माध्वी मम श्रुतं हवम् ८ अभूदुषा रुशत्पशुराग्निरधाय्यृत्वियः। अयोजि वां वृषण्वसू रथो दस्रावमर्त्यो माध्वी मम श्रुतं हवम् ९ ॥१६॥

आ भाति पञ्चात्रिरश्विनौ त्रिष्टुप्।

७६ आ भात्यग्निरुषसामनीकमुद्विप्राणां देवया वाचो अस्थुः। अर्वाञ्चा नूनं रथ्येह यातं पीपिवांसमश्विना घर्ममच्छ १ न संस्कृतं प्र मिमीतो गमिष्ठान्ति नूनमश्विनोपस्तुतेह। दिवाभिपित्वेऽवसागमिष्ठा प्रत्यवर्तिं दाशुषे शंभविष्ठा २ उता यातं संगवे प्रातरह्नो मध्यंदिन उदिता सूर्यस्य। दिवा नक्तमवसा शंतमेन नेदानीं पी-

तिरश्विनाततान ३ इदंहिवांप्रदिविस्थानमोकइमेगृहाअश्विनेदंदुरोणम् । आनोदिवोबृहतःपर्वतादाद्भ्योयातमिषमूर्जंवहन्ता ४ समश्विनोरवसानूतनेनमयोभुवासुप्रणीतीगमेम।आनोरयिंवहतमोतवीरानाविश्वान्यमृतासौभगानि ५॥१७॥

प्रातर्यावाणा पञ्चात्रिरश्विनौ त्रिष्टुप्।

७७ प्रातर्यावाणाप्रथमायजध्वंपुरागृध्रादररुषःपिबातः । प्रातर्हियज्ञमश्विनादधातेप्रशंसन्तिकवयःपूर्वभाजः १ प्रातर्यजध्वमश्विनाहिनोतनसायमस्तिदेवयाअजुष्टम् । उतान्योअस्मद्यजतेविचावःपूर्वःपूर्वोयजमानोवनीयान् २ हिरण्यत्वङ्मधुवर्णोघृतस्नुःपृक्षोवहन्नारथोवर्ततेवाम् । मनोजवाअश्विनावातरंहायेनातियाथोदुरितानिविश्वा ३ योभूयिष्ठंनासत्याभ्यांविवेषचनिष्ठंपित्वोररतेविभागे । सतोकमस्यपीपरच्छमीभिरनूर्ध्वभासःसदमित्तुतुर्यात् ४ समश्विनोरव-

युवंवृक्षंसंचविचाचथः ६ यथावातःपुष्करिणींसमिङ्गयतिसर्वतः । एवातेगर्भएजतुनिरैतुदशमास्यः ७ यथावातोयथावनंयथासमुद्रएजति । एवात्वंदशमास्यसहावेहिजरायुणा ८ दशमासाञ्छशयानःकुमारोअधिमातरि । निरैतुजीवोअक्षतोजीवोजीवन्त्याअधि ९ ॥ २० ॥

महे दश सत्यश्रवा आत्रेय उषाः पङ्क्तिः ।

७९ महेनोअद्यबोधयोषोरायेदिवित्मती । यथाचिन्नोअबोधयःसत्यश्रवसिवाय्येसुजातेअश्वसूनृते १ यासुनीथेशौचद्रथेव्यौच्छोदुहितर्दिवः । साव्युच्छसहीयसिसत्यश्रवसिवाय्येसुजातेअश्वसूनृते २ सानोअद्याभरद्वसुर्व्युच्छादुहितर्दिवः । योव्यौच्छःसहीयसिसत्यश्रवसिवाय्येसुजातेअश्वसूनृते ३ अभियेत्वाविभावरिस्तोमैर्गृणन्तिवह्नयः । मघैर्मघोनिसुश्रियोदामन्वन्तःसुरातयःसुजातेअ-

श्वंसूनृते ४ यच्चिद्धितेगणाइमेछदयन्तिमघत्तये । परिचिद्वष्टयोदधुर्ददतोराधोअ-ह्रयंसुजातेअश्वंसूनृते ५ ॥ २१ ॥ ऐषुधावीरवद्यशउषोमघोनिसूरिषु । येनो राधांस्यह्रयामघवानोअरासतसुजातेअश्वंसूनृते ६ तेभ्योद्युम्नंबृहद्यशउषोमघो-न्यावह । येनोराधांस्यश्व्यागव्याभजन्तसूरयःसुजातेअश्वंसूनृते ७ उतनोगोम-तीरिषआवहादुहितर्दिवः । साकंसूर्यस्यरश्मिभिःशुक्रैःशोचद्भिरर्चिभिःसुजाते अश्वंसूनृते ८ व्युच्छादुहितर्दिवोमाचिरंतनुथाअपः । नेत्त्वास्तेनंयथारिपुंतपा-तिसूरोअर्चिषासुजातेअश्वंसूनृते ९ एतावद्वेदुषस्त्वंभूयोवादातुमर्हसि । यास्तो-तृभ्योविभावर्युच्छन्तीनप्रमीयसेसुजातेअश्वंसूनृते १० ॥ २२ ॥

द्युतद्यामानं षट् सत्यश्रवा आत्रेय उषास्त्रिष्टुप् ।

८० द्युतद्यामानंबृहतीमृतेनऋतावरीमरुणप्सुंविभातीम् । देवीमुषसंस्वरा-

वहन्तीमतिविभासोमतिभिर्जरन्ते १ एषाजनंदर्शताबोधयन्तीसुगान्पथःकृण्वतीयात्यग्रे । बृहद्रथाबृहतीविश्वमिन्वोषाज्योतिर्यच्छत्यग्रेअह्नाम् २ एषागोभिररुणेभिर्युजानास्रेधन्तीरयिमप्रायुचक्रे । पथोरदन्तीसुवितायदेवीपुरुष्टुताविश्ववाराविभाति ३ एषाव्येनीभवतिद्विवर्हाआविष्कृण्वानातन्वंपुरस्तात् । ऋतस्यपन्थामन्वेतिसाधुप्रजानतीवनदिशोमिनाति ४ एषाशुभ्रानतन्वोविदानोर्ध्वेवस्नातीदृशयेनोअस्थात् । अपद्वेषोबाधमानातमांस्युषादिवोदुहिताज्योतिषागात् ५ एषाप्रतीचीदुहितादिवोनॄन्योषेवभद्रानिरिणीतेअप्सः । व्यूर्ण्वतीदाशुषेवार्याणिपुनर्ज्योतिर्युवतिःपूर्वथाकः ६ ॥ २३ ॥

युञ्जते पञ्च श्यावाश्व आत्रेयः सविता जगती ।

८१ युञ्जतेमनउतयुञ्जतेधियोविप्राविप्रस्यबृहतोविपश्चितः । विहोत्रादधेवयु-

नाविवेकइन्महीदेवस्यसवितुःपरिष्टुतिः १ विश्वारूपाणिप्रतिमुञ्चतेकविःप्रासा-
वीद्भद्रंद्विपदेचतुष्पदे । विनाकमख्यत्सवितावरेण्योऽनुप्रयाणमुषसोविराजति २
यस्यप्रयाणमन्वन्यइद्ययुर्देवादेवस्यमहिमानमोजसा । यःपार्थिवानिविममेस
एतशोरजांसिदेवःसवितामहित्वना ३ उतयासिसवितस्त्रीणिरोचनोतसूर्यस्यर-
श्मिभिःसमुच्यसि । उतरात्रीमुभयतःपरीयसउतमित्रोभवसिदेवधर्मभिः ४
उतेशिषेप्रसवस्यत्वमेकइदुतपूषाभवसिदेवयामभिः। उतेदंविश्वंभुवनंविराजसि
श्यावाश्वस्तेसवितःस्तोममानशे ५ ॥ २४ ॥

तत्सवितुर्नव श्यावाश्व आत्रेयः सविता गायत्री आद्यानुष्टुप् ।

८२ तत्सवितुर्वृणीमहेवयंदेवस्यभोजनम् । श्रेष्ठंसर्वधातमंतुरंभगस्यधीम-
हि १ अस्यहिस्वयशस्तरंसवितुःकच्चनाप्रियम् । नमिनन्तिस्वराज्यम् २ साहिर-

तानिदाशुषेसुवातिसविताभगः । तंभागंचित्रमीमहे ३ अद्यानोदेवसवितःप्र-
जावत्सावीःसौभगम् । परादुःष्वप्न्यंसुव ४ विश्वानिदेवसवितर्दुरितानिपरा
सुव । यद्भद्रंतन्नआसुव ५ ॥ २५ ॥ अनागसोअदितयेदेवस्यसवितुःसवे । वि-
श्वावामानिधीमहि ६ आविश्वदेवंसत्पतिंसूक्तैरद्यावृणीमहे । सत्यसवंसविता-
रम् ७ यइमेउभेअहनीपुरएत्यप्रयुच्छन् । स्वाधीर्देवःसविता ८ यइमाविश्वा
जातान्याश्रावयतिश्लोकेन । प्रचसुवातिसविता ९ ॥ २६ ॥

अच्छा दशाग्निः पर्जन्यस्त्रिष्टुप् । उपाद्यास्तिस्रो जगत्यः । उपान्त्यानुष्टुप् ।

८३ अच्छावदतवसंगीर्भिराभिःस्तुहिपर्जन्यंनमसाविवास । कनिक्रदद्वृ-
षभोजीरदानूरेतोदधात्योषधीषुगर्भम् १ विवृक्षान्हन्त्युतहन्तिरक्षसोविश्वंवि-
भायभुवनंमहावधात् । उतानागाईषतेवृष्ण्यावतोयत्पर्जन्यःस्तनयन्हन्तिदु-

ष्कृतः २ र॒थीव॒ कश॒याश्वाँ॑अभि॒क्षिप॑न्ना॒विर्दू॒तान्कृ॑णुते व॒र्ष्याँ॒ ३ अह॑ । दू॒रात्सिं॒हस्य॑ स्त॒नथा॒ उदी॑रते॒ यत्प॒र्जन्यः॑ कृणु॒ते व॒र्ष्यं१॒ नभः॑ ३ प्र वाता॒ वान्ति॑ प॒तय॑न्ति वि॒द्युत॒ उदो- षधी॒र्जिह॑ते॒ पिन्व॑ते॒ स्वः॑ । इरा॒ विश्व॑स्मै॒ भुव॑नाय जायते॒ यत्प॒र्जन्यः॑ पृथि॒वीं रेत॒साव॑- ति ४ यस्य॑ व्र॒ते पृ॑थि॒वी नन्न॑मीति॒ यस्य॑ व्र॒ते श॒फव॒ज्जर्भु॑रीति । यस्य॑ व्र॒त ओष॑धीर्वि॒- श्वरू॑पाः॒ स नः॑ पर्जन्य॒ महि॒ शर्म॑ यच्छ ५ ॥ २७ ॥ दि॒वो नो॑ वृ॒ष्टिं म॑रुतो ररीध्वं॒ प्र पि॑- न्वत॒ वृष्णो॒ अश्व॑स्य॒ धाराः॑ । अ॒र्वाङे॒तेन॑ स्तनयि॒त्नुने॒ह्य॒पो नि॑षि॒ञ्चन्नसु॑रः पि॒ता नः॑ ६ अ॒भि क्र॑न्द स्त॒नय॒ गर्भ॒मा धा॑ उद॒न्वता॒ परि॑ दीया॒ रथे॑न । दृतिं॒ सु क॑र्ष॒ विषि॑तं॒ न्य॑ञ्चं स॒मा भ॑वन्तू॒द्वतो॑ निपा॒दाः ७ म॒हान्तं॒ कोश॒मुद॑चा॒ नि षि॑ञ्च॒ स्यन्द॑न्तां कु॒ल्या विषि॑ताः पु॒र- स्ता॑त् । घृ॒तेन॒ द्यावा॑पृथि॒वी व्यु॑न्धि सुप्रपा॒णं भ॑वत्व॒घ्न्याभ्यः॑ ८ यत्प॑र्जन्य॒ कनि॑क्रद- त्स्त॒नय॒न्हंसि॑ दु॒ष्कृतः॑ । प्रती॒दं विश्वं॑ मोदते॒ यत्किं च॑ पृथि॒व्यामधि॑ ९ अव॑र्षीर्व॒र्षमुदु॒

गृभायाकृधन्वान्यत्यैतवाउ । अजीजनओषधीर्भोजनायकमुतप्रजाभ्योऽवि-
दोमनीषाम् १० ॥ २८ ॥

बळित्था तृचमत्रिः पृथिव्यनुष्टुप् ।

८४ बळित्थापर्वतानांखिद्रंबिभर्षिपृथिवि । प्रयाभूमिंप्रवत्वतिमह्नाजिनोषि
महिनि १ स्तोमासस्त्वाविचारिणिप्रतिष्टोभन्त्यक्तुभिः । प्रयावाजंनहेषन्तंपेरु-
मस्यस्यर्जुनि २ दृळ्हाचिद्यावनस्पतीन्क्ष्मयादर्धर्ष्योजसा । यत्तेअभ्रस्यविद्युतो
दिवोवर्षन्तिवृष्टयः ३ ॥ २९ ॥

प्र सम्राजेष्टावत्रिर्वरुणस्त्रिष्टुप् ।

८५ प्रसम्राजेबृहदर्चागभीरंब्रह्मप्रियंवरुणायश्रुताय । वियोजघानशमितेव
चर्मोपस्तिरेपृथिवींसूर्याय १ वनेषुव्य१न्तरिक्षंततानवाजमर्वत्सुपयउस्रियासु ।

हृत्सुक्रतुंवरुणोअप्स्व१ग्निंदिविसूर्यमदधात्सोममद्रौ २ नीचीनंबारंवरुणःकवंन्धं प्रससर्जरोदसीअन्तरिक्षम् । तेनविश्वस्यभुवनस्यराजायवंनवृष्टिर्व्युनत्तिभूमं ३ उनत्तिभूमिंपृथिवीमुतद्यांयदादुग्धंवरुणोवष्ट्यादित् । सम्भ्रेणवसतपर्वतासस्त-विषीयन्तःश्रथयन्तवीराः ४ इमामूष्वासुरस्यश्रुतस्यमहींमायांवरुणस्यप्रवोच-म् । मानेनेवतस्थिवाँअन्तरिक्षेवियोममेपृथिवींसूर्येण ५॥३०॥ इमामूनुकवित-मस्यमायांमहींदेवस्यनकिरादधर्ष । एकंयदुद्नानपृणन्त्येनीरासिञ्चन्तीरवनयःस-मुद्रम् ६ अर्यम्यंवरुणमित्र्यंवासखायंवासदमिद्भ्रातरंवा । वेशंवानित्यंवरु-णारणंवायत्सीमागश्चकृमाशिश्रथस्तत् ७ कितवासोयद्रिरिपुर्नदीवियद्वाघा सत्यमुतयन्नविद्म । सर्वाताविष्यशिथिरेवदेवाधातेस्यामवरुणप्रियासः ८॥३१॥

इन्द्राग्नी पञ्चात्रिरिन्द्राग्नी अनुष्टुप् । अन्त्या विराट्पूर्वा ।

८६ इन्द्राग्नीयमवथउभावाजेषुमर्त्यम् । दृळ्हाचित्सप्रभेदतिद्युम्नावाणीरिव त्रितः १ यापृतनासुदुष्टरायावाजेषुश्रवाय्या । यापञ्चचर्षणीरभीन्द्राग्नीताहवामहे २ तयोरिदमवच्छवस्तिग्माद्दिद्युन्मघोनोः । प्रतिद्रुणागभस्त्योर्गवांवृत्रघ्नएषते ३ तावामेषेरथानामिन्द्राग्नीहवामहे । पतीतुरस्यराधसोविद्वांसागिर्वणस्तमा ४ तावृधन्तावनुद्यून्मर्तायदेवावदभा । अर्हन्ताचित्पुरोदधेंशेवदेवावर्वते ५ एवेन्द्राग्निभ्यामहाविहव्यंशूष्यंघृतंनपूतमद्रिभिः । तासूरिषुश्रवोबृहद्रयिंगृणत्सु दिधृतमिषंगृणत्सुदिधृतम् ६ ॥ ३२ ॥

प्र वो नवैवयामरुदात्रेयो मरुतोतिजगती ।

८७ प्रवोमहेमतयोयन्तुविष्णवेमरुत्वतेगिरिजाएवयामरुत् । प्रशर्धायप्रय-

ज्यवेतुखादयेतवसैभन्ददिंष्टयेधुनिंव्रतायशवसे १ प्रयेजातामहिनायेचनुस्वयंप्र
विद्मनांब्रुवतएवयामरुत् । क्रत्वातद्वोमरुतोनाधृषेशवोदानामह्नातदेषामधृष्टा-
सोनाद्रयः २ प्रयेदिवोबृहतःशृण्विरेगिरासुशुक्वानःसुभ्वएवयामरुत् । नयेषा-
मिरीसधस्थईष्टआँअग्नयोनस्वविद्युतःप्रस्पन्द्रासोधुनीनाम् ३ सचक्रमेमहतो
निरुरुक्रमःसमानस्मात्सदसएवयामरुत् । यदायुक्तत्मनास्वादधिष्णुभिर्विष्प-
र्धसोविमहसोजिगातिशेवृधोनृभिः ४ स्वनोनवोऽमवान्रेजयद्वृषात्वेषोययिस्त-
विषएवयामरुत् । येनासहन्तऋञ्जतस्वरोचिषःस्थारश्मानोहिरण्ययाःस्वायुधा-
सइष्मिणः ५ ॥ ३३ ॥ अपारोवोमहिमावृद्धशवसस्त्वेषंशवोऽवत्वेवयामरुत् ।
स्थातारोहिप्रसितौसंदृशिस्थनतेनउरुष्यतानिदःशुशुक्वांसोनाग्नयः ६ तेरुद्रासः

सुमंखाअग्नयोयथातुविद्युम्नाअंवन्त्वेवयामंरुत् । दीर्घंपृथुपंप्रथेसद्मपार्थिवंयेषामज्मेष्वामहःशर्धांस्यद्भुतैनसाम् ७ अद्वेषोनोमरुतोगातुमेतनश्रोताहवंजरितुरेवयामंरुत् । विष्णोर्महःसंमन्यवोयुयोतनस्मद्रथ्योनदंसनापद्वेषांसिसनुतः ८ गन्तानोयज्ञंयज्ञियाःसुशमिश्रोताहवमरक्षएवयामंरुत् । ज्येष्ठासोनपर्वतासोव्योमनियूयंतस्यप्रचेतसःस्यातंदुर्धर्तवोनिदः १ ॥ २४ ॥ इति शाकलकसंहितायां पञ्चमे मण्डले षष्ठोऽनुवाकः ॥ ६ ॥

इति पञ्चमं मण्डलं समाप्तम् ॥ ५ ॥

त्वं ह्यग्ने त्रयोदश भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ त्वंह्यंग्नेप्रथमोमनोतास्याधियोअभंवोदस्महोता । त्वंसींवृषन्नकृणोर्दुष्टरी-

तुसह्नोविश्वस्मैसहसेसहध्यै १ अधाहोतान्यसीदोयजीयानिळस्पदइषयन्नीड्यः सन् । तंत्वानरःप्रथमंदेवयन्तोमहोरायेचितयन्तोअनुग्मन् २ वृतेवयन्तंबहुभिर्वसव्यै३स्त्वेरयिंजागृवांसोअनुग्मन् । रुशन्तमग्निंदर्शतंबृहन्तंवपावन्तंविश्वहादीदिवांसम् ३ पदंदेवस्यनमसाव्यन्तःश्रवस्यवःश्रवआपन्नमृक्तम् । नामानिचिद्दधिरेयज्ञियानिभद्रायांतेरणयन्तसंदृष्टौ ४ त्वांवर्धन्तिक्षितयःपृथिव्यांत्वांरायउभयासोजनानाम् । त्वंत्रातातरणेचेत्योभूःपितामातासदमिन्मानुषाणाम् ५ ॥ ३५ ॥ सपर्येण्यःसप्रियोविक्ष्व१ग्निर्होतामन्द्रोनिषसादायजीयान् । तंत्वावयंदमआदीदिवांसमुपज्ञुबाधोनमसासदेम ६ तंत्वावयंसुध्यो३नव्यमग्नेसुम्नायवईमहेदेवयन्तः । त्वंविशोअनयोदीद्यानोदिवोअग्नेबृहतारोचनेन ७

विशांकविंविश्पतिंशश्वतीनांनितोशंनंवृषभंचर्षणीनाम् । प्रेतीषणिमिषयन्तं पावकंराजंन्तमग्निंयजतंरयीणाम् ८ सोअग्नईजेशशमेचमर्तोयस्तआनंट्सुमिधांहव्यदातिम् । यआहुतिंपरियेवानमोभिर्विश्वेत्सवामादधतेत्वोतः ९ अस्माउतेमहिमहेविधेमनमोभिरग्नेसमिधोतहव्यैः । वेदींसूनोसहसोगीर्भिरुक्थैरातेंभद्रायांसुमतौयतेम १० आयस्ततंथरोदसीविभासाश्रवोभिश्चश्रवस्य१स्तरुत्रः । बृहद्भिर्वाजैस्थविरेभिरस्मेरेवद्भिरग्नेवितरंविभाहि ११ नृवद्वसोसदमिद्धेह्यस्मेभूरितोकायतनंयायपश्वः । पूर्वीरिषोबृहतीरारेअंघाअस्मेभद्रासौश्रवसानिसन्तु १२ पुरूण्यग्नेपुरुधात्वायावसूनिराजन्वसुतातेअश्याम् । पुरूणिहित्वेपुरुवारसन्त्यग्नेवसुविधतेराजनित्वे १३ ॥ २६ ॥ इति शाकलकसंहितायां चतुर्थाष्टके चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

त्वंह्येकादशानुष्टुभंशक्वर्यन्तमग्नेष्ठौपथाह्योतर्हुवेचःसप्तमनव्यसामूर्धानंवैश्वानरीयंहिद्विजगत्यन्तंपृक्षस्या-न्यास्त्रिष्टुबहश्चपुरोवोद्विपदान्तंयजस्वपणमध्येत्वाद्विश्वानायआनुष्टुभंशक्वर्यन्तमिममूष्वेकोनावीतहव्यऋ-पिर्वाजागतंभागदशम्यास्तृतीयापञ्चदश्यौशक्वर्यौपष्ठयातिशक्वर्यनुष्टुब्बृहत्याउपान्त्येत्वमग्नेष्टाचत्वारिंश-द्वायग्नेवर्धमानायापष्ठीचसप्तविंश्यनुष्टुप्त्रिष्टुप्पूर्वेचान्त्ये ।

त्वं ह्येकादश भरद्वाजो वार्हस्पत्योऽग्निरनुष्टुप् । अन्त्या शक्वरी ।

२ अग्ने॒ त्वंहिक्षैतं॑वद्यशोऽग्नें॒मि॒त्रोनपत्य॑से । त्वंवि॑चर्षणे॒श्रवो॒वसो॑पु॒ष्टिंनपु॑ष्यसि १ त्वांहिष्मा॑चर्षणयो॑य॒ज्ञेभि॑र्गी॒र्भिरीळ॑ते । त्वांवा॒जीया॑त्यवृ॒कोर॑ज॒स्तू॒र्वि॒श्वच॑र्षणिः २ स॒जोप॑स्त्वादि॒वोनरो॑य॒ज्ञस्य॑के॒तुमि॑न्धते । यद्धस्यमानु॑षो॒जनः॑सुम्ना॒यु॑र्जु॒हेअ॑ध्व॒रे ३ ऋध॒द्यस्ते॑सु॒दान॑वेधि॒यामर्तः॑शशम॑ते । ऊ॒तीष॑बृ॒ह॒तोदि॒वोद्वि॒षोअंहो॒नत॑रति ४ स॒मिधा॒यस्त॒आहु॑तिं॒निशि॑तिं॒मर्त्यो॒नशत् । व॒याव॑न्तं॒सपु॑ष्यति॒क्षय॑मग्नेश॒तायु॑षम् ५ ॥ १ ॥ त्वे॒ष॒स्ते॑धू॒मऋ॑ण्वतिदि॒वि॒षञ्छु॒क्रआत॑तः ।

सूरोनहिद्युतात्वंकृपापावकरोचसे ६ अधाहिविक्ष्वीड्योऽसिप्रियोनोअतिथिः ।
रण्वःपुरीवजूर्यःसूनुर्नत्रययाय्यः ७ क्रत्वाहिद्रोणेअज्यसेऽग्नेवाजीनकृत्व्यः ।
परिज्मेवस्वधागयोऽत्योनह्वार्यःशिशुः ८ त्वंत्याचिदच्युताग्नेपशुर्नयवसे । धामा
हयत्तेअजरवनावृश्चन्तिशिक्वसः ९ वेषिह्यध्वरीयतामग्नेहोतादमेविशाम् । स-
मृधोविश्पतेकृणुजुषस्वहव्यमङ्गिरः १० अच्छानोमित्रमहोदेवदेवानग्नेवोचःसुम-
तिंरोदस्योः । वीहिस्वस्तिसुक्षितिंदिवोनॄन्द्विषोअंहांसिदुरितातरेमतातरेमतवा-
वसातरेम ११ ॥ २ ॥

अग्नेष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

३ अग्नेसक्षेपहतपाऋतेजाउरुज्योतिर्नशतेदेवयुष्टे । यंत्वंमित्रेणवरुणःस-
जोषादेवपासित्यजसामर्तमंहः १ ईजेयज्ञेभिःशशमेशमीभिर्ऋधद्वारायाग्नयेद-

दाश । एवा चन तं यशसामजुष्टिर्नांहो मर्तं नशते न प्रदृप्तिः २ सूरो न यस्य दृशतिररेपा भीमा यदेति शुचतस्त आ धीः । हेषस्वतः शुरुधो नायमक्तोः कुत्रा चिद्रण्वो वसतिर्वनेजाः ३ तिग्मं चिदेम महि वर्पो अस्य भसदश्वो न यमसान आसा । विजेहमानः परशुर्न जिह्वां द्रविर्न द्रावयति दारु धक्षत् ४ स इदस्तेव प्रति धादसिष्यञ्छिशीत तेजोऽयसो न धाराम् । चित्रध्रजतिररतिर्यो अक्तोर्वेर्न द्रुषद्वा रघुपत्मजंहाः ५॥३॥

स ईं रेभो न प्रति वस्त उस्राः शोचिषा रारपीति मित्रमहाः । नक्तं य ईमरुषो यो दिवा नॄनमर्त्यो अरुषो यो दिवा नॄन् ६ दिवो न यस्य विधतो नवीनोद्वृषा रुक्ष ओषधीषु नूनोत् । घृणा न यो ध्रजसा पत्मना यन्ना रोदसी वसुना दं सुपत्नी ७ धायोभिर्वा यो युज्येभिरर्कैर्विद्युन्न दविद्योत्स्वेभिः शुष्मैः । शर्धो वा यो मरुतां ततक्ष ऋभुर्न त्वेषो रभसानो अद्यौत् ८ ॥ ४ ॥

यथा होतरष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ यथाहोतर्मनुषोदेवताताय॒ज्ञेभिःसूनोसहसोयजासि । एवानोअद्यसमनासमानानुशन्नग्नउशतोयक्षिदेवान् १ सनोविभावाचक्षणिर्नवस्तोरग्निर्वन्दारुवेद्यश्चनोधात् । विश्वायुर्योअमृतोमर्त्येषूषर्भुद्भूदतिथिर्जातवेदाः २ द्यावोनयस्यपनयन्त्यभ्वंभासांसिवस्तेसूर्योनशुक्रः । वियइनोत्यजरःपावकोऽश्नस्यचिच्छिश्नथत्पूर्व्याणि ३ वद्माहिसूनोअस्यद्मसद्वाचक्रेअग्निर्जनुषाज्मान्नम् । सत्वंनऊर्जसनऊर्जंधाराजेवजेरवृकेक्षेष्यन्तः ४ नितिक्तियोवारणमन्नमत्तिवायुर्नराष्ट्र्यत्येत्यक्तून् । तुर्यामयस्तआदिशामरातीरत्योनह्रुतःपततःपरिह्रुत् ५ ॥ ५ ॥ आसूर्योनभानुमद्भिरर्कैरग्नेततन्थरोदसीविभासा । चित्रोनयत्परितमांस्यक्तःशोचिषापत्मन्नौशिजोनदीयन् ६ त्वांहिमन्द्रतममर्कशोकैर्ववृमहेमहिनःश्रो-

व्यग्ने। इन्द्रंनत्वाशवसादेवतावायुंपृणन्तिराधसानृतमाः ७नूनोंअग्नेऽवृकेभिःस्व-स्तिवेपिरायःपथिभिःपर्ष्यंहः । तासूरिभ्योगृणतेरासिसुम्नंमदेमशतहिमाःसुवीराः ८ ॥ ६ ॥

हुवे वः सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

५ हुवेवःसूनुंसहसोयुवानमद्रोघवाचंमतिभिर्यविष्ठम् । यइन्वतिद्रविणानिप्रचेताविश्ववाराणिपुरुवारोअध्रुक् १ त्वेवसूनिपुर्वणीकहोतर्दोषावस्तोरेरिरेयज्ञियासः । क्षामेवविश्वाभुवनानियस्मिन्त्संसौभगानिदधिरेपावके २ त्वंविक्षुप्रदिवःसीदआसुक्रत्वारथीरभवोवार्याणाम् । अतइनोषिविधतेचिकित्वोव्यानुषग्जातवेदोवसूनि ३ योनःसनुत्योअभिदासदग्नेयोअन्तरोमित्रमहोवनुष्यात् । तमजरेभिर्वृषभिस्तवस्वैस्तपातपिष्ठतपसातपस्वान् ४ यस्तेयज्ञेनसमिधायउ-

क्थैर्कैभिःसूनोसहसोददाशत् । समत्यैष्वमृतप्रचेतारायाद्युम्नेनश्रवसाविभा-
ति ५ सतत्कंधीपितस्तूयंमग्नेस्पृधोबाधस्वसहसासहस्वान् । यच्छस्यसेद्युभि-
रक्तोवचोभिस्तज्जुषस्वजरितुर्घोषिमन्मं ६ अश्यामतंकाममग्नेतवोतीअश्यामर-
यिंरयिवःसुवीरम्।अश्यामवाजमभिवाजयन्तोऽश्यामद्युम्नमंजराजरंते ७॥७॥

प नव्यसा सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप्।

६ प्रनव्यसासहसःसूनुमच्छायज्ञेनगातुमवइच्छमानः । वृश्चद्वनंकृष्णयामं
रुशन्तंवीतीहोतारंदिव्यंजिगाति १ सःश्वितानस्तन्यतूरोचनस्थाअजरेभिर्नान-
दद्भिर्यविष्ठः । यःपावकःपुरुतमःपुरूणिपृथून्यग्निरनुयातिभर्वन् २ वितेविष्व-
ग्वातजूतासोअग्नेभामासःशुचेशुचयश्चरन्ति । तुविम्रक्षासोदिव्यानवग्वावना
वनन्तिधृषताऽरुजन्तः ३ येतेशुक्रासःशुचयःशुचिष्मःक्षांवपन्तिविषितासोअ-

श्वाः । अयंब्रमस्तंउविंयाविभौतियातयंमानोअधिसानुपृश्नैः ४ अधंजिह्वापापतीतिप्रवृष्णोंगोपुयुधोनाशनिःसृजाना । शूरंस्येवप्रसितिःक्षातिरग्नेर्दुर्वर्तुर्भीमोदयतेवनांनि ५ आभानुनापार्थिवानिज्रयांसिमहस्तोदस्यंधृषतातंतन्थ । सबाधस्वापंभयासहोभिःस्पृधोवनुष्यन्वनुषोनिजूर्व ६ सचित्रचित्रंचितयंन्तमस्मे चित्रंक्षत्रचित्रतंमंवयोधाम् । चन्द्रंरयिंपुरुवीरंबृहन्तंचन्द्रचन्द्राभिर्गृणतेयुवस्व ७ ॥ ८ ॥

मूर्धानं सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् । अन्त्ये जगत्यौ ।

७ मूर्धानंदिवोअंरतिंपृथिव्यावैश्वानरमृतआजातमग्निम् । कविंसम्राजमतिथिंजनानामासन्नापात्रंजनयन्तदेवाः १ नाभिंयज्ञानांसदनंरयीणांमहामाहावमभिसंनवन्त । वैश्वानरंरथ्यंमध्वराणांयज्ञस्यंकेतुंजनयन्तदेवाः २ त्वद्विप्रो

जायतेवाज्यंग्रेत्वद्वीरासोअभिमातिषाहः । वैश्वानरत्वमस्मासुधेहिवसूनिराज-
न्स्पृहयाय्याणि ३ त्वांविश्वेअमृतजायमानंशिशुंनदेवाअभिसंनवन्ते । तवक्रतु-
भिरमृतत्वमायन्वैश्वानरयत्पित्रोरदीदेः ४ वैश्वानरतवतानिंव्रतानिमहान्यग्नेन-
किरादधर्ष । यज्जायमानःपित्रोरुपस्थेऽविन्दःकेतुंवयुनेष्वह्नाम् ५ वैश्वानरस्य
विमितानिचक्षसासानूनिदिवोअमृतस्यकेतुना । तस्येदुविश्वाभुवनाधिमूर्धनिव-
याइवरुरुहुःसप्तविस्रुहः ६ वियोरजांस्यमिमीतसुक्रतुर्वैश्वानरोविदिवोरोचना
कविः । परियोविश्वाभुवनानिपप्रथेऽदब्धोगोपाअमृतस्यरक्षिता ७ ॥ १ ॥

पृक्षस्य सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वैश्वानरो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

८ पृक्षस्यवृष्णोअरुषस्यनूसहःप्रनुवोचंविदथाजातवेदसः । वैश्वानरायमति-
र्नव्यसीशुचिःसोमइवपवतेचारुरग्नये १ सजायमानःपरमेव्योमनिव्रतान्यग्नि

व्रतपा अरक्षत । व्य१न्तरिक्षममिमीत सुक्रतुर्वैश्वानरो महिना नाकमस्पृशत् ॥ २ ॥ व्यस्तभ्नाद्रोदसी मित्रो अद्भुतोऽन्तर्वावदकृणोज्ज्योतिषा तमः । वि चर्मणीव धिषणे अवर्तयद्वैश्वानरो विश्वमधत्त वृष्ण्यम् ॥ ३ ॥ अपामुपस्थे महिषा अगृभ्णत विशो राजानमुप तस्थुर्ऋग्मियम् । आ दूतो अग्निमभरद्विवस्वतो वैश्वानरं मातरिश्वा परावतः ॥ ४ ॥ युगेयुगे विदथ्यं गृणद्भ्योऽग्ने रयिं यशसं धेहि नव्यसीम् । पव्येव राजन्नघशंसमजर नीचा नि वृश्च वनिनं न तेजसा ॥ ५ ॥ अस्माकमग्ने मघवत्सु धारयानामि क्षत्रमजरं सुवीर्यम् । वयं जयेम शतिनं सहस्रिणं वैश्वानर वाजमग्ने तवोतिभिः ॥ ६ ॥ अदब्धेभिस्तव गोपाभिरिष्टेऽस्माकं पाहि त्रिषधस्थ सूरीन् । रक्षा च नो ददुषां शर्धो अग्ने वैश्वानर प्र च तारीः स्तवानः ॥ ७ ॥ १० ॥

अहश्च सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

१ अहश्चकृष्णमहरर्जुनंचविवर्तेतेरजसीवेद्याभिः । वैश्वानरोजायमानोनराजावातिरज्योतिषाग्निस्तमांसि १ नाहंतन्तुंनविजानाम्योतुंनयंवयन्तिसमरेऽतमानाः । कस्यस्वित्पुत्रइहवक्त्वानिपरोवदात्यवरेणपित्रा २ सइत्तन्तुंसविजानात्योतुंसवक्त्वान्यृतुथावदाति । यईंचिकेतदमृतस्यगोपाअवश्चरन्परोअन्येनपश्यन् ३ अयंहोताप्रथमःपश्यतेममिदंज्योतिरमृतंमर्त्येषु । अयंसजज्ञेध्रुवआनिषत्तोऽमर्त्यस्तन्वा३वर्धमानः ४ ध्रुवंज्योतिर्निहितंदृशयेकंमनोजविष्ठंपतयत्स्वन्तः । विश्वेदेवाःसमनसःसकेताएकंक्रतुमभिवियन्तिसाधु ५ विमेकर्णापतयतोविचक्षुर्वी३दंज्योतिर्हृदयआहितंयत् । विमेमनश्चरतिदूरआधीःकिंस्विद्वक्ष्या-

मिकिमुनूमंनिष्ये ६ विश्वेदेवाअंनमस्यन्भियानास्त्वामंग्नेतमंसितस्थिवांसंम् । वैश्वानरोऽवतूतयेनोऽमंर्त्योऽवतूतयेंनः ७ ॥ ११ ॥

पुरो वः सप्त भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽग्निस्त्रिष्टुप् । अन्त्या द्विपदा ।

१० पुरोवोमन्द्रंदिव्यंसुंवृक्तिंप्रंयतियज्ञेअग्निमंध्वरेदंधिध्वम् । पुरउक्थेभिःसहिनोविभावांस्वध्वराकरतिजातवेदाः १ तमुंद्युमःपुर्वणीकहोतरग्नेअग्निभिर्मनुंषइधानः । स्तोमंयमंस्मैममतेवशूपंघृतंनशुचिंमतयःपवन्ते २ पीपायसःश्रवंसामर्त्येषुयोअग्नयेददाशविप्रउक्थैः । चित्राभिस्तमूतिभिश्चित्रशोचिर्व्रजस्यंसातागोमंतोदधाति ३ आयःपप्रौजायंमानउर्वीदूरेदृशाभासाकृष्णाध्वां । अधंबुहुचित्तमऊर्म्यायास्तिरःशोचिषांददृशेपावकः ४ नूनंश्चित्रंपुरुवाजाभिरूतीअग्नेरयिंमघवंद्भ्यश्चधेहि । येराधंसाश्रवंसाचात्यन्यान्त्सुवीर्येभिश्चाभिसन्तिजनां-

न्‌ ५ इमंयज्ञंचनोधाअग्नउशन्यंतआसानोजुहुतेहविष्मान्‌ । भरद्वाजेषुदधिषे सुवृक्तिमवीर्वाजस्यगध्यस्यसातौ ६ विद्वेषांसीनुहिवर्धयेळांमदेमशतहिमाःसुवीराः ७ ॥ १२ ॥

यजस्व षड्भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप्‌ ।

११ यजस्वहोतरिषितोयजीयानग्नेबाधोमरुतांनप्रयुक्ति । आनोमित्रावरुणानासत्याद्यावाहोत्रायपृथिवीववृत्याः १ त्वंहोतामन्द्रतमोनोअध्रुगन्तर्देवोविदथामर्त्येषु । पावकयाजुह्वावह्निरासाग्नेयजस्वतन्वं१तवस्वाम्‌ २ धन्याचिद्धित्वेधिषणावष्टिप्रदेवाञ्जन्मगृणतेयजध्यै । वेपिष्ठोअङ्गिरसांयद्धविप्रोमधुछन्दोभनतिरेभइष्टौ ३ अदिद्युतत्स्वपाकोविभावाग्नेयजस्वरोदसीउरूची । आयुंनयंनमसारातहव्याअञ्जन्तिसुप्रयसंपञ्चजनाः ४ वृञ्जेहयन्नमसाबर्हिरग्नावयामिस्रुग्घृ-

तवतीसुवृक्तिः । अभ्यांक्षिसद्मसदनेपृथिव्याअश्रायियज्ञःसूर्येनचक्षुः ५ दशस्या नःपुर्वणीकहोतर्देवेभिरग्नेअग्निभिरिधानः । रायःसूनोसहसोवावसानाअतिस्रसेमवृजनंनांहः ६ ॥ १३ ॥

मध्ये पड्भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ मध्येहोतादुरोणेबर्हिषोराळग्निस्तोदस्यरोदसीयजध्यै । अयंससूनुःसहसऋतावादूरात्सूर्योनशोचिषाततान १ आयस्मिन्त्वेस्वपाकेयजत्रयक्षद्राजन्त्सर्वतातेवनुद्यौः । त्रिषधस्थस्ततरुषोनजंहोहव्यामघानिमानुषायजध्यै २ तेजिष्ठायस्यारतिर्वनेराट्तोदोअध्वन्नवृधसानोअद्यौत् । अद्रोघोनद्रविताचेततित्मन्नमर्त्योऽवर्त्रओषधीषु ३ सास्माकेभिरेतरीनशूषैरग्निःष्टवेदमआजातवेदाः । द्रन्नोवन्वन्क्रत्वानार्वोस्रःपितेवजारयायियज्ञैः ४ अधस्मास्यपनयन्तिभासोवृथायत्त-

क्षदनुयातिपृथ्वीम् । सुद्योयःस्पन्द्रोविषितोधवीयानृणोनतायुरतिधन्वाराट् ५ सत्वंनोअर्वन्निदायाविश्वेभिरग्नेअग्निभिरिधानः । वेषिरायोवियासिदुच्छुनामदेम शतहिमाःसुवीराः ६ ॥ १४ ॥

त्वद्धिश्वा षड्भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ त्वद्धिश्वासुभगसौभगान्यग्नेवियन्तिवनिनोनवयाः । श्रुष्टीरयिर्वाजोवृत्रतूर्येदिवोवृष्टिरीड्योरीतिरपाम् १ त्वंभगोनआहिरत्नमिषेपरिज्मेवक्षयसिदस्मवर्चाः । अग्नेमित्रोनबृहतऋतस्यासिक्षत्तावामस्यदेवभूरेः २ ससत्पतिःशवसाहन्तिवृत्रमग्नेविप्रोविपणेर्भर्तिवाजम् । यंत्वंप्रचेतऋतजातरायासजोषानप्त्रापांहिनोषि ३ यस्तेसूनोसहसोगीर्भिरुक्थैर्यज्ञैर्मर्तोनिशितिंवेद्यानट् । विश्वंसदेवप्रतिवारमग्नेधत्तेधान्यं१पत्यतेवसव्यैः ४ तानृभ्यआसौश्रवसासुवीराग्नेसू-

नोसहसःपुष्यसेधाः । कृणोपियच्छवसाभूरिपश्वोवयोवृकायारयेजसुरये ५ वु-
ग्नासूनोसहसोनोविहायाअग्नेतोकंतनयंवाजिनोदाः । विश्वाभिर्गीर्भिरभिपूर्ति
मश्यांमदेमशतहिमाःसुवीराः ६ ॥ १५ ॥

अग्ना यः षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्योग्निरनुष्टुप् । अन्त्या शक्करी ।

१४ अग्नायोमर्त्योदुवोधियंजुजोषधीतिभिः । भसन्नुषप्रपूर्व्यइषंवुरीतावसे १
अग्निरिद्धिप्रचेताअग्निर्वेधस्तमऋषिः । अग्निंहोतारमीळतेयज्ञेषुमनुषोविशः २
नानाह्य१ग्नेऽवसेस्पर्धन्तेरायोअर्यः । तूर्वन्तोदस्युमायवोव्रतैःसीक्षन्तोअव्रतम् ३
अग्निरप्सामृतीषहंवीरंददातिसत्पतिम् । यस्यत्रसन्तिशवसःसंचक्षिशत्रवोभि-
या ४ अग्निर्हिविद्मनानिदोदेवोमर्तमुरुष्यति । सहावायस्यावृतोरयिर्वाजेष्ववृ-

तः ५ अच्छानोमित्रमहोदेवदेवानग्नेवोचःसुमतिंरोदस्योः । वीहिस्वस्तिंसुक्षि-
तिंदिवोनॄन्द्विषोअंहांसिदुरितातरेमतातरेमतवावसातरेम ६ ॥ १६ ॥

इममूष्वेकोनविंशतिर्भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वीतहव्यो वाग्निः । तृतीयापश्चद-

श्यौ शक्वर्यौ । पष्ठ्यतिशक्वरी । दशम्याद्याः पञ्च षोडश्यन्त्येच त्रिष्टुभः ।

सप्तदश्यनुष्टुप् । उपान्त्या बृहती । शिष्टा जगत्यः ।

१५ इममूषुवोअतिथिमुषर्बुधंविश्वासांविशांपतिमृञ्जसेगिरा । वेतीद्दिवोजनु-
षाकच्चिदाशुचिर्ज्योक्चिदत्तिगर्भोयदच्युतम् १ मित्रंनयंसुधितंभृगवोदधुर्वनस्प-
तावीड्यमूर्ध्वशोचिषम् । सत्वंसुप्रीतोवीतहव्येअद्भुतप्रशस्तिभिर्महयसेदिवेदि-
वे २ सत्वंदक्षस्यावृकोवृधोभूरर्यःपरस्यान्तरस्यतरुषः । रायःसूनोसहसोमर्त्ये-
ष्वाछर्दिर्यच्छवीतहव्यायसप्रथोभरद्वाजायसप्रथः ३ द्युतानंवोअतिथिंस्वर्णरम-

ग्निंहोतारमनुंषःस्वध्वरम् । विप्रंनद्युक्षवंचसंसुवृक्तिभिर्हव्यवाहमरतिंदेवमृंजसे ४
पावकयायश्चितयंन्त्याकृपाक्षामंन्रुरुचउषसोनभानुना । तूर्वन्नयामन्नेतंशस्यनूरण
आयोघृणेनततृपाणोअजरः ५ ॥ १७ ॥ अग्निमंग्निंवःसमिधादुवस्यतप्रियंप्रिं-
यंवोअतिथिंगृणीषणि । उपवोगीर्भिरमृतंविवासतदेवोदेवेषुवनतेहिवार्यंदेवोदेवे-
षुवनतेहिनोदुवः ६ समिद्धमग्निंसमिधागिरागृणेशुचिंपावकंपुरोअध्वरेध्रुवम् ।
विप्रंहोतारंपुरुवारमद्रुहंकविंसुम्नैरीमहेजातवेदसम् ७ त्वांदूतमंग्नेअमृतंयुगेयुगे
हव्यवाहंदधिरेपायुमीड्यम् । देवासंश्चमर्तासश्चजागृविंविभुंविश्पतिंनमसानि
षेदिरे ८ विभूषन्नग्नउभयाँअनुंव्रतादूतोदेवानांरजसीसमीयसे । यत्तेधीतिंसुमति-
मावृणीमहेऽधस्मानस्त्रिवरूथःशिवोभव ९ तंसुप्रतीकंसुदृशंस्वञ्चमविद्वांसोवि-
दुष्टरंसपेम । सयक्षद्विश्वावयुनानिविद्वान्प्रहव्यमग्निरमृतेषुवोचत् १० ॥ १८ ॥

तमग्नेपास्युततंपिपर्षियस्तआनट्कवयेशूरधीतिम् । यज्ञस्यंवानिशितिंवोदितिंवा तमित्पृणक्षिशवंसोतराया ११ त्वमग्नेवनुष्यतोनिपाहित्वमुंनःसहसावन्नवद्यात्। संत्वाध्वस्मन्वदभ्येतुपाथःसंरयिःस्पृहयाय्यःसहस्री १२ अग्निर्होतागृहपतिःस राजाविश्वावेदजनिमाजातवेदाः । देवानामुतयोमर्त्यानांयजिष्ठःसप्रयजतामृ- तावा १३ अग्नेयदद्यविशोअध्वरस्यहोतःपावकशोचेवेष्ट्वंहियज्वा । ऋतायजा- सिमहिनावियद्भूर्हव्यावहयविष्ठयातेअद्य १४ अभिप्रयांसिसुधितानिहिख्योनि त्वादधीतरोदसीयजध्यै । अवानोमघवन्वाजसाताग्नेविश्वानिदुरितातरेमता तरेमतवावसातरेम १५ ॥ ११ ॥ अग्नेविश्वेभिःस्वनीकदेवैरूर्णावन्तंप्रथमःसीद योनिम् । कुलायिनंघृतवन्तंसवित्रेयज्ञंनययजमानायसाधु १६ इममुत्यमथर्व- वदग्निंमन्थन्तिवेधसः । यमङ्कूयन्तमानयन्नमूरंश्याव्याभ्यः १७ जनिष्वादेववी-

तयेसर्वतातिस्वस्तये । आदेवान्वक्ष्यमृताँऋतावृधोयज्ञंदेवेषुपिस्पृशः १८ वयमु त्वागृहपतेजनानामग्नेअकर्मसमिधाबृहन्तम्।अस्थूरिनोगार्हपत्यानिसन्तुतिग्मेनंनस्तेजसासंशिशाधि ११ ॥ २० ॥ इति शाकलकसंहितायां षष्ठे मण्डले प्रथमोऽनुवाकः ॥ १ ॥

त्वमग्नेऽष्टाचत्वारिंशद्भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽग्निर्गायत्री । आद्यापष्ठ्यौ वर्धमाने । पञ्चत्वारिंशत्तमी त्रिष्टुप् । सप्तविंशयन्त्ये चानुष्टुभौ ।

१६ त्वमग्नेयज्ञानांहोताविश्वेषांहितः । देवेभिर्मानुषेजने १ सनोमन्द्राभिरध्वरेजिह्वाभिर्यजामहः । आदेवान्वक्षियक्षिच २ वेत्थाहिवेधोअध्वनःपथश्चदेवाञ्जसा । अग्नेयज्ञेषुसुक्रतो ३ त्वामीळेअधद्विताभरतोवाजिभिःशुनम् । ईजेयज्ञेषुयज्ञियम् ४ त्वमिमावार्यापुरुदिवोदासायसुन्वते । भरद्वाजायदाशु-

र्न ५ ॥ २१ ॥ त्वंदूतो अमर्त्यआवहादैव्यंजनम् । शृण्वन्विप्रस्यसुष्टुतिम् ६
त्वामग्नेस्वाध्यो३मर्तासोदेववीतये । यज्ञेषुदेवमीळते ७ तवप्रयक्षिसंदृशमुत
क्रतुंसुदानवः । विश्वेजुषन्तकामिनः ८ त्वंहोतामनुर्हितोवह्निरासाविदुष्टरः ।
अग्नेयक्षिदिवोविशः ९ अग्नआयाहिवीतयेगृणानोहव्यदातये । निहोतासत्सि
बर्हिषि १० ॥ २२ ॥ तंत्वासमिद्भिरङ्गिरोघृतेनवर्धयामसि । बृहच्छोचायवि-
ष्ठ्य ११ सनःपृथुश्रवाय्यमच्छादेवविवाससि । बृहदग्नेसुवीर्यम् १२ त्वामग्ने
पुष्करादध्यथर्वानिरमन्थत । मूर्ध्नोविश्वस्यवाघतः १३ तमुत्वादध्यङ्ङृषिःपुत्र
ईधेअथर्वणः । वृत्रहणंपुरंदरम् १४ तमुत्वापाथ्योवृषासमीधेदस्युहन्तमम् ।
धनंजयंरणेरणे १५ ॥ २३ ॥ एह्यूषुब्रवाणितेऽग्नइत्थेतरागिरः । एभिर्वर्धास
इन्दुभिः १६ यत्रक्वचतेमनोदक्षंदधसउत्तरम् । तत्रासदःकृणवसे १७ नहिते

पृतंमक्षिपद्भवंन्नेमानांवसो । अथादुवोवनवसे १८ आग्निरंगामिभारंतोवृत्रहा पुरुचेतनः । दिवोदासस्युसत्पतिः १९ सहिविश्वातिपार्थिवारयिंदाशन्माहित्वना । वन्वन्नवातोअस्तृतः २० ॥ २४ ॥ सप्रत्नवन्नवीयसाग्नेद्युम्नेनसंयता । बृहत्ततन्थभानुना २१ प्रवःसखायोअग्नयेस्तोमंयज्ञंचधृष्णुया । अर्चगायंच वेधसे २२ सहियोमानुषायुगासीदद्धोताकविक्रतुः । दूतश्चहव्यवाहनः २३ ताराजानाशुचिव्रतादित्यान्मारुतंगणम् । वसोयक्षीहरोदसी २४ वस्वीतेअग्ने संदृष्टिरिषयतेमर्त्याय । ऊर्जोनपादमृतस्य २५ ॥ २५ ॥ क्रत्वादाअस्तुश्रेष्ठोऽद्य त्वावन्वन्त्सुरेक्णाः । मर्तआनाशसुवृक्तिम् २६ तेतेअग्नेत्वोताइषयन्तोविश्वमायुः । तरन्तोअर्योअरातीर्वन्वन्तोअर्योअरातीः २७ अग्निस्तिग्मेनशोचिषा यासद्विश्वंन्य १ त्रिणम् । अग्निर्नोवनतेरयिम् २८ सुवीरंरयिमाभरजातवेदो

विचर्षणे । जहिरक्षांसिसुक्रतो २९ त्वंनःपाह्यंहसोजातवेदोअघायतः । रक्षा णोब्रह्मणस्कवे ३० ॥ २६ ॥ योनोअग्नेदुरेवआमर्तोवधायदाशति । तस्मान्नः पाह्यंहसः ३१ त्वंतंदेवजिह्वयापरिबाधस्वदुष्कृतम् । मर्तोयोनोजिघांसति ३२ भरद्वाजायसप्रथःशर्मयच्छसहंत्य । अग्नेवरेण्यंवसु ३३ अग्निर्वृत्राणिजङ्घन-द्द्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धः शुक्रआहुतः ३४ गर्भेमातुःपितुष्पिताविदिद्यु-तानोअक्षरे । सीदन्नृतस्ययोनिमा ३५ ॥ २७ ॥ ब्रह्मप्रजावदाभरजातवेदो विचर्षणे । अग्नेयद्दीदयद्दिवि ३६ उपत्वारण्वसंदृशंप्रयस्वन्तः सहस्कृत । अ-ग्नेससृज्महेगिरः ३७ उपच्छायामिवघृणेरगन्मशर्मतेवयम् । अग्नेहिरण्यसं-दृशः ३८ यउग्रइवशर्यहातिग्मशृङ्गोनवंसगः । अग्नेपुरोरुरोजिथ ३९ आयं हस्तेनखादिनंशिशुंजातंनबिभ्रति । विशामग्निंस्वध्वरम् ४० ॥ २८ ॥ प्रदे-

वंदेववींतयेभरतावसुवित्तमम् । आस्वेयोनौनिषींदतु ४१ आजातंजातवेदसि प्रियंशिशीतातिंथिम् । स्योनआगृहपतिम् ४२ अग्नेयुक्ष्वाहियेतवाश्वासोदेव साधवः । अरंवहन्तिमन्यवे ४३ अच्छानोयाह्यावहाभिप्रयांसिवीतये । आदेवान्त्सोमपीतये ४४ उदग्नेभारतद्युमदजस्रेणदविद्युतत् । शोचाविभाह्यजर ४५ ॥ २१ ॥ वीतीयोदेवंमर्तोदुवस्येदग्निमीळीताध्वरेहविष्मान् । होतारंसत्ययजंरोदस्योरुत्तानहस्तोनमसाविवासेत् ४६ आतेअग्नऋचाहविर्हृदा तष्टंभरामसि । तेतेभवन्तूक्षणऋषभासोवशाउत ४७ अग्निंदेवासोअग्रियमिन्धतेवृत्रहन्तमम् । येनावसून्याभृतातृळ्हारक्षांसिवाजिना ४८ ॥ ३० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

पिबपञ्चोनैन्द्रंत्रैष्टुभंद्विपदान्तंतपुष्टुहिमहान्सप्तोनाद्यौर्नविपिमोविराळिमाउद्वादशनवम्येकादश्यौवै
भदेव्योयपकइदेकादशाष्टुतइदशतृपायातेनवश्रुधीनोष्टौकिमस्यान्त्याचापमानस्याभ्यावर्तिनोदानस्तु-
तिरागायोगव्यंद्वितीयैन्द्रीचान्सप्तपादोन्त्यानुष्टुब्जागतस्तृचोद्वितीयादिः ।

पिब पञ्चदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अन्त्या द्विपदा ।

१७ ओम् पिबासोमंमभियमुग्रतर्दऊर्वंगव्यंमहिगृणानइन्द्र।वियोधृष्णोवधिषोवज्रहस्तविश्वावृत्रममित्रियाशवोभिः १सईपाहियऋजीषीतरुत्रोयःशिप्रवान्वृषभोयोमतीनाम् । योगोत्रभिद्वज्रभृद्योहरिष्ठाःसइन्द्रचित्राँअभितृन्धिवाजान् २ एवापाहिप्रत्नथामन्दतुत्वाश्रुधिब्रह्मवावृधस्वोतगीर्भिः । आविःसूर्यंकृणुहिपीपिहीषोजहिशत्रूँरभिगाइन्द्रतृन्धि ३ तेत्वामदाबृहदिन्द्रस्वधावइमेपीताउक्षयन्तद्युमन्तम् । महामनूनंतवसंविभूतिंमत्सरासोजर्हृषन्तप्रसाहम् ४ येभिःसूर्यमुषसं

मन्दसानोअवासियोऽपंहृह्लानिदर्द्रृत् । महामद्रिंपरिगाइन्द्रसन्तंनुत्थाअच्युतंसदं-
सःपरिस्वात् ५ ॥ १ ॥ तवक्रत्वातवतद्दंसनाभिरामासुपक्वंशच्यानिदीधः ।
औणोर्दुरउस्रियाभ्योविहृह्लोदूर्वाद्गाअसृजोअङ्गिरस्वान् ६ प्रपाथक्षांमाहिदंसो
व्युर्वीमुपद्यामृष्वोबृहदिन्द्रस्तभायः । अधारयोरोदसीदेवपुत्रेप्रत्नेमातरायह्वीऋ-
तस्य ७ अधत्वाविश्वेपुरइन्द्रदेवाएकंतवसंदधिरेभराय । अदेवोयदभ्यौहिष्टदेवा-
न्त्स्वर्षाताबृणतइन्द्रमत्र ८ अधद्यौश्चित्तेअपसानुवज्राद्द्वितानमद्भियसास्वस्यम-
न्योः । अहिंयदिन्द्रोअभ्योहंसानंनिचिद्विश्वायुःशयथेजघान ९ अधत्वष्टातेमह
उग्रवज्रंसहस्रभृष्टिंववृतच्छताश्रिम् । निकाममरमणसंयेननवन्तमहिंसंपिणगृ-
जीषिन् १० ॥ २ ॥ वर्धान्यंविश्वेमरुतःसजोषाःपचच्छतंमहिषाँइन्द्रतुभ्यम् ।
पूषाविष्णुस्त्रीणिसरांसिधावन्वृत्रहणंमदिरमंशुमस्मै ११ आक्षोदोमहिवृतंनदी-

नांपरिंष्ठितमसृजऊर्मिमपाम् । तासामनुंप्रवतंइन्द्रपन्थांप्रार्दयोनीचीरपसंःस-
मुद्रम् १२ एवाताविश्वांचकुवांसमिन्द्रंमहामुग्रमंजुर्यंसंहोदाम् । सुवीरंत्वास्वा-
युधंसुवज्रमाब्रह्मनव्यमवंसेववृत्यात् १३ सनोवाजायश्रवंसइषेचंरायेधेंहिद्युमतं
इन्द्रविप्रान् । भरद्वाजेनृवतंइन्द्रसूरीन्दिविचंस्मैधिपार्येनइन्द्र १४ अयावाजंदे-
वहिंतंसनेममदेंमशतहिंमाःसुवीरां: १५ ॥ २ ॥

तमुष्टुहि पञ्चदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१८ तमुंष्टुहियोअभिभूंत्योजावन्वन्नवांतःपुरुहूतइन्द्रंः । अषाळ्हमुग्रंसहंमा-
नमाभिर्गीर्भिर्वर्धवृषभंचर्षणीनाम् १ सयुध्मःसत्वांखजकृत्समद्वांतुविम्रक्षोनंद-
नुमाँऋजीषी । बृहद्रेणुश्च्यवंनोमानुंषीणामेकंःकृष्टीनामंभवत्सहावां २ त्वंहनु
त्यदंदमायोदस्यूँरेकंःकृष्टीरंवनोरार्याय । अस्तिस्विन्नुवीर्यं१तत्तंइन्द्रनास्विंदस्तित-

आसहस्रंपथिभिरिन्द्रराया तुविद्युम्नतुविवाजेभिरर्वाक्। याहिसूनोसहसोयस्यनू चिद्देवईशेपुरुहूतयोतोः ११ प्रतुविद्युम्नस्यस्थविरस्यघृष्वेर्दिवोररप्शेमहिमापृथिव्याः। नास्यशत्रुर्नप्रतिमानमस्तिनप्रतिष्ठिःपुरुमायस्यसह्योः १२ प्रतत्तेअद्याकरणंकृतंभूत्कुत्संयदायुमतिथिग्वमस्मै। पुरूसहस्रानिशिशाअभिक्षामुत्तूर्वयाणंधृषतानिनेथ १३ अनुत्वाहिघ्नेअधदेवदेवामदन्विश्वेकवितमंकवीनाम्। करोयत्रवरिवोवाधितायदिवेजनायतन्वेगृणानः १४ अनुद्यावापृथिवीतत्तओजोऽमर्त्याजिहतइन्द्रदेवाः। कृष्वाकृत्नोअकृतंयत्तेअस्त्युक्थंनवीयोजनयस्वयज्ञैः १५ ॥ ६ ॥

महांस्त्रयोदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

१९ महाँइन्द्रोनृवदाचर्षणिप्राउतद्विबर्हाअमिनःसहोभिः। अस्मद्र्यग्वावृधेवी-

यांयोरुःपृथुःसुकृतःकर्तृभिर्भूत् १ इन्द्रमेवधिषणांसातयेधाद्बृहन्तमृष्वमजरंयु-
वानम् । अषाळ्हेनशवसाशूशुवांसंसद्यश्चिद्योवावृधेअसामि २ पृथूकरस्नावहु-
लागभस्तीअस्मद्र्यक् सं मिमीहिश्रवांसि । यूथेवपश्वःपशुपादमूनाअस्माँइन्द्रा-
भ्यावृत्स्वाजौ ३ तंवइन्द्रंचतिनमस्यशाकैरिहनूनंवाजयन्तोहुवेम । यथाचि-
त्पूर्वेजरितारआसुरनेद्याअनवद्याअरिष्टाः ४ धृतव्रतोधनदाःसोमवृद्धःसहिवाम-
स्यवसुनःपुरुक्षुः । संजग्मिरेपथ्याइरायोअस्मिन्त्समुद्रेनसिन्धवोयादमानाः ५
॥ ७ ॥ शविष्ठनआभरशूरशवओजिष्ठमोजोअभिभूतउग्रम् । विश्वाद्युम्नावृ-
ष्ण्यामानुषाणामस्मभ्यंदाहरिवोमादयध्यै ६ यस्तेमदःपृतनाषाळमृध्रइन्द्रतंन
आभरशूशुवांसम् । येनतोकस्यतनयस्यसातौमंसीमहिजिगीवांसस्त्वोताः ७
आनोभरवृषणंशुष्ममिन्द्रधनस्पृतंशूशुवांसंसुदक्षम् । येनवंसामपृतनासुशत्रू-

न्तयोतिभिंरुतजामीँरजामीन् ८ आतेशुष्मोवृषभएंतुपश्चादोत्तरादधरादापुर-
स्तात् । आविश्वतोअभिसमेत्ववाङिन्द्रद्युम्नंस्वर्वद्धेह्यस्मे ९ नृवत्तंइन्द्रनृतमाभि-
रूतीवंसीमहिंवामंश्रोमंतेभिः । ईक्षेहिवस्वउभयस्यराजन्धारत्नंमहिंस्थूरंबृह-
न्तम् १० मरुत्वन्तंवृषभंवावृधानमकवारिंदिव्यंशासमिन्द्रम् । विश्वासाहम-
वसेनूतनायोग्रंसहोदामिहतंहुवेम ११ जनंवज्रिन्महिचिन्मन्यमानमेभ्योनृ-
भ्योरन्धयायेष्वस्मि । अधाहित्वापृथिव्यांशूरसातौहवामहेतनयेगोष्वप्सु १२
वयंतएभिःपुरुहूतसख्यैःशत्रोःशत्रोरुत्तरइत्स्याम । घ्नन्तोवृत्राण्युभयानिशूररा-
यामदेमबृहतात्वोताः १३ ॥ ८ ॥

द्यौर्न त्रयोदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । सप्तमी विराट् ।

२० द्यौर्नयइन्द्राभिभूमार्यस्तस्थौरयिःशवसापृत्सुजनान् । तंनःसहस्रभर-

ध्यै ८ सद्रैस्पृधोवनतेअप्रतीतोबिभ्रद्वज्रंवृत्रहणंगभस्तौ । तिष्ठद्धरीअध्यस्तेवग-
तेवचोयुजावहतइन्द्रमृष्वम् ९ सनेमतेऽवसानव्यइन्द्रप्रपूरवःस्तवन्तएनायज्ञैः ।
सप्तयत्पुरःशर्मशारदीर्दर्द्धन्दासीःपुरुकुत्सायशिक्षन् १० त्वंवृधइन्द्रपूर्व्योभूर्वरि-
वस्यन्नुशनेकाव्याय । परानववास्त्वमनुदेयंमहेपित्रेददाथस्वंनपातम् ११ त्वं
धुनिरिन्द्रधुनिमतीॠणोरपःसीरानस्रवन्तीः । प्रयत्समुद्रमतिशूरपर्षिपारयां
तुर्वशंयदुंस्वस्ति १२ तवहत्यदिन्द्रविश्वमाजौसस्तोधुनीचुमुरीयाहसिष्वप् ।
दीदयदित्तुभ्यंसोमेभिःसुन्वन्दभीतिरिध्मभृतिःपक्थ्यर्कैः १३ ॥ १० ॥

इमा उ द्वादश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । नवम्युपान्त्ययोर्विश्वे देवाः ॥

२१ इमाउत्वापुरुतमस्यकारोर्हव्यंवीरहव्याहवन्ते । धियोरथेष्ठामजरंनवी-
योरयिर्विभूतिरीयतेवचस्या १ तमुस्तुषइन्द्रंयोविदानोगिर्वाहसंगीर्भिर्यज्ञवृद्ध-

म् । यस्यदिवमतिमह्नापृथिव्याःपुरुमायस्यरिरिचेमहित्वम् २ सइत्तमोऽवयुनं
ततन्वत्सूर्येणवयुनवच्चकार । कदातेमर्ताअमृतस्यधामेयक्षन्तोनमिनन्तिस्वधा-
वः ३ यस्ताचकारसकुहस्विदिन्द्रःकमाजनंचरतिकासुविक्षु । कस्तेयज्ञोमनं-
सेशंवरायकोअर्कइन्द्रकतमःसहोता ४ इदाहिनेवेविपतःपुराजाःप्रत्नासआसुः
पुरुकृत्सखायः । येमध्यमासउतनूतनासउतावमस्यपुरुहूतबोधि ५ ॥ ११ ॥
तंपृच्छन्तोऽवरासःपराणिप्रत्नातइन्द्रश्रुत्यानुयेमुः । अर्चामसिवीरब्रह्मवाहोया-
देवविद्मतात्त्वामहान्तम् ६ अभित्वापाजोरक्षसोवितस्थेमहिजज्ञानमभितत्सुति-
ष्ठ । तवप्रत्नेनयुज्येनसख्यावज्रेणधृष्णोअपतानुदस्व ७ सतुश्रुधीन्द्रनूतनस्यब्र-
ह्मण्यतोवीरकारुधायः । त्वंह्यापिःप्रदिविपितृणांशश्वद्बभूथसुहवएष्टौ ८ प्रो-
तयेवरुणंमित्रमिन्द्रंमरुतःकृष्वावसेनोअद्य । प्रपूषणंविष्णुमग्निंपुरंधिंसवितार-

मोषधीःपर्वतांश्च ९ इमउंत्वापुरुशाकप्रयज्योजरितारोअभ्यर्चन्त्यकैः । श्रुधी हवमाहुवतोहुवानोनत्वावाँअन्योअमृतत्वदस्ति १० नूमआवाचमुपयाहिवि- द्वान्विश्वेभिःसूनोसहसोयजत्रैः । येअग्निजिह्वाऋतसापआसुर्येमनुंचक्रुरुपरंद- साय ११ सनोबोधिपुरएतासुगेषूतदुर्गेषुपथिकृद्विदानः । येअश्रमासउरवोवहि- ष्ठास्तेभिर्नइंद्राभिवक्षिवाजम् १२ ॥ १२ ॥

य एक एकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२२ यएकइद्धव्यश्चर्षणीनामिन्द्रंतंगीर्भिरभ्यर्चआभिः । यःपत्यतेवृषभोवृ- ष्ण्यावान्सत्यःसत्वापुरुमायःसहस्वान् १ तमुनःपूर्वेपितरोनवग्वाःसप्तविप्रा- सोअभिवाजयन्तः । नक्षद्दाभंततुरिंपर्वतेष्ठामद्रोघवाचंमतिभिःशविष्ठम् २ त- मीमहइन्द्रमस्यरायःपुरुवीरस्यनृवतःपुरुक्षोः । योअस्कृधोयुरजरःस्वर्वान्तमाभ-

रहरिवोमादयध्यै ३ तन्नोविवोचोयदितेपुराचिज्जरितारआनशुःसुम्नमिन्द्र । क-
स्तेभागःकिंवयोदुध्रखिद्वःपुरुहूतपुरूवसोऽसुरघ्नः ४ तंपृच्छन्तीवज्रहस्तंरथेष्ठा-
मिन्द्रंवेपीवक्करीयस्यनूगीः । तुविग्राभंतुविकूर्मिरभोदांगातुमिषेनक्षतेतुम्रम-
च्छ ५ ॥ १३ ॥ अयाहत्यंमाययावावृधानंमनोजुवास्वतवःपर्वतेन । अच्युता
चिद्वीळितास्वोजोरुजोविदृळ्हाधृषताविरप्शिन् ६ तंवोधियानव्यस्याशविष्ठंप्रत्नं
प्रत्नवत्परितंसयध्यै । सनोवक्षदनिमानःसुवह्मेन्द्रोविश्वान्यतिदुर्गहाणि ७ आ
जनायद्रुह्वणेपार्थिवानिदिव्यानिदीपयोऽन्तरिक्षा । तपावृषन्विश्वतःशोचिषाता-
न्ब्रह्मद्विषेशोचयक्षामपश्च ८ भुवोजनस्यदिव्यस्यराजापार्थिवस्यजगतस्त्वेषसं-
दृक् । धिष्ववज्रंदक्षिणइन्द्रहस्तेविश्वाअजुर्यदयसेविमायाः ९ आसंयतमिन्द्र
णःस्वस्तिंशत्रुतूर्यायबृहतीममृध्राम् । ययादासान्यार्याणिवृत्राकरोवज्रिन्त्सुतु-

कानाहुपाणि १० सनोनियुद्भिःपुरुहूतवेधोविश्ववाराभिरागहिप्रयज्यो । नया अदेवोवरतेनदेवआभिर्याहितूयमामद्र्यद्रिक् ११ ॥ १४ ॥

षुत इदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

२२सुतइत्त्वंनिमिश्लइन्द्रसोमेस्तोमेब्रह्मणिशस्यमानउक्थे।यद्वायुक्ताभ्यांमघवन्हरिभ्यांबिभ्रद्वज्रंबाह्वोरिन्द्रयासि १ यद्वादिविपार्येसुष्विमिन्द्रवृत्रहत्येऽवसिशूरसातौ । यद्वादक्षस्यबिभ्युषोअबिभ्यदरन्धयःशर्धतइन्द्रदस्यून् २ पातासुतमिन्द्रोअस्तुसोमंप्रणेनीरुग्रोजरितारमूती । कर्तावीरायसुष्वयउलोकंदातावसुस्तुवतेकीरयेचित् ३ गन्तेयान्तिसवनाहरिभ्यांबभ्रिर्वज्रंपपिःसोमंददिर्गाः । कर्तावीरंनर्यंसर्ववीरंश्रोताहवंगृणतःस्तोमवाहाः ४ अस्मैवयंयद्वावानतद्विविष्मइन्द्राययोनःप्रदिवोअपस्कः । सुतेसोमेस्तुमसिशंसदुक्थेन्द्रायब्रह्मवर्धनंयथा-

संत् ५ ॥ १५ ॥ ब्रह्माणिहिचंकृषेवर्धनानितावंतइन्द्रमतिभिर्विविष्मः । सुते सोमेसुतपाःशंतमानिरान्द्यांक्रियास्मवक्षणानियज्ञैः ६ सनोंवोधिपुरोळाशंर-राणःपिबातुसोमंगोऋंजीकमिन्द्र । एदंबर्हिर्यजमानस्यसीदोरुंकंधित्वायतउ-लोकम् ७ समन्दस्वाह्यनुजोषंमुग्रप्रत्वायज्ञासंइमेअंश्नुवन्तु । प्रेमेहवांसःपुरु-हूतमस्मेआत्वेयंधीरवंसइन्द्रयम्याः ८ तंवःसखायःसंयथासुतेषुसोमेभिरींपृण-ताभोजमिन्द्रंम् । कुवित्तस्माअसंतिनोभरायनसुष्विमिन्द्रोऽवंसेमृधाति ९ एवे-दिन्द्रःसुतेअंस्ताविसोमेभरद्वाजेषुक्षयदिन्मघोनंः । असद्यथाजरित्रउतसूरिरिन्द्रो रायोविश्ववारस्यदाता १० ॥ १६ ॥ इति शा० सं० षष्ठे मण्डले द्वितीयोऽनुवाकः॥ २॥

वृषा दश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२४ वृषामदइन्द्रेश्लोकंउक्थासचासोमेषुसुतपाऋंजीषी । अर्चत्र्योमघवा

नृभ्यउक्थैर्द्युक्षोराजागिरामक्षितोतिः १ ततुरिर्वीरोनर्योविचेताःश्रोताहवंगृणत

उर्व्यूतिः । वसुःशंसोनरांकारुधायावाजीस्तुतोविदथेदातिवाजम् २ अक्षोन

चक्र्योःशूरबृहन्प्रतेमह्नारिरिचेरोदस्योः । वृक्षस्यनुतेपुरुहूतवयाव्यूतयोरुरुहु-

रिन्द्रपूर्वीः ३ शचीवतस्तेपुरुशाकशाकागवामिवस्रुतयःसंचरणीः । वत्सानां

नतन्तयस्तइन्द्रदामन्वन्तोअदामानःसुदामन् ४ अन्यद्द्यकर्वरमन्यदुश्वोऽसंच्च

सन्मुहुराचक्रिरिन्द्रः । मित्रोनोअत्रवरुणश्चपूषार्योवशस्यपर्येतास्ति ५ ॥ १७ ॥

वित्वदापोनपर्वतस्यपृष्ठादुक्थेभिरिन्द्रानयन्तयज्ञैः । तंत्वाभिःसुष्टुतिभिर्वाजयं-

न्तआजिंनजग्मुर्गिर्वाहोअश्वाः ६ नयंजरन्तिशरदोनमासानद्यावइन्द्रमवक-

र्शयन्ति । वृद्धस्यचिद्वर्धतामस्यतनूःस्तोमेभिरुक्थैश्चशस्यमाना ७ नवीळवे

नमतेनस्थिरायनशर्धतेदस्युजूतायस्तवान् । अज्राइन्द्रस्यगिरयश्चिदृष्वागम्भी-

रेचिद्रवतिगाधमस्मै ८ गम्भीरेणउरुणामत्रिन्प्रेषोयन्धिसुतपावन्वाजान् । स्थाऊषुऊर्ध्वऊतीअरिषण्यन्नक्तोव्युष्टौपरितक्म्यायाम् ९ सचंस्त्वनायमवसे अभीकेइतोवातमिन्द्रपाहिरिषः । अमाचैनमरण्येपाहिरिषोमदेमशतहिमाः सुवीराः १० ॥ १८ ॥

या ते नव भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२५ यातंऊतिरवमायापरमायामध्यमेन्द्रशुष्मिन्नस्ति । ताभिरूषुवृत्रहत्येऽवीनंएभिश्चवाजैर्महान्नउग्र १ आभिःस्पृधोमिथतीररिषण्यन्नमित्रस्यव्यथया मन्युमिन्द्र । आभिर्विश्वाअभियुजोविषूचीरार्यायविशोऽवतारीर्दासीः २ इन्द्र जामयउतयेजामयोऽर्वाचीनासोवनुषोयुयुज्रे । त्वमेषांविथुराशवांसिजहिवृष्ण्यानिकृणुहीपराचः ३ शूरोवाशूरंवनतेशरीरैस्तनूरुचातरुषियत्कृण्वैते ।

तोकेवागोपुतनयेयदप्सुविक्रन्दसीउर्वरांसुब्रवैते ४ नहित्वाशूरोनतुरोनधृष्णुर्न त्वायोधोमन्यमानोयुयोध । इन्द्रनकिंष्टाप्रत्यंस्त्येपांविश्वाजातान्यभ्यसितानि ५ ॥ ११ ॥ सपत्यतउभयोर्नृम्णमयोर्यदीवेधसःसमिथेहवन्ते । वृत्रेवा महोनृवतिक्षयेवाव्यचस्वन्तायदिवितन्तसैते ६ अधस्मातेचर्षणयोयदेजानिन्द्र त्रातोतभवावरूता । अस्माकासोयेनृतमासोअर्यइन्द्रसूरयोदधिरेपुरोनः ७ अनुतेदायिमहइन्द्रियायसत्रातेविश्वमनुवृत्रहत्ये । अनुक्षत्रमनुसहोयजत्रेन्द्रदेवेभिरनुतेनृषह्ये ८ एवानःस्पृधःसमजासमत्स्विन्द्रराराग्धिमिथतीरदेवीः । विद्यामवस्तोरवसागृणन्तोभरद्वाजाउततइन्द्रनूनम् ९ ॥ २० ॥

श्रुधी नोष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२६ श्रुधीनइन्द्रह्वयामसित्वामहोवाजस्यसातौवावृषाणाः । संयद्विशोऽयन्त

शूरसाताउभंनोऽग्रःशायँअर्हन्दाः १ त्वांवाजींहवतेवाजिनेयोमहोवाजस्यगध्यं स्यसातौ । त्वांवृत्रेष्विन्द्रसत्पतिंतरुत्रंत्वांचष्टेमुष्टिहागोषुयुध्यन् २ त्वंकविंचोदयोऽर्कसातौत्वंकुत्सायशुष्णंदाशुषेवर्क् । त्वंशिरोअमर्मणःपराहन्नतिथिग्वाय शंस्यंकरिष्यन् ३ त्वंरथंप्रभरोयोधमृष्वमावोयुध्यन्तंवृषभंदशद्युम् । त्वंतुग्रंवेतसवेसचाहन्त्वंतुजिंगृणन्तमिन्द्रतूतोः ४ त्वंतदुक्थमिन्द्रबर्हणाकःप्रयच्छतासहस्राशूरदर्षि । अवगिरेर्दासंशम्बरंहन्प्रावोदिवोदासंचित्राभिरूती ५ ॥ २१ ॥ त्वंश्रद्धाभिर्मन्दसानःसोमैर्दभीतयेचुमुरिमिन्द्रसिष्वप् । त्वंरजिंपिठीनसेदशस्यन्षष्टिंसहस्राशच्यासचाहन् ६ अहंचनतत्सूरिभिरानश्यांतवज्यायइन्द्रसुम्नमोजः । त्वयायत्स्तवन्तेसधवीरवीरास्त्रिवरूथेननहुषाशविष्ठ ७ वयंतेअस्यामिन्द्र

द्युम्नहूतौसखायःस्याममहिनप्रेष्ठाः । प्रातर्दनिःक्षत्रश्रीरस्तुश्रेष्ठोघनेवृत्राणांसन-
येधनानाम् ८ ॥ २२ ॥

किमस्याष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अन्त्याया अभ्यावर्तिनश्चायमानस्य दानस्तुतिः ।

२७ किमस्यमदेकिम्वस्यपीताविन्द्रःकिमस्यसख्येचकार । रणावायेनिषदि
किंतेअस्यपुराविविद्रेकिमुनूतनासः १ सदस्यमदेसद्वस्यपीताविन्द्रःसदस्यसख्ये
चकार । रणावायेनिषदिसत्तेअस्यपुराविविद्रेसदुनूतनासः २ नहिनुतेमहिमनः
समस्यनमघवन्मघवत्त्वस्यविद्म । नराधसोराधसोनूतनस्येन्द्रनकिर्ददृशइन्द्रियं
ते ३ एतत्त्यत्तइन्द्रियमचेतियेनावधीर्वरशिखस्यशेषः । वज्रस्ययत्तेनिहतस्यशु-
ष्मात्स्वनाच्चिदिन्द्रपरमोददार ४ वधीदिन्द्रोवरशिखस्यशेषोऽभ्यावर्तिनेचाय-
मानायशिक्षन् । वृचीवतोयद्धरियूपीयायांहन्पूर्वेअर्धेभियसापरोदर्त् ५ ॥ २३ ॥

त्रिंशच्छतंवर्मिणइन्द्रसाकंयव्यावत्यांपुरुहूतश्रवस्या।वृचीवन्तःशरवेपत्यमानाः पात्राभिन्दानान्यर्थान्यायन् ६ यस्यगावावरुषासूयवस्यूअन्तरूषुचरतोरेरिहाणा। ससृञ्जयायतुर्वशंपरादाद्वृचीवंतोदैववातायशिक्षन् ७ द्वयाँअग्नेरथिनोविंशतिंगा वधूमतोमघवामह्यंसम्राट् । अभ्यावर्तीचायमानोददातिदूणाशेयंदक्षिणापार्थवानाम् ८ ॥ २४ ॥

आ गावोऽष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्यो गावस्त्रिष्टुप् । अष्टम्या अन्त्यपादस्योपाद्या-

याश्चेन्द्रो वा । आद्या पञ्चम्याद्यास्तिस्रश्च त्रिष्टुभः । अन्त्यानुष्टुप् ।

२८ आगावोअग्मन्नुतभद्रमक्रन्त्सीदन्तुगोष्ठेरणयन्त्वस्मे । प्रजावतीःपुरुरूपाइहस्युरिन्द्रायपूर्वीरुषसोदुहानाः १ इन्द्रोयज्वनेपृणतेचशिक्षत्युपेद्ददातिनस्वं

मुपायंति । भूयोभूयोरयिमिदस्यवर्धयन्नभिन्नेखिल्येनिदधातिदेवयुम् २ नतान-
शन्तिनदभातितस्करोनासामामित्रोव्यथिरादधर्षति । देवाँश्चयाभिर्यजतेददाति
चज्योगित्ताभिःसचतेगोपतिःसह ३ नताअर्वारेणुककाटोअश्नुतेनसंस्कृतत्रमुप
यन्तिताअभि । उरुगायमभयंतस्यताअनुगावोमर्तस्यविचरन्तियज्वनः ४ गावो
भगोगावइन्द्रोमेअच्छान्गावःसोमस्यप्रथमस्यभक्षः। इमायागावःसजनासइन्द्र
इच्छामीद्धृदामनसाचिदिन्द्रम् ५ यूयंगावोमेदयथाकृशंचिदश्रीरंचित्कृणुथासुप्र-
तीकम् । भद्रंगृहंकृणुथभद्रवाचोबृहद्वोवयउच्यतेसभासु ६ प्रजावतीःसूयवसं
रिशन्तीःशुद्धाअपःसुप्रपाणेपिबन्तीः । मावःस्तेनईशतमाघशंसःपरिवोहेतीरुद्र-
स्यवृज्याः ७ उपेदमुपपर्चनमासुगोषूपपृच्यताम् । उपऋषभस्यरेतस्युपेन्द्रतव
वीर्ये ८ ॥ २५ ॥ इति शाकलसंहितायां चतुर्थाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

इन्द्रंपद्भूयःपञ्चाभूरेकःसुहोत्रस्तुचतुर्थीशकर्गपूर्व्यायओजिष्ठःशुनहोत्रस्तुसंत्वेकदानरस्तुसत्रावाग्र-यमपान्यन्द्रस्येन्द्रापिबाहेळमानःमत्यस्मैचतुष्कमानुष्टुभंबृहसन्तंयस्यौष्णिहंयोरयिवश्चतुर्विंशतिःशंयुर्बा-र्हस्पत्योद्वादौपळनुष्टुभास्तिसश्चविराजोमध्यमैनवासांयआनयत्रयस्त्रिंशद्भायत्रंपुरूतममतिनिचृद्धिवृत्तः शादानिचृदन्त्यानुष्टुप्चेन्त्येवृबुस्तक्षादैवतंत्वामिद्धिपळूनामागाथंस्वादुरेकत्रिंशद्गर्गःपश्चादौसौम्योग-व्यूत्यर्धर्चोलिङ्गोक्तदेवतःप्रस्तोकइतित्रिष्टुबनुष्टुप् गायत्रीद्विपदासार्ञ्जयस्यप्रस्तोकस्यदानस्तुतिःपरौ-वृत्तौरथदुन्दुभिदेवत्यावैन्द्रोन्त्यार्धर्चोयुजानोवृहतीदिवस्पृथिव्याजगती ।

इन्द्रं पइ् भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

२१ ॐम् इन्द्रंवोनरःसख्यायसेपुर्महोयन्तःसुमतयेचकानाः । महोहिदाता वज्रंहस्तोअस्तिमहामुरण्वमवसेयजध्वम् १ आयस्मिन्हस्तेनर्यामिमिक्षुरारथे हिरण्ययेरथेष्ठाः । आरश्मयोगभस्त्योःस्थूरयोराध्वन्नश्वासोवृषणोयुजानाः २

श्रि येतेपादादुवआमिंमिक्षुर्धृष्णुर्वज्रीशवंसादक्षिणावान् । वसानोअत्कंसुरभिंदृशेकंस्वर् १ णनृंतविपिरोवंभूथ ३ ससोमआमिश्लतमःसुतोभूद्यस्मिन्पक्तिःपच्यते सन्तिधानाः । इन्द्रंनरःस्तुवन्तोब्रह्मकाराउक्थाशंसन्तोदेववाततमाः ४ नतेअन्तःशवसोधाय्यस्यवितुबाबधेरोदसीमहित्वा । आतासूरिःपृणातितूतुजानोयूथेवाप्सुसमीजमानऊती ५ एवेदिन्द्रःसुहवऋष्वोअस्तूतीअनूतोहिरिशिप्रःसत्वा । एवाहिजातोअसमात्योजाःपुरूचवृत्राहनतिनिदस्यून् ६ ॥ १ ॥

भूयः पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३० भूयइद्वावृधेवीर्यायँएकोअजुर्योदयतेवसूनि । प्ररिरिचेदिवइन्द्रःपृथिव्याअर्धमिदस्यप्रतिरोदसीउभे १ अधामन्येबृहदसुर्यमस्ययानिदाधारनकिरामिनाति । दिवेदिवेसूर्योदर्शतोभूद्विसद्मान्युर्विर्यासुक्रतुर्धात् २ अद्याचिन्नूचित्तदपोन-

दीनांयदाभ्योअरंदोगातुमिन्द्र । निपर्वताअद्मसदोनसेदुस्त्वयादृळ्हानिसुक्रतोर जांसि ३ सत्यमित्तन्नत्वावाँअन्योअस्तीन्द्रदेवोनमर्त्योज्यायान् । अहन्नहिंपरिशयानमर्णोऽवासृजोअपोअच्छासमुद्रम् ४ त्वमपोविदुरोविषूचीरिन्द्रदृळ्हमरुजःपर्वतस्य । राजाभवोजगतश्चर्षणीनांसाकंसूर्यंजनयन्द्यामुषासम् ५ ॥ २ ॥

अभूरेकः पञ्च सुहोत्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् । उपान्त्या शक्करी ।

३१ अभूरेकोरयिपतेरयीणामाहस्तयोरधिथाइन्द्रकृष्टीः । वितोकेअप्सुतनयेचसूरेऽवोचन्तचर्षणयोविवाचः १ त्वद्भियेन्द्रपार्थिवानिविश्वाच्युताचिच्च्यावयन्तेरजांसि । द्यावाक्षामापर्वतासोवनानिविश्वंदृळ्हंभयतेअज्मन्नाते २ त्वंकुत्सेनाभिशुष्णमिन्द्राशुषंयुध्यकुयवंगविष्टौ । दशप्रपित्वेअधसूर्यस्यमुषायश्चक्रमविवेरपांसि ३ त्वंशतान्यवशम्बरस्यपुरोजघन्थाप्रतीनिदस्योः । अशिक्षोय-

न्नशच्यांशचीवोदिवोदासायसुन्वतेसुतक्रेभरद्वाजायगृणतेवसूनि ४ ससत्यसत्व-न्महतेरणायरथमातिष्ठतुविनृम्णभीमम् । याहिप्रपथिन्नवसोपमद्रिक्प्रचश्रुत श्रावयचर्षणिभ्यः ५ ॥ ३ ॥

अपूर्व्या पञ्च सुहोत्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३२ अपूर्व्यापुरुतमान्यस्मैमहेवीरायतवसेतुराय । विरप्शिनेवज्रिणेशंतमानिवचांस्यासास्थविरायतक्षम् १ समातरासूर्येणाकवीनामवासयद्रुजदद्रिं गृणानः । स्वाधीभिर्ऋक्वभिर्वावशानउदुस्रियाणामसृजन्निदानम् २ सवह्निभिर्ऋक्वभिर्गोषुशश्वन्मितज्ञुभिःपुरुकृत्वाजिगाय । पुरःपुरोहासखिभिःसखीयन्दृळ्हारुरोजकविभिःकविःसन् ३ सनीव्याभिर्जरितारमच्छामहोवाजेभिर्महद्भिश्चशुष्मैः । पुरुवीराभिर्वृषभक्षितीनामागिर्वणःसुवितायप्रयाहि ४ ससर्गेणशव-

सातक्कोअत्यैर्पइन्द्रोदक्षिणतस्तुराषाट् । इत्थासृंजानाअनंपावृदर्थंदिवेदिवेवि-विषुरममृण्यम् ५ ॥ ४ ॥

य ओजिष्ठः पञ्च शुनहोत्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३३ यओजिष्ठइन्द्रतंसुनोदामदोवृषन्त्स्वभिष्टिर्दास्वान् । सौवश्व्यंयोवनवत्स्वश्वोवृत्रासमत्सुसासहदमित्रान् १ त्वांहीन्द्रावसेविवाचोहवन्तेचर्षणयः शूरसातौ । त्वंविप्रेभिर्विपणीरंशायस्त्वोतइत्सनितावाजमर्वा २ त्वंतांइन्द्रोभयाँअमित्रान्दासावृत्राण्यार्याचशूर । वधीर्वनेवसुधितेभिरत्कैरापृत्सुदर्षिनृणांनृतम ३ सत्वंनइन्द्राकवाभिरूतीसखाविश्वायुरविताव्रधेभूः । स्वर्षातायद्ध्वयामसित्वायुध्यन्तोनेमधितापृत्सुशूर ४ नूनंनइन्द्रापरायचस्याभवामृळीकउतनोअभिष्टौ । इत्थागृणन्तोमहिनस्यशर्मन्दिविष्यामपार्येगोषतमाः ५ ॥ ५ ॥

सं च त्वे पञ्च शुनहोत्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३४ संचत्वेजग्मुर्गिरइन्द्रपूर्वीर्विचत्वद्यन्तिविभ्वोमनीषाः। पुरानूनंचस्तुतयऋषीणांपस्पृध्रइन्द्रेअध्युक्थार्का १ पुरुहूतोयःपुरुगूर्तऋभ्वाँएकःपुरुप्रशस्तोअस्तियज्ञैः। रथोनमहेशवसेयुजानो३स्माभिरिन्द्रोअनुमाद्योभूत् २ नयंहिंसन्तिधीतयोनवाणीरिन्द्रंनक्षन्तीदभिवर्धयन्तीः। यदिस्तोतारःशतंयत्सहस्रंगृणन्तिगिर्वणसंशंतदस्मै ३ अस्माएतद्दिव्य१र्चेवमासामिमिक्षइन्द्रेन्ययामिसोमः। जनंनधन्वन्नभिसंयदापःसत्रावावृधुर्हवनानियज्ञैः ४ अस्माएतन्मह्यांङ्गूषमस्माइन्द्रायस्तोत्रंमतिभिरवाचि । असद्यथामहतिवृत्रतूर्यइन्द्रोविश्वायुरविताव्रधश्च ५ ॥ ६ ॥

कदा पञ्च नर इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३५ कदाभुवन्नथक्षयाणिब्रह्मकदास्तोत्रेसहस्रपोष्यंदाः । कदास्तोमंवासयोऽस्यरायाकदाधियःकरसिवाजंरत्नाः १ कर्हिस्विचदिन्द्रयन्नृभिर्नृन्वीरैर्वीरान्नीळयासेजयाजीन् । त्रिधातुगाअधिजयासिगोष्विन्द्रद्युम्नंस्वर्वद्धेह्यस्मे २ कर्हिस्वित्तदिन्द्रयज्जरित्रेविश्वप्सुब्रह्मकृणवःशविष्ठ । कदाधियोननियुतोयुवासेकदागोमघाहवनानिगच्छाः ३ सगोमघाजरित्रेअश्वश्चन्द्रावाजश्रवसोअधिधेहिपृक्षः । पीपिहीषःसुदुघामिन्द्रधेनुंभरद्वाजेषुसुरुचोरुरुच्याः ४ तमानूनंवृजनमन्यथाचिच्छूरोयच्छक्रविदुरोगृणीषे । मानिररंशुक्रदुघस्यधेनोराङ्गिरसान्ब्रह्मणाविप्रजिन्व ५ ॥ ७ ॥

सत्रा पञ्च नर इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३६ सत्रामदासस्तवविश्वजन्याःसत्रारायोऽधयेपार्थिवासः । सत्रावाजानामभवोविभक्तायद्देवेषुधारयथाअसुर्यम् १ अनुप्रयेजेजनओजोअस्यसत्रादधिरेअनुवीर्याय । स्यूमगृभेदुधयेऽर्वतेचक्रतुंवृजन्त्यपिवृत्रहत्ये २ तंसध्रीचीरूतयोवृष्ण्यानिपौंस्यानिनियुतःसश्चुरिन्द्रम् । समुद्रंनसिन्धवउक्थशुष्माउरुव्यचंसंगिरआविशन्ति ३ सरायस्खामुपसृजागृणानःपुरुश्चन्द्रस्यत्वमिन्द्रवस्वः । पतिर्बभूथासमोजनानामेकोविश्वस्यभुवनस्यराजा ४ सतुश्रुधिश्रुत्यायोदुवोयुर्द्यौर्नभूमाभिरायोअर्यः । असोयथानःशवसाचकानोयुगेयुगेवयसाचेकितानः ५ ॥ ८ ॥

अर्वाग्पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

३७ अर्वाग्रथंविश्ववारंतउग्रेन्द्रंयुक्तासोहरयोवहन्तु । कीरिश्चिद्धित्वाहवतेस्वर्वान्नृधीमहिसधमादस्तेअद्य १ प्रोद्रोणेहरयःकर्माग्मन्पुनानासऋज्यन्तोअभूवन् । इन्द्रोनोअस्यपूर्व्यःपपीयाद्युक्षोमदस्यसोम्यस्यराजा २ आसस्राणासःशवसानमच्छेन्द्रंसुचक्रेरथ्यासोअश्वाः । अभिश्रवऋज्यन्तोवहेयुर्नूचिन्नुवायोरमृतंविदस्येत् ३ वरिष्ठोअस्यदक्षिणामियर्तीन्द्रोमघोनांतुविकूर्मितमः । ययावज्रिवःपरियास्यंहोमघाचधृष्णोदयसेविसूरीन् ४ इन्द्रोवाजस्यस्थविरस्यदातेन्द्रोगीर्भिर्वर्धतांवृद्धमहाः। इन्द्रोवृत्रंहनिष्ठोअस्तुसत्वातासूरिःपृणतितूतुजानः ५॥१॥

अपात्पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

३८ अपादितउदुनश्चित्रतमोमहींभर्षद्द्युमतीमिन्द्रहूतिम् । पन्यसींधीतिंदै-

व्येस्य॒याम॒अंनस्य॒रा॒तिर्व॑नतेसु॒दानुः १ दू॒राच्चि॒दावंसतो॒अस्य॒कर्णा॒घोषा॒दिन्द्र॑स्य तन्यतिब्रुवा॒णः । एयमैनंदे॒वहू॑तिर्ववृत्यान्म॒द्र्य१॒गिन्द्र॑मि॒यमृ॒च्यमा॑ना २ तंवो॒धि॒यापर॒मया॑पुरा॒जाम॒जर॒मिन्द्र॑म॒भ्य॑नू॒ष्य॒र्कैः । ब्रह्मा॑च॒गिरो॑दधि॒रेसमं॑स्मिन्म॒हां॑श्चस्तोमो॒अधि॑वर्धदिन्द्रे ३ वर्धा॒द्यंय॒ज्ञउ॒तसोम॒मिन्द्रं॒वर्धा॒द्ब्रह्म॒गिरं॑उ॒क्था॒च॒मन्मं । वर्धाहै॑नमु॒षसो॒यामं॑न्न॒क्तोर्वर्धा॒न्मासाः॑श॒रदो॒द्याव॒इन्द्र॑म् ४ ए॒वाजं॑ज्ञा॒नंसह॑से॒असा॑मिवावृधा॒नंराध॑सेचश्रु॒ताय॑ । म॒हामु॒ग्रमव॑सेविप्रनू॒नमावि॑वासेमवृ॒त्रतू॑र्येषु ५ ॥ १० ॥

मन्द्रस्य पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३९ म॒न्द्रस्य॑क॒वेर्दि॒व्यस्य॒वह्ने॒र्विप्र॑मन्मनोव॒चनस्य॒मध्वः॑ । अपा॑न॒स्तस्य॑सच॒नस्य॑दे॒वेषो॑युवस्वगृण॒तेगो॑अग्राः १ अ॒यमु॑शा॒नःपर्यद्रि॑मु॒स्रा ऋ॒तधी॑तिभिर्ऋत॒यु-

ग्युंजानः । रुजदरुग्णंविवलस्यसानुंपणींर्वचोभिरभियोधदिन्द्रः २ अयंद्योतयदद्युतोव्यं१क्तून्दोषावस्तोःशरदइन्दुरिन्द्र । इमंकेतुमदधुर्नूचिदह्नांशुचिंजन्मनउषसश्चकार ३ अयंरोचयदरुचोरुचानो३ऽयंवासयद्व्यृ१तेनपूर्वीः । अयमीयतऋतयुग्भिरश्वैःस्वर्विदानाभिनाचर्षणिप्राः ४ नूगृणानोगृणतेप्रत्नराजन्निषःपिन्ववसुदेयायपूर्वीः । अपओषधीरविषावनानिगाअर्वतोनृनृचसेरिरीहि ५ ॥ ११ ॥

इन्द्र पिब पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४० इन्द्रपिबतुभ्यंसुतोमदायावस्यहरीविमुचासखाया । उतप्रगायगणआनिषद्याथायज्ञायगृणतेवयोधाः १ अस्यपिबयस्यजज्ञानइन्द्रमदायक्त्वेअपिबोविरप्शिन् । तमुतेगावोनरआपोअद्रिरिन्दुंसमह्यन्पीतयेसमस्मै २ समिद्धेअग्नौसुतइन्द्रसोमआत्वावहन्तुहरयोवहिष्ठाः । त्वायतामनसाजोहवीमीन्द्रायाहिसु-

वितायमहेनः ३ आयाहिशश्वदुशतायैयाथेन्द्रमहामनसासोमपेयम् । उपब्रह्मा
णिशृणवइमानोऽथातेयज्ञस्तन्वे३वयोधात् ४यदिन्द्रदिविपार्येयदृधग्यद्वास्वेसदं-
नेयत्रवासि । अतोनोयज्ञमवसेनियुत्वान्त्सजोषाःपाहिगिर्वणोमरुद्भिः ५॥१२॥

अहेळमानः पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

४१ अहेळमानउपयाहियज्ञंतुभ्यंपवन्तइन्दवःसुतासः।गावोनवज्रिन्त्स्वमो-
कोअच्छेन्द्रागहिप्रथमोयज्ञियानाम् १ यातेकाकुत्सुकृतायावरिष्ठाययाशश्वत्पिब-
सिमध्वऊर्मिम् । तयापाहिप्रतेअध्वर्युरस्थात्संतेवज्रोवर्ततामिन्द्रगव्युः २ एषद्र-
प्सोवृषभोविश्वरूपइन्द्रायवृष्णेसमकारिसोमः । एतंपिबहरिवःस्थातरुग्रयस्ये-
शिषेप्रदिवियस्तेअन्नम् ३ सुतःसोमोअसुतादिन्द्रवस्यानयंश्रेयांश्चिकितुषेरणाय।

एतंतिंतिर्वउपंयाहियज्ञंतेनविश्वास्तविंषीरापृणस्व ४ ह्वयांमसित्वेन्द्रंयाह्यर्वाङरं तेसोमंस्तन्वेंभवाति।शतंक्रतोमादयंस्वासुतेषुप्रास्माँअंवपृतंनासुप्रविक्षु ५ ॥ १३

मत्स्मै चतुष्कं भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रोनुष्टुप् । अन्त्या बृहती ।

४२ प्रत्यंस्मैपिपींषतेविश्वांनिविदुषेंभर । अरंगमायजग्मयेऽपंश्चाद्दघ्वनेनरें १ एमेंनंप्रत्येतंनसोमेंभिःसोमपातंमम्।अमंत्रेभिर्ऋजीपिणमिन्द्रंसुतेभिरिन्दुंभिः २ यदींसुतेभिरिन्दुंभिःसोमेंभिःप्रतिभूषंथ। वेदाविश्वंस्यमेधिंरोधृषत्तन्तमिदेषंते ३ अस्माअंस्माइदन्धसोऽध्वंर्योप्रभंरासुतम् । कुवित्संमस्यजेन्यंस्यशर्धतोऽभिशं-स्तेरवस्परंत् ४ ॥ १४ ॥

यस्य चतुष्कं भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्र उष्णिक् ।

४३ यस्यत्यच्छम्बरंमदेदिवोदासायरन्धयंः । अयंससोमंइन्द्रतेसुतःपिबं १

यस्येतीव्रसुतंमदंमध्यमन्तंचरक्षसे। अयंससोमंइन्द्रतेसुतःपिव २ यस्यगाअन्त-
रश्मनोमदेदृह्ळाअवासृजः। अयंससोमंइन्द्रतेसुतःपिव ३ यस्यमन्दानोअन्धं-
सोमाघोनंदधिषेशवः। अयंससोमंइन्द्रतेसुतःपिव ४ ॥ १५ ॥ इति शाकलके-
संहितायां षष्ठे मण्डले तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

यो रयिवश्चतुर्विंशतिः शंयुर्बार्हस्पत्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्। आद्याः
षडनुष्टुभः। सप्तमीनवम्यौ विराजौ। अष्टमी विराट्।

४४ योरयिवोरयिन्तमोयोद्युम्नैर्द्युम्नवत्तमः। सोमःसुतःसइन्द्रतेऽस्तिस्वधापते
मदः १ यःशग्मस्तुविशग्मतेरायोदामामतीनाम्। सोमःसुतःसइन्द्रतेऽस्तिस्व-
धापतेमदः २ येनवृद्धोनशवसातुरोनस्वाभिरूतिभिः। सोमःसुतःसइन्द्रतेऽस्ति
स्वधापतेमदः ३ त्यमुवोअप्रहणंगृणीषेशवसस्पतिम्। इन्द्रंविश्वासाहंनरंमंहि-

ष्ठंविश्वचर्षणिम् ४ यंवर्धयन्तीद्गिरःपतिंतुरस्यराधसः। तमिन्न्वस्यरोदसीदेवीशु-
ष्मंसपर्यतः ५ ॥ १६ ॥ तद्वउक्थस्यबर्हणेन्द्रायोपस्तृणीषणि । विपोनयस्योतयोविदयद्रोहन्तिसक्षितः ६ अविदद्दक्षंमित्रोनवीयान्पपानोदेवेभ्योवस्योअचैत्।
ससवान्स्तौलाभिर्धौतरीभिरुरुष्यापायुरभवत्सखिभ्यः ७ ऋतस्यपथिवेधाअ-
पायिश्रियेमनांसिदेवासोअक्रन् । दधानोनाममहोवचोभिर्वपुर्दृशयेवेन्योव्या-
वः ८ द्युमत्तमंदक्षंधेह्यस्मेसेधाजनानांपूर्वीररातीः। वर्षीयोवयःकृणुहिशचीभि-
र्धनस्यसातावस्माँअविड्ढि ९ इन्द्रतुभ्यमिन्मघवन्नभूमवयंदात्रेहरिवोमाविवेनः।
नकिरापिर्ददृशेमर्त्यत्राकिमङ्गरध्रचोदनंत्वाहुः १० ॥ १७॥ माजस्वनेवृषभनो
ररीथामातेरेवतःसख्येरिषाम । पूर्वीष्टइन्द्रनिःषिधोजनेषुजह्यसुष्वीन्प्रवृहापृण-
तः ११ उदभ्राणीवस्तनयन्नियर्तीन्द्रोराधांस्यश्व्यानिगव्या । त्वमसिप्रदिवः

कारुधायामात्वादामानआदभन्मघोनः १२ अध्वर्योवीरप्रमहेसुतानामिन्द्राय भरसह्यस्यराजा । यःपूर्व्याभिरुतनूतनाभिर्गीर्भिर्वावृधेगृणतामृषीणाम् १३ अस्यमदेपुरुवर्पांसिविद्वानिन्द्रोवृत्राण्यप्रतीजघान । तमुप्रहोषिमधुमन्तमस्मै सोमंवीरायशिप्रिणेपिबध्यै १४ पातासुतमिन्द्रोअस्तुसोमंहन्तावृत्रंवज्रेणमन्दसानः । गन्तायज्ञंपरावतश्चिदच्छावसुर्धीनामविताकारुधायाः १५ ॥ १८ ॥ इदंत्यत्पात्रमिन्द्रपानमिन्द्रस्यप्रियममृतमपायि । मत्सद्यथासौमनसायदेवंव्यस्मद्द्वेषोयुयवद्व्यंहः १६ एनामन्दानोजहिशूरशत्रूञ्जामिमजामिंमघवन्नमित्रान् । अभिषेणाँअभ्या३देदिशानान्पराचइन्द्रप्रमृणाजहीच १७ आसुष्माणो मघवन्निन्द्रपृत्स्वस्मभ्यंमहिवरिवःसुगंकः । अपांतोकस्यतनयस्यजेषइन्द्रसूरीन्कृणुहिस्मानोअर्धम् १८ आत्वाहरयोवृषणोयुजानावृषरथासोवृषरश्मयो-

ऽत्याः । अस्मत्रांचोवृषणोवज्रवाहोवृष्णेमदांयसुयुजोवहन्तु १९ आतेवृषन्वृषणोद्रोणमस्थुर्घृतप्रुषोनोर्मयोमदन्तः । इन्द्रप्रतुभ्यंवृषभिःसुतानांवृष्णेभरन्ति वृषभायसोमम् २० ॥ ११ ॥ वृषासिदिवोवृषभःपृथिव्यावृषासिन्धूनांवृषभः स्तियानाम् । वृष्णेतइन्दुर्वृषभपीपायस्वादूरसोमधुपेयोवराय २१ अयंदेवः सहसाजायमानइन्द्रेणयुजापणिमस्तभायत् । अयंस्वस्यपितुरायुधानीन्दुरमुष्णादशिवस्यमायाः २२ अयमकृणोदुषसःसुपत्नीरयंसूर्येअदधाज्ज्योतिरन्तः । अयंत्रिधातुदिविरोचनेषुत्रितेषुविन्ददमृतंनिगूळ्हम् २३ अयंद्यावापृथिवीविष्कंभायदयंरथमयुनक्सप्तरश्मिम् । अयंगोषुशच्यापक्वमन्तःसोमोदाधारदशयन्त्रमुत्सम् २४ ॥ २० ॥

य आनयञ्चयस्त्रिंशच्छंयुर्बार्हस्पत्य इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानां तिसृणां बुबुस्तृक्षा । एकोन-
त्रिंशत्तम्यतिनिचृत् । अन्त्यानुष्टुप् ।

१५ यआनंयत्परावतःसुनींतीतुर्वशंयदुम् । इन्द्रःसनोयुवासखा १ अविप्रे चिद्वयोदधंदनाशुनाचिदर्वता । इन्द्रोजेताहितंधनम् २ महीरस्यप्रणीतयः पूर्वीरुतप्रशस्तयः । नास्यंक्षीयन्तऊतयः ३ सखायोब्रह्मंवाहसेऽर्चतप्रचंगायत । सहिनःप्रमंतिर्मही ४ त्वमेकस्यवृत्रहन्नविताद्वयोरसि । उतेदृशेयथावयम् ५ ॥ २१ ॥ नयसीद्वतिद्विषःकृणोष्युंकथशंसिनः । नृभिःसुवीरंउच्यसे ६ ब्रह्माणं ब्रह्मवाहसंगीर्भिःसखायमृग्मियम् । गांनदोहसेहुवे ७ यस्यविश्वानिहस्तयोरूचुर्वसूनिनिह्विता । वीरस्यपृतनासहः ८ विदृळ्हानिचिदद्रिवोजनानांशचीपते । वृहमायाअंनानत ९ तमुत्वासत्यसोमपाइन्द्रंवाजानांपते । अहूमहिश्रव-

स्यर्वः १० ॥२२॥ तमुत्वायःपुरासिथयोवानूनंहितेधनें । हव्यःसश्रुधीहवम् ११ धीभिरर्वद्भिरर्वतोवाजाँइन्द्रश्रवाय्यान् । त्वयाजेष्महितंधनम् १२ अभूरुवीरगिर्वणोमहाँइन्द्रधनेंहिते । भरेवितन्तसाय्यः १३ यातऊतिरमित्रहन्मक्षूजवस्तमासति । तयानोहिनुहीरथम् १४ सरथेनरथीतमोऽस्माकेनाभियुग्वना । जेषिजिष्णोहितंधनम् १५ ॥२३॥ यएकइत्तमुष्टुहिकृष्टीनांविचर्षणिः । पतिर्जज्ञेवृषक्रतुः १६ योगृणतामिदासिथापिरूतीशिवःसखा । सत्वंनइन्द्रमृळय १७ धिष्ववज्रंगभस्त्योरक्षोहत्यायवज्रिवः । सासहीष्ठाअभिस्पृधः १८ प्रतंरयीणांयुजंसखायंकीरिचोदनम् । ब्रह्मवाहस्तमंहुवे १९ सहिविश्वानिपार्थिवाँएकोवसूनिपत्यते । गिर्वणस्तमोअध्रिगुः २० ॥ २४ ॥ सनोनियुद्भिरापृणकामंवाजेभिरश्विभिः । गोमद्भिर्गोपतेधृषत् २१ तद्वोगायसुतेसचापुरुहूतायसत्वने । शंयद्गवेनशाकि-

नें २२ नघावसुर्नियमतेदानंवाजस्यगोमतः । यत्सीमुपश्रवद्गिरः २३ कुवित्संस्यप्रहिव्रजंगोमन्तंदस्युहागमंत् । शचीभिरपनोचरत् २४ इमाउत्वाशतक्रतोऽभिप्रणोनुवुर्गिरः । इन्द्रवत्संनमातरः २५ ॥ २५ ॥ दूणाशंसख्यंतवगौरंसिवीरगव्यते । अश्वोअश्वायतेभव २६ समन्दस्वाह्यन्धसोराधसेतन्वामहे । न स्तोतारंनिदेकरः २७ इमाउत्वासुतेसुतेनक्षन्तेगिर्वणोगिरः । वत्संगावोनधेनवः २८ पुरूतमंपुरूणांस्तोतॄणांविवाचि । वाजेभिर्वाजयताम् २९ अस्माकमिन्द्रभूतुतेस्तोमोवाहिष्ठोअन्तमः । अस्मान्रायेमहेहिनु ३० अधिबृबुःपणीनांवर्षिष्ठे मूर्धन्नस्थात् । उरुःकक्षोनगाङ्ग्यः ३१ यस्यवायोरिवद्रवद्भद्रारातिःसहस्रिणी । सद्योदानायमंहते ३२ तत्सुनोविश्वेअर्यआसदागृणन्तिकारवः । बृबुंसहस्रदातमं सूरिंसहस्रसातमम् ३३ ॥ २६ ॥

४६ त्वामिद्धिहवामहेसातावाजस्यकारवः। त्वांवृत्रेष्विन्द्रसत्पतिंनरस्त्वांकाष्ठास्ववतः १ सत्वंनश्चित्रवज्रहस्तधृष्णुयामहःस्तवानोअद्रिवः। गामश्वंरथ्यमिन्द्रसंकिरसत्रावाजंनजिग्युषे २ यःसत्राहाविचर्षणिरिन्द्रंतंहूमहेवयम्। सहस्रमुष्कतुविनृम्णसत्पतेभवासमत्सुनोवृधे ३ बाधसेजनान्वृषभेवमन्युनाघृषौमीळ्हऋचीषम। अस्माकंबोध्यविताम्हाधनेतनूष्वप्सुसूर्ये ४ इन्द्रज्येष्ठंनआभरँओजिष्ठंपपुरिश्रवः। येनेमेचित्रवज्रहस्तरोदसीओभेसुशिप्रप्राः ५ ॥ २७ ॥ त्वामुग्रमवसेचर्षणीसहंराजन्देवेषुहूमहे। विश्वासुनोविथुरापिब्दनावसोऽमित्रान्सुषहान्कृधि ६ यदिन्द्रनाहुषीष्वाँओजोनृम्णंचकृष्टिषु। यद्वापञ्चक्षितीनांद्युम्नमाभरसत्राविश्वानिपौंस्या ७ यद्वातृक्षौमघवन्द्रुह्यावाजनेयत्पूरौकच्चवृष्ण्यं-

म् । अस्मभ्यंतद्रिरीहिसंनृषाह्येऽमित्रान्पृत्सुतुर्वणे ८ इन्द्रत्रिधातुशरणंत्रिवरूथं स्वस्तिमत् । छर्दिर्यच्छमघवंद्भ्यश्चमह्यंचयावयादिद्युमेभ्यः ९ येगव्यतामनसा शत्रुमादभुरभिप्रघ्नन्तिधृष्णुया । अधस्मानोमघवन्निन्द्रगिर्वणस्तनूपाअन्तमो भव १० ॥ २८ ॥ अधस्मानोवृधेभवेन्द्रनायमवायुधि । यदन्तरिक्षेपतयन्ति पर्णिनोदिद्यवस्तिग्ममूर्धानः ११ यत्रशूरासस्तन्वोवितन्वतेप्रियाशर्मपितॄणाम्। अधस्मायच्छतन्वेतनेचछर्दिरचित्तंयावयद्द्वेषः १२ यदिन्द्रसर्गेअर्वतश्चोदयासे महाधने । असमनेअध्वनिवृजिनेपथिश्येनाँइवश्रवस्यतः १३ सिंधूँरिवप्रवणआशुयायतोयदिक्रोशमनुष्वणि । आयेवयोनवर्वृतत्यामिषिगृभीतावाह्वोर्गवि १४ ॥ २९ ॥

स्वादुरेकात्रिंशदर्गस्त्रिष्टुप्। आद्यानां पञ्चानां सोमः। त्रिंशयाः प्रथमार्धस्य लिङ्गोक्तदेवताः।
द्वात्रिंश्यादीनां चतुर्णां प्रस्तोकस्य सार्ञ्जयस्य दानस्तुतिः। ततस्तिसृणां रथः। ततो
द्वयोरन्त्यायाः प्रथमार्धस्य च दुन्दुभिः। शिष्टानामिन्द्रः। एकोनविंशी बृहती।
त्रयोविंश्यनुष्टुप्। चतुर्विंशी गायत्री। पञ्चविंशी द्विपदा। सप्तविंशी जगती।

१७ स्वादुष्किलायंमधुमाँउतायंतीव्रःकिलायंरसवाँउतायम्। उतोन्व१स्य पपिवांसमिन्द्रंनकश्चनसहतआहवेषु १ अयंस्वादुरिहमदिष्ठआसयस्येन्द्रोवृत्रहत्येममाद। पुरूणियश्च्यौत्नाशम्बरस्यविनवतिंनवचदेह्यो३हन् २ अयंमेपीतउदियर्तिवाचमयंमनीषामुशतीमजीगः। अयंषळुर्वीरमिमीतधीरोनयाभ्योभुवनंकच्चनारे ३ अयंसयोवरिमाणंपृथिव्यावर्ष्माणंदिवोअकृणोदयंसः। अयंपीयूषंतिसृषुप्रवत्सुसोमोदाधारोर्व१न्तरिक्षम् ४ अयंविदच्चित्रदृशीकमर्णःशुक्र-

संघ्नानामुपसामनीके । अयंमहान्महतास्कम्भनेनोद्द्यामस्तभ्नाद्वृषभोमरुत्वा-
न् ५ ॥ ३० ॥ धृपात्पिबकलशेसोममिन्द्रवृत्रहाशूरसमरेवसूनाम् । माध्यंदि-
नेसवनआवृषस्वरयिस्थानोरयिमस्मासुधेहि ६ इन्द्रप्रणःपुरएतेवपश्यप्रणोनय-
प्रतरंवस्योअच्छ । भवासुपारोअतिपारयोनोभवासुनीतिरुतवामनीतिः ७
उरुंनोलोकमनुनेषिविद्वान्स्वर्वज्ज्योतिरभयंस्वस्ति । ऋष्वातइन्द्रस्थविरस्य
बाहूउपस्थेयामशरणाबृहन्ता ८ वरिष्ठेनइन्द्रवन्धुरेधावहिष्ठयोःशतावन्नश्वयो-
रा । इषमावक्षीपांवर्षिष्ठांमानस्तारीन्मघवन्रायोअर्यः ९ इन्द्रमृळमह्यंजीवातु-
मिच्छचोदयधियमयंसोनधाराम् । यत्किंचाहंत्वायुरिदंवदामितज्जुषस्वकृधिमा
देववन्तम् १० ॥ ३१ ॥ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रंहवेहवेसुहवंशूरमिन्द्रम् ।
ह्वयामिशक्रंपुरुहूतमिन्द्रंस्वस्तिनोमघवाधात्विन्द्रः ११ इन्द्रःसुत्रामास्ववाँअ-

वोभिः सुमृळीको भवतु विश्ववेदाः । बाधतां द्वेषो अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम १२ तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम । स सुत्रामा स्ववाँ इन्द्रो अस्मे आराच्चिद्द्वेषः सनुतर्युयोतु १३ अव त्वे इन्द्र प्रवतो नोर्मिर्गिरो ब्रह्माणि नियुतो धवन्ते । उरू न राधः सवना पुरूण्यपो गा वज्रिन्युवसे समिन्दून् १४ क ईं स्तवत्कः पृणात्को यजाते यदुग्रमिन्मघवा विश्वहावेत् । पादाविव प्रहरन्नन्यमन्यं कृणोति पूर्वमपरं शचीभिः १५ ॥ ३२ ॥ शृण्वे वीर उग्रमुग्रं दमायन्नन्यमन्यमतिनेनीयमानः । एधमानद्विळुभयस्य राजा चोष्कूयते विश इन्द्रो मनुष्यान् १६ परा पूर्वेषां सख्या वृणक्ति वितर्तुराणो अपरेभिरेति । अनानुभूतीरवधून्वानः पूर्वीरिन्द्रः शरदस्तर्तरीति १७ रूपंरूपं प्रतिरूपो बभूव तदस्य रूपं प्रतिचक्षणाय । इन्द्रो मायाभिः पुरुरूप ईयते युक्ता ह्यस्य हरयः शता दश १८ युजानो हरिता रथे भूरि त्वष्टे-

हरांजति । कोविश्वाहाद्विपतःपक्षआसतउतासीनेपुसूरिषु १९ अगव्यूतिक्षेत्र-
मागन्मदेवाउर्वीसतीभूमिरंहूरणाभूत् । बृहस्पतेप्रचिकित्सागविष्टावित्थासते
जरित्रइन्द्रपन्थाम् २० ॥ ३३ ॥ दिवेदिवेसदृशीरन्यमर्धंकृष्णाअसेधदपसद्म-
नोजाः । अहन्दासावृषभोवस्नयन्तोदव्रजेवर्चिनंशम्बरंच २१ प्रस्तोकइन्नुराध-
सस्तइन्द्रदशकोशयीर्दशवाजिनोऽदात् । दिवोदासादतिथिग्वस्यराधःशाम्बरं
वसुप्रत्यग्रभीष्म २२ दशाश्वान्दशकोशान्दशवस्त्राधिभोजना । दशोहिरण्य-
पिण्डान्दिवोदासादसानिषम् २३ दशरथान्प्रष्टिमतःशतंगाअथर्वभ्यः । अश्वथः
पायवेऽदात् २४ महिराधोविश्वजन्यंदधानान्भरद्वाजान्त्सार्ञ्जयोअभ्ययष्ट २५
॥३४॥वनस्पतेवीड्वङ्गोहिभूयाअस्मत्सखाप्रतरणःसुवीरः। गोभिःसंनद्धोअसिवी

ळंयंस्वास्थातातैंजयतुजेत्वांनि २६ दिवस्पृथिव्याःपर्योजउद्धृतंवनस्पतिभ्यःपर्या-
भृतंसहः । अपामोज्मानंपरिगोभिरावृतमिन्द्रस्यवज्रंहविषारथंयज २७ इन्द्रस्य
वज्रोमरुतामनीकंमित्रस्यगर्भोवरुणस्यनाभिः । सेमांनोहव्यदातिंजुषाणोदेवर-
थप्रतिहव्यागृभाय २८ उपश्वासयपृथिवीमुतद्यांपुरुत्रातेमनुतांविष्ठितंजगत् ।
सदुन्दुभेसजूरिन्द्रेणदेवैर्दूराद्दवीयोअपसेधशत्रून् २९ आक्रन्दयबलमोजोनआधा
निःष्टनिहिदुरिताबाधमानः । अपप्रोथदुन्दुभेदुच्छुनाइतइन्द्रस्यमुष्टिरसिवीळय-
स्व ३० आमूरजप्रत्यावर्तयेमाःकेतुमद्दुन्दुभिर्वावदीति । समश्वपर्णाश्चरन्तिनो
नरोऽस्माकमिन्द्ररथिनोजयन्तु ३१ ॥ ३५ ॥ इति शाकलकसंहितायां चतुर्थाष्टके
सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

यज्ञायज्ञाद्याधिकाशंयुस्तृणपाणिकंपृश्निसूक्तंप्रगाथौबृहतीमहासतोबृहतीमहाबार्हतबार्हतौप्रगाथावि-
साग्नेयः काकुभः प्रगाथः पुरउष्णिग्बृहसातिजगतीतिमारुतोन्त्यास्तिस्रोवासांलिङ्गोक्तदेवताः काकुभः
प्रगाथः पुरउष्णिग्बृहतीतिपौष्ण्यो बृहतीमहाबृहतीयवमध्यान्त्यानुष्टुम्मारुतोन्त्या द्यावाभूम्योर्वापृश्नेर्वा-
स्तुपेपञ्चोनऋजिश्वाहवैश्वदेवंदशकर्यन्तंतुवेवउदुत्यत्पोळशस्युष्णिगनुष्टुवन्तंनतस्यूनासप्तम्याद्याः पङ्क्त्या-
द्यश्चतुर्दशीजगतीप्लुहोन्नादयोनुक्तगोत्राभारद्वाजाः पौत्राबृहस्पतेर्दौष्यन्तेर्वाभरतस्यवयंदशपौष्णं
तद्रायन्त्रंयैयांपूषन्ननुष्टुप्संपूषन्नेहिवांपद्यएनमन्त्यानुष्टुविन्द्राग्न्यैन्द्रंयशुक्रंचतुष्कंद्वितीयाजगतीमनुदशै-
न्द्राग्नंतुबार्हतंचतुरनुष्टुबन्तंश्नथत्पञ्चोनागायत्रंतुत्रित्रिष्टुबादित्रिष्टुब्बृहत्यनुष्टुबन्तामियंपञ्चोनासारस्वतं-
त्रिजगत्यादिजगतीत्रिष्टुबन्तम् ।

यज्ञायज्ञा द्वाविंशतिः शंयुर्बार्हस्पत्यस्तृणपाणिकं पृश्निसूक्तम् । आद्यानां दशानामग्निः
त्रयोदश्यादीनां तिसृणां मरुतो लिङ्गोक्तदेवता वा । ततश्चतसृणां पूषा । अन्त्याया
मरुतः पृश्निर्द्यावाभूमी वा । द्वितीयाचतुर्थीदशमीद्वादशीसप्तदश्यः सतोबृहत्यः ।
षष्ठ्यष्टम्यौ । महासतोबृहत्यौ । सप्तमी महाबृहती । एकादशीषोडश्यौ ककुभौ ।

त्रयोदश्यष्टादश्यौ पुरउष्णिहौ । पञ्चदश्यतिजगती । उपान्त्या यवमध्या महाबृहती । अन्त्यानुष्टुप् । शिष्टा बृहत्यः ।

४८ ॐम् यज्ञायज्ञावो अग्नयेगिरागिराचदक्षसे । प्रप्रवयममृतंजातवेदसंप्रियंमित्रंनशंसिषम् १ ऊर्जोनपातंसहिनायमस्मयुर्दाशेमहव्यदातये । भुवद्वाजेष्वविताभुवद्वृध उतत्राता तनूनाम् २ वृषाह्यग्नेअजरोमहान्विभास्यर्चिषा । अजस्रेणशोचिषाशोशुचच्छुचेसुदीतिभिःसुदीदिहि ३ महोदेवान्यजसियक्ष्यानुषक्तवक्रत्वोतदंसना । अर्वाचःसींकृणुह्यग्नेवसेरास्वधाजातवेदस्व ४ यमापोअद्रयोवनागर्भमृतस्यपिप्रति । सहसायोमथितोजायतेनृभिःपृथिव्याअधिसानवि ५ ॥ १ ॥ आयःपप्रौभानुनारोदसीउभेधूमेनधावतेदिवि । तिरस्तमोददृशऊर्म्यास्वाश्यावास्वरुषोवृषाश्यावाअरुषोवृषा ६ बृहद्भिरग्नेअर्चिभिःशुक्रेणदेवशोचि-

र्त्तो । भरद्वाजेसमिधानोयविष्ठयरेवन्नःशुक्रदीदिहिद्युमत्पावकदीदिहि ७ विश्वा-
सांगृहपतिर्विशामसित्वमग्नेमानुषीणाम् । शतंपूर्भिर्यविष्ठपाह्यंहसःसमेद्धारंश-
तंहिमाःस्तोतृभ्योयेचददति ८ त्वंनश्चित्रऊत्यावसोराधांसिचोदय । अस्यराय-
स्त्वमग्नेरथीरसिविदागाधंतुचेतुनः ९ पर्षितोकंतनयंपर्तृभिष्ट्वमदब्धैरप्रयुत्वभिः ।
अग्नेहेळांसिदैव्यायुयोधिनोऽदेवानिह्वरांसिच १० ॥ २ ॥ आसखायःसबर्दुघां
धेनुमजध्वमुपनव्यसावचः । सृजध्वमनपस्फुराम् ११ याशर्धायमारुतायस्व-
भानवेश्रवोऽमृत्युधुक्षत । यामृळीकेमरुतांतुराणांयासुम्नैरेवयावरी १२ भर-
द्वाजायावधुक्षतद्विता । धेनुंचविश्वदोहसमिषंचविश्वभोजसम् १३ तंवइन्द्रंन
सुक्रतुंवरुणमिवमायिनम् । अर्यमणंनमन्द्रंसृप्रभोजसंविष्णुंनस्तुषआदिशे १४
त्वेषंशर्धोनमारुतंतुविष्वण्यनर्वाणंपूषणंसंयथाशता । संसहस्राकारिषच्चर्षणि-

भ्यओँआविर्गूह्ळावसूंकरत्सुवेदानोवसूंकरत् १५ आमांपूषन्नुपंद्रवशंसिषंनुतेअ-पिकर्णआघृणे । अघाअर्योअरांतयः १६ ॥ ३ ॥ माकांकम्वीरमुद्वृहोवनस्पति-मशंस्तीर्विहिनीनंशः । मोतसूरोअहंएवाचनग्रीवाआदर्धतेवेः १७ हतेंरिवतेऽ-वृकमंस्तुसख्यम् । अच्छिद्रस्यदधन्वतःसुपूर्णस्यदधन्वतः १८ परोहिमर्त्यैरसि समोदेवैरुतश्रिया । अभिख्यःपूषन्पृतनासुनस्त्वमवानूनंयथापुरा ११ वामी-वामस्यधूतयःप्रणीतिरस्तुसूनृता । देवस्यंवामरुतोमर्त्यस्यवेजानस्यंप्रयज्य-वः २० सद्यश्चिद्यस्यंचर्कृतिःपरिद्यांदेवोनैतिसूर्यः । त्वेषंशवोदधिरेनामंयज्ञियं मरुतोवृत्रहंशवोज्येष्ठंवृत्रहंशवः २१ सकृद्धद्यौरजायतसकृद्भूमिरजायत । पृ-श्न्यांदुग्धंसकृत्पयस्तदन्योनानुजायते २२ ॥ ४ ॥

स्तुषे पञ्चदश ऋजिश्वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप्। अन्त्या शक्करी।

४१ स्तुषेजनंसुव्रतंनव्यसीभिर्गीर्भिर्मित्रावरुणासुम्नयन्ता। तआगमन्तुत इहश्रुवन्तुसुक्षत्रासोवरुणोमित्रोअग्निः १ विशोविशईड्यमध्वरेष्वदृप्तक्रतुमरतिंयुवत्योः। दिवःशिशुंसहसःसूनुमग्निंयज्ञस्यकेतुमरुषंयजध्यै २ अरुषस्यदुहितराविरूपेस्तृभिरन्यापिपिशेसूरोअन्या। मिथस्तुराविचरन्तीपावकेमन्मश्रुतंनक्षतऋच्यमाने ३ प्रवायुमच्छाबृहतीमनीषाबृहद्रयिंविश्ववारंरथप्राम्। द्युतद्यामानियुतःपत्यमानःकविःकविमियक्षसिप्रयज्यो ४ सम्बपुश्छदयदश्विनोर्योरथोविरुक्मान्मनसायुजानः। येननरानासत्येषयध्यैवर्तिर्याथस्तनयायत्मनेच ५ ॥ ५ ॥ पर्जन्यवातावृषभापृथिव्याःपुरीषाणिजिन्वतमप्यानि। सत्यश्रुतःकवयोयस्यगीर्भिर्जगतःस्थातर्जगदाकृणुध्वम् ६ पावीरवीकन्याचित्रायुःसरस्वती

वीरपत्नीधियंधात् । ग्नाभिरच्छिद्रंशरणंसजोषांदुराधर्षंगृणतेशर्मयंसत् ७ पृथ- स्पथःपरिपतिंवचस्याकामेनकृतोअभ्यानळर्कम् । सनोरासच्छुरुधश्चन्द्राग्राधियंधियंसीषधातिप्रपूषा ८ प्रथमभाजंयशसंवयोधांसुपाणिंदेवंसुगभस्तिमृभ्वम् । होतायक्षद्यजतंपस्त्यानामग्निस्त्वष्टारंसुहवंविभावा ९ भुवनस्यपितरंगीर्भिराभी रुद्रंदिवावर्धयारुद्रमक्तौ । बृहन्तमृष्वमजरंसुषुम्नमृधग्घुवेमकविनेषितासः १० ॥ ६ ॥ आयुवानःकवयोयज्ञियासोमरुतोगन्तगृणतोवरस्याम् । अचित्रंचिद्धि जिन्वथावृधन्तइत्थानक्षन्तोनरोअङ्गिरस्वत् ११ प्रवीरायप्रतवसेतुरायाजायूथेव पशुरक्षिरस्तम् । सपिस्पृशातितन्विश्रुतस्यस्तृभिर्ननाकंवचनस्यविपः १२ यो रजांसिविममेपार्थिवानित्रिश्चिद्विष्णुर्मनवेबाधिताय । तस्यतेशर्मन्नुपदद्यमाने रायामदेमतन्वा३तनाच १३ तन्नोऽहिर्बुध्न्योअद्भिरर्कैस्तत्पर्वतस्तत्सविताचनो

धात् । तदोषंधीभिरभिरांतिषाचोभगःपुरंन्धिर्जिन्वतुप्रराये १४ नूनोरयिंरथ्यं चर्षणिप्रांपुरुवीरंमहऋतस्यंगोपाम् । क्षयंदाताजरंयेनजनान्त्स्पृधोअदेवीरभिच- क्रमांमविशआदेवीरभ्यं१श्नवाम १५ ॥ ७ ॥ इति शाकलकसंहितायां षष्ठे मण्डले चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

हुवे वः पञ्चदश ऋजिश्वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

५० हुवेवोदेवीमदितिंनमोभिर्मृळीकायवरुणंमित्रमग्निम् । अभिक्षदामर्य- मणंसुशेवंत्रातॄन्देवान्त्सवितारंभगंच १ सुज्योतिषःसूर्यदक्षपितॄननागास्त्वेसु- महोवीहिदेवान् । द्विजन्मानोयऋतसापःसत्याःस्वर्वन्तोयजताअग्निजिह्वाः २ उतद्यावापृथिवीक्षत्रमुरुबृहद्रोदसीशरणंसुषुम्ने । महस्करथोवरिवोयथानोऽस्मे क्षयायधिषणेअनेहः ३ आनोरुद्रस्यसूनवोनमन्तामद्याहूतासोवसवोऽधृष्टाः ।

यदीमभैमहतिर्वाहितासोंबाधेमरुतोअह्वामदेवान् ४ मिम्यक्षयेषुरोदसीनुदेवी सिर्षक्तिपूषाअंभ्यर्धयज्वा । श्रुत्वाहवैमरुतोयद्धयाथभूमारेजन्तेअध्वंनिप्रविक्ते ५ ॥ ८ ॥ अभित्यंवीरंगिर्वणसमर्चेन्द्रंब्रह्मंणाजरितर्नवेन । श्रवादिद्धवमुपचस्तवानोरासद्वाजाँउपमहोगृणानः ६ ओमानमापोमानुषीरमृक्तंधाततोकायतनयायशंयोः । यूयंहिष्ठाभिषजोमातृतमाविश्वस्यस्थातुर्जगतोजनित्रीः ७ आनोदेवःसवितात्रायमाणोहिरण्यपाणिर्यजतोजगम्यात् । योदत्रवाँउषसोनप्रतीकंव्यूर्णुतेदाशुषेवार्याणि ८ उतत्वंसूनोसहसोनोअद्यादेवाँअस्मिन्नध्वरेववृत्याः।स्यामहंतेसदमिद्रातौतवस्यामग्नेऽवसासुवीरः ९ उतत्यामेहवमाजग्म्यातंनासत्याधीभिर्युवमङ्गविप्रा । अत्रिंनमहस्तमसोऽमुमुक्तंतूर्वतंनरादुरितादभीके १० ॥ ९ ॥ तेनोरायोद्युमतोवाजवतोदातारोभूतनृवतःपुरुक्षोः । दशस्य-

न्तोदिव्याःपार्थिवासोगोजाताअप्यामृळताचदेवाः ११ तेनोरुद्रःसरस्वतीसजो-
षामीळ्हुष्मन्तोविष्णुर्मृळन्तुवायुः । ऋभुक्षावाजोदैव्योविधातापर्जन्यावातापि-
प्यतामिषंनः १२ उतस्यदेवःसविताभगोनोऽपांनपादवतुदानुपप्रिः । त्वष्टादे-
वेभिर्जनिभिःसजोषाद्यौर्देवेभिःपृथिवीसमुद्रैः १३ उतनोऽहिर्बुध्न्यःशृणोत्वज
एकपात्पृथिवीसमुद्रः । विश्वेदेवाऋतावृधोहुवानाःस्तुतामन्त्राःकविशस्ताअव-
न्तु १४ एवानपातोममतस्यधीभिर्भरद्वाजाअभ्यर्चन्त्यर्कैः । ग्नाहुतासोवसवो-
ऽधृष्टाविश्वेस्तुतासोभूतायजत्राः १५ ॥ १० ॥

उदु त्यत्षोळश ऋजिश्वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । उपान्त्यास्तिस्र उष्णिहः । अन्त्यानुष्टुप् ।

५१ उदुत्यच्चक्षुर्महिमित्रयोराँएतिप्रियंवरुणयोरदब्धम् । ऋतस्यशुचिदर्श-
तमनीकंरुक्मोनदिवउदिताव्यद्यौत् १ वेदयस्त्रीणिविदथान्येषांदेवानांजन्मस-

नूतराचविप्रः । ऋजुमर्तेषुवृजिनाचपश्यन्नभिचष्टेसूरोअर्यएवान् २ स्तुषउवो
महऋतस्यगोपानदितिंमित्रंवरुणंसुजातान् । अर्यमणंभगमदब्धधीतीनच्छा
वोचेसधन्यःपावकान् ३ रिशादसःसत्पतीँरदब्धान्महोराज्ञःसुवसनस्यदातॄ-
न् । यूनःसुक्षत्रान्क्षयतोदिवोनॄनादित्यान्याम्यदितिंदुवोयु ४ द्यौ३ष्पितःपृथि-
विमातरध्रुगग्नेभ्रातर्वसवोमृळतानः । विश्वआदित्याअदितेसजोषाअस्मभ्यंशर्म
बहुलंवियन्त ५ ॥ ११ ॥ मानोवृकायवृक्येसमस्माअघायतेरीरधतायजत्राः ।
यूयंहिष्ठारथ्योनस्तनूनांयूयंदक्षस्यवचसोबभूव ६ मावएनोअन्यकृतंभुजेममा
तत्कर्मवसवोयच्चयध्वे । विश्वस्यहिक्षयथविश्वदेवाःस्वयंरिपुस्तन्वंरीरिषीष्ट ७
नमइदुग्रंनमआविवासेनमोदाधारपृथिवीमुतद्याम् । नमोदेवेभ्योनमईशएषां
कृतंचिदेनोनमसाविवासे ८ ऋतस्यवोरथ्यःपूतदक्षानृतस्यपस्त्यसदोअदब्धा-

न् । ताँआनमोभिरुरुचक्षसोनृन्विश्वान्वआनेमेमहोयजत्राः ९ तेहिश्रेष्ठवर्चस-
स्तउनस्तिरोविश्वानिदुरितानयन्ति । सुक्षत्रासोवरुणोमित्रोअग्निर्ऋतधीतयोव-
क्मराजसत्याः १० ॥ १२ ॥ तेनइन्द्रःपृथिवीक्षामवर्धन्पूषाभगोअदितिःपञ्च
जनाः । सुशर्माणःस्ववसःसुनीथाभवन्तुनःसुत्रात्रासःसुगोपाः ११ नूसद्मानं
दिव्यंनंशिदेवाभारद्वाजःसुमतिंयातिहोता । आसानेभिर्यजमानोमियेधैर्देवानां
जन्मवसूयुर्ववन्द । १२ अपत्यंवृजिनंरिपुंस्तेनमग्नेदुराध्यम् । दविष्ठमस्यसत्प-
तेकृधीसुगम् १३ ग्रावाणःसोमनोहिकंसखित्वनायवावशुः । जहीन्य१त्रिणं
पणिंवृकोहिषः १४ यूयंहिष्ठासुदानवइन्द्रज्येष्ठाअभिद्यवः । कर्तानोअध्वन्ना
सुगंगोपाअमा १५ अपिपन्थामगन्महिस्वस्तिगामनेहसम् । येनविश्वाःपरि-
द्विषोवृणक्तिविन्दतेवसु १६ ॥ १३ ॥

न तत्सप्तदश ऋजिश्वा विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । सप्तम्याद्याः पञ्चार्यश्चः । चतुर्दशी जगती ।

५२ नतद्दिवानपृथिव्यानुमन्येनयज्ञेननोतशमीभिराभिः । उब्जन्तुतंसुभ्वं१ः पर्वतासोनिहीयतामतियाजस्ययष्टा १ अतिवायोमरुतोमन्यतेनोब्रह्मवायः क्रियमाणंनिनित्सात् । तपूंषितस्मैवृजिनानिसन्तुब्रह्मद्विषमभितंशोचतुद्यौः २ किमङ्गत्वाब्रह्मणःसोमगोपांकिमङ्गत्वाहुरभिशस्तिपानः । किमङ्गनःपश्यसि निद्यमानान्ब्रह्मद्विषेतपुषिंहेतिमस्य ३ अवन्तुमामुषसोजायमानाअवन्तुमासि-न्धवःपिन्वमानाः । अवन्तुमापर्वतासोध्रुवासोऽवन्तुमापितरोदेवहूतौ ४ विश्व-दानींसुमनसःस्यामपश्येमनुसूर्यमुच्चरन्तम् । तथाकरद्वसुपतिर्वसूनांदेवाँओहा-नोवसागमिष्ठः ५ ॥ १४ ॥ इन्द्रोनेदिष्ठमवसागमिष्ठःसरस्वतीसिन्धुभिःपिन्व-माना । पर्जन्योनओषधीभिर्मयोभुरग्निःसुशंसःसुहवःपितेव ६ विश्वेदेवासआ

गंतशृणुतामेइमंहवम् । एदंबर्हिर्निषीदत ७ योवोदेवाघृतस्नुनाहव्येनप्रतिभूषति । तंविश्वउपंगच्छथ ८ उपंनःसूनवोगिरःशृण्वन्त्वमृतस्यये । सुमृळीकाभवन्तु नः ९ विश्वेदेवाऋतावृधऋतुभिर्हवनश्रुतः । जुषन्तांयुज्यंपयः १० ॥ १५ ॥ स्तोत्रमिन्द्रोमरुद्गणस्त्वष्टृमान्मित्रोअर्यमा । इमाहव्याजुषन्तनः ११ इमंनोअ-ग्नेअध्वरंहोतर्वयुनशोयज । चिकित्वान्दैव्यंजनम् १२ विश्वेदेवाःशृणुतेमंहवंमे येअन्तरिक्षेयउपद्यविष्ठ । येअग्निजिह्वाउतवायजत्राआसद्यास्मिन्बर्हिषिमादय-ध्वम् १३ विश्वेदेवाममशृण्वन्तुयज्ञियाउभेरोदसीअपांनपाच्चमन्म । मावोव-चांसिपरिचक्ष्याणिवोचंसुम्नेष्विद्वोअन्तमामदेम १४ येकेचज्मामहिनोअहि-मायादिवोजज्ञिरेअपांसधस्थे । तेअस्मभ्यमिषयेविश्वमायुःक्षपउस्रावरिवस्य-न्तुदेवाः १५ अग्नीपर्जन्यावतंधियंमेऽस्मिन्हवेसुहवासुष्टुतिंनः । इळामन्यो

जनयन्नर्भमन्यः प्रजावतीरिषआधत्तमस्मे १६ स्तीर्णेबर्हिषिसमिधानेअग्नौसूक्तेनमहानमसाविवासे । अस्मिन्नोअद्यविदथेयजत्राविश्वेदेवाहविषिमादयध्वम् १७ ॥ १६ ॥

वयं दश भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा गायत्री । अष्टम्यनुष्टुप् ।

५३ वयमुत्वापथस्पतेरथंनवाजसातये । धियेपूषन्नयुज्महि १ अभिनोनर्यंवसुवीरंप्रयतदक्षिणम् । वामंगृहपतिंनय २ अदित्सन्तंचिदाघृणेपूषन्दानायचोदय । पणेश्चिद्विम्रदामनः ३ विपथोवाजसातयेचिनुहिविमृधोजहि । साधन्तामुग्रनोधियः ४ परितृन्धिपणीनामारयाहृदयाकवे । अथेमस्मभ्यंरन्धय ५ ॥ १७ ॥ विपूषन्नारयातुदपणेरिच्छहृदिप्रियम् । अथेमस्मभ्यंरन्धय ६ आरिखकिकिराकृणुपणीनांहृदयाकवे । अथेमस्मभ्यंरन्धय ७ यांपूषन्ब्रह्मचोदनी-

मारांविभंष्यांघृणे । तयांसमस्यहृदयंमारिखकिकिराकृंणु ८ यातेअघ्रागोओं-
पुशाघृंणेपशुसाधंनी । तस्यांस्तेसुम्नमींमहे ९ उतनोंगोषणिंधियंमश्वसांवांज-
सामुत । नृवत्कृंणुहिवीतयें १० ॥ १८ ॥

सं पूषन्दश भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा गायत्री ।

५४ संपूंषन्विदुषांनययोअञ्जंसानुशासंति । यएवेदमितिब्रवंत् १ समुंपूष्णा
गंमेमहियोगृहाँअंभिशासंति । इमएवेतिंचब्रवंत् २ पूष्णश्चक्रंनरिंष्यतिनको-
शोऽवंपद्यते । नोअंस्यव्यथतेपविः ३ योअंस्मैहविषाविंधन्नतंपूषापिंमृष्यते ।
प्रथमोविंन्दतेवसुं ४ पूषागाअन्वेंतुनःपूषारंक्षत्वर्वतः । पूषावाजंसनोतुनः ५
॥ १९ ॥ पूषन्ननुप्रगाइंहियजंमानस्यसुन्वतः । अस्माकंस्तुवतामुत ६ माकिं-
र्नेशन्माकींरिषन्माकींसंशांरिकेवंटे । अथारिंष्टाभिरागंहि ७ शृण्वन्तंपूषणंवय-

गि॒र्वण॑स्व॒स्तम् । ई॒शा॑नं॒राय॑ईमहे ८ पूष॒न्तव॑व्र॒तेव॒यंन॑रिष्येम॒कदा॑च॒न । स्तो॒तार॑स्तइ॒हस्म॑सि ९ परि॑पू॒षापु॒रस्ता॒द्धस्तं॑दधातु॒दक्षि॑णम् । पुन॑र्नो॒न॒ष्टमा-ज॑तु १० ॥ २० ॥

एहि वां षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा गायत्री ।

५५ एहि॒वांवि॑मुचोनपा॒दाघृ॑णे॒संस॑चावहै । र॒थीऋ॒तस्य॑नोभव १ र॒थीत॑मंकप॒र्दिन॒मीशा॑न॒ंराध॑सोम॒हः । रा॒यःसखा॑यमीमहे २ रा॒योधारा॒स्याघृ॑णे॒वसो॑रा॒शिर॑जाश्व । धीव॑तोधीवत॒ःसखा॑ ३ पू॒षणं॒न्व॑१॒जाश्व॒मुप॑स्तोषामवा॒जिन॑म् । स्वसु॒र्योजा॒रउ॒च्यते॑ ४ मा॒तुर्दि॑धि॒षुम॑ब्रवं॒स्वसु॑र्जा॒रःशृ॑णोतु॒नः । भ्रातेन्द्र॑स्य॒सखा॒मम॑ ५ आजा॒सःपू॒षणं॒रथे॑निशृ॒म्भास्ते॒जन॒श्रिय॑म् । दे॒वंव॑हन्तु॒बिभ्र॑तः ६ ॥ २१ ॥

य एनं षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा गायत्री। अन्त्यानुष्टुप्।

५६ यएनमादिदेशतिकरम्भादितिपूषणम् । नतेनदेवआदिशे १ उतघासरथीतमःसख्यासत्पतिर्युजा । इंद्रोवृत्राणिजिघ्नते २ उतादःपरुषेगविसूरश्चक्रंहिरण्ययम् । न्यैरयद्रथीतमः ३ यदद्यत्वापुरुष्टुतब्रवामदस्रमन्तुमः । तत्सुनोमन्मसाधय ४ इमंचनोगवेषणंसातयेसीषधोगणम् । आरात्पूषन्नसिश्रुतः ५ आतेस्वस्तिमीमहआरेअघामुपावसुम् । अद्याचसर्वतातयेश्वश्चसर्वतातये ६ ॥ २२ ॥

इन्द्रा नु षड् भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रापूषणौ गायत्री ।

५७ इन्द्रानुपूषणावयंसख्यायस्वस्तये । हुवेमवाजसातये १ सोममन्यउपासदत्पातवेचम्वोःसुतम् । करम्भमन्यइच्छति २ अजाअन्यस्यवह्नयोहरीअन्य-

स्यतंभृता । ताभ्यांवृत्राणिजिघ्नते ३ यदिन्द्रोअनयद्रितोमहीरपोवृषन्तमः । त-
त्रपूषाभवत्सचा ४ तांपूष्णःसुमतिंवयंवृक्षस्यप्रवयामिव । इन्द्रस्यचारभामहे ५
उत्पूषणंयुवामहेऽभीशूँरिवसारथिः । मह्याइंद्रंस्वस्तये ६ ॥ २३ ॥

शुक्रं चतुष्कं भरद्वाजो बार्हस्पत्यः पूषा त्रिष्टुप् । उपाद्या जगती ।

५८ शुक्रंतेअन्यद्यजतंतेअन्यद्विषुरूपेअहनीद्यौरिवासि । विश्वाहिमायाअव-
सिस्वधावोभद्रातेपूषन्निहरातिरस्तु १ अजाश्वःपशुपावाजपस्त्योधियंजिन्वोभु-
वनेविश्वेअर्पितः । अष्ट्रांपूषाशिथिरामुद्वरीवृजत्संचक्षाणोभुवनादेवईयते २ या
स्तेपूषन्नावोअन्तःसमुद्रेहिरण्ययीरन्तरिक्षेचरन्ति । ताभिर्यासिदूत्यांसूर्यस्यका-
मेनकृतश्रवइच्छमानः ३ पूषासुबन्धुर्दिवआपृथिव्याइळस्पतिर्मघवादस्मवर्चाः ।
यंदेवासोअददुःसूर्यायैकामेनकृतंतवसंस्वञ्चम् ४ ॥ २४ ॥

प्र नु दश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्राग्नी बृहती । अन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

५१ प्रनुवोचासुतेषुवांवीर्याइयानिचक्रथुः । हतासोवांपितरोदेवशत्रवइन्द्राग्नीजीवथोयुवम् १ बळित्थामहिमावामिन्द्राग्नीपनिष्ठआ । समानोवांजनिताभ्रातरायुवंयमाविहेहमातरा २ ओकिवांसासुतेसचाँअश्वासप्तीइवादने । इन्द्रान्व१ग्नीअवसेहवज्रिणावयंदेवाहवामहे ३ यइन्द्राग्नीसुतेषुवांस्तवत्तेष्वृतावृधा । जोषवाकंवदतःपज्रहोषिणानदेवाभसथश्चन ४ इन्द्राग्नीकोअस्यवांदेवौमर्तश्चिकेतति । विषूचोअश्वान्युयुजानईयतएकःसमानआरथे ५ ॥ २५ ॥ इन्द्राग्नीअपादियंपूर्वागात्पद्वतीभ्यः । हित्वीशिरोजिह्वयावावदच्चरत्त्रिंशत्पदान्यक्रमीत् ६ इन्द्राग्नीआहितन्वतेनरोधन्वानिबाह्वोः । मानोअस्मिन्महाधनेपरावर्क्तंगविष्टिषु ७ इन्द्राग्नीतपन्तिमाघाअर्योअरातयः । अपद्वेषांस्याकृतंयुयुतंसूर्याद-

धिं ८ इन्द्राग्नीयुवोरपिवसुदिव्यानिपार्थिवा । आनंइहप्रयंच्छतंरयिंविश्वायुपोषसम् ९ इन्द्राग्नीउक्थवाहसास्तोमेभिर्हवनश्रुता । विश्वाभिर्गीर्भिरागंतमस्य सोमस्यपीतये १० ॥ २६ ॥

अथपञ्चदश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्राग्नी गायत्री । आद्यास्तिस्रस्त्रयोदशी च त्रिष्टुभः उपान्त्या बृहती । अन्त्यानुष्टुप् ।

६० श्नथंद्वृत्रमुतसंनोतिवाजमिन्द्रायोअग्नीसहुरीसपर्यात् । इरज्यन्तावसव्यस्यभूरेःसहस्तमासहसावाजयन्ता १ तायोधिष्टमभिगाइन्द्रनूनमपःस्वरुषसोअग्नऊळ्हाः । दिशःस्वरुषसइन्द्रचित्राअपोगाअग्नेयुवसेनियुत्वान् २ आवृत्रहणावृत्रहभिःशुष्मैरिन्द्रयातंनमोभिरग्नेअर्वाक् । युवंराधोभिरकवेभिरिन्द्राग्नेअस्मेभवतमुत्तमेभिः ३ताहुवेययोरिदंपप्नेविश्वंपुराकृतम् । इन्द्राग्नीनमर्धतः ४

उग्राविघनिनामृधइन्द्राग्नीहवामहे । तानोमृळातईदृशे ५ ॥२७॥ हतोवृत्राण्या-
र्याहतोदासानिसत्पती । हतोविश्वाअपद्विषः ६ इन्द्राग्नीयुवामिमे३भिस्तोमा
अनूषत । पिबतंशंभुवासुतम् ७ यावांसन्तिपुरुस्पृहोनियुतोदाशुषेनरा । इन्द्रा-
ग्नीताभिरागतम् ८ ताभिरागच्छतंनरोपेदंसवनंसुतम् । इन्द्राग्नीसोमपीतये ९
तमीळिष्वयोअर्चिषावनाविश्वापरिष्वजत् । कृष्णाकृणोतिजिह्वया १०॥२८॥
यइद्धआविवासतिसुम्नमिन्द्रस्यमर्त्यः । द्युम्नायसुतराअपः ११ तानोवाजवती-
रिषआशून्पिपृतमर्वतः । इन्द्रमग्निंचवोळ्हवे १२ उभावामिन्द्राग्नीआहुवध्याउ-
भाराधसःसहमादयध्यै । उभादातारात्रिषांरयीणामुभावाजस्यसातयेहुवेवा-
म् १३ आनोगव्येभिरश्व्यैर्वसव्यै३रुपगच्छतम् । सखायौदेवौसख्यायशंभुवे-

न्द्राग्नीतांहवामहे १४ इन्द्राग्नीशृणुतंहवंयजमानस्यसुन्वतः । वीतंहव्यान्यागतंपिबतंसोम्यंमधु १५ ॥ २१ ॥

इयं चतुर्दश भरद्वाजो बार्हस्पत्यः सरस्वती गायत्री । आद्यास्तिस्र उपान्त्या च जगत्यः। अन्त्या त्रिष्टुप्।

६१ इयमददाद्रभसमृणच्युतंदिवोदासंवध्र्यश्वायदाशुषे । याशश्वन्तमाचखादावसंपणिंतातेदात्राणितविषासरस्वति १ इयंशुष्मेभिर्बिसखाइवारुजत्सानुगिरीणांतविषेभिरूर्मिभिः । पारावतघ्नीमवसेसुवृक्तिभिःसरस्वतीमाविवासेमधीतिभिः २ सरस्वतिदेवनिदोनिबर्हयप्रजांविश्वस्यबृसयस्यमायिनः । उतक्षितिभ्योऽवनीरविन्दोविषमेभ्योअस्रवोवाजिनीवति ३ प्रणोदेवीसरस्वतीवाजेभिर्वाजिनीवती । धीनामवित्र्यवतु ४ यस्त्वादेविसरस्वत्युपब्रूतेधनेहिते । इन्द्रंनवृत्रतूर्ये ५ ॥ ३० ॥ त्वंदेविसरस्वत्यवावाजेषुवाजिनि । रदापूषेवनःसनि-

म् ६ उतस्यानः सरस्वतीघोराहिरण्यवर्तनिः । वृत्रघ्नीवंष्टिसुष्टुतिम् ७ यस्या अनन्तोअह्रुतस्त्वेषश्चरिष्णुरर्णवः । अमश्चरतिरोरुवत् ८ सानोविश्वाअतिद्विषः स्वसॄरन्याऋतावरी । अतन्नहेवसूर्यः ९ उतनःप्रियाप्रियासुसप्तस्वसासुजुष्टा । सरस्वतीस्तोम्याभूत् १० ॥ ३१ ॥ आपप्रुषीपार्थिवान्युरुरजोअन्तरिक्षम् । सरस्वतीनिदस्पातु ११ त्रिषधस्थासप्तधातुःपञ्चजातावर्धयन्ती । वाजेवाजेहव्याभूत् १२ प्रयामहिम्नामहिनासुचेकितेद्युम्नेभिरन्याअपसामपस्तमा । रथइव बृहतीविभ्वनेकृतोपस्तुत्याचिकितुषासरस्वती १३ सरस्वत्यभिनोनेषिवस्यो मापस्फरीःपयसामानआधक् । जुषस्वनःसख्यावेश्याचमात्वत्क्षेत्राण्यरणानि गन्म १४ ॥ ३२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां चतुर्थाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ इति चतुर्थाष्टकः समाप्तः ॥ ४ ॥

स्तुषएकादशाश्विनंतुकत्यैकपदान्तंत्रैष्टुभमाद्याविराळुद्गुश्रियेपळ्कुपस्यंत्वेपास्यावपुर्न्वेकादशमारुतं विश्वेषांमैत्रावरुणंश्रुष्टीवामैन्द्रावरुणमुपान्त्येजगत्यौसंवामष्टावैन्द्रावैष्णवंघृतवतीपड्द्यावापृथिवीयंजा गतमुद्वुष्यःसावित्रंत्रिष्टुबन्तमिन्द्रासोमापञ्चैन्द्रासोमंयोअद्रिभिच्चृचंवार्हस्पत्यंसोमारुद्राचतुष्कंसोमा-रौद्रंजीमूतस्येवैकोनापायुर्भारद्वाजःसंग्रामाङ्गान्यृक्शोभितुष्टाववर्मधनुर्ज्यामार्त्नीइषुधिंजगत्यर्धेसारथि-मर्धेरश्मीनश्वान्रथंरथगोपांजगत्याद्यालिङ्गोक्तदेवताद्वाभ्यामिषून्भतोदंहस्तघ्नंद्वाभ्यामिषून्पराःपङ्क्त्या-द्यौलिङ्गोक्तदेवताःसंग्रामाशिषोन्त्यानुष्टुब्जीतआलाक्तोतिचद्वेद्वेयोद्भयःसंभूतोवसतीवरीषुगृह्यमाणासु पुष्करेस्थितवान्सर्वतःपुष्करंतत्रविश्वेदेवाअधारयन्नुत्थायततोमहत्तपश्चकारादृष्टामिन्द्रमन्यैर्ऋषिभिर्यो-दृष्टवांस्तपसापूर्वंस्तोमभागान्परितुष्टःशक्रःप्रब्रूतेयस्यसगुणतोनामजज्ञेवसतःश्रैष्ठ्यकर्मणःससप्तमंमण्ड-लंवसिष्ठोपश्यदार्षिपञ्चाधिकाविराजोष्टादशाद्याः ।

स्तुष एकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्योश्विनौ त्रिष्टुप् ।

६२ अ॒म्म् स्तु॒षेन॑रा॑दि॒वोअ॒स्यप्र॒सन्ता॒श्विनाहु॒वेज॒रमाणोअ॒र्कैः । यासद्य॒उ

स्वा॑न्युपि॒ज्मोअन्ता॒न्युपूप॑तः॒पर्युरूव॑रा॑सि १ ताय॒ज्ञमा॑शुचि॑भिश्चक्रमा॒णारथ॑स्य
भा॒नुंरु॑रुचू॒रजो॑भिः । पु॒रूव॒रां॑स्यमि॑ता॒मिमा॑ना॒पोधन्वा॒न्यति॑याथो॒अज्रा॑न् २
ताह॒त्यह्नाति॑र्यदरं॑ध्रमु॒ग्रेत्था॑धियं॑ऊहथुः॒शश्व॒दश्वैः॑ । मनो॑जवेभिरिषि॒रैःशय॒ध्यैप॒रि
व्यथि॑र्दा॒शुषो॒मर्त्य॑स्य ३ ता॒नव्य॑सो॒जर॑माणस्य॒मन्मोप॑भूषतोयुयुजा॒नस॑प्ती ।
शुभं॒पृक्ष॒मिष॒मूर्जं॒वह॑न्ता॒होता॑यक्षत्प्र॒त्नोअ॒ध्रुग्युवा॑ना ४ तावृ॒ल्गू॒दस्रा॒पुरु॒शाक॑तमा
प्र॒त्नान॑व्य॒सा॒वच॒सावि॑वासे । याशंस॑तेस्तुव॒तेशंभ॑विष्ठाबभू॒वतु॑र्गृ॒ण॒तेचि॒त्ररा॑ती ५
॥ १ ॥ ता॒भुज्युं॒विभि॑र॒द्भ्यःस॑मु॒द्रात्तुग्रस्य॑सू॒नुमू॑हथू॒रजो॑भिः । अ॒रे॒णुभि॒र्योज॑नेभि-
र्भु॒जन्ता॑पत॒त्रिभि॒रर्ण॑सो॒निरु॒पस्था॑त् ६ वि॒जयु॒षार॒थ्याया॑तमद्रिं॒श्रु॒तंहवं॑वृषणाव-
ध्रिम॒त्याः । दशस्य॒न्ताश॒यवे॑पिप्यथु॒र्गामिति॑च्यवानासुम॒तिंभु॑रण्यू ७ यद्रो॑दसी
प्र॒दिवो॒अस्ति॒भूमा॒हेळो॑दे॒वाना॑मु॒तमर्त्य॑त्रा ।तदा॑दित्यावस॒वोरुद्रिया॒सोरक्षो॒युजे॒त-

पुरंधंदधात ८ यईराजानावृतुथाविदधद्रजसोमित्रोवरुणश्चिकेतत् । गम्भीराय रक्षसेहेतिमस्यद्रोघायचिद्वचसआनवाय ९ अन्तरैश्चक्रैस्तनयायवर्तिर्द्युमतायातं नृवतारथेन । सनुत्येनत्यजसामर्त्यस्यवनुष्यतामपिशीर्षाववृक्तम् १० आपरमाभिरुतमध्यमाभिर्नियुद्भिर्यातमवमाभिरर्वाक् । दृळ्हस्यचिद्गोमतोविव्रजस्य दुरोवर्तंगृणतेचित्रराती ११ ॥ २ ॥

कस्यैकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्योऽश्विनौ त्रिष्टुप्। अन्त्यैकपदा।

६३ क१त्यावल्गूपुरुहूताद्यदूतोनस्तोमोऽविदन्नमस्वान्। आयोअर्वाङ्नासत्याववर्तप्रेष्ठाह्यसथोअस्यमन्मन् १ अरंमेगन्तंहवनायास्मैगृणानायथापिबाथोअन्धः । परिहत्यद्वर्तिर्याथोरिषोनयत्परोनान्तरस्तुतुर्यात् २ अकारिवामन्धसोवरीमन्नस्तारिबर्हिःसुप्रायणतमम् । उत्तानहस्तोयुवयुर्ववन्दावांनक्षन्तोअद्रयआञ्-

न् २ ऊर्ध्वोवामग्निरध्वरेष्वस्थात्प्ररातिरेतिजूर्णिनीघृताची । प्रहोतागूर्तमनाउ-
राणोऽयुंक्तयोनासत्याहवीमन् ४ अधिश्रियेदुहितासूर्यस्यरथंतस्थौपुरुभुजाश-
तोतिम् । प्रमायाभिर्मायिनाभूतमत्रनरानृतूजनिमन्यज्ञियानाम् ५ ॥ ३ ॥
युवंश्रीभिर्दर्शताभिराभिःशुभेपुष्टिमूहथुःसूर्यायाः । प्रवांवयोवपुषेऽनुपप्तन्न
क्षाणीसुष्टुताधिष्ण्यावाम् ६ आवांवयोऽश्वासोवहिष्ठाअभिप्रयोनासत्यावहन्तु ।
प्रवांरथोमनोजवाअसर्जीषःपृक्षइषिधोअनुपूर्वीः ७ पुरुहिवांपुरुभुजादेष्णंधेनुं
नइषंपिन्वतमसंक्राम् । स्तुतश्चवांमाध्वीसुष्टुतिश्चरसाश्चयेवामनुरातिमग्मन् ८
उतमऋज्रेपुरयस्यरघ्वीसुमीळ्हेशतंपेरुकेचपक्वा । शाण्डोदाद्धिरणिनःस्मदिष्टी-
न्दशवशासोअभिषाचऋष्वान् ९ संवांशतानासत्यासहस्राश्वानांपुरुपन्था

गिरेदात् । भरद्वाजायवीरनूगिरेदाहृतारक्षांसिपुरुदंससास्युः १० आवांसुम्नेवरिमन्त्सूरिभिःष्याम् ११ ॥ ४ ॥

उदु श्रिये पड्भरद्वाजो बार्हस्पत्य उषास्त्रिष्टुप् ।

६४ उदुश्रियउषसोरोचमानाअस्थुरपांनोर्मयोरुशन्तः । कृणोतिविश्वासुपथासुगान्यभूदुवस्वीदक्षिणामघोनी १ भद्रादहक्षउर्वियाविभास्युत्तेशोचिर्भानवोद्यामपप्तन् । आविर्वक्षःकृणुषेशुम्भमानोषोदेविरोचमानामहोभिः २ वहन्तिसीमरुणासोरुशन्तोगावःसुभगामुर्वियाप्रथानाम् । अपेजतेशूरोअस्तेवशत्रून्बाधतेतमोअजिरोनवोळ्हा ३ सुगोतेसुपथापर्वतेष्ववातेअपस्तरसिस्वभानो । सानआवहपृथुयामन्नृष्वेरयिंदिवोदुहितरिषयध्यै ४ सावहयोक्षभिरवातोषोवरंवहसिजोषमनु । त्वंदिवोदुहितर्याहदेवीपूर्वहूतौमंहनादर्शताभूः ५

उत्तेवयश्चिद्वसतेरपप्तन्नरश्चयेपितुभाजोव्युष्टौ । अमासतेवहसिभूरिवाममुषोदे-
विदाशुषेमर्त्याय ६ ॥ ५ ॥

एषा स्या षड्ऋचाजो बार्हस्पत्य उषास्त्रिष्टुप् ।

६५ एषास्यानोदुहितादिवोजाःक्षितीरुच्छन्तीमानुषीरजीगः । याभानुना
रुशतारम्यास्वज्ञायितिरस्तमसश्चिदक्तून् १ वितद्ययुररुणयुग्भिरश्वैश्चित्रंभा-
न्त्युषसश्चन्द्ररथाः । अग्रंयज्ञस्यबृहतोनयन्तीर्विताबाधन्तेतमऊर्म्यायाः २ श्रवो
वाजमिषमूर्जंवहन्तीर्निदाशुषउषसोमर्त्याय । मघोनीर्वीरवत्पत्यमानाअवोधा-
तविधतेरत्नमद्य ३ इदाहिवोविधतेरत्नमस्तीदावीरायदाशुषउषासः । इदावि-
प्रायजरतेयदुक्थानिष्ममावतेवहथापुराचित् ४ इदाहितउषोअद्रिसानोगोत्रा
गवामङ्गिरसोगृणन्ति । व्यर्कैणबिभिदुर्ब्रह्मणाचसत्यानृणामभवद्देवहूतिः ५

उच्छादिवोदुहितःप्रत्नवन्नोभरद्वाजवद्विधतेमघोनि । सुवीरंरयिंगृणतेरिरीह्युरु-
गायमधिधेहिश्रवोनः ६ ॥ ६ ॥

वपुर्न्वेकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्यो मरुतस्त्रिष्टुप् ।

६६ वपुर्नुतच्चिकितुषेचिदस्तुसमानंनामधेनुपत्यमानम् । मर्तेष्वन्यद्दोहसे
पीपायसकृच्छुक्रंदुदुहेपृश्निरूधः १ येअग्नयोनशोशुचन्निधानाद्विर्यत्त्रिर्मरुतोवा-
वृधन्त । अरेणवोहिरण्ययासएषांसाकंनृम्णैःपौंस्येभिश्चभूवन् २ रुद्रस्यये मीळ्हु-
षःसन्तिपुत्रायांश्चोनुदाधृविर्भरध्यै । विदेहिमातामहोमहीषासेत्पृश्निःसुभ्वे३ग-
र्भमाधात् ३ नयईषन्तेजनुषोऽयान्व१न्तःसन्तोऽवद्यानिपुनानाः । निर्यद्दुह्रेशु-
चयोऽनुजोषमनुश्रियातन्वमुक्षमाणाः ४ मक्षूनयेषुदोहसेचिदयाआनामधृष्णु
मारुतंदधानाः । नयेस्तौनाअयासोमह्नानूचित्सुदानुरवयासदुग्रान् ५ ॥ ७ ॥

तइदुग्राःशवसाधृष्णुषेणाउभेयुजन्तरोदसीसुमेके । अधस्मैषुरोदसीस्वशोचि-
रामवत्सुतस्थौनरोकः ६ अनेनोवोमरुतोयामोअस्त्वनश्वश्चिद्यमजत्यरथीः ।
अनवसोअनभीशूरजस्तूर्विरोदसीपथ्यायातिसाधन् ७ नास्यवर्तानतरुतान्व-
स्तिमरुतोयमवथवाजसातौ । तोकेवागोषुतनयेयमप्सुसव्रजंदर्तापार्येअध
द्योः ८ प्रचित्रमर्कंगृणतेतुरायमारुतायस्वतवसेभरध्वम् । येसहांसिसहसासहन्ते
रेजतेअग्नेपृथिवीमखेभ्यः ९ त्विषीमन्तोअध्वरस्येवदिद्युत्तृषुच्यवसोजुह्वोना-
ग्नेः । अर्चत्रयोधुनयोनवीराभ्राजज्जन्मानोमरुतोअधृष्टाः १० तंवृधन्तंमारुतं
भ्राजदृष्टिंरुद्रस्यसूनुंहवसाविवासे । दिवःशर्धायशुचयोमनीषागिरयोनापउग्रा
अस्पृध्रन् ११ ॥ ८ ॥

विश्वेषामेकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्यो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप्।

६७ विश्वेषांवःसतांज्येष्ठतमागीर्भिर्मित्रावरुणावावृधध्यै । संयारश्मेवयम-तुर्यमिष्ठाद्वाजनाँअसमावाहुभिःस्वैः १ इयंमद्दांप्रस्तृणीतेमनीषोपप्रियानमसा-बर्हिरच्छ । यन्तंनोमित्रावरुणावधृष्टंछार्दिर्यद्वांवरूथ्यंसुदानू २ आयातंमित्राव-रुणासुशस्त्युपप्रियानमसाहूयमाना । संयावप्नःस्थोअपसेवजनाञ्छ्रुधीयताश्चि-द्यतथोमहित्वा ३ अश्वानयावाजिनापूतबन्धूऋतायद्गर्भमदितिर्भरध्यै । प्रयाम-हिमहान्ताजायमानाघोरामर्तायरिपवेनिदीध: ४ विश्वेयद्वांमंहनामन्दमानाः क्षत्रंदेवासोअदधुःसजोषाः । परियद्भूथोरोदसीचिदुर्वीसन्तिस्पशोअदब्धासोअ-मूराः ५ ॥ १ ॥ ताहिक्षत्रंधारयेथेअनुद्यून्दृंहेथेसानुमुपमादिवद्योः । दृळ्होनक्ष-त्रउतविश्वदेवोभूमिमातान्द्यांधासिनायोः ६ ताविग्रंधैथेजठरंपृणध्याआयत्सद्म

सभृतपःपृणन्ति । नमृष्यन्तेयुवतयोऽवांताावियत्पयोविश्वजिन्वाभरन्ते ७ ता जिह्वयासदमेदंसुमेधाआयद्वांसत्योअरतिर्ऋतेभूत् । तद्वांमहित्वंघृतान्नावस्तुयुवं दाशुषेविचयिष्टमंहः ८ प्रयद्वांमित्रावरुणास्पूर्धन्प्रियाधामंयुवधितामिनन्ति । नयेदेवासओहंसानमर्ताअयज्ञसाचोअप्योनपुत्राः ९ वियद्वाचंकीस्तासोभरन्ते शंसन्तिकेचिन्निविदोमनानाः । आद्वांब्रवामसत्यान्युक्थानकिर्देवेभिर्यतथोम-हित्वा १० अवोरित्थावांछर्दिषोअभिष्टौयुवोर्मित्रावरुणावस्कृधोयु । अनुयद्गा-वःस्फुरानृजिप्यंधृष्णुंयद्रणेवृषणंयुनजन् ११ ॥ १० ॥

श्रुष्टी वामेकादश भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप् । अपान्त्ये जगत्यौ ।

६८ श्रुष्टीवांयज्ञउद्यतःसजोषामनुष्वद्वृक्तबर्हिषोयजध्यै । आयइन्द्रावरुणा-विषेअद्यमहेसुम्नायमहआववर्तत् १ ताहिश्रेष्ठादेवताातानृजाशूराणांशविष्ठाता

हिभूतम् । मघोनांमंहिष्ठातुविशुष्मंऋतेनवृत्रतुरासर्वसेना २ तागृणीहिनमस्येभिःशूषैःसुम्नेभिरिन्द्रावरुणाचकाना । वज्रेणान्यःशवसाहन्तिवृत्रंसिषक्त्यन्योवृजनेषुविप्रः ३ ग्नाश्चयन्नरश्चवावृधन्तविश्वेदेवासोनरांस्वगूर्ताः । प्रैभ्यइन्द्रावरुणामहित्वाद्यौश्चपृथिविभूतमुर्वी ४ सइत्सुदानुःस्ववाँऋतावेन्द्रायोवांवरुणदाशतित्मन् । इषासद्विषस्तरेद्दास्वान्वंसद्रयिंरयिवतश्चजनान् ५ ॥ ११ ॥ यंयुवंदाश्वध्वरायदेवारयिंधत्थोवसुमन्तंपुरुक्षुम् । अस्मेसइन्द्रावरुणावपिष्यात्प्रयोभनक्तिवनुषामशस्तीः ६ उतनःसुत्रात्रोदेवगोपाःसूरिभ्यइन्द्रावरुणारयिःष्यात् । येषांशुष्मःपृतनासुसाह्वान्प्रसद्योद्युम्नातिरतेततुरिः ७ नूनइन्द्रावरुणागृणानापृङ्क्तंरयिंसौश्रवसायदेवा । इत्थागृणन्तोमहिनस्यशर्धोऽपोननावादुरितातरेम ८ प्रसम्राजेबृहतेमन्मनुप्रियमर्चदेवायवरुणायसप्रथः । अयंयउर्वीमहिनामहिव्रतःक्र-

त्वा विभात्यजरोनशोचिषा ९ इन्द्रावरुणासुतपाविमंसुतंसोमंपिबतंमद्यंधृतव्रता। युवोरथोअध्वरंदेववीतयेप्रतिस्वसरमुपयातिपीतये १० इन्द्रावरुणामधुमत्तमस्यवृष्णःसोमस्यवृषणावृषेथाम्। इदंवामन्धःपरिषिक्तमस्मेआसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयेथाम् ११ ॥ १२ ॥

सं वामष्टौ भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्राविष्णू त्रिष्टुप्।

६९ संवांकर्मणासमिषाहिनोमीन्द्राविष्णूअपसस्पारेअस्य। जुषेथांयज्ञंद्रविणंचधत्तमरिष्टैर्नःपथिभिःपारयन्ता १ याविश्वासांजनितारामतीनामिन्द्राविष्णूकलशासोमधाना। प्रवांगिरःशस्यमानाअवन्तुप्रस्तोमासोगीयमानासोअर्कैः २ इन्द्राविष्णूमदपतीमदानामासोमंयातंद्रविणोदधाना। संवामञ्जन्त्वक्तुभिर्मतीनांसंस्तोमासःशस्यमानासउक्थैः ३ आवामश्वासोअभिमातिषाहइन्द्राविष्णूसध-

मादौवहन्तु । जुषेथांविश्वाहवंनामतीनामुपब्रह्माणिशृणुतंगिरौमे ४ इन्द्रविष्णू-
तत्पनयाय्यंवांसोमस्यमदउरुचक्रमाथे । अकृणुतमन्तरिक्षंवरीयोऽप्रथतंजीवसे
नोरजांसि ५ इन्द्राविष्णूहविषावावृधानाग्राद्वानानमंसारातहव्या । घृतासुतीद्रविं-
णंधत्तमस्मेसमुद्रःस्थःकलशःसोमधानः ६ इन्द्राविष्णूपिबतंमध्वोअस्यसोमं-
स्यदस्त्राजठरंपृणेथाम् । आवामन्धांसिमदिराण्यग्मन्नुपब्रह्माणिशृणुतंहवंमे ७
उभाजिग्यथुर्नपराजयेथेनपराजिग्येकतरश्चनैनोः । इन्द्रश्चविष्णोयदपस्पृधेथां
त्रेधासहस्रंवितदैरयेथाम् ८ ॥ १३ ॥

घृतवती पड्भरद्वाजो बार्हस्पत्यो द्यावापृथिव्यौ जगती ।

७० घृतवतीभुवनानामभिश्रियोर्वीपृथ्वीमधुदुघेसुपेशसा । द्यावापृथिवीव
रुणस्यधर्मणाविष्कभितेअजरेभूरिरेतसा १ असंश्चन्तीभूरिधारेपयस्वतीघृतंदु-

हातेसुकृतेशुचिंव्रते । राजन्तीअस्यभुवनस्यरोदसीअस्मेरेतःसिञ्चतंयन्मनुर्हितम् २ येवामृजयेक्रमंणायरोदसीमतोंददाशंधिषणेससाधति । प्रप्रजाभिर्जायतेधर्मणस्परियुवोःसिक्ताविषुरूपाणिसव्रंता ३ घृतेनद्यावापृथिवीअभीवृतेघृतश्रियांघृतपृचांघृतावृधा । उर्वीपृथ्वीहोतृवूर्येपुरोहितेतेइद्विप्राईळतेसुम्नमिष्टये ४ मधुनोद्यावापृथिवीमिमिक्षतांमधुश्चुतांमधुदुघेमधुंव्रते । दधानेयज्ञंद्रविणंचदेवतामहिश्रवोवाजमस्मेसुवीर्यम् ५ ऊर्जंनोद्यौश्चपृथिवीचपिन्वतांपितामाताविश्वविदासुदंससा । संरराणेरोदसीविश्वशंम्भुवासनिंवाजंरयिमस्मेसमिन्वताम् ६ ॥ १४ ॥

उदुष्य षड्रद्वाजो बार्हस्पत्यः सविता । आद्यास्तिस्रो जगत्यः । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

७१ उदुष्यदेवःसंविताहिरण्ययांबाहूअयंस्तसवनायसुक्रतुः । घृतेनपाणीअ-

भिप्रंष्णुतेमखोयुवासुदक्षोरजसोविधर्मणि १ देवस्यवयंसवितुःसवीमनिश्रेष्ठे स्यामवसुनश्चदावने । योविश्वस्यद्विपदोयश्चतुष्पदोनिवेशनेप्रसवेचासिभूमनः २ अदब्धेभिःसवितःपायुभिष्ट्वंशिवेभिरद्यपरिपाहिनोगयम् । हिरण्यजिह्वःसुविताय नव्यसेरक्षामाकिर्नोअघशंसईशत ३ उदुष्यदेवःसवितादमूनाहिरण्यपाणिः प्रतिदोषमस्थात् । अयोहनुर्यजतोमन्द्रजिह्वआदाशुषेसुवतिभूरिवामम् ४ उदू अयाँउपवक्तेवबाहूहिरण्ययासवितासुप्रतीका । दिवोरोहांस्यरुहत्पृथिव्याअरीरमत्पतयत्कच्चिदभ्वम् ५ वाममद्यसवितर्वाममुश्वोदिवेदिवेवाममस्मभ्यंसावीः। वामस्यहिक्षयस्यदेवभूरेरयाधियावामभाजःस्याम ६ ॥ १५ ॥

इन्द्रासोमा पञ्च भरद्वाजो बार्हस्पत्य इन्द्रासोमौ त्रिष्टुप्।

७२ इन्द्रासोमामहितद्वांमहित्वंयुवंमहानिप्रथमानिचक्रथुः । युवंसूर्यंविवि-

दर्थुर्युवंस्वं १ विश्वातमांस्यहतंनिदश्वं १ इन्द्रांसोमावासयंथउपासमुत्सूर्यंनयथो ज्योतिंषासह । उपद्यांस्कम्भथुःस्कम्भंनेनाप्रंथतंपृथिवींमातरंवि २ इन्द्रांसो-मावहिमपःपरिष्ठांहथोवृत्रमनुवांद्यौरंमन्यत । प्रार्णांस्यैरयतंनदीनामासंमुद्राणि पप्रथुःपुरूणि ३ इन्द्रांसोमापक्वमामास्वन्तर्निगवामिद्दंधथुर्वक्षणांसु । जगृभथु-रनंपिनद्धमासुरुशंच्चित्रासुजगंतीष्वन्तः ४ इन्द्रांसोमायुवमङ्गतरुत्रमपत्यसा-चंश्रुत्यंरराथे । युवंशुष्मंनर्यंचर्षणिभ्यःसंविंव्यथुःपृतनाषाहंमुग्रा ५ ॥ १६ ॥

यो अद्रिभित्तृचं भरद्वाजो बार्हस्पत्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

७३ योअंद्रिभित्प्रंथमजाऋतावाबृहस्पतिंराङ्गिरसोहविष्मांन् । द्विबर्हज्माप्रा घर्मसत्पितानआरोदंसीवृषभोरोरवीति १ जनांयचिद्यईवंतउलोकंबृहस्पतिंर्देवहूं-तौचकार । घ्नन्वृत्राणिविपुरोंदर्दरीतिजयञ्छत्रूंरमित्रांन्पृत्सुसाहंन् २ बृहस्पतिःस-

मंजयद्वसूंनिमहोत्रजान्गोमंतोदेवएषः । अपःसिषांसन्त्स्वं१रप्रंतीतोबृहस्पतिर्हन्त्यमित्रमर्कैः ३ ॥ १७ ॥

सोमरुद्रा चतुष्कं भरद्वाजो बार्हस्पत्यः सोमारुद्रौ त्रिष्टुप् ।

७४ सोमारुद्राधारयेथामसुर्यं१प्रवांमिष्टयोऽरंमश्नुवन्तु । दमेदमेसप्तरत्नादधानाशंनोभूतंद्विपदेशंचतुष्पदे १ सोमारुद्राविवृहतंविषूचीममीवायानोगयमाविवेश । आरेबाधेथांनिर्ऋतिंपराचैरस्मेभद्रासौश्रवसानिसन्तु २ सोमारुद्रायुवमेतान्यस्मेविश्वातनूषुभेषजानिधत्तम् । अवस्यतंमुञ्चतंयन्नोअस्तितनूषुबद्धंकृतमेनोअस्मत् ३ तिग्मायुधौतिग्महेतीसुशेवौसोमारुद्राविहसुमृळतंनः । प्रनोमुञ्चतंवरुणस्यपाशाद्गोपायतंनःसुमनस्यमाना ४ ॥ १८ ॥

जीमूतस्येवैकोनविंशतिः पायुर्भारद्वाजस्त्रिष्टुप्। आद्याया वर्म। उपाद्याया धनुः। तृतीयस्या ज्या। चतुर्थ्या आर्त्नि। पञ्चम्या इपुधिः। पष्ठ्याः प्रथमार्धस्य सारथिः। द्वितीयार्धस्य रश्मयः। सप्तम्या अश्वाः। अष्टम्या रथः। नवम्या रथगोपाः। दशम्या लिङ्गोक्तदेवताः। एकादशीद्वादशीपञ्चदशीषोळशीनामिषवः। त्रयोदश्याः प्रतोदः। चतुर्दश्या हस्तघ्नः। अन्त्यानां तिसृणां लिङ्गोक्तदेवताः संग्रामाशिषः। सप्तदश्या युद्धभूमिर्ब्रह्मणस्पतिरदितिश्च। उपान्त्यायाः कवचसोमवरुणाः। अन्त्याया देवा ब्रह्म च। पष्ठीदशम्यौ जगत्यौ। द्वादशीत्रयोदशी पञ्चदशीषोळश्यन्त्या अनुष्टुभः। सप्तदशी पङ्क्तिः।

७५ जी॒मूत॑स्येव भवति॒ प्रती॑कं॒ यद्व॒र्मी याति॑ स॒मदा॑मु॒पस्थे॑। अना॑विद्धया त॒न्वा॑ जय॒ त्वं स त्वा॒ वर्म॑णो महि॒मा पि॑पर्तु १ धन्व॑ना॒ गा धन्व॑ना॒जिं ज॑येम॒ धन्व॑ना ती॒व्राः स॒मदो॑ जयेम। धनुः॒ शत्रो॑रपका॒मं कृ॑णोति॒ धन्व॑ना॒ सर्वाः॑ प्र॒दिशो॑ जयेम २ व॒क्ष्य-

न्तीवेदागंनीगन्तिकर्णंप्रियंसखायंपरिषस्वजाना । योषेवशिङ्क्तेविततधिधन्वञ्ज्या इयंसमनेपारयन्ती ३ तेआचरन्तीसमनेवयोषामातेवपुत्रंबिभृतामुपस्थे । अपशत्रून्विध्यतांसंविदानेआर्त्नीइमेविष्फुरन्तीअमित्रान् ४ बह्वीनांपिताबहुरस्यपुत्रश्चिश्चाकृणोतिसमनावगत्य । इषुधिःसङ्काःपृतनाश्चसर्वाःपृष्ठेनिनद्धोजयतिप्रसूतः ५ ॥ ११ ॥ रथेतिष्ठन्नयतिवाजिनःपुरोयत्रयत्रकामयतेसुषारथिः । अभीशूनांमहिमानंपनायतमनःपश्चादनुयच्छन्तिरश्मयः ६ तीव्रान्घोषान्कृण्वतेवृषपाणयोऽश्वारथेभिःसहवाजयन्तः । अवक्रामन्तःप्रपदैरमित्रान्क्षिणन्तिशत्रूँरनपव्ययन्तः ७ रथवाहनंहविरस्यनामयत्रायुधंनिहितमस्यवर्म । तत्रारथमुपशग्मंसदेमविश्वाहावयंसुमनस्यमानाः ८ स्वादुषंसदःपितरोवयोधाःकृच्छ्रेश्रितःशक्तीवन्तोगभीराः । चित्रसेनाइषुबलाअमृध्राःसतोवीराउरवोव्रातसाहाः ९

ब्राह्मणासः पितरः सोम्यासः शिवेनोद्यावापृथिवीअनेहसा । पूषानः पातुदुरितादृ-
तावृधोरक्षामाकिंनोअघशंसईशत १० ॥ २० ॥ सुपर्णवस्तेमृगोअस्यादन्तो-
गोभिःसंनद्धापततिप्रसूता । यत्रानरःसंचविचद्रवन्तितत्रास्मभ्यमिषवःशर्मयं-
सन् ११ ऋजीतेपरिवृङ्धिनोऽश्माभवतुनस्तनूः । सोमोअधिब्रवीतुनोऽदितिः
शर्मयच्छतु १२ आजङ्घन्तिसान्वेषांजघनाँउपजिघ्नते । अश्वाजनिप्रचेतसोऽ-
श्वान्त्समत्सुचोदय १३ अहिरिवभोगैःपर्येतिबाहुंज्यायाहेतिंपरिबाधमानः ।
हस्तघ्नोविश्वावयुनानिविद्वान्पुमान्पुमांसंपरिपातुविश्वतः १४ आलाक्तायारुरु-
शीर्ष्ण्यथोयस्याअयोमुखम् । इदंपर्जन्यरेतसइष्वैदेव्यैबृहन्नमः १५ ॥ २१ ॥
अवसृष्टापरापतशरव्येब्रह्मसंशिते । गच्छामित्रान्प्रपद्यस्वमामीषांकंचनोच्छि-
षः १६ यत्रबाणाःसंपतन्तिकुमाराविशिखाइव । तत्रानोब्रह्मणस्पतिरदितिःशर्म

यच्छतुविश्वाहाशर्मयच्छतु १७ मर्माणितेवर्मणाछादयामिसोमस्त्वाराजामृते-
नानुवस्ताम् । उरोर्वरीयोवरुणस्तेकृणोतुजयन्तंत्वानुदेवामदन्तु १८ योनःस्वो
अरणोयश्चनिष्ट्योजिघांसति। देवास्तंसर्वेधूर्वन्तुब्रह्मवर्ममान्तरम् १९॥२२॥

इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

इति षष्ठं मण्डलं समाप्तम् ॥ ६ ॥

अग्निं पञ्चविंशतिर्वसिष्ठोग्निर्विराट् । अन्त्याः सप्त त्रिष्टुभः ।

१ अग्निंनरोदीधितिभिररण्योर्हस्तच्युतीजनयन्तप्रशस्तम् । दूरेदृशंगृहप-
तिमथर्युम् १ तमग्निमस्तेवसवोन्यृण्वन्त्सुप्रतिचक्षमवसेकुतश्चित् । दक्षाय्योयो
दमआसनित्यः २ प्रेद्धोअग्नेदीदिहिपुरोनोऽजस्रयासूर्म्यायविष्ठ । त्वांशश्वन्त

उपयन्तिवाजाः ३ प्रतेअग्नयोऽग्निभ्योवरंनिःसुवीरासःशोशुचन्तद्युमन्तः । यत्रा
नरःसमासंतेसुजाताः ४ दानोअग्नेधियारयिंसुवीरंस्वपत्यंसहस्यप्रशस्तम् । न
यंयावातरतियातुमावान् ५ ॥ २३ ॥ उपयमेतियुवतिःसुदक्षंदोषावस्तोर्हविष्मतीघृताची । उपस्वैनमरमतिर्वसूयुः ६ विश्वाअग्नेऽपदहारातीर्येभिस्तपोभिरदहोजरूथम् । प्रनिस्वरंचातयस्वामीवाम् ७ आयस्तेअग्नइधतेअनीकंवसिष्ठ
शुक्रदीदिवःपावक । उतोनएभिःस्तवथैरिहस्याः ८ वियेतेअग्नेभेजिरेअनीकं
मर्तानरःपित्र्यासःपुरुत्रा । उतोनएभिःसुमनाइहस्याः ९ इमेनरोवृत्रहत्येषु
शूराविश्वाअदेवीरभिसन्तुमायाः । येमेधियंपनयन्तप्रशस्ताम् १० ॥ २४ ॥
माशूनेअग्नेनिषदामनृणांमाशेषसोऽवीरतापरित्वा । प्रजावतीषुदुर्यासुदुर्य ११
यमश्वीनित्यमुपयातियज्ञंप्रजावन्तंस्वपत्यंक्षयंनः । स्वजन्मनाशेषसावावृधा-

यच्छतु॒विश्वा॑हा॒शर्म॑यच्छतु १७ मर्मा॑णिते॒वर्म॑णाछादयामि॒सोम॑स्त्वा॒राजा॒मृते॑-
नानु॑वस्ताम् । उ॒रोर्वरी॑यो॒वरु॑णस्तेकृणोतु॒जय॑न्तं॒त्वानु॑दे॒वाम॑दन्तु १८ योन॒ःस्वो
अर॑णो॒यश्च॒निष्ट्यो॒जिघां॑सति । दे॒वास्तंसर्वे॑धूर्वन्तु॒ब्रह्म॒वर्म॒ममान्त॑रम् १९ ॥ २२ ॥

इति शाकलकसंहितायां षष्ठे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

इति षष्ठं मण्डलं समाप्तम् ॥ ६ ॥

अग्नि पञ्चविंशतिर्वसिष्ठोग्निर्विराट् । अन्त्याः सप्त त्रिष्टुभः ।

१ अ॒ग्निंनरो॒दीधि॑तिभि॒र॒रण्यो॒र्हस्त॑च्युतीजनयन्तप्र॒श॒स्तम् । दू॒रे॒दृशं॑गृ॒हप॑-
तिमथ॒र्युम् १ तम॒ग्निमस्ते॒वस॑वो॒न्यृ॑ण्वन्त्सुप्र॒ति॒चक्ष॒मव॑से॒कुत॑श्चित् । द॒क्षाय्यो॒यो
दम॒आस॒नित्य॑ः २ प्रेद्धो॑अग्नेदीदिहिपु॒रोनो॒ऽज॑स्रयासू॒र्म्या॑यविष्ठ । त्वांशश्व॑न्त॒

उपयन्तिवाजाः ३ प्रतेअग्नयोऽग्निभ्योवरंनिःसुवीरासःशोशुचन्तद्युमन्तः । यत्रा
नरःसमासतेसुजाताः ४ दानोअग्नेधियारयिंसुवीरंस्वपत्यंसहस्यप्रशस्तम् । न
यंयावातरतियातुमावान् ५ ॥ २३ ॥ उपयमेतियुवतिःसुदक्षंदोषावस्तोर्हविष्मतीघृताची । उपस्वैनमरमतिर्वसूयुः ६ विश्वाअग्नेऽपदहारातीर्येभिस्तपोभिरदहोजरूथम् । प्रनिस्वरंचातयस्वामीवाम् ७ आयस्तेअग्नइधतेअनीकंवसिष्ठशुक्रदीदिवःपावक । उतोनएभिःस्तवथैरिहस्याः ८ वियेतेअग्नेभेजिरेअनीकंमर्तानरःपित्र्यासःपुरुत्रा । उतोनएभिःसुमनाइहस्याः ९ इमेनरोवृत्रहत्येषुशूराविश्वाअदेवीरभिसन्तुमायाः । येमेधियंपनयन्तप्रशस्ताम् १० ॥ २४ ॥
माशूनेअग्नेनिषदामनृणांमाशेषसोऽवीरतापरित्वा । प्रजावतीषुदुर्यासुदुर्य ११
यमश्वीनित्यमुपयातियज्ञंप्रजावन्तंस्वपत्यंक्षयंनः । स्वजन्मनाशेषसावावृधा-

नम् १२ पाहिनोअग्नेरक्षसोअजुष्टात्पाहिधूर्तेररुषोअघायोः। त्वायुजापृतना-
यूँरभिष्याम् १३ सेदग्निरग्नीँरत्यस्त्वन्यान्यत्रवाजीतनयोवीळुपाणिः। सहस्र-
पाथाअक्षरासमेति १४ सेदग्निर्योवनुष्यतोनिपातिसमेद्धारमंहसउरुष्यात्।
सुजातासःपरिचरन्तिवीराः १५ ॥ २५ ॥ अयंसोअग्निराहुतःपुरुत्रायमीशानः
समिदिन्धेहविष्मान्। परियमेत्यध्वरेषुहोता १६ त्वेअग्नआहवनानिभूरीशा-
नासआजुहुयामनित्या। उभाकृण्वन्तोवहतूमियेधे १७ इमोअग्नेवीततमानि
हव्याजस्रोवक्षिदेवतातिमच्छ। प्रतिनईंसुरभीणिव्यन्तु १८ मानोअग्नेऽवीरते
परादादुर्वाससेऽमतयेमानोअस्यै। मानःक्षुधेमारक्षसऋतावोमानोदमेमावनआ
जुहूर्थाः १९ नूमेब्रह्माण्यग्नउच्छशाधित्वंदेवमघवद्भ्यःसुषूदः। रातौस्यामोभ-

यासआतेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः २० ॥ २६ ॥ त्वमंग्नेसुहवोरण्वसंहक्सुदी-
तीसूंनोसहसोदिदीहि । मात्वेसचातनयेनित्यआधञ्जावीरोअस्मन्नर्योविदासी-
त् २१ मानोंअग्नेदुर्भृतयेसचैषुदेवेद्धेष्वग्निषुप्रवोचः । मातेअस्मान्दुर्मतयोभृ-
माच्चिद्देवस्यंसूनोसहसोनशन्त २२ समर्तोअग्नेस्वनीकरेवानमर्त्येयआजुहोति
हव्यम् । सदेवतावसुवनिंदधातियंसूरिरर्थीपृच्छमानएति २३ महोनोअग्नेसु-
वितस्यविद्वान्रयिंसूरिभ्यआवहाबृहन्तंम् । येनवयंसहसावन्मदेमाविक्षितास
आयुषासुवीराः २४ नूमेब्रह्माण्यग्नउच्छंशाधित्वंदेवमघवंद्भ्यःसुषूदः । रातौ
स्यामोभयासआतेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः २५ ॥ २७ ॥ इति शाकलकसं-
हितायां पञ्चमाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥

जुषस्वैकादशाप्रमर्षिर्वोदशमत्रःप्राप्रयेनवत्वैश्वानरीयंतुप्रसम्राजःसप्तमवोदेवमिद्धेन्वोधिपञ्चपोन
पञ्चमहानगन्मतूचंप्राप्रयेवैश्वानरीयंसमिधावृहत्याद्युपसद्यायपञ्चोनागायत्रमेनावोद्वादशप्रागाथमग्नेभ-
वसप्तदेपदंत्रैष्टुभंत्वेहपआधिकेन्द्रंसुदासःपैजवनस्यचतसोन्यादानस्तुतिर्यस्तिगमशृङ्गएकादश ॥

जुषस्वैकादश वसिष्ठ आग्नं त्रिष्टुप् ।

२ ॐम् जुषस्वंनःसुमिधंमग्नेअद्यशोचांबृहद्यंजुतंधूममृण्वन् । उपस्पृशदिव्यंसानुस्तूपैःसंरश्मिभिस्ततनःसूर्यस्य १ नराशंसस्यमहिमानमेषामुपस्तोषामयजुतस्ययज्ञैः । येसुक्रतवःशुचयोधियन्धाःस्वदन्तिदेवाउभयानिहव्या २ ईळेन्यंवोअसुरंसुदक्षमन्तर्दूतंरोदसीसत्यवाचम् । मनुष्वदग्निंमनुनासमिद्धंसमध्वरायसदमिन्महेम ३ सपर्यवोभरमाणाअभिज्ञुप्रवृञ्जतेनमसाबर्हिरग्नौ । आजुह्वानाघृतपृष्ठंपृषद्वदध्वर्यवोहविषामर्जयध्वम् ४ स्वाध्योविदुरोदेवयन्तोऽशि-

श्रयूरथ्युदेवतांता । पूर्वीशिशुंनमातरारिहाणेसमग्रुवोनसमनेष्वञ्जन् ५ ॥ १ ॥
उतयोर्षणेदिव्येमहीनंउषासानक्तासुदुघेवधेनुः । बर्हिषदापुरुहूतेमघोनीआय
ज्ञियेसुवितायश्रयेताम् ६ विप्रायज्ञेषुमानुषेषुकारूमन्येवांजातवेदसायजध्यै ।
ऊर्ध्वंनोअध्वरंकृतंहवेषुतादेवेषुवनथोवार्याणि ७ आभारतीभारतीभिःसजोषा
इळादेवैर्मनुष्येभिरग्निः । सरस्वतीसारस्वतेभिरर्वाक्तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंसदन्तु ८
तन्नस्तुरीपमधपोषयित्नुदेवत्वष्टर्विरराणःस्यस्व । यतोवीरःकर्मण्यःसुदक्षोयुक्त-
ग्रावाजायतेदेवकामः ९ वनस्पतेऽवसृजोपदेवानग्निर्हविःशमिता[illegible]सूदयाति ।
सेदुहोतासत्यतरोयजातियथादेवानांजनिमानिवेद १० आयाह्यग्नेसमिधानो
अर्वाङिन्द्रेणदेवैःसरथंतुरेभिः । बर्हिर्नआस्तामदितिःसुपुत्राःस्वाहादेवाअमृता
मादयन्ताम् ११ ॥ २ ॥

अग्निं वो दश वसिष्ठोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

३ अग्निंवोदेवमग्निभिःसजोषायजिष्ठंदूतमध्वरेकृणुध्वम् । योमर्त्येषुनिध्रु-
विर्ऋतावातपुर्मूर्धाघृतान्नःपावकः १ प्रोथदश्वोनयवसेऽविष्यन्यदामहःसंवरणाद्व्य-
स्थात् । आदस्यवातोअनुवातिशोचिरधस्मतेव्रजनंकृष्णमस्ति २ उद्यस्यतेन-
वजातस्यवृष्णोऽग्नेचरन्त्यजराइधानाः । अच्छाद्यामरुषोधूमएतिसंदूतोअग्नईं-
यसेहिदेवान् ३ वियस्यतेपृथिव्यांपाजोअश्रेत्तृषुयदन्नासमवृक्तजम्भैः । सेनेव
सृष्टाप्रसितिष्टएतियवंनदस्मजुह्वाविवेक्षि ४ तमिद्दोषातमुषसियविष्ठमग्निमत्यं
नमर्जयन्तनरः । निशिशानाअतिथिमस्ययोनौदीदायशोचिराहुतस्यवृष्णः ५
॥ २ ॥ सुसंदृक्तेस्वनीकप्रतीकंवियद्रुक्मोनरोचसउपाके । दिवोनतेतन्यतुरेतिशु-
ष्मश्चित्रोनसूरःप्रतिचक्षिभानुम् ६ यथावःस्वाहाग्नयेदाशेमपरीळाभिर्घृतवद्भि-

श्वहव्यैः । तेभिर्नोअग्नेअमितैर्महोभिःशतंपूर्भिरायसीभिर्निपाहि ७ यावातेस-
न्तिदाशुषेअधृष्टागिरोवायाभिर्नृवतीरुरुष्याः । ताभिर्नःसूनोसहसोनिपाहिस्म-
त्सूरीञ्जरितृञ्जातवेदः ८ निर्यत्पूतेवस्वधितिःशुचिर्गात्स्वयाकृपातन्वारोचमा-
नः । आयोमात्रोरुशेन्योजनिष्टदेवयज्यायसुक्रतुःपावकः ९ एतानोअग्नेसौभं-
गादिदीह्यपिक्रतुंसुचेतसंवतेम । विश्वास्तोतृभ्योगृणतेचसन्तुयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः १० ॥ ४ ॥

प्र वो दश वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

४ प्रवःशुक्रायभानवेभरध्वंहव्यंमतिंचाग्नयेसुपूतम् । योदैव्यानिमानुषा
जनूंष्यन्तर्विश्वानिविद्मनाजिगाति १ सगृत्सोअग्निस्तरुणश्चिदस्तुयतोयवि-
ष्ठोअजनिष्टमातुः । संयोवनायुवतेशुचिदन्भूरिचिदन्नासमिदत्तिसद्यः २
अस्यदेवस्यसंसद्यनीकेयंमर्तासःश्येतंजगृभ्रे । नियोगृभंपौरुषेयीमुवोचदुरोकं-

अग्निं वो दश वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

३ अग्निंवोदेवमग्निभिःसजोषायजिष्ठंदूतमध्वरेकृणुध्वम् । योमर्त्येषुनिध्रु-
विर्ऋतावातपुर्मूर्धघृतान्नःपावकः १ प्रोथदश्वोनयवसेऽविष्यन्यदामहःसंवरणाद्व्य-
स्थात् । आदस्यवातोअनुवातिशोचिरधस्मतेव्रजनंकृष्णमस्ति २ उद्यस्यतेन-
वजातस्यवृष्णोऽग्नेचरन्त्यजराइधानाः । अच्छाद्यामरुषोधूमएतिसंदूतोअग्नईं-
यसेहिदेवान् ३ वियस्यतेपृथिव्यांपाजोअश्रेत्तृषुयदन्नासमवृक्तजम्भैः । सेनेव
सृष्टाप्रसितिष्टएतियवंनदस्मजुह्वाविवेक्षि ४ तमिद्दोषातमुषसियविष्ठमग्निमत्यं
नमर्जयन्तनरः । निशिशानाअतिथिमस्ययोनौदीदायशोचिराहुतस्यवृष्णः ५
॥ २ ॥ सुसंदृक्तेस्वनीकप्रतीकंवियद्रुक्मोनरोचसउपाके । दिवोनतेतन्यतुरेतिशु-
ष्मश्चित्रोनसूरःप्रतिचक्षिभानुम् ६ यथावःस्वाहाग्नयेदाशेमपरीळाभिर्घृतवद्भि-

माग्नये नव वासिष्ठो वैश्वानरस्त्रिष्टुप्।

५ प्राग्नयेतवसेभरध्वंगिरंदिवोअरतयेपृथिव्याः। योविश्वेषाममृतानामुपस्थे वैश्वानरोवावृधेजागृवद्भिः १ पृष्टोदिविधाय्यग्निःपृथिव्यांनेतासिन्धूनांवृषभःस्तियानाम्। समानुषीरभिविशोविभातिवैश्वानरोवावृधानोवरेण २ त्वद्भियाविशआयन्नसिक्नीरसमनाजहतीर्भोजनानि। वैश्वानरपूरवेशोशुचानःपुरोयदग्नेदरयन्नदीदेः ३ तवत्रिधातुपृथिवीउतद्यौर्वैश्वानरव्रतमग्नेसचन्त। त्वंभासारोदसीआततन्थाजस्रेणशोचिषाशोशुचानः ४ त्वामग्नेहरितोवावशानागिरःसचन्तेधुनयोघृताचीः। पतिंकृष्टीनांरथ्यंरयीणांवैश्वानरमुषसांकेतुमह्नाम् ५ ॥ ७ ॥ त्वेअसुर्यं१वसवोन्यृण्वन्क्रतुंहितेमित्रमहोजुषन्त। त्वंदस्यूँरोकसोअग्नआजउरुज्यो-

तिर्जनयन्नार्याय ६ सजायमानःपरमेव्योमन्वायुर्नपाथःपरिपासिसद्यः । त्वंभु-
वनाजनयन्नभिक्रन्नपत्यायजातवेदोदशस्यन् ७ तामग्नेअस्मेइषमेरयस्ववैश्वानर
द्युमतींजातवेदः । ययाराधःपिन्वसिविश्ववारपृथुश्रवोदाशुषेमर्त्याय ८ तंनो
अग्नेमघवद्भ्यःपुरुक्षुंरयिंनिवाजंश्रुत्यंयुवस्व । वैश्वानरमहिनःशर्मयच्छरुद्रेभिरग्ने
वसुभिःसजोषाः ९ ॥ ८ ॥

प्र सम्राजः सप्त वासिष्ठो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

६ प्रसम्राजोअसुरस्यप्रशस्तिंपुंसःकृष्टीनामनुमाद्यस्य । इन्द्रस्येवप्रतवस-
स्कृतानिवन्देदारुंवन्दमानोविवक्मि १ कविंकेतुंधासिंभानुमद्रेर्हिन्वन्तिशंराज्यं
रोदस्योः । पुरन्दरस्यगीर्भिराविवासेऽग्नेर्व्रतानिपूर्व्यामहानि २ न्यक्रतून्ग्रथिनो
मृध्रवाचःपणीँरश्रद्धाँअवृधाँअयज्ञान् । प्रप्रतान्दस्यूँरग्निर्विवायपूर्वश्चकारापराँ

अर्यज्यून् ३ योअपाचीनेतमसिमदन्तीःप्राचीश्चकारनृतमःशचीभिः। तमीशानं वस्वोअग्निंगृणीषेऽनानतंदमयन्तंपृतन्यून् ४ योदेह्योउअनमयद्वधस्नैर्योअर्यपत्नी- रुषसश्चकार। सनिरुध्यानहुषोयह्वोअग्निर्विशश्चक्रेबलिहृतःसहोभिः ५ यस्यशर्मन्नुपविश्वेजनासएवैस्तस्थुःसुमतिंभिक्षमाणाः। वैश्वानरोवरमारोदस्योराग्निः संसादपित्रोरुपस्थम् ६ आदेवोददेबुध्न्याउवसूनिवैश्वानरउदितासूर्यस्य। आ संमुद्रादवरादापरस्मादाग्निर्ददेदिवआपृथिव्याः ७ ॥ १ ॥

प वो देवं सप्त वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप्।

७ प्रवोदेवंचित्सहसानमग्निमश्वंनवाजिनंहिषेनमोभिः। भवानोदूतोअध्वरस्यविद्वान्त्मनादेवेषुविविदेमितद्रुः १ आयाह्यग्नेपथ्याउअनुस्वामन्द्रोदेवानां सख्यंजुषाणः। आसानुशुष्मैर्नदयन्पृथिव्याजम्भेभिर्विश्वमुशधग्वनानि २

प्राचीनोयज्ञःसुधितंहिबर्हिःप्रीणीतेअग्निरीळितोनहोता । आमातराविश्ववारे हुवानोयतोयविष्ठजज्ञिषेसुशेवः ३ सद्योअध्वरेरथिरंजनन्तमानुषासोविचेतसो यएषाम् । विशामधायिविश्पतिर्दुरोणे३ग्निर्मन्द्रोमधुवचाऋतावा ४ असादि वृतोवह्निराजगन्वानग्निर्ब्रह्मानृषदनेविधर्ता । द्यौश्चयंपृथिवीवावृधातेआयंहोता यजतिविश्ववारम् ५ एतेद्युम्नेभिर्विश्वमातिरन्तमन्त्रंयेवारंनर्याअतक्षन् । प्रये विशस्तिरन्तश्रोषमाणाआयेमेअस्यदीधयन्नृतस्य ६ नूत्वामग्नईमहेवसिष्ठाईशानंसूनोसहसोवसूनाम् । इषंस्तोतृभ्योमघवद्भ्यआनड्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ १० ॥

इन्द्रे सप्त वसिष्ठोत्रिष्टुप् ।

८ इन्द्रेराजासमर्योनमोभिर्यस्यप्रतीकमाहुतंघृतेन । नरोहव्येभिरीळतेस-

वायुआग्निरग्रेउपसामशोचि १ अयमुष्यसुमहाँअवेदिहोतामन्द्रोमनुषोयह्वो अग्निः । विभाअकःससृजानःपृथिव्यांकृष्णपविरोषधीभिर्ववक्षे २ कयानोअग्ने विवसःसुवृक्तिंकामुस्वधामृणवःशस्यमानः । कदाभवेमपतयःसुदत्ररायोवन्तारोदुष्टरस्यसाधोः ३ प्रप्रायमग्निर्भरतस्यशृण्वेवियत्सूर्योनरोचतेबृहद्भाः । अभियःपूरुंपृतनासुतस्थौद्युतानोदैव्योअतिथिःशुशोच ४ असन्नित्त्वेआहवनानिभूरिभुवोविश्वेभिःसुमनाअनीकैः । स्तुतश्चिदग्नेशृण्विषेगृणानःस्वयंवर्धस्वतन्वंसुजात ५ इदंवचःशतसाःसंसहस्रमुदग्नयेजनिषीष्टद्विबर्हाः । शंयत्स्तोतृभ्यआपयेभवातिद्युमदमीवचातनंरक्षोहा ६ नूत्वामग्नईमहेवसिष्ठाईशानंसूनोसहसोवसूनाम् । इषंस्तोतृभ्योमघवद्भ्यआनड्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ ११ ॥

अबोधि षड्वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१ अबोधिजारउषसामुपस्थाद्धोतामन्द्रःकवितमःपावकः । दधातिकेतुमु-
भयस्यजन्तोर्हव्यादेवेषुद्रविणंसुकृत्सु १ ससुक्रतुर्योविदुरःपणीनांपुनानोअर्कं
पुरुभोजसंनः । होतामन्द्रोविशांदमूनास्तिरस्तमोददृशेराम्याणाम् २ अमूरः
कविरदितिर्विवस्वान्त्सुसंसन्मित्रोअतिथिःशिवोनः । चित्रभानुरुषसांभात्यग्रे-
ऽपांगर्भःप्रस्व१आविवेश ३ ईळेन्योवोमनुषोयुगेषुसमनगाअशुचज्जातवेदाः ।
सुसंदृशाभानुनायोविभातिप्रतिगावःसमिधानंबुधन्त ४ अग्नेयाहिदूत्यं१मारि-
षण्योदेवाँअच्छाब्रह्मकृतागणेन । सरस्वतीमरुतोअश्विनापोयक्षिदेवान्रत्नधेया-
यविश्वान् ५ त्वामग्नेसमिधानोवसिष्ठोजरूथंहन्यक्षिरायेपुरंधिम् । पुरुणीथा
जातवेदोजरस्वयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ १२ ॥

उपो न पञ्च वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१० उपोनजारःपृथुपाजोअश्रेद्दविद्युतद्दीद्यच्छोशुचानः । वृषाहरिःशुचिरा भातिभासाधियोहिन्वानउशतीरजीगः १ स्व१र्णवस्तोरुपसामरोचियज्ञंत-न्वानाउशिजोनमन्म । अग्निर्जन्मानिदेवआविविद्वान्द्रवद्दूतोदेवयावावनिष्ठः २ अच्छागिरोमतयोदेवयन्तीरग्निंयन्तिद्रविणंभिक्षमाणाः । सुसंदृशंसुप्रतीकंस्व-ञ्चंहव्यवाहमरतिंमानुषाणाम् ३ इन्द्रंनोअग्नेवसुभिःसजोषारुद्रंरुद्रेभिरावहा बृहन्तम् । आदित्येभिरदितिंविश्वजन्यांबृहस्पतिमृक्वभिर्विश्ववारम् ४ मन्द्रंहो-तारमुशिजोयविष्ठमग्निंविशईळतेअध्वरेषु । सहिक्षपावाँअभवद्रयीणामतन्द्रो दूतोयजथायदेवान् ५ ॥ १३ ॥

महान्पञ्च वासिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप्।

११ महाँअस्यध्वरस्यप्रकेतोनकृतेत्वदमृतामादयन्ते । आविश्वेभिःसुरथं याहिदेवैर्न्यग्नेहोताप्रथमःसदेह १ त्वामीळतेअजिरंदूत्यायहविष्मन्तःसदमि- न्मानुषासः । यस्यदेवैरासदोबर्हिरग्नेऽहान्यस्मैसुदिनाभवन्ति २ त्रिश्चिदक्तोः प्रचिकितुर्वसूनित्वेअन्तर्दाशुषेमर्त्याय । मनुष्वदग्नइहयक्षिदेवान्भवानोदूतो अभिशस्तिपावा ३ अग्निरीशेबृहतोअध्वरस्याग्निर्विश्वस्यहविषःकृतस्य । क्रतुंह्यस्यवसवोजुषन्ताथादेवादधिरेहव्यवाहम् ४ आग्नेवहहविरद्यायदेवा- निन्द्रज्येष्ठासइहमादयन्ताम् । इमंयज्ञंदिविदेवेषुधेहियूयंपातस्वस्तिभिःस- दानः ५ ॥ १४ ॥

अगन्म तृचं वसिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् ।

१२ अगन्ममहानमंसायविष्ठंयोदीदायसमिद्धःस्वेदुरोणे । चित्रभानुंरोदसीअन्तरुर्वीस्वाहुतंविश्वतःप्रत्यञ्चम् १ समह्नाविश्वादुरितानिंसाह्वानग्निःष्टवेदमआजातवेदाः । सनोरक्षिषद्दुरितादवद्यादस्मान्गृणतउतनोमघोनः २ त्वंवरुणउतमित्रोअग्नेत्वांवर्धन्तिमतिभिर्वसिष्ठाः । त्वेवसुंसुषणनानिसंतुयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ १५ ॥

प्राग्नये तृचं वसिष्ठो वैश्वानरस्त्रिष्टुप् ।

१३ प्राग्नयेविश्वशुचेधियन्धेऽसुरघ्नेमन्मधीतिंभरध्वम् । भरेहविर्नबर्हिषिप्रीणानोवैश्वानराययतयेमतीनाम् १ त्वमग्नेशोचिषाशोशुचानआरोदसीअपृणाजायमानः । त्वंदेवाँअभिशस्तेरमुञ्चोवैश्वानरजातवेदोमहित्वा २ जातोय-

दग्नेभुवनाव्यख्यःपशून्नगोपाइर्यःपरिज्मा । वैश्वानरब्रह्मणेविन्दगातुंयूयंपा-
तस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ १६ ॥

सामिधा तृचं वासिष्ठोग्निस्त्रिष्टुप् । आद्या बृहती ।

१४ समिधांजातवेदसेदेवायदेवहूतिभिः । हविर्भिःशुक्रशोचिषेनमस्विनो
वयंदाशेमाग्नये १ वयंतेअग्नेसमिधाविधेमवयंदाशेमसुष्टुतीयजत्र । वयंघृते-
नाध्वरस्यहोतर्वयंदेवहविषाभद्रशोचे २ आनोदेवेभिरुपदेवहूतिमग्नेयाहिवष-
ट्कृतिंजुषाणः । तुभ्यंदेवायदाशतःस्यामयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ १७ ॥

उपसद्याय पञ्चदश वासिष्ठोग्निर्गायत्री ।

१५ उपसद्यायमीळ्हुषआस्येजुहुताहविः । योनोनेदिष्ठमाप्यम् १ यःपञ्च

चर्षणिरभिर्निपसाददमेदमे । कविर्गृहपतिर्युवा २ सनोवेदोअमात्यमग्नीरक्षतु विश्वतः । उतास्मान्पात्वंहसः ३ नवंनुस्तोममग्नयेदिवःश्येनायजीजनम् । वस्वःकुविद्वनातिनः ४ स्पार्हायस्याश्रियोदृशेरयिर्वीरवतोयथा । अग्नेयज्ञस्यशोचतः ५ ॥ १८ ॥ सेमांवेतुवषट्कृतिमग्निर्जुषतनोगिरः । यजिष्ठोहव्यवाहनः ६ नित्वानक्ष्यविश्पतेद्युमन्तंदेवधीमहि । सुवीरमग्नआहुत ७ क्षपउस्रश्चदीदिहि स्वग्नयस्त्वयावयम् । सुवीरस्त्वमस्मयुः ८ उपत्वासातयेनरोविप्रासोयन्ति धीतिभिः । उपाक्षरासहस्रिणी ९ अग्नीरक्षांसिसेधतिशुक्रशोचिरमर्त्यः । शुचिःपावकईड्यः १० ॥ १९ ॥ सनोराधांस्याभरेशानःसहसोयहो । भगश्च दातुवार्यम् ११ त्वमग्नेवीरवद्यशोदेवश्चसविताभगः । दितिश्चदातिवार्यम् १२ अग्नेरक्षाणोअंहसःप्रतिष्मदेवरीषतः । तपिष्ठैरजरोदह १३ अधामहीनआयु-

स्यनांघृष्णोनृपीतये । पूर्भवाशतभुजिः १४ त्वंनःपाह्यंहसोदोषावस्तरघायतः । दिवानक्तमदाभ्य १५ ॥ २० ॥

एना वो द्वादश वसिष्ठोग्निः प्रागाथम् ।

१६ एनावोअग्निंनमसोर्जोनपातमाहुवे । प्रियंचेतिष्ठमरतिंस्वध्वरंविश्वस्य दूतममृतम् १ सयोजतेअरुषाविश्वभोजसासदुद्रवत्स्वाहुतः । सुब्रह्मायज्ञः सुशमीवसूनांदेवंराधोजनानाम् २ उदस्यशोचिरस्थादाजुह्वानस्यमीळ्हुषः । उद्धूमासोअरुषासोदिविस्पृशःसमग्निमिन्धतेनरः ३ तंत्वादूतंकृण्महेयशस्तमं देवाँआवीतयेवह । विश्वासूनोसहसोमर्तभोजनारास्वतद्यत्त्वेमहे ४ त्वमग्ने गृहपतिस्त्वंहोतानोअध्वरे । त्वंपोताविश्ववारप्रचेतायक्षिवेषिचवार्यम् ५ कृधि रत्नंयजमानायसुक्रतोत्वंहिरत्नधाअसि । आनंऋतेशिशीहिविश्वमृत्विजंसुशं-

सोयश्वदक्षते ६ ॥ २१ ॥ त्वेअंग्नेस्वाहुतप्रियासंःसन्तुसूरयंः । यन्तारोयेमघवानोजनानामूर्वान्दयंन्तगोनाम् ७ येषामिळांघृतहंस्तादुरोणआँअपिंप्रातानिषीदंति। ताँस्त्रांयस्वसहस्यद्रुहोनिदोयच्छांनःशर्मदीर्घश्रुत् ८ समन्द्रयांचाजिह्वया वह्निरासाविदुष्टंरः । अग्नेरयिंमघवंद्भ्योनआवंहहव्यदातिंचसूदय ९ येराधांसिददत्यश्व्यांमघाकामेनश्रवसोमहः । ताँअंहसःपिपृहिपर्तृभिष्टुंशतंपूर्भिर्यविष्ठ्य १० देवोवोद्रविणोदाःपूर्णांविंवष्ट्यासिचंम् । उद्वासिञ्चध्वमुपवापृणध्वमादिद्वोदेवओहते ११ तंहोतारमध्वरस्यप्रचेतसंवह्निंदेवाअंकृण्वत । दधातिरत्नंविधतेसुवीर्यमग्निर्जनायदाशुषे १२ ॥ २२ ॥

अग्ने भव सप्त वसिष्ठोग्निर्द्विपदा त्रिष्टुप् ।

१७ अग्नेभवसुषमिधासमिद्धउतबर्हिरुर्वियाविस्तृणीताम् १ उतद्वारंउश-

स्यामंतेसुमतावि॑न्द्रशर्म॑न् ३ धे॒नुंनत्वांसूयवंसेदुदुंक्षन्नुप॒ब्रह्मांणिससृजेवसिंष्ठः । त्वामिन्मेगोपतिंविश्वंआहानइन्द्रंःसुमतिंग॒न्त्वच्छं ४ अर्णांसिचित्पप्रथाना सुदास॒इन्द्रोगा॒धान्यंकृणोत्सुपारा । शर्धन्तंशि॒म्युमुचथंस्यनव्यःशापंसिन्धू॑नामकृणो॒दशंस्तीः ५ ॥ २४ ॥ पुरोळाइत्तुर्वशो॒यक्षुरासीद्रायेमत्स्यांसो॒निशिंता॒ अपीव । श्रुष्टिंचंक्रुर्भृगवोद्रुह्यवंश्चसखा॒सखायमतर॒द्विषूचोः ६ आप॒क्थासोभ॑लानसोभनन्तालिनासोविषा॒णिनःशि॒वासंः । आयोऽनंयत्सधमाआर्यंस्यग॒व्या तृत्सुंभ्योअजगन्युधानॄन् ७ दुरा॒ध्यो॒ ३ अदितिंस्रेवयंन्तोऽचेतसो॒विजंगृभ्रेपरुंष्णी॑म् । मह्नाविव्यक्पृथिवींपत्यंमानःपशुष्क॒विरंशयच्चायंमानः ८ ई॒युरर्थंनन्य॒र्थं परुंष्णीमा॒शुश्चनेदंभिपि॒त्वंजगाम । सुदास॒इन्द्रंःसुतुकाँअमित्रानरंन्धय॒न्मानुंषे वध्रिवाचः ९ ईयुर्गावो॒नयवंसा॒दगोंपायथाकृतम॒भिमि॒त्रंचि॒तासंः । पृश्निंगाव॒ः

पृश्निनिमेषितासःश्रुष्टिंचकुर्नियुतोरन्तयश्च १० ॥ २५ ॥ एकंचयोविंशतिंच श्रवस्याविकर्णयोर्जनान्राजान्यस्तः । दस्मोनसद्मन्निशिशातिबर्हिःशूरःसर्गमकृणोदिन्द्रएषाम् ११ अधश्रुतंकवषंवृद्धमप्स्वनुद्रुह्युंनिवृणग्वज्रबाहुः । वृणानाअत्रसख्यायसख्यंत्वायन्तोयेअमदन्ननुत्वा १२ विसद्योविश्वादृंहितान्येषामिन्द्रःपुरःसहसासप्तदर्दः । व्यानवस्यतृत्सवेगयंभाग्जेष्मपूरुंविदथेमृध्रवाचम् १३ निगव्यवोऽनवोद्रुह्यवश्चषष्टिःशतासुषुपुःषट्सहस्रा । षष्टिर्वीरासोअधिषड्दुवोयुविश्वेदिन्द्रस्यवीर्याकृतानि १४ इन्द्रेणैतेतृत्सवोवेविषाणाआपोनसृष्टाअधवन्तनीचीः । दुर्मित्रासःप्रकलविन्मिमानाजहुर्विश्वानिभोजनासुदासे १५ ॥ २६ ॥ अर्धंवीरस्यशृतपामनिन्द्रंपराशर्धन्तंनुनुदेअभिक्षाम् । इन्द्रोमन्युंमन्युम्योमिमायभेजेपथोवर्तनिंपत्यमानः १६ आध्रेणचित्तद्वेकंचकारसिंह्यंचि-

त्पेत्वेनाजघान । अवंस्रक्तीर्वेश्यांवृश्चदिन्द्रःप्रायच्छद्विश्वाभोजनासुदासे १७
शश्वन्तोहिशत्रवोरारधुष्टेभेदस्यचिच्छर्धतोविन्दरन्धिम् । मर्ताँएनःस्तुवतोयः
कृणोतितिग्मंतस्मिन्निजहिवज्रमिन्द्र १८ आवदिन्द्रंयमुनातृत्सवश्चप्रात्रभेदं
सर्वतातामुषायत् । अजासश्चशिग्रवोयक्षवश्चबलिंशीर्षाणिजभ्रुरश्व्यानि १९
नतइन्द्रसुमतयोनरायःसंचक्षेपूर्वाउषसोननूताः । देवकंचिन्मान्यमानंजघ-
न्थावत्मनाबृहतःशम्बरंभेत् २० ॥ २७ ॥ प्रयेगृहादममदुस्त्वायापराशरः
शतयातुर्वसिष्ठः । नतेभोजस्यसख्यंमृषन्ताधासूरिभ्यःसुदिनाव्युच्छान् २१
द्वेनप्तुर्देववतःशतेगोर्द्वारथावधूमन्तासुदासः । अर्हन्नग्नेपैजवनस्यदानंहोतेव
सद्मपर्येमिरेभन् २२ चत्वारोमापैजवनस्यदानाःस्मद्दिष्टयःकृशनिनोनिरेके।
ऋज्रासोमापृथिविष्ठाःसुदासस्तोकंतोकायश्रवसेवहन्ति २३ यस्यश्रवोरोदसी

अन्तरुर्वीशीर्ष्णेशीर्ष्णेविबभाजाविभक्ता। सप्तेदिन्द्रंनस्रवतोगृणन्तिनियुध्याम-
धिमशिशादभीके २४ इमंनरोमरुतःसश्चतानुदिवोदासंनपितरंसुदासः। अवि-
ष्टनापैजवनस्यकेतंदूणाशंक्षत्रमजरंदुवोयु २५ ॥ २८ ॥

यस्तिग्मशृङ्ग एकादश वासिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ॥

११ यस्तिग्मशृङ्गोवृषभोनभीमएकःकृष्टीश्च्यावयतिप्रविश्वाः। यःशश्वतो
अदाशुषोगयस्यप्रयन्तासिसुष्वितरायवेदः १ त्वंहत्यदिन्द्रकुत्समावःशुश्रूषमा-
णस्तन्वासमर्ये। दासंयच्छुष्णंकुयवंन्यस्माअरन्धयआर्जुनेयायशिक्षन् २ त्वं
धृष्णोधृषतावीतहव्यंप्रावोविश्वाभिरूतिभिःसुदासम्। प्रपौरुकुत्सिंत्रसदस्यु-
मावःक्षेत्रसातावृत्रहत्येषुपूरुम् ३ त्वंनृभिर्नृमणोदेववीतौभूरीणिवृत्राहर्यश्व
हंसि। त्वंनिदस्युंचुमुरिंधुनिंचास्वापयोदभीतयेसुहन्तु ४ तवच्यौत्नानिवज्रह-

स्ततान्निनवयत्पुरोनवतिंचंसद्यः । निवेशनेशततमाविवेषीरहंश्चवृत्रंनमुचिमुताहन् ५ ॥ २१ ॥ सनातातंइन्द्रभोजनानिरातहव्यायदाशुषेसुदासे । वृष्णेते हरीवृषणायुनज्मिव्यंतुब्रह्माणिपुरुशाकवाजंम् ६ मातेअस्यांसहसावन्परिष्टावघायभूमहरिवःपरादै । त्रायस्वनोऽवृकेभिर्वरूथैस्तवप्रियासःसूरिषुस्याम ७ प्रियासइत्तेमघवन्नभिष्टौनरोमदेमशरणेसखायः । नितुर्वशंनियादंशिशीह्यतिथिग्वायशंस्यंकरिष्यन् ८ सद्यश्चिन्नुतेमघवन्नभिष्टौनरःशंसन्त्युक्थशासउक्था । येतेहवेभिर्विपणींरदाशन्नस्मान्वृणीष्वयुज्यायतस्मै ९ एतेस्तोमानरांनृतमतुभ्यमस्मद्र्यंश्चोददतोमघानि । तेषामिन्द्रवृत्रहत्येशिवोभूःसखाचशूरोऽविताचनृणाम् १० नूइन्द्रशूरस्तवमानऊतीब्रह्मजूतस्तन्वावावृधस्व । उपनोवाजान्मिमीह्युपस्तीन्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ११ ॥ ३० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां पञ्चमाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥ २ ॥

उग्रोदशासाविपिबनवबैराजमुतेन्त्यामुदुपदश्योनिरातेनसोमःपञ्चेन्द्रंनरोग्रद्वाणोयंसोमआनःप्रवो गद्वादशगायत्रंत्रिविराळन्तंमोपुसप्ताधिकाम्रागाथंतृतीयाद्विपदासौदासैरग्नौप्राक्षिप्यमाणःशक्तिरन्त्यां प्रगाथमालेभेसोर्धर्चेउक्तेदह्यततंपुत्रोक्तंवसिष्ठःसमापयतेतिशाट्यायनकंवसिष्ठस्यैवहतपुत्रस्यार्षमिति- ताण्डकंकश्चित्यंचःपञ्चनासंस्तवोवासिष्ठस्यसपुत्रस्येन्द्रेणवासंवादःप्रगुक्तापञ्चाधिकावैश्वदेवंहाद्याएकवि- शतिर्द्विपदाअब्जामहेरर्धर्चेउत्तरोहिर्बुध्न्यायशंनःपञ्चोनाशान्तिः ॥

उग्रो दश वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२० ॐम् उ॒ग्रोज॑ज्ञेवी॒र्या॑यस्व॒धावा॒श्चक्रि॒रपो॒नर्यो॒यत्क॑रि॒ष्यन् । जग्मि॒र्युवा॑ नृ॒षद॑न॒मवो॑भिस्त्रा॒ता॒न॒इन्द्र॒एन॑सोम॒हश्चि॑त् १ हन्ता॑वृ॒त्रमिन्द्रः॒शूशु॑वा॒नःप्रावी॑- न्नुवी॒रोज॑रि॒तार॑मू॒ती । कर्ता॑सु॒दासे॒अह॒वाउ॑लो॒कंदा॒ता॒वसु॒मुहु॒रादा॒शुषे॑भूत् २ यु॒ध्मोअ॑न॒र्वाखं॑ज॒कृत्स॒मद्वा॒शूरः॑सत्रा॒षाड्ज॒नुषे॒मषा॑ळ्हः । व्या॑स॒इन्द्रः॒पृत॑ना॒ः स्वोजा॒अधा॒विश्वं॑शत्रू॒यन्तं॑जघान ३ उ॒भेचि॑दिन्द्र॒रोद॑सीमहि॒त्वाप॑प्राथ॒तवि॑षी-

भिस्तुविष्मः । निवज्रमिन्द्रोहरिवान्मिमिक्षन्त्समन्धसामदेषुवाउवोच ४ वृषा
जजानवृषणंरणायतमुचिन्नारीनर्यंससूव । प्रयःसेनानीरधनृभ्योअस्तीनःसत्वा
गवेषणःसधृष्णुः ५ ॥ १ ॥ नूचित्सभ्रेषतेजनोनरेषन्मनोयोअस्यघोरमाविवा-
सात् । यज्ञैर्यइन्द्रेदधतेदुवांसिक्षयत्सरायऋतपाऋतेजाः ६ यदिन्द्रपूर्वोअपराय
शिक्षन्नयज्ज्यायान्कनीयसोदेष्णम् । अमृतइत्पर्यासीतदूरमाचित्रचित्र्यंभरार-
यिंनः ७ यस्तइन्द्रप्रियोजनोददाशदसन्निरेकेअद्रिवःसखाते । वयंतेअस्यांसुम-
तौचनिष्ठाःस्यामवरूथेअघ्नतोनृपीतौ ८ एषःस्तोमोअचिक्रदद्वृषातउतस्तामुर्म-
घवन्नक्रपिष्ट । रायस्कामोजरितारंतआगन्त्वमङ्गशक्रवस्वआशकोनः ९ सनं
इन्द्रत्वयतायाइषेधास्त्मनाचयेमघवानोजुनन्ति । वस्वीषुतेजरित्रेअस्तुशक्तिर्यू-
यंपातस्वस्तिभिःसदानः १० ॥ २ ॥

२१ असाविदेवंगोऋजीकमन्धोन्यस्मिन्निन्द्रोजनुषेमुवोच । बोधामसित्वा हर्यश्वयज्ञैर्बोधानःस्तोममन्धसोमदेषु १ प्रयन्तियज्ञंविपयन्तिबर्हिःसोममादोविदथेदुध्रवाचः । न्युभ्रियन्तेयशसोगृभादादूरउपब्दोवृषणोनृषाचः २ त्वमिन्द्रस्रवितवाअपस्कःपरिष्ठिताअहिनाशूरपूर्वीः । त्वद्वावक्रेरथ्योनधेनारेजन्तेविश्वाकृत्रिमाणिभीषा ३ भीमोविवेषायुधेभिरेषामपांसिविश्वानर्याणिविद्वान् । इन्द्रःपुरोजर्हृषाणोविदूधोद्विवज्रहस्तोमहिनाजघान ४ नयातवइन्द्रजूजुवुर्नोनवन्दनाशविष्ठवेद्याभिः । सशर्धदर्योविषुणस्यजन्तोर्माशिश्नदेवाअपिगुर्ऋतंनः ५ ॥ ३ ॥ अभिक्रत्वेन्द्रभूरधज्मन्नतेविव्यङ्महिमानंरजांसि । स्वेनाहिवृत्रंशवसाजघन्थनशत्रुरन्तंविविदद्युधाते ६ देवाश्चित्तेअसुर्यायपूर्वेऽनुक्षत्रायममिरेस-

हांसि । इन्द्रोमघानिंदयतेविपश्चेन्द्रंवाजंस्यजोहुवन्तसातौ ७ कोरिश्विद्धित्वाम-
वसेजुहावेशानमिन्द्रसौभंगस्यभूरेः । अवोवभूथशतमूतेअस्मेअंभिक्षत्तुस्त्वावं-
तोवरूता ८ सखायस्तइन्द्रविश्वहस्यामनमोवृधासोमहिनातरुत्र । वन्वन्तुस्मा
तेऽवंसासमीके उभीतिमर्योवनुषांशवांसि ९ सनइन्द्रत्वयंतायाइषेधास्त्मनांचये
मघवांनोजुनन्ति ।वस्वीषुतेजरित्रेअंस्तुशक्तिर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १०॥४॥

पिव नव वसिष्ठ इन्द्रो विराट्। अन्त्या त्रिष्टुप्।

२२ पिवासोममिन्द्रमन्दंतुत्वायंतेसुषावंहर्यश्वाद्रिः। सोतुर्बाहुभ्यांसुयंतोना-
र्वा १ यस्तेमदोयुज्यश्चारुरस्तियेनंवृत्राणिहर्यश्वहंसि। सत्वामिन्द्रप्रभूवसोममत्तु
२ वोधासुमेमघवन्वाचमेमांयांतेवसिष्ठोअर्चतिप्रशंस्तिम् । इमाब्रह्मसधमादे
जुषस्व ३ श्रुधीहवंविपिपानस्याद्रेर्वोधाविप्रस्यार्चतोमनीषाम् । कृष्वादुवांस्य

न्तंमासचेमा ४ नतेगिरोअपिमृष्येतुरस्यनसुंष्टुतिमसुर्यस्यविद्वान् । सदातेनामस्वयशोविवक्मि ५ ॥ ५ ॥भूरिहितेसवनामानुषेषुभूरिमनीषीहवतेत्वामित् । मारेअस्मन्मघवञ्ज्योकः ६ तुभ्येदिमासवनाशूरविश्वातुभ्यंब्रह्माणिवर्धनाकृणोमि । त्वंनृभिर्हव्योविश्वधासि ७ नूचिन्नुतेमन्यमानस्यदस्मोदश्नुवन्तिमहिमानमुग्र । नवीर्यमिन्द्रतेनराधः ८ येचपूर्वऋषयोयेचनूत्नाइन्द्रब्रह्माणिजनयन्तविप्राः । अस्मेतेसन्तुसख्याशिवानियूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ९ ॥ ६ ॥

उदु षड्वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

२३ उदुब्रह्माण्यैरतश्रवस्येन्द्रंसमर्येमहयावसिष्ठ । आयोविश्वानिशवसाततानोपश्रोतामईवतोवचांसि १ अयामिघोषइन्द्रदेवजामिरिरज्यन्तयच्छुरुधोविवाचि । नहिस्वमायुश्चिकितेजनेषुतानीदंहांस्यतिपर्ष्यस्मान् २ युजेर-

थंगवेपणंहरिभ्यामुपब्रह्माणिजुजुपाणमस्थुः । विवाधिष्टस्यरोदसीमाहित्वेन्द्रो
वृत्राण्यप्रतीजंघन्वान् ३ आपंश्चित्पिप्युःस्तर्योनगावोनक्षन्नृतंजरितारस्तइ-
न्द्र । याहिवायुर्ननियुतोनोअच्छात्वंहिधीभिर्दयसेविवाजान् ४ तेत्वामदा
इन्द्रमादयन्तुशुष्मिणंतुविराधसंजरित्रे । एकोदेवत्रादयसेहिमर्तानस्मिञ्छूरस-
वनेमादयस्व ५ एवेदिन्द्रंवृषणंवज्रबाहुंवसिष्ठासोअभ्यर्चन्त्यर्कैः । सनःस्तुतोवी-
रवद्धातुगोमद्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ ७ ॥

योनिः पञ्चसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२४ योनिष्टइन्द्रसदनेअकारितमानृभिःपुरुहूतप्रयाहि । असोयथानोऽवि
तावृधेचददोवसूनिममदश्चसोमैः १ गृभीतंतेमनइन्द्रद्विबर्हाःसुतःसोमःपरि-
षिक्तामधूनि । विसृष्टधेनाभरतेसुवृक्तिरियमिन्द्रंजोहुवतीमनीषा २ आ-

नोदिवआपृथिव्याऋजीषिन्निदंबर्हिःसोमपेयाययाहि । वहन्तुत्वाहरयोमद्र्यंञ्च माङ्गूषमच्छातवसंमदाय ३ आनोविश्वाभिरूतिभिःसजोषाब्रह्मजुषाणोहर्यश्व याहि । वरीवृजत्स्थविरेभिःसुशिप्रास्मेदधद्वृषणंशुष्ममिन्द्र ४ एषःस्तोमोमहउग्रायवाहेधुरीऽइवात्योनवाजयन्नधायि । इन्द्रत्वायमर्कईट्टेवसूनांदिवीवद्यामधिनःश्रोमतंधाः ५ एवानइन्द्रवार्यस्यपूर्धिप्रतेमहींसुमतिंवेविदाम । इषंपिन्वमघवद्भ्यःसुवीरांयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ ८ ॥

आ ते पड्वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२५ आतेमहइन्द्रोत्युग्रसमन्यवोयत्समरन्तसेनाः।पतातिदिद्युन्नर्यस्यबाह्वोर्मातेमनोविष्वद्र्यग्विचारीत् १ निदुर्गइन्द्रश्नथिह्यमित्रांनभियेनोमर्तासोअमन्ति। आरेतंशंसंकृणुहिनिनित्सोरानोभरसंभरणंवसूनाम् २ शतंतेशिप्रिन्नूतयःसुदा-

सैसहस्त्रंशंसोउतगातिरंस्तु । जुहिवर्धवनुषोमत्यंस्यास्मेद्युम्नमाधिरत्नंचधेहि ३
त्वावंतोहीन्द्रक्रत्वेअस्मित्वावंतोऽवितुःशूररातौ। विश्वेदहांनितविषीवउग्रँओकंः
कृणुष्वहरिवोनमर्धीः ४ कुत्साएतेहर्यश्वायशूषमिन्द्रेसहोदेवजूतमियानाः ।
सत्राकृधिसुहनांशूरवृत्रावयंतरुत्राःसनुयामवाजंम् ५ एवानइन्द्रवार्यस्यपूर्धिप्रते
महींसुमतिंवेविदाम।इषंपिन्वमघवंद्भ्यःसुवीरांयूयंपांतस्वस्तिभिःसदांनः ६॥१॥

न सोमः पञ्च वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२६ नसोमइन्द्रमसुंतोममादनाब्रह्माणोमघवांनंसुतासंः । तस्माउक्थंजंनयेयज्जुजोषन्नृवन्नवींयःशृणवद्यथांनः १ उक्थउंक्थेसोमइन्द्रंममादनीथेनीथे
मघवांनंसुतासंः । यदींसबाधंःपितरंनपुत्राःसंमानदंक्षाअवंसेहवंन्ते २ चकारताकृणवंन्नूनमन्यायानिंब्रुवन्तिवेधसंःसुतेषु । जनींरिवपतिरेकंःसमानो

निमांमृजेपुरइन्द्रःसुसर्वाः ३ एवातमांहुरुतशृंण्वइन्द्रएकोविभक्तातरणिर्मघा- नांम् । मिथस्तुरंऊतयोयस्यपूर्वीरस्मेभद्राणिसश्चतप्रियाणि ४ एवावसिंष्ठइन्द्रं मूतयेनृन्कृष्टीनांवृषभंसुतेगृणाति । सहस्रिणउपंनोमाहिवाजांन्यूयंपातस्वस्ति- भिःसदांनः ५ ॥ १० ॥

इन्द्रं नरः पञ्च वासिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२७ इन्द्रंनरोनेमधिताहवन्तेयत्पार्यायुनजंतेधियस्ताः । शूरोनृषाताशवंस- श्चकानआगोमतिव्रजेभंजात्वंनः १ यइन्द्रशुष्मोमघवन्तेअस्तिशिक्षासखिंभ्यः पुरुहूतनृभ्यः त्वंहिदृळ्हामंघवन्विचेताअपांवृधिपरिवृतंनराधः २ इन्द्रोराजा जगंतश्चर्षणीनामधिक्षमिविषुंरूपंयदस्ति । ततोददातिदाशुषेवसूनिचोदद्राध उपंस्तुतश्चिदर्वाक् ३ नूचिंन्नइन्द्रोमघवासहूंतीदानोवाजंनियंमतेनऊती । अ-

नूनायस्यदक्षिणापीपायंवामंनृभ्योअभिवीतासखिभ्यः ४ नूइन्द्रराये वरिवस्कृधीनंआतेमनोववृत्यामघाय । गोमदश्वावद्रथवद्व्यन्तोयूयंपातस्वस्तिभिः सदानः ५ ॥ ११ ॥

ब्रह्माणःपञ्च वासिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२८ ब्रह्माणइन्द्रोपयाहिविद्वानर्वाञ्चस्तेहरयःसन्तुयुक्ताः । विश्वेचिद्धित्वाविहवन्तमर्ताअस्माकमिच्छृणुहिविश्वमिन्व १ हवंतइन्द्रमहिमाव्यानड्ब्रह्मयत्पासिशवसिन्नृषीणाम् । आयद्वज्रंदधिषेहस्तउग्रघोरःसन्क्रत्वाजनिष्ठाअषाळ्हः २ तवप्रणीतीन्द्रजोहुवानान्त्संयन्नॄन्नरोदसीनिनेथ । महेक्षत्रायशवसेहिजज्ञेऽतूतुजिंचित्तूतुजिरशिश्नत् ३ एभिर्नइन्द्राहभिर्दशस्यदुर्मित्रासोहिक्षितयःपवन्ते । प्रतियच्चष्टेअनृतमनेनाअवद्विताववरुणोमायीनःसात् ४ वोचेमे-

दिन्द्रंमघवानमेनंमहोरायोराधसोयद्दन्नः । योअर्चतोब्रह्मकृतिमविष्ठोयूयंपात स्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ १२ ॥

अयं सोमः पञ्च वासिष्ठ इन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

२१ अयंसोमइन्द्रतुभ्यंसुन्वआतुप्रयाहिहरिवस्तदोकाः । पिबात्वं१स्यसुषुतस्यचारोर्ददोमघानिमघवन्नियानः १ ब्रह्मन्वीरब्रह्मकृतिंजुषाणोऽर्वाचीनोहरिभिर्याहितूयम् । अस्मिन्नूषुसवनेमादयस्वोपब्रह्माणिशृणवइमानः २ कातेअस्त्यरंकृतिःसूक्तैःकदानूनंतेमघवन्दाशेम । विश्वामतीरातततनेत्वायाधामइन्द्रशृणवोहवेमा ३ उतोघातेपुरुष्या३इदासन्येषांपूर्वेषामशृणोर्ऋषीणाम् । अधाहंत्वांमघवञ्जोहवीमित्वंनइन्द्रासिप्रमतिःपितेव ४ वोचेमेदिन्द्रंमघवानमेनंमहोरायोराधसोयद्दन्नः । योअर्चतोब्रह्मकृतिमविष्ठोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥१३॥

आ नः पञ्च वसिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

३० आनोदेवशवसायाहिशुष्मिन्भवावृधइन्द्ररायोअस्य । महेनृम्णायनृपतेसुवज्रमहिक्षत्रायपौंस्यायशूर १ हवन्तउत्वाहव्यंविवाचितनूषुशूराःसूर्यस्यसातौ । त्वंविश्वेषुसेन्योजनेषुत्वंवृत्राणिरन्धयासुहन्तु २ अहायदिन्द्रसुदिनाव्युच्छान्दधोयत्केतुमुपमंसमत्सु । न्यग्निःसीददसुरोनहोताहुवानोअत्रसुभगायदेवान् ३ वयंतेतइन्द्रयेचदेवस्तवन्तशूरददतोमघानि । यच्छासूरिभ्यउपमंवरूथंस्वाभुवोजरणामश्नवन्त ४ वोचेमेदिन्द्रंमघवानमेनंमहोरायोराधसोयद्ददन्नः । योअर्चतोब्रह्मकृतिमविष्ठोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ १४ ॥

प्र वो द्वादश वसिष्ठ इन्द्रो गायत्री । अन्त्यास्तिस्रो विराजः ।

३१ प्रवइन्द्रायमादनंहर्यश्वायगायत । सखायःसोमपाव्ने १ शंसेदुक्थंसुदा-

नंवउतद्युक्षंयथानरः । चकृमासत्यराधसे २ त्वंनंइन्द्रवाजयुस्त्वंगव्युःशतक्रतो । त्वंहिरण्ययुर्वसो ३ वयमिन्द्रत्वायवोऽभिप्रणोनुमोवृषन् । विद्धीत्वं १ स्यनोवसो ४ मानोनिदेचवक्तवेऽर्योरन्धीरराव्णे । त्वेअपिक्रतुर्मम ५ त्वंवर्मासिसप्रथःपुरोयोधश्चवृत्रहन् । त्वयाप्रतिब्रुवेयुजा ६ ॥ १५ ॥ महाँउतासियस्यतेऽनुस्वधावरीसहः । मम्नातेइन्द्ररोदसी ७ तंत्वामरुत्वतीपरिभुवद्वाणीसयावरी । नक्षमाणासहद्युभिः ८ ऊर्ध्वासस्त्वान्विन्दवोभुवन्दस्ममुपद्यवि । संतेनमन्तकृष्टयः ९ प्रवोमहेमहिवृधेभरध्वंप्रचेतसेप्रसुमतिंकृणुध्वम् । विशःपूर्वीःप्रचराचर्षणिप्राः १० उरुव्यचसेमहिनेसुवृक्तिमिन्द्रायब्रह्मजनयन्तविप्राः । तस्यव्रतानिनमिनन्तिधीराः ११ इन्द्रंवाणीरनुत्तमन्युमेवसत्राराजानंदधिरेसहध्यै । हर्यश्वायबर्हयासमापीन् १२ ॥ १६ ॥

मो षु सप्तविंशतिर्वसिष्ठ इन्द्रः प्रागाथम् । उपान्त्यायाः प्रथमपादस्य शक्तिर्वा । तृतीया द्विपदा ।

३२ मोषुत्वावाघतश्चनारेअस्मन्निरीरमन् । आरात्ताच्चित्सधमादंनआगहीहवासन्नुपश्रुधि १ इमेहितेब्रह्मकृतःसुतेसचामधौनमक्षआसते । इन्द्रेकामंजरितारोवसूयवोरथेनपादमादधुः २रायस्कामोवज्रहस्तंसुदक्षिणंपुत्रोनपितरंहुवे ३ इमइन्द्रायसुन्विरेसोमासोदध्याशिरः । ताँआमदायवज्रहस्तपीतयेहरिभ्यांयाह्योकआ ४ श्रवच्छुत्कर्णईयतेवसूनांनूचिन्नोमर्धिषद्गिरः । सद्यश्चिद्यःसहस्राणिशतादददन्नकिर्दित्सन्तमामिनत् ५ ॥ १७ ॥ सवीरोअप्रतिष्कुतइन्द्रेणशूशुवेनृभिः । यस्तेगभीरासवनानिवृत्रहन्त्सुनोत्याचधावति ६ भवावरूथंमघवन्मघोनांयत्समजासिशर्धतः । वित्वाहतस्यवेदनंभजेमह्यादूणाशोभरागयम् ७ सुनोतासोमपाव्नेसोममिन्द्रायवज्रिणे । पचतापक्तीरवसेकृणुध्वमित्पृणन्नित्पृणतेमयः ८

मास्रेधतसोमिनोदक्षंतामहेकृणुध्वंरायआतुजे। तरणिरिज्जयतिक्षेतिपुष्यतिनदेवासःकवत्नवे ९ नकिःसुदासोरथंपर्यासनरीरमत्। इन्द्रोयस्याविितायस्यमरुतोगमत्सगोमतिव्रजे १०॥ १८ ॥ गमद्वाजंवाजयन्निन्द्रमर्त्योयस्यत्वमविता भुवः। अस्माकंबोध्यविितारथानामस्माकंशूरनृणाम् ११ उदिन्न्वस्यरिच्यतेंशोधनंनजिग्युषः। यइन्द्रोहरिवान्नदभन्तितंरिपोदक्षंदधातिसोमिनि १२ मन्त्रमखर्वंसुधितंसुपेशसंदधातयज्ञियेष्वा। पूर्वीश्चनप्रसितयस्तरन्तितंयइन्द्रेकर्मणाभुवत् १३ कस्तमिन्द्रत्वावसुमामर्त्योदधर्षति। श्रद्धाइत्तेमघवन्पार्येदिविवाजीवाजंसिषासति १४ मघोनःस्मवृत्रहत्येषुचोदययेददतिप्रियावसु। तवप्रणीतीहर्यश्वसूरिभिर्विश्वातरेमदुरिता १५॥ ११ ॥ तवेदिन्द्रावमंवसुत्वंपुष्यसिमध्यमम्। सत्राविश्वस्यपरमस्यराजसिनकिष्ट्वागोषुवृण्वते १६ त्वंविश्वस्यधनदाअसिश्रुतो

यईंभवन्त्याजयः । तवायंविश्वःपुरुहूतपार्थिवोऽवस्युर्नामभिक्षते १७ यदिन्द्रया-
वतस्त्वमेतावदहमीशीय । स्तोतारमिद्दिधिषेयरदावसोनपापत्वायरासीय १८
शिक्षेयमिन्महयतेदिवेदिवेरायआकुहचिद्विदे । नहित्वदन्यन्मघवन्नआप्यंवस्यो
अस्तिपिताचन १९ तरणिरित्सिषासतिवाजंपुरंध्यायुजा । आवइन्द्रंपुरुहूतंनमे
गिरानेमिंतष्टेवसुद्रुम् २० ॥२०॥ नदुःष्टुतीमर्त्योविन्दतेवसुनस्रेधन्तंरयिर्नशत् ।
सुशक्तिरिन्मघवन्तुभ्यंमावतेदेष्णंयत्पार्येदिवि २१ अभित्वाशूरनोनुमोऽदुग्धा
इवधेनवः । ईशानमस्यजगतःस्वर्दृशमीशानमिन्द्रतस्थुषः २२ नत्वावाँअन्यो
दिव्योनपार्थिवोनजातोनजनिष्यते। अश्वायन्तोमघवन्निन्द्रवाजिनोगव्यन्तस्त्वा
हवामहे २३ अभीषतस्तदाभरेन्द्रज्यायःकनीयसः । पुरूवसुर्हिमघवन्त्सनादसि
भरेभरेचहव्यः २४ पराणुदस्वमघवन्नमित्रान्त्सुवेदानोवसूकृधि । अस्माकंबोध्य-

विताम॑हाध॒नेभ॑वावृ॒धःसखी॑नाम् २५ इन्द्र॒क्रतुं॑न॒आभ॑रपि॒तापु॒त्रेभ्यो॒यथा॑।शिक्षा॑णोअ॒स्मिन्पु॑रुहूत॒याम॑निजी॒वाज्योति॑रशीमहि २६ मानो॒अज्ञा॑तावृ॒जना॑दुरा॒ध्यो॒३॑माशि॑वासो॒अव॑क्रमुः।त्वया॑व॒यंप्र॒वतः॒शश्व॑तीर॒पोऽति॑शूरतरामसि २७ ॥ २१ ॥

श्वित्यञ्चश्चतुर्दश वसिष्ठो वसिष्ठपुत्रास्त्रिष्टुप् । अन्त्यानां पञ्चानां वसिष्ठपुत्रा ऋषयः । तासामेव वसिष्ठो देवता ।

३३ श्वि॒त्यञ्चो॑मादक्षिण॒तस्क॑पर्दाधियंजि॒न्वासो॑अ॒भिहिप्र॑म॒न्दुः।उ॒त्तिष्ठ॑न्वोचे॒परि॑ब॒र्हिषो॒नॄन्नमे॑दूरादवि॑तवे॒वसि॑ष्ठाः १ दू॒रादिन्द्र॑मनय॒न्नासु॒तेन॑ति॒रोवै॑श॒न्तमति॑पान्त॑मु॒ग्रम् । पाश॑द्यु॒म्नस्य॑वाय॒तस्य॒सोमा॑त्सु॒तादिन्द्रो॑वृणीता॒वसि॑ष्ठान् २ ए॒वेन्नुकं॒सिन्धु॑मेभिस्ततारे॒वेन्नुकं॑भे॒दमे॑भिर्जघान । ए॒वेन्नुकं॑दाशरा॒ज्ञेसु॒दास॒म्प्राव॒दिन्द्रो॒ब्रह्म॑णावोवसिष्ठाः ३ जुष्टी॑नरो॒ब्रह्म॑णावः॒पितॄ॒णामक्ष॑मव्यय॒न्नकिला॑रिषाथ । य-

च्छकंरीपुबृहतारवेणेन्द्रेशुष्ममदंधातावसिष्ठाः ४ उद्द्यामिवेत्तृष्णजोनाथितासोऽदीधयुर्दाशराज्ञेवृतासः । वसिष्ठस्यस्तुवतइन्द्रोअश्रोदुरुंतृत्सुभ्योअकृणोदु लोकम् ५ ॥ २२ ॥ दण्डाइवेद्गोअजंनासआसन्परिच्छिन्नाभरताअर्भकासः । अभंवच्चपुरएतावसिष्ठआदित्तृत्सूनांविशोअप्रथन्त ६ त्रयःकृण्वन्तिभुवनेषुरेतंस्तिस्रःप्रजाआर्याज्योतिरग्राः । त्रयोघर्मासंउषसंसचन्तेसर्वाँइत्ताँअनुविदुर्वसिष्ठाः ७ सूर्यस्येववक्षथोज्योतिरेषांसमुद्रस्येवमहिमागंभीरः । वातंस्येवप्रजवोनान्येनस्तोमोवसिष्ठाअन्वेतवेवः ८ तइन्निण्यंहृदंयस्यप्रकेतैःसहस्रंवल्शमभिसंचरन्ति । यमेनंततंपरिधिंवयंन्तोऽप्सरसउपसेदुर्वसिष्ठाः ९ विद्युतोज्योतिःपरिंसंजिहानंमित्रावरुणायदपश्यतांत्वा । तत्तेजन्मोतैकंवसिष्ठागस्त्योयत्त्वांविशआजभारं १० ॥ २३ ॥ उतासिमैत्रावरुणोवसिष्ठोर्वश्यांब्रह्मन्मनसोऽधिजातः ।

द्रप्संस्कन्नंब्रह्मणादैव्येनविश्वेदेवाःपुष्करेत्वाददन्त ११ सप्रकेतउभयस्यप्रविद्वान्त्सहस्रंदानउतवासदानः।यमेनततंपरिधिंवयिष्यन्नप्सरसःपरिजज्ञेवसिष्ठः१२ सत्रेहजाताविषितानमोभिःकुम्भेरेतःसिषिचतुःसमानम् ।ततोहमानउदियायमध्यात्ततोजातमृषिमाहुर्वसिष्ठम् १३उक्थभृतंसामभृतंबिभर्तिग्रावाणंबिभ्रत्प्रवदात्यग्रे। उपैनमाध्वंसुमनस्यमानाआवोगच्छातिप्रतृदोवसिष्ठः १४॥ २४॥

इति शाकल्कसंहितायां सप्तमे मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

प्रशुक्रा पञ्चविंशतिर्वसिष्ठो विश्वे देवा द्विपदा । षोडश्या आहिः।

सप्तदश्या अहिर्बुध्न्यः । अन्त्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः ।

३४ प्रशुक्रैतुदेवीमनीषाअस्मत्सुतष्टोरथोनवाजी १ विदुःपृथिव्यादिवोजनित्रंशृण्वन्त्यापोअधक्षरन्तीः २ आपश्चिदस्मैपिन्वन्तपृथ्वीर्वृत्रेषुशूरामंसन्त

उग्राः ३ आधूर्वँस्मैदधाताश्वानिन्द्रोनवज्रीहिरण्यबाहुः ४ अभिप्रस्थाताहेव
यज्ञंयातेवपत्मन्त्मनाहिनोत ५ त्मनासमत्सुहिनोतयज्ञंदधातकेतुंजनायवीरम् ६
उदस्यशुष्मोद्भानुर्नार्तिबिभर्तिभारंपृथिवीनभूम ७ ह्वयामिदेवाँअयातुरग्नेसाधं
न्नृतेनधियंदधामि ८ अभिवोदेवींधियंदधिध्वंप्रवोदेवत्रावाचंकृणुध्वम् ९ आ
चष्टआसांपाथोनदीनांवरुणउग्रःसहस्रचक्षाः १० ॥ २५ ॥ राजाराष्ट्रानांपेशो
नदीनामनुत्तमस्मैक्षत्रंविश्वायु ११ अविष्टोअस्मान्विश्वासुविक्ष्वद्युंकृणोतशंसं
निनित्सोः १२ व्येतुदिद्युद्द्विषामशेवायुयोतविष्वग्रपस्तनूनाम् १३ अवीन्नो
अग्निर्हव्यान्नमोभिःप्रेष्ठोअस्माअधायिस्तोमः १४ सजूर्देवेभिरपांनपातंसखायं
कृध्वंशिवोनोअस्तु १५ अब्जामुक्थैरहिंगृणीषेबुध्नेनदीनांरजःसुषीदन् १६ मा
नोऽहिर्बुध्न्योरिषेधान्मायज्ञोअस्यस्रिधदृतायोः १७ उतनएषुनृषुश्रवोधुःप्रराये

यन्तुशर्धन्तोअर्यः १८ तपन्तिशत्रुंस्वर्णभूमामहासेनासोअमेभिरेषाम् १९
आयन्नःपत्नीर्गमन्त्यच्छात्वष्टासुपाणिर्दधातुवीरान् २० ॥ २६ ॥ प्रतिनःस्तोमं
त्वष्टाजुषेतस्यादस्मेअरमतिर्वसूयुः २१ तानोरासन्रातिषाचोवसून्यारोदसीवरु-
णानीशृणोतु । वरूत्रीभिःसुशरणोनोअस्तुत्वष्टासुदत्रोविदधातुरायः २२ तन्नो
रायःपर्वतास्तन्नआपस्तद्रातिषाचओषधीरुतद्यौः । वनस्पतिभिःपृथिवीसजोषा
उभेरोदसीपरिपासतोनः २३ अनुतदुर्वीरोदसीजिहातामनुद्युक्षोवरुणइन्द्रस-
खा। अनुविश्वेमरुतोयेसहासोरायःस्यामधरुणंधियध्यै २४ तन्नइन्द्रोवरुणोमित्रो
अग्निरापओषधीर्वनिनोजुषन्त । शर्मन्स्यामसरुतामुपस्थेयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः २५ ॥ २७ ॥

शं नः पञ्चदश वसिष्ठो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

३५ शंनइन्द्राग्नीभवतामवोभिःशंनइन्द्रावरुणारातहव्या । शमिन्द्रासोमा सुवितायशंयोःशंनइन्द्रापूषणावाजसातौ १ शंनोभगःशमुनःशंसोअस्तुशंनः पुरंधिःशमुसन्तुरायः ।शंनःसत्यस्यसुयमस्यशंसःशंनोअर्यमापुरुजातोअस्तु २ शंनोधाताशमुधर्तानोअस्तुशंनउरूचीभवतुस्वधाभिः । शंरोदसीबृहतीशंनो अद्रिःशंनोदेवानांसुहवानिसन्तु ३ शंनोअग्निर्ज्योतिरनीकोअस्तुशंनोमित्रावरुणावश्विनाशम् । शंनःसुकृतांसुकृतानिसन्तुशंनइषिरोअभिवातुवातः ४ शंनोद्यावापृथिवीपूर्वहूतौशमन्तरिक्षंदृशयेनोअस्तु । शंनओषधीर्वनिनोभवन्तुशंनोरजसस्पतिरस्तुजिष्णुः ५ ॥ २८ ॥ शंनइन्द्रोवसुभिर्देवोअस्तुशमादित्येभिर्वरुणःसुशंसः । शंनोरुद्रोरुद्रेभिर्जलाषःशंनस्त्वष्टाग्नाभिरिहशृणोतु ६ शंनः

सोमोभवतुब्रह्मशंनःशंनोग्रावाणःशमुंसन्तुयज्ञाः।शंनःस्वरूणांमितयोभवन्तुशं
नःप्रस्वः१शम्वंस्तुवेदिः ७ शंनःसूर्यउरुचक्षाउदेतुशंनश्चतंस्रःप्रदिशोभवन्तु ।
शंनःपर्वताध्रुवयोभवंतुशंनःसिन्धंवःशमुंसन्त्वापः ८ शंनोअदितिर्भवतुव्रतेभिः
शंनोभवन्तुमरुतःस्वर्काः । शंनोविष्णुःशमुंपूषानोअस्तुशंनोभवित्रंशम्वंस्तु
वायुः ९ शंनोदेवःसंविताव्रायमाणःशंनोभवन्तूषसोविभातीः । शंनःपर्जन्यो
भवतुप्रजाभ्यःशंनःक्षेत्रंस्यपतिरस्तुशंभुः १० ॥ २१ ॥ शंनोदेवाविश्वदेवाभ-
वन्तुशंसरंस्वतीसहधीभिरंस्तु।शमंभिषाचःशमुंरातिषाचःशंनोदिव्याःपार्थिवाः
शंनोअप्याः११ शंनःसत्यस्यपतयोभवन्तुशंनोअर्वन्तःशमुंसन्तुगावः। शंनं
ऋभवःसुकृतःसुहस्ताःशंनोभवन्तुपितरोहवेषु १२ शंनोअजएकंपाद्देवोअस्तुशं
नोहिर्बुध्न्यः१शंसमुद्रः । शंनोअपान्नपात्पेरुरस्तुशंनःपृश्निर्भवतुदेवगोपा १३

आदित्यारुद्रावसंवोजुषन्तेदंब्रह्मक्रियमाणंनवीयः । शृण्वन्तुनोदिव्याःपार्थिवासोगोजाताउतयेयज्ञियासः १४ येदेवानांयज्ञियायज्ञियानांमनोर्यजत्राअमृताऋतज्ञाः । तेनोरासन्तामुरुगायमद्ययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १५ ॥ ३० ॥

इति शाकलर्क्संहितायां पञ्चमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

मंत्रब्राह्मणयावोग्रावुदुष्यसावित्रमन्त्येवाजिन्यौभगमितिभागोवार्धचंऊर्ध्वःसप्तवैश्वदेवंत्वोश्रुष्टिःप्रातर्भागंजगत्याद्यालिङ्गोक्तदेवतान्त्योपस्यामब्राह्मणःपडैश्वदेवंतुभवःपञ्चदधिक्रांदाधिक्रंजगत्याद्यालिङ्गोक्तदेवतादेवश्चतुष्कंसावित्रमिमारौद्रंत्रिष्टुबन्तमापोयमापमृभुक्षणआर्भवमन्त्यावैश्वदेवीवासमुद्रज्येष्ठाआपमापांमैत्रावरुण्याग्नेयीवैश्वदेवीनदीस्तुतिर्जागतमन्त्यातिजगतीशक्करीवादित्यानांतृचमादित्यंत्वादित्यासःअद्यावाद्यावापृथिव्यंवास्तोर्वास्तोष्पत्यममीवहाष्टौवास्तोष्पत्याद्यागायत्रीशेषाख्युपरिष्टाद्बृहत्यादयोनुष्टुभःमस्वापन्यउपानिषत्कईपञ्चाधिकामारुतंहाद्याएकादशाद्विपदामध्वःसप्तमसाकमुक्षेपञ्चत्रायध्वेद्वादशत्रिमगाथादिनवम्याद्यास्तिस्रोगायत्र्योन्त्यानुष्टुब्रौद्रीमृत्युविमोचनी ।

म ब्रह्म नव वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

३६ अम् प्रब्रह्मैतुसदंनादृतस्यविरश्मिभिंःससृजेसूर्योगाः । विसानुंनापृथिवीसंस्रउर्वीपृथुप्रतींकुमध्येधेअग्निः १ इमांवांमित्रावरुणासुवृक्तिमिषंनकृण्वेअसुरानवींयः । इनोवांमन्यःपंदवीरदंब्धोजनंचमित्रोयंततिब्रुवाणः २ आवातस्यध्रजंतोरन्तइत्याअपींपयन्तधेनवोनसूदाः ।महोदिवःसदंनेजायंमानोऽचिंक्रदद्वृषभःसास्मिन्नूधंन् ३ गिरायएतायुनजद्धरींतइन्द्रंप्रियासुरथाशूरधायू । प्रयोमन्युंरिरिंक्षतोमिनात्यासुक्रतुंमर्यमणंववृत्याम् ४ यजंन्तेअस्यसख्यंवयंश्चनमस्विनःस्वऋतस्यधामंन् । विपृक्षोंबाबधेनृभिःस्तवांनइदंनमोरुद्रायप्रेष्ठंम् ५ ॥ १ ॥ आयत्साकंयशसोवावशानाःसरंस्वतीसप्तथींसिन्धुंमाता । याःसुष्वयंन्तसुदुघाःसुधाराअभिस्वेनपयंसापीप्यानाः ६ उतत्येनोमरुतोमन्दसानाधियं

तोकंचवाजिनोऽवन्तु । मानःपरिख्यदक्षराचरन्त्यवीवृधन्युज्यंतेरयिंनः ७ प्र वोमहीमरमतिंकृणुध्वंप्रपूषणंविदथ्यं नवीरम् । भगंधियोऽवितारंनोअस्याः सातौवाजंरातिषाचंपुरंधिम् ८ अच्छायंवोमरुतःश्लोकएत्वच्छाविष्णुंनिषिक्तपामवोभिः । उतप्रजायैगृणतेवयोधुर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ९ ॥ २ ॥

आ षोळ्हौ वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

३७ आवोवाहिंष्ठोवहतुस्तवध्यैरथोवाजाऋभुक्षणोअमृक्तः । अभित्रिपृष्ठैः सवनेषुसोमैर्मदेसुशिप्रामहभिःपृणध्वम् १ यूयंहरत्नंमघवत्सुधत्थस्वर्दृशऋभुक्षणोअमृक्तम् । संयज्ञेषुस्वधावन्तःपिबध्वंविनोराधांसिमतिभिर्दयध्वम् २ उवोचिथहिमघवन्देष्णंमहोअर्भस्यवसुनोविभागे । उभातेपूर्णावसुनागभस्तीनसूनृतानियमतेवसव्या ३ त्वमिन्द्रस्वयशाऋभुक्षावाजोनसाधुरस्तमेष्यृक्वा ।

प्र ब्रह्म नव वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

३६ ॐम् प्रब्रह्मैतुसदनादृतस्यविरश्मिभिःससृजेसूर्योगाः । विसानुनापृथिवीसस्रउर्वीपृथुप्रतीकमध्येधेअग्निः १ इमांवांमित्रावरुणासुवृक्तिमिषंनकृण्वेअसुरानवीयः । इनोवामन्यःपदवीरदब्धोजनंचमित्रोयततिब्रुवाणः २ आवातस्यध्रजतोरन्तइत्याअपीपयन्तधेनवोनसूदाः ।महोदिवःसदनेजायमानोऽचिक्रदद्वृषभःसस्मिन्नूधन् ३ गिरायएतायुनजद्धरीतइन्द्रप्रियासुरथाशूरधायू । प्रयोमन्युंरिरिक्षतोमिनात्यासुक्रतुमर्यमणंववृत्याम् ४ यजन्तेअस्यसख्यंवयश्चनमस्विनःस्वऋतस्यधामन् । विपृक्षोबाबधेनृभिःस्तवानइदंनमोरुद्रायप्रेष्ठम् ५ ॥ १ ॥ आयत्साकंयशसोवावशानाःसरस्वतीसप्तथीसिन्धुमाता । याःसुष्वयन्तसुदुघाःसुधाराअभिस्वेनपयसापीप्यानाः ६ उतत्येनोमरुतोमन्दसानाधियं

तोकंचवाजिनोऽवन्तु । मानःपरिख्यदक्षराचरन्त्यवींवृधन्युज्यंतेरयिंनः ७ प्र वोमहीमरमंतिकृणुध्वंप्रपूपर्णविदथ्ये॑नवीरम् । भगंधियोऽवितारंनोअस्याः सातौवाजंरातिपाचंपुरंधिम् ८ अच्छायंवोमरुतःश्लोकंएत्वच्छाविष्णुंनिषिक्तपामवोभिः । उतप्रजायैगृणतेवयोधुर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ९ ॥ २ ॥

आ घोष्टी वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप्।

३७ आवोवाहिष्ठोवहतुस्तवध्यैरथोवाजाऋभुक्षणोअमृक्तः । अभित्रिपृष्ठैः सवनेषुसोमैर्मदेसुशिप्रामहभिःपृणध्वम् १ यूयंहरत्नंमघवत्सुधत्थस्वर्दृशऋभुक्षणोअमृक्तम् । संयज्ञेषुस्वधावन्तःपिबध्वंविनोराधांसिमतिभिर्दयध्वम् २ उवोचिथहिमघवन्देष्णंमहोअर्भस्यवसुनोविभागे । उभातेपूर्णावसुनागभस्तीनसूनृतानियमतेवसव्या ३ त्वमिन्द्रस्वयशाऋभुक्षावाजोनसाधुरस्तमेष्यृक्वा ।

वयंनुतेदाश्वांसःस्यामब्रह्मकृण्वन्तोहरिवोवसिष्ठाः ४ सनितासिप्रवतोदाशुषे चिद्याभिर्विवेषोहर्यश्वधीभिः । ववन्मानुतेयुज्याभिरूतीकदानंइन्द्ररायआदशस्येः ५ ॥ ३ ॥ वासयंसीववेधसस्त्वंनःकदानइन्द्रवचसोबुबोधः । अस्तंतात्याधियारयिंसुवीरंपृक्षोनोअर्वान्युहीतवाजी ६ अभियंदेवीनिर्ऋतिश्चिदीशेनक्षन्तइन्द्रंशरदःसुपृक्षः । उपत्रिबन्धुर्जरदष्टिमेत्यस्ववेशंयंकृणवन्तमर्ताः ७ आनोराधांसिसवितःस्तवध्याआरायोयन्तुपर्वतस्यरातौ । सदानोदिव्यःपायुःसिषक्तुयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ८ ॥ ४ ॥

उदु ष्योष्टौ वासिष्ठः सविता त्रिष्टुप् । षष्ठ्या द्वितीयार्धस्य भगो वा । अन्त्ययोर्वाजिनः ।

३८ उदुष्यदेवःसवितायंयामहिरण्ययीममतिंयामशिश्रेत् । नूनंभगोहव्योमानुषेभिर्वियोरत्नापुरूवसुर्दधाति १ उदुतिष्ठसवितःश्रुध्य१स्यहिरण्यपाणेप्रभे-

ताचृतस्यं । व्यु१र्वीपृथ्वीमुमतिंसृजानआनृभ्योमर्तभोजंनंसुवानः २ अपिष्टुतः सविताद्देवोअंस्तुयमाचिद्विश्वेवसंवोगृणन्ति । सनःस्तोमान्नमस्यं१श्चनोधाद्विश्वे-भिःपातुपायुभिर्निसूरीन् ३ अभियंदेव्यदितिर्गृणातिंसवंदेवस्यंसवितुर्जुषाणा । अभिसम्राजोवरुणोगृणन्त्यभिमित्रासोअर्यमासुजोषाः ४ अभियेमिथोवनुषः सपन्तेरातिंदिवोरातिषाचंःपृथिव्याः । अहिर्बुध्न्यंउतनंःशृणोतुवरूत्र्येकंधेनुभिर्निपांतु ५ अनुतन्नोजास्पतिर्मंसीष्टरत्नंदेवस्यंसवितुरियानः । भगंमुग्रोऽवसेजोहं-वीतिभगमनुंग्रोअधंयातिरत्नम् ६ शंनोभवन्तुवाजिनोहवेंषुदेवतांतामितद्रंवः स्वर्काः । जम्भयन्तोऽहिंवृकंरक्षांसिसनेम्यस्मद्युयवन्नमीवाः ७ वाजेवाजेऽवत वाजिनोनोधनेषुविप्राअमृताऋतज्ञाः । अस्यमध्वंःपिबतमादयंध्वंतृप्तायात पथिभिर्देवयानैः ॥ ८ ॥ ५ ॥

ऊर्ध्वः सप्त वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

३१ ऊर्ध्वोअग्निःसुमतिंवस्वोअश्रेत्प्रतीचीजूर्णिर्देवतातिमेति । भेजातेअद्री रथ्येवपन्थामृतंहोतानइषितोयजाति १ प्रवावृजेसुप्रयाबर्हिरेषामाविश्पतीवबी- रिटइयाते । विशामक्तोरुषसःपूर्वहूतौवायुःपूषास्वस्तयेनियुत्वान् २ ज्मयाअ- त्रवसवोरन्तदेवाउरावन्तरिक्षेमर्जयन्तशुभ्राः । अर्वाक्पथउरुज्रयःकृणुध्वंश्रोता दूतस्यजग्मुषोनोअस्य ३ तेहियज्ञेषुयज्ञियासऊमाःसधस्थंविश्वेअभिसन्तिदेवाः। ताँअध्वरउशतोयक्ष्यग्नेश्रुष्टीभगंनासत्यापुरंधिम् ४ आग्नेगिरोदिवआपृथिव्या मित्रंवहवरुणमिन्द्रमग्निम् । आर्यमणमदितिंविष्णुमेषांसरस्वतीमरुतोमादय- न्ताम् ५ ररेहव्यंमतिभिर्यज्ञियानांनक्षत्कामंमर्त्यानामसिन्वन् । धातारयिम-

विदस्यंसंदासांसंक्षीमाहियुज्येभिर्नुदेवैः ६ नूरोदसीअभिष्टुतेवसिष्ठैरृतावानोवरुणोमित्रोअग्निः । यच्छन्तुचन्द्राउपमंनोअर्कंयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७॥ ६ ॥

ओ श्रुष्टिः सप्त वासिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

१० ओश्रुष्टिर्विदथ्या३समेतुप्रतिस्तोमंदधीमहितुराणाम् । यदद्यदेवःसवितासुवातिस्यामास्यरत्निनोविभागे १ मित्रस्तन्नोवरुणोरोदसीचद्युभक्तमिन्द्रोअर्यमाददातु । दिदेष्टुदेव्यदितीरेक्णोवायुश्चयन्नियुवैतेभगश्च २ सेदुग्रोअस्तुमरुतःसशुष्मीयंमर्त्यंपृषदश्वाअवाथ । उतेमग्निःसरस्वतीजुनन्तिनतस्यरायःपर्येतास्ति ३ अयंहिनेतावरुणऋतस्यमित्रोराजानोअर्यमापोधुः । सुहवादेव्यदितिरनर्वातेनोअंहोअतिपर्षन्नरिष्टान् ४ अस्यदेवस्यमीळ्हुषोवयाविष्णोरेषस्यप्रभृथेहविर्भिः । विदेहिरुद्रोरुद्रियंमहित्वंयासिष्टंवर्तिरश्विनाविरावत् ५ मात्रपूषन्ना-

घृणइरस्योवरूत्रीयद्रातिपाचंश्चरासंत् । मयोभुवोनोअर्वन्तोनिपान्तुवृष्टिंपरि-ज्मावातोददातु ६ नूरोदसीअभिष्टुतेवसिष्ठैर्ऋतावानोवरुणोमित्रोअग्निः । यच्छन्तुचन्द्राउपमंनोअर्कंयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ ७ ॥

प्रातः सप्त वसिष्ठो भगस्त्रिष्टुप् । आद्याया लिङ्गोक्तदेवताः । अन्त्याया उषाः । आद्या जगती ।

४१ प्रातरग्निंप्रातरिन्द्रंहवामहेप्रातर्मित्रावरुणाप्रातरश्विना । प्रातर्भगंपूषणंब्रह्मणस्पतिंप्रातःसोममुतरुद्रंहुवेम १ प्रातर्जितंभगमुग्रंहुवेमवयंपुत्रमदितेर्योविधर्ता । आध्रश्चिद्यंमन्यमानस्तुरश्चिद्राजाचिद्यंभगंभक्षीत्याह २ भगप्रणेतर्भगसत्यराधोभगेमांधियमुदवाददन्नः । भगप्रणोजनयगोभिरश्वैर्भगप्रनृभिर्नृवन्तःस्याम ३ उतेदानींभगवन्तःस्यामोतप्रपित्वउतमध्येअह्नाम् । उतोदितामघवन्त्सूर्यस्यवयंदेवानांसुमतौस्याम ४ भगएवभगवाँअस्तुदेवास्तेनवयंभगवन्तःस्या-

म । तंत्वाभगसर्वइज्जोहवीतिसनोभगपुरएताभवेह ५ समध्वरायोषसोनमन्त दधिक्रावेवशुचयेपदाय । अर्वाचीनंवसुविदंभगंनोरथमिवाश्वावाजिनआवहन्तु ६ अश्वावतीर्गोमतीर्नउषासोवीरवतीःसदमुच्छन्तुभद्राः । घृतंदुहानाविश्वतःप्रपीतायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ ८ ॥

प्र ब्रह्माणः पञ्चसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

४२ प्रब्रह्माणोअङ्गिरसोनक्षन्तप्रक्रन्दनुर्नभन्यस्यवेतु । प्रधेनवउदप्रुतोनवन्त युज्यातामद्रीअध्वरस्यपेशः १ सुगस्तेअग्नेसनवित्तोअध्वायुक्ष्वासुतेहरितोरोहितश्च । येवासद्मन्नरुषावीरवाहोहुवेदेवानांजनिमानिसत्तः २ समुवोयज्ञंमहयन्नमोभिःप्रहोतामन्द्रोरिरिचउपाके । यजस्वसुपुर्वणीकदेवानायज्ञियामरमतिंववृत्याः ३ यदावीरस्यरेवतोदुरोणेस्योनशीरतिथिराचिकेतत् । सुप्रीतोअग्निःसुधि-

तोदमआसविशेदातिवार्यमिर्यत्यै ४ इमंनोअग्नेअध्वरंजुपस्वमरुत्स्विन्द्रेयशसं कृधीनः। आनक्तांबर्हिःसंदतामुषासोशन्तामित्रावरुणायजेह ५ एवाग्निंसहस्यं- वसिष्ठोरायस्कामोविश्वप्स्न्यस्यस्तौत् । इषंरयिंपप्रथद्वाजमस्मेयूयंपातस्व- स्तिभिःसदानः ६ ॥ १ ॥

प्र वः पञ्च वसिष्ठो विश्वे देवास्त्रिष्टुप्।

४२ प्रवोयज्ञेषुदेवयन्तोअर्चन्द्यावानमोभिःपृथिवीइषध्यै । येषांब्रह्माण्यसं- मानिविप्राविष्वंग्वियन्तिवनिनोनशाखाः १ प्रयज्ञएतुहेत्वोनसप्तिरुद्यच्छध्वंस- मनसोघृताचीः। स्तृणीतबर्हिरध्वरायसाधूर्ध्वाशोचींषिदेवयून्यस्थुः २ आपुत्रा- सोनमातरंविभृत्राःसानौदेवासोबर्हिषःसदन्तु । आविश्वाचीविदथ्यामनक्त्वग्ने मानोदेवतातामृधस्कः ३ तेसीषपन्तजोषमायजत्राऋतस्यधाराःसुदुघादुहानाः।

ज्येष्ठंवोअद्यमहआवसूंनामागन्तनसमंनसोयतिष्ठ ४ एवानोंअग्नेविश्वादशस्य त्वयांवयंसंहसावन्नास्क्राः । रायायुजासंधमादोअरिष्टायूयंपातस्वस्तिभिःसदा नः ५ ॥ १० ॥

दधिक्रां पञ्च वसिष्ठो दधिक्रास्त्रिष्टुप् । आद्याया लिङ्गोक्तदेवताः । सैव जगती ।

४४ दधिक्रांवंःप्रथममश्विनोषसंमग्निंसमिंद्धंभगमूतयेंहुवे । इन्द्रंविष्णुंपूषणं ब्रह्मणस्पतिंमादित्यान्द्यावापृथिवीअपःस्वंः १ दधिक्रामुनमंसाबोधयंन्तउदीरा णायज्ञमुंपप्रयन्तः । इळांदेवींबर्हिषिंसादयंन्तोऽश्विनाविप्रांसुहवांहुवेम २ दधि- क्रावांणंबुबुधानोअग्निमुपंब्रुवउपसंसूर्यंगाम् । ब्रध्नंमंश्चतोर्वरुणस्यबभ्रुंतेविश्वास्म- द्दुरितायांवयन्तु ३ दधिक्रावांप्रथमोवाज्यर्वाग्रेरथांनांभवतिप्रजानन् । संविदान

उषसासूर्येणादित्येभिर्वसुभिराङ्गिरोभिः ४ आनोदधिक्राःपथ्यामनक्त्वृतस्यपन्थामन्वेतवाउ । शृणोतुनोदैव्यंशर्धोअग्निःशृण्वन्तुविश्वेमहिषाअमूराः ५ ॥ ११ ॥

आ·देवश्चतुष्कं वसिष्ठः सविता त्रिष्टुप् ।

१५ आदेवोयातुसवितासुरत्नोऽन्तरिक्षप्रावहमानोअश्वैः । हस्तेदधानोनर्यापुरूणिनिवेशयंश्चप्रसुवञ्चभूम १ उदस्यबाहूशिथिराबृहन्ताहिरण्ययादिवोअन्ताँअनष्टाम् । नूनंसोअस्यमहिमापनिष्टसूरश्चिदस्माअनुदादपस्याम् २ सघानोदेवःसवितासहावासाविषद्वसुपतिर्वसूनि । विश्रयमाणोअमतिमुरूचीमर्तभोजनमधरासतेनः ३ इमागिरःसवितारंसुजिह्वंपूर्णगभस्तिमीळतेसुपाणिम् । चित्रंवयोबृहदस्मेदधातुयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ४ ॥ १२ ॥

इमाश्चतुष्कं वसिष्ठो रुद्रो जगती । अंत्या त्रिष्टुप् ।

४६ इमारुद्रायस्थिरधन्वनेगिरःक्षिप्रेषवेदेवायस्वधाव्ने । अषाळ्हायसहमाना-
यवेधसेतिग्मायुधायभरताशृणोतुनः १ सहिक्षयेणक्षम्यस्यजन्मनःसाम्राज्येन
दिव्यस्यचेतति । अवन्नवन्तीरुपनोदुरश्चरानमीवोरुद्रजासुनोभव २ यातेदिद्यु-
दवसृष्टादिवस्परिक्ष्मयाचरतिपरिसावृणक्तुनः । सहस्रंतेस्वपिवातभेषजामान-
स्तोकेषुतनयेषुरीरिषः ३ मानोवधीरुद्रमापरादामातेभूमप्रसितौहीळितस्य ।
आनोभजबर्हिषिजीवशंसेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ४ ॥ १३ ॥

आपो यं चतुष्कं वसिष्ठ आपस्त्रिष्टुप् ।

४७ आपोयंवःप्रथमंदेवयन्तइन्द्रपानमूर्मिमकृण्वतेळः । तंवोवयंशुचिमरि-
प्रमद्यघृतप्रुषंमधुमन्तंवनेम १ तमूर्मिमापोमधुमत्तमंवोऽपांनपादवत्वाशुहेमा ।

यस्मिन्निन्द्रोवसुभिर्मादयातेतमश्याम देवयन्तोवो अद्य २ शतपवित्राःस्वधयामदन्तीर्देवीर्देवानामपियन्तिपाथः । ताइन्द्रस्यनमिनन्तिव्रतानिसिन्धुभ्योहव्यंघृतवज्जुहोत ३ याःसूर्योरश्मिभिराततानयाभ्यइन्द्रोअरदद्गातुमूर्मिम् । तेसिन्धवोवरिवोधातनानोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ४ ॥ १४ ॥

ऋभुक्षणश्चतुष्कं वसिष्ठ ऋभवस्त्रिष्टुप् ।

४८ ऋभुक्षणोवाजामादयध्वमस्मेनरोमघवानःसुतस्य । आवोऽर्वाचःक्रतवोनयातांविभ्वोरथंनर्यंवर्तयन्तु १ ऋभुरृभुभिरभिवःस्यामविभ्वोविभुभिःशवसाशवांसि । वाजोअस्माँअवतुवाजसाताविन्द्रेणयुजातरुषेमवृत्रम् २ तेचिद्धिपूर्वीरभिसन्तिशासाविश्वाँअर्यउपरतातिवन्वन् । इन्द्रोविभ्वाँऋभुक्षावाजोअर्यः

शत्रौमिथुत्याकृणवन्विनृम्णम् ३ नूदेवासोवरिवःकर्तनानोभूतनोविश्वेऽवसेस-
जोषाः । समस्मेइषंवसवोददीरन्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ४ ॥ १५ ॥

समुद्रज्येष्ठाश्चतुष्कं वसिष्ठ आपस्त्रिष्टुप् ।

४९ समुद्रज्येष्ठाःसलिलस्यमध्यात्पुनानायन्त्यनिविशमानाः । इन्द्रोयावज्री
वृषभोररादताआपोदेवीरिहमामवन्तु १ याआपोदिव्याउतवास्रवन्तिखनित्रिमा
उतवायाःस्वयंजाः । समुद्रार्थायाःशुचयःपावकास्ताआपोदेवीरिहमामवन्तु २
यासांराजावरुणोयातिमध्येसत्यानृतेअवपश्यञ्जनानाम् । मधुश्चुतःशुचयोयाः
पावकास्ताआपोदेवीरिहमामवन्तु ३ यासुराजावरुणोयासुसोमोविश्वेदेवायासू-
र्जंमदन्ति । वैश्वानरोयास्वग्निःप्रविष्टस्ताआपोदेवीरिहमामवन्तु ४ ॥ १६ ॥

आ मां चतुष्कं वसिष्ठो जगती । आद्याया मित्रावरुणौ । उपाद्याया अग्निः ।

उपान्त्याया विश्वे देवाः । अन्त्याया नद्यः ।

५० आमांमित्रावरुणेहरक्षतंकुलाययंद्विश्वयन्मानआगंन्। अजकावंदुर्हशीकंतिरोदधेमामांपद्येनरपसाविदत्सरुः १ यद्विजामन्परुपिवन्दनंभुवंदष्ठीवन्तौपरिकुल्फौचदेहत् । अग्निष्टच्छोचन्नपबाधतामितोमामांपद्येनरपसाविदत्सरुः २ यच्छल्मलौभवतियन्नदीषुयदोषधीभ्यःपरिजायतेविषम् । विश्वेदेवानिरितस्तत्सुवन्तुमामांपद्येनरपसाविदत्सरुः ३ याःप्रवतोनिवतउद्वतउदन्वतीरनुदकाश्चयाः । ताअस्मभ्यंपयसापिन्वमानाःशिवादेवीरशिपदाभवन्तुसर्वानद्योअशिमिदाभवन्तु ४ ॥ १७ ॥

आदित्यानां तृचं वसिष्ठ आदित्यास्त्रिष्टुप्।

५१ आदित्यानामवसानूतनेनसक्षीमहिशर्मणाशंतमेन । अनागास्त्वेअदितित्वेतुरासइमंयज्ञंदधतुश्रोषमाणाः १ आदित्यासोअदितिर्मादयन्तांमित्रोअर्यमावरुणोरजिष्ठाः । अस्माकंसन्तुभुवनस्यगोपाःपिबन्तुसोममवसेनोअद्य २ आदित्याविश्वेमरुतश्चविश्वेदेवाश्चविश्वऋभवश्चविश्वे । इन्द्रोअग्निरश्विनातुष्टुवानायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ १८ ॥

आदित्यासस्तृचं वसिष्ठ आदित्यास्त्रिष्टुप्।

५२ आदित्यासोअदितयःस्यामपूर्देवत्रावसवोमर्त्यत्रा । सनेममित्रावरुणासनन्तोभवेमद्यावापृथिवीभवन्तः १ मित्रस्तन्नोवरुणोमामहन्तशर्मतोकायतनयायगोपाः । मावोभुजेमान्यजातमेनोमातत्कर्मवसवोयच्चयध्वे २ तुरण्यवो-

अङ्गिरसोनक्षन्तरत्नंदेवस्यसवितुरियानाः । पिताचतन्नोमहान्यजंत्रोविश्वेदेवाःसमंनसोजुषन्त ३ ॥ १९ ॥

प्र द्यावा तृचं वसिष्ठो द्यावापृथिव्यौ त्रिष्टुप् ।

५३ प्रद्यावांयज्ञैःपृथिवीनमोभिःसबाधईळेबृहतीयजंत्रे । तेचिद्धिपूर्वेकवयोगृणन्तःपुरोमहीदंधिरेदेवपुंत्रे. १ प्रपूर्वजेपितरानव्यंसीभिर्गीर्भिःकृणुध्वंसदनेऋतस्य । आनोद्यावापृथिवीदैव्येनजनेनयातंमहिवांवरूथम् २ उतोहिवांरत्नधेयानिसन्तिपुरूणिद्यावापृथिवीसुदासे । अस्मेधत्तंयदसदस्कृधोयुयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ २० ॥

वास्तोस्तृचं वसिष्ठो वास्तोष्पतिस्त्रिष्टुप् ।

५४ वास्तोष्पतेप्रतिजानीह्यस्मान्त्स्वावेशोअनमीवोभवानः । यत्त्वेमहेप

तितन्नोजुषस्वशंनोभवद्विपदेशंचतुष्पदे १ वास्तोष्पतेप्रतरणोनएधिगयस्फा-
नोगोभिरश्वेभिरिन्दो । अजरासस्तेसख्येस्यामपितेवपुत्रान्प्रतिनोजुषस्व २
वास्तोष्पतेशग्मयासंसदातेसक्षीमहिरण्वयागातुमत्या । पाहिक्षेमउतयोगेवरं
नोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ २१ ॥

अमीवहाष्टौ वसिष्ठ इन्द्रः। आद्याया वास्तोष्पतिः। सैव गायत्री। ततस्तिस्र
उपरिष्टाद्बृहत्यः। शिष्टा अनुष्टुभः।

५५ अमीवहावास्तोष्पतेविश्वारूपाण्याविशन् । सखासुशेवएधिनः १
यदर्जुनसारमेयदतःपिशङ्गयच्छसे । वीवभ्राजन्तऋष्टयउपस्रक्वेषुबप्सतोनिषु
स्वप २ स्तेनंरायसारमेयतस्करंवापुनःसर । स्तोतॄनिन्द्रस्यरायसिकिमस्मा-
न्दुच्छुनायसेनिषुस्वप ३ त्वंसूकरस्यदर्दृहितवदर्दर्तुसूकरः । स्तोतॄनिन्द्रस्यराय-

सिकिमस्मान्दुच्छुनायसेनिपुस्वंप ४ सस्तुमातासस्तुपितासस्तुश्वासस्तुविश्पतिः। ससन्तुसर्वेज्ञातयःसस्त्वयमभितोजनः ५ यआस्तेयश्चचरतियश्चपश्यतिनोजनः। तेषांसंहन्मोअक्षाणियथेदंहर्म्यंतथा ६ सहस्रशृङ्गोवृषभोयःसमुद्रादुदाचरत्। तेनासहस्येनावयंनिजनान्स्वापयामसि ७ प्रोष्ठेशयावह्येशयानारीर्यास्तल्पशीवरीः। स्त्रियोयाःपुण्यगन्धास्ताःसर्वाःस्वापयामसि ८ ॥ २२ ॥

इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमे मण्डले तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

क ई पञ्चविंशतिर्वसिष्ठो मरुतस्त्रिष्टुप्। आद्या एकादश द्विपदाः।

५६ कईंव्यक्तानरःसनीळारुद्रस्यमर्याअधास्वश्वाः १ नकिर्ह्येषांजनूंषिवेदतेअङ्गविद्रेमिथोजनित्रम् २ अभिस्वपूभिर्मिथोवपन्तवातस्वनसःश्येनाअस्पृध्रन् ३ एतानिधीरोनिण्याचिकेतपृश्निर्यदूधोमहीजभार ४ साविट्सुवीरामरुद्भिरस्तुस-

नात्सहन्तीपुष्यन्तीनृम्णम् ५ यामंयेष्ठाःशुभाशोभिष्ठाःश्रियासंमिश्लाओजो-
भिरुग्राः ६ उग्रंवओजःस्थिराशवांस्यधामरुद्भिर्गणस्तुविष्मान् ७ शुभ्रोवःशु-
ष्मःक्रुध्मीमनांसिधुनिर्मुनिरिवशर्धस्यधृष्णोः ८ सनेम्यस्मद्युयोतदिद्युंमावोदुर्म-
तिरिहप्रणङ्नः ९ प्रियावोनामहुवेतुराणामायत्तृपन्मरुतोवावशानाः १० ॥ २३ ॥
स्वायुधासइष्मिणःसुनिष्काउतस्वयंतन्वः शुम्भमानाः ११ शुचीवोहव्याम-
रुतःशुचीनांशुचिंहिनोम्यध्वरंशुचिभ्यः । ऋतेनसत्यमृतसापआयञ्छुचिजन्मा-
नःशुचयःपावकाः १२ अंसेष्वामरुतःखादयोवोवक्षःसुरुक्माउपशिश्रियाणाः ।
विविद्युतोनवृष्टिभीरुचानाअनुस्वधामायुधैर्यच्छमानाः १३ प्रबुध्न्यावईरतेमहां
सिप्रनामानिप्रयज्यवस्तिरध्वम् । सहस्रियंदम्यंभागमेतंगृहमेधीयंमरुतोजुष-
ध्वम् १४ यदिस्तुतस्यमरुतोअधीथेत्थाविप्रस्यवाजिनोहवीमन् । मक्षूरायः

सुवीर्यस्यदातनूचिद्यमन्यआदभदरावा १५ ॥ २४ ॥ अत्यासोनयेमरुतः
स्वश्चोयक्षदृशोनशुभयन्तमर्याः । तेहर्म्येष्ठाःशिशवोनशुभ्रावत्सासोनप्रक्रीळिनः
पयोधाः १६ दशस्यन्तोनोमरुतोमृळन्तुवरिवस्यन्तोरोदसीसुमेके । आरेगोहा
नृहावधोवोअस्तुसुम्नेभिरस्मेवसवोनमध्वम् १७ आवोहोताजोहवीतिसत्तःस-
त्राचींरातिंमरुतोगृणानः । यईवतोवृषणोअस्तिगोपाःसोअद्वयावीहवतेवउक्थैः
१८ इमेतुरंमरुतोरामयन्तीमेसहःसहसआनमन्ति । इमेशंसंवनुष्यतोनिपान्ति-
गुरुद्वेषोअररुषेदधन्ति १९ इमेरध्रंचिन्मरुतोजुनन्तिभृमिंचिद्यथावसवोजुषन्त ।
अपबाधध्वंवृषणस्तमांसिधत्तविश्वंतनयंतोकमस्मे २० ॥ २५ ॥ मावोदात्रा-
न्मरुतोनिररामममापश्चाद्दघ्मरथ्योविभागे । आनःस्पार्हेभजतनावसव्ये३यदींसु-
जातंवृषणोवोअस्ति २१ संयद्धनन्तमन्युभिर्जनासःशूरायह्वीष्वोषधीषुविक्षु ।

अधस्मानोमरुतोरुद्रियासस्त्रातारोभूतपृतनास्वर्यः २२ भूरिचक्रमरुतःपित्र्याण्युक्थानियावःशस्यन्तेपुराचित् । मरुद्भिरुग्रःपृतनासुसाळ्हामरुद्भिरित्सनिता वाजमर्वा २३ अस्मेवीरोमरुतःशुष्म्यस्तुजनानांयोअसुरोविधर्ता । अपोयेनसुक्षितयेतरेमाधस्वमोकोअभिवःस्याम ॥ २४ ॥ तन्नइन्द्रोवरुणोमित्रोअग्निराापओषधीर्वनिनोजुषन्त । शर्मन्त्स्याममरुतामुपस्थेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः २५ ॥ २६ ॥

मध्वः सप्त वसिष्ठो मरुतास्त्रिष्टुप् ।

५७ मध्वोवोनाममारुतंयजत्राःप्रयज्ञेषुशवसामदन्ति । येरेजयन्तिरोदसीचिदुर्वीपिन्वन्त्युत्संयदयासुरुग्राः १ निचेतारोहिमरुतोगृणन्तंप्रणेतारोयजमा-

नस्यमन्मं । अस्माकंमद्यविदथेषुवर्हिरावीतयेसदतपिप्रियाणाः २ नैतावदन्ये मरुतोयथेमेभ्राजंन्तेरुक्मैरायुधैस्तनूभिः । आरोदसीविश्वपिशःपिशानाःसंमानमञ्ज्यंञ्जतेशुभेकम् ३ ऋधुक्सावोमरुतोदिद्युदंस्तुयद्वआगःपुरुषताकराम । मावस्तस्यामपिंभूमायजत्राअस्मेवोअस्तुसुमतिश्चनिष्ठा ४ कृतेचिदत्रमरुतोरणन्तानवद्यासःशुचंयःपावकाः । प्रणोऽवतसुमतिभिर्यजत्राःप्रवाजेभिस्तिरतपुष्यसेनः ५ उतस्तुतासोमरुतोव्यन्तुविश्वेभिर्नामभिर्नरोहवींषि । ददातनोअमृतस्यप्रजायैजिगृतरायःसूनृतामघानि ६ आस्तुतासोमरुतोविश्वंऊतीअच्छासूरीन्त्सर्वतांताजिगात । येनस्त्मनांशतिनोवर्धयन्तियूयंपातस्वस्तिभिःसदांनः ७ ॥ २७ ॥

प्रसाकमुक्षे पड्विंशो मरुतस्त्रिष्टुप् ।

५८ प्रसाकमुक्षेअर्चतागणाययोदैव्यस्यधाम्नस्तुविष्मान् । उतक्षोदन्तिरोदसीमहित्वानक्षन्तेनाकंनिर्ऋतेरवंशात् १ जनूश्चिद्वोमरुतस्त्वेष्येणभीमासस्तुविमन्यवोऽयासः । प्रयेमहोभिरोजसोतसन्तिविश्वोवोयामन्भयतेस्वर्दृक् २ बृहद्वयोमघवद्भ्योदधातजुजोषन्निन्मरुतःसुष्टुतिंनः । गतोनाध्वावितिराजन्तुंप्रणःस्पार्हाभिरूतिभिस्तिरेत ३ युष्मोतोविप्रोमरुतःशतस्वीयुष्मोतोअर्वासहुरिःसहस्री । युष्मोतःसम्राळुतहन्तिवृत्रंप्रतद्वोअस्तुधूतयोदेष्णम् ४ ताँआरुद्रस्यमीळ्हुषोविवासेकुविन्नंसन्तेमरुतःपुनर्नः । यत्सस्वर्ताजिहीळिरेयदाविरवतदेनईमहेतुराणाम् ५ प्रसावाचिसुष्टुतिर्मघोनामिदंसूक्तंमरुतोजुषन्त । आराच्चिद्द्वेषोवृषणोयुयोतयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ २८ ॥

यं त्रायध्वे द्वादश वसिष्ठो मरुतः। अन्त्याया रुद्रः। प्रथमा तृतीया पञ्चमी च बृहत्यः। द्वितीया चतुर्थी षष्ठी च सतोबृहत्यः। सप्तम्यष्टम्यौ त्रिष्टुभौ। ततस्तिस्रो गायत्र्यः। अन्त्यानुष्टुप्।

५९ यंत्रायध्वइदमिदंदेवासोयंचनयथ । तस्माअग्नेवरुणामित्रार्यमन्मरुतः शर्मयच्छत १ युष्माकंदेवाअवसाहनिप्रियईजानस्तरतिद्विषः। प्रसक्षयंतिरतेविमहीरिषोयोवोवरायदाशति २ नहिवश्चरमंचनवसिष्ठःपरिमंसते। अस्माकमद्यमरुतःसुतेसचाविश्वेपिबतकामिनः ३ नहिवऊतिःपृतनासुमर्धतियस्माअराध्वंनरः। अभिवआवर्त्सुमतिर्नवीयसीतूयंयातपिपीषवः ४ ओषुघृष्विराधसोयातनान्धांसिपीतये। इमावोहव्यामरुतोररेहिकंमोष्व१न्यत्रगन्तन ५ आचनोबर्हिःसदताविताचनःस्पार्हाणिदातवेवसु। अस्रेधन्तोमरुतःसोम्येमधौस्वाहेहमादयाध्वै ६ ॥ २१ ॥ सस्वश्चिद्धितन्व१ःशुम्भमानाआहंसासोनीलपृष्ठाअप-

सन् । विश्वंशर्धोअभितोमानिषेदनरोनरण्वाःसवनेमदन्तः ७ योनोमरुतोअभि दुर्हृणायुस्तिरश्चित्तानिवसवोजिघांसति । द्रुहःपाशान्प्रतिसमुंचीष्टतपिष्ठेनहन्मं- नाहन्तनातम् ८ सान्तपनाइदंहविर्मरुतस्तज्जुजुष्टन । युष्माकोतीरिशादसः ९ गृहमेधासआगतमरुतोमापभूतन । युष्माकोतीसुदानवः १० इहेहवःस्वतवसः कवयःसूर्यत्वचः । यज्ञंमरुतआवृणे ११ त्र्यम्बकंयजामहेसुगन्धिंपुष्टिवर्धनम् । उर्वारुकमिवबन्धनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतात् १२ ॥३०॥ इति शाकलकसंहितायां पञ्चमाष्टके चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

यदद्यमैत्रावरुणंतुवैसौर्याद्योद्वासप्तोत्सूर्यःपळाद्यास्तिस्रःसौर्यउद्वेतीतिचार्धपञ्चमादिविपश्चमातिवांम मित्रयोरेकोनागायत्रंदशम्यादयस्त्रयःप्रगाथाःपुरउष्णिक्चतुर्थ्याद्यादशादित्यास्तिस्रःसौर्यःप्रतिवांद- शाश्विनंतुतदाशुभ्रानवसप्ताद्याविराजआवांरथोष्टायाविश्वयारासप्तागस्त्यसुःपळागोमतापञ्चातारिप्मे माउत्रांपदमागार्थव्युपांअष्टाउपस्यंतुत्राउदुसप्तोपोरुरुचेपट्प्रतिपञ्चव्युपाःप्रातितृचम् ॥

षदद्य द्वादश वसिष्ठो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप्। आद्याया सूर्यः।

६० ओम् यदद्यसूर्यब्रवोऽनागाउद्यन्मित्रायवरुणायसत्यम्। वयंदेवत्रादितेस्यामतवप्रियासोअर्यमन्गृणन्तः १ एषस्यमित्रावरुणानृचक्षाउभेउदेतिसूर्योअभिज्मन्। विश्वस्यस्थातुर्जगतश्चगोपाऋजुमर्तेषुवृजिनाचपश्यन् २ अयुक्तसप्तहरितःसधस्थाद्याईवहन्तिसूर्यंघृताचीः। धामानिमित्रावरुणायुवाकुःसंयोयूथेवजनिमानिचष्टे ३ उद्वांपृक्षासोमधुमन्तोअस्थुरासूर्योअरुहच्छुक्रमर्णः। यस्माआदित्याअध्वनोरदन्तिमित्रोअर्यमावरुणःसजोषाः ४ इमेचेतारोअनृतस्यभूरेर्मित्रोअर्यमावरुणोहिसन्ति। इमऋतस्यवावृधुर्दुरोणेशग्मासःपुत्राअदितेरदब्धाः ५ इमेमित्रोवरुणोदूळभासोऽचेतसंचिच्चितयन्तिदक्षैः। अपिक्रतुंसुचेतसंवतन्तस्तिरश्चिदंहःसुपथानयन्ति ६ ॥ १ ॥ इमेदिवोअनिमिषापृथिव्या-

श्चिकित्वांसोअचेतसंनयन्ति । प्रवाजेचिंन्नद्योगाधमस्तिपारंनोअस्यविष्पितस्यं पर्षन् ७यद्गोपावददितिःशर्मभद्रंमित्रोयच्छन्तिवरुणःसुदासे । तस्मिन्नातोकंतनं-यंदधानामाकर्मदेवहेळंनंतुरासः ८ अववेदिंहोत्राभिर्यजेतरिपःकाश्चिद्वरुणध्रुतः सः । परिद्वेषोभिरर्यमावृणक्तुरुंसुदासेवृषणाउलोकम् ९ सस्वश्चिद्धिसमृतिस्त्वे-ष्येषामपीच्येनसहसासहन्ते । युष्मद्भियावृषणोरेजमानादक्षस्यचिन्महिनामृळ-तानः १० योब्रह्मणेसुमतिमायजातेवाजस्यसातौपरमस्यरायः । सीक्षन्तमन्युं मघवानोअर्यउरुक्षयायचक्रिरेसुधातु ११ इयंदेवपुरोहितिर्युवभ्यांयज्ञेषुमित्राव-रुणावकारि । विश्वानिदुर्गापिपृतंतिरोनोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १२ ॥ २ ॥

उद्वां सप्त वासिष्ठो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

६१ उद्वांचक्षुर्वरुणसुप्रतीकंदेवयोरेतिसूर्यस्ततन्वान् । अभियोविश्वाभुवना-

निचष्टेसमन्युंमर्त्यैष्वाचिकेत १ प्रवांसमित्रावरुणावृतावाविप्रोमन्मानिदीर्घश्रु-
दियर्ति । यस्यब्रह्माणिसुक्रतूअवाथआयत्क्रत्वानशरदःपृणैथे २ प्रोरोमित्रावरु-
णापृथिव्याःप्रदिवऋष्वाद्बृहतःसुदानू । स्पशोदधाथेओषधीषुविक्ष्वृधग्यतोअनि-
मिषंरक्षमाणा ३ शंसामित्रस्यवरुणस्यधामशुष्मोरोदसीबद्बधेमहित्वा । अय-
न्मासाअयज्वनामवीराःप्रयज्ञमन्मावृजनंतिराते ४ अमूराविश्वावृषणाविमा
वांनयासुचित्रंददृशेनयक्षम् । द्रुहःसचन्तेअनृताजनानांनवांनिण्यान्यचितेअभू-
वन् ५ समुवांयज्ञंमहयंनमोभिर्हुवेवांमित्रावरुणासबाधः । प्रवांमन्मान्यृचसेन-
वानिकृतानिब्रह्मजुजुषन्निमानि ६ इयंदेवपुरोहितिर्युवभ्यांयज्ञेषुमित्रावरुणाव-
कारि । विश्वानिदुर्गापिपृतंतिरोनोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ २ ॥

उत्सूर्यः षड्वसिष्ठस्त्रिष्टुप् । आद्यानां तिसृणां सूर्यः । शिष्टानां मित्रावरुणौ ।

६२ उत्सूर्यो॑बृ॒हद॒र्चीं॑ष्यश्रेत्पु॒रुविश्वा॒जनि॑म॒मानु॑षाणाम् । स॒मोदि॒वाद॑दृशे॒रोच॑मान॒ःक्रत्वा॑कृ॒तःसु॒कृ॑तःक॒र्तृभि॑र्भूत् १ ससू॑र्य॒प्रति॑पु॒रोन॒उद्गाए॒भिःस्तोमे॑भिरेत॒शेभि॒रेवैः । प्रनो॑मि॒त्रायवरु॑णायवो॒चोऽनागसोअर्य॒म्णेअ॒ग्नये॑च २ विनः॑सु॒हस्रं॑शुरु॒धोरद॒न्त्वृताव॑नो॒वरु॑णोमि॒त्रोअ॒ग्निः । यच्छ॑न्तुच॒न्द्राउ॑प॒मंनो॑अ॒र्कमा॒नःका॑मं॑पूपुरन्तु॒स्तवा॑नाः ३ द्यावा॑भूमीअदिते॒त्रासी॑थांनो॒येवां॑ज॒ज्ञुःसु॒जनि॑मानऋष्वे । माहेळे॑भूम॒वरु॑णस्यवा॒योर्मामि॒त्रस्य॑प्रि॒यत॑मस्यनृ॒णाम् ४ प्रबा॒हवा॑सिसृ॒तंजी॒वसे॑न॒आनो॒गव्यू॑तिमुक्षतंघृ॒तेन॑ । आनो॒जने॑श्रवयतंयुवाना॒श्रु॒तंमे॑मित्रावरुणा॒हवे॒मा ५ नूमि॒त्रोवरु॑णोअर्य॒मान॒स्त्मने॑तो॒कायवरि॑वोदधन्तु । सु॒गानो॒विश्वा॑सु॒पथा॑निसन्तुयू॒यंपा॑तस्व॒स्तिभिः॒सदा॑नः ६ ॥ ४ ॥

उद्वेति षड्वसिष्ठः सूर्यस्त्रिष्टुप्। पञ्चम्या द्वितीयार्धस्य षष्ठ्याश्च मित्रावरुणौ।

६३ उद्वे॑ति सु॒भगो॑ वि॒श्वच॑क्षाः॒ साधा॑रणः॒ सूर्यो॒ मानु॑षाणाम्। चक्षु॑र्मि॒त्रस्य॒ वरु॑णस्य दे॒वश्चर्मे॑व॒ यः स॒मवि॑व्य॒क्तमां॑सि १ उद्वे॑ति प्रस॒वीता॒ जना॑नां म॒हान्के॒तुर॑र्ण॒वः सूर्य॑स्य। स॒मा॒नं च॒क्रं प॑र्या॒विव॑र्त्स॒न्यदे॑त॒शो वह॑ति धू॒र्षु यु॒क्तः २ वि॒भ्राज॑मान उ॒षसा॑मु॒पस्था॑द्रे॒भैरुदे॒त्यनु॑म॒द्यमा॑नः। ए॒ष मे॑ दे॒वः स॑वि॒ता च॑च्छन्द॒ यः स॑मा॒नं न प्र॑मि॒नाति॒ धाम॑ ३ दि॒वो रु॒क्म उ॑रु॒चक्षा॒ उदे॑ति दू॒रेअ॑र्थस्त॒रणि॒र्भ्राज॑मानः। नू॒नं जनाः॒ सूर्ये॑ण॒ प्रसू॑ता॒ अय॒न्नर्था॑नि कृ॒णव॒न्नपां॑सि ४ यत्रा॑ च॒क्रुर॒मृता॑ गा॒तुम॑स्मै श्ये॒नो न दीय॒न्नन्वे॑ति॒ पाथः॑। प्रति॑ वां॒ सूर॒ उदि॑ते विधेम॒ नमो॑भिर्मित्रावरुणो॒त ह॒व्यैः ५ नू मि॒त्रो वरु॑णो अर्य॒मा न॒स्त्मने॑ तो॒काय॒ वरि॑वो दधन्तु। सु॒गा नो॒ विश्वा॑ सु॒पथा॑नि सन्तु यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॒ सदा॑ नः ६ ॥ ५ ॥

दिवि पञ्च वसिष्ठो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

६४ दिविक्षयन्तारजसःपृथिव्यांप्रवांघृतस्यनिर्णिजोददीरन् । हव्यंनोमित्रोअर्यमासुजातोराजासुक्षत्रोवरुणोजुषन्त १ आराजानामहऋतस्यगोपासिन्धुपतीक्षत्रियायातमर्वाक् । इळांनोमित्रावरुणोतवृष्टिमवदिवइन्वतंजीरदानू २ मित्रस्तन्नोवरुणोदेवोअर्यःप्रसाधिष्ठेभिःपथिभिर्नयन्तु । ब्रवद्यथानआदरिःसुदासइषामदेमसहदेवगोपाः ३ योवांगर्तंमनसातक्षदेतमूर्ध्वांधीतिंकृणवद्धारयच्च । उक्षेथांमित्रावरुणाघृतेनताराजानासुक्षितीस्तर्पयेथाम् ४ एषःस्तोमोवरुणमित्रतुभ्यंसोमःशुक्रोनवायवेऽयामि । अविष्टंधियोजिगृतंपुरंधीर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ ६ ॥

प्रति वां पञ्च वसिष्ठो मित्रावरुणौ त्रिष्टुप्।

६५ प्रतिवांसूरउदितेसूक्तैर्मित्रंहुवेवरुणंपूतदक्षम् । ययोरसुर्य१मक्षितंज्येष्ठंविश्वस्ययामन्नाचिताजिगत्नु १ ताहिदेवानामसुरातावर्यातानःक्षितीःकरतमूर्जयन्तीः । अश्याममित्रावरुणावयंवांद्यावाचयत्रपीपयन्नहाच २ ताभूरिपाशावनृतस्यसेतूदुरत्येतूरिपवेमर्त्याय । ऋतस्यमित्रावरुणापथावामपोननावादुरितातरेम ३ आनोमित्रावरुणाहव्यजुष्टिंघृतैर्गव्यूतिमुक्षतमिळाभिः । प्रतिवामत्रवरमाजनायपृणीतमुद्नोदिव्यस्यचारोः ४ एषःस्तोमोवरुणमित्रतुभ्यंसोमःशुक्रोनवायवेऽयामि । अविष्टंधियोजिगृतंपुरंधीर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ ७ ॥

प्र मित्रयोरेकोनविंशतिर्वसिष्ठः । आद्यानामन्त्यानां च तिसृणां मित्रावरुणौ । चतुर्दश्यादीनां तिसृणां सूर्यः । शिष्टानामादित्याः । दशमीद्वादशीचतुर्दश्यो बृहत्यः । एकादशीत्रयोदशीपञ्चदश्यः सतोबृहत्यः । षोडशी पुरउष्णिक् । शिष्टा गायत्र्यः ।

६६ प्रमित्रयोर्वरुणयोःस्तोमोनएतुशूष्यः । नमस्वान्तुविजातयोः १ या धारयन्तदेवाःसुदक्षादक्षपितरा । असुर्यायप्रमहसा २ तानःस्तिपातनूपावरुण जरितॄणाम् । मित्रसाधयतंधियः ३ यदद्यसूरउदितेऽनागामित्रोअर्यमा । सुवातिसविताभगः ४ सुप्रावीरस्तुसक्षयःप्रनुयामन्त्सुदानवः । येनोअंहोऽतिपिप्रति ५ ॥ ८ ॥ उतस्वराजोअदितिरदब्धस्यव्रतस्यये । महोराजानईशते ६ प्रतिवांसूरउदितेमित्रंगृणीषेवरुणम् । अर्यमणंरिशादसम् ७ रायाहिरण्ययामतिरियमवृकायशवसे । इयंविप्रामेधसातये ८ तेस्यामदेववरुणतेमित्रसूरिभिः

मह । इयंस्वंश्वधीमहि ९ वहवःसूरचक्षसोऽग्निजिह्वाऋतावृधः । त्रीणियेमु-
विदथानिधीतिभिर्विश्वानिपरिभूतिभिः १० ॥ ९ ॥ वियेदधुःशरदंमासमादह-
र्यज्ञमक्तुंचादृचंम् । अनाप्यंवरुणोमित्रोअर्यमाक्षत्रंराजानआशत ११ तद्वोअ-
द्यमनामहेसूक्तैःसूरउदिते । यदोहतेवरुणोमित्रोअर्यमायूयमृतस्यरथ्यः १२
ऋतावानऋतजाताऋतावृधोघोरासोअनृतद्विषः । तेषांवःसुम्नेसुच्छर्दिष्टमेनरः
स्यामयेचंसूरयः १३ उदुत्यदर्शतंवपुर्दिवएतिप्रतिह्वरे । यदीमाशुर्वहतिदेवएत-
शोविश्वस्मैचक्षसेअरंम् १४ शीर्ष्णःशीर्ष्णोजगतस्तस्थुषस्पतिंसमयाविश्वमा
रजः । सप्तस्वसारःसुवितायसूर्यंवहन्तिहरितोरथे १५ ॥१० ॥ तच्चक्षुर्देवहितंशु-
क्रमुच्चरत् । पश्येमशरदःशतंजीवेमशरदःशतम् १६ काव्येभिरदाभ्यायातंव-
रुणद्युमत् । मित्रश्चसोमपीतये १७ दिवोधामभिर्वरुणमित्रश्चायातमद्रुहा ।

पिबतंसोमंमातुजी १८ आयातंमित्रावरुणाजुषाणावाहुतिंनरा । पातंसो-
मंमृतावृधा १९ ॥ ११ ॥

प्रति वां दश वसिष्ठोश्विनौ त्रिष्टुप् ।

६७ प्रतिंवांरथंनृपतीजरध्यैहविष्मंतामनंसायज्ञियेन । योवांदूतोनधिष्ण्या-
वजींगरच्छांसूनुर्नपितराविवक्मि १ अशोच्यग्निःसमिधानोअस्मेउपोअदृश्र-
न्तमसश्चिदन्ताः । अचेतिकेतुरुषसःपुरस्ताच्छ्रियेदिवोदुहितुर्जायमानः २ अभि
वांनूनमश्विनासुहोतास्तोमैःसिषक्तिनासत्याविवक्वान् । पूर्वीभिर्यातंपथ्याभि-
रर्वाक्स्वर्विदावसुमतारथेन ३ अवोर्वांनूनमश्विनायुवाकुर्हुवेयद्वांसुतेमाध्वीव-
सूयुः । आवांवहन्तुस्थविरासोअश्वाःपिबाथोअस्मेसुषुतामधूनि ४ प्राचीमुदे-
वाश्विनाधियंमेऽमृध्रांसातयेकृतंवसूयुम् । विश्वाअविष्टंवाजआपुरंधीस्तानःश-

क्षंशचीपतीशचीभिः ५ ॥ १२ ॥ अविष्टंधीष्वश्विनानआसुप्रजावद्रेतोअह्रयं नोअस्तु । आवांतोकेतनयेतूतुंजानाःसुरत्नासोदेववीतिंगमेम ६ एषस्यवांपूर्वगत्वेवसख्येनिधिर्हितोमाध्वीरातोअस्मे । अहेळतामनसायातमर्वागश्नन्ताहव्यं मानुषीषुविक्षु ७ एकस्मिन्योगेभुरणासमानेपरिवांसप्तस्रवतोरथोगात् । नवायन्तिसुभ्वोदेवयुक्तायेवांधूर्षुतरणयोवहन्ति ८ असश्चतामघवद्भ्योहिभूतंयेरायामघदेयंजुनन्ति । प्रयेबन्धुंसूनृताभिस्तिरन्तेगव्यापृञ्चन्तोअश्व्यामघानि ९ नूमेहवमाशृणुतंयुवानायासिष्टंवर्तिरश्विनाविरावत् । धत्तंरत्नानिजरतंचसूरीन्यूयं पातस्वस्तिभिःसदानः १० ॥ १३ ॥

आ शुभ्रा नव वसिष्ठोश्विनौ त्रिराट् । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

६८ आशुभ्रायातमश्विनास्वश्वागिरोदस्राजुजुषाणायुवाकोः । हव्यानिच

प्रतिभूतावीतंनः १ प्रवामन्धांसिमद्यान्यस्थुररंगन्तंहविषोवीतयेमे । तिरोअ-
र्योहवनानिश्रुतंनः २ प्रवांरथोमनोजवाइयर्तितिरोरजांस्यश्विनाशतोतिः ।
अस्मभ्यंसूर्यावसूइयानः ३ अयंहयद्वांदेवयाउअद्रिरूर्ध्वोविवक्तिसोमसुद्युव-
भ्याम् । आवल्गूविप्रोववृतीतहव्यैः ४ चित्रंहयद्वांभोजनंन्वस्तिन्यत्रयेमहि-
ष्वन्तंयुयोतम् । योवामोमानंदधतेप्रियःसन् ५ ॥ १४ ॥ उतत्यद्वांजुरतेअ-
श्विनाभूच्यवानायप्रतीत्यंहविर्दे । अधियद्वपैइतऊतिधत्थः ६ उतत्यंभुज्युम-
श्विनासखायोमध्येजहुर्दुरेवासःसमुद्रे । निरींपर्षदरावायोयुवाकुः ७ वृकाय
चिज्जसमानायशक्तमुतश्रुतंशयवेहूयमाना । यावघ्न्यामपिन्वतमपोनस्तर्यंचि-
च्छक्त्यश्विनाशचीभिः ८ एषस्यकारुर्जरतेसूक्तैरग्रेबुधानउषसांसुमन्मा । इषा
तंवर्धदघ्न्यापयोभिर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ९ ॥ १५ ॥

आ वां रथः षड्विंशोऽश्विनौ त्रिष्टुप्।

६१ आवांरथोरोदसीबद्बधानोहिरण्ययोवृषभिर्यात्वश्वैः । घृतवर्तनिःपविभीरुचानइषांवोळ्हानृपतिर्वाजिनीवान् १ सपप्रथानोअभिपञ्चभूमात्रिवन्धुरोमनसायातुयुक्तः । विशोयेनगच्छथोदेवयन्तीःकुत्राचिद्यामंमश्विनादधाना २ स्वश्वायशसायातमर्वाग्दस्रानिधिंमधुमन्तंपिबाथः । विवांरथोवध्वायादमानोऽन्तान्दिवोबाधतेवर्तनिभ्याम् ३ युवोःश्रियंपरियोषावृणीतसूरोदुहितापरितक्म्यायाम् । यद्देवयन्तमवथःशचीभिःपरिघ्रंसमोमनावांवयोगात् ४ योहस्यवांरथिरावस्तउस्रारथोयुजानःपरियातिवर्तिः । तेननःशंयोरुषसोव्युष्टौन्यश्विनावहतंयज्ञेअस्मिन् ५ नरागौरेवविद्युतंतृषाणास्माकमद्यसवनोपयातम् । पुरुत्राहिवांमतिभिर्हवन्तेमावामन्येनियमन्देवयन्तः ६ युवंभुज्युमवविद्धंसमुद्र

उदूहथुरर्णसोअस्रिंधानैः। पतत्रिभिरश्रमैरव्यथिभिर्दंसनाभिरश्विनापारयन्ता ७
नूमेहवमाशृणुतंयुवानायासिष्टंवर्तिरश्विनाविरावत् । धत्तंरत्नानिजरतंचसूरीन्यू-
यंपातस्वस्तिभिःसदानः ८ ॥ १६ ॥

आ विश्वावारा सप्त वासिष्ठोश्विनौ त्रिष्टुप्।

७०आविश्ववाराश्विनागतंनःप्रतत्स्थानमवाचिवांपृथिव्याम् । अश्वोनवा-
जीशुनपृष्ठोअस्थादायत्सेदथुर्ध्रुवसेनयोनिम् १ सिषक्तिसावांसुमतिश्चनिष्ठातापि
घर्मोमनुषोदुरोणे । योवांसमुद्रान्त्सरितःपिपर्त्यैतग्वाचिन्नसुयुजायुजानः २
यानिस्थानान्यश्विनादधाथेदिवोयह्वीष्वोषधीषुविक्षु । निपर्वतस्यमूर्धनिसदन्तेषं
जनायदाशुषेवहन्ता ३ चनिष्टंदेवाओषधीष्वप्सुयद्योग्याअश्नवैथेऋषीणाम् ।
पुरूणिरत्नादधतौन्यस्मेअनुपूर्वाणिचख्यथुर्युगानि ४ शुश्रुवांसाचिदश्विनापु-

रूण्यभिब्रह्माणिचक्षाथेऋषीणाम् । प्रतिप्रयातंवरमाजनायास्मेवामस्तुसुमति-
श्चनिष्ठा ५ योवांयज्ञोनासत्याहविष्मान्कृतब्रह्मासमर्यो३भवाति । उपप्रयातं
वरमावसिष्ठमिमाब्रह्माण्यृच्यन्तेयुवभ्याम् ६ इयंमनीषाइयमश्विनागीरिमांसु-
वृक्तिंवृषणाजुषेथाम् । इमाब्रह्माणियुवयून्यग्मन्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७
॥ १७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः ॥ ४ ॥

अप स्वसुः षड्वसिष्ठाश्विनौ त्रिष्टुप् ।

७१ अपस्वसुरुषसोनग्जिहीतेरिणक्तिकृष्णीररुषायपन्थाम् । अश्वामघागो-
मघावांहुवेमदिवानक्तंशरुमस्मद्युयोतम् १ उपायातंदाशुषेमर्त्यायरथेनवाममश्-
विनावहन्ता । युयुतमस्मदनिराममीवांदिवानक्तंमाध्वीत्रासीथांनः २ आवांरथ-
मवमस्यांव्युष्टौसुम्नायवोवृषणोवर्तयन्तु । स्यूमगभस्तिमृतयुग्भिरश्वैराश्विनाव-

सुमन्तंवहेथाम् ३ योवारथोनृपतीअस्तिवोळ्हात्रिवन्धुरोवसुमाँउस्रयामा। आनं एनानासत्योपयातमभियद्वांविश्वप्स्न्योजिगाति ४ युवंच्यवानंजरसोऽमुमुक्तं निपेदवऊहथुराशुमश्वम्। निरंहसस्तमसःस्पर्तमत्रिंनिजाहुपंशिथिरेधातमन्तः ५ इयंमनीषाइयमश्विनागीरिमांसुवृक्तिंवृषणाजुषेथाम्। इमाब्रह्माणियुवयून्यग्मन्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ १८ ॥

आ गोमता पञ्च वासिष्ठोऽश्विनौ त्रिष्टुप्।

७२ आगोमतानासत्यारथेनाश्वावतापुरुश्चन्द्रेणयातम्। अभिवांविश्वानियुतःसचन्तेस्पार्हयाश्रियातन्वाशुभाना १ आनोदेवेभिरुपयातमर्वाक्सजोषसानासत्यारथेन। युवोर्हिनःसख्यापित्र्याणिसमानोबन्धुरुततस्यवित्तम् २ उदुस्तोमासोअश्विनोरबुध्रञ्जामिब्रह्माण्युषसश्चदेवीः। आविवासन्रोदसीधिष्ण्येमेअच्छा

विप्रोनासत्याविवक्ति ३ विचेदुच्छन्त्यश्विनाउषासःप्रवांब्रह्माणिकारवोभरन्ते ।
ऊर्ध्वंभानुंसवितादेवोअश्रेद्बृहदग्नयःसमिधाजरन्ते ४ आपश्चातान्नासत्यापुरस्ता-
दाश्विनायातमधरादुदक्तात् । आविश्वतःपाञ्चजन्येनरायायूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ५ ॥ ११ ॥

अतारिष्म पञ्च वसिष्ठोऽश्विनौ त्रिष्टुप् ।

७३ अतारिष्मतमसस्पारमस्यप्रतिस्तोमंदेवयन्तोदधानाः।पुरुदंसापुरुतमा
पुराजामर्त्याहवतेअश्विनागीः १न्युप्रियोमनुषःसादिहोतानासत्यायोयजतेवन्द-
तेच । अश्नीतंमध्वोअश्विनाउपाकआवांवोचेविदथेषुप्रयस्वान् २ अहेमयज्ञंप-
थामुराणाइमांसुवृक्तिंवृषणाजुषेथाम् । श्रुष्टीवेवप्रेषितोवामबोधिप्रतिस्तोमैर्ज-
रमाणोवसिष्ठः ३ उपत्यावह्नीगमतोविशंनोरक्षोहणासंभृतावीळुपाणी । सम-

न्धोस्यग्मतमत्सराणिमानोमधिष्टमागतंशिवेन ४ आपश्चातान्नासत्यापुरस्ता-
दाश्विनायातमधरादुदक्तात् । आविश्वतःपाञ्चजन्येनरायायूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ५ ॥ २० ॥

इमा उवां षड्विंशत्यृचोऽश्विनौ । प्रथमा तृतीया पञ्चमी स

बृहत्यः । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

७४ इमाउवांदिविष्टयउस्राहवन्तेअश्विना । अयंवामह्वेऽवसेशचीवसूविशं-
विशंहिगच्छथः १ युवंचित्रंददथुर्भोजनंनराचोदेथांसूनृतावते । अर्वाग्रथंसम-
नसानियच्छतंपिबतंसोम्यंमधु २ आयातमुपभूषतंमध्वःपिबतमश्विना । दुग्धं
पयोवृषणाजेन्यावसूमानोमर्धिष्टमागतम् ३ अश्वासोयेवामुपदाशुषोगृहंयुवां
दीयन्तिबिभ्रतः । मक्षुयुभिर्नराहयेभिरश्विनादेवायातमस्मयू ४ अधाहयन्तो

अश्विनापृक्षःसचन्तसूरयः । तायँसतोमघवद्भ्योध्रुवंयशश्छर्दिरस्मभ्यंनासत्या ५
प्रयेययुरवृकासोरथाइवनृपातारोजनानाम् । उतस्वेनशवसाशूशुवुर्नरउतक्षियन्तिसुक्षितिम् ६ ॥ २१ ॥

व्युषा अष्टौ वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७५ व्युषाआवोदिविजाऋतेनाविष्कृण्वानामहिमानमागात् । अपद्रुहस्तमआवरजुष्टमङ्गिरस्तमापथ्याअजीगः १ महेनोअद्यसुवितायबोध्युषोमहेसौभगायप्रयन्धि । चित्रंरयिंयशसंधेह्यस्मेदेविमर्तेषुमानुषिश्रवस्युम् २ एतेत्येभानवोदर्शतायाश्चित्राउषसोअमृतासआगुः । जनयन्तोदैव्यानिव्रतान्यापृणन्तोअन्तरिक्षाव्यस्थुः ३ एषास्यायुजानापराकात्पञ्चक्षितीःपरिसद्योजिगाति । अभिपश्यन्तीवयुनाजनानांदिवोदुहिताभुवनस्यपत्नी ४ वाजिनीवतीसूर्यस्य

योपांचित्रामंघारायद्दैठोवसूनाम् । ऋर्विष्टुताजुरयन्तीमघोन्युषाउच्छतिवह्नि-
भिर्गृणाना ५ प्रतिंद्युतानामंरुषासोअश्वांश्चित्राअंहृश्रन्नुषसंवहंन्तः । यातिंशुभ्रा
विंश्वपिशारथेनदधांतिरत्नंविधतेजनांय ६ सत्यासत्येभिर्महतीमहद्भिर्देवीदेवेभिं-
र्यजतायजंत्रैः । रुजदृह्ळानिदद॑दुस्रियांणांप्रतिगावंउषसंवावशन्त ७ नूनोगोमं-
द्वीरवंद्धेहिरत्नमुषोअश्वांवत्पुरुभोजोंअस्मे । मानोंबर्हिःपुंरुषतांनिदेकर्यूयंपात
स्वस्तिभिःसदांनः ८ ॥ २२ ॥

उदु सप्त वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७६ उदुज्योतिरमृतंविश्वजंन्यंविश्वानंरःसवितादेवोअंश्रेत् । क्रत्वांदेवाना-
मजनिष्टचक्षुंराविरंकर्भुवनंविश्वंमुषाः १ प्रमेपन्थांदेवयानांअदृश्रन्नमंर्धन्तोवसु-
भिरिष्कृंतासः । अभूंदुकेतुरुषसःपुरस्तात्प्रतीच्यागादधिहर्म्येभ्यः २ तानीदहा-

निवहुलान्यासन्याप्राचीनमुदिंतासूर्यस्य । यतःपरिंजारइवाचरन्त्युषोदहृक्षेनपुः
नर्यंतीर्वं ३ तइद्देवानांसधुमादंआसन्नृतावानःकवयःपूर्व्यासः । गूळ्हंज्योतिःपि-
तरोअन्वंविन्दन्सत्यमन्त्राअजनयन्नुषासम् ४ समानऊर्वेअधिसंगतासःसंजा-
नतेनयंतन्तेमिथस्ते । तेदेवानांनमिनन्तिव्रतान्यमर्धन्तोवसुभिर्यादमानाः ५
प्रतित्वास्तोमैरीळतेवसिंष्ठाउषर्बुधःसुभगेतुष्टुवांसः । गवांनेत्रीवाजंपत्नीनउच्छो-
षःसुजातेप्रथमाजरस्व ६ एषानेत्रीराधंसःसूनृतानामुषाउच्छन्तीरिभ्यतेवसिं-
ष्ठैः । दीर्घश्रुतंरयिमस्मेदधानायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ २३ ॥

उपो रुरुचे पड्वासिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७७ उपोरुरुचेयुवतिर्नयोषाविश्वंजीवंप्रसुवन्तीचरायै । अभूदग्निःसमिधेमा-
नुषाणामकर्ज्योतिर्बाधमानातमांसि १ विश्वंप्रतीचीसप्रथाउदस्थाद्रुशद्वासोबि-

भ्रंतीशुक्रमंश्वेत् । हिरंण्यवर्णासुदृशींकसंदृग्गवांमातानेत्र्यह्नामरोचि २ देवानांचक्षुःसुभगावहन्तीःश्वेतंनयन्तीसुदृशींकमश्वंम् । उषाअंदर्शिरश्मिभिर्व्यक्ताचित्रामंघाविश्वमनुप्रभूता ३ अन्तिवामादूरेअमित्रमुच्छोर्वींगव्यूंतिमभंयंकृधीनः । यावयद्वेषआभंरावसूंनिचोदयराधोंगृणतेमंघोनि ४ अस्मेश्रेष्ठेभिर्भानुभिर्विभाह्युषोदेविप्रतिरन्तींनआयुंः । इषंचनोदधंतीविश्ववारेगोमदश्वांवद्रथंवच्चराधः ५ यांत्वांदिवोदुहितर्वर्धयन्त्युषःसुजातेमतिभिर्वसिष्ठाः । सास्मासुधारयिमृष्वंबृहन्तंयूयंपातस्वस्तिभिःसदांनः ६ ॥ २४ ॥

प्रति पञ्च वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७८ प्रतिंकेतवंःप्रथमाअंदृश्रन्नूर्ध्वाअंस्याअञ्जयोविश्रंयन्ते । उषोंअर्वाचाबृहतारथेनज्योतिंष्मतावाममस्मभ्यंवक्षि १ प्रतिंषीमग्निर्जरतेसमिद्धःप्रतिविप्रा

सोमतिभिर्गृणन्तः । उषायातिज्योतिषाबाधमानाविश्वातमांसिदुरितापदेवी २ एताउत्याःप्रत्यंदृश्रन्पुरस्ताज्ज्योतिर्यच्छन्तीरुषसोविभातीः । अजीजनन्त्सूर्यं यज्ञमग्निमपाचीनंतमोअगादजुष्टम् ३ अचेतिदिवोदुहितामघोनीविश्वेपश्यन्त्युषसंविभातीम् । आस्थाद्रथंस्वधयायुज्यमानमायमश्वासःसुयुजोवहन्ति ४ प्रतित्वाद्यसुमनसोबुधन्तास्माकासोमघवानोवयंच । तिल्विलायध्वमुषसोविभातीर्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ २५ ॥

व्युषाः पञ्च वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप् ।

७९ व्यु१षाआवःपथ्या३जनानांपञ्चक्षितीर्मानुषीर्बोधयन्ती । सुसंदृग्भिरुक्षभिर्भानुमश्रेद्विसूर्योरोदसीचक्षसावः १ व्यंजतेदिवोअन्तेष्वक्तून्विशोनयुक्ताउषसोयतन्ते । संतेगावस्तमआवर्तयन्तिज्योतिर्यच्छन्तिसवितेवबाहू २ अभूदुषा

इन्द्रतमामघोन्यजींजनत्सुवितायश्रवांसि। विदिवोदेवीदुहितादधात्यङ्गिरस्तमा सुकृतेवसूनि ३ तावदुषोराधोअस्मभ्यंरास्वयावत्स्तोतृभ्योअरदोगृणाना। यांत्वाजज्ञुर्वृषभस्यारवेणविदृळ्हस्यदुरोअद्रेरौर्णोः ४ देवंदेवंराधसेचोदयन्त्य-स्मद्र्यक्सूनृताईरयन्ती। व्युच्छन्तीनःसनयेधियोधायूयंपातस्वस्तिभिःसदा नः ५ ॥ २६ ॥

प्रति तृचं वसिष्ठ उषास्त्रिष्टुप्।

८० प्रतिस्तोमेभिरुषसंवसिष्ठागीर्भिर्विप्रासःप्रथमाअबुध्रन्। विवर्तयन्तीं रजसीसमन्तेआविष्कृण्वतींभुवनानिविश्वा १ एषास्यानव्यमायुर्दधानागूढ्वीत-मोज्योतिषोषाअबोधि। अग्रएतियुवतिरह्रयाणाप्राचिकितत्सूर्यंयज्ञमग्निम् २ अश्वावतीर्गोमतीर्नउषासोवीरवतीःसदमुच्छन्तुभद्राः। घृतंदुहानाविश्वतःप्रपीता

त्स्महि । यावहसिपुरुस्पार्हंवनन्वतिरत्नंनदाशुषेमयः ३ उच्छन्तीयाकृणोषि मंहनामहिप्रख्यैदेविस्वर्दृशे । तस्यास्तेरत्नभाजईमहेवयंस्याममातुर्नसूनवः ४ तच्चित्रंराधआभरोषोयद्दीर्घश्रुत्तमम् । यत्तेदिवोदुहितर्मर्तभोजनंतद्रास्वभुनजामहै ५ श्रवःसूरिभ्योअमृतंवसुत्वनंवाजाँअस्मभ्यंगोमतः । चोदयित्रीमघोनःसूनृतावत्युषाउच्छदपस्रिधः ६ ॥ १ ॥

इन्द्रावरुणा दश वसिष्ठ इन्द्रावरुणौ जगती ।

८२ इन्द्रावरुणायुवमध्वरायनोविशेजनायमहिशर्मयच्छतम् । दीर्घप्रयज्युमतियोवनुष्यतिवयंजयेमपृतनासुदूढ्यः १ सम्राळन्यःस्वराळन्यउच्यतेवांमहान्ताविन्द्रावरुणामहावसू । विश्वेदेवासःपरमेव्योमनिसंवामोजोवृषणासंबलंदधुः २ अन्वपांखान्यतृन्तमोजसासूर्यमैरयतंदिविप्रभुम् । इन्द्रावरुणामदे

यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ३ ॥ २७ ॥ इति शाकलकसंहितायां पञ्चमाष्टके पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

प्रत्युपञ्चागाथमिन्द्रावरुणादशैन्द्रावरुणंहजागतंतुयुवांनरावापञ्चपुनीपोधीराष्टौवारुणंहरदत्सप्तमशुन्ध्युवमन्त्यापाशाविमोचनीमोपुपञ्चगायत्रंजगत्यन्तंमवीरयासप्तवायव्यंहौन्यश्वयादिवदुक्ताकुविदङ्गावायोपञ्चशुचिन्वष्टावैन्द्राग्नीत्वंयवांद्वादशगायत्रमन्त्यानुष्टुप्प्रक्षोदसापञ्चसारस्वतंतुतृतीयासरस्वतेबृहदुभगाथःप्रस्तारपङ्क्तिःपरास्तिस्रोगायत्र्यःसरस्वतेयक्षेदशैन्द्रयादिवार्हस्पत्यमन्त्यैन्द्रीचतृतीयानवम्यावैन्द्राब्राह्मणस्पत्येअध्वर्यवःसप्तोक्तदेवतान्त्यापरोवैष्णवंतूरुमित्यैन्द्यश्चातिस्रोनूमर्तः ।

प्रत्यु पड्विसिष्ठ उषाः । प्रथमा तृतीया पञ्चमी च बृहत्यः । शिष्टाः सतो बृहत्यः ।

८१ ओम् प्रत्युअदर्शयायत्यु१च्छन्तींदुहितादिवः । अपोमहिव्ययतिचक्षसेतमोज्योतिष्कृणोतिसूनरी १ उदुस्रियाःसृजतेसूर्यःसचाँउद्यन्नक्षत्रमर्चिवत् । तवेदुषोव्युषिसूर्यस्यचसंभक्तेनगमेमहि २ प्रतित्वादुहितर्दिवउषोजीराअभु-

त्स्मह्रि । यावह॑सिपुरस्पाहॆवनन्वतिरत्नंनदाशुषेमयंः ३ उच्छन्तीयाकृणोषि मंहनांमहिप्रख्यैदेविस्वॆदृशे । तस्यास्तेरत्नभाजईमहेवयंस्यामंमातुर्नसूनवंः ४ तच्चित्रंराधआभरोषोयद्दीर्घश्रुत्तमम् । यत्तेदिवोदुहितर्मर्तभोजनंतद्रास्वभुनजामहै ५ श्रवंःसूरिभ्योअमृतंवसुत्वनंवाजाँअस्मभ्यंगोमतः । चोदयित्रीमघोनंः सूनृतावत्युषाउच्छदपस्रिधंः ६ ॥ १ ॥

इन्द्रावरुणा दश वसिष्ठ इन्द्रावरुणौ जगती ।

८२ इन्द्रावरुणायुवमध्वरायंनोविशेजनायमहिशर्मयच्छतम् । दीर्घप्रयज्युमतियोवनुष्यतिवयंजयेमपृतंनासुदूढ्यंः १ सम्राळन्यःस्वराळन्यउच्यतेवां महान्ताविन्द्रावरुणामहावंसू । विश्वेदेवासंःपरमेव्योमनिसंवामोजोवृषणासंवलंदधुः २ अन्वपांखान्यतृन्तमोजसासूर्यमैरयतंदिविप्रभुम् । इन्द्रावरुणामदे

अस्यमायिनोऽपिन्वतमपितःपिन्वतंधियः ३ युवामिद्युत्सुपृतनासुवह्नयोयुवां क्षेमस्यप्रसवेमितज्ञवः । ईशानावस्वउभयस्यकारवइन्द्रावरुणासुहवाहवाम-हे ४ इन्द्रावरुणायदिमानिचक्रथुर्विश्वाजातानिभुवनस्यमज्मना । क्षेमेणमि-त्रोवरुणंदुवस्यतिमरुद्भिरुग्रःशुभमन्यईयते ५ ॥ २ ॥ महेशुल्कायवरुणस्य नुत्विषओजोमिमातेध्रुवमस्ययत्स्वम् । अजामिमन्यःश्नथयन्तमातिरद्दभ्रेभि-रन्यःप्रवृणोतिभूयसः ६ नतमंहोनदुरितानिमर्त्यमिन्द्रावरुणानतपःकुतश्चन । यस्यदेवागच्छथोवीथोअध्वरंनतंमर्तस्यनशतेपरिह्वृतिः ७ अर्वाङ्नरादैव्येनावसा गतंशृणुतंहवंयदिमेजुजोषथः । युवोर्हिसख्यमुतवायदाप्यंमार्डीकमिन्द्रावरुणा नियच्छतम् ८ अस्माकमिन्द्रावरुणाभरेभरेपुरोयोधाभवतंकृष्ट्योजसा । यद्वां हवन्तउभयेअधस्पृधिनरस्तोकस्यतनयस्यसातिषु ९ अस्मेइन्द्रोवरुणोमित्रो

अर्यमायुम्नंयच्छन्तुमहिशर्मसप्रथः । अवध्रंज्योतिरदितेॠतावृधोदेवस्यश्लोकं सवितुर्मनामहे १० ॥ ३ ॥

युवां नरा दश वसिष्ठ इन्द्रावरुणौ जगती ।

८३ युवांनरापश्यमानासआप्यंप्राचागव्यन्तःपृथुपर्शवोययुः । दासाचवृत्राहतमार्याणिचसुदासमिन्द्रावरुणावसावतम् १ यत्रानरःसमयन्तेकृतध्वजोयस्मिन्नाजाभवतिकिंचनप्रियम् । यत्राभयन्तेभुवनास्वर्दृशस्तत्रानइन्द्रावरुणाधिवोचतम् २ संभूम्याअन्ताध्वसिराअदृक्षतेन्द्रावरुणादिविघोषआरुहत् । अस्थुर्जनानामुपमामरातयोऽर्वागवसाहवनश्रुतागतम् ३ इन्द्रावरुणावधनाभिरप्रतिभेदंवन्वन्ताप्रसुदासमावतम् । ब्रह्माण्येषांशृणुतंहवीमनिसत्यातृत्सूनामभवत्पुरोहितिः ४ इन्द्रावरुणावभ्यातपन्तिमाघान्ययोवनुषामरातयः । युवंहिवस्वउ-

भर्यस्यराजथोऽधंस्मानोऽवतंपार्यैदिवि ५ ॥ ४ ॥ युवांहंवन्तउभयासआजि-
ष्विन्द्रंचवस्वोवरुणंचसातयें । यत्रराजंभिर्दशभिर्निबांधितंप्रसुदासमावंतंतृत्सु-
भिःसह ६ दशराजांनःसमिंताअयंज्यवःसुदासमिन्द्रावरुणानयुयुधुः । सत्या
नृणामंद्मसदामुपंस्तुतिर्देवाएंषामभवन्देवहूतिषु ७ दाशराज्ञेपरियत्तायविश्वतः
सुदासंइन्द्रावरुणावशिक्षतम् । श्वित्यञ्चोयत्रनमसाकपर्दिनोधियाधीवंतोअसं-
पन्ततृत्संवः ८ वृत्राण्यन्यःसंमिथेषुजिघ्नंतेव्रतान्यन्योअभिरंक्षतेसदा । हवांमहे
वांवृषणासुवृक्तिभिंरस्मेइन्द्रावरुणाशर्मयच्छतम् ९ अस्मेइन्द्रोवरुणोमित्रोअं-
र्यमाद्युम्नंयच्छन्तुमहिशर्मसप्रथः । अवध्रंज्योतिरदितेर्ऋतावृधोदेवस्यश्लोकंस-
वितुर्मनामहे १० ॥ ५ ॥

आ वां पञ्च वासिष्ठ इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

८४ आवांराजानावध्वरेववृत्यांहव्येभिरिन्द्रावरुणानमोभिः । प्रवांघृताची
बाह्वोर्दधानापरित्मनाविषुरूपाजिगाति १ युवोराष्ट्रंबृहदिन्वतिद्यौर्यौसेतृभिर-
रज्जुभिःसिनीथः । परिनोहेळोवरुणस्यवृज्याउरुंनइन्द्रःकृणवदुलोकम् २
कृतंनोयज्ञंविदथेषुचारुंकृतंब्रह्माणिसूरिषुप्रशस्ता । उपोरयिर्देवजूतोनएतुप्रणः
स्पार्हाभिरूतिभिस्तिरेतम् ३ अस्मेइन्द्रावरुणाविश्ववारंरयिंधत्तंवसुमन्तंपुरु-
क्षुम् । प्रयआदित्योअनृतामिनात्यमिताशूरोदयतेवसूनि ४ इयमिन्द्रंवरुणमष्ट
मेगीःप्रावत्तोकेतनयेतूतुजाना । सुरत्नासोदेववीतिंगमेमयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ५ ॥ ६ ॥

भर्यस्यराजथोऽधंस्मानोऽवतंपार्येदिवि ५ ॥ ४ ॥ युवांहंवन्तउभयासआजि-
ष्विन्द्रंचवस्वोवरुणंचसातयें । यत्रराजंभिर्दशभिर्निबाधितंप्रसुदासमावंतंतृत्सु-
भिःसह ६ दशराजांनःसमिंताअयंज्यवःसुदासमिन्द्रावरुणानयुयुधुः । सत्या
नृणामद्मसदामुपस्तुतिर्देवाएंषामभवन्देवहूंतिषु ७ दाशराज्ञेपरियत्तायविश्वतः
सुदासइन्द्रावरुणावशिक्षतम् । श्वित्यञ्चोयत्रनमसाकपर्दिनोधियाधीवंतोअसं-
पन्ततृत्संवः ८ वृत्राण्यन्यःसमिथेषुजिघ्नंतेव्रतान्यन्योअभिरक्षतेसदां । हवांमहे
वांवृषणासुवृक्तिभिरस्मेइन्द्रावरुणाशर्मयच्छतम् ९ अस्मेइन्द्रोवरुणोमित्रोअर्-
यमाद्युम्नंयच्छन्तुमहिशर्मसप्रथः । अवध्रंज्योतिरदितेर्ऋतावृधोदेवस्यश्लोकंस-
वितुर्मनामहे १० ॥ ५ ॥

आ वां पञ्च वासिष्ठ इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप् ।

८४ आवांराजानावध्वरेववृत्यांहव्येभिरिन्द्रावरुणानमोभिः । प्रवांघृताची
वाह्वोर्दधानापरित्मनाविषुरूपाजिगाति १ युवोराष्ट्रंबृहदिन्वतिद्यौर्यौसेतृभिर-
रज्जुभिःसिनीथः । परिनोहेळोवरुणस्यवृज्याउरुंनइन्द्रःकृणवदुलोकम् २
कृतंनोयज्ञंविदथेषुचारुंकृतंब्रह्माणिसूरिषुप्रशस्ता । उपोरयिर्देवजूतोनएतुप्रणः
स्पार्हाभिरूतिभिस्तिरेतम् ३ अस्मेइन्द्रावरुणाविश्ववारंरयिंधत्तंवसुमन्तंपुरु-
क्षुम् । प्रयआदित्योअनृतामिनात्यमिताशूरोदयतेवसूनि ४ इयमिन्द्रंवरुणमष्ट
मेगीःप्रावत्तोकेतनयेतूतुजाना । सुरत्नासोदेववीतिंगमेमयूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ५ ॥ ६ ॥

पुनीषे पञ्च वसिष्ठ इन्द्रावरुणौ त्रिष्टुप्।

८५ पुनीषेवामरक्षसंमनीषांसोममिन्द्रायवरुणायजुह्वत् । घृतप्रतीकामुषसं नदेवींतानोयामन्नुरुष्यतामभीके १ स्पर्धन्तेवाउदेवहूयेअत्रयेषुध्वजेषुदिद्यवः पतन्ति । युवंताँइन्द्रावरुणावमित्रान्हतंपराचःशर्वाविषूचः २ आपश्चिद्धिस्वय- शसःसदःसुदेवीरिन्द्रंवरुणंदेवताधुः । कृष्टीरन्योधारयतिप्रविक्तावृत्राण्यन्योअप्र- तीनिहन्ति ३ ससुक्रतुरृतचिदस्तुहोतायआदित्यशवसावांनमस्वान्। आववर्त- दवसेवांहविष्मानसदित्ससुविताययप्रयस्वान् ४ इयमिन्द्रंवरुणमष्टमेगीःप्रावत्तो- केतनयेतूतुजाना । सुरत्नासोदेववीतिंगमेमयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ ७ ॥

धीराष्टौ वसिष्ठो वरुणस्त्रिष्टुप्।

८६ धीरात्वस्यमहिनाजनूंषिवियस्तस्तम्भरोदसीचिदुर्वी । प्रनाकमृष्वंनु-

नुदेवृहन्तंह्वितानक्षत्रंपप्रथच्चभूमं १ उतस्वयातन्वा३संवदेतत्कदान्वं१न्तर्वरुणेभुवानि । किंमेंहव्यमहृणानोजुषेतकदामृळीकंसुमनाअभिख्यम् २ पृच्छेतदेनोवरुणदिदृक्षूपोएमिचिकितुषोविपृच्छम् । समानमिन्मेकवयश्चिदाहुरयंहतुभ्यंवरुणोहृणीते ३ किमागआसवरुणज्येष्ठंयत्स्तोतारंजिघांससिसखायम् । प्रतन्मेवोचोदूळभस्वधावोऽवत्वानेनानमसातुरइयाम् ४ अवद्रुग्धानिपित्र्यासृजानोऽवयावयंचकृमातनूभिः । अवराजन्पशुतृपंनतायुंसृजावत्संनदाम्नोवसिष्ठम् ५ नसस्वोदक्षोवरुणध्रुतिःसासुरामन्युर्विभीदकोअचित्तिः । अस्तिज्यायान्कनीयसउपारेस्वप्नश्चनेदनृतस्यप्रयोता ६ अरंदासोनमीळ्हुषेकराण्यहंदेवायभूर्णयेऽनागाः । अचेतयदचितोदेवोअर्योगृत्संरायेकवितरोजुनाति ७ अयंसुतुभ्यंवरुणस्वधा-

वोहृदिस्तोमउपंश्रितश्चिदस्तु । शंनःक्षेमेशमुयोगेनोअस्तुयूयंपातस्वस्तिभिः सदानः ८ ॥ ८ ॥

रदत्सप्त वासिष्ठो वरुणास्त्रिष्टुप् ।

८७ रदत्पथोवरुणःसूर्यायप्राणांसिसमुद्रियानदीनाम् । सर्गोनसृष्टोअर्वतीऋतायंचकारमहीरवनीरहंभ्यः १ आत्मातेवातोरजआनंवीनोत्पशुर्नभूर्णिर्यवसे ससवान् । अन्तर्महीबृहतीरोदसीमेविश्वातेधामवरुणप्रियाणि २ परिस्पशो वरुणस्यस्मदिष्टाउभेपश्यन्तिरोदसीसुमेके । ऋतावानःकवयोयज्ञधीराःप्रचेतसो यइषयन्तमन्म ३ उवाचमेवरुणोमेधिरायत्रिःसप्तनामाघ्न्याबिभर्ति । विद्वान्पदस्यगुह्यानवोचद्युगायविप्रउपरायशिक्षन् ४ तिस्रोद्यावोनिहिताअन्तरस्मिन्तिस्रोभूमीरुपराःषड्विधानाः । गृत्सोराजावरुणश्चक्रएतंदिविप्रेङ्खंहिरण्ययंशुभेकम्

५ अवासिन्धुंवरुणोद्यौरिवस्थाद्द्रप्सोनश्वेतोमृगस्तुविंष्मान् । गम्भीरशंसोरजसोविमानःसुपारक्षत्रःसतोअस्यराजा ६ योमृळयातिचक्रुषेचिदागोवयंस्यामवरुणेअनागाः । अनुंव्रतान्यदितेर्ऋधन्तोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ १ ॥

म शुन्ध्युवं सप्त वासिष्ठो वरुणस्त्रिष्टुप् ।

८८ प्रशुन्ध्युवंवरुणायप्रेष्ठांमतिंवसिष्ठमीळ्हुषेभरस्व । यईमर्वाञ्चंकरतेयजत्रंसहस्रामघंवृषणंबृहन्तम् १ अधान्वंस्यसंदृशंजगन्वानग्नेरनीकंवरुणस्यमंसि । स्व१र्यदश्मन्नधिपाउअन्धोऽभिमावपुर्दृशयेनिनीयात् २ आयद्रुहाववरुणश्चनावंप्रयत्समुद्रमीरयावमध्यम् । अधियदपांस्नुभिश्चरावप्रप्रेङ्खईङ्खयावहैशुभेकम् ३ वसिष्ठंहवरुणोनाव्याधादृषिंचकारस्वपामहोभिः । स्तोतारंविप्रःसुदिनत्वेअह्नांयान्नुद्यावस्ततनन्यादुषासः ४ क्व१त्यानिनौसख्याबभूवुःसचावहेयदवृकंपुरा

चिंत् । वृहन्तंमानंवरुणस्वधावःसहस्रंद्वारंजगमागृहंते ५ यआपिर्नित्योवरुण प्रियःसन्त्वामागांसिकृणवत्सखांते । मातएनस्वन्तोयक्षिन्भुजेमयन्धिष्मांविप्रः स्तुवतेवरूथम् ६ ध्रुवासुत्वासुक्षितिषुक्षियन्तोव्य१स्मत्पाशंवरुणोमुमोचत् । अवोवन्वानाअदितेरुपस्थाद्यूयंपातस्वस्तिभिःसदांनः ७ ॥ १० ॥

मो पु पञ्च वसिष्ठो वरुणो गायत्री । अन्त्या जगती ।

८९ मोपुवरुणमृन्मयंगृहंराजन्नहंगमम् । मृळासुक्षत्रमृळय १ यदेमिंप्रस्फुरन्निवदृतिर्नध्मातोअद्रिवः । मृळासुक्षत्रमृळय २ क्रत्वःसमहदीनतांप्रतीपं जगमाशुचे । मृळासुक्षत्रमृळय ३ अपांमध्येतस्थिवांसंतृष्णाविदज्जरितारम् । मृळासुक्षत्रमृळय ४ यत्किंचेदंवरुणदैव्येजनेऽभिद्रोहंमनुष्या३श्चरामसि । अ-

चित्तीयत्तवधर्मायुयोपिममानस्तस्मादेनसोदेवरीरिषः ५ ॥ ११ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ ५ ॥

प्र वीरया सप्त वसिष्ठो वायुस्त्रिष्टुप् । अन्त्यानां तिसृणामिन्द्रवायू ।

१० प्रवीरयाशुचयोदद्रिरेवामध्वर्युभिर्मधुमन्तःसुतासः । वहवायोनियुतोयाह्यच्छापिबासुतस्यान्धसोमदाय १ ईशानायप्रहुतिंयस्तआनट्शुचिंसोमंशुचिपास्तुभ्यंवायो। कृणोषितंमर्त्येषुप्रशस्तंजातोजातोजायतेवाज्यस्य २ रायेनुयंजज्ञतूरोदसीमेरायेदेवीधिषणाधातिदेवम् । अधवायुंनियुतःसश्चतस्वाउतश्वेतंवसुधितिंनिरेके ३ उच्छन्नुषसःसुदिनाअरिप्राउरुज्योतिर्विविदुर्दीध्यानाः । गव्यंचिदूर्वमुशिजोविवव्रुस्तेषामनुप्रदिवःसस्रुरापः ४ तेसत्येनमनसादीध्यानाःस्वेनयुक्तासःक्रतुनावहन्ति । इन्द्रवायूवीरवाहंरथंवामीशानयोरभिपृक्षःसचन्ते ५

ईशानासोयेदधंतेस्वर्णोगोभिरश्वेभिर्वसुभिर्हिरण्यैः।इन्द्रवायूसूरयोविश्वमायुरर्वद्भिर्वीरैःपृतनासुसह्युः ६ अर्वन्तोनश्रवसोभिक्षमाणाइन्द्रवायूसुष्टुतिभिर्वसिष्ठाः। वाजयन्तःस्ववसेहुवेमयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ १२ ॥

कुविदङ्ग सप्त वसिष्ठ इन्द्रवायू त्रिष्टुप् । प्रथमातृतीययोर्वायुः ।

११ कुविदङ्गनमसायेवृधासःपुरादेवाअनवद्यासआसन्। तेवायवेमनवेबाधितायावासयन्नुषसंसूर्येण १ उशन्तादूतानदभायगोपामासश्चपाथःशरदश्चपूर्वीः।इन्द्रवायूसुष्टुतिर्वामियानामाडीकमीट्टेसुवितंचनव्यम् २ पीवोअन्नाँरयिवृधःसुमेधाःश्वेतःसिषक्तिनियुतामभिश्रीः। तेवायवेसमनसोवितस्थुर्विश्वेन्नरःस्वपत्यानिचक्रुः ३ यावत्तरस्तन्वोयावदोजोयावन्नरश्चक्षसादीध्यानाः। शुचिंसोमंशुचिपापातमस्मेइन्द्रवायूसदतंबर्हिरेदम् ४ नियुवानानियुतःस्पार्हवीराइन्द्र-

वायूसरथंयातमर्वाक् । इदंहिवांप्रभृतंमध्वोअग्रमधंप्रीणानाविमुमुक्तमस्मे ५
यावांशतंनियुतोयाःसहस्रमिन्द्रवायूविश्ववाराःसचन्ते । आभिर्यातंसुविदत्राभि-
र्वाक्पातंनराप्रतिभृतस्यमध्वः ६ अवन्तानश्रवसोभिक्षमाणाइन्द्रवायूसुष्टुति-
भिर्वसिष्ठाः । वाजयन्तःस्ववसेहुवेमयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ १३ ॥

आ वायो पञ्च वसिष्ठो वायुस्त्रिष्टुप् । उपाद्याया इन्द्रवायू ।

१२ आवायोभूषशुचिपाउपनःसहस्रंतेनियुतोविश्ववार । उपोतेअन्धोमद्य-
मयामियस्यदेवदधिषेपूर्वपेयम् १ प्रसोताजीरोअध्वरेष्वस्थात्सोममिन्द्रायवा-
यवेपिबध्यै । प्रयद्वांमध्वोअग्रियंभरन्त्यध्वर्यवोदेवयन्तःशचीभिः २ प्रयाभिर्या-
सिदाश्वांसमच्छानियुद्भिर्वायविष्टयेदुरोणे । निनोरयिंसुभोजसंयुवस्वनिवीरंग-
व्यमश्व्यंचराधः ३ येवायवइन्द्रमादनासआदेवासोनितोशनासोअर्यः ।

घ्नन्तोवृत्राणिसूरिभिःस्यामसासह्वांसोयुधानृभिरमित्रान् ४ आनोनियुद्भिःश-
तिनीभिरध्वरंसहस्रिणीभिरुपयाहियज्ञम् । वायोअस्मिन्त्सवनेमादयस्वयूयं
पातस्वस्तिभिःसदानः ५ ॥ १४ ॥

शुचिं न्वष्टौ वसिष्ठ इन्द्राग्नी त्रिष्टुप् ।

१३ शुचिंनुस्तोमंनवजातमद्येन्द्राग्नीवृत्रहणाजुषेथाम् । उभाहिवांसुहवा
जोहवीमिताावाजंसद्यउशतेधेष्ठा १ तावानुसींशवसानाहिभूतंसाकंवृधाशव-
साशूशुवांसा । क्षयन्तौरायोयवसस्यभूरेःपृङ्क्तंवाजस्यस्थविरस्यघृष्वेः २ उपो
हयद्विदथंवाजिनोगुर्धीभिर्विप्राःप्रमतिमिच्छमानाः । अर्वन्तोनकाष्ठांनक्षमाणा
इन्द्राग्नीजोहुवतोनरस्ते ३ गीर्भिर्विप्रःप्रमतिमिच्छमानईट्टेरयिंयशसंपूर्वभाजम् ।
इन्द्राग्नीवृत्रहणासुवज्राप्रनोनव्येभिस्तिरतंदेष्णैः ४ संयन्महीमिथतीस्पर्धमाने

तनूरुचाशूरंसातायतैते ॥ अदेवयुंविदथेदेवयुभिःसत्राहतंसोमसुताजनेन ५ ॥ १५ ॥ इमामुपुसोमंसुतिमुपनएन्द्राग्नीसौमनसाययातम् । नूचिद्धिपरिमम्नाथेअस्मानावांशश्वद्भिर्ववृतीयवाजैः ६ सोअग्नएनानमंसासमिद्धोऽच्छामित्रं वरुणमिन्द्रंवोचेः । यत्सीमागश्चकृमातत्सुमृळतदर्यमादितिःशिश्रथन्तु ७ एता अग्नआशुपाणासइष्टीर्युवोःसचाभ्यश्यामवाजान् । मेन्द्रोनोविष्णुर्मरुतःपरिख्यन्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ८ ॥ १६ ॥

इयं वां द्वादश वासिष्ठ इन्द्राग्नी गायत्री। अन्त्यानुष्टुप्।

१४ इयंवामस्यमन्मनइन्द्राग्नीपूर्व्यस्तुतिः । अभ्राद्वृष्टिरिवाजनि १ शृणुतं जरितुर्हवमिन्द्राग्नीवनतंगिरः । ईशानापिप्यतंधियः २ मापापत्वायनोनरेन्द्रा-

ग्नीमाभिशंस्तये । मानोरीरधतंनिदे ३ इन्द्रेंअग्नानमोबृहत्सुवृक्तिमेरयामहे । धियाधेनांअवस्यवंः ४ ताहिशश्वंन्तईळंतइत्थाविप्रांसऊतये । सबाधोवाजंसातये ५ तावांगीर्भिर्विपन्यवःप्रयंस्वन्तोहवामहे । मेधसांतासनिष्यवंः ६ ॥१७॥

इन्द्राग्नीअवसागंतमस्मभ्यंचर्षणीसहा । मानोदुःशंसईशत ७ माकस्यंनोअररुषोधूर्तिःप्रणङ्मर्त्यस्य । इन्द्राग्नीशर्मयच्छतम् ८ गोमद्धिरंण्यवद्वसुयद्वामश्वांवदीमहे । इन्द्राग्नीतद्वनेमहि ९ यत्सोमआसुतेनरंइन्द्राग्नीअजोहवुः । सप्तीवन्तासपर्यवंः । १० उक्थेभिर्वृत्रहन्तमायामन्दानाचिदागिरा । आङ्गूषैराविवासतः ११ ताविद्दुःशंसंमर्त्यंदुर्विद्वांसंरक्षस्विनंम् । आभोगंहन्मंनाहतमुदधिंहन्मंनाहतम् १२ ॥ १८ ॥

प्रक्षोदसा षड्वसिष्ठः सरस्वती त्रिष्टुप् । तृतीयायाः सरस्वान् ।

१५ प्रक्षोदसाधायसासस्रएषासरस्वतीधरुणमायसीपूः । प्रबाबधानारथ्येव यातिविश्वाअपोमहिनासिन्धुरन्याः १ एकाचेतत्सरस्वतीनदीनांशुचिर्यतीगिरिभ्यआसमुद्रात् । रायश्चेतन्तीभुवनस्यभूरेर्घृतंपयोदुदुहेनाहुषाय २ सवावृधेनर्योयोषणासुवृषाशिशुर्वृषभोयज्ञियासु । सवाजिनंमघवद्भ्योदधातिविसातयेतन्वंमामृजीत ३ उतस्यानःसरस्वतीजुषाणोपश्रवत्सुभगायज्ञेअस्मिन् । मितज्ञुभिर्नमस्यैरियानारायायुजाचिदुत्तरासखिभ्यः ४ इमाजुह्वानायुष्मदानमोभिःप्रतिस्तोमंसरस्वतिजुषस्व । तवशर्मन्प्रियतमेदधानाउपस्थेयामशरणंनवृक्षम् ५ अयमुतेसरस्वतिवसिष्ठोद्वारावृतस्यसुभगेव्यावः । वर्धशुभ्रेस्तुवतेरासिवाजान्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ ११ ॥

बृहदु षड्वसिष्ठो गायत्री । आद्यानां तिसृणां सरस्वती । शिष्टानां सरस्वान् ।
आद्या बृहती । द्वितीया सतोबृहती । तृतीया प्रस्तारपङ्क्तिः ।

१६ बृहदुगायिषेवचोऽसुर्यानदीनाम् । सरस्वतीमिन्महयासुवृक्तिभिःस्तोमैर्वसिष्ठरोदसी १ उभेयत्तेमहिनाशुभ्रेअन्धसीअधिक्षियन्तिपूरवः । सानोबोध्यवित्रीमरुत्सखाचोदराधोमघोनाम् २ भद्रमिद्भद्राकृणवत्सरस्वत्यकवारीचेततिवाजिनीवती । गृणानाजमदग्निवत्स्तुवानाचवसिष्ठवत् ३ जनीयन्तोन्वग्रवःपुत्रीयन्तःसुदानवः । सरस्वन्तंहवामहे ४ येतेसरस्वऊर्मयोमधुमन्तोघृतश्चुतः । तेभिर्नोऽविताभव ५ पीपिवांसंसरस्वतःस्तनंयोविश्वदर्शतः । भक्षीमहिप्रजामिषम् ६ ॥ २० ॥

षळ् दश वसिष्ठो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् । आद्याया इन्द्रः । तृतीयानवम्यो-

रिन्द्राब्रह्मणस्पती । अन्त्याया इन्द्राबृहस्पती ।

१७ यज्ञेदिवोनृषदनेपृथिव्यानरोयत्रदेवयवोमदन्ति । इन्द्राययत्रसवनानि सुन्वेगमन्मदायप्रथमंवयश्च १ आदैव्यावृणीमहेऽवांसिबृहस्पतिर्नोमहआसखायः । यथाभवेममीळ्हुषेअनागायोनोदातापरावतःपितेव २ तमुज्येष्ठंनमसाहविर्भिःसुशेवंब्रह्मणस्पतिंगृणीषे । इन्द्रंश्लोकोमहिदैव्यःसिषक्तुयोब्रह्मणोदेवकृतस्यराजा ३ सआनोयोनिंसदतुप्रेष्ठोबृहस्पतिर्विश्ववारोयोअस्ति । कामोरायःसुवीर्यस्यतंदात्पर्षन्नोअतिसश्चतोअरिष्टान् ४ तमानोअर्कममृतायजुष्टमिमेधासुरमृतासःपुराजाः । शुचिक्रन्दंयजतंपस्त्यानांबृहस्पतिमनर्वाणंहुवेम ५ ॥ २१ ॥ तंशग्मासोअरुषासोअश्वाबृहस्पतिंसहवाहोवहन्ति । सहश्चिद्यस्यनीलवत्सध-

स्थंनभोनरूपमंरुपंवसाना: ६ साहिशुचिं:शतपंत्र:सशुन्ध्युर्हिरण्यवाशीरिषिरः स्वर्षाः । बृहस्पतिःसःस्वावेशऋष्वःपुरूसखिंभ्यआसुतिंकरिष्ठः ७ देवीदेवस्य रोदसीजनित्रीबृहस्पतिंवावृधतुर्महित्वा । दक्षाय्यायदक्षतासखायःकरद्ब्रह्मणे सुतरासुगाधा ८ इयंवांब्रह्मणस्पतेसुवृक्तिर्ब्रह्मेन्द्रायवज्रिणेअकारि । अविष्टं धियोजिगृतंपुरंधीर्जजस्तमर्योवनुषामरातीः ९ बृहस्पतेयुवमिन्द्रश्चवस्वोदिव्यस्येशाथेउतपार्थिवस्य । धत्तंरयिंस्तुवतेकीरयेचिद्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १० ॥ २२ ॥

अध्वर्यवः सप्त वासिष्ठ इन्द्रस्त्रिष्टुप् । अन्त्याया इन्द्राबृहस्पती ।

१८ अध्वर्यवोऽरुणंदुग्धमंशुंजुहोतनवृषभायक्षितीनाम् । गौराद्वेदीयाँअवपानमिन्द्रोविश्वाहेद्यातिसुतसोममिच्छन् १ यद्दधिषेप्रदिविचार्वन्नंदिवेदिवेपी-

तिमिदंस्यवक्षि । उतहृदोतमनंसाजुषाणउशन्निन्द्रप्रस्थितान्पाहिसोमान् २
जज्ञानःसोमंसहसेपपाथप्रतेमातामहिमानंमुवाच । एन्द्रपप्राथोर्वँ१न्तरिक्षंयुधा
देवेभ्योवरिवश्चकर्थ ३ यद्योधयांमहतोमन्यमानान्साक्षामतान्बाहुभिःशाशं-
दानान् । यद्वानृभिर्वृतइन्द्राभियुध्यास्तंत्वयाजिंसौश्रवसंजयेम ४ प्रेन्द्रस्यवो-
चंप्रथमाकृतानिप्रनूतनामघवायाचकारं । यदेददेवीरसंहिष्टमायाअथाभव
त्केवलःसोमोअस्य ५ तवेदंविश्वमभितःपशव्यं१यत्पश्यसिचक्षसासूर्यस्य ।
गवामसिगोपतिरेकइन्द्रभक्षीमहितेप्रयतस्यवस्वः ६ बृहस्पतेयुवमिन्द्रश्चव-
स्वोदिव्यस्येशाथेउतपार्थिवस्य । धत्तंरयिंस्तुवतेकीरयेचिद्यूयंपातस्वस्तिभिः
सदानः ७ ॥ २३ ॥

परः सप्त वसिष्ठो विष्णुस्त्रिष्टुप् । उपान्त्यानां तिसृणामिन्द्राविष्णू ।

११ परोमात्रयातन्वावृधानुनतेमहित्वमन्वंश्नुवन्ति । उभेतेविद्मरजंसीपृथिव्याविष्णोदेवत्वंपरमस्यवित्से १ नतेविष्णोजायमानोनजातोदेवमहिम्नःपरमन्तंमाप । उदस्तभ्नानाकमृष्वंबृहन्तंदाधर्थप्राचींककुभंपृथिव्याः २ इरावतीधेनुमतीहिभूतंसूयवसिनीमनुषेदशस्या । व्यस्तभ्नारोदसीविष्णवेतेदाधर्थपृथिवीमभितोमयूखैः ३ उरुंयज्ञायचक्रथुरुलोकंजनयन्तासूर्यमुषासमग्निम् । दासस्यचिद्वृषशिप्रस्यमायाजघ्नथुर्नरापृतनाज्येषु ४ इन्द्राविष्णूदृंहिताःशम्बरस्यनवपुरोनवतिंचश्नथिष्टम् । शतंवर्चिनःसहस्रंचसाकंहथोअप्रत्यसुरस्यवीरान् ५ इयंमनीषाबृहतीबृहन्तोरुक्रमातवसावर्धयन्ती । ररेवांस्तोमंविदथेषुविष्णोपिन्व-

तमिषोवृजनेष्विन्द्र ६ वषट्तेविष्णवासआकृणोमितन्मेजुषस्वशिपिविष्टहव्यम् । वर्धन्तुत्वासुष्टुतयोगिरोमेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ २४ ॥

नूमर्तः सप्त वासिष्ठो विष्णुस्त्रिष्टुप् ।

१०० नूमर्तोदयतेसनिष्यन्योविष्णवउरुगायायदाशत् । प्रयःसत्राचामनसायजातएतावन्तंनर्यमाविवासात् १ त्वंविष्णोसुमतिंविश्वजन्यामप्रयुतामेवयावोमतिंदाः । पर्चोयथानःसुवितस्यभूरेरश्वावतःपुरुश्चन्द्रस्यरायः २ त्रिर्देवःपृथिवीमेषएतांविचक्रमेशतर्चसंमहित्वा । प्रविष्णुरस्तुतवसस्तवीयान्त्वेषंह्यस्यस्थविरस्यनाम ३ विचक्रमेपृथिवीमेषएतांक्षेत्रायविष्णुर्मनुषेदशस्यन् । ध्रुवासोअस्यकीरयोजनासउरुक्षितिंसुजनिमाचकार ४ प्रतत्तेअद्यशिपिविष्टनामार्यःशंसामिवयुनानिविद्वान् । तंत्वागृणामितवसमतव्यान्क्षयन्तमस्यरजसःपराके

५ किमित्तेविष्णोपरिचक्ष्यंभूत्प्रयद्ववक्षेशिपिविष्टोअस्मि । मावर्पोअस्मदर्पगूह एतयदन्यरूपःसमिथेवभूथ ६ वषंट्तेविष्णवासआकृणोमितन्मेजुषस्वशिपिविष्ट हव्यम् । वर्धन्तुत्वासुष्टुतयोगिरोमेयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ७ ॥ २५ ॥

इति शाकलकसंहितायां पञ्चमाष्टके षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

तिस्रःपद्पार्जन्यंतुपर्जन्यायतृचंगायत्रंद्वितीयापादनिचृदेतेकुमारआग्नेयोपश्यद्वासिष्ठएववावृष्टिकामःसंवत्सरंदशपर्जन्यस्तुतिःसंहृष्टान्मण्डूकांस्तुष्टावाद्यानुष्टुबिन्द्रासोमापञ्चाधिकैन्द्रासोमंराक्षोघ्नंशापाभिशापभायंपद्रसप्तम्याद्याजगत्यएकाविंशीत्रयोविंश्यौचाष्टादशीमारुतीचदशमीचतुर्दश्यात्राग्नेय्यौदैव्येकादशान्त्यानुष्टुम्नवमीद्वादशीत्रयोदशीसौम्यःसप्तदशीग्राव्ण्यष्टमीषोळश्यावैन्द्र्यौमवर्तयेतिचतस्रऐन्द्योमानोरक्षइत्युपेरात्मनआशीरुत्तरोर्धर्चःपृथिव्यन्तरिक्षंद्यौरितिदैवतःपरंगायत्रंमाग्वत्समेकापिश्वानुक्तगोत्रःमाप्स्वत्स्यात्काण्वोष्टमंमण्डलंमाचिच्चतुस्त्रिंशन्मेधातिथिमेध्यातिथीऐन्द्रंवार्हतंद्विमगाथादिद्विषुवन्तमाद्यंद्वृचंप्रगाथोपश्यत्सघोरःसन्भ्रातुःकण्वस्यपुत्रतामगात्प्लायोगिश्चासङ्गोयस्त्रीभूत्वापुमानभूत्समेध्यातिथयेदानंदत्वास्तुहिस्तुहीतिचतसृभिरात्मानंतुष्टावपत्नीचास्याङ्गिरसीशश्वतीपुंस्त्वमुपल-

भ्यैनंप्रीतान्त्ययातुष्टावेदंवसोद्विचत्वारिंशन्मेधातिथिराङ्गिरसश्चप्रियमेधःस्वादवोनुष्टुवन्त्याभ्यांमेधा-
तिथिर्विभिन्दोर्दानंतुष्टावापिबचतुर्विंशतिर्मेध्यातिथिःप्रागाथंत्वनुष्टुब्गायत्र्यौबृहतीचान्त्याःकौरयाण-
स्यपाकस्थाम्नोदानस्तुतिर्यदिन्द्रसैकादेवातिथिस्तृचोन्त्यःपुरउष्णिगन्तःकुरुङ्गस्यदानस्तुतिस्तत्पूर्वा-
श्चतस्रःपौष्ण्यो वा ।

तिस्रः षड्वसिष्ठः कुमारो वाग्नेयः पर्जन्यस्त्रिष्टुप् ।

१०१ ॐम् तिस्रोवाचःप्रवदज्योतिरग्रायाएतद्दुह्रेमधुदोघमूधः । सवत्संकृ-
ण्वन्गर्भमोषधीनांसद्योजातोवृषभोरोरवीति १ योवर्धनओषधीनांयोअपांयोवि-
श्वस्यजगतोदेवईशे । सत्रिधातुशरणंशर्मयंसत्त्रिवर्तुज्योतिःस्वभिष्ट्य१स्मे २
स्तरीरुत्वद्भवतिसूतउत्वद्यथावशंतन्वंचक्रएषः । पितुःपयःप्रतिगृभ्णातिमातातेन
पितावर्धतेतेनपुत्रः ३ यस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुस्तिस्रोद्यावस्त्रेधासस्रुरापः ।
त्रयःकोशासउपसेचनासोमध्वःश्चोतन्त्यभितोविरप्शम् ४ इदंवचःपर्जन्यायस्व-

राजेहृदोअस्त्वन्तरंतज्जुजोषत् । मयोभुवोवृष्टयःसन्त्वस्मेसुपिप्पलाओषधीर्दे-
वगोपाः ५ सरेतोधावृषभःशश्वतीनांतस्मिन्नात्माजगतस्तस्थुषश्च । तन्मऋतं
पातुशतशारदाययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ १ ॥

पर्जन्याय तृचं वासिष्ठः कुमारो वाग्नेयः पर्जन्यो गायत्री । द्वितीया पादनिचृत् ।

१०२ पर्जन्यायप्रगायतदिवस्पुत्रायमीळ्हुषे । सनोयवसमिच्छतु १ योगर्भ-
मोषधीनांगवांकृणोत्यर्वताम् । पर्जन्यःपुरुषीणाम् २ तस्माइदास्येहविर्जुहो-
तामधुमत्तमम् । इळांनःसंयतंकरत् ३ ॥ २ ॥

संवत्सरं दश वासिष्ठो मण्डूकास्त्रिष्टुप् । आद्यानुष्टुप् ।

१०३ संवत्सरंशशयानाब्राह्मणाव्रतचारिणः । वाचंपर्जन्यजिन्वितांप्रमण्डू-
काअवादिषुः १ दिव्याआपोअभियदेनमायन्दृतिंनशुष्कंसरसीशयानम् ।

गवामहनमायुर्वत्सिनीनांमण्डूकानांवग्नुरत्रासमेति २ यदीमेनाँउशतोअभ्यव-
र्षीत्तृष्यावतःप्रावृष्यागतायाम्।अक्खलीकृत्यापितरंनपुत्रोअन्योअन्यमुपवदन्त-
मेति ३ अन्योअन्यमनुगृभ्णात्येनोरपांप्रसर्गेयदमन्दिषाताम् । मण्डूकोयदभि-
वृष्टःकनिष्कन्पृश्निःसंपृङ्क्तेहरितेनवाचम् ४ यदेषामन्योअन्यस्यवाचंशाक्तस्येव
वदतिशिक्षमाणः । सर्वंतदेषांसमृधेवपर्वयत्सुवाचोवदथनाध्यप्सु ५ ॥ २ ॥
गोमायुरेकोअजमायुरेकःपृश्निरेकोहरितएकएषाम् । समानंनामबिभ्रतोविरू-
पाःपुरुत्रावाचंपिपिशुर्वदन्तः ६ ब्राह्मणासोअतिरात्रेनसोमेसरोनपूर्णमभितोव-
दन्तः । संवत्सरस्यतदहःपरिष्ठयन्मण्डूकाःप्रावृषीणंबभूव ७ ब्राह्मणासःसोमिनो
वाचमक्रतब्रह्मकृण्वन्तःपरिवत्सरीणम् । अध्वर्यवोघर्मिणःसिष्विदानाआविर्भ-
वन्तिगुह्यानकेचित् ८ देवहितिंजुगुपुर्द्वादशस्यऋतुंनरोनप्रमिनन्त्येते । संवत्सरे

प्रावृष्यागंतायंतप्ताघर्मा अश्नुवतेविसर्गम् १ गोमायुरदादजमायुरदात्पृश्निरदाद्ध-
रितोनोवसूनि । गवांमण्डूकाददतःशतानिसहस्रसावेप्रतिरन्तआयुः १० ॥ ४ ॥

इन्द्रासोमा पञ्चविंशतिर्वसिष्ठः। आद्यानांसप्तानांपञ्चदशीपञ्चविंश्योश्चेन्द्रासोमौ रक्षोहणौ। नवमीद्वादशीत्रयोदशीनां सोमः। दशमीचतुर्दश्योरग्निः। एकादश्या देवाः। सप्तदश्या ग्रावाणः। अष्टादश्या मरुतः। त्रयोविंश्याः प्रथमार्धस्य वसिष्ठः। द्वितीयार्धस्य पृथिव्यन्तरिक्षे। आद्याः षडष्टादश्येकाविंशीत्रयोविंश्यश्चजगत्यः। सप्तमी त्रिष्टुब्जगती वा। अन्त्यानुष्टुप्। शिष्टास्त्रिष्टुभः।

१०४ इन्द्रासोमातपतंरक्षउब्जतंन्यर्पयतंवृषणातमोवृधः। पराशृणीतमचितोन्योषतंहतंनुदेथांनिशिशीतमत्रिणः १ इन्द्रासोमासमघशंसमभ्यघंतपुर्ययस्तुचरुरग्निवाँइव। ब्रह्मद्विषेक्रव्यादेघोरचक्षसेद्वेषोधत्तमनवायंकिमीदिने २ इन्द्रासोमादुष्कृतोवव्रेअन्तरनारम्भणेतमसिप्रविध्यतम्। यथानातःपुनरेकश्चनोदयत्तद्वामस्तुसहसेमन्युमच्छवः ३ इन्द्रासोमावर्तयतंदिवोवधंसंपृथिव्याअघ-

द्वे: १७ वितिष्ठध्वंमरुतोविक्ष्वि१च्छतंगृभायतरक्षसःसंपिनष्टन । वयोयेभूत्वी
पतयन्तिनक्तभिर्येवारिपोदधिरेदेवेअध्वरे १८ प्रवर्तयदिवोअश्मानमिन्द्रसोम-
शितंमघवन्त्संशिशाधि । प्राक्तादपाक्तादधरादुदक्तादभिजहिरक्षसःपर्वतेन १९
एतउत्येपतयन्तिश्वयातवइन्द्रंदिप्सन्तिदिप्सवोऽदाभ्यम् । शिशीतेशक्रःपिशु-
नेभ्योवधंनूनंसृजदशनिंयातुमद्भ्यः २० ॥ ८ ॥ इन्द्रोयातूनामभवत्पराशरो
हविर्मथीनामभ्या३विवासताम् । अभीदुशक्रःपरशुर्यथावनंपात्रेवभिन्दन्त्सत
एतिरक्षसः २१ उलूकयातुंशुशुलूकयातुंजहिश्वयातुमुतकोकयातुम् । सुपर्ण-
यातुमुतगृध्रयातुंदृषदेवप्रमृणरक्षइन्द्र २२ मानोरक्षोअभिनड्यातुमावतामपो-
च्छतुमिथुनायाकिमीदिना । पृथिवीनःपार्थिवात्पात्वंहसोऽन्तरिक्षंदिव्यात्पात्व-
स्मान् २३ इन्द्रजहिपुमांसंयातुधानमुतस्त्रियंमायया शाशदानाम् । विग्रीवासो

स्तुतन्वा३तनांचतिस्रःपृथिवीरधोअस्तुविश्वाः। प्रतिशुष्यतुयशोअस्यदेवायोनो
दिवादिप्सतियश्चनक्तम् ११ सुविज्ञानंचिकितुषेजनायसच्चासच्चवचसीपस्पृ-
धाते। तयोर्यत्सत्यंयतरदृजीयस्तदित्सोमोऽवतिहन्त्यासत् १२ नवाउसोमो
वृजिनंहिनोतिनक्षत्रियंमिथुयाधारयन्तम् । हन्तिरक्षोहन्त्यासद्वदन्तमुभावि-
न्द्रस्यप्रसितौशयाते १३ यदिवाहमनृतदेवआसमोघंवादेवाँअप्यूहेअग्ने । किम-
स्मभ्यंजातवेदोहृणीषेद्रोघवाचस्तेनिरृथंसचन्ताम् १४ अद्यामुरीययदियातु-
धानोअस्मियदिवायुस्ततपपूरुषस्य । अधासवीरैर्दशभिर्वियूयायोमामोघंयातु-
धानेत्याह १५ ॥ ७ ॥ योमायातुंयातुधानेत्याहयोवारक्षाःशुचिरस्मीत्याह ।
इन्द्रस्तंहन्तुमहतावधेनविश्वस्यजन्तोरधमस्पदीष्ट १६ प्रयाजिगातिखर्गलेव
नक्तमपद्रुहातन्वं१गूहमाना । वव्राँअनन्ताँअवसापदीष्टग्रावाणोघ्नन्तुरक्षसउप-

ह्दैः १७ वितिष्ठध्वंमरुतोविक्ष्वि१च्छतंगृभायतंरक्षसःसंपिनष्टन । वयोयेभूत्वी पतयन्तिनक्तभिर्येवारिपोदधिरेदेवेअध्वरे १८ प्रवर्तयदिवोअश्मानमिन्द्रसोमशितंमघवन्त्संशिशाधि । प्राक्तादपाक्तादधरादुदक्तादभिजहिरक्षसःपर्वतेन १९ एतउत्येपतयन्तिश्वयातवइन्द्रंदिप्सन्तिदिप्सवोऽदाभ्यम् । शिशीतेशक्रःपिशुनेभ्योवधंनूनंसृजदशनिंयातुमद्भ्यः २० ॥ ८ ॥ इन्द्रोयातूनामभवत्पराशरोहविर्मथीनामभ्या३विवासताम् । अभीदुशक्रःपरशुर्यथावनंपात्रेवभिन्दन्त्सतएतिरक्षसः २१ उलूकयातुंशुशुलूकयातुंजहिश्वयातुमुतकोकयातुम् । सुपर्णयातुमुतगृध्रयातुंदृषदेवप्रमृणरक्षइन्द्र २२ मानोरक्षोअभिनड्यातुमावतामपोच्छतुमिथुनायाकिमीदिना । पृथिवीनःपार्थिवात्पात्वंहसोऽन्तरिक्षंदिव्यात्पात्वस्मान् २३ इन्द्रजहिपुमांसंयातुधानमुतस्त्रियंमायया शाशदानाम् । विग्रीवासो

मूरदेवानृदन्तुमातेहंशन्त्सूर्यमुच्चरन्तम् २४प्रतिचक्ष्वविचक्ष्वेन्द्रंश्चसोमजागृतम्। रक्षोभ्योवधमस्यतमशनिंयातुमद्भ्यः २५ ॥ १ ॥ इति शाकलकसंहितायां सप्तमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

॥ इति सप्तमं मण्डलं समाप्तम् ॥ ७ ॥

मा चित्‌त्रिंशन्मेधातिथिमेध्यातिथी काण्वाविन्द्रो बृहती। आद्ययोः प्रगाथो घोरः काण्वो वा। उपान्त्यानां चतसृणामासङ्गः प्लायोगिः। अन्त्यायाः शश्वत्याङ्गिरस्यासङ्गस्य पत्नी। उपान्त्यानां चतसृणामासङ्गस्य दानस्तुतिः। अन्त्याया आसङ्गः। द्वितीया चतुर्थी च सतोबृहत्यौ। अन्त्ये त्रिष्टुभौ।

१ माचिदन्यद्विशंसतसखायोमारिषण्यत। इन्द्रमित्स्तोतावृषणंसचासुतेमुहुरुक्थाचशंसत १ अवक्रक्षिणंवृषभंयथाजुरंगांनचर्षणीसहम्। विद्वेषणंसंवननोभयंकरंमंहिष्ठमुभयाविनम् २ यच्चिद्धित्वाजनाइमेनानाहवन्तऊतये।

अस्माकंब्रह्मेदमिन्द्रभूतुतेऽहाविश्वांचवर्धनम् ३ वितर्तूर्यन्तेमघवन्विपश्चितोऽर्यो विपोजनानाम् । उपक्रमस्वपुरुरूपमाभरवाजंनेदिष्ठमूतये ४ महेचनत्वामद्रिवः पराशुल्कायदेयाम् । नसहस्रायनायुतायवज्रिवोनशतायशतामघ ५ ॥ १० ॥ वस्याँइन्द्रासिमेपितुरुतभ्रातुरभुञ्जतः । माताचमेछदयथःसमावसोवसुत्वनाय राधसे ६ केयथक्वेदसिपुरुत्राचिद्धितेमनः । अलर्षियुध्मखजकृत्पुरंदरप्रगायत्रा अगासिषुः ७ प्रास्मैगायत्रमर्चतवावातुर्यः पुरंदरः । याभिःकाण्वस्योपबर्हिरासदंयासद्वज्रीभिनत्पुरः ८ येतेसन्तिदशग्विनःशतिनोयेसहस्रिणः । अश्वासोये तेवृषणोरघुद्रुवस्तेभिर्नस्तूयमागहि ९ आत्व१द्यसबर्दुघांहुवेगायत्रवेपसम् । इन्द्रंधेनुंसुदुघामन्यामिषमुरुधारामरंकृतम् १० ॥ ११ ॥ यत्तुदत्सूरएतशंवङ्कूवातस्यपर्णिना । वहत्कुत्समार्जुनेयंशतक्रतुःत्सरद्गन्धर्वमस्तृतम् ११ यक्रुते

चिदभिश्रिपःपुराजत्रुभ्यआतृदः । संधातासंधिंमघवापुरूवसुरिष्कर्ताविह्रुतंपुनः १२ माभूमनिष्ट्याइवेन्द्रत्वदरणाइव । वनानिनप्रजहितान्यद्रिवोदुरोषासोअमन्महि १३ अमन्महीदनाशवोऽनुग्रासश्चवृत्रहन् । सकृत्सुतेमहताशूरराधसानुस्तोमंमुदीमहि १४ यदिस्तोमंममश्रवदस्माकमिन्द्रमिन्दवः । तिरःपवित्रंससृवांसआशवोमदन्तुतुग्र्यावृधः १५ ॥ १२ ॥ आत्वंद्यसधस्तुतिंवावातुःसख्युरागहि । उपस्तुतिर्मघोनांप्रत्वावत्वधांतेवश्मिसुष्टुतिम् १६ सोताहिसोममद्रिभिरेमेनमप्सुधावत । गव्यावस्त्रेववासयन्तइन्नरोनिर्धुक्षन्वक्षणाभ्यः १७ अधज्मोअधवादिवोबृहतोरोचनादधि । अयावर्धस्वतन्वागिराममाजातासुक्रतोपृण १८ इन्द्रायसुमदिन्तमंसोमंसोतावरेण्यम् । शक्रएणंपीपयद्विश्वयाधियाहिन्वानंनवाजयुम् १९ मात्वासोमस्यगल्दयासदायाचन्नहंगिरा । भूर्णिंमृगं

नसर्वनेषुचुक्रुधंकईशानंनयांचिषत् २० ॥ १३ ॥ मदेनेषितंमदमुग्रमुग्रेणशवसा । विश्वेषांतरुतारंमदच्युतंमदेहिष्मादसातिनः २१ शेवारेवार्यापुरुदेवोमर्तायदाशुषे । ससुन्वतेचस्तुवतेचरासतेविश्वगूर्तोअरिष्टुतः २२ एन्द्रयाहिमत्स्वचित्रेणदेवराधसा । सरोनप्रास्युदरंसपीतिभिरासोमेभिरुरुस्फिरम् २३ आत्वासहस्रमाशतंयुक्तारथेहिरण्यये । ब्रह्मयुजोहरयइन्द्रकेशिनोवहन्तुसोमपीतये २४ आत्वारथेहिरण्ययेहरीमयूरशेप्या । शितिपृष्ठावहतांमध्वोअन्धसोविवक्षणस्यपीतये २५ ॥ १४ ॥ पिबात्वं१स्यगिर्वणःसुतस्यपूर्वपाइव । परिष्कृतस्यरसिनइयमासुतिश्चारुर्मदायपत्यते २६ यएकोअस्तिदंसनामहाँउग्रोअभिव्रतैः । गमत्सशिप्रीनसयोषदागमद्धवंनपरिवर्जति २७ त्वंपुरंचरिष्ण्वंवधैःशु-

र्णस्यसंपिणक् । त्वंभाअनुंचरोअर्धद्विनायदिन्द्रहव्योभुवः २८ ममंत्वासूरउ-
दिंतेममंमध्यंदिनेदिवः । ममंप्रपित्वेअंपिशर्वरेवंसवास्तोमासोअवृत्सत २९
स्तुहिस्तुहीदेतेघातेमंहिष्ठासोमघोनाम् । निन्दिताश्वंःप्रपथीपरमज्यामघस्यमे-
ध्यातिथे ३० ॥ १५ ॥ आयदश्वान्वनंन्वतःश्रद्धयाहंरथेरुहम् । उतवामस्यव-
सुंनश्चिकेततियोअस्तियाद्वःपशुः ३१ यऋज्रामह्यंमामहेसहत्वचाहिंरण्ययां ।
एषविश्वांन्यभ्यंस्तुसौभंगासङ्गस्यंस्वनद्रंथः ३२ अधप्लायोगिरतिदासदन्यानां-
सङ्गोअंग्नेदशभिंःसहस्रैः । अधोक्षणोदशमह्यंरुशंन्तोनळाइवसरंसोनिरंति-
ष्ठन् ३३ अन्वंस्यस्थूरंदंदृशेपुरस्तांदनस्थऊरुरंवरम्वंमाणः । शश्वंतीनार्यंभि-
चक्ष्याहसुभंद्रमर्यभोजंनंबिभर्षि ३४ ॥ १६ ॥

इदं वसो द्विचत्वारिंशन्मेधातिथिः काण्वः प्रियमेधश्चांङ्गिरस इन्द्रो गायत्री । अन्त्ययोर्मेधातिथिः । तयोरेव विभिन्दोर्दानस्तुतिर्देवता । अष्टाविंश्यनुष्टुप् ।

२ इदंवसोसुतमन्धःपिबासुपूर्णमुदरम् । अनाभयिन्नररिमाते १ नृभिर्धूतःसुतोअश्नैरव्योवारैःपरिपूतः । अश्वोननिक्तोनदीषु २ तंतेयवंयथागोभिःस्वादुमकर्म श्रीणन्तः । इन्द्रत्वास्मिन्त्संधमादे ३ इन्द्रइत्सोमपाएकइन्द्रःसुतपाविश्वायुः । अन्तर्देवान्मर्त्यांश्च ४ नयंशुक्रोनदुराशीर्नतृप्राउरुव्यचसम् । अपस्पृण्वतेसुहार्दम् ५ ॥ १७ ॥ गोभिर्यदीमन्येअस्मन्मृगंनव्रामृगयन्ते । अभित्सरन्तिधेनुभिः ६ त्रयइन्द्रस्यसोमाःसुतासःसन्तुदेवस्य । स्वेक्षयेसुतपान्नः ७ त्रयःकोशासःश्चोतन्तितिस्रश्चम्वः१सुपूर्णाः । समानेअधिभार्मन् ८ शुचिरसिपुरुनिष्ठाःक्षीरैर्मध्यतआशीर्तः । दधामन्दिष्ठःशूरस्य ९ इमेतइन्द्रसोमास्तीव्राअस्मे

सुतासः । शुक्राआशिरंयाचन्ते १० ॥ १८ ॥ ताँआशिरंपुरोळाशमिन्द्रेमंसोमंश्रीणीहि । रेवन्तंहित्वांशृणोमि ११ हृत्सुपीतासोयुध्यन्तेदुर्मदासोनसुरायाम् । ऊधर्ननग्नाजरन्ते १२ रेवाँइद्रेवतःस्तोतास्यात्त्वावतोमघोनः । प्रेदुंहरिवःसुतस्य १३ उक्थंचनशस्यमानमगोरुरिराचिकेत । नगायत्रंगीयमानम् १४ मानंइन्द्रपीयत्नवेमाशर्धतेपरादाः । शिक्षाशचीवःशचीभिः १५ ॥ ११ ॥ वयमुत्वातदिदर्थाइन्द्रत्वायन्तःसखायः । कण्वाउक्थेभिर्जरन्ते १६ नघेमन्यदापपनवज्रिन्नपसोनविष्टौ । तवेदुस्तोमंचिकेत १७ इच्छन्तिदेवाःसुन्वन्तंनस्वप्नायस्पृहयन्ति । यन्तिप्रमादमतन्द्राः १८ ओषुप्रयाहिवाजेभिर्माहृणीथाअभ्य१स्मान् । महाँइवयुवजानिः १९ मोष्व१द्यदुर्हणावान्त्सायंकरदारेअस्मत् । अश्रीरइवजामाता २० ॥ २० ॥ विद्माह्यस्यवीरस्यभूरिदावरींसुमतिम् । त्रिषुजात

स्यमनांसि २१ आतूर्पिञ्चकण्वंवन्तंनघांविद्मशवसानात् । यशस्तंरंशत-
मूतेः २२ ज्येष्ठेनसोतरिन्द्रायसोमंवीरायंशक्रायं । भरापिबन्नर्याय २३ योवेदि-
ष्ठोअव्यथिष्वश्वावन्तंजरितृभ्यंः । वाजंस्तोतृभ्योगोमंन्तम् २४ पन्यंपन्यमि-
त्सोतारआधावतमद्याय । सोमंवीरायशूराय २५ ॥ २१ ॥ पातावृत्रहासुतमा
घागमन्नारेअस्मत् । नियंमतेशतमूतिः २६ एहहरीब्रह्मयुजांशग्मावक्षतःस-
खायम् । गीर्भिःश्रुतंगिर्वणसम् २७ स्वादवःसोमाआयाहिश्रीताःसोमाआ
यांहि । शिप्रिन्नृषीवःशचीवोनायमच्छासधमादंम् २८ स्तुतंश्चयास्त्वावर्धन्ति
महेराधंसेनृम्णायं । इन्द्रंकारिणंवृधन्तंः २९ गिरंश्चयास्तेगिर्वाहउक्थाचतुभ्यं
तानिं । सत्रादंधिरेशवांसि ३० ॥ २२ ॥ एवेदेषतुविकूर्मिर्वाजांएकोवज्रंहस्तः ।
सनादमृक्तोदयते ३१ हन्तावृत्रंदक्षिणेनेन्द्रःपुरूपुरुहूतः । महान्महीभिःशचीं-

भिः ३२ यस्मिन्विश्वांश्चर्षणयंउतच्यौत्नाज्रयांसिच । अनुघेन्मन्दीमघोनः ३३
एषएतानिचकारेन्द्रोविश्वायोऽतिशृण्वे । वाजदावामघोनाम् ३४ प्रभर्तारथं
गव्यन्तमपाकाच्चिद्यमवंति । इनोवसुसहिवोह्ला ३५ ॥ २३ ॥ सनितांविप्रो
अर्वद्भिर्हन्तांवृत्रंनृभिःशूरः । सत्योऽविताविधन्तम् ३६ यजध्वैनंप्रियमेधाइन्द्रं
सत्राचामनसा । योभूत्सोमैःसत्यमद्वा ३७ गाथश्रवसंसत्पतिंश्रवस्काम पुरु-
त्मानम् । कण्वासोगातवाजिनम् ३८ यऋतेचिद्गास्पदेभ्योदात्सखानृभ्यः
शचीवान् । येअस्मिन्काममश्रियन् ३९ इत्थाधीवन्तमद्रिवःकाण्वंमेध्याति-
थिम् । मेषोभूतोऽभियन्नयः ४० शिक्षाविभिन्दोअस्मैचत्वार्ययुताददत् ।
अष्टापरःसहस्रा ४१ उतसुत्येपयोवृधामाकीरणस्यनप्त्या । जनित्वनायमा-
महे ४२ ॥ २४ ॥

पिब चतुर्विंशतिर्मेधातिथिः काण्व इन्द्रः प्रगाथा । अन्त्यानां चतसृणां पाकस्थाम्नःकौरयाणस्य दानस्तुतिः । एकविंश्यनुष्टुप् । उपान्त्ये गायत्र्यौ । अन्त्या बृहती ।

२ पिबासुतस्यरसिनोमत्स्वानइन्द्रगोमतः । आपिर्नोबोधिसधमाद्योवृधे-ऽस्माँअवन्तुतेधियः १ भूयामतेसुमतौवाजिनोवयंमानःस्तरभिमातये । अस्माञ्चित्राभिरवतादभिष्टिभिरानःसुम्नेषुयामय २ इमाउत्वापुरूवसोगिरोवर्धन्तुयाममं । पावकवर्णाःशुचयोविपश्चितोऽभिस्तोमैरनूषत ३ अयंसहस्रमृषिभिःसहस्कृतःसमुद्रइवपप्रथे । सत्यःसोअस्यमहिमागृणेशवोयज्ञेषुविप्रराज्ये ४ इन्द्रमिद्देवतातयइन्द्रंप्रयत्यध्वरे । इन्द्रंसमीकेवनिनोहवामहइन्द्रंधनस्यसातये ५ ॥ २५ ॥ इन्द्रोमह्नारोदसीपप्रथच्छवइन्द्रःसूर्यमरोचयत् । इन्द्रेहविश्वाभुवनानियेमिरइन्द्रेसुवानासइन्दवः ६ अभित्वापूर्वपीतयइन्द्रस्तोमेभिरायवः । स-

मीचीनासंक्रुभवःसमंस्वरन्नुद्रागृणन्तुपूर्व्यम् ७ अस्येदिन्द्रोवावृधेवृष्ण्यंशवोम-
देसुतस्यविष्णवि । अद्यातमंस्यमहिमानमायवोऽनुष्टुवन्तिपूर्वथा ८ तत्त्वांयामि
सुवीर्यंतद्ब्रह्मपूर्वचित्तये । येनायतिभ्योभृगवेधनेहितेयेनप्रस्कंण्वमाविथ ९
येनांसमुद्रमसृंजोमहीरपस्तदिन्द्रवृष्णितेशवः । सद्यःसोअंस्यमहिमानसंनशे
यंक्षोणीरनुचक्रदे १० ॥ २६ ॥ शग्धीनइन्द्रयत्त्वारयिंयामिसुवीर्यम् । शग्धि
वाजायप्रथमंसिषासतेशग्धिस्तोमायपूर्व्य ११ शग्धीनोअस्ययद्धपौरमाविथ
धियइन्द्रसिषासतः । शग्धियथारुशमंश्यावंकंकृपमिन्द्रप्रावःस्वर्णरं १२ कन्न-
व्योअतसीनांतुरोगृंणीतमर्त्यः । नहीन्वंस्यमहिमानमिन्द्रियंस्वर्गृणन्तंआनशुः
१३ कदुंस्तुवन्तंऋतयन्तदेवतऋषिःकोविप्रओहते । कदाहवंमघवन्निन्द्रसुन्वतः
कदुंस्तुवतआगमः १४ उदुत्येमधुमत्तमागिरःस्तोमासईरते । सत्राजितोधन-

साअक्षितोतयोवाजयन्तोरथाइव १५ ॥ २७॥ कण्वाइवभृगवःसूर्याइवविश्व-
मिद्धीतमानशुः। इन्द्रंस्तोमेभिर्महयन्तआयवःप्रियमेधासोअस्वरन् १६ युक्ष्वा
हिवृत्रहन्तमहरीइन्द्रपरावतः। अर्वाचीनोमघवन्सोमपीतयउग्रऋष्वेभिरागहि
१७ इमेहितेकारवोवावशुर्धियाविप्रासोमेधसातये। सत्वंनोमघवन्निन्द्रगिर्वणो
वेनोनशृणुधीहवम् १८ निरिन्द्रबृहतीभ्योवृत्रंधनुभ्योअस्फुरः। निरर्बुदस्यमृ-
गयस्यमायिनोनिःपर्वतस्यगाआजः १९ निरग्नयोरुरुचुर्निरुसूर्योनिःसोमइन्द्रि-
योरसः। निरन्तरिक्षादधमोमहामहिंकृपेतदिन्द्रपौंस्यम् २० ॥ २८ ॥ यंमे
दुरिन्द्रोमरुतःपाकस्थामाकौरयाणः। विश्वेषांत्मनाशोभिष्ठमुपेवदिविधावमा-
नम् २१ रोहितंमेपाकस्थामासुधुरंकक्ष्यप्राम्। अदाद्रायोविबोधनम् २२
यस्माअन्येदशप्रतिधुरंवहन्तिवह्नयः। अस्तंवयोनतुग्र्यम् २३ आत्मापितुस्त-

नूर्वासंओजोदाअभ्यञ्जनम् । तुरीयमिद्रोहितस्यपाकंस्थामानंभोजंदातारम-
व्रवम् २४ ॥ २१ ॥

यदिन्द्रैकविंशतिर्देवातिथिः काण्व इन्द्रः प्रगाथा । पञ्चदश्यादीनां चतसृणां पूषा वा । अन्त्यानां तिसृणां कुरुङ्गस्य दानस्तुतिः । अन्त्या पुरउष्णिक् ।

४ यदिंन्द्रप्रागपागुदङ्न्यंग्वाहूयसेनृभिः । सिमांपुरूनृषूतोअस्यानवे ऽसिंप्र-
शर्धतुर्वशे १ यद्वारुमेरुशमेश्यावकेकृपइन्द्रंमादयसेसचा । कण्वासस्त्वाब्रह्म-
भिःस्तोमवाहसइन्द्रायंच्छन्त्यागहि २ यथागौरोअपाकृतंतृष्यन्नेत्यवेरिणम् ।
आपित्वेनःप्रपित्वेतूयमागहिकण्वेषुसुसचापिब ३ मन्दन्तुत्वामघवन्निन्द्रेन्दवो
राधोदेयायसुन्वते । आमुष्यासोमंमपिबश्चमूसुतंज्येष्ठंतद्दधिषेसहः ४ प्रचक्रे
सहसासहोबभञ्जमन्युमोजसा । विश्वेतइन्द्रपृतनायवोयह्वोनिवृक्षाइवयेमिरे ५

॥ ३० ॥ सहस्रेणेवसचतेयवीयुधायस्तआनळुपस्तुतिम् । पुत्रंप्रावर्गंकृणुतेसु-
वीर्येदाश्नोतिनमउक्तिभिः ६ माभेममाश्रमिष्मोग्रस्यसख्येतव । महत्तेवृष्णो
अभिचक्ष्यंकृतंपश्येमतुर्वशंयदुम् ७ सव्यामनुस्फिग्यंवावसेवृषानदानोअस्यरो-
षति । मध्वासंपृक्ताःसारघेणधेनवस्तूयमेहिद्रवापिब ८ अश्वीरथीसुरूपइद्गोमाँ
इदिन्द्रतेसखा । श्वात्रभाजावयसासचतेसदाचन्द्रोयातिसभामुप ९ ऋश्योन-
तृष्यन्नवपानमागहिपिबासोमंवशाँअनु । निमेघमानोमघवन्दिवेदिवओजिष्ठं
दधिषेसहः १० ॥ ३१ ॥ अध्वर्योद्रावयात्वंसोममिन्द्रःपिपासति । उपनूनंयु-
युजेवृषणाहरीआचजगामवृत्रहा ११ स्वयंचित्समन्यतेदाशुरिर्जनोयत्रासो-
मस्यतृम्पसि । इदंतेअन्नंयुज्यंसमुक्षितंतस्येहिप्रद्रवापिब १२ रथेष्ठायाध्वर्यवः
सोममिन्द्रायसोतन । अधिब्रध्नस्याद्रयोविचक्षतेसुन्वन्तोदाश्वध्वरम् १३ उप

व्रभंवावातावृषणाहरीइन्द्रंमपसुंवक्षतः । अर्वाञ्चंत्वासप्तयोऽध्वरश्रियोवहन्तुस-
वनेदुप १४ प्रपूषणंवृणीमहेयुज्यांयपुरूवसुंम् । सशक्रशिक्षपुरुहूतनोधियातुजे
रायेविमोचन १५ ॥ ३२ ॥ संनःशिशीहिभुरिजोरिवक्षुरंरास्वरायोविमोचन ।
त्वेतन्नःसुवेदमुस्रियंवसुयंत्वंहिनोषिमर्त्यम् १६ वेमिंत्वापूषन्नृञ्जसेवेमिस्तोतव
आघृणे । नतस्यंवेम्यरणंहितद्वसोस्तुषेपज्रायसाम्ने १७ परागावोयवंसंकच्चिदाघृ-
णेनित्यंरेक्णोअमर्त्य । अस्माकंपूषन्नविताशिवोभंवमंहिष्ठोवाजंसातये १८ स्थूरं-
राधःशताश्वंकुरुङ्गस्यदिविष्टिषु । राज्ञस्त्वेषस्यसुभगंस्यरातिषुतुर्वशेष्वमन्महि
१९ धीभिःसातानिकाण्वस्यंवाजिनःप्रियमेधैरभिद्युंभिः । षष्टिंसहस्रानुनिर्म-
जामजेनिर्यूथानिगवामृषिः २० वृक्षाश्चिन्मेअभिपित्वेअंरारणुः । गांभजन्तमेह-
नाश्वंभजन्तमेहना २१ ॥ ३३ ॥ इति शाकलकसंहितायां पञ्चमाष्टके सप्तमोध्यायः॥७॥

दूरादेकान्नचत्वारिंशद्ब्रह्मातिथिराश्विनंद्विबृहत्यनुष्टुबन्तमन्त्याःपञ्चार्धर्चाश्चैद्यस्यकशोर्दानस्तुतिर्म-
हाँइन्द्रोष्टचत्वारिंशद्वत्सस्तृचोन्त्यास्तिरिन्द्रस्यपार्शव्यस्यदानस्तुतिःमयद्भःपट्त्रिंशत्पुनर्वत्सोमारुत-
मानस्त्र्यधिकासुध्वंसआश्विनंशानुष्टुभंत्वानूनंसैकाशशकर्णोन्त्येगायत्र्याउपाद्येचाद्याचतुर्थीपष्ठीचतुर्द-
श्याद्येचबृहत्यःपञ्चमीककुब्दशम्याद्यास्त्रिष्टुब्विराड्जगत्योयत्स्थःपट्प्रगाथोपश्यद्बृहतीमध्येज्योतिरनु-
ष्टुबास्तारपङ्क्तिःप्रगाथस्त्वमग्नेदशवत्सआग्नेयंगायत्र्यन्त्यात्रिष्टुबाद्यामतिष्ठोपाद्यावर्धमाना ।

दूरादेकान्नचत्वारिंशद्ब्रह्मातिथिः काण्वोश्विनौ गायत्री । सप्तत्रिंशत्तम्या द्वितीयार्धस्यान्त्ययोश्च

चैद्यस्य कशोर्दानस्तुतिः । उपाद्ये बृहत्यौ । अन्त्यानुष्टुप् ।

५ ॐम् दूरादिहेवयत्सत्यरुणप्सुरशिश्वितत् । विभानुंविश्वधातनत् १ नृव-
दस्रामनोयुजारथेनपृथुपाजसा । सचेथेअश्विनोषसम् २ युवाभ्यांवाजिनीवसू
प्रतिस्तोमाअदृक्षत । वाचंदूतोयथोहिषे ३ पुरुप्रियाणऊतयेपुरुमन्द्रापुरूवसू ।
स्तुषेकण्वासोअश्विना ४ मंहिष्ठावाजसातमेषयन्ताशुभस्पती । गन्तारादाशु-

पोगृहम् ५ ॥ १ ॥ तासुदेवायदाशुषेसुमेधामवितारिणीम् । घृतैर्गव्यूतिमुक्ष-
तम् ६ आनःस्तोममुपद्रवत्तूयंश्येनेभिराशुभिः । यातमश्वेभिरश्विना ७ येभि-
स्तिस्रःपरावतोदिवोविश्वानिरोचना । त्रीरक्तून्परिदीयथः ८ उतनोगोमतीः
रिषंउतसातीरहर्विदा । विपथःसातयेसितम् ९ आनोगोमन्तमश्विनासुवीरंसुर-
थंरयिम् । वोह्ळमश्वावतीरिषः १० ॥ २ ॥ वावृधानाशुभस्पतीदस्राहिरण्य-
वर्तनी । पिबंतंसोम्यंमधु ११ अस्मभ्यंवाजिनीवसूमघवद्भ्यश्चसप्रथः । छर्दि-
र्यन्तमदाभ्यम् १२ निषुब्रह्मजनानांयाविष्टंतूयमागतम् । मोष्वं१न्याँउपारत-
म् १३ अस्यपिबतमश्विनायुवंमदस्यचारुणः । मध्वोरातस्यधिष्ण्या १४ अ-
स्मेआवहतंरयिंशतवन्तंसहस्रिणम् । पुरुक्षुंविश्वधायसम् १५ ॥ ३ ॥ पुरुत्रा
चिद्धिवांनराविह्वयन्तेमनीषिणः । वाघद्भिरश्विनागतम् १६ जनासोवृक्तबर्हि-

पोहृविप्मन्तोअरंकृतः । युवांहवन्तेअश्विना १७ अस्माकमुद्यवामयंस्तोमो
वाहिष्ठोअन्तमः । युवाभ्यांभूत्वश्विना १८ योहवांमधुनोहृतिराहितोरथचर्पणे ।
ततःपिवतमश्विना १९ तेननोवाजिनीवसूपश्वेतोकायशंगवे । वहंतंपीवरीरि-
पः २० ॥ ४ ॥ उतनोदिव्याइपंउतसिंधूरहविंदा । अपद्वारेववर्षथः २१ कदा
वांतौग्योविधत्समुद्रेजहितोनरा । यद्वांरथोविभिष्पतात् २२ युवंकण्वायनासु-
त्यापिरिशायहर्म्ये । शश्वदूतीर्दशस्यथः २३ ताभिरायातमूतिभिर्नव्यसीभिः
सुशस्तिभिः । यद्वांवृषण्वसूहुवे २४ यथाचित्कण्वमावतंप्रियमेधमुपस्तुतम् ।
अत्रिंशिंजारमश्विना २५ ॥ ५ ॥ यथोतकृत्व्येधनेंशुंगोष्वगस्त्यम् । यथावा-
जेषुसोभरिम् २६ एतावद्वांवृषण्वसूअतोवाभूयोअश्विना । गृणन्तःसुम्नमी-
महे २७ रथंहिरण्यवन्धुरंहिरण्याभीशुमश्विना । आहिस्थाथोदिविस्पृशं-

मू २८ हिरण्ययींवांरभिरीषाअक्षोंहिरण्ययः । उभाचक्राहिरण्ययां २९ तेननो

वाजिनीवसूपरावतंश्चिदागतम् । उपेमांसुष्टुतिंमम ३० ॥६॥ आवंहेथेपराकात्पू-

र्वीरश्नन्तावश्विना । इषोदासीरमर्त्या ३१ आनोंद्युम्नैराश्रवोंभिरारायायातमश्वि-

ना । पुरुश्चन्द्रानासत्या ३२ एहवांप्रुषितप्सवोवयोवहन्तुपर्णिनः । अच्छास्व-

ध्वरंजनम् ३३ रथंवामनुगायसंयइषावर्ततेसह । नचक्रमभिबाधते ३४ हिर-

ण्ययेनरथेनद्रवत्पाणिभिरश्वैः । धीजवनानासत्या ३५ ॥ ७ ॥ युवंमृगंजागृ-

वांसंस्वदथोवावृषण्वसू । तानःपृङ्क्तमिषारयिम् ३६ तामेंअश्विनासनीनांवि-

द्यातंनवानाम् । यथांचिच्चैद्यःकशुःशतमुष्ट्रानांददत्सहस्रादशगोनाम् ३७ यो-

मेहिरण्यसंदृशोदशराज्ञोअमंहत । अधस्पदाइच्चैद्यस्यकृष्टयश्चर्मम्नाअभितो-

जनाः ३८ माकिरेनापथागाद्येनेमेयन्तिचेदयः । अन्योनेत्सूरिरोहतेभूरिदावत्तरो-
जनः ३१ ॥ ८ ॥ इत्यष्टमे मण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १ ॥

महाँ इन्द्रोष्टाचत्वारिंशद्वत्सः काण्व इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानां
तिसृणां तिरिंदिरस्य पारशव्यस्य दानस्तुतिः ।

६ महाँइन्द्रोयओजसापर्जन्योवृष्टिमाँइव । स्तोमैर्वत्सस्यवावृधे १ प्रजा-
मृतस्यपिप्रतःप्रयद्भरन्तवह्नयः । विप्राऋतस्यवाहसा २ कण्वाइन्द्रंयदक्रत
स्तोमैर्यज्ञस्यसाधनम् । जामिब्रुवतआयुधम् ३ समस्यमन्यवेविशोविश्वा
नमन्तकृष्टयः । समुद्रायेवसिन्धवः ४ ओजस्तदस्यतित्विषउभेयत्समवर्त-
यत् । इन्द्रश्चर्मेवरोदसी ५ ॥ १ ॥ विचिद्वृत्रस्यदोधतोवज्रेणशतपर्वणा ।
शिरोबिभेदवृष्णिना ६ इमाअभिप्रणोनुमोविपामग्रेषुधीतयः । अग्नेःशो-

चिर्नदिद्युतः ७ गुहासतीरुपत्मनाप्रयच्छोचन्तधीतयः । कण्वाऋतस्यधा-
रया ८ प्रतमिन्द्रनशीमहिरयिंगोमन्तमश्विनम् । प्रब्रह्मपूर्वचित्तये ९
अहमिद्धिपितुष्परिमेधामृतस्यजग्रभं । अहंसूर्यइवाजनि १० ॥ १० ॥ अहं
प्रत्नेनमन्मनागिरःशुम्भामिकण्ववत् । येनेन्द्रःशुष्ममिद्दधे ११ येत्वामिन्द्रन
तुष्टुवुऋर्षयोयेचतुष्टुवुः । ममेद्वर्धस्वसुष्टुतः १२ यदस्यमन्युरध्वनीद्विवृत्रंपर्वशो
रुजन् । अपःसमुद्रमैरयत् १३ निशुष्णइन्द्रधर्णसिंवज्रंजघन्थदस्यवि । वृषा
ह्युग्रशृण्विषे १४ नद्यावइन्द्रमोजसानान्तरिक्षाणिवज्रिणम् । नविव्यचन्तभूम-
यः १५ ॥ ११ ॥ यस्तइन्द्रमहीरपःस्तभूयमानआशयत् । नितंपद्यासुशि-
श्नथः १६ यइमेरोदसीमहीसमीचीसमजग्रभीत् । तमोभिरिन्द्रतंगुहः १७ य
इन्द्रयतयस्त्वाभृगवोयेचतुष्टुवुः । ममेदुग्रश्रुधीहवम् १८ इमास्तइन्द्रपृश्नयोघृ-

तंदुंहतआशिरंम् । एनामृतस्यंपिप्युषीः १९ याइंन्द्रप्रस्वंस्त्वासागर्भमचक्रिरन् । परिधमैंवसूर्यम् २० ॥ १२ ॥ त्वामिच्छवसस्पतेकण्वाउक्थेनंवावृधुः । त्वांसुतासइन्दंवः २१ तवेदिंन्द्रप्रणीतिषूतप्रशस्तिरद्रिवः । यज्ञोवितन्तसाय्यंः २२ आनंइन्द्रमहीमिषंपुरंनदंर्षिगोमंतीम् । उतप्रजांसुवीर्यम् २३ उत त्यदाश्वश्व्यंयदिन्द्रनाहुंषीष्वा । अग्रेविक्षुप्रदीदंयत् २४ अभिव्रजंनतंत्निषेसूरंउपाकचंक्षसम् । यदिंन्द्रमृळयांसिनः २५ ॥ १३ ॥ यदङ्गतविषीयसइन्द्रंप्रराजंसिक्षितीः । महाँअंपारओजंसा २६ तंत्वांहविष्मंतीर्विशउपंब्रुवतऊतयें । उरुज्रयंसमिन्दुंभिः २७ उपह्वरेगिरीणांसंगथेचंनदीनांम् । धियाविप्रोअजायत २८ अतंःसमुद्रमुद्वतंश्चिकित्वाँअवंपश्यति । यतोविपानएजंति २९ आदित्प्रत्नस्यरेतंसोज्योतिंष्पश्यन्तिवासरम् । परोयदिध्यतेदिवा ३० ॥ १४ ॥

कण्वासइन्द्रतेमतिंविश्वेवर्धन्तिपौंस्यम् । उतोशविष्ठवृष्ण्यम् ३१ इमांमइन्द्र सुष्टुतिंजुषस्वप्रसुमामव । उतप्रवर्धयामतिम् ३२ उतब्रह्मण्यावयंतुभ्यंप्रवृद्धवज्रिवः । विप्राअतक्ष्मजीवसे ३३ अभिकण्वाअनूषतापोनप्रवतायतीः । इन्द्रं वनन्वतीमतिः ३४ इन्द्रमुक्थानिवावृधुःसमुद्रमिवसिन्धवः । अनुत्तमन्युमजरम् ३५ ॥ १५ ॥ आनोयाहिपरावतोहरिभ्यांहर्यताभ्याम् । इममिन्द्रसुतं पिब ३६ त्वामिद्वृत्रहन्तमजनासोवृक्तबर्हिषः । हवन्तेवाजसातये ३७ अनु त्वारोदसीउभेचक्रंनवर्त्येतशम् । अनुसुवानासइन्दवः ३८ मन्दस्वासुस्वर्णर उतेन्द्रशर्यणावति । मत्स्वाविवस्वतोमती ३९ वावृधानउपद्यविवृषावज्र्यरोरवीत् । वृत्रहासोमपातमः ४० ॥ १६ ॥ ऋषिर्हिपूर्वजाअस्येकईशानओजसा । इन्द्रचोष्कूयसेवसु ४१ अस्माकंत्वासुताँउपवीतपृष्ठाअभिप्रयः । शतंव-

हन्तुहरयः ४२ इमांसुपूर्व्योंधियंमधोर्घृतस्यपिप्युषीम् । कण्वाउक्थेनवावृधुः ४३ इन्द्रमिद्विमहीनांमेधेवृणीतमर्त्यः । इन्द्रंसनिष्युरूतये ४४ अर्वाञ्चंत्वा पुरुष्टुतप्रियमेधस्तुताहरी । सोमपेयायवक्षतः ४५ शतमहंतिरिंदिरेसहस्रंपर्शावादंदे । राधांसियाद्वानाम् ४६ त्रीणिशतान्यर्वतांसहस्रादशगोनाम् । ददुष्पज्रायसाम्ने ४७ उदानट्ककुहोदिवमुष्ट्रांश्चतुर्युजोददत् । श्रवसायाद्वंजनम् ४८ ॥ १७ ॥

म पद्वः षट्त्रिंशत्पुनर्वत्सः काण्वो मरुतो गायत्री ।

७ प्रयद्वस्त्रिष्टुभमिषंमरुतोविप्रोअक्षरत् । विपर्वतेषुराजथ १ यदङ्गतविषीयवोयामंशुभ्राअचिध्वम् । निपर्वताअहासत २ उदीरयन्तवायुभिर्वाश्रासः पृश्निमातरः । धुक्षन्तपिप्युषीमिषम् ३ वपन्तिमरुतोमिहंप्रवेपयन्तिपर्वतान् ।

यद्यामंयान्तिवायुभिः ४ नियद्यामायवोगिरिर्निसिन्धवोविधर्मणे । महेशुष्मा-
यर्येमिरे ५ ॥ १८ ॥ युष्माँउनक्तमूतयेयुष्मान्दिवाहवामहे । युष्मान्प्रयत्यध्वरे
६ उदुत्येअरुणप्सवश्चित्रायामेभिरीरते । वाश्राअधिष्णुनादिवः ७ सृज-
न्तिरश्मिमोजसापन्थांसूर्याययातवे । तेभानुभिर्वितस्थिरे ८ इमांमेमरु-
तोगिरमिमंस्तोममृभुक्षणः । इमंमेवनताहवम् ९ त्रीणिसरांसिपृश्नयो
दुदुह्रेवज्रिणेमधु । उत्संकवन्धमुद्रिणम् १० ॥ १९ ॥ मरुतोयद्धवो
दिवःसुम्नायन्तोहवामहे । आतूनउपगन्तन ११ यूयंहिष्ठासुदानवोरुद्राऋभुक्ष-
णोदमे ।उतप्रचेतसोमदे १२ आनोरयिंमदच्युतंपुरुक्षुंविश्वधायसम् ।इयर्तामरुतो
दिवः १३ अधीवयद्गिरीणांयामंशुभ्राअचिध्वम् । सुवानैर्मन्दध्वइन्दुभिः १४ ए-
तावतश्चिदेषांसुम्नंभिक्षेतमर्त्यः । अदाभ्यस्यमन्मभिः १५ ॥ २० ॥ येद्रप्साइव

रोदसीधमन्त्यनुवृष्टिभिः । उत्संदुहन्तोअक्षितम् १६ उदुत्स्यानेभिरीरतउद्रथै-
रुदुवायुभिः । उत्स्तोमैःपृश्निमातरः १७ येनावतुर्वशंयदुंयेनकण्वंधनस्पृतम् ।
रायेसुतस्यधीमहि १८ इमाउवःसुदानवोघृतंनपिप्युषीरिषः । वर्धान्काण्वस्यम-
न्मभिः १९ क्वनूनंसुदानवोमदथावृक्तबर्हिषः । ब्रह्माकोवःसपर्यति २० ॥२१॥
नहिष्मयद्धवःपुरास्तोमेभिर्वृक्तबर्हिषः । शर्धाँऋतस्यजिन्वथ २१ समुत्येमह-
तीरपःसंक्षोणीसमुसूर्यम् । संवज्रंपर्वशोदधुः २२ विवृत्रंपर्वशोययुर्विपर्वताँअरा-
जिनः । चक्राणावृष्णिपौंस्यम् २३ अनुत्रितस्ययुध्यतःशुष्ममावन्नुतक्रतुम् ।
अन्विन्द्रंवृत्रतूर्ये २४ विद्युद्धस्ताअभिद्यवःशिप्राःशीर्षन्हिरण्ययीः । शुभ्राव्य-
ञ्जतश्रिये २५ ॥ २२ ॥ उशनायत्परावतउक्ष्णोरन्ध्रमयातन । द्यौर्नचक्रद-

द्रिया २६ आनोमखस्यदावनेऽश्वैर्हिरण्यपाणिभिः । देवासउपगन्तन २७ यदेषांपृषतीरथेप्रष्टिर्वहतिरोहितः । यान्तिशुभ्रारिणन्नपः २८ सुषोमेशर्यणावत्यार्जीकेपस्त्यावति । ययुर्निचक्रयानरः २९ कदागच्छातमरुतइत्थाविप्रंहवमानम् । मार्डीकेभिर्नाधमानम् ३० ॥ २३ ॥ कद्धनूनंकधप्रियोयदिन्द्रमजहातन । कोवःसखित्वओहते ३१ सहोषुणोवज्रहस्तैःकण्वासोअग्निंमरुद्भिः । स्तुषेहिरण्यवाशीभिः ३२ ओषुवृष्णःप्रयज्यूनानव्यसेसुवितायं । ववृत्यांचित्रवाजान् ३३ गिरयश्चिन्निजिहतेपर्शानासोमन्यमानाः । पर्वताश्चिन्नियेमिरे ३४ आक्ष्णयावानोवहन्त्यन्तरिक्षेणपततः । धातारःस्तुवतेवयः ३५ अग्निर्हिजानिपूर्व्यश्छन्दोनसूरोअर्चिषा । तेभानुभिर्वितस्थिरे ३६ ॥ २४ ॥

आ नव्रयोर्विंशतिः सध्वंसः काण्वोऽश्विनावनुष्टुप् ।

८ आनो॒विश्वा॑भिरू॒तिभि॒रश्वि॑ना॒गच्छ॑तंयुवम् । दस्रा॒हिर॑ण्यवर्तनी॒पिब॑तंसो॒-म्यंमधु॑ १ आनू॒नंया॑तमश्विना॒रथे॑न॒सूर्य॑त्वचा । भुजी॒हिर॑ण्यपेशसा॒कवी॒गम्भी॑रचे-तसा २ आया॑तं॒नहु॑ष॒स्पर्यान्तरि॑क्षात्सुवृ॒क्तिभिः॑ । पिबा॑थोअश्विना॒मधु॒कण्वा॑नां॒सव॑नेसु॒तम् ३ आनो॑यातंदि॒वस्पर्यान्तरि॑क्षादधप्रिया । पु॒त्रःकण्व॑स्यवा॒मिहसु॒-षाव॑सो॒म्यंमधु॑ ४ आनो॑यात॒मुप॑श्रु॒त्यश्वि॑ना॒सोम॑पीतये । स्वाहा॒स्तोम॑स्यवर्धना॒-प्रक॑वीधी॒तिभि॑र्नरा ५ ॥ २५ ॥ यच्चि॒द्धिवां॑पु॒रऋष॑योजु॒हूरेऽव॑सेनरा । आया॑-तमश्वि॒नाग॑त॒मुपे॒मांसु॑ष्टु॒तिंमम॑ ६ दि॒वश्चि॑द्रोच॒नादध्यानो॑गन्तंस्व॒र्विदा । धी॒भि-र्व॑त्सप्रचेतसा॒स्तोमे॑भिर्हवनश्रुता ७ किम॒न्येपर्या॑सते॒ऽस्मत्स्तोमे॑भिर॒श्विना॑ ।

पुत्रःकण्वस्यवामृषिर्गीर्भिर्वत्सोअवीवृधत् ८ आवांविप्रइहावसेऽह्वत्स्तोमेभिर-श्विना । अरिप्रावृत्रहन्तमातानोभूतंमयोभुवा ९ आयद्वांयोषणारथमतिष्ठद्वा-जिनीवसू । विश्वान्यश्विनायुवंप्रधीतान्यगच्छतम् १० ॥ २६ ॥ अतः सहस्रनिर्णिजारथेनायातमश्विना । वत्सोवांमधुमद्वचोऽशंसीत्काव्यःकविः ११ पुरुमन्द्रापुरूवसूमनोतरारयीणाम् । स्तोममेअश्विनाविममभिवह्नीअनूषाताम् १२ आनोविश्वान्यश्विनाधत्तंराधांस्यह्रया । कृतंनऋत्वियावतोमानोरीरधतंनिदे १३ यन्नासत्यापरावतियद्वास्थोअध्यम्बरे । अतःसहस्रनि-र्णिजारथेनायातमश्विना १४ योवांनासत्यावृषिर्गीर्भिर्वत्सोअवीवृधत् । तस्मैसहस्रनिर्णिजमिषंधत्तंघृतश्चुतम् १५ ॥ २७ ॥ प्रास्माऊर्जंघृतश्चुतमश्विनाय-

च्छंतंयुवम् । योवांसुम्नायंतुष्टवंद्वसूयाद्दानुनस्पती १६ आनोंगन्तंरिशादसेमं स्तोमंपुरुभुजा । कृतंनंःसुश्रियोनरेमादातमभिष्टंये १७ आवांविश्वांभिरूतिभिंः प्रियमेंधाअहूषत । राजंन्तावध्वराणामश्विंनायामंहूतिषु १८ आनोंगन्तंमयोभुवाश्विंनाशंभुवायुवम् । योवांविपन्यूधीतिभिंर्गीर्भिंर्वत्सोअवींवृधत् १९ याभिंःकण्वंमेधातिथिंयाभिर्वशंदशंव्रजम् । याभिर्गोशंर्यमावंतंताभिंर्नोऽवतं नरा २० ॥ २८ ॥ याभिंर्नरात्रसदंस्युमावंतंकृत्व्येधनें । ताभिःष्वं१स्माँअंश्विनाप्रावंतंवाजंसातये २१ प्रवांस्तोमांःसुवृक्तयोगिरोंवर्धन्त्वश्विना । पुरुंत्रा वृत्रंहन्तमातानोंभूतंपुरुस्पृहां २२ त्रीणिंपदान्यश्विनोंराविःसान्तिगुहांपरः । कवी ऋतस्यपत्मंभिरर्वाग्जीवेभ्यस्परिं २३ ॥ २९ ॥

आ नूनमेकविंशतिः शशकर्णः काण्वोश्विनौ । आद्या चतुर्थी षष्ठी चतुर्दशी पञ्चदशी
च बृहत्यः । द्वितीया तृतीया विंश्येकविंशी च गायत्र्यः । पञ्चमी ककुप् ।
दशमी त्रिष्टुप् । एकादशी विराट् । द्वादशी जगती । शिष्टा अनुष्टुभः ।

१ आनूनमंश्विनायुवंवत्सस्यंगन्तमवंसे । प्रास्मैयच्छतमवृकंपृथुच्छर्दिर्युयुतं
याअरातयः १ यदन्तरिक्षेयद्दिवियत्पञ्चमानुषाँअनु । नृम्णंतद्धत्तमश्विना २
येवांदंसांस्यश्विनाविप्रासःपरिमामृशुः । एवेत्काण्वस्यबोधतम् ३ अयंवांघर्मो
अश्विनास्तोमेनपरिषिच्यते । अयंसोमोमधुमान्वाजिनीवसूयेनवृत्रंचिकेत-
थः ४ यदप्सुयद्वनस्पतौयदोषधीषुपुरुदंससाकृतम् । तेनंमाविष्टमश्विना ५ ॥
३० ॥ यन्नासत्याभुरण्यथोयद्वादेवभिषज्यथः । अयंवांवत्सोमतिभिर्नविन्धते
हविष्मन्तंहिगच्छथः ६ आनूनमश्विनोर्ऋषिःस्तोमंचिकेतवामया । आसोमं

मधुमत्तमंघर्मंसिंश्चादथर्वणि ७ आनूनंरघुवर्तनिंरथंतिष्ठाथोअश्विना । आवां स्तोमाइमेममनभोनचुच्यवीरत ८ यदद्यवांनासत्योक्थैराचुच्युवीमहि । यद्वा वाणीभिरश्विनेवेत्काण्वस्यबोधतम् ९ यद्वांकक्षीवाँउतयद्व्यश्वऋषिर्यद्वांदीर्घतमा जुहाव । पृथीयद्वांवैन्यःसादनेष्वेवेदतोअश्विनाचेतयेथाम् १० ॥ ३१ ॥ यातं छर्दिष्पाउतनःपरस्पाभूतंजगत्पाउतनस्तनूपा । वर्तिस्तोकायतनयाययातम् ११ यदिन्द्रेणसरथंयाथोअश्विनायद्वावायुनाभवथःसमोकसा । यदादित्येभिर्ऋभुभिः सजोषसायद्वाविष्णोर्विक्रमणेषुतिष्ठथः १२ यदद्याश्विनावहंहुवेयवाजसातये । यत्पृत्सुतुर्वणेसहस्तच्छ्रेष्ठमश्विनोरवः १३ आनूनंयातमश्विनेमाहव्यानिवांहिता । इमेसोमासोअधितुर्वशेयदाविमेकण्वेषुवामथ १४ यन्नासत्यापराकेअर्वाकेअस्तिभेषजम् । तेननूनंविमदायप्रचेतसाछर्दिर्वत्सायंयच्छतम् १५ ॥ ३२ ॥

अभुत्स्युप्रदेव्यासाकंवाचाहमश्विनोः । व्यावर्देव्यामतिंविरातिंमर्त्येभ्यः १६
प्रबोधयोषोअश्विनाप्रदेविसूनृतेमहि । प्रयंज्ञहोतरानुषक्प्रमदायश्रवोबृहत् १७
यदुषोयासिभानुनासंसूर्येणरोचसे । आहायमश्विनोरथोवर्तिर्यातिनृपाय्यम् १८
यदापीतासोअंशवोगावोनदुह्रऊधभिः । यद्वावाणीरनूषतप्रदेवयन्तोअश्विना १९
प्रद्युम्नायप्रशवसेप्रनृषाह्यायशर्मणे । प्रदक्षायप्रचेतसा २० यन्नूनंधीभिरश्विना
पितुर्योनानिषीदथः । यद्वासुम्नेभिरुक्थ्या २१ ॥ ३३ ॥

यत्स्थ षद् प्रगाथः कण्वोऽश्विनौ । आद्योपान्त्ये बृहत्यौ । द्वितीया मध्येज्योतिः ।
तृतीयानुष्टुप् । चतुर्थ्यास्तारपङ्क्तिः । अन्त्या सतोबृहती ।

१० यत्स्थोदीर्घप्रसद्मनियद्वादोरोचनेदिवः । यद्वासमुद्रेअध्याकृतेगृहेऽतआ
यातमश्विना १ यद्वायज्ञंमनवेसंमिमिक्षथुरेवेत्काण्वस्यबोधतम् । बृहस्पतिंवि-

श्वान्देवाँअहंहुवइन्द्राविष्णूअश्विनांवाशुहेपंसा २ त्यान्वं१श्विनांहुवेसुदंसंसागृभे कृता। ययोरस्तिप्रणःसख्यंदेवेष्वध्याप्यंम् ३ ययोरधिप्रयज्ञाअंसूरेसन्तिंसूरयंः। तायज्ञस्याध्वरस्यप्रचेतसास्वधाभिर्यापिबंतःसोम्यंमधुं ४ यदद्याश्विंनावपाग्य-त्प्राक्स्थोवाजिनीवसू। यद्रुह्यव्यनवितुर्वशेयदौहुवेवामथमागंतम् ५ यदन्तरिं-क्षेपतंथःपुरुभुजायद्वेमेरोदंसीअनुं। यद्वांस्वधाभिरधितिष्ठंथोरथमतआयातम-श्विना ६ ॥ ३४ ॥

त्वमग्ने दश वरसः काण्वोऽभिर्गायत्री। आद्या प्रतिष्ठा। उपाद्या वर्धमाना। अन्त्या त्रिष्टुप्।

११ त्वमंग्नेव्रतपाअंसिदेवआमर्त्येष्वा। त्वंयज्ञेष्वीड्यंः १ त्वमंसिप्रशस्यों विदथेषुसहन्त्य। अग्नेरथीरध्वराणाम् २ सत्वमस्मदपद्विषोंयुयोधिजातवेदः।

अदेवीरग्नेअरातीः ३ अन्तिचित्सन्तमहयज्ञंमर्तस्यरिपोः । नोपवेषिजातवेदः ४ मर्ताअमर्त्यस्यतेभूरिनामंमनामहे । विप्रासोजातवेदसः ५ ॥ ३५ ॥ विप्रंविप्रासोऽवसेदेवंमर्तासऊतये । अग्निंगीर्भिर्हवामहे ६ आतेवत्सोमनोयमत्परमाच्चित्सधस्थात् । अग्नेत्वांकामयागिरा ७ पुरुत्राहिसदृङ्ङसिविशोविश्वाअनुप्रभुः । समत्सुत्वाहवामहे ८ समत्स्वग्निमवसेवाजयन्तोहवामहे । वाजेषुचित्रराधसम् ९ प्रत्नोहिकमीड्योअध्वरेषुसनाच्चहोतानव्यश्चसत्सि । स्वांचाग्नेतन्वंपिप्रयस्वास्मभ्यंचसौभगमायजस्व १० ॥ ३६ ॥ इति शाकलकसंहितायां पञ्चमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

इति पञ्चमाष्टकः समाप्तः ।

यइन्द्रत्रयस्त्रिंशत्पर्वतऔष्णिहंत्विन्द्रःस्तुतेपुनारदोयदिन्द्रपञ्चोनागोपूक्तस्यसूक्तिनौकाण्वायनौत-
न्त्रभिसप्तोनौष्णिहंमसम्राजंद्वादशोरिविडिरायाहिपञ्चोनाभगाथान्तमिदंह्यधिकादिसमौष्णिहमष्ट-
म्यभिभ्यांपराशिसूर्यानिळानांतगूर्धयसप्तत्रिंशत्सोभरिरामेयंकाकुभंप्रगाथंहापितुर्नद्विपदान्स्येककुप्प-
ङ्क्तीत्रसदस्योदानस्तुतिस्तत्पूर्वेउष्णिक्सतोबृहत्यावादित्येभ्यआगन्तपङ्क्तिशतिर्मारुतम्।

१२ ॐम् यइन्द्रसोमपात्तमोमदःशविष्ठचेतति। येनाहंसिन्यं १ त्रिणंतमीमहे १ येनादशग्वमध्रिंगुंवेपयन्तंस्वर्णरम्। येनासमुद्रमाविथातमीमहे २ येनासिन्धुं महीरपोरथाँइवप्रचोदयः। पन्थामृतस्ययातवेतमीमहे ३ इमंस्तोमंमभिष्टये घृतंनपूतमद्रिवः। येनानुसद्यओजसावविक्षिथ ४ इमंजुषस्वगिर्वणःसमुद्रइव पिन्वते। इन्द्रविश्वाभिरूतिभिर्ववक्षिथ ५॥ १॥ योनोदेवःपरावतःसखित्वनायं मामहे। दिवोनवृष्टिंप्रथयन्ववक्षिथ ६ ववक्षुरस्यकेतवउतवज्रोगभस्त्योः।

यत्सूर्योनरोदसीअवर्धयत् ७ यदिंप्रवृद्धसत्पतेसहस्रंमहिषाँअघः।आदित्तइन्द्रियं महिप्रवावृधे ८ इन्द्रःसूर्यस्यरश्मिभिर्न्यर्शसानमोषति । अग्निर्वनेवसासहिःप्र वावृधे ९ इयंतऋत्वियावतीधीतिरेतिनवीयसी । सपर्यन्तीपुरुप्रियामिमीतइत् १० ॥ २ ॥ गर्भोयज्ञस्यदेवयुःक्रतुंपुनीतआनुषक् । स्तोमैरिन्द्रस्यवावृधेमिमीतइत् ११ सनिर्मित्रस्यपप्रथइन्द्रःसोमस्यपीतये । प्राचीवाशीवसुन्वतेमिमीतइत् १२ यंविप्राउक्थवाहसोऽभिप्रमन्दुरायवः । घृतंनपिप्यआसन्यृतस्य यत् १३ उतस्वराजेअदितिःस्तोममिन्द्रायजीजनत् । पुरुप्रशस्तमूतयऋतस्य यत् १४ अभिवह्नयऊतयेऽनूषतप्रशस्तये।नदेवविव्रताहरीऋतस्ययत् १५ ॥ ३ ॥ यत्सोममिन्द्रविष्णवियद्वाघत्रितआप्त्ये । यद्वामरुत्सुमन्दसेसमिन्दुभिः १६ यद्वाशक्रपरावतिसमुद्रेअधिमन्दसे । अस्माकमित्सुतेरणासमिन्दुभिः १७

यद्वासिसुन्वतोवृधोयजमानस्यसत्पते । उक्थेवायस्यरण्यसिसमिन्दुभिः १८
देवंदेवंवोऽवसइन्द्रमिन्द्रंगृणीषणि । अधायज्ञायतुर्वणेव्यानशुः १९ यज्ञेभिर्य-
ज्ञवाहसंसोमेभिःसोमपातमम् । होत्राभिरिन्द्रवावृधुर्व्यानशुः २० ॥ ४ ॥
महीरस्यप्रणीतयःपूर्वीरुतप्रशस्तयः । विश्वावसूनिदाशुषेव्यानशुः २१ इन्द्रंवृ-
त्रायहन्तवेदेवासोदधिरेपुरः । इन्द्रंवाणीरनूषतासमोजसे २२ महान्तंमहिनावयं
स्तोमेभिर्हवनश्रुतम् । अर्कैरभिप्रणोनुमःसमोजसे २३ नयंविविक्तोरोदसी
नान्तरिक्षाणिवज्रिणम् । अमादिदस्यतित्विषेसमोजसः २४ यदिन्द्रपृतनाज्ये
देवास्त्वादधिरेपुरः । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २५ ॥ ५ ॥ यदावृत्रंनदीवृतं
शवसावज्रिन्नवधीः । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २६ यदातेविष्णुरोजसात्रीणि
पदाविचक्रमे । आदित्तेहर्यताहरीववक्षतुः २७ यदातेहर्यताहरीवावृधातेदिवे-

दिवे । आदित्ते विश्वा भुवनानि येमिरे २८ यदा ते मारुतीर्विशस्तुभ्यमिन्द्र नियेमिरे । आदित्ते विश्वा भुवनानि येमिरे २९ यदा सूर्यममुं दिवि शुक्रं ज्योतिरधारयः । आदित्ते विश्वा भुवनानि येमिरे ३० इमां त इन्द्र सुष्टुतिं विप्र इयर्ति धीतिभिः । जामिं पदेव पिप्रतीं प्राध्वरे ३१ यदस्य धामनि प्रिये समीचीनासो अस्वरन् । नाभा यज्ञस्य दोहना प्राध्वरे ३२ सुवीर्यं स्वश्व्यं सुगव्यमिन्द्र दद्धि नः । होतेव पूर्वचित्तये प्राध्वरे ३३ ॥ ६ ॥ इत्यष्टमे मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

इन्द्रः सुतेषु त्रयस्त्रिंशन्नारदः काण्व इन्द्र उष्णिक् ।

१३ इन्द्रः सुतेषु सोमेषु क्रतुं पुनीत उक्थ्यम् । विदे वृधस्य दक्षसो महान्हि षः १ स प्रथमे व्योमनि देवानां सदने वृधः । सुपारः सुश्रवस्तमः समप्सुजित् २ तमह्वे वाजसातय इन्द्रं भराय शुष्मिणम् । भवा नः सुम्ने अन्तमः सखा वृधे ३ इयं त इन्द्र गिर्वणो

रातिःक्षरतिसुन्वतः । मन्दानोअस्यबाहिंषोविराजसि ४ नूनंतदिन्द्रदद्धिनोयत्त्वा
सुन्वन्तईमहे । रयिंनश्चित्रमाभंरास्वर्विदम् ५ ॥ ७ ॥ स्तोतायत्तेविचंर्षणिरति-
प्रशर्धयद्गिरः । वयाइवानुरोहतेजुषन्तयत् ६ प्रत्नवज्जनयागिरःशृणुधीजरितुर्ह-
वंम् । मदेंमदेववक्षिथासुकृत्वने ७ क्रीळन्त्यस्यसूनृताआपोनप्रवतायतीः ।
अयाधियायउच्यतेपतिर्दिवः ८ उतोपतिर्यउच्यतेकृष्टीनाममेकइद्वशी । नमोवृधै-
रवस्युभिःसुतेरण ९ स्तुहिश्रुतंविपश्चितंहरीयस्यप्रसक्षिणा । गन्तारादाशुषोगृ-
हंनमस्विनः १० ॥ ८ ॥ तूतुजानोमहेमतेऽश्वेभिःप्रुषितप्सुभिः । आयाहियु-
ज्ञमाशुभिःशमिद्धिते ११ इन्द्रशविष्ठसत्पतेरयिंगृणत्सुधारय । श्रवःसूरिभ्यो
अमृतंवसुत्वनम् १२ हवेत्वासूरउदितेहवेमध्यंदिनेदिवः । जुषाणइन्द्रसप्तिभि-
र्नआगहि १३ आतूगहिप्रतुद्रवमत्स्वासुतस्यगोमतः । तन्तुंतनुष्वपूर्व्यंयथा

विदे १४ यच्छक्रासिंपरावतियदर्वावतिंवृत्रहन् । यद्वांसमुद्रेअन्धंसोऽवितेदं-
सि १५ ॥ १ ॥ इन्द्रंवर्धन्तुनोगिरइन्द्रंसुतासइन्दंवः । इन्द्रेंहविष्मंतीर्विशोअ-
राणिषुः १६ तमिद्विप्राअवस्यवःप्रवत्वंतीभिरूतीभिः । इन्द्रंक्षोणीरंवर्धयन्वया-
इंव १७ त्रिकंद्रुकेषुचेतंनंदेवासोयज्ञमंत्नत । तमिद्वर्धन्तुनोगिरंःसदावृंधम् १८
स्तोतायत्तेअनुंव्रतउक्थान्यृंतुथादधे । शुचिंःपावकउंच्यतेसोअद्भुतः १९ तदिद्रु-
द्रस्यंचेततियह्वंप्रत्नेषुधामंसु । मनोयत्राविततद्धुर्विचेतसः २० ॥ १० ॥ यदिंमे
सख्यमावरंइमस्यंपाह्यन्धंसः । येनविश्वाअतिद्विषोअतारिम २१ कदातंइन्द्र
गिर्वणःस्तोताभंवातिशंतंमः । कदानोगव्येअश्व्येवसौदधः २२ उततेसुष्टुताह-
रीवृषंणावहतोरथंम् । अजुर्यस्यमदिंतंमंयमीमंहे २३ तमीमहेपुरुष्टुतंयह्वंप्रत्ना-
भिरूतिभिंः । निबर्हिषिंप्रियेसंददर्धद्विता २४ वर्धस्वासुपुरुष्टुतऋषिंष्टुताभिरू-

तिभिः । धुक्षस्वंपिप्युषीमिषमवांचनः २५ ॥ ११ ॥ इन्द्रत्वमंवितेदंसीत्थास्तुं-
वतोअंद्रिवः । ऋतादियर्मितेधियंमनोयुजंम् २६ इहत्यासंधमाद्यांयुजानःसोमं-
पीतये । हरींइन्द्रप्रतद्वंसूअभिस्वंर २७ अभिस्वंरन्तुयेतवंरुद्रासंःसक्षतश्रियंम् ।
उतोमरुत्वंतीर्विशोअभिप्रयंः २८ इमाअंस्यप्रतूर्तयःपदंजुषन्तयद्दिवि । नाभां
यज्ञस्यसंदधुर्यथाविदे २९ अयंदीर्घायचक्षसेप्राचिंप्रयत्यध्वरे । मिमीतेयज्ञमां-
नुषग्विचक्ष्यं ३० ॥ १२ ॥ वृषायमिंन्द्रतेरथंउतोतेवृषंणाहरी । वृषात्वंशंतक्र-
तोवृषाहवंः ३१ वृषाग्रावावृषामदोवृषासोमोअयंसुतः । वृषायज्ञोयमिन्वंसि
वृषाहवंः ३२ वृषात्वावृषंणंहुवेवज्रिञ्चित्राभिरूतिभिंः । वावन्थहिप्रतिष्टुतिंवृषा
हवंः ३३ ॥ १३ ॥

यदिन्द्र पञ्चदश गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनाविन्द्रो गायत्री ।

१४. यदिन्द्राहंयथात्वमीशीयवस्वएकइत् । स्तोतामेगोषखास्यात् १ शिक्षेयमस्मैदित्सेयंशचीपतेमनीषिणे । यदहंगोपतिःस्याम् २ धेनुष्टइन्द्रसूनृता यजमानायसुन्वते । गामश्वंपिप्युषीदुहे ३ नतेवर्तास्तिराधसइन्द्रदेवोनमर्त्यः । यद्दित्ससिस्तुतोमघम् ४ यज्ञइन्द्रमवर्धयद्यद्भूमिंव्यवर्तयत् । चक्राणओपशंदिवि ५ ॥ १४ ॥ वावृधानस्यतेवयंविश्वाधनानिजिग्युषः । ऊतिमिन्द्रावृणीमहे ६ व्यन्तरिक्षमतिरन्मदेसोमस्यरोचना । इन्द्रोयदभिनद्वलम् ७ उद्गाआजदङ्गिरोभ्यआविष्कृण्वन्गुहासतीः । अर्वाञ्चंनुनुदेवलम् ८ इन्द्रेणरोचनादिवोदृह्ळानिदृंहितानिच । स्थिराणिनपराणुदे ९ अपामूर्मिर्मदन्निवस्तोमइन्द्राजिरायते । वितेमदाअराजिषुः १० ॥ १५ ॥ त्वंहिस्तोमवर्धनइन्द्रास्युक्थवर्धनः ।

स्तोतॄणामुतभद्रकृत् ११ इन्द्रमित्केशिनाहरीसोमपेयायवक्षतः । उपयज्ञं सुराधसम् १२ अपांफेनेननमुचेःशिरइन्द्रोदवर्तयः । विश्वायदजयःस्पृधः १३ मायाभिरुत्सिसृप्सतइन्द्रद्यामारुरुक्षतः । अवदस्यूँरधूनुथाः १४ असुन्वामिन्द्र संसदंविषूचींव्यनाशयः । सोमपाउत्तरोभवन् १५ ॥ १६ ॥

तन्वभि त्रयोदश गोपूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनाविन्द्र उष्णिक् ।

१५ तन्वभिप्रगायतपुरुहूतंपुरुष्टुतम् । इन्द्रंगीर्भिस्तविषमाविवासत १ यस्यद्विबर्हसोबृहत्सहोदाधाररोदसी । गिरीँरज्राँअपःस्वर्वृषत्वना २ सराजसि पुरुष्टुतएकोवृत्राणिजिघ्नसे । इन्द्रजैत्राश्रवस्याचयन्तवे ३ तंतेमदंगृणीमसि वृषणंपृत्सुसासहिम् । उलोककृत्नुमद्रिवोहरिश्रियम् ४ येनज्योतींष्यायवेमनवेचविवेदिथ । मन्दानोअस्यबर्हिषोविराजसि ५ ॥ १७ ॥ तदद्याचित्तउक्थ-

नोऽनुष्टुवन्तिपूर्वथा । वृषंपत्नीरपोजया दिवेदिवे ६ तवत्यदिन्द्रियंबृहत्तवशुष्मंमुतक्रतुम् । वज्रंशिशातिधिषणावरेण्यम् ७ तवद्यौरिन्द्रपौंस्यंपृथिवीवर्धतिश्रवः । त्वामापःपर्वतासश्चहिन्विरे ८ त्वांविष्णुर्बृहन्क्षयोमित्रोगृणातिवरुणः । त्वांशर्धोमदत्यनुमारुतम् ९ त्वंवृषाजनानांमंहिष्ठइन्द्रजज्ञिषे । सत्राविश्वास्वपत्यानिदधिषे १० ॥ १८ ॥ सत्रात्वंपुरुष्टुतएकोवृत्राणितोशसे । नान्यइन्द्रात्करणंभूयइन्वति ११ यदिन्द्रमन्मशस्त्वानानाहवन्तऊतये । अस्माकेभिर्नृभिरत्रास्वर्जय १२ अरंक्षयायनोमहेविश्वारूपाण्याविशन् । इन्द्रंजैत्रायहर्षयाशचीपतिम् १३ ॥ १९ ॥

म सम्राजं द्वादशोरिरिबिठः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

१६ प्रसम्राजंचर्षणीनामिन्द्रंस्तोतानव्यंगीर्भिः । नरंनृषाहंमंहिष्ठम् १ य-

स्मिन्नुक्थानिरण्यन्तिविश्वानिचश्रवस्या । अपामवोनसमुद्रे २ तंसुष्टुत्याविवासेज्येष्ठराजंभरेकृत्नुम् । महोवाजिनंसनिभ्यः ३ यस्यानूनागभीरामदाउरवस्तरुत्राः । हर्षुमन्तःशूरसातौ ४ तमिद्धनेषुहितेष्वधिवाकायहवन्ते । येषामिन्द्रस्तेजयन्ति ५ तमिच्च्यौत्नैरार्यन्तितंकृतेभिश्चर्षणयः । एषइन्द्रोवरिवस्कृत् ६ ॥ २० ॥ इन्द्रोब्रह्मेन्द्रऋषिरिन्द्रःपुरूपुरुहूतः । महान्महीभिःशचीभिः ७ सस्तोम्यःसहव्यःसत्यःसत्वातुविकूर्मिः । एकश्चित्सन्नभिभूतिः ८ तमर्केभिस्तंसामभिस्तंगायत्रैश्चर्षणयः । इन्द्रंवर्धन्तिक्षितयः ९ प्रणेतारंवस्योअच्छाकर्तारंज्योतिःसमत्सु । सासह्वांसंयुधामित्रान् १० सनःपप्रिःपारयातिस्वस्तिनावापुरुहूतः । इन्द्रोविश्वाअतिद्विषः ११ सत्वंनइन्द्रवाजेभिर्दशस्याचगातुयाच । अच्छाचनःसुम्नंनेषि १२ ॥ २१ ॥

आ याहि पञ्चदशोऽरिविठिः काण्व इन्द्रो गायत्री । उपान्त्या बृहती । अन्त्या सतोबृहती ।

१७ आयाहिसुषुमाहितइन्द्रसोमंपिबाइमम् । एदंबर्हिःसदोमम १ आत्वा ब्रह्मयुजाहरीवहंतामिन्द्रकेशिना । उपब्रह्माणिनःशृणु २ ब्रह्माणस्त्वावयंयुजासोमपामिन्द्रसोमिनः । सुतावन्तोहवामहे ३ आनोयाहिसुतावतोऽस्माकंसुष्टुतीरुप । पिबासुशिप्रिन्नन्धसः ४ आतेसिञ्चामिकुक्ष्योरनुगात्राविधावतु । गृभायजिह्वयामधु ५ ॥ २२ ॥ स्वादुष्टेअस्तुसंसुदेमधुमान्तन्वेतव । सोमःशमस्तुतेहृदे ६ अयमुत्वाविचर्षणेजनीरिवाभिसंवृतः । प्रसोमइन्द्रसर्पतु ७ तुविग्रीवोवपोदरःसुबाहुरन्धसोमदे । इन्द्रोवृत्राणिजिघ्नते ८ इन्द्रप्रेहिपुरस्त्वंविश्वस्येशानओजसा । वृत्राणिवृत्रहञ्जहि ९ दीर्घस्तेअस्त्वङ्कुशोयेनावसुप्रयच्छसि । यजमानायसुन्वते १० ॥ २३ ॥ अयंतइन्द्रसोमोनिपूतोअधिबर्हिषि ।

एहीमस्यद्रवापिबं ११ शाचिंगोशाचिंपूजनायंरणायतेसुतः। आखण्डलप्रहूयसे १२ यस्तेशृङ्गवृषोनपात्प्रणपात्कुण्डपाय्यः। न्यस्मिन्दध्रआमनः १३ वास्तोस्पतेध्रुवास्थूणांसंत्रंसोम्यानाम् । द्रप्सोभेत्तापुरांशश्वतीनामिन्द्रोमुनीनांसखा १४ पृदाकुसानुर्यजतोगवेषणएकःसन्नभिभूयसः । भूर्णिमश्वंनयत्तुजापुरोगृभेन्द्रंसोमस्यपीतये १५ ॥ २४ ॥

इदं ह द्वाविंशतिरिरिंबिठिः काण्व आदित्या उष्णिक् । अष्टम्या अश्विनौ ।

नवम्या अग्निसूर्यानिलाः ।

१८ इदंहनूनमेषांसुम्नंभिक्षेतमर्त्यः। आदित्यानामपूर्व्यंसवीमनि १ अनर्वाणोह्येषांपन्थआदित्यानाम् । अदब्धाःसन्तिपायवःसुगेवृधः २ तत्सुनःसविताभगोवरुणोमित्रोअर्यमा । शर्मयच्छन्तुसप्रथोयदीमहे ३ देवेभिर्देव्यदितेऽरिष्टभ-

मन्नागहि । स्मत्सूरिभिःपुरुप्रियेसुशर्मभिः ४ तेहिपुत्रासोअदितेर्विदुर्द्वेषांसि योतवे । अंहोश्चिदुरुचक्रयोऽनेहसः ५ ॥ २५ ॥ अदितिर्नोदिवापशुमदितिर्नक्तमद्वयाः । अदितिःपात्वंहसःसदावृधा ६ उतस्यानोदिवामतिरदितिरूत्यागमत् । साशन्तातिमयस्करदपस्रिधः ७ उतत्यादैव्याभिषजाशंनःकरतोअश्विना । युयुयातामितोरपोअपस्रिधः ८ शमग्निरग्निभिःकरच्छंनस्तपतुसूर्यः । शंवातोवात्वरपाअपस्रिधः ९ अपामीवामपस्रिधमपसेधतदुर्मतिम् । आदित्यासोयुयोतनानोअंहसः १० ॥ २६ ॥ युयोताशरुमस्मदाँआदित्यासउतामतिम् । ऋधग्द्वेषःकृणुतविश्ववेदसः ११ तत्सुनःशर्मयच्छतादित्यायन्मुमोचति । एनस्वन्तंचिदेनसःसुदानवः १२ योनःकश्चिद्रिरिक्षतिरक्षस्त्वेनमर्त्यः ।

ःपएवैरिरिपीप्रयुर्जनः १३ समित्तमुघमंश्नवद्दुःशंसंमर्त्यैरिपुम् । योअस्मत्रा
णांवाँउपंहूयुः १४ पाकुत्रास्थंनदेवाह्मत्सुजांनीथुमर्त्यैम् । उपंहूयुंचाद्वयुंच
सवः १५ ॥ २७ ॥ आशर्मपर्वतानामोतापांवृणीमहे । द्यावांक्षामारेअस्मद्र
स्कृतम् १६ तेनोभुद्रेणशर्मणायुष्माकंनावावंसवः । अतिविश्वानिदुरितापिं
र्तेन १७ तुचेतनोयतत्सुनोद्राघीयआयुंजीवसें । आदित्यासःसुमहसःकृणो
न १८ युज्ञोहीळोवोअन्तरआदित्याअस्तिमृळतं । युष्मेइद्वोअपिंष्मासिसजा
१९ बृहद्वरूथंमुरुतांदेवंत्रातारंमुश्विनां । मित्रमींमहेवरुंणंस्वस्तयें २०
नेहोमित्रार्यमन्नवद्वरुणशंस्यंम् । त्रिवरूथंमरुतोयन्तनश्छर्दिः २१ येचिद्धि
त्युर्वन्धवआदित्यामनंवःस्मसिं । प्रसूनआयुंर्जीवसेंतिरेतन २२ ॥ २८ ॥

तं गूर्धय सप्तत्रिंशत्सोभरिः काण्वोऽग्निः प्रगाथा ककुप् । अन्त्ययोस्त्रसदस्योर्दानस्तुतिः ।
उपान्त्ययोरादित्याः । सप्तविंशी द्विपदा । चतुस्त्रिंशत्तम्युष्णिक् । पञ्च-
त्रिंशत्तमी सतोबृहती । उपान्त्या ककुप् । अन्त्या पाङ्क्तिः ।

११ तंगूर्धयास्वर्णरंदेवासोदेवमरतिंदधन्विरे । देवत्राहव्यमोहिरे १ विभूत-
रातिंविप्रचित्रशोचिषमग्निमीळिष्वयन्तुरम् । अस्यमेधस्यसोम्यस्यसोभरेप्रेम-
ध्वरायपूर्व्यम् २ यजिष्ठंत्वाववृमहेदेवंदेवत्राहोतारममर्त्यम् । अस्ययज्ञस्यसुक्र-
तुम् ३ ऊर्जोनपातंसुभगंसुदीदितिमग्निंश्रेष्ठशोचिषम् । सनोमित्रस्यवरुणस्य
सोअपामासुम्नंयक्षतेदिवि ४ यःसमिधायआहुतीयोवेदेनददाशमर्तोअग्नये ।
योनमसास्वध्वरः ५ ॥ २१ ॥ तस्येदर्वन्तोरंहयन्तआशवस्तस्यद्युम्नितमंयशः ।
नतमंहोदेवकृतंकुतश्चननमर्त्यकृतंनशत् ६ स्वग्नयोवोअग्निभिःस्यामसूनोसहस

ऊर्जांपते । सुवीर॒स्त्वम॑स्म॒युः ७ प्र॒शंस॑मानो॒अति॑थि॒र्नमि॒त्रियो॒ऽग्नीरथो॒नवेद्यः॑ ।
त्वेक्षेमा॑सो॒अपि॑सन्ति॒सा॒धव॒स्त्वंराजा॑र॒यी॒णाम् ८ सो॒अद्धा॒दा॒श्वंध्वरो॒ऽग्ने॒मर्तः॑सु-
भग॒सप्र॒शंस्यः॑ । सधी॒भिर॑स्तु॒सनि॑ता ९ यस्य॒त्वमू॒र्ध्वोअ॑ध्व॒राय॒तिष्ठ॑सिक्ष॒यद्वी॑र॒ः
ससा॑धते । सोअर्व॑द्भिः॒सनि॑ता॒सवि॑प॒न्युभिः॒सशूरैः॒सनि॑ताकृ॒तम् १० ॥ ३० ॥
यस्या॒ग्निर्वपु॑र्गृ॒हेस्तोमं॒चनो॒दधी॑त॒वि॒श्ववा॑र्यः । ह॒व्यावा॒वेवि॑प॒द्विषः॑ ११ विप्र॑स्य
वास्तु॒व॒तःसह॑सोयह्वोम॒क्षूतम॑स्यरा॒तिषु॑ । अ॒वोदे॒वमु॒परि॒मर्त्यं॑कृधि॒वसो॑विवि॒दुषो॒
वचः॑ १२ योअ॒ग्निंह॒व्यदा॑तिभि॒र्नमो॑भिर्वासु॒दक्ष॒मा॒विवा॑सति । गि॒रावा॑जि॒र-
शो॑चिषम् १३ स॒मिधा॒योनिशि॑ती॒दाश॒ददि॑ति॒धाम॑भिरस्य॒मर्त्यः॑ । विश्वेत्सधी॒
भिःसु॒भगो॒जना॒अति॑द्यु॒म्नैरु॒द्नइ॑वता॒रिषत् १४ तद॑ग्ने॒द्युम्नमाभ॑र॒यत्सा॒सह॒त्सद॑ने॒कं
चि॒दत्रिण॑म् । म॒न्युंजन॑स्यदू॒ढ्यः॑ १५ ॥ ३१ ॥ येन॒चष्टे॒वरु॑णोमि॒त्रोअ॒र्य॒मा॒ये-

ननासंत्याभर्गः । वयंतत्तेशवंसागातुवित्तंमाइन्द्रत्वोताविधेमहि १६ तेघेदंग्ने स्वाध्यो३ येत्वांविप्रनिदधिरेनृचक्षसम् । विप्रासोदेवसुक्रतुम् १७तइद्वेदिंसुभगत आहुतिंतेसोतुंचक्रिरेदिवि । तइद्वाजेंभिर्जिग्युर्महद्धनंयेत्वेकामंन्येरिरे १८ भद्रोनोंअग्निराहुतोभद्रारातिःसुंभगभद्रोअंध्वरः । भद्राउतप्रशंस्तयः १९ भद्रंमनंः कृणुष्ववृत्रतूर्येयेनांसमत्सुसासहंः । अवंस्थिरातंनुहिभूरिशर्धतांवनेमातेअभिष्टिभिः २० ॥ ३२ ॥ ईळेगिरामनुंर्हितंयंदेवादूतमंरतिंन्येरिरे । यजिष्ठंहव्यवाहंनम् २१ तिग्मजंम्भायतरुंणायराजंतेप्रयोंगायस्यग्नये । यःपिंशतेसूनृताभिः सुवीर्यमाग्निर्घृतेभिराहुतः २२ यदींघृतेभिराहुतोवाशीमग्निर्भरंतउच्चावंच । असुंरइवनिर्णिजंम् २३ योहव्यान्यैरयतामनुंर्हितोदेवआसासुगन्धिनां । विवांसते वार्याणिस्वध्वरोहोतादेवोअमंर्त्यः २४ यदंग्नेमर्त्यस्त्वंस्यामहंमित्रमहोअमंर्त्यः ।

सहसःसूनवाहुत २५ ॥ ३३ ॥ नत्वारासीयाभिशस्तयेवसोनपापत्वार्यसन्त्य ।
नमेस्तोतामतीवानदुर्हितःस्यादग्नेनपापया २६ पितुर्नपुत्रःसुभृतोदुरोणआदेवाँ
एतुप्रणोहविः २७ तवाहमग्नऊतिभिर्नेदिष्ठाभिःसचेयजोषमावसो । सदादेव-
स्यमर्त्यः २८ तवक्रत्वासनेयंतवरातिभिरग्नेतवप्रशस्तिभिः । त्वामिदाहुःप्रम-
तिंवसोममाग्नेहर्षस्वदातवे २९ प्रसोअग्नेतवोतिभिःसुवीराभिस्तिरतेवाजभर्म-
भिः । यस्यत्वंसख्यमावरः ३० ॥ ३४ ॥ तवद्रप्सोनीलवान्वाशऋत्वियइन्धा-
नःसिष्णवाददे । त्वंमहीनामुषसामसिप्रियःक्षपोवस्तुषुराजसि ३१ तमागन्म
सोभरयःसहस्रमुष्कंस्वभिष्टिमवसे । सम्राजंत्रासदस्यवम् ३२ यस्यंतेअग्नेअ-
न्येअग्नयउपक्षितोवयाइव । विपोनद्युम्नानियुवेजनानांतवक्षत्राणिवर्धयन् ३३
यमादित्यासोअद्रुहःपारंनयथमर्त्यम् । मघोनांविश्वेषांसुदानवः ३४ यूयंराजा

नःकंचिन्नपर्णीसहःक्षयंन्तंमानुषाँअनु । वयंतेवोवरुणमित्रार्यंमन्त्स्यामेद्दतस्यं रथ्यः ३५ अदान्मेपौरुकुत्स्यःपंञ्चाशतंत्रसदंस्युर्वधूनाम् । मंहिंष्ठोअर्यःसत्पंतिः ३६ उतमेंप्रयियोर्वयियोःसुवास्त्वाअधितुग्वंनि । तिसृणांसंप्ततीनांश्यावः प्रंणेताभुंवद्वसुर्दियांनांपतिः ३७ ॥ ३५ ॥

आ गन्त पड्विंशतिः सौभरिः काण्वो मरुतः प्रगाथा ककुप् ।

२० आगंन्तामारिंषण्यतप्रस्थांवानोमापंस्थातासमन्यवः । स्थिराचिंन्नमयिष्णवः १ वीळुपविभिर्मरुतऋभुक्षणआरुंद्रासःसुदीतिभिः । इषानोंअद्यागंता पुरुस्पृहोयज्ञमासौभरीयवंः २ विद्माहिरुद्रियांणांशुष्मंमुग्रंमरुतांशिमींवताम् । विष्णोरेषस्यंमीळ्हुषांम् ३ विद्वीपानिपापंतन्तिष्ठंद्दुच्छुनोभेयुंजन्तरोदंसी । प्रधन्वान्यैरतशुभ्रखादयोयदेजंथस्वभानवः ४ अच्युताचिद्वोअज्मन्नानानंदतिपर्वं-

तासोवनस्पतिः । भूमिर्यामेषुरेजते ५ ॥ ३६ ॥ अमायवोमरुतोयातवेद्यौर्जि
हीतउत्तरावृहत्। यत्रानरोदेदिशतेतनूष्वात्वक्षांसिबाह्वोजसः ६ स्वधामनुश्रि-
यनरोमहित्वेषाअमवन्तोवृषप्सवः । वहन्तेअह्रुतप्सवः ७ गोभिर्वाणोअज्यते
सोभरीणांरथेकोशेहिरण्यये । गोबन्धवःसुजातासइषेभुजेमहान्तोनःस्परसेनु ८
प्रतिवोवृषदञ्जयोवृष्णेशर्धायमारुतायभरध्वम् । हव्यावृषप्रयाव्णे ९ वृषणश्वेन
मरुतोवृषप्सुनारथेनवृषनाभिना । आश्येनासोनपक्षिणोवृथानरोहव्यानोवीत-
येगत १० ॥ ३७ ॥ समानमञ्ज्येषांविभ्राजन्तेरुक्मासोअधिबाहुषु । दविद्यु-
तत्यृष्टयः ११ तउग्रासोवृषणउग्रबाहवोनकिष्टनूषुयेतिरे । स्थिराधन्वान्यायु-
धारथेषुवोऽनीकेष्वधिश्रियः १२ येषामर्णोनसप्रथोनामत्वेषंशश्वतामेकमिद्भुजे।
वयोनपित्र्यंसहः १३ तान्वन्दस्वमरुतस्ताँउपस्तुहितेषांहिधुनीनाम् । अराणां

नचरमस्तदेषांदानामह्नातदेषाम् १४ सुभगःसर्वऊतिष्वासपूर्वीसुमरुतोव्युष्टि-
षु । योवानूनमुतासंति १५ ॥ ३८ ॥ यस्यंवायूयंप्रतिवाजिनोनरआहव्यावीतये
गथ । अभिषद्युम्नैरुतवाजंसातिभिःसुम्नावोधूतयोनशत् १६ यथारुद्रस्यसूनवो
दिवोवशन्त्यसुरस्यवेधसः । युवानस्तथेदसत् १७ येचार्हन्तिमरुतःसुदानवः
स्मन्मीह्नुषश्चरन्तिये । अतश्चिदानउपवस्यसाहृदायुवानआववृध्वम् १८ यूनं
ऊषुनविष्ठयावृष्णःपावकाँअभिसोभरेगिरा । गायगाइवचर्कृषत् १९ साहाये
सन्तिमुष्टिहेवहव्योविश्वासुपृत्सुहोतृषु । वृष्णश्चन्द्रान्नसुश्रवस्तमान्गिरावन्दस्व
मरुतोअह २० ॥ ३९ ॥ गावश्चिद्घासमन्यवःसजात्येनमरुतःसबन्धवः । रि-
हतेककुभोमिथः २१ मर्तश्चिद्वोनृतवोरुक्मवक्षसउपभ्रातृत्वमायति । अधिनो
गातमरुतःसदाहिवआपित्वमस्तिनिध्रुवि २२ मरुतोमारुतस्यनआभेषजस्य

वहतासुदानवः । यूयंसखायःसप्तयः २३ याभिःसिन्धुमवथयाभिस्तूर्वथयाभिः दशस्यथाक्रिविम् । मयोनोभूतोतिभिर्मयोभुवःशिवाभिरसचद्विषः २४ यत्सिन्धौयदसिक्न्यांयत्समुद्रेषुमरुतःसुबर्हिषः । यत्पर्वतेषुभेषजम् २५ विश्वंपश्यन्तो बिभृथातनूष्वातेनानोअधिवोचत । क्षमारपोमरुतआतुरस्यनइष्कर्ताविह्रुतं पुनः २६ ॥ ४० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डले तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

वयमुमूनान्त्येदृचेचित्रस्यदानस्तुतिरोसमाश्विनंत्रिमगाथादिबृहत्यनुष्टुबेकादश्याद्येककुम्मध्येज्योतिषीईळिष्वांत्रिशद्विश्वमनावैयश्वआग्नेयमौष्णिहंहसखायस्तृचोन्त्यःसौपाम्णस्यवरोदानस्तुतिरन्त्यानुष्टुप्तावांचतुर्विंशतिर्मैत्रावरुणंदशम्याद्यास्तिस्रोवैश्वदेव्यउपान्त्योष्णिग्गर्भायुवोःपञ्चाधिकाव्यश्वोवाङ्गिरसआश्विनंविंश्याद्यावायव्यास्तत्पूर्वाश्चतस्रोगायत्र्योन्त्यैकाविंश्यौचविंश्यनुष्टुबाग्निरुक्थेञ्चाधिकाम-

नुर्वैवस्वतोवैश्वदेवंप्रगाथंयेत्रिंशतिपञ्चोपान्त्यापुरउष्णिग्बभ्रुर्दशकश्यपोवामारीचोद्वैपदंनहिवश्वतु-
ष्कंपुरउष्णिग्बृहत्यनुष्टुबन्तंयोयजातिश्रूनात्रेय्यास्तवोपजमानप्रशंसाचयेसादिपञ्चदस्यसोःशिष्टा-
स्तदाशिपोनुष्टुप्तुप्पङ्क्यन्तंनवम्यनुष्टुब्दशमीपादनिचृत् ।

वयम्वष्टादश सौभरिः काण्व इन्द्रः प्रगाथा ककुप् । अन्त्ययोश्चित्रस्य दानस्तुतिः ।

२१ ॐ वयमुत्वामपूर्व्यस्थूरंनकच्चिद्भरन्तोऽवस्यवः । वाजेचित्रंहवामहे १ उपत्वाकर्मन्नूतयेसनोयुवोग्रश्चक्रामयोधृषत् । त्वामिद्ध्यवितारंववृमहेसखाय इन्द्रसानसिम् २ आयाहीमइन्दवोऽश्वपतेगोपतउर्वरापते । सोमंसोमपतेपिव ३ वयंहित्वाबन्धुमन्तमबन्धवोविप्रासइन्द्रयेमिम । यातेधामानिवृषभतेभिरागहि विश्वेभिःसोमपीतये ४ सीदन्तस्तेवयोयथागोश्रीतेमधौमदिरेविवक्षणे । अभि त्वामिन्द्रनोनुमः ५ ॥ १ ॥ अच्छाचत्वैनानमसावदामसिकिंमुहुश्चिद्विदीधयः ।

सन्तिकामासोहरिवोददिध्रुस्मोवयंसन्तिनोधियः ६ नूत्नाइदिन्द्रतेवयमूती
अभूमनहिनूतेअद्रिवः । विद्मापुरापरीणसः ७ विद्मासेखित्वमुतशूरभोज्यं१मा
तेतावज्रिन्नीमहे । उतोसमस्मिन्नाशिशीहिनोवसोवाजेसुशिप्रगोमति ८ योनं
इदमिदंपुराप्रवस्यआनिनायतमुवःस्तुषे । सखायइन्द्रमूतये ९ हर्यश्वंसत्पतिंच-
र्षणीसहंसहिष्मायोअमन्दत । आतुनःसवयतिगव्यमश्व्यंस्तोतृभ्योमघवाशत-
तम् १० ॥ २ ॥ त्वयाहस्विद्युजावयंप्रतिश्वसन्तंवृषभब्रुवीमहि । संस्थेजनस्य
गोमतः ११ जयेमकारेपुरुहूतकारिणोऽभितिष्ठमदूढ्यः । नृभिर्वृत्रंहन्यामशूशु-
यामचावेरिन्द्रप्रणोधियः १२ अभ्रातृव्योअनात्वमनापिरिन्द्रजनुषासनादसि ।
युधेदापित्वमिच्छसे १३ नकीरेवन्तंसख्यायविन्दसेपीयन्तितेसुराश्वः । यदा
कृणोषिनदनुंसमूहस्यादित्पितेवहूयसे १४ मातेअमाजुरोयथामूरासइन्द्रसख्ये

त्वावंतः । निषंदामसचासुते १५ ॥ ३ ॥ मातेंगोदत्रनिरंरामराधंसइन्द्रमातें गृहामहि । दृह्ळाचिंदर्यःप्रमृंशाभ्याभंरनतेंदामानंआदभे १६ इन्द्रोंवाघेदियं-न्मघंसरंस्वतीवासुभगांददिर्वसुं । त्वंवांचित्रदाशुषें १७ चित्रइद्राजांराजकाइ-दंन्यकेयकेसरंस्वतीमनुं । पर्जन्यंइवततनद्धिवृष्टयासहस्रमयुताददंत् १८ ॥ ४ ॥

ओत्यमष्टादश सौभरिः काण्वोश्विनौ । आद्याः षट् प्रगाथाः । सप्तमी बृहती । अष्टम्यनुष्टुप् । एकादशी ककुप् । द्वादशी मध्येज्योतिः । शिष्टाः प्रगाथाः ककुभः ।

२२ ओत्यमंह्वआरथंमद्यादंसिंष्ठमूतयें । यमंश्विनासुहवारुद्रवर्तनीआसूर्यायैंतस्थथुंः १ पूर्वायुषंसुहवंपुरुस्पृहंभुज्युंवाजेषुपूर्व्यम् । सचनावन्तंसुमतिभिः सोभरेविद्वेषसमनेहसंम् २ इहत्यापुरुभूतंमादेवानमोभिरश्विना । अर्वाचीना स्ववंसेकरामहेगन्तांरादाशुषोंगृहम् ३ युवोरथंस्यपरिचक्रमीयतईर्मान्यद्वामिष-

ण्यति । अस्माँअच्छासुमतिर्वांशुभस्पतीआधेनुरिवधावतु ४ रथोयोवांत्रिवन्धु-
रोहिरण्याभीशुरश्विना । परिद्यावापृथिवीभूषतिश्रुतस्तेननासत्यागतम् ५॥५॥
दशस्यन्तामनवेपूर्व्यंदिवियवंवृकेणकर्षथः । तावामद्यसुमतिभिःशुभस्पतीअ-
श्विनाप्रस्तुवीमहि ६ उपनोवाजिनीवसूयातमृतस्यपथिभिः । येभिस्तृक्षिंवृष-
णात्रासदस्यवंमहेक्षत्रायजिन्वथः ७ अयंवामद्रिभिःसुतःसोमोनरावृषण्वसू ।
आयातंसोमपीतयेपिबतंदाशुषोगृहे ८ आहिरुहतमश्विनारथेकोशेहिरण्ययेवृ-
षण्वसू । युञ्जाथांपीवरीरिषः ९ याभिःपक्थमवथोयाभिरध्रिगुंयाभिर्बभ्रुंविजो-
षसम् । ताभिर्नोमक्षूतूयमश्विनागतंभिषज्यतंयदातुरम् १० ॥ ६ ॥ यदध्रिगा-
वोअध्रिगूइदाचिदह्नोअश्विनाहवामहे । वयंगीर्भिर्विपन्यवः ११ ताभिरायातंवृ-
षणोपमेहवंविश्वप्सुंविश्ववार्यम् । इषामंहिष्ठापुरुभूतमानरायाभिःक्रिविंवावृधु-

स्ताभिरागंतम् १२ ताविदाचिदहानांताव्श्विनावन्दंमानउपंब्रुवे । ताऊनमोभिरीमहे १३ ताविद्दोषाताउषसिशुभस्पतीतायामंन्रुद्रवंर्तनी । मानोमर्तायरिपवेवाजिनीवसूपरोरुद्रावतिंख्यतम् १४ आसुग्म्यायसुग्म्यंप्रातारथेनाश्विनावासक्षणीं । हुवेपितेवसोभंरी १५ ॥ ७ ॥ मनोजवसावृषणामदच्युतामक्षुङ्गमाभिंरूतिभिंः । आरात्तांच्चिद्भूतमस्मेअवंसेपूर्वीभिंःपुरुभोजसा १६ आनोअश्वांवदश्विनावर्तिर्यासिष्टंमधुपातमानरा । गोमंद्दस्राहिरंण्यवत् १७ सुप्रावर्गंसुवीयंसुष्ठुवार्यमनांधृष्टंरक्षस्विनां । अस्मिन्नावांमायानेवाजिनीवसूविश्वांवामानिंधीमहि १८ ॥ ८ ॥

ईळिष्व त्रिंशद्विश्वमना वैयश्वोग्निरुष्णिक् ।

२३ ईळिष्वाहिप्रतीव्यं१यजंस्वजातवेदसम् । चरिष्णुधूमगृभीतशो-

चिपम् १ दामानंविश्वचर्पणेऽग्निंविश्वमनोगिरा । उतस्तुषेविष्पर्धसोरथानाम् २ येषामाबाधऋग्मियइषःपृक्षश्चनिग्रभे । उपविदावह्निर्विन्दतेवसु ३ उदस्य शोचिरस्थादीदियुषोव्य१जरम् । तपुर्जम्भस्यसुद्युतोगणश्रियः ४ उदुतिष्ठस्वध्वरस्तवानोदेव्याकृपा । अभिख्याभासाबृहताशुशुक्वनिः ५ ॥ १ ॥ अग्नेयाहिसुशस्तिभिर्हव्याजुह्वानआनुषक् । यथादूतोबभूथहव्यवाहनः ६ अग्निंवः पूर्व्यंहुवेहोतारंचर्पणीनाम् । तमयावाचागृणेतमुवःस्तुषे ७ यज्ञेभिरद्भुतक्रतुंयंकृपासूदयन्तइत् । मित्रंनजनेसुधितमृतावनि ८ ऋतावानमृतायवोयज्ञस्यसाधनंगिरा । उपोएनंजुजुषुर्नमसस्पदे ९ अच्छानोअङ्गिरस्तमंयज्ञासोयन्तु संयतः । होतायोअस्तिविक्ष्वायशस्तमः १० ॥ १० ॥ अग्नेतवत्येअजरेन्धानासोबृहद्भाः । अश्वाइववृषणस्तविषीयवः ११ सत्वंनऊर्जांपतेरयिंरास्वसुवीर्यम् ।

प्रावनस्तोकेतनयेसमत्स्वा १२ यद्वाउविश्पतिःशितःसुप्रीतोमनुषोविशि । विश्वेदग्निःप्रतिरक्षांसिसेधति १३ श्रुष्ट्यग्नेनवस्यमेस्तोमस्यवीरविश्पते । निमायिनस्तपुषारक्षसोदह १४ नतस्यमाययाचनरिपुरीशीतमर्त्यः । योअग्नये ददाशहव्यदातिभिः १५ ॥ ११ ॥ व्यश्वस्त्वावसुविदमुक्षण्युरप्रीणादृषिः । महोरायेतमुत्वासमिधीमहि १६ उशनाकाव्यस्त्वानिहोतारमसादयत् । आयजिं त्वामनवेजातवेदसम् १७ विश्वेहित्वासजोषसोदेवासोदूतमक्रत । श्रुष्टीदेवप्रथमोयज्ञियोभुवः १८ इमंघावीरोअमृतंदूतंकृण्वीतमर्त्यः । पावकंकृष्णवर्तनिं विहायसम् १९ तंहुवेमयतस्रुचःसुभासंशुक्रशोचिषम् । विशामग्निमजरंप्रत्नमीड्यम् २० ॥ १२ ॥ योअस्मैहव्यदातिभिराहुतिमर्तोऽविधत् । भूरिपोषंसधं-

नेवीरवद्यशः २१ प्रथमंजातवेदसमाग्निंयज्ञेषुपूर्व्यम् । प्रतिस्रुगेतिनमंसाहविष्मंती-२२ आभिर्विधेमाग्नयेज्येष्ठांभिर्व्यश्ववत् । मंहिष्ठाभिर्मतिभिःशुक्रशोचिषे २३ नूनमंर्चविहायसेस्तोमेंभिःस्थूरयूपवत् । ऋषेंवैयश्वदम्यांयाग्नये २४ अतिथिंमानुंषाणांसूनुंवनस्पतीनाम् । विप्राअग्निमवंसेप्रत्नमीळते २५ ॥ १३ ॥

महोविश्वाँअभिषतो३ऽभिहव्यानिमानुंषा । अग्नेनिषंत्सिनमसाधिबर्हिषि २६ वंस्वानोवार्यापुरुवंस्वराय:पुंरुस्पृहः । सुवीर्यस्यप्रजावंतोयशंस्वतः २७ त्वंवंरोसुषाम्णेऽग्नेजनांयचोदय । सदांवसोरातिंयंविष्ठशश्वंते २८ त्वंहिसुंप्रतूरसित्वंनोगोमंतीरिषः । महोरायःसातिमंग्नेअपांवृधि २९ अग्नेत्वंयशाअस्यामित्रावरुंणावह । ऋतावांनासम्राजापूतदंक्षसा ३० ॥ १४ ॥

सखायस्त्रिंशद्विश्वमना वैयश्व इन्द्र उष्णिक् । अन्त्यस्य तृचस्य वरोः
सौषाम्णस्य दानस्तुतिः । अन्त्यानुष्टुप् ।

२४ सखायआशिषामहिब्रह्मेन्द्रायवज्रिणे।स्तुषऊषुवोनृतमायधृष्णवे १ शवसाह्यसिश्रुतोवृत्रहत्येनवृत्रहा । मघैर्मघोनोअतिशूरदाशसि २ सनःस्तवानआभर रयिंचित्रश्रवस्तमम् । निरेकेचिद्योहरिवोवसुर्ददिः ३ आनिरेकमुतप्रियमिन्द्रदर्षिजनानाम् । धृषताधृष्णोस्तवमानआभर ४ नतेसव्यंनदक्षिणंहस्तंवरन्तआमुरः । नपरिबाधोहरिवोगविष्टिषु ५ ॥ १५ ॥ आत्वागोभिरिवव्रजंगीर्भिर्ऋणोम्यद्रिवः । आस्माकामंजरितुरामनःपृण ६ विश्वानिविश्वमनसोधियानो वृत्रहन्तम । उग्रप्रणेतरधिषूवसोगहि ७ वयंतेअस्यवृत्रहन्विद्यामशूरनव्यसः । वसोःस्पार्हस्यपुरुहूतराधसः ८ इन्द्रयथाह्यस्तितेऽपरीतंनृतोशवः । अमृक्तारा-

तिःपुंरुहूतदाशुषें ९ आवृंषस्वमहामहमहेनृंतमराधंसे । दृळ्हश्चिंदृह्यमघवन्मघत्तये १० ॥ १६ ॥ नूअन्यत्रांचिदद्रिवस्त्वन्नोजग्मुराशसंः । मघंवञ्छग्धितव तन्नंऊतिभिः ११ नह्यं१ङ्गनृंतोत्वदन्यंविन्दामिराधंसे । रायेद्युम्नायशवंसेचगिर्वणः १२ एन्दुमिन्द्रांयसिञ्चतपिबांतिसोम्यंमधुं । प्रराधंसाचोदयातेमहित्वना १३ उपोहरींणांपतिंदक्षंपृञ्चन्तंमब्रवम् । नूनंश्रुधिस्तुवतोअश्व्यस्यं १४ नह्यं१ङ्गपुराचनजज्ञेवीरतंरस्त्वत् । नकीरायानैवथानभन्दना १५ ॥ १७ ॥ एदुमध्वोंमदिन्तंरंसिञ्चवांध्वर्योअन्धंसः । एवाहिवीरःस्तवंतेसदावृंधः १६ इन्द्रस्थातर्हरीणांनकिंष्टेपूर्व्यस्तुंतिम् । उदांनंशशवंसानभन्दना १७ तंवोवाजांनांपतिमहूंमहिश्रवस्यवंः । अप्रांयुभिर्यज्ञेभिर्वावृधेन्यंम् १८ एतोन्विन्द्रंस्तवांमसखांयःस्तोम्यंनरंम् । कृष्टीर्योविश्वांअभ्यस्त्येकइत् १९ अगोरुधायगवि-

पंधुक्षायुदस्म्युंवचः । घृतात्स्वादीयोमधुनश्चवोचत २० ॥ १८ ॥ यस्या-
मितानिवीर्या३नराधःपर्येतवे । ज्योतिर्नविश्वमभ्यस्तिदक्षिणा २१ स्तुही-
न्द्रंव्यश्ववदनूर्मिवाजिनंयमम् । अर्योगयंमंहमानंविदाशुषे २२ एवानूनमुप
स्तुहिवैयंश्वदशमंनवंम् । सुविद्वांसंचर्कृत्यंचरणीनाम् २३ वेत्थाहिनिर्ऋतीनां
वज्रहस्तपरिवृजम् । अहरहःशुन्ध्युःपरिपदामिव २४ तदिन्द्रावआभरयेनादं-
सिष्ठकृत्वने । द्विताकुत्सायशिश्नथोनिचोदय २५ ॥ ११ ॥ तमुत्वानूनमीमहे
नव्यंदंसिष्ठसंन्यसे । सत्वंनोविश्वाअभिमातीःसक्षणिः २६ यऋक्षादंहसोमुच-
द्योवार्यात्सप्तसिन्धुषु । वधर्दासस्यतुविनृम्णनीनमः २७ यथावरोसुषाम्णेसनि-
भ्यआवहोरयिम् । व्यश्वेभ्यःसुभगेवाजिनीवति २८ आनार्यस्यदक्षिणाव्यश्वाँ

एतुसोमिनः । स्थूरंचराधःशतवंत्सहस्त्रंवत् २९ यत्त्वांपृच्छादीजानःकुहयाकुह-याकृते । एषोअर्पश्रितोवलोगोमतीमवंतिष्ठति ३० ॥ २० ॥

ता वां चतुर्विंशतिर्विश्वमना वैयश्वो मित्रावरुणावुष्णिक् ।

चतुर्थतृचस्य विश्वे देवाः । उपान्त्योष्णिगगर्भा ।

२५ तावांविश्वंस्यगोपादेवादेवेषुयज्ञियां । ऋतावांनायजसेपूतदक्षसा १ मित्रातनानरथ्याउवरुणोयश्चसुक्रतुः । सनात्सुजातातनंयाधृतव्रंता २ तामाता विश्ववेदसासुर्याय प्रमहसा । महीजंजानादितिर्ऋतावंरी ३ महान्तांमित्रावरुणा सम्राजांदेवावसुरा । ऋतावांनावृतमाघोषतोबृहत् ४ नपांताशवंसोमहःसूनू दक्षंस्यसुक्रतू । सृप्रदानूइषोवास्त्वधिक्षितः ५ ॥ २१ ॥ संयादानूंनियेमथुर्दि-

व्याःपार्थिवीरिषः । नभस्वतीरावांचरन्तुवृष्टयः ६ अधियावृहतोदिवोऽभियू-
थेवपश्यतः । ऋतावानासम्राजानमसेहिता ७ ऋतावानानिषेदतुःसाम्राज्याय
सुक्रतू । धृतव्रताक्षत्रियाक्षत्रमाशतुः ८ अक्ष्णश्चिद्गातुवित्तरानुल्बणेनचक्षसा ।
निचिन्मिषन्तानिचिरानिचिक्यतुः ९ उतनोदेव्यदितिरुरुष्यतांनासत्या । उरु-
ष्यन्तुमरुतोवृद्धशवसः १० ॥ २२ ॥ तेनोनावमुरुष्यतदिवानक्तंसुदानवः ।
अरिष्यन्तोनिपायुभिःसचेमहि ११ अघ्नतेविष्णवेवयमरिष्यन्तःसुदानवे ।
श्रुधिस्वयावन्त्सिन्धोपूर्वचित्तये १२ तद्वार्यंवृणीमहेवरिष्ठंगोपयत्यम् । मित्रो
यत्पान्तिवरुणोयदर्यमा १३ उतनःसिन्धुरपांतन्मरुतस्तदश्विना । इन्द्रोविष्णु-
र्मीढ्वांसःसजोषसः १४ तेहिष्मावनुषोनरोऽभिमातिंकयस्यचित् । तिग्मंनक्षो-

वंःप्रतिव्रान्ति भूर्णयः १५॥ २३ ॥ अयमेकंइत्थापुरूरुचष्टेविविश्पतिः। तस्यंव्रता-
न्यनुवश्चरामसि १६ अनुपूर्वांण्योक्यासाम्राज्यस्यंसश्चिम। मित्रस्यंव्रतावरु-
णस्यदीर्घश्रुत् १७ परियोरश्मिनादिवोऽन्तांन्ममेपृथिव्याः । उभेआपंप्रौरोदं-
सीमहित्वा १८ उदुष्यशरणेदिवोज्योतिरयंस्तसूर्यः । अग्निर्नशुक्रःसमिधान
आहुतः १९ वचोदीर्घप्रसद्मनीशेवाजस्यगोमतः । ईशेहिपित्वोऽविषस्यदाव-
ने २० ॥ २४ ॥ तत्सूर्यंरोदसीउभेदोषावस्तोरुपंब्रुवे । भोजेष्वस्माँअस्युच्चरा
सदा २१ ऋज्रमुक्षण्यायनेरजतंहरयाणे । रथंयुक्तमसनामसुषामणि २२ ता
मेअश्व्यानांहरीणांनितोशना । उतोनुकृत्व्यानांनृवाहसा २३ स्मदभीशूक-
शावन्ताविप्रानविष्ठयामती । महोवाजिनावर्वन्तासचासनम् २४ ॥ २५ ॥

युवोः पञ्चविंशतिर्विश्वमना वैयश्वो व्यश्वो वाङ्गिरसोऽश्विनावुष्णिक् । विंशत्यादीनां षण्णां वायुः । षोडश्यादिचतस्र एकाविंशीपञ्चविंश्यौ च गायत्र्यः । विंश्यनुष्टुप् ।

२६ युवोरुषूरथंहुवेसधस्तुत्यायसूरिषु । अतूर्तदक्षावृषणावृषण्वसू १ युवंवंरोसुषाम्णेमहेतनेनासत्या । अवोभिर्याथोवृषणावृषण्वसू २ तावामद्यहवामहेहव्येभिर्वाजिनीवसू ।पूर्वीरिषइषयन्तावतिक्षपः ३आवांवाहिष्ठोअश्विनारथोयातुश्रुतोनरा । उपस्तोमान्तुरस्यदर्शथःश्रिये ४ जुहुराणाचिदश्विनामन्येथांवृषण्वसू । युवंहिरुद्रापर्षथोअतिद्विषः ५॥ २६ ॥ दस्राहिविश्वमानुषङ्मक्षूभिःपरिदीयथः । धियंजिन्वामधुवर्णाशुभस्पती ६ उपनोयातमश्विनारायाविश्वपुषासह । मघवानासुवीरावनपच्युता ७ आमेअस्यप्रतीव्यमिन्द्रनासत्यागतम् । देवादेवेभिरद्यसचनस्तमा ८ वयंहिवांहवामहउक्षण्यन्तोव्यश्ववत् ।

सुमतिभिरुपविप्राविहागतम् ९ अश्विनास्वृषेस्तुहिकुवित्तेश्रवतोहवम् । नेदी-
यसःकूळयातःपणींरुत १० ॥ २७ ॥ वैयश्वस्यश्रुतंनरोतोमेअस्यवेदथः ।
सजोषसावरुणोमित्रोअर्यमा ११ युवादत्तस्यधिष्ण्यायुवानीतस्यसूरिभिः ।
अहरहर्वृषणामह्यंशिक्षतम् १२ योवांयज्ञेभिरावृतोऽधिवस्त्रावधूरिव । सपर्य-
न्ताशुभेचक्रातेअश्विना १३ योवामुरुव्यचस्तमंचिकेततिनृपाय्यम् । वर्तिरश्वि-
नापरियातमस्मयू १४ अस्मभ्यंसुवृषण्वसूयातंवर्तिर्नृपाय्यम् । विषुद्रुहेवयज्ञ-
मूहथुर्गिरा १५ ॥ २८ ॥ वाहिष्ठोवांहवानांस्तोमोदूतोहुवन्नरा । युवाभ्यांभू-
त्वश्विना १६ यददोदिवोअर्णवइषोवामदथोगृहे । श्रुतमिन्मेअमर्त्या १७ उत
स्याश्वेतयावरीवाहिष्ठावांनदीनाम् । सिन्धुर्हिरण्यवर्तनिः १८ स्मदेतयासुकी-
र्त्याश्विनाश्वेतयाधिया । वहेथेशुभ्रयावाना १९ युक्ष्वाहित्वंरथासहायुवस्वपो-

प्यांवसो । आन्नोवायोमधुंपिबास्माकंसवनागंहि २० ॥ २९ ॥ तवंवायवृत-स्पतेत्वष्टुंर्जामातरद्भुत । अवांस्यावृंणीमहे २१ त्वष्टुर्जामांतरंवयमीशांनंरायईमहे । सुतावंन्तोवायुंद्युम्नाजनांसः २२ वायोंयाहिशिवादिवोवहंस्वासुस्वश्व्यंम् । वहंस्वमहःपृंथुपक्षंसारथें २३ त्वांहिसुप्सरंस्तमंनृषदंनेपुहूमहे । ग्रावांणंनाश्वंपृष्ठंमंहनां २४ सत्वंनोंदेवमनंसावायोंमन्दानोअंग्रियः । कृधिवाजाँअपोधियंः २५ ॥ ३० ॥

अग्निरुक्थे द्वाविंशतिर्मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवाः प्रगाथा ।

२७ अग्निरुक्थेपुरोहिंतोग्रावांणोवर्हिरंध्वरे । ऋचायांमिमरुतोब्रह्मंणस्पतिंदेवाँअवोवरेंण्यम् १ आपशुंगांसिपृथिवींवनस्पतींनुषासानक्तमोषंधीः । विश्वेचनोवसवोविश्ववेदसोधीनांभूतप्रावितारंः २ प्रसूनंएत्वध्वरो३ग्नादेवेपुपूर्व्यः ।

आदित्येषुप्रवरुणेधृतव्रतंमरुत्सुविश्वभानुषु ३ विश्वेहिष्मामनवेविश्ववेदसोभुवं-
न्वृधेरिशादसः । अरिष्टेभिःपायुभिर्विश्ववेदसोयन्तांनोऽवृकंछर्दिः ४ आनोअ-
द्यसमनसोगन्ताविश्वेसजोषसः । ऋचागिरामरुतोदेव्यदितेसदनेपस्त्येमहि ५
॥ ३१ ॥ अभिप्रियामरुतोयावोअश्व्याहव्यामित्रप्रयाथनं । आबर्हिरिन्द्रोवरु-
णस्तुरानरआदित्यासःसदन्तुनः ६ वयंवोवृक्तबर्हिषोहितप्रयसआनुषक् । सुत-
सोमासोवरुणहवामहेमनुष्वदिद्धाग्नयः ७ आप्रयातमरुतोविष्णोअश्विनापूष-
न्माकीनयाधिया । इन्द्रआयातुप्रथमःसनिष्युभिर्वृषायोवृत्रहागृणे ८ विनोदे-
वासोअद्रुहोऽच्छिद्रंशर्मयच्छत । नयद्दूराद्वसवोनूचिदन्तितोवरूथमादधर्षति ९
अस्तिहिवःसजात्यंरिशादसोदेवासोअस्त्याप्यम् । प्रणःपूर्वस्मैसुवितायवोचत
मक्षूसुम्नायनव्यसे १० ॥ ३२ ॥ इदाहिवउपस्तुतिमिदावामस्यभक्तये । उप

वोविश्ववेदसोनमस्युराँअसृक्षयन्यामिव ११ उदुष्यवंःसवितासुप्रणीतयोऽस्थां-
दूर्ध्वोवरेण्यः । निद्विपादश्चतुष्पादोअर्थिनोऽविश्रन्पतयिष्णवंः १२ देवंदेवंवोऽ-
वसेदेवंदेवमभिष्टये । देवंदेवंहुवेमवाजंसातयेगृणन्तोदेव्याधिया १३ देवासोहि
ष्मामनवेसमन्यवोविश्वेसाकंसरातयः । तेनोअद्यतेअपरंतुचेतुनोभवंन्तुवरिवो-
विदंः १४ प्रवंःशंसाम्यद्रुहःसंस्थउपस्तुतीनाम् । नतंधूर्तिर्वरुणमित्रमर्त्योवो
धामभ्योऽविधत् १५ प्रसक्षयंतिरतेविमहीरिषोयोवोवरायदाशंति । प्रप्रजाभिं-
र्जायतेधर्मणस्पर्यरिष्टःसर्वएधते १६ ॥ २२ ॥ ऋतेसविन्दतेयुधःसुगेभिर्यात्य-
ध्वंनः । अर्यमामित्रोवरुणःसरातयोयंत्रायन्तेसजोषसः १७ अज्रेचिदस्मैकृणु-
थान्यञ्चनंदुर्गेचिदासुंसरणम् । एषाचिदस्मादशनिःपरोनुसास्रेधन्तीविनंश्यतु १८

यद्द्यसूर्यउद्यतिप्रियक्षत्राऋतंदध । यन्निम्रुचिप्रबुधिविश्ववेदसोयद्वामध्यंदिनेदि-
वः १९ यद्वाभिपित्वेअसुराऋतंयतेछर्दियेमविदाशुषे । वयंतद्वोवसवोविश्ववेदस
उपस्थेयाममध्यआ २० यदद्यसूरउदितेयन्मध्यंदिनआतुचि । वामंधत्थमनवे
विश्ववेदसोजुह्वानायप्रचेतसे २१ वयंतद्वःसम्राजआवृणीमहेपुत्रोनबहुपाय्यम् ।
अश्यामतदादित्याजुह्वतोहविर्येनवस्योऽनशामहै २२ ॥ ३४ ॥

ये त्रिंशति पञ्च मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवा गायत्री । उपान्त्या पुरउष्णिक् ।

२८ येत्रिंशतित्रयस्परोदेवासोबर्हिरासदन् । विदन्नहद्वितासनन् १ वरुणो
मित्रोअर्यमास्मद्रातिषाचोअग्नयः । पत्नीवन्तोवषट्कृताः २ तेनोगोपाअपा
च्यास्तउदक्तइत्थान्यक् । पुरस्तात्सर्वयाविशा ३ यथावशन्तिदेवास्तथेदसत्तदे-

पांनकिरामिनत् । अरोवाचनमर्त्यः ४ सप्तानांसप्तऋष्टयःसप्तद्युम्नान्येषाम् । स-
प्तोअधिश्रियोधिरे ५ ॥ २५ ॥

बभ्रुर्दश मनुर्वैवस्वतः कश्यपो वा मारीचो विश्वे देवा द्विपदा ।

२१ बभ्रुरेकोविषुणःसूनरोयुवाञ्ज्यङ्क्तेहिरण्ययम् १ योनिमेकआससादद्यो-
तनोऽन्तर्देवेषुमेधिरः २ वाशीमेकोबिभर्तिहस्तआयसीमन्तर्देवेषुनिध्रुविः ३
वज्रमेकोबिभर्तिहस्तआहितंतेनवृत्राणिजिघ्नते ४ तिग्ममेकोबिभर्तिहस्तआयु-
धंशुचिरुग्रोजलाषभेषजः ५ पथएकःपीपायतस्करोयथाँएषवेदनिधीनाम् ६
त्रीण्येकउरुगायोविचक्रमेयत्रदेवासोमदन्ति ७ विभिर्द्वाचरतएकयासहप्रप्रवासे-
ववसतः ८ सदोद्वाचक्रातेउपमादिविसम्राजासर्पिरासुती ९ अर्चन्तएकेमहि
साममन्वततेनसूर्यमरोचयन् १० ॥ २६ ॥

नहि वश्चतुष्कं मनुर्वैवस्वतो विश्वे देवाः। आद्या गायत्री।
उपाद्या पुरउष्णिक्। उपान्त्या बृहती। अन्त्यानुष्टुप्।

३० नहिवोअस्त्यर्भकोदेवासोनकुमारकः। विश्वेसतोमहान्तइत् १ इति स्तुतासोअसथारिशादसोयेस्थत्रयश्चत्रिंशच्च। मनोर्देवायज्ञियासः २ तेनस्त्राध्वंतेवततउनोअधिवोचत। मानःपथःपित्र्यान्मानवादधिदूरंनैष्टपरावतः ३ येदेवासइहस्थनाविश्वेवैश्वानराउत। अस्मभ्यंशर्मसप्रथोगवेऽश्वाययच्छत ४ ॥ ३७ ॥ इति शाकलकसंहितायामष्टमे मण्डले चतुर्थेनुवाकः ॥ ४ ॥

यो यजात्यष्टादश मनुर्वैवस्वतो गायत्री। आद्यचतुष्कस्येज्यास्तयो यजमानप्रशंसा च।
ततः पश्चानां दंपती। शिष्टानां दंपत्योराशिषः। नवमीचतुर्दश्यावनुष्टुभौ।
दशमी पादनिचृत्। अन्त्याश्चतस्रः पङ्क्तयः।

३१ योयजातियजातइत्सुनवच्चपचातिच। ब्रह्मेदिन्द्रस्यचाकनत् १ पुरो-

ळाठंयोअंस्मैसोमंररंतआशिरंम् । पादित्तंशक्रोअंहसः २ तस्यंद्युमाँअंसद्रथोदेवजूतःसशूशुवत् । विश्वांवन्वन्नमित्रियां ३ अस्यंप्रजावंतीगृहेऽसंश्चन्तीदिवेदिंवे । इळांधेनुमतींदुहे ४ यादंपंतीसमंनसासुनुतआचधावंतः । देवासोनित्यंयाशिरां ५ ॥ ३८ ॥ प्रतिंप्राशव्यॉइतःसम्यञ्चांबर्हिरांशाते । नतावाजेषुवायतः ६ नदेवानामपिंह्नुतःसुमतिंनजुंगुक्षतः । श्रवोंबृहद्विवासतः ७ पुत्रिणाताकुंमारिणाविश्वमायुर्व्यश्नुतः । उभाहिरंण्यपेशसा ८ वीतिहोत्राकृतद्वंसूदशस्यन्तामृतायकम् । समूधोरोमशंहंतोदेवेषुकृणुतोदुवंः ९ आशर्मपर्वतानांवृणीमहेनदीनांम् । आविष्णोःसचाभुवंः १० ॥ ३९ ॥ ऐतुंपूषारयिर्भगंःस्वस्तिसंर्वधातमः । उरुरध्वांस्वस्तये ११ अरमंतिरनर्वणोविश्वोंदेवस्यमनंसा । आदित्यानांमनेहइत् १२ यथांनोमित्रोअंर्यमावरुणःसन्तिंगोपाः । सुगाऋत-

स्यपन्थाः १३ अग्निंवःपूर्व्यंगिरादेवमीळेवसूनाम् । सपर्यन्तःपुरुप्रियंमित्रंन क्षेत्रसाधसम् १४ मक्षूदेववतोरथःशूरोवापृत्सुकासुचित् । देवानांयइन्मनोयजमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १५ नयजमानरिष्यसिनसुन्वाननदेवयो। देवानांयइन्मनोयजमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १६ नकिष्टंकर्मणानशन्नप्रयोषन्नयोषति । देवानांयइन्मनोयजमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १७ असदत्रसुवीर्यमुतत्यदाश्वश्व्यम् । देवानांयइन्मनोयजमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् १८ ॥ ४० ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

मरुतानिर्त्रिंशन्मेधातिथिर्वैयधैकोनामेध्यातिथिर्वाईंतांत्रिगायत्र्यनुष्टुवन्तमैन्द्रयाहिश्नुनानीपातिथिरानुष्टुभंवचोन्त्योगायत्र्यस्तंसहस्रंवसुरोचिषोङ्गिरसोपश्यन्नाभिनाचतुर्विंशतिःश्यावाश्वआश्विनमुपरिशाज्ज्योतिपंपङ्क्तिमहाबृहतीपङ्क्त्यन्तमावितासिसप्तशाक्करंमहापङ्क्त्यन्तंमेदंमहापाङ्क्तमाद्यातिजगतीयज्ञ·

स्यदशैन्द्राग्नमग्निमस्तोपिनाभाकआग्नेयंमहापाङ्क्तंहीन्द्राग्नीद्वादशैन्द्राग्नमन्त्यात्रिष्टुब्द्वितीयाशकर्यस्माऊ-
पुदशत्रारुणंत्वस्तभ्नात्पळर्चंनानावात्रैष्टुभमन्त्यंत्रातृचमाश्विनमानुष्टुभमपश्यादिमैत्रयांस्त्रिशाद्विरूपआङ्गि-
रसआग्नेयंतुसमिधाग्निंत्रिंशदाद्यद्विचत्वारिंशात्रिशोकआद्येन्द्राग्नी ।

प्रकृतानि त्रिशन्मेधातिथिः काण्व इंद्रो गायत्री ।

३२ ॐ॒म् प्रकृ॒तान्यृं॑जी॒षिण॒ःकण्वा॒इन्द्र॑स्य॒गाथ॑या । मदे॒सोम॑स्यवोचत १ यःसृबिं॑न्द॒मनं॑र्शनिं॒पिप्रुं॑दा॒सम॑ही॒शुवं॑म् । वधी॑दु॒ग्रोरि॒णन्न॒पः २ न्यर्बु॑दस्यवि॒ष्टपं॑ व॒र्ष्माणं॑बृह॒तस्ति॑र । कृ॒षेतदि॑न्द्र॒पौंस्यं॑म् ३ प्रतिश्रु॒ताय॑वोधृ॒षत्तूर्णा॑शं॒नगि॒रेरधि॑ । हु॒वेसु॑शि॒प्रमू॒तये॑ ४ सगोरश्व॑स्य॒विव्र॒जंमन्दा॒नःसो॒म्येभ्य॑ः । पुरं॒नशू॒रदर्ष॑सि ५ ॥ १ ॥ यदि॑मेरा॒रणः॑सु॒तउ॒क्थेवा॒दध॑से॒चनः॑ । आ॒रादु॑पस्व॒धागहि ६ व॒यंघा॑तेअपि॑ष्मसिस्तो॒तार॑इन्द्रगिर्वणः । त्वंनो॑जिन्वसोमपाः ७ उ॒तनः॑पि॒तुमा

भंरसंरराणोअविंक्षितम् । मर्घवन्भूरिंतेवसु ८ उतनोगोमंतस्कृधिहिरंण्यवतोअश्विनंः । इळांभिःसंरंभेमहि ९ बृबदुंक्थंहवामहेसृप्रकंरस्नमूतयें । साधुंकृण्वन्तमवंसे १० ॥ २ ॥ यःसंस्थेचिच्छतक्रंतुरादींकृणोतिंवृत्रहा । जरितृभ्यंःपुरूवसुंः ११ सनंःशक्रश्चिदाशंकद्दानंवाँअन्तराभरः । इन्द्रोविश्वांभिरूतिभिंः १२ योरायो३वनिंर्महान्त्सुंपारःसुंन्वतःसखां । तमिन्द्रंमभिगांयत १३ आयन्तारं महिंस्थिरंपृतंनासुश्रवोजितंम् । भूरेरीशांनमोजंसा १४ नकिंरस्यशचींनांनियन्तासूनृतांनाम् । नकिंर्वक्तानदादितिं १५ ॥ ३ ॥ ननूनंब्रह्मणामृणंप्राशूनामंस्तिसुन्वताम् । नसोमोंअप्रतापंपे १६ पन्यइदुपंगायतपन्यंउक्थानिंशंसत । ब्रह्माकृणोतपन्यइत् १७ पन्यआदंर्दिरच्छतासहस्रांवाज्यवृंतः । इन्द्रोयोयज्वंनोवृधः १८ विपूर्चरस्वधाअनुंकृष्टीनामन्वाहुवंः । इन्द्रपिबंसुतानांम् १९

पिब्रस्वधैनवानामुतयस्तुग्र्येसचा । उतायमिन्द्रयस्तव २० ॥ ४ ॥ अतीहि
मन्युषाविणंसुषुवांसमुपारणे । इमंरातंसुतंपिब २१ इहितिस्रःपरावतइहिपञ्च
जनाँअति । धेनाइन्द्रावचाकशत् २२ सूर्योरश्मिंयथासृजात्वायच्छन्तुमेगिरः ।
निम्नमापोनसध्र्यक् २३ अध्वर्यवातुहिषिञ्चसोमंवीरायशिप्रिणे । भरासुतस्य
पीतये २४ यउद्नःफलिगंभिनन्न्यं१क्सिन्धूँरवासृजत् । योगोषुपक्वंधारय-
त् २५ ॥ ५ ॥ अहन्वृत्रमृचीषमऔर्णवाभमहीशुवम् । हिमेनाविध्यदर्बुद-
म् २६ प्रवउग्रायनिष्टुरेऽषाळ्हायप्रसक्षिणे । देवत्तंब्रह्मगायत २७ योविश्वान्य-
भिव्रतासोमस्यमदेअन्धसः । इन्द्रोदेवेषुचेतति २८ इहत्यासधमाद्याहरीहिर-
ण्यकेश्या । वोळ्हामभिप्रयोहितम् २९ अर्वाञ्चंत्वापुरुष्टुतप्रियमेधस्तुताहरी ।
सोमपेयायवक्षतः ३० ॥ ६ ॥

वयं घेकोनविंशतिर्मेधातिथिः काण्व इन्द्रो बृहती । षोडश्याद्यास्तिस्रो गायत्र्यः । अन्त्यानुष्टुप्

३२ वयंघंत्वासुतावन्तआपोनवृक्तबर्हिषः । पवित्रस्यप्रस्रवणेषुवृत्रहन्परिस्तोतारआसते १ स्वरन्तित्वासुतेनरोवसोनिरेकउक्थिनः । कदासुतंतृषाणओकआगमइन्द्रस्वब्दीववंसगः २ कण्वेभिर्धृष्णवाधृषद्वाजंदर्षिसहस्रिणम् । पिशङ्गरूपंमघवन्विचर्षणेमक्षूगोमन्तमीमहे ३ पाहिगायान्धसोमदइन्द्रायमेध्यातिथे । यःसंमिश्लोहर्योर्यःसुतेसचावज्रीरथोहिरण्ययः ४ यःसुषव्यःसुदक्षिणइनोयःसुक्रतुर्गृणे । यआकरःसहस्रायःशतामघइन्द्रोयःपूर्भिदारितः ५ ॥ ७ ॥ योधृषितोयोऽवृतोयोअस्तिश्मश्रुषुश्रितः । विभूतद्युम्नश्च्यवनःपुरुष्टुतःक्रत्वागौरिवशाकिनः ६ कईंवेदसुतेसचापिबन्तंकद्वयोदधे । अयंयःपुरोविभिज-

स्योजंसामन्दानःशिप्रिन्धंसः ७ दानामृगोनवारणःपुरुत्राचरथंदधे । नकिंष्ट्वा नियंमदासुतेगंमोमहांश्चरस्योजंसा ८ यउग्रःसन्ननिंष्टृतःस्थिरोरणायसंस्कृतः । यदिंस्तोतुर्मघवाशृणवद्धवंनेन्द्रोयोषत्यागंमत् ९ सत्यमित्थावृषेदंसिवृषंजूतिर्नोऽवृतः । वृषाह्युग्रशृण्विषेपरावतिवृषोअर्वावतिंश्रुतः १० ॥ ८ ॥ वृषंणस्ते अभीशवोवृषाकशाहिरण्ययीं । वृषारथोमघवन्वृषंणाहरीवृषात्वंशंतक्रतो ११ वृषासोतासुनोतुतेवृषंन्नृजीपिन्नाभंर । वृषांदधन्वेवृषंणंनदीष्वातुभ्यंस्थातर्हरीणाम् १२ एन्द्रंयाहिपीतयेमधुंशविष्ठसोम्यम् । नायमच्छांमघवांशृणवद्गिरोब्रह्मोक्थाचंसुक्रतुः १३ वहंन्तुत्वारथेष्ठामाहरंयोरथयुजंः । तिरश्चिंदर्यंसवंनानिवृत्रहन्नन्येषांयाशंतक्रतो १४ अस्माकंमद्यान्तंमंस्तोमंधिष्वमहामह । अस्माकंतेसवंनासन्तुशंतंमामदायद्युक्षसोमपाः १५ ॥ ९ ॥ नहिषस्तवनोममं

शास्त्रेअन्यस्यरण्यति । योअस्मान्वीरआनयत् १६ इन्द्रश्चिद्घातदब्रवीत्स्त्रियाअंशास्यंमनः । उतोअहक्रतुंरघुम् १७ सतींचिद्घामदच्युतामिथुनावहतोरथम् । एवेद्धूर्वृष्णउत्तरा १८ अधःपश्यस्वमोपरिसंतरांपादकौहर । मातेकशप्लकौदृशन्स्त्रीहिब्रह्माबभूविथ १९ ॥ १० ॥

एन्द्र याह्यष्टादश नीपातिथिः काण्व इन्द्रोनुष्टुप् । अन्त्यस्य तृचस्य सहस्रं वसुरोचिषोङ्गिरसः । अन्त्यास्तिस्रो गायत्र्यः ।

३४ एन्द्रयाहिहरिभिरुपकण्वस्यसुष्टुतिम् । दिवोअमुष्यशासतोदिवंययदिवावसो १ आत्वाग्रावावदन्निहसोमीघोषेणयच्छतु । दिवोअमुष्यशासतोदिवंययदिवावसो २ अत्राविनेमिरेषामुरांनधूनुतेवृकः । दिवोअमुष्यशासतोदिवंययदिवावसो ३ आत्वाकण्वाइहावसेहवन्तेवाजसातये । दिवोअमुष्यशासतो

दिवंयुयदिवावसो ४ दधामितेसुतानांवृष्णेनपूर्वपाय्यंम् । दिवोअमुष्यशासंतो दिवंयुयदिवावसो ५॥११॥स्मत्पुरन्धिर्नआगंहिविश्वतोधीर्नऊतये । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिवावसो ६ आनोयाहिमहेमतेसहस्रोतेशतामघ । दिवो अमुष्यशासंतोदिवंयुयदिवावसो ७ आत्वाहोतामनुर्हितोदेवत्रावक्षदीड्यः । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिवावसो ८ आत्वांमदच्युताहरीश्येनंपक्षेववक्षतः । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिवावसो ९ आयाह्यर्यआपरिस्वाहासोमस्यपीतये। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिवावसो १०॥१२॥ आनोयाह्युपश्रुत्युक्थेषुरणयाइह । दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिवावसो ११ सरूपैरासुनोगहिसंभृतैःसंभृताश्वः। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयुयदिवावसो१२ आयाहिपर्वतेभ्यःसमुद्रस्या-

धिविष्टपः। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयय दिवावसो १३ आनोगव्यान्यश्व्यांसहस्रां शूरदर्दहि। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयय दिवावसो १४ आनःसहस्रशोभरायुतानिशतानिंच। दिवोअमुष्यशासंतोदिवंयय दिवावसो १५ आयदिन्द्रश्चदद्वहेसहस्रंवसुरोचिषः। ओजिष्ठमश्व्यंपशुम् १६ यऋज्रावातरंहसोऽरुषासोरघुष्यदः। भ्राजन्तेसूर्याइव १७ पारावतस्यरातिषुद्रवच्चक्रेष्वाशुषु। तिष्ठंवनस्यमध्य आ १८ ॥ १३ ॥

अश्विना चतुर्विंशतिः श्यावाश्वोश्विनावुपरिष्टाज्ज्योतिः। द्वाविंश्यन्त्ये पङ्क्ती। उपान्त्या महाबृहती।

३५ अग्निनेन्द्रेणवरुणेनविष्णुनादित्यैरुद्रैर्वसुभिःसचाभुवा। सजोषसाउषसासूर्येणचसोमंपिबतमश्विना १ विश्वाभिर्धीभिर्भुवनेनवाजिनादिवापृथि-

व्याद्रिभिःसंचाभुवा। सजोषसाउषसासूर्येणचसोमंपिबतमश्विना २ विश्वैर्दे-
वैस्त्रिभिरेकादशैरिहाद्भिर्मरुद्भिर्भृगुभिःसचाभुवा। सजोषसाउषसासूर्येणचसो-
मंपिबतमश्विना ३ जुषेथांयज्ञंबोधतंहवस्यमेविश्वेहदेवौसवनावगच्छतम्। स-
जोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवोळ्हमश्विना ४ स्तोमंजुषेथांयुवशेवकन्यनांविश्वेह
देवौसवनावगच्छतम्। सजोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवोळ्हमश्विना ५ गिरोजुषे-
थामध्वरंजुषेथांविश्वेहदेवौसवनावगच्छतम्। सजोषसाउषसासूर्येणचेषंनोवो-
ळ्हमश्विना ६ ॥ १४ ॥ हारिद्रवेवपतथोवनेदुपसोमंसुतंमहिषेवावगच्छथः।
सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ७ हंसाविवपतथोअध्वगाविवसो-
मंसुतंमहिषेवावगच्छथः। सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्वर्तिर्यातमश्विना ८ श्येना-
विवपतथोहव्यदातयेसोमंसुतंमहिषेवावगच्छथः। सजोषसाउषसासूर्येणचत्रिर्व-

तिर्यातमश्विना ९ पिबंतंचतृप्णुतंचाचंगच्छतंप्रजांचंधत्तंद्रविणंचधत्तम् । सजोपं साउपसासूर्यैणचोर्जैनोधत्तमश्विना १० जयंतंचप्रस्तुतंचप्रचावतंप्रजांचंधत्तंद्रविणंचधत्तम् । सजोपंसाउपसासूर्यैणचोर्जैनोधत्तमश्विना ११ हतंचशत्रून्यतंतंचामित्रिणःप्रजांचंधत्तंद्रविणंचधत्तम् । सजोपंसाउपसासूर्यैणचोर्जैनोधत्तमश्विना १२ ॥ १५ ॥ मित्रावरुणवन्ताउतधर्मवन्तामरुत्वन्ताजरितुर्गच्छथोहवम् । सजोपंसाउपसासूर्यैणचादित्यैर्यातमश्विना १३ अङ्गिरस्वन्ताउतविष्णुवन्तामरुत्वन्ताजरितुर्गच्छथोहवम् । सजोपंसाउपसासूर्यैणचादित्यैर्यातमश्विना १४ ऋभुमन्तावृषणावाजवन्तामरुत्वन्ताजरितुर्गच्छथोहवम् । सजोपंसाउपसासूर्यैणचादित्यैर्यातमश्विना १५ ब्रह्मजिन्वतमुतजिन्वतंधियोहतंरक्षांसिसेधतममीवाः । सजोपंसाउपसासूर्यैणचसोमंसुन्वतोअश्विना १६ क्षत्रंजिन्वतमुतजिन्वतंनृन्ह-

तंरक्षांसिसेधंतममीवाः । सजोषंसाउपसासूर्येणचसोमंसुन्वतोअंश्विना १७
धेनूर्जिन्वतमुतजिन्वतंविशोहतंरक्षांसिसेधंतममीवाः । सजोषंसाउपसासूर्येण
चसोमंसुन्वतोअंश्विना १८ ॥ १६ ॥ अत्रेरिवशृणुतंपूर्व्यस्तुतिंश्यावाश्वंस्यसु-
न्वतोमदच्युता । सजोषंसाउपसासूर्येणचाश्विनातिरोअंह्यम् १९ सर्गाँइव
सृजतंसुष्टुतीरुपंश्यावाश्वंस्यसुन्वतोमदच्युता । सजोषंसाउपसासूर्येणचाश्विना
तिरोअंह्यम् २० रश्मीँरिवयच्छतमध्वराँउपंश्यावाश्वंस्यसुन्वतोमदच्युता ।
सजोषंसाउपसासूर्येणचाश्विनातिरोअंह्यम् २१ अर्वाग्रथंनियच्छतंपिबंतंसो-
म्यंमधुं । आयांतमश्विनागंतमवस्युर्वामहंहुवेधत्तंरत्नानिदाशुषे २२ नमोवाके
प्रस्थितेअध्वरेनराविवक्षंणस्यपीतये । आयांतमश्विनागंतमवस्युर्वामहंहुवेधत्तं

रत्नानिदाशुषे २३ स्वाहाकृतस्यतृम्पतंसुतस्यदेवावन्धसः। आयातमश्विनागत-
मवस्युर्वामहंहुवेधत्तंरत्नानिदाशुषे २४ ॥ १७ ॥

अवितासि सप्त श्यावाश्व इन्द्रः शक्वरी । अन्त्या महापङ्क्तिः ।

२६ अवितासिसुन्वतोवृक्तबर्हिषःपिबासोमंमदायकंशतक्रतो । यंतेभाग-
मधारयन्विश्वाःसेहानःपृतनाउरुज्रयःसमप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते १ प्राव
स्तोतारंमघवन्नवत्वांपिबासोमंमदायकंशतक्रतो। यंतेभागमधारयन्विश्वाःसेहा-
नःपृतनाउरुज्रयःसमप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते २ ऊर्जादेवाँअवस्योजसात्वां
पिबासोमंमदायकंशतक्रतो । यंतेभागमधारयन्विश्वाःसेहानःपृतनाउरुज्रयः
समप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ३ जनितादिवोजनितापृथिव्याःपिबासोमंमदाय

कंशंतक्रतो । यंतेंभागमधांरयान्विश्वांःसेहानःपृतंनाउरुज्रयःसमंप्सुजिन्मरुत्वाँ इन्द्रसत्पते ४ जनिताश्वांनांजनितागवांमसिपिबासोमंमदांयकंशंतक्रतो । यंतेंभागमधांरयान्विश्वांःसेहानःपृतंनाउरुज्रयःसमंप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ५ अत्रीणांस्तोमंमद्रिवोमहस्कंधिपिबासोमंमदांयकंशंतक्रतो । यंतेंभागमधांरयान्विश्वांःसेहानःपृतंनाउरुज्रयःसमंप्सुजिन्मरुत्वाँइन्द्रसत्पते ६ श्यावाश्वंस्यसुन्वतस्तथांशृणुयथाशृंणोरत्रेःकर्माणिकृण्वतः । प्रत्रसदंस्युमाविथत्वमेकइन्नृषाह्यइन्द्रब्रह्माणिवर्धयन् ७ ॥ १८ ॥

प्रेदं सप्त श्यावाश्व इन्द्रो महापङ्क्तिः । आद्यातिजगती ।

३७ प्रेदंब्रह्मंवृत्रतूर्येष्वाविथप्रसुंन्वतःशंचीपतइन्द्रविश्वांभिरूतिभिः । माध्यंदिनस्यसवंनस्यवृत्रहन्ननेद्यापिबासोमंस्यवज्रिवः १ सेहानउंग्रपृतंनाअभि

वृहंःशचीपतइन्द्रविश्वाभिरूतिभिः । माध्यंदिनस्यसवनस्यवृत्रहन्ननेद्यपिबासो-
मस्यवज्रिवः २ एकराळस्यभुवनस्यराजसिशचीपतइन्द्रविश्वाभिरूतिभिः ।
माध्यंदिनस्यसवनस्यवृत्रहन्ननेद्यपिबासोमस्यवज्रिवः ३ सस्थावानायवयसि
त्वमेकइच्छचीपतइन्द्रविश्वाभिरूतिभिः । माध्यंदिनस्यसवनस्यवृत्रहन्ननेद्य
पिबासोमस्यवज्रिवः ४ क्षेमस्यचप्रयुजश्चत्वमीशिषेशचीपतइन्द्रविश्वाभिरू-
तिभिः । माध्यंदिनस्यसवनस्यवृत्रहन्ननेद्यपिबासोमस्यवज्रिवः ५ क्षत्रायत्व-
मवसिनत्वमाविथशचीपतइन्द्रविश्वाभिरूतिभिः । माध्यंदिनस्यसवनस्यवृत्र-
हन्ननेद्यपिबासोमस्यवज्रिवः ६ श्यावाश्वस्यरेभतस्तथाशृणुयथाशृणोरत्रेःक-
र्माणिकृण्वतः । प्रत्रसदस्युमाविथत्वमेकइन्नृषाह्यइन्द्रक्षत्राणिवर्धयन् ७ ॥ ११ ॥

यज्ञस्य दश श्यावाश्व इन्द्राग्नी गायत्री ।

३८ यज्ञस्यहिस्थऋत्विजासस्नीवाजेषुकर्मसु । इन्द्राग्नीतस्यबोधतम् १ तोशासारथयावानावृत्रहणापराजिता । इन्द्राग्नीतस्यबोधतम् २ इदंवांमदिरं मध्वधुक्षन्नद्रिभिर्नरः । इन्द्राग्नीतस्यबोधतम् ३ जुषेथांयज्ञमिष्टयेसुतंसोमंसधस्तुती । इन्द्राग्नीआगतंनरा ४ इमाजुषेथांसवनायेभिर्हव्यान्यूहथुः । इन्द्राग्नीआगतंनरा ५ इमांगायत्रवर्तनिंजुषेथांसुष्टुतिंमम । इन्द्राग्नीआगतंनरा ६ ॥ २० ॥ प्रातर्यावभिरागतंदेवेभिर्जेन्यावसू । इन्द्राग्नीसोमपीतये ७ श्यावाश्वस्यसुन्वतोऽत्रीणांशृणुतंहवम् । इन्द्राग्नीसोमपीतये ८ एवावामह्वऊतयेयथाहुवन्तमेधिराः । इन्द्राग्नीसोमपीतये ९ आहंसरस्वतीवतोरिन्द्राग्न्योरवोवृणे । याभ्यांगायत्रमृच्यते १० ॥ २१ ॥

अग्निमस्तोषि दश नाभाकः काण्वोग्निर्महापङ्क्तिः ।

२१ अग्निमंस्तोष्यृग्मियंमग्निमीळायजध्यै । अग्निर्देवाँअनक्तुनउभेहिविदथे कविरन्तश्चरतिदूत्यं१नभंन्तामन्यकेसंमे १ न्यंग्नेनव्यंसावचंस्तनूषुशंसमेषाम् । न्यरांतीरराव्णांविश्वांअर्योअरांतीरितोयुच्छन्त्वामुरोनभंन्तामन्यकेसंमे २ अग्ने मन्मांनितुभ्यंकंघृतंनजुह्वआसनि । सदेवेषुप्रचिकिद्धित्वंह्यसिपूर्व्यःशिवोदूतो विवस्वंतोनभंन्तामन्यकेसंमे. ३ तत्तंदग्निर्वयोदधेयथायथाकृपण्यति । ऊर्जाहुतिर्वसूनांशंचयोश्चमयोदधेविश्वंस्यैदेवहूत्यैनभंन्तामन्यकेसंमे ४ सचिंकेतसहीयसाग्निश्चित्रेणकर्मणा । सहोताशश्वंतीनांदक्षिणाभिरभीवृंतइनोतिचप्रतीव्यं१नभंन्तामन्यकेसंमे ५ ॥ २२ ॥ अग्निर्जातादेवानामग्निर्वेदमर्तानामपीच्यम् । अग्निःसद्रविणोदाअग्निर्द्वाराव्यूर्णुतेस्वांहुतोनवींयसानभंन्तामन्यकेसंमे ६ अग्नि-

देवेषुसंवसुःसविक्षुयज्ञियास्वा । समुदाकाव्यांपुरुविश्वंभूमेवपुष्यतिदेवोदेवेषु यज्ञियोनभन्तामन्यकेसमे ७ योअग्निःसप्तमानुषःश्रितोविश्वेषुसिन्धुषु । तमागन्मत्रिपस्त्यंमन्धातुर्दस्युहन्तममग्निंयज्ञेषुपूर्व्यंनभन्तामन्यकेसमे ८ अग्निस्त्रीणित्रिधातून्याक्षेतिविदथाकविः । सत्रीँरेकादशाँइहयक्षच्चपिप्रयच्चनोविप्रोदूतः परिष्कृतोनभन्तामन्यकेसमे ९ त्वंनोअग्नआयुषुत्वंदेवेषुपूर्व्यवस्वएकइरज्यसि। त्वामापःपरिस्रुतःपरियन्तिस्वसेतवोनभन्तामन्यकेसमे १० ॥ २३ ॥

इन्द्राग्नी द्वादश नाभाकः काण्व इन्द्राग्नी महापङ्क्तिः । उपाद्या शक्वरी । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

४० इन्द्राग्नीयुवंसुनःसहन्तादासथोरयिम् । येनदृळ्हासमत्स्वावीळुचित्साहिषीमह्यग्निर्वनेववातइन्नभन्तामन्यकेसमे १ नहिवांवव्रयामहेऽथेन्द्रमिद्यजामहेशविष्ठंनृणांनरम् । सनःकदाचिदर्वतागमदावाजसातयेगमदामेधसातयेनभ-

न्तामन्यकेसंमे २ ताहिमध्यंभराणामिन्द्राग्नीअधिक्षितः । ताउकवित्वनाक-
वीपृच्छ्यमानासखीयतेसंधीतमश्नुतंनरानभन्तामन्यकेसंमे ३ अभ्यर्चनभाक-
वदिन्द्राग्नीयजसागिरा । ययोर्विश्वमिदंजगदियंद्यौःपृथिवीमह्यु१पस्थेविभृतोव-
सूनभन्तामन्यकेसंमे ४ प्रब्रह्माणिनभाकवदिन्द्राग्निभ्यामिरज्यत । यासप्तबुध्न-
मर्णवंजिह्मबारमपोर्णुतइन्द्रईशानओजसानभन्तामन्यकेसंमे ५ अपिवृश्चपु-
राणवद्व्रततेरिवगुष्पितमोजोदासस्यदम्भय । वयंतदस्यसंभृतंवस्विन्द्रेणविभजे-
महिनभन्तामन्यकेसंमे ६ ॥ २४ ॥ यदिन्द्राग्नीजनाइमेविह्वयन्तेतनागिरा ।
अस्माकेभिर्नृभिर्वयंसासह्यामपृतन्यतोवनुयामवनुष्यतोनभन्तामन्यकेसंमे ७
यानुश्वेताववोदिवउच्चरातउपद्युभिः । इन्द्राग्न्योरनुव्रतमुहानायन्तिसिन्धवोया-
न्त्सींबन्धादमुञ्चतानभन्तामन्यकेसंमे ८ पूर्वीष्टइन्द्रोपमातयःपूर्वीरुतप्रशस्तयः

सूनौहिन्वस्यहरिवः । वस्वोवीरस्यापृचोयानुसाधन्तनोधियोनभन्तामन्यकेसमे ९ तंशिंशीतासुवृक्तिभिस्त्वेषंसत्वानमृग्मियम् । उतोनुचिद्यओजसाशुष्णस्याण्डानिभेदतिजेषत्स्ववतीरपोनभन्तामन्यकेसमे १० तंशिंशीतास्वध्वरंसत्यंसत्वानमृत्वियम् । उतोनुचिद्यओहतआण्डाशुष्णस्यभेदत्यजैःस्ववतीरपोनभन्तामन्यकेसमे ११ एवेन्द्राग्निभ्यांपितृवन्नवीयोमन्धातृवदङ्गिरस्वदवाचि । त्रिधातुनाशर्मणापातमस्मान्वयंस्यामपतयोरयीणाम् १२ ॥ २५ ॥

अस्मा ऊ षु दश नाभाकः काण्वो वरुणो महापङ्क्तिः ।

४१ अस्माऊषुप्रभूतयेवरुणायमरुद्भ्योऽर्चाविदुष्टरेभ्यः । योधीतामानुषाणांपश्वोगाइवरक्षतिनभन्तामन्यकेसमे १ तमूषुसमनागिरापितॄणांचमन्मभिः । नाभाकस्यप्रशस्तिभिर्यःसिन्धूनामुपोदयेसप्तस्वसासमध्यमोनभन्तामन्यकेसमे

२ सक्षपुःपरिपस्वजेन्युं१स्रोमायया॒दधेसविश्वंपरिदर्शतः । तस्यवेनीरनुंव्रतमु॒-
पस्तिस्त्रोअंवर्धयन्नभंन्तामन्युकेसंमे ३ यःककुभोनिधारयःपृथिव्यामधिदर्शतः ।
समातांपूर्व्यंपदंतद्वरुणस्यसप्यंसहिगोपाइवेयोंनभंन्तामन्युकेसंमे ४ योधर्ताभु-
वंनानांयउस्राणामपीच्याउवेदनामानिगुह्या । सकविःकाव्यापुरुरूपंद्यौरिव
पुष्यतिनभंन्तामन्युकेसंमे ५ ॥ २६ ॥ यस्मिन्विश्वानिकाव्याचक्रेनाभिरिव
श्रिता । त्रितंजूतीसपर्यतव्रजेगावोनसंयुजेयुजेअश्वाँअयुक्षतनभंन्तामन्युकेसं-
मे ६ यआस्वत्कआशयेविश्वाजातान्यैषाम् । परिधामांनिमर्मृशद्वरुणस्यपुरो
गयेविश्वेदेवाअनुव्रतंनभंन्तामन्युकेसंमे ७ ससंमुद्रोअंपीच्यस्तुरोद्यामिंवरोहति
नियदासुयजुर्दधे । समायाअर्चिनापदास्तृंणान्नाकमारुहन्नभंन्तामन्युकेसंमे
८ यस्यश्वेताविचक्षणातिस्रोभूमीरधिक्षितः । त्रिरुत्तराणिपप्रतुर्वरुणस्यध्रुवं

सदःससंस्थानामिंरज्यतिनभंन्तामन्यकेसंमे १ यःश्वेताँअधिंनिर्णिजश्चक्रेकृष्णाँ अनुंव्रता । सधामंपूर्व्यंममेयःस्कम्भेनविरोदंसीअजोनद्यामधांरयन्नभंन्तामन्यकेसंमे १० ॥ २७ ॥

अस्तभ्नादिति षट् नाभाकः काण्वः । प्रथमतृचस्यार्चनानावा । आद्यतृचस्य वरुणः । अन्त्यस्याश्विनौ । आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः । शिष्टा अनुष्टुभः ।

४२ अस्तंभ्नाद्यामसुंरोविश्ववेदाअमिंमीतवरिमाणंपृथिव्याः । आसींदद्विश्वाभुवंनानिसम्राड्विश्वेत्तानिवरुंणस्यव्रतानिं १ एवावंन्दस्ववरुंणंबृहन्तंनमस्याधीरंममृतस्यगोपाम् । सनःशर्मंत्रिवरूंथंवियंसत्पातंनोंद्यावापृथिवीउपस्थे २ इमांधियंशिक्षंमाणस्यदेवक्रतुंदक्षंवरुणसंशिंशाधि । ययातिविश्वांदुरितातरेम सुतर्माणमधिनावंरुहेम ३ आवांग्रावांणोअश्विनाधीभिर्विप्राअचुच्यवुः । ना-

सत्यासोमंपीतयेनभन्तामन्युकेसमे ४ यथावामात्रिरश्विनागीर्भिर्विप्रोअजोहवीत् । नासत्यासोमपीतयेनभन्तामन्युकेसमे ५ एवावामह्वऊतयेयथाहुवन्तमेधिराः । नासत्यासोमपीतयेनभन्तामन्युकेसमे ६ ॥ २९ ॥ इति शाकलकसंहितायामष्टमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ ५ ॥

इमे त्रयस्त्रिंशद्विरूप आङ्गिरसोऽग्निर्गायत्री ।

४३ इमेविप्रस्यवेधसोअग्नेरस्तृतयज्वनः । गिरःस्तोमासईरते १ अस्मैतेप्रतिहर्यतेजातवेदोविचर्षणे । अग्नेजनामिसुष्टुतिम् २ आरोकाइवघेदहतिग्मा अग्नेतवत्विषः । दद्भिर्वनानिबप्सति ३ हरयोधूमकेतवोवातजूताउपद्यवि । यतन्तेवृथगग्नयः ४ एतेत्येवृथगग्नयइद्धासःसमदृक्षत । उषसामिवकेतवः ५ ॥ ३१ ॥ कृष्णारजांसिपत्सुतःप्रयाणेजातवेदसः । अग्निर्यद्रोधतिक्षमि ६ धासिंकृ-

ण्वानओषधीर्त्वप्सदग्निर्नवायति । पुनर्यन्तरुणीरपि ७ जिह्वाभिरहन्नंनम-
दर्चिषाजञ्जणाभवन् । अग्निर्वनेषुरोचते ८ अप्स्वग्नेसधिष्टवसौषधीरनुरुध्यसे ।
गर्भेसंजायसेपुनः ९ उदग्नेतवतद्घृतादर्चीरोचतआहुतम् । निंसानंजुह्वोमुखे १० ॥ ३० ॥ उक्षान्नायवशान्नायसोमपृष्ठायवेधसे । स्तोमै-
र्विधेमाग्नये ११ उतत्वानमसावयंहोतर्वरेण्यक्रतो । अग्नेसमिद्भिरीमहे १२
उतत्वाभृगुवच्छुचेमनुष्वदग्नआहुत । अङ्गिरस्वद्धवामहे १३ त्वंह्यग्ने
अग्निनाविप्रोविप्रेणसन्त्सता । सखासख्यासमिध्यसे १४ सत्वंविप्रायदाशुषे
रयिंदेहिसहस्रिणम् । अग्नेवीरवतीमिषम् १५ ॥ ३१ ॥ अग्नेभ्रातःसहस्कृत
रोहिदश्वशुचिव्रत । इमंस्तोमंजुषस्वमे १६ उतत्वाग्नेममस्तुतोवाश्रायप्रतिहर्यते । गोष्ठंगावइवाशत १७ तुभ्यंताअङ्गिरस्तमविश्वाःसुक्षितयःपृथक् । अग्ने

कामायये॑मिरे १८ अ॒ग्निं धी॒भिर्म॑नी॒षिणो॒ मेधि॑रासो विप॒श्चितः॑। अ॒द्म॒सद्या॑य हिन्वि॒रे १९ तं त्वा॒मज्मे॑षु वा॒जिनं॒ तन्वा॒ना अ॑ग्ने अध्व॒रम्। वह्निं॒ होता॑रमीळते २० ॥ ३२ ॥
पु॒रु॒त्रा हि स॒दृङ्ङसि॒ विशो॒ विश्वा॒ अनु॑ प्र॒भुः। स॒मत्सु॑ त्वा हवामहे २१ तमी॑ळिष्व॒ य आहु॑तो॒ऽग्निर्वि॒भ्राज॑ते घृ॒तैः। इ॒मं नः॑ शृणव॒द्धव॑म् २२ तं त्वा॑ व॒यं ह॑वामहे शृ॒ण्वन्तं॑ जा॒तवे॑दसम्। अग्ने॒ घ्नन्त॒मप॒ द्विषः॑ २३ वि॒शां राजा॑नम॒द्भुत॒मध्य॑क्षं॒ धर्म॑णामि॒मम्। अ॒ग्निमी॑ळे॒ स उ॑ श्रवत् २४ अ॒ग्निं वि॒श्वायु॑वेपसं॒ मर्यं॒ न वा॒जिनं॑ हि॒तम्। सप्तिं॒ न वा॑जयामसि २५ ॥ ३३ ॥
घ्नन्मृ॒ध्राण्यप॒ द्विषो॒ दह॒न्रक्षां॑सि वि॒श्वहा॑। अग्ने॑ ति॒ग्मेन॑ दीदिहि २६ यं त्वा॒ जना॑स इ॒न्धते॑ मनु॒ष्वद॑ङ्गिरस्तम। अग्ने॒ स बो॑धि मे॒ वचः॑ २७ यद॑ग्ने दिवि॒जा अस्य॑प्सु॒जा वा॑ सहस्कृत। तं त्वा॑ गी॒र्भिर्ह॑वामहे २८ तुभ्यं॒ घेत्ते जना॑ इ॒मे विश्वाः॑ सुक्षि॒तयः॒ पृथ॑क्। धा॒सिं हि॑न्व॒न्त्यत्त॑वे २९ तेघे॑दग्ने स्वा॒ध्यो॒ऽहा॒ विश्वा॑

नृचक्षसः । तरन्तःस्यामदुर्गहा ३० ॥ ३४ ॥ अग्निंमन्द्रंपुरुप्रियंशीरंपावकशोचिषम् । हृद्भिर्मन्द्रेभिरीमहे ३१ सत्वमग्नेविभावसुःसृजन्सूर्योनरश्मिभिः । शर्धन्तमांसिजिघ्नसे ३२ तत्तेसहस्वईमहेदात्रंयन्नोपदस्यति । त्वदग्नेवार्यं वसु ३३ ॥ ३५ ॥

सामिधाग्नि त्रिशाद्धरूप आङ्गिरसोग्निर्गायत्री ।

११ समिधाग्निंदुवस्यतघृतैर्बोधयतातिथिम् । आस्मिन्हव्याजुहोतन १ अग्नेस्तोमंजुषस्वमेवर्धस्वानेनमन्मना । प्रतिसूक्तानिहर्यनः २ अग्निंदूतंपुरोदधेहव्यवाहमुपब्रुवे । देवाँआसादयादिह ३ उत्तेबृहन्तोअर्चयःसमिधानस्यदीदिवः । अग्नेशुक्रासईरते ४ उपत्वाजुह्वो३ममघृताचीर्यन्तुहर्यत । अग्नेहव्याजुषस्वनः ५ ॥ ३६ ॥ मन्द्रंहोतारमृत्विजंचित्रभानुंविभावसुम् । अग्निमीळेस

उंथ्वत् ६ प्रत्नंहोतारमीड्यंजुष्टमग्निंकविक्रतुम् । अध्वराणामभिश्रियम् ७ जुषाणोअंङ्गिरस्तमेमाहव्यान्यानुषक् । अग्नेयज्ञंनयऋतुथा ८ समिधानउसन्त्य शुक्रशोचइहावह । चिकित्वान्दैव्यंजनंम् ९ विप्रंहोतारमद्रुहंधूमकेतुंविभावसुम् । यज्ञानांकेतुमींमहे १० ॥ ३७ ॥ अग्नेनिपाहिनस्त्वंप्रतिष्मदेवरीषतः । भिन्धिद्वेषःसहस्कृत ११ अग्निःप्रत्नेनमन्मनाशुम्भानस्तन्वं१स्वाम् । कविर्विप्रेणवावृधे १२ ऊर्जोनपातमाहुवेग्निंपावकशोचिषम् । अस्मिन्यज्ञेस्वध्वरे १३ स नोमित्रमहस्त्वमग्नेशुक्रेणशोचिषा । देवैरासत्सिबर्हिषि १४ योअग्निंतन्वोदमेदेवंमर्तःसपर्यति । तस्माइद्दीदयद्वसु १५ ॥ ३८ ॥ अग्निर्मूर्धादिवःककुत्पतिःपृथिव्याअयम् । अपांरेतांसिजिन्वति १६ उदग्नेशुचयस्तवशुक्राभ्राजन्तईरते । तवज्योतींष्यर्चयः १७ ईशिषेवार्यस्यहिदात्रस्याग्नेस्वःपतिः । स्तोतास्यांतवशर्म-

णि १८ त्वामंग्नेमनीषिणस्त्वांहिंन्वन्तिचित्तिभिः । त्वांवर्धन्तुनोगिरः १९ अदं-
ब्धस्यस्वधावंतोदूतस्यरेभंतःसदा । अग्नेःसख्यंवृणीमहे २० ॥ ३९ ॥ अग्निःशु-
चिव्रततमःशुचिर्विप्रःशुचिःकविः । शुचीरोचतआहुतः २१ उतत्वांधीतयोमम
गिरोवर्धन्तुविश्वहा।अग्नेसख्यस्यबोधिनः २२ यदग्नेस्यामहंत्वंत्वंवांघास्याअहम्।
स्युष्टेसत्याइहाशिषः २३ वसुर्वसुपतिर्हिकमस्यग्नेविभावसुः । स्यामंतेसुमता-
वपि २४ अग्नेधृतव्रतायतेसमुद्रायेवसिन्धवः । गिरोवाश्रासईरते २५ ॥ ४० ॥
युवानंविश्पतिंकविंविश्वादंपुरुवेपसम् । अग्निंशुम्भामिमन्मभिः २६ यज्ञानां
रथ्येवयंतिग्मजंम्भायवीळवे । स्तोमैरिषेमाग्नये २७ अयमंग्नेत्वेअपिंजरि-
ताभूतुसन्त्य । तस्मैपावकमृळय २८ धीरोह्यस्यद्मसद्विप्रोनजागृविःसदा ।

अग्नेदीदयंसिद्यवि २९ पुराग्नेदुरितेभ्यःपुरामृध्रेभ्यःकवे । प्रणआयुर्वसोतिर ३० ॥ ४१ ॥

आ घ द्विचत्वारिंशाग्निशोकः काण्व इन्द्रो गायत्री । आद्याया इन्द्राग्नी ।

१५ आघायेअग्निमिन्धतेस्तृणन्तिबर्हिरानुषक् । येषामिन्द्रोयुवासखा १ बृहन्निदिध्मएषांभूरिशस्तंपृथुःस्वरुः । येषामिन्द्रोयुवासखा २ अयुद्धइद्युधावृतंशूरआजतिसत्वभिः । येषामिन्द्रोयुवासखा ३ आबुन्दंवृत्रहाददेजातःपृच्छद्विमातरम् । कउग्राःकेहशृण्विरे ४ प्रतित्वाशवसीवदद्गिरावप्सोनयोधिषत् । यस्तेशत्रुत्वमाचके ५ ॥ ४२ ॥ उतत्वंमघवञ्छृणुयस्तेवष्टिववक्षितत् । यद्वीळयासिवीळुतत् ६ यदाजिंयात्याजिकृदिन्द्रःस्वश्वयुरुप । रथीतमोरथीनाम् ७ विषुविश्वाअभियुजोवज्रिन्विष्वग्यथावृह । भवानःसुश्रवस्तमः ८ अस्माकं

सुरथंपुरइन्द्रंःकृणोतुसातयें । नयंधूर्वन्तिधूर्तयंः१ वृज्यामंतेपरिद्विषो ऽरंतेशक्रदावनें । गमेमेदिन्द्रगोमंतः १० ॥ ४३ ॥ शनैश्चिद्यन्तोअद्रिवो ऽश्वांवन्तःशतग्विनंः । विवक्षंणाअनेहसंः ११ ऊर्ध्वाहितेदिवेदिवेसहस्रासूनृताशता । जरितृभ्योविमंहते १२ विद्माहित्वाधनंजयमिन्द्रंदृळ्हाचिंदारुजम् । आदारिणंयथागयम् १३ कुकुहंचित्वाकवेमंदन्तुधृष्णविन्दवः । आत्वांपणिंयदीमंहे १४ यस्तेरेवाँअदांशुरिःप्रममर्षमघत्तंये । तस्यंनोवेदआभंर १५ ॥ ४४ ॥ इमउंत्वाविचंक्षतेसखांयइन्द्रसोमिनंः । पुष्टावंन्तोयथापशुम् १६ उतत्वाबंधिरंवयंश्रुत्कंर्णंसन्तंमूतयें । दूरादिहहंवामहे १७ यच्छुश्रूयाइमंहवंदुर्मर्षंचक्रियाउत । भवेरापिर्नोअन्तंमः १८ यच्चिद्धितेअपिव्यथिंर्जगन्वांसोअमंन्महि । गोदाइदिन्द्रबोधि नः १९ त्वारम्भंनजिव्रंयोररम्भाशवसस्पते । उश्मसित्वासधस्थआ २० ॥ ४५ ॥

स्तोत्रमिन्द्रायगायतपुरुनृम्णायसत्वने । नकिर्यंवृण्वतेयुधि २१ अभित्वा-
वृषभासुतेसुतंसृजामिपीतये । तृम्पाव्यश्नुहीमदम् २२ मात्वामूराअविष्यवो-
मोपहस्वानआदभन् । माकींब्रह्मद्विषोवनः २३ इहत्वागोपरीणसामहेमन्द-
न्तुराधसे । सरोगौरोयथापिव २४ यावृत्रहापरावतिसनानवाचचुच्युवे । तासं-
सत्सुप्रवोचत २५ ॥ ४६ ॥ अपिबत्कद्रुवःसुतमिन्द्रःसहस्रबाह्वे । अत्रादे-
दिष्टपौंस्यम् २६ सत्यंतत्तुर्वशेयदौविदानोअह्नवाय्यम् । व्यानट्तुर्वणेशमि २७
तरणिंवोजनानांत्रदंवाजस्यगोमतः । समानमुप्रशंसिषम् २८ ऋभुक्षणंनवतै-
वउक्थेपुतुग्र्यावृधम् । इन्द्रंसोमेसचासुते २९ यःकृन्तदिद्वियोन्यंत्रिशोकाय
गिरिंपृथुम् । गोभ्योगातुंनिरेतवे ३० ॥ ४७ ॥ यद्दधिषेमनस्यसिमन्दानःप्रेदियक्ष-
सि । मातत्करिन्द्रमृळय ३१ दभ्रंचिद्धित्वावतःकृतंशृण्वेअधिक्षमि । जिगात्विन्द्र

तेमनः ३२ तवेदुताःसुकीर्तयोऽसंन्नुतप्रशस्तयः । यदिन्द्रमृळयासिनः ३३ मा नएकस्मिन्नागसिमाद्वयोरुतत्रिषु । वधीर्माशूरभूरिषु ३४ बिभयाहित्वावतउ-ग्रादभिप्रभङ्गिणः । दस्मादहमृतीषहः ३५ ॥ ४८ ॥ मासख्युःशूनमाविदेमा पुत्रस्यप्रभूवसो । आवृत्वद्भूतुतेमनः ३६ कोनुमर्याअमिथितःसखासखायमब्र-वीत् । जहाकोअस्मदीषते ३७ एवारेवृषभासुतेऽसिन्वन्भूर्यावयः । श्वघ्नीवनि-वताचरन् ३८ आतंएतावचोयुजाहरीगृभ्णेसुमद्रथा । यदींब्रह्मभ्यइद्दद ३९ भिन्धिविश्वाअपद्विषःपरिबाधोजहीमृधः । वसुस्पार्हंतदाभर ४० यद्वीळाविन्द्र यत्स्थिरेयत्पर्शानेपराभृतम् । वसुस्पार्हंतदाभर ४१ यस्यतेविश्वमानुषोभूरेर्द-त्तस्यवेदति । वसुस्पार्हंतदाभर ४२ ॥ ४९ ॥ इति शाकलकसंहितायां षष्ठाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥

त्वावतस्त्रयस्त्रिंशद्दशोऽन्य आस आदिकानीतस्य पृथुश्रवसो दानस्तुतिराद्या पादनिचृत्पञ्चम्यादिक-
कुब्गायत्रीबृहत्यनुष्टुप्सतोबृहतीगायत्रीविपरीतोत्तरःप्रगाथो द्विपदाचतुर्विंशिकाबृहतीपिपीलिकम-
ध्याककुप्यङ्क्षिराविराड्गत्युपरिष्टाद्बृहतीबृहत्योविषमपदोत्तरापङ्क्तिःसंस्तारपङ्क्तिर्गायत्रीपङ्क्तिप्रगा
थौ चवायव्यौ गायत्रीद्विपदोष्णिक्पङ्क्तिर्वायव्या गायत्रीमहिवाध्यूना त्रित आप्त आदिसेभ्योन्त्याःपञ्चो-
पसेपिमहापाङ्क्तंदुःस्वप्नघ्नंस्वादोःपञ्चोनाप्रगाथःसौम्यं त्रैष्टुभंपञ्चमीजगत्याभिमदशमस्कण्वःप्रगाथं तत्त्म-
श्रुतं पुष्टिगुर्यथामनौ श्रुष्टिगुर्यथामना वायुरुपमन्त्वाष्टौमेध्यएतत्तेमातरिश्वानोविश्वइति वैश्वदेवःप्रगा-
थो भूरीत्पञ्चकृशःप्रस्कण्वस्य दानस्तुतिर्गायत्रं तु तृतीयान्त्येअनुष्टुभौ भातितेपृषध्रोन्त्याग्निसौरीपङ्क्त्युर्वदे-
वाचतुष्कंमेध्यआश्विनं त्रैष्टुभं पञ्चर्त्विजस्तृचं वैश्वदेव्यमाद्यास्त्विक्स्तुतिर्वैमानिवांसप्तसुपर्णऐन्द्रावरुणंजा-
गतमत्र आविंशतिर्भर्गःप्रागाथ आग्नेयं प्रागाथं तूभयं ध्यूनाप्रो अस्मैद्वादशप्रगाथःपाङ्क्तसप्तम्याद्यास्तिस्रो बृ-
हत्यःसपूर्व्यो गायत्र्याद्याचतुर्थ्यादिद्वेसप्तमीचानुष्टुभौ गायत्र्यन्त्यादैवीत्रिष्टुब्त्वायदिन्द्रतरोभिःपञ्चोना-
कलिःप्रागाथःप्रागाथमन्त्यानुष्टुप्यांनुसैकामत्स्यःसांमदो मैत्रावरुणिर्मान्यो वा बहवो वा मत्स्या जालन-
द्धा आदित्यानस्तुवन्दशम्याद्यास्तिस्रोऽप्यादितेः ।

स्तावतस्त्रयस्त्रिंशद्वशोऽन्त्य इन्द्रः । पष्ठंचतुष्कस्य पृथुश्रवसः कानीतस्य दानस्तुतिः । सप्तम-
चतुष्कस्योपान्त्यायाश्च वायुः । आद्या पादनिचृत् । द्वितीयादिचतस्रः षष्ठीदशमी-
त्रयोविंश्येकोनत्रिंशत्त्यन्त्याश्च गायत्र्यः । पञ्चमी ककुप् । सप्तम्येकादश्येको-
नविंशीपञ्चविंशीसप्तविंश्यो बृहत्यः । अष्टम्यनुष्टुप् । नवमीपङ्क्तिश्चष्टा-
विंश्यः सतोबृहत्यः । द्वादशी विपरीता । त्रयोदशी द्विपदा । चतु-
र्दशी बृहती पिपीलिकमध्या । पञ्चदशी ककुम्न्यङ्कुशिरा ।
षोडशी विराट् । सप्तदशी जगती । अष्टादश्युपरिष्टाद्बृ-
हती । विंशी विषमपदा । एकविंशीद्वाविंशी-
चतुर्विंश्युपान्त्याः पंक्तयः । त्रिंशी द्विपदा
विराट् । एकत्रिंश्युष्णिक् ।

१६ अ॒म॒त्वावं॑तः पुरूवसो॒ व॒यमिं॑न्द्रप्रणेतः । स्मसि॑स्थातर्हरीणाम् १ त्वांहि॒स-
त्यमंद्रिवो वि॒द्म दा॒तार॑मि॒षाम् । वि॒द्म दा॒तारं॑ र॒यी॒णाम् २ आयस्यंतेमहि॒मानं॒श-

तंमूतेशतक्रतो । गीर्भिर्गृणन्तिकारवः ३ सुनीथोघासमर्त्योयंमरुतोयमर्यमा । मित्रःपान्त्यद्रुहः ४ दधानोगोमदश्ववत्सुवीर्यमादित्यजूतएधते । सदोरायापुरु-स्पृहा ५ ॥ १ ॥ तमिन्द्रंदानमीमहेशवसानमभीर्वम् । ईशानंरायईमहे ६ तस्मिन्हिसन्त्यूतयोविश्वाअभीरवःसचा । तमावहन्तुसप्तयःपुरूवसुंमदायहरयः सुतम् ७ यस्तेमदोवरेण्योयइन्द्रवृत्रहन्तमः । यआददिःस्वर्नृभिर्यःपृतनासु दुष्टरः ८ योदुष्टरोविश्ववारश्रवाय्योवाजेष्वस्तितरुता । सनःशविष्ठसवनावसो गहिगमेमगोमतिव्रजे ९ गव्योषुणोयथापुराश्वयोतरथया । वरिवस्यमहाम-ह १० ॥ २ ॥ नहितेशूरराधसोऽन्तंविन्दामिसत्रा । दशस्यानोमघवन्नूचिदद्रि-वोधियोवाजेभिराविथ ११ यऋष्वःश्रावयत्सखाविश्वेत्सवेदजनिमापुरुष्टुतः । तंविश्वेमानुषायुगेन्द्रंहवन्तेतविषंयतस्रुचः १२ सनोवाजेष्वविता पुरूवसुःपुरःस्था-

तामघवावृत्रहाभुवत् १३ अभिवोवीरमन्धसोमदेषुगायगिरामहाविचेतसम् । इन्द्रंनामश्रुत्यंशाकिनंवचोयथा १४ ददीरेक्णस्तन्वेददिर्वसुददिर्वाजेषुपुरुहूत वाजिनम् । नूनमथ १५ ॥ ३ ॥ विश्वेषामिरज्यन्तंवसूनांसासह्वांसंचिदस्यवर्पसः । कृपयतोनूनमत्यथ १६ महःसुवोअरमिषेस्तवामहेमीळ्हुषेअरङ्गमायजग्मये । यज्ञेभिर्गीर्भिर्विश्वमनुषांमरुतामियक्षसिगायेत्वानमसागिरा १७ ये पातयन्तेअज्मभिर्गिरीणांस्नुभिरेषाम् । यज्ञंमहिष्वणीनांसुम्नंतुविष्वणीनांप्राध्वरे १८ प्रभङ्गंदुर्मतीनामिन्द्रशविष्ठाभर । रयिमस्मभ्यंयुज्यंचोदयन्मतेज्येष्ठंचोदयन्मते १९ सनितःसुसनितरुग्रचित्रचेतिष्ठसूनृत । प्रासहासम्राट्सहुरिंसहन्तंभुज्युंवाजेषुपूर्व्यम् २० ॥ ४ ॥ आसएतुयईवदाँअदेवःपूर्तमाददे । यथा चिद्वशोअश्व्यःपृथुश्रवसिकानीतेस्याव्युष्याददे २१ षष्टिंसहस्राश्व्यस्यायुता-

सनमुष्ट्रानांविंशतिंशता । दशश्यावीनांशतादशत्र्यरुषीणांदशगवांसहस्रा २२
दशश्यावाऋधद्रयोवीतवारासआशवः । मथ्रानेमिंनिवावृतुः २३ दानासः
पृथुश्रवसःकानीतस्यसुराधसः । रथंहिरण्ययंददन्मंहिष्ठःसूरिरभूद्वर्षिष्ठमकृतश्र-
वः २४ आनोवायोमहेतनेयाहिमखायपाजसे । वयंहितेचकृमाभूरिदावनेस-
द्यश्चिन्महिदावने २५ ॥ ५ ॥ योअश्वेभिर्वहतेवस्तउस्रास्त्रिःसप्तसप्ततीनाम् ।
एभिःसोमेभिःसोमसुद्भिःसोमपादानायशुक्रपूतपाः २६ योमइमंचिदुत्मनाम-
न्दच्चित्रंदावने । अरट्वेअक्षेनहुषेसुकृत्वनिसुकृत्तरायसुक्रतुः २७ उचथ्येवपुषि-
यःस्वराळुतवायोघृतस्नाः । अश्वेषितंरजेषितंशुनेषितंप्राज्मतादिदंनुतत् २८ अ-
धप्रियमिषिरायषष्टिंसहस्रासनम् । अश्वानामिन्नवृष्णाम् २९ गावोनयूथमुप
यन्तिवध्रयउपमायन्तिवध्रयः ३० अधयच्चारथेगणेशतमुष्ट्राँअचिक्रदत् । अध

श्वित्नेषुविंशतिंशता २१ शतंदासेबल्बूथेविप्रस्तरुक्षआददे । तेतेवायाविमेजना मदन्तीन्द्रंगोपामदन्तिदेवगोपाः २२ अधस्यायोषणामहीप्रतीचीवशंमऽव्यम् । अधिरुक्माविनीयते २३ ॥ ६ ॥

माहि वोष्टादश त्रित आप्त्य आदित्या महापङ्क्तिः । अन्त्यानां पञ्चानामुषाश्च ।

१७ माहिवोमहतामवोवरुणमित्रदाशुषे । यमादित्याअभिद्रुहोरक्षथानेमघं नशदनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १ विदादेवाअघानामादित्यासोअपाकृतिम् । पक्षावयोयथोपरिव्य१स्मेशर्मयच्छतानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः२ व्य१स्मेअधिशर्मतत्पक्षावयोनयन्तन।विश्वानिविश्ववेदसोवरूथ्यामनामहेऽनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ३ यस्माअरासतक्षयंजीवातुंचप्रचेतसः। मनोर्विश्वस्यघेदिमआदित्याराय‌ईशतेऽनेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ४ परिणोवृण-

जन्नघादुर्गाणिरथ्योयथा । स्यामेदिन्द्रस्यशर्मण्यादित्यानामुतावस्यनेहसोवऊ-
तयःसुऊतयोवऊतयः ५ ॥ ७ ॥ परिह्वृतेदनाजनोयुष्मादत्तस्यवायति । देवा
अदभ्रमाशवोयमादित्याअहेतनानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ६ नतंतिग्मं
चनत्यजोनद्रासदभितंगुरु । यस्माउशर्मसप्रथआदित्यासोअराध्वमनेहसोवऊ-
तयःसुऊतयोवऊतयः ७ युष्मेदेवाअपिष्मसियुध्यन्तइववर्मसु । यूयंमहोन
एनसोयूयमर्भादुरुष्यतानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ८ अदितिर्नउरुष्यत्व-
दितिःशर्मयच्छतु । मातामित्रस्यरेवतोऽर्यम्णोवरुणस्यचानेहसोवऊतयःसुऊ-
तयोवऊतयः ९ यद्देवाःशर्मशरणंयद्भद्रंयदनातुरम् । त्रिधातुयद्वरूथ्यं१तदस्मा-
सुवियन्तनानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः १० ॥ ८ ॥ आदित्याअवाहिख्य-
ताधिकूलादिवस्पशः । सुतीर्थमर्वतोयथानुनोनेषथासुगमनेहसोवऊतयःसुऊ-

तयोंवऊतयः ११ नेहभद्रंरक्षस्विनेनावयैनोपयाउत । गवेंचभद्रंधेनवेंवीरायंच
श्रवस्यतेऽनेहसोंवऊतयःसुऊतयोंवऊतयः १२ यदाविर्यदपीच्यं१ देवांसोअस्तिं
दुष्कृतम् । त्रितेतद्विश्वंमाप्त्यआरेअस्मद्दधातनानेहसोंवऊतयःसुऊतयोंवऊत-
यः १३ यच्चगोषुदुःष्वप्न्यंयच्चास्मेदुहितर्दिवः । त्रितायतद्विभावर्याप्त्यायपरांव-
हानेहसोंवऊतयःसुऊतयोंवऊतयः १४ निष्कंवांघाकृणवंतेस्रजंवादुहितर्दिवः ।
त्रितेदुःष्वप्न्यंसर्वमाप्त्येपरिदद्मस्यनेहसोंवऊतयःसुऊतयोंवऊतयः १५ ॥ १ ॥
तदन्नायतदपसेतंभागमुपसेदुषे । त्रितायंचद्वितायचोपोदुःष्वप्न्यंवहानेहसोंवऊत-
यःसुऊतयोंवऊतयः १६ यथाकलांयथाशफंयथंऋणंसंनयामसि । एवादुःष्व-
प्न्यंसर्वमाप्त्येसंनयामस्यनेहसोंवऊतयःसुऊतयोंवऊतयः १७ अजैष्माद्यास-

नामचाभूमानागसोवयम् । उग्रोयस्माद्दुःष्वप्न्यादभैष्मापतद्दुच्छत्वनेहसोवरूतयःसुरूतयोवरूतयः १८ ॥ १० ॥

स्वादोः पञ्चदश प्रगाथः काण्वः सोमस्त्रिष्टुप् । पञ्चमी जगती ।

४८ स्वादोरभक्षिवयसःसुमेधाःस्वाध्योवरिवोवित्तरस्य । विश्वेयंदेवाउतमर्त्यासोमधुब्रुवन्तोअभिसंचरन्ति १ अन्तश्चप्रागाअदितिर्भवास्यवयाताहरसोदैव्यस्य । इन्दविन्द्रस्यसख्यंजुषाणःश्रौष्टीवधुरमनुरायऋध्याः २ अपामसोमममृताअभूमागन्मज्योतिरविदामदेवान् । किंनूनमस्मान्कृणवदरातिःकिमुधूर्तिरमृतमर्त्यस्य ३ शंनोभवहृदआपीतइन्दोपितेवसोमसूनवेसुशेवः । सखेवसख्यउरुशंसधीरःप्रणआयुर्जीवसेसोमतारीः ४ इमेमापीतायशसउरुष्यवोरथंनगावःसमनाहपर्वसु । तेमारक्षन्तुविस्रसश्चरित्रादुतमास्रामाद्यवयन्त्विन्द-

वः ५ ॥ ११ ॥ अग्निंनमांमथितंसंदिदीपःप्रचक्षयकृणुहिवस्यसोनः । अथाहि
तेमदआसोममन्येरेवाँइवप्रचरापुष्टिमच्छ ६ इषिरेणंतेमनसासुतस्यभक्षीमहि
पित्र्यस्येवरायः । सोमराजन्प्रणआयूंषितारीरहांनीवसूर्योवासराणि ७सोमराज-
न्मृळयानःस्वस्तितवस्मसिव्रत्याउस्तस्यविद्धि । अलंतिदक्षउतमन्युरिन्द्रोमानो
अर्योअनुकामंपरादाः ८ त्वंहिनस्तन्वःसोमगोपागात्रेगात्रेनिषसत्थानृचक्षाः ।
यत्तेवयंप्रमिनामव्रतानिसनोमृळसुषखादेववस्यः ९ ऋदूदरेणसख्यासचेययो
मानरिष्येद्धर्यश्वपीतः । अयंयःसोमोन्यधाय्यस्मेतस्माइन्द्रंप्रतिरमेम्यायुः १०
॥ १२ ॥ अपत्याअस्थुरनिराअमीवानिरत्रसन्तमिषीचीरभैषुः । आसोमो
अस्माँअरुहद्विहायाअगन्मयत्रप्रतिरन्तआयुः ११ योनइन्दुःपितरोहृत्सुपीतो-
ऽमर्त्योमर्त्याँआविवेश । तस्मैसोमायहविषाविधेममृळीकेअस्यसुमतौस्याम १२

त्वंसौमपितृभिःसंविदानोऽनुद्यावापृथिवीआततन्थ । तस्मैतइन्दोहविषाविधेमवयंस्यामपतयोरयीणाम् १३ त्रातारोदेवाअधिवोचतानोमानोनिद्राईशतमोतजल्पिः । वयंसोमस्यविश्वहप्रियासःसुवीरासोविदथमावदेम १४ त्वंनःसोमविश्वतोवयोधास्त्वंस्वर्विदाविशानृचक्षाः । त्वंनइन्दऊतिभिःसजोषाःपाहिपश्चातादुतवापुरस्तात् १५ ॥ १२ ॥ इति शाकलकसंहितायामष्टमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ६ ॥

॥ अथ वालखिल्यम् ॥

अभि प्र दश प्रस्कण्वः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

४१ अभिप्रवःसुराधसमिन्द्रमर्चयथाविदे । योजरितृभ्योमघवापुरूवसुःसहस्रेणेवशिक्षति १ शतानीकेवप्रजिगातिधृष्णुयाहन्तिवृत्राणिदाशुषे । गिरे-

रिवप्ररसांअस्यपिन्विरेदत्राणिपुरुभोजंसः २ आत्वांसुतासइन्द्रंवोमदायइन्द्रगि-
र्वणः । आपोनवंज्रिन्नन्वोक्यं१सरःपृणन्तिशूरराधसे ३ अनेहसंप्रतरंणंविवक्षंणं
मध्वःस्वादिंष्ठमींपिव । आयथांमन्दसानःकिरासिंनःप्रक्षुद्रेवत्मनांधृषत् ४ आनः
स्तोममुपंद्रवद्धियानोअश्वोनसोतृंभिः । यंतेंस्वधावन्त्स्वदयंन्तिधेनवइन्द्रकण्वेषु
रातयः ५ ॥ १४ ॥ उग्रंनवीरंनमसोपंसेदिमविभूंतिमक्षिंतावसुम् । उद्रीवंवज्रि-
न्नवतोनसिंञ्चतेक्षरंन्तीन्द्रधीतयः ६ यद्धनूनंयद्वांयज्ञेयद्वांपृथिव्यामाधिं । आतोंनो
यज्ञमाशुभिर्महेमतउग्रउग्रेभिरागंहि ७ अजिरासोहरंयोयेतंआशवोवातांइवप्र-
सक्षिणः । येभिरपंत्यंमनुंषःपरीयसेयेभिर्विश्वंस्वंर्दृशे ८ एतावंतस्तईमहइन्द्र
सुम्नस्यगोमंतः । यथाप्रावोंमघवन्मेध्यांतिथिंयथानीपांतिथिंधने ९ यथाक-

ण्वेमघवन्त्रसदस्यवियथापकथेदशंव्रजे । यथागोशर्येअसनोर्ऋजिश्वनीन्द्रगोम-
द्धिरण्यवत् १० ॥ १५ ॥

म छ श्रुतं दश पुष्टिगुः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

५० प्रसुश्रुतंसुराधसमर्चाशक्रमभिष्टये । यःसुन्वतेस्तुवतेकाम्यंवसुसहस्रे-
णेवमंहते १ शतानीकाहेतयोअस्यदुष्टराइन्द्रस्यसमिषोमहीः । गिरिर्नभुज्मा
मघवत्सुपिन्वतेयदींसुताअमन्दिषुः २ यदींसुतासइन्दवोऽभिप्रियममन्दिषुः ।
आपोनधायिसवनंमआवसोदुघाइवापदाशुषे ३ अनेहसंवोहवमानमूतयेमध्वः
क्षरन्तिधीतयः । आत्वावसोहवमानासइन्दवउपस्तोत्रेषुदधिरे ४ आनःसोमे
स्वध्वरइयानोअत्योनतोशते । यंतेस्वदावन्त्स्वदन्तिगूर्तयःपौरेछन्दयसेहवम् ५
॥ १६ ॥ प्रवीरमुग्रंविविचिंधनस्पृतंविभूतिंराधसोमहः । उद्रीवंवज्रिन्नवतोवं-

सुत्वनासदोपीपेथदाशुषे ६ यद्धनूनंपरावतियद्वापृथिव्यांदिवि । युजानइन्द्रहरिभिर्महेमतऋष्वऋष्वेभिरागहि ७रथिरासोहरयोयेतेअस्त्रिधओजोवातस्यपिप्रति । येभिर्निदस्युंमनुषोनिघोषयोयेभिःस्वःपरीयसे ८ एतावंतस्तेवसोविद्यामशूरनव्यसः । यथाप्रावएतशंकृत्व्येधनेयथावशंदशव्रजे ९ यथाकण्वेमघवन्मेधेअध्वरेदीर्घनीथेदमूनसि । यथागोशर्येअसिषासोअद्रिवोमयिगोत्रंहरिश्रियम् १० ॥ १७ ॥

यथा मनौ दश श्रुष्टिगुः काण्व इन्द्रः प्रगाथः ।

५१ यथामनौसांवरणौसोममिन्द्रापिबःसुतम् । नीपातिथौमघवन्मेध्यातिथौपुष्टिगौश्रुष्टिगौसचा १ पार्षद्वाणःप्रस्कण्वंसमसादयच्छयानंजिव्रिमुद्धितम् । सहस्राण्यसिषासद्गवामृषिस्त्वोतोदस्यवेवृकः २ यउक्थेभिर्नविन्धतेचिकिद्य

र्कंपिचोदंनः । इन्द्रंतमच्छावदनव्यंस्यामत्यारिष्यन्तंनभोजंसे ३ यस्माअर्कंस-
तशीर्षाणमानृचुस्त्रिधातुमुत्तमेपदे । सत्विं१माविश्वाभुवंनानिचिक्रददादिज्ज-
निष्टपौंस्यम् ४ योनोदातावसूनामिन्द्रंतंहूमहेवयम् । विद्माह्यस्यसुमतिंनवीं-
यसींगमेमगोमंतिव्रजे ५ ॥ १८ ॥ यस्मैत्वंवसोदानायशिक्षसिसरायस्पोषं-
मश्नुते । तंत्वांवयंमंघवन्निन्द्रगिर्वणःसुतावन्तोहवामहे ६ कदाचनस्तरीरसिने-
न्द्रंसश्चसिदाशुषे । उपोपेन्नुमंघवन्भूयइन्नुतेदानंदेवस्यंपृच्यते ७ प्रयोनंनक्षेअ-
भ्योजंसाक्रिविंवधैःशुष्णंनिघोषयंन् । यदेदस्तंम्भीत्प्रथयन्नमूंदिवमादिज्जनि-
ष्टपार्थिवः ८ यस्यायंविश्वआर्योदासःशेवधिपाअरिः । तिरश्चिदर्येरुशमेपवीर-
वितुभ्येत्सोअंज्यतेरयिः ९ तुरण्यवोमधुमन्तंघृतश्चुतंविप्रासोअर्कमानृचुः ।
अस्मेरयिःपंप्रथेवृष्ण्यंशवोऽस्मेसुवानासइन्दंवः १० ॥ १९ ॥

यथा मनौ दशायुः काण्व इन्द्रः प्रगाथा ।

५२ यथामनौविवंस्वतिसोमंशक्रापिंबःसुतम् । यथांत्रितेछन्दंइन्द्रजुजौषस्यायौमादयसेसचां १ पृषंध्रेमेध्यैमातरिश्वनिन्द्रंसुवानेअमंन्दथाः । यथासोमंदशांशिप्रेदशोंण्येस्यूमंरश्मावृजूंनसि २ यउक्थाकेवंलादधेयःसोमंधृषितापिंबत् । यस्मैविष्णुस्त्रीणिंपदाविंचक्रमउपांमित्रस्यधर्मभिः ३ यस्यत्वमिंन्द्रस्तोमेंषुचाकनोवाजेंवाजिञ्छतक्रतो । तंत्वांवयंसुदुघांमिवगोदुहोंजुहूमसिंश्रवस्यवंः ४ योनोंदातासनःपितामहाँउग्रईशानकृत् । अयांमन्नुग्रोंमघवांपुरूवसुर्गोरश्वंस्यप्रदातुनः ५ ॥ २० ॥ यस्मैत्वंवंसोदानायमंहसेसरायस्पोषंमिन्वति । वसूयवोवसुंपतिंशतक्रंतुंस्तोमैरिन्द्रंहवामहे ६ कदाचनप्रयुंच्छस्युभेनिपासिजन्मंनी । तुरींयादित्यहवंनंतइन्द्रियमातंस्थावमृतंदिवि ७ यस्मैत्वंमंघवन्निन्द्र

गिर्वणःशिक्षोशिक्षंसिदाशुषे । अस्माकंगिरंउतसुष्टुतिंवसोकण्ववच्छृणुधीहवंम् ८ अस्तोविमन्मंपूर्व्यंब्रह्मेन्द्रायवोचत । पूर्वीर्ऋतस्यबृहतीरंनूषतस्तोतुर्मेधाअसृक्षत ९ समिन्द्रोरायोबृहतीरंधूनुतसंक्षोणीसमुसूर्यम् । संशुक्रासःशुचयःसंगवाशिरःसोमाइन्द्रममन्दिषुः १० ॥ २१ ॥

उपमं त्वाष्टौ मेध्यः काण्व इन्द्रः प्रगाथा ।

५३ उपमंत्वामघोनांज्येष्ठंचवृषभाणाम् । पूर्भित्तंमंमघवन्निन्द्रगोविदमीशानंरायईमहे १ यआयुंकुत्संमतिथिग्वमर्दयोवावृधानोदिवेदिवे । तंत्वांवयंहर्यश्वंशतक्रतुंवाजयन्तोहवामहे २ आनोविश्वेषांरसंमध्वःसिञ्चन्त्वद्रयः । येपरावतिसुन्विरेजनेष्वायेअर्वावतीन्दवः ३ विश्वाद्वेषांसिजहिचावचाकृधिविश्वेसन्वन्त्वावसु । शीष्टेषुचित्तेमदिरासोअंशवोयत्रासोमस्यतृम्पसि ४ ॥ २२ ॥ इ

न्द्रनेदींयएदिहिमितमेधाभिरूतिभिः । आशंतमशंतमाभिरभिष्टिभिरास्वापिस्वा-
पिभिः ५ आजितुरंसत्पंतिंविश्वचर्षणिंकृधिप्रजास्वाभगम् । प्रसूतिराशचीभिर्ये
तउक्थिनःक्रतुंपुनतआनुषक् ६ यस्तेसाधिष्ठोऽवंसेतेस्यामभरेषुते । वयंहोत्राभि-
रुतदेवहूतिभिःससवांसोमनामहे ७ अहंहितेहरिवोब्रह्मवाजयुराजिंयामिसदो-
तिभिः । त्वामिदेवतममेसमश्वयुर्गव्युरग्रेमथीनाम् ८ ॥ २३ ॥

एतत्त्वेऽष्टौ मातरिश्वा काण्व इन्द्रः प्रगाथा । तृतीयाचतुर्थ्योर्विश्वे देवाः ।

५४ एतत्तंइन्द्रवीर्यंगीर्भिर्गृणन्तिकारवः । तेस्तोभन्तऊर्जमावन्घृतश्चुतंपौ-
रासोनक्षन्धीतिभिः १ नक्षन्तइन्द्रमवसेसुकृत्ययायेषांसुतेषुमन्दसे । यथासंव-
र्तेअमदोयथाकृशएवास्मेइन्द्रमत्स्व २ आनोविश्वेसजोषसोदेवासोगन्तनोपनः ।
वसवोरुद्राअवसेनआगमञ्छृण्वन्तुमरुतोहवम् ३ पूषाविष्णुर्हवनंमेसरस्वत्यव-

न्तुसप्तसिन्धवः । आपोवातःपर्वतासोवनस्पतिःशृणोतुपृथिवीहवम् ४ ॥ २४ ॥
यदिन्द्रराधोअस्तितेमाघोनंमघवत्तम । तेननोबोधिसधमाद्योवृधेभगोदानायवृ-
त्रहन् ५ आजिपतेनृपतेत्वमिद्धिनोवाजआवक्षिसुक्रतो । वीतीहोत्राभिरुतदे-
ववीतिभिःससवांसोविशृण्विरे ६ सन्तिह्यर्यआशिषइन्द्रआयुर्जनानाम् । अ-
स्मान्नक्षस्वमघवन्नुपावसेधुक्षस्वपिप्युषीमिषम् ७ वयंतइन्द्रस्तोमेभिर्विधेमत्व-
मस्माकंशतक्रतो । महिस्थूरंशशयंराधोअह्रयंप्रस्कण्वायनितोशय ८ ॥ २५ ॥

भूरीत्पञ्च कृशः काण्वः प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिर्गायत्री । तृतीयान्त्ये अनुष्टुभौ ।

५५ भूरीदिन्द्रस्यवीर्य१ंव्यख्यमभ्यायति । राधस्तेदस्यवेवृक १ शतंश्वेतास
उक्षणोदिवितारोनरोचन्ते । मह्नादिवंनतस्तभुः २ शतंवेणूञ्छतंशुनःशतंचर्मा-
णिम्लातानि । शतंमेबल्बजस्तुकाअरुषीणांचतुःशतम् ३ सुदेवाःस्थकाण्वा-

यनावयोंवयोविचरन्तः । अश्वासोनचंक्रमत ४ आदित्सासस्यंचाकिरन्नानूनस्य महिश्रवः । श्यावींरतिध्वसन्पथश्चक्षुपाचनसंनशे ५ ॥ २६ ॥

प्रति ते पृपध्रः काण्वः प्रस्कण्वस्य दानस्तुतिर्गायत्री । अन्त्यायाः सूर्याग्नी । सैव पङ्क्तिः ।

५६ प्रतितेदस्यवेवृकराधोअदर्श्यह्रयम् । द्यौर्नप्रथिनाशवः १ दशामह्यं पौतक्रतःसहस्रादस्यवेवृकः । नित्यांद्रायोअमंहत २ शतंमेगर्दभानांशतमूर्णावतीनाम् । शतंदासाँअतिस्रजः ३ तत्रोअपिप्राणीयतपूतक्रतायै व्यक्ता । अश्वानामिन्नयूथ्याम् ४ अचेत्यग्निश्चिकितुर्हव्यवाट्ससुमद्रथः । अग्निःशुक्रेणशोचिषाबृहत्सूरोअरोचतदिविसूर्योअरोचत ५ ॥ २७ ॥

युवं देवा चतुष्कं मेध्यः काण्वोश्विनौ त्रिष्टुप् ।

५७ युवंदेवाक्रतुनापूर्व्येणयुक्तारथेनतविषंयजत्रा । आगच्छतंनासत्याशचीः-

नाकृतवावृषभादुवारजसःपृथिव्याः । सहस्त्रंशंसांउतयेगविष्टौसर्वाँइत्ताँउपं-
यातापिबंध्यै ३ अयंवांभागोनिहितोयजत्रेमागिरोनासत्योपंयातम् । पिबंतंसो-
मंमधुमन्तमस्मेप्रदाश्वांसमवतंशचींभिः ४ ॥ २८ ॥

यमृत्विजस्त्वचो मेध्यः काण्वो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । आद्याया ऋत्विजो वा ।

५८ यमृत्विजोबहुधाकल्पयंन्तःसचेतसोयज्ञमिमंवहंन्ति । योअनूचानो
ब्राह्मणोयुक्तआसीत्कास्वित्तत्रयजमानस्यसंवित् १ एकएवाग्निर्बहुधासमिंद्ध
एकःसूर्योविश्वमनुप्रभूतः । एकैवोषाःसर्वमिदंविभात्येकंवाइदंविबभूवसर्वम् २

ज्योतिष्मन्तंकेतुमन्तंत्रिचक्रंसुखंरथंसुषदंभूरिवारम् । चित्रामघायस्ययोगेऽधि-जज्ञेतंवांहुवेअतिरिक्तंपिबध्यै ३ ॥ २१ ॥

इमानि वां सप्त सुपर्णः काण्व इन्द्रावरुणौ जगती ।

५१ इमानिवांभागधेयानिसिस्रतइन्द्रावरुणाप्रमहेसुतेषुवाम् । युज्ञेयज्ञेह सवनाभुरण्यथोयत्सुन्वतेयजमानायशिक्षथः १ निःषिध्वरीरोषधीरापआस्ता-मिन्द्रावरुणामहिमानमाशत । यासिस्रतूरजसःपारेअध्वनोययोःशत्रुर्नकिरादेव ओहते २ सत्यंतदिन्द्रावरुणाकृशस्यवांमध्वऊर्मिदुहतेसप्तवाणीः । ताभिर्दा-श्वांसमवतंशुभस्पतीयोवामदब्धोअभिपातिचित्तिभिः ३ घृतप्रुषःसौम्यजीर-दानवःसप्तस्वसारःसदनऋतस्य । याहवामिन्द्रावरुणाघृतश्चुतस्ताभिर्धत्तंयज-मानायशिक्षतम् ४ ॥ ३० ॥ अवोचाममहतेसौभगायसत्यंत्वेषाभ्यांमहिमा-

नमिन्द्रियम् । अस्मान्त्स्विन्द्रावरुणाघृतश्चुतास्त्रिभिःसाप्तेभिरवतंशुभस्पती ५
इन्द्रावरुणायदृषिभ्योमनीषांवाचोमतिंश्रुतमदत्तमग्रे । यानिस्थानान्यसृजन्त
धीरायज्ञंतन्वानास्तपसाभ्यपश्यम् ६ इन्द्रावरुणासौमनसमदृप्तंरायस्पोषंयज-
मानेषुधत्तम् । प्रजांपुष्टिंभूतिमस्मासुधत्तंदीर्घायुत्वायप्रतिरतंनआयुः ७॥ ३१॥

॥ इति वालखिल्यं समाप्तम् ॥

अथ आ विंशतिर्भर्गः प्रागाथोभिः प्रगाथा ।

६० अग्नआयाह्यग्निभिर्होतारंत्वावृणीमहे । आत्वामनक्तुप्रयताहविष्मतीय-
जिष्ठंबर्हिरासदे १ अच्छाहित्वासहसःसूनोअङ्गिरःस्रुचश्चरन्त्यध्वरे । ऊर्जोनपातं
घृतकेशमीमहेऽग्निंयज्ञेषुपूर्व्यम् २ अग्नेकविर्वेधाअसिहोतापावकयक्ष्यः । मन्द्रो
यजिष्ठोअध्वरेष्वीड्योविप्रेभिःशुक्रमन्मभिः ३ अद्रोघमावहोशतोयविष्ठ्यदेवाँ

अंजस्रवीतये । अभिप्रयांसिसुधितावसोगहिमन्दंस्वधीतिभिर्हितः ४ त्वमि-
त्सप्रथाअस्यग्नेत्रातऋतस्कविः । त्वांविप्रासःसमिधानदीदिवआविवासन्ति
वेधसः ५ ॥ ३२ ॥ शोचाशोचिष्ठदीदिहिविशेमयोरास्वस्तोत्रेमहाँअ-
सि । देवानांशर्मन्ममसन्तुसूरयःशत्रूषाहःस्वग्नयः ६ यथाचिद्वृद्धमतस-
मग्नेसंजूर्वसिक्षमि । एवादहमित्रमहोयोअस्मध्रुग्दुर्मन्माकश्चवेनति ७
मानोमर्तायरिपवेरक्षस्विनेमाघशंसायरीरधः । अस्रेधद्भिस्तरणिभिर्यविष्ठ्य
शिवेभिःपाहिपायुभिः ८ पाहिनोअग्नएकयापाह्यु१तद्वितीयया । पाहिगी-
र्भिस्तिसृभिरूर्जांपतेपाहिचतसृभिर्वसो ९ पाहिविश्वस्माद्रक्षसोअराव्णःप्रस्म
वाजेषुनोऽव । त्वामिद्धिनेदिष्ठंदेवतातयआपिंनक्षामहेवृधे १० ॥ ३३ ॥ आ
नोअग्नेवयोवृधंरयिंपावकशंस्यम् । रास्वाचनउपमातेपुरुस्पृहंसुनीतीस्वयशा-

स्तरम् ११ येनवंसामपृतनासुशर्धतस्तरन्तोअर्यआदिशः । सत्वंनोवर्धप्रयसा
शचीवसोजिन्वाधियोवसुविदः १२ शिशानोवृषभोयथाग्निःशृङ्गेदविध्वत् ।
तिग्माअस्यहनवोनप्रतिधृषेसुजम्भःसहसोयहुः १३ नहितेअग्नेवृषभप्रतिधृषे
जम्भासोयद्वितिष्ठसे । सत्वंनोहोतःसुहुतंहविष्कृधिवंस्वानोवार्यापुरु १४ शेषे
वनेषुमात्रोःसंत्वामर्तासइन्धते । अतन्द्रोहव्यावहसिहविष्कृतआदिद्देवेषुराज-
सि १५ ॥ ३४ ॥ सप्तहोतारस्तमिदीळतेत्वाग्नेसुत्यजमह्रयम् । भिनत्स्यद्रिंत-
पसाविशोचिषाप्राग्नेतिष्ठजनाँअति १६ अग्निमग्निंवोअध्रिगुंहुवेमवृक्तबर्हिषः ।
अग्निंहितप्रयसःशश्वतीष्वाहोतारंचर्षणीनाम् १७ केतेनशर्मन्त्सचतेसुषामण्य-
ग्नेतुभ्यंचिकित्वना । इषण्ययानःपुरुरूपमाभरवाजंनेदिष्ठमूतये १८ अग्नेजरि-
तर्विश्पतिस्तेपानोदेवरक्षसः । अप्रोषिवान्गृहपतिर्महाँअसिदिवस्पायुर्दुरोण-

युः ११ मानोरक्षआवेशीदाघृणीवसोमायातुर्यातुमावताम् । परोगव्यूत्यनिरामपक्षुधमग्नेसेधरक्षस्विनः २० ॥ ३५ ॥

उभयमष्टादश भर्गः प्रागाथ इन्द्रः प्रगाथा ।

६१ उभयंशृणवच्चनइन्द्रोअर्वागिदंवचः । सत्राच्यामघवासोमपीतयेधियाशविष्ठआगमत् १ तंहिस्वराजंवृषभंतमोजसेधिषणेनिष्टतक्षतुः । उतोपमानांप्रथमोनिषीदसिसोमकामंहितेमनः २ आवृषस्वपुरूवसोसुतस्येन्द्रान्धसः । विद्माहित्वाहरिवःपृत्सुसासहिमधृष्टंचिद्दधृष्वणिम् ३ अप्रामिसत्यमघवन्तथेदसदिन्द्रक्रत्वायथावशः । सनेमवाजंतवशिप्रिन्नवसामक्षूचिद्यन्तोअद्रिवः ४ शग्ध्यूषुशचीपतइन्द्रविश्वाभिरूतिभिः । भगंनहित्वायशसंवसुविदमनुशूरचरामसि ५ ॥ ३६ ॥ पौरोअश्वस्यपुरुकृद्गवामस्युत्सोदेवहिरण्ययः । नकिर्हि

दानंपरिमर्धिषत्त्वेयद्यामितदाभंर ६ त्वंह्येहिचेरवेविदाभगंवसुत्तये । उद्वावृ-
षस्वमघवन्गविष्टयउदिन्द्राश्वमिष्टये ७ त्वंपुरूसहस्राणिशतानिचयूथादानाय
मंहसे । आपुरंदरंचकृमविप्रवचसइन्द्रंगायन्तोऽवसे ८ अविप्रोवायदविधद्विप्रो
वेन्द्रतेवचः । सप्रमंमन्दत्त्वायाशतक्रतोप्राचामन्योअहंसन ९ उग्रबाहुर्म्रक्षकृत्वा
पुरंदरोयदिमेशृणवद्धवम् । वसूयवोवसुपतिंशतक्रतुंस्तोमैरिन्द्रंहवामहे १०
॥ ३७॥ नपापासोमनामहेनारायासोनजह्लवः । यदिन्विन्द्रंवृषणंसचासुतेसखा-
यंकृणवामहे ११ उग्रंयुयुज्मपृतनासुसासहिमृणकातिमदाभ्यम् । वेदाभृमं
चित्सनितारथीतमोवाजिनंयमिदूनशत् १२ यतइन्द्रभयामहेततोनोअभयंकृ-
धि । मघवञ्छग्धितवतन्नऊतिभिर्विद्विषोविमृधोजहि १३ त्वंहिराधस्पतेराध-
सोमहःक्षयस्यासिविधतः । तंत्वावयंमघवन्निन्द्रगिर्वणःसुतावन्तोहवामहे १४

इन्द्रःस्पळुतवृंत्रहापंरस्पानोवरेण्यः । सनोरक्षिपच्चरमंसमंध्यमंसपश्चात्पातुनः पुरः १५ ॥ ३८ ॥ त्वंनःपश्चादंधरादुत्तरात्पुरइन्द्रनिपाहिविश्वतः । आरेअस्मत्कृणुहिदैव्यंभयमारेहेतीरदेवीः १६ अद्याद्याश्वःश्वइन्द्रत्रास्वंपरेचंनः । विश्वांचनोजरितृन्त्संत्पतेअहादिवानक्तंचरक्षिपः १७ प्रभङ्गीशूरोमघवातुवीमंघः संमिश्लोवीर्यायकम् । उभातेबाहूवृपंणाशतक्रतोनियावज्रंमिमिक्षतुः १८॥२१॥

भो असौ द्वादश भागाथः काण्व इन्द्रः पङ्क्तिः । सप्तम्याद्यास्तिस्रो बृहत्यः ।

६२ प्रोअंस्माउपंस्तुतिंभरंतायज्जुजोपति । उक्थैरिन्द्रंस्यमाहिंनंवयोवर्धन्तिसोमिनोभद्राइन्द्रंस्यरातयः १ अयुजोअसंमोनृभिरेकःकृष्टीरयास्यः । पूर्वीरतिप्रवावृधेविश्वांजातान्योजंसाभद्राइन्द्रंस्यरातयः २ अहितेनाचिदर्वताजीरदानुःसिषासति । प्रवाच्यंमिन्द्रतत्तवंवीर्याणिकरिष्यतोभद्राइन्द्रंस्यरातयः ३ आ

यांहिकृणवामतइन्द्रब्रह्माणिवर्धना । येभिःशविष्ठचाकनोभद्रमिहश्रवस्यतेभद्रा
इन्द्रस्यरातयः ४ धूपतश्चिद्धूपन्मनःकृणोषीन्द्रयत्त्वम् । तीव्रैःसोमैःसपर्यतोन-
मोभिःप्रतिभूषतोभद्राइन्द्रस्यरातयः ५ अवचष्टऋचीषमोऽवताँइवमानुषः ।
जुष्ट्वीदक्षस्यसोमिनःसखायंकृणुतेयुजंभद्राइन्द्रस्यरातयः ६ ॥ ४० ॥ विश्वेत
इन्द्रवीर्यंदेवाअनुक्रतुंददुः।भुवोविश्वस्यगोपतिःपुरुष्टुतभद्राइन्द्रस्यरातयः ७ गृणे
तदिन्द्रतेशवउपमंदेवतातये । यद्धंसिवृत्रमोजसाशचीपतेभद्राइन्द्रस्यरातयः ८
समनेववपुष्यतःकृणवन्मानुषायुगा । विदेतदिन्द्रश्चेतनमधश्रुतोभद्राइन्द्रस्यरा-
तयः ९ उज्जातमिन्द्रतेशवउत्त्वामुत्तवक्रतुम् । भूरिगोभूरिवावृधुर्मघवन्तवश-
र्मणिभद्राइन्द्रस्यरातयः १० अहंचत्वंचवृत्रहन्त्संयुज्यावसनिभ्यआ । अराती-
वाचिदद्रिवोऽनुनौशूरमंसतेभद्राइन्द्रस्यरातयः ११ सत्यमिद्वाउतंवयमिन्द्रं

स्तवामनानृंतम् । महाँअसुन्वतोवृधोभूरिज्योतींषिसुन्वतोभद्राइन्द्रस्यरा-
तयः १२ ॥ ४१ ॥

स पूर्व्यो द्वादश भागाथःकाण्व इन्द्रो गायत्री । अन्त्याया देवाः ।
आद्याचतुर्थीपञ्चमीसप्तम्योनुष्टुभः । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६३ सपूर्व्योमहानांवेनःक्रतुभिरानजे । यस्यद्वारामनुष्पितादेवेषुधियआन-
जे १ दिवोमानंनोत्सदन्त्सोमपृष्ठासोअद्रयः । उक्थाब्रह्मचशंस्या २ सविद्वाँ
अङ्गिरोभ्यइन्द्रोगाअवृणोदप । स्तुषेतदस्यपौंस्यम् ३ सप्रत्नथाकविवृधइन्द्रो
वाकस्यवक्षणिः । शिवोअर्कस्यहोमन्यस्मत्रागन्त्ववसे ४ आदूनुतेअनुक्रतुंस्वा-
हावरस्ययज्यवः । श्वात्रमर्काअनूषतेन्द्रगोत्रस्यदावने ५ इन्द्रेविश्वानिवीर्याकृ-
तानिकर्त्वानिच । यमर्काअध्वरंविदुः ६ ॥४२॥ यत्पाञ्चजन्ययाविशेन्द्रेघोषाअसृ-

क्षत । अस्तृणाद्धृणाविपाऽइयामानंस्यरक्षयः ७ इयमुतेअनुष्टुतिश्चकृषेतानिपौंस्या । प्रावंश्चक्रस्यवर्तनिम् ८ अस्यवृष्णोव्योदनउरुक्रमिष्टजीवसे । यवंनपश्वआददे ९ तद्दधानाअवस्यवोयुष्माभिर्दक्षपितरः । स्यामंमरुत्वंतोवृधे १० वळृत्वियायधाम्नऋक्वभिःशूरनोनुमः । जेषामेन्द्रत्वयायुजा ११ अस्मेरुद्रामेहनापर्वतासोवृत्रहत्येभरहूतौसजोषाः । यःशंसंतेस्तुवतेधायिपज्रइन्द्रज्येष्ठाअस्माँअवन्तुदेवाः १२ ॥ १३ ॥

उत्त्वा द्वादश प्रगाथः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

६४ उत्त्वामन्दन्तुस्तोमाःकृणुष्वराधोअद्रिवः । अवब्रह्मद्विषोजहि १ पदापणीँरराधसोनिबाधस्वमहाँअसि । नहित्वाकश्चनप्रति २ त्वमीशिषेसुतानामिन्द्रत्वमसुतानाम् । त्वंराजाजनानाम् ३ एहिप्रेहिक्षयोदिव्याऽघोषंश्चर्षणी-

नाम् । ओभेपृंणासिरोदंसी ४ त्यंचित्पर्वतंगिरिंशतवन्तंसहस्रिणंम् । विस्तोतृ-
भ्योरुरोजिथ ५ वयमुंत्वादिवासुतेवयंनक्तंहवामहे । अस्माकंकाममापृंण ६
॥ ४४ ॥ कं१स्यवृंषभोयुवातुविग्रीवोअनानतः । ब्रह्माकस्तंसंपर्यति ७ कस्यं
स्वित्सवनंवृषांजुजुष्वाँअवंगच्छति । इन्द्रंकउंस्विदाचंके ८ कंतेदानाअंसक्षत
वृत्रंहन्कंसुवीर्यां । उक्थेकउंस्विदन्तंमः ९ अयंतेमानुंषेजनेसोमःपूरुषुंसूयते ।
तस्येहिप्रद्रंवापिबं १० अयंतेशर्यणावंतिसुषोमांयामधिंप्रियः । आर्जीकीये
मदिंतमः ११ तमद्यराधंसेमहेचारुंमदांयघृष्वंये । एहींमिन्द्रद्रवापिबं १२ ॥४५॥

यदिन्द्र द्वादश मागाथः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

६५ यदिंन्द्रप्रागपागुदङ्न्यंग्वाहूयसेनृभिः । आयाहितूयंमाशुभिः १ यद्वा
प्रस्रवंणेदिवोमादयांसेस्वंर्णरे । यद्वांसमुद्रेअन्धंसः २ आत्वांगीर्भिर्महामुरुंहुवे

गामिंवभोजंसे । इन्द्रसोमस्यपीतयें ३ आतंइन्द्रमहिमानंहरयोदेवतेमहः । रथेंवहन्तुबिभ्रंतः ४ इन्द्रंगृणीषउस्तुषेमहाँउग्रईशानकृत् । एहिंनःसुतंपिबं ५ सुतावन्तस्त्वावयंप्रयंस्वन्तोहवामहे । इदंनोबर्हिरासदें ६ ॥ ४६ ॥ यच्चिद्धिश-श्वंतामसीन्द्रसाधारणस्त्वम् । तंत्वांवयंहवामहे ७ इदंतेसोम्यंमध्वधुक्षन्नद्रिंभिर्नरंः । जुषाणइन्द्रतत्पिंब ८ विश्वाँअर्योविपश्चितोऽतिख्यस्तूयमागहि । अस्मे धेंहिश्रवोंबृहत् ९ दातामेपृषंतीनांराजांहिरण्यवीनाम् । मादेवामघवांरिषत् १० सहस्रेपृषंतीनामधिश्चन्द्रंबृहत्पृथु । शुक्रंहिरंण्यमादंदे ११ नपांतोदुर्गहंस्यमेसहस्रेणसुराधंसः । श्रवोंदेवेष्वंक्रत १२ ॥ ४७ ॥

तरोभिः पञ्चदश कलिः प्रागाथ इन्द्रः प्रगाथा । अन्त्यानुष्टुप् ।

६६ तरोंभिर्वोविदद्वसुमिन्द्रंसबाधंऊतयें । बृहद्गायंन्तःसुतसोमेअध्वरेहुवे

भरंनकारिणम् १ नयंदुध्रावरंन्तेनस्थिरामुरोमदेंसुशिप्रमन्धंसः । यआदृत्यों
शशमानायंसुन्वतेदातांजरित्रउक्थ्यंम् २ यःशक्रोमृक्षोअश्व्योयोवाकीजों
हिरण्ययंः । सऊर्वस्यरेजयत्यपांवृतिमिन्द्रोगव्यंस्यवृत्रहा ३ निखांतंचिद्यःपुरु-
संभृतंवसूदिद्वपंतिदाशुषे । वज्रीसुशिप्रोहयंश्वइत्करदिन्द्रःक्रत्वायथावशंत् ४
यद्वावन्थंपुरुष्टुतपुराचिंच्छूरनृणाम् । वयंतत्तंइन्द्रसंभंरामसियज्ञमुक्थंतुरंवचंः ५
॥ १८ ॥ सचासोमेषुपुरुहूतवज्रिवोमदांयद्युक्षसोमपाः । त्वमिद्धिब्रंह्मकृतेका-
म्यंवसुदेष्ठंःसुन्वतेभुवंः ६ वयमेनमिदाह्योऽपींपेमेहवज्रिणंम् । तस्मांउअद्यसं-
मनासुतंभरानूनंभूषतश्रुते ७ वृकंश्चिदस्यवारणउंरामथिरावयुनेषुभूषति । सेमंनः
स्तोमंजुजुषाणआगहीन्द्रप्रचित्रयांधिया ८ कदूत्वं१स्याकृंतमिन्द्रस्यास्तिपौंस्यं-
म् । केनोनुकंश्रोमंतेननशुश्रुवेजनुषःपरिवृत्रहा ९ कदूमहीरधृंष्टाअस्यतविंषीःक-

दुवृत्रघ्नोअस्तृतम्। इन्द्रोविश्वांन्वेकुनाटाँअह्हर्दशउतक्रत्वापुणीरुभि १०॥४१॥चु-
यंघातिअपूर्व्येन्द्रब्रह्माणिवृत्रहन्। पुरूतमासःपुरुहूतवज्रिवोभूतिंनप्रभरामसि ११
पूर्वीश्चिद्धित्वेतुविकूर्मिन्नाशसोहवन्तइन्द्रोतयः। तिरश्चिद्र्यःसवनावंसोगहिश-
विष्ठश्रुधिमेहवम् १२ वयंघातेत्वेइद्धिन्द्राविप्राअपिष्मसि। नहित्वदन्यःपुरुहूत
कश्चनमघवन्नास्तिमर्डिता १३ त्वंनोअस्याअमतेरुतक्षुधोभिशस्तेरवस्पृधि।
त्वंनऊतीतवचित्रयाधियाशिक्षाशचिष्ठगातुवित् १४ सोमइद्वःसुतोअस्तुकलं-
योमाबिभीतन। अपेदेषध्वस्मायतिस्वयंघैषोअपायति १५ ॥ ५० ॥

त्याञ्चेकविंशतिर्मत्स्यः सामदो मान्यो वा मैत्रावरुणिर्बहवो वा मत्स्या
जालनद्धा आदित्या गायत्री।

६७ त्यान्नुक्षत्रियाँअवआदित्यान्याचिषामहे। सुमृळीकाँअभिष्टये १ मि-

त्रोनोअत्यँहतिंवरुणःपर्पर्दर्यमा । आदित्यासोयथाविदुः २ तेषांहिचित्रमुक्थ्यँ-
१वरूथमस्तिदाशुषे । आदित्यानामरंकृते ३ महिवोमहतामवोवरुणमित्रार्य-
मन् । अवांस्यावृणीमहे ४ जीवान्नोअभिधेतनादित्यासःपुराहथात् । कद्धस्थ
हवनश्रुतः ५ ॥ ५१ ॥ यद्वःश्रान्तायसुन्वतेवरूथमस्तियच्छर्दिः । तेनानोअ-
धिवोचत ६ अस्तिदेवाअंहोरुर्वस्तिरत्नमनागसः । आदित्याअद्भुतैनसः ७ मा
नःसेतुःसिषेदयंमहेवृणक्तुनस्परि । इन्द्रइद्धिश्रुतोवशी ८ मानोमृचारिपूणां
वृजिनानामविष्यवः । देवाअभिप्रमृक्षत ९ उतत्वामदितेमह्यहंदेव्युपब्रुवे ।
सुमृळीकामभिष्टये १० ॥ ५२ ॥ पर्षिदीनेगभीरआँउग्रपुत्रेजिघांसतः । मा-
किस्तोकस्यनोरिपत् ११ अनेहोनंउरुव्रजउरूचीविप्रसर्तवे । कृधितोकाय
जीवसे १२ येमूर्धानःक्षितीनामदब्धासःस्वयशसः । व्रतारक्षन्तेअद्रुहः १३

तेनंआग्नोवृकाणामादित्यासोमुमोचत । स्तेनंबुद्धमिवादिते १४ अपोपुणइयं शरुरादित्याअपदुर्मतिः । अस्मदेत्वजंघ्नुपी १५ ॥ ५३ ॥ शश्वद्धिवःसुदानव आदित्याऊतिभिर्वयम् । पुरानूनंबुभुज्महे १६ शश्वन्तंहिप्रचेतसःप्रतियन्तंचिदेनसः । देवाःकृणुथजीवसे १७ तत्सुनोनव्यंसन्यंसआदित्यायन्मुमोचति । वन्धाद्बद्धमिवादिते १८ नास्माकमस्तितत्तरआदित्यासोअतिष्कदे । यूयमस्मभ्यंमृळत १९ मानोहेतिर्विवस्वतआदित्याःकृत्रिमाशरुः । पुरानुजरसोवधीत् २० विपुद्वेषोव्यंहतिमादित्यासोविसंहितम् । विष्वग्विवृहतारपः २१ ॥ ५४ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां षष्ठाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥

आत्वेत्येकोनाभिषमेध आदावनुष्टुप्सुखास्त्वचाश्चत्वारोन्त्याःपङ्क्त्याश्वमेधयोर्दानस्तुतिःममनूनानुष्टुभं द्विषृहत्पन्वांद्वितीयोष्णिक्चतुष्पाद्याःस्तिस्रोगायत्र्यःपोळश्येकादश्योपङ्क्ती अपाद्वैश्वदेवोर्धर्चस्त्रयोवारुणा

योराजापञ्चोनापुरुहुन्मावार्हंतंत्रिमगाथाद्युष्णिगनुष्टुप्पुरउष्णिगन्तंत्वंनःसुदीतिपुरुमीळ्हौतयोर्वान्यत-रआग्नेयंतुत्रिमगाथान्तंहाविर्भूनाहर्यतःप्रागाथोहविपांस्तुतिर्वोदीराथांगोपवनआत्रेयःसप्तवाध्रिर्वाश्विनं विशोविशोवःपञ्चोनाग्नेयंत्वनुष्टुम्मुखास्तृचाश्चत्वारोन्त्यास्तिस्रोनुष्टुभआर्क्षस्यश्रुतर्वणोदानस्तुतिर्युक्ष्वा हिपोळशविरूपइमंनुद्वादशकुरुसुतिःकाण्वोजज्ञानएकादशमगाथान्तंपुरोळाशंदबृहत्यन्तमयंकृत्नुर्नव-कृत्नुर्भार्गवःसौम्यमन्त्यानुष्टुम्नह्यन्यंदशकध्यूनोदशगायत्र्यन्त्यादेवीत्रिष्टुबानूनोनवकुसीदीकाण्वः।

आत्वेकोनविंशतिः प्रियमेध इन्द्रो गायत्री । अन्त्यानां षण्णामृक्षाश्वमेधयोर्दानस्तुतिः ।

प्रथमाचतुर्थीसप्तमीदशम्योनुष्टुभः ।

६८ आत्वारथंयथोतयेसुम्नायवर्तयामसि । तुविकूर्मिमृतीषहमिन्द्रशविष्ठ सत्पते १ तुविशुष्मतुविक्रतोशचीवोविश्वयामते । आपप्राथमहित्वना २ यस्यतेमहिनामहःपरिज्मायन्तमीयतुः । हस्तावज्रंहिरण्ययम् ३ विश्वानरस्य वस्पतिमनानतस्यशवसः । एवैश्चचर्षणीनामूतीहुवेरथानाम् ४ अभिष्टयेस-

दावृधंस्वर्मीह्लिषुयंनरः । नानाहवन्तऊतये ५ ॥ १ ॥ परोमात्रमृचीपममिन्द्रं-
मुग्रंसुराधसम् । ईशानंचिद्वसूनाम् ६ तन्तमिद्राधसेमहइन्द्रंचोदामिपीतये ।
यःपूर्व्यामनुष्टुतिमीशेकृष्टीनांनृतुः ७ नयस्यतेशवसानसख्यमानंशमर्त्यः ।
नकिःशवांसितेनशत् ८ त्वोतासस्त्वायुजाप्सुसूर्येमहद्धनम् । जयेमपृत्सुवज्रि-
वः ९ तंत्वायज्ञेभिरीमहेतंगीर्भिर्गिर्वणस्तम । इन्द्रयथाचिदाविथवाजेषुपुरुमा-
य्यम् १० ॥ २ ॥ यस्यतेस्वादुसख्यंस्वाद्वीप्रणीतिरद्रिवः । यज्ञोवितन्तसाय्यः
११ उरुणस्तन्वेतनउरुक्षयायनस्कृधि । उरुणोयन्धिजीवसे १२ उरुंनृभ्यंउ-
रुंगवउरुंरथायपन्थाम् । देववीतिंमनामहे १३ उपमाषड्द्वाद्वानरःसोमस्यह-
र्ष्या । तिष्ठन्तिस्वादुरातयः १४ ऋज्राविन्द्रोतआददेहरीऋक्षस्यसूनवि । आ-
श्वमेधस्यरोहिता १५ ॥ ३ ॥ सुरथाँआतिथिग्वेस्वभीशूँरार्क्षे । आश्वमेधेसुपेशा-

सः १६ पृळश्वाँआतिथिग्वइन्द्रोतेवधूमंतः । सचांपूतक्रतौसनम् १७ ऐषुचेतद्वृषण्वत्यन्तर्ऋज्रेष्वरुषी । स्वभीशुःकशांवती १८ नयुष्मेवांजबन्धवोनिनित्सुश्चनमर्त्यः । अवद्यमधिदीधरत् १९ ॥ ४ ॥

सप्ताष्टादश प्रियमेध इन्द्रोनुष्टुप् । एकादश्याः पूर्वार्धस्य विश्वेदेवाः । तस्या उत्तरार्धस्य द्वादश्याश्च वरुणः । उपाद्योष्णिक् । चतुर्थ्याद्यास्तिस्रो गायत्र्यः । एकादशीषोडश्यौ पङ्क्ती । अन्त्ये बृहत्यौ ।

६१ प्रप्रवस्त्रिष्टुभमिषंमन्दद्वीरायेन्दवे । धियावोमेधसातयेपुरन्ध्याविवासति १ नदंवओदतीनांनदंयोयुवतीनाम् । पतिंवोअघ्न्यानांधेनूनामिषुध्यसि २ ता अस्यसूददोहसःसोमंश्रीणन्तिपृश्नयः । जन्मन्देवानांविशस्त्रिष्वारोचनेदिवः ३ अभिप्रगोपतिंगिरेन्द्रमर्चयथाविदे । सूनुंसत्यस्यसत्पतिम् ४ आहरयःससृज्रिरे-

ऽरुपीरधिंवाहिंपिं । यत्राभिसंनवांमहे ५ ॥ ५ ॥ इन्द्रांयगावंआशिरंदुदुहेवज्रि-
णेमधुं । यत्सीमुपह्वरेविदत् ६ उद्यद्ब्रध्नस्यंविष्टपंगृहमिन्द्रश्चगन्वंहि । मध्वंःपी-
त्वासंचेवहित्रिःसप्तसख्युंःपदे ७अर्चतप्रार्चतप्रियंमेधासोअर्चत । अर्चन्तुपुत्रका
उतपुरंनधृष्ण्वंर्चत ८ अवंस्वरातिगर्गरोगोधापरिंसनिष्वणत् । पिङ्गापरिंचनि-
ष्कददिन्द्रांयब्रह्मोद्यंतम् ९ आयत्पतंन्त्येन्यंःसुदुघाअनंपस्फुरः । अपस्फुरंगृ-
भायतसोममिन्द्रांयपातंवे १० ॥ ६ ॥ अपादिन्द्रोअपांदग्निर्विश्वेदेवाअंमत्सत।
वरुणइदिहक्षंयत्तमापोअभ्यंनूषतवत्संसंशिश्वरीरिव ११सुदेवोअंसिवरुणयस्यंते
सप्तसिन्धंवः । अनुक्षरंन्तिकाकुदंसूर्म्यंसुषिरामिंव १२ योऽव्यतीरफांणयत्सुयु-
क्ताँउपदाशुषे । तक्कोनेतातदिद्वपुरुपमायोअमुच्यंत १३ अतीदुशक्रओहतइन्द्रो
विश्वाअतिद्विषंः । भिनत्कनीनंओदनंपच्यमांनंपरोगिरा १४ अर्भकोनकुमार-

कोऽधितिष्ठन्नवंरथंम् । सपक्षन्महिषंमृगंपित्रेमात्रेविभुक्रतुंम् १५ आतूसुशिप्र दम्पतेरथंतिष्ठाहिरण्ययंम् । अधद्युक्षंसंचेवहिसहस्रंपादमरुषंस्वस्तिगामनेहसंम् १६ तंघेमित्थानंमस्विनउपस्वराजंमासते । अर्थंचिदस्यसुधितंयदेतवआवर्तयन्तिदावने १७ अनुप्रत्नस्यौकसःप्रियमेधासएषाम् । पूर्वामनुप्रयतिंवृक्तबर्हिषोहितप्रयसआशत १८ ॥ ७ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥७॥

यो राजा पञ्चदश पुरुहन्मेन्द्रः । आद्यातृतीयापञ्चम्यः सप्तम्याद्याः षड् बृहत्यः । द्वितीयाचतुर्थीषष्ठ्यः सतोबृहत्यः । त्रयोदश्युष्णिक् । उपाद्यानुष्टुप् । अन्त्या पुरउष्णिक् ।

७० योराजांचर्षणीनांयातारथेभिरध्रिगुः । विश्वांसांतरुतापृतनानांज्येष्ठो योवृत्रहागृणे १ इन्द्रंतंशुम्भपुरुहन्मन्नवंसेयस्यद्विताविधर्तरि । हस्तायवज्रः प्रतिधायिदर्शतोमहोदिवेनसूर्यः २ नकिष्टंकर्मणानशद्यश्चकारंसदावृधम् ।

इन्द्रंनयज्ञैर्विश्वगूर्तमृभ्वंसमधृष्टंधृष्ण्वोजसम् ३ अषाळ्हमुग्रंपृतनासुसासहिंय-
स्मिन्महीरुरुज्रयः । संधेनवोजायमानेअनोनवुर्द्यावःक्षामोअनोनवुः ४ यद्द्या-
वइन्द्रतेशतंशतंभूमीरुतस्युः । नत्वावज्रिन्त्सहस्रंसूर्याअनुनजातमष्टरोदसी ५
॥ ८ ॥ आपप्राथमहिनावृष्ण्यावृषन्विश्वाशाविष्ठशवसा । अस्माँअवमघव-
न्गोमतिव्रजेवज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः ६ नसीमदेवआपदिषंदीर्घायोमर्त्यः । एत-
ग्वाचिद्यएतशायुयोजतेहरीइन्द्रोयुयोजते ७ तंवोमहोमहाय्यमिन्द्रंदानायसक्ष-
णिम् । योगाधेषुयआरणेषुहव्योवाजेष्वस्तिहव्यः ८ उदूषुणोवसोमहेमृशस्व
शूरराधसे । उदूषुमह्यैमघवन्मघत्तयउदिन्द्रश्रवसेमहे ९ त्वंनइन्द्रऋतयुस्त्वा-
निदोनितृम्पसि । मध्येवसिष्वतुविनृम्णोर्वोर्निदासंशिश्नथोहथैः १० ॥ ९ ॥
अन्यव्रतममानुषमयज्वानमदेवयुम् । अवस्वःसखादुधुवीतपर्वतःसुघ्नायदस्युं

धानानांनसंगृभायास्मयुर्द्भिःसंगृं-
पर्वतः ११ त्वंनंइन्द्रासांहस्तैशविप्रदावनें । उपस्तुतिंभोजः
भायास्मयुः १२ सखायःक्रतुंमिच्छतकथारांधामशरस्यं । यदित्थमेकं-
सूरियोंअद्वयः १३ भूरिभिःसमहऋषिभिर्बर्हिष्मंद्भिःस्तविष्यसे । यदित्थमेकं-
मेकमिच्छरवत्सान्पंरादर्दः १४ कर्णगृह्यांमघवांशौरदेव्योवत्संनंस्त्रिभ्यआनंय-
त् । अजांसूरिर्नंधातंवे १५ ॥ १० ॥

त्वं नो नव पञ्चदश सुदीतिपुरुमीळ्हौ तयोर्वान्यतरोग्निर्गायत्री । अन्त्यपङ्क्तिः मागाथम् ।

७१ त्वंनोअग्नेमहोभिःपाहिविश्वंस्याअरातेः । उतद्विषोमर्त्यंस्य १ नहिम-
न्युःपौरुंषेयईशेहिवःप्रियजात । त्वमिदंसिक्षपावान् २ सनोविश्वेभिर्देवेभिरू-
र्जोनपाद्भद्रशोचे । रयिंदेहिविश्ववांरम् ३ नतमंग्नेअरातयोमर्तंयुवन्तरायः ।
यंत्रायंसेदाश्वांसंम् ४ यंत्वंविंप्रमेधसातावग्नेंहिनोषिधनांय । सतवोतीगोषुग-

न्तो ५ ॥ ११ ॥ त्वंरयिंपुरुवीरमग्नेदाशुषेमर्ताय । प्रणोनयवस्योअच्छं ६
उरुष्याणोमापरादाअघायतेजातवेदः । दुराध्येमर्ताय ७ अग्नेमाकिष्टेदेवस्यं
रातिमदेवोयुयोत । त्वमीशिषेवसूनाम् ८ सनोवस्वउपमास्यूर्जोनपान्माहिन-
स्य । सखेवसोजरितृभ्यः ९ अच्छानःशीरशोचिषंगिरोयन्तुदर्शतम् । अच्छां
यज्ञासोनमसापुरूवसुंपुरुप्रशस्तमूतये १० ॥ १२ ॥ अग्निंसूनुंसहसोजातवेदसं
दानायवार्याणाम् । द्विताचोभूदमृतोमर्त्येष्वाहोतामन्द्रतमोविशि ११ अग्निंवो
देवयज्ययाग्निंप्रयत्यध्वरे । अग्निंधीषुप्रथममग्निमर्वत्यग्निंक्षैत्रायसाधसे १२ अ-
ग्निरिषांसख्येददातुनईशेयोवार्याणाम् । अग्निंतोकेतनयेशश्वदीमहेवसुंसन्तंत-
नूपाम् १३ अग्निमीळिष्वावसेगाथाभिःशीरशोचिषम् । अग्निंरायेपुरुमीळ्हश्रुतं

नरोऽग्निंसुदीतयेछर्दिः १४ अग्निंद्वेपोयोतवैनोगृणीमस्यग्निंशंयोश्चदातवे । वि-
श्वांसुविक्ष्वंवितेवहव्योभुवद्वस्तुंर्ऋभूणाम् १५ ॥ १३ ॥

हविरष्टादश हर्यतः प्रागाथोग्निर्हविर्वापि वा गायत्री ।

७२ हविष्कृणुध्वमागंमदध्वर्युर्वनतेपुनः । विद्वाँअंस्यप्रशासंनम् १ निति-
ग्ममभ्यं१शुंसीदद्धोतांमनावधि । जुपाणोअंस्यसख्यम् २ अन्तरिच्छन्तितंज-
नेरुद्रंपरोमंनीपया । गृभ्णन्तिंजिह्वयांससम् ३ जाम्यंतीतपेधनुर्वयोधाअंरुहद्व-
नंम् । दृपदंजिह्वयावंधीत् ४ चरंन्वत्सोरुशंन्निहनिंदातारंनविंन्दते । वेतिस्तो-
तंवअम्व्यंम् ५ ॥ १४ ॥ उतोन्वंस्ययन्महदश्वांवद्योजंनंबृहत् । दामारथंस्यद-
दृशे ६ दुहन्तिसप्तैकामुपद्वापञ्चंसृजतः । तीर्थेसिन्धोरधिंस्वरे ७ आदशभिर्वि-
वस्वंतइन्द्रःकोशंमचुच्यवीत् । खेदंयात्रिवृतांदिवः ८ परित्रिधातुरध्वरंजूर्णिरे-

तिनवींयसी । मध्वाहोतारोअञ्जते ९ सिञ्चन्तिनमसावतमुच्चाचक्रंपरिज्मानम् । नीचीनबारमक्षितम् १० ॥ १५ ॥ अभ्यारमिदद्रयोनिषिक्तंपुष्करेमधु । अवतस्यविसर्जने ११ गावउपावतावतंमहीयज्ञस्यरप्सुदा । उभाकर्णाहिरण्यया १२ आसुतेसिञ्चतश्रियंरोदस्योरभिश्रियम् । रसादधीतवृषभम् १३ तेजानतस्वमोक्यं संवत्सासोनमातृभिः । मिथोनसन्तजामिभिः १४ उपस्रक्वेषुवप्सतःकृण्वतेधरुणंदिवि । इन्द्रेअग्नानमःस्वः १५ ॥ १६ ॥ अधुक्षत्पिप्युषीमिषमूर्जंसप्तपदीमरिः । सूर्यस्यसप्तरश्मिभिः १६ सोमस्यमित्रावरुणोदितासूरआददे । तदातुरस्यभेषजम् १७ उतोन्वस्ययत्पदंहर्यतस्यनिधान्यम् । परिद्यांजिह्वयातनत् १८ ॥ १७ ॥

उदीराथामष्टादश गोपवन आत्रेयः सप्तवध्रिर्वाश्विनौ गायत्री ।

७३ उदीराथामृतायते युञ्जाथामश्विना रथम् । अन्तिषद्भूतु वामवः १ निमिषश्चिज्जवीयसा रथेनायातमश्विना । अन्तिषद्भूतु वामवः २ उपस्तृणीतमत्रये हिमेनं घर्ममश्विना । अन्तिषद्भूतु वामवः ३ कुहस्थः कुह जग्मथुः कुह श्येनेव पेतथुः । अन्तिषद्भूतु वामवः ४ यदद्य कर्हि कर्हि चिच्छुश्रूयातमिमं हवम् । अन्तिषद्भूतु वामवः ५ ॥ १८ ॥ अश्विना यामहूतमा नेदिष्ठं याम्याप्यम् । अन्तिषद्भूतु वामवः ६ अवन्तमत्रये गृहं कृणुतं युवमश्विना । अन्तिषद्भूतु वामवः ७ वरेथे अग्निमातपो वदते वल्ग्वत्रये । अन्तिषद्भूतु वामवः ८ प्र सप्तवध्रिराशसा धारामग्नेरशायत । अन्तिषद्भूतु वामवः ९ इहा गतं वृषण्वसू शृणुतं म इमं हवम् । अन्तिषद्भूतु वामवः १० ॥ १९ ॥ किमिदं वां पुराणवज्जरतोरिव शस्यते । अन्तिषद्भूतु वा-

मवः ११ समानंवांसजात्यंसमानोबन्धुरश्विना । अन्तिषद्भूतुवामवः १२ योवांरजांस्यश्विनारथोवियातिरोदसी । अन्तिषद्भूतुवामवः १३ आनोगव्येभिरश्व्यैःसहस्रैरुपगच्छतम् । अन्तिषद्भूतुवामवः १४ मानोगव्येभिरश्व्यैःसहस्रेभिरतिख्यतम् । अन्तिषद्भूतुवामवः १५ अरुणप्सुरुषाअभूदकर्ज्योतिर्ऋतावरी । अन्तिषद्भूतुवामवः १६ अश्विनासुविचाकशद्वृक्षंपरशुमाँइव । अन्तिषद्भूतुवामवः १७ पुरंनधृष्णवारुजकृष्णयाबाधितोविशा । अन्तिषद्भूतुवामवः १८ ॥ २० ॥

विशोविशो वः पञ्चदश गोपवन आत्रेयोऽग्निः अन्त्यानां तिसृणां श्रुतर्वण आर्क्षस्य दानस्तुतिः । प्रथमाचतुर्थीसप्तमीदशम्योन्त्यास्तिस्रश्चानुष्टुभः । शिष्टा गायत्र्यः ।

७४ विशोविशोवोअतिथिंवाजयन्तःपुरुप्रियम् । अग्निंवोदुर्यंवचःस्तुषेशूष-

स्यमन्मभिः १ यंजनासोहविष्मंन्तोमित्रंनसर्पिरासुतिम् । प्रशंसन्तिप्रशंस्ति-
भिः २ पन्यांसंजातवेदसंयोदेवतात्युद्यता । हव्यान्यैरयद्दिवि ३ आगंन्मवृत्रह-
न्तंमंज्येष्ठमग्निमानवम् । यस्यंश्रुतर्वावृहन्नार्क्षोअनीकएधंते ४ अमृतंजातवेदसं
तिरस्तमांसिदर्शतम् । घृताहवनमीड्यंम् ५ ॥ २१ ॥ सबाधोयंजनाइमेऽग्निं
हव्येभिरीळंते । जुह्वानासोयतस्रुचः ६ इयंतेनव्यंसीमतिरग्नेअधाय्यस्मदा ।
मन्द्रसुजातसुक्रतोऽमूरदस्मातिथे ७ सातेअग्नेशन्तमाचनिष्ठाभवतुप्रिया ।
तयावर्धस्वसुष्टुतः ८ साद्युम्नैर्द्युम्निनींबृहदुपोपश्रवसिश्रवंः । दधीतवृत्रतूर्ये ९
अश्वमिद्गांरथप्रांत्वेषमिन्द्रंनसत्पतिम् । यस्यश्रवांसितूर्वथपन्यंपन्यंचकृष्टयः १०
॥ २२ ॥ यंत्वागोपवनोगिराचनिष्ठदग्नेअङ्गिरः । सपावकश्रुधीहवंम् ११ यं
त्वाजनासईळतेसबाधोवाजसातये । सबोधिवृत्रतूर्ये १२ अहंहुवानआर्क्षेश्रुत

वँणिमदुच्युतिं । शर्धांसीवस्तुकाविनांमृक्षाशीर्पाचतुर्णाम् १३ मांचत्वारआशवःशविष्ठस्यद्रवित्नवः । सुरथासोअभिप्रयोवक्षन्वयोनतुग्र्यम् १४ सत्यमित्वा महेनदिपरुष्ण्यवदेदिशम् । नेमापोअश्वदातरःशविष्ठादस्तिमर्त्यः १५ ॥ २३ ॥

युक्ष्वा हि षोडश विरूपोऽग्निर्गायत्री ।

७५ युक्ष्वाहिदेवहूतमाँअश्वाँअग्नेरथीरिव । निहोतापूर्व्यःसदः १ उतनोदेव देवाँअच्छावोचोविदुष्टरः । श्रद्विश्वावार्याकृधि २ त्वंहयद्यविष्ठ्यसहसःसूनवाहुत । ऋतावायज्ञियोभुवः ३ अयमग्निःसहस्रिणोवाजस्यशतिनस्पतिः । मूर्धाकवीरयीणाम् ४ तंनेमिमृभवोयथानमस्वसहूतिभिः । नेदीयोयज्ञमङ्गिरः ५ ॥ २४ ॥ तस्मैनूनमभिद्यवेवाचाविरूपनित्यया । वृष्णेचोदस्वसुष्टुतिम् ६ कमुष्विदस्यसेनयाग्नेरपाकचक्षसः । पणिंगोषुस्तरामहे ७ मानोदेवानांविशःप्र-

स्नातीरिंवोस्राः । कृशंनहांसुरघ्न्यः ८ मानःसमस्यदूढ्यं१ःपरिंद्वेषसोअंहतिः ।
ऊर्मिर्नंनावमावंधीत् ९ नमंस्तेअग्नओजंसेगृणन्तिंदेवकृष्टयः । अमैरमित्रंमर्दय १० ॥ २५ ॥ कुवित्सुनोगविष्टयेऽग्नेसंवेषिषोरयिम् । उरुकृदुरुणंस्कृधि ११
मानोअस्मिन्मंहाधनेपरांवग्भारभृद्यंथा । संवर्गंसंरयिंजंय १२ अन्यमस्माद्भियाइयमग्नेसिषंक्तुदुच्छुनां । वर्धानोअमंवच्छवः १३ यस्याजुंषन्नमस्विनःशमीमर्दुमखस्यवा । तंघेदुग्निर्वृधावति १४ परंस्याअधिंसुंवतोऽवंराँअभ्यातर । यत्राहमस्मितांअव १५ विद्माहितेपुरावयमग्नेपितुर्यथावंसः । अधांतेसुम्नमींमहे १६ ॥ २६ ॥

इमं नु द्वादश कुरुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री ।

७६ इमंनुमायिनंहुवइन्द्रमीशांनमोजंसा । मरुत्वंन्तंनवृञ्जसे १ अयमि-

न्द्रो॒म॒रुत्स॑खा॒वि वृ॒त्रस्या॒भि॑न॒च्छिर॑ः । वज्रे॑ण श॒तप॑र्वणा २ वा॒वृ॒धा॒नो म॒रुत्स॒खे-
न्द्रो॒ वि वृ॒त्रमै॑रयत् । सृ॒जन्त्स॑मु॒द्रिया॑ अ॒पः ३ अ॒यं ह॒ येन॒ वा इ॒दं स्व॑र्म॒रुत्व॑ता जि॒तम् ।
इन्द्रे॑ण॒ सोम॑पीतये ४ म॒रुत्व॑न्तमृजी॒षिण॒मोज॑स्वन्तं विर॒प्शिन॑म् । इन्द्रं॑ गी॒र्भिर्ह॑-
वामहे ५ इन्द्रं॑ प्र॒त्नेन॒ मन्म॑ना म॒रुत्व॑न्तं हवामहे । अ॒स्य सोम॑स्य पी॒तये॑ ६ ॥ २७ ॥
म॒रुत्वाँ॑ इन्द्र मी॒ढ्वः पिबा॒ सोमं॑ शतक्रतो । अ॒स्मिन्य॒ज्ञे पु॑रुष्टुत ७ तुभ्येदि॑न्द्र म॒रुत्व॑ते
सु॒ताः सोमा॑सो अद्रिवः । हृ॒दा हू॑यन्त उ॒क्थिन॑ः ८ पिबेदि॑न्द्र म॒रुत्स॑खा सु॒तं सोमं॒ दि-
वि॑ष्टिषु । वज्रं॒ शिशा॑न॒ ओज॑सा ९ उ॒त्तिष्ठ॒न्नोज॑सा स॒ह पी॒त्वी शि॑प्रे अवेपयः । सो-
म॑मिन्द्र च॒मू सु॒तम् १० अनु॑ त्वा॒ रोद॑सी उ॒भे क्रक्ष॑माणमकृपेताम् । इन्द्र॒ यद्द॑स्यु॒हा-
भ॑वः ११ वाच॑म॒ष्टाप॑दीम॒हं नव॑स्रक्तिमृत॒स्पृश॑म् । इन्द्रा॒त्परि॑ त॒न्वं॑ ममे १२॥२८॥

जज्ञान एकादश कुरुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री । उपान्त्या बृहती । अन्त्या सतोबृहती ।

७७ जज्ञानोनुशतक्रंतुर्विपृंच्छदितिंमातरंम् । कउग्राःकेहंशृण्विरे १ आदींशवस्यंब्रवदौर्णवाभमंहींशुवंम् । तेपुंत्रसन्तुनिष्टुरंः २ समित्तान्वृंत्रहाखिंदत्खेअरौंइवखेदंया । प्रवृंद्धोदस्युहाभंवत् ३ एकंयाप्रतिधापिंवत्साकंसरांसित्रिंशतंम् । इन्द्रःसोमंस्यकाणुका ४ अभिगंन्धर्वमंतृणदबुध्नेपुरजःस्वा । इन्द्रो ब्रह्मभ्यइद्वृधे ५ ॥ २१ ॥ निरांविध्यद्गिरिभ्यआधारयंत्पक्कमोंदनम् । इन्द्रो बुन्दंस्वांततम् ६ शतब्रंध्नइषुस्तवंसहस्रंपर्णएकइत् । यमिंन्द्रचकृपेयुजंम् ७ तेनंस्तोतृभ्यआभंरनृभ्योनारिंभ्योअत्तंवे । सद्योजातऋभुष्ठिर ८ एताच्यौत्नानिंतेकृतावर्षिंष्ठानिपरींणसा । हृदावीड्वंधारयः ९ विश्वेत्ताविष्णुराभंरदुरुक्रमस्त्वेषिंतः । शतंमंहिषान्क्षीरपाकमोंदनंवराहमिन्द्रंएमुषम् १० तुविक्षंतेसु-

कृतंसूमरंधनुःसाधुवृन्दोहिंरण्ययः । उभातेबाहूरण्यासुसँस्कृतऋदूपेचिंदृदू-
वृधां ११ ॥ ३० ॥

पुरोळाशं दश कुरुसुतिः काण्व इन्द्रो गायत्री । अन्त्या बृहती ।

७८ पुरोळाशंनोअन्धंसइन्द्रंसहस्रमाभंर । शताचंशूरगोनांम् १ आनोभर-
व्यञ्जंनंगामश्वंमभ्यञ्जंनम् । सचांमनाहिंरण्यया २ उतनंःकर्णशोभंनापुरूणिं-
धृष्णवाभंर । त्वंहिशृण्विषेवंसो ३ नकींवृधीकइन्द्रतेनसुषानसुदाउत । नान्य-
स्त्वच्छूरवाघतः ४ नकीमिन्द्रोनिकर्तवेनशक्रःपरिंशक्तवे । विश्वंशृणोतिपश्यं-
ति ५ ॥ २१ ॥ समन्युंमर्त्यानामदंब्धोनिचिंकीषते । पुरानिदश्चिंकीषते ६
क्रत्वइत्पूर्णमुदरंतुरस्यास्तिविधतः । वृत्रघ्नःसोमपाव्नः ७ त्वेवसूनिसंगताविश्वां
चसोमसौभंगा । सुदात्वपरिंह्वृता ८ त्वामिद्यवयुर्ममकामोगव्युर्हिरण्ययुः ।

त्वामंश्वयुरंपते ९ ततेदिन्द्राहमाशसाहस्तेदात्रंचनादंदे । दिनस्यंवामघवन्त्सं-
भृंतस्यवापूर्धियवंस्यकाशिनां १० ॥ ३२ ॥

अयं कृत्नुर्नव कृत्नुर्भागवः सोमो गायत्री । अन्त्यानुष्टुप् ।

७१ अयंकृत्नुरगृंभीतोविश्वजिदुद्भिदित्सोमंः । ऋषिर्विप्रंःकाव्येन १
अभ्यूंर्णोतियन्नग्नंभिषक्तिविश्वंयत्तुरम् । प्रेमन्धःख्यन्निःश्रोणोभूत् २ त्वंसो-
मतनूकृद्भ्योद्वेषोभ्योऽन्यकृंतेभ्यः । उरुयन्तासिवरूथम् ३ त्वंचित्तीतव
दक्षैर्दिवआपृथिव्याऋंजीषिन् । यावीरघस्यंचिद्द्वेषंः ४ अर्थिनोयन्तिचेदर्थं
गच्छानिद्ददुषोरातिम् । ववृज्युस्तृष्यंतःकामंम् ५ ॥ ३३ ॥ विदद्यत्पूर्व्यं
नष्टमुदींमृतायुमीरयत् । प्रेमायुंस्तारीदतीर्णम् ६ सुशेवोनोमृळया-
कुरहंतक्रतुरवातः । भवांनः सोमशंहृदे ७ मानंःसोमसंवीविजोमाविबी-

शिपथाराजन् । मानोहार्दित्विपार्वधीः ८ अवयत्स्वेसधस्थेदेवानांदुर्मतीरीक्षे । राजन्नपद्विषःसेधमीढ्वोअपस्त्रिधःसेध ९ ॥ ३४ ॥

नह्यन्यं दशैकद्यूनोंधस इन्द्रो गायत्री । अन्त्याया देवाः । सैव त्रिष्टुप् ।

८० नह्य१न्यंबळाकंरमर्डितारंशतक्रतो । त्वंनइन्द्रमृळय १ योनःशश्वत्पुराविथामृध्रोवाजसातये । सत्वंनइन्द्रमृळय २ किमङ्गरध्रचोदनःसुन्वानस्यावितेदसि । कुविस्त्विन्द्रणःशकः ३ इन्द्रप्रणोरथमवपश्चाच्चित्सन्तमद्रिवः । पुरस्तादेनंमेकृधि ४ हन्तोनुकिमाससेप्रथमंनोरथंकृधि । उपमंवाजयुश्रवः ५ ॥ ३५ ॥ अवानोवाजयुंरथंसुकरंतेकिमित्परि । अस्मान्त्सुजिग्युषस्कृधि ६ इन्द्रदृह्यस्वपूरसिभद्रातएतिनिष्कृतम् । इयंधीर्ऋत्वियावती ७ मासीमवद्यआभागुर्वीकाष्ठाहितंधनम् । अपावृक्ताअरत्नयः ८ तुरीयंनामयज्ञियंयदाकरस्तदु-

श्मसि । आदित्पतिर्नओहसे १ अर्वावृधद्वोअमृताअमंन्दीदेकुद्यूर्देवाउतयाश्चदे-
वीः । तस्माउराधःकृणुतप्रशस्तंप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् १० ॥ ३६ ॥

इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डलेऽष्टमोनुवाकः ॥ ८ ॥

आ तू नो नव कुसीदी काण्व इन्द्रो गायत्री ।

८१ आतूनंइन्द्रक्षुमन्तंचित्रंग्राभंसंगृभाय । महाहस्तीदक्षिणेन १ विद्माहि
त्वांतुविकूर्मितुविदेष्णंतुवीमंघम् । तुविमात्रमवोभिः २ नहित्वांशूरदेवानम-
र्तासोदित्संन्तम् । भीमंनगांवारयन्ते ३ एतोन्विन्द्रंस्तवामेशानंवस्वःस्वराजं-
म् । नराधंसामधिष्ठः ४ प्रस्तोषदुपंगासिषच्छ्रवत्सामंगीयमानम् । अभिरा-
धंसाजुगुरत् ५ ॥ ३७ ॥ आनोभरदक्षिणेनाभिसव्येनप्रमृश । इन्द्रमानोव-
सोर्निर्भाक् ६ उपंक्रमस्वाभंरधृषताधृष्णोजनानाम् । अदाशूष्टरस्यवेदः ७ इन्द्र

यद्नुतेअस्तिवाजोविप्रेभिःसनित्वः । अस्माभिःसुतंसंनुहि ८ सद्योजुवस्तेवा-
जांअस्मभ्यंविश्वश्चंन्द्राः । वशैश्चमक्षूजंरन्ते १ ॥ ३८ ॥ इति शाकल्यसंहितायां
षष्ठाष्टके पञ्चमोध्यायः ॥ ५ ॥

आप्रदेवानांवैश्वदेवंप्रेष्ठमुशनाकाव्यआग्नेयमामेक्तुपणआश्विनंद्युभाहिपञ्चविश्वकोवाकार्ष्णिजगतं
द्युम्नीपड्ढासिष्ठोवाद्युम्नीकःप्रियमेधोवामागाथंहतंवोदस्मंनोधावृहदिन्द्रायससनृमेधपुरुमेधौन्यनुष्टुब्बृ-
हत्यन्तमानोविश्वासुपट्कन्यावाःसप्तात्रेय्यापालेतिहासऐन्द्रआनुष्टुभंद्विपङ्क्त्यादिपान्तंत्रयस्त्रिंशच्छुतक-
क्षः सुकक्षोवाद्यानुष्टुबुद्धचतुस्त्रिंशत्सुकक्षोन्त्यैन्द्रार्भवीगौर्धयतिद्वादशावेन्दुःपूतदक्षोवामारुतमात्वासव-
तिरश्चीराङ्गिरसआनुष्टुभमस्मैसैकाद्युतानोवामारुतस्त्रैष्टुभंचतुर्थीविराळिष्यामीतिमारुतःपादःपरैन्द्रा-
बार्हस्पत्यायाइन्द्रपश्चोनारेभःकाश्यपोवार्हतमतिजगत्युपरिष्टाद्बृहत्यावतिजगतीत्रिष्टुब्जगतीत्यन्ततः ।

आ प्र नव कुसीदी काण्व इन्द्रो गायत्री ।

८२ अ॒म् आप्रद्रंवपरा॒वतो॑ऽर्वा॒वतं॑श्चवृत्रहन् । मध्वः॒प्रति॒प्रभ॑र्मणि १ ती-

ग्राःसोमांसआगंहिसुतासोंमादयिष्णवः । पिवांदृग्यथोंच्रिपे २ इमामंन्द्रस्वा-
दुतेऽरुंवरांयमन्यवें । भुवंत्तइन्द्रशंहृदे ३ आत्वंशत्रवागंहिन्युं१क्थानिंचहूयसे ।
उपमेरोंचनेदिवः ४ तुभ्यायमद्रिंभिःसुतोगोभिंःश्रीतोमदांयकम् । प्रसोमंइन्द्रहूं-
यते ५ ॥ १ ॥ इन्द्रंश्रुधिसुमेहवंमस्मेसुतस्यगोमंतः । विपीतिंतृप्तिमंश्नुहि ६
यइन्द्रचमसेष्वासोमंश्चमूषुंतेसुतः । पिबेदंस्यत्वमींशिषे ७ योअप्सुचन्द्रमांइव
सोमंश्चमूषुदहंशे । पिबेदंस्यत्वमींशिषे ८ यंतेश्येनःपदाभंरत्तिरोरजांस्यस्पृत-
म् । पिबेदंस्यत्वमींशिषे ९ ॥ २ ॥

देवानां नव कुसीदी काण्वो विश्वे देवा गायत्री ।

८३ देवानामिदवोंमहत्तदावृंणीमहेवयम् । वृष्णांमस्मभ्यंमूतयें १ तेनंः
सन्तुयुजःसदावरुंणोमित्रोअंर्यमा । वृधासंश्चप्रचेंतसः २ अतिंनोविष्पिताषुरु

नोभरपानपथ । यूयमृतस्यरथ्यः ३ ...

वामंह्यावृणीमहे ४ वामस्यहिप्रचेतसईशानासोरिशादसः । नेमादित्याअघस्य

यत् ५ ॥ ३ ॥ वयमिदंःसुदानवःक्षियन्तोयान्तोअध्वन्ना । देवावृधायहूमहे ६

अधिनइन्द्रैषांविष्णोसजात्यानाम् । इतामरुतोअश्विना ७ प्रभ्रांतृत्वंसुदानवो-

ऽधहितासंमान्या । मातुर्गर्भेभरामहे ८ यूयंहिष्ठासुदानवइन्द्रंज्येष्ठाअभिद्यवः ।

अधाचिद्वउतब्रुवे ९ ॥ ४ ॥

मेष्ठं नवोशना काण्वोग्निर्गायत्री ।

८४ प्रेष्ठंवोअतिथिंस्तुषेमित्रमिवप्रियम् । अग्निंरथंनवेद्यम् १ कविमिव

प्रचेतसंयंदेवासोअधंहिता । निमर्त्येष्वादधुः २ त्वंयंविष्ठदाशुषोनॄंःपाहिशृणुधी

गिरंः । रक्षातोकमुतत्मना ३ कयातेअग्नेअङ्गिरऊर्जोनपादुपस्तुतिम् । वराय

देवमन्यवे ४ दाशेमकस्यमनसायज्ञस्यसहसोयहो । कदुवोचइदंनमः ५ ॥ ५ ॥ अधात्वंहिनस्करोविश्वाअस्मभ्यंसुक्षितीः । वाजंद्रविणसोगिरः ६ कस्यं नूनंपरीणसोधियोजिन्वसिदम्पते । गोषातायस्यंतेगिरः ७ तंमर्जयन्तसुक्रतुंपुरोयावानमाजिषु । स्वेषुक्षयेषुवाजिनम् ८ क्षेतिक्षेमेभिःसाधुभिर्नकिर्यंघ्नन्तिहन्तियः । अग्नेसुवीरंएधते ९ ॥ ६ ॥

आ मे कृष्णोश्विनौ गायत्री ।

८५ आमेहवंनासत्याश्विनागच्छतंयुवम् । मध्वःसोमस्यपीतये १ इमंमेस्तोममश्विनेमंमेशृणुतंहवंम् । मध्वःसोमस्यपीतये २ अयंवांकृष्णोअश्विनाहवतेवाजिनीवसू । मध्वःसोमस्यपीतये ३ शृणुतंजरितुर्हवंकृष्णंस्यस्तुवतोनरा । मध्वःसोमस्यपीतये ४ छर्दिर्यन्तमदाभ्यंविप्रायस्तुवतेनरा । मध्वःसोमस्यपीतये

५ ॥ ७ ॥ गच्छंतंदाशुषोगृहमित्थास्तुवतोअश्विना । मध्वःसोमस्यपीतये ६ युञ्जाथांरासभंरथेवीड्वङ्गेवृषण्वसू । मध्वःसोमस्यपीतये ७ त्रिवन्धुरेणत्रिवृतारथेनायांतमश्विना । मध्वःसोमस्यपीतये ८ नूमेगिरोनासत्याश्विनाप्रावंतंयुवम् । मध्वःसोमस्यपीतये ९ ॥ ८ ॥

उभा हि पञ्च कृष्णो विश्वको वा कार्ष्णिरश्विनौ जगती ।

८६ उभाहिदस्राभिषजामयोभुवोभादक्षस्यवचसोबभूवथुः । तावांविश्वकोहवतेतनूकृथेमानोवियौष्टंसख्यामुमोचतम् १ कथानूनंवांविमनाउपस्तवद्युवंधियंददथुर्वस्यइष्टये । तावांविश्वकोहवतेतनूकृथेमानोवियौष्टंसख्यामुमोचतम् २ युवंहिष्मापुरुभुजेममेधतुंविष्णाप्वेददथुर्वस्यइष्टये । तावांविश्वकोहवतेतनूकृथेमानोवियौष्टंसख्यामुमोचतम् ३ उतत्यंवीरंधनसामृजीषिणंदूरेचित्सन्तमवसे

हवामहे । यस्यस्वादिष्ठासुमतिःपितुर्यथामानोविर्यौष्टंसख्यामुमोचतम् ४ ऋते नदेवःसंवितांशमायतऋतस्यशृङ्गमुर्विया विपंप्रथे । ऋतंसासाहमहिंचित्पृतन्यतोमानोवियौष्टंसख्यामुमोचतम् ५ ॥ १ ॥

द्युम्नी पङ्खासिष्ठो वा द्युम्नीकः प्रियमेधो वाश्विनौ प्रगाथा ।

८७ द्युम्नीवांस्तोमोंअश्विनाक्रिविर्नसेकआगंतम् । मध्वंःसुतस्यसदिविप्रियो नरापातंगौराविवेरिणे १ पिबंतंघर्ममधुमन्तमश्विनाबर्हिःसींदतंनरा । तामन्दसानामनुंषोदुरोणआनिपातंवेदसावयः २ आवांविश्वांभिरूतिभिःप्रियमेधा अहूषत । तावर्तिर्यातमुपंवृक्तबर्हिषोजुष्टंयज्ञंदिविंष्टिषु ३ पिबंतंसोमंमधुमन्तमश्विनाबर्हिःसींदतंसुमत् । तावावृधानाउपंसुष्टुतिंदिवोगन्तंगौराविवेरिणम् ४ आनूनंयातमश्विनाश्वेभिःप्रुषितप्सुभिः । दस्राहिरंण्यवर्तनीशुभस्पतीपातंसो-

मंमृतावृंधा ५ वयंहिवांहवांमहेविपन्यवोविप्रांसोवाजंसातये । तावल्गूदस्त्रापुं-
रुदंसंसाधियाश्विंनाश्रुष्ट्यागंतम् ६ ॥ १० ॥

तं वो दस्मं पण्णोधा इन्द्रः प्रगाथा ।

८८ तंवोंदस्ममृंतीषहंवसोंर्मन्दानमन्धंसः । अभिवत्संनस्वसंरेषुधेनवइन्द्रं गीर्भिर्नवामहे १ द्युक्षंसुदानुंतविंषीभिरावृंतंगिरिंनपुंरुभोजंसम् । क्षुमन्तंवाजं शतिनंसहस्रिणंमक्षूगोमंन्तमीमहे २ नत्वांबृहन्तोअद्रंयोवरंन्तइन्द्रवीळवंः । यद्दित्संसिस्तुवतेमावंतेवसुनकिष्टदामिंनातिते ३ योद्धांसिक्रत्वाशवंसोतदंसनाविश्वांजाताभिमज्मनां । आत्वायमर्कऊतयेंववर्ततियंगोतंमाअजीजनन् ४ प्रहिरिरिक्षओजंसादिवोअन्तेभ्यस्परिं । नत्वांविव्याचरजंइन्द्रपार्थिवमनुंस्वधां

वंवक्षिथ ५ नकिःपरिष्टिर्मघवन्मघस्यंतेयद्दाशुषेंदशस्यसि । अस्माकंबोध्युचथस्यचोदितामंहिष्ठोवाजंसातये ६ ॥ ११ ॥

वृहदिन्द्राय सप्त नृमेधपुरुमेधाविन्द्रः प्रगाथा । उपान्त्ये अनुष्टुभौ । अन्त्या वृहती ।

८९ वृहदिन्द्रांयगायतमरुतोवृत्रहन्तंमम् । येनज्योतिरजंनयन्नृतावृधोदेवंदेवायजागृंवि १ अपाधमदभिशंस्तीरशस्तिहाथेन्द्रोद्युम्न्याभंवत् । देवास्तंइन्द्रसख्यायंयेमिरेवृहंद्भानोमरुद्गण २ प्रवइन्द्रांयवृहतेमरुतोब्रह्मांर्चत । वृत्रंहंनतिवृत्रहाशतक्रंतुर्वज्रेणशतपर्वणा ३ अभिप्रभंरधृषताधृंषन्मनःश्रवंश्चित्तेअसद्बृहत् । अर्षन्त्वापोजवंसाविमातरोहनोवृत्रंजयास्वंः ४ यज्जायंथाअपूर्व्यमघंवन्वृत्रहत्याय । तत्पृंथिवीमंप्रथयस्तदंस्तभ्नाउतद्याम् ५ तत्तेयज्ञोअंजायततद-

कंउतहस्कंतिः । तद्विश्वंमभिभूरंसियज्जातंयच्चजन्त्वंम् ६ आमासुपक्वमैरंय आसूर्यंरोहयोदिवि । घर्मंनसामंन्तपतासुवृक्तिभिर्जुष्टंगिर्वणसेबृहत् ७ ॥ १२ ॥

आनो विश्वासु पण्णमेधपुरुमेधाविन्द्रः प्रगाथा ।

१० आनोविश्वासुहव्यइन्द्रःसमत्सुभूपतु । उपब्रह्माणिसवनानिवृत्रहापरमज्याऋचीषमः १ त्वंदाताप्रथमोराधसामस्यसिसत्यईशानकृत् । तुविद्युम्नस्ययुज्यावृणीमहेपुत्रस्यशवसोमहः २ ब्रह्मातइन्द्रगिर्वणःक्रियन्तेअनतिद्भुता । इमाजुषस्वहर्यश्वयोजनेन्द्रयातेअमंन्महि ३ त्वंहिसत्योमघवन्ननानतोवृत्राभूरिन्यृञ्जसे । सत्वंशविष्ठवज्रहस्तदाशुषेऽर्वाञ्चंरयिमाकृंधि ४ त्वमिन्द्रयशाअंस्यृजीषीशवसस्पते । त्वंवृत्राणिहंस्यप्रतीन्येकइदनुत्ताचर्षणीधृता ५ तमुत्वानून-

मंसुरप्रचेतसंराधोभागमिवेमहे । महीवकीर्तिःशरणातइन्द्रप्रतेसुम्नानोअश्न-
वन् ६ ॥ १३ ॥

कन्यावाः सप्तापालात्रेयीन्द्रोनुष्टुप् । आद्ये पङ्क्ती ।

११ कन्याउवारवायतीसोममपिस्रुताविदत् । अस्तंभरन्त्यब्रवीदिन्द्रायसु-
नवैत्वाशक्रायसुनवैत्वा १ असौयएषिवीरकोगृहंगृहंविचाकशत् । इमंजम्भ-
सुतंपिबधानावन्तंकरम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् २ आचनत्वाचिकित्सामोऽधि
चनत्वानेमसि । शनैरिवशनकैरिवेन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ कुविच्छकत्कुवित्कर-
त्कुविन्नोवस्यसस्करत् । कुवित्पतिद्विषोयतीरिन्द्रेणसंगमामहै ४ इमानित्रीणि
विष्टपातानीन्द्रविरोहय । शिरस्ततस्योर्वरामादिदंमउपोदरे ५ असौचयानउ-

वेरादिमांतन्वं१ममं । अथोततस्ययच्छिरःसर्वातारोमशाकृधि ६ खेरथस्यखे-
ऽनसःखेयुगस्यंशतक्रतो । अपालामिन्द्रत्रिष्पूत्व्यकृणोःसूर्यत्वचम् ७ ॥ १४ ॥

पान्तं त्रयस्त्रिंशच्छ्रुतकक्षः सुकक्षो वैन्द्रो गायत्री । आद्यानुष्टुप् ।

१२ पान्तमावोअन्धसइन्द्रमभिप्रगायत । विश्वासाहंशतक्रतुंमंहिष्ठंचर्षणी-
नाम् १ पुरुहूतंपुरुष्टुतंगाथान्यं१सनंश्रुतम् । इन्द्रइतिब्रवीतन २ इन्द्रइन्नोम-
हानांदातावाजानांनृतुः । महाँअभिज्ञ्वायंमत् ३ अपादुशिप्र्यन्धसःसुद-
क्षस्यप्रहोषिणः । इन्दोरिन्द्रोयवाशिरः ४ तम्वभिप्रार्चतेन्द्रंसोमस्यपीतये । त-
दिद्ध्यस्यवर्धनम् ५ ॥ १५ ॥ अस्यपीत्वामदानांदेवोदेवस्यौजसा । विश्वाभि-
भुवनाभुवत् ६ त्यमुवःसत्रासाहंविश्वासुगीर्ष्वायतम् । आच्यावयस्यूतये ७
युध्मंसन्तमनर्वाणंसोमपामनपच्युतम् । नरमवार्यक्रतुम् ८ शिक्षाणइन्द्रायआ

पुरुविद्वाँऋंचीषम । अवानःपार्येधनैं ९ अतश्चिदिन्द्रणउपायाहिशतवाजया ।
इषासहस्रवाजया १० ॥ १६ ॥ आयामधीवतोधियोऽवद्भिःशक्रगोदरे । जयें-
मपृत्सुवज्रिवः ११ वयमुंत्वाशतक्रतोगावोनयवसेष्वा । उक्थेषुरणयामसि १२
विश्वाहिमर्त्यत्वनानुकामाशतक्रतो । अगन्मवज्रिन्नाशसः १३ त्वेसुपुत्रशवसो-
ऽवृत्रन्कामकातयः । नत्वामिन्द्रातिरिच्यते १४ सनोवृषन्त्सनिष्ठयासंघोरयाद्र-
वित्वा । धियाविड्ढिपुरंध्या १५ ॥ १७ ॥ यस्तेनूनंशतक्रतविन्द्रद्युम्नितमोम-
दः । तेननूनंमदेमदेः १६ यस्तेचित्रश्रवस्तमोयइन्द्रवृत्रहन्तमः । यओजोदा-
तमोमदः १७ विद्माहियस्तेअद्रिवस्त्वादत्तःसत्यसोमपाः । विश्वासुदस्मकृष्टि-
षु १८ इन्द्रायमद्वनेसुतंपरिष्टोभन्तुनोगिरः । अर्कमर्चन्तुकारवः १९ यस्मि-
न्विश्वाअधिश्रियोरणन्तिसप्तसंसदः । इन्द्रंसुतेहवामहे २० ॥ १८ ॥ त्रिकद्रुके-

प्रचेतनंदेवासोयज्ञमत्नत। तमिद्वर्धन्तुनोगिरः २१ आत्वाविशन्त्विन्दवःसमुद्रमिं-
वसिन्धवः। नत्वामिन्द्रातिरिच्यते २२ विव्यक्थमहिनावृषन्भक्षंसोमस्यजागृ-
वे। यइन्द्रजठरेषुते २३ अरंतइन्द्रकुक्षयेसोमोभवतुवृत्रहन्। अरंधामभ्यइन्द-
वः २४ अरमश्वायगायतिश्रुतकक्षोअरंगवे। अरमिन्द्रस्यधाम्ने २५ अरंहिष्मा-
सुतेषुणःसोमेष्विन्द्रभूषसि। अरंतेशक्रदावने २६ ॥ ११ ॥ पराकात्ताच्चिदद्रि-
वस्त्वांनक्षन्तनोगिरः। अरंगमामतेवयम् २७ एवाह्यसिवीरयुरेवाशूरउतस्थि-
रः। एवातेराध्यंमनः २८ एवारातिस्तुवीमघविश्वेभिर्धायिधातृभिः। अधाचि-
दिन्द्रमेसचा २९ मोषुब्रह्मेवतन्द्रयुर्भुवोवाजानांपते। मत्स्वासुतस्यगोमतः ३०
मानइन्द्राभ्या३दिशःसूरोअक्तुष्वायमन्। त्वायुजावनेमतत् ३१ त्वयेदिन्द्रयु-

जावयंप्रतिब्रुवीमहिस्पृधः । त्वमस्माकंतवस्मसि ३२ त्वामिद्धित्वायवोऽनुनो-नुवतश्चरान् । सखायइन्द्रकारवः ३३ ॥ २० ॥

उ चतुस्त्रिंशत्सूक्तस्य इन्द्रो गायत्री । अन्त्याया ऋभवश्च ।

१३ उद्घेदभिश्रुतामंघंवृषभंनर्यापसम् । अस्तारमेषिसूर्य १ नवयोनंवतिंपुरोविभेदबाह्वोजसा । अहिंचवृत्रहावधीत् २ सनइन्द्रःशिवः सखाश्वावद्गोमद्यवमत् । उरुधारेवदोहते ३ यदद्यकच्चंवृत्रहन्नुदगाअभिसूर्य । सर्वंतदिन्द्रतेवशे ४ यद्वाप्रवृद्धसत्पतेनमराइतिमन्यसे । उतोतत्सत्यमित्तव ५ ॥ २१ ॥ येसोमासःपरावतियेअर्वावतिसुन्विरे । सर्वांस्ताँइन्द्रगच्छसि ६ तमिन्द्रंवाजयामसिमहेवृत्रायहन्तवे । सवृषावृषभोभुवत् ७ इन्द्रःसदामनेकृत ओजिष्ठःसमदेहितः । द्युम्नीश्लोकीससोम्यः ८ गिरावज्रोनसंभृतःसबलोअन-

पच्युतः । वव्क्षक्रुष्वोअस्तृतः ९ दुर्गेचिन्नःसुगंकृधिगृणानइन्द्रगिर्वणः । त्वंच मघवन्वशः १० ॥ २२ ॥ यस्यंतेनूचिदादिशंनमिनन्तिस्वराज्यम् । नदेवो नाधिगुर्जनः ११ अधातेअप्रतिष्कुतंदेवीशुष्मंसपर्यतः । उभेसुशिप्ररोदसी १२ त्वमेतदधारयःकृष्णासुरोहिणीषुच । परुष्णीषुरुशत्पयः १३ वियदहेरधत्विषो विश्वेदेवासोअक्रमुः । विदन्मृगस्यताँअमः १४ आदुमेनिवरोभुवद्वृत्रहादिष्ट पौंस्यम् । अजातशत्रुरस्तृतः १५ ॥ २३ ॥ श्रुतंवोवृत्रहन्तमंप्रशर्धंचर्षणीनाम् । आशुषेराधसेमहे १६ अयाधियाचगव्ययापुरुणामन्पुरुष्टुत । यत्सोमेसोमआभवः १७ बोधिन्मनाइदस्तुनोवृत्रहाभूर्यासुतिः । शृणोतुशक्रआशिषम् १८ कयात्वंनऊत्याभिप्रमन्दसेवृषन् । कयास्तोतृभ्यआभर १९ कस्य वृषासुतेसचानियुत्वान्वृषभोरणत् । वृत्रहासोमपीतये २० ॥ २४ ॥ अभीषु

गस्त्वंरयिंमन्दसानःसंहस्त्रिणंम् । प्रयन्तावोंधिदाशुषे २१ पतीवन्तःसुताइम उशन्तोयन्तिवीतये । अपांजग्मिर्निचुम्पुणः २२ इष्टाहोत्राअसृक्षतेन्द्रंवृधासो अध्वरे । अच्छावभृथमोजसा २३ इहत्यासंधमाद्याहरीहिरण्यकेश्या । वोळ्हामभिप्रयोंहितम् २४ तुभ्यंसोमाःसुताइमेस्तीर्णंबर्हिर्विभावसो । स्तोतृभ्यइन्द्रमावह २५ ॥ २५ ॥ आतेदक्षंविरोचनादधद्रत्नाविदाशुषे । स्तोतृभ्यइन्द्रंमर्चत २६ आतेदधामीन्द्रियमुक्थाविश्वाशतक्रतो । स्तोतृभ्यइन्द्रमृळय २७ भद्रंभद्रंनआभरेषमूर्जंशतक्रतो । यदिन्द्रमृळयासिनः २८ सनोविश्वान्याभर सुवितानिशतक्रतो । यदिन्द्रमृळयासिनः २९ त्वामिद्वृत्रहन्तमसुतावन्तोहवामहे । यदिन्द्रमृळयासिनः ३० ॥ २६ ॥ उपनोहरिभिःसुतंयाहिमदानांपते । उपनोहरिभिःसुतम् ३१ द्वितायोवृत्रहन्तमोविदइन्द्रःशतक्रतुः । उपनोहरिभिः

सुतम् ३२ त्वंहिवृंत्रहन्नेषांपातासोमानामसिं । उपंनोहरिंभिःसुतम् ३३ इन्द्रं इपेददातुनऋभुक्षणंमृभुंरयिम् । वाजीददातुवाजिनंम् ३४ ॥ २७ ॥ इति शाकलकसंहितायामष्टमे मण्डले नवमोनुवाकः ॥ ९ ॥

गौर्धयति द्वादश विन्दुः पूतदक्षो वा मरुतो गायत्री ।

१४ गौर्धयतिमरुतांश्रवस्युर्मातामघोनाम् । युक्तावह्निरथानाम् १ यस्यां देवाउपस्थेव्रताविश्वेधारयन्ते । सूर्यामासांदृशेकम् २ तत्सुनोविश्वेअर्यआसदागृणन्तिकारवः । मरुतःसोमपीतये ३ अस्तिसोमोअयंसुतःपिबन्त्यस्यमरुतः । उतस्वराजोअश्विनां ४ पिबन्तिमित्रोअर्यमातनापूतस्यवरुणः । त्रिषधस्थस्यजावतः ५ उतोन्वस्यजोषमाँइन्द्रःसुतस्यगोमतः । प्रातर्होतेवमत्सति ६ ॥ २८ ॥ कदत्विषन्तसूरयस्तिरआपइवस्रिधः । अर्षन्तिपूतदक्षसः ७

कद्दीँअद्यमहानांदेवानामवोवृणे । त्मनांचदस्मवर्चसाम् ८ आयेविश्वापार्थि-
वानिप्रथन्नोचनादिवः । मरुतःसोमंपीतये ९ त्यान्नुपूतदक्षसोदिवोवोमरुतो
हुवे । अस्यसोमस्यपीतयें १० त्यान्नुयेविरोदसीतस्तभुर्मरुतोहुवे । अस्यसो-
मस्यपीतयें ११ त्यंनुमारुतंगणंगिरिष्ठांवृषणंहुवे । अस्यसोमस्यपीतयें १२॥२१॥

आ त्वा नवाङ्गिरसस्तिरश्चीरिन्द्रोनुष्टुप् ।

१५ आत्वागिरोरथीरिवास्थुःसुतेषुगिर्वणः । अभित्वासमनूषतेन्द्रवत्सन
मातरः १ आत्वाशुक्राअचुच्यवुःसुतासइन्द्रगिर्वणः । पिबात्वं१स्यान्धसइन्द्र
विश्वासुतेहितम् २ पिबासोमंमदायकमिन्द्रश्येनाभृतंसुतम् । त्वंहिशश्वतीनां
पतीराजाविशामसि ३ श्रुधीहवंतिरश्च्याइन्द्रयस्त्वासपर्यति । सुवीर्यस्यगोमं-
तोरायस्पूर्धिमहाँअसि ४ इन्द्रयस्तेनवीयसींगिरंमन्द्रामजीजनत् । चिकित्वि-

न्मंनसंधियंप्रतामृतस्यंपिप्युषींम् ५ ॥ ३० ॥ तमुष्टवामयंगिरइन्द्रंमुकथानिं वावृधुः । पुरूण्यंस्यपौंस्यासिषांसन्तोवनामहे ६ एतोन्विन्द्रंस्तवांमशुद्धंशुद्धेन साम्नां । शुद्धैरुक्थैर्वावृध्वांसंशुद्धआशीर्वान्ममत्तु ७ इन्द्रंशुद्धोनआगंहिशुद्धः शुद्धाभिंरूतिभिंः । शुद्धोरयिंनिधांरयशुद्धोमंमद्धिसोम्यः ८ इन्द्रंशुद्धोहिनो रयिंशुद्धोरत्नांनिदाशुषें । शुद्धोवृत्राणिंजिघ्नसेशुद्धोवाजंसिषासंसि ९ ॥ ३१ ॥

अस्मा एकविंशतिस्तिरश्चीर्द्युतानो वा मारुत इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्दश्या अन्त्य-
पादस्य पञ्चदश्याश्चेन्द्राबृहस्पती । चतुर्थी विराट् ।

१६ अस्माउषासआतिंरन्तयाममिन्द्रायनक्तमूर्म्याःसुवाचंः । अस्माआपो मातरंःसप्ततंस्थुर्नृभ्यस्तरांयसिन्धवःसुपाराः १ अतिंविद्धाविथुरेणांचिदस्त्रात्रिः सप्तसानुसंहिंतागिरीणाम् । नतद्देवोनमर्त्यस्तुतुर्याद्यानिप्रवृद्धोवृषभश्चकारं २

इन्द्रस्यवज्रंआयसोनिमिश्लइन्द्रस्यबाह्वोर्भूयिष्ठमोजः । शीर्षन्निन्द्रस्यक्रतवोनि-
रेकआसन्नेषन्तश्रुत्याउपाके ३ मन्यैत्वायज्ञियंयज्ञियानांमन्यैत्वाच्यवनमच्यु-
तानाम् । मन्यैत्वासत्वनामिन्द्रकेतुंमन्यैत्वावृषभंचर्षणीनाम् ४ आयद्वज्रंबा-
ह्वोरिन्द्रधत्सेमदच्युतमहयेहन्तवाउ । प्रपर्वताअनवन्तप्रगावःप्रब्रह्माणोअभिन-
क्षन्तइन्द्रम् ५ ॥ ३२ ॥ तमुष्टवामयइमाजजानविश्वाजातान्यवराण्यस्मात् ।
इन्द्रेणमित्रंदिधिषेमगीर्भिरुपोनमोभिर्वृषभंविशेम ६ वृत्रस्यत्वाश्वसथादीष-
माणाविश्वेदेवाअजहुर्येसखायः । मरुद्भिरिन्द्रसख्यंतेअस्त्वथेमाविश्वाःपृतनाज-
यासि ७ त्रिःषष्टिस्त्वामरुतोवावृधानाउस्राइवराशयोयज्ञियासः । उपत्वेमः
कृधिनोभागधेयंशुष्मंन्तएनाहविषाविधेम ८ तिग्ममायुधंमरुतामनीकंकस्त
इन्द्रप्रतिवज्रंदधर्ष । अनायुधासोअसुराअदेवाश्चक्रेणताँअपवपऋजीषिन् ९

महउग्रायंतवसेंसुवृक्तिंप्रेरंयशिवतमायपश्वः । गिर्वाहसेगिरइन्द्रायपूर्वीर्धेहित- न्वेंकुविदङ्गवेदंत् १० ॥ ३३ ॥ उक्थवाहसेविभ्वेंमनीषांद्रुणानपारमीरयानदी- नाम् । निस्पृशाधियातन्विंश्रुतस्यजुष्टंतरस्यकुविदङ्गवेदंत् ११ तद्विविड्ढियत्त इन्द्रोजुजोषत्स्तुहिसुष्टुतिंनमसाविवास । उपभूषजरितमारुवण्यःश्रावयावाचं कुविदङ्गवेदंत् १२ अवद्रप्सोअंशुमतीमतिष्ठदियानःकृष्णोदशभिःसहस्रैः । आ- वत्तमिन्द्रःशच्याधमन्तमपस्नेहितीर्नृमणाअधत्त १३ द्रप्समपश्यंविषुणेचरन्त- मुपह्वरेनद्योअंशुमत्याः । नभोनकृष्णमवतस्थिवांसमिष्यामिवोवृषणोयुध्यता- जौ १४ अधद्रप्सोअंशुमत्याउपस्थेऽधारयत्तन्वंतित्विषाणः । विशोअदेवीर- भ्या३चरन्तीर्बृहस्पतिनायुजेन्द्रःससाहे १५ ॥ ३४ ॥ त्वंहत्यत्सप्तभ्योजाय- मानोऽशत्रुभ्योअभवःशत्रुरिन्द्र । गूळ्हेद्यावापृथिवीअन्वविन्दोविभुमद्भ्योभुवने-

भ्योरणंधाः १६ त्वंहत्यदप्रतिमानमोजोवज्रेणवज्रिन्धृषितोजघन्थ । त्वंशुष्णस्यावातिरोवधत्रैस्त्वंगाइन्द्रशच्येदविन्दः १७ त्वंहत्यदृषभचर्षणीनांघनोवृत्राणांतविषोबभूथ । त्वंसिन्धूंरसृजस्तस्तभानान्त्वमपोअजयोदासपत्नीः १८ ससुक्रतूरणितायःसुतेष्वनुत्तमन्युर्योअहेवरेवान् । यएकइन्नर्यपांसिकर्तासवृत्रहाप्रतीदन्यमाहुः १९ सवृत्रहेन्द्रश्चर्षणीधृत्तंसुष्टुत्याहव्यंहुवेम । सप्राविताम‌घवानोऽधिवक्तासवाजस्यश्रवस्यस्यदाता २० सवृत्रहेन्द्रऋभुक्षाःसद्योजज्ञानोहव्योबभूव । कृण्वन्नपांसिनर्यापुरूणिसोमोनपीतोहव्यःसखिभ्यः २१ ॥ ३५ ॥

या इन्द्र पञ्चदश रेभः काश्यप इन्द्रो बृहती । दशमीत्रयोदश्यावतिजगत्यौ । एकादशीद्वादश्यावुपरिष्टाद्बृहत्यौ । उपान्त्या त्रिष्टुप् । अन्त्या जगती ।

१७ याइन्द्रभुजआभरःस्वर्वाँअसुरेभ्यः । स्तोतारमिन्मघवन्नस्यवर्धययेचत्वे

वृक्तबर्हिषः १ यमिन्द्रदधिषेत्वमश्वंगांभागमव्ययम् । यजमानेसुन्वतिदक्षिणावतितस्मिन्तंधेहिमापणौ २ यइन्द्रसस्त्यव्रतोऽनुष्वापमदेवयुः । स्वैःपएवैर्मुमुरत्पोष्यंरयिंसनुतर्धेहितंततः ३ यच्छक्रासिपरावतियदर्वावतिवृत्रहन् । अतस्त्वागीर्भिर्द्युगदिन्द्रकेशिभिःसुतावाँआविवासति ४ यद्वासिरोचनेदिवःसमुद्रस्याधिविष्टपि । यत्पार्थिवेसदनेवृत्रहन्तमयदन्तरिक्षआगहि ५ ॥ २६ ॥ सनःसोमेषुसोमपाःसुतेषुशवसस्पते । मादयस्वराधसासूनृतावतेन्द्ररायापरीणसा ६ मानइन्द्रपरावृणग्भवानःसधमाद्यः । त्वंनऊतीत्वमिन्नआप्यंमानइन्द्रपरावृणक् ७ अस्मेइन्द्रसचासुतेनिषदापीतयेमधु । कृधीजरित्रेमघवन्नवोमहदस्मेइन्द्रसचासुते ८ नत्वादेवासआशतनमर्त्यासोअद्रिवः । विश्वाजातानिशवसाभिभूरसिनत्वादेवासआशत ९ विश्वाःपृतनाअभिभूतरंनरंसजूस्ततक्षुरिन्द्रंजजनु-

श्वराजसे । क्रत्वावरिष्ठंवरआमुरिमुतोग्रमोजिष्ठंतवसंतरस्विनम् १० ॥ ३७ ॥
समींरेभासोअस्वरन्निन्द्रंसोमंस्यपीतयें । स्वंपतिंयदींवृधेधृतव्रंतोह्योजंसासमूतिभिः ११ नेमिंनमन्तिचक्षसामेषंविप्राअभिस्वरा । सुदीतयोवोअद्रुहोऽपिकर्णेतरस्विनःसमृक्वभिः १२ तमिन्द्रंजोहवीमिमघवानमुग्रंसत्रादधानमप्रंतिष्कुतंशवांसि । मंहिंष्ठोगीर्भिराचंयज्ञियोवृवर्तद्रायेनोविश्वांसुपथांकृणोतुवज्री १३ त्वंपुरंइन्द्रचिकिदेनाव्योजंसाशविष्ठशक्रनाशयध्यै । त्वद्विश्वानिभुवंनानिवज्रिन्द्यावारेजेतेपृथिवीचंभीपा १४ तन्मंऋतमिन्द्रशूरचित्रपात्वपोनवज्रिन्दुरितातिपर्षिभूरिं । कुदानंइन्द्ररायआदंशस्येर्विश्वप्स्न्यंस्यस्पृहयाय्यंस्यराजन् १५ ॥ ३८ ॥ इति शाकलकसंहितायां षष्ठाष्टके षष्ठोध्यायः ॥ ६ ॥

इन्द्रायद्वादशनृमेधऔष्णिहंसप्तम्युपान्त्येचककुभोन्त्यानवम्यौपुरउष्णिहौत्वाभिदाष्टौमागाथमयं तेद्वादशनेमोभार्गवस्त्रैष्टुभंपष्ठीजगतीपरास्तिस्रोनुष्टुभोयमितिहृचेनेन्द्रआत्मानमस्तौदुपान्त्येवाच्याबृष-वपोळशजमदग्निर्भार्गवोमैत्रावरुणंप्रागाथंत्रित्रिष्टुबन्तंतृतीयादिगायत्रीपरासतोबृहतीस्तोत्रंराजस्तूक्स-पादादिसाभिन्यौवायव्येसौर्यौबृहत्युपस्यास्सूर्यप्रभास्तुतिर्वापावमानीगव्येत्वमग्नेद्वाधिकाभार्गवःप्रयो-गोबार्हस्पत्योवाग्निःपावकःसहसस्तुतयोर्वाग्न्योर्गृहपतिर्यविष्ठयोर्वान्यतरआग्नेयंत्वदग्निपञ्चनासोभरि-र्वार्हतंपञ्चमीविराड्रूपासप्तम्याद्ययुजःसतोबृहत्योष्टम्यादियुजःककुभ्प्रसीयसीककुबनुष्टुबन्त्याग्निमारु-तीनवमंमण्डलंपावमानंसौम्यंस्वादिष्ठयादशमधुच्छन्दाःपवस्वमेधातिथिरेपशुनःशेपःसनाहिरण्यस्तूपः समिद्धएकादशकाश्यपोसितोदेवलोवाविंशतिःसूक्तान्याद्यमाभियश्चतुरनुष्टुबन्तंमन्द्रयानवास्त्रग्रमेते-सोमाःपरिप्रियामस्त्वानासउपास्मैसोमाअसृग्रम् ॥

इन्द्राय द्वादश नृमेध इन्द्रः । आद्याःषडष्टमी चोष्णिहः । नवमी-
द्वादश्यौ पुरउष्णिहौ । शिष्टाः ककुभः ।

१८ ओम् इन्द्रायसामंगायतविप्रायबृहतेबृहत् । धर्मकृतेविपश्चितेपनस्य-

वें १ त्वमिन्द्राभिभूरसित्वंसूर्यमरोचयः । विश्वकर्माविश्वदेवोमहाँअसि २
विभ्राजञ्ज्योतिषास्वरगच्छोरोचनंदिवः । देवास्तइन्द्रसख्यायेमिरे ३ एन्द्रं
नोगधिप्रियःसत्राजिदगोह्यः । गिरिर्नविश्वतस्पृथुःपतिर्दिवः ४ अभिहिसत्यसो-
मपाउभेबभूथरोदसी । इन्द्रासिसुन्वतोवृधःपतिर्दिवः ५ त्वंहिशश्वतीनामिन्द्र
दर्तापुरामसि । हन्तादस्योर्मनोर्वृधःपतिर्दिवः ६ ॥ १ ॥ अधाहीन्द्रगिर्वणउप
त्वाकामान्महःससृज्महे । उदेवयन्तउदभिः ७ वार्णत्वायव्याभिर्वर्धन्तिशूर
ब्रह्माणि । वावृध्वांसंचिदद्रिवोदिवेदिवे ८ युञ्जन्तिहरीइषिरस्यगाथयोरौरथउरु-
युगे । इन्द्रवाहावचोयुजा ९ त्वंनइन्द्राभरँओजोनृम्णंशतक्रतोविचर्षणे । आ
वीरंपृतनाषहम् १० त्वंहिनःपितावसोत्वंमाताशतक्रतोबभूविथ । अधातेसुम्न-

मींमहे ११ त्वांशुष्मिन्पुरुहूतवाजयन्तमुपंब्रुवेशतक्रतो । सनोरास्वसुवीर्यम् १२ ॥ २ ॥

त्वामिदाष्टौ नृमेध इन्द्रः प्रगाथा ।

११ त्वामिद्ाह्योनरोऽपींप्यन्वज्रिन्भूर्णयः । सइन्द्रस्तोमंवाहसामिहश्रुध्युप स्वसंरमागंहि १ मत्स्वासुशिप्रहरिवस्तदींमहेत्वेआभूषन्तिवेधसः । तवश्रवांस्युपमान्युक्थ्यांसुतेष्विन्द्रगिर्वणः २ श्रायंन्तइवसूर्यंविश्वेदिन्द्रस्यभक्षत । वसूनिजातेजनमानओजसाप्रतिभागंनदीधिम ३ अनंर्शरातिंवसुदामुपंस्तुहिभद्रा इन्द्रस्यरातयः । सोअस्यकामंविधतोनरोषतिमनोदानायचोदयंन् ४ त्वामिन्द्र प्रतूर्तिष्वभिविश्वांअसिस्पृधः । अशस्तिहाजंनिताविश्वतूरसित्वंतूर्यतरुष्यतः ५ अनुंतेशुष्मंतुरयंन्तमीयतुःक्षोणीशिशुंनमातरा । विश्वास्तेस्पृधःश्नथयन्तमन्यवे

वृत्रयदिन्द्रतूर्वसि ६ इतऊतीवोअजरंप्रहेतारमप्रहितम् । आशुंजेतारंहेतारंरथीतममतूर्तंतुग्र्यावृधम् ७ इष्कर्तारमनिष्कृतंसहस्कृतंशतमूतिंशतक्रतुम् । समानमिन्द्रमवसेहवामहेवसवानंवसूजुवम् ८ ॥ ३ ॥

अयं ते द्वादश नेमो भार्गव इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्योरिन्द्रऋषिः । दशम्येकादश्योर्वाग्देवता । षष्ठी जगती । सप्तम्याद्यास्तिस्रोनुष्टुभः ।

१०० अयंतएमितन्वापुरस्ताद्विश्वेदेवाअभिमायन्तिपश्चात् । यदामह्यंदीधरोभागमिन्द्रादिन्मयाकृणवोवीर्याणि १ दधामितेमधुनोभक्षमग्रेहितस्तेभागःसुतोअस्तुसोमः । असश्चत्वंदक्षिणतःसखामेधावृत्राणिजङ्घनावभूरि २ प्रसुस्तोमंभरतवाजयन्तइन्द्रायसत्यंयदिसत्यमस्ति । नेन्द्रोअस्तीतिनेमउत्वआहकईंददर्शकमभिष्टवाम ३ अयमस्मिजरितःपश्यमेहविश्वाजातान्यभ्यस्मि

मह्ना । ऋतस्यमाप्रदिशोवर्धयन्त्यादर्दिरोभुवनाददर्रीमि ४ आयन्मांवेनाअरुहन्नृतस्यँएकमासीनंहर्यतस्यपृष्ठे । मनश्चिन्मेहृदआप्रत्यवोचदचिक्रदञ्छिशुमन्तःसखायः ५ विश्वेत्तातेसवनेषुप्रवाच्यायाचकर्थमघवन्निन्द्रसुन्वते । पारावतंयत्पुरुसंभृतंवस्वपावृणोःशरभायऋषिबन्धवे ६ ॥ ४ ॥ प्रनूनंधावतापृथङ्नेह योवोअवावरीत् । निर्षीवृत्रस्यमर्मणिवज्रमिन्द्रोअपीपतत् ७ मनोजवाअयमानआयसीमतरत्पुरम् । दिवंसुपर्णोगत्वायसोमंवज्रिणआभरत् ८ समुद्रे अन्तःशयतउद्नावज्रोअभीवृतः । भरन्त्यस्मैसंयतःपुरःप्रस्रवणाबलिम् ९ यद्वाग्वदन्त्यविचेतनानिराष्ट्रीदेवानांनिषसादमन्द्रा । चतस्रऊर्जंदुदुहेपयांसिक्वस्विदस्याःपरमंजगाम १० देवींवाचमजनयन्तदेवास्तांविश्वरूपाःपशवोवदन्ति । सानोमन्द्रेषमूर्जंदुहानाधेनुर्वागस्मानुपसुष्टुतैतु ११ सखेविष्णोवितरंवि

ऊमस्वद्यौदेहिलोकंवज्रायविष्कभे । हनांववृत्रंरिणचांवसिन्धूनिन्द्रस्ययन्तुप्र-
सवेविसृष्टाः १२ ॥ ५ ॥

ऋधक्षोडश जमदग्निर्भार्गवः । आद्यानां चतसृणां पञ्चम्याद्यपादत्रयस्य
च मित्रावरुणौ । पञ्चम्यन्त्यपादस्य षष्ठ्याश्चादित्सः । ततो द्वयोरश्विनौ
ततो द्वयोर्वायुः । ततो द्वयोः सूर्यः । त्रयोदश्या उषाः सूर्यप्रभा वा ।
चतुर्दश्याः पवमानः । अन्त्ययोर्गौः । प्रथमापञ्चमीसप्तमीनवम्ये-
कादशीत्रयोदश्यो बृहत्यः । तृतीया गायत्री । अन्त्यास्त्रि-
ष्टुभः । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१०१ ऋधगित्थासमर्त्यःशशमेदेवतातये । योनूनंमित्रावरुणावभिष्टंयआ-
चक्रेहव्यदातये १ वर्षिष्ठक्षत्राउरुचक्षसानराराजानादीर्घश्रुत्तमा । ताबाहुतान-

दंसनारथयंतःसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः २ प्रयोवांमित्रावरुणाऽजिरोदूतोअद्रवत् । अयःशीर्षामदेरघुः ३ नयःसंपृच्छेनपुनर्हवीतवेनसंवादायरमते । तस्मान्नोअ-
द्यसमृतेरुरुष्यतंबाहुभ्यांनउरुष्यतम् ४ प्रमित्रायप्रार्यम्णेसचथ्यमृतावसो । व-
रूथ्यं१वरुणेछन्द्यंवचःस्तोत्रंराजसुगायत ५ ॥ ६ ॥ तेहिन्विरेअरुणंजेन्यंवस्वे-
कंपुत्रंतिसृणाम् । तेधामान्यमृतामर्त्यानामदब्धाअभिचक्षते ६ आमेवचास्यु-
यंताद्युमत्तमानिकत्वा । उभायातंनासत्यासजोषसाप्रतिहव्यानिवीतये ७ रा-
तिंयद्वामरक्षसंहवामहेयुवाभ्यांवाजिनीवसू । प्राचींहोत्रांप्रतिरन्ताविततंनरागृ-
णानाजमदग्निना ८ आनोयज्ञंदिविस्पृशंवायोयाहिसुमन्मभिः । अन्तःपवित्रं
उपरिश्रीणानोऽयंशुक्रोअयामिते ९ वेत्यध्वर्युःपथिभीरजिष्ठैःप्रतिहव्यानिवीत-

ये । अधानियुत्वउभयंस्यनःपिबशुचिंसोमंगवाशिरम् १० ॥ ७ ॥ वण्महाँ
अंसिसूर्यबळादित्यमहाँअंसि। महस्तेंसतोमंहिमापनस्यतेऽद्धादेवमहाँअंसि ११
वट्सूर्यश्रवंसामहाँअंसिसत्रादेवमहाँअंसि । मह्नादेवानांमसुर्यःपुरोहितोविभु
ज्योतिरदाभ्यम् १२ इयंयानीच्यर्किणीरूपारोहिण्याकृता । चित्रेवप्रत्यंदर्श्या-
यत्यं१तर्दशसुबाहुषु १३ प्रजाहतिस्रोअत्यायंमीयुन्यं१न्याअर्कमभितोविविश्रे ।
वृहद्धतस्थौभुवंनेष्वन्तःपवंमानोहरितआविवेश १४ मातारुद्राणांदुहितावसूनां
स्वसादित्यानाममृतंस्यनाभिः । प्रनुवोचंचिकितुषेजनांयमागामनांगामदितिं
वधिष्ट १५ वचोविदंवाचंमुदीरयन्तींविश्वाभिर्धीभिरुपतिष्ठमानाम् । देवींदेवे-
भ्यःपर्येयुषींगामामावृक्तमर्त्योदभ्रचेताः १६ ॥ ८ ॥

त्वमग्ने द्वाविंशतिः प्रयोगो भार्गवोऽग्निः पावको वा बार्हस्पत्यः सहसः सुतयो-
र्वाग्न्योर्गृहपतिर्यविष्ठयोर्वान्यतरोऽग्निर्गायत्री ।

१०२ त्वमग्नेबृहद्वयोदधासिदेवदाशुषे । कविर्गृहपतिर्युवा १ सनईळानया सहदेवाँअग्नेदुवस्युवा । चिकिद्विभानवावह २ त्वयाहस्विद्युजावयंचोदिष्ठेनयविष्ठ्य । अभिष्मोवाजसातये ३ और्वभृगुवच्छुचिमप्नवानवदाहुवे । अग्निंसमुद्रवाससम् ४ हुवेवातस्वनंकविंपर्जन्यक्रन्द्यंसहः । अग्निंसमुद्रवाससम् ५ ॥ १ ॥ आसवंसवितुर्यथाभगस्येवभुजिंहुवे । अग्निंसमुद्रवाससम् ६ अग्निंवोवृधन्तमध्वराणांपुरूतमम् । अच्छानप्त्रेसहस्वते ७ अयंयथानआभुवत्त्वष्टारूपेवतक्ष्या । अस्यक्रत्वायशस्वतः ८ अयंविश्वाअभिश्रियोऽग्निर्देवेषुपत्यते । आवाजैरुपनोगमत् ९ विश्वेषामिहस्तुहिहोतॄणांयशस्तमम् । अग्निंयज्ञेषुपूर्व्यम् १० ॥ १० ॥

शीरंपावकशोचिषंज्येष्ठोयोदमेष्वा । दीदायदीर्घश्रुत्तमः ११तमर्वन्तंनसानसिंगृ-
णीहिविप्रशुष्मिणम् । मित्रंनयातयज्जनम् १२ उपत्वाजामयोगिरोदेदिशतीर्हवि-
ष्कृतः । वायोरनीकेअस्थिरन् १३ यस्यत्रिधात्ववृतंबर्हिस्तस्थावसंदिनम् ।
आपश्चिन्निदधापदम् १४ पदंदेवस्यमीळ्हुषोऽनाधृष्टाभिरूतिभिः । भद्रासूर्यइवो-
पदृक् १५ ॥ ११ ॥ अग्नेघृतस्यधीतिभिस्तेपानोदेवशोचिषा । आदेवान्व-
क्षियक्षिच १६ तंत्वांजनन्तमातरःकविंदेवासोअङ्गिरः । हव्यवाहममर्त्यम् १७
प्रचेतसंत्वाकवेऽग्नेदूतंवरेण्यम् । हव्यवाहंनिषेदिरे १८ नहिमेअस्त्यघ्न्यानस्व-
धितिर्वनन्वति । अथैतादृग्भरामिते १९ यदग्नेकानिकानिचिदातेदारूणिदध्म-
सि । ताजुषस्वयविष्ठ्य २० यदत्त्युपजिह्विकायद्वम्रोअतिसर्पति । सर्वंतदस्तुते
घृतम् २१ अग्निमिन्धानोमनसाधियंसचेतमर्त्यः । अग्निमीधेविवस्वभिः २२ ॥ १२ ॥

अदर्शि चतुर्दश सोभरिः काण्वोऽग्निः । अन्त्याया मरुतश्च । आद्याश्चतस्रः षष्ठी च बृहत्यः । पञ्चमी विराड्रूपा । अष्टमीद्वादश्यौ ककुभौ । दशमी ह्रसीयसी । अन्त्यानुष्टुप् ।
शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१०३ अदर्शिगातुवित्तमोयस्मिन्व्रतान्यादधुः । उपोषुजातमार्यस्यवर्धनमग्निंनक्षन्तनोगिरः १ प्रदैवोदासोअग्निर्देवाँअच्छानमज्मना । अनुमातरंपृथिवींविवावृतेतस्थौनाकस्यसानवि २ यस्माद्रेजन्तकृष्टयश्चर्कृत्यानिकृण्वतः । सहस्रसांमेधसाताविवत्मनाग्निंधीभिःसंपर्यत ३ प्रयंरायेनिनीषसिमर्तोयस्तेवसोदाशत् । सवीरंधत्तेअग्नउक्थशंसिनंत्मनासहस्रपोषिणम् ४ सदृळ्हेचिदभितृणत्तिवाजमर्वतासधत्तेअक्षितिश्रवः । त्वेदेवत्रासदापुरूवसोविश्वावामानिधीमहि ५ ॥ १३ ॥ योविश्वादयतेवसुहोतामन्द्रोजनानाम् । मधोर्नपात्राप्रथमान्यस्मैप्रस्तोमायन्त्यग्नये ६ अश्वंनगीर्भीरथ्यंसुदानवोमर्मृज्यन्तेदेवयवः । उभे

तोकेतनयेदस्मविश्पतेपर्षिराधोमघोनाम् ७ प्रमंहिष्ठायगायतऋताव्नेबृहतेशुक्रशोचिषे । उपस्तुतासोअग्नये ८ आवंसतेमघवावीरवद्यशःसमिद्धोद्युम्न्याहुतः । कुविन्नोअस्यसुमतिर्नवीयस्यच्छावाजेभिरागमत् ९ प्रेष्ठमुप्रियाणांस्तुह्यासावातिथिम् । अग्निंरथानांयमम् १० ॥१४॥ उदिताद्योनिदितावेदितावस्वायज्ञियोववर्तति । दुष्टरायस्यप्रवणेनोर्मयोधियावाजंसिषासतः ११ मानोहृणीतामतिथिर्वसुरग्निःपुरुप्रशस्तएषः । यःसुहोतास्वध्वरः १२ मोतेरिषन्येअच्छोक्तिभिर्वसोऽग्नेकेभिश्चिदेवैः । कीरिश्चिद्धित्वामीट्टेदूत्यायरातहव्यःस्वध्वरः १३ आग्नेयाहिमरुत्सखारुद्रेभिःसोमपीतये । सोभर्याउपसुष्टुतिंमादयस्वस्वर्णरे १४ ॥ १५ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमे मण्डले दशमोनुवाकः ॥ १० ॥

॥ इत्यष्टमं मण्डलं समाप्तम् ॥

स्वादिष्ठया दश मधुच्छन्दाः पवमानः सोमो गायत्री ।

१ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया । इन्द्रायपातवेसुतः १ रक्षोहाविश्वचर्षणिरभियोनिमयोहतम् । द्रुणासधस्थमासदत् २ वरिवोधातमोभवमंहिष्ठोवृत्रहन्तमः । पर्षिराधोमघोनाम् ३ अभ्यर्षमहानांदेवानांवीतिमन्धसा । अभिवाजमुतश्रवः ४ त्वामच्छाचरामसितदिदर्थंदिवेदिवे । इन्दोत्वेनआशसः ५ ॥ १६ ॥ पुनातितेपरिस्रुतंसोमंसूर्यस्यदुहिता । वारेणशश्वतातना ६ तमीमण्वीःसमर्यआगृभ्णन्तियोषणोदश । स्वसारःपार्येदिवि ७ तमींहिन्वन्त्यग्रुवोधमन्तिबाकुरंदृतिम् । त्रिधातुवारणंमधु ८ अभीइममघ्न्याउतश्रीणन्तिधेनवःशिशुम् । सोममिन्द्रायपातवे ९ अस्येदिन्द्रोमदेष्वाविश्वावृत्राणिजिघ्नते । शूरोमघाचमंहते १० ॥ १७ ॥

पवस्व दश मेधातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

२ पवस्वदेववीरातिपवित्रंसोमरंह्या । इन्द्रमिन्दोवृषाविश १ आवच्यस्वमहिप्सरोवृषेन्दोद्युम्नवत्तमः । आयोनिंधर्णसिःसंदः २ अधुक्षतप्रियंमधुधारासुतस्यवेधसः । अपोवसिष्टसुक्रतुः ३ महान्तंत्वामहीरन्वापोअर्षन्तिसिन्धवः । यद्गोभिर्वासयिष्यसे ४ समुद्रोअप्सुमामृजेविष्टम्भोधरुणोदिवः । सोमःपवित्रेअस्मयुः ५ ॥ १८ ॥ अचिक्रदद्वृषाहरिर्महान्मित्रोनदर्शतः । संसूर्येणरोचते ६ गिरस्तइन्दओजसामर्मृज्यन्तेअपस्युवः । याभिर्मदायशुम्भसे ७ तंत्वामदायघृष्वयउलोककृत्नुमीमहे । तवप्रशस्तयोमहीः ८ अस्मभ्यमिन्दविन्द्रयुर्मध्वः पवस्वधारया । पर्जन्योवृष्टिमाँइव ९ गोषाइन्दोनृषाअस्यश्वसावाजसाउत । आत्मायज्ञस्यपूर्व्यः १० ॥ ११ ॥

एष दश शुनःशेपः पवमानः सोमो गायत्री ।

३ एषदेवोअमर्त्यःपर्णवीरिंवदीयति । अभिद्रोणान्यासदंम् १ एषदेवोविपाकृतोऽतिह्वरांसिधावति । पवमानोअदाभ्यः २ एषदेवोविपन्युभिःपवमानऋतायुभिः । हरिर्वाजायमृज्यते ३ एषविश्वानिवार्याशूरोयन्निवसत्वभिः । पवमानःसिषासति ४ एषदेवोरंथर्यतिपवमानोदशस्यति । आविष्कृणोतिवग्वनुम् ५ ॥ २० ॥ एषविप्रैरभिष्टुतोऽपोदेवोविगाहते । दधद्रत्नानिदाशुषे ६ एषदिवंविधावतितिरोरजांसिधारया । पवमानःकनिक्रदत् । ७ एषदिवंव्यासरत्तिरोरजांस्यस्पृतः । पवमानःस्वध्वरः ८ एषप्रत्नेनजन्मनादेवोदेवेभ्यःसुतः । हरिःपवित्रेअर्षति ९ एषउस्यपुरुव्रतोजज्ञानोजनयन्निषः । धारयापवते सुतः १० ॥ २१ ॥

सन दश हिरण्यस्तूपः पवमानः सोमो गायत्री ।

४ सनाचसोमजेषिचपवमानमहिश्रवः । अथानोवस्यसस्कृधि १ सना ज्योतिःसनास्व१र्विश्वाचसोमसौभगा । अथानोवस्यसस्कृधि २ सनादक्षमुत क्रतुमपसोममृधोजहि । अथानोवस्यसस्कृधि ३ पवीतारःपुनीतनसोममिन्द्रायपातवे । अथानोवस्यसस्कृधि ४ त्वंसूर्येनआभजतवक्रत्वातवोतिभिः । अथानोवस्यसस्कृधि ५ ॥ २२ ॥ तवक्रत्वातवोतिभिर्ज्योक्पश्येमसूर्यम् । अथानोवस्यसस्कृधि ६ अभ्यर्षस्वायुधसोमद्विबर्हसंरयिम् । अथानोवस्यसस्कृधि ७ अभ्य१र्षानपच्युतोरयिंसमत्सुसासहिः । अथानोवस्यसस्कृधि ८ त्वांयज्ञैरवीवृधन्पवमानविधर्मणि । अथानोवस्यसस्कृधि ९ रयिंनश्चित्रमश्विनमिन्दोविश्वायुमाभर । अथानोवस्यसस्कृधि १० ॥ २३ ॥

समिद्ध एकादशासितः काश्यपो देवलो वाभियो गायत्री । अन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

५ समिद्धोविश्वतस्पतिःपवमानोविराजति । प्रीणन्वृषाकनिक्रदत् १ तनूनपात्पवमानःशृङ्गेशिशानोअर्षति । अन्तरिक्षेणरारंजत् २ ईळेन्यःपवमानोरयिर्विराजतिद्युमान् । मधोर्धाराभिरोजसा ३ बर्हिःप्राचीनमोजसापवमानःस्तृणन्हरिः । देवेषुदेवईयते ४ उदातैर्जिहतेबृहद्द्वारोदेवीर्हिरण्ययीः । पवमानेनसुष्टुताः ५॥ २४ ॥ सुशिल्पेबृहतीमहीपवमानोवृषण्यति । नक्तोपासानदर्शते ६ उभादेवानृचक्षसाहोतारादैव्याहुवे । पवमानइन्द्रोवृषा ७ भारतीपवमानस्यसरस्वतीळामही । इमंनोयज्ञमागमन्तिस्रोदेवीःसुपेशसः ८ त्वष्टारमग्रजांगोपांपुरोयावानमाहुवे । इन्दुरिन्द्रोवृषाहरिःपवमानःप्रजापतिः ९ वनस्प-

तिंपवमानमध्वासमंङ्गिधारंया । सहस्रंवल्शंहरिंतंभ्राजमानंहिरण्ययंम् १० विश्वेदेवाःस्वाहांकृतिंपवंमानस्यागंत । वायुर्बृहस्पतिःसूर्योऽग्निरिन्द्रःसजोषंसः ११ ॥ २५ ॥

मन्द्रया नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

६ मन्द्रयांसोमधारंयावृषांपवस्वदेवयुः । अव्योवारेष्वस्मयुः १ अभित्यंमद्यंमदमिन्दविन्द्रइतिंक्षर । अभिवाजिनोअर्वतः २ अभित्यंपूर्व्यंमदंसुवानोअर्षपवित्रआ । अभिवाजंमुतश्रवंः ३ अनुंद्रप्सासइन्दंवआपोनप्रवतांसरन् । पुनानाइन्द्रंमाशत ४ यमत्यंमिववाजिनंमृजन्तियोषंणोदशं । वनेक्रीळंन्तमत्यंविम् ५ ॥ २६ ॥ तंगोभिर्वृषंणंरसंमदांयदेववींतये । सुतंभरांयसंसृंज ६ देवोदेवायधारयेन्द्रांयपवतेसुतः । पयोयदंस्यपीपयंत् ७ आत्मायज्ञस्यरंह्यासु-

प्वाणःपंवतेसुतः। प्रत्नंनिपातिकाव्यंम् ८ एवापुंनानइन्द्रयुर्मदंमादिष्ठवीतयें । गुहांचिद्दधिषेगिरः ९ ॥ २७ ॥

अस्यं नवारित: काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

७ असृंग्रमिन्दंवःपथाधर्मन्नृतस्यंसुश्रियः । विदानाअंस्ययोजनम् १ प्रधारामध्वोंअग्रियोमहीरपोविगांहते । हविर्हविष्षुवन्द्यः २ प्रयुजोवाचोअंग्रियोवृषावंचक्रदद्वने । सद्माभिसत्योअंध्वरः ३ परियत्काव्यांकविर्नृम्णावसानोअर्षति । स्वर्वाजीसिंषासति ४ पर्वमानोअभिस्पृधोविशोराजेवसीदति । यदीमृण्वन्तिवेधसः ५ ॥ २८ ॥ अव्योवारेपरिप्रियोहरिर्वनेषुसीदति । रेभोवंनुष्यतेमती ६ सवायुमिन्द्रमश्विनांसाकंमदेंनगच्छति । रणायोअंस्यधर्मभिः ७

आमित्रावरुणाभगंमध्वःपवन्तऊर्मयः । विदानाअस्यशक्मभिः ८ अस्मभ्यं रोदसीरयिंमध्वोवाजस्यसातये । श्रवोवसूनिसंजितम् १ ॥ २१ ॥

एते सोमा नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

८ एतेसोमाअभिप्रियमिन्द्रस्यकाममक्षरन् । वर्धन्तोअस्यवीर्यम् १ पुनानासश्चमूषदोगच्छन्तोवायुमश्विना । तेनोधान्तुसुवीर्यम् २ इन्द्रस्यसोमराधसे पुनानोहार्दिचोदय । ऋतस्ययोनिमासदम् ३ मृजन्तित्वादशक्षिपोहिन्वन्ति सप्तधीतयः । अनुविप्राअमादिषुः ४ देवेभ्यस्त्वामदायकंसृजानमतिमेष्यः । संगोभिर्वासयामसि ५ ॥ ३० ॥ पुनानःकलशेष्वावस्त्राण्यरुषोहरिः । परिगव्यान्यव्यत ६ मघोनआपवस्वनोजहिविश्वाअपद्विषः । इन्दोसखायमाविश

श ७ वृष्टिंदिवःपरिस्रवद्युम्नंपृथिव्याअधि । सहोनःसोमपृत्सुधाः ८ नृचक्षंसं त्वावयमिन्द्रंपीतंस्वर्विदम् । भक्षीमहिप्रजामिषम् ९ ॥ ३१ ॥

परि प्रिया नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१ परिप्रियादिवःकविर्वयांसिनप्त्योर्हितः । सुवानोयातिकविक्रतुः १ प्रप्रक्षयायपन्यसेजनायजुष्टोअद्रुहे । वीत्यर्षचनिष्ठया २ ससूनुर्मातराशुचिंर्जातोजातेअरोचयत् । महान्महीऋतावृधा ३ ससप्तधीतिभिर्हितोनद्योअजिन्वदद्रुहः । याएकमक्षिवावृधुः ४ ताअभिसन्तमस्तृतंमहेयुवानमादधुः । इन्दुमिन्द्रतवव्रते ५ ॥ ३२ ॥ अभिवह्निरमर्त्यःसप्तपश्यतिवावहिः । क्रिविर्देवीरतर्पयत् ६ अवाकल्पेषुनःपुमस्तमांसिसोमयोध्या । तानिपुनानजङ्घनः ७ नूनव्यसेनवी-

यसेसूक्तायंसाधयापथः । प्रत्नवद्रोचयारुचः ८ पवमानमहिश्रवोगामश्वंरासि वीरवत् । सनांमेधांसनास्वः ९ ॥ ३३ ॥

प्र स्वानासो नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१० प्रस्वानासोरथांइवार्वन्तोनश्रवस्यवः । सोमासोरायेअंक्रमुः १ हिन्वानासोरथांइवदधन्विरेगभंस्त्योः । भरांसःकारिणांमिव २ राजांनोन प्रशंस्तिभिःसोमांसोगोभिरञ्जते । यज्ञोनसप्तधातृभिः ३ परिसुवानासइन्दवोमदायबर्हणांगिरा । सुताअंर्षन्तिधारया ४ आपानासोविवस्वतोजनंन्तउषसोभगंम् । सूराअण्वंवितन्वते ५ ॥ ३४ ॥ अपद्वारांमतीनांप्रत्नाऋण्वन्तिकारवः । वृष्णोहरंसआयवः ६ समीचीनासंआसतेहोतांरःसप्तजांमयः । पदमे-

कस्यपिप्रंतः ७ नाभानाभिंनआदंदेचक्षुश्चित्सूर्येसचां । कुवेरपंत्यमादुहे ८ अभिप्रियादिवस्पदमध्वर्युभिर्गुहाहितम् । सूरःपश्यतिचक्षंसा ९ ॥ ३५ ॥

उपास्मै नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

११ उपांस्मैगायतानरःपवंमानायेन्दंवे । अभिदेवाँइयंक्षते १ अभितेमधुंनापयोऽथंर्वाणोअशिश्रयुः । देवंदेवायंदेवयु २ सनंःपवस्वशंगवेशंजनाय शमर्वते । शंराजन्नोषंधीभ्यः ३ वभ्रवेनुस्वतंवसेऽरुणायंदिविस्पृशे । सोमाय गाथमंर्चत ४ हस्तंच्युतेभिरद्रिंभिःसुतंसोमंपुनीतन । मधावाधावतामधु ५ ॥ ३६ ॥ नमसेदुपंसीदतदध्नेदभिश्रीणीतन । इन्दुमिन्द्रेदधातन ६ अमित्रहा विचंर्षणिःपवंस्वसोमशंगवे । देवेभ्योअनुकामकृत् ७ इन्द्रांयसोमपातवेमदा-

यपरिंपिच्यसे । मनश्चिन्मनसस्पतिः ८ पर्वमानसुवीर्यैरयिंसोमरिरीहिनः । इन्दविन्द्रेणनोयुजा १ ॥ ३७ ॥

सोमा असृग्रं नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१२ सोमांअसृग्रमिन्दवःसुताऋतस्यसादने । इन्द्रायमधुमत्तमाः १ अभिविप्राअनूषतगावोवत्संनमातरः । इन्द्रंसोमस्यपीतये २ मदच्युत्क्षेतिसादनेसिन्धोरूर्माविपश्चित् । सोमोगौरीअधिश्रितः ३ दिवोनाभाविचक्षणोऽव्योवारे महीयते । सोमोयःसुक्रतुःकविः ४ यःसोमःकलशेष्वाँअन्तःपवित्रआहितः । तमिन्दुःपरिषस्वजे ५ ॥ ३८ ॥ प्रवाचमिन्दुरिष्यतिसमुद्रस्याधिविष्टपि । जिन्वन्कोशंमधुश्चुतम् ६ नित्यस्तोत्रोवनस्पतिर्धीनामन्तःसबर्दुघः । हिन्वानो मानुषायुगा ७ अभिप्रियादिवस्पदासोमोहिन्वानोअर्षति । विप्रस्यधारयाक-

विः ८ आपवमानधारयर॒यिंस॒हस्र॑वर्चसम् । अ॒स्मेइ॑न्दोस्वा॒भुव॑म् १ ॥ ३१ ॥

इति शाकल्कसंहितायां षष्ठाष्टके सप्तमोध्यायः ॥ ७ ॥

सोमःपरिप्राणेवेपधियाप्रतेअनिम्नेनेवपरिसुवानःसप्तयत्सोमप्रकाविरेतेधावन्त्येतेसोमासःसोमाअसृग्रंप्रसोमासःपवस्वपटहच्युतआगस्त्यस्तमपृक्षंतेध्मवाहोदाढच्युतएषकविर्नृमेधएषवाजीप्रियमेधःमास्यनृमेधःप्रधाराबिन्दुःप्रसोमासोगोतमःप्रसोमासःश्यावाश्वःप्रसोमासस्त्रितःप्रसुवानआनःपवस्वप्रभूवसुरसांजिसमुतोराहूगणएषउस्यआशुरर्षबृहन्मतिःपुनानःप्रयेगावोमेध्यातिथिर्जनयन्योअत्यइव ॥

सोमो नवासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१२ अ॒म् सोमः॑पु॒ना॒नोअ॑र्षतिस॒हस्र॑धा॒रो॒अत्य॑विः । वा॒योरिन्द्र॑स्यनिष्कृ॒तम् १ पव॑मानमवस्यवो॒विप्र॑म॒भिप्रगा॑यत । सु॒ष्वा॒णंदे॒ववी॑तये २ पव॑न्ते॒वाज॑सातये॒सोमाः॑स॒हस्र॑पाजसः । गृ॒णा॒नादे॒ववी॑तये ३ उ॒तनो॒वाज॑सातये॒पव॑स्वबृ॒ह-

तीरिपः । द्युमदिन्दोसुवीर्यम् ४ तेनःसहस्रिणंरयिंपवन्तामासुवीर्यम् । सुवानादेवासइन्दवः ५ ॥ १ ॥ अत्याहियानानहेतृभिरसृग्रंवाजसातये । विवारमव्यमाशवः ६ वाश्राअर्षन्तीन्दवोऽभिवत्संनधेनवः । दधन्विरेगभस्त्योः ७ जुष्टइन्द्रायमत्सरःपवमानकनिक्रदत् । विश्वाअपद्विषोजहि ८ अपघ्नन्तोअराव्णः पवमानाःस्वर्दृशः । योनावृतस्यसीदत ९ ॥ २ ॥

परि माष्टासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१४ परिप्रासिष्यदत्कविःसिन्धोरूर्मावधिश्रितः । कारंबिभ्रत्पुरुस्पृहम् १ गिरायदीसबन्धवःपञ्चव्राताअपस्यवः । परिष्कृण्वन्तिधर्णसिम् २ आदस्यशुष्मिणोरसेविश्वेदेवाअमत्सत । यदीगोभिर्वसायते ३ निरिणानोविधावतिजहच्छर्याणितान्वा । अत्रासंजिघ्नतेयुजा ४ नप्तीभिर्योविवस्वतःशुभ्रोनमामृजेयु-

वां । गाःकृण्वानोननिर्णिजंम् ५ ॥ ३ ॥ अतिंश्रितीतिरश्वतांगव्याजिंगात्य-ण्व्यां । वग्नुमियर्तियंविदे ६ अभिक्षिपःसमंग्मतमर्जयन्तीरिषस्पतिम् । पृष्ठा गृभ्णतवाजिनंः ७ परिदिव्यानिमर्मृशद्विश्वानिसोमपार्थिवा । वसूनियाह्य-स्मयुः ८ ॥ ४ ॥

एष धियाऽऽसितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१५ एषधियायात्यण्व्याशूरोरथेभिराशुभिः । गच्छन्निन्द्रस्यनिष्कृतम् १ एषपुरुधियायतेबृहतेदेवतातये । यत्रामृतासआसते २ एषहितोविनीयतेऽन्तः शुभ्रावंतापथा । यदींतुञ्जन्तिभूर्णयः ३ एषशृङ्गाणिदोधुवच्छिशीतेयूथ्यो३वृ-षा । नृम्णादधानओजसा ४ एषरुक्मिभिरीयतेवाजीशुभ्रेभिरंशुभिः । पतिः सिन्धूनांभवन् ५ एषवसूनिपिब्दनापरुषाययिवाँअति । अवशादेषुगच्छति ६

एतंमृंजन्तिमर्ज्यमुपद्रोणेष्वायवः । प्रचक्राणंमहीरिषः ७ एतमुत्यंदशक्षिपो मृजन्तिसप्तधीतयः । स्वायुधंमदिंतमम् ८ ॥ ५ ॥

प्र तेष्टासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१६ प्रतेंसोतारओण्योरसंमदायघृष्वये । सर्गोनतक्त्येतशः १ क्रत्वादक्षस्यरथ्यंमपोवसानमन्धसा । गोषामण्वेषुसश्चिम २ अनप्तमप्सुदुष्टरंसोमंपवित्रआसृज । पुनीहीन्द्रायपातवे ३ प्रपुनानस्यचेतसासोमःपवित्रेअर्षति । क्रत्वासधस्थमासदत् ४ प्रत्वानमोभिरिन्दवइन्द्रसोमाअसृक्षत । महेभरायकारिणः ५ पुनानोरूपेअव्ययेविश्वाअर्षन्नभिश्रियः । शूरोनगोषुतिष्ठति ६ दिवोन सानुपिप्युषीधारासुतस्यवेधसः । वृथापवित्रेअर्षति ७ त्वंसोमविपश्चितंतना पुनानआयुषु । अव्योवारंविधावसि ८ ॥ ६ ॥

प्र निम्नेष्टासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१७ प्रनिम्नेनैवसिन्धवोघ्नन्तोवृत्राणिभूर्णयः।सोमाअसृग्रमाशवः१अभिसुवानासइन्दवोवृष्टयःपृथिवीमिव । इन्द्रंसोमासोअक्षरन् २ अत्यूर्मिर्मत्सरोमदःसोमःपवित्रेअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः ३ आकलशेषुधावतिपवित्रेपरिषिच्यते । उक्थैर्यज्ञेषुवर्धते ४ अतित्रीसोमरोचनारोहन्नभ्राजसेदिवम् । इष्णन्त्सूर्यंनचोदयः ५ अभिविप्राअनूषतमूर्धन्यज्ञस्यकारवः । दधानाश्चक्षसिप्रियम् ६ तमुत्वावाजिनंनरोधीभिर्विप्राअवस्यवः । मृजन्तिदेवतातये ७ मधोर्धारामनुक्षरतीव्रःसधस्थमासदः । चारुर्ऋतायपीतये ८ ॥ ७ ॥

परि सुवानः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

१८ परिसुवानोगिरिष्ठाःपवित्रेसोमोअक्षाः । मदेषुसर्वधाअसि १ त्वंविप्र-

स्त्वंकविर्मधुप्रजातमन्धंसः । मदेंपुसर्वधाअंसि २ तवविश्वेसजोषसोदेवासः पीतिमांशत । मदेंपुसर्वधाअंसि ३ आयोविश्वानिवार्यावसूनिहस्तंयोर्दधे । मदेंपुसर्वधाअंसि ४ यइमेरोदसीमहीसंमातरेवदोहंते । मदेंपुसर्वधाअंसि ५ परियोरोदंसीउभेसद्योवाजेंभिरर्षति । मदेंपुसर्वधाअंसि ६ सशुष्मीकलशेष्वा पुनानोअंचिक्रदत् । मदेंपुसर्वधाअंसि ७ ॥ ८ ॥

यत्सोम सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

११ यत्सोमचित्रमुक्थ्यंदिव्यंपार्थिवंवसु । तन्नंःपुनानआभंर १ युवंहि स्थःस्वंर्पतीइन्द्रंश्चसोमगोपंती । ईशानापिंप्यतंधियंः २ वृषापुनानआयुषुंस्तनयन्नधिंबर्हिषि । हरिःसन्योनिमासंदत् ३ अवावशन्तधीतयोवृषभस्याधिरेतंसि । सूनोर्वत्सस्यंमातरंः ४ कुविद्वृषण्यन्तींभ्यःपुनानोगर्भमादधंत् । याः शुक्रंदुहते

पर्यः ५ उपांशिक्षापतस्थुषोंभियसमाधेंहिशत्रुंषु । पर्वमानविदारयिम् ६ निशत्रौंःसोमवृष्ण्यंनिशुष्मंनिवयंस्तिर । दूरेवांसतोअन्तिंवा ७ ॥ १ ॥

प्रकविः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२० प्रकविर्दैववींतयेऽव्योवारेंभिरर्षति । साह्वान्विश्वांअभिस्पृधः १ सहि ष्मांजरितृभ्यआवाजंगोमंन्तमिन्वंति । पर्वमानःसहस्त्रिणंम् २ परिविश्वांनि चेतंसामृशसेपवंसेमती । सनंःसोमश्रवोंविदः ३ अभ्यंर्षबृहद्यशोंमघवंद्भ्यो ध्रुवंरयिम् । इषंस्तोतृभ्यआभंर ४ त्वंराजैवसुव्रतोगिरंःसोमाविंवेशिथ । पुनानोवंह्नेअद्भुत ५ सवह्निरप्सुदुष्टरोंमृज्यमानोगभंस्त्योः । सोमंश्चमूषुसीदति ६ क्रीळुर्मखोनमंहयुःपवित्रंसोमगच्छसि । दधंत्स्तोत्रेसुवीर्यंम् ७ ॥ १० ॥

एते धावन्ति सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२१ एतेधावन्तीन्दवःसोमाइन्द्रायघृष्वयः । मत्सरासःस्वर्विदः १ प्रवृण्वन्तोअभियुजःसुष्वयेवरिवोविदः । स्वयंस्तोत्रेवयस्कृतः २ वृथाक्रीळन्त इन्दवःसधस्थमभ्येकमित् । सिन्धोरूर्माव्यक्षरन् ३ एतेविश्वानिवार्यापवमानासआशत । हितानसप्तयोरथे ४ आस्मिन्पिशङ्गमिन्दवोदधातावेनमादिशे । योअस्मभ्यमरावा ५ ऋभुर्नरथ्यंनवंदधाताकेतमादिशे । शुक्राःपवध्वमर्णसा ६ एतउत्येअवीवशन्काष्ठांवाजिनोअक्रत । सतःप्रासाविषुर्मतिम् ७ ॥ ११ ॥

एते सोमासः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२२ एतेसोमासआशवोरथाइवप्रवाजिनः । सर्गाःसृष्टाअहेषत १ एते-

वातांइवोरवंःपर्जन्यंस्येववृष्टयंः । अग्नेरिवभ्रमावृथा २ एतेपूतावि॑पश्चितः सोमासोदध्याशिरः । विपाव्यानशुधियः ३ एतेमृष्टाअमर्त्याःससृवांसोनशश्रमुः । इयंक्षन्तःपथोरजः ४ एतेपृष्ठानिरोदसोविप्रयन्तोव्यानशुः । उतेदमुत्तमंरजः ५ तन्तुंतन्वानमुत्तममनुप्रवतंआशत । उतेदमुत्तमाय्यम् ६ त्वंसोमपणिभ्यआवसुगव्यानिधारयः । ततंतन्तुमचिक्रदः ७ ॥ १२ ॥

सोमा असृग्रं सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२३ सोमांअसृग्रमाशवोमधोर्मदस्यधारया । अभिविश्वानिकाव्या १ अनुप्रत्नासंआयवःपदंनवीयोअक्रमुः । रुचेजनन्तसूर्यम् २ आपवमाननोभरायोअदाशुषोगयम् । कृधिप्रजावतीरिषंः ३ अभिसोमासआयवःपवन्तेमद्यंमदम् । अभिकोशंमधुश्चुतम् ४ सोमोअर्षतिधर्णसिर्दधानइन्द्रियंरसम् । सुवीरोअभि-

शस्तिपाः ५ इन्द्रायसोमपवसेदेवेभ्यःसधमाद्यः । इन्दोवाजैसिपाससि ६ अ-
स्यपीत्वामदानामिन्द्रोवृत्राण्यप्रति । जघानजघनच्चनु ७ ॥ १३ ॥

प्र सोमासः सप्तासितः काश्यपो देवलो वा पवमानः सोमो गायत्री ।

२४ प्रसोमासोअधन्विषुःपवमानासइन्दवः । श्रीणानाअप्सुमृंजत १ अ-
भिगावोअधन्विषुरापोनप्रवतायतीः । पुनानाइन्द्रमाशत २ प्रपवमानधन्वसि
सोमेन्द्रायपातवे । नृभिर्यतोविनीयसे ३ त्वंसोमनृमादनःपवस्वचर्षणीसहे । स-
स्निर्योअनुमाद्यः ४ इन्दोयदद्रिभिःसुतःपवित्रंपरिधावसि । अरमिन्द्रस्यधाम्ने ५
पवस्ववृत्रहन्तमोक्थेभिरनुमाद्यः । शुचिःपावकोअद्भुतः ६ शुचिःपावकउच्य-
तेसोमःसुतस्यमध्वः । देवावीरघशंसहा ७ ॥ १४ ॥ इति शाकलकसंहितायां
नवमे मण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १ ॥

पवस्व पद दृळ्हच्युत आगस्त्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

२५ पवस्वदक्षसाधनोदेवेभ्यःपीतयेहरे । मरुद्भ्योवायवेमदः १ पवमानधियाहितो३ऽभियोनिंकनिक्रदत् । धर्मणावायुमाविश २ संदेवैःशोभतेवृषाकविर्योनावधिप्रियः । वृत्रहादेववीतमः ३ विश्वारूपाण्याविशन्पुनानोयातिहर्यतः । यत्रामृतासआसते ४ अरुषोजनयन्गिरःसोमःपवतआयुषक् । इन्द्रंगच्छन्कविक्रतुः ५ आपवस्वमदिन्तमपवित्रंधारयाकवे । अर्कस्ययोनिमासदम् ६॥१५॥

तममृक्षन्त पाँडधवाहो दार्ढच्युतः पवमानः सोमो गायत्री ।

२६ तममृक्षन्तवाजिनमुपस्थेअदितेरधि । विप्रासोअण्व्याधिया १ तंगावोअभ्यनूषतसहस्रधारमक्षितम् । इन्दुंधर्तारमादिवः २ तंवेधांमेधयाह्यन्पवमानमधिद्यवि । धर्णसिंभूरिधायसम् ३ तमह्यन्भुरिजोर्धियासंवसानंविवस्वतः ।

पतिंवाचोअदाभ्यम् ४ तंसानावधिजामयोहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः। हर्यतंभूरिचक्षसम् ५ तंत्वांहिन्वन्तिवेधसःपवमानगिरावृधम् । इन्दाविन्द्रायमत्सरम् ६॥१६॥

एष कविः षण्णृमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२७ एषकविरभिष्टुतःपवित्रेअधितोशते । पुनानोघ्नन्नपस्रिधः १ एषइन्द्रायवायवेस्वर्जित्परिषिच्यते । पवित्रेदक्षसाधनः २ एषनृभिर्विनीयतेदिवोमूर्धावृषासुतः । सोमोवनेषुविश्ववित् ३ एषगव्युरचिक्रदत्पवमानोहिरण्ययुः । इन्दुःसत्राजिदस्तृतः ४ एषसूर्येणहासतेपवमानोअधिद्यवि । पवित्रेमत्सरोमदः ५ एषशुष्म्यसिष्यदद्न्तरिक्षेवृषाहरिः । पुनानइन्दुरिन्द्रमा ६ ॥ १७ ॥

एष वाजी षट् प्रियमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२८ एषवाजीहितोनृभिर्विश्वविन्मनसस्पतिः । अव्योवारंविधावति १ एष

पवित्रेअक्षरत्सोमोदेवेभ्यःसुतः । विश्वाधामान्याविशन् २ एषदेवःशुभायतेऽधियोनावमर्त्यः । वृत्रहादेववीतमः ३ एषवृषाकनिक्रदद्दशभिर्जामिभिर्यतः । अभिद्रोणानिधावति ४ एषसूर्यमरोचयत्पवमानोविचर्षणिः । विश्वाधामानिविश्ववित् ५ एषशुष्म्यदाभ्यःसोमःपुनानोअर्षति । देवावीरघशंसहा ६ ॥ १८ ॥

मास्य पण्णृमेधः पवमानः सोमो गायत्री ।

२१ प्रास्यधाराअक्षरन्वृष्णःसुतस्यौजसा । देवाँअनुप्रभूषतः १ सप्तिंमृजन्तिवेधसोगृणन्तःकारवोगिरा । ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यम् २ सुषहासोमतानितेपुनानायप्रभूवसो । वर्धासमुद्रमुक्थ्यम् ३ विश्वावसूनिसंजयन्पवस्वसोमधारया । इनुद्वेषांसिसध्र्यक् ४ रक्षासुनोअररुषःस्वनात्समस्यकस्यचित् । निदो

यत्रंमुमुच्महे ५ एन्दोपार्थिवंरयिंदिव्यंपवस्वधारया । द्युमन्तंशुष्ममाभंर ६ ॥ १९ ॥

प्र धारा षड्विन्दुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३० प्रधाराअस्यशुष्मिणोवृथापवित्रेअक्षरन् । पुनानोवाचमिष्यति १ इन्दुंर्हियानःसोतृभिर्मृज्यमानःकनिक्रदत् । इयर्तिवग्नुमिन्द्रियम् २ आनःशुष्मंनृषाह्यंवीरवंन्तंपुरुस्पृहंम् । पवंस्वसोमधारया ३ प्रसोमोअतिधारयापवंमानोअसिष्यदत् । अभिद्रोणान्यासदम् ४ अप्सुत्वामधुमत्तमंहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दविन्द्रायपीतये ५ सुनोतामधुमत्तमंसोममिन्द्रायवज्रिणे । चारुंशर्धायमत्सरम् ६ ॥ २० ॥

प्र सोमासः पञ्चोतमः पवमानः सोमो गायत्री ।

२१ प्रसोमासःस्वाध्यं१ःपवमानासोअक्रमुः । रयिंकृण्वन्तिचेतनम् १ दिवस्पृथिव्याअधिभवेन्दोद्युम्नवर्धनः । भवावाजानांपतिः २ तुभ्यंवाताअभिप्रियस्तुभ्यमर्षन्तिसिन्धवः । सोमवर्धन्तितेमहः ३ आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यम् । भवावाजस्यसंगथे ४ तुभ्यंगावोघृतंपयोबभ्रोदुदुह्रेअक्षितम् । वर्षिष्ठेअधिसानवि ५ स्वायुधस्यतेसतोभुवनस्यपतेवयम् । इन्दोसखित्वमुश्मसि ६ ॥ २१ ॥

प्र सोमासः षट् श्यावाश्वः पवमानः सोमो गायत्री ।

२२ प्रसोमासोमदच्युतःश्रवसेनोमघोनः । सुताविदथेअक्रमुः १ आदींत्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्रायपीतये २ आदींहंसोयथागणंवि-

यत्रंमुमुग्महे ५ एन्दोपार्थिवंरयिंदिव्यंपवस्वधारया । द्युमन्तंशुष्ममाभंर ६ ॥ १९ ॥

प्र धारा षड्विन्दुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३० प्रधारांअस्यशुष्मिणोवृथापवित्रेअक्षरन् । पुनानोवाचमिष्यति १ इन्दुर्हियानःसोतृभिर्मृज्यमानःकनिक्रदत् । इयर्तिवग्नुमिन्द्रियम् २ आनःशुष्मंनृषाह्यंवीरवन्तंपुरुस्पृहम् । पवस्वसोमधारया ३ प्रसोमोअतिधारयापवमानोअसिष्यदत् । अभिद्रोणान्यासदम् ४ अप्सुत्वामधुमत्तमंहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दविन्द्रायपीतये ५ सुनोतामधुमत्तमंसोममिन्द्रायवज्रिणे । चारुंशर्धायमत्सरम् ६ ॥ २० ॥

प्र सोमासः षड्ढोतमः पवमानः सोमो गायत्री ।

२१ प्रसोमासःस्वाध्य१ःपवमानासोअक्रमुः । रयिंकृण्वन्तिचेतनम् १ दिवस्पृथिव्याअधिभवेन्दोद्युम्नवर्धनः । भवावाजानांपतिः २ तुभ्यंवाताअभिप्रियस्तुभ्यमर्षन्तिसिन्धवः । सोमवर्धन्तितेमहः ३ आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यम् । भवावाजस्यसंगथे ४ तुभ्यंगावोघृतंपयोबभ्रोदुदुह्रेअक्षितम् । वर्षिष्ठेअधिसानवि ५ स्वायुधस्यतेसतोभुवनस्यपतेवयम् । इन्दोसखित्वमुश्मसि ६ ॥ २१ ॥

प्र सोमासः षड् श्यावाश्वः पवमानः सोमो गायत्री ।

२२ प्रसोमासोमदच्युतःश्रवसेनोमघोनः । सुताविदथेअक्रमुः १ आदींत्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्रायपीतये २ आदींहंसोयथागणंवि-

श्वंस्यावीवशन्मतिम् । अत्योनगोभिंरज्यते ३ उभेसोंमावचाकंशन्मृगोनतक्तो अंर्षसि । सीदंन्नृतस्ययोनिमा ४ अभिगावोंअनूषतयोषांजारमिंवप्रियम् । अगंन्नाजिंयथांहितम् ५ अस्मेधेंहिद्युमद्यशोंमघवंद्भ्यश्चमह्यंच । सनिंमेधामुत श्रवंः ६ ॥ २२ ॥

प्र सोमासः षड् त्रितः पवमानः सोमो गायत्री ।

२३ प्रसोमांसोविपश्चितोऽपांनयन्त्यूर्मयंः । वनांनिमहिषाइंव १ अभिद्रोणांनिबभ्रवंःशुक्राऋतस्यधारंया । वाजंगोमंन्तमक्षरन् २ सुताइन्द्रांयवायवे वरुंणायमरुद्भ्यंः । सोमांअर्षन्तिविष्णंवे ३ तिस्रोवाचउदींरतेगावोंमिमान्ति धेनवंः । हरिंरेतिकनिंक्रदत् ४ अभिब्रह्मीरंनूषतयह्वीर्ऋतस्यंमातरंः । मर्मृज्य-

न्तंदिवःशिशुम् ५ रायःसंमुद्रांश्चतुरोऽस्मभ्यंसोमविश्वतः । आपंवस्वस-हस्रिणः ६ ॥ २३ ॥

प्र सुवानः षट् त्रितः पवमानः सोमो गायत्री ।

३४ प्रसुंवानोधारंयातनेन्दुंर्हिन्वानोअंर्षति । रुजद्दृळ्हाव्योजसा १ सुतइन्द्रांयवायवेवरुंणायमरुद्भ्यः । सोमोंअर्षतिविष्णवे २ वृषांणंवृषंभिर्यतंसुन्वन्ति सोममद्रिभिः । दुहन्तिशक्मनापयः ३ भुवत्त्रितस्यमर्ज्योभुवदिन्द्रांयमत्सरः । संरूपैरंज्यतेहरिः ४ अभीमृतस्यंविष्टपंदुहतेपृश्निमातरः । चारुंप्रियतमंहविः ५ समेनमह्रुताइमागिरोंअर्षन्तिसस्रुतः । धेनूर्वाश्रोअंवीवशत् ६ ॥ २४ ॥

आ नः पवस्व षट् प्रभूवसुः पवमानः सोमो गायत्री ।

३५ आनःपवस्वधारयापवमानरयिंपृथुम् । ययाज्योतिर्विदासिनः १ इ-

न्दोसमुद्रमीङ्खयपवस्वविश्वमेजय । रायोधर्तानओजसा २ त्वयावीरेणवीरवोऽभिष्यामपृतन्यतः । क्षराणोअभिवार्यम् ३ प्रवाजमिन्दुरिष्यतिसिषासन्वाजसाऋषिः । व्रताविदानआयुधा ४ तंगीर्भिर्वाचमीङ्खयंपुनानंवासयामसि । सोमंजनस्यगोपतिम् ५ विश्वोयस्यव्रतेजनोदाधारधर्मणस्पतेः । पुनानस्यप्रभूवसोः ६ ॥ २५ ॥

असर्जि पद्व प्रभूवसुः पवमानः सोमो गायत्री ।

२६ असर्जिरथ्योयथापवित्रेचम्वोःसुतः । कार्ष्मन्वाजीन्यक्रमीत् १ सवह्निःसोमजागृविःपवस्वदेववीरति । अभिकोशंमधुश्चुतम् २ सनोज्योतींषिपूर्व्यपवमानविरोचय । क्रत्वेदक्षायनोहिनु ३ शुम्भमानऋतायुभिर्मृज्यमानोगभस्त्योः । पवतेवारेअव्यये ४ सविश्वादाशुषेवसुसोमोदिव्यानिपार्थिवा । प-

वंतामान्तरिक्ष्या ५ आदिवस्पृष्ठमंश्वयुर्गव्ययुःसोमरोहसि । वीरयुःशवसस्पते ६ ॥ २६ ॥

स सुतः पञ्चाहृगणः पवमानः सोमो गायत्री ।

३७ ससुतःपीतयेवृषासोमःपवित्रेअर्षति । विघ्नरक्षांसिदेवयुः १ सपवित्रे विचक्षणोहरिरर्षतिधर्णसिः । अभियोनिंकनिक्रदत् २ सवाजीरोचनादिवःपवमानोविधावति । रक्षोहावारमव्ययम् ३ सत्रितस्याधिसानविपवमानोअरोचयत् । जामिभिःसूर्यंसह ४ सवृत्रहावृषासुतोवरिवोविददाभ्यः । सोमोवाजमिवासरत् ५ सदेवःकविनेषितो३भिद्रोणानिधावति । इन्दुरिन्द्रायमंहना ६ ॥ २७ ॥

प्र ये गावः पर्णमेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४१ प्रयेगावोनभूर्णयस्त्वेषाअयासोअक्रमुः । घ्नन्तःकृष्णामपत्वचम् १ सुवितस्यमनामहेऽतिसेतुंदुराव्यम् । साह्वांसोदस्युमव्रतम् २ शृण्वेवृष्टेरिवस्वनःपवमानस्यशुष्मिणः । चरन्तिविद्युतोदिवि ३ आपवस्वमहीमिषंगोमदिन्दोहिरण्यवत् । अश्वावद्वाजवत्सुतः ४ सपवस्वविचर्षणआमहीरोदसीपृण । उषाःसूर्योनरश्मिभिः ५ परिणःशर्मयन्त्याधारयासोमविश्वतः । सरारसेवविष्टपम् ६ ॥ ३१ ॥

जनयन्पर्णमेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४२ जनयन्रोचनादिवोजनयन्नप्सुसूर्यम् । वसानोगाअपोहरिः १ एषप्रत्ने-

नमन्मनादेवोदेवेभ्यस्परि । धारयापवतेसुतः २ वावृधानायतूर्वयेपवन्तेवाजसातये । सोमाःसहस्रपाजसः ३ दुहानःप्रत्नमित्पयःपवित्रेपरिषिच्यते । क्रन्दन्देवाँअजीजनत् ४ अभिविश्वानिवार्याभिदेवाँऋतावृधः । सोमःपुनानो अर्षति ५ गोमन्नःसोमवीरवदश्वावद्वाजवत्सुतः । पवस्वबृहतीरिषः ६॥३२॥

यो अत्रः पण्मेध्यातिथिः पवमानः सोमो गायत्री ।

४३ योअत्यइवमृज्यतेगोभिर्मदायहर्यतः । तंगीर्भिर्वासयामसि १ तंनोविश्वाअवस्युवोगिरःशुम्भन्तिपूर्वथा । इन्दुमिन्द्रायपीतये २ पुनानोयातिहर्यतःसोमोगीर्भिःपरिष्कृतः । विप्रस्यमेध्यातिथेः ३ पवमानविदारयिमस्मभ्यंसोमसुश्रियम् । इन्दोसहस्रवर्चसम् ४ इन्दुरत्योनवाजसृत्कनिक्रन्तिप

वित्रआ । यदक्षारतिंदेवयुः ५ पवंस्ववाजंसातयेविप्रस्यगृणतोवृधे । सोमरास्वं सुवीर्यम् ६ ॥ ३३ ॥ इति शाकलकसंहितायां षष्ठाष्टकेष्टमोध्यायः ॥ ८ ॥

॥ इति षष्ठाष्टकः समाप्तः ॥ ६ ॥

प्रणोपास्यःसपवस्वाध्यग्नपासोमःपञ्चकविभर्गिवस्तंत्वापवस्वोचेशुष्मासउचध्योध्वर्योपरिषुस्रउ-
वेचतुष्कपवत्सारोस्यमत्तांयत्रंपवंपरिसोःमतेधारास्तरत्सपवस्त्वमगायत्रेणोपान्स्यापुरउष्णिगयावी-
तीत्रिशदमहीपुरेतेअयग्रंजमदग्निरापवस्वनिध्रुविःकाश्यपोवृपासोमकश्यपः ।

प्र णः षडयास्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

४४ ॐम् प्रणंइन्दोमहेतनंऊर्मिनविभ्रंदर्षसि । अभिदेवाँअयास्यः १ म-
तीजुष्टोधियाहितःसोमोंहिन्वेपरावति । विप्रंस्यधारयाकविः २ अयंदेवेषुजा-
गृविःसुतएतिपवित्रआ । सोमोयातिविचर्षणिः ३ सनःपवस्ववाजयुश्चंक्राण-
श्चारुमध्वरम् । वर्हिष्माँआविवासति ४ सनोभगायवायवेविप्रवीरःसदावृधः ।
सोमोदेवेष्वायंमत् ५ सनोअद्यवसुत्तयेक्रतुविद्गातुवित्तमः । वाजंजेषिश्रवो
वृहत् ६ ॥ १ ॥

स पवस्व षड्यास्य: पवमानः सोमो गायत्री ।

४५ सपवस्वमदायकंनृचक्षादेववीतये । इन्दविन्द्रायपीतये १ सनोअर्षाभिदूत्यं१त्वमिन्द्रायतोशसे । देवान्त्सखिभ्यआवरम् २ उतत्वामरुणंवयंगोभिरंञ्मोमदायकम् । विनोरायेदुरोवृधि ३ अत्यूंपवित्रंमक्रमीद्वाजीधुरंनयामनि । इन्दुर्देवेषुपत्यते ४ समीसखायोअस्वरन्वनेक्रीळन्तमत्यविम् । इन्दुंनावाअनूषत ५ तयापवस्वधारयाययापीतोविचक्षसे । इन्द्रोस्तोत्रेसुवीर्यम् ॥ ६ ॥ २ ॥

असृग्रन्षड्यास्य: पवमानः सोमो गायत्री ।

४६ असृग्रन्देववीतयेऽत्यासःकृत्व्याइव । क्षरन्तःपर्वतावृधः १ परिष्कृतासइन्दवोयोषेवपित्र्यावती । वायुंसोमाअसृक्षत २ एतेसोमासइन्दवःप्रयस्वन्त-

श्वमूसुताः । इन्द्रैंवर्धन्तिकर्मभिः ३ आधावतासुहस्त्यःशुक्रागृंभ्णीतमन्थिना । गोभिःश्रीणीतमत्सरम् ४ सपंवस्वधनंजयप्रयन्तारांधसोमहः । अस्मभ्यं सोमगातुवित् ५ एतंमृंजन्तिमर्ज्यंपवंमानंदशक्षिपंः । इन्द्रायमत्सरं मदंम् ६ ॥ ३ ॥

अया सोमः पञ्च कविभार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

१७ अयासोमंःसुकृत्ययामहश्चिदभ्यंवर्धत । मन्दानउद्वृषायते १ कृतानीदस्यकर्त्वाचेतंन्तेदस्युतर्हणा । ऋणाचंधृष्णुश्चंयते २ आत्सोमंइन्द्रियोरसोवज्रंः सहस्रसाभुंवत् । उक्थंयदस्यजायंते ३ स्वयंकविर्विधर्तरिविप्रायरत्नमिच्छति । यदींमर्मृज्यतेधियंः ४ सिषासतूरयीणांवाजेष्ववंतामिव । भरेषुजिग्युपांमसि ५ ॥ ४ ॥

तं त्वा पञ्च कविर्भार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

४८ तंत्वानृम्णानिबिभ्रंतंसधस्थेषुमहोदिवः । चारुंसुकृत्ययेमहे १ संवृ-क्तधृष्णुमुक्थ्यंमहामंहिव्रतंमदंम् । शतंपुरोरुरुक्षणिंम् २ अतंस्त्वारयिमभिरा-जानंसुक्रतोदिवः । सुपर्णोअव्यथिर्भरत् ३ विश्वंस्माइत्स्वंर्दृशेसाधारणंरज-स्तुरंम् । गोपामृतस्यविर्भरत् ४ अधाहिन्वानइंन्द्रियंज्यायोमहित्वमानशे । अभिष्टिकृद्विचंर्षणिः ५ ॥ ५ ॥

पवस्व पञ्च कविर्भार्गवः पवमानः सोमो गायत्री ।

४९ पवंस्ववृष्टिमासुनोऽपामूर्मिंदिवस्परिं । अयक्ष्मावृहतीरिषंः १ तयांप-वस्वधारंयाययागावंइहागमंन् । जन्यासउपनोगृहम् २ घृतंपंवस्वधारंयायज्ञे-षुदेववीतंमः । अस्मभ्यंवृष्टिमापंव ३ सनंऊर्जेव्यं१व्ययंपवित्रंधावधारंया ।

देवासःशृणवन्हिकम् ४ पवमानोअसिप्यद्रक्षांस्यपजङ्घनत् । प्रत्नवद्रोचयन्रुचः ५ ॥ ६ ॥

उत्ते शुष्मासः पश्चोचथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५० उत्तेशुष्मासईरतेसिन्धोरूर्मेरिवस्वनः । वाणस्यचोदयापविम् १ प्रसवेतउदीरतेतिस्रोवाचोमखस्युवः । यदव्यएषिसानवि २ अव्योवारेपरिप्रियंहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । पवमानंमधुश्चुतम् ३ आपवस्वमदिंतमपवित्रंधारयाकवे । अर्कस्ययोनिमासदम् ४ सपवस्वमदिंतमगोभिरञ्जानोअक्तुभिः । इन्दविन्द्रायपीतये ५ ॥ ७ ॥

अध्वर्यो पश्चोचथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५१ अध्वर्योअद्रिभिःसुतंसोमंपवित्रआसृज । पुनीहीन्द्रायपातवे १ दिवः

पीयूषंमुत्तमंसोममिन्द्रायवज्रिणे । सुनोतामधुमत्तमम् २ तवत्यइन्दोअन्धसो देवामधोर्व्यश्नते।पवमानस्यमरुतः ३ त्वंहिसोमवर्धयन्त्सुतोमदायभूर्णये । वृषन्त्स्तोतारमूतये४अभ्यर्षविचक्षणपवित्रंधारयासुतः।अभिवाजमुतश्रवः ५॥८॥

परि द्युक्षः पञ्चोनथ्यः पवमानः सोमो गायत्री ।

५२ परिद्युक्षःसनद्रयिर्भरद्वाजंनोअन्धसा । सुवानोअर्षपवित्रआ १ तवप्रत्नेभिरध्वभिरव्योवारेपरिप्रियः।सहस्रधारोयात्तना २ चरुर्नयस्तमीङ्खयेन्दोनदानमीङ्खय।वधैर्वधस्नवीङ्खय ३ निशुष्ममिन्दवेपांपुरुहूतजनानाम् । योअस्माँआदिदेशति ४ शतंनइन्दऊतिभिःसहस्रंवाशुचीनाम्। पवस्वमंहयद्रयिः ५ ॥ ९ ॥

उचे चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५३ उत्तेशुष्मासोअस्थूरक्षोभिन्दन्तोअद्रिवः । नुदस्वयाःपरिस्पृधः १ अया-

निंजघ्निरोजेसारथसङ्गेधनैंहिते । स्तवाअविंभ्युपाहृदा २ अस्यंव्रतानिनाधृषे पवंमानस्यदूढ्यां । रुजयस्त्वांपृतन्यतिं ३ तंहिंन्वन्तिमदच्युतंहरिंनदीपुंवाजि-नंम् । इन्दुमिन्द्रांयमत्सरम् ४ ॥ १० ॥

अस्य मत्नां चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५४ अस्यप्रत्नामनुद्युतंशुक्रंदुदुह्रेअह्रंयः । पयःसहस्रसामृषिंम् १ अयंसूर्यंइवो-पदृगयंसरांसिधावति । सप्तप्रवतआदिवंम् २ अयंविश्वांनितिष्ठतिपुनानोभुव-नोपरिं । सोमोदेवोनसूर्यः ३ परिंणोदेववीतयेवाजाँअर्षसिगोमंतः । पुनान इन्दविन्द्रयुः ४ ॥ ११ ॥

यवं यवं चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५५ यवंयवंनोअन्धसापुष्टंपुष्टंपरिंस्रव । सोमविश्वांचसौभंगा १ इन्दोयथा

तवस्तवोयधातेजातमन्धसः । निबर्हिर्षिप्रियेसदः २ उतनोगोविदश्ववित्पवस्व सोमान्धसा । मक्षूतमेभिरहभिः ३ योजिनातिनजीयतेहन्तिशत्रुमभीत्य । सपवस्वसहस्रजित् ४ ॥ १२ ॥

परि सोमश्चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५६ परिसोमंऋतंबृहदाशुःपवित्रेअर्षति । विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः १ यत्सोमो वाजमर्षतिशतंधाराअपस्युवः । इन्द्रस्यसख्यमाविशन् २ अभित्वायोषणोदशंजारंनकन्यानूषत । मृज्यसेसोमसातये ३ त्वमिन्द्रायविष्णवेस्वादुरिन्दोपरिस्रव । नॄन्त्स्तोतॄन्पाह्यंहसः ४ ॥ १३ ॥

प्र ते धाराश्चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५७ प्रतेधाराअसश्चतोदिवोनयन्तिवृष्टयः । अच्छावाजंसहस्रिणम् १ अभि-

प्रियाणिकाव्याविश्वाचक्षाणोअर्षति। हरिस्तुञ्जानआयुधा २ समर्मृजानआयुभिरिभोराजेवसुव्रतः । श्येनोनवंसुषीदति ३ सनोविश्वादिवोवसूतोपृथिव्या अधि । पुनानइन्दवाभर ४ ॥ १४ ॥

तरत्स चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५८ तरत्समन्दीधावतिधारासुतस्यान्धसः । तरत्समन्दीधावति १ उस्रावेदवसूनांमर्तस्यदेव्यवसः । तरत्समन्दीधावति २ ध्वस्रयोःपुरुषन्त्योरासहस्राणिदद्महे । तरत्समन्दीधावति ३ आययोस्त्रिंशतंतनासहस्राणिचदद्महे । तरत्समन्दीधावति ४ ॥ १५ ॥

पवस्व चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री ।

५९ पवस्वगोजिदश्वजिद्विश्वजित्सोमरण्याजित् । प्रजावद्रत्नमाभर १

पवंस्वाद्योअदाभ्यःपवस्वौषधीभ्यः । पवंस्वधिषणाभ्यः २ त्वंसोमपवंमानो विश्वांनिदुरितातंर । कविःसींदनिबर्हिषिं ३ पवंमानस्वंविदोजायंमानोऽभवो महान् । इन्दोविश्वाँअभीदंसि ४ ॥ १६ ॥

प्रगायत्रेण चतुष्कमवत्सारः पवमानः सोमो गायत्री । उपान्त्या पुरउष्णिक् ।

६० प्रगांयत्रेणंगायतपवंमानंविचंर्षणिम् । इन्दुंसहस्रंचक्षसम् १ तंत्वांसहस्रंचक्षसमथोसहस्रंभर्णसम् । अतिवारंमपाविषुः २ अतिवारान्पवंमानोअसिष्यदत्कुलशाँअभिधांवति । इन्द्रंस्यहार्द्यांविशन् ३ इन्द्रंस्यसोमराधंसेशंपवस्वविचर्षणे । प्रजावद्रेतआभंर ४ ॥ १७ ॥ इति शाकलकसंहितायां नवमे मण्डले द्वितीयोनुवाकः ॥ २ ॥

अया वीती त्रिंशदमहीयुः पवमानः सोमो गायत्री ।

६१ अयावीतीपरिस्रवयस्तइन्दोमदेष्वा । अवाहंन्नवतीर्नवं १ पुरंःसुद्यइत्थाधियेदिवोदासायुशम्बंरम् । अधत्यंतुर्वशंयदुंम् २ परिणोअश्वंमश्वविद्गोमदिन्दोहिरंण्यवत् । क्षरासहस्रिणीरिषंः ३ पवंमानस्यतेवयंपवित्रंमभ्युन्दतः । सखित्वमावृंणीमहे ४ येतेपवित्रंमूर्मयोऽभिक्षरंन्तिधारंया । तेभिर्नःसोममृळय ५ ॥ १८ ॥ सनंःपुनानआभंररयिंवीरवंतीमिपंम् । ईशानःसोमविश्वतः ६ एतमुत्यंदशक्षिपोमृजन्तिसिन्धुंमातरम् । समादित्येभिंरख्यत ७ समिन्द्रेणोतवायुनासुतएतिपवित्रआ । संसूर्यस्यरश्मिभिंः ८ सनोभगायवायवेपूष्णेपवस्वमधुंमान् । चारुंमित्रेवरुणेच ९ उच्चातेजातमन्धसोदिविषद्भूम्याददे । उग्रंशर्ममहिश्रवः १० ॥ ११ ॥ एनाविश्वान्यर्यआद्युम्नानिमानुंपाणाम् । सिषा-

सन्तोवनामहे ११ सनइन्द्राययज्यवेवरुणायमरुद्भ्यः । वरिवोवित्परिस्रव १२ उपोषुजातमप्तुरंगोभिर्भङ्गंपरिष्कृतम् । इन्दुंदेवाअयासिषुः १३ तमिद्वर्धन्तुनो गिरोवत्संसंशिश्वरीरिव । यइन्द्रस्यहृदंसनिः १४ अर्षाणःसोमशंगवेधुक्षस्व पिप्युषीमिषम् । वर्धासमुद्रमुक्थ्यम् १५ ॥ २० ॥ पवमानोअजीजनद्दिव-श्चित्रंनतन्यतुम् । ज्योतिर्वैश्वानरंबृहत् १६ पवमानस्यतेरसोमदोराजन्नदुच्छुनः । विवारमव्यमर्षति १७ पवमानरसस्तवदक्षोविराजतिद्युमान् । ज्योतिर्विश्वंस्वर्दृशे १८ यस्तेमदोवरेण्यस्तेनापवस्वान्धसा । देवावीरघशंसहा १९ जघ्निर्वृत्रमभित्रियंसस्निर्वाजंदिवेदिवे । गोषाउअश्वसाअसि २० ॥ २१ ॥ संमिश्लोअरुषोभवसूपस्थाभिर्नधेनुभिः । सीदञ्छ्येनोनयोनिमा २१ सपवस्व यआविथेन्द्रंवृत्रायहन्तवे । ववित्रांसंमहीरपः २२ सुवीरासोवयंधनाजयेम

सोममीढ्वः । पुनानोवर्धनोगिरः २३ त्वोतासस्तवावसास्यामवन्वन्तआमुरः । सोमव्रतेषुजागृहि २४ अपघ्नन्पवतेमृधोऽपसोमोअराव्णः । गच्छन्निन्द्रस्यनिष्कृतम् २५ ॥ २२ ॥ महोनोरायआभरपवमानजहीमृधः । रास्वेन्दोवीरवद्यशः २६ नत्वाशतंचनहुतोराधोदित्सन्तमामिनन् । यत्पुनानोमखस्यसे २७ पवस्वेन्दोवृषासुतःकृधीनोयशसोजने । विश्वाअपद्विषोजहि २८ अस्यतेसख्ये वयंतवेन्दोद्युम्नउत्तमे । सासह्यामपृतन्यतः २९ यातेभीमान्यायुधातिग्मानि सन्तिधूर्वणे । रक्षासमस्यनोनिदः ३० ॥ २३ ॥

एते अष्टयं भिशज्जमदग्निः पवमानः सोमो गायत्री ।

६२ एतेअसृग्रमिन्दवस्तिरःपवित्रमाशवः । विश्वान्यभिसौभगा १ विघ्नन्तोदुरितापुरुसुगातोकायवाजिनः । तनाकृण्वन्तोअर्वते २ कृण्वन्तोवरिवोग-

वेऽभ्यर्षन्तिसुष्टुतिम् । इळामस्मभ्यंसंयतम् ३ असाव्यंशुर्मदायाप्सुदक्षोगिरिष्ठाः । श्येनोनयोनिमासदत् ४ शुभ्रमन्धोदेववातमप्सुधूतोनृभिःसुतः । स्वदन्तिगावःपयोभिः ५ ॥ २४ ॥ आदीमश्वंनहेतारोऽशूशुभन्नमृताय । मध्वोरसंसधमादे ६ यास्तेधारामधुश्चुतोऽसृग्रमिन्दऊतये । ताभिःपवित्रमासदः ७ सोअर्षेन्द्रायपीतयेतिरोरोमाण्यव्यया । सीदन्योनावनेष्वा ८ त्वमिन्दोपरिस्रव स्वादिष्ठोअङ्गिरोभ्यः । वरिवोविद्घृतंपयः ९ अयंविचर्षणिर्हितःपवमानःसचेतति । हिन्वानआप्यंबृहत् १० ॥ २५ ॥ एषवृषावृषव्रतःपवमानोअशस्तिहा । करद्वसूनिदाशुषे ११ आपवस्वसहस्रिणंरयिंगोमन्तमश्विनम् । पुरुश्चन्द्रंपुरुस्पृहम् १२ एषस्यपरिषिच्यतेमर्मृज्यमानआयुभिः । उरुगायःकविक्रतुः १३ सहस्रोतिःशतामघोविमानोरजसःकविः । इन्द्रायपवतेमदः १४ गिराजात

इहस्तुतइन्दुरिन्द्रायधीयते । वियोनांवसताविव १५ ॥ २६ ॥ पवमानःसुतो नृभिःसोमोवाजमिवासरत् । चमूषुशकमनासदम् १६ तंत्रिपृष्ठेत्रिवन्धुरेरथेयु- ञ्जन्तियातवे । ऋषीणांसप्तधीतिभिः १७ तंसोतारोधनस्पृतमाशुंवाजाययात- वे । हरिंहिनोतवाजिनम् १८ आविशन्कलशंसुतोविश्वाअर्षन्नभिश्रियः । शूरो नगोषुतिष्ठति १९ आतंइन्दोमदायकंपयोदुहन्त्यायवः । देवादेवेभ्योमधु २० ॥ २७ ॥ आनःसोमंपवित्रआसृजतामधुमत्तमम् । देवेभ्योदेवश्रुत्तमम् २१ एतेसोमाअसृक्षतगृणानाःश्रवसेमहे । मदिंतमस्यधारया २२ अभिगव्यानि वीतयेनृम्णापुनानोअर्षसि । सनद्वाजःपरिस्रव २३ उतनोगोमतीरिषोविश्वा अर्षपरिष्टुभः । गृणानोजमदग्निना २४ पवस्ववाचोअग्रियःसोमचित्राभिरू- तिभिः । अभिविश्वानिकाव्या २५ ॥ २८ ॥ त्वंसमुद्रियाअपोऽग्रियोवाचई-

रयंन् । पवंस्वविश्वमेजय २६ तुभ्येमाभुवंनाकवेमहिम्नेसोंमतस्थिरे । तुभ्यं-
मर्षन्तिसिन्धंवः २७ प्रतेदिवोनवृष्टयोधारांयन्त्यसश्चतः । अभिशुक्रामुपस्तिं-
रम् २८ इन्द्रायेन्दुंपुनीतनोग्रंदक्षांयसाधंनम् । ईशानंवीतिराधसम् २९ पवं-
मानऋतःकविःसोमंःपवित्रमासंदत् । दधंत्स्तोत्रेसुवीर्यम् ३० ॥ २१ ॥

आ पवस्व त्रिंशाग्निभुविः काश्यपः पवमानः सोमो गायत्री ।

६३ आपंवस्वसहस्रिणंरयिंसोंमसुवीर्यम् । अस्मेश्रवांसिधारय १ इषमूर्जं
चपिन्वसइन्द्रायमत्सरिंतमः । चमूष्वानिषींदसि २ सुतइन्द्रायविष्णवेसोमंः
कलशेअक्षरत् । मधुंमाँअस्तुवायवे ३ एतेअंसृग्रमाशवोऽतिह्वरांसिबभ्रवंः ।
सोमाऋतस्यधारंया ४ इन्द्रंवर्धन्तोअप्तुरःकृण्वन्तोविश्वमार्यम् । अपघ्नन्तोअ-
राव्णः ५ ॥ ३० ॥ सुताअनुस्वमारजोऽभ्यंर्षन्तिबभ्रवंः । इन्द्रंगच्छंन्तइन्दंवः ६

अयापंवस्वधारंयायया सूर्यमरौचयः । हिन्वानोमानुंषीरपः ७ अयुंक्तसूरएतंशं
पवंमानोमनावधि । अन्तरिंक्षेणयातंवे ८ उतत्याहरितोदशसूरोअयुक्तयातंवे ।
इन्दुरिन्द्रइतिब्रुवन् ९ परीतोवायवेसुतंगिरइन्द्रांयमत्सरम् । अव्योवारेषुसिञ्चत
१० ॥ ३१ ॥ पवंमानविदारयिमस्मभ्यंसोमदुष्टरंम् । योदूणाशोंवनुष्यता ११
अभ्यंर्षसहस्रिणंरयिंगोमंन्तमश्विनंम् । अभिवाजंमुतश्रवंः १२ सोमोदेवोन
सूर्योऽद्रिभिःपवतेसुतः । दधानःकलशेरसंम् १३ एतेधामान्यार्याशुक्राऋतस्य
धारंया । वाजंगोमंन्तमक्षरन् १४ सुताइन्द्रायवज्रिणेसोमांसोदध्याशिरः ।
पवित्रमत्यंक्षरन् १५ ॥ ३२ ॥ प्रसोममधुमत्तमोरायेअंर्षपवित्रआ । मदोयो
देववीतमः १६ तमींमृजन्त्यायवोहरिंनदीषुवाजिनंम् । इन्दुमिन्द्रायमत्सरम्
१७ आपंवस्वहिरंण्यवदश्वांवत्सोमवीरवंत् । वाजंगोमंन्तमाभंर १८ परिवाजे

रयंन् । पवंस्वविश्वमेजय २६ तुभ्येमाभुवंनाकवेमहिम्नेसोंमतस्थिरे । तुभ्यं-मर्षन्तिसिन्धंवः २७ प्रतेंदिवोनवृष्टयोधारांयन्त्यसश्चतंः । अभिशुक्रामुंपस्तिरंम् २८ इन्द्रायेन्दुंपुनीतनोग्रंदक्षायसाधंनम् । ईशानंवीतिराधसम् २९ पवंमानऋतःकविःसोमंःपवित्रमासंदत् । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यंम् ३० ॥ २१ ॥

आ पवस्व त्रिंशाभिश्रुविः काश्यपः पवमानः सोमो गायत्री ।

६३ आपंवस्वसहस्रिणंरयिंसोंमसुवीर्यंम् । अस्मेश्रवांसिधारय १ इषमूर्जं चपिन्वसइन्द्रायमत्सरिंतमः । चमूष्वानिषींदसि २ सुतइन्द्रायविष्णंवेसोमंः कलशेअक्षरत् । मधुंमाँअस्तुवायवें ३ एतेअंसृग्रमाशवोऽतिह्वरांसिबभ्रवंः । सोमाऋतस्यधारंया ४ इन्द्रंवर्धन्तोअसुरंःकृण्वन्तोविश्वमार्यंम् । अपघ्नन्तोअराव्णः ५ ॥ ३० ॥ सुताअनुस्वमारजोऽभ्यंर्षन्तिबभ्रवंः । इन्द्रंगच्छंन्तइन्दवः ६

अयापवस्वधारयायया सूर्यमरोचयः । हिन्वानोमानुषीरपः ७ अयुक्तसूरएतशं पवमानोमनावधि । अन्तरिक्षेणयातवे ८ उतत्याहरितोदशसूरोअयुक्तयातवे । इन्दुरिन्द्रइतिब्रुवन् ९ परितोवायवेसुतंगिरइन्द्रायमत्सरम् । अव्योवारेषुसिञ्चत १० ॥ ३१ ॥ पवमानविदारयिमस्मभ्यंसोमदुष्टरम् । योदूणाशोवनुष्यता ११ अभ्यर्षसहस्रिणंरयिंगोमन्तमश्विनम् । अभिवाजमुतश्रवः १२ सोमोदेवोन सूर्योऽद्रिभिःपवतेसुतः । दधानःकलशेरसम् १३ एतेधामान्यार्याशुक्राऋतस्य धारया । वाजंगोमन्तमक्षरन् १४ सुताइन्द्रायवज्रिणेसोमासोदध्याशिरः । पवित्रमत्यक्षरन् १५ ॥ ३२ ॥ प्रसोममधुमत्तमोरायेअर्षपवित्रआ । मदोयो देववीतमः १६ तमीमृजन्त्यायवोहरिंनदीषुवाजिनम् । इन्दुमिन्द्रायमत्सरम् १७ आपवस्वाहिरण्यवदश्वावत्सोमवीरवत् । वाजंगोमन्तमाभर १८ परिवाजे

नवांजुयुमव्योवारेंषुसिञ्चत । इन्द्रांयमधुंमत्तमम् १९ कविंमृंजन्तिमर्ज्यंधीभि-
र्विप्रांअवस्यवंः । वृषाकनिक्रदर्षति २० ॥ ३३ ॥ वृषणंधीभिरप्तुरंसोमंमृतस्य
धारया । मतीविप्राःसमंस्वरन् २१ पवंस्वदेवायुषगिन्द्रंगच्छतुतेमदंः । वायुमा
रोहधर्मणा २२ पवंमाननितोंशसेरयिंसोमश्रवाय्यंम् । प्रियःसंमुद्रमाविंश २३
अपघ्नन्पंवसेमृधंःक्रतुवित्सोममत्सरः । नुदस्वादेवयुंजनंम् २४ पवंमानाअसृ-
क्षतसोमाःशुक्रासइन्दंवः । अभिविश्वांनिकाव्यां २५ ॥ ३४ ॥ पवंमानास
आशवंःशुभ्राअंसृग्रमिन्दंवः । घ्नन्तोविश्वाअपद्विषंः २६ पवंमानादिवस्पर्यन्त-
रिक्षादसृक्षत । पृथिव्याअधिसानंवि २७ पुनानःसोमधारयेन्दोविश्वाअपस्रिधंः ।
जहिरक्षांसिसुक्रतो २८ अपघ्नन्त्सोमरक्षसोऽभ्यंर्षकनिक्रदत् । द्युमन्तंशुष्मंमु-

त्तमम् २१ अस्मेवसूनिधारयसोमदिव्यानिपार्थिवा । इन्दोविश्वानिवार्या ३० ॥ ३५ ॥

वृषा सोम त्रयस्त्रिंशत्कश्यपः पवमानः सोमो गायत्री ।

६४ वृषासोमद्युमाँअसिवृषादेववृषव्रतः । वृषाधर्माणिदधिषे १ वृष्णस्ते वृष्ण्यंशवोवृषावनंवृषामदः । सत्यंवृषन्वृषेदसि २ अश्वोनचक्रदोवृषासंगा इन्दोसमर्वतः । विनोरायेदुरोवृधि ३ असृक्षतप्रवाजिनोगव्यासोमासोअश्वया । शुक्रासोवीरयाशवः ४ शुम्भमानाऋतायुभिर्मृज्यमानागभस्त्योः । पवन्तेवारे अव्यये ५ ॥ २६ ॥ तेविश्वादाशुषेवसुसोमादिव्यानिपार्थिवा । पवन्तामान्तरिक्ष्या ६ पवमानस्यविश्ववित्प्रतेसर्गाअसृक्षत । सूर्यस्येवनरश्मयः ७ केतुंकृण्वन्दिवस्परिविश्वारूपाभ्यर्षसि । समुद्रःसोमपिन्वसे ८ हिन्वानोवाचमिष्यसिपव-

मानुविधर्माणि । अक्रान्देवोनसूर्यः१ इन्दुःपविष्टचेतनःप्रियःकवीनांमती । सृज-
दश्वंरथीरिव १० ॥ ३७ ॥ ऊर्मिर्यस्तेपवित्रआदेवावीःपर्यक्षरत् । सीदन्नृतस्य
योनिमा ११ सनोअर्षपवित्रआमदोयोदेववीतमः । इन्दविन्द्रायपीतये १२
इषेपवस्वधारयामृज्यमानोमनीषिभिः । इन्दोरुचाभिगाइहि १३ पुनानोवरि-
वस्कृध्यूर्जंजनायगिर्वणः । हरेसृजानआशिरम् १४ पुनानोदेववीतयइन्द्रस्य
याहिनिष्कृतम् । द्युतानोवाजिभिर्यतः १५ ॥ ३८ ॥ प्रहिन्वानासइन्दवोऽच्छा
समुद्रमाशवः । धियाजूताअसृक्षत १६ मर्मृजानासआयवोवृथासमुद्रमिन्दवः ।
अग्मन्नृतस्ययोनिमा १७ परिणोयाह्यस्मयुर्विश्वावसून्योजसा । पाहिनःशर्मवी-
रवत् १८ मिमातिवह्निरेतशःपदंयुजानऋक्वभिः । प्रयत्समुद्रआहितः १९
आयद्योनिंहिरण्ययमाशुर्ऋतस्यसीदति । जहात्यप्रचेतसः २० ॥ ३९ ॥

अभिवेनाअंनूषतेयंक्षन्तिप्रचेतसः । मज्जन्त्यविचेतसः २१ इन्द्रायेन्दोमरुत्वं-
तेपवंस्वमधुंमत्तमः । ऋतस्ययोनिमासदंम् २२ तंत्वाविप्रावचोविदःपरिष्कृ-
ण्वन्तिवेधसंः । संत्वामृजन्त्यायवंः २३ रसंतेमित्रोअर्यमापिबन्तिवरुणःकवे ।
पवंमानस्यमरुतंः २४ त्वंसोमविपश्चितंपुनानोवाचंमिष्यसि ॥ इन्दोसहस्रभ-
र्णसम् २५ ॥ ४० ॥ उतोसहस्रभर्णसंवाचंसोममखस्युवंम् । पुनानइन्दवाभं-
र २६ पुनानइंन्दवेषांपुरुहूतजनांनाम् । प्रियःसमुद्रमाविंश २७ दविद्युतत्या
रुचापरिष्टोभन्त्याकृपा । सोमाःशुक्रागवांशिरः २८ हिन्वानोहेतृभिर्यतआ
वाजंवाज्यंक्रमीत् । सीदंन्तोवनुषोयथा २९ ऋधक्सोमस्वस्तयेसंजग्मानोदि-
वःकविः । पवंस्वसूर्योदृशे ३० ॥ ४१ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके
प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥

हिन्वन्तिभृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वापवस्वशतंवैखानसाअष्टादश्यनुष्टुप्पराश्तिस्रआग्नेय्यस्त्वंसोमासिद्वात्रिंशद्भरद्वाजःकश्यपोगोतमोऽत्रिर्विश्वामित्रोजमदग्निर्वसिष्ठइतीहतृचाःसप्तऋषयःशेपेपवित्रोवासिष्ठोवोभौवापवस्वसोमतिस्रोनिरद्विपदागायत्र्योवितानास्तिस्रःपौष्ण्योवायत्तेपवित्रंपञ्चाग्नेय्यःसावित्र्याग्निसावित्र्यौवैश्वदेवीवासामन्त्यास्त्रिशीपुरउष्णिक्सप्तविंश्यनुष्टुबन्त्येचतेपावमान्यध्येतृस्तुतीजागतमूर्ध्वभागुशनसःप्रदेवंदशवत्सप्रिर्भालंदनस्त्रिष्टुबन्तंहेपुर्नाहिरण्यस्तूपोन्त्येत्रिष्टुभौत्रिरस्मैरेणुरादाक्षिणानवऋषभस्तौवैश्वामित्रौहरिर्हरिमन्तःस्नकेपवित्रःशिशुर्नकक्षीवांस्त्रिष्टुबष्टम्याभिप्रियाणिपञ्चकविः ।

हिन्वन्ति त्रिंशद्भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वा पवमानः सोमो गायत्री ।

६५ ओम् हिन्वन्तिसूरमुस्रयःस्वसारोजामयस्पतिम् । महामिन्दुंमहीयुवः १ पवमानरुचारुचादेवोदेवेभ्यस्परि । विश्वावसून्याविश २ आपवमानसुष्टुतिंवृष्टिंदेवेभ्योदुवः । इषेपवस्वसंयतम् ३ वृषाह्यसिभानुनाद्युमन्तंत्वाहवामहे । पवमानस्वाध्यः ४ आपवस्वसुवीर्यंमन्दमानःस्वायुध । इहोष्विन्दवा-

गहि ५ ॥ १ ॥ यदद्भिःपरिषिच्यसेमृज्यमानोगभस्त्योः । द्रुणासधस्थमश्नु-
षे ६ प्रसोमायव्यश्ववत्पवमानायगायत । महेसहस्रचक्षसे ७ यस्यवर्णंमधु-
श्चुतंहरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्रायपीतये ८ तस्यतेवाजिनोवयंविश्वाधना-
निजिग्युषः । सखित्वमावृणीमहे ९ वृषापवस्वधारयामरुत्वतेचमत्सरः ।
विश्वादधानओजसा १० ॥ २ ॥ तंत्वाधर्तारमोण्योः३ःपवमानस्वर्दृशम् ।
हिन्वेवाजेषुवाजिनम् ११ अयाचित्तोविपानयाहरिःपवस्वधारया । युजंवाजे-
षुचोदय १२ आनइन्दोमहीमिषंपवस्वविश्वदर्शतः । अस्मभ्यंसोमगातुवि-
त् १३ आकलशाअनूषतेन्दोधाराभिरोजसा । एन्द्रस्यपीतयेविश १४ यस्यं
तेमद्यंरसंतीव्रंदुहन्त्यद्रिभिः । सपवस्वाभिमातिहा १५ ॥ ३ ॥ राजामेधाभि-
रीयतेपवमानोमनावधि । अन्तरिक्षेणयातवे १६ आनइन्दोशतग्विनंगवांपोषं

स्वङ्व्यम्। वहाभर्गत्तिमूतये १७ आनःसोमसहोजुवोरूपंनवर्चसेभर। सुष्वाणोदेववीतये १८ अर्षासोमद्युमत्तमोऽभिद्रोणानिरोरुवत्। सीदंच्छ्येनोनयोनिमा १९ अप्साइन्द्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः। सोमोअर्षतिविष्णवे २० ॥४॥ इषंतोकायनोदधदस्मभ्यंसोमविश्वतः। आपवस्वसहस्रिणम् २१ येसोमासःपरावतियेअर्वावतिसुन्विरे। येवादःशर्यणावति २२ यआर्जीकेषुकृत्वसु येमध्येपस्त्यानाम्। येवाजनेषुपञ्चसु २३ तेनोवृष्टिंदिवस्परिपवन्तामासुवीर्यम्। सुवानादेवासइन्दवः २४ पवतेहर्यतोहरिर्गृणानोजमदग्निना। हिन्वानोगोरधित्वचि २५ ॥५॥ प्रशुक्रासोवयोजुवोहिन्वानासोनसप्तयः। श्रीणाना अप्सुमृंजत २६ तंत्वासुतेष्वाभुवोहिन्विरेदेवतातये। सपवस्वानयारुचा २७ आतेदक्षंमयोभुवंवह्निमद्यावृणीमहे। पान्तमापुरुस्पृहम् २८ आमन्द्रमावरे-

ण्यमाविप्रमामंनीपिर्णम् । पान्तमापुंरुस्पृहंम् २९ आरायिमासुंचेतुनमासुंक्र-
तोतनूष्वा । पान्तमापुंरुस्पृहंम् ३० ॥ ६ ॥

पवस्व त्रिंशच्छतं वैखानसाः पवमानः सोमो गायत्री । सप्तमतृचस्याग्निः । अष्टादश्यनुष्टुप् ।

६६ पवंस्वविश्वचर्षणेऽभिविश्वांनिकाव्यां । सखासखिंभ्यईड्यंः १ ताभ्यां विश्वंस्यराजसियेपंवमानुधामंनी । प्रतीचीसौमतस्थतुः २ परिधामांनियानिं तेत्वंसोमासिविश्वतंः । पवंमानऋतुभिंःकवे ३ पवंस्वजनयन्निपोऽभिविश्वांनिवार्यां । सखासखिंभ्यऊतयें ४ तवंशुक्रासोंअर्चयोंदिवस्पृष्ठेवितंन्वते । पवित्रंसोमधामंभिः ५ ॥७॥ तवेमेसप्तसिन्धंवःप्रशिषंसोमसिस्रते । तुभ्यंधावन्ति धेनवंः ६ प्रसोंमयाहिधारंयासुतइन्द्रायमत्सरः । दधांनोअक्षिंतिश्रवंः ७ समुंत्वाधीभिरंस्वरन्हिन्वतींःसप्तजामयंः । विप्रंमाजाविवस्वंतः ८ मृजन्तिंत्वा

समग्रुवोऽव्येजीरावधिष्वणि । रेभोयदज्यतेवने ९ पवमानस्यतेकवेवाजिन्त्सर्गाँअसृक्षत । अर्वन्तोनश्रवस्यवः १० ॥ ८ ॥ अच्छाकोशंमधुश्चुतमसृग्रंवारेअव्यये । अवावशन्तधीतयः ११ अच्छासमुद्रमिन्दवोऽस्तंगावोनधेनवः । अग्मन्नृतस्ययोनिमा १२ प्रणइन्दोमहेरणआपोअर्षन्तिसिन्धवः । यद्गोभिर्वासयिष्यसे १३ अस्यतेसख्येवयमियक्षन्तस्त्वोतयः । इन्दोसखित्वमुश्मसि १४ आपवस्वगविष्टयेमहेसोमनृचक्षसे । एन्द्रस्यजठरेविश १५ ॥ ९ ॥ महाँअसिसोमज्येष्ठउग्राणामिन्दओजिष्ठः । युध्वासञ्छश्वज्जिगेथ १६ यउग्रेभ्यश्चिदोजीयाञ्छूरेभ्यश्चिच्छूरतरः । भूरिदाभ्यश्चिन्मंहीयान् १७ त्वंसोमसूरएषस्तोकस्यसातातनूनाम् । वृणीमहेसख्यायवृणीमहेयुज्याय १८ अग्नआयूंषिपवसआसुवोर्जमिषंचनः । आरेबाधस्वदुच्छुनाम् १९ अग्निर्ऋषिःपवमानःपाञ्चजन्यः-

न्यःपुरोहितः । तमीमहेमहागयम् २० ॥ १० ॥ अग्नेपवस्वस्वपाअस्मेवर्चः सुवीर्यम् । दधद्रयिंमयिपोषम् २१ पवमानोअतिस्रिधोऽभ्यर्षतिसुष्टुतिम् । सूरोनविश्वदर्शतः २२ समर्मृजानआयुभिःप्रयस्वान्प्रयसेहितः । इन्दुरत्योविचक्षणः २३ पवमानऋतंबृहच्छुक्रंज्योतिरजीजनत् । कृष्णातमांसि जङ्घनत् २४ पवमानस्यजघ्नतोहरेश्चन्द्राअसृक्षत । जीराअजिरशोचिषः २५ ॥ ११ ॥ पवमानोरथीतमःशुभ्रेभिःशुभ्रशस्तमः । हरिश्चन्द्रोमरुद्गणः २६ पवमानोव्यश्नवद्रश्मिभिर्वाजसातमः । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यम् २७ प्रसुवानइन्दुरक्षाःपवित्रमत्यव्ययम् । पुनानइन्दुरिन्द्रमा २८ एषसोमोअधित्वचिगवांक्रीळत्यद्रिभिः । इन्द्रंमदायजोहुवत् २९ यस्यतेद्युम्नवत्पयःपवमानाभृतंदिवः । तेननोमृळजीवसे ३० ॥ १२ ॥

त्वं सोमासि द्वात्रिंशत्पवमानः सोमो गायत्री । आद्यसप्ततृचानां क्रमेण भरद्वाजकश्यपगोतमात्रिविश्वामित्रजमदग्निवसिष्ठा ऋषयः । शिष्टानां पवित्रो वसिष्ठो वोभौ वा । चतुर्थतृचस्य पूषा वा देवता । त्रयोविंशीचतुर्विंश्योरग्निः । पञ्चविंश्या अग्निः सविता वा । षड्विंश्या अग्निरग्निर्वा सविता च । सप्तविंश्या अग्निर्विश्वे देवा वा । अन्त्ययोः पावमान्यध्येतृस्तुतिः । षोडश्याद्यास्तिस्रो द्विपदा गायत्र्यः । सप्तविंश्यन्त्ये चानुष्टुभः । त्रिंशत्तमी पुरउष्णिक् ।

६७ त्वंसोमासिधारयुर्मन्द्रओजिष्ठोअध्वरे । पवस्वमंहयद्रयिः १ त्वंसुतो नृमादनोदधन्वान्मत्सरिंतमः । इन्द्रायसूरिरन्धसा २ त्वंसुष्वाणोअद्रिभिरभ्यर्ष कनिक्रदत् । द्युमन्तंशुष्ममुत्तमम् ३ इन्दुर्हिन्वानोअर्षतितिरोवाराण्यव्यया । हरिर्वाजमचिक्रदत् ४ इन्दोव्यव्यमर्षसिविश्रवांसिविसौभगा । विवाजान्त्सोमगोमतः ५ ॥ १३ ॥ आनइन्दोशतग्विनंरयिंगोमन्तमश्विनम् । भरासोमसहस्रिणम् ६ पवमानासइन्दवस्तिरःपवित्रमाशवः इन्द्रंयामेभिराशत ७ ककुहः

सोम्योरसइन्दुरिन्द्रायपूर्व्यः । आयुःपवतआयवे ८ हिन्वन्तिसूरमुस्रयःपवमानंमधुश्चुतम् । अभिगिरासमस्वरन् ९ अवितानोअजाश्वःपूषायामनियामनि । आभक्षत्कन्यासुनः १०॥१४॥ अयंसोमःकपर्दिनेघृतंनपवतेमधु । आभक्षत्कन्यासुनः ११ अयंतआघृणेसुतोघृतंनपवतेशुचि । आभक्षत्कन्यासुनः १२ वाचोजन्तुःकवीनांपवस्वसोमधारया । देवेषुरत्नधाअसि १३ आकलशेषुधावतिश्येनोवर्मविगाहते । अभिद्रोणाकनिक्रदत् १४ परिप्रसोमतेरसोऽसर्जिकलशेसुतः । श्येनोनतक्तोअर्षति १५ ॥ १५ ॥ पवस्वसोममन्दयन्निन्द्रायमधुमत्तमः १६ असृग्रन्देववीतयेवाजयन्तोरथाइव १७ तसुतासोमदिन्तमाःशुक्रावायुमसृक्षत १८ ग्राव्णातुन्नोअभिष्टुतःपवित्रंसोमगच्छसि । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यम् ॥ १९ एषतुन्नोअभिष्टुतःपवित्रमतिगाहते । रक्षोहावारमव्ययम् २०॥१६॥

यदन्तियच्चंदूरकेभयंविन्दातिमामिह । पवमानवितज्जंहि २१ पवमानःसोअ-
द्यनःपवित्रेणविचर्षणिः । यःपोतासपुनातुनः २२ यत्तेपवित्रमर्चिष्यग्नेवितंत-
मन्तरा । ब्रह्मतेनंपुनीहिनः २३ यत्तेपवित्रमर्चिवदग्नेतेनंपुनीहिनः । ब्रह्मसवैः
पुनीहिनः २४ उभाभ्यांदेवसवितःपवित्रेणसवेनंच । मांपुनीहिविश्वतः २५
॥ १७ ॥ त्रिभिष्ट्वंदेवसवितर्वर्षिष्ठैःसोमधामंभिः । अग्नेदक्षैःपुनीहिनः २६
पुनन्तुमांदेवजनाःपुनन्तुवसवोधिया।विश्वेदेवाःपुनीतमाजातवेदःपुनीहिमा २७
प्रप्यायस्वप्रास्यंन्दस्वसोमविश्वेभिरंशुभिः । देवेभ्यंउत्तमंहविः २८ उपप्रियंप-
निंप्रतंयुवानमाहुतीवृधम् । अगन्माबिभ्रंतोनमः २९ अलाय्यंस्यपरशुर्ननाश
तमापवस्वदेवसोम । आखुंचिदेवदेवसोम ३० यःपावमानीरध्येत्यृषिभिःसंभृं-
तंरसंम् । सर्वंसपूतमश्नातिस्वदितंमातरिश्वंना ३१ पावमानीयोअध्येत्यृषिभिः

संभृतंरसम् । तस्मैसरस्वतीदुहेक्षीरंसर्पिर्मधूदकम् ३२ ॥ १८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमे मण्डले तृतीयोनुवाकः ॥ ३ ॥

प्र देवं दश वत्सप्रिर्भालंदनः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६८ प्रदेवमच्छामधुमन्तइन्दवोऽसिंष्यदन्तगावआनधेनवः । बर्हिषदोवचनावन्तऊधभिःपरिस्रुतमुस्रियानिर्णिजंधिरे १ सरोरुवदभिपूर्वाअचिक्रददुपारुहःश्रथयन्स्वादतेहरिः । तिरःपवित्रंपरियन्नुरुज्रयोनिशर्याणिदधतेदेवआवरम् २ विर्योममेयम्यासंयतीमदःसाकंवृधापयसापिन्वदक्षिता । महीअपारेरजसीविवेविददभिव्रजन्नक्षितंपाजआददे ३ समातराविचरन्वाजयन्नपःप्रमेधिरःस्वधयापिन्वतेपदम् । अंशुर्यवेनपिपिशेयतोनृभिःसंजामिभिर्नसतेरक्षतेशिरः ४ संदक्षेणमनसाजायतेकविर्ऋतस्यगर्भोनिहितोयमापरः ।

यूनांहसन्तांप्रथमंविजंज्ञतुगुंहांहितंजनिमनेममुद्यंतम् ५ ॥ ११ ॥ मन्द्रस्यंरूपं विविदुर्मनीषिणंःश्येनोयदन्धोअभंरत्परावतंः । तंमंर्जयन्तसुवृधंनदीष्वाँउशन्तमंशुंपरियन्तमृग्मियंम् ६ त्वांमृंजन्तिदशयोषंणःसुतंसोमऋषिंभिर्मतिभिर्धीतिभिर्हितम् । अव्योवारेभिरुतदेवहूतिभिर्नृभिर्यतोवाजमार्दर्षिसातये ७ परिप्रयन्तंवर्यंसुषंसदंसोमंमनीषाअभ्यंनूषतस्तुभंः । योधारयामधुमाँऊर्मिणांदिवइयर्तिवाचंरयिषाळमर्त्यः ८ अयंदिवइयर्तिविश्वमारजःसोमंःपुनानःकलशेषुसीदति । अद्भिर्गोभिर्मृज्यतेअद्रिभिःसुतःपुनानइन्दुर्वरिवोविदत्प्रियं ९ एवानंःसोमपरिषिच्यमानोवयोदधच्चित्रतंमंपवस्व । अद्वेषेद्यावांपृथिवीहुंवेमदेवाधत्तरयिमस्मेसुवीरंम् १० ॥ २० ॥

इषुर्न दश हिरण्यस्तूपः पवमानः सोमो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

६१ इषुर्नधन्वन्प्रतिधीयतेमतिर्वत्सोनमातुरुपसर्ज्यूधनि । उरुधारेवदुहेअ-
ग्रंआयत्यस्यव्रतेष्वपिसोमइष्यते १ उपोमतिःपृच्यतेसिच्यतेमधुमन्द्राजनीचो-
दतेअन्तरासनि । पवमानःसन्तनिःप्रघ्नतामिवमधुमान्द्रप्सःपरिवारमर्षति २
अव्येवधूयुःपवतेपरित्वचिश्रथ्नीतेनप्तीरदितेर्ऋतंयते । हरिरक्रान्यजतःसंयतोम-
दोनृम्णाशिशानोमहिषोनशोभते ३ उक्षामिमातिप्रतियन्तिधेनवोदेवस्यदेवी-
रुपयन्तिनिष्कृतम् । अत्यक्रमीदर्जुनंवारमव्ययमत्कंननिक्तंपरिसोमोअव्यत ४
अमृक्तेनरुशतावाससाहरिरमर्त्योनिर्णिजानःपरिव्यत । दिवस्पृष्ठंबर्हणानिर्णिजे
कृतोपस्तरणंचम्वोर्नभस्मयम् ५ ॥ २१ ॥ सूर्यस्येवरश्मयोद्रावयित्नवोमत्सरा-
सःप्रसुपःसाकमीरते । तन्तुंततंपरिसर्गासआशवोनेन्द्रादृतेपवतेधामकिंचन ६

सिन्धोरिवप्रवणेनिम्नआशवोवृषच्युतामदासोगातुमाशत । शंनोनिवेशेद्विपदेचतुष्पदेऽस्मेवाजाःसोमन्तिष्ठन्तुकृष्टयः ७ आनःपवस्ववसुमद्धिरण्यवदश्वावद्गोमद्यवमत्सुवीर्यम् । यूयंहिसोमपितरोममस्थनदिवोमूर्धानःप्रस्थितावयस्कृतः ८ एतेसोमाःपवमानासइन्द्रंरथाइवप्रययुःसातिमच्छ । सुताःपवित्रमतियन्त्यव्यंहित्वीवव्रिंहरितोवृष्टिमच्छ ९ इन्दविन्द्रायबृहतेपवस्वसुमृळीकोअनवद्योरिशादाः । भराचन्द्राणिगृणतेवसूनिदेवैर्द्यावापृथिवीप्रावतंनः १० ॥ २२ ॥

त्रिरस्मै दश रेणुर्वैश्वामित्रः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

७० त्रिरस्मैसप्तधेनवोदुदुह्रेसत्यामाशिरंपूर्व्येव्योमनि । चत्वार्यन्याभुवनानिनिर्णिजेचारूणिचक्रेयदृतैरवर्धत १ सभिक्षमाणोअमृतस्यचारुणउभेद्यावाकाव्येनाविशश्रथे । तेजिष्ठाअपोमंहनापरिव्यतयदीदेवस्यश्रवसासदोविदुः २

तेअस्यसन्तुकेतवोऽमृत्यवोऽदाभ्यासोजनुषीउभेअनु । येभिर्नृम्णाचदेव्यांचपु-
नतआदिद्राजानंमननाअगृभ्णत ३ समृज्यमानोदशभिःसुकर्मभिःप्रमध्यमासु
मातृषुप्रमेसचा । व्रतानिपानोअमृतस्यचारुणउभेनृचक्षाअनुपश्यतेविशौ ४
समर्मृजानइन्द्रियायधायसओभेअन्तारोदसीहर्षतेहितः । वृषाशुष्मेणबाधतेवि-
दुर्मतीरादेदिशानःशर्यहेवशुरुधः ५ ॥ २३ ॥ समातरानददृशानउस्रियो
नानदंदेतिमरुतामिवस्वनः । जानन्नृतंप्रथमंयत्स्वर्णरंप्रशस्तयेकमवृणीतसु-
क्रतुः ६ रुवतिभीमोवृषभस्तविष्ययाशृङ्गेशिशानोहरिणीविचक्षणः । आयो-
निंसोमःसुकृतंनिषीदतिगव्ययीत्वग्भवतिनिर्णिगव्ययी ७ शुचिःपुनानस्तन्व-
मरेपसमव्येहरिर्न्यधाविष्टसानवि । जुष्टोमित्रायवरुणायवायवेत्रिधातुमधुक्रि-
यतेसुकर्मभिः ८ पवस्वसोमदेववीतयेवृषेन्द्रस्यहार्दिसोमधानमाविश । पुरानो

वाधाद्दुरितातिपारयक्षेत्रविद्धिदिशआहाविपृच्छते ९ हितोनसप्तिरभिवाजमर्षेन्द्रस्येन्दोजठरमापवस्व । नावानसिन्धुमतिपर्षिविद्वाञ्छूरोनयुध्यन्नवनोनिदःस्पः १० ॥ २४ ॥

आ दक्षिणा नव ऋषभो वैश्वामित्रः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

७१ आदक्षिणासृज्यतेशुष्म्या३सदंवेतिरक्षसःपातिजागृविः । हरिरोपशंकृणुतेनभस्पयउपस्तिरेचम्वो३र्ब्रह्मनिर्णिजे १ प्रक्षोष्टिहेवशूषएतिरोरुवदसुर्यं१वर्णनिरिणीतेअस्यतम् । जहातिवव्रिंपितुरेतिनिष्कृतमुपप्रुतंकृणुतेनिर्णिजंतना २ अद्रिभिःसुतःपवतेगभस्त्योर्वृषायतेनभसावेपतेमती । समोदतेनसतेसाधतेगिरानेनिक्तेअप्सुयजतेपरीमणि ३ परिद्युक्षंसहसःपर्वतावृधंमध्वःसिञ्चन्तिहर्म्यस्यसक्षणिम् । आयस्मिन्गावःसुहुतादऊधनिमूर्धञ्छ्रीणन्त्यग्रियंवरीम-

भिः ४ समीरथंनभुरिजोरहेषतदशस्वसारोअदितेरुपस्थआ । जिगादुपंज्रयतिगोरंपीच्यंपदंयदस्यमतुथाअजीजनन् ५ ॥ २५ ॥ श्येनोनयोनिंसदनंधियाकृतंहिरण्ययंमासदंदेवएषति । एरिणन्तिबर्हिषिप्रियंगिराश्वोनदेवाँअप्येतियज्ञियः ६ पराव्यक्तोअरुषोदिवःकविर्वृषात्रिपृष्ठोअनविष्टगाअभि । सहस्रणीतिर्यतिःपरायतीरेभोनपूर्वीरुषसोविराजति ७ त्वेषंरूपंकृणुतेवर्णोअस्यसयत्राशयत्समृतासेधतिस्रिधः । अप्सायातिस्वधयादैव्यंजनंसंसुष्टुतीनसतेसङ्गोअग्रया ८ उक्षेवयूथापरियन्नरावीदधित्विषीरधितसूर्यस्य । दिव्यःसुपर्णोऽवचक्षतक्षांसोमःपरिक्रतुनापश्यतेजाः ९ ॥ २६ ॥

हरिं नव हरिमन्तः पवमान सोमो गायत्री ।

७२ हरिंमृजन्त्यरुषोनयुज्यतेसंधेनुभिःकलशेसोमोअज्यते । उद्वाचमीरयं-

तिहिन्वतेमतीपुरुष्टुतस्यकतींचित्परिप्रियः १ साकंवदन्तिबहवोमनीषिणइन्द्रं-
स्यसोमंजठरेयदादुहुः । यदींमृजन्तिसुगभस्तयोनरःसनीळाभिर्दशभिःकाम्यं
मधु २ अरममाणोअत्येतिगाअभिसूर्यस्यप्रियंदुहितुस्तिरोरवम् । अन्वस्मैजो-
षमभरद्विनंगुसःसंद्वयीभिःस्वसृभिःक्षेतिजामिभिः ३ नृधूतोअद्रिषुतोबर्हिषि
प्रियःपतिर्गवांप्रदिवइन्दुर्ऋत्वियः । पुरंन्धिवान्मनुषोयज्ञसाधनःशुचिर्धियापवते
सोमइन्द्रते ४ नृबाहुभ्यांचोदितोधारयासुतोऽनुष्वधंपवतेसोमइन्द्रते । आप्राः
क्रतून्त्समजैरध्वरेमतीर्वेर्नद्रुषच्चम्वोऽरासदद्धरिः ५ ॥ २७ ॥ अंशुंदुहन्तिस्तन-
यन्तमक्षितंकविंकवयोऽपसोमनीषिणः । समीगावोमतयोयन्तिसंयतंऋतस्ययो-
नासदनेपुनर्भुवः ६ नाभापृथिव्याधरुणोमहोदिवोऽपामूर्मौसिन्धुष्वन्तरुक्षि-
तः । इन्द्रस्यवज्रोवृषभोविभूवसुःसोमोहृदेपवतेचारुमत्सरः ७ सतूपवस्वपरि

पार्थिवंरजंःस्तोत्रेशिक्षन्नाधून्वतेचंसुक्रतो । मानोनिर्भाग्वसुंनःसादनस्पृशोरयिं पिशङ्गंवहुलंवंसीमहि ८ आतूनंइन्दोशतदात्वश्व्यंसहस्त्रंदातुपशुमद्धिरंण्यवत् । उपंमास्ववृहृतीरेवतीरिपोऽधिंस्तोत्रस्यंपवमाननोगहि ९ ॥ २८ ॥

सूक्त नव पवित्रः पवमानः सोमो जगती ।

७३ स्रक्वेंद्रप्सस्यधमंतःसमंस्वरन्नृतस्ययोनासमंरन्तनाभंयः । त्रीन्त्समूर्ध्नो असुंरश्चक्रआरभेसत्यस्यनावंःसुकृतंमपीपरन् १ सम्यक्सम्यञ्चोमहिषाअंहेषत सिन्धोरूर्माविधिवेनाअंवीविपन् । मधोर्धाराभिर्जनयंन्तोअर्कमित्प्रियामिन्द्रस्य तन्वंमवीवृधन् २ पवित्रंवन्तःपरिवाचंमासतेपितैषांप्रत्नोअभिरंक्षतिव्रतम् । महःसंमुद्रंवरुंणस्तिरोदधेधीराइच्छेकुर्धरुणेष्वारभंम् ३ सहस्रधारेऽवतेसमंस्वर-न्दिवोनाकेमधुंजिह्वाअसश्चतंः । अस्यस्पशोननिमिषन्तिभूर्णयःपदेपदेपाशिनंः

सन्तिसेतव: ४ पितुर्मातुरध्यायेसमस्वरन्नृचाशोचन्तःसंदहन्तोअव्रतान् । इन्द्रं-
द्विष्टामपधमन्तिमाययात्वचमसिक्नीभूमनोदिवस्परि ५ ॥ २१ ॥ प्रत्नान्माना-
दध्यायेसमस्वरञ्छ्लोकयन्त्रासोरभसस्यमन्तवः । अपानक्षासोबधिराअहासत
ऋतस्यपन्थांनतरन्तिदुष्कृतः ६ सहस्रधारेवितेतेपवित्रआवाचंपुनन्तिकवयो
मनीषिणः । रुद्रासएषामिषिरासोअद्रुहःस्पशःस्वञ्चःसुदृशोनृचक्षसः ७ ऋतस्य
गोपानदभायसुक्रतुस्त्रीषपवित्राहृद्य१न्तरादधे । विद्वान्त्सविश्वाभुवनाभिपश्य-
त्यवाजुष्टान्विध्यतिकर्तेअव्रतान् ८ ऋतस्यतन्तुर्विततःपवित्रआजिह्वायाअग्रेव-
रुणस्यमायया । धीराश्चित्तत्समिनक्षन्तआशतात्राकर्तमवपदात्यप्रभुः ९ ॥ ३० ॥

शिशुर्न नव कक्षीवान्पवमानः सोमो जगती । उपान्त्या त्रिष्टुप् ।

७४ शिशुर्नजातोऽवचक्रदद्वनेस्व१र्यद्वाज्यरुषःसिषासति । दिवोरेतसास-

चतेपयोवृधातमींमहेसुमतींशर्मंसप्रथः १ दिवोयःस्कम्भोधरुणःस्वांततआपूर्णो अंशुःपर्यैतिविश्वतः। सेमेमहीरोदसीयक्षदावृतांसमीचीनेदाधारसमिपःकविः २ महिप्सरःसुकृतंसोम्यंमधूर्वीगव्यूतिरदितेॠतंयते । ईशेयोवृष्टेरितउस्त्रियोवृषापां नेतायइतऊतिॠग्मियः ३ आत्मन्वन्नभोदुह्यतेघृतंपयॠतस्यनाभिरमृतंविजा- यते । समीचीनाःसुदानवःप्रीणन्तितंनरोहितमवमेहन्तिपेरवः ४ अरावीदंशुः सचमानऊर्मिणादेवाव्यं१ मनुषेपिन्वतित्वचम् । दधातिगर्भमदितेरुपस्थआयेनं तोकंचतनयंचधामहे ५ ॥ २१ ॥ सहस्रधारेऽवताअसश्चतस्तृतीयेसन्तुरजसि प्रजावतीः । चतस्रोनाभोनिहिताअवोदिवोहविर्भरन्त्यमृतंघृतश्चुतः ६ श्वेतंरूपं कृणुतेयत्सिषासतिसोमोमीढ्वाँअसुरोवेदभूमनः । धियाशमींसचतेसेमभिप्रव- द्दिवस्कवन्धमवदर्षदुद्रिणम् ७अवश्वेतंकलशंगोभिरक्तंकार्ष्मन्नावाज्यक्रमीत्ससस्-

वान् । आहिंन्विरेमनंसादेवयन्तंःकक्षीवंतेशतहिंमायगोनांम् ८ अद्भिःसोंमप-
पृचानस्यंतेरसोऽव्योवारंविपंवमानधावति । समृज्यमांनःकविभिर्मदिंतमस्व-
दस्वेन्द्रांयपवमानपीतयें १ ॥ ३२ ॥

अभि प्रियाणि पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७५ अभिप्रियाणिंपवतेचनोंहितोनामांनियह्वोअधियेषुवर्धते । आसूर्यस्यबृ-
हतोबृहन्नधिरथंविष्वंञ्चमरुहद्विचक्षणः १ ऋतस्यंजिह्वापंवतेमधुप्रियंवक्तापतिं-
र्धियोअस्याअदांभ्यः । दधांतिपुत्रःपित्रोरंपीच्यं१ंनामंतृतीयमधिरोचनेदिवः २
अवंद्युतानःकलशाँअचिक्रदन्नृभिर्येमानःकोशआहिंरण्यये । अभीमृतस्यंदोह-
नांअनूषताधित्रिपृष्ठउषसोविरांजति ३ अद्रिंभिःसुतोमतिभिश्चनोंहितःप्ररोच-
यन्रोदंसीमातराशुचिंः । रोमाण्यव्यांसमयाविधांवतिमधोर्धारापिन्वंमानादिवे-

दिवे ४ परिसोमप्रधन्वास्वस्तयेनृभिःपुनानोअभिवासयाशिरम् । येतेमदाआहनसोविहायसस्तेभिरिन्द्रंचोदयदातवेमघम् ५ ॥ ३३ ॥ इति शाकलक्संहितायां सप्तमाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥ ७ ॥ २ ॥

धर्तेंपमराजा चोदसःसोमस्यवसुर्भारद्वाजःप्रसोमस्यासावीतित्रिष्टुबन्तेपतित्रंतेपवित्रःपवस्ववाच्यः प्रजापतिरिन्द्रायद्वादशवेनोभार्गवोद्विस्त्रिष्टुबन्तंप्रतेष्टाचत्वारिंशदृषिगणादशर्चाअकृष्टमाषाःप्रथमोसिकतानिवावरीद्वितीयेपृश्नयोजास्तृतीयेत्रयश्चतुर्थेत्रिःपञ्चान्त्यागृत्समदःप्रतुनवोशनायंसोमोष्टौभौस्य सप्तमहिन्वानःपड्सिष्टः ।

धर्ता पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७६ ॐम् धर्तादिवःपवतेकृत्व्योरसोदक्षोदेवानामनुमाद्योनृभिः । हरिःसृजानोअत्योनसत्वभिर्वृथापाजांसिकृणुतेनदीष्वा १ शूरोनधत्तआयुधागभस्त्योः

स्वं१ःसिपासन्नथिरोगविंष्टिषु । इन्द्रंस्यशुष्मंमीरयंन्नपस्युभिरिन्दुंर्हिन्वानोअंज्य-
तेमनीषिभिः २ इन्द्रंस्यसोमपवंमानऊर्मिणांतविष्यमांणोजठरेष्वाविंश ।
प्रणंःपिन्वविद्युदभ्रेवरोदंसीधियानवाजाँउपंमासिशश्वंतः ३ विश्वंस्यराजांपवते
स्वर्दृशंऋतस्यंधीतिमृंषिषाळंवीवशत् । यःसूर्यस्यासिंरेणमृज्यतेपिताम॑तीनाम-
संमष्टकाव्यः ४ वृषेवयूथापरिकोशमर्षस्यपामुपस्थेवृषभःकनिंक्रदत् । सइन्द्रा-
यपवसेमत्सरिन्तंमोयथाजेषांमसमिथेत्वोतंयः ५ ॥ १ ॥

एष प्र पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७७ एषप्रकोशेमधुमाँअचिक्रददिन्द्रंस्यवज्रोवपुषोवपुंष्टरः । अभीमृतस्यंसु-
दुघांघृतश्चुतोवाश्राअर्षन्तिपयंसेवधेनवंः १ सपूर्व्यःपंवतेयंदिवस्परिंश्येनोमं-
थायदिंषितस्तिरोरजंः । समध्वआयुंवतेवेविंजानइत्कृशानोरस्तुर्मनसाहंबिभ्यु-

पां २ तेनः पूर्वासउपरासइन्द्रवोमहेवाजांयधन्वन्तुगोमंते । ईक्षेण्यांसोअह्यो३
नचारवोब्रह्मब्रह्मयेजुंजुषुर्हविर्हविः ३ अयंनोविद्वान्वनवद्वनुष्यतइन्दुःसत्राचाम-
नंसापुरुष्टुतः। इनस्ययःसदनेगर्भमादधेगवांमुरुब्जमभ्यर्षतिव्रजम् ४ चक्रिर्दिवः
पवतेकृत्व्योरसोमहाँअदब्धोवरुणोहुरुग्यते । असाविमित्रोवृजनेषुयज्ञियोऽत्यो
नयूथेवृषयुःकनिक्रदत् ५ ॥ २ ॥

प्र राजा पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७८ प्रराजावाचंजनयन्नसिष्यददपोवसानोअभिगाइयक्षति । गृभ्णातिरि-
प्रमविरस्यतान्वांशुद्धोदेवानामुपयातिनिष्कृतम् १ इन्द्रायसोमपरिषिच्यसेनृ-
भिर्नृचक्षाऊर्मिःकविरज्यसेवने । पूर्वीर्हितेस्रुतयःसन्तियातवेसहस्रमश्वाहरयं-
श्चमूपदः २ समुद्रियाअप्सरसोमनीषिणमासीनाअन्तरभिसोममक्षरन् । ताई

हिन्वन्तिहर्म्यंस्यंसक्षणिंयाचंन्तेसुम्नंपवंमानमक्षितम् ३ गोजिन्नःसोमोरथजि-
द्धिरण्यजित्स्वर्जिदब्जित्पंवतेसहस्रजित् । यंदेवासंश्चक्रिरेपीतयेमदंस्वादिष्ठंद्र-
प्समरुणंमयोभुवंम् ४ एतानिंसोमपवंमानोअस्मयुःसत्यानिंकृण्वन्द्रविंणान्य-
र्षसि । जहिशत्रुंमन्तिकेदूरकेचयउर्वींगव्यूतिमभंयंचनस्कृधि ५ ॥ ३ ॥

अचोदसः पञ्च कविः पवमानः सोमो जगती ।

७१ अचोदसोनोधन्वन्त्विन्दंवःप्रसुवानासोबृहद्दिवेषुहरंयः । विचनशन्नइ-
षोअरांतयोऽर्योनंशन्तसनिंषन्तनोधियंः १ प्रणोधन्वान्त्विन्दंवोमदच्युतोधनां-
वायेभिरर्वंतोजुनीमसिं । तिरोमतंस्यकस्यंचित्परिंह्वृतिंवयंधनानिविश्वधाभरे-
महि २ उतस्वस्याअरांत्याअरिर्हिषउतान्यस्याअरांत्यावृकोहिषः । धन्वन्तृ-
ष्णासमंरीततांअभिसोमंजहिपंवमानदुराध्यंः ३ दिवितेनाभांपरमोयआददे

पृथिव्यास्तेरुरुहुःसानंविक्षिपः । अद्रयस्त्वाबप्सतिगोरधित्वच्य१प्सुत्वाहस्तै-र्दुदुहुर्मनीषिणः ४ एवातंइन्दोसुभ्वंसुपेशंसंरसंतुञ्जन्तिप्रथमाअभिश्रियः । नि-दंनिदंपवमाननितारिषआविस्तेशुष्मोभवतुप्रियोमदः ५ ॥ ४ ॥

सोमस्य पञ्च वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती ।

८० सोमस्यधारापवतेनृचक्षसऋतेनदेवान्हवतेदिवस्परि । बृहस्पतेरवथेनाविदिद्युतेसमुद्रासोनसवनानिविव्यचुः १ यंत्वावाजिन्नघ्न्याअभ्यनूषतायोहतंयोनिमारोहसिद्युमान् । मघोनामायुःप्रतिरन्महिश्रवइन्द्रायसोमपवसेवृषामदः २ एन्द्रस्यकुक्षापवतेमदिंतमऊर्जंवसानःश्रवसेसुमङ्गलः । प्रत्यङ्सविश्वाभुवनाभिपप्रथेक्रीळन्हरिरत्यःस्यन्दतेवृषा ३ तंत्वादेवेभ्योमधुमत्तमंनरःसहस्रधारंदुहतेदशक्षिपः । नृभिःसोमप्रच्युतोग्रावभिःसुतोविश्वान्देवाँआपवस्वास-

हस्त्रजित् ४ तंत्वांहस्तिनोमधुमन्तमद्रिभिर्दुहन्त्यप्सुवृषभंदशक्षिपंः । इन्द्रंसोम-
मादयन्दैव्यंजनंसिन्धोरिवोर्मिःपवमनोअर्षसि ५ ॥ ५ ॥

म सोमस्य १ध वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

८१ प्रसोमस्यपवंमानस्योर्मयइन्द्रंस्ययन्तिजठरंसुपेशंसः । दुध्नायदीमुन्नीं-
तायशसागवांदानायशूरंमुदमंन्दिषुःसुताः १ अच्छाहिसोमंःकलशाँअसिंष्य-
ददत्योनवोळ्हारघुवर्तनिर्वृषां । अथादेवानांमुभयंस्यजन्मनोविद्वाँअंश्नोत्यमुतं-
इतश्चयत् २ आनंःसोमपवंमानःकिरावस्विन्दोभवंमघवाराधंसोमहः । शि-
क्षांवयोधोवसंवेसुचेतुनामानोगयंमारेअस्मत्परांसिचः ३ आनंःपूषापवंमानः
सुरातयोमित्रोगंच्छन्तुवरुणःसजोषंसः । बृहस्पतिंर्मरुतोवायुरश्विनात्वष्टास-

वितासुयमासरस्वती ४ उभेद्यावापृथिवीविश्वमिन्वेअर्यमादेवोअदितिर्विधाता। भगोनृशंसंउर्वं१न्तरिक्षंविश्वेदेवाःपवमानंजुषन्त ५ ॥ ६ ॥

असावि पञ्च वसुर्भारद्वाजः पवमानः सोमो जगती। अन्त्या त्रिष्टुप्।

८२ असाविसोमोअरुषोवृषाहरीराजेवदस्मोअभिगाअंचिक्रदत्। पुनानोवारंपर्येत्यव्ययंश्येनोनयोनिंघृतवन्तमासदम् १ कविर्वेधस्यापर्येषिमाहिनमत्योनमृष्टोअभिवाजमर्षसि। अपसेधन्दुरितासोममृळयघृतंवसानःपरियासिनिर्णिजम् २ पर्जन्यःपितामहिषस्यपर्णिनोनाभापृथिव्यागिरिषुक्षयंदधे। स्वसारआपोअभिगाउतासरन्त्संग्रावभिर्नसतेवीतेअध्वरे ३ जायेवपत्यावधिशेवमंहसेपज्रायागर्भशृणुहिब्रवीमिते। अन्तर्वाणीषुप्रचरासुजीवसेऽनिन्द्यो

वृजनेसोमजागृहि ४ यथापूर्वेभ्यःशतसाअमृध्रःसहस्रसाःपर्ययावाजमिन्दो । एवापवस्वसुवितायनव्यसेतवव्रतमन्वापःसचन्ते ५ ॥ ७ ॥

पवित्रं ते पञ्च पवित्रः पवमानः सोमो जगती ।

८३ पवित्रंतेविततंब्रह्मणस्पतेप्रभुर्गात्राणिपर्येषिविश्वतः । अतप्ततनूर्नतदामोअश्नुतेशृतासइद्वहन्तस्तत्समाशत १ तपोष्पवित्रंविततंदिवस्पदेशोचन्तोअस्यतन्तवोव्यस्थिरन् । अवन्त्यस्यपवीतारमाशवोदिवस्पृष्ठमधितिष्ठन्तिचेतसा २ अरूरुचदुषसःपृश्निरग्रियउक्षाबिभर्तिभुवनानिवाजयुः । मायाविनोममिरेअस्यमाययानृचक्षसःपितरोगर्भमादधुः ३ गन्धर्वइत्थापदमस्यरक्षतिपातिदेवानांजनिमान्यद्भुतः । गृभ्णातिरिपुंनिधयानिधापतिःसुकृत्तमामधुनोभक्षमा-

शत ४ हविर्हविष्मोमहिसद्मदैव्यंनभोवसानःपरियास्यध्वरम् । राजापवित्रंरथोपाजमारुहःसहस्रभृष्टिर्जयसिश्रवोबृहत् ५ ॥ ८ ॥

पवस्व पञ्च प्रजापतिर्वाच्यः पवमानः सोमो जगती ।

८४ पवस्वदेवमादनोविचर्षणिरप्साइन्द्रायवरुणायवायवे । कृधीनोअद्यवरिवःस्वस्तिमदुरुक्षितौगृणीहिदैव्यंजनम् १ आयस्तस्थौभुवनान्यमर्त्योविश्वानिसोमःपरितान्यर्षति। कृण्वन्त्संचृतंविचृतमभिष्टयइन्दुःसिषक्त्युषसंनसूर्यः २ आयोगोभिःसृज्यतओषधीष्वादेवानांसुम्नइषयन्नुपावसुः । आविद्युतापवतेधारयासुतइन्द्रंसोमोमादयन्दैव्यंजनम् ३ एषस्यसोमःपवतेसहस्रजिद्धिन्वानोवाचमिषिरामुषर्बुधम्। इन्दुःसमुद्रमुदियर्तिवायुभिरेन्द्रस्यहार्दिकलशेषुसीदति ४

अभित्यंगावःपयंसापयोवृधंसोमंश्रीणन्तिमतिभिंःस्वर्विदंम् । धनंजयःपंवते कृत्व्योरसोविप्रंःकविःकाव्येनास्वंर्चनाः ५ ॥ १ ॥

इन्द्राय द्वादश वेनो भार्गवः पवमानः सोमो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

८५ इन्द्रांयसोमसुषुंतःपरिंस्रवापामींवाभवतुरक्षंसासह । मातेरसंस्यमत्स-तद्वयाविनोद्रविंणस्वन्तइहसन्त्विन्दंवः १ अस्मान्त्संमर्येपंवमानचोदयदक्षों देवानामसिहिंप्रियोमदंः । जहिशत्रूँरभ्याभंन्दनायतःपिबेंन्द्रसोममवंनोमृधों जहि २ अदंब्धइन्दोपवसेमदिंतमआत्मेन्द्रस्यभवसिधासिरुंत्तमः । अभि स्वंरन्तिबहवोंमनीषिणोराजांनमस्यभुवंनस्यनिंसते ३ सहस्रंणीथःशतधारो अद्भुतइन्द्रायेन्दुंःपवतेकाम्यंमधुं । जयन्क्षेत्रंमभ्यंर्षाजयंन्नपउरुंनोंगातुंकृणुसो ममीढ्वः ४ कनिंक्रदत्कलशेगोभिंरज्यसेव्यं१व्ययंसमयावारंमर्षसि । मर्मृज्य-

मानोअत्योनसानसिरिन्द्रंस्यसोमजठरेसमक्षरः ५ स्वादुःपवस्वदिव्यायजन्मने स्वादुरिन्द्रायसुहवीतुनाम्ने । स्वादुर्मित्रायवरुणायवायवेबृहस्पतयेमधुमाँअदाभ्यः ६ ॥ १० ॥ अत्यंमृजन्तिकलशेदशक्षिपःप्रविप्राणांमतयोवाचईरते । पवमानाअभ्यर्षन्तिसुष्टुतिमेन्द्रंविशन्तिमदिरासइन्दवः ७ पवमानोअभ्यर्षासुवीर्यमुर्वींगव्यूतिंमहिशर्मसप्रथः । माकिर्नोअस्यपरिषूतिरीशतेन्दोजयेमत्वयाधनंधनम् ८ अधिद्यामस्थाद्वृषभोविचक्षणोऽरूरुचद्विदिवोरोचनाकविः । राजापवित्रमत्येतिरोरुवद्दिवःपीयूषंदुहतेनृचक्षसः ९ दिवोनाकेमधुजिह्वाअसश्चतोवेनादुहन्त्युक्षणंगिरिष्ठाम् । अप्सुद्रप्संवावृधानंसमुद्रआसिन्धोरूर्मामधुमन्तंपवित्रआ १० नाकेसुपर्णमुपपप्तिवांसंगिरोवेनानामकृपन्तपूर्वीः । शिशुंरिहन्तिमतयःपनिप्नतंहिरण्ययंशकुनंक्षामणिस्थाम् ११ ऊर्ध्वोगन्धर्वोअधिना-

केंअस्थाद्विश्वारूपाप्रतिचक्षाणोअस्य । भानुःशुक्रेणंशोचिषाव्यंद्यौत्प्रारूरुच्-
द्रोदंसीमातराशुचिंः १२॥११॥ इति शा॰सं॰नवमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः॥ ९ ॥४॥

अ तेष्टाचत्वारिंशत्पवमानः सोमो जगती । आद्यानां दशानामाकृष्टा माषाः । ततो दशानां
सिकता निवावरी । ततो दशानां पृश्नयोऽजाः । ततो दशानां त्रय ऋषिगणाः ।
ततः पश्चानामत्रिः । अन्त्यानां तिसृणां गृत्समदः ।

८६ प्रतंआशवंःपवमानधीजवोमदाअर्षन्तिरघुजाइंवत्मना । दिव्याःसुंप-
र्णामधुमन्तइन्दंवोमदिन्तंमासःपरिकोशंमासते १ प्रतेमदासोमदिरासंआश-
वोऽसृंक्षतरथ्यासोयथापृथंक् । धेनुर्नवत्संपयसाभिवज्रिणमिन्द्रमिन्दंवोमधुं-
मन्तऊर्मयः २ अत्योनहियानोअभिवाजमर्षस्वर्वित्कोशंदिवोअद्रिमातरम् ।
वृषापवित्रेअधिसानोअव्ययेसोमःपुनानइंन्द्रियायधायसे ३ प्रतआश्विनीःपव-

मानधीजुवोदिव्याअंसृप्रन्पयंसाधरीमणि । प्रान्तर्ऋषयःस्थाविरीरसृक्षतयेत्वा मृजन्त्यृषिषाणवेधसः ४ विश्वाधामानिविश्वचक्षऋभ्वसःप्रभोस्तेसतःपरियन्ति केतवः । व्यानशिःपवसेसोमधर्मभिःपतिर्विश्वस्यभुवनस्यराजसि ५ ॥ १२ ॥
उभयतःपवमानस्यरश्मयोध्रुवस्यसतःपरियन्तिकेतवः । यदीपवित्रेअधिमृज्यते हरिःसत्तानियोनाकलशेषुसीदति ६ यज्ञस्यकेतुःपवतेस्वध्वरःसोमोदेवानामु- पयातिनिष्कृतम् । सहस्रधारःपरिकोशमर्षतिवृषापवित्रमत्येतिरोरुवत् ७ रा- जासमुद्रंनद्योविगाहतेऽपामूर्मिंसचतेसिन्धुषुश्रितः । अध्यस्थात्सानुपवमानो अव्ययंनाभापृथिव्याधरुणोमहोदिवः ८ दिवोनसानुस्तनयन्नचिक्रदद्द्यौश्चयस्य पृथिवीचधर्मभिः । इन्द्रस्यसख्यंपवतेविवेविदत्सोमःपुनानःकलशेषुसीदति ९ ज्योतिर्यज्ञस्यपवतेमधुप्रियंपितादेवानांजनिताविभूवसुः । दधातिरत्नंस्वधयोर-

पीच्यँमादिन्तंमोमत्सरइंन्द्रियोरसंः १० ॥ १३ ॥ अभिक्रन्दंन्कलशंवाज्यंर्षतिपतिंर्दिवः शतधारोविचक्षणः । हरिंर्मित्रस्यसदंनेषुसीदतिमर्मृजानोऽविंभिः सिन्धुंभिर्वृषा ११ अग्रेसिन्धूंनांपवंमानोअर्षत्यग्रेवाचोअंग्रियोगोषुंगच्छति । अग्रेवाजंस्यभजतेमहाधनंस्वांयुधःसोतृभिःपूयतेवृषा १२ अयंमतवाञ्छकुनोयथाहितोऽव्येससारपवंमानऊर्मिणां । तवक्रत्वारोदंसीअन्तराकंवेशुचिंर्धियापवतेसोमंइन्द्रते १३ आपिंवसानोयजतोदिविस्पृशंमन्तरिक्षप्राभुवंनेष्वर्पितः । स्वंर्जज्ञानोनभंसाभ्यंक्रमीत्प्रत्नमंस्यपितरमाविंवासति १४ सोअंस्यविशेमहिंशर्मयच्छतियोअंस्यधामंप्रथमंव्यांनशे । पदंयदंस्यपरमेव्योमन्यतोविश्वाअभिसंयातिसंयतंः १५॥१४॥प्रोअंयासीदिन्दुरिन्द्रंस्यनिष्कृतंसखासख्युर्नप्रमिनातिसंगिरंम् । मर्यइवयुवतिभिःसमंर्षतिसोमंःकलशेशतयाम्नापथा १६ प्रवोधियोमन्द्र-

युवोविपन्युवंःपनस्युवंःसंवसनेष्वक्रमुः। सोमंमनीषाअभ्यंनूषतस्तुभोऽभिधेनवः पयंसेमशिश्रयुः १७ आनंःसोमसंयतंपिप्युषीमिषमिन्दोपवंस्वपवमानोअस्रिधंम् । यानोदोहंतेत्रिरहन्नसंश्चुषीक्षुमद्वाजंवन्मधुमत्सुवीर्यम् १८ वृषांमतीनांपंवते विचक्षणःसोमोअह्नंःप्रतरीतोषसोंदिवः। क्राणासिन्धूनांकलशाँअवीवशदिन्द्रंस्य हार्दीविशन्मंनीषिभिः १९ मनीषिभिःपवतेपूर्व्यःकविर्नृभिर्यतःपरिकोशाँअचिक्रदत् । त्रितस्यनामंजनयन्मधुंक्षरदिन्द्रंस्यवायोःसख्यायकर्तवे २० ॥१५॥ अयंपुनानउषसोविरोचयदयंसिन्धुभ्योअभवदुलोककृत् । अयंत्रिःसप्तदुदुहानआशिरंसोमोहृदेपंवनेचारुंमत्सरः २१ पवंस्वसोमदिव्येषुधामंसुसृजानइन्दोकलशेपवित्रआ । सीदन्निन्द्रंस्यजठरेकनिंक्रदन्नृभिर्यतःसूर्यमारोहयोदिवि २२ अद्रिभिःसुतःपंवसेपवित्रआँइन्दविन्द्रंस्यजठरेष्वाविशन् । त्वंनृचक्षांअभवोवि-

चक्षणसोमगोत्रमङ्गिरोभ्योऽवृणोरप २३ त्वांसोमपवमानंस्वाध्योऽनुविप्रासो
अमदन्नवस्यवः । त्वांसुपर्णआभरद्दिवस्परीन्दोविश्वाभिर्मतिभिःपरिष्कृतम् २४
अव्येपुनानंपरिवारऊर्मिणाहरिंनवन्तेअभिसप्तधेनवः । अपामुपस्थेअध्यायवः
कविमृतस्ययोनामहिषाअहेषत २५ ॥ १६ ॥ इन्दुःपुनानोअतिगाहतेमृधोवि-
श्वानिकृण्वन्सुपथानियज्यवे । गाःकृण्वानोनिर्णिजंहर्यतःकविरत्योनक्रीळन्प-
रिवारमर्षति २६ असश्चतःशतधाराअभिश्रियोहरिंनवन्तेऽवताउदन्युवः । क्षि-
पोमृजन्तिपरिगोभिरावृतंतृतीयेपृष्ठेअधिरोचनेदिवः २७ तवेमाःप्रजादिव्यस्य
रेतसस्त्वंविश्वस्यभुवनस्यराजसि । अथेदंविश्वंपवमानतेवशेत्वमिन्दोप्रथमोधा-
मधाअसि २८ त्वंसमुद्रोअसिविश्ववित्कवेतवेमाःपञ्चप्रदिशोविधर्मणि । त्वंद्यां
चपृथिवींचातिजभ्रिषेतवज्योतींषिपवमानसूर्यः २९ त्वंपवित्रेरजसोविधर्मणि-

देवेभ्यः सोमपवमानपूयसे। त्वामुशिजःप्रथमाअंगृभ्णतत्तुभ्येमाविश्वाभुवनानि येमिरे २० ॥ १७ ॥ प्ररेभएत्यतिवारमव्ययंवृषावनेष्ववचक्रदद्धरिः । संधीतयोवावशानाअनूषतशिशुंरिहन्तिमतयःपनिप्नतम् २१ ससूर्यस्यरश्मिभिःपरिव्ययतन्तुंतन्वानस्त्रिवृतंयथाविदे । नयन्नृतस्यप्रशिषोनवीयसीःपतिर्जनीनामुपयातिनिष्कृतम् २२ राजासिन्धूनांपवतेपतिर्दिवऋतस्ययातिपथिभिःकनिक्रदत् । सहस्रधारःपरिषिच्यतेहरिःपुनानोवाचंजनयन्नुपावसुः २३ पवमानमह्यर्णोविधावसिसूरोनचित्रोअव्ययानिपव्यया । गभस्तिपूतोनृभिरद्रिभिःसुतोमहेवाजायधन्यायधन्वसि २४ इषमूर्जंपवमानाभ्यर्षसिश्येनोनवंसुकलशेषुसीदसि । इन्द्रायमद्वामद्योमदःसुतोदिवोविष्टम्भउपमोविचक्षणः २५ ॥ १८ ॥ सप्तस्वसारोअभिमातरःशिशुंनवंजज्ञानंजेन्यंविपश्चितम् । अपांगन्धर्वंदिव्यंनृचक्ष-

सं सो॑म॒ विश्वं॑स्य॒ भुव॑नस्य रा॒जसे॑ ३६ ईशा॒न इ॒मा भुव॑नानि॒ वीय॑से यु॒जा॒न इ॑न्दो ह॒रितः॑ सु॒प॒र्ण्यः॑ । तास्ते॑ क्षरन्तु॒ मधु॑मद्घृ॒तं पय॒स्तव॑ व्र॒ते सो॑म तिष्ठन्तु कृ॒ष्टयः॑ ३७ त्वं नृ॒चक्षा॑ असि सोम वि॒श्वतः॒ पव॑मान वृषभ॒ ता वि धा॑वसि । स नः॑ पवस्व॒ वसु॑म॒द्धिर॑ण्यवद्व॒यं स्या॑म॒ भुव॑नेषु जी॒वसे॑ ३८ गो॒वित्प॑वस्व वसु॒विद्धि॑रण्य॒विद्रे॑तो॒धा इ॑न्दो॒ भुव॑ने॒ष्वर्पि॑तः । त्वं सु॒वीरो॑ असि सोम विश्व॒वित्तं त्वा॒ विप्रा॒ उप॒ गि॒रेम आ॑सते ३९ उन्मध्व॑ ऊ॒र्मिर्व॒नना॑ अतिष्ठिप॒द॒पो वसा॑नो महि॒षो वि गा॑हते । राजा॑ प॒वित्र॑रथो॒ वाज॒मारु॑ह॒त्स॒हस्र॑भृष्टिर्जयति॒ श्रवो॑ बृ॒हत् ४० ॥ ११ ॥ स भ॒न्दना॒ उदि॑यर्ति प्र॒जाव॑ती॒र्विश्वायु॒र्विश्वाः॑ सु॒भरा॒ अह॑र्दि॒वि । ब्रह्म॑ प्र॒जाव॑द्र॒यिमश्व॑पस्त्यं पी॒त इ॑न्दा॒विन्द्र॑म॒स्मभ्यं॑ याचतात् ४१ सो अग्रे॒ अह्नां॒ हरि॑र्हर्य॒तो मदः॒ प्र चेत॑सा चेतयते॒ अनु॒ द्युभिः॑ । द्वा जना॑ या॒तय॑न्न॒न्तरी॑यते॒ नरा॒ च॒ शंसं॒ दैव्यं॑ च ध॒र्तरि॑ ४२ अ॒ञ्जते॒ व्य॑ञ्जते॒ सम॑ञ्जते॒ क्रतुं॑ रिहन्ति॒ मधु॑ना॒भ्य॑ञ्ज-

ते। सिन्धोरुच्छ्वासेपतयन्तमुक्षणंहिरण्यपावाःपशुमासुगृभ्णते ४३ विपश्चितेपवं-
मानायगायतमहीनधारात्यन्धोअर्षति। अहिर्नजूर्णामतिसर्पतित्वचमत्योनक्री-
ळन्नसरद्वृषाहरिः ४४ अग्रेगोराजाप्यंस्तविष्यतेविमानोअह्नांभुवनेष्वर्पितः।
हरिर्घृतस्नुःसुदृशीकोअर्णवोज्योतीरथःपवतेरायओक्यः ४५ ॥ २० ॥ असर्जि
स्कम्भोदिवउद्यतोमदःपरित्रिधातुर्भुवनान्यर्षति। अंशुंरिहन्तिमतयःपनिप्नतं
गिरायदिनिर्णिजमृग्मिणोययुः ४६ प्रतेधाराअत्यण्वानिमेष्यःपुनानस्यसंयतो
यन्तिरंहयः। यद्गोभिरिन्दोचम्वोःसमज्यसआसुवानःसोमकलशेषुसीदसि ४७
पवस्वसोमक्रतुविन्नउक्थ्योऽव्योवारेपरिधावमधुप्रियम्। जहिविश्वान्रक्षसइन्दो
अत्रिणोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ४८ ॥ २१ ॥

प्र तु नवोशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

८७ प्रतुद्रवपरिकोशंनिषीदनृभिःपुनानोअभिवाजमर्ष । अश्वंनत्वावाजिनं मर्जयन्तोऽच्छाबर्हीरशनाभिर्नयन्ति १ स्वायुधःपवतेदेवइन्दुरशस्तिहावृजनंरक्षमाणः । पितादेवानांजनितासुदक्षोविष्टम्भोदिवोधरुणःपृथिव्याः२ऋषिर्विप्रःपुरएताजनानामृभुर्धीरउशनाकाव्येन । सचिद्विवेदनिहितंयदासामपीच्यं१गुह्यंनामगोनाम् ३ एषस्यतेमधुमाँइन्द्रसोमोवृषावृष्णेपरिपवित्रेअक्षाः । सहस्रसाःशतसाभूरिदावाशश्वत्तमंबर्हिरावाज्यस्थात् ४ एतेसोमाअभिगव्यासहस्रामहेवाजायामृतायश्रवांसि । पवित्रेभिःपवमानाअसृग्रञ्छ्रवस्यवोनपृतनाजोअत्याः ५ ॥ २२ ॥ परिहिष्मापुरुहूतोजनानांविश्वासरद्भोजनापूयमानः । अथाभरश्येनभृतप्रयांसिरयिंतुञ्जानोअभिवाजमर्ष ६ एषसुवानःपरिसोमःप-

वित्रेसर्गोनसृष्टोअंदधावुदर्वां । तिग्मेशिशांनोमहिषोनशृङ्गेगाग॑व्यन्नभिशूरोन सत्वां ७ एषायंयौपरमादुन्तरद्रेःकूचित्सतीरूर्वेगाविवेद । दिवोनविद्युत्स्तनय- न्त्यभ्रैःसोमस्यतेपवतइन्द्रधारां ८ उतस्मंराशिंपरियासिगोनामिन्द्रेणसोमसुर- थंपुनानः । पूर्वीरिषोबृहतीर्जीरदानोशिक्षांशचीवस्तवताउंपष्टुत् ९ ॥ २३ ॥

अयं सोमोऽष्टावुशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

८८ अयंसोमइन्द्रतुभ्यंसुन्वेतुभ्यंपवतेत्वमस्यपाहि।त्वंहयंचकृषेत्वंववृषइन्दुं- मदायुयुज्यायसोमंम् १ सईंरथोनभुरिषाळयोजिमहःपुरूणिसातयेवसूनि । आ- दींविश्वानहुष्याणिजातास्वर्षातावनऊर्ध्वानवन्त २ वायुर्नयोनियुत्वाँइष्टयामा नासत्येवहवआशंभविष्ठः।विश्ववारोद्रविणोदाइवत्मन्पूषेवधीजवनोऽसिसोम ३ इन्द्रोनयोमहाकर्माणिचक्रिर्हन्तावृत्राणामसिसोमपूर्भित् । पैद्वोनहित्वमहिना-

म्नांह्नन्ताविश्वस्यासिसोमदस्योः ४ अग्निर्नयोवनआसृज्यमानोवृथापाजांसिकृणुतेनदीषु । जनोनयुध्वामहतउपब्दिरियर्तिसोमःपवमानऊर्मिम् ५ एतेसोमाअतिवाराण्यव्यादिव्यानकोशासोअभ्रवर्षाः । वृथासमुद्रंसिन्धवोननीचीः सुतासोअभिकलशाँअसृग्रन् ६ शुष्मीशर्धोनमारुतंपवस्वानभिशस्तादिव्यायथाविट् । आपोनमक्षूसुमतिर्भवानःसहस्राप्साःपृतनाषाण्नयज्ञः ७ राज्ञोनुते वरुणस्यव्रतानिबृहद्गभीरंतवसोमधाम । शुचिष्ट्वमसिप्रियोनमित्रोदक्षाय्योअर्यमेवासिसोम ८ ॥ २४ ॥

शोस्य सप्तोशना पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

८९ प्रोस्यवह्निःपथ्याभिरस्यान्दिवोनवृष्टिःपवमानोअक्षाः ।सहस्रधारोअसदन्न्य१स्मेमातुरुपस्थेवनआचसोमः १ राजासिन्धूनामवसिष्टवासंऋतस्यनाव-

मारुहद्र्जिष्ठाम् । अप्सुद्रप्सोवावृधेश्येनजूंतोदुहईंपितादुहईंपितुर्जाम् २ सिंहंनंसन्तमध्वोअयासंहरिंमरुषंदिवोअस्यपतिंम् । शूरोयुत्सुप्रंथमःपृच्छतेगाअस्यचक्षसापरिंपात्युक्षा ३ मधुपृष्ठंघोरमयासमश्वंरथेयुञ्जन्त्युरुचक्रऋष्वम् । स्वसारईंजामयोमर्जयन्तिसनाभयोवाजिनंमूर्जयन्ति ४ चतस्रईंघृतदुहःसचन्तेसमानेअन्तर्धरुणेनिषंत्ताः । ताईमर्षन्तिनमसापुनानास्ताईंविश्वतःपरिंपन्तिपूर्वीः ५ विष्टम्भोदिवोधरुणःपृथिव्याविश्वाउतक्षितयोहस्तेअस्य । असंत्तउत्सोगृणतेनियुत्वान्मध्वोअंशुःपंवतइन्द्रियाय ६ वन्वन्नवातोअभिदेववीतिमिन्द्रायसोमवृत्रहापवस्व । शग्धिमहःपुरुश्चन्द्रस्यरायःसुवीर्यस्यपतंयःस्याम ७ ॥ २५ ॥

म हिन्वानः षड्वसिष्ठः पवमानस्त्रिष्टुप् ।

१० प्रहिन्वानोजनितारोदस्योरथोनवाजंसनिष्यन्नयासीत् । इन्द्रंगच्छन्ना-

युधासंशिशानोविश्वावसुहस्तयोरादधानः १ अभित्रिपृष्ठंवृषणंवयोधामाङ्गूषाणां-
मवावशन्तवाणीः। वनावसानोवरुणोनसिन्धून्विरत्नधादयतेवार्याणि २ शूरग्रा-
मःसर्ववीरःसहावाञ्जेतापवस्वसनिताधनानि। तिग्मायुधःक्षिप्रधन्वासमत्स्वषा-
ळ्हःसाळ्हान्पृतनासुशत्रून् ३ उरुगव्यूतिरभयानिकृण्वन्त्समीचीनेआपवस्वापुरं-
धी। अपःसिषासन्नुषसःस्वर्गाःसंचिक्रदोमहोअस्मभ्यंवाजान् ४ मत्सिसोम
वरुणंमत्सिमित्रंमत्सीन्द्रमिन्दोपवमानविष्णुम् । मत्सिशर्धोमारुतंमत्सिदे
वान्मत्सिमहामिन्द्रमिन्दोमदाय ५ एवाराजेवक्रतुमाँअमेनविश्वाघनिघ्नद्दुरिता
पवस्व । इन्दोसूक्तायवचसेवयोधायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ ॥ २६ ॥ इति
शाकलकसंहितायां सप्तमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ७ ॥ ३ ॥

असर्जिकश्यपःपरिस्रुवानःसाकमुक्षपञ्चनोधाअधिपत्कण्वःकानिक्रन्तिप्रस्कण्वःप्रसेनानीश्चतुर्विंश-
तिर्दैवोदासिःप्रतर्दनोस्यमेपाष्टापञ्चाशदाद्यंतृचंवसिष्ठोपश्यदुत्तरान्प्रवपृथग्वासिष्ठाइन्द्रप्रमतिर्वृषगणोम-
न्युरुपमन्युर्व्याघ्रपाच्छक्तिःकर्णश्रुन्मृळीकोवसुक्रइतिचतुर्दशपराशरोन्साःकुत्सोभिनोद्वादशाम्बरीप-
ऋजिश्वाचानुष्टुभंद्बृहत्युपान्त्याद्यंतायाष्टौरेभसूनुकाश्यपौबृहत्याद्याभीनवंतेनव ।

असर्जि पङ्क्त्यपः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

११ ॐम् असर्जिवक्वारथ्येयथाजौधियामनोताप्रथमोमनीषी । दशस्वसा
रोअधिसानोअव्येऽजन्तिवह्निंसदनान्यच्छ १ वीतीजनस्यदिव्यस्यकव्यैरधिसु-
वानोनहुष्येभिरिन्दुः । प्रयोनृभिरमृतोमर्त्येभिर्मर्मृजानोऽविभिर्गोभिरद्भिः २
वृषावृष्णेरोरुवदंशुरस्मैपवमानोरुशदीर्तेपयोगोः । सहस्रमृक्वापथिभिर्वचोविद-
ध्वस्मभिःसूरोअण्वंवियाति ३ रुजाद्दृळ्हाचिद्रक्षसःसदांसिपुनानइन्दऊर्णुहिवि

वाजान् । वृश्चोपरिष्टात्तुजताव॒धेनयेअन्तिदूरादुपनायमेषाम् ४ सप्रत्नवन्नव्यसे विश्ववारसूक्तायपथःकृणुहिप्राचः । येदुःषहासोवनुषाबृहन्तस्तांस्तेअश्यामपुरुकृत्पुरुक्षो ५ एवापुनानोअपःस्व१र्गाअस्मभ्यंतोकातनयानिभूरि । शंनःक्षेत्रमुरुज्योतींषिसोमज्योङ्नःसूर्यंदृशयेरिरीहि ६ ॥ १ ॥

परि सुवानः षट् कश्यपः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

१२ परिसुवानोहरिरंशुःपवित्रेरथोनसर्जिसनयेहियानः । आपच्छ्लोकमिन्द्रियंपूयमानःप्रतिदेवाँअजुषतप्रयोभिः १ अच्छानृचक्षाअसरत्पवित्रेनामदधानःकविरस्ययोनौ । सीदन्होतेवसदनेचमूषूपेमग्मन्नृषयःसप्तविप्राः २ प्रसुमेधागातुविद्विश्वदेवःसोमःपुनानःसदएतिनित्यम् । भुवद्विश्वेषुकाव्येषुरन्तानुजनान्यततेपञ्चधीरः ३ तवत्येसोमपवमाननिण्येविश्वेदेवास्त्रयएकादशासः ।

दशस्वधाभिरधिसानोअव्येमृजन्तित्वानद्यःसप्तयह्वीः ४ तन्नुसत्यंपवमानस्या-
स्तुयत्रविश्वेकारवःसंनसन्त । ज्योतिर्यदह्नेअकृणोदुलोकंप्रावन्मनुंदस्यवेकरभी-
कम् ५ परिसद्मेवपशुमान्तिहोताराजानसत्यःसमितीरियानः । सोमः पुनानः
कलशाँअयासीत्सीदन्मृगोनमहिषोवनेषु ६ ॥ २ ॥

साकमुक्ष पञ्च नोधाः पवमानः सोमास्त्रिष्टुप् ।

१ ३ साकमुक्षोमर्जयन्तस्वसारोदशधीरस्यधीतयोधनुत्रीः । हरिःपर्यद्रव-
ज्जाःसूर्यस्यद्रोणंननक्षेअत्योनवाजी १ संमातृभिर्नशिशुर्वावशानोवृषादधन्वे
पुरुवारोअद्भिः । मर्योनयोषामभिनिष्कृतंयन्त्संगच्छतेकलशउस्रियाभिः २
उतप्रपिप्यऊधरघ्न्याइन्दुर्धाराभिःसचतेसुमेधाः । मूर्धानंगावःपयसाचमूष्व-
भिश्रीणन्तिवसुभिर्ननिक्तैः ३ सनोदेवेभिःपवमानरदेन्दोरयिमश्विनंवावशा-

नः। रयिरायतांमुशतीपुरन्धिरस्मद्र्यं१गादावनेवसूनाम् ४ नूनोरयिमुपमास्वनूवन्तंपुनानोवाताप्यंविश्वश्चन्द्रम् । प्रवन्दितुरिन्दोतार्यायुःप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् ५ ॥ ३ ॥

अधियरपश्च कण्वः पवमानः सोमास्त्रिष्टुप् ।

१४ अधियदस्मिन्वाजिनीवशुभःस्पर्धन्तेधियःसूर्येनविशः । अपोवृणानःपवतेकवीयन्व्रजन्नपशुवर्धनायमन्म १ द्विताव्यूर्ण्वन्नमृतस्यधामस्वर्विदेभुवनानिप्रथन्त । धियःपिन्वानाःस्वसरेनगावऋतायन्तीरभिवावश्रइन्दुम् २ परियत्कविःकाव्याभरतेशूरोनरथोभुवनानिविश्वा । देवेषुयशोमर्तायभूषन्दक्षायरायःपुरुभूषुनव्यः ३ श्रियेजातःश्रियआनिरियायश्रियंवयोजरितृभ्योदधाति । श्रियंवसानाअमृतत्वमायन्भवन्तिसत्यासमिथामितद्रौ ४ इषमूर्जमभ्यं१र्षा-

श्रृंगामुरुज्योतिःकृणुहिमत्सिदेवान् । विश्वानिहिसुषहातानितुभ्यंपवमानबा-
घसेसोमशत्रून् ५ ॥ ४ ॥

कनिक्रन्ति पञ्च मस्कण्वः पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् ।

१५ कनिक्रन्तिहरिरासृज्यमानःसीदन्वनस्यजठरेपुनानः । नृभिर्यतःकृ-
णुतेनिर्णिजंगाअतोमतीर्जनयतस्वधाभिः १ हरिःसृजानःपथ्यामृतस्येयर्तिवा-
चमरितेवनावम् । देवोदेवानांगुह्यानिनामाविष्कृणोतिबर्हिषिप्रवाचे २ अपा-
मिवेदूर्मयस्ततुराणाःप्रमनीषाईरतेसोममच्छ । नमस्यन्तीरुपचयन्तिसंचाचवि-
शन्त्युशतीरुशन्तम् ३ तंमर्मृजानंमहिषंनसानावंशुंदुहन्त्युक्षणंगिरिष्ठाम् । तंवा-
वशानंमतयःसचन्तेत्रितोबिभर्तिवरुणंसमुद्रे ४ इष्यन्वाचमुपवक्तेवहोतुःपुनान
इन्दोविष्यामनीषाम् । इन्द्रश्चयत्क्षयथःसौभगायसुवीर्यस्यपतयःस्याम ५ ॥ ५ ॥

प्र सेनानीश्चतुर्विंशतिः प्रतर्दनो दैवोदासिः पवमानस्त्रिष्टुप् ।

१६ प्रसेनानीःशूरोअग्रेरथानांगव्यन्नेतिहर्षतेअस्यसेना । भद्रान्कृण्वन्निन्द्रहवान्त्सखिभ्यआसोमोवस्त्रारभसानिदत्ते १ समस्यहरिंहरयोमृजन्त्यश्वहयैरनिशितंनमोभिः । आतिष्ठतिरथमिन्द्रस्यसखाविद्वाँएनासुमतियात्यच्छ २ सनोदेवदेवतातेपवस्वमहेसोमप्सरसइन्द्रपानः । कृण्वन्नपोवर्षयन्द्यामुतेमामुरोरानोवरिवस्यापुनानः ३ अजीतयेऽहतयेपवस्वस्वस्तयेसर्वतातयेवृहते । तदुशन्तिविश्वइमेसखायस्तदहंवश्मिपवमानसोम ४ सोमःपवतेजनितामतीनांजनितादिवोजनितापृथिव्याः । जनिताग्नेर्जनितासूर्यस्यजनितेन्द्रस्यजनितोतविष्णोः ५ ॥ ६ ॥ ब्रह्मादेवानांपदवीःकवीनामृषिर्विप्राणांमहिषोमृगाणाम् । श्येनोगृध्राणांस्वधितिर्वनानांसोमःपवित्रमत्येतिरेभन् ६ प्रावीविपद्वाचऊर्मिंन

सिन्धुर्गिरःसोमःपवमानोमनीषाः । अन्तःपश्यन्वृजनेमावराण्यातिष्ठतिवृषभो
गोषुजानन् ७ समत्सरःपृत्सुवन्वन्नवातःसहस्ररेताअभिवाजमर्ष । इन्द्रायेन्दो
पवमानोमनीष्यं१शोरूर्मिमीरयगाइषण्यन् ८ परिप्रियःकलशेदेववातइन्द्राय
सोमोरण्योमदाय । सहस्रधारःशतवाजइन्दुर्वाजीनसप्तिःसमनाजिगाति ९
सपूर्व्योवसुविज्जायमानोमृजानोअप्सुदुदुहानोअद्रौ । अभिशस्तिपाभुवनस्य
राजाविदद्गातुंब्रह्मणेपूयमानः १० ॥ ७ ॥ त्वयाहिनःपितरःसोमपूर्वेकर्माणि
चक्रुःपवमानधीराः । वन्वन्नवातःपरिधीँरपोर्णुवीरेभिरश्वैर्मघवाभवानः ११
यथापवथामनवेवयोधाअमित्रहावरिवोविद्धविष्मान् । एवापवस्वद्रविणंदधा-
नइन्द्रेसंतिष्ठजनयायुधानि १२ पवस्वसोममधुमाँऋतावापोवसानोअधिसानो

अन्यें । अवद्रोणांनिघृतवांन्तिसीदमदिन्तंमोमत्सरइंन्द्रपानः १३ वृष्टिंदिवःशतधारःपवस्वसहस्रसावांजयुर्देववीतौ । संसिन्धुभिःकुलशेंवावशानःसमुस्त्रियांभिःप्रतिरन्नआयुः १४ एषस्यसोमोंमुतिभिःपुनानोऽत्योनवाजीतरतीदरातीः । पयोनदुग्धमदितेरिषिरमुर्विवगातुःसुयमोनवोळ्हा १५ ॥ ८ ॥ स्वायुधःसोतृभिःपूयमानोऽभ्यंर्षगुह्यंचारुनाम । अभिवाजंसप्तिंरिवश्रवस्याभिवायुमभिगादेवसोम १६ शिशुंजज्ञानंहर्यंतंमृजन्तिशुम्भन्तिवह्निंमरुतोंगणेन । कविर्गीर्भिःकाव्येनाकविःसन्त्सोमःपवित्रमत्येतिरेभंन् १७ ऋषिमनाय ऋषिकृत्स्वर्षाःसहस्रंणीथःपदवीःकवीनाम् । तृतीयंधामंमहिषःसिषासन्त्सोमोविराजमनुराजतिष्टुप् १८ चमूषच्छ्येनःशकुनोविभृत्वागोविन्दुर्द्रप्सआयुंधानिबिभ्रंत् ।

अपामूर्मिंसचंमानःसमुद्रंतुरीयंधामंमहिषोविवक्ति १९ मयोनशुभ्रस्तन्वंमृजानोऽत्योनसृत्वांसनयेधनानाम् । वृषेवयूथापरिकोशमर्षन्कनिक्रदच्चम्वो३रा विवेश २० ॥ १ ॥ पवंस्वेन्दोपवमानोमहोभिःकनिंक्रदत्परिवाराण्यर्ष । क्रीळंश्चम्वो३राविंशपूयमानइन्द्रंतेरसोंमदिरोमंमत्तु २१ प्रास्युधारांबृहतीरंसृग्रन्नक्तोगोभिःकलशाँआविवेश । सामंकृण्वन्त्सामन्योविपश्चित्क्रन्दन्नेत्यभिसख्युर्न जामिम् २२ अपघ्नन्नेषिपवमानुशत्रून्प्रियांनजारोअभिगींतइन्दुः । सीदुन्वनेषुशकुनोनपत्वासोमःपुनानःकलशेंषुसत्ता २३ आतेरुचःपवमानस्यसोमयोषेवयन्तिसुदुघाःसुधाराः । हरिरानीतःपुरुवारोंअप्स्वचिंक्रदत्कलशेदेवयूनाम् २४ ॥१०॥ इति शाकलकसंहितायां नवमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ १ ॥ ५ ॥

अस्य प्रेषाष्टपञ्चाशत्पवमानः सोमस्त्रिष्टुप् । आद्यतृचस्य वसिष्ठः । द्वितीयस्येन्द्रप्रमतिर्वा-
सिष्ठः । तृतीयस्य वृषगणो वासिष्ठः । चतुर्थस्य मन्युर्वासिष्ठः । पञ्चमस्योपमन्युर्वासिष्ठः ।
षष्ठस्य व्याघ्रपाद्वासिष्ठः । सप्तमस्य शक्तिर्वासिष्ठः । अष्टमस्य कर्णश्रुद्वासिष्ठः । नवम-
स्य मृळीको वासिष्ठः । दशमस्य वसुक्रो वासिष्ठः । अन्त्यानां
चतुर्दशानामृचां कुत्सः । शिष्टानां पराशरः ।

१७ अस्यप्रेषाहेमनापूयमानोदेवोदेवेभिःसमपृक्तरसम् । सुतःपवित्रंपर्येतिरे-
भन्मितेवसद्मपशुमान्तिहोता १ भद्रावस्त्रासमन्यावसानोमहान्कविर्निवचना-
निशंसन् । आवच्यस्वचम्वोःपूयमानोविचक्षणोजागृविर्देववीतौ २ समुप्रियो
मृज्यतेसानोअव्येयशस्तरोयशसांक्षैतोअस्मे । अभिस्वरधन्वापूयमानोयूयंपा-
तस्वस्तिभिःसदानः ३ प्रगायताभ्यर्चामदेवान्त्सोमंहिनोतमहतेधनाय । स्वादुः
पवातेअतिवारमव्यमासीदातिकलशंदेवयुर्नः ४ इन्दुर्देवानामुपसख्यमायन्त्स-

हस्वंधारःपवतेमदाय । नृभिःस्तवानोअनुधामपूर्वमगन्निन्द्रंमहतेसौभगाय ५
॥ ११ ॥ स्तोत्रेरायेहरिरर्षापुनानइन्द्रंमदोगच्छतुतेभराय । देवैर्याहिसरथंराधो
अच्छायूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ६ प्रकाव्यमुशनेवब्रुवाणोदेवोदेवानांजनिमा
विवक्ति । महिव्रतःशुचिबन्धुःपावकःपदावराहोअभ्येतिरेभन् ७ प्रहंसासस्तृप-
लंमन्युमच्छामादस्तंवृषगणाअयासुः । आङ्गूष्यं१पवमानंसखायोदुर्मर्षंसाकंप्र
वदन्तिवाणम् ८ सरंहतउरुगायस्यजूतिंवृथाक्रीळन्तंमिमतेनगावः । परीणसं
कृणुतेतिग्मशृङ्गोदिवाहरिर्ददृशेनक्तमृज्रः ९ इन्दुर्वाजीपवतेगोन्योघाइन्द्रेसोमः
सहइन्वन्मदाय । हन्तिरक्षोबाधतेपर्यरातीर्वरिवःकृण्वन्वृजनस्यराजा १०
॥१२॥ अधधारयामध्वापृचानस्तिरोरोमंपवतेअद्रिदुग्धः । इन्दुरिन्द्रस्यसख्यं
जुषाणोदेवोदेवस्यमत्सरोमदाय ११ अभिप्रियाणिपवतेपुनानोदेवोदेवान्त्स्वेन

रसेनपृश्चन् । इन्दुर्धर्माण्यृतुथावसानोदशक्षिपोअव्यतसानोअव्ये १२ वृषा शोणोअभिकनिक्रदद्गानदयन्नेतिपृथिवीमुतद्याम् । इन्द्रस्येववग्नुराशृण्वआजौ प्रचेतयन्नर्षतिवाचमेमाम् १३ रसाय्यःपयसापिन्वमानईरयन्नेषिमधुमन्तमंशुम् । पवमानःसन्तनिमेषिकृण्वन्निन्द्रायसोमपरिषिच्यमानः १४ एवापवस्वमदिरोमदायोदग्राभस्यनमयन्वधस्नैः । परिवर्णंभरमाणोरुशन्तंगव्युर्नोअर्षपरिसोमसिक्तः १५॥१३॥ जुष्टीनइन्दोसुपथासुगान्युरौपवस्ववरिवांसिकृण्वन् । घनेवविष्वग्दुरितानिविघ्नन्नधिष्णुनाधन्वसानोअव्ये १६ वृष्टिंनोअर्षदिव्यांजिगत्नुमिळावतींशङ्गयींजीरदानुम् । स्तुकेववीताधन्वाविचिन्वन्बन्धूँरिमाँअवराँइन्दोवायून् १७ ग्रन्थिनविष्यग्रथितंपुनानऋजुंचगातुंवृजिनंचसोम । अत्योनक्रदोहरिरासृजानोमर्योदेवधन्वपस्त्यावान् १८ जुष्टोमदायदेवतातइन्दोपरिष्णुना-

न्वसानोअव्ये । सहस्रधारःसुरभिरदब्धःपरिस्रववाजसातौनृषह्ये १९ अरश्मा-
नोयेऽरथाअयुक्ताअत्यासोनसंसृजानासंआजौ । एतेशुक्रासोधन्वन्तिसोमादेवा-
सस्ताँउपयातापिबध्यै २० ॥१४॥ एवानइन्दोअभिदेववीतिंपरिस्रवनभोअर्णा-
श्चमूषु । सोमोअस्मभ्यंकाम्यंबृहन्तंरयिंददातुवीरवन्तमुग्रम् २१ तक्षद्यदीमनं
सोवेनंतोवाग्ज्येष्ठस्यवाधर्माणिक्षोरनीके । आदीमायन्वरमावावशानाजुष्टं
पतिंकलशेगावइन्दुम् २२ प्रदानुदोदिव्योदानुपिन्वऋतमृतायपवतेसुमेधाः ।
धर्माभुवद्वृजन्यस्यराजाप्ररश्मिभिर्दशभिर्भारिभूम २३ पवित्रेभिःपवमानोनृ-
चक्षाराजादेवानामुतमर्त्यानाम् । द्विताभुवद्रयिपतीरयीणामृतंभरत्सुभृतंचार्वि-
न्दुः २४ अर्वाँइवश्रवसेसातिमच्छेन्द्रस्यवायोरभिवीतिमर्ष । सनःसहस्राबृहतीरि-
षोदाभवासोमद्रविणोवित्पुनानः २५ ॥ १५ ॥ देवाव्योनःपरिषिच्यमानाःक्ष-

यँस्तुर्यरँधन्वन्तुसोमाः । आयज्यवंःसुमतिंविश्ववाराहोतारोनदिवियजोमन्द्रतं-
माः२६एवादेवदेवतातेपवस्वमहेसोमप्सरसेदेवपानः। महश्चिद्धिष्मसिहिताःसं-
मर्येकृधिसुष्ठानेरोदसीपुनानः २७ अश्वोनक्रदोवृषभिर्युजानःसिंहोनभीमोमनं-
सोजवीयान्। अर्वाचीनैःपथिभिर्येरजिष्ठाआपवस्वसौमनसंनइन्दो २८ शतंधा-
रादेवजाताअसृग्रन्त्सहस्रमेनाःकवयोमृजन्ति । इन्दोसनित्रंदिवआपवस्वपुरएं-
तासिमहतोधनस्य २९ दिवोनसर्गाअसृग्रमह्नांराजानमित्रंप्रमिनातिधीरः ।
पितुर्नपुत्रःक्रतुभिर्यतानआपवस्वविशेअस्याअजीतिम् ३० ॥ १६ ॥ प्रतेधारा
मधुमतीरसृग्रन्वारान्यत्पूतोअत्येष्यव्यान् । पवमानपवसेधामगोनांजज्ञानःसू-
र्यमपिन्वोअर्कैः ३१ कनिक्रददनुपन्थामृतस्यशुक्रोविभास्यमृतस्यधाम । सइ-
न्द्रायपवसेमत्सरवान्हिन्वानोवाचंमतिभिःकवीनाम् ३२ दिव्यःसुपर्णोऽवचक्षि

सोमपिन्वन्धाराःकर्मणादेववीतौ । एन्दोविशकलशंसोमधानंक्रन्दन्निहिसूर्यस्योपरश्मिम् ३३ तिस्रोवाचईरयतिप्रवह्निर्ऋतस्यधीतिंब्रह्मणोमनीषाम् । गावोयन्तिगोपतिंपृच्छमानाःसोमंयन्तिमतयोवावशानाः ३४ सोमंगावोधेनवावावशानाःसोमंविप्रामतिभिःपृच्छमानाः । सोमःसुतःपूयतेअज्यमानःसोमेअर्कास्त्रिष्टुभःसंनवन्ते ३५ ॥ १७ ॥ एवानःसोमपरिषिच्यमानआपवस्वपूयमानःस्वस्ति । इन्द्रमाविशबृहतारवेणवर्धयावाचंजनयापुरंधिम् ३६ आजागृविर्विप्रऋतामतीनांसोमःपुनानोअसदच्चमूषु । सपन्तियंमिथुनासोनिकामाअध्वर्यवोरथिरासःसुहस्ताः ३७ सपुनानउपसूरेनधातोभेअप्राशेदसीविषआवः । प्रियाचिद्यस्यप्रियसासऊतीसतूधनंकारिणेनप्रयंसत् ३८ सवर्धितावर्धनःपूयमानःसोमोमीढ्वाँअभिनोज्योतिषावीत् । येनानःपूर्वेपितरःपदज्ञाःस्वर्विदोअभि

गाअद्रिंमुष्णन् ३९ अक्रान्त्समुद्रःप्रथमेविधंर्मञ्जनयंन्प्रजाभुवंनस्यराजां । वृषां पवित्रेअधिसानोअव्यैबृहत्सोमोंवावृधेसुवानइन्दुः ४० ॥ १८ ॥ महत्तत्सोमोमहिषश्चंकारापांयद्गर्भोऽवृंणीतदेवान् । अदंधादिन्द्रेपवंमानओजोऽजंनयत्सूर्येज्योतिरिन्दुः ४१ मत्सिवायुमिष्टयेराधंसेचमत्सिमित्रावरुणापूयमानः । मत्सिशर्धोमारुतंमत्सिदेवान्मत्सिद्यावांपृथिवीदेवसोम ४२ ऋजुःपंवस्ववृजिनस्यंहन्तापामीवांबाधमानोमृधश्च । अभिश्रीणन्पयःपयसाभिगोनामिन्द्रस्यत्वंतवंवयंसखायः ४३ मध्वःसूदंपवस्ववस्वउत्संवीरंचंनआपंवस्वाभगंच । स्वदस्वेन्द्रांयपवंमानइन्दोरयिंचंनआपंवस्वासमुद्रात् ४४ सोमंःसुतोधारयात्योनहित्वासिन्धुर्ननिम्नमभिवाज्यंक्षाः । आयोनिंवन्यंमसदत्पुनानःसमिन्दुर्गोभिरसरत्समद्भिः ४५ ॥ ३१ ॥ एषस्यतेपवतइन्द्रसोमंश्चमूषुधीरउ-

शतेतवंस्वान् । स्वंचक्षारथिरःसत्यशुष्मःकामोनयोदेवयतामसंर्जि ४६ एपप्र-
देनुवयसापुनानस्तिरोवर्पांसिदुहितुर्दधानः । वसानःशर्मत्रिवरूथमप्सुहोतेव
यातिसमनेपुरेभन् ४७ नूनस्त्वंरथिरोदेवसोमपरिस्रवचम्वोःपूयमानः । अप्सु
स्वादिष्ठोमधुमाँऋतावादेवोनयःसवितासत्यमन्मा ४८ अभिवायुंवीत्यर्षागृणा-
नोऽभिमित्रावरुणापूयमानः । अभीनरंधीजवनंरथेष्ठामभीन्द्रंवृषणंवज्रबाहु-
म् ४९ अभिवस्त्रासुवसनान्यर्षाभिधेनूःसुदुघाःपूयमानः । अभिचन्द्राभर्तवेनो
हिरण्याभ्यश्वान्रथिनोदेवसोम ५० ॥ २० ॥ अभीनोअर्षदिव्यावसून्यभिवि-
श्वापार्थिवापूयमानः । अभियेनद्रविणमश्नवामाभ्यार्षेयंजमदग्निवन्नः ५१ अ-
यापवापवस्वैनावसूनिमांश्चत्वइन्दोसरसिप्रधन्व । ब्रध्नश्चिदत्रवातोनजूतःपुरुमे
धश्चित्तकवेनरंदात् ५२ उतनएनापवयापवस्वाधिश्रुतेश्रवाय्यस्यतीर्थे । षष्टिंस-

भ्यासहंम् १ परिष्यसुवानोअव्ययंरथेनवमोव्यत । इन्दुरभिद्रुणाहितोहियानो धाराभिरक्षाः २ परिष्यसुवानोअक्षाइन्दुरव्येमदच्युतः । धारायऊर्ध्वोअध्वरे भ्राजानैतिगव्ययुः ३ सहित्वंदेवशश्वतेवसुमर्तायदाशुषे । इन्दोसहस्रिणंरयिं शतात्मानंविवाससि ४ वयंतेअस्यवृत्रहन्वसोवस्वःपुरुस्पृहः । निनेदिष्ठतमा इषःस्यामसुम्नस्याध्रिगो ५ द्विर्यपञ्चस्वयशसंस्वसारोअद्रिसंहतम् । प्रियमिन्द्रस्यकाम्यंप्रस्नापयन्त्यूर्मिणम् ६ ॥ २३ ॥ परित्यंहर्यतंहरिंबभ्रुंपुनन्तिवारेण । योदेवान्विश्वाँइत्परिमदेनसहगच्छति ७ अस्यवोह्यवसापान्तोदक्षसाधनम् । यःसूरिषुश्रवोबृहद्दधेस्व१र्णहर्यतः ८ सवायज्ञेषुमानवीइन्दुर्जनिष्टरोदसी । देवोदेवीगिरिष्ठाअस्रेधन्तंतुविष्वणि ९ इन्द्रायसोमपातवेवृत्रघ्नेपरिषिच्यसे । नरेचदक्षिणावतेदेवायसदनासदे १० तेप्रत्नासोव्युष्टिषुसोमाःपवित्रेअक्षरन् ।

अपघ्नोधंन्तःसनुतर्हुराश्वितःप्रातस्ताँअप्रचेतसः ११ तंसंखायःपुरोरुचंयूयंवयंच सूरयः । अश्यामवाजंगन्ध्यंसनेमवाजंपस्त्यम् १२ ॥ २४ ॥

आहर्यताया श्ौ रेभसूनू काश्यपौ पवमानः सोमोनुष्टुप् । आद्या बृहती ।

११ आहर्यतायधृष्णवेधनुस्तन्वन्तिपौंस्यम् । शुक्रांवयन्त्यसुरायनिर्णिजं विपामग्रेमहीयुवः १ अधंक्षपापरिष्कृतोवाजाँअभिप्रगाहते । यदीविवस्वतोधियोहरिंहिन्वन्तियातवे २ तमस्यमर्जयामसिमदोयइन्द्रपातमः । यंगावआसभिर्दधुःपुरानूनंचसूरयः ३ तंगाथयापुराण्यापुनानमभ्यनूषत । उतोकृपन्तधीतयोदेवानांनामबिभ्रतीः ४ तमुक्षमाणमव्ययेवारेपुनन्तिधर्णसिम् । दूतंनपूर्वचित्तयआशासतेमनीषिणः ५ ॥ २५ ॥ सपुनानोमदिन्तमःसोमश्चमूषुसीदति । पशौनरेतआदधत्पतिर्वचस्यतेधियः ६ समृज्यतेसुकर्मभिर्देवोदेवेभ्यःसु-

तः । विदेयदासुसंददिर्महीरपोविगांहते ७ सुतइन्द्रोपवित्रआनृभिर्यतोविनीयसे । इन्द्रांयमत्सरिन्तंमश्चमूष्वानिषींदसि ८ ॥ २६ ॥

अभी नव रेभसूनू काश्यपौ पवमानः सोमोनुष्टुप्।

१०० अभीनंवन्तेअद्रुहंःप्रियमिन्द्रंस्यकाम्यंम् । वत्संनपूर्वआयुंनिजातंरिहन्तिमातरंः १ पुनानइन्दवाभंरसोमंद्विबर्हसंरयिम् । त्वंवसूनिपुष्यसिविश्वानिदाशुषोगृहे २ त्वंधियंमनोयुजंसृजावृष्टिंनतंन्यतुः । त्वंवसूनिपार्थिवादिव्याचंसोमपुष्यसि ३ परिंतेजिग्युषोयथाधारासुतस्यंधावति । रंहंमाणाव्यं१व्ययंवारंवाजीवंसानुसिः ४ क्रत्वेदक्षायनःकवेपवंस्वसोमधारंया । इन्द्रायपातंवेसुतोमित्रायवरुणायच ५ ॥ २७ ॥ पवंस्ववाजसातंमःपवित्रेधारंयासुतः । इन्द्रांयसोमविष्णंवेदेवेभ्योमधुंमत्तमः ६ त्वांरिहन्तिमातरोहरिंपवित्रेअद्रुहंः । वत्सं

जातंनधेनवःपवमानविधर्मणि ७ पवमानमहिश्रवश्चित्रेभिर्यासिरश्मिभिः । शर्धन्तमांसिजिघ्नसेविश्वानिदाशुषोगृहे ८ त्वंद्यांचमहिव्रतपृथिवींचातिजभ्रिषे । प्रतिद्रापिममुञ्चथाःपवमानमहित्वना १ ॥ २८ ॥ इति शाकल्कसंहितायां सप्तमाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ७ ॥ ४ ॥

पुरोजितीपोळशान्धीगुःश्यावाश्विर्ययातिर्नाहुषोनहुषोमानवोमनुःसांवरणइतितृचाःशेपेप्रजापतिरु-पायगापश्यौश्चाणाष्टौत्रितआप्त्यइंद्रमपुनानायपट्द्वितआप्त्यःसखायःपर्वतनारदौकाश्यपौद्वेशिखण्डि-न्यौवाप्सरसौतंवइन्द्रमच्छपञ्चनाग्निश्चाक्षुषश्चसुमानवोमनुराप्सवइतितृचाःपञ्चाग्निःपरीतःपाड्विंशतिः सप्तऋषयःप्रागाथंतृतीयापोळश्यौद्विपदेअष्टम्याद्येचबृहत्यौपवस्वपोळशगौरिवीतिर्द्वृचंशक्तिरेकामूरु-ञ्जिश्चोर्ध्वसद्माकृतयशाऋणंचयइत्यूषपोद्वृचाश्तिस्रःशक्तिःकाकुभाःप्रागाथाःसुसुन्वेगायत्रीयवमध्या परासवोबृहतीपरिमध्याधिकामपोधिष्णपाएश्वरयोद्वैपदंपर्यूषुद्वादशाग्न्यरुणत्रसदस्यूराजानौतिस्रोनुष्टु-भःपिपीलिकमध्याःपङ्क्त्यूर्ध्वबृहत्यस्तिस्रश्चविराजोयारुचाद्वृचमनानतःपारुच्छेपिरात्सष्टनानानंचतुष्कं शिशुःपाङ्क्तिरायणावस्यैकादशकश्यपोयइन्दोश्चतुष्कंदशमंमण्डलमग्रेसप्तत्रितःपिप्रीहिनःमतपकः ॥

पुरोजिती षोळश पवमानः सोमोनुष्टुप् । उपाद्ये गायत्र्यौ । प्रथमतृचस्यान्धीगुः श्यावाश्विः । द्वितीयस्य ययातिर्नाहुषः । तृतीयस्य नहुषो मानवः ।
चतुर्थस्य मनुः सांवरणः । अन्त्यचतुष्कस्य प्रजापतिः ।

१०१ ओम् पुरोजितीवोअन्धसःसुतायमादयित्नवे । अपश्वानंश्नथिष्टनसखायोदीर्घजिह्व्यम् १ योधारयापावकयापरिप्रस्यन्दतेसुतः । इन्दुरश्वोनकृत्व्यः २ तंदुरोषमभीनरःसोमंविश्वाच्याधिया । यज्ञंहिन्वन्त्यद्रिभिः ३ सुतासोमधुमत्तमाःसोमाइन्द्रायमन्दिनः । पवित्रवन्तोअक्षरन्देवान्गच्छन्तुवोमदाः ४ इन्दुरिन्द्रायपवतइतिदेवासोअब्रुवन् । वाचस्पतिर्मखस्यतेविश्वस्येशानओजसा ५ ॥ १ ॥ सहस्रधारःपवतेसमुद्रोवाचमीङ्खयः । सोमःपतीरयीणांसखेन्द्रस्यदिवेदिवे ६ अयंपूषारयिर्भगःसोमःपुनानोअर्षति । पतिर्विश्वस्यभूमनोव्यख्यद्रोदसीउभे ७ समुप्रियाअनूषतगावोमदायघृष्वयः । सोमासःकृण्वतेपथः

पवमानासइन्दवः ८ यओजिष्ठस्तमाभरपवमानश्रवाय्यम् । यःपञ्चचर्षणीरभि रयिंयेनवनामहै १ सोमाःपवन्तइन्दवोऽस्मभ्यंगातुवित्तमाः । मित्राःसुवाना अरेपसःस्वाध्यःस्वर्विदः १० ॥ २ ॥ सुष्वाणासोव्यद्रिभिश्चितानागोरधित्वचि । इषमस्मभ्यमभितःसमस्वरन्वसुविदः ११ एतेपूताविपश्चितःसोमासोदध्याशिरः । सूर्यासोनदर्शतासोजिगत्नवोध्रुवाघृते १२ प्रसुन्वानस्यान्धसोमर्तोनवृतत्द्वचः । अपश्वानमराधसंहतामखंनभृगवः १३ आजामिरत्केअव्यतभुजेनपुत्रओण्योः । सरज्जारोनयोषणांवरोनयोनिमासदम् १४ सवीरोदक्षसाधनोवियस्तस्तम्भरोदसी । हरिःपवित्रेअव्यतवेधानयोनिमासदम् १५ अव्योवारेभिःपवतेसोमोगव्येअधित्वचि । कनिक्रदद्वृषाहरिरिन्द्रस्याभ्येतिनिष्कृतम् १६ ॥ ३ ॥

क्राणाद्यौ त्रितः पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०२ क्राणाशिशुर्महीनांहिन्वन्नृतस्यदीधितिम् । विश्वापरिप्रियाभुवदधद्विता १ उपत्रितस्यपाष्यो३रभक्तयद्गुहापदम् । यज्ञस्यसप्तधामभिरधप्रियम् २ त्रीणित्रितस्यधारयापृष्ठेष्वेरयारयिम् । मिमीतेअस्ययोजनाविसुक्रतुः ३ जज्ञानंसप्तमातरोवेधामशासतश्रिये । अयंध्रुवोरयीणांचिकेतयत् ४ अस्यव्रतेसजोषसोविश्वेदेवासोअद्रुहः । स्पार्हाभवन्तिरन्तयोजुषन्तयत् ५ ॥ ४ ॥ यमीगर्भमृतावृधोदृशेचारुमजीजनन् । कविंमंहिष्ठमध्वरेपुरुस्पृहम् ६ समीचीनेअभित्मनायह्वीऋतस्यमातरा । तन्वानायज्ञमानुषग्यदञ्जते ७ क्रत्वाशुक्रेभिरक्षभिर्ऋणोरपव्रजंदिवः । हिन्वन्नृतस्यदीधितिंप्राध्वरे ८ ॥ ५ ॥

प्र पुनानाय षट् द्वित आप्त्यः पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०३ प्रपुनानायवेधसेसोमायवचउद्यतम् । भृतिंनभरामतिभिर्जुजोषते १ परिवाराण्यव्ययागोभिरञ्जानोअर्षति । त्रीषधस्थापुनानःकृणुतेहरिः २ परिकोशंमधुश्चुतमव्ययेवारेअर्षति । अभिवाणीर्ऋषीणांसप्तनूषत ३ परिणेतामतीनांविश्वदेवोअदाभ्यः । सोमःपुनानश्चम्वोर्विशद्धरिः ४ परिदैवीरनुस्वधाइन्द्रेणयाहिसरथम् । पुनानोवाघद्वाघद्भिरमर्त्यः ५ परिसप्तिर्नवाजयुर्देवोदेवेभ्यःसुतः । व्यानशिःपवमानोविधावति ६ ॥ ६ ॥ इति शाकलकसंहितायां नवमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ ९ ॥ ६ ॥

सखायः षट् पर्वतनारदौ काश्यपौ द्वे शिखण्डिन्यावप्सरसौ पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०४ सखायआनिषीदतपुनानायप्रगायत । शिशुंनयज्ञैःपरिभूषतश्रिये १

समींवत्संनमातृभिःसृजतागयसाधनम् । देवाव्यं१मदंमभिद्विशंवसम् २ पुनातांदक्षसाधनंयथाशर्धायवीतये । यथामित्रायवरुणायशंतमः ३ अस्मभ्यं त्वावसुविदमभिवाणीरनूषत । गोभिष्टेवर्णमभिवासयामसि ४ सनोमदानांप-तइन्दोदेवप्सराअसि । सखेवसख्येगातुवित्तमोभव ५ सनेमिकृध्य१स्मदारक्ष-संकंचिदत्रिणंम् । अपादेवंद्वयुमंहोयुयोधिनः ६ ॥ ७ ॥

तं वः पद् पर्वतनारदौ पवमानः सोम उष्णिक् ।

१०५तंवंःसखायोमदायपुनानमभिगायत । शिशुंनयज्ञैःस्वदयन्तगूर्तिभिः१ संवत्सइवमातृभिरिन्दुर्हिन्वानोअज्यते । देवावीर्मदोमतिभिःपरिष्कृतः २ अयं दक्षायसाधनोऽयंशर्धायवीतये । अयंदेवेभ्योमधुमत्तमःसुतः ३ गोमन्नइन्दोअ-श्ववत्सुतःसुदक्षधन्व । शुचिंतेवर्णमधिगोषुदीधरम् ४ सनोहरीणांपतइन्दोदेव-

वित्तंमोदेवेभ्योमधुंमत्तमः । सहस्रंयाहिपथिभिःकनिंक्रदत् ६ पवंस्वदेववींतय
इन्दोधाराभिरोजंसा । आकलशंमधुंमान्त्सोमनःसदः ७ तवंद्रप्साउंदप्रुतइन्द्रं
मदांयवावृधुः । त्वांदेवासोअमृतांयकंपंपुः ८ आनंःसुतासइन्दवःपुनानाधांव-
तारयिम् । वृष्टिद्यावोरीत्यापःस्वर्विदः ९ सोमंःपुनानऊर्मिणाव्योवारंविधाव-
ति । अग्रेवाचःपवंमानःकनिंक्रदत् १० ॥ १० ॥ धीभिर्हिन्वन्तिवाजिनंवने
क्रीळंन्तमत्यंविम् । अभित्रिपृष्ठंमतयःसमंस्वरन् ११ असंर्जिकलशाँअभि
मीळ्हेसप्तिर्नवाजयुः । पुनानोवाचंजनयंन्नसिष्यदत् १२ पवंतेहर्यतोहरिरतिह्व-
रांसिरंह्या । अभ्यर्षन्त्स्तोतृभ्योवीरवद्यशः १३ अयापवस्वदेवयुर्मधोर्धाराअ-
सृक्षत । रेभंन्पवित्रंपर्येषिविश्वतः १४ ॥ ११ ॥

परीतः षड्विंशतः पवमानः सोमः । द्वितीयापञ्चमीसप्तम्येकादशीत्रयोदशीपञ्चदश्यष्टादशी-
विंशीद्वाविंशीचतुर्विंशीषड्विंश्यः सतोबृहत्यः । तृतीयाषोडश्यौ द्विपदे । शिष्टा बृहत्यः ।

१०७ परीतोषिञ्चतासुतंसोमोयउत्तमंहविः । दधन्वाँयोनर्योअप्स्व१न्तरा सुषावसोममद्रिभिः १ नूनंपुनानोऽविभिःपरिस्रवादब्धःसुरभिंतरः । सुतेचित्वाप्सुमदामोअन्धसाश्रीणन्तोगोभिरुत्तरम् २ परिसुवानश्चक्षसेदेवमादनः क्रतुरिन्दुर्विचक्षणः ३ पुनानःसोमधारयापोवसानोअर्षसि । आरत्नधायोनिमृतस्यसीदस्युत्सोदेवहिरण्ययः ४ दुहानऊधर्दिव्यंमधुप्रियंप्रत्नंसधस्थमासदत् । आपृच्छ्यंधरुणंवाज्यर्षतिनृभिर्धूतोविचक्षणः ५ ॥ १२ ॥ पुनानःसोमजागृविरव्योवारेपरिप्रियः । त्वंविप्रोअभवोऽङ्गिरस्तमोमध्वायज्ञंमिमिक्षनः ६ सोमोमीढ्वान्पवतेगातुवित्तमऋषिर्विप्रोविचक्षणः । त्वंकविरभवोदेववीतमआसूर्यंरोह-

योदिवि ७ सोमंउपुवाणःसोतृभिरधिष्णुभिरवीनाम् । अश्वयेवहरितायातिधा-
रयामन्द्रयायातिधारया ८ अनूपेगोमान्गोभिरक्षाःसोमोदुग्धाभिरक्षाः । समुद्रं
नसंवरणान्यग्मन्मन्दीमदायतोशते ९ आसोमसुवानोअद्रिभिस्तिरोवाराण्य-
व्यया । जनोनपुरिचम्वोर्विशद्धरिःसदोवनेषुदधिषे १० ॥ १२ ॥ समामृजे
तिरोअण्वानिमेष्योमीळ्हेसप्तिर्नवाजयुः । अनुमाद्यःपवमानोमनीषिभिःसोमो
विप्रेभिर्ऋक्वभिः ११ प्रसोमदेववीतयेसिन्धुर्नपिप्ये अर्णसा । अंशोःपयसामदि-
रोनजागृविरच्छाकोशंमधुश्चुतंम् १२ आहर्यतोअर्जुनेअत्केअव्यतप्रियःसूनुर्न
मर्ज्यः।तमींहिन्वन्त्यपसोयथारथंनदीष्वागभस्त्योः १३ अभिसोमासआयवःप-
वन्तेमद्यंमदंम् । समुद्रस्याधिविष्टपिमनीषिणोमत्सरासःस्वर्विदः १४ तरत्समु-
द्रंपवमानऊर्मिणाराजादेवऋतंबृहत् । अर्षन्मित्रस्यवरुणस्यधर्मणाप्रहिन्वान

ऋतंबृहत् १५ ॥ १४ ॥ नृभिर्येमानोहर्यतोविचक्षणोराजादेवःसमुद्रियः १६
इन्द्रायपवतेमदःसोमोमरुत्वतेसुतः । सहस्रधारोअत्यव्यमर्षतितमीमृजन्त्याय-
वः १७ पुनानश्चमूजनयन्मतिंकविःसोमोदेवेषुरण्यति । अपोवसानःपरिगोभि-
रुत्तरःसीदन्वनेष्वव्यत १८ तवाहंसोमरारणसख्यइन्दोदिवेदिवे । पुरूणिबभ्रो
निचरन्तिमामवपरिधींरतिताँइहि १९ उताहंनक्तमुतसोमतेदिवासख्यायबभ्र
ऊधनि । घृणातपन्तमतिसूर्यंपरःशकुनाइवपप्तिम २० ॥ १५ ॥ मृज्यमानः
सुहस्त्यसमुद्रेवाचमिन्वसि । रयिंपिशङ्गंबहुलंपुरुस्पृहंपवमानाभ्यर्षसि २१
मृजानोवारेपवमानोअव्ययेवृषावचक्रदोवने । देवानांसोमपवमाननिष्कृतंगो-
भिरञ्जानोअर्षसि २२ पवस्ववाजसातयेऽभिविश्वानिकाव्या । त्वंसमुद्रंप्रथमोवि
धारयोदेवेभ्यःसोममत्सरः २३ सतूपवस्वपरिपार्थिवंरजोदिव्याचसोमधर्मभिः।

त्वांविप्रासोमतिभिर्विचक्षणशुभ्रंहिन्वन्तिधीतिभिः २४ पवमानाअसृक्षतपवित्रमतिधारया । मरुत्वन्तोमत्सराइन्द्रियाहयामेधामभिप्रयांसिच २५ अपोवसानःपरिकोशमर्षतीन्दुर्हियानःसोतृभिः । जनयञ्ज्योतिर्मन्दनाअवीवशद्गाः कृण्वानोननिर्णिजम् २६ ॥ १६ ॥

पवस्व षोडश पवमानः सोमः । आद्ययोर्गौरिवीतिः । तृतीयायाश्चतुर्दश्यादितिसृणां च शक्तिः ।
चतुर्थीपञ्चम्योरूरुः । शिष्टानां तृचानां क्रमेण ऋजिश्वोर्ध्वसद्मकृतयशऋणंचयाः ।
द्वितीयादिसर्वाः समर्चः सतो बृहत्यः । त्रयोदशी गायत्री
यवमध्या । शिष्टाः ककुभः ।

१०८ पवस्वमधुमत्तमइन्द्रायसोमक्रतुवित्तमोमदः । महिद्युक्षतमोमदः १ यस्यंतेपीत्वावृषभोवृषायतेऽस्यपीतास्वर्विदः । ससुप्रकेतोअभ्यक्रमीदिषोऽच्छा

वाजंनैतंशः २ त्वंह्यं१ङ्गदैव्यापवमानजनिमानिद्युमत्तमः । अमृतत्वायघोष-
यंः ३ येनानवंग्वोदध्यङ्ङपोर्णुतेयेनविप्रांसआपिरे । देवानांसुम्नेअमृतस्यचारु-
णोयेनश्रवांस्यानशुः ४ एषस्यधारयासुतोऽव्योवारेभिःपवतेमदिंतमः । क्रीळं-
न्नूर्मिरपामिव ५ ॥ १७ ॥ यउस्रियाअप्याअन्तरश्मनोनिर्गाअकृन्तदोजंसा ।
अभिव्रजंतत्निषेगव्यमश्व्यंवर्मीवधृष्णवारुज ६ आसोतापरिषिञ्चताश्वंनस्तोमं-
मप्तुरंरजस्तुरंम् । वनक्रक्षमुदप्रुतंम् ७ सहस्रंधारंवृषभंपयोवृधंप्रियंदेवायजन्मं-
ने । ऋतेनयऋतजातोविवावृधेराजादेवऋतंबृहत् ८ अभिद्युम्नंबृहद्यशइषस्पतेदि-
दीहिदेववदेवयुः । विकोशंमध्यमंयुव ९ आवच्यस्वसुदक्षचम्वोःसुतोविशांवह्नि-
र्नविश्पतिः । वृष्टिंदिवःपंवस्वरीतिमपांजिन्वागविष्टयेधियंः १० ॥ १८ ॥ एत-
मुत्यंमदच्युतंसहस्रंधारंवृषभंदिवोदुहुः । विश्वावसूनिबिभ्रंतम् ११ वृषाविजज्ञे

जनयन्नमर्त्यःप्रतपश्चयोतिंषातमः । ससुष्टुतःकविभिर्निणिजंदधेत्रिधात्वस्यदंससा १२ ससुंन्वेयोवसूनांयोरायामानेतायइळानाम्। सोमोयःसुक्षितीनाम् १३ यस्यंनइन्द्रःपिबाद्यस्यंमरुतोयस्यंवार्यमणाभगः । आयेनंमित्रावरुणाकरांमहएन्द्रमवंसेमहे १४ इन्द्रांयसोमपातंवेनृभिर्यतःस्वायुधोमदिंतमः। पवंस्वमधुमत्तमः १५ इन्द्रंस्यहार्दिसोमधानमाविशसमुद्रमिंवसिन्धंवः । जुष्टोमित्रायवरुंणायवायवेदिवोविष्टम्भउत्तमः १६ ॥ ११ ॥

पारि म द्वाविंशतिरश्नयो विष्ण्या ऐश्वराः पवमानः सोमो द्विपदा ।

१०९ परिप्रधन्वेन्द्रांयसोमस्वादुर्मित्रायंपूष्णेभगांय १ इन्द्रंस्तेसोमसुतस्यंपेयाःक्रत्वेदक्षांयविश्वेचदेवाः २ एवामृतांयमहेक्षयांयसशुक्रोअंर्षदिव्यःपीयूषः ३ पवंस्वसोममहान्त्संमुद्रःपितादेवानांविश्वाभिधाम ४ शुक्रःपंवस्वदेवेभ्यःसोम-

दिवेपृथिव्यैशंचप्रजायै ५ दिवोधर्तासिंशुक्रःपीयूषंःसत्येविधर्मन्वाजीपवस्व ६
पवंस्वसोमद्युम्नीसुधारोमहामवीनामनुपूर्व्यः ७ नृभिर्येमानोजज्ञानःपूतःक्षर-
द्विश्वानिमन्द्रःस्वर्वित् ८ इन्दुःपुनानःप्रजामुराणःकरद्विश्वानिद्रविणानिनः ९
पवस्वसोमक्रत्वेदक्षायाश्वोननिक्तोवाजीधनाय १० ॥ २० ॥ तंतेसोतारोरसं
मदायपुनन्तिसोमंमहेद्युम्नाय ११ शिशुंजज्ञानंहरिंमृजन्तिपवित्रेसोमंदेवेभ्यइ-
न्दुम् १२ इन्दुःपविष्टचारुर्मदायापामुपस्थेकविर्भगाय १३ बिभर्तिचार्विन्द्र-
स्यनामयेनविश्वानिवृत्राजघान १४पिबन्त्यस्यविश्वेदेवासोगोभिःश्रीतस्यनृभिः
सुतस्य १५ प्रसुवानोअक्षाःसहस्रधारस्तिरःपवित्रंविवारमव्यम् १६ सवाज्यं-
क्षाःसहस्ररेताअद्भिर्मृजानोगोभिःश्रीणानः १७ प्रसोमयाहीन्द्रस्यकुक्षानृभिर्ये-
मानोअद्रिभिःसुतः १८ असर्जिवाजीतिरःपवित्रमिन्द्रायसोमःसहस्रधारः १९

अञ्जन्त्यैनंमध्वोरसेनेन्द्रांयवृष्णइन्दुंमदाय २० देवेभ्यंस्त्वावृथापाजंसेऽपोवसानंहरिंमृजन्ति २१ इन्दुरिन्द्रांयतोशतेनितोशतेश्रीणन्नुग्रोरिणन्नपः २२ ॥ २१ ॥

पर्यू षु द्वादश त्र्यरुणत्रसदस्यू पवमानः सोमः । आद्यास्तिस्रोनुष्टुभः पिपीलिकमध्याः । अन्त्यास्तिस्रो विराजः । शिष्टा ऊर्ध्वबृहत्यः ।

११० पर्यूषुप्रधंन्ववाजंसातयेपरिंवृत्राणिंसक्षणिः । द्विषस्तरध्यांऋणयानंईयसे १ अनुहित्वांसुतंसोममदांमसिमहेसंमर्यराज्ये । वाजाँअभिपंवमानप्रगांहसे २ अजींजनोहिपंवमानसूर्यंविधारेशक्मंनापयंः । गोजींरयारंहंमाणःपुरंन्ध्या ३ अजींजनोअमृतमर्त्येष्वाँऋतस्यधर्मन्नमृतंस्यचारुंणः । सदांसरोवाजमच्छासनिष्यदत् ४ अभ्यंभिहिश्रवंसाततर्दिथोत्संनकंचिंज्जनपानमक्षितम् । शर्याभिर्नभरंमाणोगभंस्त्योः ५ आदींकेचित्पश्यंमानासआप्यंवसुरुचोदिव्या

अभ्यर्नूपत । वारंनदेवःसंवितार्व्यूर्णुते ६ ॥ २२ ॥ त्वेसोमप्रथमावृक्तबर्हिषो महेवाजायश्रवंसेधियंदधुः । सत्वंनोवीरवीर्यायचोदय ७ दिवःपीयूषंपूर्व्यंयदु- क्थ्यंमहोगाहाद्दिवआनिरधुक्षत । इन्द्रमभिजायमानंसमस्वरन् ८ अधयदिमे पवमानरोदसीइमाचविश्वाभुवनाभिमज्मना । यूथेननिःष्ठावृषभोवितिष्ठसे ९ सोमःपुनानोअव्ययेवारेशिशुर्नक्रीळन्पवमानोअक्षाः । सहस्रधारःशतवाजइन्दुः १० एषपुनानोमधुमाँऋतावेन्द्रायेन्दुःपवतेस्वादुरूर्मिः । वाजसनिर्वरिवोविद्वयोधाः ११ सपवस्वसहमानःपृतन्यून्त्सेधन्रक्षांस्यपदुर्गहाणि । स्वायुधः सासह्वान्त्सोमशत्रून् १२ ॥ २३ ॥

अया रुचा तृचोनानतः पारुच्छेपिः पवमानः सोमोत्यष्टिः ।

१११ अयारुचाहरिण्यापुनानोविश्वाद्वेषांसितरतिस्वयुग्वभिःसूरोनस्वयुग्व-

भिः । धारांसुतस्यंरोचतेपुनानोअंरुषोहरिः । विश्वायद्रूपापरियात्यृक्वभिःसप्ता स्येभिर्ऋक्वभिः १ त्वंत्यत्पणीनांविदोवसुसंमातृभिर्मर्जयसिस्वआदमंऋतस्यधीतिभिर्दमे । परावतोनसामतद्यत्रारणन्तिधीतयः । त्रिधातुंभिररुंषीभिर्वयोदधेरोचंमानोवयोदधे २ पूर्वामनुंप्रदिशंयातिचेकितत्संरश्मिभिर्यततेदर्शतोरथोदैव्योदर्शतोरथः । अग्मंन्नुक्थानिपौंस्येन्द्रंजैत्रांयहर्षयन् । वज्रश्चयद्भवथोअनपच्युतासमत्स्वनपच्युता ३ ॥ २४ ॥

नानानं चतुष्कं शिशुः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११२ नानानंवाउंनोधियोविव्रतानिजनानाम् । तक्षारिष्टंरुतंभिषग्ब्रह्मासुन्वन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ जरंतीभिरोषधीभिःपर्णेभिःशकुनानाम् । कार्मारोअश्मंभिर्द्युभिर्हिरण्यवन्तमिच्छतीन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ कारुरहंततोभि-

पगुंपलप्राक्षिणीनना । नानांधियोवसूयवोऽनुगाइंवतस्थिमेन्द्रांयेन्दोपरिस्रव २
अश्वोयोह्लांसुखंरथंहसनामुंपमन्त्रिणंः। शेपोरोमंण्वन्तौभेदौवारिन्मण्डूकइच्छ-
तान्द्रांयेन्दोपरिस्रव ४ ॥ २५ ॥

शर्यणावत्येकादश कश्यपः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११३ शर्यणावंतिसोमामिन्द्रःपिबतुवृत्रहा । बलंदधानआत्मनिंकरिष्य-
न्वीर्यंमहदिन्द्रांयेन्दोपरिस्रव १ आपंवस्वदिशांपतआर्जीकात्सोममीढ्वः । ऋ-
तवाकेनंसत्येनंश्रद्धयातपंसासुतइन्द्रांयेन्दोपरिस्रव २ पर्जन्यंवृद्धंमहिषंतंसूर्यस्य
दुहिताभंरत् । तंगन्धर्वाःप्रत्यंगृभ्णन्तंसोमेरसमादंधुरिन्द्रांयेन्दोपरिस्रव ३
ऋतंवदंनृतद्युम्नसत्यंवदंन्त्सत्यकर्मन् । श्रद्धांवदंन्त्सोमराजन्धात्रासोमपरिष्कृत
इन्द्रांयेन्दोपरिस्रव ४ सत्यमुंग्रस्यबृहतःसंस्रंवन्तिसंस्रवाः । संयंन्तिरसिनोर-

सा:पुनानोब्रह्मणाहरइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ५ ॥ २६ ॥ यत्रब्रह्मापवमानछन्द-
स्यां३वाचंवदन् । ग्राव्णासोमेमहीयतेसोमेनानन्दंजनयन्निन्द्रायेन्दोपरिस्रव ६
यत्रज्योतिरजस्रंयस्मिंल्लोकेस्वर्हितम् । तस्मिन्मांधेहिपवमानामृतेलोकेअक्षि-
तइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ७ यत्रराजावैवस्वतोयत्रावरोधनंदिवः । यत्रामूर्यह्वतीरा-
पस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ८ यत्रानुकामंचरणंत्रिनाकेत्रिदिवेदिवः ।
लोकायत्रज्योतिष्मन्तस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ९ यत्रकामानिका-
माश्चयत्रब्रध्नस्यविष्टपम् । स्वधाचयत्रतृप्तिश्चतत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरि
स्रव १० यत्रानन्दाश्चमोदाश्चमुदःप्रमुदआसते । कामस्ययत्राप्ताःकामास्त-
त्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ११ ॥ २७ ॥

य इन्दोश्चतुष्कं कश्यपः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११४ यइन्दोःपवमानस्यानुधामान्यक्रमील् । तमाहुःसुप्रजाइतियस्तेसोमाविधन्मनइन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ ऋषेमन्त्रकृतांस्तोमैःकश्यपोद्वर्धयन्गिरः । सोमंनमस्यराजानंयोजज्ञेवीरुधांपतिरिन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ सप्तदिशोनानासूर्याःसप्तहोतारऋत्विजः । देवाआदित्यायेसप्ततेभिःसोमाभिरक्षनइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ यत्तेराजञ्छृतंहविस्तेनसोमाभिरक्षनः । अरातीवामानस्तारीन्मोचनःकिंचनाममदिन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥ १ ॥ ७ ॥

॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमं मण्डलं समाप्तम् ॥ ९ ॥

अग्ने सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप्।

१ अग्नेबृहन्नुषसामूर्ध्वोअस्थान्निर्जगन्वान्तमसोज्योतिषागात्। अग्निर्भानुनारुशताुस्वङ्गआजातोविश्वासद्मान्यप्राः १ सजातोगर्भोअसिरोदस्योरग्नेचारुर्विभृतओषधीषु। चित्रःशिशुःपरितमांस्यक्तून्प्रमातृभ्योअधिकनिक्रदद्गाः २ विष्णुरित्थापरमस्यविद्वाञ्जातोबृहन्नभिपातितृतीयम्। आसायदस्यपयोअक्रतस्वंसचेतसोअभ्यर्चन्त्यत्र ३ अतउत्वापितुभृतोजनित्रीरन्नावृधंप्रतिचरन्त्यन्नैः। ताईप्रत्येषिपुनरन्यरूपाअसित्वंविक्षुमानुषीषुहोता ४ होतारंचित्ररथमध्वरस्ययज्ञस्ययज्ञस्यकेतुंरुशन्तम्। प्रत्यर्धिदेवस्यदेवस्यमह्नाश्रियात्व१ग्निमतिथिंजनानाम् ५ सतुवस्त्राण्यधपेशनानिवसानोअग्निर्नाभापृथिव्याः। अरुषोजातः

प इन्दोश्चतुष्कं कश्यपः पवमानः सोमः पङ्क्तिः ।

११४ यइन्दोःपवमानस्यानुधामान्यक्रमीत् । तमाहुःसुप्रजाइतियस्तेसोमाविधन्मनइन्द्रायेन्दोपरिस्रव १ ऋषेमन्त्रकृतांस्तोमैःकश्यपोद्वर्धयन्गिरः । सोमंनमस्यराजानंयोजज्ञेवीरुधांपतिरिन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ सप्तदिशोनानासूर्याःसप्तहोतारऋत्विजः । देवाआदित्यायेसप्ततेभिःसोमाभिरक्षनइन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ यत्तेराजञ्छृतंहविस्तेनसोमाभिरक्षनः । अरातीवामानस्तारीन्मोचनःकिंचनाममदिन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥ ९ ॥ ७ ॥

॥ इति शाकलर्क्संहितायां नवमं मण्डलं समाप्तम् ॥ ९ ॥

अग्ने सप्त मितोमित्रिष्टुप्।

१ अग्रेंवृहन्नुपसांमूर्ध्वोअस्थान्निर्जगन्वान्तमसोज्योतिपागांत् । अग्निर्भानु-नारुशतास्वङ्गआजातोविश्वासद्मान्यप्राः १ सजातोगर्भोअसिरोदस्योरग्नेचारु-र्विभृतओपधीपु । चित्रःशिशुःपरितमांस्यक्तून्प्रमातृभ्योअधिकनिंक्रदद्गाः २ विष्णुरित्थापरमर्मस्यविद्वाजातोवृहन्नभिपातितृतीयम् । आसायदस्यपयोअक्रं-तस्वंसचेतसोअभ्यर्चन्त्यत्र ३ अतउत्वापितुभृतोजनित्रीरन्नावृधंप्रतिचरन्त्यन्नैः। ताईप्रत्येंपिपुनरन्यरूपाअसित्वंविक्षुमानुषीपुहोता ४ होतारंचित्ररथमध्वरस्यं यज्ञस्यंयज्ञस्यकेतुंरुशन्तम् । प्रत्यर्धिंदेवस्यंदेवस्यमह्नाश्रियात्व१ग्निमतिथिंज-नानाम् ५ सतुवस्त्राण्यधपेशनानिवसानोअग्निर्नाभापृथिव्याः । अरुपोजातः

प्रदइळांयाःपुरोहितोराजन्यक्षीहदेवान् ६ आहियावांपृथिवीअंग्रउभेसदांपुत्रो-
नमातरांततन्थं । प्रयाह्यच्छोंशतोयंविष्ठाथावंहसहस्येहदेवान् ७ ॥ २१ ॥

पिप्रीहि सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

२ पिप्रीहिदेवाँउंशतोयंविप्रविद्वाँऋतूँऋतुपतेयजेह । येदैव्यांऋत्विजस्तेभिं-
रग्नेत्वंहोतृंणामस्यायंजिष्ठः १ वेषिंहोत्रमुतपोत्रंजनानांमन्धातासिंद्रविणोदाऋ-
तावां । स्वाहांवयंकृणवांमाहवींषिंदेवोदेवान्यंजत्वग्निरर्हन् २ आदेवानामपिप-
न्थांमगन्मयच्छक्नवांमतदनुप्रवोळ्हुम् । अग्निर्विद्वान्त्सयंजात्सेदुहोतासोअंध्वरा
न्त्सऋतून्कंल्पयाति ३ यद्वोवयंप्रमिनामंव्रतानिंविदुषांदेवाअविंदुष्टरासः।अग्निष्ट-
द्विश्वमापृंणातिविद्वान्येभिंर्देवाँऋतुभिंःकल्पयांति ४ यत्पांकत्रामनंसादीनदंक्षा
नयज्ञस्यंमन्वतेमर्त्यांसः । अग्निष्टद्धोतांक्रतुविद्विंजानन्याजिंष्ठोदेवाँऋतुशोयंजा-

शिवस्यं । ईडचंस्यवृष्णोंवृहतःस्वासोभामांसोयामंन्नक्तवांश्चिकिते ४ स्वनानय-
स्यभामांसःपवंन्तेरोचंमानस्यवृहतःसुदिवंः । ज्येष्ठेभिर्यस्तेजिष्ठैःक्रीळुमद्भिर्वर्षि-
ष्ठेभिर्भानुभिर्नक्षंतिद्याम् ५ अस्यशुष्मांसोददृशानपंवेर्जेहंमानस्यस्वनयान्नियु-
द्भिः । प्रत्नेभिर्योरुशद्भिर्देवतंमोविरेभंद्भिररतिर्भातिविभ्वा ६ सआवंक्षिमहिंनआ
चंसत्सिदिवस्पृंथिव्योररतिर्युंवत्योः । अग्निःसुतुकःसुतुकेभिरश्वैरभंस्वद्भीरभंस्वाँ-
एहगम्याः ७ ॥ ३१ ॥

प ते सप्त त्रितोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

४ प्रतेयक्षिप्रतंइयर्मिमन्मभुवोयथावन्द्योनोहवेषु । धन्वंन्निवप्रपाअंसित्व-
मंग्नइयक्षवेपूरवेंप्रत्नराजन् १ यन्त्वाजनांसोअभिसंचरंन्तिगावंउष्णमिंवव्रजं
यंविष्ठ । दूतोदेवानांमसिमर्त्यांनामन्तर्महाँश्चंरसिरोचनेनं २ शिशुंनत्वाजेन्यं

वर्धयन्तीमाताविभर्तिसचनस्यमाना। धनोरधिप्रवतायासिहर्यजिगीषसेपशुरि-
वावसृष्टः ३ मूराअंमूरनवयंचिकित्वोमहित्वमंग्नेत्वमङ्गवित्से । शयेवविश्वरं-
तिजिह्वयादन्रेरिह्यतेयुवतिंविश्पतिःसन् ४ कूचिज्जायतेसनयासुनव्योवनेत-
स्थौपलितोधूमकेतुः । अस्नातापोवृषभोनप्रवेतिसचेतसोयंप्रणयन्तमर्ताः ५ तू-
नूत्यजेवतस्कंरावनर्गुरंशनाभिंर्दशभिरभ्यंधीताम् । इयंतेअग्नेनव्यंसीमनीषा-
युक्ष्वारथंनशुचयंद्धिरङ्गैः ६ ब्रह्मंचतेजातवेदोनमंश्चेयंचगीःसदमिद्वर्धनीभूत् ।
रक्षांणोअग्नेतनंयानितोकारक्षोतनंस्तन्वोअप्रयुच्छन् ७ ॥ ३२ ॥

एकः सप्त चितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

५ एकंःसमुद्रोधरुणोरयीणामस्मद्धृदोभूरिंजन्माविचंष्टे । सिषक्त्यूधंर्निण्यो-
रुपस्थउत्संस्यमध्येनिहिंतंपदंवेः १ समानंनीळंवृषंणोवसांनाःसंजंग्मिरेमहिषा

अवैतीभिः । ऋतस्यपदंकवयोनिपान्तिगुहानामानिदधिरेपराणि २ ऋतायिनी
मायिनीसंदधातेमित्वाशिशुंजज्ञतुर्वर्धयन्ती । विश्वस्यनाभिंचरतोध्रुवस्यकवे-
श्चित्तन्तुंमनसावियन्तः ३ ऋतस्यहिवर्तनयःसुजातमिषोवाजायप्रदिवःसचन्ते ।
अधीवासंरोदसीवावसानेघृतैरन्नैर्वावृधातेमधूनाम् ४ सप्तस्वसृररुषीर्वावशानो
विद्वान्मध्वउज्जभाराहृशेकम् । अन्तर्येमेअन्तरिक्षेपुराजाइच्छन्वव्रिमविदत्पूष-
णस्य ५ सप्तमर्यादाःकवयस्ततक्षुस्तासामेकामिदभ्यंहुरोगात् । आयोर्हस्कम्भ
उपमस्यनीळेपथांविसर्गेधरुणेषुतस्थौ ६ असच्चसच्चपरमेव्योमन्दक्षस्यजन्मन्न-
दितेरुपस्थे । अग्निर्हनःप्रथमजाऋतस्यपूर्वआयुनिवृषभश्चधेनुः ७ ॥ ३२ ॥
इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके पञ्चमोध्यायः ॥ ७ ॥ ५ ॥

अयंस्वस्तिमकेतुनानवाग्निशिरास्त्वाष्ट्रस्तचोन्सऐन्द्रआपोहिसिन्धुद्वीपोवाम्बरीपआपंगायत्र्यंत्वनु-
ष्टुबन्तंपञ्चमीवर्धमानासप्तमीप्रतिष्ठोचित्पळूनावैवस्वतयोर्यमयम्योःसंवादःपष्ठ्ययुग्भिर्यमीमिथुनार्थंय-
ममोवाचसतांनवमीयुग्भिरनिच्छन्मसाचष्टेवृपानवाङ्गिर्हविर्धानआग्नेयंतुत्रिन्निष्टुबन्तंद्यावायुजेपञ्चवि-
वस्वान्यादिसोहाविधीनंजगसन्तंपरेयिवांसंपोळशयमोयामंपष्ठीलिङ्गोक्तदेवतापराश्चातिस्रःपित्र्यावा
तिस्रःश्वभ्यांपराअनुष्टुभोबृहत्युपान्त्यायामायनाःपरेपञ्चोदीरतांपळूनाशंखःपित्र्यंजगत्येकादशीमैनंद-
मनआग्नेयंचतुरनुष्टुबन्तंत्वष्टादेवश्रवाद्वेसरण्यूदेवतेपौष्ण्यश्चतस्रःसारस्वत्यस्तिस्रःपञ्चाप्योद्रप्सास्तिस्रः
सौम्योवान्त्येअनुष्टुभाउपान्त्यापुरस्ताद्बृहतीवापरंमृसोसंकुसुकश्चतस्रोमृत्युदेवताःपराधात्रीपरात्वाष्ट्री
पराःपितृमेधाएकादशीमस्तारपङ्क्तिर्जगत्युपान्त्यान्त्यानुष्टुप्प्राजापत्यावासानिरुक्ता ।

अयं सप्त त्रितोग्निस्त्रिष्टुप् ।

६ ओम् अयंसयस्यशर्मन्नवोभिरग्नेरेधंतेजरिताभिष्टौ । ज्येष्ठेभिर्योभानुभिर्ऋषू
णांपर्येतिपरिवीतोविभावा १ योभानुभिर्विभावाविभात्यग्निर्देवेभिर्ऋतावाजस्रः।

आयोग्निवायंसख्यासखिभ्योऽपरिहृतोअत्योनसप्तिः २ ईशेयोविश्वस्यादेववी-
तेरीशेविश्वायुरुपसोव्युष्टौ । आयस्मिन्मनाहवींष्यग्नावरिष्टरथःस्कभ्नातिशूषैः ३
शूषेभिर्वृधोजुषाणोअर्कैर्देवाँअच्छारघुपत्वाजिगाति।मन्द्रोहोतासजुह्वा३यजिष्ठः
संमिश्लोअग्निराजिघर्तिदेवान् ४ तमुस्रामिन्द्रंनरेजमानमग्निंगीर्भिर्नमोभिरा
कृणुध्वम् । आयंविप्रासोमतिभिर्गृणन्तिजातवेदसंजुह्वंसहानाम् ५ संयस्मि-
न्विश्वावसूनिजग्मुर्वाजेनाश्वाःसप्तीवन्तएवैः । अस्मेऊतीरिन्द्रवाततमाअर्वा-
चीनाअंग्नआकृणुष्व ६ अधाह्यग्नेमह्नानिषद्यासद्योजज्ञानोहव्योबभूथ । तंते
देवासोअनुकेतमायन्नधावर्धन्तप्रथमासऊमाः ७ ॥ १ ॥

स्वस्ति सप्त त्रितोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७ स्वस्तिनोदिवोअंग्नेपृथिव्याविश्वायुर्धेहियजथायदेव । सचेमहितवदस्म

प्रकेतैरुरुण्याणंउरुभिर्देवशंसैः १ इमाअंग्नेमतयस्तुभ्यंजातागोभिरश्वैरभिगृण-
न्तिराधः। यदातेमर्तोअनुभोगमानड्वसोदधानोमतिभिःसुजात २ अग्निंमन्ये
पितरमग्निमापिमग्निंभ्रातरंसदमित्सखायम्। अग्नेरनीकंबृहतः सपर्यन्दिविशुक्रं
यजतंसूर्यस्य ३ सिध्राअंग्नेधियोअस्मेसनुत्रीर्यंत्रायसेदमआनित्यहोता। ऋता-
वासरोहिदश्वःपुरुक्षुर्द्युभिरस्माअहभिर्वाममस्तु ४ द्युभिर्हितंमित्रमिवप्रयोगं
प्रत्नमृत्विजमध्वरस्यजारम्। बाहुभ्यामग्निमायवोऽजनन्तविक्षुहोतारंन्यसादय-
न्त ५ स्वयंयजस्वदिविदेवदेवान्किंतेपाकःकृणवदप्रचेताः। यथाऽयजऋतुभि-
र्देवदेवानेवायजस्वतन्वंसुजात ६ भवानोअग्नेऽवितोतगोपाभवावयस्कृदुतनो
वयोधाः। रास्वाचनःसुमहोहव्यदातिंत्रास्वोतनस्तन्वोअप्रयुच्छन् ७ ॥ २ ॥

प्र केतुना नव त्रिशिरास्त्वाष्ट्रोग्निस्त्रिष्टुप् । अन्त्यतृचस्येन्द्रः ।

८ प्रकेतुनाबृहतायांत्यग्निरारोदसीवृषभोरोरवीति । दिवश्चिदन्ताँउपमाँउदानळपामुपस्थेमहिषोववर्ध १ मुमोदगर्भोवृषभःककुद्मानस्रेमावत्सःशिमीवाँअरावीत् । सदेवतात्युद्यतानिकृण्वन्त्स्वेषुक्षयेषुप्रथमोजिगाति २ आयोमूर्धानंपित्रोररब्धन्यध्वरेदधिरेसूरोअर्णः । अस्यपत्मन्नरुषीरश्वबुध्नाऋतस्ययोनौतन्वोजुषन्त ३ उषउषोहिवसोअग्रमेषित्वंयमयोरभवोविभावा । ऋतायसप्तदधिषेपदानिजनयन्मित्रंतन्वेस्वायै ४ भुवश्चक्षुर्महऋतस्यगोपाभुवोवरुणोयदृतायवेषि । भुवोअपांनपाज्जातवेदोभुवोदूतोयस्यहव्यंजुजोषः ५ ॥ ३ ॥ भुवोयज्ञस्यरजसश्चनेतायत्रानियुद्भिःसचसेशिवाभिः । दिविमूर्धानंदधिषेस्वर्षांजिह्वामग्नेचकृषेहव्यवाहम् ६ अस्यत्रितःक्रतुनावव्रेअन्तरिच्छन्धीतिंपितुरेवैः

परंस्य । सचस्यमांनःपित्रोरुपस्थैजामिब्रुवाणआयुंधानिवेति ७ सपित्र्याण्या-
युंधानिविद्वानिन्द्रेंपितआप्त्योअभ्यंयुध्यत् । त्रिशीर्षाणंसप्तरंश्मिंजघन्वान्त्वाष्ट्र-
स्यंचिन्निःसंसृजेत्रितोगाः ८ भूरीदिन्द्रंउदिनंक्षन्तमोजोऽवांभिनत्सत्पंतिर्मन्य-
मानम् । त्वाष्ट्रस्यंचिद्विश्वरूंपस्यगोनांमाचक्राणस्त्रीणिंशीर्षापरांवर्क् १ ॥ ४ ॥

आपो हि ष्ठेति सप्तर्चस्य सूक्तस्य त्रिशिरास्त्वाष्ट्रः सिन्धुद्वीपो वाम्बरीष आपो गायत्री ।

पञ्चमी वर्धमाना । सप्तमी प्रतिष्ठा । अन्त्ये अनुष्टुभौ ।

१ आपोहिष्ठामंयोभुवस्तानंऊर्जेदंधातन । महेरणांयचक्षंसे १ योवंःशिव-
तंमोरसस्तस्यंभाजयतेहनंः । उशतीरिंवमातरंः २ तस्माअरंगमामवोयस्यक्ष-
यांयजिन्वंथ । आपोंजनयंथाचनः ३ शंनोंदेवीरभिष्टंयआपोंभवन्तुपीतयें ।
शंयोरभिस्रंवन्तुनः ४ ईशांनावार्यांणांक्षयंन्तीश्चर्षणीनाम् । अपोयांचामिभे-

प्रजम् ५ अप्सुमेसोमोअब्रवीदन्तर्विश्वानिभेषजा । अग्निंचविश्वशंभुवम् ६ आपःपृणीतभेषजंवरूथंतन्वे३ममं । ज्योक्चसूर्यंदृशे ७ इदमापःप्रवहतयत्किंचदुरितंमयि । यद्वाहमभिदुद्रोहयद्वाशेपउतानृतम् ८ आपोअद्यान्वचारिषंरसेनसमगस्महि । पयस्वानग्नआगहितंमासंसृजवर्चसा ९ ॥ ५ ॥

ओ चितुर्दश त्रिष्टुप् । प्रथमातृतीयापञ्चमीपष्ठीसप्तम्येकादशीत्रयोदशीनामृषिर्यमी
वैवस्वती । देवता तु यमो वैवस्वतः । यमो
वैवस्वत ऋषिर्यमी वैवस्वती देवता ।

१० ओचित्सखायंसख्यावंवृत्यांतिरःपुरूचिदर्णवंजगन्वान् । पितुर्नपातमादधीतवेधाअधिक्षमिप्रतरंदीध्यानः १ नतेसखासख्यंवष्ट्येतत्सलक्ष्मायद्विषुरूपाभवाति । महस्पुत्रासोअसुरस्यवीरादिवोधर्तारउर्वियापरिख्यन् २ उशन्तिघा-

तेअमृतासएतदेकंस्यचित्यजसंमर्त्यस्य । नितेमनोमनंसिधाय्यस्मेजन्युःपतिं-
स्तन्वं१माविविश्याः ३ नयत्पुराचकृमाकद्धनूनमृतावदन्तोअनृतंरपेम । गन्धु-
र्वोअप्स्वप्याचयोषासानोनाभिःपरमंजामितन्नौ ४ गर्भेनुनौजनितादम्पतीकर्दे-
वस्त्वष्टासवितविश्वरूपः । नकिंरस्यप्रमिनन्तिव्रतानिवेदनावस्यपृथिवीउत
द्यौः ५ ॥ ६ ॥ कोअस्यवेदप्रथमस्याह्नःकईंददर्शकइहप्रवोचत् । बृहन्मित्रस्य-
वरुणस्यधामकदुंब्रवआहनोवीच्यानून् ६ यमस्यमायम्यं१कामआगन्त्समाने
योनौसहशेय्याय । जायेवपत्येतन्वंरिरिच्यांविचिद्वृहेवरथ्येवचक्रा ७ नतिष्ठन्ति
ननिमिषन्त्येतेदेवानांस्पशइहयेचरन्ति । अन्येनमदाहनोयाहितूयंतेनविवृहर-
थ्येवचक्रा ८ रात्रीभिरस्माअहभिर्दशस्येत्सूर्यस्यचक्षुर्मुहुरुन्मिमीयात् । दिवा
पृथिव्यामिथुनासबन्धूयमीर्यमस्यविभृयादजामि ९ आघातागच्छानुत्तरायुगा-

नियत्रंजामयंःकृणवन्नजामि । उपंवर्वृहिवृषभायंबाहुमन्यमिंच्छस्वसुभगेपतिं
मत् १० ॥ ७ ॥ किंभ्रातांसद्यदंनाथंभवांतिकिमुस्वसायन्निर्ऋतिर्निगच्छांत् ।
कामंमूतावह्वे३तद्रंपामितन्वांमेतन्वं१संपिपृग्धि ११ नवाउंतेतन्वांतन्वं१संपंपृ-
च्यांपापमाहुर्यःस्वसांरंनिगच्छांत् । अन्येनमत्प्रमुदंःकल्पयस्वनतेभ्रातासुभगे
वष्टचेतत् १२ बतोबंतासियमनैवतेमनोहृदंयंचाविदाम । अन्याकिलत्वांकक्ष्येव-
युक्तंपरिष्वजातेलिबुंजेववृक्षम् १३ अन्यमूषुत्वंयंम्यन्यउत्वांपरिष्वजातेलिबुं-
जेववृक्षम् । तस्यंवात्वंमनंइच्छासवातवाधांकृणुष्वसंविदंसुभंद्राम् १४ ॥ ८ ॥

वृषा नव हविर्धान आङ्गिरसिर्जगती । अन्त्यास्तिस्रस्त्रिष्टुप् ।

११ वृषावृष्णेदुदुहेदोहंसादिवःपयांसियह्वोअदितेरदाभ्यः । विश्वंसवेदवरुणो
यथाधियासयज्ञियोयजतुयज्ञियाँऋतून् १रपंद्गन्धर्वीरप्यांचयोषंणानदस्यंनादेप-

रिपातुमेमनः । इष्टस्यमध्येअदितिर्निधातुनोभ्रातानोज्येष्ठःप्रथमोविवोचति २
सोचिन्नुभद्राक्षुमतीयशस्वत्युपाउवासमनवेस्वर्वती । यदीमुशन्तमुशतामनुक्र-
तुमग्निंहोतारंविदथायजीजनन् ३ अधत्यंद्रप्संविभ्वंविचक्षणंविराभरदिषितः
श्येनोअध्वरे । यदीविशोवृणतेदस्ममार्याअग्निंहोतारमधधीरजायत ४ सदासि
रण्वोयवसेवपुष्यतेहोत्राभिरग्नेमनुषःस्वध्वरः । विप्रस्यवायच्छशमानउक्थ्यं
वाजंससवाँउपयासिभूरिभिः ५ ॥ १ ॥ उदीरयपितराजारआभगमियक्षतिहर्य-
तोहृत्तइष्यति । विवक्तिवह्निःस्वपस्यतेमखस्तविष्यतेअसुरोवेपतेमती ६ यस्ते
अग्नेसुमतिंमर्तोअक्षत्सहसःसूनोअतिसप्रशृण्वे । इषंदधानोवहमानोअश्वैरास
द्युमाँअमवान्भूषतिद्यून् ७ यदग्नएषासमितिर्भवातिदेवीदेवेषुयजतायजत्र । रत्ना-
चयद्विभजासिस्वधावोभागंनोअत्रवसुमन्तंवीतात् ८ श्रुधीनोअग्नेसदनेसधस्थे-

युक्ष्वारथंममृतंस्यद्रविनुम् । आनोवहरोदसीदेवपुत्रेमाक्रिर्देवानामपभूरिह-स्याः १ ॥ १० ॥

द्यावा नव हविर्धान आङ्गिरस्त्रिष्टुप् ।

१२ द्यावाहक्षामाप्रथमेऋतेनाभिश्रावेभवतःसत्यवाचा । देवोयन्मर्तान्यजथायकृण्वन्त्सीदद्धोताप्रत्यङ्स्वमसुंयन् १ देवोदेवान्परिभूर्ऋतेनवहानोहव्यंप्रथमश्चिकित्वान् । धूमकेतुःसमिधाभाऋजीकोमन्द्रोहोतानित्योवाचायजीयान् २ स्वावृग्देवस्यामृतंयदीगोरतोजातासोधारयन्तउर्वी । विश्वेदेवाअनुतत्तेयजुर्गुर्दुहेयदेनीदिव्यंघृतंवाः ३ अर्चामिवांवर्धायापोघृतस्नूद्यावाभूमीशृणुतंरोदसीमे । अहायद्द्यावोऽसुनीतिमयन्मध्वानोअत्रपितराशिशीताम् ४ किंस्विन्नोराजाजगृहेकदस्यातिव्रतंचकृमाकोविवेद । मित्रश्चिद्धिष्माजुहुराणोदेवाञ्छ्लो-

कोनयातामपिवाजोअस्ति ५॥११॥ दुर्मन्त्वत्रामृतस्यनामसलक्ष्मायद्विषुरूपा भवाति। यमस्ययोमनवतेसुमन्त्वग्नेतमृष्वपाह्यप्रयुच्छन् ६ यस्मिन्देवाविदथे मादयन्तेविवस्वतःसदनेधारयन्ते। सूर्येज्योतिरदधुर्मास्य१क्तून्परिद्योतनिंचरन्तोअजस्रा ७ यस्मिन्देवामन्मनिसंचरन्त्यपीच्येनवयमस्यविद्म। मित्रोनो अत्रादितिरनागान्सवितादेवोवरुणायवोचत् ८ श्रुधीनोअग्नेसदनेसधस्थे युक्ष्वारथममृतस्यद्रवित्नुम्। आनोवहरोदसीदेवपुत्रेमाकिर्देवानामपभूरिहस्याः १ ॥ १२ ॥

युजे पञ्च विवस्वानादित्यो हविर्धाने त्रिष्टुप्। अन्त्या जगती।

१३ युजेवांब्रह्मपूर्व्यंनमोभिर्विश्लोकएतुपथ्येवसूरेः। शृण्वन्तुविश्वेअमृतस्य पुत्राआयेधामानिदिव्यानितस्थुः १ यमेइवयतमानेयदैतंप्रवांभरन्मानुषादेवय-

न्तः । आसींदतंस्वमुंलोकंविदांनेस्वासस्थेभंवतमिन्दंवेनः २ पर्श्वंपदानिंरुपो अन्वंरोहंचतुंष्पदीमन्वेंमिव्रतेनं । अक्षरैंणप्रतिंमिमएताम्तस्यनाभावधिसंपुंना-मि ३ देवेभ्यःकर्मवृणीतमृत्युंप्रजायैकममृतंनावृंणीत । वृहस्पतिंयज्ञमंकृण्वत ऋषिंप्रियांयमस्तन्वं१प्रारिंरेचीत् ४ सप्तक्षंरन्तिशिशंवेमरुत्वंतेपित्रेपुत्रासोअ-प्यंवीवतन्नृतम् । उभेइदंस्योभयंस्यराजतउभेयंतेतेउभयंस्यपुष्यतः ५॥ १३ ॥

परेयिवासं षोडश यमो यमस्त्रिष्टुप् । षष्ठ्या लिङ्गोक्तदेवताः । तृतीयतृचस्य लिङ्गोक्तदेवताः पितरो वा । चतुर्थतृचस्य श्वानौ । उपान्त्या बृहती । त्रयोदशीचतुर्दश्यन्त्या अनुष्टुभः ।

१४ परेयिवांसंप्रवतोंमहीरनुंवहुभ्यःपन्थांमनुस्पशानम् । वैवस्वतंसंगमंनंजनांनांयमंराजांनंहविषांदुवस्य १ यमोनोंगातुंप्रंथमोविंवेदनैषागव्यूतिरपंभर्तवाउं । यत्रांनःपूर्वेपितरंःपरेयुरेनाजंज्ञानाःपथ्या३अनुस्वाः २ मातंलीक-

उदीरतां चतुर्दश शङ्खो यामायनः पितरस्त्रिष्टुप्। एकादशी जगती।

१५ उदीरतामवरउत्परासउन्मध्यमाःपितरःसोम्यासः । असुंयईयुरवृका ऋतज्ञास्तेनोऽवन्तुपितरोहवेषु १ इदंपितृभ्योनमोअस्त्वद्ययेपूर्वासोयउपरास ईयुः । येपार्थिवेरजस्यानिषत्तायेवानूनंसुवृजनासुविक्षु २ आहंपितॄन्त्सुविदत्राँ अवित्सिनपातंचविक्रमणंचविष्णोः । बर्हिषदोयेस्वधयासुतस्यभजन्तपित्वस्त इहागमिष्ठाः ३ बर्हिषदःपितरऊत्यर्वागिमावोहव्याचकृमाजुषध्वम् । तआ गतावसाशंतमेनाथानःशंयोररपोदधात ४ उपहूताःपितरःसोम्यासोबर्हिष्येषु निधिषुप्रियेषु । तआगमन्तुतइहश्रुवन्त्वधिब्रुवन्तुतेऽवन्त्वस्मान् ५ ॥ १७ ॥ आच्याजानुदक्षिणतोनिषद्येमंयज्ञमभिगृणीतविश्वे । माहिंसिष्टपितरःकेनचि-न्नोयद्वआगःपुरुषताकराम ६ आसीनासोअरुणीनामुपस्थेरयिंधत्तदाशुषेमर्त्याय।

तंजुपस्व १३ येअग्निदग्धायेअनग्निदग्धामध्येदिवःस्वधयामादयन्ते । तेभिः स्वराळसुनीतिमेतांयथावशंतन्वंकल्पयस्व १४ ॥ १९ ॥

मैनं चतुर्दश दमनो यामायनस्त्रिष्टुप् । अन्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

१६ मैनमग्नेविदहोमाभिशोचोमास्यत्वचंचिक्षिपोमाशरीरम् । यदाशृतंकृणवोजातवेदोऽथेमेनंप्रहिणुतात्पितृभ्यः १ शृतंयदाकरसिजातवेदोऽथेमेनंपरिदत्तात्पितृभ्यः । यदागच्छात्यसुनीतिमेतामथादेवानांवशनीर्भवाति २ सूर्यंचक्षुर्गच्छतुवातमात्माद्यांचगच्छपृथिवींचधर्मणा । अपोवागच्छयदितत्रतेहितमोषधीषुप्रतितिष्ठाशरीरैः ३ अजोभागस्तपसातंतपस्वतंतेशोचिस्तपतुतंतेअर्चिः । यास्तेशिवास्तन्वोजातवेदस्ताभिर्वहैनंसुकृतामुलोकम् ४ अवसृजपुनरग्नेपितृभ्योयस्तआहुतश्चरतिस्वधाभिः । आयुर्वसानउपवेतुशेषःसंगच्छतांतन्वाजातवेदः ५

पुत्रेभ्यःपितरस्तस्यवस्वःप्रयच्छततइहोर्जंदधात ७ येनःपूर्वेपितरःसोम्यासोऽनू-
हिरेसोमपीथंवसिष्ठाः । तेभिर्यमःसंरराणोहवींष्युशन्नुशद्भिःप्रतिकाममत्तु ८ ये
तातृषुर्देवत्राजेहमानाहोत्राविदःस्तोमतष्टासोअर्कैः । आग्नेयाहिसुविदत्रेभिरर्वा-
ङ्सत्यैःकव्यैःपितृभिर्घर्मसद्भिः ९ येसत्यासोहविरदोहविष्पाइन्द्रेणदेवैःसरथं
दधानाः । आग्नेयाहिसहस्रंदेववन्दैःपरैःपूर्वैःपितृभिर्घर्मसद्भिः १० ॥ १८ ॥
अग्निष्वात्ताःपितरएहगच्छतसदःसदःसदतसुप्रणीतयः । अत्ताहवींषिप्रयतानि
बर्हिष्यथारयिंसर्ववीरंदधातन ११ त्वमग्नईळितोजातवेदोऽवाड्ढव्यानिसुरभी-
णिकृत्वी । प्रादाःपितृभ्यःस्वधयातेअक्षन्नद्धित्वंदेवप्रयताहवींषि १२ येचेहपि-
तरोयेचनेहयांश्चविद्मयाँउचनप्रविद्म । त्वंवेत्थयतितेजातवेदःस्वधाभिर्यज्ञंसुकृ-

तंजुपस्व १३ येअग्निदग्धायेअनग्निदग्धामध्येदिवःस्वधयामादयन्ते । तेभिः स्वराळसुनीतिमेतांयथावशंतन्वंकल्पयस्व १४ ॥ १९ ॥

मैनं चतुर्दश दमनो यामायनस्त्रिष्टुप् । अन्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

१६ मैनमग्नेविदहोमाभिशोचोमास्यत्वचंचिक्षिपोमाशरीरम् । यदाशृतंकृणवोजातवेदोऽथेमेनंप्रहिणुतात्पितृभ्यः १ शृतंयदाकरसिजातवेदोऽथेमेनंपरिदत्तात्पितृभ्यः । यदागच्छात्यसुनीतिमेतामथादेवानांवशनीर्भवाति २ सूर्यंचक्षुर्गच्छतुवातमात्माद्यांचगच्छपृथिवींचधर्मणा । अपोवागच्छयदितत्रतेहितमोषधीषुप्रतितिष्ठाशरीरैः ३ अजोभागस्तपसातंतपस्वतंतेशोचिस्तपतुतंतेअर्चिः । यास्तेशिवास्तन्वोजातवेदस्ताभिर्वहैनंसुकृतामुलोकम् ४ अवसृजपुनरग्नेपितृभ्योयस्तआहुतश्चरतिस्वधाभिः । आयुर्वसानउपवेतुशेषःसंगच्छतांतन्वाजातवेदः ५

॥ २० ॥ यत्तेकृष्णःशकुनआतुतोदपिपीलःसर्पउतवाश्वापदः । अग्निष्टद्विश्वादं-
गदंकृणोतुसोमश्चयोब्राह्मणाँआविवेश ६ अग्नेर्वर्मपरिगोभिर्व्ययस्वसंप्रोर्णुष्व
पीवसामेदसाच । नेत्त्वाधृष्णुर्हरसाजर्हृषाणोदधृग्विधक्ष्यन्पर्यङ्खयाते ७ इममं-
ग्नेचमसंमाविजिह्वरःप्रियोदेवानामुतसोम्यानाम् । एषयश्चमसोदेवपानस्तस्मिं-
न्देवाअमृतामादयन्ते ८ क्रव्यादमग्निंप्रहिणोमिदूरंयमराज्ञोगच्छतुरिप्रवाहः ।
इहैवायमितरोजातवेदादेवेभ्योहव्यंवहतुप्रजानन् ९ योअग्निःक्रव्यात्प्रविवेशं
वोगृहमिमंपश्यन्नितरंजातवेदसम् । तंहरामिपितृयज्ञायदेवंसघर्ममिन्वात्परमे
सधस्थे १० ॥ २१ ॥ योअग्निःक्रव्यवाहनःपितॄन्यक्षदृतावृधः । प्रेदुहव्यानि-
वोचतिदेवेभ्यश्चपितृभ्यआ ११ उशन्तस्त्वानिधीमह्युशन्तःसमिधीमहि । उ-
शन्नुशतआवहपितॄन्हविषेअत्तवे १२ यंत्वमग्नेसमदहस्तमुनिर्वापयापुनः । कि-

याम्चत्रंरोहतुपाकदूर्वाव्यंल्कशा १३ शीतिकेशीतिकावतिह्लादिकेह्लादिकाव-
ति । मण्डूक्याऽ३सुसंगंमइमंस्वं१ग्निंहर्षय १४ ॥ २२ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां
दशमे मण्डले प्रथमोनुवाकः ॥ १० ॥ १ ॥

त्वष्टा चतुर्दश देवश्रवा यामायनस्त्रिष्टुप् । आद्ययोः सरण्यूः । ततश्चतसृणां पूषा ।
ततास्तिसृणां सरस्वती । दशम्यन्त्ययोरापः । शिष्टानामेकादश्यादितिसृणामापः
सोमोवा । उपान्त्यानुष्टुप्पुरस्ताद्बृहतीवा । अन्त्यानुष्टुप् ।

१७ त्वष्टादुहित्रेवंहतुंकृणोतीतीदंविश्वंभुवनंसमेति । यमस्यमातापर्युह्यमा-
नामहोजायाविवस्वतोननाश १ अपागूहन्नमृतांमर्त्येभ्यःकृत्वीसवर्णामददुर्वि-
वस्वते । उताश्विनावभरद्यत्तदासीदजहादुद्वामिथुनासरण्यूः २ पूषात्वेतश्च्या-
वयतुप्रविद्वानन्नष्टपशुर्भुवनस्यगोपाः । सत्वैतेभ्यःपरिददत्पितृभ्योऽग्निर्देवेभ्यः

सुविदत्रियेभ्यः ३ आयुर्विश्वायुःपरिपासतित्वापूषात्वापातुप्रपथेपुरस्तात् । यत्रासतेसुकृतोयत्रतेययुस्तत्रत्वादेवःसविताद्धातु ४ पूषेमाआशाअनुवेदसर्वाः सोअस्माँअभयतमेननेषत् । स्वस्तिदाआघृणिःसर्ववीरोऽप्रयुच्छन्पुरएतुप्रजानन् ५ ॥ २३ ॥ प्रपथेपथामजनिष्टपूषाप्रपथेदिवःप्रपथेपृथिव्याः । उभेअभि प्रियतमेसधस्थेआचपराचचरतिप्रजानन् ६ सरस्वतींदेवयन्तोहवन्तेसरस्वती मध्वरेतायमाने । सरस्वतींसुकृतोअह्वयन्तसरस्वतीदाशुषेवार्यंदात् ७ सरस्वतियासरथंययाथस्वधाभिर्देविपितृभिर्मदन्ती । आसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयस्वा नमीवाइषआधेह्यस्मे ८ सरस्वतींयांपितरोहवन्तेदक्षिणायज्ञमभिनक्षमाणाः । सहस्रार्घमिळोअत्रभागंरायस्पोषंयजमानेषुधेहि ९ आपोअस्मान्मातरःशुन्धयन्तुघृतेननोघृतप्वःपुनन्तु । विश्वंहिरिप्रंप्रवहन्तिदेवीरुदिदाभ्यःशुचिरापूतएं-

मि १० ॥ २४ ॥ द्रप्सश्चस्कन्दपृथमाँअनुद्यूनिमंचयोनिमनुयश्चपूर्वः । समा-
नंयोनिमनुसंचरन्तंद्रप्संजुहोम्यनुसप्तहोत्राः ११ यस्तेद्रप्सःस्कन्दतियस्तेअंशु-
र्बाहुच्युतोधिषणायाउपस्थात् । अध्वर्योर्वापरिवायःपवित्रात्तंतेजुहोमिमनसा
वषट्कृतम् १२ यस्तेद्रप्सःस्कन्नोयस्तेअंशुरवश्चयःपरःस्रुचा । अयंदेवोबृहस्प-
तिःसंतंसिंचतुराधसे १३ पयस्वतीरोषधयःपयस्वन्मामकंवचः । अपांपयस्व-
दित्पयस्तेनमासहशुन्धत १४ ॥ २५ ॥

परं मृत्यो चतुर्दश संकुसुको यामायनस्त्रिष्टुप् । आद्यचतुष्कस्य मृत्युः पञ्चम्या धाता
पष्ठ्यास्त्वष्टा । सप्तम्यादिसप्तानां पितृमेधः । अन्त्यायाः पितृमेधः
प्रजापतिर्वा । एकादशी प्रस्तारपङ्क्तिः । उपान्त्या
जगती । अन्त्यानुष्टुप् ।

१८ परंमृत्योअनुपरेहिपन्थांयस्तेस्वइतरोदेवयानात् । चक्षुष्मतेशृण्वतेते

ब्रवीमिमानःप्रजांरींरिषोमोतवीरान् १ मृत्योःपदंयोपयन्तोयदैतद्राघीयआयुः
प्रतरंदधांनाः । आप्यायमानाः प्रजायाधनेनशुद्धाःपूताभवतयज्ञियासः २ इमे
जीवाविमृतैरावंवृत्रन्नभूद्भद्रादेवहूतिनोंअद्य । प्राञ्चौंअगामनृतयेहसांघद्राघीय
आयुःप्रतरंदधांनाः ३ इमंजीवेभ्यःपरिधिंदधामिमैषांनुगादपरोअर्थमेतम् ।
शतंजीवन्तुशरदःपुरूचीरन्तर्मृत्युंदधतांपर्वतेन ४ यथाहांन्यनुपूर्वंभवन्तियथंऋ-
तवंऋतुभिर्यन्तिसाधु । यथानपूर्वमपरोजहात्येवाधातरायूंषिकल्पयैषाम् ५
॥ २६ ॥ आरोहतायुर्जरसंवृणानाअनुपूर्वंयतमानायतिष्ठ । इहत्वष्टासुजनिमास-
जोषादीर्घमायुःकरतिजीवसेवः ६ इमानारीरविधवाःसुपत्नीराञ्जनेनसर्पिषासं-
विशन्तु । अनश्रवोऽनमीवाःसुरत्नाआरोहन्तुजनयोयोनिमग्रे ७ उदीर्ष्वनार्य-
भिजीवलोकंगतासुमेतमुपशेषएहि । हस्तग्राभस्यदिधिषोस्तवेदंपत्युर्जनित्व-

मभिसंवंभूथ ८ धनुर्हस्तादाददानोमृतस्यास्मेक्षत्रायवर्चसेवलाय । अत्रैवत्व-
मिहवयंसुवीराविश्वाःस्पृधोअभिमातीर्जयेम ९ उपसर्पमातरंभूमिमेतामुरुव्य-
चसंपृथिवींसुशेवाम् । ऊर्णम्रदायुवतिर्दक्षिणावतएषात्वापातुनिर्ऋतेरुपस्था-
त् १० ॥ २७ ॥ उच्छ्वञ्चस्वपृथिविमानिवाधथाःसूपायनास्मैभवसूपवञ्चना ।
मातापुत्रंयथासिचाभ्येनंभूमऊर्णुहि ११ उच्छ्वञ्चमानापृथिवीसुतिष्ठतुसहस्रंमित
उपहिश्रयन्ताम् । तेगृहासोघृतश्चुतोभवन्तुविश्वाहास्मैशरणाःसन्त्वत्र १२ उत्ते
स्तभ्नामिपृथिवींत्वत्परीमंलोगंनिदधन्मोअहंरिषम् । एतांस्थूणांपितरोधारयन्तु
तेऽत्रायमःसादनातेमिनोतु १३ प्रतीचीनेमामहनीष्वाःपर्णमिवादधुः । प्रती-
चींजग्रभावाचमश्वंरशनयायथा १४ ॥ २८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टके
षष्ठोध्यायः ॥ ७ ॥ ६ ॥

निवर्तध्वमष्टौमथितोभृगुर्वारुणिर्भार्गवश्च्यवनोवापंगव्यंवानुष्टुभमग्नीषोमीयोद्वितीयोर्धर्चःषष्ठीगाय-
त्रीसप्तोत्तराण्यैन्द्रोविमदःप्राजापत्योवावसुक्रोवसुकृद्वाभद्रंदशाग्नेयंतुगायत्र्यमाद्येकपदापादएवचाशा-
न्यर्थःपरानुष्टुबन्त्येविराड्ढिष्टुभावाग्निनाग्णवास्तारपाङ्क्तकुहपञ्चोनापुरस्ताद्बार्हतंत्रिष्टुबन्तंत्वंसाचिदा-
नस्त्वंनोनुष्टुभोपजामहेसप्ताद्यान्त्येत्रिष्टुभौपञ्चम्याभिसारिणीन्द्रसोमंपळ्ळास्तारपाङ्क्तस्त्वाश्विन्योन्त्यास्त-
स्रोनुष्टुभोभद्रमेकादशसौम्यंप्राहिनवपौष्णमानुष्टुभमद्याचतुर्थ्योऽग्णिद्दावसतस्सचतुर्विंशतिरैन्द्रोवसुक्रो
विश्वोहिद्वादशेन्द्रवसुक्रयोःसंवादऐन्द्रःसूक्तस्यप्रथमयेन्द्रस्यस्नुषापरोक्षवदिन्द्रमाहेन्द्रस्ययुजःशेपाक्रूपे
श्चतुर्थीचवनेनाग्नौमदेवत्रापञ्चोनाकवपऐळूषआपमपोनप्त्रीयंवानएकादशवैश्वदेवंप्रसुग्मन्तानवपञ्चाद्या
जगत्यः ॥

निवर्तध्वमष्टौ मथितो यामायनो भृगुर्वा वारुणिश्च्यवनो वा भार्गवोनुष्टुप् । षष्ठी गायत्री ।
आपो गावो वा देवता । प्रथमाया द्वितीयार्धस्याग्नीषोमौ ।

१९ ॐम् निर्वर्तध्वंमानुंगातास्मान्त्सिषक्तरेवतीः । अग्नींषोमापुनर्वसूअस्मे
धारयतंरयिम् १ पुनरेनानिवर्तयपुनरेनान्याकुरु । इन्द्रएणानियच्छत्वग्निरेना

उपाजंतु २ पुनरेतानिवर्तन्तामस्मिन्पुष्यन्तुगोपतौ । इहैवाग्नेनिधारयेहतिष्ठतुया रयिः ३ यन्नियानंन्ययनंसंज्ञानंयत्परायणम् । आवर्तनंनिवर्तनंयोगोपाअपितं हुवे ४ यउदानड्व्ययनंयउदानट्परायणम् । आवर्तनंनिवर्तनमपिगोपानिवर्तताम् ५ आनिवर्तनिवर्तयपुनर्नइन्द्रगादेहि । जीवाभिर्भुनजामहै ६ परिवो विश्वतोदधऊर्जाघृतेनपयसा । येदेवाःकेचयज्ञियास्तेरय्यासंसृजन्तुनः ७ आ निवर्तनिवर्तयनिनिवर्तनिवर्तय । भूम्याश्चतस्रःप्रदिशस्ताभ्यएनानिवर्तय ८ ॥१॥

भद्रं दश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रोऽग्निर्गायत्री । आद्यैकपदा । पाद एव वा शान्त्यर्थः । उपाद्यानुष्टुप् । उपान्त्या विराट् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

२० भद्रंनोअपिवातयमनः १ अग्निमीळेभुजांयविष्ठंशासामित्रंदुर्धरीतुम् । यस्यधर्मन्त्स्व१रेनीःसपर्यन्तिमातुरूधः २ यमासाकृपनीळंभासाकेतुंवर्धयन्ति।

भ्राजंतेश्रेणिंदन् ३ अयोविशांगातुरेतिप्रयदानंड्विवोअन्तान् । कविरभ्रंदीद्यां-

नः ४ जुषद्धव्यामानुंपस्योर्ध्वस्तंस्थावृभ्वायज्ञे । मिन्वन्त्सद्मंपुरएंति ५ सहि

क्षेमोहविर्यज्ञःश्रुष्टीदस्यगातुरेति । अग्निंदेवावाशीमन्तम् ६ ॥ २ ॥ यज्ञासा-

हंदुवंइषेऽग्निंपूर्वस्ययशेवंस्य । अद्रेःसूनुमायुमाहुः ७ नरोयेकेचास्मदाविश्वेत्तेवा-

मआस्युः । अग्निंहविषावर्धन्तः ८ कृष्णःश्वेतोऽरुषोयामोअस्यवृध्नऋज्रउत

शोणोयशंस्वान् । हिरंण्यरूपंजनिताजजान ९ एवातेअग्नेविमदोमनीषामूर्जो-

नपादमृतेभिःसजोषाः । गिरआवंक्षत्सुमतीरियानइषमूर्जंसुक्षितिंविश्व-

माभाः १० ॥ ३ ॥

आग्नि नाष्टौ विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रोऽग्निरास्तारपङ्क्तिः ।

,२१ आग्निंनस्ववृक्तिभिर्होतारंत्वावृणीमहे । यज्ञायंस्तीर्णबर्हिषेविवोमदेशी-

रंपावकशोचिषंविवंक्षसे १ त्वामुतेस्वाभुवंःशुम्भन्त्यश्वंरांधसः । वेतित्वामुंप-
सेचंनीविवोमदंऋजींतिरग्नआहुंतिविंवंक्षसे २ त्वेधर्माणंआसतेजुहूभिंःसिञ्चती-
रिंव । कृष्णारूपाण्यर्जुनाविवोमदेविश्वाअधिश्रियोंधिषेविवंक्षसे ३ यमंग्नेम-
न्यंसेरयिंसहंसावन्नमर्त्य । तमानोवाजंसातयेविवोमदेंयज्ञेषुचित्रमाभंराविवं-
क्षसे ४ अग्निर्जातोअथर्वणाविदद्विश्वांनिकाव्यां । भुवंद्दूतोविवस्वंतोविवोमदें
प्रियोयमस्यकाम्योविवंक्षसे ५ ॥ ४ ॥ त्वांयज्ञेष्वीळतेऽग्नेप्रयत्यंध्वरे । त्वंवसूं-
निकाम्याविवोमदेविश्वांदधासिदाशुषेविवंक्षसे ६ त्वांयज्ञेष्वृत्विजंचारुमग्नेनि
षेदिरे । घृतप्रंतीकंमनुषोविवोमदेंशुक्रंचेतिंष्ठमक्षभिविंवंक्षसे ७ अग्नेशुक्रेणंशो-
चिषोरुप्रंथयसेबृहत् । अभिक्रन्दंन्वृषायसेविवोमदेगर्भंदधासिजामिषुविवं-
क्षसे ८ ॥ ५ ॥

कुह पञ्चदश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्र इन्द्रः पुरस्ताद्बृहती। पञ्चमी-
सप्तमीनवम्योनुष्टुभः। अन्त्या त्रिष्टुप्।

२२ कुहश्रुतइन्द्रःकस्मिन्नद्यजनेमित्रोनश्रूयते। ऋषीणांवायःक्षयेगुहावाच-
र्कैपेगिरा १ इहश्रुतइन्द्रोअस्मेअद्यस्तवेवज्र्यृचीषमः। मित्रोनयोजनेष्वायशः
श्चक्रेअसाम्या २ महोयस्पतिःशवसोअसाम्यामहोनृम्णस्यतूतुजिः। भर्ता
वज्रस्यधृष्णोःपितापुत्रमिवप्रियम् ३ युजानोअश्वावातस्यधुनीदेवोदेवस्यव-
ज्रिवः। स्यन्तापथाविरुक्मतासृजानःस्तोष्यध्वनः ४ त्वंत्याचिद्वातस्याश्वागा-
ऋज्रात्मनावहध्यै। ययोर्देवोनमर्त्योयन्तानकिर्विदाय्यः ५ ॥ ६ ॥ अधग्मन्तो-
शनापृच्छतेवांकदर्थानआगृहम्। आजग्मथुःपराकाद्दिवश्चग्मश्चमर्त्यम् ६ आन
इन्द्रपृक्षसेऽस्माकंब्रह्मोद्यतम्। तत्त्वायाचामहेऽवःशुष्णंयद्धन्नमानुषम् ७अकर्मा

दस्युंरभिनोअमन्तुरन्यव्रतोअमानुषः । त्वंतस्यांमित्रहन्वधर्दासस्यंदम्भय ८ त्वंता त्वंनंइन्द्रशूरशूरैरुतत्वोतांसोवर्हणा। पुरुत्रातेविपूर्तयोनवन्तक्षोणयोयथा ९ त्वंता न्वृंत्रहत्येचोदयोनृन्कार्पाणेशूरवज्रिवः । गुहायदींकवीनांविशांनक्षत्रशव- साम् १० ॥ ७ ॥ मक्षूतातंइन्द्रदानाप्नसआक्षाणेशूरवज्रिवः । यद्धशुष्णस्य दम्भयोजातंविश्वंसयावभिः ११ माकुध्र्यगिन्द्रशूरवस्वीरस्मेभूवन्नभिष्टयः । वयंवंयंतआसांसुम्नेस्यामवज्रिवः १२ अस्मेतातंइन्द्रसन्तुसत्याहिंसन्तीरुप- स्पृशः । विद्यामयासांभुजोधेनूनांनवज्रिवः १३ अहस्तायदपदीवर्धतक्षाःशचीं- भिर्वेद्यानाम् । शुष्णंपरिंप्रदक्षिणिद्विश्वायवेनिशिश्नथः १४ पिबापिबेदिन्द्रशूर सोमंमारिषण्योवसवानवसुःसन् । उतत्रायस्वगृणतोमघोनोमहश्चरायोरेवतं- स्कृधीनः १५ ॥ ८ ॥

यजामहे सप्त विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्र इन्द्रो जगती ।
आद्यान्त्ये त्रिष्टुभौ । पञ्चम्यभिसारिणी ।

२३ यजामहइन्द्रंवज्रंदक्षिणंहरीणांरथ्यं१विव्रंतानाम् । प्रश्मश्रुदोधुवदूर्ध्वथांभूद्विसेनाभिर्दयंमानोविराधंसा १ हरीन्वस्ययावनेविदेवस्विन्द्रोमघैर्मघवा वृत्रहाभुंवत् । ऋभुर्वाजंऋभुक्षाःपंत्यतेशवोऽवंक्ष्णौमिदासंस्यनामंचित् २ यदावज्रंहिरंण्यमिदथारथंहरीयमस्यवहंतोविसूरिभिः । आतिंष्ठतिमघवासनंश्रुत इन्द्रोवाजंस्यदीर्घश्रवसस्पतिः ३ सोचिन्नुवृष्टिर्यूथ्या३स्वासचाँइन्द्रःश्मश्रूणिहरिताभिप्रुंष्णुते । अवंवेतिसुक्षयंसुतेमधूदिद्धूनोतिवातोयथावनंम् ४ योवाचा विवांचोमृध्रवाचःपुरूसहस्राशिवाजघानं । तत्तदिदंस्यपौंस्यंगृणीमसिपितेव यस्तविंषींवावृधेशवः ५ स्तोमंतइन्द्रविमदाअजीजनन्नपूर्व्यंपुरुतमंसुदानंवे ।

विश्वाह्यंस्यभोजंनमिनस्ययदापशुंनगोपाःकंरामहे ६ माकिंनएनासख्यांवियौंपुस्तवंचेन्द्रविमदस्यंचऋषेः । विश्वाहितेप्रमंतिंदेवजामिवदस्मेतेसन्तुसख्या शिवानिं ७ ॥ १ ॥

इन्द्र सोमं पाहिमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः । प्रथमतृचस्येन्द्रः ।

द्वितीयस्याश्विनौ । आद्यास्तिस्र आस्तारपङ्क्तयः । शिष्टा अनुष्टुभः ।

२४ इन्द्रसोमंमिमंपिंबमधुंमन्तंचमूसुतम् । अस्मेरयिंनिधांरयविवोमदेंसहस्रिणंपुरूवसोविवंक्षसे १ त्वांयज्ञेभिंरुक्थैरुपंहव्येभिंरीमहे । शचींपतेशचीनांविवोमदेश्रेष्ठंनोधेहिवार्यंविवंक्षसे २ यस्पतिर्वार्याणामसिंरध्रस्यंचोदिता । इन्द्रंस्तोतॄणामंविताविवोमदेंद्विषोनंःपाह्यंहसोविवंक्षसे ३ युवंशंक्रामायाविनांसमीचीनिरंमन्थतम् । विमदेनयदींळितानासंत्यानिरमंन्थतम् ४ विश्वेंदेवा

अंकूपन्तसमीच्योर्निष्पतंन्त्योः । नासत्यावब्रुवन्देवाःपुनरावहतादिति ५ मधुं-
मन्मेपरायंणंमधुंमत्पुनरायंनम् । तानोदेवादेवतंयायुवंमधुंमतस्कृतम् ६ ॥ १०॥

भद्रमेकादश विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः सोम आस्तारपङ्क्तिः ।

२५ भद्रंनोअपिंवातयमनोदक्षंमुतक्रतुंम् । अधातेसख्येअन्धंसोविवोमदेरण-
न्गावोनयवंसे विवंक्षसे १ हृदिस्पृशंस्तआसतेविश्वेंषुसोमधामंसु । अधाकामाइ-
मेममंविवोमदेवितिंष्ठन्तेवसूयवोविवंक्षसे २ उतव्रतानिंसोमतेप्राहंमिनामिपा-
क्या । अधांपितेवंसन्वेविवोमदेंमृळानोअभिचिंद्वधाद्विवंक्षसे ३ समुप्रयंन्ति-
धीतयःसर्गासोऽवताँइव । क्रतुंनःसोमजीवसेविवोमदेंधारयांचमसाँइवाविवंक्ष-
से ४ तवत्येसोमशक्तिंभिर्निकांमासोव्यृण्विरे । गृत्संस्यधीरांस्तवसोविवोम-
देव्रजंगोमंन्तमश्विनंविवंक्षसे ५ ॥ ११ ॥ पशुंनःसोमरक्षसिपुरुत्राविष्ठितंजगं-

तू । समाकृणोषिजीवसेविवोमदेविश्वासंपश्यन्भुवनाविवक्षसे ६ त्वंनःसोमवि-
श्वतोगोपाअदाभ्योभव । सेधराजन्नपस्रिधोविवोमदेमानोदुःशंसईशताविवक्ष-
से ७ त्वंनःसोमसुक्रतुर्वयोधेयायजागृहि । क्षेत्रवित्तरोमनुषोविवोमदेद्रुहोनः
पाह्यंहसोविवक्षसे ८ त्वंनोवृत्रहन्तमेन्द्रस्येन्दोशिवःसखा । यत्सींहवन्तेसमि-
थेविवोमदेयुध्यमानास्तोकसातौविवक्षसे ९ अयंघसतुरोमदइन्द्रस्यवर्धतप्रि-
यः । अयंकक्षीवतोमहोविवोमदेमतिंविप्रस्यवर्धयद्विवक्षसे १० अयंविप्रायदा-
शुषेवाजाँइयर्तिगोमतः । अयंसप्तभ्यआवरंविवोमदेप्रान्धंश्रोणंचतारिषद्विव-
क्षसे ११ ॥ १२ ॥

म हि नव विमद ऐन्द्रः प्राजापत्यो वा वसुकृद्वा वासुक्रः पूषानुष्टुप् ।

प्रथमाचतुर्थ्यावुष्णिहौ ।

२६ प्रह्यच्छामनीषाःस्पार्हायन्तिनियुतःप्रदस्रानियुद्रथःपूषाअविष्टुमाहिनः

१ यस्यत्यन्महित्वंवातात्पर्थमुयंजनः। विप्रआवंसदीतिभिश्चिकेतसुष्टुतीनाम् २ स वेदसुष्टुतीनामिन्दुर्नपूषावृषा। अभिप्सुरःप्रुषायतिव्रजंनआप्रुषायति ३ मंसीमवेदसुष्टुतीनामिन्दुर्नपूषावृषा। मतीनांचसाधनंविप्राणांचाधवम् ४ प्रत्यर्धिर्यज्ञानांहित्वाचयमस्माकंदेवपूषन्। मतीनांचसाधनंविप्राणांचाधवम् ४ प्रत्यर्धिर्यज्ञानामश्वहयोरथानाम्। ऋषिःसयोमनुर्हितोविप्रस्ययावयत्सखः ५ ॥ १३ ॥ आधीषमाणायाःपतिःशुचायाश्चशुचस्यच। वासोवायोऽवीनामावासांसिमर्मृजत् ६ इनोवाजानांपतिरिनःपुष्टीनांसखा। प्रश्मश्रुंहर्यतोदूधोद्विवृथायोअदाभ्यः ७ आतेरथस्यपूषन्नजाधुरंववृत्युः। विश्वस्यार्थिनःसखासनोजाअनपच्युतः ८ अस्माकमूर्जारथंपूषाअविष्टुमाहिनः। भुवद्वाजानांवृधइमंनःशृणवद्धवम् ९ ॥ १४ ॥

अ.

अस्तसु चतुर्विंशतिर्वसुक्र ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२७ असत्सुमेंजरितःसाभिवेगोयत्सुन्वतेयजंमानायशिक्षंम् । अनाशीर्दामहमस्मिप्रहन्तासत्यध्वृतंवृजिनायन्तमाभुम् १ यदीदहंयुधयेसंनयान्यदेवयून्तन्वा३शूशुंजानान् । अमातेतुम्रंवृषभंपंचानितीव्रंसुतंपञ्चदशंनिषिंञ्चम् २ नाहंतंवेदयइतिब्रवीत्यदेवयून्त्समरणेजघन्वान् । यदावाख्यंत्समरणमृघावदादिहंमेवृषभाप्रब्रुंवन्ति ३ यदज्ञातेषुवृजनेष्वासंविश्वेसतोमघवानोमआसन् । जिनामिवेत्क्षेमआसन्तमाभुंप्रतंक्षिणापर्वतेपादगृह्य ४ नवाउमांवृजनेवारयन्तेनपर्वतासोयदहंमनस्ये । ममस्वनात्कृधुकर्णोभयातएवेदनुद्यून्किरणःसमेजात् ५ ॥ १५ ॥ दर्शन्वत्रंशृतपाँअनिन्द्रान्बाहुक्षदःशरवेपत्यमानान् । घृषुंवायेनिनिदुःसखायमध्यून्वेषुपवयोववृत्युः ६ अभूवौक्षीव्युं१आयुरानड्दर्षन्नुपूर्वोअपरोनुदर्ष-

त् । द्रूपवस्तेपरितंनभूंतायोअस्यंपारेरजंसोविवेषं ७ गावोयवंप्रयुंताअ-
र्योअंक्षन्ताअंपश्यंसहगोंपाश्चरंन्तीः । हवाइदर्योअभितःसमांयन्किर्यदासु
स्वपंतिश्छन्दयाते ८ संयद्वयंयवसादोजनांनामहंयवादंउर्वज्रेअन्तः । अ-
त्रांयुक्तोऽवसातारंमिच्छादथोअयुंक्तंयुनजद्ववन्वान् ९ अत्रेदुमेमंसस्रेसत्यमुक्तं
द्विपाच्चयच्चतुंष्पात्संसृजानिं । स्त्रीभिर्योअत्रवृषणंपृतन्यादयुंद्धोअस्यविभंजानि
वेदंः १० ॥ १६ ॥ यस्यांनक्षादुंहिताजात्वासकस्तांविद्वाँअभिमंन्यातेअन्धाम् ।
कतरोमेनिंप्रतितंमुंचातेयईंवहातेयईंवावरेयात् ११ कियंतीयोषांमर्यतोवंधूयोः
परिंप्रीतापन्यंसावार्येण । भद्रावधूर्भवतियत्सुपेशाःस्वयंसामित्रंवनुतेजनेंचित्
१२ पत्तोजंगारप्रत्यञ्चंमत्तिशीर्ष्णाशिरःप्रतिंदधौवरूथम् । आसीनऊर्ध्वामुपसिं-
क्षिणातिन्यंङ्ङुत्तानामन्वेंतिभूमिंम् १३ बृहन्नंच्छायोअंपलाशोअर्वातस्थौमा-

विर्पितोअत्तिगर्भः । अत्यस्यावत्संरिहतीमिमायकयाभुवानिदधेधेनुरूधः १४ सप्तवीरासोअधरादुदायन्नष्टोत्तरात्तात्समजग्मिरन्ते। नवपश्चातात्स्थिविमन्तआयन्दशप्राक्सानुविर्तिरन्त्यश्नः १५॥१७॥ दशानामेकंकपिलंसमानंतंहिन्वन्ति क्रतवेपार्याय । गर्भमातासुधितंवक्षणास्ववेनन्तंतुषयन्तीविभर्ति १६ पीवानंमेषमपचन्तवीरान्युप्ताअक्षाअनुदीवआसन् । द्वाधनुंबृहतीमप्स्व१न्तःपवित्रवन्ता चरतःपुनन्ता १७ विक्रोशनासोविष्वंञ्चआयन्पचातिनेमोनहिपक्षदर्धः । अयंमेदेवःसविताद्दाहद्रुघ्नइद्वनवत्सर्पिरन्नः १८ अपश्यंग्रामंवहमानमाराद्चक्रया स्वधयावर्तमानम् । सिषक्त्यर्यःप्रयुगाजनानांसद्यःशिश्नाप्रमिनानोनवीयान् १९ एतौमेगावौप्रमरस्ययुक्तौमोषुप्रसेधीर्मुहुरिन्ममन्धि । आपश्चिदस्य विनशन्त्यर्थंसूरश्चमर्कउपरोबभूवान् २० ॥ १८ ॥ अयंयोवज्रःपुरुधाविवृ-

अवद्देनापरो अन्यदस्तितदव्यथीजरिमाण-
न्तो ऽव्रः सूर्यस्यबृहतःपुरीषात् । अथेदंविश्वं
स्तरन्ति २१ वृक्षेवृक्षेनियंतामीमयद्गौस्ततोवयःप्रपतान्पूरुषादः । अथेदंविश्वं
भुवनंभयातइन्द्रायसुन्वदृषयेचशिक्षत् २२ देवानांमानेप्रथमाअतिष्ठन्कृन्तत्रा-
देषामुपराउदायन् । त्रयस्तपन्तिपृथिवीमनूपाद्वाबृबूकंवहतःपुरीषम् २३ साते
जीवातुरुततस्यविद्धिमास्मैतादृगपगूहःसमर्ये । आविःस्वःकृणुतेगूहतेबुसंसपा-
दुरस्यनिर्णिजोनमुच्यते २४ ॥ ११ ॥

विश्वो हि द्वादशेन्द्रवसुक्रयोः संवाद ऐन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

२८ विश्वोह्यन्योअरिराजगाममेदहश्वशुरोनाजगाम । जक्षीयाद्धानाउ-
तसोमंपपीयात्स्वाशितपुनरस्तंजगायात् १ सरोरुवदृषभस्तिग्मशृङ्गोवर्ष्मन्त-
स्थौवरिमन्नापृथिव्याः । विश्वेष्वेनंवृजनेषुपामियोमेकुक्षीसुतसोमःपृणाति २

अद्रिणातेमन्दिनंइन्द्रतूयांन्त्सुन्वन्तिसोमान्पिबसित्वमेषाम् । पचन्तितेवृषभाँ अत्सितेषांपृक्षेणयन्मघवन्हूयमानः ३ इदंसुमेजरितराचिकिद्धिप्रतीपंशापंनद्यो वहन्ति । लोपाशःसिंहंप्रत्यञ्चमत्साःक्रोष्टावराहंनिरतक्तकक्षात् ४ कथातएत- दहमाचिकेतंगृत्संस्यपाकस्तवसोमनीषाम् । त्वंनोविद्वाँऋतुथाविवोचोयमर्धंते मघवन्क्षेम्याधूः ५ एवाहिमांतवसंवर्धयन्तिदिवश्चिन्मेबृहतउत्तराधूः । पुरूस- हस्रानिशिशामिसाकमशत्रुंहिमाजनिताजजान ६ ॥ २० ॥ एवाहिमांतवसं जज्ञुरुग्रंकर्मन्कर्मन्वृषणमिन्द्रदेवाः । वधींवृत्रंवज्रेणमन्दसानोऽपंव्रजंमहिनादा शुषेवम् ७ देवासआयन्परशूँरबिभ्रन्वनावृश्चन्तोअभिविड्भिरायन् । निसुद्र्वं१दधं तोवक्षणासुयत्राकृपीटमनुतद्दहन्ति ८ शशःक्षुरंप्रत्यञ्चंजगाराद्रिंलोगेनव्यभेद- मारात् । बृहन्तंचिदृहतेरन्धयानिवयद्वत्सोवृषभंशूशुवानः ९ सुपर्णइत्थानख-

निरुद्धश्चिन्मह्हिषस्तृष्यावान्गोधातस्मांअय-
मासिंपायावंरुद्धःपरिपदंनसिंहः । निरुद्धश्चिन्मह्हिषस्तृष्यावान्गोधातस्मांअय-
थंकर्पदेतत् १० तेभ्योगोधाअयथंकर्पदेतद्येब्रह्मणःप्रतिपीयन्त्यन्नैः । सिमडु-
क्ष्णोऽवसृष्टाँअंदन्तिस्वयंबलानितन्वंःशृणाताः ११ एतेशमीभिःसुशमीअभू-
वन्येहिंन्विरेतन्वं१ःसोमंउक्थैः । नृवद्वनुपंनोमाहिवाजांन्दिविश्रवोदधिपेनामं
वीरः १२ ॥ २१ ॥

वनेनाष्टौ वसुक्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

२१ वनेनावायोन्यंधाधिचाकञ्छुचिर्वास्तोमोभुरणावजीगः । यस्येदिन्द्रंः
पुरुदिनेषुहोतांनृणानर्योनृतंमःक्षपावांन् १ प्रतेअस्याउषसःप्रापंरस्यानृतौस्यां-
मनृतंमस्यनृणाम् । अनुंत्रिशोकंःशतमावंहन्नृन्कुत्सेंनरथोयोअसंत्ससवान् २
कस्तेमदंइन्द्ररन्त्योभूद्दुरोगिरोअभ्यु१ग्रोविधांव । कद्वाहोअर्वागुपंमामनीषाआ

त्वांशक्यामुपमंराधोअन्नैः ३ ककर्दुद्युम्नमिन्द्रत्वावंतोनृन्कयांधियाकरसेकन्नआ
गंन् । मित्रोनसत्यउरुगायभृत्याअन्नेसमस्ययदसन्मनीषाः ४ प्रेरयसूरोअर्थंन
पारंयेअस्यकामंजनिधाइवग्मन् । गिरश्चयेतेतुविजातपूर्वीर्नरइन्द्रप्रतिशिक्षन्त्य-
न्नैः ५ ॥ २२ ॥ मात्रेनुतेसुमितेइन्द्रपूर्वीद्यौर्मज्मनापृथिवीकाव्येन । वरायते
घृतवन्तःसुतासःस्वाद्मन्भवन्तुपीतयेमधूनि ६ आमध्वोअस्माअसिचन्नमंत्रमि-
न्द्रायपूर्णंसहिसत्यराधाः । सवावृधेवरिमन्नापृथिव्याअभिक्रत्वानर्यःपौंस्यैश्च ७
व्यानळिन्द्रःपृतनाःस्वोजाआस्मैयतन्तेसख्यायपूर्वीः । आस्मारथंनपृतनासुतिष्ठ-
यंभद्रयासुमत्याचोदयासे ८॥ २३ ॥ इति शा० सं० दशमे मण्ड. द्वितीयोऽनुवाकः॥ १० ॥ २

प्र देवत्रा पञ्चदश कवष ऐलूष आप अपांनपाद्वा त्रिष्टुप् ।

३० प्रदेवत्राब्रह्मणेगातुरेत्वपोअच्छामनसोनप्रयुक्ति । महीमित्रस्यवरुण-

स्यधासिंपृथुज्ञयंसेरीरिधासुवृक्तिम् १ अध्वंर्यवोहुविष्मंन्तोहिभूताच्छापइंतोश-
तीरुंशन्तः । अवुयाश्चष्टेंअरुणःसुपुर्णस्तमास्यंध्वमूर्मिमुद्यासुंहस्ताः २ अध्वं-
र्यवोऽपइंतासमुद्रमुपांनपांतंहुविषायजध्वम् । सवोंददुर्मिमुद्यासुपूतंतस्मैसो-
मंमधुंमन्तंसुनोत ३ योअंनिध्मोदीदंयदप्स्वं१न्तर्यंविप्रांसईळंतेअध्वरेषुं । अ-
पांनपान्मधुंमतीरपोदायाभिरिन्द्रोंवावृधेवीर्यांय ४ याभिःसोमोमोदंतेहर्षतेच-
कल्याणीभिर्युवतिभिर्नमर्यः । ताअंध्वर्योअपोअच्छापरेंहियदांसिञ्चाओषधीभिः
पुनीतात् ५ ॥ २४ ॥ एवेद्यूनेंयुवतयोंनमन्तयदींमुशन्नुंशतीरेत्यच्छं । संजा-
नतेमनंसासंचिंकित्रेऽध्वर्यवोंधिषणापंश्चदेवीः ६ योवोंवृताभ्योअकृंणोदुलोकं
योवोंमह्याअभिशंस्तेरमुंञ्चत् । तस्माइन्द्रांयमधुंमन्तमूर्मिंदेवमादंनंप्रहिंणोत-
नापः ७ प्रास्मैंहिनोतमधुंमन्तमूर्मिंगर्भोयोवंःसिन्धवोमध्वुउत्सः । घृतपृंष्ठ-

मींडयंमध्वरेष्वापोरेवतीःशृणुताहवंमे ८ तांसिन्धवोमत्सरामिन्द्रपानमूर्मिंप्रहे-
तवडुभेइयर्ति । मदच्युतमौशानंनभोजांपरित्रितन्तुंविचरन्तमुत्सम् ९ आव-
र्वृततीरधनुद्विधारागोषुयुधोननियवंचरन्तीः । ऋपेजनित्रीभुवनस्यपत्नीरपोवन्द-
स्वसवृधःसयोनीः १० ॥ २५ ॥ हिनोतानोअध्वरंदेवयज्याहिनोतब्रह्मसनये
धनानाम् । ऋतस्ययोगेविष्यध्वमूधःश्रुष्टीवरीर्भूतनास्मभ्यमापः ११ आपो
रेवतीःक्षयथाहिवस्वःक्रतुंचभद्रंबिभृथामृतंच । रायश्चस्थस्वपत्यस्यपत्नीःसरस्व-
तीतद्गृणतेवयोधात् १२ प्रतियदापोअदृश्रमायतीर्घृतंपयांसिबिभ्रतीर्मधूनि ।
अध्वर्युभिर्मनसासंविदानाइन्द्रायसोमंसुषुतंभरन्तीः १३ एमाअग्मन्रेवतीर्जी-
वधन्याअध्वर्यवःसादयतासखायः । निबर्हिषिधत्तनसोम्यासोऽपांनप्त्रासंविदा-

नासंएनाः १४ आग्मन्नापंउशतीर्बर्हिरेदंन्यंध्वरेअंसदन्देवयन्तीः । अध्वर्यवः सुनुतेन्द्रांयसोममभूंदुवःसुशकांदेवयज्या १५ ॥ २६ ॥

आ न एकादश कवष ऐलूषो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप्।

३१ आनोंदेवानामुपंवेतुशंसोविश्वेंभिस्तुरैरवंसेयजंत्रः । तेभिर्वयंसुषखायोंभवेमतरंन्तोविश्वांदुरितास्यांम १ परिंचिन्मर्तोद्रविंणंममन्यादृतस्यंपथानमसाविंवासेत् । उतस्वेनक्रतुनासंवदेतश्रेयांसंदक्षंमनंसाजगृभ्यात् २ अधांयिधीतिरसंसृग्रमंशांस्तीर्थेनदस्ममुपंयन्त्यूमाः । अभ्यांनश्मसुवितस्यंशूषंनवेंदसोअमृतांनामभूम ३ नित्यंश्चाकन्यात्स्वपंतिर्दमूनायस्मांउदेवःसंविताजजानं । भगोंवागोभिंरर्यमेमंनज्यात्सोअंस्मैचारुश्छदयदुतस्यांत् ४ इयंसाभूंयाउपसांमिवक्षायद्धंक्षुमन्तःशवंसासमायंन् । अस्यस्तुतिंजरितुर्भिक्षमाणाआ

नःऽग्मासउपयन्तुवाजाः ५ ॥ २७ ॥ अस्येदेषासुमतिःपप्रथानाभवत्पूर्व्या
भूमनागौः । अस्यसनीळाअसुरस्ययोनौसमानआभरणेबिभ्रमाणाः ६ किं
स्विद्वनंकउसवृक्षआसयतोद्यावापृथिवीनिष्टतक्षुः । संतस्थानेअजरेइतऊतीअ-
होनिपूर्वीरुषसोजरन्त ७ नैतावदेनापरोअन्यदस्त्युक्षासद्यावापृथिवीबिभर्ति ।
त्वचंपवित्रंकृणुतस्वधावान्यदींसूर्यंनहरितोवहन्ति ८ स्तेगोनक्षामत्येतिपृथ्वीं
मिहंनवातोविहवातिभूम । मित्रोयत्रवरुणोअज्यमानोऽग्निर्वनेनव्यसृष्टशोकं-
म् ९ स्तरीर्यत्सूतसद्योअज्यमानाव्यथिरव्यथीःकृणुतस्वगोपा । पुत्रोयत्पू-
र्वःपित्रोर्जनिष्टशम्यांगौर्जगारयद्धपृच्छान् १० उतकण्वंनृषदःपुत्रमाहुरुत
श्यावोधनमादत्तवाजी । प्रकृष्णायरुशदपिन्वतोधर्ऋतमत्रनकिरस्माअपी-
पेत् ११ ॥ २८ ॥

प्र सुग्मन्ता नव ऐलूषो विश्वेदेवा जगती । अन्त्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः ।

३२ प्रसुग्मन्तांधियसानस्यंसक्षणिंवरेभिर्वराँअभिषुप्रसीदंतः । अस्माक-मिन्द्रंउभयंजुजोषतियत्सोम्यस्यान्धंसोबुबोधति १ वींन्द्रयासिदिव्यानिरोचना विपार्थिवानिरजंसापुरुष्टुत । येत्वावहंन्तिमुहुरध्वराँउपतेसुवंन्वन्तुवग्वनाँअंराध-सः २ तदिन्मेंछन्त्सद्वपुंषोवपुंष्टरंपुत्रोयज्जानंपित्रोरधीयंति । जायापतिंवहतिव-ग्नुनांसुमत्पुंसइद्भद्रोवंहतुःपरिष्कृतः ३ तदित्सधस्थंमभिचारुदीधययगावोयच्छा-सन्वहतुंनधेनवंः । मातायन्मन्तुर्यूथस्यपूर्व्याभिवाणस्यंसप्तधातुरिज्जनंः ४ प्र वोऽच्छांरिरिचेदेवयुष्पदमेकोंरुद्रेभिर्यातितुर्वणिंः । जरावायेष्वमृतेषुदावनेपरिंव ऊमेंभ्यःसिञ्चतामधुं ५ ॥ २९ ॥ निधीयमांनमपंगूळ्हमप्सुप्रमेंदेवानांव्रतपाउं

वाच । इन्द्रोविद्वाँअनुहित्वाचचक्षतेनाहमग्नेअनुशिष्टआगाम् ६ अक्षेत्रवित्क्षे-
त्रविदंह्यप्राट्सप्रैतिक्षेत्रविदानुशिष्टः । एतद्वैभद्रमनुशासनस्योतस्रुतिंवन्दत्य-
ञ्जसीनाम् ७ अद्येदुप्राणीदममन्निमाहापीवृतोअधयन्मातुरूधः । एमेनमाप
जरिमायुवानमहेळन्वसुःसुमनाबभूव ८ एतानिभद्राकलशक्रियामकुरुश्रवण
ददतोमघानि । दानइद्वोमघवानःसोअस्त्वयंचसोमोहृदियंबिभर्मि ९ ॥ ३० ॥

इति शाकलकसंहितायां सप्तमाष्टके सप्तमोध्यायः ॥ ७ ॥ ७ ॥

प्रमाद्यावैश्वदेव्यैन्द्रःप्रगाथःपरागायत्र्योद्वेकुरुश्रवणस्यत्रासदस्यवस्यदानस्तुतिःपराभिर्मृतेमित्रा-
तिथौराज्ञितत्स्नेहादृपिरुपमश्रवसंपुत्रमस्यन्यशोकयत्प्रावेपाःपञ्चनामौजवान्वाक्षोक्षकृपिप्रशंसाचाक्ष-
कितवनिन्दाचसप्तमीजगसद्युधंलुशोधानाकोवैश्वदेवंतुद्वित्रिष्टुवन्तंतूपासानक्तानमोद्वादशसौर्योभित-
पाःसौर्यंजागतंवैत्रिष्टुब्दशम्यास्मिन्नःपञ्चयुष्कवानिन्द्रोयोवांपञ्चनाकाक्षीवतीघोपाश्विनंद्वित्रिष्टुवन्तंर-

धंयान्तंसमानंतृचंछुहस्योग्रोपेयोस्तेनैकादशंकृष्णोच्छामेद्वित्रिष्टुवन्तंत्वायातुत्रित्रिष्टुवादिदिवसपरि-
द्वादशवत्सामिराग्नेयंतु ।

प्रमा नव कवष ऐलूषो गायत्री । आद्याया विश्वेदेवाः । उपाद्ययोरिन्द्रः । चतुर्थी-
पञ्चम्योः कुरुश्रवणस्य त्रासदस्यवस्य दानस्तुतिः । शिष्टानामुपमश्रवा मित्रा-
तिथिपुत्रः । आद्या त्रिष्टुप् । उपाद्या बृहती । तृतीया सतोबृहती ।

२२ प्रमायुयुज्रेप्रयुजोजनानांवहामिस्मपूषणमन्तरेण । विश्वेदेवा-
सोअधमामरक्षन्दुःशासुरागादितिघोषआसीत् १ संमातपन्त्यभितःसपत्नीरि-
वपर्शवः । निबाधतेअमतिर्नग्नताजसुर्वेर्नवेवीयतेमतिः २ मूषोनशिश्नाव्यद-
न्तिमाध्यःस्तोतारंतेशतक्रतो । सकृत्सुनोमघवन्निन्द्रमृळयाधापितेवनोभव ३
कुरुश्रवणमावृणिराजानंत्रासदस्यवम् । मंहिष्ठंवाघतामृषिः ४ यस्यमाहरितो
रथेतिस्रोवहन्तिसाधुया । स्तवैसहस्रदक्षिणे ५ ॥ १ ॥ अस्यप्रस्वादसोगिरउ-

पमथंवसःपितुः । क्षेत्रंनरण्वमृचुवे ६ अधिपुत्रोपमश्रवोनपान्मित्रातिथेरिहि। पितुष्टेअस्मिवन्दिता ७ यदीशीयामृतांनामुतवामर्त्यानाम् । जीवेदिन्मघवाम- मं ८ नदेवानामतिव्रतंशतात्माचनजीवति । तथायुजाविवावृते १ ॥ २ ॥

प्रावेपाश्चतुर्दश कवप ऐलूषोक्षो वा मौजवांस्त्रिष्टुप् । प्रथमासप्तमीनवमीद्वादशीत्रयोदशी-
नामक्षकृषिप्रशंसा । शिष्टानामक्षकितवनिन्दा । सप्तमी जगती ।

३४ प्रावेपामावृहतोमादयन्तिप्रवातेजाइरिणेववृतानाः । सोमस्येवमौज- वतस्यभक्षोविभीदकोजागृविर्मह्यमच्छान् १ नमामिमेथनजिहीळएषाशिवा सखिभ्यउतमह्यमासीत् । अक्षस्याहमेकपरस्यहेतोरनुव्रतामपजायामरोधम् २ द्वेष्टिश्वश्रूरपजायारुणद्धिननाथितोविन्दतेमर्डितारम् । अश्वस्येवजरतोवस्न्यस्य नाहंविन्दामिकितवस्यभोगम् ३ अन्येजायांपरिमृशन्त्यस्ययस्यागृधद्वेदनेवा-

ज्यं१क्षः । पितामाताभ्रातरएनमाहुर्नजानीमोनयताबद्धमेतम् ४ यदादीध्ये
नदविषाण्येभिःपरायद्भ्योऽवहीयेसखिभ्यः । न्युप्ताश्चबभ्रवोवाचमक्रतँएमीदेषां
निष्कृतंजारिणीव ५ ॥ २ ॥ सभामेतिकितवःपृच्छमानोजेष्यामीतितन्वा३
शूशुजानः । अक्षासोअस्यवितिरन्तिकामंप्रतिदीव्नेदधतआकृतानि ६ अक्षा-
सइदङ्कुशिनोनितोदिनोनिकृत्वानस्तपनास्तापयिष्णवः । कुमारदेष्णाजयतः
पुनर्हणोमध्वासंपृक्ताःकितवस्यबर्हणा ७ त्रिपञ्चाशःक्रीळतिव्रातएषांदेवइवस-
वितासत्यधर्मा । उग्रस्यचिन्मन्यवेनानमन्तेराजाचिदेभ्योनमइत्कृणोति ८
नीचावर्तन्तउपरिस्फुरन्त्यहस्तासोहस्तवन्तंसहन्ते । दिव्याअङ्गाराइरिणेन्युप्ताः
शीताःसन्तोहृदयंनिर्दहन्ति ९ जायातप्यतेकितवस्यहीनामातापुत्रस्यचरतःक्व-
स्वित् । ऋणावाबिभ्यद्धनमिच्छमानोऽन्येषामस्तमुपनक्तमेति १० ॥ ४ ॥

स्त्रियँदृष्ट्वायकितवंततापान्येषांजायांसुकृतंचयोनिम् । पूर्वाह्णेअश्वान्युयुजेहिबभ्रून्त्सोअग्नेरन्तेवृषलःपंपाद ११ योवःसेनानीर्महतोगणस्यराजाव्रातस्यप्रथमोबभूव । तस्मैकृणोमिनधनारुणध्मिदशाहंप्राचीस्तदृतंवदामि १२ अक्षैर्मादीव्यःकृषिमित्कृषस्ववित्तेरमस्वबहुमन्यमानः । तत्रगावःकितवतत्रजायातन्मेविचष्टेसवितायमर्यः १३ मित्रंकृणुध्वंखलुमृळतानोमानोघोरेणचरताभिधृष्णु । निवोनुमन्युर्विशतामरातिरन्योबभ्रूणांप्रसितौन्वस्तु १४ ॥ ५ ॥

अथुध्रं चतुर्दश लुशो धानाको विश्वेदेवा जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

३५ अबुध्रमुत्यइन्द्रवन्तोअग्नयोज्योतिर्भरन्तउषसोव्युष्टिषु । महीद्यावापृथिवीचेततामपोऽद्यादेवानामवआवृणीमहे १ दिवस्पृथिव्योरवआवृणीमहेमातॄन्त्सिन्धून्पर्वताञ्छर्यणावतः । अनागास्त्वंसूर्यमुषासमीमहेभद्रंसोमःसुवानो

अद्याकृंणोतुनः २ द्यावांनोअद्यपृथिवीअनांगसोमहीत्रांयेतांसुवितायंमातरां । उषाउच्छन्त्यपंबाधतामघंस्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ३ इयंनंउस्राप्रंथमासुंदेव्यंरेवत्सनिभ्योरेवतीव्युंच्छतु । आरेमन्युंदुंविदत्रंस्यधीमहिस्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ४ प्रयाःसिस्रंतेसूर्यस्यरश्मिभिर्ज्योतिर्भरंन्तीरुषसोव्युंष्टिषु । भद्रानोअद्यश्रवंसेव्युंच्छतस्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ५ ॥ ६ ॥ अनमीवाउषस आचंरन्तुनउदग्नयोंजिहतांज्योतिंपावृहत् । आयुंक्षातामश्विनातूतुंजिरथंस्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ६ श्रेष्ठंनोअद्यसंवितवंरेण्यंभागमासुंवसहिरंत्नधा असिं । रायोजनिंत्रींधिषणामुपंब्रुवेस्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ७ पिपंर्तुमा तदृतस्यंप्रवाचंनंदेवानांयन्मंनुष्याइअमंन्महि । विश्वाइदुस्राःस्पळुदेंतिसूर्यःस्वस्त्यं१ग्निंसंमिधानमींमहे ८ अद्वेषोअद्यबर्हिषःस्तरींमणिग्राव्णांयोगेमन्मंनः

सार्धईमहे । आदित्यानांशर्मणिस्थाभुरण्यसिस्वस्त्यं१ग्निंसमिधानमींमहे ९
आनोंवर्हिःसंधमादेबृहद्दिविवेवाँईळेसादयासप्तहोतृन् । इन्द्रंमित्रंवरुंणंसातये
भगंस्वस्त्यं१ग्निंसमिधानमींमहे १० ॥ ७ ॥ तआदित्याआगंतासर्वतांतयेबृधेनो
यज्ञमंवतासजोपसः । बृहस्पतिंपूषणमश्विनाभगंस्वस्त्यं१ग्निंसमिधानमींमहे
११ तन्नोदेवायच्छतसुप्रवाचनंछर्दिरादित्याःसुभरंनृपाय्यंम् । पश्वेतोकायतनं-
यायजीवसेस्वस्त्यं१ग्निंसमिधानमींमहे १२ विश्वेअद्यमरुतोविश्वेऊतीविश्वे
भवन्त्वग्नयःसमिंद्धाः। विश्वेनोदेवाअवसागमन्तुविश्वंमस्तुद्रविंणंवाजोअस्मे १३
यंदेवासोऽवंथवाजंसातौयंत्रायंध्वेयंपिपृथात्यंहः । योवोगोपीथेनभयस्यवेद
तेस्यांमदेववीतयेतुरासः १४ ॥ ८ ॥

उपासानक्ता चतुर्दश लुशो धानाको विश्वेदेवा जगती । अन्से त्रिष्टुभौ ।

२६ उपासानक्तांबृहतीसुपेशंसाद्यावाक्षामावरुणोमित्रोअर्यमा । इन्द्रंहुवे मरुतःपर्वताँअपआदित्यान्द्यावापृथिवीअपःस्वः १ द्यौश्चनःपृथिवीचप्रचेतसऋतावरीरक्षतामंहसोरिषः । मादुर्विदत्रानिर्ऋतिर्नईशततद्देवानामवोअद्यावृणीमहे २ विश्वस्मान्नोअदितिःपात्वंहसोमातामित्रस्यवरुणस्यरेवतः । स्वर्वज्ज्योतिरवृकंनशीमहितद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ३ ग्रावावदन्नपरक्षांसिसेधतुदुःष्वप्न्यंनिर्ऋतिंविश्वमत्रिणम् । आदित्यंशर्ममरुतामशीमहितद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ४ एन्द्रोबर्हिःसीदतुपिन्वतामिळाबृहस्पतिःसामभिर्ऋक्वोअर्चतु । सुप्रकेतंजीवसेमन्मधीमहितद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ५ ॥ १ ॥ दिविस्पृशंयज्ञमस्माकमश्विनाजीराध्वरंकृणुतंसुम्नमिष्टये । प्राचीनरश्मिमाहुतंघृतेनतद्देवानामवो

अद्यावृंणीमहे ६ पर्पह्वयेसुहवंभारुतंवृणंपावकमृष्वंसखायंशंभुवंम् । रायस्पोषं सौश्रवसायधीमहितद्देवानामवोअद्यावृंणीमहे ७ अपांपेरुंजीवधन्यंभरामहेदेवाऽयंसुहवंमध्वराश्रियंम् । सुरश्मिसोमंमिन्द्रियंयमीमहितद्देवानामवोअद्यावृंणीमहे ८ सनेमतत्सुसनितासन्वभिर्वयंजीवाजीवपुत्राअनागसः । ब्रह्मद्विषोविष्वगेनोभरेरततद्देवानामवोअद्यावृंणीमहे ९ येस्थामनोयज्ञियास्तेशृंणोतनयद्वोदेवाईमहेतद्दधातन । जैत्रंक्रतुंरयिमद्वीरवद्यशस्तद्देवानामवोअद्यावृंणीमहे १० ॥ १० ॥ महदद्यमहतामावृंणीमहेऽवोदेवानांबृहतामनर्वणाम् । यथावसुंवीरजातंनशामहैतद्देवानामवोअद्यावृंणीमहे ११ महोअग्नेःसंमिधानस्यशर्मण्यनागामित्रेवरुणेस्वस्तये । श्रेष्ठेस्यामसवितुःसवीमनितद्देवानामवोअद्यावृंणीमहे १२ येसवितुःसत्यसंवस्यविश्वेमित्रस्यव्रतेवरुणस्यदेवाः । तेसौभगंवीरव-

द्रोमदप्नोदधातनद्रविणंचित्रमस्मे १३ सवितापश्चातात्सवितापुरस्तात्सवितोत्तरात्तात्सविताधरात्तात् । सविता नःसुवतुसर्वतातिंसवितानोरासतांदीर्घमायुः १४ ॥ ११ ॥

नमो द्वादशाभितपाः सौर्यः सूर्यो जगती । दशमी त्रिष्टुप् ।

३७ नमोमित्रस्यवरुणस्यचक्षसेमहोदेवायतदृतंसपर्यत । दूरेदृशेदेवजाताय केतवेदिवस्पुत्रायसूर्यायशंसत १ सामासत्योक्तिःपरिपातुविश्वतोद्यावाचयत्र ततनन्नहानिच । विश्वमन्यन्निविशतेयदेजतिविश्वाहापोविश्वाहोदेतिसूर्यः २ न तेअदेवःप्रदिवोनिवासतेयदेतशेभिःपतरैरथर्यसि । प्राचीनमन्यदनुवर्ततेरजउदन्येनज्योतिषायासिसूर्य ३ येनसूर्यज्योतिषावाधसेतमोजगच्चविश्वमुदियर्षिभानुना । तेनास्मद्विश्वामनिरामनाहुतिमपामीवामपदुष्वप्न्यंसुव ४ विश्वस्यहि

प्रेषितोरक्षसिव्रतमहेळयन्नुच्चरसिस्वधाअनु। यद्द्यत्वासूर्योपब्रवामहैतंनोदेवाअ-
नुमंसीरतक्रतुम् ५ तंनोद्यावापृथिवीतन्नआपइन्द्रःशृण्वन्तुमरुतोहवंवचः । मा
शूनेभूमसूर्यस्यसंदृशिभद्रंजीवन्तोजरणामशीमहि ६ ॥ १२ ॥ विश्वाहात्वा
सुमनसःसुचक्षसःप्रजावन्तोअनमीवाअनागसः । उद्यन्तंत्वामित्रमहोदिवेदिवे
ज्योग्जीवाःप्रतिपश्येमसूर्य ७ महिज्योतिर्बिभ्रतंत्वाविचक्षणभास्वन्तंचक्षुषेच-
क्षुषेमयः । आरोहन्तंबृहतःपाजसस्परिवयंजीवाःप्रतिपश्येमसूर्य ८ यस्यतेवि-
श्वाभुवनानिकेतुनाप्रचेरतेनिचविशन्तेअक्तुभिः । अनागास्त्वेनहरिकेशसूर्याह्ना-
ह्नानोवस्यसावस्यसोदिहि ९ शंनोभवचक्षसाशंनोअह्नाशंभानुनाशंहिमाशंघृ-
णेन । यथाशमध्वञ्छमसद्दुरोणेतत्सूर्यद्रविणंधेहिचित्रम् १० अस्माकंदेवाउ-
भयायजन्मनेशर्मयच्छतद्विपदेचतुष्पदे । अदत्पिबदूर्जयमानमाशितंतदस्मेशं

योरंरपोदधातन ११ यद्वोदेवाश्चकूमजिह्वयागुरुमनसोवाप्रयुतीदेवहेळनम् ।
अरांवायोनोअभिदुच्छुनायतेतस्मिन्तदेनोवसवोनिधेतन १२ ॥ १३ ॥

अस्मिन्नः पञ्चेन्द्रो मुष्कवानिन्द्रो जगती ।

३८ अस्मिन्नइन्द्रपृत्सुतौयशस्वतिशिमीवतिक्रन्दसिप्रावसातये । यत्रगोषाताधृषितेषुखादिषुविष्वक्पतन्तिदिद्यवोनृषाह्ये १ सनःक्षुमन्तंसदनेव्यूर्णुहिगोअर्णसंरयिमिन्द्रश्रवाय्यम् । स्यामतेजयतःशक्रमेदिनोयथावयमुश्मसितद्वसोकृधि २ योनोदासआर्योवापुरुष्टुतादेवइन्द्रयुधयेचिकेतति । अस्माभिष्टेसुषहाःसन्तुशत्रवस्त्वयावयंतान्वनुयामसंगमे ३ योदभ्रेभिर्हव्योयश्चभूरिभिर्योअभीकेवरिवोविन्नृषाह्ये । तंविखादेसस्निमद्यश्रुतंनरमर्वाञ्चमिन्द्रमवसेकरामहे ४

वसंसेकरामहेऽयंनासत्याश्रदरिर्यथादधत् ५ ॥ १५ ॥ इयंवामह्वेशृणुतंमेअश्वि-
नापुत्रायेवपितरामह्यंशिक्षतम् । अनापिरज्ञाअसजात्यामतिःपुरातस्याअभि-
शस्तेरवस्पृतम् ६ युवंरथेनविमदायशुन्ध्युवंन्यूहथुःपुरुमित्रस्ययोषणाम् । युवं-
हवंवध्रिमत्याअगच्छतंयुवंसुषुतिंचक्रथुःपुरंधये ७ युवंविप्रस्यजरणामुपेयुषःपु-
नःकलेरकृणुतंयुवद्वयः । युवंवन्दनमृश्यदादुदूपथुर्युवंसद्योविश्पलामेतवेकृथः ८
युवंहरेभंवृषणागुहाहितमुदैरयतंममृवांसमश्विना । युवमृबीसमुततप्तमत्रयओ-
मन्वन्तंचक्रथुःसप्तवध्रये ९ युवंश्वेतंपेदवेऽश्विनाश्वंनवभिर्वाजैर्नवतीचवाजिनं-
म् । चर्कृत्यंददथुर्द्रावयत्सखंभगंनन्नृभ्योहव्यंमयोभुवम् १० ॥ १६ ॥ नतंरा-
जानावदितेकुतश्चननांहोअश्नोतिदुरितंनकिर्भयम् । यमश्विनासुहवारुद्रवर्तनी
पुरोरथंकृणुथःपत्न्यासह ११ आतेनयातंमनसोजवीयसारथंयंवामृभवश्चक्रुर-

श्विना । यस्यपयोगेदुहिताजायतेदिवउभेअहनीसुदिनेविवस्वतः १२ तावर्तिर्या-
तंजुगुपाथिपर्वतमापिन्वतंशयवेधेनुमश्विना । वृकस्यचिद्वर्तिकामन्तरास्याद्युवं
शचीभिर्ग्रसितामंमुञ्चतम् १३ एतंवांस्तोममश्विनावकर्मातक्षामभृगवोनरथं-
म् । न्यमृक्षामयोषणांनमर्येनित्यंनसूनुंतनयंदधानाः १४ ॥ १७ ॥

रथं यान्तं चतुर्दश घोषा काक्षीवत्यश्विनौ जगती ।

४० रथंयान्तंकुहकोहवांनरामतिंद्युमन्तंसुवितायभूषति । प्रातर्यावाणंवि-
भ्वंविशेविशेवस्तोर्वस्तोर्वहमानंधियाशमि १ कुहस्विद्दोषाकुहवस्तोरश्विना
कुहाभिपित्वंकरतःकुहोषतुः । कोवांशयुत्राविधवेवदेवरंमर्यंनयोषाकृणुतेस-
धस्थआ २ प्रातर्जरेथेजरणेवकापयावस्तोर्वस्तोर्यजतागच्छथोगृहम् । क-
स्यध्वस्राभवथःकस्यवानराराजपुत्रेवसवनावगच्छथः ३ युवांमृगेववारणा

मृगण्यवोदोषावस्तोर्हविषानिह्वयामहे । युवंहोत्रामृतुथाजुह्वतेनरेषंजनायवहथः
शुभस्पती ४ युवांहघोषापर्यश्विनायतीराज्ञऊचेदुहितापृच्छेवांनरा । भूतंमेअ-
ह्नउतभूतमक्तवेऽश्वावतेरथिनेशक्तमर्वते ५ ॥ १८ ॥ युवंकवीष्ठःपर्यश्विनारथं
विशोनकुत्सोजरितुर्नशायथः । युवोर्हमक्षापर्यश्विनामध्वासाभरतनिष्कृतंन
योषणा ६ युवंहभुज्युंयुवमश्विनावशंयुवंशिञ्जारमुशनामुपारथुः । युवोररावा
परिसख्यमासतेयुवोरहमवसासुम्नमाचके ७ युवंहकृशंयुवमश्विनाशयुंयुवंविध-
न्तंविधवामुरुष्यथः । युवंसनिभ्यःस्तनयन्तमश्विनापव्रजमूर्णुथःसप्तास्यम् ८
जनिष्टयोषापतयत्कनीनकोविचारुहन्वीरुधोदंसनाअनु । आस्मैरीयन्तेनिवने-
वसिन्धवोऽस्माअह्नेभवतितत्पतित्वनम् ९ जीवंरुदन्तिविमयन्तेअध्वरेदीर्घाम-
नुप्रसितिंदीधियुर्नरः । वामंपितृभ्योयइदंसमेरिरेमयःपतिभ्योजनयःपरिष्व-

जें १० ॥ १९ ॥ नतस्यंविद्मतद्रुषुप्रवोचतियुवाहयद्युंवत्याःक्षेतियोनिषु । प्रि-
योस्रियस्यवृषभस्यरेतिनोगृहंगमेमाश्विनातदुंश्मसि ११ आवांमगन्त्सुमतिर्वा-
जिनीवसून्यंश्विनाहत्सुकामांअयंसत । अभूतंगोपामिथुनाशुभस्पतीप्रियाअ-
र्यम्णोदुर्यांअशीमहि १२ तामंन्दसानामनुंषोदुरोणआधत्तंरयिंसहवींरंवचस्य-
वे । कृतंतीर्थंसुप्रपाणंशुंभस्पतीस्थाणुंपथेष्ठामपंदुर्मतिंहतम् १३ क्वंस्विदद्यकं-
तमास्वश्विनांविक्षुदस्रामांदयेतेशुभस्पती । कईंनियेमेकतमस्यंजग्मतुर्विप्रंस्य
वायजंमानस्यवागृहम् १४ ॥ २० ॥

समानं तृचः सुहास्त्यो घौषेयाश्विनौ जगती ।

४१ समानमुत्यंपुरुहूतमुक्थ्यं१रथंत्रिचक्रंसवंनागनिग्मतम् । परिज्मानं
विदथ्यंसुवृक्तिभिर्वयंव्युंष्टाउषसोहवामहे १ प्रातर्युजंनासत्याधितिष्ठथःप्रातर्या-

वांणंमधुवाहंनुंरथंम् । विशोयेनगच्छंथोयज्वंरीर्निराकीरेश्विंयुज्ञंहोतृंमन्तमाश्विना २ अध्वयुंवामधुंपाणिंसुहस्त्यंमग्निधंवाधृतदंक्षंदमूंनसम् । विप्रंस्यवायत्संवंनानिगच्छथो ऽतआयांतंमधुपेयंमाश्विना ३ ॥ २१ ॥

अस्तेवैकादश कृष्ण इन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

४२ अस्तेवसुप्रंतरंलायुयस्यन्भूयंन्निवप्रभंरास्तोमंमस्मै । वाचाविंप्रास्तरतवाचंमर्योनिरांमयजरितःसोमइन्द्रंम् १ दोहेंनगामुपंशिक्षासखायंप्रबोधयजरितर्जारमिन्द्रंम् । कोशंनपूर्णंवसुनान्यृंष्टमाच्यावयमघदेयायशूरंम् २ किमुङ्गत्वांमघवन्भोजमाहुःशिशीहिमांशिशयंत्वांशृणोमि । अप्नस्वतीममधीरंस्तुशक्रवसुविदंभगमिन्द्राभंरानः ३ त्वांजनांममसत्येष्विन्द्रसन्तस्थानाविहृयन्तेसमीके । अत्रायुजंकृणुतेयोहविष्मान्नासुंन्वतासख्यंवष्टिशूरंः ४ धनंनस्पन्द्रंबं-

हुलंयोअस्मेतीव्रान्त्सोमाँआसुनोतिप्रयस्वान् । तस्मैशत्रून्त्सुतुकान्प्रातरह्नोनि
स्वष्ट्रान्युवतिहन्तिवृत्रम् ५ ॥ २२ ॥ यस्मिन्वयंदधिमाशंसमिन्द्रेयःशि-
श्रायंमघवाकाममस्मे । आराच्चित्सन्भयतामस्यशत्रुर्न्यस्मैद्युम्नाजन्यानम-
न्ताम् ६ आराच्छत्रुमपबाधस्वदूरमुग्रोयःशम्बःपुरुहूततेन । अस्मेधेहियवं-
मद्गोमदिन्द्रकृधीधियंजरित्रेवाजरत्नाम् ७ प्रयमन्तर्वृषसवासोअग्मन्तीव्राःसो-
माबहुलान्तासइन्द्रम् । नाहदामानंमघवानियंसन्निसुन्वतेवहतिभूरिवामम् ८
उतप्रहामतिदीव्याजयातिकृतंयच्छ्वघ्नीविचिनोतिकाले । योदेवकामोनधनारु-
णद्धिसमित्तंरायासृजतिस्वधावान् ९ गोभिष्टरेमामतिंदुरेवांयवेनक्षुधंपुरुहूत
विश्वाम् । वयंराजभिःप्रथमाधनान्यस्माकेनवृजनेनाजयेम १० बृहस्पतिर्नःप-

वांणंमधुवाहंनंरथंम् । विशोयेनगच्छंथोयज्वरीनंराकीरेश्विंद्यज्ञंहोतृंमन्तमाश्विना २ अध्वर्युंवामधुपाणिंसुहस्त्यंमग्निधंवाधृतदंक्षंदमूंनसम् । विप्रंस्यवायत्सवंनानिगच्छथोऽतआयांतंमधुपेयंमश्विना ३ ॥ २१ ॥

अस्तेवैकादश कृष्ण इन्द्रास्त्रिष्टुप् ।

४२ अस्तेवसुप्रंतरंलायस्यन्भूषंन्निवप्रभंरास्तोमंमस्मै । वाचाविंप्रास्तरतवाचंमर्योनिरांमयजारितःसोमइन्द्रंम् १ दोहेंनगामुपंशिक्षासखांयंप्रवोधयजरितर्जारमिन्द्रंम् । कोशंनपूर्णंवसुनान्यृंष्टमाच्यांवयमघदेयांयशूरंम् २ किमङ्गत्वांमघवन्भोजमांहुःशिशीहिमांशिशयंत्वांशृणोमि । अप्नस्वतीममधीरंस्तु शक्रवसुविदंभगमिन्द्राभंरानः ३ त्वांजनांममसत्येष्विंन्द्रसन्तस्थानाविह्वंयन्ते समीके । अत्रायुजंकृणुतेयोहविष्मान्नासुंन्वतासख्यंवष्टिशूरः ४ घनंनस्पन्द्रंबं-

हूलंयोअस्मैतीव्रान्त्सोमाँआसुनोतिप्रयस्वान् । तस्मैशत्रून्त्सुतुकान्प्रातरह्णोनि
स्वश्र्वान्युवतिहन्तिवृत्रम् ५ ॥ २२ ॥ यस्मिन्वयंदधिमाशंसमिन्द्रेयःशि-
श्रायमघवाकाममस्मे । आराच्चित्सन्भयतामस्यशत्रुर्न्यस्मैद्युम्नाजन्यानम-
न्ताम् ६ आराच्छत्रुमपबाधस्वदूरमुग्रोयःशम्बःपुरुहूततेन । अस्मेधेहियव-
मद्गोमदिन्द्रकृधीधियंजरित्रेवाजरत्नाम् ७ प्रयमन्तर्वृषसवासोअग्मन्तीव्राःसो-
माबहुलान्तासइन्द्रम् । नाहंदामानंमघवानियंसन्निसुन्वतेवहतिभूरिवामम् ८
उतप्रहामतिदीव्याजयातिकृतंयच्छ्वघ्नीविचिनोतिकाले । योदेवकामोनधनारु-
णद्धिसमित्तंरायासृजतिस्वधावान् ९ गोभिष्टरेमामतिंदुरेवांयवेनक्षुधंपुरुहूत
विश्वाम् । वयंराजभिःप्रथमाधनान्यस्माकेनवृजनेनाजयेम १० बृहस्पतिर्नःप-

रिपातुपश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः । इन्द्रःपुरस्तादुतमध्यतोनःसखासखिभ्यो-
वरिवःकृणोतु ११॥२३॥इति शाकलकसंहितायां दशमे मण्डले तृतीयोनुवाकः॥१०॥३॥

अच्छाम एकादश कृष्ण इन्द्रो जगती । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४३ अच्छामइन्द्रंमतयःस्वर्विदःसध्रीचीर्विश्वाउशतीरनूषत । परिष्वजन्ते
जनयोयथापतिंमर्यंनशुन्ध्युंमघवानमूतये १ नघात्वद्रिगपवेतिमेमनस्त्वेइ-
त्कामंपुरुहूतशिश्रय । राजेवदस्मनिषदोऽधिबर्हिष्यस्मिन्त्सुसोमेऽवपानमस्तु-
ते २ विषूवृदिन्द्रोअमतेरुतक्षुधःसइद्रायोमघवावस्वईशते । तस्येदिमेप्रवणेस-
प्तसिन्धवोवयोवर्धन्तिवृषभस्यशुष्मिणः ३ वयोनवृक्षंसुपलाशमासदन्त्सोमा-
सइन्द्रंमन्दिनश्चमूषदः।प्रैषामनीकंशवसादविद्युतद्विदत्स्वर्मनवेज्योतिरार्यम् ४
कृतंनश्वघ्नीविचिनोतिदेवनेसंवर्गंयन्मघवासूर्यंजयत् । नतत्तेअन्योअनुवीर्यंश-

कृन्नपुराणोमंघवन्नोतनूतनः ५ ॥ २४ ॥ विशंविशंमघवापर्यशायतजनानां
धेनाअवचाकंशद्वृषा। यस्याहशक्रःसवनेषुरण्यतिसतीव्रैःसोमैःसहतेपृतन्यतः ६
आपोनसिन्धुमभियत्समक्षरन्त्सोमासइन्द्रंकुल्याइवह्रदम् । वर्धन्तिविप्रामहो
अस्यसादनेयवंनवृष्टिर्दिव्येनदानुना ७ वृषानक्रुद्धःपतयद्रजःस्वायोअर्यपत्नीर-
कृणोदिमाअपः । ससुंन्वतेमघवाजीरदानवेऽविन्दज्ज्योतिर्मनवेहविष्मते ८
उज्जायतांपरशुर्ज्योतिषासहभूयाऋतस्यसुदुघापुराणवत् । विरोचतामरुषोभा-
नुनाशुचिःस्व१र्णशुक्रंशुशुचीतसत्पतिः ९ गोभिष्टरेमामतिंदुरेवांयवेनक्षुधंपुरु-
हूतविश्वाम् । वयंराजभिःप्रथमाधनान्यस्माकेनवृजनेनाजयेम १० बृहस्पति-
र्नःपरिपातुपश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः । इन्द्रःपुरस्तादुतमध्यतोनःसखास-
खिभ्योवरिवःकृणोतु ११ ॥ २५ ॥

आ यात्वेकादश कृष्ण इन्द्रस्त्रिष्टुप्। चतुर्थ्यादिनवम्यन्ता जगत्यः।

४४ आयात्विन्द्रःस्वपतिर्मदायियोधर्मणातूतुजानस्तुविष्मान्। प्रत्वक्षाणो अतिविश्वासहांस्यपारेणमहतावृष्ण्येन १ सुष्ठामारथःसुयमाहरीतेमिम्यक्षवज्रो नृपतेगभस्तौ। शीभंराजन्त्सुपथायाह्यर्वाङ्वर्धामतेपपुषोवृष्ण्यानि २ एन्द्रवाहोनृपतिंवज्रबाहुमुग्रमुग्रासस्तविषासएनम्। प्रत्वक्षसंवृषभंसत्यशुष्ममेमस्मत्रासधमादोवहन्तु ३ एवापतिंद्रोणसाचंसचेतसमूर्जःस्कम्भंधरुणआवृषायसे। ओजःकृष्वसंगृभायत्वेअप्यसोयथाकेनिपानामिनोवृधे ४ गमन्नस्मेवसून्याहि शंसिषंस्वाशिषंभरमायाहिसोमिनः। त्वमीशिषेनास्मिन्नासत्सिबर्हिष्यनाधृष्यातवपात्राणिधर्मणा ५ ॥ २६ ॥ पृथक्प्रायन्प्रथमादेवहूतयोऽकृण्वतश्रवस्यानि दुष्टरा। नयेशेकुर्यज्ञियांनावमारुहमीर्मैवतेन्यविशन्तकेपयः ६ एवैवापागपरेस-

न्तुदूढ्यो ऽव्यायेषांदुर्युजआयुयुज्रे । इत्थायेप्रागुपरेसन्तिदावनेपुरूणियत्रेवयुनानि भोजना ७ गिरींरज्रान्रेजमानाँअधारयद्द्यौःक्रन्ददन्तरिक्षाणिकोपयत् । समीचीनेधिषणेविष्कंभायतिवृष्णःपीत्वामदउक्थानिशंसति ८ इमंबिभर्मिसुकृतंते अङ्कुशंयेनारुजासिमघवञ्छफारुजः । अस्मिन्त्सुतेसवनेअस्त्वोक्यंसुतइष्टौमघवन्बोध्याभगः ९ गोभिष्टरेमामतिंदुरेवांयवेनक्षुधंपुरुहूतविश्वाम् । वयंराजभिःप्रथमाधनान्यस्माकेनवृजनेनाजयेम १० बृहस्पतिर्नःपरिपातुपश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः । इन्द्रःपुरस्तादुतमध्यतोनःसखासखिभ्योवरिवःकृणोतु ११ ॥ २७ ॥

दिवस्परि द्वादश वत्सप्रिराग्निस्त्रिष्टुप् ।

४५ दिवस्परिप्रथमंजज्ञेअग्निरस्मद्द्वितीयंपरिजातवेदाः । तृतीयमप्सुनृम-

णाअजेस्रमिन्धानएनंजरतेस्वाधीः १ विद्मातेंअग्नेत्रेधात्रयाणिविद्मातेधामविभृतापुरुत्रा । विद्मातेनामपरमंगुहायद्विद्मातमुत्संयतआजगन्थ २ समुद्रेत्वानृमणाअप्स्वं१न्तर्नृचक्षाईधेदिवोअग्नऊधन् । तृतीयेत्वारजसितस्थिवांसमपामुपस्थेमहिषाअवर्धन् ३ अक्रन्ददग्निःस्तनयन्निवद्यौःक्षामारेरिहद्वीरुधःसमञ्जन् । सद्योजज्ञानोविहीमिद्धोअख्यदारोदसीभानुनाभात्यन्तः ४ श्रीणामुदारोधरुणोरयीणांमनीषाणांप्रार्पणःसोमगोपाः । वसुःसूनुःसहसोअप्सुराजाविभात्यग्रउषसामिधानः ५ विश्वस्यकेतुर्भुवनस्यगर्भआरोदसीअपृणाज्जायमानः । वीळुंचिदद्रिमभिनत्परायञ्जनायदग्निमयजन्तपञ्च ६ ॥ २८ ॥ उशिक्पावकोअरतिःसुमेधामर्तेष्वग्निरमृतोनिधायि । इयर्तिधूममरुषंभरिभ्रदुच्छुक्रेणशोचिषाद्यामिनक्षन् ७ दृशानोरुक्मउर्वियाव्यद्यौद्दुर्मर्षमायुःश्रियेरुचानः । अग्नि-

रमृतोंअभवद्दयोंभियंदेनंद्यौर्जनयंत्सुरेताः ८ यस्तेंअद्यकृणवंद्भद्रशोचेऽपूपंदेवघृतवन्तमग्ने । प्रतंनयप्रतरंवस्योअच्छाभिसुम्नंदेवभक्तंयविष्ठ ९ आतंभंजसौश्रवसेष्वंग्नउक्थउक्थआभंजशस्यमाने । प्रियःसूर्येप्रियोअग्नाभवात्युज्जातेनभिनदुज्जनित्वैः १० त्वामंग्नेयजंमानाअनुद्यून्विश्वावसुंदधिरेवार्याणि । त्वयासहद्रविणमिच्छमानाव्रजंगोमन्तमुशिजोविवव्रुः ११ अस्ताव्यग्निर्नरांसुशेवोवैश्वानरऋषिभिःसोमगोपाः । अद्वेषेद्यावापृथिवीहुवेमदेवाधत्तरयिमस्मेसुवीरम् १२ ॥ २१ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टकेऽष्टमोध्यायः ॥ ७ ॥ ८ ॥

इति शाकलर्क्संहितायां सप्तमाष्टकं समाप्तम् ॥ ७ ॥

महोतादशजगृभ्णाष्टौसप्तगुर्वैकुण्ठमिन्द्रंतुष्टावविकुण्ठानामासुरीन्द्रतुल्यंपुत्रमिच्छन्तीमहत्तपस्तेपेत-
स्याःस्वयमेवेन्द्रःपुत्रोजज्ञेससप्तगुस्तुतिसंहृष्टआत्मानमुत्तरोत्तिभिस्तुष्टावाहंभुवमेकादशान्त्येत्रिष्टुभौसप्त-
मीचाहंदामन्त्योपाद्येचत्रिष्टुभौमवोमहेसप्तद्विजगत्याद्यन्तंकेतेभिसारिण्यौवपक्रारेणवृकणेपुभ्रातृपुसौची-
कोभिरपःमाविश्यदेवैःसमवददुत्तरोत्तिभिर्महत्तंनत्रात्रयुजोग्निवाक्यंविभ्यइत्युत्तरंचपञ्चप्रयुजोदेवानांयमे-
च्छामेत्युत्तरंचैकादशकंतदग्नेतितुष्टुचोमेस्तन्तुमाद्याजगत्योऽष्टमीवर्जितांसुपञ्चहृदुक्थोवामदेव्योदूरेष्टा-
विदंतेसप्तवैश्वदेवंतुचतुर्थ्याद्यास्तिस्रोजगत्यःपराणिचत्वारिसूक्तान्युक्ताऋपयोद्विपदेत्वत्रिमण्डलेथहै-
क्ष्वाकोराजासमातिर्गौपायनान्बन्ध्वादीन्पुरोहितांस्त्यक्त्वान्यौमायाविनौश्रेष्ठतमौमत्वापुरोदधेतमित-
रेक्रुद्धाअभिचेरुरथतौमायाविनौसुबन्धोःप्राणानाचिक्षिपतुरथास्यभ्रातरस्त्रयोमाप्रगामेतिपञ्चगायत्रं-
स्वस्त्ययनंजेपुश्वायत्तइतिद्वादशर्चंमानुष्टुभंमनआवर्तनंजेपुःप्रतारीतिदशर्चंचतस्रोनिर्ऋत्यपनोदार्थंजेपुश्च-
तुर्थ्यासोमंचास्तुवन्मृत्योरपगमायोत्तराभ्यांदेवीमसुनीतिसप्तम्यालिङ्गोक्तदेवताःशिष्टाभिःपङ्क्तिमहा-
पङ्क्तिपङ्क्त्युत्तराभिर्द्यावापृथिव्यौसमिन्द्रेतीन्द्रंचार्धर्चेनाजनमितिद्वादशर्चंआनुष्टुभेचतसृभिरसमातिम-

स्तुवन्पश्चम्पेन्द्रंपष्ठयागस्तस्यस्वसामातैषांराजानमस्तौत्पराभिःसुबन्धोर्जीवमाह्वयंस्तमन्स्ययालब्धसं-
श्रमस्पृशन्पश्चाग्रागायश्योएम्याघेपङ्क्तीइदमित्थासप्ताधिकानाभानेदिष्ठोमानवोवैश्वदेवंतत् ।

भ होता दश वत्सप्रिरग्निस्त्रिष्टुप् ।

४६ ॐम् प्रहोतांजातोमहानभोविन्नृषद्मांसीददपामुपस्थे । दधियोंधायिस
तेवयांसियन्तावसूनिविधुतेतनूपाः १ इमंविधन्तोअपांसधस्थेपशुंननष्टंपदैरनु
ग्मन् । गुहाचतन्तमुशिजोनमोभिरिच्छन्तोधीराभृगवोऽविन्दन् २ इमंत्रितो
भूर्यविन्ददिच्छन्वैभूवसोमूर्धन्यघ्न्यायाः । सशेवृधोजातआहर्म्येषुनाभिर्युवाभ-
वतिरोचनस्य ३ मन्द्रंहोतारमुशिजोनमोभिःप्राञ्चंयज्ञंनेतारमध्वराणाम् । वि-
शामकृण्वन्नरतिंपावकंहव्यवाहंदधतोमानुषेषु ४ प्रभूर्जयन्तंमहांविपोधांमूरा
अमूरंपुरांदर्माणम् । नयन्तोगर्भंवनांधियंधुर्हिरिश्मश्रुंनार्वाणंधनर्चम् ५ ॥ १ ॥

निपुस्त्यासुत्रितःस्तंभूयन्परिवीतोयोनौसीददुन्तः । अतःसंगृभ्याविशांदमूना विधर्मणायुन्त्रैरीयतेनॄन् ६ अस्याजरासोदमामुरित्राअर्चद्धूमासोअग्नयःपावकाः । श्वितीचयःश्वात्रासोभुरण्यवोवनर्षदोवायवोनसोमाः ७ प्रजिह्वयाभरते वेपोअग्निःप्रवयुनानिचेतसापृथिव्याः । तमायवःशुचयन्तंपावकंमन्द्रंहोतारंदधिरेयजिष्ठम् ८ द्यावायमग्निंपृथिवीजनिष्टामापस्त्वष्टाभृगवोयंसहोभिः । ईळेन्यंप्रथमंमातरिश्वादेवास्ततक्षुर्मनवेयजत्रम् ९ यंत्वादेवादधिरेहव्यवाहंपुरुस्पृहोमानुषासोयजत्रम् । सयामन्नग्नेस्तुवतेवयोधाःप्रदेवयन्यशसःसंहि पूर्वीः १० ॥ २॥

चतुर्भ्याधो सप्तगुरिन्द्रो वैकुण्ठास्त्रिष्टुप् ।

४७ जगृभ्मातेदक्षिणमिन्द्रहस्तंवसूयवोवसुपतेवसूनाम् । विद्माहित्वागोपतिं

शूरगोनामस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः १ स्वायुधंस्ववसंसुनीथंचतुःसमुद्रंधरुणंर-
यीणाम् । चर्कृत्यंशंस्यंभूरिवारमस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः २ सुब्रह्माणंदेववन्तं
बृहन्तमुरुंगभीरंपृथुबुध्नमिन्द्र । श्रुतऋषिमुग्रमभिमातिषाहमस्मभ्यंचित्रंवृषणं
रयिंदाः ३ सनद्वाजंविप्रवीरंतरुत्रंधनस्पृतंशूशुवांसंसुदक्षम् । दस्युहनंपूर्भिदं-
मिन्द्रसत्यमस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ४ अश्वावन्तंरथिनंवीरवन्तंसहस्रिणंश-
तिनंवाजमिन्द्र । भद्रव्रातंविप्रवीरंस्वर्षामस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ५ ॥ ३ ॥
प्रसप्तगुमृतधीतिंसुमेधांबृहस्पतिंमतिरच्छाजिगाति । यआङ्गिरसोनमसोपस-
द्यो ऽस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ६ वनीवानोममदूतासइन्द्रंस्तोमाश्चरन्तिसुमतीः-
रियानाः । हृदिस्पृशोमनसावच्यमानाअस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ७ यत्वाया-

मिंदद्धितन्नंइन्द्रवृहन्तंक्षयमसंमंजनांनाम् । अभितद्द्यावांपृथिवीगृंणीतामस्मभ्यंचित्रंवृषंणंरयिंदाः ८ ॥ ४ ॥

अहं भुवमेकादशेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । सप्तम्यन्त्ये च त्रिष्टुभः ।

१८ अहंभुवंवसुंनःपूर्व्यस्पतिंरहंधनांनिसंजंयामिशश्वंतः । मांहवन्तेपितरंनजन्तवोऽहंदाशुषेविभंजामिभोजंनम् १ अहमिन्द्रोरोधोवक्षोअथर्वणस्त्रितायगाअंचनयमहेरधिं । अहंदस्युंभ्यःपरिंनृम्णमाददेगोत्राशिक्षंन्दधीचेमातरिश्वंने २ मह्यंत्वष्टावज्रंमतक्षदायसंमयिंदेवासोऽवृजन्नपिक्रतुंम् । ममानीकंसूर्यस्येवदुष्टरंमामार्यन्तिकृतेनकर्त्वेनच ३ अहमेतंगव्ययमश्व्यंपशुंपुरीषिणंसायकेनाहिरण्ययंम् । पुरूसहस्रानिशिंशामिदाशुषेयन्मासोमासउक्थिनोअमंन्दिषुः ४ अहमिन्द्रोनपराजिग्यइद्धनंनमृत्यवेऽवंतस्थेकदांचन । सोममिन्मासुन्व-

न्तोयाचतावसुनमेपूरवःसख्येरिंयाधन ५ ॥ ५ ॥ अहमेताञ्छाश्वंसतोद्वाद्वेन्द्रंयेव-
ज्रंयुधयेऽकृंण्वत । आह्वयमानाँअवहन्मनाहनंदृळ्हावदन्ननमस्युर्नमास्विनः ६
अभीउदमेकमेकोअस्मिनिष्षाळभीद्वाकिमुत्रयंःकरन्ति । खलेनपर्षान्प्रतिंह-
न्मिभूरिकिंमांनिन्दन्तिशत्रवोःनिन्द्राः ७ अहंगुङ्गभ्योअतिथिग्वमिष्करमिषंन-
वृत्रतुरंविक्षुधारयम्।यत्पर्णयघ्नउतवाकरञ्जहेप्राहंमहेवृत्रहत्येअशुंश्रवि ८ प्रमेन-
मीसाप्यइषेभुजेभूद्गवामेषंसख्याकृणुतद्विता । दिद्युंयदस्यसमिथेषुमंहयमादि-
देनंशंस्यमुक्थ्यंकरम् ९ प्रनेमंस्मिन्ददृशेसोमोअन्तर्गोपानेमंमाविरस्थाकृणो-
ति । सतिग्मशृंङ्गंवृषभंयुयुत्सन्द्रुहस्तस्थौबहुलेबद्धोअन्तः १० आदित्यानांव-
सूनांरुद्रियांणादेवोदेवानांनमिंनामिधाम । तेमाभद्रायशवसेततक्षुरपराजितम-
स्तृतमषाळ्हम् ११ ॥ ६ ॥

अहं दामेकादशेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । उपाद्यान्त्ये त्रिष्टुभौ ।

४१ अहंदांगृणतेपूर्व्यंवस्वहंब्रह्मंकृणवंमह्यंवर्धनम् । अहंभुवंयजमानस्य चोदितायज्वनःसाक्षिविश्वंस्मिन्भरे १ मांधुरिन्द्रंनामदेवतादिवश्चग्मश्चापांच जन्तवः।अहंहरीवृषणाविव्रतारघूअहंवज्रंशवसेधृष्ण्वाददे २ अहमत्कंकवयेशिश्नथंहथैरहंकुत्समावमाभिरूतिभिः । अहंशुष्णस्यश्नथितावधर्यमंनयोररआर्यं नामदस्यवे ३ अहंपितेववेतसूंरभिष्टयेतुग्रंकुत्सायस्मदिभंचरन्धयम् । अहंभुव यजमानस्यराजनिप्रयद्भरेतुजयेनाप्रियाधृषे ४ अहंरन्धयंमृगयंश्रुतर्वणेयन्माजिहीतवयुनाचनानुषक् । अहंवेशंनम्रमायवेऽकरमहंसव्यायपड्गृभिमरन्धयम् ५ ॥ ७ ॥ अहंसयोनववास्त्वंबृहद्रथंसंवृत्रेवदासंवृत्रहारुजम् । यद्वर्धयन्तंप्रथयन्तमानुषग्दूरेपारेरजसोरोचनाकरम् ६ अहंसूर्यस्यपरियाम्याशुभिःप्रैतशेभिर्वह-

मानओजेसा । यन्मासावोमनुषआहंनिर्णिजऋधंकृषेदासंकृत्व्यंहथैः ७ अहं संसहानहुंषोनहुष्टरःप्राश्रावयंशवसातुर्वशंयदुम् । अहंन्यं१न्यंसहंसासहंस्करं नवव्राधतोनवतिंचंवक्षयम् ८ अहंसप्तस्रवतोधारयंवृषाद्रवित्न्वंःपृथिव्यांसीरा अधि । अहमर्णांसिविर्तिरामिसुक्रतुर्युधाविदंमनवेगातुमिष्टये ९ अहंतदासु धारयंयदासुनदेवश्चनत्वष्टाधारयद्रुशत् । स्पार्हंगवामूधःसुवक्षणास्वामधोर्मधु श्वात्र्यंसोममाशिरंम् १० एवादेवाँइन्द्रोविव्येनॄन्प्रच्यौत्नेनमघवासत्यराधाः । विश्वेत्तातेहरिवःशचीवोऽभितुरासःस्वयशोगृणन्ति ११ ॥ ८ ॥

प्र वो महे सप्तेन्द्रो वैकुण्ठ इन्द्रो वैकुण्ठो जगती । तृतीयाचतुर्थ्या-
वभिसारिण्यौ । पञ्चमी त्रिष्टुप् ।

५० प्रवोमहेमन्दमानायान्धसोऽर्चांविश्वानरायविश्वाभुवे । इन्द्रस्ययस्यसु-

मंखंसहोमहिश्रवोनृम्णंचरोदसीसपर्यतः १ सोचिन्नुसख्यानर्यइनःस्तुतश्चर्कृत्य
इन्द्रोमावंतेनरे । विश्वासुधूर्षुवाजकृत्येषुसत्पतेवृत्रेवाप्स्वभिशूरमन्दसे २
केतेनरइन्द्रयेतइषेयेतेसुम्नंसधन्यमियक्षान् । केतेवाजायासुर्यायहिन्विरेकेअ-
प्सुस्वासूर्वरासुपौंस्ये ३ भुवस्त्वमिन्द्रब्रह्मणामहान्भुवोविश्वेषुसवनेषुयज्ञियः ।
भुवोनॄंश्च्यौत्नोविश्वस्मिन्भरेज्येष्ठश्चमन्त्रोविश्वचर्षणे ४ अवानुकंज्यायान्यज्ञवं-
नसोमहींतओमात्रांकृष्टयोविदुः । असोनुकमजरोवर्धाश्चविश्वेदेतासवनातूतु-
माकृषे ५ एताविश्वासवनातूतुमाकृषेस्वयंसूनोसहसोयानिदधिषे । वरायतेपा-
त्रंधर्मणेतनायज्ञोमन्त्रोब्रह्मोद्यतंवचः ६ येतेविप्रब्रह्मकृतःसुतेसचावसूनांचवसु-
नश्चदावने । प्रतेसुम्नस्यमनसापथाभुवन्मदेसुतस्यसोम्यस्यान्धसः ७ ॥ ९ ॥

अहत्त्वमवः त्रिष्टुप् । युजामग्निः सौचीक ऋषिर्देवाश्च देवता ।

अयुजां देवा ऋषिरग्निः सौचीको देवता ।

५१ महत्तदुल्बंस्थविरंतदासीद्येनाविष्टितःप्रविवेशिथापः । विश्वांअपश्यद्बहुधातेअग्नेजातवेदस्तन्वोदेवएकः १ कोमांददर्शकतमःसदेवोयोमेतन्वोबहुधापर्यपश्यत् । क्वाहमित्रावरुणाक्षियन्त्यग्नेर्विश्वाःसमिधोदेवयानीः २ ऐच्छामत्वाबहुधाजातवेदःप्रविष्टमग्नेअप्स्वोषधीषु । तंत्वायमोअचिकेच्चित्रभानोदशान्तरुष्यादतिरोचमानम् ३ होत्रादहंवरुणबिभ्यदायंनेदेवमायुनजन्नत्रदेवाः । तस्यमेतन्वोबहुधानिविष्टाएतमर्थंनचिकेताहमग्निः ४ एहिमनुर्देवयुर्यज्ञकामोऽरंकृत्यातमसिक्षेष्यग्ने । सुगान्पथःकृणुहिदेवयानान्वहहव्यानिसुमनस्यमानः ५ ॥ १० ॥ अग्नेःपूर्वेभ्रातरोअर्थमेतंरथीवाध्वानमन्वावरीवुः । तस्माद्भियावरुण

दूरमायंगोरोनक्षेप्नोरविंजेज्याथाः ६ कुर्मस्तआयुरजरंयदग्नेयथायुक्तोजातवेदो नरिष्याः । अथावहासिसुमनस्यमानोभागंदेवेभ्योहविषःसुजात ७ प्रयाजान्मेअनुयाजांश्चकेवलानूर्जस्वन्तंहविषोदत्तभागम् । घृतंचापांपुरुषंचौषधीनामग्नेश्चदीर्घमायुरस्तुदेवाः ८ तवप्रयाजाअनुयाजाश्चकेवलऊर्जस्वन्तोहविषःसन्तु भागाः । तवाग्नेयज्ञो३यमस्तुसर्वस्तुभ्यंनमन्तांप्रदिशश्चतस्रः ९ ॥ ११ ॥

विश्वे पञ्चाग्निः सौचीको देवास्त्रिष्टुप् ।

५२ विश्वेदेवाःशास्तनमायथेहहोतावृतोमनवैयन्निषद्य । प्रमेब्रूतभागधेयंयथावोयेनपथाहव्यमावोवहानि १ अहंहोतान्यसीदंयजीयान्विश्वेदेवामरुतोमाजुनन्ति । अहरहरश्विनाध्वर्यवंवांब्रह्मासमिद्भवतिसाहुतिर्वाम् २ अयंयोहोताकिरुसयमस्यकमप्यूहेयत्समञ्जन्तिदेवाः । अहरहर्जायतेमासिमास्यथादेवा

दधिरेहव्यवाहम् ३ मांदेवादधिरेहव्यवाहमपम्लुप्तंबहुकृच्छ्राचरन्तम् । अग्निर्विद्वान्यज्ञंनःकल्पयातिपञ्चयामंत्रिवृतंसप्ततन्तुम् ४ आवोयक्ष्यमृतत्वंसुवीरंयथावोदेवावरिवःकराणि । आबाह्वोर्वज्रमिन्द्रस्यधेयामथेमाविश्वाःपृतनाजयाति ५ त्रीणिशतात्रीसहस्राण्यग्निंत्रिंशच्चदेवानवचासपर्यन् । औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिरस्माआदिद्धोतारंन्यसादयन्त ६ ॥ १२ ॥

यमैच्छामेकादश देवा अग्निः सौचीकस्त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्योरग्निः
सौचीक ऋषिर्देवा देवता । षष्ठीसप्तम्यावन्त्यास्तिस्रश्च जगत्यः ।

५२ यमैच्छाममनसासो३ऽयमागाद्यज्ञस्यविद्वान्परुषश्चिकित्वान् । संनोयक्षद्देवतातायजीयान्निहिषत्सदन्तरःपूर्वोअस्मत् १ अराधिहोतानिषदायजीयानभिप्रयांसिसुधितानिहिख्यत् । यजामहैयज्ञियान्हन्तदेवाँईळामहाईड्याँआ-

ज्येन २ साध्वीमंकर्देववीतिंनोअद्ययज्ञस्यंजिह्वामंविदामगुह्यांम् । सआयुरागां-
त्सुरभिर्वसानोभद्रामंकर्देवहूतिंनोअद्य ३ तदद्यवाचःप्रंथमंमंसीययेनासुराँअभि
देवाअसांम । ऊर्जांदउतयंज्ञियासःपञ्चंजनाममंहोत्रंजुंषध्वम् ४ पञ्चजनाममंहो-
त्रंजुंषन्तांगोजांताउतयेयज्ञियांसः । पृथिवीनःपार्थिवात्पात्वंहंसोऽन्तरिंक्षांदिव्या-
त्पात्वस्मान् ५॥ १३ ॥ तन्तुंतन्वन्रजंसोभानुमन्विंहिज्योतिंष्मतःपथोरंक्षधिया
कृतान् । अनुल्बणंवंयतजोगुंवामपोमनुंर्भवजनयादैव्यंजनंम् ६ अक्षानहोनह्य-
तनोतसोम्याइष्कृंणुध्वंरशनाओतपिंशत । अष्टावंन्धुरंवहताभितोरथंयेनंदेवा-
सोअनंयन्नभिप्रियम् ७ अश्मंन्वतीरीयतेसंरंभध्वमुत्तिंष्ठतप्रतंरतासखायः । अ-
त्राजहामयेअसन्नशेवाःशिवान्वयमुत्तंरेमाभिवाजांन् ८ त्वष्टांमायावेदपसांमप-
स्तंमोविभ्रत्पात्रादेवपानांनिशंतंमा । शिशीतेनूनंपरंशुंस्वायसंयेनंवृश्चादेतं-

शोब्रह्मणस्पतिः ९ सतोनूनंकवयःसंशिशीतवाशीभिर्याभिरमृतायतक्षथ । वि-
द्वांसःपदागुह्यानिकर्तनयेनदेवासोअमृतत्वमानशुः १० गर्भेयोपामदधुर्वत्समाः
सन्त्यपीच्येनमनसोतजिह्वया । सविश्वाहासुमनोयोग्याअभिसिपासनिर्वनतेका-
रइज्जितिम् ११ ॥ १४ ॥

तां सु पञ्चहदुक्थो वामदेव्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

५४ तांसुतेकीर्तिमघवन्महित्वायत्त्वाभीतेरोदसीअह्वयेताम् । प्रावोदेवाँआ-
तिरोदासमोजःप्रजायैत्वस्यैयदशिक्षइन्द्र १ यदचरस्तन्वावावृधानोबलानीन्द्र
प्रब्रुवाणोजनेषु । मायेत्सातेयानियुद्धान्याहुर्नाद्यशत्रुंननुपुराविवित्से २ कउनु
तेमहिमनःसमस्यास्मत्पूर्वऋषयोऽन्तमापुः । यन्मातरंचपितरंचसाकमजनय-
थास्तन्वः१स्वायाः ३ चत्वारितेअसुर्याणिनामादाभ्यानिमहिषस्यसन्ति । त्व-

मह्नतानिविश्वानिवित्सेयेभिःकर्माणिमघवञ्चकर्थ ४ त्वंविश्वादधिषेकेवलानियान्याविर्याचगुहावसूनि। काममिन्मेमघवन्माविताारीस्त्वमाज्ञातात्वमिन्द्रासिदाता ५ योअदधाज्ज्योतिषिज्योतिरन्तर्योअसृजन्मधुनासंमधूनि । अधप्रियंशूषमिन्द्रायमन्मब्रह्मकृतोवृहदुक्थादवाचि ६ ॥ १५ ॥

दूरेणो बृहदुक्थो वामदेव्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

५५ दूरेतन्नामगुह्यंपराचैर्यत्त्वाभीतेअह्वयेतांवयोधै । उदस्तभ्नाःपृथिवींद्यामभीकेभ्रातुःपुत्रान्मघवन्तित्विषाणः १ महत्तन्नामगुह्यंपुरुस्पृग्येनभूतंजनयोयेनभव्यम् । प्रत्नंजातंज्योतिर्यदस्यप्रियंप्रियाःसमविशन्तपञ्च २ आरोदसीअपृणादोतमध्यंपञ्चदेवाँऋतुशःसप्तसप्त । चतुस्त्रिंशतापुरुधाविचष्टेसरूपेणज्योतिषाविव्रतेन ३ यदुषऔच्छःप्रथमाविभानामजनयोयेनपुष्टस्यपुष्टम् । यत्तेजामि-

त्वमवरंपरस्यामहन्महत्याअसुरत्वमेकम् ४ विधुंदद्राणंसमनेबहूनांयुवानंसन्तं पलितोजगार । देवस्यपश्यकाव्यंमहित्वाद्यामममारसह्यःसमान ५ ॥ १६ ॥

शाकमनाशाकोअरुणःसुपर्णआयोमहःशूरःसनादनीळः । यच्चिकेतसत्यमित्तन्नमोघंवसुस्पार्हमुतजेतोतदाता ६ ऐभिर्ददेवृष्ण्यापौंस्यानियेभिरौक्षद्वृत्रहत्याय वज्री । येकर्मणःक्रियमाणस्यमह्नऋतेकर्ममुदजायन्तदेवाः ७ युजाकर्माणिजनयन्विश्वौजाअशस्तिहाविश्वमनास्तुराषाट् । पीत्वीसोमस्यदिवआवृधानःशूरोनिर्युधाधमद्दस्यून् ८ ॥ १७ ॥

इदं ते सप्त बृहदुक्थो वामदेव्यो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । उपान्त्यास्तिस्रो जगत्यः ।

५६ इदंतएकंपरऊतएकंतृतीयेनज्योतिषासंविशस्व । संवेशनेतन्वश्चारुरेधिप्रियोदेवानांपरमेजनित्रे १ तनूष्टेवाजिन्तन्वंनयन्तीवाममस्मभ्यंधातुश-

मुझ्तानिविश्वानिवित्सेयेभिःकर्माणिमघवञ्चकर्थ ४ त्वंविश्वादधिषेकेवलानि यान्याविर्याचुगुहावसूनि। काममिन्मेंमघवन्मावितारीस्त्वमाज्ञातात्वमिन्द्रासि दाता ५ योअदधाज्जोतिषिज्योतिरन्तर्योअसृजन्मधुनासंमधूनि । अधप्रियं शूषमिन्द्रायमन्मब्रह्मकृतोवृहदुक्थादवाचि ६ ॥ १५ ॥

दूरेष्टौ वृहदुक्थो वामदेव्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

५५ दूरेतन्नामगुह्यंपराचैर्यत्त्वाभीतेअह्वयेतांवयोधै । उदस्तभ्नाःपृथिवींद्यामभीकेभ्रातुःपुत्रान्मघवन्तित्विषाणः १ महत्तन्नामगुह्यंपुरुस्पृग्येनभूतंजनयोयेन भव्यम् । प्रत्नंजातंज्योतिर्यदस्यप्रियंप्रियाःसमविशन्तपञ्च २ आरोदसीअपृणादोतमध्यंपञ्चदेवाँऋतुशःसप्तसप्त । चतुस्त्रिंशतापुरुधाविचष्टेसरूपेणज्योतिषा विव्रतेन ३ यदुषऔच्छःप्रथमाविभानामजनयोयेनपुष्टस्यपुष्टम् । यत्तेजामि-

त्वमवरंपरंस्यामहन्महत्याअसुरत्वमेकम् ४ विधुंदद्राणंसमनेबहूनांयुवानंसन्तं पलितोजगार । देवस्यपश्यकाव्यंमहित्वाद्यामंमारसह्यःसमान ५ ॥ १६ ॥
शाकमनाशाकोअरुणःसुपर्णआयोमहःशूरःसनादनीळः । यच्चिकेतसत्यमित्तन्नमोघंवसुस्पार्हमुतजेतोतदाता ६ ऐभिर्ददेवृष्ण्यापौंस्यानियेभिरौक्षद्वृत्रहत्याय वज्री । येकर्मणःक्रियमाणस्यमह्नऋतेकर्ममुदजायन्तदेवाः ७ युजाकर्माणिजनयन्विश्वौजाअशस्तिहाविश्वमनास्तुराषाट् । पीत्वीसोमस्यदिवआवृधानःशूरोनिर्युधाधमद्दस्यून् ८ ॥ १७ ॥

इदं ते सप्त बृहदुक्थो वामदेव्यो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् । उपान्त्यास्तिस्रो जगत्यः ।

५६ इदंतएकंपरऊंतएकंतृतीयेनज्योतिषासंविशस्व । संवेशनेतन्व१श्चारुरेधिप्रियोदेवानांपरमेजनित्रे १ तनूष्टेवाजिन्तन्व१ंनयन्तीवाममस्मभ्यंधातुश-

मुक्तानिविश्वानिवित्सेयेभिःकर्माणिमघवञ्चकर्थ ४ त्वंविश्वादधिषेकेवलानि यान्याविर्याचगुहावसूनि। काममिन्मेमघवन्मावितारीस्त्वमाज्ञातात्वमिन्द्रासि दाता ५ योअदधाज्ज्योतिषिज्योतिरन्तर्योअसृजन्मधुनासंमधूनि । अधप्रियं शूषमिन्द्रायमन्मब्रह्मकृतोबृहदुक्थादवाचि ६ ॥ १५॥

दूरेऽष्टौ बृहदुक्थो वामदेव्य इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

५५ दूरेतन्नामगुह्यंपराचैर्यत्त्वाभीतेअह्वयेतांवयोधै । उदस्तभ्नाःपृथिवींद्यामभीकेभ्रातुःपुत्रान्मघवन्तित्विषाणः १ महत्तन्नामगुह्यंपुरुस्पृग्येनभूतंजनयोयेन भव्यम् । प्रत्नंजातंज्योतिर्यदस्यप्रियंप्रियाःसमविशन्तपञ्च २ आरोदसीअपृणादोतमध्यंपञ्चदेवाँऋतुशःसप्तसप्त । चतुस्त्रिंशतापुरुधाविचष्टेसरूपेणज्योतिषा विव्रतेन ३ यदुषऔच्छःप्रथमाविभानामजनयोयेनपुष्टस्यपुष्टम् । यत्तेजामि-

मा प्र गाम पङ्क्तुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च गौपायना विश्वे देवा गायत्री ।

५७ माप्रगामपथोवयंमायज्ञादिन्द्रसोमिनः । मान्तःस्थुर्नोअरातयः १ योयज्ञस्यप्रसाधनस्तन्तुर्देवेष्वाततः । तमाहुतंनशीमहि २ मनोन्वाहुवामहे नाराशंसेनसोमेन । पितॄणांचमन्मभिः ३ आतंएतुमनःपुनःक्रत्वेदक्षायजीवसे । ज्योक्चसूर्यंदृशे ४ पुनर्नःपितरोमनोददातुदैव्योजनः । जीवंव्रातंसचेमहि ५ वयंसोमव्रतेतवमनस्तनूषुबिभ्रतः । प्रजावन्तःसचेमहि ६ ॥ ११ ॥

यत्ते द्वादश बन्ध्वादयो गौपायन मन आवर्तनमनुष्टुप् ।

५८ यत्तेयमंवैवस्वतंमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजीवसे १ यत्तेदिवंयत्पृथिवींमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजीवसे २ यत्तेभूमिंचतुर्भृष्टिंमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजी-

मंतुभ्यंम् । अह्रुंतोमहोधरुणांयदेवान्दिवींवज्योतिःस्वमामिंमीयाः २ वाज्यंसि वाजिंनेनासुवेनीःसुवितःस्तोमंसुवितोदिवंगाः । सुवितोधर्मंप्रथमानुंसत्यासुंवितोदेवान्त्सुंवितोऽनुपत्मं ३ महिम्नएंषांपितरंश्चनेशिरेदेवादेवेष्वंदधुरपिक्रतुंम् । समंविव्यचुरुतयान्यत्विंषुरैषांतनूषुनिविंविशुःपुनः ४ सहोंभिर्विश्वंपरिंचक्रमूरजःपूर्वाधामान्यमिंतामिमानाः । तनूषुविश्वाभुवनानियेमिरेप्रासारयन्तपुरुधप्रजाअनुं ५ द्विधासूनवोऽसुंरंस्वर्विदमास्थापयन्ततृतीयेनकर्मणा । स्वांप्रजांपितरःपित्र्यंसहआवरेष्वदधुस्तन्तुमाततम् ६ नावानक्षोदंःप्रदिशंःपृथिव्याःस्वस्तिभिरतिंदुर्गाणिविश्वां । स्वांप्रजांबृहदुंक्थोमहित्वावरेष्वदधादापरेषु ७ ॥ १८ ॥

म तारि दश वन्ध्वादयो गौपायनास्त्रिष्टुप् । आद्यतृचस्य निर्ऋतिः । चतुर्थ्या निर्ऋतिः सोमश्च । ततो द्वयोरसुनीतिः । सप्तम्या लिङ्गोक्तदेवताः । अष्टमीनवम्योर्दशम्या उत्तरार्धस्य च द्यावापृथिव्यौ । पूर्वार्धस्य द्यावापृथिव्याविन्द्रश्च । अष्टमी पाङ्क्तिः । उपान्त्या महापङ्क्तिः । अन्त्या पङ्क्त्युत्तरा ।

५१ प्रतार्यायुःप्रतरंनवीयःस्थातारेवक्रतुमतारथस्य । अधच्यवानउत्तवीत्यर्थंपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीताम् १ सामन्नुरायेनिधिमन्न्यन्नंकरामहेसुपुरुधश्रवांसि । तानोविश्वानिजरितामंमत्तुपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीताम् २ अभीष्व१र्यःपौंस्यैर्भवेमद्यौर्नभूमिंगिरयोनाज्रान् । तानोविश्वानिजरिताचिकेतपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीताम् ३ मोषुणःसोममृत्यवेपरादाःपश्येमनुसूर्यमुच्चरन्तम् । द्युभिर्हितोजरिमासूनोअस्तुपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीताम् ४ असुनीतेमनोअस्मा-

वसे ३ यत्तेचतस्रःप्रदिशोमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजी-
वसे ४ यत्तेसमुद्रमर्णवंमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजी-
वसे ५ यत्तेमरीचीःप्रवतोमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजी-
वसे ६ ॥ २० ॥ यत्तेअपोयदोषधीर्मनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीह
क्षयायजीवसे ७ यत्तेसूर्यंयदुषसंमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्ष-
यायजीवसे ८ यत्तेपर्वतान्बृहतोमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीहक्ष-
यायजीवसे ९ यत्तेविश्वमिदंजगन्मनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीह
क्षयायजीवसे १० यत्तेपराःपरावतोमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीह
क्षयायजीवसे ११ यत्तेभूतंचभव्यंचमनोजगामदूरकम् । तत्तआवर्तयामसीह
क्षयायजीवसे १२ ॥ २१ ॥

आ जनं द्वादश बन्ध्वादयो गौपायनाः । षष्ठ्या अगस्त्यस्य स्वसा । आद्यचतुष्कस्य षष्ठ्याश्चासमाती राजा । पञ्चम्या इन्द्रः । अन्त्याया हस्तः । शिष्टानां सुबन्धोर्जीविताह्वानम् । आद्याः पञ्च गायत्र्यः । अष्टमीनवम्यौ पङ्क्ती । शिष्टा अनुष्टुभः ।

६० आजनंत्वेषसंदृशंमाहीनानामुपस्तुतम् । अगन्मबिभ्रतोनमः १ असमातिंनितोशनंत्वेषंनिययिनंरथम् । भजेरथस्यसत्पतिम् २ योजनान्महिषाँइवातितस्थौपवीरवान् । उतापवीरवायुधा ३ यस्येक्ष्वाकुरुपव्रतेरेवान्मराय्येधते । दिवीवपञ्चकृष्टयः ४ इन्द्रक्षत्रासमातिषुरथप्रोष्ठेषुधारय । दिवीवसूर्यंदृशे ५ अगस्त्यस्यनद्भ्यःसप्तीयुनक्षिरोहिता । पणीन्न्यक्रमीरभिविश्वान्राजन्नराधसः ६ ॥ २४ ॥ अयंमातायंपितायंजीवातुरागमत् । इदंतवप्रसर्पणंसुबन्धवे-

सुधारयजीवातवेसुप्रतिरानआयुः । रारन्धिनःसूर्यस्यसंदृशिघृतेनत्वंतन्वंवर्धय-
स्व ५ ॥ २२ ॥ असुनीतेपुनरस्मासुचक्षुःपुनःप्राणमिहनोधेहिभोगम् । ज्यो-
क्पश्येमसूर्यमुच्चरन्तमनुमतेमृळयानःस्वस्ति ६ पुनर्नोअसुंपृथिवीददातुपुन-
र्द्यौर्देवीपुनरन्तरिक्षम् । पुनर्नःसोमस्तन्वंददातुपुनःपूषापथ्यांऽयास्वस्तिः ७
शंरोदसीसुबन्धवेयह्वीऋतस्यमातरा । भरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमो
पुतेकिंचनाममत् ८ अवद्वकेअवत्रिकादिवश्चरन्तिभेपजा । क्षमाचरिष्णवेक-
कंभरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमोपुतेकिंचनाममत् ९ समिन्द्रेरयगा-
मनड्वाहंयआवहदुशीनराण्याअनः । भरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपोमोषु
तेकिंचनाममत् १० ॥ २३ ॥

मीतुवेदिम् । तूर्वयाणोगूर्तवंचस्तम:क्षोदोनरेतंइतऊंतिसिञ्चत् २ मनोनयेषु हवनेपुतिग्मंविपःशच्यावनुथोद्रवन्ता । आयःशर्याभिस्तुविनूम्णोअस्याश्रीणी-तादिशंगभस्तौ ३ कृष्णायद्गोष्वरुणीषुसीदंद्दिवोनपाताश्विनाहुवेवाम् । वीतंमे यज्ञमागतंमेअन्नंववन्वांसानेषमस्मृतध्रू ४ प्रथिष्टयस्यवीरकर्ममिष्णदनुष्ठितंनु नर्योअपौहत् । पुनस्तदावृहतियत्कनायादुहितुराअनुभृतमनर्वा ५॥२६॥ मध्या यत्कर्त्वमभवदभीकेकामंकृण्वानेपितरियुवत्याम् । मनानग्रेतोजहतुर्वियन्तासा-नौनिषिक्तंसुकृतस्ययोनौ ६ पितायत्स्वांदुहितरमधिष्कन्क्ष्मयारेतःसंजग्मानोनि षिञ्चत् । स्वाध्योऽजनयन्ब्रह्मदेवावास्तोष्पतिंव्रतपांनिरतक्षन् ७ सईवृषानफेनं-मस्यदाजौस्मदापैरदपदभ्रचेताः । सरत्पदानदक्षिणापरावृङ्नतानुमेपृशन्योज-गृभ्रे ८ मक्षूनवह्निःप्रजायाउपब्दिरग्निंननग्नउपसीददूधः । सनितेध्मंसनितोत

ह्निनिरिंहि ७ यथांयुगंवंरत्रयानह्यंन्तिधरुणायकम् । एवादांधारतेमनोंजीवातंवे नमृत्यवेऽथोंअरिष्टतांतये ८ यथेयंपृंथिवीमहिदाधारेमान्वनस्पतीन् । एवादां- धारतेमनोंजीवातंवेनमृत्यवेऽथोंअरिष्टतांतये ९ यमादहंवैवस्वतात्सुबन्धोर्मन आभंरम् । जीवातंवेनमृत्यवेऽथोंअरिष्टतांतये १० न्यं१ग्वातोऽवंवातिन्यंक्तप- तिसूर्यः । नीचीनंमघ्न्यादुंहेन्यंग्भवतुतेरपः ११ अयंमेहस्तोभगंवानयंमेभगंव- त्तरः । अयंमेविश्वभेषजोऽयंशिवाभिंमर्शनः १२ ॥ २५ ॥ इति शाकलकसंहि- तायां दशमे मण्डले चतुर्थोनुवाकः ॥ १० ॥ ४ ॥

इदमित्था सप्तविंशतिर्नाभानेदिष्ठो मानवो विश्वे देवास्त्रिष्टुप् ।

६१ इदमित्थारौद्रंगूर्तवंचाब्रह्मक्रत्वाशच्यांमन्तराजौ । क्राणायदंस्यपितरां मंहनेष्ठाःपर्षत्पक्थेअहन्नासप्तहोतॄन् १ सइद्दानायदभ्यायवन्वञ्च्यवानःसूदैरमि-

क्षीवंन्तंरेजयत्सोअग्निंनेमिंनचक्रमर्वतोरघुद्रु १६ साद्विबन्धुर्वैतरणोयष्टासबर्धुंधे-
नुमस्वंदुहध्यै । संयन्मित्रावरुणावृञ्जउक्थैर्ज्येष्ठेभिरर्यमणंवरूथैः १७ तद्बन्धुः
सूरिर्दिवितेंधियंधानाभानेदिष्ठोरपतिप्रवेनंन् । सानोनाभिःपरमास्यवाघाहंत-
त्पश्चाकतिथश्चिंदास १८ इयंमेनाभिंरिहमेंसधस्थमिमेमेंदेवाअयमस्मिसर्वः ।
द्विजाअहंप्रथमजाऋतस्येदंधेनुरदुहज्जायमाना १९ अधासुमन्द्रोअरतिर्विभा-
वावंस्यतिद्विवर्तनिर्वनेषाट् । ऊर्ध्वायच्छ्रेणिर्नशिशुर्दन्मक्षूस्थिरंशेवृधंसूतमा-
ता २० ॥ २१ ॥ अधागावउपमातिंकनायाअनुश्वान्तस्यकस्यचित्परेयुः । श्रु-
धित्वंसुद्रविणोनस्त्वंयाळाश्वघ्नस्यंवावृधेसूनृताभिः २१ अधत्वामिन्द्राविद्ध्य१-
स्मान्महोरायेनृपतेवज्रबाहुः । रक्षाचनोमघोनंःपाहिसूरीन्नेनेहसंस्तेहरिवोअ-

वाजंसधर्ताजज्ञेसहंसायवीयुत् १ मक्षूकनार्याःसख्यंनवग्वाऋतंवदन्तऋतयुक्ति-
मग्मन् । द्विबर्हसोयउपगोपमागुरदक्षिणासोअच्युतादुदुक्षन् १० ॥ २७ ॥
मक्षूकनार्याःसख्यंनवींयोराधोनरेतंऋतमित्तुरण्यन् । शुचियत्तेरेकणआयंजन्त
सवर्दुघायाःपयंउस्त्रियायाः ११ पृश्नायत्पृश्नावियुताबुधन्तेतिब्रवीतिवक्तरीररा-
णः । वसोर्वसुत्वाकारवोऽनेहाविश्वंविवेष्टिद्रविणमुपक्षु १२ तादित्वंस्यपरिप-
द्यानोअग्मन्पुरूसदन्तोनार्षदंबिभित्सन् । विशुष्णंस्यसंग्रथितमनर्वाविदत्पुरुप्र-
जातस्यगुहायत् १३ भर्गोहनामोतयस्यदेवाःस्व१र्णयेत्रिषधस्थेनिषेदुः । अग्नि-
र्हनामोतजातवेदाःश्रुधीनोहोतऋतस्यहोताध्रुक् १४ उतत्याम्मेरौद्रावर्चिमन्ता
नासत्याविन्द्रगूर्तयेयजध्यै । मनुष्वद्वृक्तबर्हिषेरराणामन्दूहितप्रयसाविक्षुय-
ज्यू १५ ॥ २८ ॥ अयंस्तुतोराजावन्दिवेधाअपश्चविप्रस्तरतिस्वसेतुः । सकु-

कथायांमित्रिष्टुबग्निरिन्द्रःपञ्चोनावसुकर्णोवासुक्रस्त्रिष्टुबन्तंतुदेवान्हुवइमांधियंद्वादशायास्योवार्हस्पत्यं सूक्तमुतोभद्राःसुमित्रोवाध्र्यश्व आग्नेयंद्विजगत्यादीमांमएकादशाभं बृहस्पते बृहस्पतिर्ज्ञानंतुष्टावनवमी-जगती ॥

ये यज्ञेनैकादश नाभानेदिष्ठो मानवः । आद्यतृचद्वयस्य विश्वेदेवा अङ्गिरसो वा ।

सप्तम्या विश्वेदेवाः । शिष्टानां सावर्णेर्दानस्तुतिः । आद्याश्चतस्रो जगत्यः ।

पञ्चम्यष्टमीनवम्योनुष्टुभः । षष्ठी बृहती । सप्तमी सतोबृहती ।

उपान्त्या गायत्री । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६२ ॐम् येयज्ञेनदक्षिणयासमक्ताइन्द्रस्यसख्यममृतत्वमानश । तेभ्योभद्रमङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेधसः १ यउदाजन्पितरोगोमयंवस्वृतेनाभिन्दन्परिवत्सरेवलम् । दीर्घायुत्वमङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिगृभ्णीतमानवंसुमेधसः २ यऋतेनसूर्यमारोहयन्दिव्यप्रथयन्पृथिवींमातरंवि । सुप्रजास्त्वमं-

भिष्टौ २२ अधयद्राजानागविष्टौसरत्सरण्युःकारवेजरण्युः । विप्रःप्रेष्ठःसह्येषां बभूवपराचवक्षदुतपर्षदेनान् २३ अधान्वंस्यजेन्यंस्यपुष्टौवृथारेभन्तईमहेतदूनु। सरण्युरंस्यसूनुरश्व्योविप्रश्चासिश्रवंसश्चसातौ २४ युवोर्यदिसख्यायास्मेशर्धायस्तोमंजुजुषेनमस्वान् । विश्वत्रयस्मिन्नागिरंःसमीचीःपूर्वीवगातुर्दाशत्सूनृतायै २५ सगृणानोअद्भिर्देववानितिसुबन्धुर्नमसासूक्तैः । वर्धदुक्थैर्वचोभिराहिनूनंव्यध्वैतिपयसउस्रियायाः २६ तऊषुणोमहोयजत्राभूतदेवासऊतयेसजोषाः । येवाजाँअनयताविंयन्तोयेस्थानिचेतारोअमूराः २७ ॥ ३० ॥ इति शाकल्कसंहितायामष्टमाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ ८ ॥ १ ॥

येयज्ञेनैकादशाद्याःषळङ्गिरसांस्तुतिर्वान्त्यात्रिष्टुप्पञ्चम्यनुष्टुप्गाथोनुष्टुभौगायत्रीचतस्रोन्त्याःसावर्णेर्दानस्तुतिःपरावतरुयूनागयः प्रातोद्विनिष्टुबन्तंतुस्वस्तित त्रिष्टुब्वासासहोत्तरयापथ्यास्वस्तिदेवता

परावतः सप्तदश गयः प्लातो विश्वेदेवा जगती । उपान्त्ययोः पथ्यास्वस्तिर्देवता ।
पञ्चदशी त्रिष्टुब्वा । अन्त्ये त्रिष्टुभौ ।

६३ परावतोयेदिधिषन्तआप्यंमनुंप्रीतासोजनिमाविवस्वतः । ययातेयेनं-हुष्यंस्यबर्हिषिदेवाआसतेतेअधिब्रुवन्तुनः १ विश्वाहिवोनमस्यानिवन्द्यानामा-निदेवाउतयज्ञियानिवः । येस्थजाताअदितेरद्भ्यस्परियेपृथिव्यास्तेमइहश्रुताह-वम् २ येभ्योमातामधुमत्पिन्वतेपयःपीयूषंद्यौरदितिरद्रिबर्हाः । उक्थशुष्मान्वृ-षभरान्त्स्वप्नसस्ताँआदित्याँअनुमदास्वस्तये ३ नृचक्षसोअनिमिषन्तोअर्हणा-बृहद्देवासोअमृतत्वमानशुः । ज्योतीरथाअहिमायाअनागसोदिवोवर्ष्माणंवस-तेस्वस्तये ४ सम्राजोयेसुवृधोयज्ञमाययुरपरिहृतादधिरेदिविक्षयम् । ताँआवि-वासनमसासुवृक्तिभिर्महोआदित्याँअदितिंस्वस्तये ५ ॥ ३ ॥ कोवःस्तोमंरा-

ङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिंगृभ्णीतमानवंसुमेधसः ३ अयंनाभावदतिवल्गुवोगृहेदेवपु-त्राऋषयस्तच्छृणोतन । सुब्रह्मण्यमङ्गिरसोवोअस्तुप्रतिंगृभ्णीतमानवंसुमेध-सः ४ विरूपासइदृषयस्तइद्गम्भीरवेपसः । तेअङ्गिरसःसूनवस्तेअग्नेःपरिजज्ञि-रे ५ ॥ १ ॥ येअग्नेःपरिजज्ञिरेविरूपासोदिवस्परि । नवग्वोनुदशग्वोअङ्गिर-स्तमःसचादेवेषुमंहते ६ इन्द्रेणयुजानिःसृजन्तवाघतोव्रजंगोमन्तमश्विनम् । सहस्रंमेददतोअष्टकर्ण्यः१ःश्रवोदेवेष्वक्रत ७ प्रनूनंजायतामयंमनुस्तोक्मेवरो-हतु । यःसहस्रंशताश्वंसद्योदानायमंहते ८ नतमश्नोतिकश्चनदिवइवसान्वार-भम् । सावर्ण्यस्यदक्षिणाविसिन्धुरिवपप्रथे ९ उतदासापरिविषेस्मद्दिष्टीगोप-रीणसा । यदुस्तुर्वश्चमामहे १० सहस्रदाग्रामणीर्मारिषन्मनुःसूर्येणास्ययतं-मानैतुदक्षिणा॥ सावर्णेर्देवाःप्रतिरन्त्वायुर्यस्मिन्नश्रान्ताअसनामवाजम् ११॥२॥

ह्वेर्गो अस्मद्युयोतनोरुणःशर्मयच्छतास्वस्तये १२ अरिष्टःसमर्तोविश्वएधतेम प्रजाभिर्जायतेधर्मणस्परि । यमादित्यासोनयथासुनीतिभिरतिविश्वानिदुरिता स्वस्तये १३ यंदेवासोऽवथवाजसातौयंशूरसातामरुतोहितेधनें । प्रातर्यावाणंरथमिन्द्रसानसिमरिष्यन्तमारुहेमास्वस्तये १४ स्वस्तिनःपथ्यासुधन्वसुस्वस्त्यं१प्सुवृजनेस्वर्वति । स्वस्तिनःपुत्रकृथेषुयोनिषुस्वस्तिरायेमरुतोदधातन १५ स्वस्तिरिद्धिप्रपथेश्रेष्ठारेक्णस्वत्यभियावाममेति । सानोअमासोअरणेनिपातु स्वावेशाभवतुदेवगोपा १६ एवाप्लतेःसूनुरवीवृधद्वोविश्वआदित्याअदितेमनीषी । ईशानासोनरोअमर्त्येनास्तावि जनोदिव्योगयेन १७ ॥ ५ ॥

कथा सप्तदश गयः प्लातो विश्वेदेवा जगती । अन्त्ये द्वादशी च त्रिष्टुभः ।

६४ कथादेवानांकतमस्ययामनिसुमन्तुनामशृण्वतांमनामहे । कोमृळाति

धतियंजुजोपथविश्वेदेवासोमनुपोयातिष्ठन । कोवोऽध्वरंतुविजाताअरंकरद्यो नःपर्षदत्यंहःस्वस्तये ६ येभ्योहोत्राप्रथमामायेजेमनुःसमिद्धाग्निर्मनसासप्तहोतृभिः । तआदित्याअभयंशर्मयच्छतसुगानःकर्तसुपथास्वस्तये ७ यईशिरेभुवनस्यप्रचेतसोविश्वस्यस्थातुर्जगतश्चमन्तव । तेनःकृतादकृतादेनसस्पर्यद्यादेवासःपिपृतास्वस्तये ८ भरेष्विन्द्रंसुहवंहवामहेहोमुचंसुकृतंदैव्यंजनम् । अग्निंमित्रंवरुणंसातयेभगंद्यावापृथिवीमरुतःस्वस्तये ९ सुत्रामाणंपृथिवींद्यामनेहसंसुशर्माणमदितिंसुप्रणीतिम् । दैवींनावंस्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमारुहेमास्वस्तये १० ॥ ४ ॥ विश्वेयजत्राअधिवोचतोतयेत्रायध्वंनोदुरेवायाअभिहुतः । सत्ययावोदेवहूत्याहुवेमशृण्वतोदेवाअवसेस्वस्तये ११ अपामीवामपविश्वामनाहुतिमपारातिंदुर्विदत्रामघायतः । आरेदेवा

वनस्पतीन्पर्वताँअग्निमूतये । कृशानुमस्तॄन्तिष्यंसधस्थआरुद्रंरुद्रेषुरुद्रियंहवा-
महे ९ सरस्वतीसरयुःसिन्धुरूर्मिभिर्महोमहीरवसायन्तुवक्षणीः । देवीरापोमात-
रःसूदयित्न्वोघृतवत्पयोमधुमन्नोअर्चत १ उतमाताबृहद्दिवाशृणोतुनस्त्वष्टादेवे-
भिर्जनिभिःपितावचः । ऋभुक्षावाजोरथस्पतिर्भगोरण्वःशंसःशशमानस्यपा-
तुनः १०॥ ७॥ रण्वःसंदृष्टौपितुमाँइववक्षयोभद्रारुद्राणांमरुतामुपस्तुतिः ।
गोभिःष्यामयशसोजनेष्वासदादेवासइळयासचेमहि ११ यांमेधियंमरुतइन्द्र
देवाअददातवरुणमित्रयूयम् । तांपीपयतपयसेवधेनुंकुविद्गिरोअधिरथेवहाथ १२
कुविदङ्गप्रतियथाचिदस्यनःसजात्यस्यमरुतोबुबोधथ । नाभायत्रप्रथमंसंनसा-
महेतत्रजामित्वमदितिर्दधातुनः १३ तेहिद्यावापृथिवीमातरामहीदेवीदेवाञ्ज-
न्मनायज्ञियेइतः । उभेबिभृतउभयंभरीमभिःपुरूरेतांसिपितृभिश्वसिञ्चतः १४

कतमोनोमयंस्करत्कतमऊतीअभ्यावंवर्तति १ क्रतूयन्तिक्रतवोहृत्सुधीतयोवे-
नंन्तिवेनाःपतयन्त्यादिशः । नमंडिताविंद्यतेअन्यएंभ्योदेवेषुमेअधिकामांअयं-
सत २ नराशंसंपूषणमगोह्यमग्निंदेवेद्धमभ्यंर्चसेगिरा । सूर्यामासाचन्द्रम-
सायमंदिविविंत्रितंवातमुषसंमक्तुमश्विना ३ कथाकविस्तुवीरवान्कयागिराबृह-
स्पतिंर्वावृधतेसुवृक्तिभिः । अजएकंपात्सुहवेभिर्ऋक्वंभिरहिःशृणोतुबुध्न्यो३हवी-
मनि ४ दक्षस्यवादितेजन्मनिव्रतेराजानामित्रावरुणाविंवाससि । अतूर्तपन्थाः
पुरुरथोअर्यमासप्तहोताविषुरूपेषुजन्मसु ५ ॥ ६ ॥ तेनोअर्वन्तोहवनश्रुतोहवं
विश्वेशृण्वन्तुवाजिनोमितद्रवः । सहस्रसामेधसाताविवत्मनामहोयेधनंसमि-
थेषुजभ्रिरे ६ प्रवोवायुंरथयुजंपुरंन्धिंस्तोमैःकृणुध्वंसख्यायपूषणम् । तेहिदेव-
स्यसवितुःसवीमनिक्रतुंसचन्तेसचितःसचेतसः ७ त्रिःसप्तसस्रानद्योमहीरपो

वर्मण्वंचित्रराधसस्तेनौरासन्तांमहयेसुमित्र्याः ३ स्वर्णरमंन्तरिक्षाणिरोचना
द्यावाभूमीपृथिवींस्कंम्भुरोजंसा। पृक्षाइंवमहयंन्तःसुरातयोदेवाःस्तंवन्तेमनुंषा-
यसूरयः ४ मित्रायंशिक्षवरुणायदाशुषेयासम्राजामनंसानप्रयुच्छंतः। ययोर्धा-
मधर्मणारोचंतेबृहद्ययोरुभेरोदंसीनाधसीवृतौ ५॥१॥ यागौर्वर्तनिंपर्येतिनिष्कृतं
पयोदुहांनाव्रतनीरंवारतः। सार्प्रब्रुवाणावरुणायदाशुषेदेवेभ्योदाशद्धविषांवि-
वस्वंते ६ दिवक्षंसोअग्निजिह्वाऋतावृधऋतस्ययोनिंविमृशन्तंआसते। द्यांस्कंभि-
त्व्य१पआचंक्रुरोजंसायज्ञंजनित्वीतन्वी३निमामृजुः ७ परिक्षितापितरापूर्व-
जावरीऋतस्ययोनाक्षयतःसमोकसा। द्यावापृथिवीवरुणायसव्रंतेघृतवत्पयोम-
हिषायंपिन्वतः ८ पर्जन्यावातावृषभापुरीषिणेन्द्रवायूवरुणोमित्रोअर्यमा।
देवाँआदित्याँअदितिंहवामहेयेपार्थिवासोदिव्यासोअप्सुये ९ त्वष्टारंवायुमृभवो

विपाहोत्राविश्वंमश्नोतिवार्यंबृहस्पतिररमतिःपनीयसी । ग्रावायत्रमधुषुदुच्यते बृहदवीवशन्तमतिभिर्मनीषिणः १५ एवाकविस्तुविरवाँऋतज्ञाद्रविणस्युर्द्रविणसश्चकानः । उक्थेभिरत्रमतिभिश्चविप्रोऽपीपयद्रयोदिव्यानिजन्म १६ एवाप्लतेःसूनुरवीवृधद्वोविश्वआदित्याअदितेमनीषी । ईशानासोनरोअमर्त्येनास्तावि जनोदिव्योगयेन १७ ॥ ८ ॥

अग्निरिन्द्रः पञ्चदश वसुकर्णो वासुक्रो विश्वेदेवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६५ अग्निरिन्द्रोवरुणोमित्रोअर्यमावायुःपूषासरस्वतीसजोषसः । आदित्याविष्णुर्मरुतःस्वर्बृहत्सोमोरुद्रोअदितिर्ब्रह्मणस्पतिः १ इन्द्राग्नीवृत्रहत्येषुसत्पतीमिथोहिन्वानातन्वा३समोकसा।अन्तरिक्षंमह्यापप्रुरोजसासोमोघृतश्रीर्महिमानेमीरयन् २ तेषांहिमह्नामहतामनर्वणांस्तोमाँइयर्म्यृतज्ञाऋतावृधाम्।येअप्स-

देवान्हुवे पञ्चदश वसुकर्णो वासुक्रो विश्वेदेवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

६६ देवान्हुवेबृहच्छ्रवसःस्वस्तयेज्योतिष्कृतोअध्वरस्यप्रचेतसः । येवावृधुः
प्रतरंविश्ववेदसइन्द्रज्येष्ठासोअमृताऋतावृधः १ इन्द्रप्रसूतावरुणप्रशिष्टायेसू-
र्यस्यज्योतिषोभागमानशुः । मरुद्गणेवृजनेमन्मधीमहिमाघोनेयज्ञंजनयन्त
सूरयः २ इन्द्रोवसुभिःपरिपातुनोगयमादित्यैर्नोअदितिःशर्मयच्छतु । रुद्रोरु-
द्रेभिर्देवोमृळयातिनस्त्वष्टानोग्नाभिःसुवितायजिन्वतु ३ अदितिर्द्यावापृथिवी
ऋतंमहदिन्द्राविष्णूमरुतःस्वर्बृहत् । देवाँआदित्याँअवसेहवामहेवसून्रुद्रान्त्सवि-
तारंसुदंससम् ४ सरस्वान्धीभिर्वरुणोधृतव्रतःपूषाविष्णुर्महिमावायुरश्विना ।
ब्रह्मकृतोअमृताविश्ववेदसःशर्मनोयंसन्त्रिवरूथमंहसः ५ ॥ १२ ॥ वृषायु-
ज्ञोवृषणःसन्तुयज्ञियावृषणोदेवावृषणोहविष्कृतः । वृषणाद्यावापृथिवीऋताव-

यओहंतेदैव्याहोतारांउपसंस्वस्तये । वृहस्पतिंवृत्रखादंसुमेधसमिन्द्रियंसोमंध-
नसाउईमहे १० ॥ १० ॥ व्रह्मगामश्वंजनयंन्तओषधीर्वनस्पतीन्पृथिवींपर्वताँअ-
पः । सूर्यंदिविरोहयंन्तःसुदानवआर्याव्रताविसृजन्तोअधिक्षमिं ११ भुज्युमंह-
सःपिपृथोनिरंश्विनाश्यावंपुत्रंवध्रिमत्याअंजिन्वतम् । कमद्युवंविमदायोहथु-
र्युवंविष्णाप्वं१विश्वंकायावसृजथः १२ पावीरवीतन्यतुरेकंपादजोदिवोधर्तासि-
न्धुरापःसमुद्रियंः । विश्वेदेवासःशृणवन्वचांसिमेसरस्वतीसहधीभिःपुरंन्ध्या १३
विश्वेदेवाःसहधीभिःपुरंन्ध्यामनोर्यजत्राअमृताऋतज्ञाः । रातिषाचोअभिषाचः
स्वर्विदःस्व१र्गिरोव्रह्मसूक्तंजुषेरत १४ देवान्वसिष्ठोअमृतान्ववन्देयेविश्वाभुव-
ताभिप्रतस्थुः । तेनोरासन्तामुरुगायमद्ययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १५॥ ११ ॥

न्वेमिसाधुया। क्षेत्रस्यपतिंप्रतिवेशमीमहेविश्वान्देवाँअमृताँअप्रयुच्छतः १३ वसिष्ठासःपितृवद्वाचमक्रतदेवाँईळानाऋषिवत्स्वस्तये । प्रीताइवज्ञातयःकाममेत्यास्मेदेवासोऽवधूनुतावसु १४ देवान्वसिष्ठोअमृतान्ववन्देयेविश्वाभुवनाभिप्रतस्थुः । तेनोरासन्तामुरुगायमद्ययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः १५ ॥ १४ ॥

इमां धियं द्वादशायास्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप्।

६७ इमांधियंसप्तशीर्ष्णीपितानऋतप्रजातांबृहतीमविन्दत् । तुरीयंस्विज्जनयद्विश्वजन्योऽयास्यउक्थमिन्द्रायशंसन् १ ऋतंशंसन्तऋजुदीध्यानादिवस्पुत्रासोअसुरस्यवीराः। विप्रंपदमङ्गिरसोदधानायज्ञस्यधामप्रथमंमनन्त २ हंसैरिवसखिभिर्वावदद्भिरश्मन्मयानिनहनाव्यस्यन् । बृहस्पतिरभिकनिक्रदद्गाउतप्रास्तौदुच्चविद्वाँअगायत् ३ अवोद्वाभ्यांपरएकयागागुहातिष्ठन्तीरनृतस्यसेतौ । बृह-

र्विृषापर्जन्योवृषणोवृषस्तुभः ६ अग्नीषोमावृषणावाजंसातयेपुरुप्रशस्तावृषणाउपंब्रुवे । यावींजिरेवृषणोदेवयज्ययातानःशर्मंत्रिवरूथंवियंसतः ७ धृतव्रताःक्षत्रियायज्ञनिष्कृतोबृहद्दिवाअध्वराणामभिश्रियः । अग्निहोतारऋतसापोअद्रुहोऽपोअसृजन्ननुवृत्रतूर्ये ८ द्यावापृथिवीजनयन्नभिव्रतापओषधीर्वनिनानियज्ञिया । अन्तरिक्षंस्व१रापप्रुरूतयेवशंदेवासस्तन्वी३निमामृजुः ९ धर्तारोदिवऋभवःसुहस्तावातापर्जन्यामहिषस्यतन्यतोः । आपओषधीःप्रतिरन्तुनोगिरोभगोरातिर्वाजिनोयन्तुमेहवंम् १० ॥ १३ ॥ समुद्रःसिन्धूरजोअन्तरिक्षमजएकंपात्तनयित्नुरर्णवः । अहिर्बुध्न्यःशृणवद्वचांसिमेविश्वेदेवासंउतसूरयोमम ११ स्यामवोमनवोदेववीतयेप्राञ्चंनोयज्ञंप्रणयतसाधुया । आदित्यारुद्रावसवःसुदानवइमाब्रह्मंशस्यमानानिजिन्वत १२ दैव्याहोतांराप्रथमापुरोहितऋतस्यपन्थाम-

अपंभयन्तुविश्वास्तद्रोदसीशृणुतंविश्वमिन्वे ११ इन्द्रांमह्नामंहतोअर्णवस्यवि मूर्धानंमभिनदर्बुदस्य । अहन्नहिमरिणात्सप्तसिन्धून्देवैर्द्यावापृथिवीप्रावतं नः १२ ॥ १६ ॥

उदप्रुतो द्वादशायास्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

६८ उदप्रुतोनवयोरक्षमाणावावदतोअभ्रियस्येवघोषाः । गिरिभ्रजोनोर्मयोमदन्तोबृहस्पतिमभ्य१र्काअनावन् १ संगोभिराङ्गिरसोनक्षमाणोभगइवेदर्यमणंनिनाय । जनेमित्रोनदम्पतीअनक्तिबृहस्पतेवाजयाशूँरिवाजौ २ साध्वर्या अतिथिनीरिषिराःस्पार्हाःसुवर्णाअनवद्यरूपाः । बृहस्पतिःपर्वतेभ्योवितूर्यानिर्गाऊपेयवमिवस्थिविभ्यः ३ आप्रुषायन्मधुनऋतस्ययोनिमवक्षिपन्नर्कउल्कामिवद्योः । बृहस्पतिरुद्धरन्नश्मनोगाभूम्याउद्नेववित्वचंबिभेद ४ अपज्योतिषा

स्पतिस्तमसिज्योतिरिच्छन्नुदुस्राआकर्विहितिस्रआवः ४ विभिद्यापुरंशयथेमपां-
चीनिस्त्रीणिसाकमुदधेरकृन्तत् । बृहस्पतिरुषसंसूर्यंगामर्कंविवेदस्तनयन्निवद्यौः ५
इन्द्रोवलंरक्षितारंदुघानांकरेणेवविचकर्तारवेण । स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमा-
नोऽरोदयत्पणिमागाअमुष्णात् ६ ॥ १५ ॥ सईंसत्येभिःसखिभिःशुचद्भिर्गो-
धायसंविधनसैरददः । ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदेभिर्द्रविणंव्यानट् ७ तेस-
त्येनमनसागोपतिंगाइयानासइषणयन्तधीभिः । बृहस्पतिर्मिथोअवद्यपेभिरुदु-
स्रियाअसृजतस्वयुग्भिः ८ तंवर्धयन्तोमतिभिःशिवाभिःसिंहमिवनानदतंसध-
स्थे । बृहस्पतिंवृषणंशूरसातौभरेभरेअनुमदेमजिष्णुम् ९ यदावाजमसनद्वि-
श्वरूपमाद्यामरुक्षदुत्तराणिसद्म । बृहस्पतिंवृषणंवर्धयन्तोनानासन्तोबिभ्रतोज्यो-
तिरासा १० सत्यामाशिषंकृणुतावयोधैकीरिंचिद्ध्यवथस्वेभिरेवैः । पश्चामृधो

स्राः ११ इदमंकर्मनमोअभ्रियायय:पूर्वीरन्वानोनवीति । बृहस्पतिःसहिगोभिः सोअश्वैःसवीरेभिःसनृभिर्नोवयोधात् १२ ॥ १८ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डले पञ्चमोनुवाकः ॥ १० ॥ ५ ॥

भद्रा द्वादश सुमित्रो वाध्र्यश्वोग्निस्त्रिष्टुप् ।

६१ भद्रअग्नेर्वध्र्यश्वस्यसंदृशोवामीप्रणीतिःसुरणाउपेतयः । यदींसुमित्राविशोअग्रइन्धतेघृतेनाहुतोजरतेदविद्युतत् १ घृतमग्नेर्वध्र्यश्वस्यवर्धनंघृतमन्नंघृतम्वस्यमेदनम् । घृतेनाहुतउर्वियाविपप्रथेसूर्यइवरोचतेसर्पिरासुतिः २ यत्तेमनुर्यदनीकंसुमित्रःसमीधेअग्नेतदिदंनवीयः । सरेवच्छोचसगिरोजुषस्वसवाजंदर्षिसइहश्रवोधाः ३ यंत्वापूर्वमीळितोवध्र्यश्वःसमीधेअग्नेसइदंजुषस्व । सनःस्तिपाउतभवातनूपादात्रंरक्षस्वयदिदंतेअस्मे ४ भवाद्युम्नीवाध्र्यश्वोतगोपामा

तमोअन्तरिक्षादुद्गःशीपालमिववातआजत् । वृहस्पतिरनुमृश्यावलस्याभ्रमि-
ववातआचक्रआगाः ५ यदावलस्यपीयतोजसुंभेद्बृहस्पतिरग्नितपोभिरर्कैः । द-
द्भिर्जिह्वापरिविष्टमाददाविर्निधीरँकृणोदुस्त्रियाणाम् ६ ॥ १७ ॥ वृहस्पतिर-
मतहित्यदासांनामस्वरीणांसदनेगुहायत् । आण्डेवभित्त्वाशकुनस्यगर्भमुदु-
स्त्रियाःपर्वतस्यत्मनाजत् ७ अश्नापिनद्धंमधुपर्यपश्यन्मत्स्यंनदीनउदनिक्षिय-
न्तम् । निष्टज्जंभारचमसंनवृक्षाद्बृहस्पतिर्विरवेणाविकृत्य ८ सोषामविन्दत्सः
स्व१ःसोअग्निंसोअर्केणविवबाधेतमांसि । वृहस्पतिर्गोवपुषोवलस्यनिर्मज्जानंन
पर्वणोजभार ९ हिमेवपर्णामुषितावनानिवृहस्पतिनाकृपयद्वलोगाः । अनानु-
कृत्यमपुनश्चकारयात्सूर्यामासामिथउच्चरातः १० अभिश्यावंनकृशनेभिरश्वंनक्ष-
त्रेभिःपितरोद्यामपिंशन् । राज्यांतमोअदधुर्ज्योतिरहन्बृहस्पतिर्भिनदद्रिंविद-

कात्मेह्वोनमंसोपवाक्यः । सनोअजामीरुतवाविजामीनाभितिष्ठशर्धतोवाध्यश्व १२ ॥ २० ॥

इमांम एकादश सुमित्रो वाध्यश्व आग्नं त्रिष्टुप्।

७० इमांमेअग्नेसमिधंजुषस्वेळस्पदेप्रतिहर्याघृताचीम् । वर्ष्मन्पृथिव्याःसुदिनत्वेअह्नामूर्ध्वोभवसुक्रतोदेवयज्या १ आदेवानामग्रयावेहयातुनराशंसोविश्वरूपेभिरश्वैः । ऋतस्यपथानमसामियेधोदेवेभ्योदेवतमःसुषूदत् २ शश्वत्तममीळतेदूत्यायहविष्मन्तोमनुष्यासोअग्निम् ।वर्हिष्ठैरश्वैःसुवृतारथेनादेवान्वक्षिनिषदेहहोता ३ विप्रथतांदेवजुष्टंतिरश्चादीर्घंद्राघ्मासुरभिभूत्वस्मे । अहेळतामनसादेववर्हिरिन्द्रज्येष्ठाँउशतोयक्षिदेवान् ४ दिवोवासानुस्पृशतावरीयःपृथिव्यावामात्रयाविश्रयध्वम् । उशतीर्द्वारोमहिनामहद्भिर्देवंरथंरथयुर्धारयध्वम् ५

त्वां॑तारी॑दु॒भिमा॑ति॒र्जना॑नाम् । शूर॑इवधृ॒ष्णुश्च्यव॑नः सुमि॒त्रः प्रनु॒वो॑चं॑वाध्र्य॑श्वस्य॒ नाम॑ ५ सम॒ज्र्या॑पर्व॒त्या॒३॑वसू॑नि॒दासा॑वृ॒त्राण्यार्या॑जिगेथ । शूर॑इवधृ॒ष्णुश्च्यव॑नोजना॑ना॒न्त्वम॑ग्नेपृतना॒यूँर॒भिष्या॑ः ६ ॥ ११ ॥ दी॒र्घंतेन्तु॒र्बृ॒हदु॒क्षा॒यम॒ग्निःस॒हस्र॑स्तरीः श॒तनी॑थ॒ऋभ्वा॑ । द्यु॒मान्द्यु॒मत्सु॒नृभि॑र्मृ॒ज्यमा॑नःसुमि॒त्रेषु॑दीदयोदेव॒यत्सु॑ ७ त्वेधे॒नुःसु॒दुघा॑जातवेदो॒ऽसश्च॒तेव॑सम॒नासं॑व॒र्धुक् । त्वंनृ॒भिर्दक्षि॑णावद्भिरग्नेसुमि॒त्रेभि॑रिध्यसेदेव॒यद्भिः॑ ८ दे॒वाश्चि॑त्ते॒अ॒मृता॑जातवेदोमहि॒मानं॑वाध्र्यश्व॒प्रवो॑चन् । यत्सं॒पृच्छं॒मानु॑षी॒र्विश॒आय॒न्त्वंनृ॒भिर॑जय॒स्त्वावृ॑धेभिः ९ पि॒तेव॑पु॒त्रम॑बिभरु॒पस्थे॒त्वाम॑ग्नेवध्र्य॒श्वःस॑प॒र्यन् । जु॒षा॒णोअ॑स्यस॒मिधं॑यविष्ठो॒तपूर्वाँ॑अवनो॒र्व्राध॑तश्चित् १० शश्व॑द॒ग्निर्व॑ध्र्य॒श्वस्य॒शत्रू॒न्नृभि॑र्जिगायसु॒तसो॑मवद्भिः । सम॑नंचिददहश्चित्रभा॒नोऽव॒व्राध॑न्तमभिनद्वृ॒धश्चि॑त् ११ अ॒यम॒ग्निर्व॑ध्र्य॒श्वस्य॑वृत्र॒हास॒न-

वृहस्पत एकादश वृहस्पतिर्ऋषिः त्रिष्टुप्। नवमी जगती।

७१ वृहस्पतेप्रथमंवाचोअग्रंयत्प्रैरतनामधेयंदधानाः । यदेषांश्रेष्ठंयदरिप्रमासीत्प्रेणातदेषांनिहितंगुहाविः १ सक्तुमिवतितउनापुनन्तोयत्रधीरामनसावाचमक्रत।अत्रासखायःसख्यानिजानतेभद्रैषांलक्ष्मीर्निहिताधिवाचि २ यज्ञेनवाचःपदवीयमायन्तामन्वविन्दन्नृषिषुप्रविष्टाम्। तामाभृत्याव्यदधुःपुरुत्रातांसप्तरेभाअभिसंनवन्ते ३ उतत्वःपश्यन्नददर्शवाचमुतत्वःशृण्वन्नशृणोत्येनाम्।उतोत्वस्मैतन्वं१विसस्रेजायेवपत्यउशतीसुवासाः ४ उतत्वंसख्येस्थिरपीतमाहुर्नैनंहिन्वन्त्यपिवाजिनेषु।अधेन्वाचरतिमाययैषवाचंशुश्रुवाँअफलामपुष्पाम् ५॥२३॥ यस्तित्याजसचिविदंसखायंनतस्यवाच्यपिभागोअस्ति। यदींशृणोत्यलकंशृणोतिनहिप्रवेदसुकृतस्यपन्थाम् ६ अक्षण्वन्तःकर्णवन्तःसखायोमनोजवेष्वसमाव-

॥ २१ ॥ देवीदिवोदुहितरासुशिल्पेउषासानक्तासदतांनियोनौ । आवांदेवास उशतीउशन्तंउरौसींदन्तुसुभगेउपस्थे ६ ऊर्ध्वोग्रावांबृहदग्निःसमिद्धःप्रियाधामान्यदितेरुपस्थे । पुरोहितावृत्विजायज्ञेअस्मिन्विदुष्टराद्रविणमायंजेथाम् ७ तिस्रोदेवीर्बर्हिरिदंवरीयआसीदतचकृमावःस्योनम् । मनुष्वद्यज्ञंसुधिताहवींषीळादेवीघृतपदीजुषन्त ८ देवत्वष्टर्यद्धचारुत्वमानडयदङ्गिरसामभवःसचाभूः । सदेवानांपाथउपप्रविद्वानुशन्यक्षिद्रविणोदःसुरत्नः ९ वनस्पतेरशनयानियूया देवानांपाथउपवक्षिविद्वान् । स्वदातिदेवःकृणवद्धवींष्यवंताद्यावापृथिवीहवं मे १० आग्नेवहवरुणमिष्टयेनइन्द्रंदिवोमरुतोअन्तरिक्षात् । सीदन्तुबर्हिर्विश्व आयजत्राःस्वाहादेवाअमृतामादयन्ताम् ११ ॥ २२ ॥

वासाक्षिर्वावाजंभरआग्नेयंत्वाग्निःसाक्षियइमाविश्वाविश्वकर्माभौवनो वैश्वकर्मणंतु द्वितीयाविराड्रूपाचक्षु-
पोयस्तेमन्यो मन्युस्तापसोमान्यवं त्वाद्याजगती त्वयामन्यो चतुर्जगसन्तं सत्येनसप्तचत्वारिंशतसावित्री-
सूर्यात्मदैवतमानुष्टुभं पञ्चभिःसोममस्तौत्पराभिः स्वविवाहंसप्तदश्यादेवान्परयासोमार्कौ परयाचन्द्रम-
संपरानृणां विवाहमन्त्राआशीःप्रायाःपरादेहीतिद्वेवधूवासःसंस्पर्शनिन्दार्थेपरायक्ष्मनाशिनीदम्पत्यो-
र्नयोनवास्तिस्रोनुष्टराजृभ्णामीतिद्वेदेयदश्विनापूपाघोरचक्षुरितित्रिष्टुभस्त्रष्टपुरोबृहतीपूर्वापरामिहाभिय-
मानःप्रजांजगत्यः ।

देवानां नव बृहस्पतिराङ्गिरसो बृहस्पतिर्वा लौक्य अदितिर्वा दाक्षायणी देवा अनुष्टुप् ।

७२ ॐम् देवानांनुवयंजानाप्रवोचामविपन्यया । उक्थेषुशस्यमानेषुयः
पश्यादुत्तरेयुगे १ ब्रह्मणस्पतिरेतासंकर्मारइवाधमत् । देवानांपूर्व्येयुगेऽसतःस-
दंजायत २ देवानांयुगेप्रथमेऽसतःसदजायत । तदाशाअन्वंजायन्ततदुत्तानप-
दस्परि ३ भूर्जज्ञउत्तानपदोभुवआशांअजायन्त । अदितेर्दक्षोअजायतदक्षाद्व-

भूवुः। आदघ्नासंउपकक्षासंउत्वेह्रदाइंवस्नात्वांउत्वेददृश्रे ७ ह्रदातष्टेषुमनंसो जवेषुयद्ब्राह्मणाःसंयजंन्तेसखांयः। अत्राहंत्वंविजंहुर्वेद्याभिरोहंब्रह्माणोविचंरत्युत्वे ८ इमेयेनार्वाङ्नपरश्चरंन्तिनब्राह्मणासोनसुतेकंरासः।तएतेवाचंमाभिपद्यंपापयासिरीस्तन्त्रंतन्वतेअप्रंजज्ञयः ९ सर्वेनन्दन्तियशसागंतेनसभासाहेनसख्यासखांयः। किल्विषस्पृत्पितुषणिर्ह्येषामरंहितोभवंतिवाजिंनाय १० ऋचांत्वःपोषंमास्तेपुपुष्वान्गांयत्रंत्वोंगायतिशक्वंरीषु। ब्रह्मात्वोवदंतिजातविद्यांयज्ञस्यमात्रांविमिंमीतउत्वः ११॥२४॥इति शाकलर्क्संहितायामष्टमाष्टके द्वितीयोध्यायः॥ ८॥२॥

देवानांनवलौक्योवाबृहस्पतिर्दाक्षायण्यदितिर्वादेवमानुष्टुभंजनिष्ठाएकादशगौरिवीतिर्वसूनांपञ्च सुनवासिन्धुक्षित्मैयमेधोनदीस्तुतिर्जागतंत्वावोष्टौसर्पऐरावतो जरत्कर्णोग्राव्णोस्तौदभ्रशुपःस्यूमरश्मि र्भार्गवोमारुतं तुपञ्चमीजगतीविमासोद्वितीयापञ्चम्याद्याश्चातिस्रोजगत्योपञ्यंसप्तसोचीकोग्निर्वैश्वानरो

दाप्रयज्जिजगास्यवंर्धन्वाजांउतयेचिदत्रं । त्वमिन्द्रसालावृकान्त्सहस्रंमासन्दधि-
षेअश्विनावंवृत्याः ३ समनातूर्णिरुपंयासियज्ञमानासंत्यासख्यायंवक्षि । वसा-
व्यांमिन्द्रधारयःसहस्राश्विनांशूरददतुर्मघानिं ४ मन्दंमानऋतादधिंप्रजायैस-
खिंभिरिन्द्रइषिरेभिरर्थम् । आभिर्हिमायाउपदस्युमागान्मिहःप्रतम्राअंवपत्त-
मांसि ५ ॥ २ ॥ सनांमानाचिध्वसयोन्यंस्माअवाहन्निन्द्रंउषसोयथानंः । ऋ-
ष्वैरंगच्छःसखिंभिर्निकांमैःसाकंप्रंतिष्ठाहृद्यांजघन्थ ६ त्वंजंघन्थनमुंचिंमखस्युं
दासंकृण्वानऋषयेविमांयम् । त्वंचंकर्थमनंवेस्योनान्पथोदेवत्राञ्जंसेवयाना-
न् ७ त्वमेतानिंपप्रिषेविनामेशांनइन्द्रदधिषेगभंस्तौ । अनुंत्वादेवाःशवंसाम-
दन्त्युपरिंबुध्नान्वनिनंश्चकर्थ ८ चक्रंयदस्याप्स्वानिषंत्तमुतोतदंस्मैमध्विच्चंच्छ-
द्यात् । पृथिव्यामतिंषितंयदूधःपयोगोष्वदंधाओषंधीषु ९ अश्वांदियायेतियद्वद-

दितिःपरि ४ अदितिर्ह्यजनिष्ट दक्षयादुहितातव । तांदेवाअन्वजायन्तभद्राअ-
मृतबन्धवः ५ ॥ १ ॥ यद्देवाअदःसलिलेसुसंरब्धाअतिष्ठत । अत्रावोनृत्यतांता-
मिवतीव्रोरेणुरपायत ६ यद्देवायतयोयथाभुवनान्यपिन्वत । अत्रासमुद्रआगू-
ह्ळमासूर्यमजभर्तन ७ अष्टौपुत्रासोअदितेर्येजातास्तन्व१स्परि । देवाँउपप्रैत्स-
प्तभिःपरामार्ताण्डमास्यत् ८ सप्तभिःपुत्रैरदितिरुपप्रैत्पूर्व्यंयुगम् । प्रजायैमृत्य-
वेत्वत्पुनर्मार्ताण्डमाभरत् ९ ॥ २ ॥

जनिष्ठा एकादश गौरिवीतिरिन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

७२ जनिष्ठाउग्रःसहसेतुरायमन्द्रओजिष्ठोबहुलाभिमानः । अवर्धन्निन्द्रंम
रुतश्चिदत्रमातायद्वीरंदधनद्धनिष्ठा १ द्रुहोनिषत्तापृशनीचिदेवैःपुरूशंसेनवावृधु-
ष्टइन्द्रम् । अभीवृतेवतामहापदेनध्वान्तात्प्रपित्वादुदरन्तगर्भाः २ ऋष्वातेपा-

न्तंपृतन्यून् । ऋभुक्षणंमघवानंसुवृक्तिंभर्तायोवज्रंनर्यंपुरुक्षुः ५ यद्वावानपुरुतमंपुराषाळावृत्रहेन्द्रोनामान्यप्राः । अचेतिप्रासहस्पतिस्तुविष्मान्यदीमुश्मसिकर्तवेकरत्तत् ६ ॥ ५ ॥

प सु नव सिन्धुक्षित्प्रैयमेधो नद्यो जगती ।

७५ प्रसुवंआपोमहिमानमुत्तमंकारुर्वोचातिसदनेविवस्वतः । प्रसप्तसप्तत्रेधाहिचक्रमुःप्रसृत्वरीणामतिसिन्धुरोजसा १ प्रतेऽरदद्वरुणोयातवेपथःसिन्धोयद्वाजाँअभ्यद्रवस्त्वम् । भूम्याअधिप्रवतायासिसानुनायदेषामग्रंजगतामिरज्यसि २ दिविस्वनोयततेभूम्योपर्यनन्तंशुष्ममुदियर्तिभानुना । अभ्रादिवप्रस्तनयन्तिवृष्टयःसिन्धुर्यदेतिवृषभोनरोरुवत् ३ अभित्वासिन्धोशिशुमिन्नमातरोवाश्राअर्षन्तिपयसेवधेनवः । राजेवयुध्वानयसित्वमित्सिचौयदासामग्रंप्र

न्त्योजंसोजातमुतमंन्यएनम् । मन्योरियायहर्म्येषुतस्थौयतःप्रजज्ञइन्द्रोअस्य-
वेद १० वयःसुपर्णाउपसेदुरिन्द्रंप्रियमेधाऋषयोनाधमानाः । अपध्वान्तमूर्णुहि
पूर्धिचक्षुर्मुमुग्ध्य१स्मान्निधयेववद्धान् ११ ॥ ४ ॥

वसूनां पञ्चौरिवीतिरिन्द्राश्रिष्टुप् ।

७४ वसूनांवाचर्कृपइयंक्षन्धियावायज्ञैर्वारोदस्योः । अर्वन्तोवायेरयिमन्तः
सातौवनुंवायेसुश्रुणंसुश्रुतोधुः १ हवएषामसुरोनक्षतद्यांश्रवस्यतामनसानिंसत
क्षाम् । चक्षाणायत्रंसुवितायदेवाद्यौर्नवारेभिःकृणवन्तस्वैः २ इयमेषाममृतां-
नांगीःसर्वतातायेकृपणन्तरत्नम् । धियंचयज्ञंचसाधन्तस्तेनोधान्तुवसव्य१म-
सामि ३ आतत्तइन्द्रायवःपनन्ताभियऊर्वंगोमन्तंतितृत्सान् । सकृत्स्वं१येपु-
रुपुत्रांमहींसहस्रधारांबृहतींदुदुक्षन् ४ शचीवइन्द्रमवसेकृणुध्वमनानतंदमयं-

नीसचाभुवासदंःसदोवरिवस्यातंउद्भिदा १ तदुश्रेष्ठंसवनंसुनोतनात्योनहस्तयं-
तोअद्रिंःसोतरिं । विदद्ध्यं१र्योअभिभूंतिपौंस्यंमहोरायेचिंत्तरुतेयदर्वतः २ तदि-
द्ध्यस्यसवनंविवेरपोयथापुरामनवेगातुमश्रेत् । गोअर्णसित्वाष्ट्रेअश्वनिर्णिजि
प्रेमध्वरेष्वध्वराँअशिश्रयुः ३ अपहतरक्षसोभङ्गुरावतःस्कभायतनिर्ऋंतिंसेध-
तामंतिम् । आनोरयिंसर्ववीरंसुनोतनदेवाव्यंभरतश्लोकमद्रयः ४ दिवश्चिदा
वोऽमवत्तरेभ्योविभ्वनाचिदाश्वपस्तरेभ्यः । वायोश्चिदासोमरभस्तरेभ्योऽग्नेश्चि-
दर्चपितुकृत्तरेभ्यः ५ ॥८॥ भुरन्तुनोयशसःसोत्वन्धसोग्रावाणोवाचादिवितादि-
वित्मता । नरोयत्रदुहतेकाम्यंमध्वाघोषयन्तोअभितोमिथस्तुरः ६ सुन्वन्तिसो-
मंरथिरासोअद्रयोनिरस्यरसंगविषोदुहन्तिते । दुहन्त्यूधरुपसेचनायकंनरोह-

वतामिनंक्षसि ४ इमंमेगंगेयमुनेसरस्वतिशुतुद्रिस्तोमंसचतापरुष्ण्या । असि-
क्न्यामरुद्वृधेवितस्तयार्जीकीयेशृणुह्यासुषोमया ५ ॥ ६ ॥ तृष्टामयाप्रथमंयातवेसजूःसुसर्त्वारसयाश्वेत्यात्या । त्वंसिन्धोकुभयागोमतींक्रुमुंमेहत्न्वासरथंयाभिरीयसे ६ ऋजीत्येनीरुशतीमहित्वापरिज्रयांसिभरतेरजांसि । अदब्धासिन्धुरपसामपस्तमाश्वानचित्रावपुषीवदर्शता ७ स्वश्वासिन्धुःसुरथासुवासाहिरण्ययीसुकृतावाजिनीवती । ऊर्णावतीयुवतिःसीलमावत्युताधिवस्तेसुभगामधुवृधम् ८ सुखंरथंयुयुजेसिन्धुरश्विनंतेनवाजंसनिषदस्मिन्नाजौ । महान्ह्यस्य महिमापनस्यतेऽदब्धस्यस्वयशसोविरप्शिनः ९ ॥ ७ ॥

आ वोर्णो जरत्कर्ण ऐरावतः सर्पो ग्रावाणो जगती ।

७६ आवंऋञ्जसऊर्जाव्युष्टिष्विन्द्रंमरुतोरोदसीअनक्तन । उभेयथानोअहं-

तासःपरिमुषंः ५ ॥ १० ॥ प्रयद्वहंध्वेमरुतःपराकाद्यूयंमहःसंवरंणस्यवस्वंः । विदानासोंवसवोराध्यंस्याराच्चिद्द्वेषंःसनुतर्युंयोत ६ यउद्दचिंयज्ञेअंध्वरेष्ठामरुद्भ्योनमांनुंपोददांशत् । रेवत्सवयोदधतेसुवीरंसदेवानामपिंगोपीथेअंस्तु ७ तेहि यज्ञेषुंयज्ञियांसऊमांआदित्येननाम्नाशंभंविष्ठाः । तेनोंऽवन्तुरथतूर्मनीषांमहश्च यामंन्नध्वरेचंकानाः ८ ॥ ११ ॥

विप्रासोऽष्टौ स्यूमरश्मिर्भार्गवो मरुतस्त्रिष्टुप् । द्वितीयान्त्यास्तिस्रश्च जगत्यः ।

७८ विप्रांसोनमन्मंभिःस्वाध्यौदेवाव्यो३नयज्ञैःस्वप्नंसः । राजांनोनचित्राःसुसंदृशंःक्षितीनांनमर्यांअरेपसंः १ अग्निर्नयेभ्राजंसारुक्मवंक्षसोवातांसोनस्वयुजंःसद्यऊतंयः । प्रज्ञातारोनज्येष्ठांःसुनीतयंःसुशर्माणोनसोमांऋतंयते २ वा-

व्यानमंजयन्तआसभिः ७ एतेनरःस्वपसोअभूतनयइन्द्रायसुनुथसोममद्रयः । वामंवामंवोदिव्यायधाम्नेवसुवसुवःपार्थिवायसुन्वते ८ ॥ १ ॥

अभ्रमुपोनवाचाप्रुषावसुंहविष्मन्तोनयज्ञाविजानुषः । सुमारुतंनब्रह्माणमर्हसेगणमस्तोष्येषांनशोभसे १ श्रियेमर्यासोअञ्जीँरकृण्वतसुमारुतंनपूर्वीरतिक्षपः । दिवस्पुत्रासएतानयेतिरआदित्यासस्तेअक्रानवावृधुः २ प्रयेदिवःपृथिव्यानबर्हणात्मनारिरिच्रेअभ्रान्नसूर्यः । पाजस्वन्तोनवीराःपनस्यवोरिशादसोनमर्याअभिद्यवः ३ युष्माकंबुध्नेअपांनयामनिविथुर्यतिनमहीश्रथर्यति । विश्वप्सुर्यज्ञोअर्वागयंसुवःप्रयस्वन्तोनसत्राचआगत ४ यूयंधूर्षुप्रयुजोनरश्मिभिर्ज्योतिष्मन्तोनभासाव्युष्टिषु । श्येनासोनस्वयशसोरिशादसःप्रवासोनप्रसि-

अभ्रमुपोष्टौ स्यूमरश्मिर्भार्गवो मरुतस्त्रिष्टुप् । पञ्चमी जगती ।

७७ अभ्रमुपोनवाचाप्रुषावसुंहविष्मन्तोनयज्ञाविजानुषः । सुमारुतंनब्रह्माणमर्हसेगणमस्तोष्येषांनशोभसे १

अपश्यं सप्ताग्निः सौचीको वैश्वानरो वा सप्तिर्वा वाजम्भरोऽग्निस्त्रिष्टुप् ।

७१ अपंश्यमस्यमहतोमंहित्वममंर्त्यस्यमर्त्यांसुविक्षु । नानाहनूविभृते संभंरतेअसिन्वतीबप्संतीभूर्यंत्तः १ गुहाशिरोनिहिंतमृधंगक्षीअसिंन्वन्नात्ति जिह्वयावनांनि । अत्रांण्यस्मैपड्भिःसंभंरन्त्युत्तानहंस्तानमसाधिविक्षु २ प्रमातुःप्रंतरंगुह्यमिच्छन्कुमारोनवीरुधःसर्पदुर्वीः । ससंनपक्कमंविदच्छुचन्तंरिरिह्वांसंरिपउपस्थेअन्तः ३ तद्वांमृतंरोदसीप्रब्रंवीमिजायंमानोमातरागर्भोअत्ति । नाहंदेवस्यमर्त्यश्चिकेताग्निरङ्गविचेताःसप्रचेताः ४ योअंस्माअन्नंतृष्वाउदधात्याज्यैर्घृतैर्जुहोतिपुष्यति । तस्मैसहस्रमक्षभिर्विचक्षेऽग्नेविश्वतःप्रत्यङ्ङसित्वम् ५ किंदेवेषुत्यजएनश्चकर्थाग्नेपृच्छामिनुत्वामविद्वान् । अक्रीळन्क्रीळन्हरिरत्तवेऽ-

तासोनयेधुनंयोधिगत्नवोऽग्नीनांनजिह्वाविरोकिणः । वर्मण्वन्तोनयोधाःशिमीवन्तःपितृणांनशंसाःसुरातयः ३ रथानांनयेऽराःसनाभयोजिगीवांसोनशूराअभिद्यवः । वरेयवोनमर्याघृतप्रुषोऽभिस्वर्तारोअर्कंनसुष्टुभः ४ अश्वासोनयेज्येष्ठासआशवोदिधिषवोनरथ्यःसुदानवः । आपोननिम्नैरुदभिर्जिगत्नवोविश्वरूपाअङ्गिरसोनसामभिः ५ ॥ १२ ॥ ग्रावाणोनसूरयःसिन्धुमातरआदर्दिरासोअद्रयोनविश्वहा । शिशूलानक्रीळयःसुमातरोमहाग्रामोनयामन्नुतत्विषा ६ उषसांनकेतवोऽध्वरश्रियःशुभंयवोनाञ्जिभिर्व्यश्वितन् । सिन्धवोनययियोभ्राजदृष्टयःपरावतोनयोजनानिममिरे ७ सुभागान्नोदेवाःकृणुतासुरत्नानस्मान्स्तोतॄन्मरुतोवावृधानाः । अधिस्तोत्रस्यसख्यस्यगातसनाद्धिवोरत्नधेयानिसन्ति ८ ॥ १३ ॥

शईळतेमानुपीर्यअग्निमनुषोनहुपोविजाताः । अग्निर्गान्धर्वींपथ्यामृतस्याग्नेर्ग-
व्यूतिर्घृतआनिषत्ता ६ अग्नयेब्रह्मऋभवस्ततक्षुरग्निंमहामवोचामासुवृक्तिम् ।
अग्नेप्रावजरितारंयविष्ठाग्नेमहिद्रविणमायजस्व ७ ॥ १५ ॥

य इमा विश्वा सप्त विश्वकर्मा भौवनो विश्वकर्मा त्रिष्टुप् ।

८१ यइमाविश्वाभुवनानिजुह्वदृषिर्होतान्यसीदत्पितानः । सआशिषाद्रवि-
णमिच्छमानःप्रथमच्छदवराँआविवेश १ किंस्विदासीदधिष्ठानमारम्भणंकत-
मस्वित्कथासीत् । यतोभूमिंजनयन्विश्वकर्मावियामौर्णोन्महिनाविश्वचक्षाः २
विश्वतश्चक्षुरुतविश्वतोमुखोविश्वतोबाहुरुतविश्वतस्पात् । संबाहुभ्यांधमतिसंप-
तत्रैर्द्यावाभूमीजनयन्देवएकः ३ किंस्विद्वनंकउसवृक्षआसयतोद्यावापृथिवीनि-
ष्टतक्षुः । मनीषिणोमनसापृच्छतेदुतयदध्यतिष्ठद्भुवनानिधारयन् ४ यातेधामा-

दन्विपर्वशश्वंकर्तगामिवासिः ६ विपूचोअश्वान्युयुजेवनेजाऋजीतिभीरशनाःशिर्गृभीतान् । चक्षदेमित्रोवसुभिःसुजातःसमानृधेपर्वभिर्वावृधानः ७ ॥ १४ ॥

अग्निः सप्ति सप्ताग्निः सौचीको वैश्वानरो वाग्निस्त्रिष्टुप् ।

८०अग्निःसप्तिंवाजम्भरंददात्यग्निर्वीरंश्रुत्यंकर्मनिष्ठाम् । अग्नीरोदसीविचरन्त्समञ्जन्नग्निर्नारींवीरकुक्षिंपुरन्धिम् १ अग्नेरप्नसःसमिदस्तुभद्राग्निर्महीरोदसीआविवेश । अग्निरेकंचोदयत्समत्स्वग्निर्वृत्राणिदयतेपुरूणि २ अग्निर्हत्यंजरतःकर्णमावाग्निरद्भ्योनिरदहज्जरूथम् । अग्निरत्रिंघर्मउरुष्यदन्तरग्निर्नृमेधंप्रजयासृजत्सम् ३ अग्निर्दाद्द्रविणंवीरपेशाअग्निर्ऋषिंयःसहस्रासनोति । अग्निर्दिविहव्यमाततानाग्नेर्धामानिविभृतापुरुत्रा ४ अग्निमुक्थैर्ऋषयोविह्वयन्तेऽग्निंनरोयामनिबाधितासः । अग्निंवयोअन्तरिक्षेपतन्तोऽग्निःसहस्रापरियातिगोनाम् ५ अग्निंवि-

वतंसंप्रश्नंभुवंनायन्त्यन्या २ तआयंजन्तद्रविणंसमंस्माऋषंयःपूर्वेजरितारोनभूना । असूर्तेसूर्तेरजांसिनिषत्तेयेभूतानिंसमकृण्वन्निमानि ४ परोदिवापरएनापृथिव्यापरोदेवेभिरसुरैर्यदस्ति । कंस्विद्गर्भंप्रथमंदंध्रआपोयत्रदेवाःसमपंश्यन्तविश्वे ५ तमिद्गर्भंप्रथमंदंध्रआपोयत्रदेवाःसमगंच्छन्तविश्वे । अजस्यनाभावध्येकमर्पितंयस्मिन्विश्वानिभुवंनानितस्थुः ६ नतंविंदाथयइमाजजानान्यद्युष्माकमन्तरंबभूव । नीहारेणप्रावृताजल्प्यांचासुतृपंउक्थशासंश्चरन्ति ७ ॥ १७ ॥

यस्ते मन्यो सप्त मन्युस्तापसो मन्युस्त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

८३ यस्तेमन्योऽविंधद्वज्रसायकसहओजंःपुष्यतिविश्वमानुषक् । साह्यामदासमार्यंत्वयायुजासहंस्कृतेनसहंसासहंस्वता १ मन्युरिन्द्रोमन्युरेवासंदेवोमन्युर्होतावरुणोजातवेदाः । मन्युंविशंईळतेमानुषीर्याःपाहिनोमन्योतपंसास-

निपरमाणियावमायामध्यमाविश्वकर्मन्नुतेमा । शिक्षासखिभ्योहविषिस्वधावः स्वयंयजस्वतन्वंवृधानः ५ विश्वकर्मन्हविषावावृधानःस्वयंयजस्वपृथिवीमुत द्याम् । मुह्यन्त्वन्येअभितोजनासइहास्माकंमघवासूरिरस्तु ६ वाचस्पतिंविश्वकर्माणमूतयेमनोजुवंवाजेअद्याहुवेम । सनोविश्वानिहवनानिजोषद्विश्वशंभूरवसेसाधुकर्मा ७ ॥ १६ ॥

चक्षुपः सप्त विश्वकर्मा भौवनो विश्वकर्मा त्रिष्टुप् ।

८२ चक्षुषःपितामनसाहिधीरोघृतमेनेअजनन्नम्नमाने । यदेदन्ताअददृहन्त पूर्वआदिद्द्यावापृथिवीअप्रथेताम् १ विश्वकर्माविमनाआद्विहायाधाताविधाता परमोतसन्दृक् । तेषामिष्टानिसमिषामदन्तियत्रासप्तऋषीन्परएकमाहुः २ योनःपिताजनितायोविधाताधामानिवेदभुवनानिविश्वा । योदेवानांनामधाएकए-

युधासंशिशांनाअभिप्रयन्तुनरोअग्निरूपाः १ अग्निरिवमन्योत्विषितःसंहस्वसे-
नानीर्नःसहुरेहूतएधि । हत्वायशत्रून्विभजस्ववेदओजोमिमानोविमृधोनुदस्व २
सहस्वमन्योअभिमातिमस्मेरुजन्मृणन्प्रमृणन्प्रेहिशत्रून् । उग्रंतेपाजोनन्वा-
रुरुध्रेवशीवशंनयसएकजत्वम् ३ एकोबहूनामसिमन्यवीळितोविशंविशंयुध-
येसंशिशाधि । अकृत्तरुक्त्वयायुजावयंद्युमन्तंघोषंविजयायकृण्महे ४ विजेष-
कृदिन्द्रइवानवब्रवो३स्माकंमन्योअधिपाभवेह । प्रियंतेनामसहुरेगृणीमसिवि-
द्मातमुत्संयतआबभूथ ५ आभूत्यासहजावज्रसायकसहोबिभर्ष्यभिभूतउत्तर-
म् । क्रत्वानोमन्योसहमेद्येधिमहाधनस्यपुरुहूतसंसृजि ६ संसृष्टंधनमुभयंस-
माकृतमस्मभ्यंदत्तांवरुणश्चमन्युः । भियंदधानाहृदयेषुशत्रवःपराजितासोअप-
निलयन्ताम् ७॥ ११॥ इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डले षष्ठोनुवाकः ॥ १० ॥ ६॥

जोषाः २ अभीहिमन्योतवसस्तवीयान्तपसायुजाविजंहिशत्रून् । अमित्रहा वृत्रहादस्युहाचविश्वावसून्याभरात्वंनः ३ त्वंहिमन्योअभिभूत्योजाःस्वयंभूर्भामोअभिमातिषाहः । विश्वचर्षणिःसहुरिःसहावानस्मास्वोजःपृतनासुधेहि ४ अभागःसन्नपपरेतोअस्मितवक्रत्वातविषस्यप्रचेतः । तंत्वामन्योअक्रतुर्जिहीळाहंस्वातनूर्बलदेयायमेहि ५ अयंतेअस्म्युपमेह्यर्वाङ्प्रतीचीनःसहुरेविश्वधायः । मन्योवज्रिन्नभिमामाववृत्स्वहनावदस्यूँरुतबोध्यापेः ६ अभिप्रेहिदक्षिणतोभवामेऽधावृत्राणिजङ्घनावभूरि । जुहोमितेधरुणंमध्वोअग्रमुभाउपांशुप्रथमापिबाव ७ ॥ १८ ॥

त्वया मन्यो सप्त मन्युस्तापसो मन्युर्जगती । आद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः ।

८४ त्वयामन्योसरथमारुजन्तोहर्षमाणासोधृषितामरुत्वः । तिग्मेषवआ-

ग्राव्णामिच्छृण्वन्तिष्ठसिनतेअश्नातिपार्थिवः ४ यत्वादेवप्रपिबन्तिततआप्यां-
यसेपुनः । वायुःसोमस्यरक्षितासमानांमासआकृतिः ५ ॥ २० ॥ रैभ्यासी-
दनुदेयीनाराशंसीन्योचनी । सूर्यायाभद्रमिद्वासोगाथयैतिपरिष्कृतम् ६ चित्तिं-
राउपबर्हणंचक्षुराअभ्यञ्जनम् । द्यौर्भूमिःकोशआसीद्यदयात्सूर्यापतिम् ७
स्तोमाआसन्प्रतिधयःकुरीरंछन्दओपशः । सूर्याया अश्विनावराग्निरासीत्पुरोग-
वः ८ सोमोवधूयुरभवदश्विनास्तामुभावरा । सूर्यायत्पत्येशंसन्तींमनसासः-
वितादत् ९ मनोअस्याअनआसीद्द्यौरासीदुतच्छदिः । शुक्रावनड्वाहावास्तां
यदयात्सूर्यागृहम् १० ॥ २१ ॥ ऋक्सामाभ्यामभिहितौगावौतेसामनावितः ।
श्रोत्रंतेचक्रेआस्तांदिविपन्थाश्चराचरः ११ शुचीतेचक्रेयात्याव्यानोअक्षआहतः ।
अनोमनस्मयंसूर्यारोहत्प्रयतीपतिम् १२ सूर्यायावहतुःप्रागात्सवितायम

वासृंजत् । अघासुंहन्यन्तेगावोऽर्जुन्योःपर्युह्यते १३ यदश्विनापृच्छमानावयां-
तंत्रिचक्रेणंवहतुंसूर्यायाः । विश्वेदेवाअनुतद्वामजानन्पुत्रःपितरावंवृणीतपूषा १४
यदयातंशुभस्पतीवरेयंसूर्यामुपं । क्वैकंचक्रंवामासीत्क्वदेष्ट्रायंतस्थथुः १५
॥ २२ ॥ द्वेतेचक्रेसूर्येब्रह्माणंऋतुथाविदुः । अथैकंचक्रंयद्गुहातदद्धातयइद्विदुः १६
सूर्यायैदेवेभ्योमित्रायवरुणायच । येभूतस्यप्रचेतसइदंतेभ्योऽकरंनमः १७
पूर्वापरंचरतोमाययैतौशिशूक्रीळन्तौपरियातोअध्वरम् । विश्वान्यन्योभुवंना-
भिचष्टऋतूँरन्योविदधंज्जायतेपुनः १८ नवोनवोभवतिजायंमानोऽह्नांकेतुरुष-
सामेत्यग्रंम् । भागंदेवेभ्योविदंधात्यायन्प्रचन्द्रमास्तिरतेदीर्घमायुः १९ सुकिं-
शुकंशल्मलिंविश्वरूपंहिरंण्यवर्णंसुवृतंसुचक्रम् । आरोहसूर्येअमृतंस्यलोकं
स्योनंपत्येवहतुंकृणुष्व २० ॥ २३ ॥ उदीर्ष्वातःपतिंवतीह्येषाविश्वावंसुंनमं-

सागोभिरीळे । अन्यामिच्छपितृषदंव्यक्तांसतेभागोजनुषातस्यविद्धि २१ उदी-
र्ष्वातोविश्वावसोनमसेळामहेत्वा । अन्यामिच्छप्रफर्व्यं१संजायांपत्यासृज २२
अनृक्षराऋजवःसन्तुपन्थायेभिःसखायोयन्तिनोवरेयम् । समर्यमासंभगोनोनि-
नीयात्संजास्पत्यंसुयममस्तुदेवाः २३ प्रत्वामुञ्चामिवरुणस्यपाशाद्येनत्वाबध्ना-
त्सवितासुशेवः । ऋतस्ययोनौसुकृतस्यलोकेऽरिष्टांत्वासहपत्यादधामि २४ प्रे-
तोमुञ्चामिनामुतःसुबद्धाममुतस्करम् । यथेयमिन्द्रमीढ्वःसुपुत्रासुभगासति २५
॥ २४ ॥ पूषात्वेतोनयतुहस्तगृह्याश्विनात्वाप्रवहतांरथेन । गृहान्गच्छगृहपत्नीय-
थासोवशिनीत्वंविदथमावदासि २६ इहप्रियंप्रजयातेसमृध्यतामस्मिन्गृहेगार्ह-
पत्यायजागृहि । एनापत्यातन्वं१संसृजस्वाधाजिव्रीविदथमावदाथः २७ नील-
लोहितंभवतिकृत्यासक्तिर्व्यज्यते । एधन्तेअस्याज्ञातयःपतिर्बन्धेषुबध्यते २८ प-

राँदेहिशामुल्यँब्रह्मभ्योविभंजावसुं । कृत्यैपापद्वतीँभूत्व्याजायाविंशतेपतिम् २९ अश्रीरातनूर्भवतिरुशंतीपापयांमुया । पतिर्यद्वध्वोऽ३वाससास्वमङ्गमभिधित्संते ३०॥२५॥ येवध्वंश्चन्द्रंवंहतुंयक्ष्मायन्तिजनादनुं ।पुनस्तान्यज्ञियादेवानयंन्तुयतआगंताः ३१ माविंदन्परिपन्थिनोयआसीदंन्तिदम्पंती । सुगेभिंर्दुर्गमतीतामपंद्रान्त्वरांतयः ३२ सुमङ्गलीरियंवधूरिमांसमेतपश्यंत । सौभांग्यमस्यैदत्त्वायाथास्तंविपरेंतन ३३ तृष्टमेतत्कटुंकमेतदंपाष्ठवद्विषवन्नैतदत्तंवे । सूर्यायोब्रह्माविद्यात्सइद्वाधूयमर्हति ३४ आशसंनंविशसंनमथोअधिविकर्तनम् । सूर्यायाःपश्यरूपाणितानिंब्रह्मातुशुंन्धति ३५ ॥ २६ ॥ गृभ्णामिंतेसौभगत्वायहस्तंमयापत्याजरदंष्टिर्यथासंः । भगोअर्यमासंवितापुरंन्धिर्मह्यंत्वादुर्गार्हंपत्यायदेवाः ३६ तांपूंषञ्छिवतंमामेरंयस्त्रयस्यांवीजंमनुष्याऽ३वपन्ति । यानंउरूउशतीवि-

अयातुयस्यामुशन्तःप्रहराम्शेपम् ३७तुभ्यमग्रेपर्यवहन्त्सूर्यांवहतुनासह । पुनः
पतिभ्योजायांदाअग्नेप्रजयासह ३८ पुनःपत्नीमग्निरदादायुषासहवर्चसा । दी-
र्घायुरस्यायःपतिर्जीवातिशरदःशतम् ३९ सोमःप्रथमोविविदेगन्धर्वोविविद
उत्तरः । तृतीयोअग्निष्टेपतिस्तुरीयस्तेमनुष्यजाः ४० ॥ २७ ॥ सोमोददद्गन्ध-
र्वायगन्धर्वोददद्ग्नये । रयिंचपुत्रांश्चादादग्निर्मह्यमथोइमाम् ४१ इहैवस्तंमा
वियौष्टंविश्वमायुर्व्यश्नुतम् । क्रीळन्तौपुत्रैर्नप्तृभिर्मोदमानौस्वेगृहे ४२ आनःप्र-
जांजनयतुप्रजापतिराजरसायसमनक्त्वर्यमा । अदुर्मङ्गलीःपतिलोकमाविश
शंनोभवद्विपदेशंचतुष्पदे ४३ अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधिशिवापशुभ्यःसुमनाःसु
वर्चाः । वीरसूर्देवकामास्योनाशंनोभवद्विपदेशंचतुष्पदे ४४ इमांत्वमिन्द्रमीढ्वः
सुपुत्रांसुभगांकृणु । दशास्यांपुत्रानाधेहिपतिमेकादशंकृधि ४५ सम्राज्ञीश्वशुरे

भवसम्राज्ञींश्वश्र्वांभंव । ननान्दरिसम्राज्ञींभवसम्राज्ञीअधिदेवृषु ४६ समंजन्तु विश्वेदेवाःसमापोहृदयानिनौ । संमातरिश्वासंधातासमुदेष्ट्रींदधातुनौ ४७ ॥ २८ ॥ इति शाकलकसंहितायां इत्यष्टमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ८ ॥ ३ ॥

विहिऽपधिकेन्द्रोवृषाकपिरिन्द्राणीन्द्रश्चसमूदिरेपाङ्क्तरक्षोहणंपञ्चाधिकापायुराग्नेयंराक्षोघ्नंचतुरनुष्टुबन्तंहविरेकोनाङ्गिरसोमूर्धन्वान्वामदेव्योवासौर्यवैश्वानरीयामिन्द्रंस्तवध्नूनारेणुःपञ्चम्यैन्द्रासोमीसहस्रशीर्षाषोळशनारायणःपौरुषमानुष्टुभंत्रिष्टुबन्तंतुसंजाषृत्वाद्रिःपञ्चोनारुणोवैतहव्यआग्नेयंयज्ञस्यशार्यातोमानवोवैश्वदेवंतुजागतंमहितान्वःपार्थ्यःप्रस्तारपाङ्क्तंपुरस्ताद्बृहत्यन्तंत्रयोदश्युपाद्येचानुष्टुभौनवम्यक्षरैःपङ्क्तिरेकादशीन्यङ्कुसारिणीमैतेपञ्चनासर्पार्बुदःकाद्रवेयोग्राव्णोस्तौतपञ्चम्यन्त्येत्रिष्टुभौसप्तमीच।

वि हि त्रयोविंशतिर्वृषाकपिरैन्द्र इन्द्राणीन्द्रश्च समूदिरे पङ्क्तिः ।

८६ ॐम् विहिसोतोरसृक्षतनेन्द्रंदेवमंमंसत । यत्रामदद्वृषाकंपिरर्यःपुष्टेषु मत्संखाविश्वंस्मादिन्द्रउत्तरः १ परांहीन्द्रधावंसिवृषाकंपेरतिव्यथिंः । नोअहप्र

विन्दस्यन्यत्रसोमंपीतयेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः २ किमयंत्वावृषाकपिश्चकारहरि-
तोमृगः । यस्माइरस्यसीदुन्वं१योवापुष्टिमद्वसुविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ३ यमिमं
त्वंवृषाकपिंप्रियमिन्द्राभिरक्षसि।श्वान्वस्यजम्भिषदपिकर्णेवराहयुर्विश्वस्मादिन्द्र
उत्तरः ४ प्रियातष्टानिमेकपिर्व्यक्ताव्यदूदुषत् । शिरोन्वस्यराविषंनसुगंदुष्कृते
भुवंविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ५ ॥ १ ॥ नमत्स्त्रीसुभसत्तरानसुयाशुतराभुवत् । न
मत्प्रतिच्यवीयसीनसक्थ्युद्यमीयसीविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ६ उवेअम्बसुलाभि-
केयथेवाङ्गभविष्यति । भसन्मेअम्बसक्थिमेशिरोमेवीवहृष्यतिविश्वस्मा-
दिन्द्रउत्तरः ७ किंसुबाहोस्वङ्गुरेपृथुष्टोपृथुजाघने । किंशूरपत्निनस्त्वमभ्यमीषि
वृषाकपिंविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ८ अवीरामिवमामयंशरारुरभिमन्यते । उताह-
मस्मिवीरिणीन्द्रपत्नीमरुत्सखाविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ९ संहोत्रंस्मपुरानारीसमं-

नवावंगच्छति । वेधाक्रतस्यंवीरिणीन्द्रंपत्नीमहीयतेविश्वंस्मादिन्द्रउत्तरः १०
॥ २ ॥ इन्द्राणीमासुनारिषुसुभगामहमंश्रवम् । नह्यस्याअपरंचनजरसामरतेपतिर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः ११ नाहमिन्द्राणिरारणसख्युर्वृषाकपेर्ऋते । यस्येदमप्यंहविःप्रियंदेवेषुगच्छंतिविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १२ वृषाकपायिरेवंतिसुपुत्रआदुसुस्नुषे । घसंत्तइन्द्रउक्षणःप्रियंकाचित्करंहविर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १३ उक्ष्णोहिमेपञ्चंदशसाकंपचंन्तिविंशतिम् । उताहमंद्मिपीवइदुभाकुक्षीपृणन्तिमेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १४ वृषभोनतिग्मशृङ्गोऽन्तर्यूथेषुरोरुवत् । मन्थस्तंइन्द्रशंहृदेयंतेसुनोतिभावयुर्विश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १५
॥ ३ ॥ नसेशेयस्यरम्बंतेऽन्तरासक्थ्याउकपृत् । सेदीशेयस्यरोमशंनिषेदुषोविजृम्भतेविश्वस्मादिन्द्रउत्तरः १६ नसेशेयस्यरोमशंनिषेदुषोविजृम्भते । से-

दंशेयस्यरम्बंतेऽन्तरासक्थ्या३कपृद्विश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः १७ अयमिंन्द्रवृषाकपिःपरंस्वन्तंहतंविंदत् । असिंसूनांनवंचरुमादेधस्यानआचिंतंविश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः १८ अयमेंमिविचाकंशद्विचिन्वन्दासमार्यंम् । पिबांमिपाकसुत्वंनोऽभिधीरंमचाकशंविश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः १९ धन्वंचयत्कृन्तत्रंचकतिंस्वित्ताविपोजंना । नेदींयसोवृषाकपेऽस्तमेहिंगृहाँउपविश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः २० पुनरेहिंवृषाकपेसुवितांकल्पयावहै । यएषःस्वंप्ननंशनोऽस्तमेषिंपथापुनर्विश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः २१ यदुदंञ्चोवृषाकपेगृहमिन्द्राजंगन्तन । क्वं१स्यपुंल्वघोमृगःकमंगञ्जनयोपंनोविश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः २२ पर्शुर्हनामंमानवीसाकंससूवविंशतिम् । भद्रंभलत्यस्यांअभूद्यस्यांउदरमामंयद्विश्वंस्मादिन्द्रउत्तंरः २३ ॥ ४ ॥

रक्षोहणं पञ्चविंशतिः पायुरग्नी रक्षोहा त्रिष्टुप् । अन्त्याश्चतस्रोनुष्टुभः ।

८७ रक्षोहणंवाजिनमाजिघर्मिमित्रंप्रथिष्ठमुपंयामिशर्मं । शिशानोअग्निः क्रतुभिःसमिद्धःसनोदिवासरिषःपातुनक्तंम् १ अयोदंष्ट्रोअर्चिषायातुधानानुपस्पृशजातवेदःसमिद्धः । आजिह्वयामूरदेवान्रभस्वक्रव्यादोवृक्त्व्यपिधत्स्वासन् २ उभोभयाविन्नुपंधेहिदंष्ट्राहिंस्रःशिशानोऽवंरंपरंच । उतान्तरिक्षेपरियाहि राजञ्जम्भैःसंधेह्यभियातुधानान् ३ यज्ञैरिषूःसंनमंमानोअग्नेवाचाशल्याँअशनिभिर्दिहानः । ताभिर्विध्यहृदयेयातुधानान्प्रतीचोबाहून्प्रतिभङ्ध्येषाम् ४ अग्नेत्वचंयातुधानस्यभिन्धिहिंस्राशनिर्हरसाहन्त्वेनम् । प्रपर्वाणिजातवेदःशृणीहि क्रव्यात्क्रविष्णुर्विचिनोतुवृक्णम् ५ ॥ ५ ॥ यत्रेदानींपश्यसिजातवेदस्तिष्ठन्तमग्नउतवाचरन्तम् । यद्वान्तरिक्षेपथिभिःपतन्तंतमस्ताविध्यशर्वाशिशानः ६

उताल॑ब्धंस्पृणुहिजातवेदआलेभानादृष्टिभिर्यातुधानान् । अग्ने॒पूर्वो॒निज॑हि॒शो-
शु॑चानआ॒माद॒ःक्ष्विङ्कास्तम॑द॒न्त्वेनीः ७ इ॒हप्र॒ब्रूहि॒यत॒मःसो अ॑ग्ने॒योया॑तु॒धानो॒य
इ॒दंकृ॒णोति॑ । तमार॑भस्वस॒मिधा॑यविष्ठनृ॒चक्ष॑स॒श्चक्षु॑षेरन्धयैनम् ८ ती॒क्ष्णेना॑ग्ने
चक्षु॑षारक्षय॒ज्ञंप्राञ्चं॒वसु॑भ्य॒ःप्रण॑यप्रचेतः । हिं॒स्रंरक्षां॑स्य॒भिशोशु॑चा॒नंमात्वा॑दभ-
न्यातु॒धाना॑नृचक्षः ९ नृ॒चक्षा॒रक्ष॒ःपरि॑पश्यवि॒क्षुतस्य॒त्रीणि॒प्रति॑शृणी॒ह्यग्रा॑ । तस्या॑-
ग्नेपृ॒ष्टीर्हर॑साशृणीहित्रे॒धामूलं॑यातुधानस्यवृश्च १० ॥ ६ ॥ त्रिर्या॑तु॒धान॒ःप्रसि॑तिं
तए॒त्वृतं॒यो अ॑ग्ने॒अनृ॑तेन॒हन्ति॑ । तम॒र्चिषा॑स्फूर्जय॑ञ्जातवेदःसम॒क्षमे॑नंगृ॒ण॒तेनिवृ॑-
ङ्धि ११ तद॑ग्ने॒चक्षु॒ःप्रति॑धेहिरे॒भेश॑फा॒रुज॒ंयेन॒पश्य॑सियातु॒धान॑म् । अ॒थ॒र्व॒वज्ज्यो-
ति॑षा॒दैव्ये॑नस॒त्यंधूर्व॑न्तम॒चितं॒न्योष १२ यद॑ग्ने॒अ॒द्यमि॑थु॒नाशपा॑तो॒यद्वा॒चस्तृ॒ष्टं
ज॒नय॑न्तरे॒भाः । म॒न्योर्मन॑सःशर॒व्या॒३॒जाय॑ते॒यातया॑विध्यहृ॒दये॑यातु॒धाना॑-

न् १३ पराशृणीहितपंसायातुधानान्पराग्नेरक्षोहरंसाशृणीहि । परार्चिषामूरंदे-
वाञ्छृणीहिपरासुतृपोअभिशोशुचानः १४ परायदेवावृजिनंशृणन्तुप्रत्यगेनंशप-
थायन्तुतृष्टाः । वाचास्तेनंशरवऋच्छन्तुमर्मन्विश्वस्यैतुप्रसितिंयातुधानः १५
॥७॥ यःपौरुषेयेणक्रविषासमङ्क्तेयोअश्व्येनपशुनायातुधानः । योअघ्न्यायाभरं-
तिक्षीरमग्नेतेषांशीर्षाणिहरसापिवृश्च १६ संवत्सरीणंपयउस्रियायास्तस्यमा-
शीद्यातुधानोनृचक्षः । पीयूषमग्नेयतमस्तितृप्सात्तंप्रत्यञ्चमर्चिषाविध्यममँ-
न् १७ विषंगवांयातुधानाःपिबन्त्वावृश्च्यन्तामदितयेदुरेवाः । परैनान्देवःसवि-
तादंदातुपराभागमोषधीनांजयन्ताम् १८ सनादग्नेमृणसियातुधानान्नत्वारक्षां-
सिपृतनासुजिग्युः । अनुदहसहमूरान्क्रव्यादोमातेहेत्यामुक्षतदैव्यायाः १९
त्वंनोअग्नेअधरादुदक्तात्त्वंपश्चादुतरक्षापुरस्तात् । प्रतितेतेअजरासस्तपिष्ठाअघ-

शंसंशोशुंचतोदहन्तु २० ॥ ८ ॥ पश्चात्पुरस्तादधरादुदक्तात्कविःकाव्येनपरि पाहिराजन् । सखेसखायमजरोजरिम्णेऽग्नेमर्तांअमर्त्यस्त्वंनः २१ परित्वाग्ने पुरंवयंविप्रंसहस्यधीमहि । धृषद्वर्णंदिवेदिवेहन्तारंभङ्गुरावताम् २२ विषेणभङ्गुरावतःप्रतिष्मरक्षसोदह । अग्नेतिग्मेनशोचिषातपुरग्राभिर्ऋष्टिभिः २३ प्रत्यग्नेमिथुनादहयातुधानाकिमीदिनां । संत्वाशिशामिजागृह्यदब्धंविप्रमन्मभिः २४ प्रत्यग्नेहरसाहरःशृणीहिविश्वतःप्रति । यातुधानस्यरक्षसोबलंविरुज वीर्यम् २५ ॥ १ ॥

हविरेकोनविंशतिर्मूर्धन्वानाङ्गिरसो वामदेव्यो वा सूर्यवैश्वानरौ त्रिष्टुप् ।

८८ हविष्पान्तमजरंस्वर्विदिदिविस्पृश्याहुतंजुष्टमग्नौ । तस्यभर्मणेभुवनायदेवाधर्मणेकंस्वधयापप्रथन्त १ गीर्णंभुवनंतमसापगूळ्हमाविःस्वरभवज्जाते

अग्नौ । तस्यदेवाःपृथिवीद्यौरुतापोऽरणयन्नोषधीःसख्येअस्य २ देवेभिर्न्विषि-
तोयज्ञियेभिरग्निंस्तोषाण्यजरंबृहन्तम् । योभानुनापृथिवींद्यामुतेमामाततानरो-
दसीअन्तरिक्षम् ३ योहोतासीत्प्रथमोदेवजुष्टोयंसमाञ्जन्नाज्येनावृणानाः । स
पतत्रीत्वरंस्थाजगद्यच्छ्वात्रमग्निरकृणोज्जातवेदाः ४ यज्जातवेदोभुवनस्यमूर्ध-
न्नतिष्ठोअग्नेसहरोचनेन । तंत्वाहेममतिभिर्गीर्भिरुक्थैःसयज्ञियोअभवोरोदसि-
प्राः ५ ॥ १० ॥ मूर्धाभुवोभवतिनक्तमग्निस्ततःसूर्योजायतेप्रातरुद्यन् । मायामू
तुयज्ञियानामेतामपोयत्तूर्णिश्चरतिप्रजानन् ६ दृशेन्यायोमहिनासमिद्धोऽरोचत
दिवियोनिर्विभावा।तस्मिन्नग्नौसूक्तवाकेनदेवाहविर्विश्वआजुहवुस्तनूपाः ७सूक्त-
वाकंप्रथमादिदग्निमादिद्धविरजनयन्तदेवाः । सएषांयज्ञोअभवत्तनूपास्तंद्यौर्वेद
तंपृथिवीतमापः ८ यंदेवासोऽजनयन्ताग्निंयस्मिन्नाजुहवुर्भुवनानिविश्वा ।सोअ-

चिषांपृथिवींद्यामुतेमामृजूयमानोअतपन्महित्वा १ स्तोमेनहिदिविदेवासोअग्नि-
मजीजनञ्छक्तिभीरोदसिप्राम् । तमूअकृण्वन्त्रेधाभुवेकंसओषधीःपचतिविश्व-
रूपाः १० ॥ ११ ॥ यदेदेनमदधुर्यज्ञियासोदिविदेवाःसूर्यमादितेयम् । यदाचं-
रिष्णूमिथुनावभूतामादित्प्रापश्यन्भुवनानिविश्वा ११ विश्वस्मा अग्निंभुवनायदे-
वावैश्वानरंकेतुमह्नामकृण्वन् । आयस्ततानोषसोविभातीरपोऊर्णोतितमोअर्चि-
षायन् १२ वैश्वानरंकवयोयज्ञियासोऽग्निंदेवाअजनयन्नजुर्यम् । नक्षत्रंप्रत्नममिं-
नच्चरिष्णुयक्षस्याध्यक्षंतविषंबृहन्तम् १३ वैश्वानरंविश्वहादीदिवांसंमन्त्रैरग्निंक-
विमच्छावदामः । योमहिम्नापरिबभूवोर्वीउतावस्तादुतदेवःपरस्तात् १४ द्वेसृ-
तीअशृणवंपितृणामहंदेवानामुतमर्त्यानाम् । ताभ्यामिदंविश्वमेजत्समेतियदं-
तरापितरंमातरंच १५ ॥ १२ ॥ द्वेसमीचीबिभृतश्चरन्तंशीर्षतोजातंमनसा

विमृंष्टम् । सम्प्रत्यङ्विश्वाभुवनानितस्थावप्रंयुच्छन्तरणिर्भ्राजमानः १६ यत्राव-दंतेअवरःपरश्चयज्ञन्योःकतरोनौविवेंद । आशेंकुरित्संधमादंसखायोनक्षंन्तयज्ञं कइदंविवोंचत् १७ कत्यग्नयःकतिसूर्यांसःकत्युषासःकत्युंस्विदापंः । नोप-स्पिजंवःपितरोवदामिपृच्छामिंवःकवयोविद्मनेकम् १८ यावन्मात्रमुषसोनप्र-तींकंसुपर्ण्योऽवसंतेमातरिश्वः । तावंद्दधात्युपंयज्ञमायन्ब्राह्मणोहोतुरवंरोनिषी-दंन् ११ ॥ १२ ॥

इन्द्रंस्तवाष्टादश रेणुरिन्द्रस्त्रिष्टुप् । पञ्चम्या इन्द्रासोमौ ।

८९ इन्द्रंस्तवानृतंमंयस्यंमह्नाविंवबाधेरोंचनाविज्मोअन्तांन् । आयःपप्रौ चर्षणीधृद्वरोंभिःप्रसिन्धुंभ्योरिरिचानोमंहित्वा १ ससूर्यःपर्युरूवरांस्येन्द्रोंववृ-त्याद्रथ्येंवचक्रा । अतिंष्ठन्तमपस्यंनसर्गंकृष्णातमांसित्विष्याजघान २ समा-

नमंस्मा अनंपावृदर्चक्षमयादिवोअसंमंब्रह्मनव्यंम् । विपःपृष्ठेवजनिमान्यर्यइन्द्रं-
श्चिकायनसखायमीपे ३ इन्द्रायगिरोअनिशितसर्गाअपःप्रेरयंसगरस्यबुध्नात् ।
योअक्षेणेवचक्रियाशचीभिर्विष्वंकृस्तम्भंपृथिवीमुतद्याम् ४ आपान्तमन्युस्तृ-
पलप्रभर्माधुनिःशिमीवाञ्छरुमाँऋजीषी । सोमोविश्वान्यतसावनानिनार्वागि-
न्द्रंप्रतिमानानिदेभुः ५ ॥ १४ ॥ नयस्यद्यावापृथिवीनधन्वनान्तरिक्षंनाद्रयः
सोमोअक्षाः । यदस्यमन्युरधिनीयमानःशृणातिवीळुरुजातिस्थिराणि ६ जघान
वृत्रंस्वधितिर्वनेवरुरोजपुरोअरदन्नसिन्धून् । विभेदगिरिंनवमिन्नकुम्भमागाइन्द्रो
अकृणुतस्वयुग्भिः ७ त्वंहत्यदृणयाइन्द्रधीरोऽसिर्नपर्ववृजिनाशृणासि । प्रयेमि-
त्रस्यवरुणस्यधामयुजंनजनामिनन्तिमित्रम् ८ प्रयेमित्रंप्रार्यमणंदुरेवाःप्रसं-
गिरःप्रवरुणंमिनन्ति । न्यं१मित्रेषुवधमिन्द्रतुम्रंवृषन्वृषाणमरुषंशिशीहि ९ इ-

विमृष्टम् । सप्रत्यङ्विश्वाभुवनानितस्थावप्रयुच्छन्तरणिर्भ्राजमानः १६ यत्राव-
दैतेअवरःपरश्चयज्ञन्योःकतरोनौविवेद । आशेकुरित्सधमादंसखायोनक्षन्तयज्ञं
कइदंविवोचत् १७ कत्यग्नयःकतिसूर्यासःकत्युषासःकत्युस्विदापः । नोप-
स्पिजंवःपितरोवदामिपृच्छामिवःकवयोविद्मनेकम् १८ यावन्मात्रमुषसोनप्र-
तीकंसुपर्ण्योवसतेमातरिश्वः । तावद्दधात्युपयज्ञमायन्ब्राह्मणोहोतुरवरोनिषी-
दन् १९ ॥ १३ ॥

इन्द्रंस्तवाष्टादश रेणुरिन्द्रस्त्रिष्टुप् । पञ्चम्या इन्द्रासोमौ ।

८९ इन्द्रंस्तवानृतमंयस्यमह्नाविवबाधेरोचनाविज्मोअन्तान् । आयःपप्रौ
चर्षणीधृद्वरोभिःप्रसिन्धुभ्योरिरिचानोमहित्वा १ ससूर्यःपर्युरूवरांस्येन्द्रोववृ-
त्याद्रथ्येवचक्रा । अतिष्ठन्तमपस्यंनसर्गंकृष्णातमांसित्विष्याजघान २ समा-

नमंस्मा अनंपावृदर्चक्षमयाद्दिवोअसंमंब्रह्मनव्यम् । वियःपृष्ठेवजनिमान्यर्यइन्द्रं-
श्चिकायनसखायमीषे ३ इन्द्रायगिरोअनिशितसर्गाअपःप्रेरयंसगरस्यबुध्नात् ।
योअक्षेणेवचक्रियाशचीभिर्विष्वक्तस्तम्भपृथिवीमुतद्याम् ४ आपान्तमन्युस्तृ-
पलप्रभर्माधुनिःशिमीवाञ्छरुमाँऋजीषी । सोमोविश्वान्यतसावनानिनार्वागि-
न्द्रंप्रतिमानानिदेभुः ५ ॥ १४ ॥ नयस्यद्यावापृथिवीनधन्वनान्तरिक्षंनाद्रयः
सोमोअक्षाः । यदस्यमन्युरधिनीयमानःशृणातिवीळुरुजतिस्थिराणि ६ जघान
वृत्रंस्वधितिर्वनेवरुरोजपुरोअरदन्नसिन्धून् । बिभेदगिरिंनवमिन्नकुम्भमागाइन्द्रो
अकृणुतस्वयुग्भिः ७त्वंहत्यद्दणयाइन्द्रधीरोऽसिर्नपर्ववृजिनाशृणासि । प्रयेमि-
त्रस्यवरुणस्यधामयुजंनजनामिनन्तिमित्रम् ८ प्रियेमित्रंमार्यमणंदुरेवाःप्रसं-
गिरःप्रवरुणंमिनन्ति । न्यं१मित्रेषुवधमिन्द्रतुम्रंवृषन्वृषाणमरुषंशिशीहि ९ इ-

न्द्रोदिवइन्द्रंईशेपृथिव्याइन्द्रोअपामिन्द्रइत्पर्वतानाम् । इन्द्रोवृधामिन्द्रइन्मे-
धिराणामिन्द्रःक्षेमेयोगेहव्यइन्द्रः १० ॥ १५ ॥ प्राक्तुभ्यइन्द्रःप्रवृधोअ-
हंभ्यःप्रान्तरिक्षात्प्रसमुद्रस्यधासेः । प्रवातस्यप्रथसःप्रज्मोअन्तात्प्रसिन्धुभ्यो
रिरिचेप्रक्षितिभ्यः ११ प्रशोशुचत्याउपसोनकेतुरसिन्वातेवर्ततामिन्द्रहेतिः ।
अश्मेवविध्यदिवआसृजानस्तपिष्ठेनहेषसाद्रोघमित्रान् १२ अन्वहमासा
अन्विद्वनान्यन्वोषधीरनुपर्वतासः । अन्विन्द्रंरोदसीवावशानेअन्वापोअजिहत
जायमानम् १३ कर्हिस्वित्सातइन्द्रचेत्यासदघस्ययद्भिनदोरक्षएषत् । मित्र-
क्रुवोयच्छसनेनगावःपृथिव्याआपृगमुयाशयन्ते १४ शत्रूयन्तोअभियेनस्तत-
स्रेमहिव्राधन्तओगणासइन्द्र । अन्धेनामित्रास्तमसासचन्तांसुज्योतिषोअक्त-
वस्ताँअभिष्युः १५ पुरूणिहित्वासवनाजनानांब्रह्माणिमन्दन्गृणतामृषीणाम् ।

इमामाघोषन्नवसासहूतिंतिरोविश्वाँअर्चतोयाह्यर्वाङ् १६ एवातेवयमिन्द्रभुञ्जतीनांविद्यामसुमतीनांनवानाम् । विद्यामवस्तोरवसागृणन्तोविश्वामित्राउततइन्द्रनूनम् १७ शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् १८ ॥ १६ ॥

सहस्रशीर्षा षोडश नारायणः पुरुषोनुष्टुप् । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१० सहस्रशीर्षापुरुषःसहस्राक्षःसहस्रपात् । सभूमिंविश्वतोवृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् १ पुरुषएवेदंसर्वंयद्भूतंयच्चभव्यम् । उतामृतत्वस्येशानोयदन्नेनातिरोहति २ एतावानस्यमहिमातोज्यायाँश्चपूरुषः । पादोऽस्यविश्वाभूतानित्रिपादस्यामृतंदिवि ३ त्रिपादूर्ध्वउदैत्पुरुषःपादोऽस्येहाभवत्पुनः । ततोविष्वङ्व्यक्रामत्साशनानशनेअभि ४ तस्माद्विराळजायतविराजोअधिपूरुषः ।

सजातोअत्यरिच्यतपश्चाद्भूमिमथोपुरः ५ ॥ १७ ॥ यत्पुरुषेणहविषादेवायज्ञ-
मतन्वत । वसन्तोअस्यासीदाज्यंग्रीष्मइध्मःशरद्धविः ६ तंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्ष-
न्पुरुषंजातमग्रतः । तेनदेवाअयजन्तसाध्याऋषयश्चये ७ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः
संभृतंपृषदाज्यम् । पशून्तांश्चक्रेवायव्यानारण्यान्ग्राम्याश्चये ८ तस्माद्यज्ञात्स-
र्वहुतऋचःसामानिजज्ञिरे । छन्दांसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत ९
तस्मादश्वाअजायन्तयेकेचोभयादतः । गावोहजज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताअजा-
वयः १० ॥ १८ ॥ यत्पुरुषंव्यदधुःकतिधाव्यकल्पयन् । मुखंकिमस्यकौबा-
हूकाऊरूपादाउच्येते ११ ब्राह्मणोऽस्यमुखमासीद्बाहूराजन्यःकृतः । ऊरूतदस्य
यद्वैश्यःपद्भ्यांशूद्रोअजायत १२ चन्द्रमामनसोजातश्चक्षोःसूर्योअजायत । मु-
खादिन्द्रश्चाग्निश्चप्राणाद्वायुरजायत १३ नाभ्याआसीदन्तरिक्षंशीर्ष्णोद्यौःसमव-

न्त। पुद्भ्यांभूमिर्दिशःश्रोत्रात्तथांलोकाँअंकल्पयन् १४ सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः- सप्तसमिधंःकृताः । देवायद्यज्ञंतन्वानाअबंध्नन्पुरुषंपशुम् १५ यज्ञेनयज्ञमंयज- न्तदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यांसन् । तेहनाकंमहिमानंःसचन्तयत्रपूर्वेसाध्याः सन्तिदेवाः १६॥१९॥ इति शाकल्यसंहितायां दशमे मण्डले सप्तमोनुवाकः ॥१०॥७॥

सं जागृवद्भिः पञ्चदशारुणो वैतहव्योऽग्निर्जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

११ संजागृवद्भिर्जरमाणइध्यतेदमेदमूनाइषयंन्निळस्पदे । विश्वस्यहोताह- विषोवरेण्योविभुर्विभावासुषखासखीयते १ सदर्शतश्रीरतिथिर्गृहेगृहेवनेवनेशि- श्रियेतक्रवीरिव । जनंजनंजन्योनातिमन्यतेविशआक्षेतिविश्योविशंविशम् २ सुदक्षोदक्षैःक्रतुंनासिसुक्रतुरग्नेकविःकाव्येनासिविश्ववित् । वसुर्वसूनांक्षयसित्व- मेकइद्द्यावाचयानिपृथिवीचपुष्यंतः ३ प्रजानन्नग्नेतवयोनिमृत्वियमिळायास्पदे

घृतवन्तमासदः । आतेचिकित्रउषसामिवेतयो ऽरेपसःसूर्यस्येवरश्मयः ४ तव
श्रियोवर्ष्यस्येवविद्युतश्चित्राश्चिकित्रउषसांनकेतवः । यदोषधीरभिसृष्टोवनानि
चपरिस्वयंचिनुषेअन्नमास्ये ५ ॥ २० ॥ तमोषधीर्दधिरेगर्भमृत्वियंतमापोअ-
ग्निंजनयन्तमातरः । तमित्समानंवनिनश्चवीरुधो ऽन्तर्वतीश्चसुवतेचविश्वहा ६
वातोपधूतइषितोवशाँअनुतृषुयदन्नावेविषद्वितिष्ठसे । आतेयतन्तेरथ्योयथापृ-
थक्शर्धांस्यग्नेअजराणिधक्षतः ७ मेधाकारंविदथस्यप्रसाधनमग्निंहोतारंपरिभू-
तमंमतिम् । तमिदर्भेहविष्यासमानमित्तमिन्महेवृणतेनान्यंत्वत् ८ त्वामिदत्र
वृणतेत्वायवोहोतारमग्नेविदथेषुवेधसः । यद्देवयन्तोदधतिप्रयांसितेहविष्मन्तोम
नवोवृक्तबर्हिषः ९ तवाग्नेहोत्रंतवपोत्रमृत्वियंतवनेष्ट्रंत्वमग्निदृतायतः । तवप्र-
शास्त्रंत्वमध्वरीयसिब्रह्माचासिगृहपतिश्चनोदमे १० ॥ २१ ॥ यस्तुभ्यमग्नेअमृ-

तायमर्त्यःसमिधादाशंदुतवाहविष्कृतिं । तस्यहोतांभवसियासिदूत्यं १मुपंब्रूषे यज्ञस्यध्वरीयसि ११ इमाअस्मैमतयोवाचोअस्मदाँऋचोगिरःसुष्टुतयःसमग्मत । वसूयवोवसवेजातवेदसेवृद्धासुचिद्वर्धनोयासुचाकनत् १२ इमांप्रत्नायसुष्टुतिंनवीयसींवोचेयमस्माउशतेशृणोतुनः । भूयाअन्तराहृद्यस्यनिस्पृशेजायेवपत्यउशतीसुवासाः १३ यस्मिन्नश्वासऋषभासउक्षणोवशामेषाअवसृष्टासआहुताः । कीलालपेसोमपृष्ठायवेधसेहृदामतिंजनयेचारुमग्नये १४ अहाव्यग्नेहविरास्येतेस्रुचीवघृतंचम्वीवसोमः । वाजसनिंरयिमस्मेसुवीरंप्रशस्तंधेहियशसंबृहन्तम् १५ ॥ २२ ॥

यज्ञस्य पञ्चदश शार्यातो मानवो विश्वेदेवा जगती ।

१२ यज्ञस्यवोरथ्यंविश्पतिंविशांहोतारमक्तोरतिथिंविभावसुम् । शोचञ्छु-

ष्कासुहरिणीपुजभुर्रदूपाकेतुर्यैजतोद्यामशायत १ इममंजस्पामुभयेअकृण्वत धर्माणमग्निंविदथस्यसाधनम् । अक्तुंनयह्वमुषसःपुरोहितंतनूनपातमरुषस्यनिंसते २ बळस्यनीथाविपणेश्चमन्महेवयाअस्यप्रहुताआसुरत्तवे । यदाघोरासो अमृतत्वमाशतादिज्जनस्यदैव्यस्यचर्किरन् ३ ऋतस्यहिप्रसितिर्द्यौरुरुव्यचोनमोमह्यरमतिःपनीयसी । इन्द्रोमित्रोवरुणःसंचिकित्रिरेऽथोभगःसवितापूतदक्षसः ४ प्ररुद्रेणययिनायन्तिसिन्धवस्तिरोमहीमरमतिंदधन्विरे । येभिःपरिज्मापरियन्नुरुज्रयोविरोरुवज्जठरेविश्वमुक्षते ५ ॥ २२ ॥ क्राणारुद्रामरुतो विश्वकृष्टयोदिवःश्येनासोअसुरस्यनीळयः । तेभिश्चष्टेवरुणोमित्रोअर्यमेन्द्रोदेवेभिर्वशेभिरर्वशः ६ इन्द्रेभुजंशशमानासआशतसूरोदृशीकेवृषणश्चपौंस्ये । प्रयेन्वस्याहणाततक्षिरेयुजंवज्रंनृषदनेषुकारवः ७ सूरश्चिदाहरितोअस्यरीरम-

दिन्द्रादाकश्चिद्भयते तवीयसः । भीमस्य वृष्णो जठरादभिश्वसो दिवेदिवे सहुरिस्तन्नबाधितः ८ स्तोमं वो अद्य रुद्राय शिक्वसे क्षयद्वीराय नमसा दिदिष्टन । येभिः शिवः स्ववाँ एवयावभिर्दिवः सिषक्ति स्वयशा निकामभिः ९ ते हि प्रजाया अभरन्त विश्रवो बृहस्पतिर्वृषभः सोमजामयः । यज्ञैरथर्वा प्रथमो वि धारयद्देवा दक्षैर्भृगवः सं चिकित्रिरे १० ॥ २४ ॥ ते हि द्यावापृथिवी भूरिरेतसा नराशंसश्चतुरङ्गो यमोऽदितिः । देवस्त्वष्टा द्रविणोदा ऋभुक्षणः प्र रोदसी मरुतो विष्णुरर्हिरे ११ उत स्य न उशिजामुर्विया कविरहिः शृणोतु बुध्न्यो हवीमनि । सूर्यामासा विचरन्ता दिविक्षिता धिया शमीनहुषी अस्य बोधतम् १२ प्र नः पूषा चरथं विश्वदेव्योऽपां नपादवतु वायुरिष्टये । आत्मानं वस्यो अभि वातमर्चत तदश्विना सुहवा यामनि श्रुतम् १३ विशामासामभयानामधिक्षितं गीर्भिरु स्वयशसं गृणीमसि । ग्ना-

भिर्विश्वाभिरदितिमनर्वणमक्तोर्युवानंनृमणाअधापतिम् १४ रेभदत्रंजनुषाप्-
र्वोअङ्गिराग्रावाणऊर्ध्वाअभिचक्षुरध्वरम् । येभिर्विहायाअभवद्विचक्षणःपाथः
सुमेकंस्वधितिर्वनन्वति १५ ॥ २५ ॥

महि पञ्चदश तान्वः पार्थ्यो विश्वेदेवाः प्रस्तारपङ्क्तिः । उपाधे त्रयोदशी चानुष्टुभः ।
नवम्यक्षरैः पङ्क्तिः । एकादशी न्यङ्कुसारिणी । अन्त्या पुरस्ताद्बृहती ।

१३ महिद्यावापृथिवीभूतमुर्वीनारीयह्वीनरोदसीसदंनः । तेभिर्नःपातंसह्य-
सएभिर्नःपातंशूषणि १ यज्ञेयज्ञेसमर्त्योदेवान्त्सपर्यति । यःसुम्नैर्दीर्घश्रुत्तम
आविवासात्येनान् २ विश्वेषामिरज्यवोदेवानांवार्महः । विश्वेहिविश्वमहसोवि-
श्वेयज्ञेषुयज्ञियाः ३ तेघाराजानोअमृतस्यमन्द्राअर्यमामित्रोवरुणःपरिज्मा । कद्रु-
द्रोनृणांस्तुतोमरुतःपूषणोभगः ४ उतनोनक्तमपांवृषणवसूसूर्यामासासदनायस-

धन्यां । सचायत्सायैयामहिर्बुध्न्येषुबुध्न्यः ५ ॥ २६ ॥ उतनोदेवावश्विनांशुभस्पती धामंभिर्मित्रावरुणाउरुष्यताम् । महःसरायएषतेऽतिधन्वेवदुरिता ६ उतनोरुद्रा चिन्मृळतामश्विनाविश्वेदेवासोरथस्पतिर्भगः । ऋभुर्वाजंऋभुक्षणःपरिज्माविश्ववेदसः ७ ऋभुर्ऋभुक्षाऋभुर्विधतोमदआतेहरीजूजुवानस्यवाजिना । दुष्टरंयस्यसामंचिदृधग्यज्ञोनमानुषः ८ कृधीनोअह्रयोदेवसवितःसचस्तुषेमघोनाम् । सहोनइन्द्रोवह्निभिर्न्येषांचर्षणीनांचक्रंरश्मिनयोयुवे ९ ऐषुद्यावापृथिवी धातंमहदस्मेवीरेषुविश्वचर्षणिश्रवः । पृक्षंवाजस्यसातयेपृक्षंरायोततुर्वणे १० ॥ २७ ॥ एतंशंसमिन्द्रास्मयुष्ट्वंकूचित्सन्तंसहसावन्नभिष्टये सदापाह्यभिष्टये । मेदतांवेदतावसो ११ एतंमेस्तोमंतनानसूर्येद्युतद्यामानंवावृधन्तनृणाम् । संवननंनाश्व्यंतष्टेवानपच्युतम् १२ वावर्तयेषांराया युक्तैषांहिरण्ययी । नेमधिता

नपौंस्यावृथैंवविष्टान्तां १३ प्रतद्दुःशीमेपृथंवानेवेनेप्रामेवोंचमसुंरेमघवंत्सु । येयुक्त्वायपञ्चशतास्मयुपथाविश्राव्यैंषाम् १४ अधीन्त्वत्रंसप्ततिंचसप्तचं । सद्योदिदिष्टतान्वःसद्योदिदिष्टपार्थ्यःसद्योदिदिष्टमायवः १५ ॥ २८ ॥

प्रैते चतुर्दशार्बुदः काद्रवेयः सर्पो ग्रावाणो जगती । पञ्चमीसप्तम्यन्त्यास्त्रिष्टुभः ।

१४ प्रैतेवंदन्तुप्रवयंवंदामग्रावंभ्योवाचैंवदतावदंद्भ्यः । यदंद्रयःपर्वताःसाकमाशवःश्लोकंघोषंभरथेन्द्रांयसोमिनंः १ एतेवंदन्तिशतवंत्सहस्त्रवदभिक्रंन्दन्ति हरिंतेभिरासभिंः । विष्ट्वीग्रावाणःसुकृतःसुकृत्ययाहोतुंश्चित्पूर्वेहविरद्यंमाशत २एतेवंदन्त्यविंदन्नामधुन्यूंङ्खयन्तेअधिंपक्वआमिंषि । वृक्षस्यशाखांमरुणस्यबप्संतस्तेसूभंर्वावृषभाःप्रेमंराविषुः ३ बृहद्वंदन्तिमदिरेणंमन्दिनेन्द्रंक्रोशंन्तोऽविदन्नना मधुं । संरभ्याधीराःस्वसृंभिरनर्तिषुराघोषयंन्तःपृथिवीमुपब्दिभिंः ४ सुपर्णा

वाचंमक्रतोपद्यव्यांखरेकृष्णाइपिराअनर्तिषुः । न्यं१ङ्नियन्त्युपरस्यनिष्कृतंपुरूरेतोदधिरेसूर्यश्वितः ५ ॥ २१ ॥ उग्राइवप्रवहन्तःसमायमुःसाकंयुक्तावृषणोविभ्रतोधुरः । यच्छ्वसन्तोजग्रसानाअराविषुःशृण्वएषांप्रोथथोअर्वतामिव ६ दशावनिभ्योदशकक्ष्येभ्योदशयोक्त्रेभ्योदशयोजनेभ्यः । दशाभीशुभ्योअर्चताजरेभ्योदशधुरोदशयुक्तावहद्भ्यः ७ तेअद्रयोदशयन्त्रासआशवस्तेषामाधानंपर्येतिहर्यतम् । तऊसुतस्यसोम्यस्यान्धसोंशोःपीयूषंप्रथमस्यभेजिरे ८ तेसोमादोहरीइन्द्रस्यनिंसतेंशुंदुहन्तोअध्यासतेगवि । तेभिर्दुग्धंपपिवान्सोम्यंमध्विन्द्रोवर्धतेप्रथतेवृषायते ९ वृषावोअंशुर्नकिलारिषाथनेळावन्तःसदमित्स्थनाशिताः । रैवत्येवमहसाचारवःस्थनयस्यग्रावाणोअजुषध्वमध्वरम् १० ॥ ३० ॥ तृदिलाअतृदिलासोअद्रयोऽश्रमणाअशृथिताअमृत्यवः । अनातुराअजराःस्था

मांविष्णवःसुपीवसोअतृंपिताअतृंणजः ११ ध्रुवाएववःपितरोयुगेयुंगेक्षेमंकामासःसदंसोनयुंजते । अजुर्यासोहरिषाचोहरिद्रंवआद्यांरवेणपृथिवीमंशुश्रवुः १२ तदिद्वंदन्त्यद्रंयोविमोचंनेयामन्नञ्जस्पाइवघेदुपाब्दिभिः । वपन्तोबीजमिवधान्याकृतःपृञ्चन्तिसोमंनमिनन्तिबप्संतः १३ सुतेअंध्वरेअधिवाचंमक्रताक्रीळयोनमातरंतुदन्तः । विपूमुंश्वासुषवुषोमनीषांविवंर्तन्तामद्रंयश्चायंमानाः१४ ॥ ३१ ॥ इति शाकलर्क्संहितायामष्टमाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ८ ॥ ४ ॥

इयेम्नूनोर्वशीमैळःपुरूरवाःपूर्वोपितान्कामान्पुनरासाद्यावरोद्धुमैच्छत्सातमनिच्छन्तीमत्याचष्टेहयइपुर्धाकदासुदेवोन्तारिक्षमांसचेतितित्तस्त्रैळवाक्यांशिष्टाउर्वश्याःभतेसप्तोनावरुःसर्वहारिवेंन्द्रोहारिस्तुतिर्द्वित्रिष्टुबन्तंयाओपधीःषधिकाथर्वणोभिषगोषधिस्तुतिरानुष्टुभंबृहस्पतेद्वादशार्ष्टिषेणोवापिर्वृष्टिकामोदेवांस्तुष्टावकंनोवभ्रोवैखानसइन्द्रदुवस्युर्वान्दनोवैश्वदेवंतुत्रिष्टुबन्तमुद्बुध्यध्वंबुधःसोम्यऋत्विक्स्तुतिर्वा

नवम्यन्त्येजगत्यौयवमीबृहतीगायत्र्योर्मध्येमतेमुद्गलोभार्म्यश्वोद्रुघणेनऋषभेणचाजिंजिगायेतिद्रौघणं
वाघातृतीपान्त्याबृहसआशुःसप्तोनैन्द्रोमतिरथश्चतुर्थीवार्हस्पत्योपान्त्याच्चाद्‍व्यन्त्यानुष्टुम्मारुतीवा-
सान्येकादशाएकोवैश्वामित्रःकदाकौत्सोदुर्मित्रोनाम्नासुमित्रोगुणतःसुमित्रोवानाम्नादुर्मित्रोगुणत-
ओष्णिहंहरीवज्रंपिपीलिकमध्येत्रिष्टुबन्त्यागायत्रीवा ।

हयेऽष्टादश त्रिष्टुप् । प्रथमाद्वितीयापष्ठ्यष्टमीनवमीदशमीद्वादशी चतुर्दश्युपान्त्यानामैलः

पुरूरवा ऋषिः उर्वशी देवता । शिष्टानामुर्वश्यृषिः । ऐलः पुरूरवो देवता ।

१५ ॐम् हुयेजायेमनंसातिष्ठंघोरेवचांसिमिश्राकृणवावहैनु । ननौमन्त्रा अनुदितासएतेमयस्करन्परंतरेचनाहंन् १ किमेतावाचाकृणवातवाहंप्राक्रमिप-मुषसामग्रियेवं । पुरूरवःपुनरस्तंपरेहिदुरापनावातइवाहमंस्मि २ इषुर्नश्रिय इषुधेरसनागोपाःशतसानरंहिः । अवीरेक्रतौविदंविद्युतन्नौरानमायुंचितय-न्तधुनंयः ३ सावसुदधतीश्वशुरायवयउषोयदिवष्ट्यन्तिगृहात् । अस्तंननक्षेय-

स्मिंश्चाकन्दिवानक्तंश्नथितावैतसेनं ४ त्रिःस्ममाह्नःश्नथयोवैतसेनोतस्ममेऽव्यंत्यैपृणासि । पुरूरवोऽनुतेकेतमायंराजामेवीरतन्वं१स्तदासीः ५ ॥ १ ॥ या सुजूर्णिःश्रेणिःसुम्नआपिर्ह्रदेचक्षुर्नग्रन्थिनीचरण्युः । ताअञ्जयोऽरुणयोनसंस्रुःश्रियेगावोनधेनवोऽनवन्त ६ समस्मिञ्जायमानआसतग्नाउतेमवर्धन्नद्य१ःस्वगूर्ताः । महेयत्त्वापुरूरवोरणायावर्धयन्दस्युहत्यायदेवाः ७ सचायतासुजहतीष्वत्कममानुषीषुमानुषोनिषेवे । अपस्ममत्तरसन्तीनभुज्यस्ताअत्रसन्रथस्पृशोनाश्वाः ८ यदासुमर्तोअमृतासुनिस्पृक्संक्षोणीभिःक्रतुभिर्नपृङ्क्ते । ताआतयोनतन्वःशुम्भतस्वाअश्वासोनक्रीळयोदन्दशानाः ९ विद्युन्नयापतन्तीदविद्योद्भरन्तीमेअप्याकाम्यानि । जनिष्ठोअपोनर्यःसुजातःप्रोर्वशीतिरतदीर्घमायुः १० ॥ २ ॥

जज्ञिषइत्थागोपीथ्यायहिदधाथतत्पुरूरवोमओजः । अशासंत्वाविदुषीसस्मिन्न-
हन्नमआशृणोःकिमभुग्वंदासि ११ कदासूनुःपितरंजातइच्छाच्चक्रन्नाश्रुवर्तयद्वि-
जानन् । कोदम्पतीसमनसावियूयोदधयदग्निःश्वशुरेषुदीदयत् १२ प्रतिब्रवा-
णिवर्तयतेअश्रुचक्रन्नक्रन्ददाध्येशिवायै । प्रतत्तेहिनवायत्तेअस्मेपरेह्यस्तंनहि
मूरमापः १३ सुदेवोअद्यप्रपतेदनावृत्परावतंपरमांगन्तवाउ । अधाशयीतनि-
र्ऋतेरुपस्थेऽधैनंवृकारभसासोअद्युः १४ पुरूरवोमामृथामाप्रपप्तोमात्वावृका-
सोअशिवासउक्षन् । नवैस्त्रैणानिसख्यानिसन्तिसालावृकाणांहृदयान्येता १५
॥ २ ॥ यद्विरूपाचरंमर्त्येष्ववसंरात्रीःशरदश्चतस्रः । घृतस्यस्तोकंसकृदह्नआ-
श्नांतादेवेदंतातृपाणाचरामि १६ अन्तरिक्षप्रांरजसोविमानीमुपशिक्षाम्युर्वशीं
वसिष्ठः । उपत्वारातिःसुकृतस्यतिष्ठान्निवर्तस्वहृदयंतप्यतेमे १७ इतित्वादेवा

इमआंहुरैळयथेंमेतद्भवंसिमृत्युवंन्धुः । प्रजातेंदेवान्हविषांयजातिस्वर्गंउत्वमांपिं मादयासे १८ ॥ ४ ॥

प ते त्रयोदश वरुः सर्वहरिर्वैन्द्रो हरिस्तुतिर्जगती । अन्से त्रिष्टुभौ ।

१६ प्रतेंमहेविदथेंशंसिषंहरींप्रतेंवन्वेवनुषोंहर्यतंमदंम् । घृतंनयोहरिंभिश्चारु सेचंतआत्वाविशन्तुहरिंवर्पसंगिरंः १ हरिंहियोनिंमभियेसमस्वरन्हिन्वतोहरींदि- व्यंयथासदः । आयंपृणन्तिहरिंभिर्नधेनवइन्द्रायशूषंहरिंवन्तमर्चत २ सोअंस्य वज्रोहरिंतोयआयसोहरिर्निकामोहरिरागभंस्त्योः । द्युम्नीसुशिप्रोहरिंमन्युसाय- कइन्द्रेनिरूपाहरिंतामिमिक्षिरे ३ दिविनकेतुरधिंधायिहर्यतोविव्यचद्वज्रोहरिंतो नरंह्यां । तुददहिंहरिंशिप्रोयआयसःसहस्रंशोकाअभवद्धरिंभरः ४ त्वंत्वंमह- र्यथाउपस्तुतःपूर्वेभिरिन्द्रहरिकेशयज्वंभिः । त्वंहंर्यसितवविश्वंमुक्थ्यं१मसांमि

राधोहरिजातहर्यतम् ५ ॥ ५ ॥ तावंज्रिणंमन्दिनंस्तोम्यंमदइन्द्रंरथेवहतोहर्य-
ताहरी । पुरूण्यस्मैसवनानिहर्यतइन्द्रायसोमाहरयोदधन्विरे ६ अरंकामायह-
रयोदधन्विरेस्थिरायहिन्वन्हरयोहरीतुरा । अर्वद्भिर्योहरिभिर्जोषमीयतेसोअस्य
कामंहरिवन्तमानशे ७ हरिश्मशारुर्हरिकेशआयसस्तुरस्पेयेयोहरिपाअवर्धत ।
अर्वद्भिर्योहरिभिर्वाजिनीवसुरतिविश्वादुरितापारिषद्धरी ८ स्रुवेवयस्यहरिणी
विपेततुःशिप्रेवाजायहरिणीदविध्वतः । प्रयत्कृतेचमसेमर्मृजद्धरीपीत्वामदस्य
हर्यतस्यान्धसः ९ उतस्मसद्महर्यतस्यपस्त्योरत्योनवाजंहरिवाँअचिक्रदत् ।
महीचिद्धिधिषणाहर्यदोजसाबृहद्वयोदधिषेहर्यतश्चिदा १० ॥ ६ ॥ आरोदसी
हर्यमाणोमहित्वानव्यंनव्यंहर्यसिमन्मनुप्रियम् । प्रपस्त्यमसुरहर्यतंगोराविष्कृ-
धिहरयेसूर्याय ११ आत्वाहर्यन्तंप्रयुजोजनानांरथेवहन्तुहरिशिप्रमिन्द्र । पिबा

यथाप्रतिंभृतस्यमध्वोहयैन्यज्ञंसधमादेदशोणिम् १२ अपाःपूर्वेषांहरिवःसुतानामथोइदंसवनंकेवलंते । ममद्धिसोमंमधुमन्तमिन्द्रसत्रावृषञ्जठरआवृषस्व १३ ॥ ७ ॥

या ओषधीरष्टयो विंशतिर्भिषगाथर्वण ओषधिस्तुतिरनुष्टुप् ।

१७ याओषधीःपूर्वाजातादेवेभ्यस्त्रियुगंपुरा । मनैनुबभ्रूणामहंशतंधामानिसप्तचं १ शतंवोअम्बधामानिसहस्रमुतवोरुहः । अधाशतक्रत्वोयूयमिमंमेअगदंकृत २ ओषधीःप्रतिमोदध्वंपुष्पवतीःप्रसूवरीः । अश्वाइवसजित्वरीर्वीरुधःपारयिष्णवः ३ ओषधीरितिमातरस्तद्वोदेवीरुपंब्रुवे । सनेयमश्वंगांवासआत्मानंतवपूरुष ४ अश्वत्थेवोनिषदनंपर्णेवोवसतिष्कृता । गोभाजइत्किलासथयत्सनवथपूरुषम् ५ ॥ ८ ॥ यत्रौषधीःसमग्मतराजानःसमिताविव ।

विप्रःसउच्यतेभिषग्रक्षोहामीवचातनः ६ अश्वावतींसोमावतीमूर्जयन्तीमुदोजसम् । आवित्सिसर्वाओषधीरस्माअरिष्टतातये ७ उच्छुष्माओषधीनांगावो गोष्ठादिवेरते । धनंसनिष्यन्तीनामात्मानंतवपूरुष ८ इष्कृतिर्नामवोमाताथो यूयंस्थनिष्कृतीः । सीराःपतत्रिणीःस्थनयदामयतिनिष्कृथ ९ अतिविश्वाःपरिष्ठाःस्तेनइवव्रजमक्रमुः । ओषधीःप्राचुच्यवुर्यत्किंचतन्वोरपः १० ॥ ९ ॥ यदिमावाजयन्नहमोषधीर्हस्तआदधे । आत्मायक्ष्मस्यनश्यतिपुराजीवगृभो यथा ११ यस्यौषधीःप्रसर्पथाङ्गमङ्गंपरुष्परुः । ततोयक्ष्मंविबाधध्वउग्रोमध्यमशीरिव १२ साकंयक्ष्मप्रपतचाषेणकिकिदीविना । साकंवातस्यध्राज्यासाकंनश्यनिहाकया १३ अन्यावोअन्यामवत्वन्यान्यस्याउपावत । ताःसर्वाःसंविदानाइदंमेप्रावतावचः १४ याःफलिनीर्याअफलाअपुष्पायाश्चपुष्पिणीः ।

वृहस्पतिंप्रसूतास्तानोंमुञ्चन्त्वंहसः १५ ॥ १० ॥ मुञ्चन्तुंमाशपथ्या३दथोंवरुण्यांदुत । अथोयमस्यपड्वींशात्सर्वस्माद्देवकिल्विषात् १६ अवपतन्तीरवदन्दिवओषंधयस्परिं । यंजीवमश्नवांमहैनसरिंष्यातिपूरुषः १७ याओषंधीःसोमंराज्ञीर्वह्वीःशतर्विचक्षणाः । तासांत्वमंस्युत्तमारंकामांयशंहृदे १८ याओषंधीःसोमंराज्ञीर्विष्ठिताःपृथिवीमनुं । वृहस्पतिंप्रसूताअस्यैसंदंत्तवीर्यम् १९ मावोरिषत्खनितायस्मैचाहंखनांमिवः । द्विपच्चतुंष्पदस्माकंसर्वमस्त्वनातुरम् २० याश्चेदमुंपशृण्वन्तियाश्चंदूरंपरांगताः । सर्वाःसंगत्यंवीरुधोऽस्यैसंदंत्तवीर्यम् २१ ओषंधयःसंवंदन्तेसोमेंनसहराज्ञा । यस्मैकृणोतिंब्राह्मणस्तंराजन्पारयामसि २२ त्वमुंत्तमास्योषधेतववृक्षाउपंस्तयः । उपंस्तिरस्तुसो३स्माकंयोअस्माँअंभिदासंति २३ ॥ ११ ॥

बृहस्पते द्वादश देवापिरार्ष्टिषेणो देवास्त्रिष्टुप्।

१८ बृहस्पते॒प्रति॒मे॒दे॒वता॑मिहि॒मि॒त्रोवा॒यद्वरु॑णो॒वासि॑पू॒षा। आ॒दि॒त्यैर्वा॒यद्व॒सु॑भिर्म॒रुत्वा॒न्त्सप॒र्जन्यं॒शंत॑नवेवृषाय १ आदे॒वोदू॒तोअ॑जि॒रश्चि॑कि॒त्वान्त्वद्दे॑वापे अ॒भिमाम॑गच्छत्। प्र॒ती॒ची॒नःप्रति॒मामाव॑वृत्स्व॒दधा॑मिते॒द्यु॒मतीं॒वाच॑मा॒सन् २ अ॒स्मेधे॑हिद्यु॒मतीं॒वाच॑मा॒सन्बृह॑स्पतेअनमी॒वामि॑षि॒राम्। यया॑वृ॒ष्टिंशंत॑नवे॒वना॑वदि॒वोद्र॒प्सोमधु॑माँआवि॑वेश ३ आनो॑द्र॒प्सामधु॑मन्तोविश॒न्त्विन्द्र॑दे॒ह्यधि॑रथंस॒हस्र॑म्। निषी॑दहो॒त्रमृ॑तु॒थाय॑जस्वदे॒वान्दे॑वापेह॒विषा॑सपर्य ४ आ॒र्ष्टि॒षे॒णोहो॒त्रमृषि॑र्नि॒षीद॑न्दे॒वापि॑र्देवसु॒म॒तिंचि॑कि॒त्वान्। सउत्त॑रस्मा॒दध॑रंसमु॒द्रम॒पोदि॒व्याअ॑सृजद्व॒र्ष्याँअ॒भि ५अ॒स्मिन्त्स॑मु॒द्रेअध्युत्त॑रस्मि॒न्नापो॑दे॒वेभि॒र्निवृ॑ताअतिष्ठन्। ताअ॑द्रवन्ना-

र्ष्टिषेणेनंसृष्टादेवापिंनामेपितामृक्षिणींपु ६ ॥१२॥ यद्देवापिःशंतनवेपुरोहितोहो-
त्रायंवृतःकृपयन्नदींधेत् । देवश्रुतंवृष्टिवनिंरराणोबृहस्पतिर्वाचंमस्माअयच्छत् ७
यंत्वादेवापिःशुशुचानोअंग्नआर्ष्टिषेणोमंनुष्यंःसमीधे विश्वेंभिर्देवैरंनुमद्यमा-
नःप्रपुर्जन्यंमीरयावृष्टिमन्तंम् ८ त्वांपूर्वऋषंयोगीर्भिरायन्त्वामध्वरेषुंपुरुहूत
विश्वे । सहस्राण्यधिंरथान्यस्मेआनोंयज्ञंरोंहिदश्वोपंयाहि ९ एतान्यंग्नेनवति-
र्नवत्वेआहुतान्यधिंरथासहस्रां । तेभिंर्वर्धस्वतन्वंःशूरपूर्वीर्दिवोनोंवृष्टिमिंषितो
रिरीहि १० एतान्यंग्नेनवतिंसहस्रासंप्रयंच्छवृष्णइन्द्रांयभागम् । विद्वान्पथऋं-
तुशोदेवयानानप्यौलानंदिविदेवेषुंधेहि ११ अग्नेबाधंस्वविमृधोविदुर्गहापामींवा-
मपरक्षांसिसेध । अस्मात्संमुद्राहृहतोदिवोनो ऽपांभूमानमुपंनःसृजेह १२॥१३॥

कं नो द्रापस वम्रो वैखानस इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

११ कंनश्चित्रमिषण्यसिचिकित्वान्पृथुग्मानंवाश्रंवावृधध्यै । कत्तस्यदातु शवसोव्युष्टौतक्षद्वज्रंवृत्रतुरमपिन्वत् १ सहिद्युताविद्युतावेतिसामंपृथुंयोनिमसुरत्वाससाद । ससनीळेभिःप्रसहानोअस्यभ्रातुर्नऋतेसप्तथस्यमायाः २ सवाजंयातापदुष्पदायन्त्स्वर्षातापरिषदत्सनिष्यन्। अनर्वायच्छतदुरस्यवेदोघ्नञ्छिश्नदेवाँअभिवर्पसाभूत् ३ सयह्व्यो३वनीर्गोष्ववर्जुहोतिप्रधन्यासुसस्त्रिः । अपादोयत्रयुज्यासोऽरथाद्रोण्यश्वासईरतेघृतंवाः ४ सरुद्रेभिरशस्तवारऋभ्वाहित्वीगयमारेअवद्यआगात् । वम्रस्यमन्येमिथुनाविवव्रीअन्नमभीत्यारोदयन्मुषायन् ५ सइद्दासंतुवीरवंपतिर्दन्षळक्षंत्रिशीर्षाणंदमन्यत् । अस्यत्रितोन्वोजसावृधानोविपावराहमयोअग्रयाहन् ६ ॥ १४ ॥ सद्रुह्वणेमनुषऊर्ध्वसानआसा-

विपदर्शसानायशरुम् । सनृतमोनहुषोऽस्मत्सुजातःपुरोऽभिनदर्हन्दस्युहत्यें ७
सोअभ्रियोनयवंसउदन्यन्क्षयायगातुंविदन्नोअस्मे । उपयत्सीददिन्दुंशरीरैःश्ये-
नोऽयोऽपाष्टिर्हन्तिदस्यून् ८ सव्राधतःशवसानेभिरस्यकुत्सायशुष्णंकृपणेपरा-
दात् । अयंकविमनयच्छस्यमानमत्कंयोअस्यसनितोतनृणाम् ९ अयंदशस्यन्नर्यें
भिरस्यदस्मोदेवेभिर्वरुणोनमायी । अयंकनीनऋतुपाअवेद्यमिमीतारुंयश्चतु-
ष्पात् १० अस्यस्तोमेभिरौशिजऋजिश्वाव्रजंदरयद्दृषभेणपिप्रोः । सुत्वायद्य-
जतोदीदयद्गीःपुरइयानोअभिवर्पसाभूत् ११ एवामहोअसुरवक्षथायवम्रकःप-
ड्भिरुपसर्पदिन्द्रम् । सइयानःकरतिस्वस्तिमस्माइषमूर्जंसुक्षितिंविश्वमाभाः १२
॥ १५ ॥ इति शाकलर्क्संहितायां दशमे मण्डलेष्टमोनुवाकः ॥ १० ॥ ८ ॥

इन्द्र द्वादश दुवस्युर्वान्दनो विश्वेदेवा जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१०० इन्द्रदृह्यमघवन्त्वावदिद्भुजइहस्तुतःसुतपाबोधिनोवृधे । देवेभिर्नः सवितापावतुश्रुतमासर्वतातिमदितिंवृणीमहे १ भरायसुभरतभागमृत्वियंप्रवायवेशुचिपेक्रन्ददिष्टये । गौरस्ययःपयसःपीतिमानशआसर्वतातिमदितिंवृणीमहे २ आनोदेवःसवितासाविषद्वयऋजूयतेयजमानायसुन्वते । यथादेवान्प्रतिभूषेमपाकवदासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ३ इन्द्रोअस्मेसुमनाअस्तुविश्वहाराजासोमःसुवितस्याध्येतुनः । यथायथामित्रधितानिसंदधुरासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ४ इन्द्रउक्थेनशवसापरुर्दधेबृहस्पतेप्रतरीतास्यायुषः । यज्ञोमनुःप्रमतिर्नःपिताहिकमासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ५ इन्द्रस्यनुसुकृतंदैव्यंसहोऽग्निर्गृहेजरितामेधिरःकविः । यज्ञश्चभूद्विदथेचारुरन्तमआसर्वतातिमदितिंवृणीमहे ६

॥ १६ ॥ नवोगुहाचकृमभूरिदुष्कृतंनाविष्ट्यंवसवोदेवहेळंनम् । माकिर्नोदेवा
अनृतस्यवर्पसआसर्वतातिमदितिंवृणीमहे ७ अपामीवांसवितासाविषन्न्यंग्व-
रीयइदपसेधन्त्वद्रयः । ग्रावायत्रमधुषुदुच्यतेबृहदासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ८
ऊर्ध्वोग्रावावसवोऽस्तुसोतरिविश्वाद्वेषांसिसनुतर्युयोत । सनोदेवःसवितापायु-
रीड्यआसर्वतातिमदितिंवृणीमहे ९ ऊर्जंगावोयवसेपीवोअत्तनऋतस्ययाःसदे-
नेकोशेअङ्ग्ध्वे । तनूरेवतन्वोअस्तुभेषजमासर्वतातिमदितिंवृणीमहे १० क्रतु-
प्रावांजरिताशश्वतामवइन्द्रइद्भद्राप्रमतिःसुतावताम् । पूर्णमूधर्दिव्यंयस्यसिक्त-
यआसर्वतातिमदितिंवृणीमहे ११ चित्रस्तेभानुःक्रतुप्राअभिष्टिःसन्तिस्पृधोजर-
णिप्राअधृष्टाः । रजिष्ठयारज्यापश्वआगोस्तूतूर्षतिपर्यग्रंदुवस्युः १२ ॥ १७ ॥

उद्बुध्यध्वं द्वादश बुधः सौम्यो विश्वेदेवा ऋत्विजो वा त्रिष्टुप् । चतुर्थीषष्ठ्यौ गायत्र्यौ । पञ्चमी बृहती । नवम्यन्त्ये जगत्यौ ।

१०१ उद्बुध्यध्वंसमनसःसखायःसमग्निमिन्ध्वंबहवःसनीळाः । दधिक्रामग्निमुषसंचदेवीमिन्द्रावतोऽवसेनिह्वयेवः १ मन्द्राकृणुध्वंधियआतनुध्वंनावमरित्रपरणींकृणुध्वम् । इष्कृणुध्वमायुधारंकृणुध्वंप्राञ्चंयज्ञंप्रणयतासखायः २ युनक्तसीरावियुगातनुध्वंकृतेयोनौवपतेहबीजम् । गिराचश्रुष्टिःसभराअसन्नोनेदीयइत्सृण्यःपक्वमेयात् ३ सीरायुञ्जन्तिकवयोयुगावितन्वतेपृथक् । धीरादेवेषुसुम्नया ४ निराहावान्कृणोतनसंवरत्रादधातन । सिञ्चामहाअवतमुद्रिणंवयंसुषेकमनुपक्षितम् ५ इष्कृताहावमवतंसुवरत्रंसुषेचनम् । उद्रिणंसिञ्चेअ-

॥ १६ ॥ नवोगुहाचकृमभूरिदुष्कृतंनाविष्ट्यंवसवोदेवहेळनम् । माकिंनोदेवा
अनृतस्यवर्पसआसुर्वतातिमदितिंवृणीमहे ७ अपामीवांसविताससाविषन्यं१ग्व-
रीयइदर्पसेधन्त्वद्रयः । ग्रावायत्रमधुषुदुच्यतेबृहदासर्वतातिमदितिंवृणीमहे ८
ऊर्ध्वोग्रावावसवोऽस्तुसोतरिविश्वाद्वेषांसिसनुतर्युयोत । सनोदेवःसवितापायु-
रीड्यआसुर्वतातिमदितिंवृणीमहे ९ ऊर्जंगावोयवसेपीवोअत्तनऋतस्ययाःसद-
नेकोशेअङ्गे । तनूरेवतन्वोअस्तुभेषजमासर्वतातिमदितिंवृणीमहे १० क्रतु-
प्रावाजरिताशश्वतामवइन्द्रइद्भद्राप्रमतिःसुतावताम् । पूर्णमूधर्दिव्यंयस्यसिक्त-
यआसुर्वतातिमदितिंवृणीमहे ११ चित्रस्तेभानुःक्रतुप्राअभिष्टिःसन्तिस्पृधोज-
रणिप्राअधृष्टाः । रजिष्ठयारज्यापश्वआगोस्तूर्तूर्षतिपर्यग्रंदुवस्युः १२ ॥ १७ ॥

प्र ते रथं षार्म्यश्वो मुद्गलो द्रुघण इन्द्रो वा त्रिष्टुप्। प्रथमातृतीयान्त्या बृहत्यः ।

१०२ प्रतेरथंमिथूकृतमिन्द्रोऽवतुधृष्णुया । अस्मिन्नाजौपुरुहूतश्रवाय्येधन-भक्षेषुनोऽव १ उत्स्मवातोवहतिवासोअस्याअधिरथंयदजयत्सहस्रम् । रथीरभून्मुद्गलानीगविष्टौभरेकृतंव्यचेदिन्द्रसेना २ अन्तर्यच्छजिघांसतोवज्रमिन्द्राभिदासतः । दासस्यवामघवन्नार्यस्यवासनुतर्यवयावधम् ३ उद्नोह्रदमपिबज्जर्हृषाणःकूटंस्मतृंहदभिमातिमेति । प्रमुष्कभारःश्रवइच्छमानोऽजिरंबाहूअभरत्सिषासन् ४ न्यक्रन्दयन्नुपयन्तएनममेहयन्वृषभंमध्यआजेः । तेनसूभर्वंशतवत्सहस्रंगवांमुद्गलःप्रधनेजिगाय ५ ककर्दवेवृषभोयुक्तआसीदवावचीत्सारथिरस्यकेशी । दुधेर्युक्तस्यद्रवतःसहानसऋच्छन्तिष्मानिष्पदोमुद्गलानीम् ६

क्षितम् ६ ॥ १८ ॥ प्रीणीताश्वांन्हितंजंयाथस्वस्तिवाहंरथमित्कृंणुध्वम् । द्रो-
णांहावमवतमश्मंचक्रमंसंत्रकोशंसिञ्चतानृपाणंम् ७ व्रजंकृंणुध्वंसहिवोनृ-
पाणोवर्मंसीव्यध्वंवहुलापृथूनिं । पुरंःकृणुध्वमायंसीरधृंष्टामावंःसुस्रोच्चमसोदृं-
हंतातम् ८ आवोधियंयज्ञियांवर्तऊतयेदेवादेवींयंजतांयज्ञियांमिह । सानोदु-
हीयद्यवंसेवगत्वीसहस्रधारापयंसामहीगौः ९ आतुषिञ्चहरिंमीन्द्रोरुपस्थेवाशी-
भिस्तक्षताश्मन्मयीभिः । परिंष्वजध्वंदशंकक्ष्यांभिरुभेधुरौप्रतिवह्निंयुनक्त १०
उभेधुरौवह्निंरापिब्दमानोऽन्तर्योनैवचरतिद्विजानिंः । वनस्पतिंवनआस्थांपय-
ध्वंनिषूदंधिध्वमखंनन्तउत्संम् ११ कपृन्नरःकपृथमुद्दंधातनचोदयंतखुदतवाजं-
सातये । निष्टिग्र्यंःपुत्रमाच्यांवयोतयइन्द्रंसवाधंइहसोमंपीतये १२ ॥ ११ ॥

प्र ते रथं भार्म्यश्वो मुद्गलो द्रुघण इन्द्रो वा त्रिष्टुप्। प्रथमातृतीयान्त्या बृहत्यः।

१०२ प्रतेरथंमिथूकृतमिन्द्रोऽवतुधृष्णुया । अस्मिन्नाजौपुरुहूतश्रवाय्येधनभक्षेषुनोऽव १ उत्स्मवातोवहतिवासोअस्याअधिरथंयदजयत्सहस्रम् । रथीरभून्मुद्गलानीगविष्टौभरेकृतंव्यचेदिन्द्रसेना २ अन्तर्यच्छजिघांसतोवज्रमिन्द्राभिदासतः । दासस्यवामघवन्नार्यस्यवासनुतर्यवयावधम् ३ उद्नोह्रदमपिबज्जर्हृषाणःकूटंस्मतृंहदभिमातिमेति । प्रमुष्कभारःश्रवइच्छमानोऽजिरंबाहूअभरत्सिषासन् ४ न्यक्रन्दयन्नुपयन्तएनममेहयन्वृषभंमध्यआजेः । तेनसूभर्वंशतवत्सहस्रंगवांमुद्गलःप्रधनेजिगाय ५ ककर्दवेवृषभोयुक्तआसीदवावचीत्सारथिरस्यकेशी । दुधेर्युक्तस्यद्रवतःसहानसऋच्छन्तिष्मानिष्पदोमुद्गलानीम् ६

॥ २० ॥ उतप्रधिमुदहन्नस्यविद्वानुपायुनग्वंसंगमत्रशिक्षंन् । इन्द्रउदांवत्पतिमघ्न्यानामरंहतपद्याभिःककुद्मान् ७ शुनमष्ट्राव्यंचरत्कपर्दीवरत्रायान्दार्वानह्यमानः । नृम्णानिकृण्वन्बहवेजनायगाःपस्पशानस्तविषीरधत्त ८ इमंतंपश्यवृषभस्ययुञ्जंकाष्ठायामध्येद्रुघणंशयानम् । येनजिगायशतवत्सहस्रंगवांमुद्गलःपृतनाज्येषु ९ आरेअघाकोन्वीत्थाददर्शयंयुञ्जन्तितम्वास्थापयन्ति । नास्मैतृणंनोदकमाभरन्त्युत्तरोधुरोवहतिप्रदेदिशत् १० परिवृक्तेवपतिविद्यमानट्पीप्यानाकूचक्रेणेवसिञ्चन् । एषैष्याचिद्रथ्याजयेमसुमङ्गलंसिनवदस्तुसातम् ११ त्वंविश्वस्यजगतश्चक्षुरिन्द्रासिचक्षुषः । वृषायदाजिंवृषणासिषासस्सिचोदयन्वध्रिणायुजा १२ ॥ २१ ॥

आशुस्त्रयोदशाप्रतिरथ ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप्। चतुर्थ्या बृहस्पतिः।
द्वादश्या अप्वा। अन्त्याया मरुतो वा। सैषानुष्टुप्।

१०३ आशुःशिशा॑नोवृष॒भोनभी॒मोघ॑नाघ॒नःक्षोभ॑णश्चर्षणी॒नाम्। सं॒क्र॑न्दनो॑ऽनिमि॒षए॑कवी॒रःश॒तंसेना॑अजयत्सा॒कमिन्द्रः॑ १ सं॒क्रन्द॑नेनानिमि॒षेण॑जि॒ष्णुना॑युत्का॒रेण॑दुश्च्यव॒नेन॑धृ॒ष्णुना॑। तदिन्द्रे॑णजयत॒तत्स॑हध्वं॒युधो॑नरइषु॑हस्तेन॒वृष्णा॑ २ सइषु॑हस्तैः॒सनि॑ष॒ङ्गिभि॑र्व॒शीसंस्र॑ष्टा॒सयुध॒इन्द्रो॑ग॒णेन॑। सं॒सृ॒ष्ट॒जित्सो॑म॒पाबा॑हुश॒र्ध्यु॑१ग्रध॑न्वा॒प्रति॑हिताभि॒रस्ता॑ ३ बृह॑स्पते॒परि॑दीया॒रथे॑नरक्षो॒हामित्राँ॑अप॒बाध॑मानः। प्र॒भ॒ञ्जन्सेनाः॑प्रमृ॒णोयु॒धाजय॑न्न॒स्माक॑मेध्यवि॒तारथा॑नाम् ४ ब॒लवि॒ज्ञा॒यःस्थवि॑रः॒प्रवी॑रः॒सह॑स्वान्वा॒जीसह॑मानउ॒ग्रः। अ॒भिवी॑रोअ॒भिस॑त्वासहो॒जाजैत्र॑मिन्द्र॒रथ॒माति॑ष्ठगो॒वित् ५ गो॒त्र॒भिदं॑गो॒विदं॒वज्र॑बाहुं॒जय॑न्त॒मज्म॑प्र-

मृणन्तमोजसा । इमंसंजाताअनुवीरयध्वमिन्द्रंसखायोअनुसंरभध्वम् ६ ॥ २२ ॥ अभिगोत्राणिसहसागाहमानोऽदयोवीरःशतमन्युरिन्द्रः । दुश्च्यवनःपृतनाषाळयुध्यो३ऽस्माकंसेनाअवतुप्रयुत्सु ७ इन्द्रआसांनेताबृहस्पतिर्दक्षिणायज्ञःपुरएतुसोमः । देवसेनानामभिभञ्जतीनांजयन्तीनांमरुतोयन्त्वग्रम् ८ इन्द्रस्यवृष्णोवरुणस्यराज्ञआदित्यानांमरुतांशर्धउग्रम् । महामनसांभुवनच्यवानांघोषोदेवानांजयतामुदस्थात् ९ उद्धर्षयमघवन्नायुधान्युत्सत्वनांमामकानांमनांसि । उद्वृत्रहन्वाजिनांवाजिनान्युद्रथानांजयतांयन्तुघोषाः १० अस्माकमिन्द्रःसमृतेषुध्वजेष्वस्माकंयाइषवस्ताजयन्तु । अस्माकंवीराउत्तरेभवन्त्वस्माँउदेवाअवताहवेषु ११ अमीषांचित्तंप्रतिलोभयन्तीगृहाणाङ्गान्यप्वेपरेहि ।

अभिप्रेहिनिर्दहहृत्सुशोकैरन्धेनामित्रास्तमसासचन्ताम् १२ प्रेताजयतानरइन्द्रोवःशर्मयच्छतु । उग्रावःसन्तुबाहवोऽनाधृष्यायथासथ १३ ॥ २३ ॥

असाव्येकादशाछको वैश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१०४ असाविसोमःपुरुहूततुभ्यंहरिभ्यांयज्ञमुपयाहितूयम् । तुभ्यंगिरोविप्रवीराइयानादधन्विरइन्द्रपिबासुतस्य १ अप्सुधूतस्यहरिवःपिबेहनृभिःसुतस्यजठरंपृणस्व । मिमिक्षुर्यमद्रयइन्द्रतुभ्यंतेभिर्वर्धस्वमदमुक्थवाहः २ प्रोग्रांपीतिंवृष्णइयर्मिसत्यांप्रयैसुतस्यहर्यश्वतुभ्यम् । इन्द्रधेनाभिरिहमादयस्वधीभिर्विश्वाभिःशच्यागृणानः ३ ऊतीशचीवस्तववीर्येणवयोदधानाउशिजऋतज्ञाः । प्रजावदिन्द्रमनुषोदुरोणेतस्थुर्गृणन्तःसधमाद्यासः ४ प्रणीतिभिष्टेहर्यश्वसुष्टोःसुषुम्नस्यपुरुरुचोजनासः । मंहिष्ठामूतिंवितिरेदधानाःस्तोतारइन्द्रतवसूनृता-

ज्ञिः ५ ॥ २४ ॥ उपब्रह्माणिहरिवोहरिभ्यांसोमस्ययाहिपीतयेसुतस्य । इन्द्रं त्वायज्ञःक्षममाणमानड्दाश्वाँअस्यध्वरस्यप्रकेतः ६ सहस्रंवाजमभिमातिषाहं सुतेरणंमघवानंसुवृक्तिम् । उपभूषन्तिगिरोअप्रतीतमिन्द्रंनमस्याजरितुःपनन्त ७ सप्तापोदेवीःसुरणाअमृक्तायाभिःसिन्धुमतरइन्द्रपूर्भित् । नवतिंस्रोत्या नवंचस्रवन्तीर्देवेभ्योगातुंमनुषेचविन्दः ८ अपोमहीरभिशस्तेरमुञ्चोऽजागरास्वधिदेवएकः । इन्द्रयास्त्वंवृत्रतूर्येचकर्थताभिर्विश्वायुस्तन्वंपुपुष्याः ९ वीरेण्यःक्रतुरिन्द्रःसुशस्तिरुतापिधेनापुरुहूतमीट्टे । आर्दयद्वृत्रमकृणोदुलोकंससाहेशक्रःपृतनाअभिष्टिः १० शुनंहुवेममघवानमिन्द्रमस्मिन्भरेनृतमंवाजसातौ । शृण्वन्तमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नन्तंवृत्राणिसंजितंधनानाम् ११ ॥ २५ ॥

शिंशीह्यृचावंनेमानृचः । नाब्रह्मायज्ञऋधग्जोषतित्वे ८ ऊर्ध्वायत्तेत्रेतिनीभू-
र्यज्ञस्यधूर्षुसद्मंन् । सजूर्नावंस्वयंशासुसचायोः ९ श्रियेतेपृश्निरुपसेचनीभूच्छ्रि-
येदर्विररेपाः । यथास्वेपात्रेसिञ्चसउत् १० शतंवायदसुर्यप्रतित्वासुमित्रइत्था-
स्तौद्दुर्मित्रइत्थास्तौत् । आवोयदस्युहत्यैकुत्सपुत्रंप्रावोयदस्युहत्यैकुत्सव-
त्सम् ११ ॥ २७ ॥ इति शाकलकसंहितायामष्टमाष्टके पञ्चमोध्यायः ॥ ८ ॥ ५ ॥

उभौभूतांशःकाश्यपआश्विनमाविर्दिव्योदक्षिणावाप्राजापत्यादक्षिणांतद्दातृन्वास्तौच्चतुर्थीजग-
तीकिमिच्छन्तीपणिभिरसुरैर्निगूह्लागाअन्वेष्टुंसरमांदेवशुनीमिन्द्रेणप्रहितामसुरैःपणयोमित्रीयन्तः
प्रोचुःसातान्युग्मान्त्याभिरनिच्छन्तीप्रत्याचष्टेतेवदन्त्संप्तजुहूर्ब्रह्मजायाब्राह्मोवोर्ध्वनाभावैश्वदेवंत्र्यनुष्टु-
बन्तंसमिद्धएकादशजमदग्निस्तत्सुतोवारामआग्नेयःपरेचत्वारोवैरूपामनीषिणोदशाष्टादंष्ट्रइन्द्रपिबन-
भःप्रभेदनस्त्वमस्यशतप्रभेदनोन्त्यास्त्रिष्टुप्प्रथमासध्रिस्तापसोवाघर्मोवैश्वदेवंचतुर्थीजगतीचित्रप्रवदाहिं-

हव्यउपस्तुतआग्नेयंजागतंत्रिष्टुप्शकर्यन्तंपिबस्थौरोग्नियुतोग्नियूपोवानवाउभिक्षुर्धनान्नदानप्रशंसाचा-
धेजगत्यावमेहंस्युरुक्षयआग्नेयवआग्नेयंराक्षोघ्नंगायत्रंत्वितिवैसप्तोनैन्द्रोलबआत्मानंतुष्टाव ।

उभावेकादश भूतांशः काश्यपोश्विनौ त्रिष्टुप् ।

१०६ ॐम् उभाउनूनंतदिदर्थयेथेवितन्वाथेधियोवस्त्रापसेव । सध्रीचीना यातंवेप्रेमजीगःसुदिनेवपृक्षआतंसयेथे १ उष्टारेवफर्वरेषुश्रयेथेप्रायोगेवश्वात्र्या-शासुरेथः । दूतेवहिष्ठायशसाजनेषुमापंस्थातंमहिषेवावपानात् २ साकंयुजा शकुनस्येवपक्षापश्वेवचित्रायजुरागमिष्टम् । अग्निरिवदेवयोर्दीदिवांसापरिज्मा-नेवयजथःपुरुत्रा ३ आपीवोअस्मेपितरेवपुत्रोग्रेवरुचानृपतीवतुर्यै । इर्येवपुष्टचै किरणेवभुज्यैश्रुष्टीवानेवहवमागमिष्टम् ४ वंसगेवपूषर्याशिम्बातामित्रेवंऋता शतराशातंपन्ता । वाजेवोच्चावयसाघर्म्येष्ठामेषेवेपासपर्या३पुरीषा ५॥१॥सृण्ये-

वजुर्भरींतुर्फरीतूनैतोशेर्वतुर्फरींपर्फुरीकां । उदन्यजेवजेमनामदेरूतामेंजरायत्र-
जरॅमरायुं ६ पज्रेवचचॅरंजारॅमरायुक्षश्रेवाथॅपुततॅरीथउग्रा । ऋभूनापॅत्खरम-
ज्राखरजुॅर्वायुर्नपॅर्फरत्क्षयद्रयीणाम् ७ घर्मेवमधुंजठरेॅसनेरूभगेऽवितातुर्फरी-
फारिवारम् । पतरेॅवंचचराचन्द्रनिर्णिङ्नंऋज्ञामनन्त्याइनजग्मीं ८ वृहन्तें
वगुम्भरॅंपुप्रतिष्ठांपादॅवगाधंतरंतेविदाथः । कर्णांवशासुरनुहिस्मराथॅांशेवनोभ-
जतंचित्रमप्नः ९ आरङ्गरेवमध्वेरॅयेथेसारघेवगावॅनीचीनॅवारे । कीनारॅवस्वेदं-
मासिष्विदानाक्षामेॅवोर्जासूयवसात्संचेथे १० ऋध्यामस्तोमॅसनुयामवाजमा
नोमन्त्रॅंसरथेहोपॅयातम् । यशोनपक्वंमधुगोष्वन्तराभूतांशोअश्विनोःकामंम-
प्राः ११ ॥ २ ॥

आर्षिरेकादश दिव्यो दक्षिणा वा प्राजापत्या दक्षिणा

तद्दातारो वा त्रिष्टुप्। चतुर्थी जगती।

१०७ आविर्भून्महिमाघोनमेषांविश्वंजीवंतमंसोनिरमोचि । महिज्योतिः पितृभिर्दत्तमागादुरुःपन्थादक्षिणायाअदर्शि १ उच्चादिविदक्षिणावन्तोअस्थुर्येअं-श्वदाःसहतेसूर्येण । हिरण्यदाअमृतत्वंभजन्तेवासोदाःसोमप्रतिरन्तआयुः २ दैवीपूर्तिर्दक्षिणादेवयज्यानकवारिभ्योनहितेपृणन्ति । अथानरःप्रयंतदक्षिणासो-ऽवद्यभियावहवःपृणन्ति ३ शतधारंवायुमर्कंस्वर्विदंनृचक्षसस्तेअभिचक्षतेहविः। येपृणन्तिप्रचयच्छन्तिसंगमेतेदक्षिणांदुहतेसप्तमातरम् ४ दक्षिणावान्प्रथमोहूत एतिदक्षिणावान्ग्रामणीरग्रमेति । तमेवमन्येनृपतिंजनानांयःप्रथमोदक्षिणामा-विवाय ५ ॥ ३ ॥ तमेवऋषिंतमुब्रह्माणमाहुर्यज्ञन्यंसामगामुक्थशासम् । स

शुक्रस्यंतन्वोवेदतिस्रोयःप्रथमोदक्षिणयाराध ६ दक्षिणाश्वंदक्षिणागांददातिद-
क्षिणाचन्द्रमुतयद्धिरण्यम् । दक्षिणान्नंवनुतेयोनआत्मादक्षिणांवर्मंकृणुतेविजा-
नन् ७ नभोजामंम्रुर्नन्यर्थमीयुर्नरिष्यन्तिनव्यंथन्तेहभोजाः । इदंयद्विश्वंभुवनं
स्वंश्चैतत्सर्वंदक्षिणैभ्योददाति ८ भोजाजिग्युःसुरभिंयोनिमग्रेभोजाजिग्युर्व-
ध्वंयासुवासाः । भोजाजिग्युरन्तःपेयंसुरायाभोजाजिग्युर्येअहूताःप्रयन्ति ९
भोजायाश्वंसंमृजन्त्याशुंभोजायास्तेकन्याशुम्भमाना । भोजस्येदंपुष्करि-
णीवेवेश्मपरिष्कृतंदेवमानेवचित्रम् १० भोजमश्वाःसुष्ठुवाहोवहन्तिसुवृ-
द्रथोवर्ततेदक्षिणायाः । भोजंदेवासोऽवताभरेषुभोजःशत्रून्त्समनीकेषु
जेता ११ ॥ ४ ॥

किमिच्छन्त्येकादश त्रिष्टुप् । विनैकादशीमयुजां पणयोसुरा ऋपिस्थानीयाः सरमा च देवतास्थानापन्ना । शिष्टानां सरमर्षिस्थानापन्ना पण्यसुरा देवतास्थानीयाः ।

१०८ किमिच्छन्तीसरमाप्रेदमानड्दूरेह्यध्वाजगुरिःपराचैः । कास्मेहितिः कापरितक्म्यासीत्कथंरसायाअतरःपयांसि १ इन्द्रस्यदूतीरिषिताचरामिमहइच्छन्तीपणयोनिधीन्वः । अतिष्कदोभियसातन्नआवत्तथारसायाअतरंपयांसि २ कीदृङ्ङिन्द्रःसरमेकादृशीकायस्येदंदूतीरसरःपराकात् । आचगच्छान्मित्रमेनादधामाथागवांगोपतिर्नोभवाति ३नाहंतंवेददभ्यंदभत्सयस्येदंदूतीरसरंपराकात्।न तंगूहन्तिस्रवतोगभीराहताइन्द्रेणपणयःशयध्वे ४ इमागावःसरमेयाऐच्छःपरिदिवोअन्तान्सुभगेपतन्ती । कस्तएनाअवसृजादयुध्व्युतास्माकमायुधासन्तितिग्मा ५ ॥ ५ ॥ असेन्यावःपणयोवचांस्यनिषव्यास्तन्वःसन्तुपापीः । अधृः

घोवएतवाअस्तुपन्थाबृहस्पतिर्वउभयानमृळात् ६ अयंनिधिःसरमेअद्रिबुध्नो गोभिरश्वेभिर्वसुभिन्यृष्टः । रक्षन्तितंपणयोयेसुगोपारेकुपदमलकमाजगन्थ ७ एहगमन्नृषयःसोमशिताअयास्योअङ्गिरसोनवग्वाः । तएतमूर्वंविभजन्तगोना-मथैतद्वचःपणयोवमन्नित् ८ एवाचत्वंसरमआजगन्थप्रबाधितासहसादैव्येन । स्वसारंत्वाकृणवैमापुनर्गाअपतेगवांसुभगेभजाम ९ नाहंवेदभ्रातृत्वंनोस्वसृत्व-मिन्द्रोविदुरङ्गिरसश्चघोराः । गोकामामेअच्छदयन्यदायमपातेइतपणयोवरी-यः १० दूरमितपणयोवरीयउद्गावोयन्तुमिनतीरृतेन । बृहस्पतिर्याअविन्दन्नि-गूळ्हाःसोमोग्रावाणऋषयश्चविप्राः ११ ॥ ६ ॥

तेवदन्सप्त जुहूर्ब्रह्मजायोर्ध्वनाभा वा ब्राह्मो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् । अन्त्ये अनुष्टुभौ ।

१०९ तेऽवदन्प्रथमाब्रह्मकिल्बिषेऽकूपारःसलिलोमातरिश्वा । वीळुहरास्त-

पंउग्रोमंयोभूरापोदेवीःप्रथमजाऋतेनं १ सोमोराजाप्रथमोब्रह्मजायांपुनःप्रा-
यच्छदहृणीयमानः । अन्वर्तितावरुणोमित्रआसीदग्निर्होताहस्तगृह्यानिनाय २
हस्तेनैवग्राह्यआधिरस्याब्रह्मजायेयमितिचेदवोचन् । नदूतायप्रह्येतस्थएषात-
थाराष्ट्रंगुपितंक्षत्रियस्य ३ देवाएतस्यामवदन्तपूर्वेसप्तऋषयस्तपसेयेनिषेदुः-
भीमाजायाब्राह्मणस्योपनीतादुर्धांदधातिपरमेव्योमन् ४ ब्रह्मचारीचरतिवेवि-
षद्विषःसदेवानांभवत्येकमङ्गम् । तेनजायामन्वविन्दद्बृहस्पतिःसोमेननीतांजुह्वं-
नदेवाः ५ पुनर्वैदेवाअददुःपुनर्मनुष्याउत । राजानःसत्यंकृण्वानाब्रह्मजायांपु-
नर्ददुः ६ पुनर्दायब्रह्मजायांकृत्वीदेवैर्निकिल्बिषम् । ऊर्जंपृथिव्याभक्त्वायोरु-
गायमुपासते ७ ॥ ७ ॥

समिद्ध एकादश जमदग्निस्तत्सुतो वा राम आग्नियात्रिष्टुप् ।

११० समिद्धो अद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः । आ च वह मित्रमहश्चिकित्वान्त्वं दूतः कविरसि प्रचेताः १ तनूनपात्पथ ऋतस्य यानान्मध्वा समञ्जन्त्स्वदया सुजिह्व । मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धन्देवत्रा च कृणुह्यध्वरं नः २ आजुह्वान ईड्यो वन्द्यश्चा याह्यग्ने वसुभिः सजोषाः । त्वं देवानामसि यह्व होता स एनान्यक्षीषितो यजीयान् ३ प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्या वस्तोरस्या वृज्यते अग्रे अह्नाम् । व्यु प्रथते वितरं वरीयो देवेभ्यो अदितये स्योनम् ४ व्यचस्वतीरुर्विया वि श्रयन्तां पतिभ्यो न जनयः शुम्भमानाः । देवीर्द्वारो बृहतीर्विश्वमिन्वा देवेभ्यो भवत सुप्रायणाः ५॥८॥ आ सुष्वयन्ती यजते उपाके उषासानक्ता सदतां नि योनौ । दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्मे अधि श्रियं शुक्रपिशं दधाने ६ दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना

यज्ञमनुपोयजध्ये । प्रचोदयन्ताविदथेपुकारूप्राचीनंज्योतिःप्रदिशादिशन्ता ७ आनोयज्ञंभारतीतूयमेत्विळामनुष्वदिहचेतयन्ती । तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंस्योनंसरस्वतीस्वपसःसदन्तु ८ यइमेद्यावापृथिवीजनित्रीरूपैरपिंशद्भुवनानिविश्वा । तमद्यहोतरिषितोयजीयान्देवंत्वष्टारमिहयक्षिविद्वान् ९ उपावसृजत्मन्यासमञ्जन्देवानांपाथऋतुथाहवींषि । वनस्पतिःशमितादेवोअग्निःस्वदन्तुहव्यंमधुनाघृतेन १० सद्योजातोव्यमिमीतयज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरोगाः । अस्यहोतुःप्रदिश्यृतस्यवाचिस्वाहाकृतंहविरदन्तुदेवाः ११ ॥ ९ ॥

मनीषिणो दशाष्टादंष्ट्रो वैरूप इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१११ मनीषिणःप्रभरध्वंमनीषांयथायथामतयःसन्तिनृणाम् । इन्द्रंसत्यैरेरयामाकृतेभिःसहिवीरोगिर्वणस्युर्विदानः १ ऋतस्यहिसदसोधीतिरद्यौत्संगा-

वृषो॒वृष॒भोगोभि॑रानट् । उदे॑तिष्ठत्तवि॒षेणा॒रवे॑णम॒हान्ति॑चि॒त्सं॑वि॑व्याचा॒रजां॑-
सि २ इन्द्रः॑किल॒श्रुत्या॑अ॒स्यवे॑द॒सहि॒जि॒ष्णुः॑पथि॒कृत्सूर्या॑य । आन्मेनां॑कृ॒ण्वन्न-
च्यु॑तो॒भुव॒द्गोः॑पति॒र्दि॒वः॑सन॒जाअप्र॑तीतः ३ इन्द्रो॑म॒ह्नाम॑ह॒तोअ॑र्ण॒वस्य॑व्र॒ता॑मिना॒-
दङ्गि॑रोभिर्गृ॒णा॒नः । पु॒रूणि॑चि॒न्नित॑ताना॒रजां॑सिदा॒धार॒योध॒रुणं॑स॒त्यता॑ता ४ इ-
न्द्रो॑दि॒वः॑प्रति॒मानं॑पृथि॒व्याविश्वा॑वेद॒सव॑ना॒हन्ति॒शुष्ण॑म् । म॒हीं॑चि॒द्द्याम॒तनो॒त्सू-
र्ये॑णचा॒स्कम्भ॑चि॒त्स्कम्भ॑नेन॒स्कभी॑यान् ५ ॥ १० ॥ वज्रे॑ण॒हिवृ॒त्रहावृ॒त्रमस्त॒-
रदे॑वस्य॒शूशु॑वानस्यमा॒याः । विधृ॑ष्णो॒अत्र॑धृष॒ताज॑घ॒न्थाथा॑भवोमघवन्बा॒ह्वो॑-
जाः ६ सचं॑न्त॒यदु॒षसः॒सूर्ये॑णचि॒त्राम॑स्यके॒तवो॒राम॑विन्दन् । आयन्नक्ष॑त्रं॒दद्द॑-
शेदि॒वोनपुन॑र्य॒तोनकि॑र॒द्धानुवे॑द ७ दू॒रंकिल॑प्रथ॒माज॑ग्मुरासा॒मिन्द्र॑स्य॒याः प्र॑स॒वे
स॒स्रुराप॑ः । क्व॑स्वि॒दग्रं॒क्व॑बु॒ध्नआ॑सा॒मापो॒मध्यं॒क्ववो॑नू॒नमन्तः॑ ८ सृ॒जः॑सिन्धूँ॒रहि॑-

नाजग्रसानाँआददेताःप्रविविज्रेजुवेन।मुमुक्षमाणाउतयामुमुत्रेऽधेदेतानरंमन्ते निर्तिक्ताः ९ सध्रीचीःसिन्धुमुशतीरिवायन्तसनाज्जारआरितःपूर्भिदासाम्।अ-स्तमातेपार्थिवावसून्यस्मेजग्मुःसूनृताइन्द्रपूर्वीः १० ॥ ११ ॥

इन्द्र पिब दश नभःप्रभेदनो वैरूप इन्द्रस्त्रिष्टुप्।

११२ इन्द्रपिबंप्रतिकामंसुतस्यंप्रातःसावस्तवहिपूर्वपीतिः। हर्षस्वहन्तवेशूरशत्रूनुक्थेभिष्टेवीर्यांप्रब्रवाम १ यस्तेरथोमनसोजवीयानेन्द्रतेनसोमपेयायाहि। तूयमातेहरयःप्रद्रवन्तुयेभिर्यासिवृषभिर्मन्दमानः २ हरित्वताववर्चसासूर्यस्यश्रेष्ठैरूपैस्तन्वंस्पर्शयस्व। अस्माभिरिन्द्रसखिभिर्हुवानःसध्रीचीनोमादयस्वानिषद्य ३ यस्यत्यत्तेमहिमानंमदेष्विमेमहीरोदसीनाविविक्ताम्। तदोकआहरिभिरिन्द्रयुक्तैःप्रियेभिर्याहिप्रियमन्नमच्छ ४ यस्यशश्वत्पपिवाँइन्द्रशत्रून-

नानुकृत्यारण्यांचकर्थं । सतेपुरन्धिंतविषीमियर्तिसतेमदायसुतइन्द्रसोमः ५
॥ १२ ॥ इदंतेपात्रंसनवित्तमिन्द्रपिबासोममेनाशतक्रतो । पूर्णआहावोमदिर-
स्यमध्वोयंविश्वइदभिहर्यन्तिदेवाः ६ विहित्वामिन्द्रपुरुधाजनासोहितप्रयसोवृष-
भह्वयन्ते । अस्माकंतेमधुमत्तमानीमाभुवन्त्सवनातेषुहर्य ७ प्रतइन्द्रपूर्व्याणिप्र
नूनंवीर्यावोचंप्रथमाकृतानि । सतीनमन्युरश्रथायोअद्रिंसुवेदनामकृणोर्ब्रह्मणे
गाम् ८ निषुसीदगणपतेगणेषुत्वामाहुर्विप्रतमंकवीनाम् । नऋतेत्वत्क्रियतेकिं
चनारेमहामर्कंमघवञ्चित्रमर्च ९ अभिख्यानोमघवन्नाधमानान्त्सखेबोधिवसुप-
तेसखीनाम् । रणंकृधिरणकृत्सत्यशुष्माभक्तेचिदाभजारायेअस्मान् १०॥१३॥
इति शाकल्यसंहितायां दशमे मण्डले नवमोनुवाकः ॥ १० ॥ ९ ॥

तमस्य दश शतप्रभेदनो वैरूप इन्द्रो जगती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

११३ तमस्यद्यावापृथिवीसचेतसाविश्वेभिर्देवैरनुशुष्ममावताम् । यदैत्कृण्वानोमहिमानमिन्द्रियंपीत्वीसोमस्यक्रतुमाँअवर्धत १ तमस्यविष्णुर्महिमानमोजसांशुंदधन्वान्मधुनोविरप्शते । देवेभिरिन्द्रोमघवासयावभिर्वृत्रंजघन्वाँअभवद्वरेण्यः २ वृत्रेणयदहिनाबिभ्रदायुधासमस्थिथायुधयेशंसमाविदे । विश्वेतेअत्रमरुतःसहत्मनावर्धन्नुग्रमहिमानमिन्द्रियम् ३ जज्ञानएवव्यबाधतस्पृधःप्रापश्यद्वीरोअभिपौंस्यंरणम् । अवृश्चदद्रिमवसस्यदःसृजदस्तभ्नान्नाकंस्वपस्ययापृथुम् ४ आदिन्द्रःसत्राताविषीरपत्यतवरीयोद्यावापृथिवीअबाधत । अवाभरद्धृषितोवज्रमायसंशेवंमित्रायवरुणायदाशुषे ५ ॥ १४ ॥ इन्द्रस्यात्रतविषीभ्योविरप्शिनऋघायतोअरंहयन्तमन्यवे । वृत्रंयद्गुग्रोव्यवृश्चदोजसापोबिभ्रतंतं-

मंसापरीवृतम् ६ यावीर्याणिप्रथमानिकर्त्वामहित्वेभिर्यतमानौसमीयतुः । ध्वान्तंतमोऽवंदध्वसेहतइन्द्रोमह्नापूर्वहूतावपत्यत ७ विश्वेदेवासोअधवृष्ण्यानि तेऽवर्धयन्त्सोमवत्यावचस्यया । रुद्धंवृत्रमहिमिन्द्रस्यहन्मनाग्निर्नजम्भैस्तृष्वन्नमावयत् ८ भूरिदक्षेभिर्वचनेभिर्ऋक्वभिःसख्येभिःसख्यानिप्रवोचत । इन्द्रोधुनिंचचुमुरिंचदम्भयञ्छ्रद्धामनस्याशृणुतेदभीतये ९ त्वंपुरूण्याभरास्वश्व्यायेभिर्मंसैनिवचनानिशंसन् । सुगेभिर्विश्वादुरितातरेमविदोषुणउर्वियागाधमद्य १० ॥ १५ ॥

घर्मा द्श सधिर्वैरूपो घर्मो वा तापसो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् । चतुर्थी जगती ।

११४ घर्मासमन्तात्रिवृतंव्यापतुस्तयोर्जुष्टिंमातरिश्वाजगाम । दिवस्पयोदिधिषाणाअवेषन्विदुर्देवाःसहसामानमर्कम् १ तिस्रोदेष्ट्रायनिर्ऋतीरुपासते-

दीर्घंश्रुतोविहिजानन्तिवह्नयः । तासांनिचिक्युःकवयोनिदानंपरेषुयागुह्येषुव्र-
तेषु २ चतुष्कपर्दायुवतिःसुपेशाघृतप्रतीकावयुनानिवस्ते । तस्यांसुपर्णावृष-
णानिषेदतुर्यत्रदेवादधिरेभागधेयम् ३ एकःसुपर्णःससमुद्रमाविवेशसइदंविश्वं
भुवनंविचष्टे । तंपाकेनमनसापश्यमन्तितस्तंमातारेळ्हिसउरेळ्हिमातरम् ४ सु-
पर्णंविप्राःकवयोवचोभिरेकंसन्तंवहुधाकल्पयन्ति । छन्दांसिचदधतोअध्वरेषु-
ग्रहान्सोमस्यमिमतेद्वादश ५ ॥ १६ ॥ षट्त्रिंशांश्चचतुरःकल्पयन्तश्छन्दांसि
चदधतआद्वादशम् । यज्ञंविमायकवयोमनीषऋक्सामाभ्यांप्ररथंवर्तयन्ति ६
चतुर्दशान्येमहिमानोअस्यतंधीरावाचाप्रणयन्तिसप्त । आप्नानंतीर्थंकइहप्रवो-
चद्येनपथाप्रपिवन्तेसुतस्य ७ सहस्रधापञ्चदशान्युक्थायावद्द्यावापृथिवीतावृ-
दित्तत् । सहस्रधामहिमानःसहस्रंयावद्ब्रह्मविष्ठितंतावतीवाक् ८ कश्छन्दसांयो

गमावेदधीरःकोधिष्ण्यांप्रतिवाचंपपाद। कमृत्विजामष्टमंशूरमाहुर्हरीइन्द्रस्ययानि चिकायकःस्वित् ६ भूम्याअन्तंपर्येकेचरन्तिरथस्यधूर्षुयुक्तासोअस्थुः । श्रमंस्यदायंविभजन्त्येभ्योपदायमोभवंतिहर्म्यैहितः १० ॥ १७ ॥

चित्र इत्यवोपस्तुतो वार्ष्टिहव्योऽग्निर्जगती । उपान्त्या त्रिष्टुप् । अन्त्या शक्करी ।

११५ चित्रइच्छिशोस्तरुणस्यवक्षथोनयोमातरावप्येतिधातवे । अनूधायदिजीजनदधाचनुववक्षंसद्योमहिदूत्यंचरन् १ अग्निर्हनामधायिदन्नपस्तमःसंयोवनायुवतेभस्मनादता । अभिप्रमुराजुह्वास्वध्वरइनोनप्रोथमानोयवसेवृषा २ तंवोविंनद्रुषदंदेवमन्धसइन्दुंप्रोथन्तंप्रवपन्तमर्णवम् । आसावह्निंनशोचिषाविरप्शिनंमहिव्रतंनसरजन्तमध्वनः ३ वियस्यतेज्रयसानस्याजरधक्षोर्नवाताःपरिसन्त्यच्युताः । आरण्वासोयुयुधयोनसत्वनंत्रितंनशंतप्रशिशयन्तइष्टये ४ सइद्-

ग्निःकण्वंतमःकण्वंसखायःपरस्यान्तंरस्यतरुषः । अग्निःपातुगृणतोअग्निःसूरी-
नग्निर्ददातुतेषामवोनः ५ ॥ १८ ॥ वाजिंतमायसह्यंसेसुपित्र्यतृपुच्यवांनोअ-
नुजातवेंदसे । अनुद्रेक्तियोधृंषतावरंसतेमहिंतमायधन्वनेदविष्यते ६ एवाग्नि-
र्मर्तैःसहसूरिभिर्वसुंष्टवेसहंसःसूनरोनृभिः । मित्रासोनयेसुधिंताऋतायवोद्या-
वोनद्युम्नैरभिसन्तिमानुषान् ७ ऊर्जोनपात्सहसावन्नितिंत्वोपस्तुतस्यंवन्दतेवृ-
षावाक् । त्वांस्तोषामत्वयासुवीराद्राघीयआयुःप्रतरंदधांनाः ८ इतिंत्वाग्नेवृष्टि-
हव्यंस्यपुत्राउंपस्तुतासऋषयोऽवोचन् । तांश्चंपाहिगृंणतश्चंसूरीन्वषड्वषळित्यू-
र्ध्वासोअनक्षन्नमोनमइत्यूर्ध्वासोअनक्षन् ९ ॥ ११ ॥

पिब नवाश्रियुतः स्थौरोश्रियूपो वा स्थौर इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

११६ पिबासोममहृतइन्द्रियायपिबावृत्रायहन्तवेशविष्ठ । पिबरायेशवसे-

हूयमानःपिबमध्वस्तृपदिन्द्रावृषस्व १ अस्यपिबक्षुमतःप्रस्थितस्येन्द्रसोमस्य-
वरमासुतस्य । स्वस्तिदामनसामादयस्वार्वाचीनोरेवतेसौभगाय २ ममत्तुत्वा
दिव्यःसोमइन्द्रममत्तुयःसूयतेपार्थिवेषु । ममत्तुयेनवरिवश्चकर्थममत्तुयेननिरि-
णासिशत्रून् ३ आद्विबर्हाअमिनोयात्विन्द्रोवृषाहरिभ्यांपरिषिक्तमन्धः । गव्या
सुतस्यप्रभृतस्यमध्वःसत्राखेदामरुशहावृषस्व ४ नितिग्मानिभ्राशयन्भ्राश्या-
न्यवस्थिरातनुहियातुजूनाम् । उग्रायतेसहोबलंददामिप्रतीत्याशत्रून्विगदेषुवृश्च
५॥२०॥व्यर्यइन्द्रतनुहिश्रवांस्योजःस्थिरेवधन्वनोऽभिमातीः । अस्मद्र्यग्वा-
वृधानःसहोभिरनिभृष्टस्तन्वंवावृधस्व ६ इदंहविर्मघवन्तुभ्यंरातंप्रतिसम्राळहृ-
णानोगृभाय । तुभ्यंसुतोमघवन्तुभ्यंपक्वो३द्धीन्द्रपिबचप्रस्थितस्य ७ अद्धीदि-
न्द्रप्रस्थितेमाहवींषिचनोदधिष्वपचतोतसोमम् । प्रयस्वन्तःप्रतिहर्यामसित्वा-

सत्याःसंन्तुयजमानस्यकामाः ८ प्रेन्द्राग्निभ्यांसुवचस्यामियर्मिसिन्धाविवप्रेरं-
यंनावंमर्कैः । अयांइवपरिचरन्तिदेवायेअस्मभ्यंधनदाउद्भिदंश्च ९ ॥ २१ ॥

नवा ऊ नव भिक्षुर्धनान्नदानप्रशंसा त्रिष्टुप् । आद्ये जगत्यौ ।

११७ नवाउंदेवाःक्षुधमिद्वधंददुरुताशितमुपंगच्छन्तिमृत्यवः । उतोरयिः
पृणतोनोपंदस्यत्युतापृणन्मर्डितारंनविंन्दते १ यआध्रायचकमानायपित्वोऽन्न-
वान्त्सन्नंफितायोपजग्मुषे । स्थिरंमनःकृणुतेसेवंतेपुरोतोचित्समर्डितारंनविन्द-
ते २ सइद्भोजोयोगृहवेददात्यन्नंकामायचरतेकृशाय । अरंमस्मैभवतियामहूता
उतापरीषुंकृणुतेसखायम् ३ नससखायोनददातिसख्येसचाभुवेसचमानायपि-
त्वः । अपास्मात्प्रेयान्नतदोकोअस्तिपृणन्तमन्यमरणंचिदिच्छेत् ४ पृणीयादि-
न्नाधमानायतव्यान्द्राघीयांसमनुपश्येतपन्थाम् । ओहिवर्तन्तेरथ्येवचक्रान्यम-

न्यमुपतिष्ठन्तरायः ५ ॥ २२ ॥ मोघमन्नंविन्दतेअप्रचेताःसत्यंब्रवीमिवधइत्स-
तस्य। नार्यमणंपुष्यतिनोसखायंकेवलाघोभवतिकेवलादी ६ कृषन्नित्फालआ-
शितंकृणोतियन्नध्वानमपवृङ्क्तेचरित्रैः । वदन्ब्रह्मावदतोवनीयान्पृणन्नापिरपृण-
न्तमभिष्यात् ७ एकपाद्भूयोद्विपदोविचक्रमेद्विपात्त्रिपादमभ्येतिपश्चात् । चतु-
ष्पादेतिद्विपदामभिस्वरेसंपश्यन्पङ्क्तीरुपतिष्ठमानः ८ समौचिद्धस्तौनसमंविविष्टः
संमातराचिन्नसमंदुहाते । यमयोश्चिन्नसमावीर्याणिज्ञातीचित्सन्तौनसमंपृ-
णीतः ९ ॥ २३ ॥

अग्ने हंसि नवोरुक्षय आमहीपवोग्नी रक्षोहा गायत्री।

११८ अग्नेहंसिन्य१त्रिणंदीद्यन्मर्त्येष्वा। स्वेक्षयेशुचिव्रत १ उत्तिष्ठसिस्वा-
हुतोघृतानिप्रतिमोदसे । यत्वास्रुचःसमस्थिरन् २ सआहुतोविरोचतेऽग्निरीळे-

न्योगिरा । स्रुचाप्रतीकमज्यते ३ घृतेनाग्निःसमंज्यतेमधुंप्रतीकआहुतः । रोचमानोविभावसुः ४ जरमाणःसमिध्यसेदेवेभ्योहव्यवाहन । तंत्वाहवन्तमर्त्याः ५ ॥ २४ ॥ तंमर्ताअमर्त्यंघृतेनाग्निंसपर्यत । अदाभ्यंगृहपतिम् ६ अदाभ्येनशोचिषाग्नेरक्षस्त्वंदह । गोपाऋतस्यदीदिहि ७ सत्वमग्नेप्रतीकेनप्रत्योष यातुधान्यः । उरुक्षयेषुदीद्यत् ८ तंत्वागीर्भिरुरुक्षयाहव्यवाहंसमीधिरे । यजिष्ठंमानुषेजने ९ ॥ २५ ॥

इति वै त्रयोदश लव ऐन्द्र आत्मस्तुतिर्गायत्री ।

१११ इतिवाइतिमेमनोगामश्वंसनुयामिति । कुवित्सोमस्यापामिति १ प्रवाताइवदोधतउन्मापीताअयंसत । कुवित्सोमस्यापामिति २ उन्मापीताअयंसतरथमश्वाइवाशवः । कुवित्सोमस्यापामिति ३ उपमामतिरस्थितवाश्रा

पुत्रमिवप्रियम् । कुवित्सोमस्यापामिति ४ अहंतष्टेवबन्धुरंपर्यचामिहृदामतिम् । कुवित्सोमस्यापामिति ५ नहिमेअक्षिपच्चनाच्छान्त्सुःपञ्चकृष्टयः । कुवित्सोमस्यापामिति ६ ॥ २६ ॥ नहिमेरोदसीउभेअन्यंपक्षंचनप्रति । कुवित्सोमस्यापामिति ७ अभिद्यांमहिनाभुवमभी३मांपृथिवीमहीम् । कुवित्सोमस्यापामिति ८ हन्ताहंपृथिवीमिमांनिदधानीहवेहवा । कुवित्सोमस्यापामिति ९ ओषमित्पृथिवीमहंजङ्घनानीहवेहवा । कुवित्सोमस्यापामिति १० दिविमेअन्यःपक्षो३धोअन्यमचीकृषम् । कुवित्सोमस्यापामिति ११ अहमस्मि महामहोभिनभ्यमुदीषितः । कुवित्सोमस्यापामिति १२ गृहोयाम्यरंकृतोदेवेभ्योहव्यवाहनः । कुवित्सोमस्यापामिति १३ ॥ २७ ॥ इति शाकल्यसंहितायामष्टमाष्टके षष्ठोध्यायः ॥ ८ ॥ ६ ॥

तदिमत्राथर्वणोबृहद्दिवोहिरण्यगर्भोदशहिरण्यगर्भःप्राजापत्यःकायंत्वसुंनाष्टौचित्रमहावासिष्ठआग्ने-
यंजागतमाद्याप्रश्चमीचतेयंवेनोवैन्यमिमंनोनवैन्यस्तमानिहवोमित्रवरुणसोमानामाद्याग्नेयीतिसृश्चाग्नेरा-
त्मस्तवःशिष्टायथानिपातंसप्तमीजगत्सहमष्टौवागांभृण्यात्मानंतुष्टावद्वितीयाजगतीनतंशैलूषिःकुल्मलब-
र्हिषोवामदेव्योवांहोमुग्वैश्वदेवमुपरिष्टाद्व्यार्हतमन्त्यात्रिष्टुप्मात्रीकुशिकःसौभरोरात्रिर्वाभारद्वाजीरात्रि-
स्तवंगायत्रंमथामेनवविहव्योवैश्वदेवंजगत्यन्तेनासत्सप्तप्रजापतिःपरमेष्ठीभाववृत्तंतुयोयज्ञोयज्ञःप्राजाप-
त्योजगत्साद्याप्रमाचःसुकीर्तिःकाक्षीवतोमध्येनुष्टुप्सोत्तराचाभिन्यावीजानंशकपूतोनार्मेधोमैत्रावरुणं
न्यङ्कुसारिण्याद्यालिङ्गोक्तदेवतान्त्यामहासतोबृहत्युपाद्योपान्त्येप्रस्तारपङ्क्तीशेषाविराड्रूपाःप्रोपुसुदाः
पैजवनःशाक्वरमहापाङ्क्तावाद्यौतृचौत्रिष्टुबन्तमुभेयन्मांधातायौवनाश्वोमहापाङ्क्तंपङ्क्तिरन्त्यातामध्यर्धा-
गोधापश्यधास्मिन्कुमारोयामायनोयाममानुष्टुभंहिकेशीमुनयोवातरशनाजूतिर्वातजूतिर्विप्रजूतिर्वृषा-
णकःकरिक्रतएतशऋष्यशृङ्गश्चेकर्चाःकैशिनमुतदेवाःसप्तऋषयएकर्चाविश्वदेवंतवत्येपळङ्गऔरवोजाग-
तंसूर्यरश्मिर्देवगन्धर्वोविश्वावसुरात्मानमस्तौत्पूर्वार्धंसवितारमपेतवाभिःपावकआग्नेयंविष्टारपङ्क्तीतिसः
सतोबृहत्यउपरिष्टाज्ज्योतिरग्नेअच्छाग्निस्तापसोवैश्वदेवमानुष्टुभंत्वयमष्टौवृचाःशाङ्गीजरिताद्रोणःसारि-
सृक्वस्तम्बमित्रश्चाग्नेयमाद्येजगत्यौचतस्रस्त्रिष्टुभः ।

प्रदिशोयस्यंबाहूकस्मैदेवायंहविषांविधेम ४ येनद्यौरुग्रापृथिवीचंदृह्लायेनस्वः
स्तभितंयेननाकः । योअन्तरिक्षेरजंसोविमानःकस्मैदेवायंहविषांविधेम५॥३॥
यंक्रन्दंसीअवंसातस्तभानेअभ्यैक्षेतांमनंसारेजंमाने । यत्राधिसूरउदितोविभा-
तिकस्मैदेवायंहविषांविधेम ६ आपोंहयद्बृहतीर्विश्वमायन्गर्भंदधानाजनयंन्तीर-
ग्निम् । ततोदेवानांसमंवर्ततासुरेकःकस्मैदेवायंहविषांविधेम ७ यश्चिदापोंमहिना
पर्यपंश्यद्दक्षंदधानाजनयंन्तीर्यज्ञम् । योदेवेष्वधिदेवएकआसीत्कस्मैदेवायंहवि-
षांविधेम ८ मानोंहिंसीज्जनितायःपृथिव्यायोवादिवंसत्यधंर्माजजानं । य-
श्चापश्चन्द्रावृंहतीर्जजानकस्मैदेवायंहविषांविधेम ९ प्रजापतेनत्वदेतान्यन्योवि-
श्वांजातानिपरितावंभूव । यत्कांमास्तेजुहुमस्तन्नोंअस्तुवयंस्यांमपतंयोरयी-
णाम् १० ॥ ४ ॥

वसुं नाष्टौ चित्रमहावासिष्ठोग्निर्जगती । प्रथमापञ्चम्यौ त्रिष्टुभौ ।

१२२ वसुंनचित्रमंहसंगृणीषेवामंशेवमतिथिमद्विषेण्यम् । सरांसतेशुरुधोविश्वधायसोऽग्निर्होतांगृहपतिःसुवीर्यम् १ जुषाणोअंग्नेप्रतिहर्यमेवचोविश्वांनिविद्वान्वयुनांनिसुक्रतो । घृतनिर्णिग्ब्रह्मंणेगातुमेरंयतवंदेवाअंजनयन्ननुंव्रतम् २ सप्तधामांनिपरियन्नमर्त्योदाशद्दाशुषेसुकृतेमामहस्व । सुवीरेंणरयिणांग्नेस्वाभुवायस्तआनंट्समिधातंजुषस्व ३ यज्ञस्यंकेतुंप्रंथमंपुरोहितंहविष्मंन्तईळतेसप्तवाजिनंम् । शृण्वन्तमग्निंघृतपृष्ठमुक्षणंपृणन्तंदेवःपृंणतेसुवीर्यम् ४ त्वंदूतःप्रंथमोवरेंण्यःसहूयमानोअमृतायमत्स्व । त्वांमंर्जयन्मरुतोंदाशुषोगृहेत्वांस्तोमेभिर्भृगवोविरुरुचुः ५ ॥ ५ ॥ इषंदुहन्त्सुदुघांविश्वधांयसं

यज्ञप्रियेयजमानायसुक्रतो । अग्नेघृतस्नुस्त्रिऋतानिदीद्यद्वर्तिर्यज्ञंपरियन्त्सुक्रतूयसे ६ त्वामिदस्याउषसोव्युष्टिषुदूतंकृण्वानाअयजन्तमानुषाः । त्वांदेवामहयाय्यायवावृधुराज्यमग्नेनिमृजन्तोअध्वरे ७ नित्वावसिष्ठाअह्वन्तवाजिनंगृणन्तोअग्नेविदथेषुवेधसः । रायस्पोषंयजमानेषुधारययूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ८ ॥ ६ ॥

अयं वेनोष्टौ वेनो वेनस्त्रिष्टुप् ।

१२३ अयंवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भाज्योतिर्जरायूरजसोविमाने । इममपांसंगमेसूर्यस्यशिशुंनविप्रामतिभीरिहन्ति १ समुद्रादूर्मिमुदियर्तिवेनोनभोजाःपृष्ठंहर्यतस्यदर्शि । ऋतस्यसानावधिविष्टपिभ्राट्समानंयोनिमभ्यनूषतव्राः २ स-

मानंपूर्वीरभिवांवशानास्तिष्ठन्वत्सस्यंमातरःसनीळाः । ऋतस्यसानावधिचक्रमाणारिहन्तिमध्वोअमृतस्यवाणीः ३ जानन्तोरूपमंकृपन्तविप्रामृगस्यघोषंमहिषस्यहिग्मन् । ऋतेनयन्तोअधिसिन्धुमस्थुर्विदद्गन्धर्वोअमृतानिनाम ४ अप्सराजारमुपसिष्मियाणायोषांबिभर्तिपरमेव्योमन् । चरत्प्रियस्ययोनिषुप्रियःसन्त्सीदत्पक्षेहिरण्ययेसवेनः ५ ॥ ७ ॥ नाकेसुपर्णमुपयत्पतन्तंहृदावेनन्तोअभ्यचक्षतत्वा । हिरण्यपक्षंवरुणस्यदूतंयमस्ययोनौशकुनंभुरण्युम् ६ ऊर्ध्वोगन्धर्वोअधिनाकेअस्थात्प्रत्यङ्चित्राबिभ्रदस्यायुधानि । वसानोअत्कंसुरभिदृशेकंस्व१र्णनामजनतप्रियाणि ७ द्रप्सःसमुद्रमभियज्जिगातिपश्यन्गृध्रस्यचक्षसाविधर्मन् । भानुःशुक्रेणशोचिषाचकानस्तृतीयेचक्रेरजसिप्रियाणि ८॥८॥

इमं नो नव त्रिष्टुप् । द्वितीयादितिसृणामग्निर्ऋषिः । शिष्टानामग्निवरुणसोमानां निहवः । आद्यानां चतसृणामग्निर्देवता । अन्त्याया इन्द्रः । शिष्टानां यथानिपातम् । सप्तमी जगती ।

१२४ इमंनोंअग्नउपंयज्ञमेह्रिपञ्चंयामंत्रिवृतंसप्ततंन्तुम् । असोंहव्यवाळुत नंःपुरोगाज्योगेवदीर्घंतमआशंयिष्ठाः १ अदेवाद्देवःप्रचतागुहायन्प्रपश्यंमानो अमृतत्वमेंमि । शिवंयत्सन्तमशिवोजहांमिस्वात्सख्यादरंणींनाभिंमेमि २ पश्यंन्नन्यस्याअतिथिंवयायाऋतस्यधामविमिंमेपुरूणि । शंसांमिपित्रेअसुराय शेवंमयज्ञियाद्यज्ञियंभागमेंमि ३ बह्वीःसमांअकरमन्तरंस्मिन्निन्द्रंवृणानःपितरं जहामि । अग्निःसोमोवरुणस्तेच्यंवन्तेपर्यावर्द्राष्ट्रंतदंवाम्यायन् ४ निर्मायाउ त्येअसुराअभूवन्त्वंचंमावरुणकामयासे । ऋतेनराजन्ननृतंविविञ्चन्ममराष्ट्रस्या-

धिपत्यमेहि ५॥१॥इदंस्वरिदमिदासवाममयंप्रकाशउर्वं१न्तरिक्षम् । हनावृत्रं निरेहिसोमहविष्णसन्तंहविषायजाम ६ कविःकवित्वादिविरूपमासंजदप्रभूती वरुणोनिरपःसृजत् । क्षेमंकृण्वानाजनयोनसिन्धवस्ताअस्यवर्णंशुचयोभरिभ्र- ति ७ ताअस्यज्येष्ठमिन्द्रियंसचन्तेताईमाक्षेतिस्वधयामदन्तीः । ताइंविशो नराजानंवृणानाबीभत्सुवोअपवृत्रादतिष्ठन् ८ बीभत्सूनांसयुजंहंसमाहुर- पांदिव्यानांसख्येचरन्तम् ९ अनुष्टुभमनुचर्चूर्यमाणमिन्द्रंनिचिक्युःकवयोम- नीषा १ ॥ १० ॥

अष्टपदी वागाम्भृणी वागाम्भृणी त्रिष्टुप् । उपाया जगती ।

१२५ अहंरुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुतविश्वदेवैः । अहंमित्रावरुणोभा बिभर्म्यहमिन्द्राग्नीअहमश्विनोभा १ अहंसोममाहनसंबिभर्म्यहंत्वष्टारमुतपू-

वर्णंभगम् । अहंदधामिद्रविणंहविष्मतेसुप्राव्ये३यजमानायसुन्वते २ अहंरा-
ष्ट्रीसंगमनीवसूनांचिकितुषीप्रथमायज्ञियानाम् । तांमादेवाव्यदधुःपुरुत्राभूरि-
स्थात्रांभूर्यावेशयन्तीम् ३ मयासोअन्नमत्तियोविपश्यतियःप्राणितियईंशृणोत्यु-
क्तम् । अमन्तवोमांतउपक्षियन्तिश्रुधिश्रुतश्रद्धिवंतेवदामि ४ अहमेवस्वयमि-
दंवदामिजुष्टंदेवेभिरुतमानुषेभिः । यंकामयेतंतमुग्रंकृणोमितंब्रह्माणंतमृषिंतं-
सुमेधाम् ५ ॥ ११ ॥ अहंरुद्रायधनुरातनोमिब्रह्मद्विषेशरवेहन्तवाउ । अहंज-
नायसमदंकृणोम्यहंद्यावापृथिवीआविवेश ६ अहंसुवेपितरमस्यमूर्धन्ममयो-
निरप्स्व१न्तःसमुद्रे । ततोवितिष्ठेभुवनानुविश्वोतामूंद्यांवर्ष्मणोपस्पृशामि ७
अहमेववातइवप्रवाम्यारभमाणाभुवनानिविश्वा । परोदिवापरएनापृथिव्यैता-
वतीमहिनासंबभूव ८ ॥ १२ ॥

न तमंहो कुल्मलबर्हिषः शैलूषिरंहोमुग्वा वामदेव्यो

विश्वेदेवा उपरिष्टाद्बृहती । अन्त्या त्रिष्टुप् ।

१२६ नतमंहोनदुरितंदेवासोअष्टमर्त्यम् । सजोषसोयमर्यमामित्रोनयन्ति वरुणोअतिद्विषः १ तद्धिवयंवृणीमहेवरुणमित्रार्यमन् । येनानिरंहसोयूयंपाथ नेथाचमर्त्यमतिद्विषः २ तेनूनंनोऽयमूतयेवरुणोमित्रोअर्यमा । नयिष्ठाउनोने षणिपर्षिष्ठाउनःपर्षन्त्यतिद्विषः ३ यूयंविश्वंपरिपाथवरुणोमित्रोअर्यमा । युष्माकंशर्मणिप्रियेस्यामसुप्रणीतयोऽतिद्विषः ४ आदित्यासोअतिस्रिधोवरुणो मित्रोअर्यमा । उग्रंमरुद्भीरुद्रंहुवेमेन्द्रमग्निंस्वस्तयेऽतिद्विषः ५ नेतारऊषुण- स्तिरोवरुणोमित्रोअर्यमा । अतिविश्वानिदुरिताराजानश्चर्षणीनामतिद्विषः ६ शुनमस्मभ्यमूतयेवरुणोमित्रोअर्यमा । शर्मयच्छन्तुसप्रथआदित्यासोयदीमहे

अतिद्विषः ७ यथाहृत्यद्वसवोगौर्यंचित्पदिषिताममुञ्चतायजत्राः । एवोष्व१-स्मन्मुञ्चताव्यंहःप्रतार्यग्नेप्रतरंनआयुः ८ ॥ १३ ॥

राध्यष्टौ कुशिकः सौभरो रात्रिर्वा भारद्वाजी रात्रिस्तवो गायत्री ।

१२७ रात्रीव्यख्यदायतीपुरुत्रादेव्य१क्षभिः । विश्वाअधिश्रियोऽधित १ ओर्वप्राअमर्त्यानिवतोदेव्यु१द्वतः । ज्योतिषाबाधतेतमः २ निरुस्वसारमस्कृतोषसंदेव्यायती । अपेदुहासतेतमः ३ सानोअद्ययस्यावयंनितेयामन्नविक्ष्महि । वृक्षेनवसतिंवयः ४ निग्रामासोअविक्षतनिपद्वन्तोनिपक्षिणः । निश्येनासश्चिदर्थिनः ५ यावयावृक्यं१वृकंयवयस्तेनमूर्म्ये । अथानःसुतराभव ६ उपमापेपिशत्तमःकृष्णंव्यक्तमस्थित । उषऋणेवयातय ७ उपतेगाइवाकरंवृणीष्वदुहितर्दिवः । रात्रिस्तोमंनजिग्युषे ८ ॥ १४ ॥

ममाग्ने नव विहव्यो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् । अन्त्या जगती ।

१२८ ममाग्नेवर्चोविहवेष्वस्तुवयंत्वेन्धानास्तन्वंपुषेम । मह्यंनमन्तांप्रदिशश्चतस्रस्त्वयाध्यक्षेणपृतनाजयेम १ ममदेवाविहवेसन्तुसर्वइन्द्रवन्तोमरुतोविष्णुरग्निः । ममान्तरिक्षमुरुलोकमस्तुमह्यंवातःपवतांकामेअस्मिन् २ मयिदेवाद्रविणमायजन्तांमय्याशीरस्तुमयिदेवहूतिः । दैव्याहोतारोवनुषन्तपूर्वेऽरिष्टाःस्यामतन्वासुवीराः ३ मह्यंयजन्तुममयानिहव्याकूतिःसत्यामनसोमेअस्तु । एनोमानिगांकतमच्चनाहंविश्वेदेवासोअधिवोचतानः ४ देवीःषळुर्वीरुरुनःकृणोतविश्वेदेवासइहवीरयध्वम् । माहास्महिप्रजयामातनूभिर्मारधामद्विषतेसोमराजन् ५ ॥ १५ ॥ अग्नेमन्युंप्रतिनुदन्परेषामदब्धोगोपाःपरिपाहिनस्त्वम् । प्रत्यञ्चोयन्तुनिगुतःपुनस्तेऽमैषांचित्तंप्रबुधांविनेशत् ६ धाताधातॄणां-

भुवनस्य॒यस्पतिं॑दे॒वंत्रा॒तार॑मभिमाति॒षाह॑म् । इ॒मंय॒ज्ञम॒श्विनो॒भावृह॒स्पति॑र्दे॒वाः पान्तु॒यज॑मानंन्य॒र्थात् ७ उ॒रु॒व्यचा॑नोमहि॒षःशर्म॑यंसद॒स्मिन्हवे॑पुरुहू॒तःपु॑रु॒क्षुः । सनः॑प्र॒जायै॑हर्यश्वमृळ॒येन्द्र॒मानो॑रीरिषो॒मापरा॑दाः ८ येनः॑स॒पत्ना॒अप॒तेभ॑वन्त्विन्द्रा॒ग्निभ्या॒मव॑बाधामहे॒तान् । वस॑वोरु॒द्राआ॑दि॒त्याउपरि॒स्पृशं॑मो॒ग्रंचेत्ता॑रमधिरा॒जम॑क्रन् ९॥१६॥ इति शाकलकसंहितायां दशमे मण्डले दशमोनुवाकः॥१०॥१०॥

नासत्सस प्रजापतिः परमेष्ठी भाववृत्तं त्रिष्टुप् ।

१२९ नास॑दासी॒न्नोसदा॑सीत्त॒दानीं॒नासी॒द्रजो॒नोव्यो॑मापरो॒यत् । किमाव॑रीवः॒कुह॒कस्य॒शर्म॒न्नम्भः॒किमा॑सी॒द्गह॑नंगभी॒रम् १ नमृ॒त्युरा॑सीद॒मृतं॒नतर्हि॒नरा॒त्र्या॒अह्न॑आसीत्प्रके॒तः । आनी॑दवा॒तंस्व॒धया॒तदेकं॒तस्मा॑द्धा॒न्यन्नपरः॒किंच॒नास॑ २ तम॑आसी॒त्तम॑सागू॒ळ्हमग्रे॑ऽप्रके॒तंस॑लि॒लंसर्व॑माइ॒दम् । तु॒च्छ्येना॒भ्वपि॑हितं॒यदा-

सीत्तपसस्तन्महिनाजायतैकम् ३ कामस्तदग्रेसमवर्तताधिमनसोरेतःप्रथमंयदासीत् । सतोबन्धुमसतिनिरविन्दन्हृदिप्रतीष्याकवयोमनीषा ४ तिरश्चीनोविततोरश्मिरेषामधःस्विदासी३दुपरिस्विदासी३त् । रेतोधाआसन्महिमानआसन्त्स्वधाअवस्तात्प्रयतिःपरस्तात् ५ कोअद्धावेदकइहप्रवोचत्कुतआजाताकुतइयंविसृष्टिः । अर्वाग्देवाअस्यविसर्जनेनाथाकोवेदयतआबभूव ६ इयंविसृष्टिर्यतआबभूवयदिवादधेयदिवान । योअस्याध्यक्षःपरमेव्योमन्त्सोअङ्गवेदयदिवानवेद ७ ॥ १७ ॥

यो यज्ञः सप्त यज्ञः प्राजापत्यो भाववृत्तं त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

१३० योयज्ञोविश्वतस्तन्तुभिस्ततएकशतंदेवकर्मेभिरायतः । इमेवयन्ति पितरोयआययुःप्रवयापवयेत्यासतेतते १ पुमाँएनंतनुतउत्कृणत्तिपुमान्वितत्ने

अधिनाकेअस्मिन् । इमेमयूखाउपसेदुरूसदःसामानिचक्रुस्तसराण्योतवे २ कासीत्प्रमाप्रतिमाकिंनिदानमाज्यंकिमासीत्परिधिःकआसीत् । छन्दःकिमासीत्प्रउगंकिमुक्थंयद्देवादेवमयजन्तविश्वे ३ अग्नेर्गायत्र्यभवत्सयुग्वोष्णिहया सवितासंबभूव । अनुष्टुभासोमउक्थैर्महस्वान्बृहस्पतेर्बृहतीवाचमावत् ४ विराण्मित्रावरुणयोरभिश्रीरिन्द्रस्यत्रिष्टुबिहभागोअह्नः । विश्वान्देवाञ्जगत्याविवेशतेनचाक्लृप्रऋषयोमनुष्याः ५ चाक्लृप्रेतेनऋषयोमनुष्यायज्ञेजातेपितरोनःपुराणे । पश्यन्मन्येमनसाचक्षसातान्यइमंयज्ञमयजन्तपूर्वे ६ सहस्तोमाःसहछन्दसआवृतःसहप्रमाऋषयःसप्तदैव्याः । पूर्वेषांपन्थामनुदृश्यधीराअन्वालेभिरेरथ्योऽनरश्मीन् ७ ॥ १८ ॥

अप भाच सप्त सुकीर्तिः काक्षीवत इन्द्रस्त्रिष्टुप् । चतुर्थीपञ्चम्योराश्विनौ देवता । चतुर्थ्यनुष्टुप् ।

१२१ अपप्राचइन्द्रविश्वाँअमित्रानपापाचोअभिभूतेनुदस्व । अपोदीचोअपशूराधराचउरौयथातवशर्मन्मदेम १ कुविदङ्गयवमन्तोयवंचिद्यथादान्त्यनुपूर्वं वियूय । इहेहैषांकृणुहिभोजनानियेबर्हिषोनमोवृक्तिंनजग्मुः २ नहिस्थूर्यृतुथा यातमस्तिनोतश्रवोविविदेसंगमेषु । गव्यन्तइन्द्रंसख्यायविप्राअश्वायन्तोवृषणं वाजयन्तः ३ युवंसुराममश्विनानमुचावासुरेसचा । विपिपानाशुभस्पतीइन्द्रं कर्मस्वावतम् ४ पुत्रमिवपितरावश्विनोभेन्द्रावथुःकाव्यैर्दंसनाभिः । यत्सुरामं व्यपिबःशचीभिःसरस्वतीत्वामघवन्नभिष्णक् ५ इन्द्रःसुत्रामास्ववाँअवोभिः सुमृळीकोभवतुविश्ववेदाः । बाधतांद्वेषोअभयंकृणोतुसुवीर्यस्यपतयःस्याम ६

तस्यवयंसुमतौयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम । ससुत्रामास्ववाँइन्द्रोअस्मेआ-
राच्चिद्द्वेषःसनुतर्युयोतु ७ ॥ ११ ॥

ईजानं सप्त शकपूतो नार्मेधो मित्रावरुणौ । आद्याया लिङ्गोक्तदेवताः । सैव न्यङ्कुसारिणी ।
द्वितीयापष्ठ्यौ प्रस्तारपङ्क्ती । अन्त्या महासतोबृहती । शिष्टा विराड्रूपाः ।

१३२ ईजानमिद्द्यौर्गूर्तावसुरीजानंभूमिरभिप्रभूषणि । ईजानंदेवावश्विना-
वभिसुम्नैरवर्धताम् १ तावांमित्रावरुणाधारयत्क्षितीसुषुम्नेषितत्वतायजामसि ।
युवोःक्राणायसख्यैरभिष्याामरक्षसः २ अधाचिन्नुयद्दिधिषामहेवामभिप्रियंरे-
क्णःपत्यमानाः । दद्वाँवायत्पुष्यतिरेक्णःसम्वारन्नकिरस्यमघानि ३ असाव-
न्योअसुरसूयतद्यौस्त्वंविश्वेषांवरुणासिराजा । मूर्धारथस्यचाकन्नैतावतैनसा-
न्तकधुक् ४ अस्मिन्स्वे३तच्छकपूतएनोहितेमित्रेनिगतान्हन्तिवीरान् । अ-

वोवायद्धात्तनूष्ववःप्रियासुयज्ञियास्ववी ५ युवोर्हिमातादितिर्विचेतसाद्यौर्नभूमिःपयसापुपूतनि । अवप्रियादिदिष्टनसूरोनिनिक्तरश्मिभिः ६ युवंह्यप्नराजावसीदतंतिष्ठद्रथंनधूर्षदंवनर्षदम् । तानःकणूकयन्तीर्नृमेधस्तत्रेअंहसःसुमेधस्तत्रेअंहसः ७ ॥ २० ॥

मो पु सप्त सुदाः । पैजवन इन्द्रः । आद्यास्तिस्रः शक्वर्यः । अन्त्या त्रिष्टुप् । शिष्टा महापङ्क्त्यः ।

१३३ प्रोष्वस्मैपुरोरथमिन्द्रायशूषमर्चत । अभीकेचिदुलोककृत्सङ्गेसमत्सुवृत्रहास्माकंबोधिचोदितानभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु १ त्वंसिन्धूँरवासृजोऽधराचोअहन्नहिम् । अशत्रुरिन्द्रजज्ञिषेविश्वंपुष्यसिवार्यंतंत्वापरिष्वजामहेनभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु २ विषुविश्वाअरातयोऽर्योनशन्तनोधियः । अस्तासिशत्रवेवधंयोनइन्द्रजिघांसतियातेरातिर्ददिर्वसुनभन्तामन्यकेषां

ज्याकाअधिधन्वसु ३ योनइन्द्राभितोजनोवृकायुरादिदेशति । अधस्पदंतमीं कृधिविबाधोअसिसासहिर्नभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु ४ योनइन्द्राभिदासतिसनाभिर्यश्चनिष्टयः । अवतस्यबलंतिरमहीवद्यौरधत्मनानभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु ५ वयमिन्द्रत्वायवःसखित्वमारभामहे । ऋतस्यनःपथानयातिविश्वानिदुरितानभन्तामन्यकेषांज्याकाअधिधन्वसु ६ अस्मभ्यंसुत्वमिन्द्रतांशिक्षयादोहतेप्रतिवरंजरित्रे । अच्छिद्रोध्नीपीपयद्यथानःसहस्रधारापयसामहीगौः ७ ॥ २१ ॥

उभे पत्सप्त मांधाता यौवनाश्व इन्द्रो महापांक्तिः । अन्त्याध्यर्धर्चस्य गोधा । सप्तमी पङ्क्तिः ।

१३४ उभेयदिन्द्ररोदसीआपप्राथोषाइव । महान्तंत्वामहीनांसम्राजंचर्षणीनांदेवीजनित्र्यजीजनद्भद्राजनित्र्यजीजनत् १ अवस्मदुर्हणायतोमर्तस्यतनुहि

स्थिरम् । अधस्पदंतमींकृधियोअस्माँआदिदेशतिदेवीजनिंत्र्यजीजनद्भद्राजनिंत्र्यजीजनत् २ अवत्यावृहतीरिषोविश्वश्चन्द्राअमित्रहन् । शचीभिःशक्रधूनुहीन्द्रविश्वाभिरूतिभिर्देवीजनिंत्र्यजीजनद्भद्राजनिंत्र्यजीजनत् ३ अवयत्त्वंशंतक्रतविन्द्रविश्वानिधूनुषे । रयिंनसुन्वतेसचासहस्रिणीभिरूतिभिर्देवीजनिंत्र्यजीजनद्भद्राजनिंत्र्यजीजनत् ४ अवस्वेदाइवाभितोविष्वक्पतन्तुदिद्यवः । दूर्वायाइवतन्तवोव्य१स्मदेतुदुर्मतिर्देवीजनिंत्र्यजीजनद्भद्राजनिंत्र्यजीजनत् ५ दीर्घंह्यंकुशंयथाशक्तिंबिभर्षिमन्तुमः । पूर्वेणमघवन्पदाजोवयांयथायमोदेवीजनिंत्र्यजीजनद्भद्राजनिंत्र्यजीजनत् ६ नकिर्देवामिनीमसिनकिरायोपयामसि मन्त्रश्रुत्यंचरामसि । पक्षेभिरपिकक्षेभिरत्राभिसंरभामहे ७ ॥ २२ ॥

यस्मिन्सप्त कुमारो यामायनो यमोनुष्टुप् ।

१३५ यस्मिन्वृक्षेसुपलाशेदेवैःसंपिबंतेयमः।अत्रानोविश्पतिःपितापुराणाँअनुवेनति १ पुराणाँअनुवेनन्तंचरन्तंपापयामुया । असूयन्नभ्यंचाकशंतस्माअस्पृहयंपुनः २ यंकुमारनवंरथमचक्रंमनसाकृणोः । एकेषंविश्वतःप्राञ्चमपश्यन्नधितिष्ठसि ३ यंकुमारप्रावर्तयोरथंविप्रेभ्यस्परि । तंसामानुप्रावर्ततसमितोनाव्याहितम् ४ कःकुमारमजनयद्रथंकोनिरवर्तयत् । कःस्वित्तदद्यनोब्रूयादनुदेयीयथाभवत् ५ यथाभवदनुदेयीततोअग्रमजायत । पुरस्ताद्बुध्नआततःपश्चान्निरयणंकृतम् ६ इदंयमस्यसादनंदेवमानंयदुच्यते । इयमस्यधम्यतेनाळीरयंगीभिःपरिष्कृतः ७ ॥ २३ ॥

केशी सप्त काश्यपानुष्टुप् । १।१।१३। ,३ ,। जूतिवातजूतिविप्रजूति-

वृषाणककारिकेतशऋष्यशृङ्गाः मत्यृचं क्रमेण ऋषयः ।

१३६ केश्यग्निंकेशीविषंकेशीबिभर्तिरोदसी । केशीविश्वंस्वर्दृशेकेशीदं ज्योतिरुच्यते १ मुनयोवातरशनाःपिशङ्गावसतेमला । वातस्यानुध्राजिंयन्ति यद्देवासोअविक्षत २ उन्मदितामौनेयेनवाताँआतस्थिमावयम् । शरीरेदस्माकं यूयंमर्तासोअभिपश्यथ ३ अन्तरिक्षेणपततिविश्वारूपावचाकशत् । मुनिर्देव-स्यदेवस्यसौकृत्यायसखाहितः ४ वातस्याश्वोवायोःसखाथोदेवेषितोमुनिः । उभौसमुद्रावाक्षेतियश्चपूर्वउतापरः ५ अप्सरसांगन्धर्वाणांमृगाणांचरणेचरन् । केशीकेतस्यविद्वान्सखास्वादुर्मदिंतमः ६ वायुरस्माउपामन्थत्पिनष्टिस्माकुनन्नमा । केशीविषस्यपात्रेणयद्रुद्रेणापिबत्सह ७ ॥ २४ ॥

उत देवाः सप्त विश्वेदेवा अनुष्टुप्। भरद्वाजकश्यपगौतमात्रिविश्वामित्र-
जमदग्निवासिष्ठा इति क्रमेण प्रत्यृचमृषयः।

१३७ उतदेवाअवहितंदेवाउन्नयथापुनः। उतागश्चक्रुषंदेवादेवाजीवयथापु-
नः १ द्वाविमौवातौवातआसिन्धोरापरावतः। दक्षंतेअन्यआवातुपरान्योवातु
यद्रपः २ आवातवाहिभेषजंविवातवाहियद्रपः। त्वंहिविश्वभेषजोदेवानांदूतईय-
से ३ आत्वागमंशन्तातिभिरथोअरिष्टतातिभिः। दक्षंतेभद्रमाभार्षंपरायक्ष्मंसुवा-
मिते ४ त्रायन्तामिहदेवास्त्रायतांमरुतांगणः। त्रायन्तांविश्वाभूतानियथायमर-
पाअसत् ५ आपइद्वाउभेषजीरापोअमीवचातनीः। आपःसर्वस्यभेषजीस्ता-
स्तेकृण्वन्तुभेषजम् ६ हस्ताभ्यांदशशाखाभ्यांजिह्वावाचःपुरोगवी। अनाम-
यित्नुभ्यांत्वाताभ्यांत्वोपस्पृशामसि ७ ॥ २५ ॥

न्वानोघियइन्नोअव्याः ५ ससिमविन्दच्चरणेनदीनामपावृणोद्दुरोअश्मव्रजाना-
म् । प्रासांगन्धर्वोअमृतानिवोचदिन्द्रोदक्षंपरिजानादहीनाम् ६ ॥ २७ ॥

अग्ने तव पञ्चाग्निः पावकोग्निः । आद्या विष्टारपङ्क्तिः । उपान्त्योपरिष्टाज्ज्योतिः ।

अन्त्यात्रिष्टुप् । शिष्टाः सतोबृहत्यः ।

१४० अग्नेतवश्रवोवयोमहिभ्राजन्तेअर्चयोविभावसो । बृहद्भानोशवसावा-
जमुक्थ्यं दधासिदाशुषेकवे १ पावकवर्चाःशुक्रवर्चाअनूनवर्चाउदियर्षिभानु-
ना । पुत्रोमातराविचरन्नुपावसिपृणक्षिरोदसीउभे २ ऊर्जोनपाज्जातवेदःसुश-
स्तिभिर्मन्दस्वधीतिभिर्हितः । त्वेइषःसंदधुर्भूरिवर्पसश्चित्रोतयोवामजाताः ३
इरज्यन्नग्नेप्रथयस्वजन्तुभिरस्मेरायोअमर्त्य । सदर्शतस्यवपुषोविराजसिपृणक्षि
सानसिंक्रतुम् ४इष्कर्तारमध्वरस्यप्रचेतसंक्षयन्तंराधसोमहः । रातिंवामस्यसुभ-

सूर्यरश्मिः षड् देवगन्धर्वो विश्वावसुस्त्रिष्टुप्। आद्यतृचस्य सविता देवता।
अन्त्यस्य विश्वावसुः।

१३१ सूर्यरश्मिर्हरिकेशःपुरस्तात्सविताज्योतिरुदयाँअजस्रम्। तस्यपूषाप्र-
सवेयातिविद्वान्त्संपश्यन्विश्वाभुवनानिगोपाः १ नृचक्षाएषदिवोमध्यआस्त-
आपप्रिवान्रोदसीअन्तरिक्षम्। सविश्वाचीरभिचष्टेघृताचीरन्तरापूर्वमपरंचके-
तुम् २ रायोबुध्नःसंगमनोवसूनांविश्वारूपाभिचष्टेशचीभिः। देवइवसवितास-
त्यधर्मेन्द्रोनतस्थौसमरेधनानाम् ३ विश्वावसुंसोमगन्धर्वमापोददृशुषीस्तदृ-
तेनाव्यायन्। तदन्ववैदिन्द्रोरारहाणआसांपरिसूर्यस्यपरिधींरपश्यत् ४ विश्वावसु-
रभितन्नोगृणातुदिव्योगन्धर्वोरजसोविमानः। यद्वाघासत्यमुतयन्नविद्मधियोहि-

अयमष्टौ शार्ङ्गाः । प्रथमर्चद्वयस्य जरितर्षिः । उपांत्यस्य द्रोणः । उपान्त्यस्य सारिसृक्कः । अन्त्यस्य स्तम्बमित्रः । सर्वासामग्निर्देवता । आद्ये जगत्यौ । अन्त्ये अनुष्टुभौ । शिष्टास्त्रिष्टुभः ।

१४२ 'अयमग्नेजरितात्वेअंभूदपिसहसःसूनोनह्यं१न्यदस्त्याप्यम् । भद्रंहिशर्मत्रिवरूथमस्तितआरेहिंसानामपदिद्युमाकृधि १ प्रवत्तेअग्नेजनिमापितूयतःसाचिवविश्वाभुवनान्यृञ्जसे । प्रसप्तयःप्रसनिषन्तनोधियःपुरश्चरन्तिपशुपाइवत्मना २ उतवाउपरिवृणक्षिबप्संद्बहोरंग्नउलपस्यस्वधावः । उतखिल्याउर्वराणांभवन्तिमातेहेतिंतविषींचुक्रुधाम ३ यदुद्वतोनिवतोयासिबप्सत्पृथगेषिप्रगर्धिनीवसेना । यदातेवातोअनुवातिशोचिर्वप्तेवश्मश्रुवपसिप्रभूम ४ प्रत्यस्यश्रेणयोददृश्रएकंनियानंबहवोरथासः । बाहूयदग्नेअनुमर्मृजानोन्यङ्ङुत्तानामन्वेषिभूमिम् ५ उत्तेशुष्माजिहतामुत्तेअर्चिरुत्तेअग्नेशशमानस्यवाजाः । उच्छ्वं-

गांमहीमिषंदधांसिसानसिंरयिम् ५ ऋतावानंमहिषंविश्वदर्शतमग्निंसुम्नायंदधिरेपुरोजनाः । श्रुत्कर्णसप्रथस्तमंत्वागिरादैव्यंमानुषायुगा ६ ॥ २८ ॥

अग्ने अच्छ पञ्चाग्निस्तापसो विश्वेदेवा अनुष्टुप् ।

१४१ अग्नेअच्छावदेहनःप्रत्यङ्नःसुमनाभव । प्रनोयच्छविशस्पतेधनदाअसिनस्त्वम् १ प्रनोयच्छत्वर्यमाप्रभगःप्रबृहस्पतिः । प्रदेवाःप्रोतसूनृतारायोदेवीददातुनः २ सोमंराजानमवसेऽग्निंगीर्भिर्हवामहे । आदित्यान्विष्णुंसूर्यंब्रह्माणंचबृहस्पतिम् ३ इन्द्रवायूबृहस्पतिंसुहवेहहवामहे । यथानःसर्वइज्जनःसंगत्यांसुमनाअसत् ४ अर्यमणंबृहस्पतिमिन्द्रंदानायचोदय । वातंविष्णुंसरस्वतींसवितारंचवाजिनम् ५ त्वंनोअग्नेअग्निभिर्ब्रह्मयज्ञंचवर्धय । त्वंनोदेवतातयेरायोदानायचोदय ६ ॥ २१ ॥

च्यात्यानंतुष्टवानुष्टुभंतीव्रस्यपक्षपूरणोवैश्वामित्रोमुञ्चामित्वाप्राजापत्योयक्ष्मनाशनोराजयक्ष्मघ्नम-
न्त्यानुष्टुब्ब्रह्मणाग्निर्ब्राह्मोरक्षोहागर्भसंस्रावेप्रायश्चित्तमानुष्टुभंअक्षीभ्यांविवृहाकाश्यपोयक्ष्मघ्नमपेहि
पश्यप्रचेतादुःस्वप्नघ्नंपङ्क्त्यन्तंत्रिष्टुम्मध्यंदेवानैर्ऋतःकपोतःकपोतोपहतौप्रायश्चित्तंवैश्वदेवमृषभमृषभोवै-
राजःशाक्वरोवासपत्नघ्नमानुष्टुभंमहापङ्क्त्यन्तंतुभ्येदंचतुष्कंविश्वामित्रजमदग्नीजागतंतृतीयालिङ्गोक्तदे-
वतावातस्यानिलोवातायनोवायव्यंमयोभूःशबरःकाक्षीवतोगव्यंविभ्राड्विभ्राट्सौर्यःसौर्यंजागतमा-
स्तारपङ्क्त्यन्तंत्वंत्यमिटतोभार्गवोगायत्रमायाहिसंवर्तउपस्यंद्वैपदमात्वाहध्रुवोराज्ञःस्तुतिस्त्वानुष्टुभंत्व-
भीवर्तेनपञ्चाभीवर्तःप्रवश्चतुष्कमूर्ध्वग्रावासर्पोर्बुदिर्ग्राव्णोस्तौद्गायत्रंप्रसूनवःसूनुराग्नेयआग्नेयमानुष्टुभं
द्वितीयागायत्र्यायाभवीपतङ्गंतृचंपतङ्गःप्राजापत्योमायाभेदंजगत्यादित्यमूष्वरिष्टनेमिस्तार्क्ष्यस्तार्क्ष्यमु-
त्त्रिष्टुतेकर्चाःशिबिरौशीनरःकाशिराजःप्रतर्दनोरोहिदश्वोवसुमनाआद्यानुष्टुप्प्रससाहिषेजयऐन्द्रःप्रथ-
मश्चैकर्चाःप्रथोवासिष्ठःसप्रथोभारद्वाजोघर्मःसौर्योवैश्वदेवंबृहस्पतिस्तपुर्मूर्धाबार्हस्पत्योबार्हस्पत्यमपश्यं
प्रजावान्प्राजापत्योन्वृचंयजमानपत्नीहोत्राशिषोविष्णुस्त्वष्टागर्भकर्ताविष्णुर्वाप्राजापत्योगर्भार्थाशी-

श्वस्वनिनंमुवर्धमानआत्वाद्यविश्वेवसंवःसदन्तु ६ अपामिदंन्ययंनंसमुद्रस्यंनि-वेशंनम् । अन्यंकृणुष्वेतःपन्थांतेनंयाहिवशाँअनुं ७ आयंनेतेपरायंणदूर्वारोहन्तुपुष्पिणीः । ह्रदाश्चंपुण्डरींकाणिसमुद्रस्यंगृहाइमे ८ ॥ ३० ॥ इति शाकल्ये संहितायामष्टमाष्टके सप्तमोध्यायः ॥ ८ ॥ ७ ॥

संपत्न्नांरुयोत्रिराभिनमयांहिताक्ष्यंपुत्रःसुपर्णोयामायनोवोर्ध्वकृशनोगायत्रीबृहतीगायत्र्यौसतोबृहती।विष्टारपङ्क्तिरिमामिन्द्राण्युपनिषत्सपत्नीबाधनमानुष्टुभंतुपङ्क्त्यन्तमरण्यान्यैरंमदोदेवमुनिररण्यानींतुष्टावश्रत्तेपञ्चसुवेदाःशौरीपिस्त्रिष्टुवन्तंसुष्वानासःपृथुर्वैन्यःसवितार्चन्हैरण्यस्तूपःसावित्रंसमिद्धोवासिष्ठोमृळीकआग्नेयंबार्हतमन्त्येउपरिष्टाज्ज्योतिषीजगत्युपान्त्यावाश्रद्धयाश्रद्धाकामायनीश्राद्धमानुष्टुभंतुशासःशासोभारद्वाजईड्यन्तीर्देवजामयइन्द्रमातरोगायत्रंसोमोयमीभाववृत्तमानुष्टुभंत्वरायाशिरिम्बिठोभारद्वाजोलक्ष्मीघ्नंद्वितीयातृतीयाब्राह्मणस्पत्येअन्त्यावैश्वदेव्यग्निकेतुराग्नेयआग्नेयंगायत्रमिमानुकंभुवनआप्त्यःसाधनोवाभौवनोवैश्वदेवंद्विपदंत्रैष्टुभंसूर्योनश्चक्षुःसौर्यःसौर्यंगायत्रमुदसौषट्पोलोमीसा-

त्रिभिर्नासत्यासातयेकृतम् ५ आवांसुम्नैःशंयूइवमंहिष्ठाविश्ववेदसा । सम्-
स्मेभूंपतंन्नरोत्संनापिप्युपीरिपः ६ ॥ १ ॥

अयं हि पट्पर्णस्तार्क्ष्यपुत्र ऊर्ध्वकृशनो वा यामायन इन्द्रो गायत्री । उपाद्या
बृहती । उपान्त्या सतोबृहती । अन्त्या विष्टारपङ्क्तिः ।

१४४ अयंहितेअमर्त्यइन्दुरत्योनपत्यते । दक्षोविश्वायुर्वेधसे १ अयमस्मा-
सुकाव्यऋभुर्वज्रोदास्वते । अयंबिभर्त्यूर्ध्वकृशनंमदमृभुर्नकृत्व्यंमदम् २ घृषुः
श्येनायकृत्वनआसुस्वासुवंसगः । अवंदीधेदहीशुवः ३ यंसुपर्णःपरावतःश्येन-
स्यपुत्रआभरत् । शतचक्रंयोऽह्योवर्तनिः ४ यंतेश्येनश्चारुमवृकंपदाभरदरुणं
मानमन्धसः । एनावयोवितार्यायुर्जीवसएनाजागारबन्धुता ५ एवातदिन्द्रइ-

लिङ्गोक्तदैवतमानुष्टुभंमहिसत्यधृतिर्वारुणिरादित्यंस्वस्त्ययनंगायत्रंवैवातोवातायनउलोवायव्यंमाभये पश्चाग्नेयोवत्सआग्नेयंतुभ्यनूयंतृचमाग्नेपःश्येनोजातवेदस्यमायंगोःसार्पराज्ञ्यात्मदैवतंसौर्यंवऋतंचमाधु-च्छन्दसोघमर्षणोभाववृत्तमानुष्टुभंतुसंसंचतुष्कंसंवननःसंज्ञानमाद्याग्नेयीतृतीयात्रिष्टुप्तृतीयात्रिष्टुप् । तदेतत्सूक्तसहस्रंससप्तदशकंसपादाधिकमृग्वेदेपारायणपाठेशाकल्येशैशिरीयकेनमःशौनकायनमःशौनकाय ।

त्यं पञ्च सांख्योऽश्विनावनुष्टुप् ।

१४३ अ॒म् त्यं॑चि॒दत्रि॑मृ॒त॒जुर॒मर्थ॒मश्वं॒नयात॑वे । क॒क्षीव॑न्तं॒यदी॒पुना॒रथं॒न-कृ॒णु॒थोनव॑म् १ त्यं॑चि॒दश्वं॒नवा॒जिनं॑मरे॒णवो॒यमक्र॑त । दृ॒ळ्हंग्र॒न्थिंन॒विष्य॑त॒मत्रिं॒यवि॑ष्ठ॒वारज॑ः २ नरा॒दंसि॑ष्ठावत्र॒येशुभ्रा॒सिषा॑सतं॒धियः॑ । अथा॒हिवां॑दि॒वोन॑रा॒पुन॒ःस्तोमो॒नवि॒शसे॑ ३ चि॒तेतद्वां॑सुराधसारा॒तिःसु॑म॒तिर॑श्विना । आयन्न॑ःसद॑नेपृ॒थौसम॑ने॒पर्ष॑थोनरा ४ युवं॒भु॒ज्युंस॑मु॒द्रआर॒जस॑ःपा॒रई॑ङ्खि॒तम् । या॒तमच्छा॑प-

आरण्यानि षड्वमुनिरैरम्मदोरण्यान्यनुष्टुप्।

१४६ अरंण्यान्यरंण्यान्यसौयाप्रेवनश्यंसि। कुथाग्रामंनपृच्छसिनत्वाभीरिंविन्दतीँ३ १ वृषारवायवदंतेयदुपावंतिचिच्चिकः।आघाटिभिंरिवधावयंन्नरण्यानिर्मंहीयते २ उतगावंइवादन्त्युतवेश्मेवदृश्यते। उतोअरण्यानिःसायंशकटीरिंवसर्जति ३ गामङ्गैषआह्वंयतिदार्वङ्गैषोअपावधीत्। वसंन्नरण्यान्यांसायमक्रुक्षदितिमन्यते ४ नवाअंरण्यानिर्हन्त्यन्यश्चेन्नाभिगच्छंति। स्वादोःफलंस्यजग्ध्वायथाकामंनिपंद्यते ५ आञ्जंनगन्धिंसुरभिंबह्वन्नामकृषीवलाम्। प्राहंमृगाणांमातरमरण्यानिमंशंसिषम् ६ ॥ ४ ॥

श्रत्ते पञ्च सुवेदाः शैरीषिरिन्द्रो जगती। अन्त्या त्रिष्टुप्।

१४७श्रत्तेदधामिप्रथमायंमन्यवेऽहन्यद्वृत्रंनर्यंविवेरपः। उभेयत्त्वाभवंतोरोदं-

न्दुंनादेवेषुचिद्धारयातेमाहित्यजः । क्रत्वावयोवितार्यायुःसुक्रतोक्रत्वायमस्मदासुतः ६ ॥ २ ॥

इमां खनामीत्युपनिषत्सपत्नीबाधनमनुष्टुप्। अन्त्या पङ्क्तिः ।

१४५ इमांखनाम्योषधिंवीरुधंबलवत्तमाम् । ययासपत्नींबाधतेययासंविन्दतेपतिम् १ उत्तानपर्णेसुभगेदेवजूतेसहस्वति । सपत्नींमेपराधमपतिंमेकेवलंकुरु २ उत्तराहमुत्तरउत्तरेदुत्तराभ्यः । अथासपत्नीयाममाधरासाधराभ्यः ३ नह्यस्यानामगृभ्णामिनोअस्मिन्रमतेजने । परामेवपरावतंसपत्नींगमयामसि ४ अहमस्मिसहमानाथत्वमसिसासहिः । उभेसहस्वतीभूत्वीसपत्नींमेसहावहै ५ उपतेऽधांसहमानामभित्वाधांसहीयसा । मामनुप्रतेमनोवत्संगौरिवधावतुपथावारिवधावतु ६ ॥ ३ ॥

ग्ः सूर्येणसह्याः । गुहाहितंगुह्यंगूळ्हमप्सुविभृमसिंप्रस्रवणेनसोमम् २ अयोवा गिरोअभ्यर्चविद्वानृषीणांविप्रःसुमतिंचकानः । तेस्यामयेरणयन्तसोमैरेनोततुभ्यंरथोळ्हभक्षैः ३ इमाब्रह्मेन्द्रतुभ्यंशंसिदानृभ्योनृणांशूरशवः । तेभिर्भवसक्रतुर्येषुचाकन्नुतत्रायस्वगृणतउतस्तीन् ४ श्रुधीहवमिन्द्रशूरपृथ्याउतस्तवसेवेन्यस्यार्कैः । आयस्तेयोनिंघृतवन्तमस्वारूर्मिर्ननिम्नैर्द्रवयन्तवक्राः ५ ॥ ६ ॥

सविता पञ्चार्चन्हैरण्यस्तूपः सविता त्रिष्टुप् ।

१४१ सवितायन्त्रैःपृथिवीमरम्णादस्कम्भनेसविताद्यामदृंहत् । अश्वमिवाधुक्षद्धुनिमन्तरिक्षमतूर्तेबद्धंसवितासमुद्रम् १ यत्रासमुद्रःस्कभितोव्यौनदपांनपात्सवितातस्यवेद । अतोभूरतआउत्थितंरजोऽतोद्यावापृथिवीअप्रथेताम् २ पश्चेदमन्यदभवद्यजत्रममर्त्यस्यभुवनस्यभूना । सुपर्णोअङ्गसवितुर्गरुत्मान्पूर्वो

सीअनुरेजंतेशुष्मांत्पृथिवीचिंदद्रिवः १ त्वंमायाभिरनवद्यमायिनंश्रवस्यतामनंसावृत्रमर्दयः । त्वामिन्नरोवृणतेगविष्टिषुत्वांविश्वांसुहव्यास्विष्टिषु २ ऐषुचाकन्धिपुरुहूतसूरिषुवृधासोयेमघवन्नानशुर्मघम् । अर्चन्तितोकेतनयेपरिष्टिषुमेधसातावाजिनमह्रयेधने ३ सइन्नुरायःसुभृतस्यचाकनन्मदंयोअस्यरंह्यंचिकेतति । त्वावृधोमघवन्दाश्वध्वरोमक्षूसवाजंभरतेधनानृभिः ४ त्वंशर्धायमहिनागृणानउरुकृधिमघवञ्छग्धिरायः । त्वंनोमित्रोवरुणोनमायीपित्वोनदस्मदयसेविभक्ता ५ ॥ ५ ॥

सुष्वाणासः पञ्च पृथुर्वैन्य इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१४८ सुष्वाणासंइन्द्रस्तुमसित्वाससवांसश्चतुविनृम्णवाजंम् । आनोभरसुवितंयस्यचाकन्त्मनातनासनुयामत्वोताः १ ऋष्वस्त्वमिन्द्रशूरजातोदासीर्वि

तोऽग्निंमनुष्या ऋषयः समींधिरे ॥ अग्निंमहोधनसातावहंहुवेमृळीकंधनसातये ४ अग्निरत्रिंभरद्वाजंगविष्ठिरंप्रावन्नःकण्वंत्रसदस्युमाहवे । अग्निंवसिष्ठोहवते पुरोहितोमृळीकायपुरोहितः ५ ॥ ८ ॥

श्रद्धया पञ्च श्रद्धा कामायनी श्रद्धानुष्टुप् ।

१५१ श्रद्धयाग्निःसमिंध्यतेश्रद्धयाहूयतेहविः । श्रद्धांभगस्यमूर्धनिवचसावेदयामसि १ प्रियंश्रद्धेददतःप्रियंश्रद्धेदिदासतः । प्रियंभोजेषुयज्वस्विदंमउदितंकृधि २ यथादेवाअसुरेषुश्रद्धामुग्रेषुचक्रिरे । एवंभोजेषुयज्वस्वस्माकमुदितंकृधि ३ श्रद्धांदेवायजमानावायुगोपाउपासते । श्रद्धांहृदय्य१याकूत्याश्रद्धयाविन्दतेवसु ४ श्रद्धांप्रातर्हवामहेश्रद्धांमध्यंदिनंपरि । श्रद्धांसूर्यस्यनिम्रुचिश्रद्धेश्रद्धापयेहनः ५॥१॥ इति शाकलकसंहितायां दशमे मण्डले एकादशोनुवाकः॥१०॥११॥

जातःसउअस्यानुधर्म ३ गावइवग्रामंयूयुधिरिवाश्वान्वाश्रेववत्संसुमनादुहाना । पतिरिवजायामभिनोन्येतुधर्तादिवःसविताविश्ववारः ४ हिरण्यस्तूपःसवितर्यथात्वाङ्गिरसोजुह्वेवाजेअस्मिन् । एवात्वार्चन्नवसेवन्दमानःसोमस्येवांशुं प्रतिजागराहम् ५ ॥ ७ ॥

समिद्धः पञ्च मृळीको वासिष्ठोग्निर्बृहती । उपान्त्योपरिष्टाज्ज्योतिर्जगती वा ।

अन्त्योपरिष्टाज्ज्योतिः ।

१५० समिद्धश्चित्समिध्यसेदेवेभ्योहव्यवाहन । आदित्यैरुद्रैर्वसुभिर्नआगहिमृळीकायनआगहि १ इमंयज्ञमिदंवचोजुजुषाणउपागहि । मर्तासस्त्वासमिधानहवामहेमृळीकायहवामहे २ त्वामुजातवेदसंविश्ववारंगृणेधिया । अग्नेदेवाँआवहनःप्रियव्रतान्मृळीकायप्रियव्रतान् ३ अग्निर्देवोदेवानामभवत्पुरोहि-

क्षमतिरः। उद्द्यामस्तभ्नाओजसा ३ त्वमिन्द्रसजोषसमर्कंविभर्षिबाह्वोः। वज्रंशिशानओजसा ४ त्वमिन्द्राभिभूरसिविश्वाजातान्योजसा। सविश्वाभुव आभवः ५ ॥ ११ ॥

सोमः पञ्च यमी भाववृत्तमनुष्टुप्।

१५४ सोमएकेभ्यःपवतेघृतमेकउपासते। येभ्योमधुप्रधावतितांश्चिदेवापि गच्छतात् १ तपसायेअनाधृष्यास्तपसायेस्वर्ययुः। तपोयेचक्रिरेमहस्तांश्चिदेवापिगच्छतात् २ येयुध्यन्तेप्रधनेषुशूरासोयेतनूत्यजः। येवासहस्रदक्षिणास्तांश्चिदेवापिगच्छतात् ३ येचित्पूर्वऋतसापऋतावानऋतावृधः। पितॄन्तपस्वतोयम तांश्चिदेवापिगच्छतात् ४ सहस्रणीथाःकवयोयेगोपायन्तिसूर्यम्। ऋषीन्तपस्वतोयमतपोजाँअपिगच्छतात् ५ ॥ १२ ॥

अराये पञ्च शिरिम्बिठो भारद्वाजोऽनुष्टुप्। आद्योपान्त्ययोरलक्ष्मीनाशकोर्थो देवता। अन्त्याया विश्वेदेवाः। शिष्टयोर्ब्रह्मणस्पतिः।

१५५ अरायिकाणेविकटेगिरिंगच्छसदान्वे। शिरिम्बिठस्यसत्वभिस्तेभिष्ट्वाचातयामसि १ चत्तोइतश्चत्तामुतःसर्वाभ्रूणान्यारुषी। अराय्यंब्रह्मणस्पतेतीक्ष्णशृङ्गोदृषन्निहि २ अदोयद्दारुप्लवतेसिन्धोःपारेअपूरुषम्। तदारभस्वदुर्हणोतेनगच्छपरस्तरम् ३ यद्धप्राचीरजगन्तोरोमण्डूरधाणिकीः। हताइन्द्रस्यशत्रवःसर्वेबुद्बुदयाशवः ४ परीमेगामनेषतपर्यग्निमहृषत। देवेष्वक्रतश्रवःकइमाँआदधर्षति ५ ॥ १३ ॥

अग्निं पञ्च केतुराग्नेयोग्निर्गायत्री।

१५६ अग्निंहिन्वन्तुनोधियःसप्तिमाशुमिवाजिषु। तेनजेष्मधनंधनम् १

ययागाआकरामहेसेनंयाग्नेतवोत्या । तांनोहिन्वमघत्तये २ आग्नेस्थूरंरयिंभरपृथुंगोमंन्तमश्विनंम् । अङ्धिखंवर्तयापणिम् ३ अग्नेनक्षत्रमजरमासूर्यंरोहयोदिवि । दधज्ज्योतिर्जनेभ्यः ४ अग्नेकेतुर्विशामसिप्रेष्ठःश्रेष्ठउपस्थसंत् । बोधास्तोत्रेवयोदधंत् ५ ॥ १४ ॥

इमा नु कं पञ्च भुवन आप्त्यः साधनो वा भौवनो विश्वेदेवा द्विपदा त्रिष्टुप् ।

१५७ इमानुकंभुवनासीषधामेन्द्रश्चविश्वेचदेवाः १ यज्ञंचनस्तन्वंचप्रजांचादित्यैरिन्द्रःसहचीक्लृपाति २ आदित्यैरिन्द्रःसगणोमरुद्भिरस्माकंभूत्ववितातनूनाम् ३ हत्वायदेवाअसुरान्यदायन्देवादेवत्वमभिरक्षमाणाः ४ प्रत्यञ्चमर्कमनयञ्छचीभिरादित्स्वधामिषिरांपर्यपश्यन् ५ ॥ १५ ॥

सूर्यो नः पञ्च सौर्यचक्षुः सूर्योगायत्री ।

१५८ सूर्यौनोदिवस्पातुवातोअन्तरिक्षात् । अग्निर्नःपार्थिवेभ्यः १ जोषांसवितुर्यस्यतेहरःशतंसवाँअर्हति । पाहिनोदिद्युतःपतन्त्याः २ चक्षुर्नोदेवःसविताचक्षुर्नउतपर्वतः । चक्षुर्धातादधातुनः ३ चक्षुर्नोधेहिचक्षुषेचक्षुर्विख्यैतनूभ्यः । संचेदंविचपश्येम ४ सुसंदृशंत्वावयंप्रतिपश्येमसूर्य । विपश्येमनृचक्षसः ५ ॥ १६ ॥

उदसौ पट् शची पौलोमी शची पौलोम्यनुष्टुप् ।

१५९ उदसौसूर्योअगादुदयंमामकोभगः । अहंतद्विद्वलापतिमभ्यसाक्षिविषासहिः १ अहंकेतुरहंमूर्धाहमुग्राविवाचनी । ममेदनुक्रतुंपतिःसेहानायाउपाचरेत् २ ममपुत्राःशत्रुहणोऽथोमेदुहिताविराट् । उताहमस्मिसंजयापत्यौमे

श्लोकउत्तमः ३ येनेन्द्रोहविषाकृत्व्यभवद्द्युम्न्युत्तमः । इदंतदक्रिदेवाअसपत्नाकिलाभुवम् ४ असपत्नासपत्नघ्नीजयन्त्यभिभूवरी । आवृक्षमन्यासांवर्चोराधो अस्थेयसामिव ५ समजैषमिमाअहंसपत्नीरभिभूवरी । यथाहमस्यवीरस्यविराजनिजनस्यच ॥ ६ ॥ १७ ॥

तीव्रस्य पञ्च पूरणो वैश्वामित्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१६० तीव्रस्याभिवयसोअस्यपाहिसर्वरथाविहरीइहमुञ्च । इन्द्रमात्वायजमानासोअन्येनिरीरमन्तुभ्यमिमेसुतासः १ तुभ्यंसुतास्तुभ्यमुसोत्वासस्त्वांगिरःश्वात्र्याआह्वयन्ति । इन्द्रेदमद्यसवनंजुषाणोविश्वस्यविद्वाँइहपाहिसोमम् २ यउशताममनसासोममस्मैसर्वहृदादेवकामःसुनोति । नगाइन्द्रस्तस्यपरादधाति प्रशस्तमिच्चारुमस्मैकृणोति ३ अनुस्पष्टोभवत्येषोअस्ययोअस्मैरेवान्नसुनोति

सोमंम्। निरंरत्नौमुघदातंदंधातिब्रह्मद्विषोहन्त्यनानुदिष्टः ४ अश्वायन्तोगव्यन्तोवाजयन्तोहवामहेत्वोपंगन्तवाउं । आभूषंन्तस्तेसुमतौनवायांव्रयमिंन्द्रत्वाशुनंहुवेम ५ ॥ १८ ॥

मुञ्चामि त्वा पञ्च यक्ष्मनाशनः प्राजापत्यो राजयक्ष्मघ्नं त्रिष्टुप्। अन्त्यानुष्टुप्।

१६१ मुञ्चामिंत्वाहविषाजीवंनायकमंज्ञातयक्ष्मादुतराजयक्ष्मात् । ग्राहिर्जग्राहयदिवैतदेनंतस्याइन्द्राग्नीप्रमुंमुक्तमेनम् १ यदिंक्षितायुर्यदिवापरेतोयदिंमृत्योरंन्तिकंनीतएव । तमाहंरामिनिर्ऋतेरुपस्थादस्पार्षमेनंशतशारदाय २ सहस्राक्षेणंशतशारदेनशतायुषाहविषाहार्षमेनम् । शतंयथेमंशरदोनयातीन्द्रोविश्वंस्यदुरितस्यपारम् ३ शतंजीवशरदोवर्धमानःशतंहेमन्ताञ्छतमुवसन्ता-

न् । शतमिन्द्राग्नीसंवितावृहस्पतिःशतायुषाहविषेमंपुनर्दुः ४ आहार्षत्वाविदं त्वापुनरागाःपुनर्नव । सर्वाङ्गसर्वंतेचक्षुःसर्वमायुश्चतेऽविदम् ५ ॥ १९ ॥

ब्रह्मणा.षडृक्षोह ब्राह्मो गर्भसंस्रावे मायश्चित्तमष्टुनुप् ।

१६२ ब्रह्मणाग्निःसंविदानोरक्षोहावांधतामितः । अमीवायस्तेगर्भंदुर्णामायोनिमाशये १ यस्तेगर्भममीवादुर्णामायोनिमाशये । अग्निष्टंब्रह्मणासहनिष्क्रव्यादमनीनशत् २ यस्तेहन्तिपतयन्तंनिषत्स्नुंयःसरीसृपम् । जातंयस्तेजिघांसतितमितोनाशयामसि ३ यस्तऊरूविहरत्यन्तरादम्पतीशये । योनिंयोअन्तरारेह्लितमितोनाशयामसि ४ यस्त्वाभ्रातापतिर्भूत्वाजारोभूत्वानिपद्यते । प्रजांयस्तेजिघांसतितमितोनाशयामसि ५ यस्त्वास्वप्नेनतमसामोहयित्वानिपद्यते । प्रजांयस्तेजिघांसतितमितोनाशयामसि ६ ॥ २० ॥

अक्षीभ्यां षड्विवृहा काश्यपो यक्ष्मघ्न्यनुष्टुप्।

१६३अक्षीभ्यांतेनासिकाभ्यांकर्णाभ्यांछुबुकादधि।यक्ष्मंशीर्षण्यंमस्तिष्कां-ज्जिह्वायाविवृहामिते १ ग्रीवाभ्यस्तउष्णिहाभ्यःकीकसाभ्योअनूक्यात् । य-क्ष्मंदोषण्य१मंसाभ्यांबाहुभ्यांविवृहामिते २ आन्त्रेभ्यस्तेगुदाभ्योवनिष्ठोर्हृ-दयादधि । यक्ष्मंमतस्नाभ्यांयक्नःप्लाशिभ्योविवृहामिते ३ ऊरुभ्यांतेअष्ठीव-द्भ्यांपार्ष्णिभ्यांप्रपदाभ्याम् । यक्ष्मंश्रोणिभ्यांभासदाद्भंससोविवृहामिते ४ मेहनाद्वनंकरणाल्लोमभ्यस्तेनखेभ्यः । यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदंविवृहामि-ते ५ अङ्गादङ्गाल्लोम्नोलोम्नोजातंपर्वणिपर्वणि । यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदं विवृहामिते ६ ॥ २१ ॥

अपेहि पञ्च दुःस्वप्नघ्नमनुष्टुप् । तृतीया त्रिष्टुप् । अन्त्या पाङ्क्तिः ।

१६४ अपेहिमनसस्पतेऽपंक्रामपरश्चर । परोनिर्ऋत्याआचक्ष्वबहुधाजीवतोमनः १ भद्रंवैवरंवृणतेभद्रंयुञ्जन्तिदक्षिणम् । भद्रंवैवस्वतेचक्षुर्बहुत्राजीवतोमनः २ यदाशसानिःशसाभिशसोपारिमजाग्रतोयत्स्वपन्तः । अग्निर्विश्वान्यपदुष्कृतान्यजुष्टान्यारेअस्मद्दधातु ३ यदिन्द्रब्रह्मणस्पतेऽभिद्रोहंचरामसि । प्रचेतानआङ्गिरसोद्विषतांपात्वंहसः ४ अजैष्माद्यासनामचाभूमानागसोवयम् । जाग्रत्स्वप्नःसंकल्पःपापोयंद्विष्मस्तंसऋच्छतुयोनोद्वेष्टितमृच्छतु ५ ॥ २२ ॥

देवाः पञ्च कपोतो नैर्ऋतः कपोतोपहतौ प्रायश्चित्तं विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् ।

१६५ देवाःकपोतइषितोयदिच्छन्दूतोनिर्ऋत्याइदमाजगाम । तस्माअर्चामकृणवामनिष्कृतिंशंनोअस्तुद्विपदेशंचतुष्पदे १ शिवःकपोतइषितोनोअस्त्वना-

गादेवाःशकुनोगृहेषु । अग्निर्हिविप्रोजुषतांहविर्नःपरिहेतिःपक्षिणीनोवृणक्तु २ हेतिःपक्षिणीनदभात्यस्मानाष्ट्रीपदंकृणुतेअग्निधाने । शंनोगोभ्यश्चपुरुषेभ्य-श्चास्तुमानोहिंसीदिहदेवाःकपोतः ३ यदुलूकोवदतिमोघमेतद्यत्कपोतःपदमग्नौकृणोति । यस्यदूतःप्रहितएषएतत्तस्मैयमायनमोअस्तुमृत्यवे ४ ऋचाकपोतंनुदतप्रणोदमिषंमदन्तःपरिगांनयध्वम् । संयोपयन्तोदुरितानिविश्वाहित्वानऊर्जंप्रपतात्पतिष्ठः ५ ॥ २३ ॥

ऋषभं पञ्च ऋषभो वैराजः शाक्वरो वा सपत्नघ्यनुष्टुप् । अन्त्या महापङ्क्तिः ।

१६६ ऋषभंमासमानानांसपत्नानांविषासहिम् । हन्तारंशत्रूणांकृधिविराजंगोपतिंगवाम् १ अहमस्मिसपत्नहेन्द्रइवारिष्टोअक्षतः । अधःसपत्नामेपदोरिमेसर्वेअभिष्ठिताः २ अत्रैववोऽपिनह्याम्युभेआर्त्नीइवज्यया । वाचस्पतेनि

पथेमान्यथामदधर्वदान् ३ अभिंभूरहमागंमंविश्वकर्मेणधाम्ना । आवंश्चित्तमा वोव्रतमावोऽहंसमितिंददे ४ योगक्षेमंवंआदायाहंभूयासमुत्तमआवोमूर्धानमक्र- मीम् । अधस्पदान्मउद्वदतमण्डूकाइवोदकान्मण्डूकाउदकादिव ५ ॥ २४ ॥

तुभ्येदं चतुष्कं विश्वामित्रजमदग्नी इन्द्रो जगती । उपान्साया लिङ्गोक्तदेवता ।

१६७ तुभ्येदमिन्द्रपरिषिच्यतेमधुत्वंसुतस्यकलशस्यराजसि । त्वंरयिंपुरु- वीरामुनस्कृधित्वंतपःपरितप्याजयःस्वः १ स्वर्जितंमहिमन्दानमन्धसोहवाम- हेपरियाकंसुतांउपं । इमंनोयज्ञमिहबोध्यागहिस्पृधोजयन्तंमघवानमीमहे २ सोमस्यराज्ञोवरुणस्यधर्मणिबृहस्पतेरनुमत्याउशर्मणि । तवाहमद्यमघवन्नुप- स्तुतौधातर्विधातःकलशाँअभक्षयम् ३ प्रसूतोभक्षमकरंचरावपिस्तोमंचेमंप्रथ- मःसूरिरुन्मृजे । सुतेसातेनयद्यागमंवांप्रतिविश्वामित्रजमदग्नीदमे ४ ॥ २५ ॥

वातस्य चतुष्कमनिलो वातायनो वायुस्त्रिष्टुप् ।

१६८ वातस्यनुमहिमानंरथस्यरुजन्नेतिस्तनयन्नस्यघोषः। दिविस्पृग्यात्यरुणानिकृण्वन्नुतोएतिपृथिव्यारेणुमस्यन् १ संप्रेरतेअनुवातस्यविष्ठाऐनंगच्छन्तिसमनंनयोषाः । ताभिःसयुक्सरथंदेवईयतेऽस्यविश्वस्यभुवनस्यराजा २ अन्तरिक्षेपथिभिरीयमानोननिविशतेकतमच्चनाहः । अपांसखाप्रथमजाऋतावाक्वस्विज्जातःकुतआबभूव ३ आत्मादेवानांभुवनस्यगर्भोयथावशंचरतिदेवएषः । घोषाइदस्यशृण्विरेनरूपंतस्मैवातायहविषाविधेम ४ ॥ २६ ॥

मयोभूश्चतुष्कं शबरः काक्षीवतो गावस्त्रिष्टुप् ।

१६९ मयोभूर्वातोअभिवातूस्राऊर्जस्वतीरोषधीरारिशन्ताम् । पीवस्वतीर्जीवधन्याःपिबन्त्ववसायपद्वतेरुद्रमृळ १ याःसरूपाविरूपाएकरूपायासामग्नि-

रिष्ट्यानामांनिवेदं । याअङ्गिरसस्तपंसेहचक्रुस्ताभ्यंःपर्जन्यमहिशर्मंयच्छ २ यादेवेपुंतन्वं१मैरंयन्तयासांसोमोविश्वांरूपाणिवेदं । ताअस्मभ्यंपयसापिन्वं-मानाःप्रजावंतीरिन्द्रगोष्ठेरिरीहि ३प्रजापंतीर्मह्यमेताररांणोविश्वैर्देवैःपितृभिःसं-विदानः । शिवाःसतीरुपंनोगोष्ठमाकस्तासांवयंप्रजयासंसंदेम ४ ॥ २७ ॥

विभ्राड्वृष्कं विभ्राट्सौर्यः सूर्यो जगती । अन्त्याऽऽस्तारपङ्क्तिः

१७० विभ्राड्वृहत्पिंबतुसोम्यंमध्वायुर्दधंद्यज्ञपंतावविंह्रुतम् । वातंजूतोयो अंभिरक्षंतित्मनांप्रजाःपुंपोषपुरुधाविरांजति १ विभ्राड्वृहत्सुभृंतंवाजसातंमं धर्मान्दिवोधरुणेंसत्यमर्पितम् । अमित्रहावृंत्रहादंस्युहन्तंमंज्योतिंर्जज्ञेअसुरहा संपत्नहा २ इदंश्रेष्ठंज्योतिंषांज्योतिंरुत्तमंविंश्वजिद्धंनजिदुच्यतेवृहत् । विश्व-भ्राड्भ्राजोमहिसूर्योदृशउरुपंप्रथेसहओजोअच्युतम् ३ विभ्राजञ्ज्योतिंषास्वं-

१रगंच्छोरोचनंदिवः । येनेमाविश्वाभुवनान्याभृताविश्वकर्मणाविश्वदेव्याव-
ता ४ ॥ २८ ॥

त्वं त्यं चतुष्कामिटो भार्गव इन्द्रो गायत्री ।

१७१ त्वंत्यमिटतोरथमिन्द्रप्रावःसुतावंतः । अशृणोःसोमिनोहवम् १ त्वं-
मखस्यदोधंतःशिरोऽवंत्वचोभरः । अगंच्छःसोमिनोगृहम् २ त्वंत्यमिन्द्रमर्त्य-
मास्त्रबुध्नायवेन्यम् । मुहुःश्रथ्नामनस्यवे ३ त्वंत्यमिन्द्रसूर्यंपश्चासन्तंपुरस्कृधि ।
देवानांचित्तिरोवशम् ४ ॥ २९ ॥

आ याहि चतुष्कं संवर्त उपा द्विपदा विराट् ।

१७२ आयाहिवनंसासहगावःसचन्तवर्तनिंयदूधभिः १ आयाहिवस्व्या-

धियामंहिष्ठोजारयन्मंखःसुदानुंभिः २ पितुभृतोनतन्तुमित्सुदानंवःप्रतिदध्मोयजांमसि ३ उपाअपस्वसुस्तमःसंवंर्तयतिवर्तनिंसुंजाततां ४ ॥ ३० ॥

आ त्वा षड्ध्रुवो राज्ञः स्तुतिरनुष्टुप्।

१७३ आत्वांहार्षमन्तरंभूर्ध्रुवस्तिष्ठाविंचाचलिः । विशंस्त्वासर्वावाञ्छन्तु मात्वद्राष्ट्रमधिंभ्रशत् १ इहैवैधिमापंच्योष्ठाःपर्वतइवाविंचाचलिः । इन्द्रइवेहध्रुवस्तिंष्ठेहराष्ट्रमुंधारय २ इममिन्द्रोंअदीधरद्ध्रुवंध्रुवेणंहविषां । तस्मैसोमो अधिंब्रवत्तस्मांउब्रह्मंणस्पतिः ३ ध्रुवाद्यौर्ध्रुवापृथिवीध्रुवासःपर्वताइमे । ध्रुवंविश्वंमिदंजगंद्ध्रुवोराजांविशामयम् ४ ध्रुवंतेराजावरुंणोध्रुवंदेवोबृहस्पतिः । ध्रुवं तइन्द्रश्चाग्निश्चराष्ट्रंधारयतांध्रुवम् ५ ध्रुवंध्रुवेणंहविषाभिसोमंमृशामसि । अथों तइन्द्रःकेवलीर्विशोंबलिहृतस्करत् ६ ॥ ३१ ॥

अभीवर्तेन पञ्चाभीवर्तो राज्ञः स्तुतिरनुष्टुप्।

१७४ अभीवर्तेनंहविषायेनेन्द्रोअभिवावृते । तेनास्मान्ब्रंह्मणस्पतेऽभिराष्ट्रायंवर्तय १ अभिवृत्यंसपत्नांनभियानोअरांतयः । अभिपृंतन्यन्तंतिष्ठाभियोनेइरस्यतिं २ अभित्वांदेवःसंवितााभिसोमोअवीवृतत् । अभित्वाविश्वांभूतान्यंभीवर्तोयथासंसि ३ येनेन्द्रोंहविषांकृत्व्यभंवद्द्युम्न्युंत्तमः । इदंतदंक्रिदेवाअसपत्नःकिलांभुवम् ४ असपत्नःसंपत्नहाभिरांष्ट्रोविषासहिः । यथाहमेषांभूतानांविराजांनिजनंस्यच ५ ॥ ३२ ॥

प्र वञ्चतुष्कमूर्ध्वग्रावार्बुदिर्ग्रावाणो गायत्री ।

१७५ प्रवोग्रावाणःसवितादेवःसुंवतुधर्मणा । धूर्षुयुंज्यध्वंसुनुत १ ग्रावाणोअपंदुच्छुनामपंसेधतदुर्मतिम् । उस्राःकंर्तनभेषजम् २ ग्रावाणउपंरेष्वामं-

हीयन्तेसजोषसः । वृष्णेदधतोवृष्ण्यम् ३ ग्रावाणःसवितानुवोदेवःसुवतुधर्मणा । यजमानायसुन्वते ४ ॥ ३३ ॥

प्र सूनवश्चतुष्कं सूनुरार्भवोभिरनुष्टुप् । आद्याया ऋभवः । उपाद्या गायत्री ।

१७६ प्रसूनवंऋभूणांबृहन्नवन्तवृजना । क्षामायेविश्वधायसोऽश्नन्धेनुंनमातरम् १ प्रदेवंदेव्याधियाभरताजातवेदसम् । हव्यानोवक्षदानुषक् २ अयमुष्यप्रदेवयुर्होतायज्ञायनीयते । रथोनयोरभीवृतोघृणीवाञ्चेततित्मना ३ अयमग्निरुरुष्यत्यमृतादिवजन्मनः । सहसश्चित्सहीयान्देवोजीवातवेकृतः ४ ॥ ३४ ॥

पतङ्गं तृचं पतङ्गः प्राजापत्यो मायाभेदस्त्रिष्टुप् । आद्या जगती ।

१७७ पतङ्गमक्तमसुरस्यमाययाहृदापश्यन्तिमनसाविपश्चितः । समुद्रेअन्तःकवयोविचक्षतेमरीचीनांपदमिच्छन्तिवेधसः १ पतङ्गोवाचंमनसाबिभर्तितांग-

न्वर्वौऽवदृभेंअन्तः । तांद्योतमानांस्वर्यंमनीषामृतस्यंपदेकवयोनिपान्ति २ अपश्यंगोपामनिपद्यमानमाचपराचपथिभिश्चरन्तम् । ससध्रीचीःसविषूचीर्वसानआवरीवर्तिभुवनेष्वन्तः ३ ॥ ३५ ॥

त्यमू षु तृचपरिष्टनेमिस्तार्क्ष्यस्त्रिष्टुप् ।

१७८ त्यमूषुवाजिनंदेवजूतंसहावानंतरुतारंरथानाम् । अरिष्टनेमिंपृतनाजमाशुंस्वस्तयेतार्क्ष्यमिहाहुवेम १ इन्द्रस्येवरातिमाजोहुवानाःस्वस्तयेनावमिवारुहेम । उर्वीनपृथ्वीबहुलेगभीरेमावामेतौमापरेतौरिषाम २ सद्यश्चिद्यःशवसापञ्चकृष्टीःसूर्यइवज्योतिषापस्ततान । सहस्रसाःशतसाअस्यरंहिर्नस्मावरन्तेयुवतिंनशर्याम् ३ ॥ ३६ ॥

उत्तिष्ठत तृचमिन्द्रस्त्रिष्टुप् आद्यायाः शिबिरौशीनरः । मध्यायाः प्रतर्दनः काशिराजः ।
अन्त्यायाः वसुमना रौहिदश्वः । आद्यानुष्टुप् ।

१७९ उत्तिष्ठतावपश्यतेन्द्रस्य भागमृत्वियम् । यदिश्रातो जुहोतन यद्यश्रातो ममत्तन १ श्रातं हविरो ष्विन्द्र प्र याहि जगाम सूरो अध्वनो वि मध्यम् । परि त्वासते निधिभिः सखायः कुलपा न व्राजपतिं चरन्तम् २ श्रातं मन्य ऊधनि श्रातमग्नौ सुश्रातं मन्ये तदृतं नवीयः । माध्यंदिनस्य सवनस्य दध्नः पिबेन्द्र वज्रिन्पुरुकृज्जुषाणः ३ ॥ ३७ ॥

प्र ससाहिषे तृचं जय ऐन्द्र इन्द्रस्त्रिष्टुप् ।

१८० प्र ससाहिषे पुरुहूत शत्रूञ्ज्येष्ठस्ते शुष्म इह रातिरस्तु । इन्द्रा भर दक्षिणेना वसूनि पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम् १ मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत आज-

गन्थापरंस्याः । सूकंसंशायंपाविमिन्द्रातिग्मंविशन्नूंन्ताह्निविमृधौनुदस्व २ इन्द्रं क्षत्रमभिवाममोजोऽजांयथावृषभचर्षणीनाम् । अपानुदोजनंममित्रयन्तंमुरुं देवेभ्यौअकृणोरुलोकम् ३ ॥ ३८ ॥

मथश्च तृचं विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् आद्यायाः मथो वासिष्ठः ।
मध्यायाः समथो भारद्वाजः । अन्त्याया धर्मः सौर्यः ।

१८१ मथंश्चयस्यंसमथंश्चनामानुंष्टुभस्यहविषोंहविर्यत् । धातुर्द्युतांनात्सवितुश्चविष्णोरथंतरमाजंभारावसिष्ठः १ अविन्दन्तेअतिंहितंयदासींद्यज्ञस्यधामंपरमंगुहायत् । धातुर्द्युतांनात्सवितुश्चविष्णोर्भरद्वाजोबृहदाचंक्रेअग्नेः २ तेंऽविन्दन्मनंसादीध्यांनायजुःष्कन्नंप्रंथमंदेवयानंम् । धातुर्द्युतांनात्सवितुश्चविष्णोरासूर्यादभरन्घर्ममेते ३ ॥ ३९ ॥

बृहस्पतिस्तृचं तपुर्मूर्धा बार्हस्पत्यो बृहस्पतिस्त्रिष्टुप् ।

१८२ बृहस्पतिर्नयतुदुर्गहातिरःपुनर्नेषदघशंसायमन्म । क्षिपदशस्तिमपदुर्मतिंहन्नथाकरद्यजमानायशंयोः १ नराशंसोनोऽवतुप्रयाजेशंनोअस्त्वनुयाजोहवेषु । क्षिपदशस्तिमपदुर्मतिंहन्नथाकरद्यजमानायशंयोः २ तपुर्मूर्धातपतुरक्षसोयेब्रह्मद्विषःशरवेहन्तवाउ । क्षिपदशस्तिमपदुर्मतिंहन्नथाकरद्यजमानायशंयोः ३ ॥ ४० ॥

अपश्यं प्रजावान्प्राजापत्योऽनुचं यजमानपत्नीहोत्राशिषस्त्रिष्टुप् ।

१८३ अपश्यंत्वामनसाचेकितानंतपसोजातंतपसोविभूतम् । इहप्रजामिहरयिंरराणःप्रजायस्वप्रजयापुत्रकाम १ अपश्यंत्वामनसादीध्यानांस्वायांतनूऋत्व्येनाधमानाम् । उपमामुच्चायुवतिर्बभूयाःप्रजायस्वप्रजयापुत्रकामे २ अहंग-

र्भमदधामोषधीष्वहंविश्वेषुभुवनेष्वन्तः। अहंप्रजाअंजनयंपृथिव्यामहंजनिभ्यो अपरीषुपुत्रान् ३ ॥ ४१ ॥

विष्णुस्तृचं त्वष्टा गर्भकर्ता विष्णुर्वा प्राजापत्यो गर्भार्थाशीर्लिङ्गोक्तदेवता अनुष्टुप्।

१८४ विष्णुर्योनिंकल्पयतुत्वष्टारूपाणिपिंशतु । आसिंचतुप्रजापतिर्धाता गर्भंदधातुते १ गर्भंधेहिसिनीवालिगर्भंधेहिसरस्वति । गर्भंतेअश्विनौदेवावाधत्तांपुष्करस्रजा २ हिरण्ययीअरणीयंनिर्मन्थतोअश्विना । तंतेगर्भंहवामहेदशमेमासिसूतवे ३ ॥ ४२ ॥

महि तृचं सत्यधृतिर्वारुणिरदितिः स्वस्त्ययनं गायत्री।

१८५ महित्रीणामवोऽस्तुद्युक्षंमित्रस्यार्यम्णः। दुराधर्षंवरुणस्य १ नहिते-

र्शमर्माचननार्ध्वसुवारणेर्नु । ईशेरिपुरघशंसः २ यस्मैपुत्रासोअदितेःप्रजीवसेमर्त्याय । ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्रम् ३ ॥ ४३ ॥

वातस्तृचमुलो वातायनो वायुर्गायत्री ।

१८६ वातआवातुभेषजंशंभुमयोभुनोहृदे । प्रणआयूंषितारिषत् १ उतवातपितासिनउतभ्रातोतनःसखा । सनोजीवातवेकृधि २ यददोवाततेगृहे३मृतस्यनिधिर्हितः । ततोनोदेहिजीवसे ३ ॥ ४४ ॥

भामये पथाग्नेयो वत्सोग्निर्गायत्री ।

१८७ प्राग्नयेवाचमीरयवृषभायक्षितीनाम् । सनःपर्षदतिद्विषः १ यःपरस्याःपरावतस्तिरोधन्वातिरोचते । सनःपर्षदतिद्विषः २ योरक्षांसिनिजूर्वतिवृषाशुक्रेणशोचिषा । सनःपर्षदतिद्विषः ३ योविश्वाभिविपश्यतिभुवनासंच

पश्यंति । सनः पर्षदतिद्विषः ४ योअस्यपारेरजसः शुक्रोअग्निरजायत । सनः पर्षदतिद्विषः ५ ॥ ४५ ॥

प्र नूनं तृचं श्येन आग्नेयोग्निर्जातवेदा गायत्री ।

१८८ प्रनूनंजातवेदसमश्वंहिनोतवाजिनंम् । इदंनोबर्हिरासदे १ अस्यप्र जातवेदसोविप्रवीरस्यमीळ्हुषः । महीमियर्मिसुष्टुतिम् २ यारुचोजातवेदसो देवत्राहव्यवाहनीः । ताभिर्नोयज्ञमिन्वतु ३ ॥ ४६ ॥

आयं गौस्तृचं सार्पराज्ञी सार्पराज्ञी सूर्यो वा गायत्री ।

१८९ आयंगौःपृश्निरक्रमीदसदन्मातरंपुरः । पितरंचप्रयन्त्स्वः १ अन्तश्चरतिरोचनास्यप्राणादपानती । व्यख्यन्महिषोदिवम् २ त्रिंशद्धामविराजति वाक्पतंगायधीयते । प्रतिवस्तोरहद्युभिः ३ ॥ ४७ ॥

ऋतं तृचमघमर्षणो माधुच्छंदसो भाववृत्तमनुष्टुप् ।

११० ऋतंचंसत्यंचाभींद्धात्तपसोऽध्यंजायत । ततोरात्र्यंजायतततंःसमुद्रो अंर्णवः १ समुद्रादंर्णवादधिंसंवत्सरोअंजायत । अहोरात्राणिंविदधद्विश्वंस्य मिषतोवशी २ सूर्याचन्द्रमसौंधातायंथापूर्वमंकल्पयत् । दिवंचपृथिवींचान्त- रिक्षमथोस्वंः ३ ॥ ४८ ॥

संसं चतुष्कं संवननः संज्ञानमनुष्टुप् । अद्याद्या आग्निः । उपान्त्या त्रिष्टुप् ।

१११ संसमिद्युंवसेवृषन्नग्नेविश्वांन्यर्यआ । इळस्पदेसमिंध्यसेसनोवसून्या भंर १ संगच्छध्वंसंवंदध्वंसंवोमनांसिजानताम् । देवाभागंयथापूर्वेसंजानानाउ- पासंते २ समानोमन्त्रःसमितिःसमानीसंमानंमनंःसहचित्तमेषाम् । समानं

मन्त्रंसभिमंन्त्रयेवःसमानेनंवोहविषांजुहोमि ३ समानीवआकूतिःसमाना हृदंयानिवः। समानमंस्तुवोमनोयथांवःसुसहासंति ४ ॥ ४१ ॥ हरिः ॐम् इति शाकल्कसंहितायामष्टमाष्टकेष्टमोध्यायः॥ ८ ॥ इत्यष्टाष्टकंसमाप्तम् ॥ ८ ॥ हरिः ॐम्

इति दशमे मण्डले द्वादशोनुवाकः ॥ १० ॥ १२ ॥

इति दशमं मण्डलं समाप्तम् ॥ १० ॥ हरि ॐम्

॥ इति शाकल्कसंहिता समाप्ता ॥

॥ श्रीः ॥

॥ अथ परिशिष्टानि ॥

द्वितीयाष्टकस्य पञ्चमाध्यायस्य षोडशवर्गानन्तरं मा विभेरित्यादि परिशिष्टम् ।

हरिः ॐम् माविभेर्नमरिष्यसिपरित्वापामिसर्वतः । घनेनहन्मिवृश्चिकमहिंदण्डेनागतम् १ आदित्यरथवेगेनविष्णुबाहुबलेनच । गरुडपक्षनिपातेनभूमिंगच्छमहायशाः २ गरुडस्यजातमात्रेणत्रयोलोकाःप्रकम्पिताः । प्रकम्पितामहीसर्वासशैलवनकानना ३ गगनंनष्टचन्द्रार्कंज्योतिर्नप्रकाशते । देवताभयभीताश्च मारुतोनप्रवायतिमारुतोनप्रवायत्योनमः ४ भोसर्पभद्रभद्रंतेदूरंगच्छमहायशाः । जनमेजयस्ययज्ञांतेआस्तीकवचनंस्मर ५ आस्तीकवचनंश्रुत्वायःस-

पाँनानिवर्तंते । शतधाभिद्यतेमूर्धाशिंशवृक्षफलंयथा ६ नर्मदायैनमःप्रातर्नर्मदायैनमोनिशि । नमोस्तुनर्मदेतुभ्यंत्राहिमांविषसर्पतः ७ योजरत्कारुणाजातोजरत्कन्यांमहायशाः । तस्यसर्पोपिभद्रंतेदूरंगच्छमहायशाः ८ ॥

अष्टमाध्यायस्य द्वादशवर्गानन्तरं भद्रमित्यादि परिशिष्टम् ।

भद्रंवददक्षिणतोभद्रमुत्तरतोवद । भद्रंपुरस्तान्नोवदभद्रंपश्चात्कपिञ्जल १ भद्रंवदपुत्रैर्भद्रंवदगृहेषुच । भद्रमस्माकंनोवदभद्रंनोअभयंवद २ भद्रमधस्तान्नोवदभद्रमुपरिष्टान्नोवद । भद्रंभद्रंनआवदभद्रंनःसर्वतोवद ३ असपत्नःपुरस्तान्नःशिवंदक्षिणतस्कृधि । अभयंसततंपश्चाद्भद्रमुत्तरतोगृहे ४ यौवनानिमहयसिजिग्युषामिवदुन्दुभिः । शकुन्तकप्रदक्षिणंशतपत्राभिनोवद ५ आवदँस्त्वंशकु

नेभद्रमावदतूष्णीमासीनःसुमतिंचिकिद्धिनः । यदुत्पतन्वदंसिकर्करियैथाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ६ ॥

चतुर्थाष्टकस्य द्वितीयाध्यायस्य पञ्चविंशवर्गानन्तरं जागर्षीत्यादि परिशिष्टम् ।

जागर्षित्वंभुवनेजातवेदोजागर्षियत्रयजंतेहविष्मान् । इदंहविःश्रद्धधानोजुहोमितेनपामिगुह्यंनामगोनाम् १ ॥

तृतीयाध्यायस्य तृतीयवर्गान्ते सूक्तान्त इत्यादि परिशिष्टम् ।

सूक्तान्तेतृणान्यप्सावरण्येवोदकेपिवा । यत्स्तृणैरध्ययनंतदधीतैस्तृणानिभवन्तेभव । वापीकूपतडागानांसमुद्रंगच्छस्वाहा १ ॥

सप्तमवर्गानन्तरं स्वस्तीत्यादि परिशिष्टम् ।

स्वस्त्ययनंतार्क्ष्यमरिष्टनेमिंमहद्भूतंवायसंदेवतानाम् । असुरघ्नमिन्द्रसखंस-

मन्तुंवृहद्यशोनार्वमिवाऽहेम १ अंहोमुचंमाङ्गिरसंगयंचस्वस्त्यांत्रेयंमनसाचु-तार्क्ष्यम् । प्रयंतपाणिःशरणंप्रपंद्येस्वस्तिसंबाधेष्वभयंनोअस्तु २ ॥

चतुर्थाध्यायस्यैकोनविंशवर्गानन्तरं वर्षन्त्वित्यादि परिशिष्टम् ।

वर्षन्तुतेविभावरिदिवोअभ्रस्यविद्युतः । रोहन्तुसर्वबीजान्यवंब्रह्मद्विषोजहि १ ॥

चतुर्थिंशवर्गानन्तरं हिरण्यवर्णामित्यादि परिशिष्टम् ।

हिरंण्यवर्णांहरिंणींसुवर्णरजतस्रंजाम् । चन्द्रांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोमआवंह १ तांमआवंहजातवेदोलक्ष्मीमनंपगामिनीम् । यस्यांहिरंण्यंविन्देयंगामश्वंपुरुंषानहम् २ अश्वपूर्वांरंथमध्यांहस्तिनांदप्रमोदिनीम् । श्रियंदेवीमुपंह्वयेश्रीर्मादेवीजुंषताम् ३ कांसोस्मितांहिरंण्यप्राकारामार्द्रांज्वलंन्तींतृप्तांतर्पयं-

न्तीम् । पद्मेस्थितांपद्मवर्णांतामिहोपह्वयेश्रियम् ४ चन्द्रांप्रभासांयशसाज्वलं-
न्तींश्रियंलोकेदेवजुष्टामुदाराम् । तांपद्मिनीमीँशरणंप्रपद्येऽलक्ष्मीर्मेनश्यतां-
त्वांवृणे ५ ॥ १आदित्यवर्णेतपसोधिजातोवनस्पतिस्तववृक्षोथबिल्वः । तस्य
फलानितपसानुदन्तुमायान्तरायाश्चबाह्याअलक्ष्मीः ६ उपैतुमांदेवसखःकीर्ति
श्चमणिनासह । प्रादुर्भूतोसुराष्ट्रेस्मिन्कीर्तिमृद्धिंददातुमे ७ क्षुत्पिपासामला
ज्येष्ठामलक्ष्मींनाशयाम्यहम् । अभूतिमसमृद्धिंचसर्वांनिर्णुदमेगृहात् ८ गन्ध-
द्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषिणीम् । ईश्वरींसर्वभूतानांतामिहोपह्वयेश्रियम् ९
मनसःकाममाकूतिंवाचःसत्यमशीमहि । पशूनांरूपमन्नस्यमयिश्रीःश्रयतांय-
शः १० ॥ २ ॥ कर्दमेनप्रजाभूतामयिसंभवकर्दम । श्रियंवासयमेकुलेमात-
रंपद्ममालिनीम् ११ आपःसृजन्तुस्निग्धानिचिक्लीतवसमेगृहे । निचदेवींमा-

तरंश्रियंवासयमेकुले १२ आर्द्रांपुष्करिणींपुष्टिंपिङ्गलांपद्ममालिनीम् । चन्द्रां हिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोमआवह १३ आर्द्रांयःकरिणींयष्टिंसुवर्णांहेममालिनीम् । सूर्यांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोमआवह १४ तांमआवजातवेदोलक्ष्मीमनपगामिनीम् । यस्यांहिरण्यंप्रभूतंगावोदास्योश्वान्विन्देयंपुरुषानहम् १५ ॥ ३ ॥ यःशुचिःप्रयतोभूत्वाजुहुयादाज्यमन्वहम् । सूक्तंपञ्चदशर्चंचश्रीकामःसततंजपेत् १६ पद्माननेपद्मनिपद्मपत्रेपद्मप्रियेपद्मदलायताक्षि । विश्वप्रियेविश्वमनोनुकूलेत्वत्पादपद्मंमयिसंनिधत्स्व १७ पद्माननेपद्मऊरूपद्माक्षीपद्मसंभवे । तन्मेभजसिपद्माक्षियेनसौख्यंलभाम्यहम् १८ अश्वदायीगोदायीधनदायिमहाधने । धनंमेजुषतांदेविसर्वकामांश्चदेहिमे १९ पुत्रपौत्रधनंधान्यंहस्त्यश्वादिगवेरथम् । प्रजानांभवसीमाताआयुष्मन्तंकरोतुमे २० धनमग्निर्धनंवा-

युर्धनंसूर्योधनंवसुः । धनमिन्द्रोबृहस्पतिर्वरुणंधनमस्तुमे २१ वैनतेयसोमंपिबसोमंपिबतुवृत्रहा। सोमंधनस्यसोमिनोमह्यंददातुसोमिनः २२ नक्रोधोनचमात्सुर्यंनलोभोनाशुभामतिः। भवन्तिकृतपुण्यानांभक्तानांश्रीसूक्तंजपेत् २३ सरसिजनिलयेसरोजहस्तेधवलतरांशुकगन्धमाल्यशुभे । भगवतिहरिवल्लभेमनोज्ञेत्रिभुवनभूतिकरीप्रसीदमह्यम् २४ विष्णुपत्नींक्षमांदेवींमाधवींमाधवप्रियाम्। लक्ष्मींप्रियसखींदेवींनमाम्यच्युतवल्लभाम् २५ महालक्ष्म्यैचविद्महेविष्णुपत्न्यैचधीमहि । तन्नोलक्ष्मीःप्रचोदयात् २६ श्रीवर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधाच्छोभमानंमहीयते । धान्यंधनंपशुंबहुपुत्रलाभंशतसंवत्सरंदीर्घमायुः २७ ॥

सप्तमाध्यायस्य विंशतितमवर्गानन्तरं चक्षुरित्यादि परिशिष्टम् ।

चक्षुश्चश्रोत्रंचमनश्चवाक्चप्राणापानौदेहइदंशरीरम् । द्वौप्रत्यञ्चावनुलोमौ

विसर्गैर्वेतंतंमन्येदशंयन्त्रमुत्तमम् १ नखंश्चपृष्ठिश्चकरौचबाहूजङ्घेचोरूउदरांशि-रश्च । रोमाणिमांसंरुधिरंस्थिमज्जमेतच्छरीरंजलबुद्बुदोपमम् २ भ्रुवौललाटेचतथाचकर्णौहनूकपोलौचुबुकंस्तथाच । ओष्ठौचदन्ताश्चतथैवजिह्वामेतच्छरीरंमुखरत्नकोशम् ३ ॥

पञ्चमाष्टकस्य तृतीयाध्यायस्य त्रिंशवर्गान्ते शंवतीरित्यादि परिशिष्टम् ।

शंवतीःपारयन्त्येतेतंपृच्छान्तिवचोयुजा । अभ्यारंतंयमाकेतुंयएवेदमितिब्रवं-न् १ भासाकेतुंपरिस्रुतंभारतीब्रह्मवर्धनीः । संजानानामहीमातायएवेदमि-तिब्रवंत् २ इन्द्रस्तंकिंविभुंप्रभुंभानुनेयंसरस्वतीम् । येनंसूर्यमरोचयद्येनेमेरो-दसीउभे ३ जुषस्वाग्नेअङ्गिरःकाण्वंमेध्यातिथिम् । मात्वासोमस्यबर्हृत्सुत-स्यमधुमत्तमः ४ त्वमग्नेअङ्गिरःशोचस्वदेववीतमः । आशंतमशंतमाभिरभि-

ष्टिभिःशान्तिःस्वस्तिमंकुर्वंत ५ शंनःकनिक्रदद्देवःपर्जन्योअभिवर्षतु । शंनो-
द्यावांपृथिवीशंप्रजाभ्यःशंनएधिद्विपदेशंचतुष्पदे ६ ॥

चतुर्थाध्यायस्य द्वाविंशवर्गानंतरं स्वप्नेत्यादि परिशिष्टम् ।

स्वप्नःस्वप्नाधिकरणेसर्वंनिष्वापयाजनम् । आसूर्यमन्यान्स्वापयव्युं १ ह्कं
जांग्रियादहम् १ अजंगरोनामसर्पःसर्पिरविषोमहान् । तस्मिन्हिसर्पःसुधितस्तेनं
त्वास्वापयामसि २ सर्पःसर्पोअजगरःसर्पिरविषोमहान् । तस्यसर्पात्सिन्धव-
स्तस्यंगाधमंशीमहि ३ काळिकोनामसर्पोनवनागसहस्रबलः । यमुनह्रदेहं
सोजातो ३ योनारायणवाहनः ४ यदिकाळिकंदूतस्ययदिकाःकाळिकाद्भयात् ।
जन्मभूमिमतिक्रान्तोनिर्विषोयातिकाळिकः ५ आयाहीन्द्रपथिभिरीळितेभि-
र्यज्ञमिमंनोभागधेयंजुषस्व । तृप्तांजंहुर्मातुळस्येवयोषाभागस्तेपैतृष्वसेयींवपा-

मिंथ ६ यशस्करंबलंवन्तंप्रभुत्वंतमेवराजाधिपतिंबभूव । संकीर्णनागाश्वपतिं-
नराणांसुमङ्गल्यंसततंदीर्घमायुः ७ कर्कोटकोनामसर्पोयोदृष्टीविषउच्यते । त-
स्यसर्पस्यसर्पत्वंतस्मैसर्पनमोस्तुते ८ नमोअस्तुसर्पेभ्योयेकेचंपृथिवीमनु । ये-
अन्तरिक्षेयेदिवितेभ्यःसर्पेभ्योनमः ९ ॥

सप्तमाध्यायस्य चतुर्थवर्गानन्तरमुपेत्यादि परिशिष्टम् ।

उपप्लवंदमण्डूक्यिर्पमावंदतादुरि । मध्येंह्रदस्यप्लवस्यनिगृह्यचतुरःपुरः १

सप्तमाष्टकस्य द्वितीयाध्यायस्याष्टादश वर्गानन्तरं पावमानीरित्यादि परिशिष्टम् ।

पावमानीःस्वस्त्ययनीःसुदुघाहिघृतश्चुतः । ऋषिभिःसंभृतोरसोब्राह्मणेष्व-
मृतंहितम् १ पावमानीर्दिशन्तुनइमंलोकमथोअमुम् । कामान्समर्धयन्तुनोदे-
वीर्देवैःसमाहिताः २ येनदेवाःपवित्रेणात्मानंपुनतेसदा । तेनसहस्रधारेणपाव-

मान्यःपुंनन्तुमाम् ३ प्राजापत्यंपवित्रंशतोद्यामंहिरण्मयंम् । तेनंब्रह्मविदोंवयं पूतंब्रह्मंपुनीमहे ४ इन्द्रंःसुनीतीसहमांपुनातुसोमंःस्वस्त्यावरुणःसमीच्यां । यमोराजांप्रमृणाभिंःपुनातुमाजातवेंदामूर्जयन्त्यापुनातु ५ ऋषयस्तुतंपस्तेपुःसर्वेस्वंर्गंजिगीषंवः । तपसस्तपसोऽग्र्यंतुपावमानीर्ऋचोब्रंवीत् ६ यन्मेगर्भेवसंतःपापमुग्रंयज्जांयमानस्यंचकिंचिंदन्यत् । जातस्यंचयच्चांपिचवर्धतोमेतत्पांवमानीभिरहंपुंनामि ७ मातापित्रोर्यन्नकृतंवचोमेयत्स्थांवरंजङ्गमंमावभूवं । विश्वंस्यतत्प्रेहपितंवचोमेतत्पांवमानीभिरहंपुंनामि ८ गोघ्नात्तस्करत्वात्स्त्रीवधाद्यच्चकिल्बिंषम् । पापकंचचरंणेभ्यस्तत्पांवमानीभिरहंपुंनामि ९ ब्रह्मवधात्सुरांपानात्स्वंर्णस्तेयाद्वृषलिगमनमैथुनसंगमात् । गुरोर्दाराधिगमंनाच्चतत्पांवमानीभिंरहंपुंनामि १० बालघ्नान्मातृंपितृवधाद्भूमितस्करात्सर्ववर्णगमनमैथुनसंगमात् ।

पापेभ्यंश्चप्रतिग्रंहात्सद्यंःप्रहरतिसर्वंदुष्कृतंतत्पांवमानीभिंरहंपुंनामि ११ क्रयं-
विक्रयाद्योनिंदोषाद्भक्षाद्भोज्यांत्प्रतिग्रंहात् । असंभोजनाच्चांपिनृशंसंतत्पांवमा-
नीभिंरहंपुंनामि १२ दुर्यंष्टंदुरंधीतंपापंयच्चाज्ञानतोकृंतम् । अयाजिताश्चासंया-
ज्यास्तत्पांवमानीभिंरहंपुंनामि १३ अमन्त्रमन्नंयत्किंचिद्धूयतेचहुताशंने । सं-
वंत्सरकृंतंपापंतत्पांवमानीभिंरहंपुंनामि १४ ऋतस्ययोनंयोमृतस्यधामविश्वांदे-
वेभ्यःपुण्यंगन्धाः । तानआपःप्रवहंन्तुपापंशुद्धागच्छामिसुकृतामुलोकंतत्पांव-
मानीभिंरहंपुंनामि १५ पावमानीःस्वस्त्ययनीर्याभिर्गच्छतिनान्दनम् । पुण्यां-
श्चभक्षान्भक्षयत्यमृतत्वंचंगच्छति १६ पावमानींपितृन्देवान्ध्यायेद्यंश्चसरस्वती-
म् । पितृंस्तस्योपवर्तेतक्षीरंसर्पिर्मधूदकम् १७ पावमानंपरंब्रह्मशुक्रंज्योतिःस-
नातनम् । ऋषींस्तस्योपतिष्ठेतक्षीरंसर्पिर्मधूदकम् १८ पावमानंपरंब्रह्मयेपठं-

न्तिमनीषिणः । सस्संजन्मभवेद्विप्रोधनाढ्योवेदपारगः १९ दशोत्तराण्यृचांश्चै-
वपावमानीःशतानिषट् । एतज्जुह्वञ्जपेन्मन्त्रंघोरमृत्युभयंहरेत् २० ॥

पञ्चमाध्यायस्याष्टाविंशवर्गानन्तरं यत्रेत्यादि परिशिष्टम् ।

यत्रतत्परमंपदंविष्णोर्लोकेमहीयते । देवैःसुकृतकर्मभिस्तत्रमाममृतंकृधी-
न्द्रायेन्दोपरिस्रव १ यत्रतत्परमाव्यंभूतानामधिपतिम् । भावभाविचयोगीश्चतत्र
माममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव २ यत्रलोकास्तनूत्यजाःश्रद्धयातपसाजिताः । ते-
जश्चयत्रब्रह्मंचतत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ३ यत्रदेवामहात्मानःसेन्द्रा-
श्चमरुद्गणाः । ब्रह्मांचयत्रविष्णुश्चतत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दोपरिस्रव ४ यत्रग-
ङ्गांचयमुनांचयत्रप्राचीसरस्वती । यत्रसोमेश्वरोदेवस्तत्रमाममृतंकृधीन्द्रायेन्दो
परिस्रव ॥ ५ ॥

अष्टमाष्टकस्य तृतीयाध्यायस्य पञ्चवर्गानन्तरं सितेत्यादि परिशिष्टम् ।

सितासितेसरितेयत्रसंगथेतत्राप्लुतासोदिवमुत्पतन्ति । येवैतन्वं १ विसृजन्ति धीरास्तेजनासोअमृतत्वंभजन्ते १ ॥

अष्टाविंशवर्गानन्तरमविधवेत्यादि परिशिष्टम् ।

अविधवाभववर्षाणिशतंसाग्रंतुसुव्रता । तेजस्वीचयशस्वीचधर्मपत्नीपतिव्रता १ जनयद्बहुपुत्राणिमाचदुःखंलभेत्कंचित् । भर्तातेसोमपानित्यंभवेद्धर्मपरायणः २ अष्टपुत्राभवत्वंचसुभगाचपतिव्रता । भर्तुश्चैवपितुर्भ्रातुर्हृदयानन्दिनीसदा ३ इन्द्रस्यतुयथेन्द्राणीश्रीधरस्ययथाश्रिया । शंकरस्ययथागौरीतद्वत्तुरपिभर्तरि ४ अत्रेर्यथानुसूयास्याद्वसिष्ठस्याप्यरुन्धती । कौशिकस्ययथासतील-

धात्वमपिभर्तरि ५ ध्रुवैधिपोष्यामयिमह्यंत्वादाद्बृहस्पतिः । मयापत्याप्रजावती संजीवशरदःशतम् ॥ ६ ॥

अष्टमाष्टकस्य पञ्चमाध्यायस्य त्रयोविंशतिवर्गानन्तरमसावित्यादि परिशिष्टम् ।

असौयासेनामरुतःपरेषामभ्यैतिनओजसास्पर्धमाना । तांगूहततमसापव्रतेनयथामीषांअन्योअन्यंनजानात् १ अन्धाअमित्राभवताशीर्षाणाअहयइव । तेषांवोअग्निदग्धानामग्निमूढानामिन्द्रोहन्तुवरंवरम् ॥ २ ॥

षष्ठाध्यायस्य द्वितीयवर्गान्ते हविर्भिरित्यादि परिशिष्टम् ।

हविर्भिरेकेस्वरितःसचन्तेसुन्वन्तएकेसवनेषुसोमान् । शचीर्मदन्तउतदक्षिणाभिर्नेज्जिह्मायन्त्योनरकंपताम ॥ १ ॥

आगांश्चिपाधिनं नः पितरः प्राय्यमंगिः । दिवः सदांसि बृहतीवितिष्ठस आ-
मृतं तनूतमः १ पैतगर्भान्त्वसंसो त्वक्कालो निवृतिर्नैवं । अशीतिः सन्त्वष्टाउ-
नीतेरात्रसप्ततौः २ राध्रीमर्वचिन्ननीसर्वभूतानिवेशनीम् । भद्रांभगवतींकृष्णां
विश्वस्यजगतोनिशाम् ३ संवेशनीतं यमिनींग्रहनक्षत्रमालिनीम् । प्रपन्नोहं
शिवांरात्रीं भद्रेपारमशीमहि भद्रेपारमशीमहोनमः ४ स्तोष्यामि प्रयतोदेवीं
शरण्यां बह्वृचप्रियाम् । सहस्रसंमितांदुर्गां जातवेदसेसुनवामसोमम् ५ शान्त्य-
र्थंतद्द्विजातीनामृषिभिः सोमपाश्रिताः । ऋग्वेदत्वंसमुत्पन्नामरातीयतोनिदहा-
तिवेदः ६ येत्वांदेविप्रपद्यन्तिब्राह्मणाहव्यवाहनीम् । अविद्याबहुविद्यावासनः
पर्षतिदुर्गाणिविश्वा ७ येअग्निवर्णांशुभांसौम्यांकीर्तयिष्यन्तियेद्विजाः । तांतार-

पातिदुर्गाणिनावेवसिन्धुंदुरितात्यग्निः ८ दुर्गेषुविषमेघोरेसंग्रामेरिपुसंकटे । अ-
ग्निचोरनिपातेचसर्वग्रहनिवारणेदुष्टग्रहनिवारण्यैनमः ९ दुर्गेषुविषमेषुत्वंसं-
ग्रामेषुवनेषुच । मोहयित्वाप्रपद्यन्तेतेषांमेअभयंकुरुतेषांमेअभयंकुर्वैनमः १०
केशिनींसर्वभूतानांपञ्चमीतिचनामच । सामांसमादिशादेवीसर्वतःपरिरक्ष-
तुसर्वतःपरिरक्षत्यैनमः ११ तामग्निवर्णांतपसाज्वलन्तींवैरोचनींकर्मफले-
षुजुष्टाम् । दुर्गांदेवींशरणमहंप्रपद्येसुतरांसितरसेनमःसुतरांसितरसेनमः १२
दुर्गादुर्गस्थानेदुर्गानेदेवीरभिष्टये । पडमंदुर्गास्तवंपुण्यंरात्रौरात्रौसदापठेत् १३
रात्रिःकुशिकःसौभरोरात्रिर्वाभारद्वाजीरात्रिस्तवंगायत्रम् । रात्रिसूक्तंजपेन्नि-
त्यंतत्कालउपपद्यते १४ हिमस्यत्वाजरायुणाशालेपरिव्ययामसि । उतह्रदो
हिनोधियोग्निर्ददातुभेषजम् १५ शीतह्रदोहिनोभियोग्निर्ददातुभेषजम् । अ-

न्तिकामग्निमंजयद्दूवींदःशिशुलागमेत् १६ अजातपुत्रपक्षायोहृदयंममंदूयते ।
विपुलंधनंवह्नाकाशंतवंजातवेदःकामाय १६ मांचरक्षपुत्रांश्चशरणमभूत्तवं ।
पिङ्गाक्षलोहितग्रींवकृष्णवर्णनमोस्तुते १८ अस्मान्निवहैरस्योनंसागरस्यो-
मंयोयंथा । इन्द्रःक्षत्रंददातुवरुणमभिषिंश्चतु ११ शत्रवोनिधनंयान्तुजय-
स्त्वंब्रह्मतेजसा २० कपिलजटासर्वभक्षंचाग्निंप्रत्यक्षदैवतम् । वरुणंच
वशाम्ययेममपुत्रांश्चरक्षेतुममपुत्रांश्चरक्षत्वोन्नमः २१ साग्रैवर्षशतंजीवपिव
खादचमोदच । दुःखितांनद्विजांश्चैवप्रजांचपशुपालय २२ यावदादित्यस्तप-
तियावद्भ्राजतिचन्द्रमाः। यावद्वायुःप्रवायतितावज्जीवजयाजय २३ येनकेनप्र-
कारेणकोहिनामनजीवंति । परेषामुपकारार्थंयज्जीवंतिसजीवंति २४ नचोर-

अध्यायान्ते संज्ञानमित्यादि परिशिष्टम् ।

संज्ञानमुशनावदत्संज्ञानंवरुणोवदत् । संज्ञानमिन्द्रश्चाग्निश्चसंज्ञानंसविता-
वंदत् १ संज्ञानंनश्वेभ्यःसंज्ञानमरणेभ्यः । संज्ञानमश्विनायुवमिहास्मासुनि-
यंच्छताम् २ यत्कक्षीवांसंवननंपुत्रोअङ्गिरसाभवत् । तेननोद्यविश्वेदेवाःसंप्रि-
यांसमंजीजनन् ३ संवोमनांसिजानतांसमाकूतिर्मनामसि । असौयोविमन-
नानुसस्तंसमावर्तयामसि ४ नैर्हस्त्यंसेनादरणंपरिवर्त्मैतुयद्धविः । तेनामित्रा-
णांवाहून्हविषाशोषयामसि ५ परिवर्त्मान्येषामिन्द्रःपूषाचसस्रतुः । तेषांवो
अग्निदग्धानामग्निमूळ्हानामिन्द्रोहन्तुवरंवरम् ६ एषुनह्यवृषाजिनंहरिणस्याभि-
यंयथा । पराअमित्राँएषत्वर्वाचीगौरुपाजंतु ७ प्राध्वराणांपतेवसोहोतर्वरेण्य
क्रतो । तुभ्यंगायत्रमृच्यते ८ गोकामोअन्नकामःप्रजाकामउतकश्यपः । भूतं

भविष्यंत्प्रस्तौतिसहब्रंह्मैकमक्षंरंबहुब्रंह्मैकमक्षंरम् ९ यदक्षरंभूतकृतंविश्वेदेवा उपासंते । महर्षिमस्यंगोप्तारंजमदंग्निरकुंर्वतम् १० जमदंग्निराप्यायतेछन्दोंभिश्चतुरुत्तंरैः । राजासोमंस्यभक्षेणब्रह्मंणावीर्यंवत्तांशिवानंःप्रदिशोदिशंःसत्यानंःप्रदिशोदिशंः ११ अजोयत्तेजोददृंश्रेशुक्रंज्योतिःपरोगुहां । यदृषिःकश्यंपःस्तौतिसत्यंब्रह्मंचराचरंध्रुवंब्रह्मंचराचरम् १२ त्र्यायुषंजमदंग्नेःकश्यंपस्यत्र्यायुषमगस्त्यंस्यत्र्यायुषम् । यद्देवानांत्र्यायुषंतन्मेअस्तुंत्र्यायुषंसर्वमस्तुशतायुषंबलायुषम् १३ तच्छंयोरावृंणीमहेगातुंयज्ञायंगातुंयज्ञपंतयेदैवींःस्वस्तिरंस्तुनः । स्वस्तिर्मानुंषेभ्यऊर्ध्वंजिंगातुभेषजंशंनोंअस्तुद्विपदेशंचतुंष्पदे १४ ॥ हरिः ॐम् ।

इति परिशिष्टानि समाप्तानि ॥

॥ अथ निविदध्यायः ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ अग्निर्देवेद्धः । अग्निर्मन्विद्धः । अग्निःसुषमित् । होतादेववृतः । होतामनुवृतः । प्रणीर्यज्ञानाम् । रथीरध्वराणाम् । अतूर्तोहोता । तूर्णिर्हव्यवाट् । आदेवोदेवान्वक्षत् । यक्षदग्निर्देवोदेवान् । सोअध्वराकरतिजातवेदाः १२ ॥ १ ॥ इन्द्रोमरुत्वान्सोमस्यपिबतु । मरुत्स्तोत्रोमरुद्गणः । मरुत्सखामरुद्वृधः । घ्नन्वृत्रासृजदपः । मरुतामोजसासह । यईमेनंदेवाअन्वमदन् । अप्तूर्येवृत्रतूर्ये । शम्बरहत्येगविष्टौ । अर्चन्तंगुह्यापदा । परमस्यांपरावति । आदींब्रह्माणिवर्धयन् । अनाधृष्टान्योजसा । कृण्वंदेवेभ्योदुवः । मरुद्भिःसखिभिःसह । इन्द्रोमरुत्वाँइहश्रवदिहसोमस्यपिबतु । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चि-

त्राभिरूतिभिः । अवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ २ ॥ इन्द्रोदेवःसोमंपिबतु । एकजानांवीरतमः । भूरिदानंतमस्तमः । हर्योःस्थाता । पृश्नेःप्रेता । वज्रस्य भर्ता । पुरांभेत्ता । पुरांदर्मा । अपांस्रष्टा अपांनेता । सत्वनांनेता । निजघ्निर्दूरेश्रवाः । उपमातिकृद्दंसनावान् । इहोशंदेवोबभूवान् । इन्द्रोदेवइहश्रवदिहसोमस्यपिबतु । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । अवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ ३ ॥ सवितादेवःसोमस्यापिबतु । हिरण्यपाणिःसुजिह्वः । सुबाहुःस्वङ्गुरिः । त्रिरहन्त्यसवनः । यःप्रासुवद्वसुधीती । उभेजोष्ट्रीसवीमनि । श्रेष्ठंसावित्रमासुवम् । दोग्ध्रींधेनुम् । वोढारमनड्वाहम् । आशुंसप्तिम् । पुरंधियोषाम् । जिष्णुंरथेष्ठाम् । सभेयंयुवानम् । परामीवांसाविषत्पराघ

शंसम्। सवितादेवइहश्रवदिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः ।
श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् २० ॥ ४ ॥ द्यावापृथिवीसोमस्यमत्सताम् । पिता
चमाताच । पुत्रश्चप्रजननंच । धेनुश्चऋषभश्च । धन्याचधिषणाच । सुरेताश्च
सुदुघाच । शंभूश्चमयोभूश्च । ऊर्जस्वतीचपयस्वतीच । रेतोधाश्चरेतोभृच्च ।
द्यावापृथिवीइहश्रुतामिहसोमस्यमत्सताम् । प्रेमांदेवीदेवहूतिमवतांदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवताम् । चित्रेचित्राभिरूति-
भिः । श्रुतांब्रह्माण्यावसागमन्ताम् १५ ॥ ५ ॥ ऋभवोदेवाःसोमस्यमत्सन् ।
विष्टीस्वपसः । कर्मणासुहस्ताः । धन्याधनिष्ठाः । शम्याशमिष्ठाः । शच्या
शचिष्ठाः । येधेनुंविश्वजुवंविश्वरूपामरक्षन् । अरक्षन्धेनुमभवाद्विश्वरूपी । अ-

युञ्जतहरीअयुर्देवाँउप । अवृभ्रन्त्संकनीनामदन्तः । संवत्सरेस्वपसोयज्ञियंभाग-
मायन् । ऋभवोदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहूतिमवन्तुदेव्या
धिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्राश्चित्राभिरूति-
भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् १७ ॥ ६ ॥ विश्वेदेवाःसोमस्यमत्सन् । वि-
श्वेवैश्वानराः । विश्वेहिविश्वमहसः । महिमहान्तः । तक्वान्नानेमातिथीवानः ।
अस्क्राःपचतवाहसः । यातात्मानोअग्निदूताः । येद्यांचपृथिवींचातस्थुः । अप-
श्चस्वश्च । ब्रह्मचक्षत्रंच । बर्हिश्चवेदिंच । यज्ञंचोरुचान्तरिक्षम् । येस्थत्रयएका-
दशाः । त्रयश्चत्रिंशच्च । त्रयश्चत्रीचशता । त्रयश्चत्रीचसहस्रा । तावन्तोभिपा-
चः । तावन्तोरातिशाचः । तावतीःपत्नीः । तावतीर्ग्नाः । तावन्तउदरगे । ता-
वन्तोनिवेशने । अतोवादेवाभूयांसःस्थ । मावोदेवाअपिशसामापरिशसावृ-

क्षि । विश्वेदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहूतिमवन्तुदेव्याधि-
या । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्राश्चित्राभिरूति-
भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् ३० ॥ ७ ॥ अग्निर्वैश्वानरःसोमस्यमत्सत् ।
विश्वेषांदेवानांसमित् । अजस्रंदैव्यंज्योतिः । योविड्भ्योमानुषीभ्योअदीदे-
त् । द्युपूर्वासुदिद्युतानः । अजरउषसामनीके । आयोद्यांभात्यांपृथिवीम् ।
ओर्वन्तरिक्षम् । ज्योतिषायज्ञायशर्मयंसत् । अग्निर्वैश्वानरइहश्रवदिहसोमस्य-
मत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंय-
जमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् १५ ॥ ८ ॥
मरुतोदेवाःसोमस्यमत्सन् । सुष्टुभःस्वर्काः । अर्कस्तुभोबृहद्वयसः । शूराअ-
नाधृष्टरथाः । त्वेषासःपृश्निमातरः । शुभ्राहिरण्यखादयः । तवसोमन्ददिष्टयः ।

नभस्यावर्पनिर्णिजः । मरुतोदेवाइहश्रवन्निहसोमस्यमत्सन् । प्रेमांदेवादेवहू-
तिमवन्तुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवन्तु । चित्रा-
श्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमन् १४ ॥ ९ ॥ अग्निर्जातवेदाःसो-
मस्यमत्सत् । स्वानीकश्चित्रभानुः । अप्रोषिवान्गृहपतिः । तिरस्तमांसिदर्श-
तः । घृताहवनईड्यः । बहुलवर्मास्तृतयज्वा । प्रतीत्याशत्रूञ्जेतापराजितः ।
अग्नेजातवेदोभिद्युम्नमभिसहआयच्छस्व । तुशोअतुशः । समेद्धारंस्तोतारमंह-
सस्पाहि । अग्निर्जातवेदाइहश्रवदिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदे-
व्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूति-
भिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागमत् १६ ॥ १० ॥ अस्यमदेजरितरिन्द्रःसोमस्यम-
त्सत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोहिमहन् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोवृत्रमहन् । अस्य

मदेजरितरिन्द्रोपांवेगमैरयत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोजिन्वदजुवोपिन्वदपितः । अस्यमदेजरितरिन्द्रउदार्यंवर्णमतिरदवदासीद्दिशोअस्तभ्नात् । अस्यमदेजरित-रिन्द्रउद्द्यामस्तभ्नादप्रथयत्पृथिवीम् । अस्यमदेजरितरिन्द्रोदिविसूर्यमैरयद्यन्त-रिक्षमतिरत् । अस्यमदेजरितरिन्द्रःसमुद्रंप्रकुपितमरम्णात् । अस्यमदेजरित-रिन्द्रऋष्याँइवपंफणतःपर्वतान्प्रकुपिताँअरम्णात् । अस्यमदेजरितरिन्द्रइहश्रव-दिहसोमस्यमत्सत् । प्रेमांदेवोदेवहूतिमवतुदेव्याधिया । प्रेदंब्रह्मप्रेदंक्षत्रम् । प्रेमंसुन्वन्तंयजमानमवतु । चित्रश्चित्राभिरूतिभिः । श्रवद्ब्रह्माण्यावसागम-त् १६ ॥ ११ ॥ अग्निर्द्वादश । इन्द्रोमरुत्वानिन्द्रोदेवःसवितादेवःपृथग्विंश-तिः । द्यावापृथिवीपञ्चदश । ऋभवोदेवाःसप्तदश । विश्वेदेवास्त्रिंशत् । अग्नि-

वैश्वानरःपञ्चदश । मरुतोदेवाश्चतुर्दश । अग्निर्जातवेदाअस्यमदेपृथक्षोळश ॥
८ ॥ १२ ॥ ॐम् ॥ इतिनिविदध्यायः ॥

॥ अथ कुन्तापाध्यायः ॥

ॐम् तत्रादौनाराशंस्यः॥ इदंजनाउपश्रुतनराशंसस्तविष्यते । षष्टिंसहस्रा-
नवतिंचकौरमआरुशमेपुदद्महे॥ उष्ट्रायस्यप्रवाहणोवधूमन्तोद्विर्दश । वर्ष्मारथ-
स्यनिजिहीळतेदिवईषमाणाउपस्पृशः ॥ एषइषायमामहेशतंनिष्कान्दशस्र-
जः । त्रीणिशतान्यर्वतांसहस्रादशगोनाम् ॥ ३ ॥ इतितिस्रोनाराशंस्यः ॥ ॥
अथरैभ्यः॥ ॥ वच्यस्वरेभवच्यस्ववृक्षेनपक्वेशकुनः । नष्टेजिह्वाचर्चरीतिक्षुरो
नभुरिजोरिव ॥ प्ररेभासोमनीषयावृषागावइवेरते । अमोतपुत्रकाएषाममोत-

काइवासते ॥ प्रेरभधियंभरस्वगोविदंवसुविदम् । देवत्रेमांवाचंश्रीणीहीषुर्नवीर-
मस्तारम् ॥ ३ ॥ ॥ इतितिस्रोरैभ्याः ॥ ॥

अथपारिक्षित्यः ॥ ॥राज्ञोविश्वजनीनस्ययोदेवोमर्त्याँअति । वैश्वानरस्यसु-
ष्टुतिमासुनोतापरिक्षितिः ॥ परिक्षिन्नःक्षेममकरत्तमासुनुमासरम् । मरायन्कु-
र्वन्कौरव्यःपतिर्वदतिजायया ॥ कतरत्तआहराणिदधिमन्थांपरिस्रुताम् । जा-
यापतिंविपृच्छतिराष्ट्रेराज्ञःपरिक्षितः ॥ अभीवर्ष्मप्रजिहातेयवःपक्वःपथोविल-
म् । जनःसभद्रमेधत्तराष्ट्रेराज्ञःपरिक्षितः ॥ ४ ॥ ॥ इतिचतस्रःपारिक्षित्यः॥ ॥

अथकारव्यः॥ ॥इन्द्रःकारुमबूबुधदुत्तिष्ठविचराजनम् । ममेदुग्रस्यचर्कृधि-
सर्वांइत्तेपृणादरिः ॥ इहगावःप्रजायध्वमिहाश्वाइहपूरुषाः । इहोसहस्रदक्षिणो-
ऽपिपूषानिषीदतु ॥ नेमाइन्द्रगावोरिषन्मोआसांगोपतीरिषत् । मासाममित्रयु-

जंनइन्द्रमास्तेनईशत ॥ उपवोनरएमसिसूक्तेनवचसावयंभद्रेणवचसावयम् । चनोदधिध्वंनोअङ्गिरोनारिष्येमकदाचन ॥ ४ ॥ ॥ इतिचतस्रःकारव्यः॥ ॥

अथदिशांक्लृप्तयः॥ ॥यःसभेयोविदथ्यःसुत्वायज्वाथपूरुषः। सूर्यंचामूरिशादसन्तंदेवाःप्रागकल्पयन् ॥ योजाम्याअप्रथमदधःसखायन्निनित्सति । ज्येष्ठो यदिप्रचेतास्तदाहुरधरागिति ॥ यद्भद्रस्यपुरुषस्यपुत्रोभवतिदाधृषिः । तद्विप्रो अब्रवीदुदग्गन्धर्वःकाव्यंवचः ॥ यश्चपणिरभुजिष्योयश्चरेवाँअदाशुरिः । धीराणांशश्वतामहंतदपागितिशुश्रुम ॥ येचदेवाअयजन्ताथोयेचपरावदिः । सूर्यो दिवमिवगत्वामघवानोविरप्शते ॥ ५ ॥ ॥ इतिपञ्चदिशांक्लृप्तयः ॥ ॥

अथजनकल्पाः॥ ॥योनाक्ताक्षोअनभ्यक्तोमणिवोअहिरण्यवः।अब्रह्माब्रह्मणस्पुत्रस्तोताकल्पेपुसंमितः ॥ यआक्ताक्षःस्वभ्यक्तःसुमणिःसुहिरण्यवः । सुब्र-

ह्यात्रह्मणस्पुत्रस्तोताकल्पेषुसंमितः ॥ अप्रपाणाचयेशान्तारेवाँअप्रदादिश्वयः । अयभ्राकन्याकल्याणीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ सुप्रपाणाचयेशान्तारेवान्सुप्रदादिश्वयः । सुयभ्राकन्याकल्याणीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ वावाताचमाहिष्यंनस्ताचयुधिंगमः । अनाशुरश्वआयामीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ परिवृक्ताचमहिषीविश्वस्त्याचयुधिंगमः । स्वाशुरआयामीतोताकल्पेषुसंमितः ॥ ६ ॥ ॥ इतिषड्जनकल्पाः ॥ ॥

अथेन्द्रगाथाः॥ ॥ यदिन्द्रोदाशराज्ञेमानुषंव्यगाहथाः । विरूपःसर्वस्माआसीत्सहयक्षायकल्पते ॥ त्वंवृषाक्षुंमघवन्नम्रंमर्याकरोरविः । त्वंरौहिणंव्यास्यस्त्वंवृत्रस्याभिनच्छिरः ॥ यःपर्वतान्व्यदधाद्योअपोव्यगाहथाः । योवृत्रावृत्रहन्नहंस्तस्माइन्द्रनमोस्तुते ॥ प्रपिंधावन्तंहर्योरौच्चैःश्रवसमब्रवम् । स्वस्त्यश्वजैत्रायेन्द्र-

गात्रहगुग्रजम् ॥ गस्त्यान्वेतोंर्ग्निःश्ववसंहर्यपुञ्जन्तिदक्षिणम् । मूर्धानमश्वंदेवा-
नांधिधेन्द्रंमहीयसे ॥ ५ ॥ ॥ इतिपञ्चेन्द्रगाथाः ॥ ॥

अथैतशप्रलापाः ॥ ॥ एताअश्वाआप्लवन्ते । प्रतीपंप्रातिसत्वनम् । तासामेका हरिक्निका । हरिक्निकेकिमिच्छसि । साधुंपुत्रंहिरण्ययम् । क्वाहतंपरास्यः । यत्रा मूस्तिस्रःशिंशपाः । परित्रयःपृदाकवः । शृङ्गंधमन्तआसते । अयंमहान्तेअ-र्हति । सद्व्यपकंम्नएवकम् । मघायतेसघागमे । गोमीघमोमिनीराशे । पुमा-न्कूर्पमिनिःसति । वद्द्वपोडाति । वद्द्वोअपोडाति । अजकारकोविका । अश्वस्य वालोगोशफः । कशिनोरपेर्नाएनीवा । अनामयोपजिह्विका । कोअम्बकुलि मागुनि । कोअर्जुन्याःपयः । कोअनिकन्याःपयः । एतंपृच्छकुहंपृच्छ । कुहा-कंपक्वकंपृच्छ । यआयन्तिश्वभिष्कुभिः । अकुम्भन्तःकुशायवः । आमणकोम-

णत्थकः । देवत्तःप्रतिहूर्यः । पिनष्टिपातिकाहविः । प्रबुद्धदोमथायति । शुङ्गउत्प
त । मात्वाविसखानाविदन् । वशायाःपुत्रमायान्तम् । इराचेन्द्रममन्दत । इ-
यंनियंनिति । अथोइयंनिति । अथोज्यायस्तरोभुवत् । इयंयकाशलाकका ।
आमिणोतिनिभज्यते । तस्याअनुनिभञ्जनम् । वरुणोयातिवभ्रुभिः । शतंब-
भ्रोरभीशवः । शतंकशाहिरण्ययीः । शतंरथाहिरण्ययाः । आहलकुःशवर्तकुः।
आयवनेनतेजनिः । शफेनपीवओहति । वनिष्ठुनोपनृत्यति । इयंमह्यमदुरि-
ति । तवृक्षाःसहतिष्ठन्ति । पाकवलिःशकवलिः । अश्वत्थःखवुरोधवः । अरदुः
परमःशाये । हतइवपापूरुवः । अदोहमितपीयूवकम् । द्वौचहस्तिनौदती । अ-
ध्यर्धंचपरस्वतः । आदलावुकमेककम् । अलावुकंनिखातकम् । कर्करिकोनि-
खातकः । तद्वातउन्मथाइति । कुलायंकरवाँइति । उग्रंबालिशदाततम् । नव-

लिशनदाततम्। कएषांकर्करींरिखत् । कएषांदुन्दुभिंहनत्। यदींहनत्कथंहनत्। दैलींहनत्कथंहनत्। पर्याकारंपुनःपुनः॥७०॥ ॥इतिसप्ततिरैतशप्रलापाः॥ ॥

अथप्रवह्लिकाः ॥ विततौकिरणौद्वौतावापिनष्टिपूरुषः । नवैकुमारितत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ मातुष्टेकिरणौद्वौनिर्वीतःपुरुषाहते । नवैकुमारितत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ निगृह्यकर्तकौद्वौनिरायच्छासिमध्यमाम् । नवैकुमारितत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ उत्तानायैशयानायैतिष्ठन्नैवावगूहसि । नवैकुमारितत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ श्लक्ष्णायांश्लक्ष्णिकायांश्लक्ष्णमेवावगूहसि । नवैकुमारितत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ अवश्लक्ष्णमवभ्रदन्तर्लोमवतिह्रदे । नवैकुमारितत्तथायथाकुमारिमन्यसे ॥ ६ ॥ ॥ इतिषट्प्रवह्लिकाः ॥ ॥

अथाजिज्ञासेन्याः॥ ॥इहेत्थप्रागपागुदगधराक्। अरालाउदभन्थते॥ इहे-

त्थप्रागपागुदगधरा ? । वत्साःभुवन्तआसत ॥ इहत्थप्रागपागुदगधराक् । सर्वा पुत्सीलिलीशये ॥ इहेत्थप्रागपागुदगधराक् । स्थालीपाकोविलीयते ॥ ४ ॥
॥ इति चतस्र.अजिज्ञासेन्याः ॥

अथ प्रतिराध्यः॥ भुगित्यभिगतः ॥ शरित्यभिछितः ॥ फलित्यपक्रान्तः॥३॥
इति तिस्रःप्रतिराध्यः ॥

अथातिवादः ॥ ॥ वीमेदेवाअक्रंसताध्वर्योक्षिप्रंप्रचर । सुशस्तिरिद्धवामस्पतिप्राक्खिदसोमहे ॥ २ ॥ ॥ इत्यतिवादः ॥

अथ देवनीथाः॥ ॥ आदित्याह जरितरङ्गिरोभ्योदक्षिणामनयन् । तांह जरितर्न प्रत्यायन् । तामुह जरितः प्रत्यायन् । तांह जरितर्नप्रत्यगृभ्णन् । तामुह जरितः प्रत्यगृभ्णन् । अहानेतसंनविचेतनानि । जज्ञानेतसन्नपुरोगवासः । उतश्वेत

आशुपत्वा । उतोपद्याभिर्जविष्टः । उतेमाशुमानंपिपर्ति । आदित्यारुद्रावस-वस्त्वेळते । इदंराधःप्रतिगृभ्णीह्यङ्गिरः । इदंराधोबृहत्पृथु । देवाददत्वावरम् । तद्वोअस्तुसुचेतनम् । युष्मेअस्तुदिवेदिवे । प्रत्येवगृभायत ॥ १७ ॥ ॥ इति सप्तदश देवनीथाः ॥

अथ भूतेच्छदः ॥ त्वमिन्द्रशर्मरिणाहव्यंपरावतेभ्यः । विप्रायस्तुवतेवसूनि जुरश्रवसेमहे ॥ त्वमिन्द्रकपोतायच्छिन्नपक्षायवञ्चते । श्यामाकंपक्वंपीलुचवा-रस्माअकृणोर्बहु ॥ अरंगरोवावदीतित्रेधाबद्धोवरत्रया । इरामुहप्रशंसत्यनिरा-मपबाधताम् ॥ ३ ॥ ॥ इति तिस्रोभूतेच्छदः ॥

अथाऽऽहनस्याः ॥ ॥ यदस्याअंहुभेद्याःपृथुस्थूरमुपातसत् । मुष्काविदस्या-एजतेगोशफेशकुलाविव ॥ यदास्थूरेणपससाअनूमुष्काउपावधीत् । विष्वञ्चाव-

स्याअर्दंतिसिकतास्विवगर्दभः ॥ यदलिपकास्वलिपकाकर्कन्धुकेवपच्यते । वासन्तिकमिवतेजनोयभ्यमानावितन्वते ॥ यद्धेवासोल्लागमुंप्रापिष्टीपिनमापिबुः। सक्थादेदृश्यतेनरःसक्थ्यःसाक्षीवगोयथा ॥ महाणग्न्युपब्रूतेअश्वस्यावेशितंपसः । इदंकफलस्यवृक्षस्यशूर्पंशूर्पंभजेमहि ॥ महाणग्न्यदृप्तंहिसोक्रन्ददस्तमासरत् । शकुकाननाशकामशकंसक्थ्युद्यमत् ॥ महाणग्न्युलूखलमतिक्रामन्त्यब्रवीत् । यथैवतेवनस्पतेपिघ्नन्तितथैवमे ॥ महान्वैभद्रोबिल्वोमहान्पक्वउदुम्बरः । महाँअभिज्ञुवाधतेमहतःसाधुखोदनम् ॥ ८ ॥ ॥ इत्यष्टाऽऽहनस्याः ॥ इतिकुन्तापाध्यायस्समाप्तः ॥

अथ पुरोरुक् ॥ वायुरग्रेगायज्ञप्रीःसाकंगन्मनसायज्ञम् । शिवोनियुद्भिःशिवाभिः ॥ हिरण्यवर्तनीनरादेवापतीअभिष्टये । वायुश्चेन्द्रश्चसुमुखः ॥ काव्यारा-

जानाक्रत्वादक्षस्यदुरोणे । रिशादसासधस्थआ ॥ दैव्याअध्वर्यूआगतंरथेन सूर्यत्वचा । मध्वायज्ञंसमञ्जाथे ॥ इन्द्रउक्थेभिर्मन्दिष्ठोवाजानांचवाजपतिः । हरिवांसुतानांसखा ॥ विश्वान्देवान्हवामहेऽस्मिन्यज्ञेसुपेशसः । तइमंयज्ञमागमंदेवासोदैव्याधिया ॥ जुषाणाअध्वरेसदोयेयज्ञस्यतनूकृतः । विश्वआसोमपीतये ॥ वाचमहंदेवींवाचास्मिन्यज्ञेसुपेशसा । सरस्वतींहवामहे ॥ ८ ॥

॥ इत्यष्ट पुरोरुक् ॥

अथ प्रैषाः॥ तत्रादौ(प्रयाजप्रैषाः)॥ होतायक्षदग्निंसमिधासुषमिधासमिद्धंनाभापृथिव्याःसंगथेवामस्य । वर्ष्मन्दिवइळस्पदेवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षत्तनूनपातमदितेर्गर्भंभुवनस्यगोपाम् । मध्वाद्यदेवोदेवेभ्योदेवयानान्पथोअनक्तुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षन्नराशंसंनृशस्तंनॄँःप्रणेत्रम् । गोभिर्वपावा-

न्स्याद्दीरैःशक्तीवान्रथैःप्रथमयावाहिरण्यैश्चन्द्रीवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्ष
दग्निमीळईळितोदेवोदेवाँ ऽआवक्षद्दूतोहव्यवाळमूरः । उपेमंयज्ञमुपेमांदेवोदेव-
हूतिमवतुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्बर्हिःसुष्टरीमोर्णम्रदाअस्मिन्यज्ञेवि
चप्रचप्रथतांस्वासस्थंदेवेभ्यः । एमेनदद्यवसवोरुद्राआदित्याःसदन्तुप्रियमिन्द्र-
स्यास्तुवेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्दुरऋष्वाःकवष्योकोपधावनीरुद्रताभि-
र्जिहतांविपक्षोभिःश्रयताम् । सुप्रायणाअस्मिन्यज्ञेविश्रयन्तामृतावृधोव्यन्त्वा-
ज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षदुषासानक्ताबृहतीसुपेशसानॄःपतिभ्योयोनिंकृण्वा-
ने । संस्मयमानेइन्द्रेणदेवैरेदंबर्हिःसीदतांवीतामाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्दै-
व्याहोतारामन्द्रापोताराकवीप्रचेतसा । स्विष्टमद्यान्यःकरदिषास्वभिगूर्तमन्य-
ऊर्जासतवसेमंयज्ञंदिविदेवेषुधत्तांवीतामाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षत्तिस्रोदेवी-

रपसामपस्तमाअच्छिद्रमद्येदमपस्तन्वताम् । देवेभ्योदेवीदेवमपोऽयन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ होतायक्षत्त्वष्टारमचिष्टमपाकंरेतोधांविश्रवसंयशोधाम् । पुरुरूपमकामकर्शनंसुपोषःपोषैःस्यात्सुवीरोवीरैर्वेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ होतायक्षद्वनस्पतिमुपावस्रक्षद्धियोजोष्टारंशशमंनरः । स्वदान्स्वधितिर्ऋतुथाद्यदेवोदेवेभ्योहव्यवाड्वेत्वाज्यस्यहोतर्यज ॥ अजैदग्निरसमद्याजंनिदेवोदेभ्योहव्यवाट्प्राज्ञोभिहिन्वानोधेनाभिःकल्पमानोयज्ञस्यायुःप्रतिरन्नुपप्रेष्यहोतर्हव्यादेवेभ्यः ॥ होतायक्षदग्निंस्वाहाज्यस्यस्वाहामेदसःस्वाहास्तोकानांस्वाहास्वाहाकृतीनांस्वाहाहव्यसूक्तीनाम् । स्वाहादेवाआज्यपाजुषाणाअग्नआज्यस्यव्यन्तुहोतर्यज॥ १३ ॥

॥ इति त्रयोदशप्रयाजप्रैषाः ॥

(अथपाशुकप्रैषाः)॥ होतायक्षदग्निमाज्यस्यजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षत्सो-

ममाज्यस्यजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्नीषोमौछागस्यवपायामेदसांजुषेतां हविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्नीषोमौपुरोळाशस्यजुषेतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशस्यजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्नीषोमौछागस्यहविषआत्तामद्यमध्यतोमेदउद्भृतंपुराद्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्यागृभःघस्तान्नूनंघासेअज्राणांयवसप्रथमानांसुमत्क्षराणांशतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानांपीवोपवसनानांपार्श्वतःश्रोणितःशितामतउत्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानांकरतएवाग्नीषोमौजुषेतांहविर्होतर्यज ॥ देवेभ्योवनस्पतेहवींषिहिरण्यपर्णप्रदिवस्तेअर्थम् । प्रदक्षिणिद्रशनयानियूयऋतस्यवक्षिपथिभीरजिष्ठैः ॥ होतायक्षद्वनस्पतिमभिहिपिष्टतमयारभिष्टयारशनयाधित । यत्राग्नेराज्यस्यहविषःप्रियाधामानियत्रसोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामानियत्राग्नीषोमयोश्छागस्यहविषःप्रियाधामानियत्रवनस्पतेःप्रियापाथांसियत्रदे-

वानामाज्यपानांप्रियाधामानियत्राग्नेहोतुःप्रियाधामानितत्रैतंप्रस्तुत्येवोपस्तुत्ये-
वोपावस्रक्षद्रभीयांसमिवकृत्वीकरदेवंदेवोवनस्पतिर्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ वनस्प-
तेरशनयानियूयपिष्टतमयावयुनानिविद्वान् । वहदेवत्रादिधिषोहवींषिप्रचदाता-
रममृतेषुवोचः । होतायक्षदग्निंस्विष्टकृतमयाळग्निरग्नेराज्यस्यहविषःप्रियाधामा-
न्ययाट्सोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामान्ययाळग्नीषोमयोश्छागस्यहविषःप्रिया
धामान्ययाड्वनस्पतेःप्रियापाथांस्ययाड्देवानामाज्यपानांप्रियाधामानियक्षदग्ने-
होतुःप्रियाधामानियक्षत्स्वंमहिमानमायजतामेज्याइषःकृणोतुसोअध्वराजात-
वेदाजुषतांहविर्होतर्यज ॥ २१ ॥ इत्येकविंशतिःपाशुकप्रैषाः ॥ (अथानुयाज-
प्रैषाः)॥ देवंबर्हिःसुदेवंदेवैःस्यात्सुवीरंवीरैर्वस्तोर्वृज्येताक्तोःप्रभ्रियेतात्यन्यान्रा-
याबर्हिष्मतोमदेववसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवीर्द्वारःसंघातेविड्वीर्यामंछि-

थिराध्रुवादेवहूतौवत्सईमेनास्तरुणआमिमीयात्कुमारोवानवजातोमेनाअर्वारे-
णुककाटःपृणग्वसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ देवीउषासानक्ताद्यास्मिन्यज्ञेप्रय-
त्यह्वेतामपिनूनंदेवीर्विशःप्रायासिष्टांसुप्रीतेसुधितेवसुवनेवसुधेयस्यवीतांयज॥
देवीजोष्ट्रीवसुधितीययोरन्याघाद्वेषांसियूयवदान्यावक्षद्वसुवार्याणियजमानायव-
सुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवीऊर्जाहुतीइषमूर्जमन्यावक्षत्सग्धिंसपीतिम-
न्यानवेनपूर्वंदयमानास्यामपुराणेननवन्तामूर्जमूर्जाहुतीऊर्जयमाने अधातांव-
सुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवादैव्याहोतारापोतारानेष्टाराहताघशंसावाभर
द्वसूवसुवनेवसुधेयस्यवीतांयज ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रोदेवीरिळासरस्वतीभारतीद्यां
भारत्यादित्यैरस्पृक्षत्सरस्वतीमंरुद्रैर्यज्ञमावीदिहैवेळयावसुमत्यासधमादंमदेमव
सुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ देवोनराशंसस्त्रिशीर्षाषळक्षःशतमिदेनंशितिपृष्ठा

आदधतिसहस्रमींप्रवहन्तिमित्रावरुणेदस्युहोत्रमर्हतोबृहस्पतिस्तोत्रमाश्विनाध्व
र्यवंवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवोवनस्पतिर्वर्षप्रावाघृतनिर्णिक्द्यामग्रेणास्पृ-
क्षदान्तरिक्षंमध्येनाप्राःपृथिवीमपरेणादंहीद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवंबर्हि-
र्वारितीनांनिधेधासिप्रच्युतीनामप्रच्युतंनिकामधरणपुरुस्पार्हंयशस्वदेनाबर्हि-
न्यावर्हींष्यभिष्यामवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ॥ देवोअग्निःस्विष्टकृत्सुद्रविणा-
मन्द्रःकविःसत्यमन्मायजीहोताहोतुर्होतुरायजीयानग्नेयांदेवानयाडयाँअपिप्रेर्ये-
तेहोत्रेअमत्सततांससनुषींहोत्रांदेवगमांदिविदेवेषुयज्ञमेरयेमंस्विष्टकृच्चाग्नेहोता-
भूर्वसुवनेवसुधेयस्यनमोवाकेवीहियज ॥ ३२ ॥(अथसूक्तवाकप्रैषाः) ॥ अग्नि-
मद्यहोतारमवृणीतायंयजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरोळाशंगृह्णन्नग्नयआज्यंगृह्णन्त्सो-
मायाज्यंबध्नन्नग्नीषोमाभ्यांछागंसूपस्थाअद्यदेवोवनस्पतिरभवदग्नयआज्येनसो-

मावाज्येनाग्नीषोमाभ्यांछागेनाद्यस्तंतंमेदस्तःप्रतिपचताग्रभीष्टामवीवृधेतांपुरो-
ळाशेनत्वामद्यर्षआर्षेयऋषीणांनपादवृणीतायंयजमानोबहुभ्यआसंगथेभ्यः ।
एषमेदेवेषुवार्चायक्ष्यतइतितायादेवादेवदानान्यदुस्तान्यस्माआचशास्त्वाचगुरस्वे
षितश्चहोतरसिभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायसूक्ताब्रूहि॥२३॥(अथ-
सुत्यायांसवनीयप्रैषाः)॥ होतायक्षदग्निंछागस्यवपायामेदसोजुषतांहविर्होतर्य-
ज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहरिवाँइन्द्रोधानाअत्तुपूषण्वान्करम्भंसरस्वतीवान्भारतीवा-
न्परिवापइन्द्रस्यापूपः। मित्रावरुणयोःपयस्याप्रातःप्रातःसावस्यपुरोळाशाँइन्द्रः
प्रस्थितांजुषाणोवेतुहोतर्यज । होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होतर्यज ॥
होतायक्षद्वायुमग्रेगामग्रेयावाणमग्रेसोमस्यपातारंकरदेवंवायुराधसागमज्जुषतां
वेतुपिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रवायूअर्हन्तार्हाणागव्याभिर्गोमन्ताभि-

यन्तांवीरयाशक्रयाएनयोर्नियुतोगोअश्वावीरोपशाश्वपुरस्त्यास्तासामिहप्रयाण-
मस्त्यहविमोचनंकरतएवेन्द्रवायूजुषेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्ष-
न्मित्रावरुणासुक्षत्रारिशादसानिचिन्मिथन्तानिचिरानिचियौंसाक्ष्णाश्विद्वातुवि
त्तरानुलक्ष्णेनचक्षसक्रतमृतामितिदीध्यानाकरतएवंमित्रावरुणाजुषेतांवीतांपिब-
तांसोमंहोतर्यज ॥होतायक्षदश्विनानासत्यादीर्घश्रीरुद्रवर्तिनीन्यन्तरेणचक्रेणवा-
मीरिषऊर्जावहतंनुवीराःसनुतेणाररुषोवाधेतांमधुकशयेमंयज्ञंयुवानामिमिक्ष-
तांकरतएवाश्विनाजुषेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंप्रातःप्रातः
सायस्यावावतोगमदापरावतओरोरन्तरिक्षादास्वात्सधस्थादिमेअस्मैशुक्रामधु-
श्चुतःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतुपिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहो-
त्रात्सजूर्दिवआपृथिव्याऋतुनासोमंपिबतुहोतर्यज ॥ होतायक्षन्मरुतःपोत्रात्सुष्टु-

भःस्वर्काऋतुनासोमंपिबतुपोतर्यज ॥ होतायक्षद्ग्नावोनेष्ट्रात्त्वष्टासुजनिमासजूर्दे-
वानांपत्नीभिर्ऋतुनासोमंपिबतुनेष्टर्यज ॥ होतायक्षदग्निमाग्नीध्राहतुनासोमंपिब-
त्वग्नीद्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रोब्रह्माब्राह्मणाहतुनासोमंपिबतुब्रह्मन्यज । होतायक्ष-
न्मित्रावरुणौप्रशास्तारौप्रशास्त्राहतुनासोमंपिबतांप्रशास्तर्यज ॥ होतायक्षद्देवं
द्रविणोदांहोत्राहतुभिःसोमंपिबतुहोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंद्रविणोदांपोत्राहतुभिः
सोमंपिबतुपोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंद्रविणोदांनेष्ट्राहतुभिःसोमंपिबतुनेष्टर्यज ॥
होतायक्षद्देवंद्रविणोदामपाद्धोत्रादपात्पोत्रादपान्नेष्ट्रात्तुरीयंपात्रममृक्तममर्त्यमि-
न्द्रपानंदेवोद्रविणोदाद्राविणोदसःस्वयमायूयाः स्वयमभिगूर्याः स्वयमभिगूर्तया
होत्रयऋतुभिःसोमस्यपिबत्वच्छावाकयज ॥ होतायक्षदश्विनाध्वर्यूआध्वर्यवा-
हतुनासोमंपिबतामध्वर्यूयजतम् ॥ होतायक्षदग्निंगृहपतिंगार्हपत्यात्सगृहपति-

यन्तांवीरयाशक्रयाएनयोर्नियुतोगोअग्रावीरोपशाश्वपुरस्त्यास्तासामिहप्रयाण-
मस्त्विहविमोचनंकरतएवेन्द्रवायूजुषेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्ष-
न्मित्रावरुणासुक्षत्रारिशादसानिचिन्मिषन्तानिचिरानिचियौंसाक्ष्णाश्विद्वातुवि
त्तरानुल्बणेनचक्षसऋतमृतमितिदीध्यानाकरतएवंमित्रावरुणाजुषेतांवीतांपिब-
तांसोमंहोतर्यज ॥होतायक्षदश्विनानासत्यादीद्यग्नीरुद्रवर्तिनीन्यन्तरेणचक्रेणवा-
मीरिवऊर्जावहतंमुवीराःसनुतरेणाररुपोवाधेतांमधुकशयेमंयज्ञंयुवानामिमिक्ष-
तांकरतएवाश्विनाजुषेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंप्रातःप्रातः
सावस्यावीवतोगमदापरावतओरोरन्तरिक्षादास्वात्सधस्थादिमेअस्मैशुक्रामधु-
श्चुतःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतुपिबतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहो-
त्रात्सजूर्दिवआपृथिव्याऋतुनासोमंपिबतुहोतर्यज ॥ होतायक्षन्मरुतःपोत्रात्सुष्टु-

भःस्वर्काऋतुनासोमंपिबतुपोतर्यज ॥ होतायक्षद्ग्नावोनेष्टात्वष्टासुजनिमासजूर्दे-
वानांपत्नीभिर्ऋतुनासोमंपिबतुनेष्टर्यज ॥ होतायक्षदग्निमाग्नीध्राहृतुनासोमंपिब-
त्वग्नीयज ॥ होतायक्षदिन्द्रोब्रह्माब्राह्मणादृतुनासोमंपिबतुब्रह्मन्यज । होतायक्ष-
न्मित्रावरुणौप्रशास्तारौप्रशास्त्राहृतुनासोमंपिबतांप्रशास्तर्यज ॥ होतायक्षद्देवं
द्रविणोदांहोत्राहृतुभिःसोमंपिबतुहोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंद्रविणोदांपोत्राहृतुभिः
सोमंपिबतुपोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंद्रविणोदांनेष्ट्राहृतुभिःसोमंपिबतुनेष्टर्यज ॥
होतायक्षद्देवंद्रविणोदामपाद्धोत्रादपात्पोत्रादपान्नेष्ट्रात्तुरीयंपात्रममृक्तममर्त्यमि-
न्द्रपानंदेवोद्रविणोदाद्राविणोदसःस्वयमायूयाः स्वयमभिगूर्याः स्वयमभिगूर्तया
होत्रयऋतुभिःसोमस्यपिबत्वच्छावाकयज ॥ होतायक्षदश्विनाध्वर्यूआध्वर्यवा-
दृतुनासोमंपिबतामध्वर्यूयजतम् ॥ होतायक्षदग्निंगृहपतिंगार्हपत्यात्सगृहपति-

यन्तांवीरयाशक्रयाएनयोर्नियुतोगोअग्रावीरोपशाश्वपुरस्त्यास्तासामिहप्रयाण-
मस्त्यहविमोचनंकरतएवेन्द्रवायूजुषेतांवीतांपिवतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्ष-
न्मित्रावरुणासुक्षत्रारिशादसानिचिन्मियन्तानिचिरानिचियांसाक्ष्णाश्विद्वातुवि
त्तरानुल्बणेनचक्षसऋतमृतामितिदीध्यानाकरतएवंमित्रावरुणाजुषेतांवीतांपिव-
तांसोमंहोतर्यज ॥होतायक्षदश्विनानासत्यादीद्यग्रीरुद्रवर्तिनीन्यन्तरेणचक्रेणवा-
मीरिपऊर्जावहतंसुवीराःसनुतरेणाररुपोवाधेतांमधुकशयेमंयज्ञंयुवानामिमिक्ष-
तांकरतएवाश्विनाजुषेतांवीतांपिवतांसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंप्रातःप्रातः
सावस्यावीवतोगमदापरावतओरोरन्तरिक्षादास्वात्सधस्थादिमे अस्मैशुक्रामधु-
श्चुतःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतुपिवतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहो-
त्रात्सजूर्दिवआपृथिव्याऋतुनासोमंपिवतुहोतर्यज ॥ होतायक्षन्मरुतःपोत्रात्सुष्टु-

ध्यक्षान्त्स्वादित्यानवोदधदस्मैसुन्वतेयजमानायकरन्नेवमादित्याजुषन्तांमदन्तां
व्यन्तुपिबन्तुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंछागस्यहविषआददद्यमध्यतोमेदउ-
द्भृतंपुराद्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्यागृभः ॥ घसन्नूनंघासेअज्राणांयवसप्रथमानांसुम-
क्षराणांशतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानांपीवोपवसनानांपार्श्वतःश्रोणितःशितामतउ-
त्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानांकरदेवाग्निर्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ (होतायक्षद्वनस्पति-
मभिहिपिष्टतमयारभिष्टयारशनयाधित ॥यत्राग्नेराज्यस्यहविषःप्रियाधामानि
यत्रसोमस्याज्यस्यहविषःप्रियाधामानियत्राग्नेश्छागस्यहविषःप्रियाधामानियत्र
वनस्पतेःप्रियापाथांसियत्रदेवानामाज्यपानांप्रियाधामानियत्राग्नेर्होतुःप्रियाधा-
मानितत्रैतंप्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्त्रक्षद्रभीयांसमिवकृत्वीकरदेवंदेवोवनस्पति-
र्जुषतांहविर्होतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंस्विष्टकृतमयाळग्निरग्नेराज्यस्यहविषःप्रिया-

स्त्वयाग्नेयंसुन्वन्यजमानस्यात्सुगृहपतिस्त्वमनेनसुन्वतायजमानेनाग्निर्गृहपति-
र्गार्हपत्यादृतुनासोमंपिबतुगृहपतेयज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशस्यजुषतांहवि-
र्होतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंहरिवाँइन्द्रोधानाअत्तुपूषण्वान्करम्भंसरस्वतीवान्भार-
तीवान्परिवापइन्द्रस्यापूपः ॥ माध्यन्दिनस्यसवनस्यपुरोळाशाँइन्द्रःप्रस्थितां
जुषाणोवेतुहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होतर्यज ॥ होता
यक्षदिन्द्रंमाध्यन्दिनस्यसवनस्यनिष्केवल्यस्यभागस्यात्तारंपातारंश्रोतारंहवमा-
गन्तारमस्याधियोवितारंसुन्वतोयजमानस्यवृधम् ॥ ओभाकुक्षीपृणतांवाश्रंध्नं
चमाघोनंचेमेअस्मैशुक्रामधुश्चुतःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांवेतुपिबतुसोमं
होतर्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंमरुत्वन्तमिन्द्रोमरुत्वाञ्जुषतांवेतुपिबतुसोमंहोतर्यज॥
होतायक्षदादित्यान्प्रियान्प्रियधाम्नःप्रियव्रतान्महस्वसरस्यपतीनुरोरन्तरिक्षस्या-

पिवतुसोमंहोतर्यज ॥ होतायक्षद्देवंसवितारंपरामीवांसाविपत्पराघशंसंसुसावि-
त्रमासाविपदस्मैसुन्वतेयजमानायकरद्देवंदेवःसविताजुषतांमदतांवेतुपिवतुसो-
मंहोतर्यज ॥ अग्निमद्यहोतारमवृणीतायंसुन्वन्यजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरोळा-
शान्गृह्णन्नग्नयआज्यंगृह्णन्त्सोमायाज्यंबध्नन्नग्नयेछागंसुन्वन्निन्द्रायसोमंभृज्जन्हरि-
भ्यांधानाःसूपस्थाअद्यदेवोवनस्पतिरभवदग्नयआज्येनसोमायाज्येनाग्नयेछागे-
नेन्द्रायसोमेनहरिभ्यांधानाभिरघत्तंमेदस्तःप्रतिपचताग्रभीदवीवृधतपुरोळाशैर-
पादिन्द्रःसोमंगवाशिरंयवाशिरंतीव्रान्तंबहुरमध्यमुपोत्थांमदाश्चौद्धिमदाँआनळ
वीवृधताङ्गूषैस्त्वामद्यर्षआर्षेयऋषीणांनपादवृणीतायंसुन्वन्यजमानोबहुभ्यआ-
संगतेभ्यः ॥ एषमेदेवेषुवसुवार्यायक्ष्यतइतितायादेवादेवदानान्यदुस्तान्यस्मआ
चशास्वाचगुरस्वेषितश्चहोतरसिभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायसूक्तान्ब्रू३

धामान्यपाद्सोमस्याज्यस्यहविषः प्रियाधामान्यपाळग्ने श्छागस्यहविषःप्रिया-
धामान्यपाट्वनस्पतेः प्रियापाथांस्यपाट्देवानामाज्यपानांप्रियाधामानियक्षद-
ग्नेहोतुःप्रियाधामानियक्षत्स्वंमहिमानमायजतामेज्याइषकृणोतुसोअध्वराजा-
तवेदाजुषतांहविर्होतर्यज ॥) होतायक्षदिन्द्रंहरिवांइन्द्रोधानाअत्तुपूषण्वान्कर-
म्भंसरस्वतीवान्भारतीवान्परिवापइन्द्रस्यापूपः । तृतीयस्यसवनस्यपुरोळाशाँ
इन्द्रःप्रस्थितांजुषाणोवेतुहोतर्यज ॥ होतायक्षदग्निंपुरोळाशानांजुषतांहविर्होत-
र्यज ॥ होतायक्षदिन्द्रंतृतीयस्यसवनस्यऋभुमतोविभुमतोवाजवतोबृहस्पतिवतो
विश्वदेव्यावतःसमस्यमदाःप्रातस्तनाअग्मतसंमाध्यन्दिनाःसमिदातनास्तेषांस
मुदितानांधीरुच्चमगाद्यावृषायस्वापूपावाहुभ्यामुपयाहिहरिभ्यांप्रमुध्याशिप्रे-
निष्पृष्यक्षमारभिमअस्मतीवाआशीर्वन्तःप्रस्थिताइन्द्रायसोमास्तांजुषतांविन्नु

प्राप्यग्रन्थाः

	मूल्यरूपकाणि
शाकलऋग्वेदसंहिताभाष्यं श्रीमद्विद्यारण्यमुनिविरचितं—विद्वद्भिः संशोधितं पुस्तक (बुक्) रूपेण मुद्रितम्	५०
शाकलऋक्संहिता परिशिष्टसर्वानुक्रमसहिता विद्वद्भिः संशोधिता	४
कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयसंहिता—विद्वद्भिः संशोधिता	३
ऐतरेयब्राह्मणं—विद्वद्भिः संशोधितम्	२॥

एतानि पुस्तकानि मोहमय्यां (मुम्बै) तत्त्वविवेचकमुद्रणयन्त्रालये लभ्यन्ते ।

हि॥ धानासोमानामिन्द्राह्वि चापिबचवध्धान्तंहरीधानाउपऋजीषंजिघ्रतामारथ
च्चर्पणेसिश्चस्वयत्त्वापृच्छाह्विपन्पती:कामीमदथाइत्यस्मिन्त्सुन्वतियजमानेतस्मै
किमरात्था:सुष्ठुसुवीर्यंयज्ञस्यागुरउद्दचंयद्यद्दचीकमतोतोतत्तथाभूद्धोतर्यज॥ हो-
तायक्षदश्विनासोमानांतिरोअह्न्यानांत्रिर्वर्तिर्यातंत्रिरिहमादयेथामुतोतुरीयंनास
त्यावाजिनायधेनुःसजूरग्नीरोहिदश्वोघृतस्नुःसजूरुषाअरुणीभिःसजूःसूर्यएतशेन
सजोषावश्विनादंसोभिःकरतएवाश्विनाजुषेतांमदेतांवीतांपिबतांसोमंहोतर्यज॥
होतायक्षदश्विनासरस्वतीमिन्द्रंसुत्रामाणंसोमानांसुराम्णांजुषतांव्यन्तुपिबन्तुम-
दन्तुसोमान्सुराम्णोहोतर्यज। होतायक्षत्प्रजापतिंमहिम्नोजुषतांवेतुपिबतुसोमं
होतर्यज ॥ ६१ ॥ हरिः ॐम् ॥ इति प्रैषाध्यायः समाप्तः ॥

॥ इति परिशिष्टानि समाप्तानि ॥

प्रसिद्धिलेखः

	मूल्यरूपकाणि
शाकलर्ग्वेदसंहिताभाष्यं श्रीमद्विद्यारण्यमुनिविरचितं—विद्वद्भिः संशोधितं पुस्तक (बुक्) रूपेण मुद्रितम्	५०
शाकलर्क्संहिता परिशिष्टसर्वानुक्रमसहिता विद्वद्भिः संशोधिता	४
कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयसंहिता—विद्वद्भिः संशोधिता	३
ऐतरेयब्राह्मणं—विद्वद्भिः संशोधितम्	२॥

एतानि पुस्तकानि मोहमय्यां (मुम्बै) तत्त्वविवेचकमुद्रणयन्त्रालये लभ्यन्ते ।

इमानि पुस्तकानि राजाराम-तुकारामतात्याभिख्येन

तत्त्वविवेचकग्रन्थप्रसारकसमित्यै

मोहमय्यां

तत्त्वविवेचकमुद्रणयन्त्रालये मुद्रितम्

शालीवाहनशकाब्दाः १८२२

(सन १९००.)